Bundel van de Politieke Avond van 9 oktober 2019

Agenda bijlagen

Raadskamerindeling 9 oktober 2019

1.RZ 18.45 uur - 19.45 uur: Agenderingsverzoek "Beleid woonzorginstellingen"

Locatie: Raadszaal

Behandeladvies 9 oktober 2019

Agenderingsverzoek "Beleid woonzorginstellingen / Stichting Onderdak / Paasberg" van de fracties SP en CDA

Bijlage -Brief aan omwonenden "Locatie Stichting Onderdak aan de Bronbeeklaan", d.d. 17-05-2019

Raadsbrief "Standpunt en inspanningen college rond Bronbeeklaan 66", d.d. 23-05-2019

Raadsbrief "Afdoening motie Wonen met zorg geen melkkoe en toezeggingen ambtelijk gewijzigd", d.d. 25-06-2019

Aangenomen motie "Wonen met zorg geen melkkoe" (19M44) van de fracties SP en D66

Raadsbrief "Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41)", d.d. 10-09-2019

Aangenomen motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal

Raadsbrief "Aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet en afdoening motie 19M43", d.d. 25-06-2019

Bijlage 1 - Afsprakenkader Zicht op kwaliteit, Regio Centraal Gelderland, inclusief bijlage 2A kwaliteitskader

Bijlage 2 - Implementatie-advies Zicht op kwaliteit

Bijlage 3 - Aanpak toezicht en handhaving rechtmatigheid gemeente Arnhem

Bijlage 4 - Aangenomen motie Toezicht verbeteren

Bijlage 5 - Gevraagd advies Adviesraden Sociaal Domein over het ontwikkelen van een integrale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving, inclusief reactie gemeente Arnhem

Bijlage 6 - Overige bijlagen behorende bij het Afsprakenkader Zicht op kwaliteit

Aangenomen motie "Toezicht zorg verbeteren" (19M43) van de fracties SP en D66

Debatverzoek Beschermd Wonen van de fracties D66, SP, Arnhem Centraal en Arnhemse Ouderen Partij

Behandelresultaat 9 oktober 2019

2.RZ 19.45 uur - 20.45 uur: Agenderingsverzoek "Spreiding van zorgvoorzieningen"

Locatie: Raadszaal

Behandeladvies 9 oktober 2019

Agenderingsverzoek "Spreiding van zorgvoorzieningen" van de fracties GroenLinks, PvdA, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem

Memo - Beantwoording technische vragen agenderingsverzoek "Spreiding van zorgvoorzieningen"

Behandelresultaat 18 september 2019

Behandelresultaat 9 oktober 2019

3.RS 18.45 uur - 20.45 uur: Agenderingsverzoek 'Gele Rijdersplein/roomdivider'

Locatie: Rijnstroom

Behandeladvies 9 oktober 2019

Agenderingsverzoek "Evaluatie en doorkijk vervolg gele Rijdersplein van 21 juni 2019" van de fractie Arnhem Centraal

Raadsbrief "Evaluatie en doorkijk vervolg gele rijders plein", d.d. 11-06-2019

Bijlage 1 - Evaluatie Placemaking Gele Rijders Plein

Bijlage 2 - Gele Rijders Plein Arnhem, renovatie en aanpassing AKU-fontein. Samenvatting ruimtelijke verkenning

Raadsvoorstel "Gele Rijders Plein"

Bijlage: Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017

Deelnemers ronde tafelgesprek 9 oktober 2019 voor IBabs def.docx

Bijlage: Inspiratieboek "Plein zoekt Smoel"

Bijlage: Scenariostudie van R.J. Kokke

Bijlage: Vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein

Bijlage: Begrotingswijziging

Getekend raadsbesluit "Gele Rijders Plein"

Bijlage "Monumentomschrijving van het rijksmonument de AKU-fontein"

Bijdrage Erven Brouwer en Tajiri

Deelnemers ronde tafelgesprek [aangepast]

Bijdrage Bewonersgroep Arnhems Hart

Behandelresultaat 9 oktober 2019

4.LF 18.45 uur - 20.45 uur: Wijzigen van de Algemene Plaatselijke Verordening - cameratoezicht openbare ruimte

Fase: werkbezoek - informatief/meningsvormend (1)
Locatie: Werkbezoek Beekstraat 39 & Landgoed/Festival

Behandeladvies 9 oktober 2019, werkbezoek/ informatieve / meningsvormende (1) behandeling

Raadsvoorstel "Cameratoezicht openbare orde"

Bijlage 1 - Concept-Beleidsregels cameratoezicht openbare orde

Bijlage 2 - Evaluatie cameratoezicht

Wet van 23 maart 2016 tot wijziging van de Gemeentewet in verband met de verruiming van de bevoegdheid van de burgemeester tot de inzet van cameratoezicht

Agenderingsverzoek "Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018" van de fracties D66 en GroenLinks

Raadsbrief "Evaluatie cameratoezicht", d.d. 04-12-2018

Bijlage - Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018

Art.44-vragen inzake "Cameratoezicht" d.d. 03-06-2018

Beantwoording college art. 44-vragen "Cameratoezicht", d.d. 03-07-2018

Behandelresultaat 9 oktober 2019, werkbezoek/ informatieve / meningsvormende (1) behandeling

5 20.45 uur - 21.00 uur: Pauze

6.RZ 21.00 uur - 22.00 uur: Agenderingsverzoek "Uitvoering motie Beschermd Wonen"

Locatie: Raadszaal

Behandeladvies 9 oktober 2019

Agenderingsverzoek "Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt" (19M41) van de fractie SP

Raadsbrief "Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41)", d.d. 10-09-2019

Aangenomen motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal

Behandelresultaat 9 oktober 2019

7 21.00 uur - 22.00 uur: Vaststelling Turap 2 2019

Fase: meningsvormend (2)
Locatie: Rijnstroom

Behandeladvies 9 oktober 2019, meningsvormende (2) behandeling

concept-amendement "Geen geld uit Malburgen weghalen" van de fractie SP

concept-amendement "WSW - hou het sociaal" van de fractie SP

concept-amendement "Geen scorebord politiek: Vul het sociaal noodfonds aan" van de fractie SP

Bundel met (politieke) vragen en antwoorden MJPB 2019-2022 (versie 13-11-2018)

Raadsvoorstel "Turap 2 2019"

Bijlage 1 - Turap 2 2019

Aanvullende bijlage 1 - Bij Turap-2

Aanvullende bijlage 1 - Begrotingswijziging 19-015

Aangenomen motie motie "Houd verordening Financieel beleid en beheer in stand" (19M97) van de fracties van de VVD en D66

Aangenomen motie "Zorgmaatregelen" (19M98) van de fracties van de PvdA en GroenLinks

Verzoek van auditcommissie aan het College van B&W inzake "Vorm raadsvoorstellen Turap 2", d.d. 30-09-2019

Gesplitste tabel - Posten begrotingswijziging Turap-2 afwijkingen in vastgesteld beleid/rijksbijdragen

Behandelresultaat 2 oktober 2019, meningsvormende (1) behandeling

Schriftelijke beantwoording - Toezeggingen Turap n.a.v. raadskamervergadering d.d. 02-10-2019

Raadskameradvies "Vaststelling Turap 2 2019" t.b.v. de besluitvormende behandeling op 30-10-2019

Raadskamerindeling Politieke Avond

9 oktober 2019

Raadszaal	Rijnstroom	Beekstraat 38 Landgoed/Festival
18.45 uur - 19.45 uur (60) Agenderingsverzoek "Beleid woonzorginstellingen"	18.45 uur - 20.45 uur (120) Agenderingsverzoek "Gele Rijdersplein/roomdivider"	18.45 uur - 20.45 uur (120) Wijzigen van de Algemene Plaatselijke Verordening - cameratoezicht openbare ruimte (m1)
Raadszaal		
19.45 uur - 20.45 uur (60) Agenderingsverzoek "Spreiding van zorgvoorzieningen"		
20.45 uur - 21.00 uur: Pauze		
Raadszaal	**Rijnstroom**	
21.00 uur - 22.00 uur (60) Agenderingsverzoek "Uitvoering motie Beschermd Wonen"	21.00 uur - 22.00 uur (60) Vaststelling Turap 2 2019 (m2)	

Titel/onderwerp: **Agenderingsverzoek 'Beleid woonzorginstellingen'**

Raadsadviseur: P. Wielaard Telefoonnr: 3774836 petra.wielaard@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Vera van Belle
Portefeuillehouder:	R. van der Zee	Telefoonnr:	3773224
		E-mailadres:	vera.van.belle@arnhem.nl
Doel activiteit	De bespreking van het onderwerp stelt de raadskamer in staat om het door het college gevoerde beleid te controleren.		
Toelichting	**Aanleiding** Naar aanleiding van actuele gebeurtenissen met betrekking tot het beschermd wonen in Arnhem willen de fracties van de SP en het CDA met het college, vertegenwoordigd door wethouder Van der Zee, het van toepassing zijnde beleid bespreken. **Kanttekening** De Stichting OnderDak heeft bezwaar aangetekend tegen het definitieve handhavingsbesluit van het college. Deze lopende procedure is aanleiding voor de raad om zich, ook bij de bespreking van voorliggend agenderingsverzoek, terughoudend op te stellen in deze concrete kwestie. **Debatverzoek 'Beschermd Wonen'** Op 17 april 2019 is er in de raad gesproken over het debatverzoek 'Beschermd Wonen'. Het verzoek en de tijdens deze behandeling aangenomen moties zijn als bijlage aan de stukken zijn toegevoegd. Tevens treft u bij de bijlagen de raadsbrieven waarmee de tijdens deze vergadering gedane toezeggingen en aangenomen moties zijn afgedaan.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Er is geen vervolgbehandeling voorzien. Een eventueel vervolg hangt af van het initiatief dat een of meerdere fracties neemt.		
Spreekrecht publiek	Ja, echter is in verband met de lopende bezwaarprocedure van Stichting Onderdak tegen het handhavingsbesluit van het college het niet mogelijk om in te spreken over de concrete casus aan de Bronbeeklaan.		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. U bent in de gelegenheid vragen te stellen aan eventuele insprekers. Vervolgens krijgt een woordvoerder van de indienende fractie(s) de gelegenheid het agenderingsverzoek toe te lichten. Aansluitend wordt het college in de gelegenheid gesteld te reageren. Daarna worden de leden van de raadskamer uitgenodigd aan de bespreking deel te nemen. De behandeling vindt plaats in één termijn, hierbij is een afwisseling van het stellen van informatieve vragen en het uitwisselen van gedachten toegestaan. Interrupties zijn toegestaan.		
Bijlagen			

Agenderingsverzoek 'Beleid woonzorginstellingen/ Stichting Onderdak / Paasberg', d.d. 17-05-2019
Brief aan omwonenden "Locatie Stichting Onderdak aan de Bronbeeklaan", d.d. 17-05-2019
Raadsbrief "Standpunt en inspanningen college rond Bronbeeklaan 66", d.d. 23-05-2019
Raadsbrief " Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41)" d.d. 25-06-2019
Aangenomen motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal
Raadsbrief "Afdoening motie Wonen met zorg geen melkkoe (19M44) en toezeggingen" , d.d. 25-06-2019
Aangenomen motie "Wonen met zorg geen melkkoe" (19M44) van de fracties SP en D66

Raadsbrief "Aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet en afdoening motie 19M43", d.d. 25-06-2019
Aangenomen motie "Toezicht zorg verbeteren" (19M43) van de fracties SP en D66
Aangenomen motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal
Debatverzoek Beschermd Wonen van de fracties van de SP, D66, Arnhem Centraal en de Arnhemse Ouderenpartij, d.d. 5 maart 2019 (geagendeerd op de Politieke Avond van 17 april 2019)

Aan: de voorzitter van de gemeenteraad

Betreft: Agenderingsverzoek

Onderwerp: ‘beleid woonzorginstellingen / stichting onderdak / paasberg’

Arnhem, 17 mei 2019

Geachte voorzitter,

De fracties van de SP en het CDA in de gemeenteraad van Arnhem hebben een brief[1] in handen gekregen die de gemeente Arnhem heeft laten verspreiden in de omgeving van de Paasberg. De brief gaat over de locatie van stichting Onderdak aan de Bronbeeklaan 66. Wethouder van der Zee meldt in de brief; ‘ook als gemeente werden wij overvallen door het bericht en over het feit dat er reeds mensen wonen’. Dit roept de vraag op in hoeverre de gemeente niet op de hoogte was van de plannen. Daarbij willen wij weten welke afspraken er voorafgaand aan de ingebruikname met de stichting zijn gemaakt over communicatie, veiligheid en incidenten.

Wethouder van der Zee kondigt in de brief een ‘voorlopige cliëntenstop’ aan. Dat suggereert dat er op enig moment weer cliënten worden toegelaten. Wij hebben daar ernstige bedenkingen bij. Daarnaast vragen wij ons af of deze cliëntenstop alleen voor deze locatie geldt of dat er een algehele cliëntenstop is afgevaardigd.

De wethouder vermeldt ook dat er een gesprek is geweest met de stichting en dat de gemeente heeft laten weten dat ‘de plannen zoals de stichting die nu voor ogen heeft, niet wenselijk zijn in relatie tot het gemeentelijk beleid.’ De plannen zijn ons niet bekend. Ook is niet duidelijk welk ‘gemeentelijk beleid’ hier wordt bedoeld. Ons inziens ontbreekt dat nu juist. Ook willen wij graag weten welke criteria de wethouder hanteert waarmee hij de wenselijkheid van de plannen beoordeelt. Wij zijn ook benieuwd wat deze criteria voor het beschermd en begeleid wonen elders in de stad (gaan) betekenen.

De wethouder schrijft ook dat de huidige 7 cliënten er ‘vooralsnog kunnen blijven wonen’. Wat dit exact betekent voor het lot en de toekomst van deze mensen is niet duidelijk. Ook meldt hij dat er eisen aan de stichting zijn gesteld. ‘Dat houdt onder andere in dat er 24 uur per dag een medewerker aanwezig is, dat er toezicht wordt gehouden op en om het terrein en dat er een vast aanspreekpunt is voor de buurt, 24 uur per dag.’ We zouden graag horen

[1] Brief wethouder van der Zee omgeving Locatie Stichting Onderdak aan de Bronbeeklaan (zie bijlage)

welke eisen de wethouder nog meer stelt en of deze eisen exclusief voor deze locatie gelden.

De wethouder schrijft dat begeleid en beschermd wonen doorgaans ‘niet opvalt’ en ‘geen problemen geeft’. Wij vragen ons af hoe de wethouder dit rijmt met de langdurige en zware vormen van overlast die stichting Onderdak elders in de stad veroorzaakt en die bij de gemeente bekend zijn.[2] [3] [4]

Zijn uitspraak dat ‘de gemeente ‘een grote concentratie in één pand zeker niet wenselijk vindt’ roept de vraag op waarom dit op andere plekken wel wordt toegestaan,[5] op welke wijze dit kenbaar is gemaakt en wat de wethouder hier precies onder verstaat.

Artikel 169:4 van de gemeentewet indachtig vragen wij ons af waarom de wethouder de raad niet heeft geïnformeerd.

Wij vragen ons af hoe en op welke manier het college de draagkracht van de wijk heeft onderzocht voor een dergelijke grootschalige beschermd wonen voorziening. Daarnaast willen wij weten welke afspraken zijn er met Onderdak gemaakt, over communicatie (vooraf en tijdens het ingebruikneming van de locatie), veiligheid en incidenten?

Tot slot horen wij graag hoe het staat met de uitvoering van de moties[6] [7] [8]die als resultaat van het debat op 17 april over Beschermd Wonen door uw raad zijn aangenomen en de toezeggingen[9] [10] [11] die namens het college door wethouder van der Zee zijn gedaan.

Al met al zien wij genoeg aanleiding voor een agenderingsverzoek. Eventueel in combinatie met een ronde tafelgesprek waarvoor betrokkenen kunnen worden uitgenodigd.

Hoogachtend,

G.E. Elfrink (SP) S.E.A. van den Broek (CDA)

---

[2] https://www.gelderlander.nl/arnhem-e-o/bewoners-zorgjeugd-terroriseert-onze-flat~a02756b5/
[3] https://www.gelderlander.nl/arnhem/buurtbewoners-op-de-vlucht-voor-gevaarlijke-gek~a8845fda/
[4] https://www.nporadio1.nl/kwesties/onderwerpen/455416-overlastgevende-bewoners-tien-dagen-uit-huis-dag-van-het-levenslied
[5] https://www.omroepgelderland.nl/nieuws/2399765/Incidenten-op-een-rij-dit-is-wat-de-GGD-constateerde-bij-de-Arnhemse-woonzorginstellingen
[6] https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=27170a3f-33af-4bdb-9dd0-a1b0bcfbe31d
[7] https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=0df5c8ed-f2d2-45df-9bab-6e09fb48f8e5
[8] https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=Arnhem&id=d24368e8-db5f-4a8f-bb3c-ba76e54e1342
[9] https://ris.ibabs.eu/raad-arnhem/list/022f03b9-81bb-4460-bca6-a7e7f0618787/45a122d2-30f9-4076-956f-2e66461b0358/1e915964-a296-4816-b8de-f1aee0d5c8f1/
[10] https://ris.ibabs.eu/raad-arnhem/list/022f03b9-81bb-4460-bca6-a7e7f0618787/45a122d2-30f9-4076-956f-2e66461b0358/d73e63e4-b8a1-4535-b5e2-8ec3c92cc9a3/
[11] https://ris.ibabs.eu/raad-arnhem/list/022f03b9-81bb-4460-bca6-a7e7f0618787/45a122d2-30f9-4076-956f-2e66461b0358/e11fc24c-bf3c-4124-8f62-3cf99e96a856/

GEMEENTE
Arnhem

Aan de bewoners van dit pand

Datum : 17 mei 2019
Zaaknummer : 366284
Contactpersoon : Klantenservice
Telefoonnummer : 0900-1809

Onderwerp: Locatie Stichting Onderdak aan de Bronbeeklaan

Geachte heer, mevrouw,

Deze week ontving u het bericht dat Stichting Onderdak een vleugel van Bronbeeklaan 66 heeft gehuurd en daar cliënten onderbrengt met sociaal-maatschappelijke problematiek. Ik begrijp dat over deze plotselinge berichtgeving onrust is ontstaan in de wijk.

Ook als gemeente werden wij overvallen door het bericht en door het feit dat er reeds mensen wonen. Stichting Onderdak is zich ervan bewust dat de communicatie niet goed was en heeft op dat punt excuses gemaakt. Deze week is er een gesprek geweest tussen de gemeente en Stichting Onderdak. Daarin heeft de gemeente laten weten dat de plannen zoals Stichting Onderdak die nu voor ogen heeft, niet wenselijk zijn in relatie tot het gemeentelijk beleid. We hebben per direct een cliëntenstop afgesproken met de Stichting. Dat betekent dat de huidige 7 cliënten er vooralsnog kunnen blijven wonen, maar dat er **voorlopig geen nieuwe cliënten** bijkomen. Daarbij eist de gemeente van de stichting dat maatregelen worden genomen om de rust en veiligheid voor bewoners, personeel en omwonenden te waarborgen. Dat houdt onder andere in dat er 24 uur per dag een medewerker aanwezig is, dat er toezicht wordt gehouden op en om het terrein en dat er een vast aanspreekpunt is voor de buurt, 24 uur per dag.

Het beleid van de gemeente is erop gericht om mensen met een indicatie voor beschermd en begeleid wonen zoveel mogelijk te integreren in de samenleving. Het uitgangspunt voor beschermd en begeleid wonen is zo normaal mogelijk wonen in de wijk. In bijna alle wijken van Arnhem zijn woningen of kleinere complexen voor beschermd en begeleid wonen. Doorgaans vallen deze niet op en veroorzaken geen problemen. Een grote concentratie in één pand zoals Stichting Onderdak voor ogen heeft, vindt de gemeente zeker niet wenselijk, zowel vanuit het oogpunt van de cliënten zelf als voor de woonomgeving.

Op het pand rust wel een maatschappelijke bestemming. Beschermd wonen is daar in principe toegestaan maar in deze mate niet wenselijk. De gemeente gaat zo snel mogelijk opnieuw in gesprek met de eigenaar van het pand en met Stichting Onderdak. Uiteraard houd ik u op de hoogte van de uitkomst daarvan.

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

Ik vertrouw erop dat er een oplossing komt waar ieders belang tot zijn recht komt. Tot die tijd zal het aantal cliënten in elk geval niet worden uitgebreid.

Met vriendelijke groet,

Roeland van der Zee
Wethouder

Stadskantoor - Eusebiusbuitensingel 53 • Postbus 9029 • 6800 EL Arnhem
Telefoon 0900-1809 • Fax 026-3774830 • www.arnhem.nl

Aan de gemeenteraad

Datum	: 23 mei 2019
Zaaknummer	: 368667
Contactpersoon	: Vera van Belle
Telefoonnummer	: 026 3773224

Onderwerp: Standpunt en inspanningen college rond Bronbeeklaan 66

Geachte voorzitter en leden,

Hierbij informeren wij uw raad over ons standpunt en over onze inspanningen rond Bronbeeklaan 66.

Inleiding
Begin mei jl. werden de buurtbewoners, maar ook ons college verrast door het feit dat er cliënten van Stichting Onderdak waren geplaatst in het voormalige woonzorgcentrum De Paasberg, gelegen aan Bronbeeklaan 66. Stichting Onderdak had ons weliswaar medio april geïnformeerd over hun voornemen om op deze locatie circa 40 woningen te huren voor hun cliënten, maar wij hebben tijdens dit gesprek direct aangegeven dat een dusdanige concentratie van dit zorgaanbod niet past binnen de kaders[1] die de gemeente heeft vastgesteld voor beschermd wonen. Er is toen ook afgesproken dat Stichting Onderdak een concreet plan zou uitwerken en dit met de gemeente zou bespreken. Maar voordat dat kon gebeuren, woonden de eerste cliënten er al.

Stichting Onderdak heeft een contract voor het bieden van begeleiding en beschermd wonen in de Regio Centraal Gelderland. Daarnaast is Stichting Onderdak toegelaten als instelling die zorg mag verlenen waarop aanspraak bestaat ingevolge de Wet langdurige zorg en/of de Zorgverzekeringswet.

Ons college acht het plan van Stichting Onderdak niet wenselijk en betreurt de gang van zaken
Het plan is niet in lijn met de ingezette beleidskoers voor beschermd wonen
Het voornemen van Stichting Onderdak om circa 40 geclusterde woningen in het oude woonzorgcentrum De Paasberg af te nemen, is niet in lijn met de ingezette beleidskoers. Kern van het beleid voor beschermd wonen is dat mensen met ernstige psychische kwetsbaarheden zoveel mogelijk een beschermd thuis geboden wordt, in plaats van wonen in een instelling. Het beleid is erop gericht om hen zoveel mogelijk te integreren in de samenleving, zo gewoon mogelijk deel uitmakend van een woonbuurt met de daarbij behorende informele steun. Sinds 2015 zijn we als Regio Centraal Gelderland begonnen met het transformeren van deze zorgvormen; wij zitten in het proces om - daar waar mogelijk - wonen en

[1] Uw raad heeft kennisgenomen van de kaders voor beschermd wonen, te weten het Visiedocument Beschermd thuis (september 2017) en het Regioplan 'Samen aan zet 2019-2021' - Transformatieplan Beschermd thuis (april 2019).

zorg zoveel mogelijk te scheiden. Het uitgangspunt is om mensen zoveel mogelijk beschermd thuis te laten wonen en om de zorg naar behoefte flexibel op en af te schalen. Een kleine groep mensen zal langdurig of blijvend zijn aangewezen op een intramurale 7 x 24 uur-woonvoorziening. Een dusdanig grote concentratie in één pand zoals Stichting Onderdak voor ogen heeft, met het bijbehorende toezicht en zonder de mogelijkheid om hier te kunnen blijven wonen, druist in tegen de beleidsvisie die staat beschreven in de contractafspraken tussen zorgaanbieders en de inkoop van de Regio Centraal Gelderland.

Voor ons college is inclusie het uitgangspunt
De Commissie Dannenberg (2015) schetste vier scenario's over hoe een samenleving kan omgaan met kwetsbare mensen (zie afbeelding). Deze scenario's kunnen in een samenleving voor verschillende groepen in principe naast elkaar bestaan.
Exclusie gaat over het uitsluiten en uitstoten van kwetsbare burgers. Dit scenario ligt ver achter ons. Het scenario dat daarop volgde is separatie waarbij het gaat om het creëren van specifieke voorzieningen voor doelgroepen. In het geval van de GGZ om het creëren van inrichtingen in de bossen. Deze voorzieningen bestaan voor een deel nog steeds. Van daaruit is vaak al de stap gezet om dit soort inrichtingen over te brengen naar de samenleving: integratie. Vaak zijn zowel beschermd wonen, als maatschappelijke opvanglocaties op deze manier ingericht. Met de hierboven beschreven visie wil ons college naar inclusie waarbij iedereen, ongeacht beperking of belemmering, deel uit maakt van de maatschappij. Nieuw, aanvullend aanbod voor beschermd wonen zou uiting moeten geven aan dit principe.

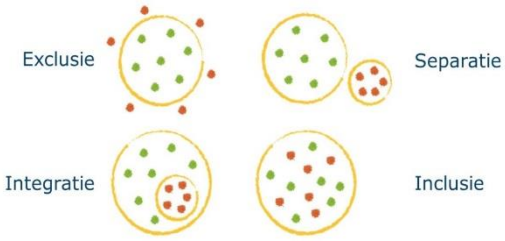

Aanvullende argumenten
Naast het feit dat het voorgenomen plan onwenselijk is, zijn er aanvullende argumenten waardoor ons college niet kan instemmen met het plan. Zo ontbreekt er een totaalplan waarin de zorgaanbieder helderheid geeft over de exacte inhoud van de aan te bieden zorg, de doelgroepen, de trajecten en de reden voor clusteropvang. Ook ontbreekt er planvorming over veiligheid en communicatie. Bovendien is de herinspectie van het kwaliteitsonderzoek d.d. juli 2018 nog niet afgerond waaruit moet blijken in hoeverre de zorgaanbieder verbeteringen heeft doorgevoerd. Ten slotte vinden er nog verbouwingen in een deel van het pand plaats.

Wij betreuren de gang van zaken en de hierdoor ontstane onrust
Niet alleen de wijk maar ook ons college is overvallen door het feit dat de locatie reeds in gebruik was genomen. Wij betreuren deze gang van zaken en de hierdoor ontstane onrust in de omliggende wijken. Normaliter wordt bij de (her)ontwikkeling van een locatie een ruimtelijk proces doorlopen waarin ons college in staat wordt gesteld een plan integraal te toetsen en daarbij ook te bekijken of het plan past in de wijk en hoe de communicatie is met de wijk. In dit geval heeft de eigenaar van het pand er echter voor

gekozen om binnen de juridische mogelijkheden verbouwingen uit te voeren zonder dat hier toetsing door het college voor nodig was. Daarnaast waren er op de locatie, zoals eerder aangegeven, al cliënten geplaatst zonder dat ons college hierover was ingelicht.

Consequenties

Handhaving bestemming en ontwikkeling locatie

Op het pand rust een maatschappelijke bestemming. In eerste instantie gingen wij ervan uit dat de voorgenomen activiteiten vielen onder de maatschappelijke bestemming. Inmiddels hebben we redenen om aan te nemen dat dit niet zo is. Dit heeft te maken met de vorm van zorg die daar al dan niet geboden wordt. Wij zijn voornemens om te handhaven op het bestemmingsplan. Stichting Onderdak wordt uitgenodigd haar zienswijze te geven op het voornemen tot handhaving van het bestemmingsplan. Daarnaast gaan wij zo snel mogelijk in gesprek met de eigenaar van het pand over de toekomstige ontwikkeling. Over de uitkomst hiervan zullen wij u informeren.

Cliëntenstop

Wij hebben vanwege de onwenselijkheid van het plan en onze aanvullende argumenten aan Stichting Onderdak laten weten een cliëntenstop te willen instellen voor de locatie Bronbeeklaan 66. Daarnaast zal, gezien ons voornemen tot handhaving, door Stichting Onderdak voor de 7 cliënten die er reeds wonen een andere oplossing moeten worden gezocht.
Stichting Onderdak heeft op 22 mei per brief aan ons laten weten dat zij voornemens zijn om op korte termijn meer cliënten op de locatie te gaan huisvesten.

Eisen ten aanzien van zorg, veiligheid en toezicht

Daarbij hebben wij van Stichting Onderdak geëist dat, zolang de huidige 7 bewoners op de locatie verblijven, er maatregelen worden getroffen om de rust en veiligheid voor bewoners, personeel en omwonenden te waarborgen. Dit betreft maatregelen binnen de in het handhavingsbesluit te stellen begunstigingstermijn. Deze maatregelen houden onder andere in dat er 24 uur per dag, 7 dagen per week minimaal één medewerker aanwezig moet zijn die zorgvragen signaleert, begeleiding kan inschakelen, toezicht houdt op wie het pand binnenkomt en verlaat en toezicht houdt op en om het terrein. Daarnaast zou er vanuit de zorgaanbieder een 24-uurs aanspreekpunt voor de buurt moeten zijn dat direct contact kan onderhouden met de politie indien nodig.

Communicatie

Wij hebben de omwonenden van de Bronbeeklaan 66 op 17 mei jl. per brief geïnformeerd over ons standpunt en de inspanning die we doen om tot een oplossing te komen waarin ieders belang tot zijn recht komt.
Daarnaast vindt er op 29 mei een bestuurlijk gesprek plaats tussen de gemeente en vertegenwoordigers van de wijkverenigingen en wijkplatforms van de Geitenkamp, Paasberg-Wellenstein en de Arnhemse Allee.

Wij hebben van Stichting Onderdak geëist dat ze de communicatie naar de buurt verbeteren. Er zou voor een plan met een dergelijke schaalgrootte een communicatieplan moeten komen waarin Stichting Onderdak aangeeft hoe de buurt blijvend te betrekken bij de locatie. Een periodiek omgevingsoverleg, de betrokkenheid van de buurt- en wijkverenigingen, het team leefomgeving en de in het gebied aanwezige scholen, bedrijven en gezondheidszorginstellingen zou hierin tot uiting moeten komen.
Op 20 mei heeft Stichting Onderdak een informatiebijeenkomst georganiseerd voor de ouders van kinderen van de tegenover gelegen basisschool De Witte Vlinder. Stichting Onderdak heeft er in de loop van 21 mei voor gekozen om de geplande informatieavonden op 21 en 22 mei voor de buurt niet door te laten gaan.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Aan de gemeenteraad

Datum : 25 juni 2019
Zaaknummer : 370098
Contactpersoon : Vera van Belle
Telefoonnummer : 026 3773224

Onderwerp: Afdoening motie Wonen met zorg geen melkkoe (19M44) en toezeggingen

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de afdoening van de motie "Wonen met zorg geen melkkoe" (19M44). Daarnaast stellen wij u voor kennis te nemen van de afdoening van twee toezeggingen over beschermd wonen.

Achtergrond: inhoud van de motie
Op 17 april 2019 heeft uw raad een motie aangenomen waarin u ons college verzoekt om erop toe te zien dat de huurprijzen van woonruimtes bij beschermd wonen voldoen aan het landelijke woningwaarderingsstelsel.
In deze motie wordt aandacht gevraagd voor het feit dat de wijkteams bij een deel van de producten beschermd wonen alleen de zorgcomponent toewijzen en de inwoner voor het wonen afhankelijk is van de zorgaanbieder of een aan de zorgaanbieder gelieerde verhuurder. Daarnaast wordt in de motie aandacht gevraagd voor het feit dat het mogelijk is voor verhuurders om de maximale huur onder de huurtoeslaggrens te vragen terwijl de woonruimte dit niet altijd rechtvaardigt.

Uitvoering van de motie
Het belang van een redelijke huurprijs bij inzet van beschermd wonen zoals in de motie wordt geschetst, wordt door ons college herkend. Omdat de aangeboden woonruimte in deze gevallen geen onderdeel is van de maatwerkvoorziening die wordt ingekocht voor de inwoner, hebben we hier echter geen rechtstreekse invloed op. Wel is in de aanbestedingseisen voor beschermd wonen sinds mei 2018 al een eis opgenomen over de huurprijs, in het geval de zorgaanbieder een woning aan de inwoner verhuurt. Het gaat om de volgende eis:

"*In het geval de zorgaanbieder woonruimte verhuurt aan een inwoner die gebruik maakt van een product exclusief verblijf, moet de hoogte van de huur voor zowel zelfstandige als onzelfstandige woonruimte in verhouding staan tot het aangebodene, conform het woningwaarderingssysteem. Een onderbouwing van de huurprijs kan te allen tijde opgevraagd worden, door zowel inwoner, regionale toegang als gemeente.*"

Zorgaanbieders die zich inschrijven voor beschermd wonen tekenen voor deze aanbestedingseis.
In uw motie vraagt u ons college toe te zien op de uitvoering van deze eis. Wij kiezen ervoor om met ingang van de nieuwe aanbesteding van beschermd wonen medio 2020 voorafgaand aan contractverlening te toetsen of zorgaanbieders aan deze eis voldoen. Zorgaanbieders die de producten exclusief verblijf bieden maar wel woningen verhuren, dienen een overzicht van hun locaties in de Regio Centraal Gelderland aan te leveren met een onderbouwing van de huurprijs per woning op basis van de puntenopbouw van het landelijke woningwaarderingsstelsel.

Naast deze toets aan de voorkant van het proces hebben wij onderzocht of het mogelijk is om de VGGM als toezichthouder Wmo toe te laten zien op de uitvoering van deze eis binnen het kwaliteitsonderzoek. Dat is niet mogelijk. De toezichthouder Wmo is belast met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wmo 2015. Voor toezichthoudende bevoegdheden in het kader van huurprijzen en waarderingssystemen geldt een ander wettelijk kader dan de Wmo 2015, namelijk de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte en het Besluit huurprijzen woonruimte. Toezichthouders die in het kader van het toezicht op de uitvoering Wmo 2015 als toezichthouder zijn aangewezen kunnen hier dus geen bevoegdheden aan ontlenen om toezicht uit te oefenen in het kader van (de kwaliteit van) woningwaarderingssystemen.

Gelet op het hiervoor beschrevene beschouwen wij de motie hiermee als afgedaan.

Toezeggingen
Tijdens de raadsvergadering van 17 april 2019 zijn twee toezeggingen gedaan door ons college waar wij graag een terugkoppeling op geven.

Toezegging 450 luidde: "*De portefeuillehouder is bereid om in regionaal verband te bespreken welke afspraken (toetredingsregels) vastgelegd kunnen worden met betrekking tot optreden tegen zorgaanbieders wanneer wapens en drugs worden aangetroffen in de beschermde woonomgeving(en)*."
Ons college ziet erop toe dat in de voorbereiding op de nieuwe aanbesteding van beschermd wonen medio 2020 dit punt wordt meegenomen in de opstelling van het programma van eisen.

Toezegging 451 luidde: "*De portefeuillehouder zal navraag doen wat er de afgelopen maanden in regionaal verband is gedaan in het kader van proactief en risico gestuurd toezicht, hoe die selectie is en hoeveel aanbieders het betreft en waar dan op gelet wordt, en hiermee terugkomen bij de raad*."
Afgelopen maanden (periode januari t/m juni 2019) is er door de VGGM als toezichthouder Wmo kwaliteitsonderzoek uitgevoerd bij in totaal twee zorgaanbieders voor beschermd wonen. Dit betrof twee herinspecties waarvan de eerste inspecties op basis van ontvangen signalen (signaalgestuurd) zijn uitgevoerd. De definitieve rapportage moeten we nog ontvangen. Het werkdocument model toetsingskader kwaliteitstoezicht Wmo dat door het Verwey-Jonker Instituut in samenwerking met GGD GHOR Nederland is opgesteld, is gebruikt als uitgangspunt voor het toezicht. Het toetsingskader is waar nodig aangevuld met kwaliteitscriteria uit de gemeentelijke Wmo verordening, inkoopvoorwaarden, toekenningsbeschikkingen of uit overeenkomsten met zorgaanbieders. Naast dit signaalgestuurde

toezicht zijn er sinds mei 2018 met alle nieuw ingeschreven aanbieders voor beschermd wonen kennismakingsgesprekken gevoerd in samenwerking met de regionale toegang en Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland. Deze gesprekken zijn als zinvol ervaren, bovendien hebben zich door de gesprekken een aantal zorgaanbieders teruggetrokken of zijn niet toegelaten.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage:
- Motie 19M44 'Wonen met zorg geen melkkoe'

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 april 2019
Ter bespreking van	Debatverzoek Beschermd Wonen
Motie van	Mattijs Loor (D66) Gerrie Elfrink (SP)
Titel motie	Wonen met zorg geen melkkoe
Nummer Zaaknummer	19M44

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat

- De gemeente Arnhem bij Beschermd Wonen alleen de zorgcomponent indiceert, en de cliënt voor het wonen veelal afhankelijk is van een aan de zorgverlener gelieerde verhuurder;
- Deze verhuurders vaak de maximale huur onder de huurtoeslaggrens vragen, terwijl de kwaliteit van de woonruimte dat niet altijd rechtvaardigt.

Overwegende dat

- Het voor deze cliënten erg moeilijk is om bezwaar te maken tegen een te hoge huur, omdat sprake is van een sterke afhankelijkheidsrelatie tussen hen en de verhuurder.

Verzoekt het college

- Indien beschermd wonen wordt geïndiceerd erop toe te zien dat de huurprijs van de woonruimte voldoet aan het landelijke Woningwaarderingsstelsel.

en gaat over tot de orde van de dag

Mattijs Loor (D66)
Gerrie Elfrink (SP)

AANGENOMEN 7

Voor 35 *Motie "Wonen met zorg geen melkkoe" (19M44)*

Tegen 2

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

PvdA	3	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
van Burgsteden		
van Dillen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	1	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

Partij voor de Vrijheid	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 37

Aan de gemeenteraad

Datum : 10 september 2019
Zaaknummer : 369735
Contactpersoon : Marjolein Foppen
Telefoonnummer : 026 3773908

Onderwerp: Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41)

Geachte voorzitter en leden,

Wij hebben op 10 september 2019 besloten uw bovengenoemde motie op de volgende wijze uit te voeren.

Aanleiding
In de vergadering van uw raad op 17 april 2019 19M41 is de volgende motie aangenomen:
Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de markt, en daarmee perverse prikkels, zoals marktaandeel en concurrentie, uit deze vorm van zorg (beschermd wonen) te halen en de raad voor juni 2019 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.

Uitvoering en evaluatie
Voorafgaand aan de inhoudelijke beantwoording willen wij opmerken dat we door de zorgvuldige uitvoering van dit onderzoek meer tijd nodig hadden voor de beantwoording van deze motie.

De markt uit de zorg (beschermd wonen) halen impliceert, in zijn uiterste vorm, dat de overheid zelf deze zorgtaken gaat uitvoeren. Dit vinden wij geen wenselijke gedachte, om onder andere de volgende redenen:

- De overheid is financier van een deel van de zorg, niet inhoudelijk deskundig.
- Enorme organisatorische en personele consequenties (er zijn nu zo'n 60 partijen die beschermd wonen bieden, een groot aantal locaties en duizenden werknemers).

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), onderdeel Inkoop heeft in de afgelopen periode geïnventariseerd welke mogelijkheden, maar ook aandachtspunten verschillende vormen van inkoop met zich meebrengen. De huidige open, een semi-open methode van contractering en een Europese aanbesteding (aanbesteding door middel van gunning) zijn hieronder naast elkaar gezet. De marktwerking in het huidige systeem is groter is dan via een Europese aanbesteding (d.m.v. gunning). In onderstaande tabel worden de verschillen tussen de verschillende systemen toegelicht.

Uitgangspunten / Wensen	Open (huidig)	Semi-Open	Aanbesteding	Aandachtspunten

Transformeren, aanpassen van producten, producten toevoegen	x	X	x	-
Producten aanpassen	x	X	x	Binnen een aanbesteding mogelijk mits op voorhand voldoende duidelijk gespecificeerd.
Producten toevoegen	x	X	x	Binnen een aanbesteding mogelijk mits op voorhand voldoende duidelijk gespecificeerd.
Goede eisen aan geschiktheid aanbieders	x	X	x	Is er voldoende vertrouwen dat het aantal aanbieders hiermee voldoende wordt beperkt
Goede kwalitatieve eisen	x	X	x	Is er voldoende vertrouwen dat het aantal aanbieders hiermee voldoende wordt beperkt
Bewijsstukken opvragen	x	X	x	Is er voldoende vertrouwen dat het aantal aanbieders hiermee voldoende wordt beperkt
Monitoring op naleving van alle eisen	x	X	x	-
Plan van aanpak	x	X	x	-
Toetsing en handhaving	x	X	x	-
Lange verbindingen (langer dan 4 jaar). Overeenkomst onbepaalde tijd, met verlengingsopties van 1 jaar	x	X		Bij een aanbesteding minder mogelijkheden.
Ondernemers die al jaren goed werk leveren kunnen mee doen.	x	X		Bij een aanbesteding kunnen ook huidige leveranciers buiten de boot vallen, afhankelijk van de selectie.
Aanbieders toelaten, daarna het systeem sluiten		X		Bij een aanbesteding sluit je een raamovereenkomst met vooraf geselecteerde leveranciers en heb je geen mogelijkheid om extra leveranciers toe te laten.
Systeem openstellen als er een tekort aan aanbieders is	x (systeem staat continue open)	X		Bij een aanbesteding sluit je een raamovereenkomst met vooraf geselecteerde leveranciers en heb je geen mogelijkheid om extra leveranciers toe te laten.
Het op voorhand o.b.v. een nadere selectie op kwaliteit en/of prijs beperken van het aantal aanbieders			x	-
Keuzevrijheid voor inwoners	x	X		Indien gekozen wordt voor een het beperken van het aantal aanbieders is daarmee ook de keuzevrijheid van inwoners beperkt(er).

Dialoog voeren met deel van de gecontracteerde aanbieders (mits transparant)	x	X	x	-
Zorgvuldig opgebouwde en passende tarieven	x	X	x	-
Partnerschap, samenwerking en overleg met toegang, aanbieder, inwoner	x	X	x	-
Bijdragen aan regio binding			x	Is makkelijker bij een beperkter aantal aanbieders
Bijdragen aan gewenste voorzieningenniveau	x	X	x	-
Aansluiting 18- 18+	x	X	x	-
Uitsluiten van ongeoorloofde werving door aanbieders			x	Is gemakkelijker bij een beperkter aantal aanbieders
Het stellen van een financieel doel, krimpscenario			x	

Daar waar het voldoende is om uit te gaan van:
- een strenge selectie op kwaliteit en dienstverlening van aanbieders;
- gevolgd door een strikte verificatie bij de aanbesteding;
- vervolgens gevolgd door een goed ingerichte monitoring op naleving van alle eisen, binnen een regionale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving;

adviseert de MGR, onderdeel Inkoop het gebruik van een semi-open methode van contractering.
Als de uitgesproken wens is om gebruik te maken van een nadere selectie van een aantal aanbieders, is het advies om gebruik te maken van een Europese aanbestedingsprocedure.

Arnhem is als centrumgemeente voor de regio Centraal Gelderland primair verantwoordelijk voor de inkoop van producten voor beschermd wonen. In 2018 is door middel van een nieuwe aanbesteding een aanzet gegeven tot de transformatie van deze vorm van zorg. Deze heeft via de open inkoopprocedure zijn eerste vruchten afgeworpen. We geven minder geld uit aan deze zorgvorm.
Als belangrijkste redenen om voor de nabije toekomst te onderzoeken of de mogelijkheid van Europese aanbesteding beter zou zijn, zien wij:
- beheersing van de kosten binnen het sociaal domein als gevolg van de reële mogelijkheid van een objectief verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding, waarmee voor onze regio een forse achteruitgang in middelen voorzien wordt;
- uitsluiten van ongeoorloofde werving door aanbieders; het beeld bestaat dat er aanbieders zijn die actief klanten werven;

Op basis van een nadere selectie kan het aantal aanbieders beperkt worden. Hiervan zijn ook voorbeelden in Nederland.
Met ingang van 1 januari 2022 wordt - naar verwachting - de eerste stap gezet van de doordecentralisatie naar alle gemeenten en de objectivering van de middelen. Dit kunnen we niet als Arnhem alleen, daarvoor is noodzakelijk dat de gemeenten in onze regio samenwerken. De komende 2,5

jaar werken we daar naar toe binnen het regionaal Transformatieplan Samen aan zet, Beschermd thuis 2019-2021 (zie hiervoor de raadsbrief van april 2019, nr. 350982).
Tot en met deze doorontwikkeling volgen we de (reguliere) semi-open aanbestedingsprocedure. Hierbij ligt de nadruk op het toetsen van kwaliteit, om aanbieders waaromtrent twijfels zijn, aan de voorkant uit te sluiten. Dit doen wij onder andere, door aan de voorkant van het inkoopproces bewijsstukken (zoals diploma's, transformatieplan, onderbouwing huurprijzen) op te vragen. Door middel van monitoring en contractgesprekken volgen wij de ontwikkelingen en sturen daar waar nodig bij. Kwaliteitsonderzoeken leveren input voor verbetering en indien noodzakelijk ingrijpen.
De periode na 2021 lijkt een goed moment om te bepalen of voor een Europese aanbesteding gekozen zou kunnen worden. Dit in nauwe betrokkenheid met de regiogemeenten.
Met dit onderzoek hebben wij aangegeven waarom een Europese aanbesteding marktwerking reduceert en waarom dit in het kader van de huidige ontwikkelingen een goede optie is ten opzichte van het huidige systeem.

Hiermee beschouwen wij motie 19M41 als afgedaan.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 april 2019
Ter bespreking van	Debatverzoek beschermd wonen
Motie van	SP - Elfrink Arnhem Centraal - Manders
Titel motie	Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt
Nummer Zaaknummer	19M41

De Raad,
gehoord de beraadslaging,

Verzoekt het College,

te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de markt, en daarmee perverse prikkels zoals marktaandeel en concurrentie uit deze vorm van zorg te halen, en
de Raad voor juni 2019 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek,

En gaat over tot de orde van de dag.

AANGENOMEN

Elfrink - SP
Manders - Arnhem Centraal

Voor	**26**	*Motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41)*
Tegen	**11**	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	0	1
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	0	2
van Burgsteden		
van Dillen		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

PvdA	3	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal	**37**

Aan de gemeenteraad

Datum : 25 juni 2019
Zaaknummer : 360223
Contactpersoon : Vera van Belle, Gerard Fidder
Telefoonnummer : 026 3773224

Onderwerp: Aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet en afdoening motie 19M43

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de door ons vastgestelde *Aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet*. Daarnaast stellen wij u voor kennis te nemen van ons besluit om de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden aan te wijzen als toezichthouder calamiteiten- en kwaliteitstoezicht Wmo 2015 en de afdeling Handhaving Werk & Inkomen aan te wijzen als toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet.

Inleiding
In de *Aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet* staan twee onderdelen centraal:

- Herformuleren van kwaliteitseisen en deze vertalen naar de contracten met zorgaanbieders. De nadruk ligt hier vooral op het herinrichten van de "voorkant" van het contracteringsproces.
- Inregelen van een adequaat periodiek controlesysteem en handhavingsplan. De nadruk ligt hierbij op de inrichting van een controle en sanctioneringsproces (meer de achterkant van het contracteringsproces).

De aanpak is er op gericht om de kwaliteitseisen aan zorgaanbieders te verhogen en meer toetsbaar (SMART) te maken. Dit biedt vervolgens ook mogelijkheden om zorgaanbieders intensiever te gaan toetsen of zij voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Het verhogen van kwaliteitseisen en intensiveren van het toezicht op naleving daarvan sluit aan op de aangenomen motie naar aanleiding van het raadsdebat kwaliteit beschermd wonen (motie 19M43 van 17 april 2019). Via deze raadsbrief doen wij deze motie af. Ook de toezegging om voor de zomer met een voorstel te komen voor kwaliteitscontroles, kan hiermee worden afgedaan. Daarnaast geeft deze aanpak invulling aan de maatregelen in de Perspectiefnota, die gericht zijn op het verhogen van de kwaliteitseisen en het intensiveren van het toezicht.

De aanpak is besproken met de Adviesraden Sociaal Domein en daarbij is ook advies gevraagd over deze aanpak. Dit heeft geleid tot een gevraagd advies dat op 24 mei ontvangen is. Het gevraagde advies, inclusief een reactie hierop vanuit de gemeente Arnhem, is bijgevoegd.

Aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet
Hieronder zetten wij de belangrijkste elementen van de nieuwe aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet uiteen.

De kwaliteitscriteria voor zorgaanbieders worden verhoogd en beter toetsbaar gemaakt
Een regionale werkgroep waarin de Regio Centraal Gelderland (RCG), gemeenten (waaronder Arnhem) en sociale wijkteams zijn vertegenwoordigd, heeft onderzoek gedaan naar de gewenste kwaliteitseisen. Daarbij is gekeken naar de huidige kwaliteitseisen, goede voorbeelden elders in het land en toetsingskaders die door de GGD-en en Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) worden gehanteerd. Dit heeft geleid tot een aangepast kwaliteitskader, zoals opgenomen in de bijlagen, met eisen die zoveel mogelijk concreet en toetsbaar zijn.

Kwaliteitseisen worden intensiever getoetst voorafgaand aan de nieuwe aanbesteding
Het aangepaste kwaliteitskader zal verwerkt worden in de nieuwe contractering per 1 juli 2020, waardoor aan de voorkant ook intensiever wordt getoetst. De RCG (Contractbeheer) zal - onder andere door het opvragen en toetsen van bewijsstukken - vaststellen of een aanbieder voldoet aan de gestelde eisen. In vergelijking met de huidige situatie toetst Contractbeheer meer bewijsstukken en wordt er meer inhoudelijk getoetst. Ook komt er meer aandacht voor het signaleren van rechtmatigheidsrisico's. Vervolgens zal - na positieve toetsing door Contractbeheer - een Kwaliteitscommissie, bestaande uit de RCG, gemeenten en bij voorkeur ook sociale wijkteams, via een gesprek toetsen of de aanbieder voldoet aan de gestelde eisen. Hierdoor krijgen alleen die aanbieders een contract, die kunnen aantonen dat zij daadwerkelijk voldoen aan de gestelde (kwaliteits)eisen.

Bij de zorgvormen Beschermd wonen en Activerend werk zijn bij nieuwe aanbieders al ervaringen opgedaan met het voeren van dergelijke gesprekken. Een deel van de aanbieders dat wilde toetreden tot de nieuwe producten van Beschermd wonen en Activerend werk blijkt na zo'n gesprek ook af te zien van contractering, omdat deze aanbieders niet kunnen voldoen aan de gestelde eisen.

De kwaliteitstoetsing wordt geïntensiveerd door zorgaanbieders - behalve signaalgestuurd - ook proactief te toetsen
In de huidige situatie worden zorgaanbieders tijdens de zorgverlening alleen op basis van signalen getoetst. Deze signalen kunnen afkomstig zijn van bijvoorbeeld inwoners of wijkcoaches en kunnen via een regionaal of lokaal meldpunt worden gemeld. Het aantal signalen is beperkt. Voorgesteld wordt om niet alleen signaalgestuurd te gaan toetsen, maar ook proactief. Jaarlijks wordt 1/3 van alle aanbieders via een quick scan getoetst. Op basis van deze quick scan wordt vastgesteld of er aanleiding is om een verdiepend kwaliteitsonderzoek in te stellen. Hierdoor worden meer aanbieders getoetst op kwaliteit van zorg dan in het verleden. Ook verwachten we dat het invoeren van de quick scan een preventieve werking heeft richting aanbieders en aanbieders stimuleert om de kwaliteit van zorg te optimaliseren.

Naast het proactief toetsen van aanbieders zal ook gestimuleerd worden dat sociale wijkteams meer en actiever signalen gaan delen. Uitgangspunt is dat elk signaal ''waarbij een vermoeden is dat structureel

niet worden voldaan aan de eisen zoals vastgelegd in het contract" wordt gedeeld. Een kwaliteitscommissie Signalen zal de ontvangen signalen beoordelen en passende actie in gang zetten. Dat kan bijvoorbeeld een gesprek met een zorgaanbieder zijn of een onderzoek door de aangewezen toezichthouder.

Handhaving wordt strakker toegepast op basis van aanbevelingen vanuit toezichthouders
De aanbevelingen die vanuit toezichthouders worden gedaan, gaan we scherper afstemmen en vertalen naar afspraken met aanbieders. De geadviseerde uitgangspunten in het Afsprakenkader nemen we over:

- De gemeente handhaaft op basis van signalen en risico's, doelgericht en proportioneel.
- De gemeente treedt slagvaardig op en hanteert korte behandelingstermijnen in de handhaving. Gemaakte afspraken - inclusief hersteltermijnen - leggen we ook schriftelijk vast, delen we met betrokken aanbieders en toetsen we ook op naleving.
- De gemeente kiest voor het type maatregel dat in de gegeven situatie het meest doelgericht is: een lichte maatregel waar het kan en een zwaardere waar dat nodig is. Het invoeren van een cliëntenstop, een verbod op contractuitbreidingen en de mogelijkheid tot overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders zijn daarbij sanctiemogelijkheden.
- Handhaving is maatwerk en zal in elke situatie apart afgewogen worden. Er is geen vaste volgorde van maatregelen. Een lichte maatregel gaat niet vanzelfsprekend vooraf aan een zware maatregel. Zo kan de gemeente ook bij een eerste overtreding direct de zwaarste maatregel inzetten als de ernst van de situatie hierom vraagt.

Wanneer de toezichthouder adviseert tot handhaving, is het zeer wenselijk dat alle gemeenten die met de betreffende aanbieder een overeenkomst hebben, tot een eenduidig handhavingsbesluit komen. Er zal een werkgroep worden ingericht van gemeenten en Regio Centraal Gelderland met als doel om het Handhavingskader (bijlage 10 van het Afsprakenkader) door te ontwikkelen tot een regionaal Handhavingskader.

De aangenomen motie "Toezicht verbeteren" wordt hiermee ingevuld en afgedaan
Op 17 april 2019 is de motie Toezicht verbeteren (19M43) aangenomen door uw raad. Met het bijgevoegde Afsprakenkader wordt door invoering van de quick scan invulling gegeven aan de wens om periodieke controles te doen, ook als er geen signalen zijn of incidenten gemeld worden. Ook blijven we signaalgestuurd en (deels) onaangekondigd controles uitvoeren bij zorgaanbieders. Ook blijven we consequenties verbinden aan het niet opvolgen van aanbevelingen van de toezichthouder door zorgaanbieders, inclusief het aanleveren van een plan hoe de continuïteit van zorg in dergelijke gevallen wordt gewaarborgd. Daarbij gaan we de gemaakte afspraken met zorgaanbieders wel scherper vastleggen en handhaven. Het steekproefsgewijs controleren of de geïndiceerde/toegewezen hoeveelheden zorg ook daadwerkelijk worden geboden is onderdeel van de rechtmatigheidsonderzoeken. Daarbij heeft de zorgaanbieder overigens niet de plicht om de toegewezen zorg volledig te benutten. Ook voor zorgaanbieders geldt "doen wat nodig is" binnen de zorg die door het sociale wijkteam wordt toegewezen. Het volume aan toegewezen zorg is daardoor vaak ruimer dan de daadwerkelijk geleverde zorg om enige flexibiliteit te bieden aan aanbieders tijdens de zorgverlening. Het gaat er om dat de gedeclareerde zorg ook daadwerkelijk geleverd is.

Ten aanzien van het bindend maken van de aanbevelingen van VGGM, inclusief daarin genoemde hersteltermijnen, erkennen wij dat deze aanbevelingen in beginsel leidend zijn. We willen echter indien nodig kunnen afwijken van deze aanbevelingen. Er kan immers naast het VGGM-onderzoek informatie beschikbaar komen - bijvoorbeeld vanuit de sociale wijkteams, de gemeente zelf of andere betrokken partijen - die tot een aangepast besluit moeten kunnen leiden.

In regionaal verband werken we het (proactieve) rechtmatigheidstoezicht verder uit
De Regio Centraal Gelderland heeft opdracht gegeven tot het inrichten en opstarten van een werkgroep die zich bezig gaat houden met het verder ontwikkelen van het (proactieve) toezicht rechtmatigheid. We hebben twee toezichthouders bij de afdeling Handhaving aangewezen om toezicht te houden op de Wmo. In de Tussenrapportage Toezicht en naleving Wmo van oktober 2018 is verslag gedaan van de aanpak. Deze aanpak willen we doorontwikkelen en nauw laten aansluiten op de regionale aanpak kwaliteit, toezicht en naleving zoals beschreven in het Afsprakenkader. Een eerste aanzet hiertoe is beschreven in de Aanpak toezicht en handhaving rechtmatigheid, die we verder zullen uitwerken in de regionale werkgroep die nu wordt opgestart.
Binnen deze aanpak rechtmatigheid gaat het om preventie van fraude en om reactieve handhaving (opsporing, controle en sanctioneren) bij signalen van onrechtmatigheid. Buiten de reikwijdte van deze aanpak valt het rechtmatigheidstoezicht in het kader van de financiële productieverantwoordingen en accountantscontrole voor zorgaanbieders.

Het rechtmatigheidstoezicht Jeugdwet wordt hiermee ingevuld
Tot nu toe is de afdeling Handhaving W&I alleen belast met het rechtmatigheidstoezicht op de Wmo 2015. Bij de laatste wijziging van de verordening Jeugdhulp is geregeld dat ons college ook bevoegd is een toezichthouder rechtmatigheid Jeugdwet aan te wijzen. Deze bevoegdheid wordt nu benut en hiermee kan de afdeling Handhaving W&I haar toezichthoudende taak ook toepassen op aanbieders jeugdzorg. De beschikbare capaciteit is naar verwachting toereikend om deze taak uit te voeren.
Hiermee wordt het toezicht sluitend gemaakt:

- De VGGM is belast met het toezicht op kwaliteit en calamiteiten Wmo 2015. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd is op basis van de Jeugdwet belast met het toezicht op kwaliteit en calamiteiten Jeugdwet.
- De afdeling Handhaving (W&I) is belast met het toezicht op rechtmatigheid (Wmo 2015 en Jeugdwet).

Inspectierapporten signaalgestuurd kwaliteitsonderzoek worden openbaar gemaakt
In de nieuwe aanpak is opgenomen dat de signaalgestuurde kwaliteitsonderzoeken voortaan actief openbaar worden gemaakt. Dit zal gebeuren in oktober 2019 via de website van de VGGM. Inspectierapporten opgesteld naar aanleiding van uitgevoerde inspectieonderzoeken vanaf 1 januari 2019, worden met terugwerkende kracht gepubliceerd, inclusief inspectierapporten die vanaf heden worden opgesteld.

Kanttekening
Het intensiever toetsen van aanbieders bij de contractering vergt veel ambtelijke capaciteit. De gemeente Arnhem zal deelnemen aan de kwaliteitscommissies die verificatiegesprekken gaan voeren met aanbieders die gecontracteerd willen worden. Naar verwachting zullen veel aanbieders zich willen inschrijven bij de nieuwe aanbesteding en zullen dus veel verificatiegesprekken moeten worden gevoerd. Dit leidt tot een groot beslag op de beschikbare ambtelijke capaciteit. In de planning van deze gesprekken zal voldoende ruimte moeten zitten om met de beschikbare capaciteit deze gesprekken goed te kunnen voeren.

Uitvoering
In regionaal verband zal verder worden gewerkt aan de implementatie van de voorgestelde aanpak:

- De aangescherpte kwaliteitseisen zullen verwerkt worden in de nieuwe aanbesteding per 1 juli 2020.
- Er zal gestart worden met het invoeren van het proactieve toezicht kwaliteit (Quick scan).
- Er zal een regionale werkgroep worden ingericht om het (proactieve) toezicht rechtmatigheid verder uit te werken.
- Er zal een werkgroep worden ingericht van gemeenten en Regio Centraal Gelderland met als doel om het Handhavingskader (bijlage 10 van het Afsprakenkader) door te ontwikkelen tot een regionaal Handhavingskader.
- Er zal een samenwerkingsconvenant worden opgesteld, waarin de samenwerkingsafspraken tussen gemeenten, toezichthouders en Regio Centraal Gelderland worden opgenomen, waardoor deze regionale samenwerking wordt versterkt.

Na vaststelling van het kwaliteitskader door alle gemeenten zal het kwaliteitskader worden verwerkt in gemeentelijke regelgeving, die nog separaat door ons college zal worden vastgesteld.

Financiën
Het intensiveren van het toezicht op kwaliteit op regionaal niveau vereist dat de Regio Centraal Gelderland over voldoende menskracht en middelen kan beschikken. Door het bundelen van middelen en dit te koppelen aan één opdrachtgevende partij wordt zo efficiënt mogelijk ingezet op toezicht. Hiertoe wordt een regiobudget ingesteld waaruit de volgende kosten moeten worden gedekt:

- Aanstellen van de regionale kwaliteitsfunctionaris (1 fte): €90.000.
- Uitvoeren van de Quick Scan en vervolgonderzoeken: €157.161.

De kosten worden over de deelnemende gemeenten verdeeld volgens de verdeelsleutel van de Regio Centraal Gelderland, module Inkoop sociaal domein Centraal Gelderland. Het Arnhemse aandeel in deze verdeelsleutel is in 2019 33,9%. De kosten voor Arnhem bedragen derhalve structureel vanaf 2020 €83.788. De kosten voor 2019 worden ingeschat op de helft van dit bedrag en dus op €41.894.

In de huidige MJPB 2019-2022 zijn geen middelen beschikbaar voor de bekostiging van deze nieuwe maatregelen. Wij stellen voor in de nieuwe MJPB 2020-2023 de structurele kosten op te nemen. De kosten voor 2019 zullen wij in Turap 2-2019 als nadeel melden.

Communicatie
Zorgaanbieders zullen door de Regio Centraal Gelderland worden geïnformeerd over het kwaliteitskader en de nieuwe aanbestedingseisen, alsmede over de quick scan (proactief kwaliteitstoezicht).
Het kwaliteitskader wordt gepubliceerd door de Regio Centraal Gelderland en de gemeente Arnhem zal hiernaar verwijzen via de eigen website.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n):
- Afsprakenkader Zicht op kwaliteit, inclusief bijlage 2A: kwaliteitskader
- Implementatie-advies Zicht op kwaliteit
- Aanpak toezicht en handhaving rechtmatigheid gemeente Arnhem
- Aangenomen motie Toezicht verbeteren
- Gevraagd advies Adviesraden Sociaal Domein over het ontwikkelen van een integrale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving, inclusief reactie gemeente Arnhem

Ter inzage:
- Overige bijlagen behorende bij het Afsprakenkader Zicht op kwaliteit

Regio
Centraal
Gelderland

INKOOP SOCIAAL DOMEIN

“Zicht op kwaliteit”

Jeugdwet en Wmo 2015: Een integrale aanpak betreft kwaliteit, toezicht en handhaving

Afsprakenkader kwaliteit, toezicht en handhaving Regio Centraal Gelderland
Versie 1.2

Inhoudsopgave

	Pagina
Begrippenlijst	4
Samenvatting	6
Conclusies	11
Inleiding	12
Doel project	13
Uitrol/besluitvorming	13
Leeswijzer	14
Hoofdstuk 1 Kwaliteit, toezicht en handhaving	15
1.1 Kwaliteit	15
1.2 Toezicht	16
1.2.1 Criteria goed toezicht	17
1.2.2 Toezicht Wmo	18
1.2.3 Toezicht Jeugd	18
1.3 Handhaving	19
1.3.1 Handhaving Wmo	19
1.3.2 Handhaving Jeugd	19
Hoofdstuk 2 Cirkel van Naleving	20
2.1 Inleiding	20
2.2 Communiceren & Dienstverlenen	21
2.2.1 Kwaliteitskader	21
2.2.2 Nieuwe inschrijvingen	23
Procedure nieuwe inschrijvingen	25
Kwaliteitscommissie	26
2.2.3 Rechten en plichten	28
2.3 Controleren & Sanctioneren	29
Zicht op kwaliteit	29
2.3.1 Reactief toezicht: signaalgestuurd toezicht	33
Huidige situatie	33
Toekomstige situatie	34
Vendorlink	34
Gouden route	34
Wie handelt welk signaal af?	34
Kwaliteitscommissie signalen	35
Meldpunt Signalen Zorg	35
Analyse signalen	35
Samenwerking andere inspecties	35
2.3.2 Toezicht kwaliteit	36
2.3.3 Toezicht rechtmatigheid	37
Huidige situatie	38
Toekomstige situatie	39
2.3.4 Reactief toezicht: toezicht calamiteiten	40
Wet- en regelgeving Wmo	40
Wet- en regelgeving Jeugd	41
Huidige situatie	41
Toekomstige situatie	41
2.3.5 Proactief toezicht: risico-gestuurd toezicht	42
Werkwijze quick-scan	46
Doorontwikkeling en pilot	46
Toekomst proactief toezicht	47
2.3.6 Regio budget	48
2.3.7 Openbaarheid van rapportages	48
2.3.8 Regionale kwaliteitsfunctionaris	49
2.3.9 Toezichthoudende partij	49
Aanwijzen toezichthouders: wet- en regelgeving	49
Toezichthouder kwaliteit en calamiteiten	50
Toezichthouder rechtmatigheid	52
2.3.10 Handhaving	53

Bijlagen

Bijlage 1:	Overzicht uitgangspunten/adviezen
Bijlage 2a:	Kwaliteitskader
Bijlage 2b:	Overzicht adviezen Algemene Bepalingen en Aanbestedingsdocument
Bijlage 3:	Schema “Wie toetst wat en wanneer?”
Bijlage 4:	Inkoopmodel 2020
Bijlage 5:	Handreiking voor gemeenten “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet”
Bijlage 6:	Stappenplan rechtmatigheidsonderzoek “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet”
Bijlage 7:	Risico-indicatoren Zorg in Natura “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet”
Bijlage 8:	Protocol calamiteitentoezicht
Bijlage 9:	Risicogestuurd toezicht: quick-scan
Bijlage 10:	Handhavingskader toezicht, kwaliteit en rechtmatigheid
Bijlage 11:	Overzicht wet- en regelgeving
Bijlage 12:	Profiel toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet en profiel toezichthouder kwaliteit Wmo 2015
Bijlage 13:	Macro Aanwijzingsbesluit toezichthouder calamiteiten en kwaliteit
Bijlage 14:	Projectbeschrijving Project Kwaliteit

Begrippenlijst

Aanbestedende dienst (regio Centraal Gelderland)	De regio Centraal Gelderland, namens de gemeenten Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Westervoort, Duiven, Zevenaar, Renkum, Rheden, Doesburg, Wageningen, Rozendaal
Akkoordverklaring	Een verklaring waarin de inschrijver verklaard te voldoen aan en akkoord gaat met de in het aanbestedingsdocument gestelde eisen en (indien van toepassing) de door de inschrijver geoffreerde prijzen/tarieven.
B&W	College van Burgemeester en Wethouders
Cliënt	De inwoner woonachtig binnen de gemeentegrenzen van de aanbestedende dienst, die in aanmerking komt voor een voorziening al dan niet door particuliere- of publieke gelden verstrekt. Voor het woord cliënt kan ook “inwoner” worden gelezen. Tevens geldt dat in plaats van het woord cliënt, ook “(wettelijk) vertegenwoordiger” gelezen kan worden.
Eisen	Kwaliteitseisen die worden gesteld aan de zorgaanbieder. Voor het woord eis, kan ook “criterium” worden gelezen.
IAS	Interactief Aankoop Systeem
IGJ	Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Inschrijver	Zorgaanbieder die een aanbieding doet op basis van de aanbestedingsdocumenten.
Inschrijving	De inschrijving van Opdrachtnemer op een binnen het IAS te vergeven opdracht**.**
Instapcriteria (IC)	De instapcriteria waaraan Ondernemer moet voldoen om voor gunning van een overeenkomst of opdracht in aanmerking te komen.
IKZ	Het informatieknooppunt Zorgfraude is een samenwerkingsverband van acht partijen in de zorgketen in samenwerking met het ministerie van VWS. Het IKZ ontvangt en onderzoekt signalen van fouten en/of fraude.
Jeugdwet	Deze wet geldt sinds 1 januari 2015 en regelt de kaders waarlangs gemeenten de zorg en hulpverlening aan jongeren moeten organiseren.
Lokale Toegang	Het wijkteam, sociaalteam of Wmo-loket dan wel dienovereenkomstig van één van de deelnemende gemeente, waar de inwoner zich in eerste instantie meldt.
Maatwerkvoorziening	Een voorziening, die pas wordt toegewezen als andere mogelijkheden (eigen mogelijkheden, algemene voorzieningen, voorliggende voorziening) niet meer (volledig) passend zijn. Een voorziening die op grond van een door de gemeente verleende beschikking wordt toegewezen.
MGR sociaal domein Centraal Gelderland / MGR Regio Centraal Gelderland	De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR SDCG) is een samenwerkingsverband van 11 gemeenten op het gebied van het sociaal domein. Naast module Inkoop, is deze zgn. Modulaire Gemeenschappelijke Regeling per 1 januari 2018 uitgebreid met twee nieuwe modules: Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland en RBL Midden-Gelre. Het wordt niet uitgesloten dat de MGR op termijn uitbreidt met nieuwe modules op het gebied van het sociaal domein.
Module inkoop, MGR SDCG	Inkoop- en beheerorganisatie, onder de Modulair Gemeenschappelijke Regeling (MGR, beheersorganisatie van de deelnemende gemeenten in Centraal Gelderland)

	(gemeenschappelijke regeling). Hier is een aantal uitvoerende taken van de regio Centraal Gelderland ondergebracht, te weten: Inkoop zorgproducten Sociaal Domein, contractbeheer en relatiemanagement. In dit afsprakenkader wordt de term “Module inkoop” gebruikt.
Opdrachtgever	De gemeente die met zorgaanbieder een (raam)overeenkomst sluit.
Opdrachtnemer	De partij met wie de Opdrachtgever de (Raam)overeenkomst heft gesloten.
Programma van Eisen (PvE)	De functionele en/of technische omschrijvingen van de dienstverlening/het product, waarin de eisen zijn beschreven waar inschrijver aan moet voldoen bij de uitvoering van de opdracht.
Raamovereenkomst	De digitale overeenkomst tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer waarin gedurende een bepaalde periode de voorwaarden (gebaseerd op alle aanbestedingsdocumenten, bijlagen en inschrijvingsstukken, aangemerkt als één geheel), inzake te gunnen overheidsopdrachten (nadere overeenkomsten) zijn vastgelegd.
TSD	Toezicht Sociaal Domein Een samenwerkingsverband van 4 rijksinspecties: - Inspectie Gezondheidszorg (IGJ) en Jeugd - Inspectie Justitie en Veiligheid - Inspectie van het Onderwijs - Inspectie Sociale Zaken Werkgelegenheid
Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA)	Uniforme verklaring welke vanuit de Aanbestedingswet 2012 verplicht ingesteld is, waarmee inschrijver verklaart of hij voldoet aan de gestelde eisen in onderhavige aanbesteding en aangeeft of er uitsluitingsgronden op hem van toepassing zijn.
Wmo 2015	De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een wet in het kader van hulp en ondersteuning. Het doel van de wet is om burgers te helpen, zodat zij zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen en deel kunnen nemen aan de maatschappij.
Zorgaanbieder	De partij met wie de opdrachtgever een (raam)overeenkomst heeft gesloten.

Samenvatting

Het hoofddoel van het project, "*Het ontwikkelen van een integrale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving gericht op de Jeugdwet en Wmo 2015."* is uitgewerkt aan de hand van de volgende opdrachten:

- *Het formuleren/specificeren van kwaliteitseisen en de vertaling hiervan maken naar de contracten. De nadruk ligt hier met name op het inrichten van de "voorkant" van het contracteringsproces.* (Stappen 1 en 2 van de Cirkel van Naleving: Communiceren & Dienstverlenen.)

- *Het formuleren en een start maken van het inregelen van een adequaat periodiek controle systeem en handhavingsplan. De nadruk ligt hierbij op de inrichting van het controle- en sanctioneringsproces (het 'midden' en de 'achterkant' van de integrale aanpak).* (Stappen 3 en 4 van de Cirkel van Naleving: Controleren & Sanctioneren.)

Voordat tot de uitwerking van bovenstaande vraagstukken wordt overgegaan, is eerst vastgesteld wat wordt verstaan onder de termen kwaliteit, toezicht en handhaving:

Kwaliteit: *"Het geheel van eigenschappen en kenmerken van een product of dienst dat van belang is voor het voldoen aan vastgestelde of vanzelfsprekende behoeften."* (Bron: Kwaliteitsinstituut ISO.)

Toezicht: *"Toezicht is het verzamelen van de informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen, het zich daarna vormen van een oordeel daarover en het eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren."* (Bron: "Minder last, meer effect ", Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

Handhaving: *"Het door toezicht en het toepassen van (of dreigen met) bestuursrechtelijke (sanctie)middelen om te bereiken dat de algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften worden nageleefd".* (Bron: Bezwaar en Beroep Juridische Diensten.)

Vervolgens zijn de conclusies, volgend uit het project, beschreven.

Concluderend kan gesteld worden dat onderstaand schema het gehele proces rondom kwaliteit, toezicht en handhaving weergeeft:

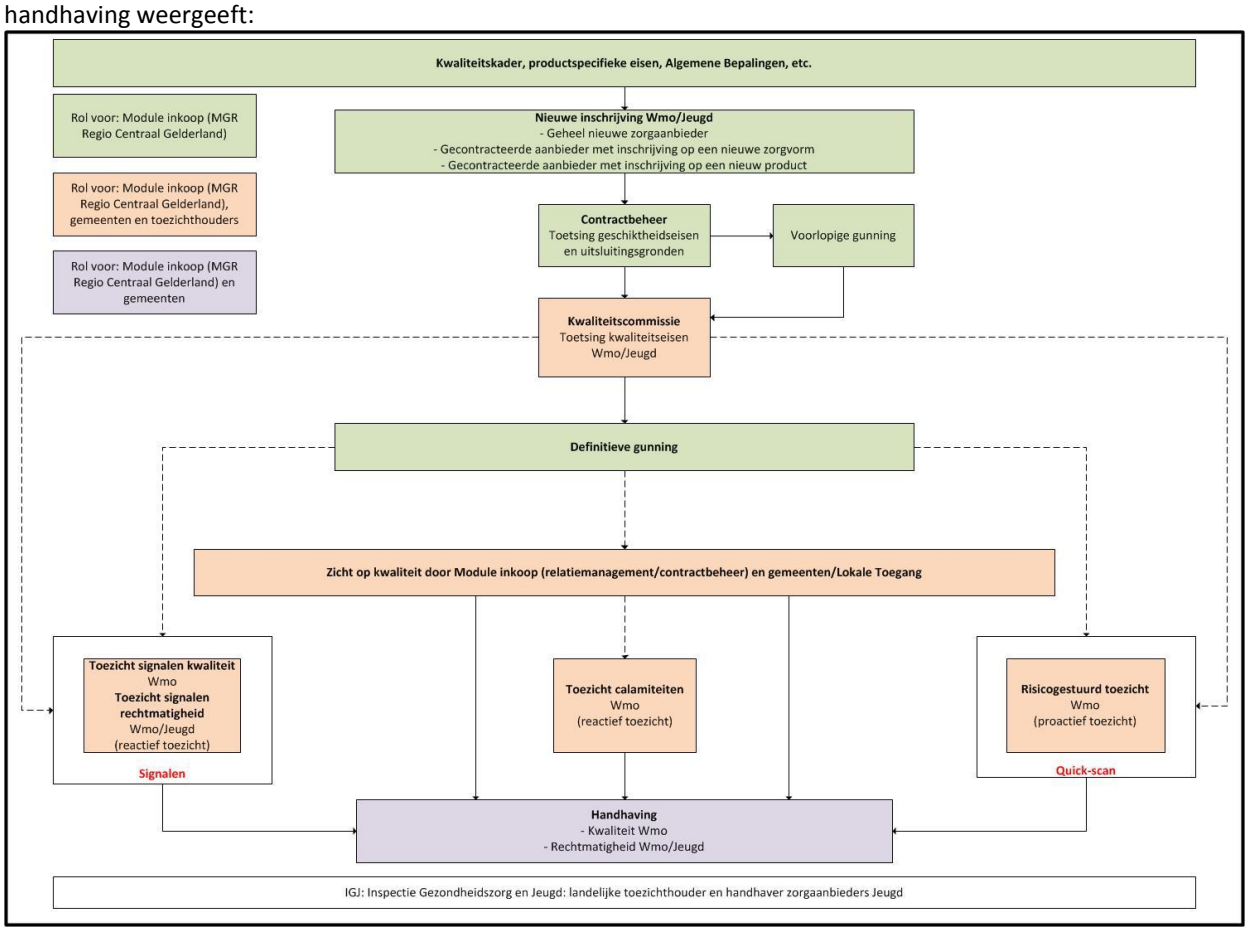

Onderstaande tekst beschrijft op een samenvattende wijze, per paragraaf, de conclusies voortkomend uit het project.

2.2.1
Kwaliteitskader: concrete, toetsbare eisen voor zowel aanbieders Wmo als Jeugd

Aan de hand van de bestaande Instapcriteria en de bestaande Programma's van Eisen, is een kwaliteitskader ontwikkeld. Dit kwaliteitskader bevat de algemene kwaliteitseisen die gesteld worden aan zowel Wmo- als Jeugdhulp aanbieders, ten aanzien van de kwaliteit van dienstverlening.
Het toetsingskader van GGD GHOR NL dat de huidige toezichthouders Wmo hanteren en het toetsingskader dat de IGJ hanteert bij het toezicht op de jeugdhulpaanbieders, zijn beiden geïntegreerd in dit kader.
Dit betekent onder andere dat nieuwe eisen aan het kader zijn toegevoegd.
Tevens is geadviseerd om enkele eisen in bijvoorbeeld de Algemene Bepalingen en het Aanbestedingsdocument op te nemen, omdat die eisen daar onderdeel van dienen te zijn.
Het resultaat is een kader, met daarin een compleet overzicht van de eisen, die zo veel mogelijk concreet en toetsbaar zijn.

In het kader van de nieuwe inkoop 2020, houden andere werkgroepen naast dit project zich bezig met het opstellen en verfijnen van de bestaande product specifieke kwaliteitseisen.

2.2.2
Nieuwe inschrijvingen: zicht op kwaliteit bij contractering, aandacht voor rechtmatigheid

In de eerder gehouden brainstormsessies over de visie op inkoop, is een aantal belangrijke uitgangspunten geformuleerd; onder andere het feit dat gemeenten meer zicht op de kwaliteit willen "aan de voorkant" (de periode voordat het contract wordt afgesloten).
Dit uitgangspunt is vertaald in een set met (kwaliteits)eisen die bij elke nieuwe inschrijving wordt getoetst.
Dit omvat onder andere de geschiktheidseisen en de uitsluitingsgronden, maar ook eisen vanuit het kwaliteitskader en zo mogelijk product specifieke eisen. Tevens wordt in deze fase van contractering, ook aandacht geschonken aan rechtmatigheid.

In deze fase van het proces, heeft contractbeheer een rol, maar ook de "kwaliteitscommissie".
Deze kwaliteitscommissie, bij voorkeur bestaande uit een vertegenwoordiging van gemeenten, Lokale Toegang en Module inkoop (relatiemanager), zal met elke inschrijvende partij (na positieve toetsing door contractbeheer) een verificatiegesprek voeren.
Het positieve effect van deze methode is dat alleen díé zorgaanbieders een contract krijgen, die kunnen aantonen dat zij daadwerkelijk voldoen aan de (kwaliteits)eisen.

Als laatste wordt geadviseerd om de momenten van inschrijving niet meer 24 uur per dag open te stellen, maar dit slechts periodiek te doen.

2.2.3
Rechten en plichten: transparant, taalgebruik, bijeenkomsten/trainingen

Om ervoor te zorgen dat elke partij op de hoogte is van de inkoopvoorwaarden, dat cliënten de juiste informatie krijgen over de toegewezen ondersteuning, dat zij op de hoogte zijn van hun rechten en plichten én dat de kwaliteit- en fraude alertheid wordt verhoogd bij de medewerkers van de Lokale Toegang, is een aantal adviezen gegeven.

Het uitgangspunt van "transparantie" is hierbij zeer belangrijk: door bijvoorbeeld het actief openbaar maken van de inkoopvoorwaarden, inclusief het kwaliteitskader, wordt bevorderd dat elke partij op de hoogte is van de afspraken.
Tevens wordt hierbij geopperd om bijeenkomsten te organiseren voor gemeenten en zorgaanbieders, waarin de inkoopvoorwaarden worden doorgenomen.
Daarnaast wordt het advies gegeven om aandacht te schenken aan het taalgebruik in de beschikkingen, evenals het advies om cliënten zowel mondeling als schriftelijk te informeren.
Ten slotte wordt geadviseerd om een training kwaliteit- en fraude alertheid voor medewerkers van de Lokale Toegang te organiseren.

2.3
Controleren & Sanctioneren: zicht op kwaliteit

Naast het uitvoeren van toezicht door de officieel aangewezen toezichthouders, is binnen het project ook aandacht besteed aan op welke andere manieren gezorgd kan worden voor "zicht op kwaliteit".
De gemeenten, Lokale Toegang en de relatiemanagers van Module inkoop hebben hierin een belangrijke rol. Gemeenten houden zich onder andere bezig met het berichtenverkeer, het heronderzoeken van verstrekkingen, het jaarlijks onderzoeken van de cliëntervaringen en het uitvoeren van resultaatmetingen.

De Lokale Toegang houdt zich onder andere bezig met het afhandelen van signalen en het evalueren van de ingezette hulp/ondersteuning.
De relatiemanagers van Module inkoop (op deze plek is een sterke samenwerking en verbinding met de gemeenten en de Lokale Toegang zichtbaar), houden zich naast het afhandelen van signalen, ook bezig met de trimester- en contractgesprekken; de relatiemanagers zijn doorlopend met de zorgaanbieders in gesprek.

In dit project zijn adviezen gedaan ten aanzien van de inhoud van deze trimester- en contractgesprekken: dit betreft onder andere het bespreken van eisen vanuit het kwaliteitskader en het rouleren en/of uitbreiden van het aantal jaarlijks te spreken zorgaanbieders.

2.3.1, 2.3.2
Reactief toezicht: (toe)zicht signalen, toezicht kwaliteit, Vendorlink, Gouden Route, kwaliteitscommissie, Meldpunt Signalen Zorg

Een belangrijk uitgangspunt is dat elk signaal, *"waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vastgelegd in het contract"*, wordt vastgelegd in Vendorlink.
Tevens wordt gestreefd dat ook positieve signalen *("signalen waaruit blijkt dat de zorgaanbieder opvallend goede kwaliteit van zorg levert"*) worden genoteerd in Vendorlink.
Op deze manier wordt gezorgd voor een regionaal beeld.

Daarnaast is sprake van de zgn. "Gouden Route": dit houdt in dat in principe elk signaal in eerste instantie met de zorgaanbieder wordt besproken.
Het voorstel is om Vendorlink door te ontwikkelen tot een systeem waardoor bovenstaande uitgangspunten kunnen worden bewerkstelligd.

Verder wordt geadviseerd dat een vertegenwoordiging van gemeenten, Lokale Toegang, relatiemanager Module inkoop en toezichthouder rechtmatigheid en toezichthouder kwaliteit, binnen een bepaalde frequentie (nog nader te bepalen) bij elkaar komen (kwaliteitscommissie signalen) om de genoteerde signalen door te nemen. Deze werkwijze zorgt voor het kunnen signaleren van regionale trends en ontwikkelingen en tevens zorgt deze werkwijze ervoor dat vanuit verschillende disciplines een advies kan worden gegeven over het vervolg, bijvoorbeeld een gesprek met de zorgaanbieder of een onderzoek door de aangewezen toezichthouder.

Daarnaast wordt geadviseerd dat elke gemeente een link plaatst op de eigen website naar het regionale meldpunt "Meldpunt Signalen Zorg".
Tevens wordt aangeraden om frequent de geregistreerde signalen (zowel vanuit Vendorlink als het Meldpunt Signalen Zorg) te analyseren en ook wordt geadviseerd tot een versteviging van de samenwerking tussen de diverse toezichthoudende partijen.

Ten slotte wordt geadviseerd dat gemeenten een toezichthouder kwaliteit (Wmo) aanwijzen, waardoor daadwerkelijk toezicht kan worden uitgevoerd door de officieel aangewezen toezichthouder.

2.3.3
Reactief toezicht: toezicht rechtmatigheid

Momenteel vindt toezicht op het gebied van rechtmatigheid voornamelijk plaats naar aanleiding van signalen. Het advies is dat een werkgroep wordt gestart die zich bezig houdt met het doorontwikkelen van zowel het reactieve als proactieve rechtmatigheidstoezicht.
Tevens wordt geadviseerd dat elke gemeente een toezichthouder rechtmatigheid (Wmo en Jeugd) aanwijst.

2.3.4
Reactief toezicht: toezicht calamiteiten en "andere gebeurtenissen"

Conform de Wmo 2015 meldt een zorgaanbieder Wmo onverwijld een calamiteit en geweld bij de verstrekking van de voorziening bij de (door de gemeente) aangewezen toezichthouder. Voor aanbieders vanuit de Jeugdwet is dat de IGJ.
Voor beide zorgaanbieders wordt aanbevolen om ook "andere gebeurtenissen" te melden.
Dit zijn *"gebeurtenissen met een (potentieel) schadelijke impact op het stelsel van zorg en hulpverlening en een (potentiele) verstoring van de openbare orde en veiligheid en maatschappelijke onrust, waarbij reguliere processen niet volstaan om de negatieve impact te beheersen".*
De eerder genoemde calamiteiten en geweld bij de verstrekking van de voorziening, zijn direct cliënt gerelateerd. "Andere gebeurtenissen" zijn dat niet persé.
Omdat deze gebeurtenissen wel de kwaliteit van de hulp of ondersteuning dermate kunnen beïnvloeden, is het advies om dit ook als zodanig te organiseren.

Tevens is een protocol "calamiteitentoezicht" ontwikkeld, waarin het proces rondom het melden van calamiteiten, geweld bij de verstrekking van de voorziening en het melden van "andere gebeurtenissen" is beschreven, evenals de vervolgacties.

2.3.5
Proactief toezicht: quick-scan

Naast het meer zicht hebben op de kwaliteit "aan de voorkant", het signaalgestuurde toezicht, het calamiteiten toezicht én de activiteiten die gemeenten, Lokale Toegang en Module inkoop ondernemen om zicht te hebben op de kwaliteit van de dienstverlening, is het advies te starten met proactief toezicht.

Binnen het project is een quick-scan ontwikkeld: deze quick-scan wordt jaarlijks bij 1/3e deel van de Wmo aanbieders afgenomen door de aangewezen toezichthouder kwaliteit (het toezicht bij jeugdhulpaanbieders wordt uitgevoerd door de IGJ).
Deze quick-scan levert direct inzicht op in een aantal kwaliteitseisen en leidt tevens tot een advies of wel of geen verder (regulier volledig) onderzoek noodzakelijk is.
Het voordeel van deze methode is dat onderzoek wordt uitgevoerd door een onafhankelijke partij, dat direct inzicht is in de kwaliteit van de geboden dienstverlening én dat de uitkomsten van deze quick-scan gedeeld kunnen worden met de betrokken partijen zoals gemeenten en Lokale Toegang. Ook kan een uitgevoerde quick-scan als input dienen voor een trimester/contractgesprek.

Het voorstel is te starten met deze methode van het uitvoeren van proactief toezicht: op deze manier worden feitelijke gegevens gegenereerd en kan het proactieve toezicht verder verfijnd worden.

Als laatste wordt geadviseerd om jaarlijks een "Toezichtplan kwaliteit Wmo" en in de toekomst een "Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd" op te stellen, waarin de wijze van het uitvoeren van (proactief) toezicht wordt beschreven.

2.3.6, 2.3.7, 2.3.8, 2.3.9
Regio budget, openbaarheid rapportages, regionale kwaliteitsfunctionaris, toezichthoudende partij

Om de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, is het advies om te werken met een regio budget. Vanuit dit regio budget kunnen dan de verschillende vormen van toezicht (signaalgestuurd, calamiteitentoezicht en risicogestuurd toezicht) betaald worden: door het bundelen van de middelen én dit te koppelen aan 1 opdrachtgevende partij, kan zo efficiënt mogelijk worden ingezet op toezicht.

Tevens wordt geadviseerd om de rapportages naar aanleiding van signalen en naar aanleiding van proactief toezicht, actief openbaar te maken.

Daarnaast wordt geadviseerd om een regionale kwaliteitsfunctionaris aan te stellen, die onder andere zorgt voor verbinding, analyse en advisering.

Ten slotte wordt voorgesteld om zo spoedig mogelijk een regionaal gedragen keuze te maken in de aan te wijzen toezichthoudende partij(en).

2.3.10
Handhaving: regionaal handhavingskader Wmo (kwaliteit en rechtmatigheid) Jeugd (rechtmatigheid)

Naast dat aanbevelingen zijn gedaan ten aanzien van het opnemen van extra maatregelen (naast ontbinding van het contract) in de Algemene Bepalingen, indien een zorgaanbieder niet voldoet aan de in het contract vastgelegde eisen, is ook een handhavingskader ontwikkeld.

Dit handhavingskader biedt de mogelijkheid om verder ontwikkeld te worden tot een volwaardig handhavingsbeleid; het advies is dat een werkgroep wordt opgestart, bestaande uit gemeenten en een vertegenwoordiging van Module inkoop, met als doel dit handhavingskader door te ontwikkelen tot een regionaal handhavingsbeleid.

De genoemde extra maatregelen, welke in de Algemene Bepalingen opgenomen dienen te worden, betreffen:
- Cliëntenstop;
- Facturatiestop;
- Verbod op uitbreiding contract;
- Overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders.

Conclusies

Dit onderdeel beschrijft op hoofdlijnen de conclusies, zodat u in één oogopslag inzichtelijk heeft wat de meest belangrijke conclusies van dit project zijn.

Kwaliteitskader: concrete, toetsbare eisen voor zowel aanbieders Wmo als Jeugd - Concrete, toetsbare eisen voor zowel aanbieders Wmo als Jeugd. - Afstemming/integratie met landelijke toetsingskaders (GGD GHOR NL en IGJ). - Aanpassing Algemene Bepalingen, Aanbestedingsdocument en product specifieke eisen.
Nieuwe inschrijvingen: zicht op kwaliteit bij contractering, aandacht voor rechtmatigheid - Zicht op kwaliteit bij contractering en aandacht voor rechtmatigheid: alleen zorgaanbieders die voldoen aan de gestelde (kwaliteits)eisen, kunnen een contract aan gaan met Regio Centraal Gelderland. - Contractbeheer krijgt een grotere rol in het toetsen van de geschiktheidseisen, uitsluitingsgronden en (kwaliteits)eisen. - De kwaliteitscommissie, bestaande uit een vertegenwoordiging van gemeenten, Lokale Toegang en Module inkoop, voert met elke inschrijvende partij een verificatiegesprek.
Rechten en plichten: transparant, taalgebruik, bijeenkomsten/trainingen - Zorg voor het actief openbaar maken van de inkoopvoorwaarden, inclusief het kwaliteitskader. - Organiseer bijeenkomsten voor gemeenten en zorgaanbieders, ten behoeve van het overbrengen van kennis ten aanzien van de inkoopvoorwaarden. - Organiseer een training kwaliteit- en fraude alertheid voor medewerkers van de Lokale Toegang.
Controleren & Sanctioneren: zicht op kwaliteit - Stem de inhoud van de trimester- en contractgesprekken af op de inhoud van onder andere het kwaliteitskader. - Rouleer en/of breidt het aantal jaarlijks te spreken zorgaanbieders uit.
Reactief toezicht: (toe)zicht signalen, toezicht kwaliteit, Vendorlink, Gouden Route, kwaliteitscommissie, Meldpunt Signalen Zorg - Alle signalen, waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vastgelegd in het contract, worden gemeld in Vendorlink. - De “Gouden Route” wordt gehanteerd: elk signaal wordt in eerste instantie met de zorgaanbieder besproken. - De “kwaliteitscommissie signalen” houdt zicht op de regionale trends en ontwikkelingen in relatie tot de signalen en bepaalt de vervolgacties. - Elke gemeente plaatst een link op de eigen website naar het “Meldpunt Signalen Zorg”. - Elke gemeente wijst een toezichthouder kwaliteit aan.
Reactief toezicht: toezicht rechtmatigheid - Elke gemeente wijst een toezichthouder rechtmatigheid aan. - Er wordt een werkgroep opgestart die zich bezig houdt met het doorontwikkelen van zowel het reactieve als proactieve rechtmatigheidstoezicht.
Reactief toezicht: toezicht calamiteiten en “andere gebeurtenissen” - Zorgaanbieders Wmo en Jeugd melden ook ”andere gebeurtenissen”.
Proactief toezicht: quick-scan - Jaarlijks voert de toezichthouder Wmo een quick-scan uit bij 1/3e deel van de zorgaanbieders Wmo: middels deze quick-scan wordt bepaald bij welke zorgaanbieders proactief toezicht wordt uitgevoerd. - De (ingevulde) quick-scan wordt niet openbaar gemaakt; deze wordt echter wél gedeeld met de gemeenten en relatiemanager van Module inkoop. De uitkomst (conclusie) van de quick-scan wordt gedeeld met de Lokale Toegang. - De methode van proactief toezicht dient te worden doorontwikkeld. - Elk jaar wordt een “toezichtsplan kwaliteit Wmo” opgesteld.
Regio budget, openbaarheid rapportages, regionale kwaliteitsfunctionaris, toezichthoudende partij - Er wordt gewerkt met een regio budget. - Rapportages worden openbaar gemaakt. - Signalen worden frequent geanalyseerd. - Er wordt een regionale kwaliteitsfunctionaris aangesteld, die zorgt voor het leggen van verbindingen, het uitvoeren van analysen en het geven van adviezen. - Er wordt zo spoedig mogelijk een regionaal gedragen keuze gemaakt in de aan te wijzen toezichthoudende partij(en).
Handhaving: regionaal handhavingskader Wmo (kwaliteit en rechtmatigheid) Jeugd (rechtmatigheid) - Er is een handhavingskader ontwikkeld. - De Algemene Bepalingen worden aangepast. - Er wordt een werkgroep wordt opgestart, bestaande uit gemeenten en een vertegenwoordiging van Module inkoop, met als doel dit handhavingskader door te ontwikkelen tot een regionaal handhavingsbeleid.

Inleiding

Per 1 januari 2017 wordt voor de gemeenten van Regio Centraal Gelderland hulp en ondersteuning ingekocht via het Interactief Aankoop Systeem (IAS) vanuit de Jeugdwet en Wmo 2015. Dit wordt gefaciliteerd vanuit de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein Centraal Gelderland, Module Inkoop.

Vanuit de Jeugdwet en de Wmo 2015 dienen gemeenten vorm en inhoud te geven aan kwaliteit en rechtmatigheid van deze ingekochte hulp en ondersteuning. Hiermee zijn zij niet alleen verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning, maar ook voor het toezicht op de naleving van deze wetten.

De 11 gemeenten die behoren tot de Regio Centraal Gelderland, hebben afgesproken om gezamenlijk een integrale aanpak te ontwikkelen voor kwaliteit, toezicht en handhaving gericht op de Jeugdwet en Wmo 2015.

Om te kunnen komen tot deze integrale aanpak, hebben zowel gemeenten (beleidsadviseurs, kwaliteitsmedewerkers, medewerkers handhaving, lokale toegang) als ook zorgaanbieders geparticipeerd in het Project Kwaliteit, welke een looptijd had van begin september 2018 tot en met eind februari 2019.

Module Inkoop heeft in een ander traject (najaar 2018), brainstormsessies met vertegenwoordigers van gemeenten georganiseerd. Tijdens deze brainstormsessies is nagegaan waar de regio tevreden over is en wat beter kan.
Een opvallende uitkomst is dat de regio graag meer kwalitatieve monitoring (toetsing) “aan de voorkant” wil (met als gevolg dat alleen de aanbieders gecontracteerd worden, die de kwaliteit kunnen bieden zoals afgesproken in de contracten), én tevens meer accent op (toe)zicht op de naleving van de contracten.
Deze uitkomsten sluiten goed aan op het project kwaliteit: bij het uitwerken van de diverse thema’s is dan ook rekening gehouden met deze uitkomsten.

Het uitgangspunt van het Project Kwaliteit is de Cirkel van Naleving geweest: deze cirkel bestaat uit vier visie-elementen die handvatten bieden voor een integraal handhavingsproces. De kracht van de methode is de combinatie van het inzetten van preventieve (communiceren en dienstverlenen) en repressieve (controleren en sanctioneren) elementen.

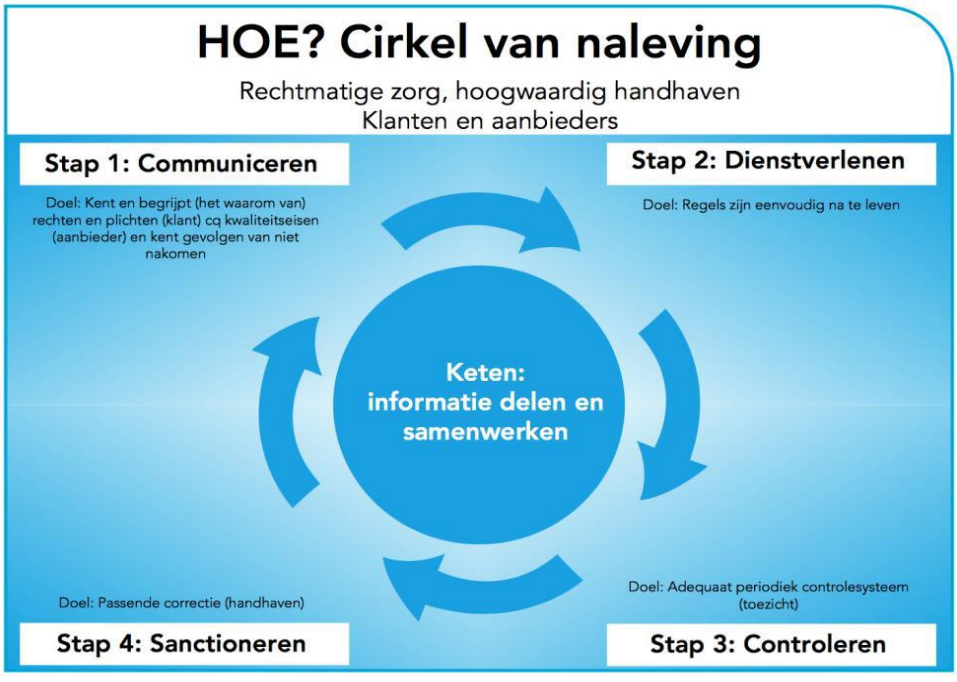

Bron: “Handhaving en naleving Wmo 2015 en Jeugdwet”, VNG juni 2017

Doel project
Het hoofddoel van het project, "*Het ontwikkelen van een integrale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving gericht op de Jeugdwet en Wmo 2015."* is aan de hand van bovenstaande stappen verder uitgewerkt tot de volgende subdoelen:

- Het formuleren/specificeren van kwaliteitseisen en de vertaling hiervan maken naar de contracten. De nadruk ligt hier met name op het inrichten van de 'voorkant' van het contracteringsproces.

- Het formuleren en een start maken van het inregelen van een adequaat periodiek controle systeem en handhavingsplan. De nadruk ligt hierbij op de inrichting van controle- en sanctioneringsproces (het 'midden' en de 'achterkant' van de integrale aanpak).

Voor een volledig overzicht en beschrijving van het project, zie bijlage 14.

Naast de bovenstaande doelen, waarvan u de uitwerking kunt lezen in dit afsprakenkader, is ook een ander belangrijk doel, behaald: het verstevigen van de samenwerking tussen gemeenten, toezichthouders en Module inkoop.
Natuurlijk dienen hierbij de zorgaanbieders in het midden geplaatst te worden:

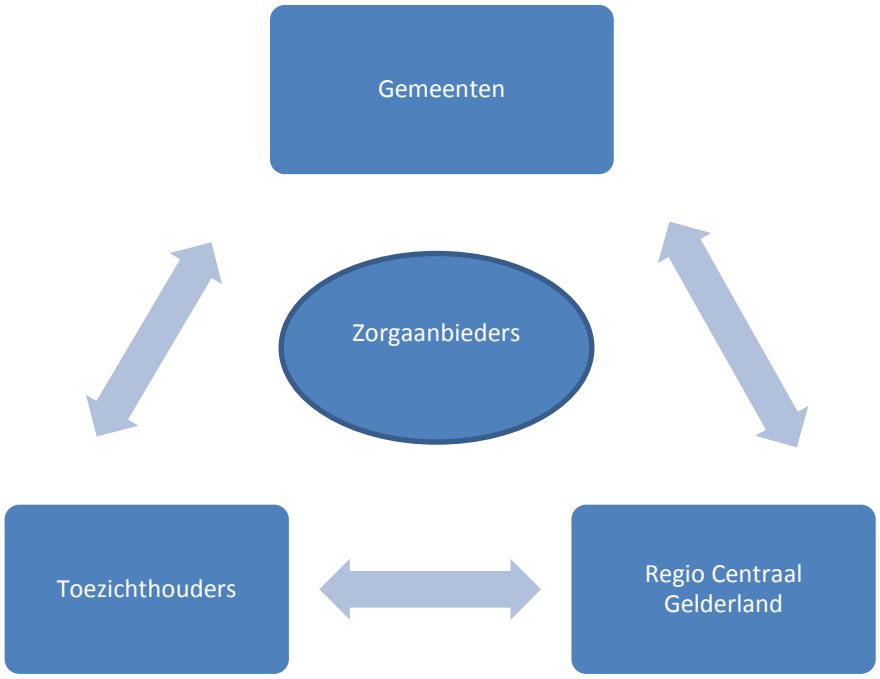

Gedurende het project is de samenwerking tussen de diverse partijen van meerwaarde gebleken: het is fijn om met de diverse betrokken partijen aan het gezamenlijke doel te werken: het kunnen bieden van kwalitatief goede hulp of ondersteuning voor (kwetsbare) doelgroepen.

Tevens zijn gedurende het project steeds 2 belangrijke kernwaarden naar voren gekomen: transparantie en vertrouwen.
Transparantie in hetgeen van de zorgaanbieders en andere belanghebbende partijen wordt verwacht, en vertrouwen in elkaar en in de te leveren kwaliteit.
Bij het uitwerken van de diverse vraagstukken en thema's, is rekening gehouden met deze kernwaarden.

Uitrol/besluitvorming
De afgelopen periode zijn de uitkomsten van het Project Kwaliteit in de diverse RAO's gepresenteerd: RAO Wmo, RAO Jeugd en RAO zorg. Tevens zal een presentatie plaatsvinden voor de bestuurscommissie.
In deze laatste commissie zal de officiële besluitvorming plaatsvinden.

Leeswijzer
Hoofdstuk 1 beschrijft de termen “Kwaliteit, toezicht en handhaving”: wat wordt verstaan onder deze termen in relatie tot dit project?

Vervolgens wordt in hoofdstuk 2 ingegaan op de uitkomsten van het project: na de inleidende paragraaf (2.1), wordt in paragraaf 2.2 beschreven op welke manier wordt gezorgd voor het stellen van heldere, concrete kwaliteitseisen en hoe deze tot stand zijn gekomen.
Tevens wordt ingegaan op welke wijze ervoor wordt gezorgd dat alleen zorgaanbieders een contract kunnen aangaan die ook daadwerkelijk voldoen aan deze kwaliteitseisen.

In paragraaf 2.3 wordt de focus gelegd op welke verschillende manieren er zijn om, gedurende de periode van contractering, ervoor te zorgen dat er “zicht is op de kwaliteit”.
Paragrafen 2.3.1 tot en met 2.3.4 beschrijven welke manieren er zijn om reactief toezicht uit te voeren, paragraaf 2.3.5 beschrijft op welke manier proactief toezicht uitgevoerd kan worden.

Verder wordt aandacht besteed aan het voorstel tot het instellen van een regio budget (paragraaf 2.3.6), het openbaar maken van de rapportages (paragraaf 2.3.7), de regionale kwaliteitsfunctionaris (paragraaf 2.3.8) en de mogelijke toezichthoudende partijen (paragraaf 2.3.9).

Ten slotte staat paragraaf 2.3.10 in het teken van “handhaving”.

Uiteraard bevat dit afsprakenkader nog een tal van bijlagen, waarin bovenstaande zaken verder worden uitgewerkt.

Hoofdstuk 1 Kwaliteit, toezicht en handhaving

1.1 Kwaliteit

Inwoners die zijn aangewezen op hulp of ondersteuning, moeten erop kunnen rekenen dat die hulp of ondersteuning van goede kwaliteit is. Maar, wat is kwalitatief goede hulp of ondersteuning? En hoe kunnen gemeenten daar toezicht op houden?

"Kwaliteit" is een relatief begrip en krijgt alleen waarde wanneer je deze term kan onderbouwen: wat wordt nou precies verstaan onder deze term?
De uitleg van "kwaliteit", hangt mede af door wiens bril je kijkt: zo kunnen cliënten, gemeenten en zorgaanbieders hierover van mening verschillen.

Het kwaliteitsinstituut ISO definieert kwaliteit als volgt:
"Het geheel van eigenschappen en kenmerken van een product of dienst dat van belang is voor het voldoen aan vastgestelde of vanzelfsprekende behoeften."
Dit betekent dat het perspectief van de gebruiker van het product centraal staat: het doel van de gebruiker bepaalt in hoeverre het product kwaliteit heeft.

Binnen de Wmo 2015 en Jeugdwet is de cliënt de gebruiker: de hulp of ondersteuning die cliënten ontvangen, moet dus aansluiten bij hun behoeften en mogelijkheden. Daarom is het van belang om te weten wat cliënten van de hulp of ondersteuning verwachten en wat zij daarin belangrijk vinden.

Ook de gemeente heeft bepaalde doelen voor ogen bij de producten en diensten die zij afneemt voor haar burgers. De gemeente neemt bijvoorbeeld producten en diensten af die aansluiten bij de behoeften en mogelijkheden van haar burgers, die de participatie bevorderen en de zelfredzaamheid van burgers vergroten. Voor een deel zijn de doelen die de gemeente voor ogen heeft een afgeleide van de doelen die de cliënt voor ogen heeft. Echter, de gemeente is gebonden aan een budget, waardoor sturen op een goede prijs-kwaliteit verhouding ook een belangrijke factor is.

<u>In de Wmo 2015 en Jeugdwet is het volgende vastgelegd over kwaliteit:</u>

In <u>artikel 3.1 van de Wmo</u> staat dat de aanbieder zorg draagt voor een voorziening van goede kwaliteit.
Dat wordt als volgt omschreven:
"Een voorziening wordt in elk geval:
- veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht verstrekt,
- afgestemd op de reële behoefte van de cliënt en op andere vormen van zorg of hulp die de cliënt ontvangt,
- verstrekt in overeenstemming met de op de beroepskracht rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de professionele standaard;
- verstrekt met respect voor en inachtneming van de rechten van de cliënt."

In <u>artikel 4.1.1 van de Jeugdwet</u> staat:
"1. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling verlenen verantwoorde hulp, waaronder wordt verstaan hulp van goed niveau, die in ieder geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht wordt verleend en die is afgestemd op de reële behoefte van de jeugdige of ouder."

"2. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling organiseren zich op zodanige wijze, voorzien zich kwalitatief en kwantitatief zodanig van personeel en materieel en dragen zorg voor een zodanige verantwoordelijkheidstoedeling, dat een en ander leidt of redelijkerwijs moet leiden tot verantwoorde hulp. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling betrekken hierbij de resultaten van overleg tussen jeugdhulpaanbieders, het college en cliëntenorganisaties. Voor zover het betreft jeugdhulp die verblijf van een jeugdige of ouder in een accommodatie gedurende ten minste een etmaal met zich brengt, draagt de jeugdhulpaanbieder er tevens zorg voor dat in de accommodatie geestelijke verzorging beschikbaar is, die zoveel mogelijk aansluit bij de godsdienst of levensovertuiging van de jeugdige of ouder."

"3. De hulpverlener neemt bij zijn werkzaamheden de zorg van een goede hulpverlener in acht en handelt daarbij in overeenstemming met de op hem rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de voor die hulpverlener geldende professionele standaard."

Zoals u kunt zien, is in beide wetten een en ander vastgelegd ten aanzien van kwaliteit. In de Jeugdwet is in andere artikelen nog specifiekere regelgeving vastgelegd, wat wordt verstaan onder “kwaliteit”; in de Wmo 2015 blijft dit vrij summier.

Bovenstaande artikelen kunnen op verschillende manieren worden uitgelegd: de term “kwaliteit” in relatie tot de geleverde hulp of ondersteuning is nog niet concreet genoeg en dus ook niet toetsbaar en/of handhaafbaar.

Om ervoor te zorgen dat het voor zowel cliënten, zorgaanbieders, gemeenten, toezichthouders en andere betrokken partijen, helder is wat wordt verstaan onder de term kwaliteit, is daar binnen dit project veel aandacht aan besteed.

Het resultaat is onder andere een kwaliteitskader, met daarin opgenomen de minimale kwaliteitseisen waaraan een zorgaanbieder dient te voldoen.
Op het moment dat wordt geconstateerd dat deze zorgaanbieder voldoet aan de gestelde eisen, kan gesteld worden dat deze zorgaanbieder hulp of ondersteuning biedt, conform de vooraf vastgestelde kwaliteit (zie hoofdstuk 2.2.1).

1.2 Toezicht

Wmo
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wmo 2015 (verder te noemen: Wmo). Tevens zijn gemeenten sinds 1 januari 2015 ook verantwoordelijk voor het toezicht daarop.

De wettelijke grondslag voor de toezichthoudende taak van de gemeente op de Wmo is neergelegd in artikel 6.1. Daarin staat dat het college van B&W personen moet aanwijzen *“die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.”* Deze toezichthouders worden door een besluit van het college van B&W aangewezen als toezichthouder en krijgen daarmee de taak.

Hoe de gemeente het Wmo toezicht invult, laat de wetgever vrij. Echter, het toezicht dient zich in ieder geval te richten op:
- de regels die in de Wmo 2015 zijn gesteld;
- de regels die in de gemeentelijke verordening en nadere beleidsregels zijn opgenomen;
- de voorwaarden die de gemeente in overeenkomsten met zorgaanbieders heeft opgenomen.

Jeugd
In de Jeugdwet is vastgelegd dat het Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/STJ) toezicht houdt op de naleving van de kwaliteit. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is een van de rijksinspecties die hierin is vertegenwoordigd.
Voor het toezicht op de rechtmatigheid kunnen gemeenten wel een toezichthouder aanstellen; middels de ministeriele regeling jeugdwet (16 augustus 2016), hebben gemeenten meer armslag voor onder meer materiele controle en fraudebestrijding binnen de Jeugdwet.

Toezicht
De algemene definitie van toezicht in de Kaderstellende visie op toezicht *(“Minder last, meer effect “, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, 2005)* geeft aan dat toezicht een combinatie is van drie activiteiten:

*“Toezicht is het **verzamelen van de informatie** over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde eisen, het zich daarna **vormen van een oordeel** daarover en het eventueel naar aanleiding daarvan interveniëren.”*

In dit afsprakenkader wordt het uitvoeren van toezicht uitgewerkt, zoals aangegeven in artikel 6.1 van de Wmo 2015, waarbij wordt gesteld dat toezicht wordt uitgevoerd door een officieel aangewezen toezichthouder.
Dit is uitgewerkt in reactief en proactief toezicht:
- Reactief toezicht is toezicht naar aanleiding van een melding of een signaal.
- Proactief toezicht vindt plaats aan de hand van bijvoorbeeld risicoanalyses of een (meerjarige) planning van de toezichtactiviteiten.

"Zicht op kwaliteit"
Overigens wordt in dit afsprakenkader ook aandacht besteed aan andere vormen van toezicht, dan toezicht uitgevoerd door de officieel aangewezen toezichthouder: hiermee worden onder andere de activiteiten bedoeld die de Lokale Toegang en de relatiemanagers van Module inkoop uitvoeren: het hebben van "zicht op kwaliteit". In diverse paragrafen zal u hier informatie en adviezen/uitgangspunten over aantreffen.

1.2.1 Criteria goed toezicht

In de rijksbrede visie op toezicht "Minder last, meer effect. Zes principes van goed toezicht", zijn 6 principes vastgelegd welke van toepassing zijn bij de invulling van het toezicht, zowel Wmo 2015 als Jeugdwet. Deze algemene uitgangspunten zijn van belang voor de toezichthouder:

Selectief
Gemeenten en aanbieders zijn huiverig voor meer regeldruk. Echter, als toezicht nodig is, zal de gemeente dat moeten doen en/of laten uitvoeren.

Slagvaardig
De Wmo-toezichthouder stimuleert aanbieders van maatschappelijke ondersteuning om zelf het gewenste resultaat te bereiken. Het uitgangspunt daarbij is dat het Wmo-toezicht zacht is waar het kan en hard waar het moet. Het toezicht moet slagvaardig zijn, met name als de situatie dat vereist. Het is daarom van belang dat de lijntjes met de afdeling handhaving van de gemeente kort zijn zodat er snel maatregelen mogelijk zijn.

Samenwerkend
Gemeenten werken vaak samen rond het toezicht op de maatschappelijke ondersteuning. Veel aanbieders van zorg en ondersteuning werken regionaal en hebben vaak zowel jeugdige cliënten, als cliënten uit de Wmo, Wlz en Zvw. Dat maakt afstemming en samenwerking tussen lokale Wmo-toezichthouders en rijksinspecties noodzakelijk. Die samenwerking is nuttig omdat de taak van toezicht op de Wmo 2015 voor gemeente nieuw is. Door samen te werken leren gemeenten van elkaar en van de rijksinspecties en dit vergroot de efficiency van het toezicht. Daarnaast is goede samenwerking met collega toezichthouders Wmo of van de IGZ een vereiste om een onnodige toezichtlast bij aanbieders te voorkomen.
De samenwerking betreft hier ook de samenwerking met de aanbieders van maatschappelijke ondersteuning. Goede afspraken met aanbieders kunnen bijdragen aan betere kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning.

Onafhankelijk
Onafhankelijkheid heeft betrekking op de materiële onafhankelijkheid van de toezichthoudende ambtenaar. De Wmo-toezichthouder moet zijn feitelijke werkzaamheden onafhankelijk en zelfstandig kunnen uitvoeren, zonder beïnvloeding door anderen die zich bijvoorbeeld bezig houden met het beleid, de inkoop of de verstrekking van voorzieningen. Dit laat onverlet dat de Wmo-toezichthouder formeel onder de (politieke) verantwoordelijkheid valt van het college van B&W.
In de Wmo is zowel het beleid, de inkoop, de financiële verantwoordelijkheid en het toezicht bij de gemeente belegd. Het is daarom belangrijk dat het toezicht onafhankelijk is gepositioneerd.

Transparant
De Wmo-toezichthouder stelt prioriteiten. Welke keuzes maakt hij binnen de opdracht van de gemeente? Waar ligt het accent op? Over die keuzes communiceert de toezichthouder met het college van B en W, met andere gemeenten en met de aanbieders van maatschappelijke ondersteuning. Ook maakt de Wmo-toezichthouder zoveel mogelijk zijn bevindingen openbaar. En achteraf verantwoordt de toezichthouder zich over de keuzes en behaalde resultaten.

Professioneel
Toezicht houden is een vak. De toezichthouder is een professional. Daar hoort bij dat de Wmo-toezichthouder reflecteert op de gemaakte keuzes, collegiaal toezicht vraagt en zich toetsbaar opstelt. Ook werkt hij permanent aan verbetering in samenspraak met collega's, het college van B&W en onder toezicht gestelde aanbieders. Het is belangrijk dat gemeenten de professionaliteit van hun Wmo-toezichthouder stimuleren. Daarnaast speelt de toezichtorganisatie en de beroepsgroep ook een rol bij de professionalisering van het toezicht.

1.2.2 Toezicht Wmo

Kwaliteit

De wettelijke grondslag voor de toezichthoudende taak van de gemeente op de Wmo is neergelegd in artikel 6.1. Daarin staat dat het college van B&W personen moet aanwijzen *"die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet."*
Deze toezichthouders worden door een besluit van het college van B&W aangewezen als toezichthouder en krijgen daarmee deze taak.
Hoe de gemeente het Wmo-toezicht invult laat de wetgever vrij. Zo kan een gemeente ervoor kiezen om het toezicht te beperken tot toezicht naar aanleiding van calamiteitenmeldingen of signalen. Maar een gemeente kan ook kiezen voor risico-gestuurd toezicht. Bijvoorbeeld door het toezicht in te richten naar aanleiding van risicoanalyses en door een jaarplan op te stellen met prioritering.

De gemeente is in ieder geval voor het calamiteitentoezicht verplicht om een Wmo-toezichthouder aan te wijzen. Aanbieders van maatschappelijke ondersteuning zijn namelijk verplicht calamiteiten te melden en daarvoor moeten zij bij de Wmo-toezichthouder terecht kunnen.

Rechtmatigheid

Als het gaat om het toetsen van rechtmatigheid moet de gemeente in de verordening regels opstellen om te bestrijden dat cliënten ten onrechte ondersteuning krijgen en tevens regels over misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet.

Het toezicht op de naleving van de Wmo 2015 omvat de bij en krachtens de Wmo 2015 gestelde regels.
Ten eerste zijn dit de regels uit de Wmo 2015 zelf. Ten tweede zijn dit de regels die in de gemeentelijke verordening Wmo 2015 en nadere beleidsregels zijn opgenomen. Ten derde vallen de voorwaarden die de gemeente in overeenkomsten met aanbieders heeft opgenomen onder de toezichthoudende taak.

1.2.3 Toezicht Jeugd

Kwaliteit

Het kwaliteitstoezicht van de Jeugdwet is belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg (IGJ) en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid. Zij maken deel uit, naast de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, van het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein (TSD).
De gemeente is dus niet verantwoordelijk voor het kwaliteitstoezicht.

Onderzoek 'onder de vlag' van Toezicht Sociaal Domein vindt altijd in samenwerking plaats. Welke inspecties wanneer met elkaar samenwerken is afhankelijk van het onderwerp of de problematiek waar onderzoek naar wordt gedaan. Binnen TSD worden afspraken gemaakt over welke samenwerkingsvorm voor welk (soort) onderzoek de beste is.

Daar de IGJ als voornaamste taak heeft het doen van onderzoek naar de kwaliteit van de Jeugdhulp, het houden van toezicht op de naleving van de kwaliteitseisen die in de wet staan én de handhavende partij is, wordt in dit afsprakenkader de IGJ als toezichthoudende en handhavende partij Jeugdhulp aangehouden.

Rechtmatigheid

De gemeente is wel verantwoordelijk voor het rechtmatigheidstoezicht van de Jeugdwet, in de verordening dienen de gemeenten regels vast dient te leggen om fouten en fraude te voorkomen.
Tevens biedt de ministeriele regeling Jeugdwet, gemeenten meer armslag voor onder meer materiele controle en fraudebestrijding binnen de Jeugdwet.
Deze regeling maakt het mogelijk voor jeugdhulpaanbieders om informatie te delen met de gemeente in het kader van een fraudeonderzoek.

1.3 Handhaving

Met handhaving wordt gedoeld op de activiteiten van de overheid om een bepaalde mate van naleving te bewerkstelligen of af te dwingen: *"het door toezicht en het toepassen van (of dreigen met) bestuursrechtelijke (sanctie)middelen om te bereiken dat de algemeen geldende rechtsregels en individueel geldende voorschriften worden nageleefd".* (Bron: "Bezwaar en Beroep Juridische Diensten.)

Bij het woord "sancties" wordt vaak gedacht aan het strafrecht, maar het bestuursrecht heeft een eigen arsenaal aan sancties. Beide soorten sancties kunnen echter wel tegelijkertijd worden opgelegd. Zie hiervoor de Algemene Wet Bestuursrecht (Awb), hoofdstuk 5.
Overigens is het civielrecht in deze situatie ook van toepassing. Voor een verdere inhoudelijke behandeling hiervan, zie hoofdstuk 2.3.9.

1.3.1 Handhaving Wmo

De toezichthouder vormt naar aanleiding van het uitgevoerde toezicht een oordeel en brengt advies uit over de handhaving. De beleidsafdeling of de afdeling handhaving van de gemeente is verantwoordelijk voor de uitvoering van de handhaving.

Als de toezichthouder vaststelt dat de kwaliteit van de geboden hulp of ondersteuning onvoldoende is, zal de toezichthouder dit vastleggen in het door de toezichthouder op te stellen rapport. Daarnaast kan de toezichthouder de aanbieder een aanbod tot herstel doen.
De toezichthouder kan een aanbod tot herstel doen, zodra de toezichthouder inschat dat de overtreding op korte termijn kan worden hersteld.
Herstelaanbod is een eerste stap in het bevorderen van de naleving, het is echter geen officieel handhavingsmiddel; het betreft een informele methode zonder juridische status en is niet opgenomen in de we- en regelgeving.

Tevens kan waar mogelijk en van toepassing de Wmo-toezichthouder verzoeken de accounthouders of contractmanagers van de gemeente de uitvoering van de verbetermaatregelen te monitoren.
Als de verbeteringen niet toereikend zijn kan de Wmo-toezichthouder de gemeente via de verantwoordelijke wethouder inlichten, waarop de contracthouder (of de afdeling handhaving) via de inkoopcontracten of conform de Awb maatregelen kan treffen (handhaving).

Als een aanbieder onvoldoende kwaliteit levert of fraudeert, kan de gemeente afhankelijk van het geldende handhavingsbeleid een aantal maatregelen treffen, zoals bijvoorbeeld het beëindigen van de overeenkomst met de aanbieder of het niet meer laten instromen van nieuwe cliënten.
Het is daarom van belang in de contracten met de aanbieders kwaliteitsbepalingen op te nemen die controleerbaar en handhaafbaar zijn.
Het toepassen van bovengenoemde maatregelen, kunnen ook worden toegepast zonder dat een inspectierapport door de toezichthouder is opgesteld; dit is afhankelijk van welke bepalingen in de contracten zijn opgenomen. In hoofdstuk 2.9 wordt hier dieper op in gegaan.

Om fraude in de maatschappelijke ondersteuning op te sporen, te onderzoeken en waar nodig te bestraffen, hebben toezichthouders, opsporingsdiensten, gemeenten en uitvoeringsorganisaties de krachten gebundeld. Alle signalen over fraude en misbruik, bijvoorbeeld meldingen van burgers of zorgaanbieders, komen bij het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) terecht. Om beschikking te krijgen over informatie uit het IKZ moet de gemeente een bewerkersovereenkomst ondertekenen met het Kenniscentrum Handhaving & Naleving van de VNG.
In geval van fraude kan ten onrechte betaald geld worden teruggevorderd. Daarnaast bestaat de mogelijkheid schadevergoeding te vorderen. Strafrechtelijke aangifte tegen de aanbieder is ook een mogelijkheid.

1.3.2 Handhaving Jeugd

Zoals in hoofdstuk 1.2.3 is aangegeven, is de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd verantwoordelijk voor het toezicht en ook de handhaving op het gebied van de Jeugdwet.

Hoofdstuk 2 Cirkel van naleving

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de uitwerking van het project beschreven, aan de hand van de Cirkel van Naleving.

Gedurende het project zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Duidelijke afspraken: cliënten en zorgaanbieders kennen en begrijpen hun rechten en plichten;
- Vroegtijdig burgers en cliënten informeren;
- Medewerkers lokale toegang en contract/relatiemanagers (of anderen) communiceren helder over de rechten en plichten van zorgaanbieders en cliënten, en checken of de informatie overkomt;
- Heldere en toegankelijke inkoopvoorwaarden en contracten;
- Heldere en reële kwaliteitseisen en afspraken aanbieders;
- Kwaliteit/fraude alertheid van medewerkers dienstverlening;
- Doen wat je belooft en afspreekt zowel naar cliënten als aanbieders;
- Optimalisering dienstverlening;
- Transparant, zichtbaar en te volgen;
- Anticiperen op organisatie- en klantgedrag;
- Effectief controleren van afspraken;
- Vroegtijdige detectie en afhandeling;
- Het al dan niet nakomen van afspraken heeft consequenties;
- Uitvoeren van maatregelen/sanctioneren.

Om een overall beeld te geven van het proces van toezicht en handhaving, zie onderstaande weergave:

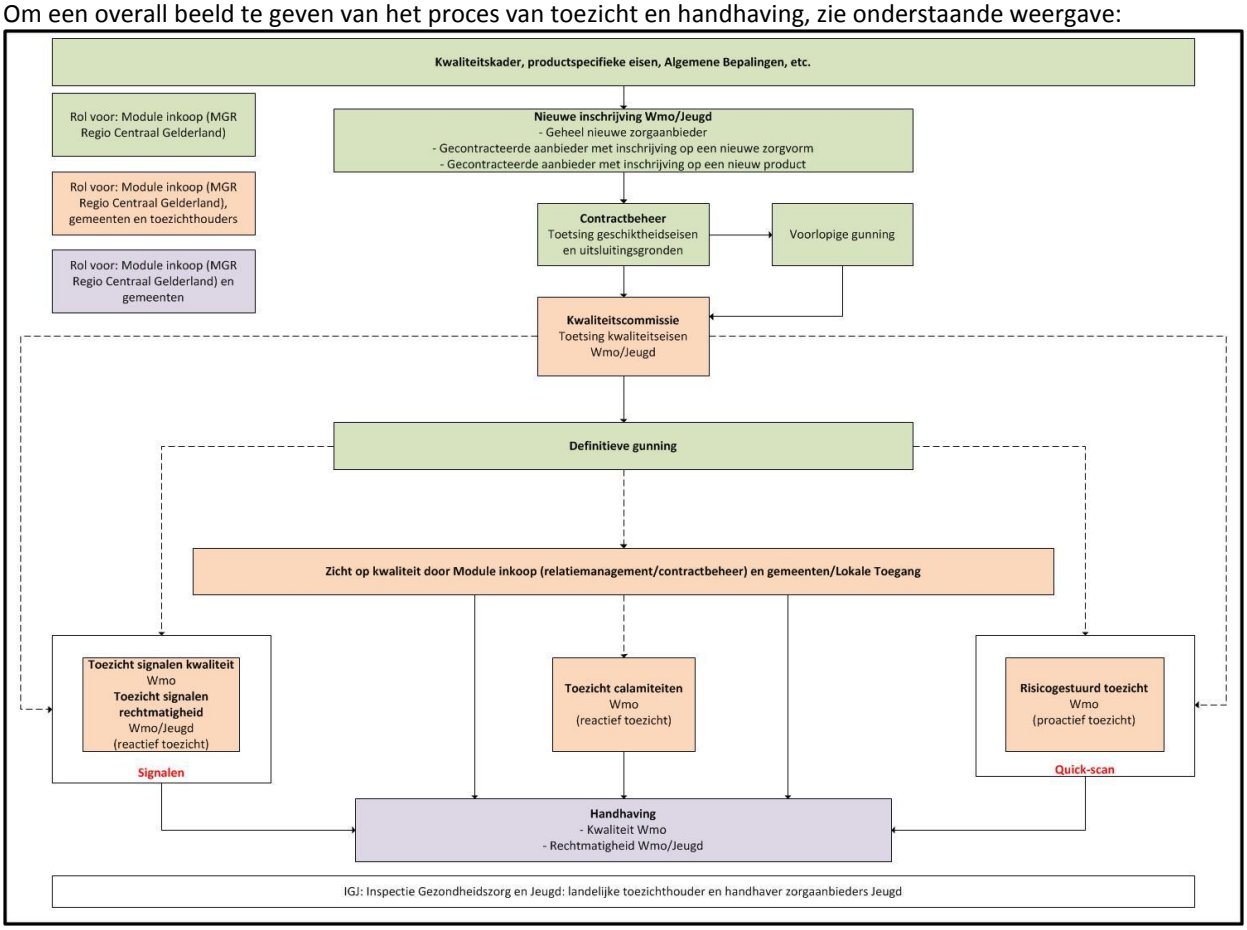

Deze weergave toont het gehele proces welke een zorgaanbieder doorloopt of kan doorlopen in het geval deze zorgaanbieder een contract aan gaat met een van de gemeenten binnen Regio Centraal Gelderland.

In de komende paragrafen wordt steeds bij de start van een nieuw onderwerp, bovenstaand schema getoond, met daarin een accent aangegeven, zodat u in een oogopslag kunt zien welke stap in het proces wordt beschreven.

2.2 Communiceren & Dienstverlenen

In de komende paragrafen wordt de uitwerking beschreven van de eerste 2 stappen van de Cirkel van Naleving: communiceren en dienstverlenen.

2.2.1 Kwaliteitskader

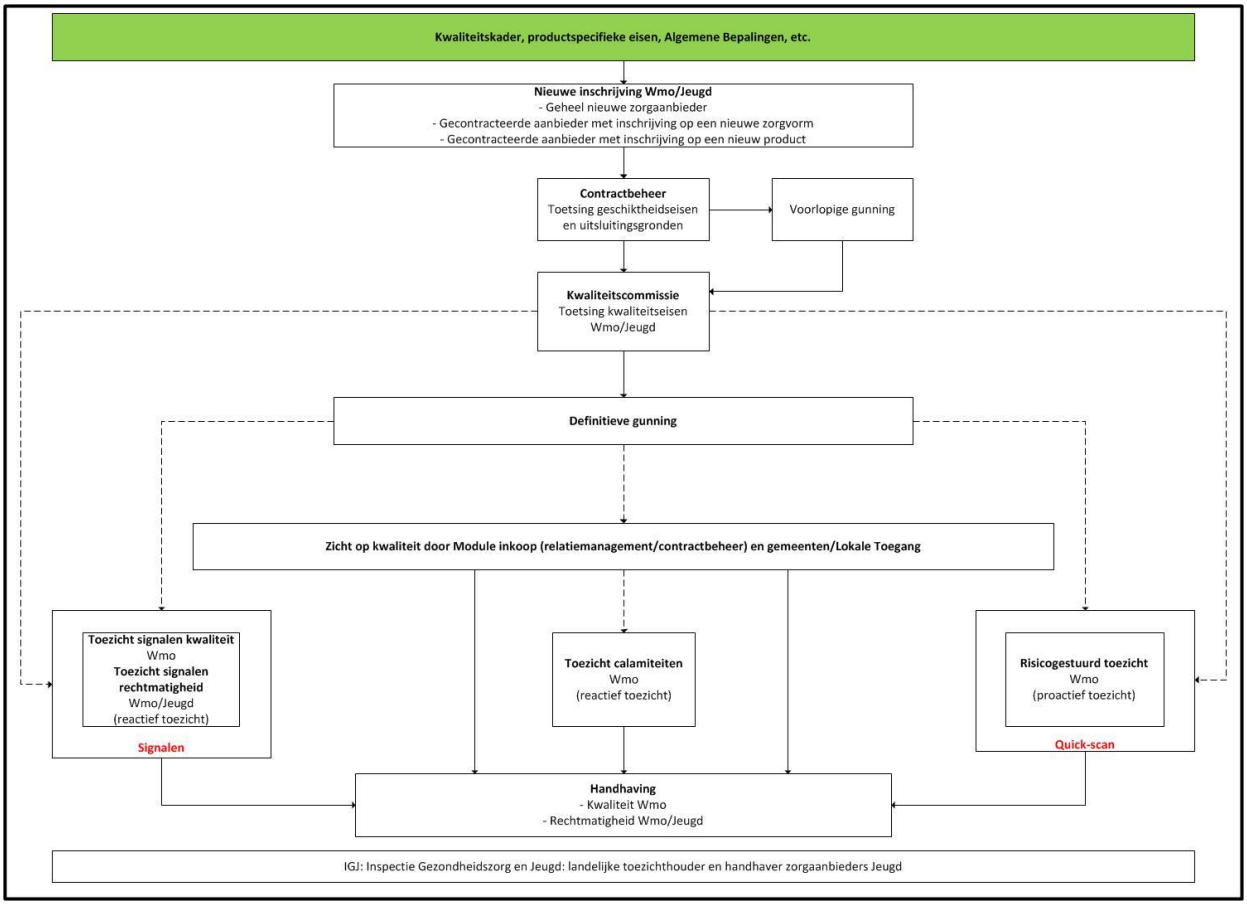

In deze paragraaf worden de volgende vraagstukken vanuit de projectbeschrijving verder uitgewerkt en toegelicht:
"Welke kwaliteitseisen worden nu (per perceel) gehanteerd (contracten: geschiktheidseisen, instapcriteria, PvE)? Hoe kunnen deze kwaliteitseisen gespecificeerd worden?"

Bij de start van het project is geïnventariseerd welke kwaliteitseisen in de huidige situatie worden gehanteerd. Het project heeft zich gericht op de algemene (kwaliteits)eisen, en niet de product specifieke eisen: deze laatste worden in een apart traject behandeld en vallen niet binnen dit project.

De verschillende versies van de Instapcriteria (IC) zijn samengevoegd, evenals de meerdere versies van het Programma van Eisen (PvE). Het is logisch te verklaren dat meerdere versies bestaan van deze documenten: dit heeft te maken met verschillende momenten van aanbestedingen en de daarbij van toepassing zijnde wijzigingen. Het samenvoegen van de verschillende IC en PvE, heeft gezorgd voor een duidelijk overzicht van de (kwaliteits)eisen die worden gehanteerd. Tevens voorzag het in de mogelijkheid om dubbelingen eruit te halen.

Nadat deze stappen zijn genomen, heeft de werkgroep zich gebogen over een aantal vraagstukken:
- zijn er (kwaliteits)eisen die worden gemist?
- zijn er (kwaliteits)eisen overbodig?
- gelden de genoemde (kwaliteits)eisen voor alle zorgvormen?
- staan de (kwaliteits)eisen op de juiste plek of behoren deze thuis in een ander document, als onderdeel van de contractering?
- in hoeverre zijn de (kwaliteits)eisen voldoende concreet en voor 1 uitleg te interpreteren?

Natuurlijk is hierbij ook nagegaan welke goede voorbeelden er al zijn in het land: zo zijn verschillende eisen, zoals gebruikt in andere regio's, in het kwaliteitskader opgenomen.
Verder is het toetsingskader van GGD GHOR NL, dat door de toezichthouders Wmo wordt gebruikt in het uitoefenen van hun taken, in het kwaliteitskader gevoegd.
Ditzelfde geldt voor het toetsingskader dat de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd aanhoudt bij de aanbieders die zorg bieden vanuit de Jeugdwet.
Deze methode heeft ervoor gezorgd dat sprake is van een kwaliteitskader, waarin eisen zijn opgenomen die ook de (landelijke) inspectiediensten hanteren: dit bevordert de transparantie en naleving.

Als resultaat wordt 1 kwaliteitskader (zie bijlage 2a) gepresenteerd: in dit kwaliteitskader wordt geen onderscheid meer gemaakt in IC en PvE: om zo transparant mogelijk te zijn richting zorgaanbieders, maar ook cliënten, is de werkgroep van mening dat het geen toegevoegde waarde heeft om een onderscheid in de gebruikte terminologie te blijven hanteren.

De doelen van het kwaliteitskader zijn als volgt:

- Het geeft duidelijkheid naar cliënten: wat mogen zij verwachten van de geboden zorg en ondersteuning;
- Het is stimulerend voor de organisaties en medewerkers die de zorg uitvoeren; het helpt hen bij het voortdurend werken aan kwaliteitsverbetering;
- Het is richtinggevend voor de leiding van een zorgorganisatie: zij kan met het kader sturen op kwaliteit;
- Het preciseert aan welke kwaliteitseisen gecontracteerde zorgaanbieders dienen te voldoen;
- Het geeft duidelijkheid naar andere betrokken partijen zoals gemeenten, relatiemanagers van Module inkoop en toezichthouders.

Om ervoor te zorgen dat voor alle partijen de gehanteerde kwaliteitseisen inzichtelijk zijn, is het advies om deze kwaliteitseisen op te nemen in de gemeentelijke regelgeving en te publiceren op de gemeentelijke website en op de site van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop. Natuurlijk geeft de gemeentelijke regelgeving ruimte om juist de lokale situatie weer te geven, echter, op het moment dat ook het regionale kwaliteitskader hierin wordt opgenomen en/of naar wordt verwezen, biedt dit extra transparantie. Tevens biedt het mogelijkheden ten opzichte van de handhavingsmogelijkheden, zie hiervoor hoofdstuk 2.3.9.
Tevens beschrijft dit genoemde hoofdstuk, de adviezen die de werk werkgroep heeft gedaan ten aanzien van de mogelijke acties die Module inkoop kan ondernemen zodra wordt geconstateerd dat de zorgaanbieder niet handelt in overeenstemming met de Algemene Bepalingen.

Tevens heeft de werkgroep een aantal adviezen opgeleverd ten aanzien van de inhoud van de product specifieke eisen: een aantal bestaande eisen zoals genoemd in de originele IC en PvE, dient in product specifieke eisen te worden opgenomen.
Tevens is een aantal nieuwe eisen geformuleerd, waarbij het advies is om deze op te nemen in de Algemene Bepalingen IAS Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland en het Aanbestedingsdocument (Europese aanbesteding volgens dynamisch aankoopsysteem voor de inkoop in het Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland). Zie hiervoor bijlage 2b.
In het kader van de nieuwe inkoop 2020, zal een andere werkgroep dit verder uitwerken.

Wellicht ten overvloede: het kwaliteitskader welke nu wordt opgeleverd, zal onderdeel worden van de nieuwe contractering en dus nieuwe aanbesteding 2020. Dit betekent dat nog wijzigingen kunnen plaatsvinden in dit kwaliteitskader. Het kwaliteitskader dient nog verder doorontwikkeld te worden: afstemming met de markt (denk aan het zo mogelijk raadplegen van cliëntenraden) dient nog plaats te vinden én doordat de overige kwaliteitseisen (als onderdeel van de Product specifieke eisen – PvE-, de Algemene Bepalingen, etc.) ook nog in ontwikkeling zijn, dient daarop ook nog te worden afgestemd.

Uitgangspunten/adviezen:
- De regio hanteert een regionaal kwaliteitskader;
- Dit kwaliteitskader biedt inzicht voor de verschillende partijen (cliënten, zorgaanbieders, Lokale Toegang, toezichthouders) in de te hanteren kwaliteitseisen;
- Het College stelt het kwaliteitskader vast in gemeentelijke regelgeving;
- Het kwaliteitskader wordt actief openbaar gemaakt en gepubliceerd op de website van de gemeente en op de website van regio Centraal Gelderland, Module inkoop;
- Door het hanteren van dit kwaliteitskader is sturing op kwaliteit mogelijk;
- De Algemene Bepalingen en het Aanbestedingsdocument worden aangepast;
- De product specifieke eisen worden aangepast.

2.2.2 Nieuwe inschrijvingen

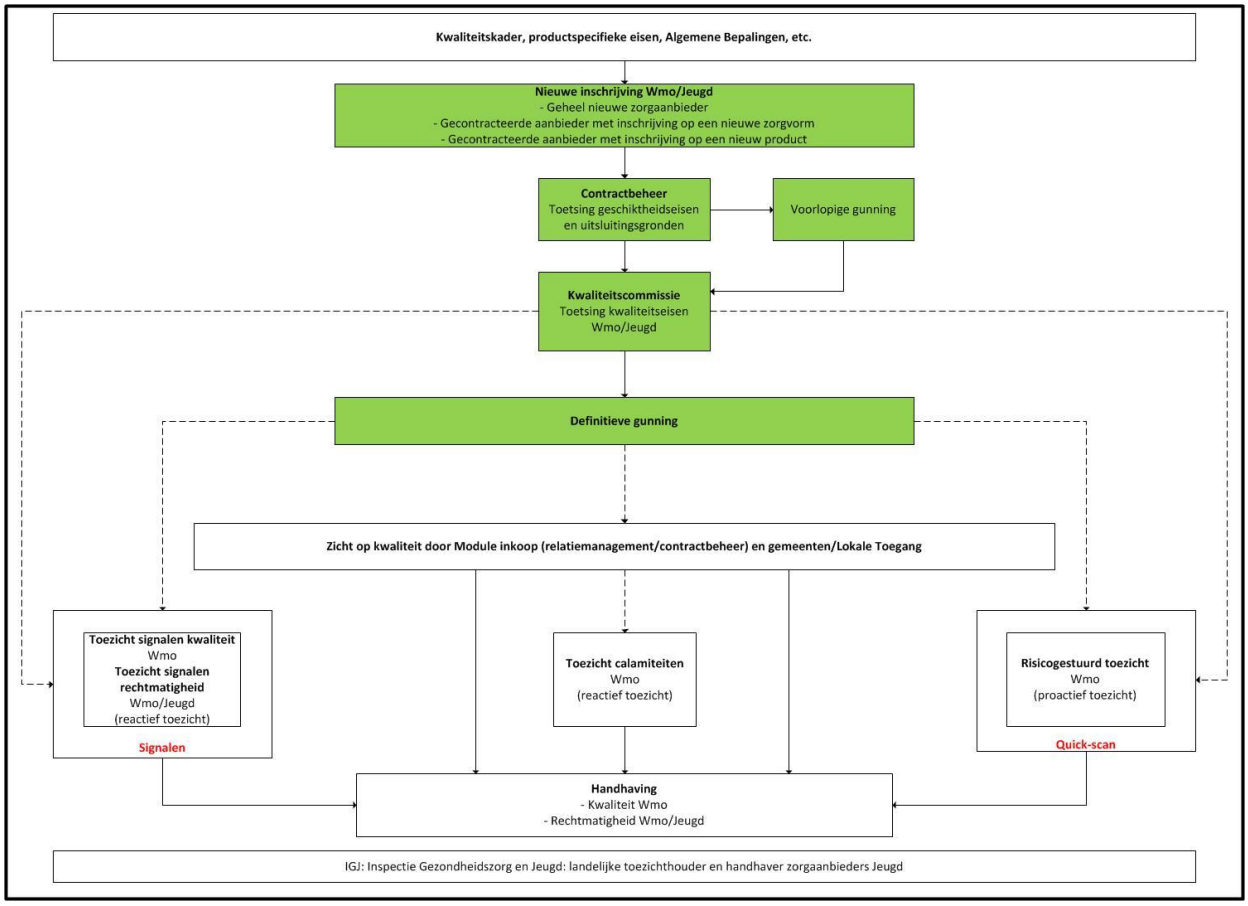

In deze paragraaf wordt het volgende thema vanuit de projectbeschrijving verder uitgewerkt en toegelicht: *"Onderzoeken Streng(er) aan de Poort."*

Gedurende de looptijd van het project, is besloten dat per juli 2020 sprake zal zijn van een nieuwe aanbesteding (inkoop 2020): dit heeft met o.a. de volgende zaken te maken:
- doordat sprake is van een sterk gewijzigde set van kwaliteitseisen, kan dat niet in de huidige contractering worden aangepast;
- er is sprake van een wens tot vereenvoudiging van het aantal producten/percelen; dit zal o.a. leiden tot minder zorgvormen, tevens zal het aantal verschillende producten afnemen.

Onderstaand schema geeft het proces weer in het geval van een nieuwe inschrijving, tevens wordt ook de reguliere procedure beschreven:

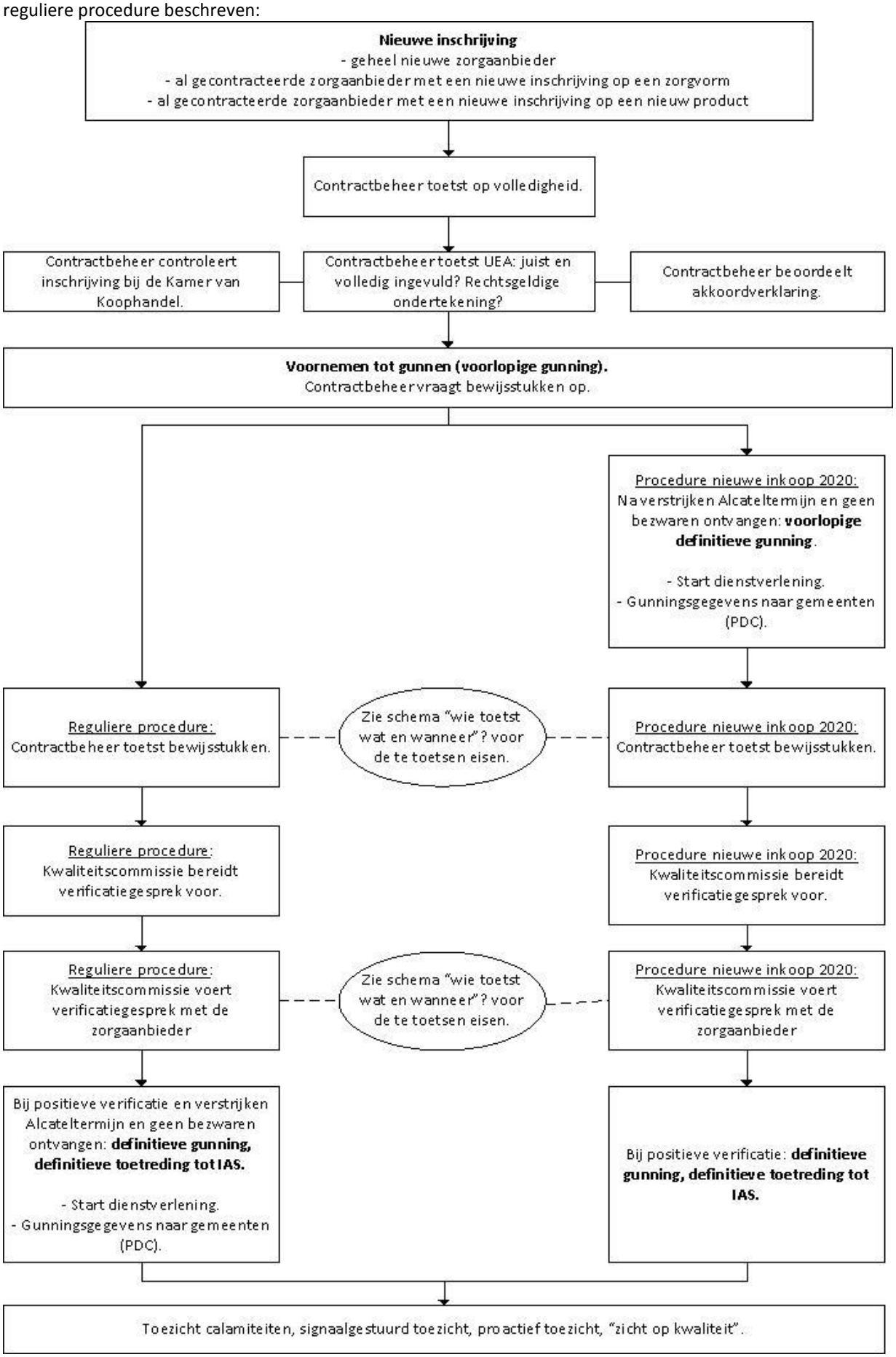

Zoals aangegeven wordt een onderscheid gemaakt tussen de “reguliere procedure” en de “procedure inkoop 2020”:
- in de “reguliere procedure”, dus zonder een algehele nieuwe aanbesteding van alle zorgvormen, zal de definitieve gunning volgen na de voorlopige gunning.
- in de “procedure nieuwe inkoop 2020” (in het geval van een nieuwe aanbesteding van alle zorgvormen en bijbehorende producten), is sprake van een tussenstap: de definitieve gunning volgt op de voorlopige definitieve gunning. Aan deze voorlopige definitieve gunning gaat de voorlopige gunning vooraf.
Deze procedurewijziging heeft te maken met het mogelijk zeer grote aantal van nieuwe inschrijvingen en daarmee de benodigde termijn om deze nieuwe inschrijvingen te beoordelen.

Procedure nieuwe inschrijvingen
Bij inschrijving worden de aangeleverde documenten van de zorgaanbieder getoetst. Dat wil zeggen dat Module inkoop, nagaat in hoeverre de zorgaanbieder voldoet aan de voorwaarden zoals vastgelegd in het contract en de kwaliteitseisen uit het kwaliteitskader (inclusief de bijbehorende product specifieke eisen).

Het advies van de werkgroep, om bij inschrijving meer (kwaliteits)eisen te toetsen dan dat nu gebeurt, sluit goed aan de bij de uitkomsten van de eerder genoemde brainstormsessies.

Door het toetsen van meer (kwaliteits)eisen gedurende het proces van inschrijving, is in een eerder stadium helder of de inschrijvende partij voldoet aan de eisen zoals gesteld in de regio. Dit zorgt ervoor dat alleen die partijen een contract kunnen aangaan, die ook daadwerkelijk voldoen.

Binnen de kinderopvang wordt al langere tijd met dit systeem van toetsing gewerkt. Een onlangs verschenen evaluatie hierover laat zien dat bij kinderdagverblijf locaties en locaties waar buitenschoolse opvang wordt geboden, zowel voor als na registratie (vergelijkbaar met de fase van contractering) minder tekortkomingen door de toezichthouder worden geconstateerd.
Bij gastouderbureaus is sprake van een toename van het aantal tekortkomingen, nog voor registratie: dit leidt vervolgens tot minder registraties.

Deze positieve ontwikkeling is een mooi voorbeeld voor de voorgestelde werkwijze binnen Regio Centraal Gelderland: de verwachting is dat het toetsen op meer (kwaliteits)eisen gedurende het proces inschrijving, zorgt voor een toename van zorgaanbieders die de gewenste kwaliteit kunnen leveren en een afname van zorgaanbieders die dat niet kunnen.

Het voorstel is om op onderstaande wijze het proces van nieuwe inschrijvingen in te richten:

1. Wanneer de zorgaanbieder zich inschrijft op één van onze producten wordt de inschrijving allereerst beoordeeld op volledigheid. Indien de inschrijving niet alle gevraagde gegevens bevat of niet zo zijn aangeleverd als voorgeschreven, kan deze terzijde worden gelegd en dan komt de zorgaanbieder niet meer voor de Opdracht in aanmerking.
   Na beoordeling op volledigheid wordt het Uniform Europees Aanbestedingsdocument (UEA) gecontroleerd op het juist en volledig invullen en rechtsgeldige ondertekening. Door het indienen van de Inschrijving en het aanleveren van een rechtsgeldig ondertekend Uniform Europees Aanbestedingsdocument verklaart de zorgaanbieder onvoorwaardelijk akkoord te gaan met alle gestelde eisen, kwaliteitseisen zoals beschreven in het kwaliteitskader, maar ook de eisen gesteld voor iedere afzonderlijke zorgvorm of specifiek product.
   Indien de inschrijving niet voldoet, kan deze terzijde worden gelegd en dan komt de zorgaanbieder niet meer voor de Opdracht in aanmerking;
2. Na beoordeling van het Uniforme Europees Aanbestedingsdocument wordt de akkoordverklaring getoetst. Indien de akkoordverklaring niet juist is ingevuld of niet rechtsgeldig is ondertekend, kan de inschrijving terzijde worden gelegd en dan komt de zorgaanbieder niet meer voor de opdracht in aanmerking;
3. Na beoordeling van de Akkoordverklaring wordt de inschrijving bij de kamer van koophandel gecontroleerd. Indien er sprake is van onjuistheden, kan de inschrijving terzijde worden gelegd en komt dan niet meer voor de Opdracht in aanmerking;

4. Indien de inschrijving op alle onderdelen voldoet, is het resultaat van deze beoordeling dat de zorgaanbieder een voornemen tot gunnen krijgt (= voorlopige gunning).
   Hiermee verklaart de regio voornemens te zijn de met de zorgaanbieder overeengekomen digitale Raamovereenkomst, met betrekking tot de gemeenten waarvoor de zorgaanbieder zich heeft ingeschreven binnen de Regio Centraal Gelderland, te aanvaarden.
   Bij het voornemen tot gunnen wordt de zorgaanbieder gevraagd bewijsstukken aan te leveren (zoals o.a. beschreven in het kwaliteitskader en specifieke eisen per zorgvorm of eisen per product);

5A. *Reguliere procedure:*
   Tussen het moment van voorlopige gunning en definitieve gunning, krijgt de zorgaanbieder een verificatiegesprek met een kwaliteitscommissie. Voor dat dit gesprek plaatsvindt, wordt een aantal bewijsstukken opgevraagd (bij het voornemen tot gunnen).
   Bewijsstukken ten aanzien van de in stappen 1, 2, 3 en 4 (geschiktheidseisen) én bewijsstukken ten aanzien van de kwaliteitseisen (dienstverlening). In dit gesprek worden alle bewijsstukken besproken.
   Slechts na positieve verificatie en wanneer na het verstrijken van de wettelijke termijn (Alcateltermijn), op dit voornemen tot gunnen, geen bezwaren worden ontvangen, krijgt de zorgaanbieder een definitieve gunning en is de toetreding tot het Interactief AankoopSysteem (IAS) definitief;

5B. *Procedure bij de nieuwe inkoop 2020:*
   Wanneer na het verstrijken van de wettelijke termijn (Alcateltermijn), op dit voornemen tot gunnen, geen bezwaren worden ontvangen, krijgt de zorgaanbieder een voorlopig definitieve gunning en is sprake van toetreding tot het IAS.
   In het eerste half jaar na de voorlopige definitieve gunning krijgt de zorgaanbieder een verificatiegesprek met een kwaliteitscommissie. In dit gesprek worden de desbetreffende bewijsstukken besproken.
   Slechts met een positieve verificatie, wordt de toetreding tot het IAS definitief (definitieve gunning).
   Indien bij deze verificatie blijkt dat er sprake is van onjuistheden, kan de toetreding alsnog, per direct worden beëindigd. Dit heeft gevolgen voor alle betrokken partijen: doordat sprake is van een voorlopige definitieve gunning, kan al zorg aan cliënten zijn ingezet.

In bijlage 3 treft u een overzicht wie, wanneer, welke (kwaliteits)eisen toetst gedurende het proces van inschrijven.

In vergelijking met de “oude” procedure van aanbesteden en toetsing van nieuwe inschrijvende partijen, is een aantal nieuwe acties beschreven, die gelden voor elke nieuwe inschrijvende partij:
- Contractbeheer toetst meer bewijsstukken;
- Contractbeheer toetst bewijsstukken meer inhoudelijk;
- Contractbeheer vraagt standaard een aantal bewijsstukken op;
- Contractbeheer heeft aandacht voor rechtmatigheid;
- De kwaliteitscommissie voert bij elke nieuwe inschrijvende partij een verificatie gesprek;
- De kwaliteitscommissie heeft aandacht voor rechtmatigheid.

Een aandachtspunt hierbij is dat moet worden nagegaan in hoeverre deze werkwijze haalbaar is in het geval alle partijen die nu gecontracteerd zijn, zich opnieuw inschrijven in het geval van de nieuwe inkoop 2020.
In de planning zoals deze nu is opgesteld, wordt hiermee rekening gehouden door voor het voeren van de verificatiegesprekken een ruime periode in te plannen.

Kwaliteitscommissie
In bovenstaande opsomming wordt gesproken over een “kwaliteitscommissie”.
Aan deze kwaliteitscommissie nemen bij voorkeur de volgende medewerkers deel: een (beleids)medewerker vanuit de gemeente een relatiemanager van Module inkoop en een medewerker Lokale Toegang.
Nadat contractbeheer heeft getoetst op de geschiktheidseisen en vervolgens bewijsstukken heeft opgevraagd ten aanzien van deze geschiktheids- en kwaliteitseisen én deze inhoudelijk heeft getoetst (aan de hand van de vastgelegde eisen), zal de kwaliteitscommissie zich voorbereiden op het verificatiegesprek.
In de voorbereiding op dit verificatiegesprek, zal de kwaliteitscommissie een aantal bewijsstukken lezen: dit om een beeld te krijgen van de zorgaanbieder.
Tijdens het verificatiegesprek zal worden nagegaan hoe de zorgaanbieder de kwaliteit kan gaan leveren zoals gesteld is in onder andere het kwaliteitskader.

In een aangrenzende regio én binnen Regio Centraal Gelderland zijn veel positieve ervaringen met deze werkwijze opgedaan. Deze werkwijze draagt ertoe bij dat alleen zorgaanbieders worden gecontracteerd, die voldoen aan de criteria zoals vastgelegd in de contracten, omdat op deze manier een zeer uitgebreid en secuur beeld kan worden geschetst over de zorgaanbieder en omdat sprake is van een feitelijke toetsing van kwaliteitseisen. Tevens wordt de samenwerking tussen gemeenten en Module inkoop als zeer nuttig ervaren.
Door deze werkwijze komt het voor dat zorgaanbieders zelf aangeven niet te kunnen voldoen aan de (kwaliteits)eisen en zich zelf daarom terugtrekken uit het proces.

Een inschrijvende partij kan pas worden uitgesloten van de opdracht, zodra de contracterende partij heeft geconstateerd dat niet wordt voldaan aan de (kwaliteits)eisen. Dat betekent dat de (kwaliteits)eisen zodanig moeten zijn opgesteld, dat deze slechts voor 1 uitleg te interpreteren zijn.
Dat betekent dat tijdens het verificatiegesprek en tijdens het beoordelen van de bewijsstukken, voor elke partij helder moet zijn hoe er wordt getoetst en wat de consequenties zijn.

Op het moment dat er twijfels zijn over of de zorgaanbieder kan voldoen aan de (kwaliteits)eisen, kan de toetsing worden uitgebreid en kan getoetst worden op alle (kwaliteits)eisen.
Na de nieuwe aanbesteding zal sprake zijn van 8 zorgvormen; verdeeld over “Wmo”, “Wmo en Jeugd” en “Jeugd” (zie bijlage 4); dat heeft als gevolg dat het inzetten van 1 kwaliteitscommissie niet voldoende is.

Om te zorgen voor een kwalitatief goede kwaliteitscommissie, waarbij de kennis en kunde voldoende aanwezig is, is het advies om inhoudsdeskundigen deel te laten nemen aan deze kwaliteitscommissie(s). Dat betekent dat bijvoorbeeld een beleidsmedewerker die “Beschermd Wonen” in zijn portefeuille heeft en dat de relatiemanager van die specifieke zorgvorm, op het moment dat een zorgaanbieder zich op die zorgvorm inschrijft, ook onderdeel uitmaken van de kwaliteitscommissie.

Het voorstel is om na te gaan in hoeverre bepaalde zorgvormen geïntegreerd kunnen worden binnen 1 kwaliteitscommissie: dit heeft als doel om zo efficiënt mogelijk te werk te kunnen gaan.
Verder wordt geadviseerd om te zorgen voor een wisselende samenstelling: om de zoveel tijd (frequentie nog nader te bepalen) neemt een andere gemeente plaats in de kwaliteitscommissie.
Zo wordt gezorgd voor het opbouwen van kennis en kunde en tevens wordt de investering door de gehele regio gedragen.

Als laatste wordt geadviseerd om de momenten van inschrijving niet meer 24 uur per dag open te stellen, maar dit slechts periodiek te doen. Dit wordt geadviseerd om bovenstaande werkwijze op een zo efficiënt mogelijke manier te kunnen vormgeven.
Aandachtspunt hierbij is dat alle partijen zich hieraan dienen te houden: dat heeft als gevolg dat niet gecontracteerde partijen, dus ook nog niet ingezet kunnen worden op zorg.

Het advies is om bovenstaande werkwijzen vast te leggen in een samenwerkingsconvenant. Hierbij kan tevens in worden opgenomen dat, indien noodzakelijk, ook input kan worden gevraagd aan de toezichthouder rechtmatigheid (en indien van toepassing ook aan de toezichthouder kwaliteit).

De eerder genoemde (voorgenomen) indeling van de zorgvormen in de nieuwe situatie, treft u aan in bijlage 4.

Uitgangspunten/adviezen:
- Er is meer zicht op kwaliteit “aan de voorkant”;
- Er is meer zicht op rechtmatigheid “aan de voorkant”;
- Er is sprake van een versterkte samenwerking tussen gemeente(n) en regio bij het proces van contratering;
- De kwaliteitscommissie voert een verificatiegesprek met elke nieuwe inschrijvende partij;
- De (kwaliteits)eisen worden actief openbaar gemaakt;
- Er worden minder momenten van inschrijving mogelijk gemaakt;
- Alleen zorgaanbieders die voldoen aan de gestelde (kwaliteits)eisen worden toegelaten tot het IAS;
- Gemeenten en Regio Centraal Gelderland, Module inkoop stellen (en implementeren) een samenwerkingsconvenant op.

2.2.3 Rechten en plichten

In deze paragraaf worden onderstaande vraagstukken vanuit de projectbeschrijving verder uitgewerkt en toegelicht:

"A. Hoe zorgen gemeenten ervoor dat inkoopvoorwaarden (o.a. kwaliteitseisen en eisen ten aanzien van rechtmatigheid) helder worden gecommuniceerd en vastgelegd? Welke rollen heeft een ieder (contractbeheerder, beleidsadviseur, inkoopadviseur, relatiemanager, lokale toegang enz.) hierin?
B. Hoe krijgen cliënten de juiste informatie over de toegewezen ondersteuning en welke rechten en plichten horen daarbij (denk aan: inhoud beschikking, taalgebruik, proces, poortwachtersfunctie, rol zorgaanbieder etc.)? En wie is hier verantwoordelijk voor?
C. Hoe zorgen zorgaanbieders/gemeenten ervoor dat cliënten hun rechten en plichten begrijpen en kennen?
D. Kwaliteit- en fraude alertheid verhogen bij medewerkers (Lokale Toegang): medewerkers dienen de juiste vragen te stellen, doorvragen en afwegen wat wenselijk en noodzakelijk is, hoe te handelen bij vermoedens van onrechtmatig handelen en binnenkomende signalen, etc."

Uitgangspunten/adviezen: onderstaand wordt per vraagstelling een aantal adviezen gegeven.	
A	- Wees transparant in de eisen die worden gesteld en wat de consequenties zijn als niet wordt voldaan: bv. middels publicatie van het kwaliteitskader en overige contractuele bepalingen (een link op de gemeentelijke website naar Regio Centraal Gelderland, Module inkoop waar vervolgens op de website alle betreffende documenten worden gepubliceerd), publicatie van het handhavingsbeleid, bespreking van het kwaliteitskader en mogelijke consequenties bij niet voldoen tijdens verificatiegesprek, het organiseren van een inspiratiebijeenkomst waarin de kwaliteitseisen centraal staan (met en door professionals uit het veld) en bespreek tijdens het kwartaalgesprek enkele eisen (niet toetsen, maar bespreken en uitwisselen). - Zorg ervoor dat de geldende eisen bekend zijn bij alle betrokken partijen: niet alleen de zorgaanbieders, maar ook bijvoorbeeld de medewerkers van de Lokale Toegang. Een gemeente kan dit bewerkstelligen door bijvoorbeeld het geven van een (interactieve) presentatie voor de medewerkers van de Lokale Toegang: op die manier wordt ervoor gezorgd dat een ieder de inkoopvoorwaarden kent en begrijpt.
B	- Denk aan het taalgebruik in de beschikkingen: naast dat de beschikkingen SMART geformuleerd dienen te zijn, is het van belang dat het taalgebruik/niveau aansluit bij de cliënten. - Neem in de beschikking ook voldoende gegevens op die het mogelijk maken te toetsen op rechtmatigheid: stem dit met de toezichthouders rechtmatigheid af. Naast het product en het aantal uren per periode, dient ook het doel van de hulp/ondersteuning er in te staan. - Zoek de verbinding met andere verwijzers, zoals huisartsen: dit om ervoor te zorgen dat cliënten die via andere kanalen worden doorverwezen dezelfde informatie krijgen over ondersteuning die gefaciliteerd wordt door de gemeente.
C	- Informeer cliënten zowel schriftelijk als mondeling, vraag daarbij goed door. - Organiseer bijeenkomsten voor gemeenten en aanbieders, waarbij de inkoopvoorwaarden worden doorgenomen, waaronder het kwaliteitskader. - Publiceer/maak de inkoopvoorwaarden, waaronder het kwaliteitskader, actief openbaar.
D	- Faciliteer een training kwaliteit- en fraude alertheid voor medewerkers van de Lokale Toegang. - Zorg ervoor dat een ieder op de hoogte is van het gehele proces ten aanzien van toezicht en handhaving. - Organiseer een multidisciplinaire bijeenkomst waarin allerlei disciplines zijn vertegenwoordigd, zoals de gemeenten, Module inkoop, de VNG, toezichthouders, handhavers, medewerkers van het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ), met als onderwerp het gehele proces van toezicht en handhaving en daarbij specifiek aandacht voor het afhandelen van signalen en aandacht voor fraude.

2.3 Controleren & Sanctioneren

In de komende paragrafen wordt de uitwerking beschreven van de laatste 2 stappen van de Cirkel van Naleving: controleren en sanctioneren.
De vraagstukken/thema's die hierbij zijn beantwoord/behandeld, zijn:
"Hoe ziet het ideale proces toezicht en handhaving eruit?" en *"Verkenning rol Regionaal Toezichthouder".*

In de volgende paragrafen worden de uitkomsten verder uitgewerkt en treft u een beschrijving aan van de resultaten van de behandelde vraagstukken/thema's:
- heldere afspraken ten aanzien van het proces signalen;
- heldere afspraken ten aanzien van rechtmatigheidstoezicht;
- heldere afspraken over het uitvoeren van het calamiteiten toezicht;
- een protocol calamiteitentoezicht;
- een systeem voor risicogestuurd toezicht;
- een advies over de toezichthoudende partijen;
- een handhavingskader kwaliteit en rechtmatigheid.

In de volgende paragrafen vindt u een uitwerking van bovenstaande.

Op het moment dat een zorgaanbieder is gecontracteerd, is het van belang dat de regio nog steeds zicht heeft en blijft houden op de kwaliteit die deze zorgaanbieder biedt. Wordt ook na het afsluiten van het contract voldaan aan de eisen zoals vastgelegd in de contractering?

Zoals aangegeven is vanuit de wet (Wmo 2015 inzake kwaliteit en rechtmatigheid) en vanuit de Jeugdwet (inzake rechtmatigheid) bepaald, dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het toezicht (en handhaving Wmo 2015).
In de wet wordt deze taak vertaald naar het aanwijzen van toezichthouders kwaliteit en rechtmatigheid, die een actieve rol hebben in het houden van toezicht op de kwaliteit en rechtmatigheid.
Er wordt een onderscheid gemaakt in reactief toezicht en proactief toezicht: reactief toezicht is toezicht naar aanleiding van bijvoorbeeld signalen en calamiteiten, proactief toezicht is toezicht aan de hand van een vooraf opgestelde risicoanalyse, een vastgestelde prioritering, een quick-scan, etc.

Zicht op kwaliteit

Echter, de taak van "toezicht houden" kan veel breder worden gezien: ook door middel van monitoring en verantwoording kan zicht op kwaliteit worden bewerkstelligd.
Dat betekent dat naast het uitvoeren van toezicht door de officieel aangewezen toezichthouders, nog meer activiteiten (kunnen) worden ondernomen om zicht te hebben op de kwaliteit.

Het volgende schema laat de positionering zien van "zicht hebben op kwaliteit", dus naast het "officiële toezicht" door de aangewezen toezichthouder:

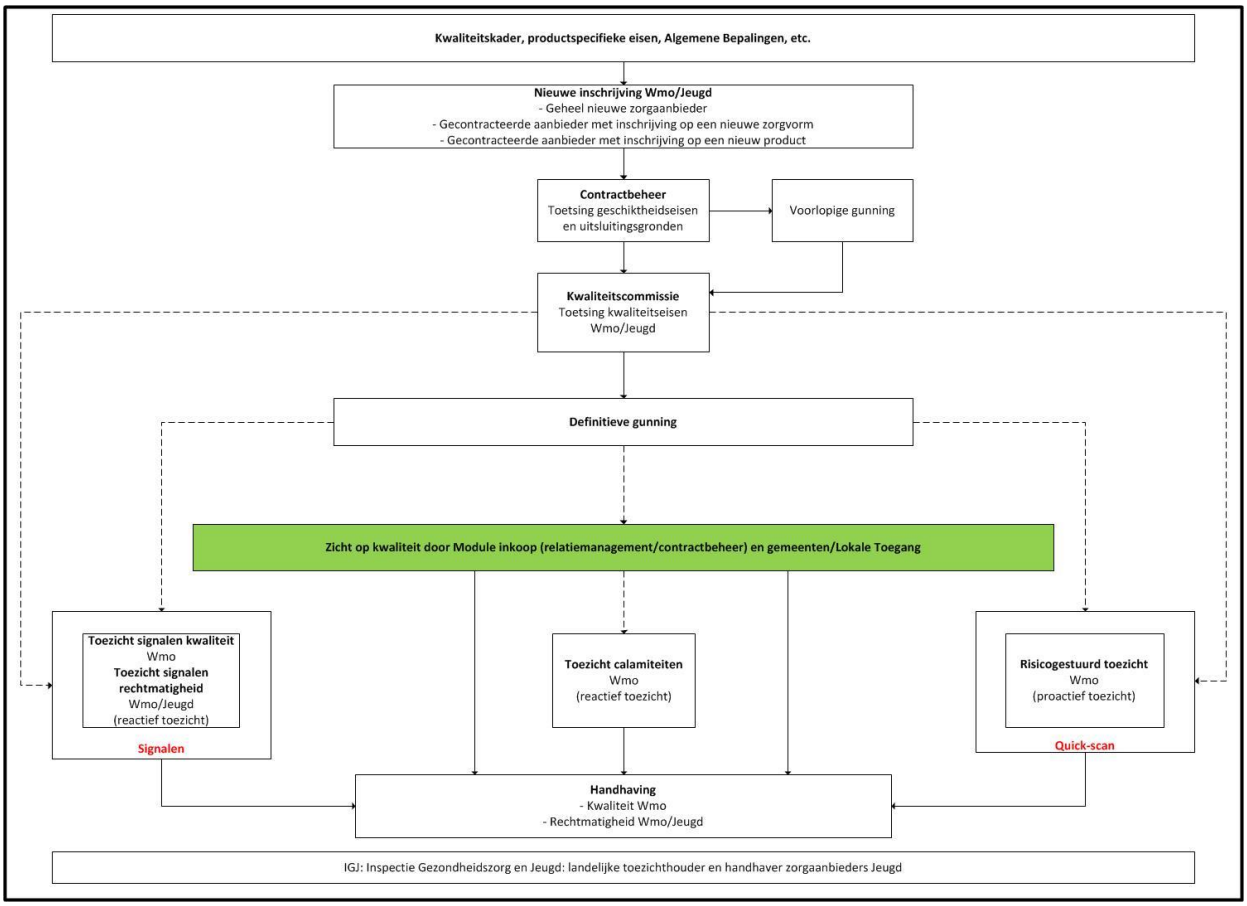

Zoals u kunt zien, hebben zowel de gemeenten als Module inkoop daar een rol in; onderstaande weergave toont hierin de highlights:

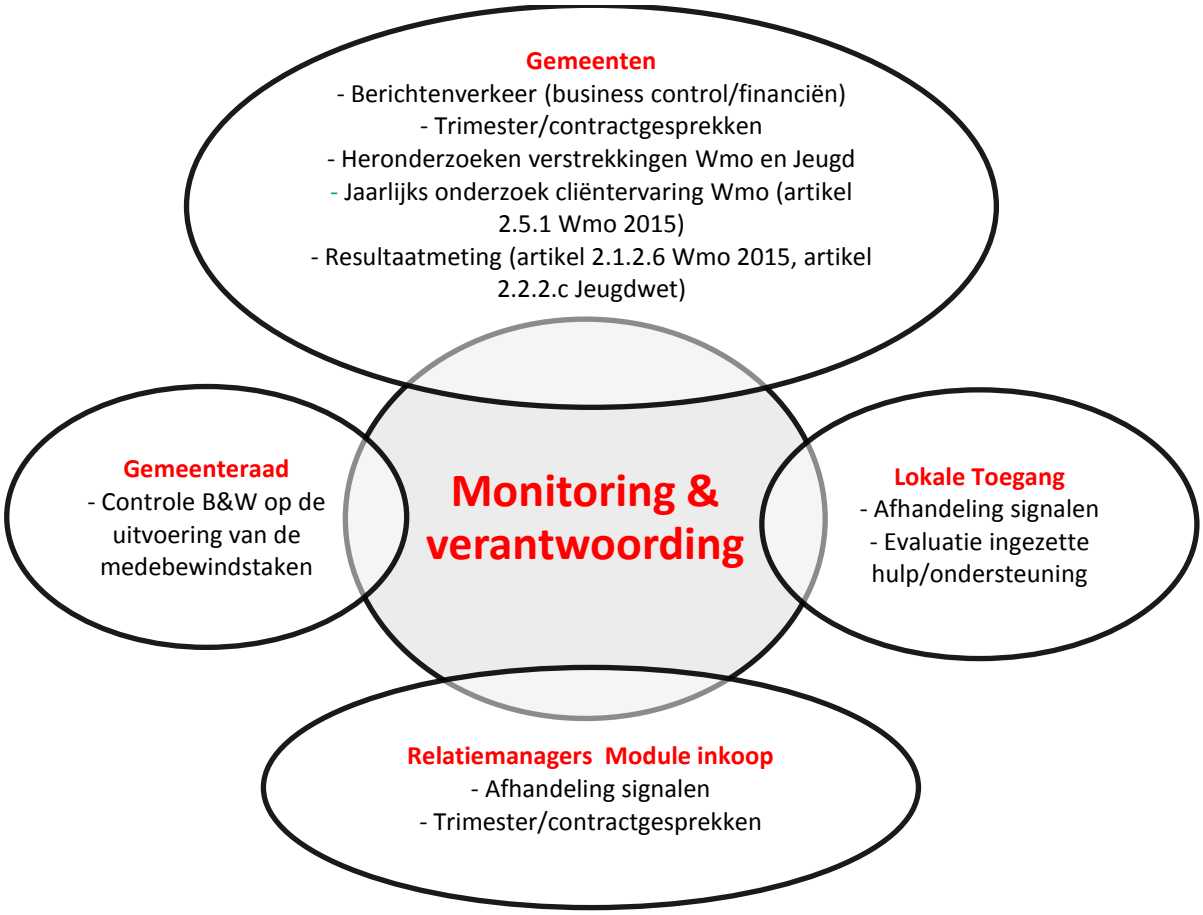

Gemeenteraad
De gemeenteraad controleert het college van Burgemeester en Wethouders (B&W) op de uitvoering van de medebewindstaken en krijgt daarbij hulp van bijvoorbeeld de lokale rekenkamer, een burgerpanel of de lokale ombudsman. Het college van B&W moet zich over het gevoerde beleid en de resultaten in de uitvoering verantwoorden naar de gemeenteraad.

Gemeenten: cliëntervaringsonderzoek en resultaatmeting
Zoals gesteld in hoofdstuk 1.1, is het van belang om te weten wat cliënten die hulp of ondersteuning krijgen, verwachten van deze hulp en ondersteuning en wat zij daarin belangrijk vinden.

Een hulpmiddel daarbij is het uitvoeren van een cliëntervaringsonderzoek.
Onderstaande artikelen uit de Wmo 2015 en Jeugdwet sluiten daar op aan:
- conform artikel 2.5.1 Wmo 2015, dienen gemeenten jaarlijks te onderzoeken hoe cliënten de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning ervaren. Gemeenten kunnen de uitkomst betrekken bij het verbeteren van de kwaliteit van het beleid en de uitvoering.
- conform artikel 2.1.2.6 Wmo 2015 en artikel 2.2.2.c Jeugdwet, dienen gemeenten in hun beleidsplan een resultaatmeting op te nemen. Hierin moet worden aangegeven welke resultaten zij willen bereiken, welke criteria zij hanteren om resultaten te meten en welke (outcome)criteria zij hanteren naar aanbieders. De resultaten dienen jaarlijks aan de gemeenteraad te worden gerapporteerd.

Lokale Toegang: evaluatie, transparante communicatie
In de regio zijn diverse werkwijzen van de Lokale Teams. Onderstaand treft u een aantal aanbevelingen aan, die ervoor kunnen zorgen dat het hebben van zicht op de kwaliteit wordt verweven in het proces van de Lokale Toegang:
- meld consequent signalen waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vastgelegd in de contracten, in Vendorlink;
- meld zo mogelijk ook positieve signalen in Vendorlink;
- zorg ervoor dat de consulenten op de hoogte zijn van het ondersteuningsplan, zodat helder is wat van de zorgaanbieder mag worden verwacht;
- evalueer de ingezette hulp/ondersteuning regelmatig: het heronderzoeken van verstrekkingen Wmo 2015 is op grond van artikel 2.3.9 een wettelijke taak van gemeenten. Voor de Jeugdwet geldt dit ook voor wat betreft het pgb (op grond van artikel 8.1.3 Jeugdwet). Hoe vaak die onderzoeken moeten plaatsvinden is niet in landelijke wetgeving geregeld. Gemeenten kunnen zelf prioriteiten stellen en daarbij rekening houden met fraudegevoeligheid van bepaalde voorzieningen;
- houdt zicht op het verlengen/wijzigen van de vervolgbeschikkingen;
- bespreek met de consulenten regelmatig de ervaringen met de diverse zorgaanbieders;
- zorg ervoor, zodra de casusregie wordt toebedeeld aan een zorgaanbieder, de consulenten zicht blijven houden op de ingezette hulp/ondersteuning;
- ga rechtstreeks in gesprek (transparante communicatie) met de zorgaanbieder indien blijkt dat in de samenwerking zaken niet optimaal verlopen.

Relatiemanagers Module inkoop: trimester/contractgesprekken
Jaarlijks worden 85 aanbieders gesproken middels “trimestergesprekken/contractgesprekken”. Deze gesprekken worden gevoerd met de zorgaanbieder, met daarbij aanwezig: gemeente(n), Lokale Toegang, contractbeheer (Module inkoop) en de relatiemanager (Module inkoop).
De onderwerpen die hier worden besproken zijn onder andere:
- het bespreken van cijfers (omzetcijfers, productieverantwoordingen, cliëntaantallen);
- transformatie- en samenwerkingsafspraken;
- kwaliteit (outcome-indicatoren, klachten/calamiteiten, signalen, toezicht & controle, wachtlijsten);
- berichtenverkeer (business control/financiën), etc.

Zoals u kunt zien, is het onderwerp “kwaliteit” een standaard onderwerp op de agenda. De minimale onderwerpen die tijdens dit onderdeel worden besproken zijn zoals genoemd de outcome-indicatoren, klachten/calamiteiten, signalen, toezicht & controle en eventuele wachtlijsten.

Het advies is om hieraan de onderwerpen van de “quick-scan” toe te voegen. Zie voor een verdere uitleg hiervan, hoofdstuk 2.3.5.

Tevens is het advies om niet alleen met deze 85 aanbieders trimester/contractgesprekken te voeren, maar om dit te rouleren en desnoods uit te breiden, zodat niet steeds dezelfde zorgaanbieders jaarlijks worden gezien en gesproken.

Uitgangspunten/adviezen:
- Gemeenten voeren de volgende artikelen uit: artikel 2.5.1 Wmo 2015, artikel 2.1.2.6 Wmo 2015 en artikel 2.2.2.c Jeugdwet;
- Alle signalen waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vermeld in het contract met de zorgaanbieder, worden in Vendorlink genoteerd;
- Noteer zo mogelijk ook positieve signalen in Vendorlink;
- Consulenten zijn op de hoogte van het ondersteuningsplan en hebben zicht op de ingezette hulp/ondersteuning;
- De ingezette hulp/ondersteuning wordt regelmatig geëvalueerd door de medewerkers van de Lokale Toegang;
- Gemeenten heronderzoeken regelmatig verstrekkingen Wmo en Jeugd;
- De medewerkers van de Lokale Toegang houden zicht op het verlengen/wijzigen van de vervolgbeschikkingen;
- Houdt samen met de consulenten regelmatig overleg over de ervaringen met de diverse zorgaanbieders;
- Blijf zicht houden op de ingezette hulp/ondersteuning;
- Ga in gesprek met de zorgaanbieder bij zaken die niet optimaal verlopen;
- Voeg aan de agenda van de trimester/contractgesprekken de onderwerpen van de quick-scan toe;
- Rouleer de zorgaanbieders die gesproken worden tijdens een trimester/contractgesprek; breidt desnoods deze groep uit.

2.3.1 Reactief toezicht: signaalgestuurd toezicht

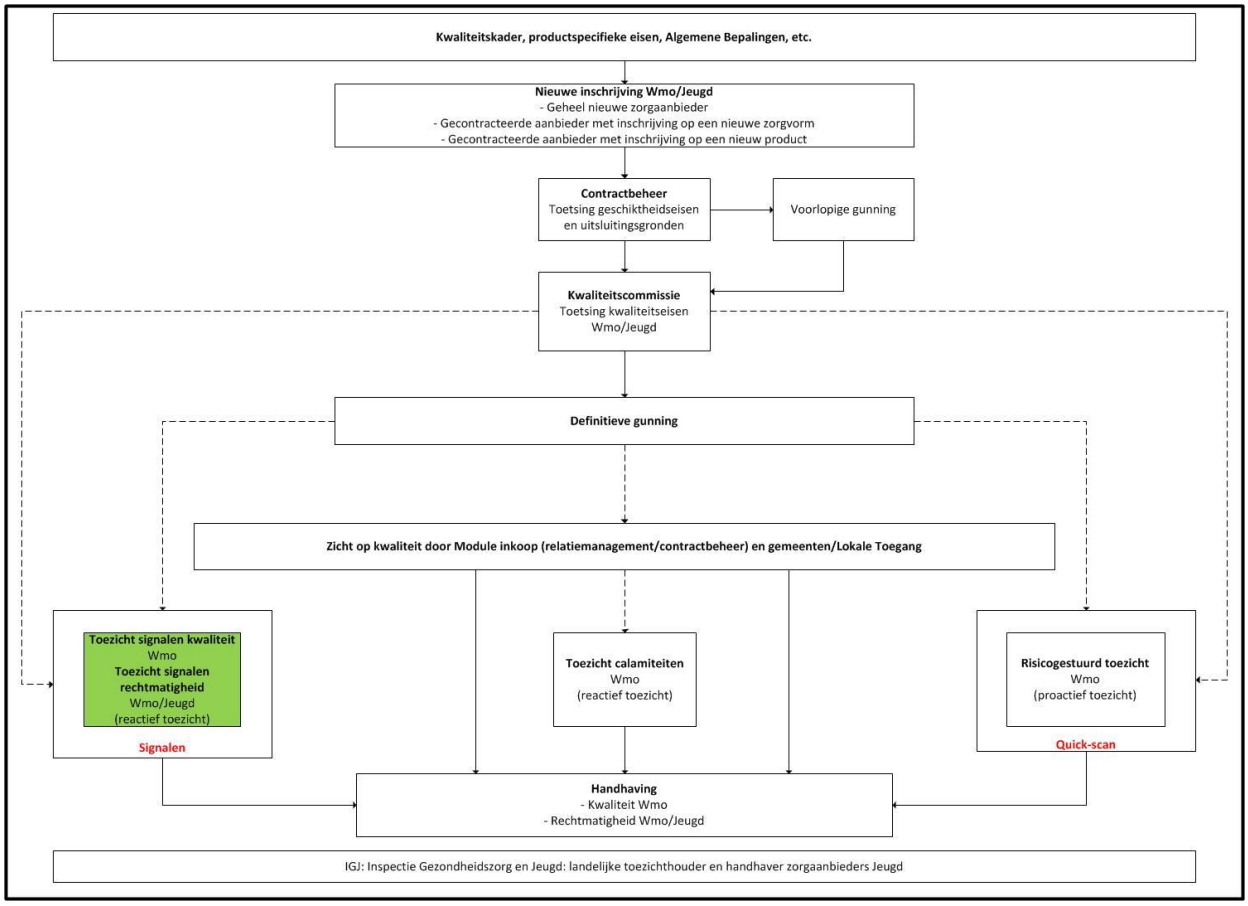

Huidige situatie signalen

Vanuit diverse kanalen komen signalen (zowel over kwaliteit als rechtmatigheid) over gecontracteerde zorgaanbieders binnen: vanuit de Lokale Toegang, gemeenten (beleid), Zorgbelang, media, Meldpunt Signalen Zorg, burgers, cliënten, contractbeheerders, relatiemanagers, etc.

Zodra het gaat om signalen vanuit professionals (Lokale Toegang, gemeenten, relatiemanagers, contractbeheer), worden deze signalen in Vendorlink gemeld. Dit contractbeheerssysteem is onder andere daarvoor ingericht. Gezien het gemiddeld aantal meldingen dat in Vendorlink wordt gezet, kan de conclusie worden getrokken dat niet alle signalen worden genoteerd. Dit vermoeden bevestigen de diverse samenwerkingspartners.

Een keer in de 2 weken worden de signalen die in Vendorlink zijn genoteerd, door de relatiemanagers van Module inkoop besproken in het zogenaamde “signalen overleg”. Zodra sprake is van een signaal waarbij direct moet worden gehandeld, wordt uiteraard dit overleg niet afgewacht.
Tijdens dit overleg wordt het vervolg bepaald: welke acties zijn nodig, welke terugkoppeling is noodzakelijk? Is een onderzoek door een toezichthouder nodig, etc.

Betreft het Meldpunt Signalen Zorg: op de website van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop is een meldpunt ingericht waarbij burgers/cliënten signalen kunnen doorgeven. Tevens is binnen de 11 gemeenten sprake van 1 gemeente die ook nog een eigen meldpunt heeft. De gemeenten hebben op hun eigen gemeentelijke website geen link naar de site van Regio Centraal Gelderland.
Het meldpunt van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop wordt niet regelmatig gebruikt: het aantal signalen dat op deze manier is gemeld is op 1 hand te tellen.

Toekomstige situatie: afspraken gemaakt door de werkgroep tijdens het project

Vendorlink

Om ervoor te zorgen dat sprake is van een overall, regionaal beeld van de zorgaanbieders, is de afspraak dat alle negatieve signalen in Vendorlink worden gemeld. Dat betekent dat de ontvangende partij, de partij die het signaal in ontvangst neemt en/of de partij die zelf signaleert, het signaal in Vendorlink zet.

De definitie van een negatief signaal is als volgt:
"Een signaal waarbij het vermoeden bestaat dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vermeld in het contract met de zorgaanbieder".

Er wordt hierbij geen onderscheid gemaakt in kwaliteit en rechtmatigheid.

Naast het noteren van negatieve signalen, wordt aanbevolen om ook opvallend positieve signalen te noteren.

De definitie van een positief signaal is als volgt:
"Een signaal waaruit blijkt dat de zorgaanbieder opvallend goede kwaliteit van zorg levert".

Gouden Route

Tevens is sprake van de "Gouden Route": om transparant te werken, is het van belang dat signalen in eerste instantie door de signalerende partij met de zorgaanbieder worden besproken.
Dat betekent dat bij het ontvangen van een signaal, door welke partij dan ook, altijd éérst de vraag wordt gesteld in hoeverre het signaal met de zorgaanbieder is besproken.
Zodra de signalerende partij daartoe niet in staat is, is het van belang dat een andere partij het signaal met de zorgaanbieder bespreekt, zoals bijvoorbeeld medewerkers van de Lokale Toegang en/of de relatiemanagers van Module inkoop.

Om bovenstaande te kunnen realiseren, zijn de volgende afspraken gemaakt:
- Vendorlink wordt doorontwikkeld in samenwerking met o.a. de Lokale Toegang, zodat dit een (nog) gebruiksvriendelijker systeem wordt (zo is de wens dat inzichtelijk wordt in Vendorlink hoe het signaal is afgehandeld, maar ook is het wenselijk dat bv. gewerkt kan worden met "werkvoorraden", zodat duidelijk is wie welk signaal dient af te handelen, tevens dient per signaal aangegeven te kunnen worden of het signaal met de zorgaanbieder is besproken en zo ja, door wie, etc.).

Wie handelt welk signaal af?

De meeste signalen zullen terecht komen bij de medewerkers van de Lokale Toegang.
Het uitgangspunt is dat deze medewerkers de signalen afhandelen, waarvan zij achten dit te kunnen doen; dit betreft maatwerk.
Het is niet mogelijk om een limitatieve lijst op te stellen met diverse signalen en wie vervolgens aan zet is om het signaal in behandeling te nemen.

Zodra de medewerker Lokale Toegang van mening is dat hij/zij het signaal niet kan afhandelen, dan kan de relatiemanager van Module inkoop dit zo nodig over nemen, of tenminste in overleg treden met de meldende medewerker.

Het spreekt voor zich, zodra signalen worden gemeld die een relatie hebben met rechtmatigheid, dat de betreffende toezichthouder rechtmatigheid daarvan op de hoogte moet worden gesteld.
Ditzelfde geldt voor signalen ten aanzien van mogelijke calamiteiten, geweldsincidenten en/of andere gebeurtenissen: hiervan dient de toezichthouder kwaliteit en calamiteiten op de hoogte te worden gesteld.
Een hulpmiddel hierbij kan gezocht worden in de doorontwikkeling van Vendorlink en het toebedelen van zgn. werkvoorraden. Uitgangspunt is dat dan de toezichthouders ook toegang tot Vendorlink hebben.

Uiteraard blijft ook hier het al eerder genoemde uitgangspunt om alle signalen in Vendorlink te noteren, van kracht.

Kwaliteitscommissie signalen
Ook de kwaliteitscommissie (zie hoofdstuk 2.2.2) krijgt een rol in dit proces: de kwaliteitscommissie zal nagaan of er (regionale) trends en ontwikkelingen zijn, waarna het verdere proces van toezicht kan worden bepaald.
Dit verdere proces van toezicht kan zijn: een gesprek met de melder door de gemeente of relatiemanager, een gesprek met de zorgaanbieder door de gemeente en/of relatiemanager, maar ook een verzoek tot een onderzoek door de officieel aangewezen toezichthouder. Tevens kan het nodig zijn dat een andere (landelijke) toezichthouder wordt ingeschakeld en/of geïnformeerd.

Dat betekent dat de kwaliteitscommissie, in dit geval aangevuld met de toezichthouder kwaliteit én de toezichthouder rechtmatigheid, gezamenlijk de binnengekomen signalen zullen beoordelen; niet om inhoudelijk een oordeel te vellen, maar wel om het vervolg te bepalen, met name in regionaal opzicht.

Omdat sprake is van meerdere kwaliteitscommissies, namelijk afgestemd op de zorgvormen, wordt aanbevolen om een van die kwaliteitscommissies tevens te laten fungeren als "kwaliteitscommissie signalen".
In dit geval is de ideale situatie dat deze kwaliteitscommissie tevens de opdracht tot onderzoek aan de aangewezen toezichthouder kan geven.

Ook dit zal een proces van doorontwikkeling zijn: er dienen afspraken gemaakt te worden over de frequentie van de bijeenkomsten van de kwaliteitscommissie signalen in dit opzicht. Tevens is een en ander afhankelijk van het aantal signalen dat genoteerd zal gaan worden in Vendorlink.
Pas op het moment dat het systeem Vendorlink optimaal gebruikt wordt, zal het gehele proces van het beoordelen van signalen en het bepalen van vervolgacties, in samenwerking met de kwaliteitscommissie signalen, zijn vruchten afwerpen.

Meldpunt Signalen Zorg
Om het voor burgers zo laagdrempelig mogelijk te maken om zorg gerelateerde signalen te melden, is in 2018 een meldpunt ingericht op de website van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop.
Echter, gezien het beperkte aantal gemelde signalen op dit meldpunt, is geconstateerd dat deze website wellicht niet goed vindbaar is voor een ieder.
Daarom wordt geadviseerd dat elke gemeente, op de eigen gemeentelijke website, een duidelijk zichtbare "knop" plaatst, welke is doorgelinkt naar het meldpunt van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop.
Tevens is het advies, dat andere gemeentelijke meldpunten, welke ook bedoeld zijn om dit soort signalen te melden, worden opgeheven.
Door het regionaal te organiseren, is de kans het grootst dat ook een regionaal beeld ontstaat en kan hier efficiënt en effectief op worden ingespeeld.
Bovenstaande heeft als gevolg, dat Module inkoop zorgt voor triage van de binnengekomen signalen.
Een mogelijkheid om dit efficiënt te laten verlopen, is het optimaliseren van het meldpunt (bijvoorbeeld de mogelijkheid om door de meldende partij aan te laten vinken over welk onderwerp het signaal gaat, de mogelijkheid tot het toevoegen van bijlagen, etc.).

Analyse signalen
Tevens wordt geadviseerd om frequent de signalen, zoals genoteerd in Vendorlink en de signalen die zijn binnengekomen via het Meldpunt Signalen Zorg, te analyseren.
Door middel van deze analyse, waarbij naast onder andere aantallen, ook de onderwerpen, zorgvormen, de uitgevoerde acties en de eventuele oplossingen worden geanalyseerd, wordt gezorgd voor een consistent geheel, waardoor meer inzicht wordt gegenereerd ten aanzien van de geboden kwaliteit.

Aan de hand van deze analyse, die onder bepaalde voorwaarden (denk aan de AVG) ook gepubliceerd kan worden, kunnen verdere vervolgstappen worden bepaald.

Samenwerking met andere inspecties
In het sociaal domein wordt ernaar gestreefd dat (kwetsbare) mensen sneller zorg en ondersteuning krijgen die aansluit op hun persoonlijke (thuis)situatie, mogelijkheden en sociale netwerk. Het integraal organiseren van zorg en ondersteuning vraagt om integraal toezicht; ook toezicht moet een sluitend en samenhangend geheel vormen.

Zoals eerder aangegeven, is de uitvoering van het toezicht op hulp, zorg en ondersteuning in het sociaal domein in handen van de Wmo toezichthouder én de rijksinspecties. Om goed samen te kunnen werken is het Inspectieloket Sociaal Domein en Jeugd opgericht. Dit loket biedt voor Wmo-toezichthouders toegang tot alle rijksinspecties in het Sociaal Domein.

Om de samenwerking tussen het Wmo toezicht en het toezicht van de rijksinspecties én de onderlinge afstemming van de werkzaamheden te versterken, heeft de VNG het "Afsprakenkader en draaiboeken; Voor de afstemming van het Wmo-toezicht van de gemeenten en het nalevings- en stelseltoezicht van de rijksinspecties in het sociaal domein" uitgebracht.
Dit document is tot stand gekomen door een samenwerkingsverband van de betrokken rijksinspecties, VNG en GGD GHOR NL.
Dit afsprakenkader legt een basis met opties voor samenwerking: het Wmo toezicht en de samenwerking met de rijksinspecties zal zich in de komende jaren blijven ontwikkelen; daarom zal dit document ook geëvalueerd worden.

Uitgangspunten/adviezen:
- Alle signalen waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vermeld in het contract met de zorgaanbieder, worden in Vendorlink genoteerd;
- Noteer zo mogelijk ook positieve signalen in Vendorlink;
- De "Gouden Route" wordt gehanteerd;
- Vendorlink wordt doorontwikkeld;
- Toezichthouders kwaliteit en rechtmatigheid hebben toegang tot Vendorlink;
- Eén van de kwaliteitscommissies krijgt als rol "advisering signalen" erbij: het signaleren van trends en ontwikkelingen en bepalen vervolg (gesprek met zorgaanbieder en/of onderzoek door toezichthouder);
- De kwaliteitscommissie die zich bezig houdt met de signalen, wordt aangevuld met een toezichthouder kwaliteit en een toezichthouder rechtmatigheid;
- Elke gemeente heeft op de gemeentelijke website een link staan naar het Meldpunt Signalen Zorg van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop;
- Het Meldpunt Signalen Zorg wordt geoptimaliseerd;
- Frequent wordt gezorgd voor een analyse van de signalen;
- Blijf investeren in de samenwerking tussen de verschillende inspecties.

2.3.2 Toezicht kwaliteit

Zoals aangegeven in hoofdstuk 2.3.1, kan de toezichthouder kwaliteit (Wmo) naar aanleiding van een signaal, een onderzoek uitvoeren, gericht op naleving van de kwaliteitseisen.
Zodra onder andere sprake is van meerdere signalen, signalen die niet worden opgelost, ernstige signalen of in het geval er twijfels zijn of de zorgaanbieder nog voldoet aan de (kwaliteits)eisen, kan een advies tot onderzoek worden gegeven.
Voorwaarde is dat elke gemeente een toezichthouder kwaliteit heeft aangewezen, zie ook hoofdstuk 2.3.8.
Het is niet mogelijk om een limitatieve lijst op te stellen in welke gevallen wordt geadviseerd om onderzoek uit te laten voeren door de toezichthouder: dit betreft maatwerk en is sterk afhankelijk van de situatie, de feiten en het signaal of de signalen op dat moment.

Het onderzoek dat de toezichthouder kwaliteit uitvoert, zal in ieder geval gericht zijn op de (kwaliteits)eisen die samenhangen met het binnengekomen signaal. Afhankelijk van de situatie worden ook de overige (kwaliteits)eisen getoetst, conform het kwaliteitskader en zo mogelijk ook de product specifieke eisen én aanvullende gemeentelijke eisen zoals vastgelegd in de verordening of andere gemeentelijke regelgeving.
Het pakket van de te toetsen eisen wordt in samenspraak met de kwaliteitscommissie signalen en de betrokken gemeente bepaald.

Om zo transparant mogelijk te werken, is ook hier het advies om de (kwaliteits)eisen actief openbaar te maken en te publiceren op de gemeentelijke website en op de website van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop.

Uitgangspunten/adviezen:
- De toezichthouder kwaliteit kan een onderzoek uitvoeren naar aanleiding van een signaal (of signalen); de kwaliteitscommissie signalen heeft hierin een adviserende rol;
- (Kwaliteits)eisen worden actief openbaar gemaakt;
- Elke gemeente heeft een toezichthouder kwaliteit aangewezen.

2.3.3 Toezicht rechtmatigheid

Geld dat voor de zorg is bestemd, moet ook daadwerkelijk aan zorg worden besteed. Het veruit grootste deel van de zorgaanbieders handelt naar eer en geweten. Zij leveren goede zorg en indiceren en declareren die ook op de juiste wijze.
Helaas gaat het niet altijd goed en is er ruimte voor verbetering.

Soms worden per ongeluk fouten gemaakt; zorgverlening blijft mensenwerk en de regelgeving is ook niet altijd even duidelijk. Daar leren we van en zo kunnen we vervolgens verbeteringen aanbrengen en herhaling voorkomen.

Tegelijk zijn er helaas ook personen die willens en wetens misbruik maken van zorggelden: fraude. Dat geld wordt dan dus niet aan zorg besteed; het dupeert patiënten, verzekerden en de belastingbetaler en dat is kwalijk. Bovendien straalt het gedrag van frauderende zorgaanbieders negatief af op de hele sector en zet het de solidariteit en betaalbaarheid van ons zorgstelsel onder druk. In de zorg is daarom geen plek voor fraudeurs.

Fouten en fraude zijn in één term samen te vatten als onrechtmatigheden: "*handelingen die in strijd zijn met wet- en regelgeving en ten laste van zorggelden*".

Ze kennen wel een heel andere achtergrond:
Fouten, waarbij regels als gevolg van onduidelijkheid, vergissingen of onoplettendheid onbedoeld worden overtreden.
Fraude (misbruik), waarbij opzettelijk en doelbewust in strijd met de regels wordt gehandeld met het oog op eigen of andermans (financieel) gewin.

Het doel is om onrechtmatigheden fors te verminderen. Landelijk wordt hier ook op ingezet middels het programma "Rechtmatige Zorg, Aanpak van fouten en fraude 2018-2021".
Hierbij ligt de focus op de volgende 4 thema's:

1. Preventie: de sector registreert en factureert correct. Potentiële fraudeurs worden zoveel mogelijk belemmerd toegang te krijgen tot de zorg;
2. Controle: onrechtmatigheden worden op tijd gesignaleerd en er wordt proactief op geacteerd;
3. Handhaving: tijdig signaleren en actief verzamelen van vermoedens van fouten en fraude leidt op basis van gedegen onderzoek tot passende maatregelen;
4. Ketenbrede samenwerking: er wordt actief regie gevoerd op de keten en beter samengewerkt door alle partijen in de keten, wat leidt tot een efficiëntere en effectievere aanpak van fouten en fraude.

Deze landelijk vastgestelde thema's sluiten goed aan op het binnen dit project ontwikkelde proces ten aanzien van toezicht op de rechtmatigheid van de Wmo 2015 en Jeugdwet.

Onderstaande vormen kunnen zowel voorkomen als fout of als fraude *(bron VNG, vanuit "Programmaplan rechtmatige zorg, ministerie van VWS, 2015)*:

Vorm	**Toelichting**
Spookzorg	Niet-geleverde ondersteuning/hulp die wel door de aanbieder wordt gedeclareerd.
Niet-vergoede zorg	Er wordt een declaratie ingediend voor ondersteuning/hulp die in principe niet wordt vergoed of die alleen onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld op grond van een medische indicatie) wordt vergoed.
Declaratieovertredingen	De ondersteuning/hulp komt in principe wel voor vergoeding in aanmerking, maar in het proces van declaratie ontstaan onrechtmatigheden door bijvoorbeeld: • dezelfde ondersteuning/hulp tweemaal te declareren; • een bedrag hoger dan het afgesproken tarief te declareren; • het ten onrechte rekenen van het hogere tarief voor een complexe behandeling, terwijl er sprake is van een standaard

	behandeling (upcoding); • onderdelen van een bundel activiteiten apart te declareren met hogere kosten (opknippen).
Tegen/om de patiënt	De patiënt wordt gedupeerd door bijvoorbeeld onterecht een eigen bijdrage voor bepaalde diensten te vragen of door een vergoeding voor de verwijzing te vragen.
Ongepast gebruik	De ondersteuning/hulp zelf is rechtmatig geleverd en gedeclareerd maar er is geen medische noodzaak voor de ondersteuning/hulp (overbehandeling) of de noodzakelijke ondersteuning/hulp wordt niet geleverd (onderbehandeling).
Dubbele bekostiging	Geleverde ondersteuning/hulp wordt dubbel geclaimd: 1) bij de patiënt en bij de zorgverzekeraar; 2) op basis van meerdere bekostigingssystemen; 3) bij aanbieders met een vaste en een variabele component doordat iets dat al in de behandeling zit via de toeslag nog een keer extra wordt gedeclareerd; 4) door het openen van meerdere diagnose-behandelcombinaties voor één ondersteuningsvraag, terwijl geen sprake is van multidisciplinaire behandeling.
Te hoge indicatie	De ondersteuningsbehoefte van een patiënt of cliënt/budgethouder kan ernstiger worden voorgesteld dan die in de realiteit is.
Pgb-fraude	Frauderen met het persoonsgebonden budget doordat: 1) het budget aan iets anders wordt besteed dan zorg; 2) de hoogte van de declaratie niet overeenkomt met de ingekochte of geleverde ondersteuning/hulp; 3) de cliënt/budgethouder een onnodige of te hoge indicatie krijgt.
Identiteitsfraude	Het doelbewust verkrijgen en misbruik maken van de persoonsgegevens van anderen. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer pgb-houders hun DigiD afstaan aan een zorgbemiddelingsbureau dat vervolgens het verkregen pgb voor eigen gewin opneemt.

Onderstaande termen worden ook vaak gebruikt in het kader van rechtmatigheid:
Oneigenlijk gebruik: declaratie is juist naar “letter van de wet”, maar druist in tegen “geest van de wet” en in strijd met doel en strekking wet- en regelgeving.
Vorm: onjuistheid. Is lastig te voorkomen in de praktijk: het gaat om de interpretatie van de bedoeling van de wet- of regelgever. Er is een dunne scheidslijn tussen “slim” declareren en upcoding.

Ondoelmatig en ongepast gebruik: declaratie in overeenstemming met geleverde zorg, maar was zorg ook noodzakelijk en effectief?
Vorm: overbehandeling (verspilling): declaraties technisch in orde, maar medisch gezien niet strikt noodzakelijk,
Vorm: onderbehandeling: declaraties technisch in orde, maar medisch gezien onvoldoende om problemen van cliënt op te lossen.

Huidige situatie
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de rechtmatige uitvoering van de Wmo 2015 en Jeugdwet.
Daar hoort ook het onderzoeken van signalen van onrechtmatigheid bij. Tevens dient de gemeente waar nodig maatregelen te treffen om onrechtmatigheden te stoppen.
Van de 11 gemeenten, heeft minder dan 1/3^{e} deel een toezichthouder rechtmatigheid aangewezen, terwijl dit wel verplicht is voor de Wmo 2015 en zeer aan te raden is voor de Jeugdwet, zie hoofdstuk 2.3.8.

De gemeenten die wel een toezichthouder hebben aangewezen, voeren het toezicht met name reactief (signaalgestuurd) uit. Dat betekent dat op basis van signalen een onderzoek wordt opgestart en/of de noodzaak tot het opzetten van een onderzoek wordt onderzocht.

Toekomstige situatie: afspraken gemaakt door de werkgroep tijdens het project

De VNG heeft een handreiking ontwikkeld voor gemeenten, ten aanzien van het opzetten en het uitvoeren van een rechtmatigheidsonderzoek.
De werkgroep leden hebben aangegeven dat deze handreiking (bijlage 5) geschikt is om als uitgangspunt aan te houden in het kader van rechtmatigheidsonderzoeken.
Bij deze handreiking hoort een stappenplan (bijlage 6), waarin exact is aangegeven welke stappen gevolgd dienen te worden op het moment dat de gemeente een signaal ontvangt met betrekking tot de rechtmatigheid van de ondersteuning en/of jeugdhulp.
Tevens is bijlage 7 “Risico-indicatoren Zorg in natura”, onderdeel van de landelijke handreiking, een goed hulpmiddel. Deze bijlage kan bijvoorbeeld gedeeld worden met de medewerkers Lokale Toegang, om de fraude alertheid te verhogen, zie ook hoofdstuk 2.2.3.
Ook van deze documenten, hebben de werkgroep leden aangegeven dat deze zeer bruikbaar zijn.

In deze handreikingen wordt ook informatie gegeven over het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ).
Om fraude in de maatschappelijke ondersteuning op te sporen, te onderzoeken en waar nodig te bestraffen, hebben toezichthouders, opsporingsdiensten, gemeenten en uitvoeringsorganisaties de krachten gebundeld. Alle signalen over fraude en misbruik, bijvoorbeeld meldingen van burgers of zorgaanbieders, komen bij het IKZ terecht. Om beschikking te krijgen over informatie uit het IKZ moet de gemeente een bewerkersovereenkomst ondertekenen met het Kenniscentrum Handhaving & Naleving van de VNG.

Het advies is dat een regionale werkgroep wordt opgestart, die het rechtmatigheidstoezicht nog verder zal gaan uitwerken: de handreikingen, zoals nu toegevoegd aan dit Afsprakenkader, dienen vertaald te worden naar de regionale (en/of gemeentelijke) situatie.
Tevens is het advies dat deze werkgroep ook het proactieve rechtmatigheidsonderzoek ontwikkelt en nagaat in hoeverre hierin de verbinding en samenwerking met de toezichthouders kwaliteit gezocht kan worden: is het efficiënt en effectief om gezamenlijk onderzoek uit te voeren?

Voor een advies ten aanzien welke partij het toezicht uitvoert, zie paragraaf 2.3.8.

Uitgangspunten/adviezen:
- Richt een regionale werkgroep op: deze werkgroep werkt het reactieve en proactieve rechtmatigheidstoezicht verder uit;
- De documenten “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet, Handreiking voor gemeenten” en “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet, Stappenplan rechtmatigheidsonderzoek” (bijlagen 5 en 6) worden door de werkgroep vertaald in regionale werkwijzen;
- Elke gemeente heeft een beleidsplan opgesteld, welke zo mogelijk in regionaal verband is opgesteld, en heeft regels vastgelegd in een verordening voor het bestrijden van fouten en fraude;
- Elke gemeente heeft een toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet aangewezen (middels een officieel besluit);
- Elke gemeente formuleert concreet en duidelijk de rechten en plichten van de betrokken cliënten in een beschikking en maakt deze bekend aan de betreffende cliënt;
- Elke gemeente maakt de afspraken met de zorgaanbieders ten aanzien van de rechten en plichten bekend en legt deze vast in een contract;
- Elke gemeente richt een meldpunt voor onrechtmatigheden in: dit gebeurt middels het plaatsen op de gemeentelijke website van een link naar het “Meldpunt signalen zorg” van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop;
- Elke gemeente is aangesloten bij het IKZ;
- Elke gemeente heeft zijn processen beschreven en geïmplementeerd ten aanzien van privacy, gegevensuitwisseling, gedegen onderzoek binnen wettelijke kaders en eventueel op te leggen maatregelen;
- Elke gemeente houdt alle te doorlopen stappen op een transparante en correcte manier bij in een dossier: vanaf ontvangst van het signaal tot en met de afronding van het onderzoek. Dit ten behoeve van een eventuele toetsing van de procedure door de rechter.

2.3.4 Reactief toezicht: toezicht calamiteiten

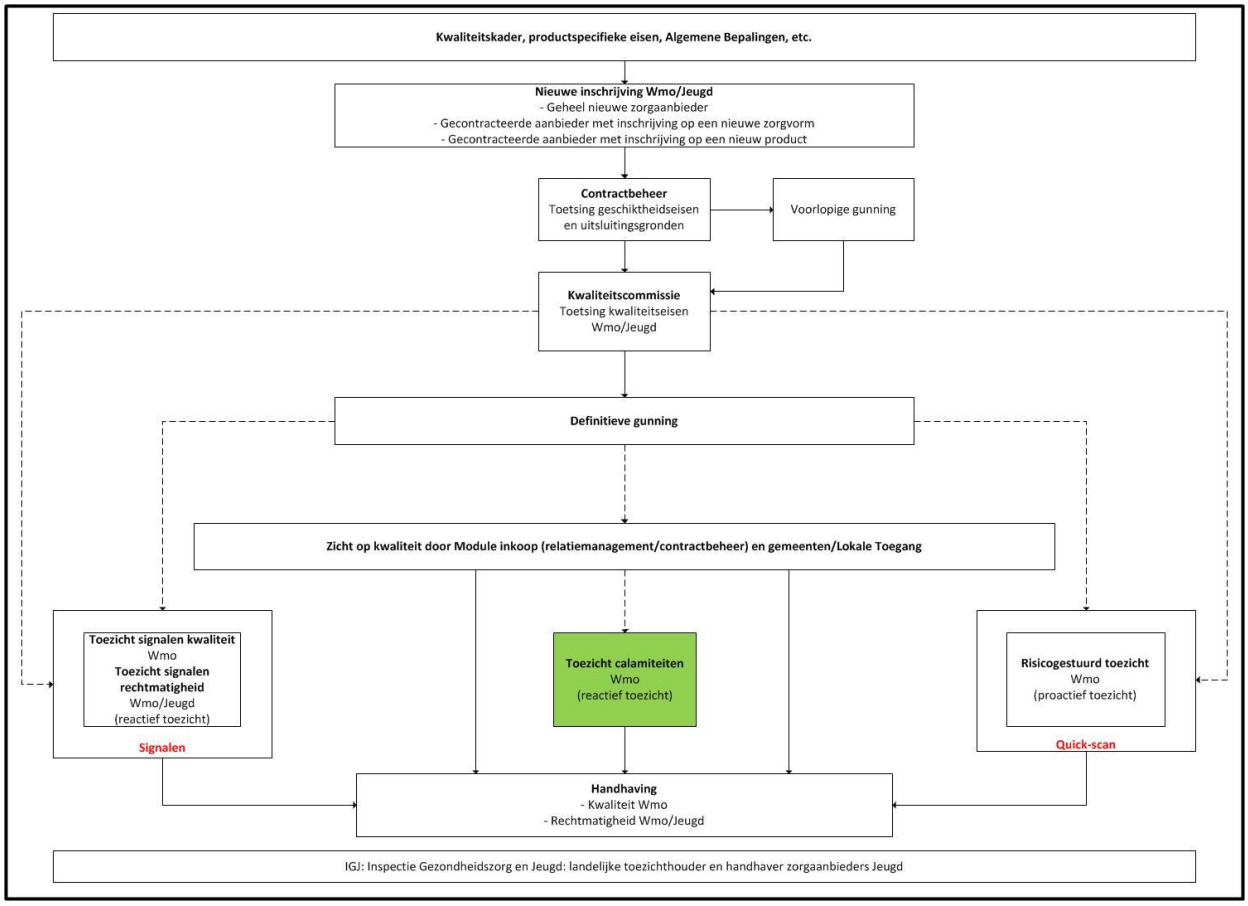

Wet- en regelgeving: Wmo
In artikel 3.4 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) is geregeld dat aanbieders in de zin van de Wmo 2015 bij de toezichthoudende ambtenaar onverwijld melding moeten doen van:
a. iedere calamiteit die bij de verstrekking van de voorziening heeft plaatsgevonden;
b. geweld bij de verstrekking van de voorziening.
De meldingsverplichting strekt ertoe te zorgen dat de toezichthouder op de hoogte is van ernstige incidenten en situaties die door hem mogelijk moeten worden onderzocht of ingrijpen vereisen.

Onder “calamiteit” wordt verstaan: “niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid”. (Art 1.1.1 Wmo 2015)
Onder “geweld bij de verstrekking van de voorziening” wordt verstaan: “het seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft.” (Art 1.1.1 Wmo 2015)

De aanbieder en de beroepskrachten die voor hem werkzaam zijn, verstrekken bij en naar aanleiding van een melding (van een calamiteit of geweld) aan de toezichthoudende ambtenaar de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens betreffende de gezondheid en andere bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in de Wet bescherming persoonsgegevens, voor zover deze voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn.

Wet- en regelgeving: Jeugd
In Art 9.1 van de Jeugdwet is geregeld dat de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) tot taak heeft het onderzoeken van de kwaliteit in algemene zin van jeugdhulpaanbieders. Tevens wordt in artikel 9.2 aangegeven dat met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de door Onze Ministers aangewezen ambtenaren.
Dit heeft als gevolg dat een jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling onverwijld melding doet van een calamiteit en/of geweld bij de IGJ (art 4.1.8 en 1.1 Jeugdwet).

Het verschil tussen een calamiteit en een incident
Incidenten zijn (in vergelijking met calamiteiten) relatief lichte verstoringen van de dagelijkse gang van zaken bij een zorgaanbieder. Het gaat bijvoorbeeld om:

- Een fout: een afwijking van een situatie ten opzichte van de ideale situatie, met meestal ongewenste gevolgen. Het betreft het handelen van zorgverleners of het nalaten van handelen door zorgverleners, waardoor schade ontstaat voor een cliënt of de zorgverlener zelf. Denk bijvoorbeeld aan het toedienen van de verkeerde medicijnen.
- Een ongeluk: een gebeurtenis waarbij iets misgaat en waarbij meestal schade optreedt. Een voorbeeld kan zijn een valincident.
- Een bijna ongeluk: een ongeluk dat ternauwernood voorkomen kon worden of net niet plaatsvond. Bijvoorbeeld bijna struikelen over een losliggend matje.

Soms is het onderscheid tussen een calamiteit en een incident moeilijk te maken. Een incident kan ook overgaan in een calamiteit. Het is aan de betrokkenen om in te schatten en af te wegen of men te maken heeft met een calamiteit of een incident en overeenkomstig te handelen. Bij twijfel kan contact opgenomen worden met de toezichthoudende partij.

Huidige situatie
Het inregelen van het toezicht op calamiteiten is wettelijk vastgelegd. Betreft het toezicht op calamiteiten welke hebben plaatsgevonden bij Wmo aanbieders, moet de gemeente een toezichthouder hebben aangewezen. Voor aanbieders van jeugdhulp, jeugdbescherming of jeugdreclassering is dat de IGJ.

Lang niet alle gemeenten hebben middels een officieel aanwijzingsbesluit een toezichthouder (Wmo) aangewezen. Dit heeft als gevolg, dat op het moment een zorgaanbieder een calamiteit wil melden, hij dit niet kan doen (bij de aangewezen toezichthouder).

Toekomstige situatie: afspraken gemaakt door de werkgroep tijdens het project
Alle gemeenten dienen een toezichthouder (Wmo) aangewezen te hebben middels een officieel aanwijzingsbesluit, zie voor een format bijlage 13.
Om te zorgen voor een stevige regionale samenwerking én in het kader van efficiëntie, is de voorkeur dat elke gemeente dezelfde toezichthoudende partij aanwijst.

Naast de calamiteiten en geweld bij de verstrekking van de voorziening, adviseert de werkgroep ook om “andere gebeurtenissen” te melden.

<u>Onder “andere gebeurtenissen” wordt verstaan:</u>
Gebeurtenissen met:
- (potentieel) schadelijke impact op het stelsel van zorg en hulpverlening;
- (potentiele) verstoring van de openbare orde en veiligheid en maatschappelijke onrust, waarbij reguliere processen niet volstaan om de negatieve impact te beheersen.

De gebruikte definities, zoals de Wmo 2015 stelt, ten aanzien van calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening, zijn beide gericht op de cliënt. Deze “andere gebeurtenissen” zijn niet direct gericht op de cliënt, maar kunnen natuurlijk wel invloed hebben op de cliënt.
Om een zo breed en compleet mogelijk beeld te hebben, is het voorstel om deze “andere gebeurtenissen” ook op te nemen in het calamiteitenprotocol (zie bijlage 8), als zijnde meldingsplichtig.
Ook in deze gevallen kan de zorgaanbieder worden verzocht om onderzoek uit te voeren en/of de toezichthouder kan onderzoek uitvoeren.

Ook jeugdhulpaanbieders dienen deze “andere gebeurtenissen” te melden. Echter, omdat de IGJ al de toezichthoudende partij is en het niet mogelijk is om een tweede toezichthoudende partij aan te wijzen, dienen jeugdhulpaanbieders eventuele “andere gebeurtenissen” te melden bij de gemeente.
Vervolgens bepaalt de gemeente wat de te ondernemen vervolgstappen zijn: zo kan het nodig zijn dat met andere (interne) ketenpartners wordt afgestemd, dat informatie wordt ingewonnen bij de politie, dat een melding bij de IGJ nodig is, of dat de toezichthouder kwaliteit (Wmo) een onderzoek uitvoert, omdat de betreffende jeugdhulpaanbieder ook hulp of ondersteuning biedt vanuit de Wmo.

Uitgangspunten/adviezen:
- Elke gemeente heeft een toezichthouder kwaliteit Wmo 2015 aangewezen (middels een officieel besluit);
- Elke gemeente heeft dezelfde toezichthoudende partij aangewezen;
- Gemeenten, toezichthouders, Module inkoop en zorgaanbieders hanteren het protocol Toezicht calamiteiten;
- Afwijkend van wat de Wmo 2015 en Jeugdwet aangeven, dienen zorgaanbieders Wmo ook “andere gebeurtenissen” te melden bij de daartoe aangewezen toezichthouder. Jeugdhulpaanbieder dienen “andere gebeurtenissen” te melden bij de gemeente.

2.3.5 Proactief toezicht: risicogestuurd toezicht

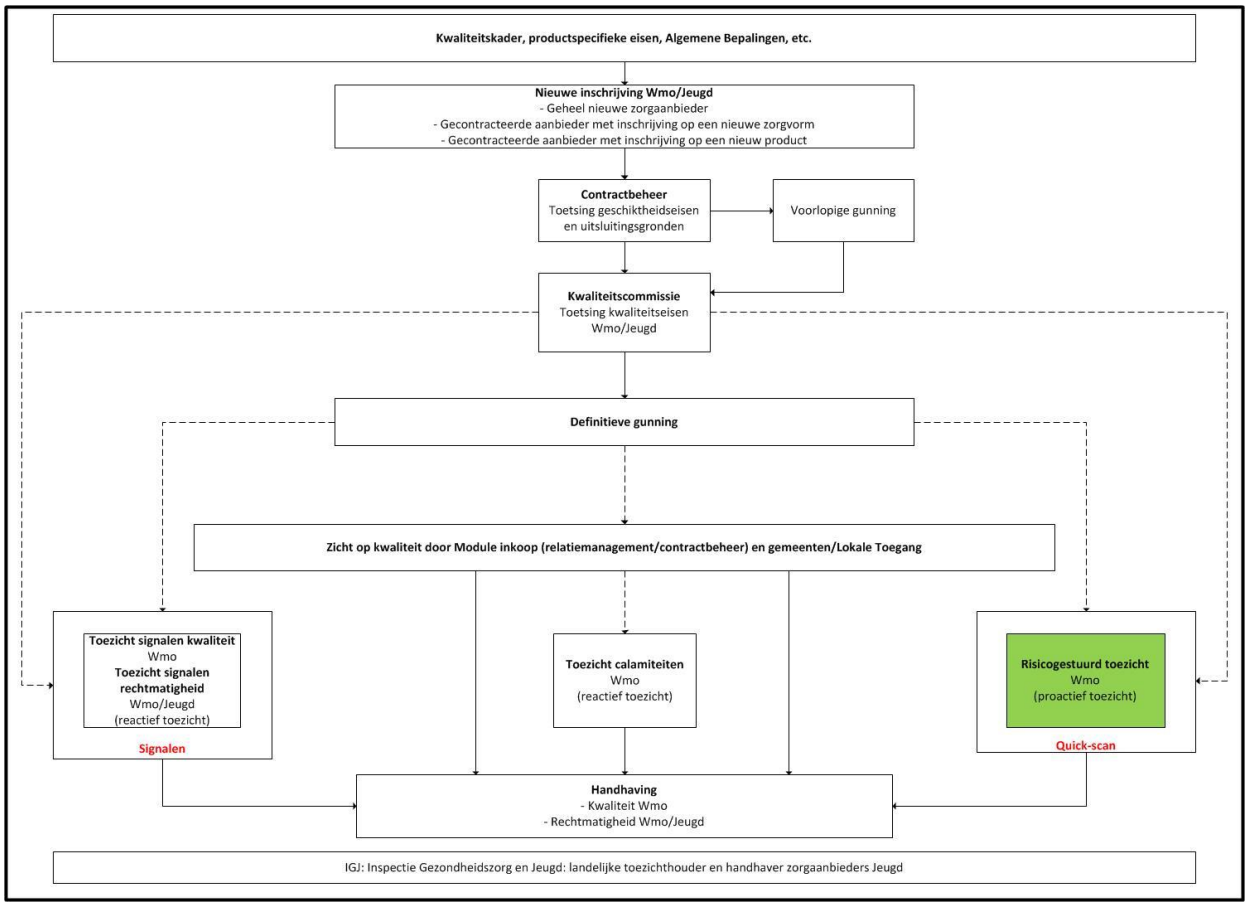

Om meer zicht te hebben op de geboden kwaliteit na contractering (gedurende de looptijd van de overeenkomst), is het van belang om na te denken hoe je in die fase toezicht wil vormgeven: voor de uitvoering is het belangrijk dat alle partijen goede trouw als norm zien, zonder daar overigens naïef in te zijn. Controle blijft belangrijk, juist om het vertrouwen te versterken.

Naast dat de relatiemanagers zicht hebben op de geboden kwaliteit door de zorgaanbieders, middels o.a. de trimester/contractgesprekken (zie hoofdstuk 2.3 Zicht op kwaliteit), heeft ook de Lokale Toegang zicht op de geboden kwaliteit. Echter, dit betreft geen overall beeld van alle zorgaanbieders.

Het komt helaas regelmatig voor, dat door signalen vanuit diverse kanalen, onderzoek (door de officieel aangewezen toezichthouder) wordt ingesteld en dat wordt geconcludeerd dat op zeer veel terreinen niet wordt voldaan aan de (kwaliteits)eisen.
Dit impliceert dat het uitvoeren van proactief toezicht van toegevoegde waarde is: eigenlijk zou het uitvoeren van toezicht naar aanleiding van signalen én het vervolgens concluderen van een geboden kwaliteit die ver onder de maat is én niet voldoet aan de eisen zoals vastgelegd in de contracten, voorkomen moeten worden.
Daar dit in de praktijk niet haalbaar is, is het van belang om naast "signaalgestuurd toezicht" ook "proactief toezicht" goed te organiseren; door het uitvoeren van proactief toezicht, wordt inzicht verkregen in de geboden kwaliteit door de zorgaanbieders.

Het grote voordeel om ook proactief toezicht te organiseren, naast de activiteiten die de relatiemanagers en de medewerkers van de Lokale Toegang ondernemen, is dat het uitvoeren van toezicht door de officieel aangewezen toezichthouder bij een onafhankelijke partij is (of wordt) belegd.
Door op deze manier het toezicht uit te oefenen, wordt voldaan aan de 6 principes van goed toezicht (rijksbrede visie op toezicht "Minder last, meer effect. Zes principes van goed toezicht"), zie hoofdstuk 1.2.1.

Momenteel zijn bijna 700 zorgaanbieders gecontracteerd, waarvan 490 aanbieders geen hulp vanuit de Jeugdwet bieden (zoals eerder aangegeven is de IGJ de toezichthoudende en handhavende partij voor de jeugdzorgaanbieders).
In de nieuwe situatie, na ingang/implementatie van het afsprakenkader, en dus bij de nieuwe aanbesteding inkoop 2020, zal ook "aan de voorkant" (bij inschrijving/contractering), meer zicht zijn op de kwaliteit.
Oftewel; naast dat meer documenten inhoudelijk getoetst zullen worden, zal ook een verificatiegesprek met de zorgaanbieder plaatsvinden.
Dat betekent dat alleen die partijen worden toegelaten tot het IAS, waarbij de zorgaanbieder kan aantonen, dat hij aan de (kwaliteit)seisen kan voldoen.

Tevens is sprake van signaalgestuurd toezicht (toezicht naar aanleiding van signalen) en het calamiteitentoezicht (toezicht naar aanleiding van calamiteiten).
Samen met het toezicht "aan de voorkant", ontstaat dan een reëel beeld van de zorgaanbieders.
Echter, op het moment dat geen signaalgestuurd toezicht is uitgevoerd en ook geen calamiteitentoezicht én er vinden geen regelmatige (trimester/contract)gesprekken plaats met de zorgaanbieders, blijven bepaalde zorgaanbieders uit beeld.

Om de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, is een aantal opties ten aanzien van proactief toezicht verder uit gewerkt. Hierbij is uitgegaan van de werkwijze van risicogestuurd toezicht: zo efficiënt mogelijk met de beschikbare middelen om gaan en daar toezicht uit te voeren waar wordt ingeschat dat dit noodzakelijk is.

Overigens is in dit project alleen uitgegaan van proactief toezicht op het gebied van kwaliteit: ten aanzien van proactief toezicht op het gebied van rechtmatigheid, wordt geadviseerd dit op een later moment verder uit te werken.

Op de volgende twee pagina's worden de onderzochte opties weergegeven; de highlights worden getoond:

Optie	Hoeveel/welke zorgaanbieders (per jaar)	Voordelen	Nadelen	Inschatting kosten per jaar (regio)
A: Alle zorgaanbieders Wmo worden jaarlijks volledig getoetst.				
490 zorgaanbieders		- Elke zorgaanbieder krijgt minimaal 1 keer jaar te maken met proactief toezicht, waardoor gezorgd wordt voor een reëel beeld ten aanzien van de geboden kwaliteit.	- Gezien het hoge aantal Wmo zorgaanbieders, zijn de kosten hoog. - Hoe staat deze manier van toetsing in relatie tot het uitgangspunt "vertrouwen"? - In hoeverre is het noodzakelijk om elke zorgaanbieder jaarlijks te toetsen? - Komt niet overeen met de uitgangspunten van risico-gestuurd toezicht.	**€ 908.460**
B: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels een steekproef.				
164 zorgaanbieders Alle zorgaanbieders die Wmo bieden, worden middels een steekproef getoetst, waarbij het uitgangspunt is dat elke zorgaanbieder 1 keer per 3 jaar te maken krijgt met een volledig onderzoek. Er is gekozen voor 1 keer per 3 jaar: om langer dan 3 jaar geen proactief toezicht uit te voeren is onwenselijk: er is dan geen zicht meer op de geboden kwaliteit.		- Idem. als optie A, alleen dan 1/3^{e} deel van de zorgaanbieders.	Idem. als optie A.	**€ 304.056**
C: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels het uitvoeren van een quick-scan.				
490 zorgaanbieders: quick-scan 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders Alle zorgaanbieders worden een keer per jaar onderzocht door de aangewezen toezichthouder, middels een quick-scan. De quick-		- Bij elke zorgaanbieder wordt jaarlijks middels een quick-scan de basiskwaliteit getoetst, waardoor elke zorgaanbieder jaarlijks in beeld is (<u>direct</u> zicht op de kwaliteit). - Er is sprake van risico-gestuurd toezicht, op basis van feitelijke, objectieve gegevens. - De gegevens van de quick-scan kunnen als input dienen voor de	- Percentage te onderzoeken locaties (na de quick-scan) is van te voren lastig om in te schatten. - Hoge kosten.	**€ 318.888**

scan bepaalt bij elke zorgaanbieder aan aantal basiskwaliteitseisen en bepaalt in hoeverre een diepgaander, intensiever onderzoek wordt aanbevolen.	trimester/contractgesprekken (en worden dus gedeeld met de gemeente en relatiemanager van Module inkoop); - De uitkomst van de quick-scan (wel of geen volledig onderzoek), kan worden gedeeld met de Lokale Toegang.		
D: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels het uitvoeren van een quick-scan, in combinatie met een steekproef.			
164 zorgaanbieders: quick-scan (1/3e deel van alle zorgaanbieders Wmo) 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders	Idem. als optie C, alleen dan bij 1/3e deel.	- Percentage te onderzoeken locaties (na de quick-scan) is van te voren lastig om in te schatten.	**€ 107.161**
E: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels een risicoanalyse met daarin vastgestelde risico-indicatoren.			
490 zorgaanbieders: risicoanalyse 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders Voor elke zorgaanbieder Wmo wordt een risicoanalyse opgesteld. Aan de hand van (wegings)factoren wordt vervolgens aan elke zorgaanbieder een aantal punten toegekend. Deze punten bepalen vervolgens de prioritering, en dus de mate van toezicht.	- In deze risicoanalyse vindt niet alleen toezicht plaats bij de hoog geprioriteerde zorgaanbieders, maar kan ook toezicht plaatsvinden bij zorgaanbieders die laag worden geprioriteerd.	- Percentage te onderzoeken locaties (na de risicoanalyse) is van te voren lastig om in te schatten. - Pas nadat de zorgaanbieders zijn onderzocht, kan worden vastgesteld of de risicoanalyse zodanig is opgesteld, dat deze een goede weergave is van de praktijk. - Een deel van de kosten wordt niet besteed aan toezicht, waardoor deze kosten beschouwd moeten worden als overhead kosten. - Hoge kosten.	**€ 157.826**
F: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels een risicoanalyse met daarin vastgestelde risico-indicatoren.			
164 zorgaanbieders: risicoanalyse 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders	- Idem. als optie E, alleen dan bij 1/3e deel.	Idem. als E, Behalve de hoge kosten.	**€ 54.200**

NB.: in dit overzicht zijn niet de kosten meegenomen van nieuw gecontracteerde zorgaanbieders: het uitgangspunt is dat zo'n dergelijke partij, in het eerste jaar na contractering met de gekozen optie te maken krijgt. In dit stadium is het niet mogelijk om hiervoor een inschatting te geven: de nieuwe situatie na de aanbesteding 2020, is wellicht niet te vergelijken met de huidige situatie. Overigens betekent dit ook dat bovengenoemde aantallen, zijn gebaseerd op de huidige cijfers.

Het advies is om optie D toe te passen: gezien de voordelen dat er direct zicht is op de basiskwaliteit (9 kwaliteitseisen vanuit het Kwaliteitskader) van de zorgaanbieder, dat de uitkomsten van de quick-scan betrouwbaar zijn, deze gebruikt kunnen worden voor meerdere doeleinden én deze optie de een na goedkoopste optie is, lijkt deze optie zeer geschikt.

Overigens zijn in een andere regio zeer positieve ervaringen opgedaan, met het op deze manier uitvoeren van proactief toezicht.

In bijlage 9 treft u een uitgewerkt voorbeeld aan van de quick-scan: deze is tot stand gekomen met input van de huidige toezichthouder kwaliteit.

Werkwijze quick-scan:
De quick-scan, welke wordt uitgevoerd door de toezichthouder kwaliteit, wordt 1 keer per 3 jaar bij 1/3e deel van de gecontracteerde zorgaanbieders én bij de nieuw gecontracteerde zorgaanbieders, afgenomen.
Dat betekent dat na 3 jaar, bij alle zorgaanbieders een quick-scan is afgenomen.
Het doel van deze quick-scan is om op een efficiënte en effectieve wijze, een inschatting te kunnen maken van of een volledig kwaliteitsonderzoek (proactief toezicht) nodig is.

De toezichthouder onderneemt de volgende stappen:
- Voorbereiding: in hoeverre is de zorgaanbieder in beeld bij een andere toezichthouder? Indien de zorgaanbieder onlangs te maken heeft gehad met een onderzoek, dan checkt de toezichthouder de getoetste items en de resultaten daarvan. Indien de getoetste items (deels) overeenkomen met de eisen zoals genoemd in deze quick-scan, en deze zijn als voldoende beoordeeld, kan dat gevolgen hebben voor de uit te voeren quick-scan.
- In hoeverre is onlangs een trimester/contractgesprek gevoerd met deze zorgaanbieder? In hoeverre is daar de quick-scan doorgenomen? Er dient afstemming plaats te vinden.
- Voorbereiding: in hoeverre is sprake van gemelde signalen/calamiteiten bij deze zorgaanbieder? Dit om en beeld te krijgen van de organisatie.
- Bij het aangekondigde bezoek aan de zorgaanbieder, wordt een aantal documenten ingezien en getoetst aan de geldende eisen en tevens vindt een gesprek met een van de medewerkers plaats.
- Het streven is dat de toezichthouder na afloop van de quick-scan het resultaat hiervan, incl. het daarbij behorende advies tot wel of geen volledig kwaliteitsonderzoek, met de zorgaanbieder deelt.
- De gehele ingevulde quick-scan wordt tevens gedeeld met de gemeente en relatiemanager van Module inkoop.
- De uitkomst (conclusie) van de quick-scan wordt gedeeld met de Lokale Toegang.

De gehele quick-scan wordt in principe niet openbaar gemaakt: in dat geval zou ook sprake moeten zijn van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze en/of het toepassen van hoor-en wederhoor. Juist in het kader van efficiëntie, is ervoor gekozen om dat niet op die manier toe te passen.

Wel wordt de gehele quick-scan gedeeld met de relatiemanager van Module inkoop, zodat dit input kan zijn ten behoeve van de trimester/contractgesprekken met de zorgaanbieder en wordt de conclusie van de quick-scan gedeeld met de Lokale Toegang.

Indien de toezichthouder adviseert dat een volledig kwaliteitsonderzoek nodig is, zal dit onderzoek zich richten op de geconstateerde overtredingen. Tevens zullen ook de overige eisen uit het kwaliteitskader worden onderzocht, evenals zo nodig de eventueel product specifieke eisen en vastgelegde gemeentelijke eisen.

Doorontwikkeling en pilot
Deze quick-scan zal de komende periode moeten worden doorontwikkeld: door deze quick-scan toe te passen, kan worden ingeschat of dit een juiste weergave is van de te toetsen eisen.
Het voorstel is om in 2019 de quick-scan in te zetten als pilot: de quick-scan kan dan nog verder verfijnd en geoptimaliseerd worden.

Tevens dienen afspraken gemaakt te worden in hoeverre de toezichthouder het mandaat heeft om direct, na het uitvoeren van de quick-scan een volledig onderzoek uit te voeren. Afgezien van het feit dat een toezichthouder conform de Awb deze rechten heeft, dienen hier afspraken over gemaakt te worden in het geval het geen spoedsituatie betreft.
Een mogelijkheid is om de resultaten van de quick-scan met de kwaliteitscommissie signalen te bespreken, om in gezamenlijkheid de vervolgstappen te bepalen.

Een andere mogelijkheid is dat de toezichthouder het mandaat krijgt om dit besluit zelf te nemen; het voordeel van deze laatste genoemde werkwijze is dat de toezichthouder, direct na het uitvoeren van de quick-scan, kan besluiten tot een volledig onderzoek. Dit is een efficiënte wijze van het uitvoeren van toezicht.

Daarnaast is het advies om tijdens de trimester/contractgesprekken, de resultaten van de quick-scan als input te laten dienen.
Tevens kan op nog een andere manier afstemming worden gezocht: de te toetsen eisen zoals opgenomen in de quick-scan kunnen als standaard gespreksonderwerpen op de agenda worden gezet voor tijdens de trimester/contractgesprekken, zodat op dat moment ook "zicht" is op de naleving.

Om het vervolg te bepalen, is het van belang dat de Module inkoop en de toezichthouders hierin continu afstemming zoeken: de uitkomsten van een trimestergesprek en de daarin besproken kwaliteitseisen die onderdeel uitmaken van de quick-scan, kunnen leiden tot een dringend advies om op korte termijn een volledig regulier onderzoek te laten uitvoeren door de toezichthouder, of kunnen juist leiden tot een lagere prioritering.

Let op; het bespreken van de kwaliteitseisen door de relatiemanagers tijdens de trimester/contractgesprekken, is geen vervanging van het uitvoeren van toezicht door de officieel aangewezen toezichthouder en dient daar niet meer verward te worden.
Echter, het kan wél helpend zijn in het bepalen van de prioritering ten aanzien van het officieel uit te voeren toezicht door de toezichthouder.

Toekomst proactief toezicht
Momenteel zijn geen "harde" gegevens beschikbaar ten aanzien van zorgaanbieders en/of zorgvormen waarbij niet wordt voldaan aan de (kwaliteits)eisen zoals opgenomen in de contracten. Wel worden bepaalde zorgvormen vaker genoemd als "risicovol" dan andere zorgvormen.
Echter, dit is niet gebaseerd op een grootschalig onderzoek op het gebied van kwaliteit.
Door het toepassen van proactief toezicht zoals beschreven, kunnen deze "harde" gegevens wél vastgelegd, geanalyseerd en geëvalueerd worden.
Dit heeft als gevolg, dat het uitvoeren van proactief toezicht nooit een statisch geheel is. Juist aan de hand van de uitkomsten van het uitgevoerde proactieve toezicht, kan de manier van toezicht houden worden aangepast en kan deze nog meer risicogestuurd worden ingezet.

Toezichtsplan kwaliteit Wmo
Het advies is om jaarlijks een "Toezichtsplan kwaliteit Wmo" op te laten stellen door Module inkoop, in samenwerking met de gemeenten en toezichthouders kwaliteit (en toezichthouders rechtmatigheid), waarin de wijze van het uitvoeren van (proactief) toezicht wordt beschreven.
In dit toezichtsplan kunnen de uitkomsten van eerder uitgevoerde (proactieve) onderzoeken worden beschreven, evenals het voorstel hoe toezicht in het komende jaar wordt uitgevoerd: het advies is om dit plan actief openbaar te maken voor de betrokken partijen.

Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd
Zoals eerder gesteld is binnen dit project niet het proactieve toezicht rechtmatigheid uitgewerkt: zodra dit wel het geval is, kan dit toezichtsplan verder worden uitgewerkt naar een "Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd").
Hierin kan de mogelijkheid om het gezamenlijk uitvoeren van toezicht kwaliteit en rechtmatigheid verder worden uitgewerkt: in diverse regio's wordt het proactieve toezicht op die manier vorm gegeven: gesteld wordt dat een overtreding op het gebied van rechtmatigheid, niet los kan worden gezien van kwaliteit en dat ook op het vlak van kwaliteit vaak overtredingen worden geconstateerd.

Uitgangspunten/adviezen:
- Er wordt (regionaal) gekozen voor het uitvoeren van proactief toezicht;
- Er wordt proactief toezicht uitgevoerd aan de hand van de ontwikkelde quick-scan;
- Er wordt gestart met het uitvoeren van een pilot in 2019;
- Er dienen afspraken gemaakt te worden over in hoeverre de toezichthouder het mandaat heeft om direct na het uitvoeren van de quick-scan, een volledig regulier onderzoek uit te voeren;
- De (ingevulde) quick-scan wordt niet openbaar gemaakt; deze wordt echter wél gedeeld met de gemeenten en relatiemanager van Module inkoop. De uitkomst (conclusie) van de quick-scan wordt gedeeld met de Lokale Toegang;
- De onderwerpen van de quick-scan worden als standaard agendapunt opgenomen op de agenda ten behoeve

van de trimester/contractgesprekken;
- Het proactieve toezicht ten aanzien van kwaliteit, dient te worden doorontwikkeld;
- Het proactieve toezicht ten aanzien van rechtmatigheid, dient nog ontwikkeld te worden;
- Elk jaar stelt Module inkoop, in samenwerking met de gemeenten en toezichthouders kwaliteit (en toezichthouders rechtmatigheid) een “Toezichtsplan kwaliteit Wmo” op;
- Dit toezichtsplan wordt in de toekomst verder ontwikkeld tot een “Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd”);

2.3.6 Regio budget

Om de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, is het advies om te werken met een regio budget. Vanuit dit regio budget kunnen dan de verschillende vormen van toezicht (signaalgestuurd, calamiteitentoezicht en risicogestuurd toezicht) betaald worden: door het bundelen van de middelen én dit te koppelen aan 1 opdrachtgevende partij, kan zo efficiënt mogelijk worden ingezet op toezicht. Naast dat dit de efficiënte bevordert, wordt hiermee ook de effectiviteit bevorderd én wordt hiermee de regionale samenwerking versterkt.

Uitgangspunten/adviezen:
- Er wordt gewerkt met een regio budget, van waaruit de toezicht kosten worden betaald; de opdrachtgevende partij beheert dit regiobudget.

2.3.7 Openbaarheid rapportages

Zoals u in bovenstaande paragrafen hebt kunnen lezen, resulteert het toezicht door de officieel aangewezen toezichthouder Wmo, in twee soorten rapportages: kwaliteitsrapportages (onderzoek naar aanleiding van signalen en proactief onderzoek) en rapportages naar aanleiding van een calamiteit.
Vooralsnog worden deze rapportages niet openbaar gemaakt.
Het advies is om dit wel te doen bij in ieder geval rapportages naar aanleiding van een signaal of rapportages naar aanleiding van proactief toezicht (exclusief de uitgevoerde quick-scans).

Door middel van het openbaar maken van deze rapportages en dus de uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek, wordt een aantal zaken nagestreefd:
- het informeren van cliënten: het kan cliënten helpen bij het kiezen van goede “kwalitatieve” zorg;
- het bijdragen aan transparant toezicht;
- het bijdragen aan het bevorderen van de naleving door zorgaanbieders van eisen met betrekking tot de gecontracteerde zorg.

Alhoewel de Wmo 2015 geen wettelijke grondslag kent voor het openbaar maken van de inspectierapporten, is toch het advies om dit te doen bij in ieder geval onderzoeken naar aanleiding van een signaal en uitgevoerde proactieve onderzoeken. Met openbaar maken wordt actieve publicatie bedoeld, bijvoorbeeld op de gemeentelijke website, op de website van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop en/of op de website van de toezichthoudende partij.

Er zijn meer toezichthouders, bijvoorbeeld de IGJ, de Inspectie van het Onderwijs, de Nederlandse Zorgautoriteit/Autoriteit Financiële Markten en de toezichthouder kinderopvang, die de inspectierapporten openbaar maken. In een aantal gevallen gebeurt dit met als algemene grondslag de Wob en in een aantal gevallen een specifieke wettelijke grondslag.

Jurisprudentie

In de jurisprudentie is algemeen aanvaard dat het in het kader van een toezichthoudende taak, past dat (sanctie)besluiten worden gepubliceerd, samen met het inspectierapport. Hiermee wordt bekendheid gegeven aan de wijze van uitvoering van deze taak. Hiervoor is een belangenafweging vereist, namelijk tussen het algemeen belang (transparantie van het bestuur en het informeren van het publiek) en het belang van de zorgaanbieder om geen onevenredig nadeel te lijden als gevolg van de openbaarmaking. Aan het eerstgenoemde algemene belang wordt groot – en doorgaans dus groter – gewicht toegekend in de jurisprudentie.
Overigens, welke maatregel wordt opgelegd; het openbaarmakingsbesluit is vatbaar voor bezwaar en beroep.

Waarom geen (standaard) actieve openbaarmaking van calamiteitenrapportages
De IGJ maakt niet alle rapporten over incidenten of calamiteiten actief openbaar. Alleen bij grote politieke of maatschappelijke aandacht gebeurt dat. Door een wijziging van de Gezondheidswet krijgt de IGJ een specifieke wettelijke grondslag voor openbaarmaking. De IGJ is dan verplicht om inspectierapporten over calamiteiten openbaar te maken. De jurisprudentie is juist zeer terughoudend als het gaat om actieve openbaarmaking van calamiteitenrapportages. Hiermee liggen wetgever en de jurisprudentie niet op één lijn.

Op het moment dat wordt besloten om inspectierapporten openbaar te maken, is het van belang dat zowel signaalgestuurd als proactief toezicht wordt uitgevoerd: dit om te voorkomen dat slechts rapporten naar aanleiding van signalen worden gepubliceerd. Daarmee is de kans groter dat er nadruk wordt gelegd op zorgaanbieders die wet- en regelgeving niet naleven én dit door middel van openbaarmaking onder de publieke aandacht brengen.

Overigens wordt ook op landelijk niveau nagedacht over dit onderwerp: in februari jongstleden, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen over het openbaar maken van rapportages van lokale toezichthouders. Tevens is de VNG bezig met het ontwikkelen van een handreiking, met daarin het gehele proces van openbaarmaking beschreven. Deze handreiking wordt verwacht in maart 2020.

Uitgangspunten/adviezen:
- Er wordt regionaal besloten tot het openbaar maken van inspectierapporten naar aanleiding van signalen en naar aanleiding van proactief toezicht;
- Er wordt Regionaal besloten tot openbaar maken op grond van de Wob (artikel 8, artikel 9);
- In het regionale handhavingsbeleid, wordt het openbaar maken van de inspectierapporten opgenomen.

2.3.8 Regionale kwaliteitsfunctionaris
Het advies is om een regionale kwaliteitsfunctionaris aan te stellen. Deze functionaris heeft “kwaliteit”, het daarbij behorende “zicht op kwaliteit” en “toezicht en handhaving” als hoofdonderwerpen in zijn of haar takenpakket. Dat betekent dat deze functionaris een aantal taken op kan pakken, waaronder het zorgen voor verbinding en continuïteit, analyseren en evalueren, etc.

Dit kan vertaald worden in onder andere de volgende activiteiten:
- het vervullen van de rol van voorzitter in de kwaliteitscommissie(s)/kwaliteitscommissie signalen;
- het frequent analyseren van de signalen die in Vendorlink zijn genoteerd, evenals de signalen die via het Meldpunt Signalen Zorg zijn binnengekomen, incl. opstellen openbare rapportage ten behoeve van de diverse samenwerkingspartners;
- het vervullen van de rol als “verbinder”, tussen de diverse samenwerkingspartners;
- ervoor zorgen dat “kwaliteit” hoog op de agenda blijft staan;
- evalueren van de pilot proactief toezicht;
- fungeren als vraagbaak ten aanzien van kwaliteit, toezicht en handhaving; etc.

Vooralsnog wordt ingeschat dat het uitvoeren van deze taken ongeveer 1 fte in beslag zal nemen.

Uitgangspunten/adviezen:
- De regio stelt een kwaliteitsfunctionaris “kwaliteit” aan.

2.3.9 Toezichthoudende partij
Aanwijzen toezichthouders: wet- en regelgeving
Binnen de Wmo 2015 hebben gemeenten de wettelijke plicht een toezichthouder aan te stellen op grond van artikel 6.1 lid 2. Deze toezichthouder ziet toe op de naleving van de wet, voor zowel kwaliteit als rechtmatigheid.

In de Jeugdwet is geregeld dat het Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/STJ) toezicht houdt op naleving van de kwaliteit.
Voor het toezicht op de rechtmatigheid wordt sterk aangeraden dat gemeenten zelf een toezichthouder aanstellen. In de verordening dient hiervoor een grondslag te worden opgenomen.
De ministeriële regeling Jeugdwet, die op 16 augustus 2016 in werking trad, geeft gemeenten meer armslag voor onder meer materiële controle en fraudebestrijding binnen de Jeugdwet.
Artikel 7.4.0 Jeugdwet maakt het mogelijk dat jeugdhulpaanbieders gegevens verstrekken aan de gemeente over controle en fraudeonderzoek.

Toezichthouder kwaliteit en calamiteiten

Het voorstel is om voor het kwaliteitstoezicht (reactief en proactief toezicht) én voor het calamiteitentoezicht 1 partij aan te wijzen als (regionale) toezichthouder.
Door het (kwaliteits)toezicht bij 1 partij te beleggen, welke door alle gemeenten wordt aangewezen, bundel je de kennis en kunde, zijn er korte en heldere communicatielijnen, etc.

Ook voor het rechtmatigheidstoezicht wordt geadviseerd om dit bij 1 partij te beleggen.
Op deze manier is het helder wie de toezichthoudende partijen zijn; wat transparant is voor zowel gemeenten als zorgaanbieders. Tevens is het van belang dat de toezichthoudende partijen elkaar weten te vinden, zodat de samenwerking versterkt wordt: op het moment dat elke gemeente in de regio dezelfde partij heeft aangewezen, werkt dit zeer bevorderlijk voor de samenwerking tussen de toezichthoudende en andere daarbij betrokken partijen.

Onderstaand overzicht geeft een aantal opties weer ten aanzien van de mogelijke toezichthoudende partijen:

Waar beleggen kwaliteits/calamiteiten toezicht Wmo?	**Voordelen**	**Nadelen**
1. De gemeente organiseert het toezicht zelf.	- Uitvoering en controle door de gemeente zorgt voor maximaal leereffect. - Er zijn korte lijnen met de gemeentelijke organisatie en aanbieders. - Er kan een goede aansluiting tot stand worden gebracht tussen de verschillende vormen van toezicht (kwaliteit en rechtmatigheid).	- Uit oogpunt van efficiency is dit een dure optie: het vergt veel kennis en aandacht om toezicht goed te regelen. Zeker voor kleinere gemeenten. - Indien er maar één persoon toe-zichthouder is, dan is de constructie kwetsbaar. - Aanbieders werken in meerdere gemeenten, dit vergt dus nauwe samenwerking met toezichthouders van omliggende gemeenten. - Aanbieders die gemeente overstijgend werken, hebben te maken met meerdere Wmo-toezichthouders. - De gemeente kan betrokken zijn bij de hulpverlening en staat mogelijk zelf onder toezicht. Dit vereist een duidelijke onafhankelijke positionering van de Wmo-toezichthouder.
2. De gemeente organiseert het samen met andere gemeenten.	- Het toezicht blijft relatief dicht bij de gemeenten. - Door de schaalgrootte kan het toezicht robuust en professioneel worden ingericht. - Voor aanbieders die in meerdere gemeenten werken is het prettiger omdat zij met minder toezichthou-ders te maken hebben. - Er kan een goede aansluiting tot stand worden gebracht tussen de verschillende vormen van toezicht (kwaliteit en rechtmatigheid).	- Er ontstaat toch een nieuwe 'organisatie' die wellicht wat verder weg komt te staan van de gemeente. Dit hoeft niet, maar dan moet het goed worden ingeregeld. - Onderlinge aansluiting verschillende vormen van toezicht vraagt om goed ingeregeld te worden. - De gemeente kan betrokken zijn bij de hulpverlening en staat mogelijk zelf onder toezicht. Dit vereist een duidelijke onafhankelijke positionering van de Wmo-toezichthouder.
3. De gemeente besteedt uit aan de GGD.	- De GGD is onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke processen. - Toezichthouders van verschillende GGD'en kunnen elkaar vervangen als de onafhankelijkheid in het geding is. - De GGD heeft al ervaring met toezicht houden (kinderopvang), maar ook met het uitvoeren van	- De GGD kan betrokken zijn bij de hulpverlening van bijvoorbeeld een gezin, de GGD is dan niet meer onafhankelijk. Hierbij is het een mogelijkheid om een andere GGD in te schakelen. - De gemeente is (mede)opdrachtgever van de GGD en dient daarom het toezicht goed te positioneren. - Het ligt niet voor de hand dat de GGD rechtmatigheidstoezicht uitvoert, dit vergt

	Wmo toezicht (zowel signaalgestuurd als calamiteitentoezicht en proactief kwaliteitstoezicht). - Het toezicht wordt regio breed belegd zonder dat je daarvoor een aparte structuur hoeft in te richten. - GGD'en werken al in 25 regio's. - Momenteel heeft het merendeel van de gemeenten het kwaliteitstoezicht al bij de GGD belegd. - Zorgaanbieders hebben met 1 partij te maken betreft kwaliteitstoezicht en calamiteitentoezicht. - De GGD heeft een laagdrempelige toegang tot de landelijke ontwikkelingen, via haar samenwerkingsverband met GGD GHOR NL en VNG. - De GGD beschikt over up-to-date kennis van de huidige markt (zorgaanbieders).	een extra schakel om samenwerking tot stand te brengen.
4. De gemeente besteedt het calamiteitentoezicht uit aan de GGD en doet het risico-gebaseerde toezicht zelf of i.s.m. andere gemeenten	- De gemeente verzorgt het risico-gebaseerd toezicht waardoor het leereffect op dat gebied binnen de gemeente blijft. - Wat betreft de voordelen van ca-lamiteitentoezicht bij de GGD, zie punt 3.	- Extra schakel tussen toezichthouders, vereist goede onderlinge samenwerking. - Zorgaanbieders hebben met meerdere toezichthouders te maken: gemeentelijke toezichthouder kwaliteit ten aanzien van risicogestuurd/signaalgestuurd toezicht en de GGD toezichthouder ten aanzien van calamiteitentoezicht. Tevens dient nog een 3de toezichthouder te worden aangewezen: toezichthouder rechtmatigheid.
5. De gemeente besteedt het uit aan een andere externe partij.	- Beschikt mogelijk over kennis en expertise. - Zorgaanbieders hebben met 1 partij te maken betreft kwaliteitstoezicht en calamiteitentoezicht (voorwaarde dat deze externe partij beiden kan bieden).	- Voor de omgang met persoonsgegevens zijn duidelijke afspraken tussen gemeente en bureau omtrent de Awb, het collegebesluit zoals besproken in paragraaf 2.2 en de zes principes van goed toezicht cruciaal. - Minder leereffect binnen de ge-meentelijke organisatie. - De wethouder is de opdrachtgever, dit maakt de onafhankelijke positie lastig. - Een extern bureau heeft een commercieel belang. - Meer energie nodig om vertrouwen van aanbieders te winnen om het toezicht als lerend instrument op te vatten. - De wet is wel terughoudend met het mandateren van dergelijke bevoegd-heden. In de artikelsgewijze toelichting bij de Wmo 2015 is aangegeven terughoudend om te gaan met mandateren van dergelijke bevoegdheden aan personen die niet ondergeschikt zijn van het college van B en W.

Momenteel hebben de gemeenten die een toezichthouder kwaliteit en calamiteiten hebben aangewezen de GGD aangewezen. Dit betreft de GGD Gelderland-Midden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Toezichthouder rechtmatigheid

Het advies vanuit de werkgroepen is om de toezichthouders rechtmatigheid als onderdeel van de gemeenten te laten zijn: oftewel, gemeenten wijzen een bij de gemeente in dienst zijnde werknemer aan als toezichthouder. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is, dat een toezichthouder rechtmatigheid goede kennis dient te hebben van de lokale structuren.
Afhankelijk van de mate waarin rechtmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd, kan bovenstaand advies voor een kleine gemeente een lastige opgave zijn: soms is sprake van een aanstelling van minder dan 1 fte, waarbij het advies is om ook nog minimaal 2 toezichthouders per gemeente aan te wijzen, om kwetsbaarheid zoveel mogelijk te voorkomen.

Het advies is dan ook om vooral de regionale samenwerking op te zoeken: maak gebruik van elkaars kennis en kunde en leg de verbinding.
Een mogelijkheid hierin is dat de gemeenten allemaal dezelfde toezichthouders aanwijzen: bijvoorbeeld enkele toezichthouders verspreid (in dienst) bij meerdere gemeenten, worden door de overige gemeenten aangewezen als toezichthouders rechtmatigheid.

Momenteel hebben de gemeenten die een toezichthouder rechtmatigheid hebben aangewezen, een ambtenaar (in dienst bij de gemeente) aangewezen als toezichthouder.

Conclusie; het advies is om zo spoedig mogelijk een regionaal gedragen keuze te maken in de aan te wijzen toezichthoudende partij(en) ten aanzien van kwaliteit én rechtmatigheid, hierbij rekening houdend met de opdrachtwaarde en de eventuele verplichting tot een aanbesteding.

Tevens kan hierbij worden nagegaan in hoeverre het efficiënt en effectief is om zowel het kwaliteits- als rechtmatigheidstoezicht bij één partij te beleggen, hierbij rekening houdend met de benodigde en beschikbare inhoudelijke kennis en competenties van de diverse partijen.

Uitgangspunten/adviezen:
- Gemeenten wijzen dezelfde toezichthoudende partij aan (Wmo kwaliteitstoezicht en Wmo calamiteitentoezicht);
- Gemeenten wijzen dezelfde toezichthoudende partij aan (rechtmatigheidstoezicht Wmo en Jeugd);
- Zoek de regionale samenwerking op; maak gebruik van elkaars kennis en kunde.

2.3.10 Handhaving

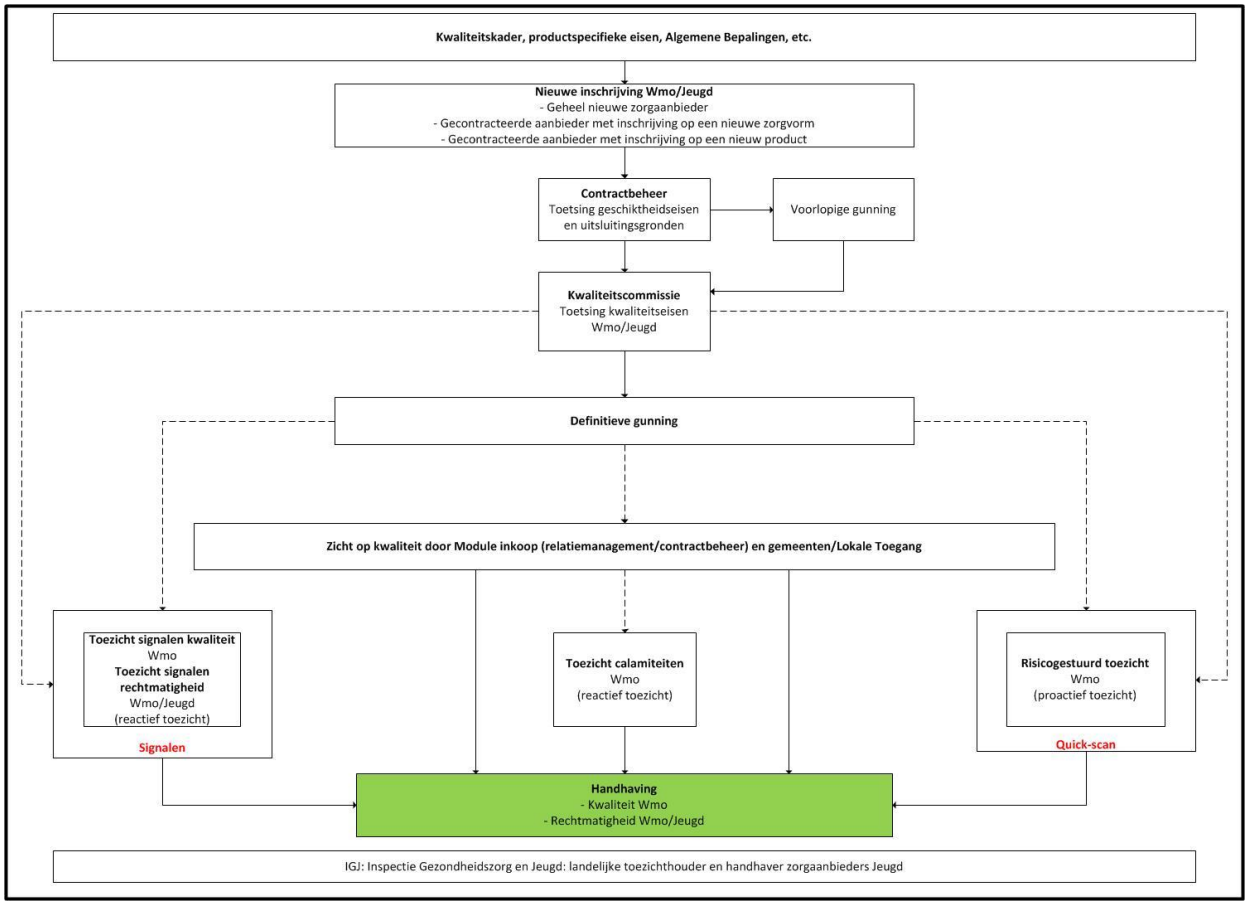

Een van de onderdelen van de Cirkel van Naleving is sanctioneren. Het vaststellen van een kader voor kwaliteit en rechtmatigheid is een start om te komen tot een volwaardige invulling van het toezicht en de controle dat de gemeenten behoren uit te oefenen.
Het sluitstuk daarvan is handhaving. Immers: wat te doen als toezicht en controle tot de uitkomst leiden dat er sprake is van wanpresteren en/of fraude? Een mogelijke vervolgstap is dan het instellen van handhaving. Casuïstiek toont aan dat zonder handhaving, toezicht op kwaliteit niet nuttig is.

Naast dat in het contract met de zorgaanbieder (Algemene bepalingen IAS Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland, artikel 18) al regels zijn opgenomen welke maatregelen getroffen kunnen worden op het moment dat een zorgaanbieder niet voldoet aan de criteria zoals vastgelegd in de contracten, is het ook een mogelijkheid, nadat een onderzoeksrapport door een aangewezen toezichthouder is opgeleverd, om handhavend op te treden.

Algemene bepalingen
Momenteel is in de algemene bepalingen onder artikel 18 opgenomen dat "*Opdrachtgever is gerechtigd, zonder dat enige aanmaning of ingebrekestelling is vereist, de toetreding tot het IAS en/of een Opdracht en/of een (Raam)Overeenkomst zonder rechterlijke tussenkomst door middel van een aangetekende brief met onmiddellijke ingang te beëindigen indien".*

Vervolgens wordt een aantal redenen genoemd, waaronder:
- *"Opdrachtnemer naar het oordeel van Opdrachtgever niet in overeenstemming met deze Algemene Bepalingen handelt en over deze situatie tenminste een keer is overlegd en Opdrachtnemer ook na dit overleg na het oordeel van Opdrachtgever in strijd blijft handelen met deze Algemene Bepalingen."*
- *"Opdrachtnemer zich naar het oordeel van Opdrachtgever schuldig heeft gemaakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van inlichtingen in het kader van de inkoopprocedure, die hebben geleid tot het toetreden tot het IAS."*

Dat betekent dus dat in de algemene bepalingen exact is opgenomen onder welke omstandigheden het intrekken van de toetreding tot het IAS kan plaatsvinden.

Het advies is om in de algemene bepalingen, naast het intrekken van de toetreding tot het IAS, de volgende mogelijkheden toe te voegen:
- Cliëntenstop;
- Facturatiestop;
- Verbod op uitbreiding contract;
- Overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders.

Bovenstaande maatregelen kunnen genomen worden, zonder dat daarvoor een officieel onderzoeksrapport (opgesteld door de aangewezen toezichthouder) beschikbaar dient te zijn.

Handhavingskader: gemeente

Echter, op het moment dat wél een onderzoeksrapport is opgesteld én de (kwaliteits)eisen zijn vastgelegd in de gemeentelijke regelgeving, dan geldt de beginselplicht tot handhaving en is de gemeente de handhavende partij. De leden van de werkgroep hebben een handhavingskader ontwikkeld (zie bijlage 10): in dit kader is aangegeven welke maatregelen kunnen worden genomen op het moment dat een overtreding wordt geconstateerd én wordt vastgelegd door de officieel aangewezen toezichthouder.
Dit handhavingskader vormt de basis voor het verder te ontwikkelen handhavingsbeleid.

De leden van de werkgroep adviseren om de volgende uitgangspunten te hanteren:

1. De gemeente handhaaft op basis van signalen en risico's, doelgericht en proportioneel;
2. De gemeente treedt slagvaardig op en hanteert korte behandelingstermijnen in de handhaving;
3. De gemeente kiest voor het type maatregel dat in de gegeven situatie het meest doelgericht is: een lichte maatregel waar het kan en een zwaardere waar dat nodig is;
4. Handhaving is maatwerk en zal in elke situatie apart afgewogen worden. Er is geen vaste volgorde van maatregelen. Een lichte maatregel gaat niet vanzelfsprekend vooraf aan een zware maatregel. Zo kan een gemeente ook bij een eerste overtreding, direct de zwaarste maatregel inzetten als de ernst van de situatie hierom vraagt.
5. Wanneer de toezichthouder adviseert tot handhaving, is het zeer wenselijk dat alle gemeenten die met de betreffende aanbieder een overeenkomst hebben, tot een eenduidig handhavingsbesluit komen.

Ook hierbij is het advies om in het uiteindelijk vast te stellen regionale handhavingsbeleid, een cliëntenstop, facturatiestop, een verbod op contractuitbreidingen én de mogelijkheid tot overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders op te nemen.
Door ervoor te zorgen dat de maatregelen die Module inkoop kan treffen, worden opgenomen in het regionale handhavingskader/handhavingsbeleid, wordt gezorgd voor een transparant pakket van de te nemen maatregelen.

Op de volgende pagina treft u een overzicht aan van de beschikbare maatregelen en instrumenten, zoals opgenomen in het voorgestelde handhavingskader.

Advies- en stimuleringsmaatregel (Wmo toezichthouder)	- Openbaarmaking inspectierapport - Herstelaanbod door toezichthouder	Licht
Corrigerende maatregel (gemeente)	- Verscherpt toezicht - Normoverdragend gesprek (+ verbeterplan) - Schriftelijke waarschuwing (+ verbeterplan) - Ingebrekestelling	
Civielrechtelijke maatregel (burgerlijk / privaat) **(Naar aanleiding van een inspectierapport: handhaving door gemeente.)** ***(Tevens kunnen deze maatregelen door Module inkoop worden genomen, zonder dat daarvoor een inspectierapport moet zijn opgesteld door de aangewezen toezichthouder.)***	- *Cliëntenstop* - *Facturatiestop* - *Verbod op uitbreiding contract* - *Overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders* - *Ontbinden/beëindigen overeenkomst* - Schadevergoeding	
Bestuursrechtelijke maatregel (Handhaving: door gemeente.)	- Last onder dwangsom - Last onder bestuursdwang - Weigeren verzilveren PGB - Terugvorderen PGB	
Strafrechtelijke maatregel	Vermoeden van een strafbaar feit: melding bij politie/justitie: - Aangifte OM - Opsporingsonderzoek	Zwaar

Het advies is om zo spoedig mogelijk een werkgroep bestaande uit een vertegenwoordiging van gemeenten en een vertegenwoordiging van Module inkoop op te starten. Met als doel het doorontwikkelen van dit handhavingskader naar een regionaal handhavingsbeleid kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd. Daarbij is het van belang om afstemming te zoeken in de sanctioneringsmaategelen die de diverse partijen (gemeenten en Module inkoop) kunnen treffen: het handhavingsbeleid dient dit te beschrijven en tevens dient dit overeen te komen met de mogelijkheden zoals beschreven in de contractering. Ook dient helder vastgelegd te worden wanneer welke partij aan zet is.

Ten slotte dienen verdere afspraken te worden gemaakt over de doorontwikkeling van het vast te stellen handhavingsbeleid: ook hierbij geldt dat dit niet een statisch geheel is, maar dat het aangepast dient te worden aan de geldende situatie op dat moment.

Uitgangspunten/adviezen:
- De Algemene Bepalingen dienen aangepast te worden;
- Gemeenten dienen het kwaliteitskader op te nemen in de gemeentelijke regelgeving;
- Start een werkgroep op bestaande uit gemeenten en een vertegenwoordiging van Module inkoop, met als doel dit handhavingskader door te ontwikkelen tot een regionaal handhavingsbeleid;
- Stel een regionaal handhavingsbeleid vast door alle 11 gemeenten behorende bij Regio Centraal Gelderland.

Bijlagen

Bijlage 1:	Overzicht uitgangspunten/adviezen
Bijlage 2a:	Kwaliteitskader
Bijlage 2b:	Overzicht adviezen Algemene Bepalingen en Aanbestedingsdocument
Bijlage 3:	Schema “Wie toetst wat en wanneer?”
Bijlage 4:	Inkoopmodel 2020
Bijlage 5:	Handreiking voor gemeenten “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet”
Bijlage 6:	Stappenplan rechtmatigheidsonderzoek “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet”
Bijlage 7:	Risico-indicatoren Zorg in Natura “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet”
Bijlage 8:	Protocol calamiteitentoezicht
Bijlage 9:	Proactief/risicogestuurd toezicht: quick-scan
Bijlage 10:	Handhavingskader toezicht, kwaliteit en rechtmatigheid
Bijlage 11:	Overzicht wet- en regelgeving
Bijlage 12:	Profiel toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet en profiel toezichthouder kwaliteit Wmo 2015
Bijlage 13:	Macro Aanwijzingsbesluit toezichthouder calamiteiten en kwaliteit
Bijlage 14:	Projectbeschrijving Project Kwaliteit

Bijlage 1: Overzicht uitgangspunten/adviezen

In onderstaand schema zijn alle uitgangspunten/adviezen, zoals opgenomen in dit afsprakenkader, genoteerd.
Hiermee heeft u in 1 overzicht inzichtelijk welke afspraken zijn gemaakt gedurende dit project. Tevens kunt u dit overzicht gebruiken ten behoeve van de implementatie van dit afsprakenkader.

Hoofstuk	Uitgangspunten/adviezen
2.2.1 Kwaliteitskader	- De regio hanteert een regionaal kwaliteitskader; - Dit kwaliteitskader biedt inzicht voor de verschillende partijen (cliënten, zorgaanbieders, Lokale Toegang, toezichthouders) in de te hanteren kwaliteitseisen; - Het College stelt het kwaliteitskader vast in gemeentelijke regelgeving; - Het kwaliteitskader wordt actief openbaar gemaakt en gepubliceerd op de website van de gemeente en op de website van regio Centraal Gelderland, Module inkoop; - Door het hanteren van dit kwaliteitskader is sturing op kwaliteit mogelijk; - De Algemene Bepalingen en het Aanbestedingsdocument worden aangepast; - De product specifieke eisen worden aangepast.
2.2.2 Nieuwe inschrijvingen	- Er is meer zicht op kwaliteit “aan de voorkant”; - Er is meer zicht op rechtmatigheid “aan de voorkant”; - Er is sprake van een versterkte samenwerking tussen gemeente(n) en regio bij het proces van contratering; - De kwaliteitscommissie voert een verificatiegesprek met elke nieuwe inschrijvende partij; - De (kwaliteits)eisen worden actief openbaar gemaakt; - Er worden minder momenten van inschrijving mogelijk gemaakt; - Alleen zorgaanbieders die voldoen aan de gestelde (kwaliteits)eisen worden toegelaten tot het IAS; - Gemeenten en Regio Centraal Gelderland, Module inkoop stellen (en implementeren) een samenwerkingsconvenant op.
2.2.3 Rechten en plichten	- Wees transparant in de eisen die worden gesteld en wat de consequenties zijn als niet wordt voldaan: bv. middels publicatie van het kwaliteitskader en overige contractuele bepalingen (een link op de gemeentelijke website naar Regio Centraal Gelderland, Module inkoop waar vervolgens op de website alle betreffende documenten worden gepubliceerd), publicatie van het handhavingsbeleid, bespreking van het kwaliteitskader en mogelijke consequenties bij niet voldoen tijdens verificatiegesprek, het organiseren van een inspiratiebijeenkomst waarin de kwaliteitseisen centraal staan (met en door professionals uit het veld) en bespreek tijdens het kwartaalgesprek enkele eisen (niet toetsen, maar bespreken en uitwisselen). - Zorg ervoor dat de geldende eisen bekend zijn bij alle betrokken partijen: niet alleen de zorgaanbieders, maar ook bijvoorbeeld de medewerkers van de Lokale Toegang. Een gemeente kan dit bewerkstelligen door bijvoorbeeld het

	geven van een (interactieve) presentatie voor de medewerkers van de Lokale Toegang: op die manier wordt ervoor gezorgd dat een ieder de inkoopvoorwaarden kent en begrijpt. - Denk aan het taalgebruik in de beschikkingen: naast dat de beschikkingen SMART geformuleerd dienen te zijn, is het van belang dat het taalgebruik/niveau aansluit bij de cliënten. - Neem in de beschikking ook voldoende gegevens op die het mogelijk maken te toetsen op rechtmatigheid: stem dit met de toezichthouders rechtmatigheid af. Naast het product en het aantal uren per periode, dient ook het doel van de hulp/ondersteuning er in te staan. - Zoek de verbinding met andere verwijzers, zoals huisartsen: dit om ervoor te zorgen dat cliënten die via andere kanalen worden doorverwezen dezelfde informatie krijgen over ondersteuning die gefaciliteerd wordt door de gemeente. - Informeer cliënten zowel schriftelijk als mondeling, vraag daarbij goed door. - Organiseer bijeenkomsten voor gemeenten en aanbieders, waarbij de inkoopvoorwaarden worden doorgenomen, waaronder het kwaliteitskader. - Publiceer/maak de inkoopvoorwaarden, waaronder het kwaliteitskader, actief openbaar. - Faciliteer een training kwaliteit- en fraude alertheid voor medewerkers van de Lokale Toegang. - Zorg ervoor dat een ieder op de hoogte is van het gehele proces ten aanzien van toezicht en handhaving. - Organiseer een multidisciplinaire bijeenkomst waarin allerlei disciplines zijn vertegenwoordigd, zoals de gemeenten, Module inkoop, de VNG, toezichthouders, handhavers, medewerkers van het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ), met als onderwerp het gehele proces van toezicht en handhaving en daarbij specifiek aandacht voor het afhandelen van signalen en aandacht voor fraude.
2.3 Controleren & Sanctioneren **Zicht op kwaliteit**	- Gemeenten voeren de volgende artikelen uit: artikel 2.5.1 Wmo 2015, artikel 2.1.2.6 Wmo 2015 en artikel 2.2.2.c Jeugdwet; - Alle signalen waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vermeld in het contract met de zorgaanbieder, worden in Vendorlink genoteerd; - Noteer zo mogelijk ook positieve signalen in Vendorlink; - Consulenten zijn op de hoogte van het ondersteuningsplan en hebben zicht op de ingezette hulp/ondersteuning; - De ingezette hulp/ondersteuning wordt regelmatig geëvalueerd door de medewerkers van de Lokale Toegang; - Gemeenten heronderzoeken regelmatig verstrekkingen Wmo en Jeugd; - De medewerkers van de Lokale Toegang houden zicht op het verlengen/wijzigen van de vervolgbeschikkingen; - Houdt samen met de consulenten regelmatig overleg over de ervaringen met de diverse zorgaanbieders; - Blijf zicht houden op de ingezette hulp/ondersteuning; - Ga in gesprek met de zorgaanbieder bij zaken die niet optimaal verlopen; - Voeg aan de agenda van de trimester/contractgesprekken de onderwerpen van de quick-scan toe; - Rouleer de zorgaanbieders die gesproken worden tijdens een trimester/contractgesprek; breidt desnoods deze groep uit.

2.3.1 Reactief toezicht: signaal gestuurd toezicht	- Alle signalen waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan de eisen zoals vermeld in het contract met de zorgaanbieder, worden in Vendorlink genoteerd; - Noteer zo mogelijk ook positieve signalen in Vendorlink; - De “Gouden Route” wordt gehanteerd; - Vendorlink wordt doorontwikkeld; - Toezichthouders kwaliteit en rechtmatigheid hebben toegang tot Vendorlink; - Een van de kwaliteitscommissies krijgt als rol “advisering signalen” erbij: het signaleren van trends en ontwikkelingen en bepalen vervolg (gesprek met zorgaanbieder en/of onderzoek door toezichthouder); - De kwaliteitscommissie die zich bezig houdt met de signalen, wordt aangevuld met een toezichthouder kwaliteit en een toezichthouder rechtmatigheid; - Elke gemeente heeft op de gemeentelijke website een link staan naar het Meldpunt Signalen Zorg van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop; - Het Meldpunt Signalen Zorg wordt geoptimaliseerd; - Frequent wordt gezorgd voor een analyse van de signalen; - Blijf investeren in de samenwerking tussen de verschillende inspecties.
2.3.2 Toezicht kwaliteit	- De toezichthouder kwaliteit kan een onderzoek uitvoeren naar aanleiding van een signaal (of signalen); de kwaliteitscommissie signalen heeft hierin een adviserende rol; - (Kwaliteits)eisen worden actief openbaar gemaakt; - Elke gemeente heeft een toezichthouder kwaliteit aangewezen.
2.3.3 Toezicht rechtmatigheid	- Richt een regionale werkgroep op: deze werkgroep werkt het reactieve en proactieve rechtmatigheidstoezicht verder uit; - De documenten “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet, Handreiking voor gemeenten” en “Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet, Stappenplan rechtmatigheidsonderzoek” (bijlagen 5 en 6) worden door de werkgroep vertaald in regionale werkwijzen; - Elke gemeente heeft een beleidsplan opgesteld, welke zo mogelijk in regionaal verband is opgesteld, en heeft regels vastgelegd in een verordening voor het bestrijden van fouten en fraude; - Elke gemeente heeft een toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet aangewezen (middels een officieel besluit); - Elke gemeente formuleert concreet en duidelijk de rechten en plichten van de betrokken cliënten in een beschikking en maakt deze bekend aan de betreffende cliënt; - Elke gemeente maakt de afspraken met de zorgaanbieders ten aanzien van de rechten en plichten bekend en legt deze vast in een contract; - Elke gemeente richt een meldpunt voor onrechtmatigheden in: dit gebeurt middels het plaatsen op de gemeentelijke website van een link naar het “Meldpunt signalen zorg” van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop; - Elke gemeente is aangesloten bij het IKZ;

	- Elke gemeente heeft zijn processen beschreven en geïmplementeerd ten aanzien van privacy, gegevensuitwisseling, gedegen onderzoek binnen wettelijke kaders en eventueel op te leggen maatregelen; - Elke gemeente houdt alle te doorlopen stappen op een transparante en correcte manier bij in een dossier: vanaf ontvangst van het signaal tot en met de afronding van het onderzoek. Dit ten behoeve van een eventuele toetsing van de procedure door de rechter.
2.3.4 Reactief toezicht: toezicht calamiteiten	- Elke gemeente heeft een toezichthouder kwaliteit Wmo 2015 aangewezen (middels een officieel besluit); - Elke gemeente heeft dezelfde toezichthoudende partij aangewezen; - Gemeenten, toezichthouders, Module inkoop en zorgaanbieders hanteren het protocol Toezicht calamiteiten; - Afwijkend van wat de Wmo 2015 en Jeugdwet aangeven, dienen zorgaanbieders Wmo ook “andere gebeurtenissen” te melden bij de daartoe aangewezen toezichthouder. Jeugdhulpaanbieder dienen “andere gebeurtenissen” te melden bij de gemeente
2.3.5 Proactief toezicht: risicogestuurd toezicht	- Er wordt (regionaal) gekozen voor het uitvoeren van proactief toezicht; - Er wordt proactief toezicht uitgevoerd aan de hand van de ontwikkelde quick-scan; - Er wordt gestart met het uitvoeren van een pilot in 2019; - Er dienen afspraken gemaakt te worden over in hoeverre de toezichthouder het mandaat heeft om direct na het uitvoeren van de quick-scan, een volledig regulier onderzoek uit te voeren; - De (ingevulde) quick-scan wordt niet openbaar gemaakt; deze wordt echter wél gedeeld met de gemeenten en relatiemanager van Module inkoop. De uitkomst (conclusie) van de quick-scan wordt gedeeld met de Lokale Toegang.; - De onderwerpen van de quick-scan worden als standaard agendapunt opgenomen op de agenda ten behoeve van de trimester/contractgesprekken; - Het proactieve toezicht ten aanzien van kwaliteit, dient te worden doorontwikkeld; - Het proactieve toezicht ten aanzien van rechtmatigheid, dient nog ontwikkeld te worden; - Elk jaar stelt Module inkoop, in samenwerking met de gemeenten en toezichthouders kwaliteit en rechtmatigheid een “Toezichtsplan kwaliteit Wmo” op; - Dit toezichtsplan wordt in de toekomst verder ontwikkeld tot een “Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd”);
2.3.6 Regio budget	- Er wordt gewerkt met een regio budget, van waaruit de toezicht kosten worden betaald; de opdrachtgevende partij beheert dit regiobudget.
2.3.7 Openbaarheid rapportages	- Er wordt regionaal besloten tot het openbaar maken van inspectierapporten naar aanleiding van signalen en naar aanleiding van proactief toezicht; - Er wordt Regionaal besloten tot openbaar maken op grond van de Wob (artikel 8, artikel 9); - In het regionale handhavingsbeleid, wordt het openbaar maken van de inspectierapporten opgenomen.
2.3.8 Regionale kwaliteitsfunctionaris	- De regio stelt een kwaliteitsfunctionaris “kwaliteit” aan.
2.3.9 Toezichthoudende partij	- Gemeenten wijzen dezelfde toezichthoudende partij aan (Wmo kwaliteitstoezicht en Wmo calamiteitentoezicht);

	- Gemeenten wijzen dezelfde toezichthoudende partij aan (rechtmatigheidstoezicht Wmo en Jeugd); - Zoek de regionale samenwerking op; maak gebruik van elkaars kennis en kunde.
2.3.10 Handhaving	- De Algemene Bepalingen dienen aangepast te worden; - Gemeenten dienen het kwaliteitskader op te nemen in de gemeentelijke regelgeving; - Start een werkgroep op bestaande uit gemeenten en een vertegenwoordiging van Module inkoop, met als doel dit handhavingskader door te ontwikkelen tot een regionaal handhavingsbeleid; - Stel een regionaal handhavingsbeleid vast door alle 11 gemeenten behorende bij Regio Centraal Gelderland.

Bijlage 2a: Kwaliteitskader

Kwaliteitskader voor zorgaanbieders die vallen onder de Wmo 2015 en Jeugdwet - Regio Centraal Gelderland

Uitgangspunten

Regio Centraal Gelderland, Module inkoop voorziet met zijn inkoop in dienstverlening voor verschillende kwetsbare doelgroepen. Tevens hecht Regio Centraal Gelderland, Module inkoop, derhalve grote waarde aan de borging van kwaliteit van zorgaanbieders die deze dienstverlening gaan uitvoeren.
Het uitgangspunt van dit kwaliteitskader is een gedeelde visie op de vraag wat goede zorg is voor mensen die voor een bepaalde periode hulp of ondersteuning nodig hebben.

U dient als zorgaanbieder, zo ook alle zorgverleners die u in gaat zetten op eventuele opdrachten, over voldoende deskundigheid te beschikken op het gebied van de zorgvorm(en) waarvoor u zich inschrijft. Dit geldt tevens voor de benodigde kennis van wet- en regelgeving die van toepassing is voor de zorgvorm waarvoor u zich heeft ingeschreven.
In dit document zijn de kwaliteitseisen opgenomen die gelden voor de zorgaanbieders (en onderaannemers) die zorg aanbieden vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet.
Dit betreft zorgaanbieders die een contract aangaan met een gemeente of met gemeenten die vallen binnen de Regio Centraal Gelderland.

Reikwijdte

Dit kwaliteitskader bevat kwaliteitseisen die van toepassing zijn op de gehele looptijd van de overeenkomst.
Gedurende het proces voor contractering, oftewel de inschrijvingsfase, wordt de zorgaanbieder getoetst: dat wil zeggen dat Regio Centraal Gelderland, nagaat in hoeverre de zorgaanbieder én eventuele onderaannemers voldoen aan de kwaliteitseisen zoals genoemd in dit document.
Uiteraard zijn ook de overige bepalingen, zoals vastgelegd in de contracten van toepassing.
Dat betekent onder andere, dat te allen tijde óók de product specifieke eisen gelden: deze zijn aanvullend op onderstaande eisen uit dit kwaliteitskader.

Doelen

Doelen van dit kwaliteitskader zijn:

- Het geeft duidelijkheid naar cliënten: wat mogen zij verwachten van de geboden zorg en ondersteuning;
- Het is stimulerend voor de organisaties en medewerkers die de zorg uitvoeren; het helpt hen bij het voortdurend werken aan kwaliteitsverbetering;
- Het is richtinggevend voor de leiding van een zorgorganisatie: zij kan met het kader sturen op kwaliteit;
- Het preciseert aan welke kwaliteitseisen gecontracteerde zorgaanbieders dienen te voldoen;
- Het geeft duidelijkheid naar andere betrokken partijen zoals gemeenten, relatiemanagers van Module inkoop en toezichthouders.

Samenwerking

Dit kwaliteitskader is tot stand gekomen in samenwerking tussen gemeenten in de regio en zorgaanbieders.

Opbouw van dit document

In dit document komen achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan de orde:

- A. Kwaliteitseisen algemeen: Wmo en Jeugd
- B. Kwaliteitseisen Jeugd

Gebruikte definities en begrippen

Cliënt	De inwoner woonachtig binnen de gemeentegrenzen van de aanbestedende dienst, die in aanmerking komt voor een voorziening al dan niet door particuliere- of publieke gelden verstrekt. Voor het woord cliënt kan ook “inwoner” worden gelezen. Tevens geldt dat in plaats van het woord cliënt, ook “(wettelijk) vertegenwoordiger” gelezen kan worden.
Eisen	Kwaliteitseisen die worden gesteld aan de zorgaanbieder. Voor het woord eis, kan ook “criterium” worden gelezen.
IAS	Interactief Aankoop Systeem
Jeugdwet	Deze wet geldt sinds 1 januari 2015 en regelt de kaders waarlangs gemeenten de zorg en hulpverlening aan jongeren moeten organiseren.
Toegang	Het wijkteam, sociaalteam of Wmo-loket dan wel dienovereenkomstig van één van de deelnemende gemeente, waar de inwoner zich in eerste instantie meldt.
UEA	Uniform Europees Aanbestedingsdocument
Wmo	Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo 2015)
Opdrachtgever	De gemeente die met zorgaanbieder een (raam)overeenkomst sluit.
Zorgaanbieder	De partij met wie de opdrachtgever een (raam)overeenkomst heeft gesloten.

A. Kwaliteitseisen Wmo en Jeugd	
A1*	**Basishouding (transformatie/innovatie)** Voor de gemeenten ligt er voor de komende jaren een grote veranderopgave. Van zorgaanbieders wordt verwacht dat zij hier hun dienstverlening en innovatie op aanpassen. De Regio Centraal Gelderland verwacht van zorgaanbieders dat ze aantoonbaar de zelfredzaamheid van de cliënten stimuleren of stabiliseren, en waar nodig compenseren of ondersteunen. De zorgaanbieder werkt daarbij aantoonbaar samen met zowel formele als informele ketenpartners. De zorgaanbieder bevestigt daarom de volgende principes en zet bij zijn dienstverlening in op deze principes: a) lichtere vormen van zorg en ondersteuning inzetten die zorginzet vanuit de specialistische zwaardere zorg verkorten of de resultaten ervan verbeteren, bijvoorbeeld aansluiting bij algemene voorzieningen; b) bijdragen aan een meer integrale, wijkgerichte en/of multidisciplinaire dienstverlening met als doel het leveren van betere of goedkopere zorg, waarbij te allen tijde wordt voldaan aan de (kwaliteits)eisen zoals vastgelegd in de contractering. De zorgaanbieder levert, na voorlopige gunning, hiertoe een plan van aanpak of beleidsplan aan, waarin staat beschreven hoe de zorgaanbieder werkt aan deze 2 principes. Dit plan bestaat uit maximaal 2 pagina's, lettertype Arial en lettergrootte 10. De volgende onderwerpen dienen in ieder geval in het plan van aanpak/beleidsplan te zijn opgenomen: - hoe wordt voldaan aan de eerder genoemde principes; - de wijze waarop het afschalen van de zorg is geïntegreerd in de werkwijze, in het proces en in de contacten met stakeholders; - de rol in de ketensamenwerking tussen zorgaanbieders onderling; - de rol in de ketensamenwerking regionaal en lokaal met gemeenten en lokale oriëntatie op de wijken waar de zorgaanbieder zorg levert; - hoe de zorgaanbieder zich oriënteert op de lokale algemene voorzieningen en hoe hij deze inzet. De zorgaanbieder toont hierin een proactieve houding. De zorgaanbieder beschrijft concreet hoe aan deze principes te gaan voldoen, zo mogelijk met voorbeelden.
A2	**Ondersteuningsplan** De door de zorgaanbieder te verlenen ondersteuning wordt verwerkt in een ondersteuningsplan die de zorgaanbieder en cliënt samen opstellen voor de start van het traject (behandeling). Dat betekent dat het ondersteuningsplan gereed dient te zijn bij de start van het traject (behandeling). Het sociale netwerk is ook betrokken bij het opstellen van het plan en de cliënt heeft zijn/haar ondersteuningsvraag kunnen formuleren. Het plan wordt altijd gedeeld met de zorgaanbieder/gemeente. Dit is nodig om de toewijzing en vordering hiervan te monitoren. De cliënt wordt hier van tevoren over geïnformeerd door de Toegang. Het plan wordt afgestemd met de Toegang, rekening houdend met de privacy regels (uitzondering: bij een geautoriseerde verwijzer is dit niet van toepassing, tenzij gemeentelijk beleid anders heeft bepaald). De geboden hulp/ondersteuning sluit aan op de reële behoefte en mogelijkheden van de cliënt en zijn/haar sociale netwerk (waaronder eventueel mantelzorgers).

	De cliënt is inhoudelijk voldoende betrokken geweest bij het formuleren van zijn/haar vraag en het opstellen van het plan en heeft daarmee ingestemd. Het ondersteuningsplan is ondertekend door de cliënt of wettelijk vertegenwoordiger van de cliënt. Algemeen: In het ondersteuningsplan zijn in ieder geval de volgende onderwerpen beschreven: - De kansen/mogelijkheden en ondersteuningsbehoeften van de cliënt en welke hulp/ondersteuning wordt geboden; - Welke doelafspraken maken cliënt en zorgaanbieder en hoe gaan zij deze bereiken? - Binnen welk tijdsbestek moeten deze doelen behaald worden en hoeveel uur is daarvoor nodig? - Wanneer wordt geëvalueerd (datum vastgelegd)? - De inzet van en afstemming met algemene voorzieningen (indien van toepassing)- In het plan staat de naam van de eerstverantwoordelijke (medewerker van de zorgaanbieder) vermeld. De eerstverantwoordelijke of diens vervanger is goed bereikbaar; - In het plan staat vermeld wie de casusregisseur of coördinator is (in het geval van meervoudige, complexe problematiek dient een regisseur te zijn aangewezen, zie eis A4 Casusregie). - De inbreng van een multidisciplinair team (indien van toepassing) is beschreven in het ondersteuningsplan; - De afstemming tussen dagbesteding, werk en wonen (indien van toepassing), is zichtbaar in het ondersteuningsplan; In het geval van Jeugdhulp, gaat het erom dat de jeugdige zich onbedreigd kan ontwikkelen op alle leefgebieden; de eigen kracht van de jeugdige, de ouders en hun netwerk is het vertrekpunt voor passende hulp; Voor de producten binnen de zorgvorm 'Behandeling' geldt dat de specifieke eisen en afspraken zijn beschreven binnen de zorgvorm In alle voorkomende situaties geldt dat zodra de toegang al een plan heeft opgesteld en zij de verwijzer naar de zorg is, de zorgaanbieder zijn ondersteuningsplan hierop aanpast. Het kan nooit zo zijn dat dit een afwijkend plan is, zonder dat dit voorafgaand aan het opstellen ondersteuningsplan, is afgestemd met de Toegang. Het uitgangspunt hierbij is te allen tijde dat de in te zetten zorg bijdraagt aan het doel dat door de Toegang is gesteld. Indien het nodig is, om gedurende de uitvoering van het ondersteuningsplan doelstellingen bij te stellen, moet dit altijd in overleg met de oorspronkelijke verwijzer gebeuren. *Regionaal wordt de term "ondersteuningsplan" aangehouden: hiermee wordt ook het "gezinsplan" bedoeld, maar niet een behandelplan.* *Tenzij het de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering of gesloten jeugdhulp betreft, kan het plan mondeling overeen worden gekomen met de jeugdige en de ouders. Indien de jeugdige, een van de ouders of de jeugdhulpaanbieder dat wenst, wordt het plan binnen veertien dagen op schrift gesteld. (Artikel 4.1.3 lid 4).*
A3	**Evaluatie van het ondersteuningsplan en de uitvoering daarvan, tussen zorgaanbieder en cliënt/informatie over voortgang traject** Evaluatie van het ondersteuningsplan door zorgaanbieder en cliënt vindt minimaal 1 keer per jaar plaats (of bij een traject dat korter is dan 1 jaar: minimaal 1 keer), tenminste 6 weken voor afloop van de indicatie, tenzij anders bepaald in de product specifieke eisen. Er wordt van de evaluatie een verslag gemaakt, dat ondertekend is door de cliënt, zodat helder is dat deze evaluatie is besproken met de desbetreffende cliënt. De datum van de eerstvolgende evaluatie staat in het ondersteuningsplan genoteerd.

	Meerdere evaluatiemomenten zijn mogelijk: dit gebeurt op advies en initiatief van de Toegang of zorgaanbieder. Uit de evaluatie blijkt in hoeverre de zelfredzaamheid en participatie van de cliënt is toegenomen, indien van toepassing. Als een doel of een resultaat niet gehaald wordt, is de zorgaanbieder verantwoordelijk voor de motivering waarom dat doel of resultaat niet gehaald is. De zorgaanbieder beschrijft de wijze waarop de gestelde doelen wel behaald kunnen worden. De zorgaanbieder borgt dat de cliënt en (in geval van jeugdhulp) de ouders of wettelijke vertegenwoordigers van een cliënt periodiek worden geïnformeerd over de evaluatie en voortgang van een traject (behandeling). Indien de verwijzing komt van de Toegang, dienen alle evaluaties, te worden aangeleverd bij de Toegang, mits de cliënt hiervoor toestemming heeft gegeven.
A4	**Afstemming** De aangeboden hulp/ondersteuning dient te worden afgestemd op andere vormen van geboden hulp en zorg. Uitwerking bovenstaande: - De zorgaanbieder sluit aan bij het uitgangspunt om zoveel mogelijk integraal te werken volgens het principe 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur. Als een ondersteuningsplan al aanwezig is, op grond van de eerder toegewezen ondersteuning of hulp, sluiten nieuwe ondersteuningsplannen aan op dit plan. Deze worden afgestemd met de cliënt en de Toegang. - De nodige afspraken (schriftelijk/digitaal) zijn gemaakt in het kader van de onderlinge afstemming, waaronder overdracht; deze zijn bekend bij de cliënt en zijn/haar sociale netwerk. - In het kader van de onderlinge afstemming, worden gemaakte afspraken regelmatig besproken met de cliënt en zijn/haar sociale netwerk en zo nodig bijgesteld. - Met andere hulp- en zorgaanbieders vindt de noodzakelijke (schriftelijk/digitaal) gegevensuitwisseling plaats in het kader van de onderlinge afstemming. - Met andere hulp- en zorgaanbieders vindt evaluatie en zo nodig bijstelling plaats, in het kader van de onderlinge afstemming. - De continuïteit van de geboden hulp/ondersteuning is gewaarborgd.
A5	**Casusregie** In geval van meervoudige, complexe problematiek is één regisseur of coördinator aangewezen die de nodige samenhang en continuïteit bewaakt. In eerste aanleg is de cliënt zelf regisseur van zijn zorg, tenzij de Toegang eventueel in samenspraak met de zorgaanbieder(ers) vaststelt dat de cliënt niet in staat is om zelf regie te voeren. In tweede aanleg is de verwijzer (Toegang, gezinsvoogd etc.) de regievoerder. Indien de Toegang bepaalt dat dit beter door de zorgaanbieder kan worden gedaan, zal dit zodanig worden geïndiceerd. De Toegang bepaalt dit, indien mogelijk, in samenspraak met de cliënt. Vooraf aan de start van de zorg dient dit bepaald te worden en te worden vastgelegd in het (zorg)plan van de Toegang en in het ondersteuningsplan van de zorgaanbieder. - De regisseur heeft toegang tot de noodzakelijke gegevens om de casusregie uit te kunnen voeren. Indien de regie wordt uitgevoerd door de cliënt zelf of door de verwijzer, dient de zorgaanbieder de noodzakelijke gegevens beschikbaar te stellen. - Als een zorgaanbieder de casusregie (uit de opdracht van de Toegang moet blijken waaraan deze casusregie moet voldoen) niet voldoende uitvoert zoals is afgesproken bij de start van het traject, zal die zorgaanbieder het volgende half jaar geen casusregie-verzoeken krijgen.
A6*	**Veiligheid cliënt** In het kader van de geboden hulp/ondersteuning wordt de veiligheid van de cliënt gewaarborgd.

	Uitwerking: - Het gaat om de professionele basishouding van de hulpverlener: deze hulpverlener dient zich te allen tijde af te vragen: ”Is het hier veilig voor de cliënt? Welke risico’s zijn er voor de cliënt? Hoe kan ik die voor de cliënt verhelpen? “. - Het is de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieder om risico’s te signaleren ten aanzien van de fysieke en sociale veiligheid van de cliënt. - Tevens wordt hiermee rekening gehouden bij de geboden hulp/ondersteuning: de professional houdt zicht op de veiligheid en neemt daarvoor benodigde acties en handelt daar naar. - De eventuele veiligheidsrisico’s en zijn/haar eigen verantwoordelijkheid zijn besproken met de cliënt en zijn/haar sociale netwerk.
A7*	**Kwaliteitssysteem** De zorgaanbieder werkt aantoonbaar aan kwaliteit: de inschrijver beschikt over een kwaliteitssysteem (beleid, protocol of beschreven werkwijze vertaald in een kwaliteitshandboek). Op het moment dat de zorgaanbieder voldoet aan de ISO 9001, HKZ certificering of een gelijkwaardige certificering, wordt automatisch voldaan aan deze eis. Indien de certificering wordt ingetrokken en/of niet wordt verlengd, dient de zorgaanbieder dit te allen tijde onverwijld door te geven aan de opdrachtgever. Indien de zorgaanbieder niet beschikt over een certificering ISO 9001, HKZ certificering of gelijkwaardig, dient de zorgaanbieder in het bezit te zijn van een kwaliteitshandboek. In dit kwaliteitshandboek zijn alle kwaliteitsdocumenten gebundeld en is de vindplaats van alle kwaliteitsdocumenten te achterhalen. Onder kwaliteitsdocumenten worden alle protocollen, richtlijnen, standard operating procedures (SOP's), werkinstructies, notities en andere voor het werkproces relevante geschreven teksten verstaan. Documenten waarin de kwaliteitsborging beschreven is, maken hier tevens deel van uit. Onder een kwaliteitsbeleid/werkend kwaliteitssysteem wordt tenminste verstaan: het systematisch uitvoeren van zelfevaluaties over de bereikte kwaliteit en de daaruit voortkomende verbeterplannen. Tevens bevat dit kwaliteitsbeleid werkinstructies en handelingsprotocollen die van toepassing zijn voor de uitvoering van de gecontracteerde opdrachten. Te denken valt aan een klachtenregeling, medicatieprotocol, agressieprotocol, calamiteitenprotocol, protocol meldcode die voldoet aan de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, protocol drang- en dwangmaatregelen en afspraken over gebruik verdovende middelen. De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, de klachtenregeling en het calamiteitenprotocol zijn minimaal aanwezig en verwerkt in het kwaliteitssysteem en onderdeel van het kwaliteitshandboek. Medewerkers zijn op de hoogte van deze werkinstructies en handelingsprotocollen en handelen daar naar.
A8*	**Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling** Zorgaanbieder houdt zich bij de verlening van hulp/ondersteuning aan de toepassing (d.w.z. implementatie binnen de organisatie) van de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat wil zeggen dat de zorgaanbieder een meldcode moet hebben, deze geïmplementeerd moet zijn, dat volgens deze meldcode wordt gewerkt en dat het gebruik daarvan wordt bevorderd. Deze meldcode dient te voldoen aan de eisen zoals vastgelegd in de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

	Competenties in relatie tot de aanpak van kindermishandeling Indien van toepassing gebruikt de zorgaanbieder de door het NJi opgestelde richtlijn: "Competenties in relatie tot de aanpak van kindermishandeling". *(Zie bijlage 1 van dit document.)* <u>Definitie "kindermishandeling" conform Wmo 2015 en Jeugdwet:</u> *kindermishandeling:* elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel; <u>Definitie "huiselijk geweld" conform Wmo 2015 en Jeugdwet:</u> *huiselijk geweld:* lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring.
A9*	**Klachtenregeling** De zorgaanbieder heeft een effectieve en laagdrempelige regeling vastgelegd voor de afhandeling van klachten van cliënten en ten aanzien van gedragingen van de zorgaanbieder of haar medewerkers tegen een cliënt, conform vigerende wet- en regelgeving. Tevens wordt de cliënt geïnformeerd over de klachtenregeling en is deze makkelijk te vinden op de website van de betreffende zorgaanbieder. Naast dat de klachtenregeling makkelijk te vinden is voor een cliënt, is deze ook makkelijk te vinden door gemeenten, medewerkers van de organisatie (zorgaanbieder) en andere belanghebbenden. De zorgaanbieder stelt jaarlijks een openbaar klachtenjaarverslag op en publiceert dit op zijn website. In dit klachtenjaarverslag is minimaal beschreven: - hoeveel klachten zijn ingediend; - welke klachten zijn ingediend (beschrijving van de klacht, incl. het thema van de klacht); - de afhandelingstermijn (per klacht); - de wijze waarop de klachten zijn afgehandeld (per klacht); - de wijze van communicatie en opvolging van de klachten (per klacht); - welke verbetermaatregelen naar aanleiding van de klachten zijn genomen (per klacht). Zie artikel 4.2.1, 4.2.2 en 4.2.3 Jeugdwet ten aanzien van de klachtenregeling (= klachtencommissie). Zie artikel 3.2 Wmo 2015 ten aanzien van de klachtenregeling.
A10*	**Calamiteiten** De zorgaanbieder houdt zich bij de verlening van hulp/ondersteuning aan de toepassing van de meldplicht calamiteiten en de meldplicht geweld. Dit houdt in dat de zorgaanbieder iedere calamiteit, ieder geweldsincident en andere gebeurtenissen zoals aangegeven in het bijbehorende protocol *(zie bijlage xxx, in te vullen zodra gehele inhoud van contractering gereed is)* meteen aan de aangewezen toezichthoudend ambtenaar meldt waar de calamiteit zich voordoet. Voor aanbieders vanuit de Wmo 2015 is de toezichthoudend ambtenaar *<nog in te vullen, indien regio 1 partij heeft gekozen>.* Voor aanbieders vanuit de Jeugdwet is de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de instantie waar gemeld moet worden.

	Het protocol is alleen van toepassing op zorgaanbieders die hulp/ondersteuning bieden vanuit de Wmo 2015, echter voor aanbieders vanuit de Jeugdwet geldt dit protocol ook, maar dan alleen de artikelen met betrekking tot “andere gebeurtenissen”. Hierbij geldt voor aanbieders vanuit de Jeugdwet dat ook “andere gebeurtenissen” gemeld dienen te worden: in dit geval dienen deze gemeld te worden bij de betreffende gemeente waar de gebeurtenis heeft plaatsgevonden. *(NB.: Dit dient na vaststelling van het afsprakenkader nog verder uitgewerkt te worden per gemeente: waar dient deze zorgaanbieder Jeugd dit binnen de gemeente te melen?)* Onder “andere gebeurtenissen”, wordt onder andere verstaan: Gebeurtenissen met: - (potentieel) schadelijke impact op het stelsel van zorg en hulpverlening; - (potentiele) verstoring van de openbare orde en veiligheid en maatschappelijke onrust, waarbij reguliere processen niet volstaan om de negatieve impact te beheersen.
A11*	**Intern meldingssysteem incidenten/bijna incidenten** De zorgaanbieder reflecteert op eigen handelen en leert hiervan. Hiertoe behoort onder andere: - Er is een intern meldings/registratiesysteem voor incidenten, fouten en bijna fouten dat operationeel is (VIM: Veilig Incident Melden). Het melden, registreren, analyseren, verbeteren en terugkoppelen aan melder is georganiseerd en geborgd. - Het betreft incidenten of bijna incidenten, die zijn gekoppeld aan het handelen door zorgprofessionals. De opdrachtgever kan te allen tijde de VIM Meldingen opvragen.
A12	**Personeelsbeleid** Wanneer een organisatie personeel in dienst heeft of werkt met vrijwilligers dan dient de zorgaanbieder passend beleid te ontwikkelen en te implementeren op: - hoe de zorgaanbieder omgaat met opleiding en scholing, met als doel het behouden en verder ontwikkelen van kennis en kunde van het in te zetten personeel; - verantwoorde inzet van vrijwilligers, stagiaires, personeel in opleiding; - borging van een duurzame inzetbaarheid van medewerkers; - hoe de zorgaanbieder ervoor zorgt dat het personeel op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen binnen de branche.
A13*	**Personeel: kwalificatie** De zorgaanbieder is zelf bekwaam en gekwalificeerd en/of beschikt over aantoonbaar bekwaam en gekwalificeerd personeel voor het uitvoeren van de gevraagde dienstverlening, zet voldoende gekwalificeerd personeel in en toont dit op verzoek aan.
A14*	**Personeel: VOG** Bestuurders (conform uittreksel KvK) en alle hulpverleners (alle medewerkers, inclusief uitzendkrachten, ZZP’ers, stagiaires en vrijwilligers) die direct contact hebben met cliënten zijn in het bezit van een Verklaring Omtrent Gedrag die bij indiensttreding niet ouder is dan 3 maanden en bij het inzetten op de gecontracteerde zorg door de Regio Centraal Gelderland, niet ouder dan 3 jaar. Dat betekent dat medewerkers in dienst bij de zorgaanbieder, die geen direct contact met de cliënt hebben, niet hoeven te beschikken over een VOG, met uitzondering van bestuurder(s) en met uitzondering van medewerkers die toegang hebben tot systemen waarin vertrouwelijke en gevoelige gegevens zijn opgeslagen. Indien zorgaanbieder met onderaannemers werkt, geldt deze eis ook voor de onderaannemers.

	De VOG is 3 jaar geldig: dat betekent dat bovengenoemde groepen, elke 3 jaar een nieuwe VOG dienen aan te vragen en te overleggen aan de werkgever (zorgaanbieder). Opdrachtgever kan te allen tijde een nieuwe VOG van de betreffende medewerker en/of bestuurder eisen: deze dient onverwijld overlegd te worden. Het volgende screeningsprofiel dient te worden aangevraagd: - Voor alle medewerkers met direct cliëntscontact geldt screeningsprofiel "Gezondheidszorg en welzijn van mens en dier". - Voor bestuurders geldt als volgt: een VOG rechtspersoon die niet ouder is dan 3 maanden bij eerste contractering met de regio. De VOG dient elke 3 jaar opnieuw te worden aangevraagd en te worden aangeleverd.
A15	**Signalerende functie** De zorgaanbieder heeft een actieve signalerende functie ten aanzien van de gezondheidssituatie, de leefomstandigheden en de sociale omgeving van de cliënt. Van de zorgaanbieder wordt verwacht dat alle in te zetten medewerkers in staat zijn deze signalerende taak, gericht op de keten van zorg en ondersteuning in het gehele verzorgingsgebied uit te voeren en hun signalering binnen hun organisatie neer te leggen.
A16	**Informatievoorziening en website** De zorgaanbieder beschikt over een website, waar hij tenminste op publiceert: - een actueel overzicht van de gecontracteerde producten en diensten aan cliënten; - de klachtenregeling incl. het klachtenjaarverslag; - wijze van omgaan met privacy (AVG); - wachtlijsten/wachttijden; - eventuele certificeringen; - telefoonnummer en/of andere contactgegevens van de organisatie, incl. tijden waarop de organisatie bereikbaar is. De cliënt ontvangt op zijn of haar verzoek, van de zorgaanbieder de voor hem/haar van belang zijnde informatie, mondeling en/of schriftelijk.
A17*	**Rechten van de cliënt en gedragscode** De hulp/ondersteuning wordt verstrekt met respect en in achtneming van de rechten van de cliënt: - De cliënt voelt zich op zijn/haar gemak op de plaats waar de hulp/ondersteuning wordt geboden; - De zorgaanbieder staat open voor wensen, aanwijzingen, vragen en kritiek van de cliënt; - Er zijn met de cliënt afspraken (schriftelijk/digitaal) gemaakt over gegevensuitwisseling die passen binnen het privacy statuut van de aanbieder. - De cliënt kan participeren in een cliëntenraad of een vergelijkbaar platform, conform onderstaande uitgangspunten: - voor aanbieders Wmo geldt dat in de gemeentelijke verordening is vastgelegd bij welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap is vereist (Wmo 2015 artikel 2.1.3 lid 2); - voor aanbieders Jeugdhulp geldt dat iedere jeugdhulpaanbieder en iedere gecertificeerde instelling een cliëntenraad instelt (Jeugdwet artikel 4.2.5 lid 1). Verder houden medewerkers zich aan de door de zorgaanbieder vastgestelde gedragscode welke schriftelijk is vastgelegd, waarbij aandacht wordt besteed aan de volgende thema's: - Correcte cliënt bejegening; - Servicegerichte en klantvriendelijke instelling;

	- Inlevingsvermogen en hulpvaardigheid; - Respecteren ziens-, geloofs- en zijnswijze van de cliënt; - Privacy, geheim te houden al hetgeen is toevertrouwd; - Integriteit van de medewerkers (als voorbeeld beleid op het aannemen van cadeaus c.q. schenkingen, etc.).
A18	**Vaste zorg/hulpverlener** De zorgaanbieder draagt ervoor zorg dat de aangeboden individuele ondersteuning door zo weinig mogelijk verschillende medewerkers wordt uitgevoerd. De zorgaanbieder streeft ernaar de cliënt een vaste medewerker toe te wijzen. De mogelijkheid dient te bestaan dat cliënt bij ontevredenheid een andere medewerker krijgt toegewezen, onverlet de keuze van cliënt om tot opzegging van de ondersteuningsovereenkomst met zorgaanbieder over te gaan en te kiezen voor een andere zorgaanbieder.
A19	**Passende vervanging bij afwezigheid zorg/hulpverlener** De zorgaanbieder draagt zorg voor passende vervanging bij afwezigheid (bijvoorbeeld door ziekte of in het geval van vakantie) van de vaste medewerker. Bij vervanging wordt rekening gehouden met de situatie van de cliënt, tenzij de cliënt zelf aangeeft geen gebruik te willen maken van vervangende dienstverlening.
A20	**Effectiviteit behandeling/outcome** De zorgaanbieder levert periodiek bij Regio Centraal Gelderland een rapportage aan met daarin outcome/output indicatoren: cliënttevredenheid, doelrealisatie, uitval/reden van beëindiging. Tevens levert de jeugdhulpaanbieder deze gegevens aan het CBS aan. Zie voor een uitwerking hiervan bijlage …. *(in te vullen zodra inhoud van gehele contractering gereed is).*
A21	**VIR** Zorgaanbieder maakt, indien van toepassing, gebruik van de verwijsindex risicojongeren (VIR) en onderneemt de benodigde acties. Dit geldt voor jongeren tot 23 jaar.
A22	**Administratieprotocol** Aanbieders werken conform het landelijke standaard administratieprotocol (Inspanningsgericht van het Ketenbureau I-sociaal domein), dat onderdeel is van de contractering. Dit protocol is nog in ontwikkeling en heft als invoeringsdatum 01-01-2020 of 01-04-2020. De daaraan gekoppelde afsprakenkaart maakt onderdeel uit van de contractering. Zie voor een uitwerking hiervan bijlage …. *(in te vullen zodra inhoud van gehele contractering gereed is).*
A23	**Cliëntgebonden uren** De aanbieder houdt zich aan de vastgelegde eisen ten aanzien van de cliëntgebonden uren. Zie voor een uitwerking hiervan bijlage …. *(in te vullen zodra inhoud van gehele contractering gereed is).*

B. Kwaliteitseisen Jeugd	
B1	**Doorgaande zorglijn/Toekomstplan** Jeugdzorgaanbieders dragen zorg voor een goede doorgaande zorglijn van 18- naar 18+, waarbij de jeugdige integrale ondersteuning op maat wordt geboden, waarbij zo min mogelijk belemmering wordt ondervonden door de overgang van 18- naar 18+. Zij starten, samen met de jeugdige, op 16 jarige leeftijd met het maken van een toekomstplan, gericht op meerdere leefgebieden. De regisseur vanuit het lokale (zorg)team wordt daar uitdrukkelijk bij betrokken. Netwerkondersteuning maakt nadrukkelijk onderdeel uit van het toekomstplan. De jeugdzorgaanbieder dient ervoor te zorgen dat de jeugdige geen hinder ondervindt als diegene van het ene naar het andere domein doorstroomt of wanneer de ondersteuningsvraag zich over meerdere domeinen uitstrekt. Het toekomstplan kan onderdeel zijn van het ondersteuningsplan (zie eis A1).
B2*	**Vakbekwaamheid** De (medewerkers van) jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen moeten verantwoorde hulp verlenen. Deze verplichting is uitgewerkt in de norm van de "Verantwoorde werktoedeling" zoals opgenomen in het Kwaliteitskader Jeugd. Professionals in de jeugdzorg of jeugd GGZ dienen aangesloten te zijn bij een organisatie die checkt of voldaan wordt aan de eisen van vooropleiding, nascholing en bijscholing. Als gemeenten kiezen we voor: Stichting Register Vaktherapeutische Beroepen (SRVB), Stichting Kwaliteitsregister Jeugd (SKJ), Nederlandse Vereniging voor Relatie- en Gezinstherapie (NVRG), Vereniging voor Gedrags- en Cognitieve therapieën (VGCt), Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO), Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en het Register aangaande/vanuit de Wet op de Beroepen in de individuele Gezondheidszorg (BIG). Uitgangspunt is altijd dat een professional lid moet zijn van SKJ, BIG of SRVB en daarnaast kan de specialisatie worden aangetoond met registraties van beroepsverenigingen. Per opleidingsniveau gelden de volgende kwaliteitscriteria: Opleidingsniveau HBO: • Aantoonbaar HBO diploma in zorg & welzijn. • Registratie bij SKJ (bijvoorbeeld ambulant begeleiders) of registratie bij SRVB (vaktherapeuten, die niet meer bij SKJ kunnen registreren). Opleidingsniveau HBO+: • Aantoonbaar HBO diploma in zorg & welzijn. • Aangevuld met een aantoonbaar diploma van een POST HBO opleiding. Hier kan bijvoorbeeld onder vallen: o Erkend gedragstherapeutisch werker (met registratie bij VGCT) o Erkend systeemtherapeutisch werker (met registratie bij STW, NVRG) • Registratie bij SKJ (bijvoorbeeld ambulant begeleiders) of registratie bij SRVB (vaktherapeuten, die niet meer bij SKJ kunnen registreren). Opleidingsniveau WO: • Aantoonbaar WO-diploma Orthopedagogiek of Psychologie o Erkend, dus geregistreerd orthopedagoog (NVO) • Erkend, dus geregistreerd kinder- en jeugdpsycholoog (NIP)Registratie bij SKJ

	Opleidingsniveau WO+:
	• Aantoonbaar diploma Master WO in zorg en welzijn, bijvoorbeeld Orthopedagogiek of Psychologie (Post doc 2 tot 4 jaar).
	• Aangevuld met een diploma van een postdoctorale opleiding, die leidt tot:
	  ○ Erkend, dus geregistreerd gedragstherapeut (VGCT registratie)
	  ○ Erkend, dus geregistreerd systeemtherapeut (NVRG registratie)
	  ○ Erkend, dus geregistreerd orthopedagoog generalist (NVO, registratie Orthopedagoog Generalist)
	  ○ Erkend, dus geregistreerd GZ-psycholoog (BIG registratie)
	  ○ Erkend, dus geregistreerd psychotherapeut (BIG registratie)
	• Registratie bij SKJ
	
	Opleidingsniveau WO++:
	• Boven op de postdoc-opleiding genoemd onder WO+ (diploma Master WO) is een specialistische opleiding tot psychotherapeut (met aanvullende GZ of KP-opleiding) of klinisch (neuro) psycholoog noodzakelijk (Post doc 4 jaar of meer).
	• Aangevuld met een diploma van een postdoctorale opleiding, die leidt tot:
	  ○ Erkend, dus geregistreerd GZ-psycholoog (BIG registratie)
	  ○ Erkend, dus geregistreerd klinisch psycholoog (BIG registratie)
	
	Opleidingsniveau AMS
	• Aantoonbaar diploma afronding specialisatie psychiatrie.
	• Erkend, dus geregistreerd psychiater (BIG register).
	
	Zorgaanbieders die niet geregistreerd zijn of dat hoeven te zijn, mogen alleen maar producten inzetten die voldoen aan de daarvoor beschreven indicatoren in het schema “Verantwoorde werktoedeling”. *(Zie bijlage 2 van dit document).*

** Onder andere deze eisen worden getoetst na voorlopige gunning.*
Voor een geheel overzicht welke eisen (minimaal) worden getoetst (gedurende het gehele proces van contractering), behalve de eisen zoals genoemd in dit kwaliteitskader, zie bijlage xxx (in te vullen zodra gehele inhoud van de contractering definitief is).

Inkoop sociaal domein
Centraal Gelderland

“Zicht op kwaliteit”

Jeugdwet en Wmo 2015: Een integrale aanpak betreft kwaliteit, toezicht en handhaving

Implementatieadvies

Inhoudsopgave Pagina

Hoofdstuk 1 Inleiding 2
Hoofdstuk 2 Implementatie opties en advies 3
2. 1 Regio budget **3**
2.2 Pro- actief toezicht 3
Werkwijze quick-scan 7
Doorontwikkeling en pilot 8
Toekomst proactief toezicht 8
2.3 Openbaarheid van rapportages **9**
2.4 Regionale kwaliteitsfunctionaris **10**
2.5 Toezichthoudende partij **10**
Aanwijzen toezichthouders: wet- en regelgeving 10
Toezichthouder kwaliteit en calamiteiten 11
Toezichthouder rechtmatigheid 14

1. Inleiding

Bijgevoegd vind u het implementatievoorstel dat volgt op het afsprakenkader Toezicht en handhaving ofwel het kwaliteitskader.

Het implementatieadvies heeft vooral betrekking op het regionale karakter van het afsprakenkader, het onderdeel pro-actief toezicht en de regionale kwaliteitsfunctionaris.

2. Implementatie opties en adviezen

2.1 Regio budget

Om de beschikbare middelen zo efficiënt mogelijk in te zetten, is het advies om te werken met een regio budget. Vanuit dit regio budget kunnen dan de verschillende vormen van toezicht (signaalgestuurd, calamiteitentoezicht en risicogestuurd toezicht) betaald worden: door het bundelen van de middelen én dit te koppelen aan 1 opdrachtgevende partij, kan zo efficiënt mogelijk worden ingezet op toezicht. Naast dat dit de efficiënte bevordert, wordt hiermee ook de effectiviteit bevorderd én wordt hiermee de regionale samenwerking versterkt.

Uitgangspunten/adviezen:

- Er wordt gewerkt met een regio budget, van waaruit de toezichtskosten worden betaald; de opdrachtgevende partij beheert dit regiobudget.

Overigens is in dit project alleen uitgegaan van proactief toezicht op het gebied van kwaliteit: ten aanzien van proactief toezicht op het gebied van rechtmatigheid, wordt geadviseerd dit op een later moment verder uit te werken.

2.2 Pro- actief toezicht

Op de volgende pagina's worden de onderzochte opties weergegeven; de highlights worden getoond:

Optie	Hoeveel/welke zorgaanbieders (per jaar)	Voordelen	Nadelen	Inschatting kosten per jaar (regio)
A: Alle zorgaanbieders Wmo worden jaarlijks volledig getoetst.				
490 zorgaanbieders		- Elke zorgaanbieder krijgt minimaal 1 keer jaar te maken met proactief toezicht, waardoor gezorgd wordt voor een reëel beeld ten aanzien van de geboden kwaliteit.	- Gezien het hoge aantal Wmo zorgaanbieders, zijn de kosten hoog. - Hoe staat deze manier van toetsing in relatie tot het uitgangspunt “vertrouwen”? - In hoeverre is het noodzakelijk om elke zorgaanbieder jaarlijks te toetsen? - Komt niet overeen met de uitgangspunten van risico-gestuurd toezicht.	**€ 908.460**
B: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels een steekproef.				
164 zorgaanbieders Alle zorgaanbieders die Wmo bieden, worden middels een steekproef getoetst, waarbij het uitgangspunt is dat elke zorgaanbieder 1 keer per 3 jaar te maken krijgt met een volledig onderzoek. Er is gekozen voor 1 keer per 3 jaar: om langer dan 3 jaar geen proactief toezicht uit te voeren is onwenselijk: er is dan geen zicht meer op de geboden kwaliteit.		- Idem. als optie A, alleen dan 1/3^{e} deel van de zorgaanbieders.	Idem. als optie A.	**€ 304.056**
C: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels het uitvoeren van een quick-scan.				

490 zorgaanbieders: quick-scan 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders Alle zorgaanbieders worden een keer per jaar onderzocht door de aangewezen toezichthouder, middels een quick-scan. De quickscan bepaalt bij elke	- Bij elke zorgaanbieder wordt jaarlijks middels een quick-scan de basiskwaliteit getoetst, waardoor elke zorgaanbieder jaarlijks in beeld is (<u>direct</u> zicht op de kwaliteit). - Er is sprake van risico-gestuurd toezicht, op basis van feitelijke, objectieve gegevens. - De gegevens van de quick-scan kunnen als input dienen voor de trimester/contractgesprekken (en worden dus	- Percentage te onderzoeken locaties (na de quick-scan) is van te voren lastig om in te schatten. - Hoge kosten.	**€ 318.888**

zorgaanbieder aan aantal basiskwaliteitseisen en bepaalt in hoeverre een diepgaander, intensiever onderzoek wordt aanbevolen.	gedeeld met de gemeente en relatiemanager van Module inkoop); - De uitkomst van de quick-scan (wel of geen volledig onderzoek), kan worden gedeeld met de Lokale Toegang.		
D: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels het uitvoeren van een quick-scan, in combinatie met een steekproef.			
164 zorgaanbieders: quick-scan (1/3e deel van alle zorgaanbieders Wmo) 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders	Idem. als optie C, alleen dan bij 1/3^{e} deel.	- Percentage te onderzoeken locaties (na de quick-scan) is van te voren lastig om in te schatten.	**€ 107.161**
E: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels een risicoanalyse met daarin vastgestelde risico-indicatoren.			

490 zorgaanbieders: risicoanalyse 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders Voor elke zorgaanbieder Wmo wordt een risicoanalyse opgesteld. Aan de hand van (wegings)factoren wordt vervolgens aan elke zorgaanbieder een aantal punten toegekend. Deze punten bepalen vervolgens de prioritering, en dus de mate van toezicht.	- In deze risicoanalyse vindt niet alleen toezicht plaats bij de hoog geprioriteerde zorgaanbieders, maar kan ook toezicht plaatsvinden bij zorgaanbieders die laag worden geprioriteerd.	- Percentage te onderzoeken locaties (na de risicoanalyse) is van te voren lastig om in te schatten. - Pas nadat de zorgaanbieders zijn onderzocht, kan worden vastgesteld of de risicoanalyse zodanig is opgesteld, dat deze een goede weergave is van de praktijk. - Een deel van de kosten wordt niet besteed aan toezicht, waardoor deze kosten beschouwd moeten worden als overhead kosten. - Hoge kosten.	**€ 157.826**
F: Selectie van te onderzoeken zorgaanbieders middels een risicoanalyse met daarin vastgestelde risico-indicatoren.			
164 zorgaanbieders: risicoanalyse 15% volledig onderzoek: 74 zorgaanbieders	- Idem. als optie E, alleen dan bij 1/3^{e} deel.	Idem. als E, Behalve de hoge kosten.	**€ 54.200**

NB.: in dit overzicht zijn niet de kosten meegenomen van nieuw gecontracteerde zorgaanbieders: het uitgangspunt is dat zo'n dergelijke partij, in het eerste jaar na contractering met de gekozen optie te maken krijgt. In dit stadium is het niet mogelijk om hiervoor een inschatting te geven: de nieuwe situatie na de aanbesteding 2020, is wellicht niet te vergelijken met de huidige situatie. Overigens betekent dit ook dat bovengenoemde aantallen, zijn gebaseerd op de huidige cijfers.

Het advies is om optie D toe te passen: gezien de voordelen dat er direct zicht is op de basiskwaliteit (9 kwaliteitseisen vanuit het Kwaliteitskader) van de zorgaanbieder, dat de uitkomsten van de quick-scan betrouwbaar zijn, deze gebruikt kunnen worden voor meerdere doeleinden én deze optie de een na goedkoopste optie is, lijkt deze optie zeer geschikt.

Overigens zijn in een andere regio zeer positieve ervaringen opgedaan, met het op deze manier uitvoeren van proactief toezicht.

In bijlage 9 treft u een uitgewerkt voorbeeld aan van de quick-scan: deze is tot stand gekomen met input van de huidige toezichthouder kwaliteit.

Werkwijze quick-scan:
De quick-scan, welke wordt uitgevoerd door de toezichthouder kwaliteit, wordt 1 keer per 3 jaar bij 1/3e deel van de gecontracteerde zorgaanbieders én bij de nieuw gecontracteerde zorgaanbieders, afgenomen.
Dat betekent dat na 3 jaar, bij alle zorgaanbieders een quick-scan is afgenomen.
Het doel van deze quick-scan is om op een efficiënte en effectieve wijze, een inschatting te kunnen maken van of een volledig kwaliteitsonderzoek (proactief toezicht) nodig is.

De toezichthouder onderneemt de volgende stappen:

- Voorbereiding: in hoeverre is de zorgaanbieder in beeld bij een andere toezichthouder? Indien de zorgaanbieder onlangs te maken heeft gehad met een onderzoek, dan checkt de toezichthouder de getoetste items en de resultaten daarvan. Indien de getoetste items (deels) overeenkomen met de eisen zoals genoemd in deze quickscan, en deze zijn als voldoende beoordeeld, kan dat gevolgen hebben voor de uit te voeren quick-scan. - In hoeverre is onlangs een trimester/contractgesprek gevoerd met deze zorgaanbieder? In hoeverre is daar de quick-scan doorgenomen? Er dient afstemming plaats te vinden.
- Voorbereiding: in hoeverre is sprake van gemelde signalen/calamiteiten bij deze zorgaanbieder? Dit om en beeld te krijgen van de organisatie.
- Bij het aangekondigde bezoek aan de zorgaanbieder, wordt een aantal documenten ingezien en getoetst aan de geldende eisen en tevens vindt een gesprek met een van de medewerkers plaats.
- Het streven is dat de toezichthouder na afloop van de quick-scan het resultaat hiervan, incl. het daarbij behorende advies tot wel of geen volledig kwaliteitsonderzoek, met de zorgaanbieder deelt.
- De gehele ingevulde quick-scan wordt tevens gedeeld met de gemeente en relatiemanager van Module inkoop.
- De uitkomst (conclusie) van de quick-scan wordt gedeeld met de Lokale Toegang.

De gehele quick-scan wordt in principe niet openbaar gemaakt: in dat geval zou ook sprake moeten zijn van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze en/of het toepassen van hoor-en wederhoor. Juist in het kader van efficiëntie, is ervoor gekozen om dat niet op die manier toe te passen.

Wel wordt de gehele quick-scan gedeeld met de relatiemanager van Module inkoop, zodat dit input kan zijn ten behoeve van de trimester/contractgesprekken met de zorgaanbieder en wordt de conclusie van de quick-scan gedeeld met de Lokale Toegang.

Indien de toezichthouder adviseert dat een volledig kwaliteitsonderzoek nodig is, zal dit onderzoek zich richten op de geconstateerde overtredingen. Tevens zullen ook de overige eisen uit het kwaliteitskader worden onderzocht, evenals zo nodig de eventueel product specifieke eisen en vastgelegde gemeentelijke eisen.

Doorontwikkeling en pilot
Deze quick-scan zal de komende periode moeten worden doorontwikkeld: door deze quick-scan toe te passen, kan worden ingeschat of dit een juiste weergave is van de te toetsen eisen.
Het voorstel is om in 2019 de quick-scan in te zetten als pilot: de quick-scan kan dan nog verder verfijnd en geoptimaliseerd worden.

Tevens dienen afspraken gemaakt te worden in hoeverre de toezichthouder het mandaat heeft om direct, na het uitvoeren van de quick-scan een volledig onderzoek uit te voeren. Afgezien van het feit dat een toezichthouder conform de Awb deze rechten heeft, dienen hier afspraken over gemaakt te worden in het geval het geen spoedsituatie betreft.
Een mogelijkheid is om de resultaten van de quick-scan met de kwaliteitscommissie signalen te bespreken, om in gezamenlijkheid de vervolgstappen te bepalen. Een andere mogelijkheid is dat de toezichthouder het mandaat krijgt om dit besluit zelf te nemen; het voordeel van deze laatste genoemde werkwijze is dat de toezichthouder, direct na het uitvoeren van de quick-scan, kan besluiten tot een volledig onderzoek. Dit is een efficiënte wijze van het uitvoeren van toezicht.

Daarnaast is het advies om tijdens de trimester/contractgesprekken, de resultaten van de quick-scan als input te laten dienen.
Tevens kan op nog een andere manier afstemming worden gezocht: de te toetsen eisen zoals opgenomen in de quick-scan kunnen als standaard gespreksonderwerpen op de agenda worden gezet voor tijdens de trimester/contractgesprekken, zodat op dat moment ook “zicht” is op de naleving.

Om het vervolg te bepalen, is het van belang dat de Module inkoop en de toezichthouders hierin continu afstemming zoeken: de uitkomsten van een trimestergesprek en de daarin besproken kwaliteitseisen die onderdeel uitmaken van de quick-scan, kunnen leiden tot een dringend advies om op korte termijn een volledig regulier onderzoek te laten uitvoeren door de toezichthouder, of kunnen juist leiden tot een lagere prioritering.

Let op; het bespreken van de kwaliteitseisen door de relatiemanagers tijdens de trimester/contractgesprekken, is geen vervanging van het uitvoeren van toezicht door de officieel aangewezen toezichthouder en dient daar niet meer verward te worden.
Echter, het kan wél helpend zijn in het bepalen van de prioritering ten aanzien van het officieel uit te voeren toezicht door de toezichthouder.

Toekomst proactief toezicht
Momenteel zijn geen “harde” gegevens beschikbaar ten aanzien van zorgaanbieders en/of zorgvormen waarbij niet wordt voldaan aan de (kwaliteits)eisen zoals opgenomen in de contracten. Wel worden bepaalde zorgvormen vaker genoemd als “risicovol” dan andere zorgvormen.
Echter, dit is niet gebaseerd op een grootschalig onderzoek op het gebied van kwaliteit.
Door het toepassen van proactief toezicht zoals beschreven, kunnen deze “harde” gegevens wél vastgelegd, geanalyseerd en geëvalueerd worden.
Dit heeft als gevolg, dat het uitvoeren van proactief toezicht nooit een statisch geheel is. Juist aan de hand van de uitkomsten van het uitgevoerde proactieve toezicht, kan de manier van toezicht houden worden aangepast en kan deze nog meer risicogestuurd worden ingezet.

Toezichtsplan kwaliteit Wmo
Het advies is om jaarlijks een “Toezichtsplan kwaliteit Wmo” op te laten stellen door Module inkoop, in samenwerking met de gemeenten en toezichthouders kwaliteit (en toezichthouders rechtmatigheid), waarin de wijze van het uitvoeren van (proactief) toezicht wordt beschreven.
In dit toezichtsplan kunnen de uitkomsten van eerder uitgevoerde (proactieve) onderzoeken worden beschreven, evenals het voorstel hoe toezicht in het komende jaar wordt uitgevoerd: het advies is om dit plan actief openbaar te maken voor de betrokken partijen.

Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd
Zoals eerder gesteld is binnen dit project niet het proactieve toezicht rechtmatigheid uitgewerkt: zodra dit wel het geval is, kan dit toezichtsplan verder worden uitgewerkt naar een "Toezichtsplan kwaliteit Wmo en rechtmatigheid Wmo en Jeugd").
Hierin kan de mogelijkheid om het gezamenlijk uitvoeren van toezicht kwaliteit en rechtmatigheid verder worden uitgewerkt: in diverse regio's wordt het proactieve toezicht op die manier vorm gegeven: gesteld wordt dat een overtreding op het gebied van rechtmatigheid, niet los kan worden gezien van kwaliteit en dat ook op het vlak van kwaliteit vaak overtredingen worden geconstateerd.

2.3 Openbaarheid rapportages
Zoals u in bovenstaande paragrafen hebt kunnen lezen, resulteert het toezicht door de officieel aangewezen toezichthouder Wmo, in twee soorten rapportages: kwaliteitsrapportages (onderzoek naar aanleiding van signalen en proactief onderzoek) en rapportages naar aanleiding van een calamiteit.
Vooralsnog worden deze rapportages niet openbaar gemaakt.
Het advies is om dit wel te doen bij in ieder geval rapportages naar aanleiding van een signaal of rapportages naar aanleiding van proactief toezicht (exclusief de uitgevoerde quick-scans).

Door middel van het openbaar maken van deze rapportages en dus de uitkomsten van het uitgevoerde onderzoek, wordt een aantal zaken nagestreefd:
- het informeren van cliënten: het kan cliënten helpen bij het kiezen van goede "kwalitatieve" zorg; - het bijdragen aan transparant toezicht;
- het bijdragen aan het bevorderen van de naleving door zorgaanbieders van eisen met betrekking tot de gecontracteerde zorg.

Alhoewel de Wmo 2015 geen wettelijke grondslag kent voor het openbaar maken van de inspectierapporten, is toch het advies om dit te doen bij in ieder geval onderzoeken naar aanleiding van een signaal en uitgevoerde proactieve onderzoeken. Met openbaar maken wordt actieve publicatie bedoeld, bijvoorbeeld op de gemeentelijke website, op de website van Regio Centraal Gelderland, Module inkoop en/of op de website van de toezichthoudende partij.

Er zijn meer toezichthouders, bijvoorbeeld de IGJ, de Inspectie van het Onderwijs, de Nederlandse Zorgautoriteit/Autoriteit Financiële Markten en de toezichthouder kinderopvang, die de inspectierapporten openbaar maken. In een aantal gevallen gebeurt dit met als algemene grondslag de Wob en in een aantal gevallen een specifieke wettelijke grondslag.

Jurisprudentie
In de jurisprudentie is algemeen aanvaard dat het in het kader van een toezichthoudende taak, past dat (sanctie)besluiten worden gepubliceerd, samen met het inspectierapport. Hiermee wordt bekendheid gegeven aan de wijze van uitvoering van deze taak. Hiervoor is een belangenafweging vereist, namelijk tussen het algemeen belang (transparantie van het bestuur en het informeren van het publiek) en het belang van de zorgaanbieder om geen onevenredig nadeel te lijden als gevolg van de openbaarmaking. Aan het eerstgenoemde algemene belang wordt groot – en doorgaans dus groter – gewicht toegekend in de jurisprudentie.
Overigens, welke maatregel wordt opgelegd; het openbaarmakingsbesluit is vatbaar voor bezwaar en beroep.

Waarom geen (standaard) actieve openbaarmaking van calamiteitenrapportages
De IGJ maakt niet alle rapporten over incidenten of calamiteiten actief openbaar. Alleen bij grote politieke of maatschappelijke aandacht gebeurt dat. Door een wijziging van de Gezondheidswet krijgt de IGJ een specifieke wettelijke grondslag voor openbaarmaking. De IGJ is dan verplicht om inspectierapporten over calamiteiten openbaar te maken. De jurisprudentie is juist zeer terughoudend als het gaat om actieve openbaarmaking van calamiteitenrapportages. Hiermee liggen wetgever en de jurisprudentie niet op één lijn.

Op het moment dat wordt besloten om inspectierapporten openbaar te maken, is het van belang dat zowel signaalgestuurd als proactief toezicht wordt uitgevoerd: dit om te voorkomen dat slechts rapporten naar

aanleiding van signalen worden gepubliceerd. Daarmee is de kans groter dat er nadruk wordt gelegd op zorgaanbieders die wet- en regelgeving niet naleven én dit door middel van openbaarmaking onder de publieke aandacht brengen.

Overigens wordt ook op landelijk niveau nagedacht over dit onderwerp: in februari jongstleden, heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen over het openbaar maken van rapportages van lokale toezichthouders. Tevens is de VNG bezig met het ontwikkelen van een handreiking, met daarin het gehele proces van openbaarmaking beschreven. Deze handreiking wordt verwacht in maart 2020.

Uitgangspunten/adviezen:

- Er wordt regionaal besloten tot het openbaar maken van inspectierapporten naar aanleiding van signalen en naar aanleiding van proactief toezicht;
- Er wordt Regionaal besloten tot openbaar maken op grond van de Wob (artikel 8, artikel 9);
- In het regionale handhavingsbeleid, wordt het openbaar maken van de inspectierapporten opgenomen.

2.4 Regionale kwaliteitsfunctionaris

Het advies is om een regionale kwaliteitsfunctionaris aan te stellen. Deze functionaris heeft “kwaliteit”, het daarbij behorende “zicht op kwaliteit” en “toezicht en handhaving” als hoofdonderwerpen in zijn of haar takenpakket. Dat betekent dat deze functionaris een aantal taken op kan pakken, waaronder het zorgen voor verbinding en continuïteit, analyseren en evalueren, etc.

Dit kan vertaald worden in onder andere de volgende activiteiten:

- het vervullen van de rol van voorzitter in de kwaliteitscommissie(s)/kwaliteitscommissie signalen;
- het frequent analyseren van de signalen die in Vendorlink zijn genoteerd, evenals de signalen die via het Meldpunt Signalen Zorg zijn binnengekomen, incl. opstellen openbare rapportage ten behoeve van de diverse Samenwerkingspartners;
- het vervullen van de rol als “verbinder”, tussen de diverse samenwerkingspartners;
- ervoor zorgen dat “kwaliteit” hoog op de agenda blijft staan;
- evalueren van de pilot proactief toezicht;
- fungeren als vraagbaak ten aanzien van kwaliteit, toezicht en handhaving; etc.

Vooralsnog wordt ingeschat dat het uitvoeren van deze taken ongeveer 1 fte in beslag zal nemen.

Uitgangspunten/adviezen:

- De regio stelt een kwaliteitsfunctionaris “kwaliteit” aan.

Toezichthoudende partij

Aanwijzen toezichthouders: wet- en regelgeving

Binnen de Wmo 2015 hebben gemeenten de wettelijke plicht een toezichthouder aan te stellen op grond van artikel 6.1 lid 2. Deze toezichthouder ziet toe op de naleving van de wet, voor zowel kwaliteit als rechtmatigheid.

In de Jeugdwet is geregeld dat het Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/STJ) toezicht houdt op naleving van de kwaliteit.
Voor het toezicht op de rechtmatigheid wordt sterk aangeraden dat gemeenten zelf een toezichthouder aanstellen. In de verordening dient hiervoor een grondslag te worden opgenomen.
De ministeriële regeling Jeugdwet, die op 16 augustus 2016 in werking trad, geeft gemeenten meer armslag voor onder meer materiële controle en fraudebestrijding binnen de Jeugdwet.
Artikel 7.4.0 Jeugdwet maakt het mogelijk dat jeugdhulpaanbieders gegevens verstrekken aan de gemeente over controle en fraudeonderzoek.

Toezichthouder kwaliteit en calamiteiten

Het voorstel is om voor het kwaliteitstoezicht (reactief en proactief toezicht) én voor het calamiteitentoezicht 1 partij aan te wijzen als (regionale) toezichthouder.
Door het (kwaliteits)toezicht bij 1 partij te beleggen, welke door alle gemeenten wordt aangewezen, bundel je de kennis en kunde, zijn er korte en heldere communicatielijnen, etc.

Ook voor het rechtmatigheidstoezicht wordt geadviseerd om dit bij 1 partij te beleggen.
Op deze manier is het helder wie de toezichthoudende partijen zijn; wat transparant is voor zowel gemeenten als zorgaanbieders. Tevens is het van belang dat de toezichthoudende partijen elkaar weten te vinden, zodat de samenwerking versterkt wordt: op het moment dat elke gemeente in de regio dezelfde partij heeft aangewezen, werkt dit zeer bevorderlijk voor de samenwerking tussen de toezichthoudende en andere daarbij betrokken partijen.

Onderstaand overzicht geeft een aantal opties weer ten aanzien van de mogelijke toezichthoudende partijen:

Waar beleggen kwaliteits/calamiteiten toezicht Wmo?	**Voordelen**	**Nadelen**
1. De gemeente organiseert het toezicht zelf.	- Uitvoering en controle door de gemeente zorgt voor maximaal leereffect. - Er zijn korte lijnen met de gemeentelijke organisatie en aanbieders. - Er kan een goede aansluiting tot stand worden gebracht tussen de verschillende vormen van toezicht (kwaliteit en rechtmatigheid).	- Uit oogpunt van efficiency is dit een dure optie: het vergt veel kennis en aandacht om toezicht goed te regelen. Zeker voor kleinere gemeenten. - Indien er maar één persoon toezichthouder is, dan is de constructie kwetsbaar. - Aanbieders werken in meerdere gemeenten, dit vergt dus nauwe samenwerking met toezichthouders van omliggende gemeenten. - Aanbieders die gemeente overstijgend werken, hebben te maken met meerdere Wmo-toezichthouders. - De gemeente kan betrokken zijn bij de hulpverlening en staat mogelijk zelf onder toezicht. Dit vereist een duidelijke onafhankelijke positionering van de Wmotoezichthouder.

2. De gemeente organiseert het samen met andere gemeenten.	- Het toezicht blijft relatief dicht bij de gemeenten. - Door de schaalgrootte kan het toezicht robuust en professioneel worden ingericht. - Voor aanbieders die in meerdere gemeenten werken is het prettiger omdat zij met minder toezichthouders te maken hebben. - Er kan een goede aansluiting tot stand worden gebracht tussen de verschillende vormen van toezicht (kwaliteit en rechtmatigheid).	- Er ontstaat toch een nieuwe 'organisatie' die wellicht wat verder weg komt te staan van de gemeente. Dit hoeft niet, maar dan moet het goed worden ingeregeld. - Onderlinge aansluiting verschillende vormen van toezicht vraagt om goed ingeregeld te worden. - De gemeente kan betrokken zijn bij de hulpverlening en staat mogelijk zelf onder toezicht. Dit vereist een duidelijke onafhankelijke positionering van de Wmotoezichthouder.
3. De gemeente besteedt uit aan de GGD.	- De GGD is onafhankelijk ten opzichte van de gemeentelijke processen. - Toezichthouders van verschillende GGD'en kunnen elkaar vervangen als de onafhankelijkheid in het geding is. - De GGD heeft al ervaring met toezicht houden (kinderopvang), maar ook met het uitvoeren van	- De GGD kan betrokken zijn bij de hulpverlening van bijvoorbeeld een gezin, de GGD is dan niet meer onafhankelijk. Hierbij is het een mogelijkheid om een andere GGD in te schakelen. - De gemeente is (mede)opdrachtgever van de GGD en dient daarom het toezicht goed te positioneren. - Het ligt niet voor de hand dat de GGD rechtmatigheidstoezicht uitvoert, dit vergt

	Wmo toezicht (zowel signaalgestuurd als calamiteitentoezicht en proactief kwaliteitstoezicht). - Het toezicht wordt regio breed belegd zonder dat je daarvoor een aparte structuur hoeft in te richten. - GGD'en werken al in 25 regio's. - Momenteel heeft het merendeel van de gemeenten het kwaliteitstoezicht al bij de GGD belegd. - Zorgaanbieders hebben met 1 partij te maken betreft kwaliteitstoezicht en calamiteitentoezicht. - De GGD heeft een laagdrempelige toegang tot de landelijke ontwikkelingen, via haar samenwerkingsverband met GGD GHOR NL en VNG. - De GGD beschikt over up-to-date kennis van de huidige markt (zorgaanbieders).	een extra schakel om samenwerking tot stand te brengen.
4. De gemeente besteedt het calamiteitentoezicht uit aan de GGD en doet het risico-gebaseerde toezicht zelf of i.s.m. andere gemeenten	- De gemeente verzorgt het risicogebaseerd toezicht waardoor het leereffect op dat gebied binnen de gemeente blijft. - Wat betreft de voordelen van calamiteitentoezicht bij de GGD, zie punt 3.	- Extra schakel tussen toezichthouders, vereist goede onderlinge samenwerking. - Zorgaanbieders hebben met meerdere toezichthouders te maken: gemeentelijke toezichthouder kwaliteit ten aanzien van risicogestuurd/signaalgestuurd toezicht en de GGD toezichthouder ten aanzien van calamiteitentoezicht. Tevens dient nog een 3de toezichthouder te worden aangewezen: toezichthouder rechtmatigheid.

5. De gemeente besteedt het uit aan een andere externe partij.	- Beschikt mogelijk over kennis en expertise. - Zorgaanbieders hebben met 1 partij te maken betreft kwaliteitstoezicht en calamiteitentoezicht (voorwaarde dat deze externe partij beiden kan bieden).	- Voor de omgang met persoonsgegevens zijn duidelijke afspraken tussen gemeente en bureau omtrent de Awb, het collegebesluit zoals besproken in paragraaf 2.2 en de zes principes van goed toezicht cruciaal. - Minder leereffect binnen de gemeentelijke organisatie. - De wethouder is de opdrachtgever, dit maakt de onafhankelijke positie lastig. - Een extern bureau heeft een commercieel belang. - Meer energie nodig om vertrouwen van aanbieders te winnen om het toezicht als lerend instrument op te vatten. - De wet is wel terughoudend met het mandateren van dergelijke bevoegdheden. In de artikelsgewijze toelichting bij de Wmo 2015 is aangegeven terughoudend om te gaan met mandateren van dergelijke bevoegdheden aan personen die niet ondergeschikt zijn van het college van B en W.

Momenteel hebben de gemeenten die een toezichthouder kwaliteit en calamiteiten hebben aangewezen de GGD aangewezen. Dit betreft de GGD Gelderland-Midden van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

<u>Toezichthouder rechtmatigheid</u>

Het advies vanuit de werkgroepen is om de toezichthouders rechtmatigheid als onderdeel van de gemeenten te laten zijn: oftewel, gemeenten wijzen een bij de gemeente in dienst zijnde werknemer aan als toezichthouder. Het belangrijkste uitgangspunt hierbij is, dat een toezichthouder rechtmatigheid goede kennis dient te hebben van de lokale structuren.

Afhankelijk van de mate waarin rechtmatigheidsonderzoeken worden uitgevoerd, kan bovenstaand advies voor een kleine gemeente een lastige opgave zijn: soms is sprake van een aanstelling van minder dan 1 fte, waarbij het advies is om ook nog minimaal 2 toezichthouders per gemeente aan te wijzen, om kwetsbaarheid zoveel mogelijk
te voorkomen.

Het advies is dan ook om vooral de regionale samenwerking op te zoeken: maak gebruik van elkaars kennis en kunde en leg de verbinding.

Een mogelijkheid hierin is dat de gemeenten allemaal dezelfde toezichthouders aanwijzen: bijvoorbeeld enkele toezichthouders verspreid (in dienst) bij meerdere gemeenten, worden door de overige gemeenten aangewezen als toezichthouders rechtmatigheid.

Momenteel hebben de gemeenten die een toezichthouder rechtmatigheid hebben aangewezen, een ambtenaar (in dienst bij de gemeente) aangewezen als toezichthouder.

Conclusie; het advies is om zo spoedig mogelijk een regionaal gedragen keuze te maken in de aan te wijzen toezichthoudende partij(en) ten aanzien van kwaliteit én rechtmatigheid, hierbij rekening houdend met de opdrachtwaarde en de eventuele verplichting tot een aanbesteding.

Tevens kan hierbij worden nagegaan in hoeverre het efficiënt en effectief is om zowel het kwaliteits- als rechtmatigheidstoezicht bij één partij te beleggen, hierbij rekening houdend met de benodigde en beschikbare inhoudelijke kennis en competenties van de diverse partijen.

Uitgangspunten/adviezen:

- Gemeenten wijzen dezelfde toezichthoudende partij aan (Wmo kwaliteitstoezicht en Wmo calamiteitentoezicht);
- Gemeenten wijzen dezelfde toezichthoudende partij aan (rechtmatigheidstoezicht Wmo en Jeugd); - Zoek de regionale samenwerking op; maak gebruik van elkaars kennis en kunde.

Aanpak toezicht en handhaving rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet

Gemeente Arnhem

juni 2019

zaaknummer 360223

Inhoud

Inleiding 3
1 Kwaliteit 5
1.1 Kwaliteitskader 5
1.2 De belangrijkste opbrengsten van Project Kwaliteit 6
2 Rechtmatigheid 7
2.1 Uitgangspunten 7
2.2 Preventie 7
2.3 Toezicht 8
2.4 Procedure 9
3 Handhavingsmaatregelen en -instrumenten 9

Inleiding

Met de komst van de Participatiewet, de Wmo 2015 en de Jeugdwet is de gemeente vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk geworden voor het gehele sociale domein. Uitgangspunt daarbij is dat zorg en ondersteuning dicht bij de burger georganiseerd worden en dat de burger en diens sociale netwerk meer zelfredzaamheid moeten verkrijgen. Met de uitvoering van deze wetten is de gemeente ook verantwoordelijk geworden voor toezicht en handhaving.

Het doel van deze nota is om de aanpak toezicht en handhaving op rechtmatigheid in het sociaal domein (Wmo 2015 en Jeugdwet) van de gemeente Arnhem te beschrijven. Daarbij zal worden beschreven hoe deze gemeentelijke aanpak aansluit op de regionale aanpak kwaliteit, toezicht en handhaving die met ingang van medio 2019 van kracht wordt.
Toezicht op rechtmatigheid is op dit moment nog een gemeentelijke aangelegenheid. Vanaf medio 2019 wordt het toezicht op rechtmatigheid op regionaal niveau verder uitgewerkt. De aanpak van de gemeente Arnhem, zoals in deze nota beschreven zal hier mede input voor leveren.

Binnen deze aanpak rechtmatigheid gaat het om preventie van fraude en om reactieve handhaving (opsporing, controle en sanctioneren) bij signalen van onrechtmatigheid. Buiten de reikwijdte van deze aanpak valt het rechtmatigheidstoezicht in het kader van de financiële productieverantwoordingen en accountantscontrole voor zorgaanbieders.

Doel van toezicht en handhaving

Om met name de belangen te beschermen van de (meest) kwetsbare inwoners zijn toezicht[1] en handhaving[2] cruciaal. Daarnaast moet de inwoner erop kunnen vertrouwen dat waar het gaat om de besteding van gemeenschapsgeld de overheid, ook de lokale, daar zorgvuldig mee omgaat. Dit betekent ook dat de inwoner erop mag vertrouwen dat er maatregelen genomen worden om misstanden te voorkomen en te bestrijden. Daarnaast is het doel het bevorderen van het nalevingsgedrag van aanbieders om risico's te verminderen en kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning te verbeteren.

Waar kwaliteitstoezicht bijdraagt aan passende en kwalitatief goede ondersteuning, draagt rechtmatigheidstoezicht ertoe bij dat het geld voor die ondersteuning op de juiste plek terecht komt. Dat kan zijn aan gecontracteerde leveranciers of in de vorm van persoonsgebonden budgetten of uitkeringen aan inwoners. Binnen de Jeugdwet en Wmo 2015 zijn toezicht en handhaving meer gericht op zorgaanbieders dan op inwoners. Binnen de Participatiewet ligt de nadruk meer op rechtmatigheidsonderzoek van de verstrekte uitkeringen aan inwoners.
In deze notitie gaat het specifiek over de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Wmo 2015

In de wet is opgenomen dat het "college personen aanwijst die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet" (artikel 6.1, lid 1 Wmo 2015). Daarnaast verplicht de wet om een gemeentelijke verordening te hebben voor de uitvoering van de Wmo. In de Wmoverordening moet de gemeente de handhaving ook een plaats geven, zie artikel 2.1.3 lid 4 Wmo 2015.

---

[1] Onder toezicht wordt verstaan het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling voldoet aan de gestelde eisen, het zich daarna vormen van een oordeel en het eventueel verrichten van een interventie.
[2] Onder handhaving wordt verstaan het door toezicht en het toepassen van of dreigen met maatregelen bereiken dat de algemeen geldende regels worden nageleefd.

De wetgever heeft hiermee twee zaken beoogd. Enerzijds dat de raad regels stelt ten aanzien van kwaliteitseisen van voorzieningen en eisen aan deskundigheid van beroepskrachten. Anderzijds gaat het ook om regels voor de bestrijding van oneigenlijk gebruik en misbruik van voorzieningen.

Jeugdwet

Net als in de Wmo 2015 is in de Jeugdwet geregeld dat de gemeente in de verordening regels stelt om misbruik en oneigenlijk gebruik te bestrijden (zie art. 2.9 sub d Jeugdwet). De verantwoordelijkheid voor het toezien op *rechtmatigheid* ligt dus bij de gemeente. Waar in de Wmo 2015 het aanwijzen van een toezichthouder door het college een wettelijke verplichting is, kent de Jeugdwet een dergelijke verplichting niet, maar sluit deze wet het aanwijzen van een gemeentelijk toezichthouder ook niet uit. Voor het aanwijzen van een toezichthouder jeugd is een bepaling in de verordening Jeugdhulp
opgenomen als grondslag (zie artikel 10, derde lid, van de Verordening Jeugdhulp gemeente Arnhem 2019).

Scheiding toezicht en handhaving op kwaliteit/doelmatigheid - rechtmatigheid

Het toezicht op de *kwaliteit* is voor de Jeugdwet belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. De primaire verantwoordelijkheid voor de kwaliteit ligt hiermee bij het Rijk. Maar ook gemeenten hebben een verantwoordelijkheid, aangezien zij de contracten sluiten en de accountgesprekken voeren, en heeft hiermee bepaalde doelen voor ogen voor haar inwoners.
Op het moment dat er bij de gemeente Arnhem signalen binnenkomen over de kwaliteit van zorg van aanbieder, trekt de gemeente samen op met de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (hierna IGJ). Ook is het vaak zo dat bij signalen over tekortschietende kwaliteit er ook iets met de rechtmatigheid niet in orde is.

Vanuit de gedachte dat veel aanbieders een gemeenteoverstijgend werkgebied hebben en de meeste gemeenten (nog) geen expertise hebben op het terrein van toezicht, is er binnen deze regio voor gekozen om het toezicht op kwaliteit extern te beleggen en daarbij te streven naar een gezamenlijke partij.
Het ligt ook voor de hand dat als een zorgaanbieder tekort schiet in de kwaliteit van zorg dit niet louter een lokaal vraagstuk is. Onderzoek op regionaal niveau is dan logischer.
Gemeente Arnhem maakt op dit moment voor het toezicht op de kwaliteit gebruik van de diensten van VGGM. Daar waar eventuele maatregelen nodig zijn binnen het handhaven van de kwaliteit heeft de Regio Centraal Gelderland de regie.
Waar het om *rechtmatigheid* gaat, ligt er een directe koppeling tussen de aanbieder en/of de inwoner die fraudeert en de gemeente die voor de ten onrechte verstrekte financiering verantwoordelijk is. Korte lijnen met gericht onderzoek en zo mogelijk snelle inzet van handhavingsmiddelen is daarbij gewenst.

Leeswijzer

Het eerste hoofdstuk staat in het teken van toezicht op kwaliteit. In dat hoofdstuk gaat het om afspraken die op regionaal niveau gemaakt zijn. In het tweede hoofdstuk staat een compact overzicht van het toezicht op rechtmatigheid. Onder meer wordt beschreven welke procedure gehanteerd wordt nadat een melding ontvangen is. Uiteraard heeft handhaving geen nut als er geen instrumenten zijn om te corrigeren als er iets mis is. In hoofdstuk 3 staat een overzicht van maatregelen en instrumenten die wij als gemeente in kunnen zetten. Zij zijn het sluitstuk van handhaving.

1 Kwaliteit

Per 1 januari 2017 wordt voor de gemeenten van de Regio Centraal Gelderland hulp en ondersteuning vanuit de Wmo 2015 en Jeugdwet ingekocht via het Interactief Aankoop Systeem (IAS). Dit wordt gefaciliteerd vanuit de (MGR) Sociaal Domein Centraal Gelderland, Module inkoop.

De 11 gemeenten die behoren tot de regio Centraal Gelderland hebben afgesproken om gezamenlijk een integrale aanpak te ontwikkelen voor kwaliteit, toezicht en handhaving. In het Project Kwaliteit, waarin beleidsadviseurs, kwaliteitsmedewerkers, medewerkers handhaving en zorgaanbieders zitting hadden, is medio 2019 het '*Afsprakenkader kwaliteit, toezicht en handhaving Regio Centraal Gelderland*' opgeleverd waarin een integrale aanpak op kwaliteit en een kwaliteitskader worden voorgesteld.

1.1 Kwaliteitskader

Aan de hand van de bestaande Instapcriteria en de bestaande Programma's van Eisen, is een nieuw kwaliteitskader ontwikkeld. Het toetsingskader van GGD GHOR NL dat de huidige toezichthouders Wmo hanteren en het toetsingskader dat de IGJ hanteert bij het toezicht op de jeugdhulpaanbieders, zijn beiden geïntegreerd in dit kader. Dit kwaliteitskader bevat de algemene kwaliteitseisen die gesteld worden aan zowel Wmo– als Jeugdhulp aanbieders, ten aanzien van de kwaliteit van dienstverlening. Dit betekent onder andere dat nieuwe eisen aan het kader zijn toegevoegd. Het resultaat is een kader, met daarin een compleet overzicht van de eisen die zo veel mogelijk concreet en toetsbaar zijn.
In dit kwaliteitskader zijn de kwaliteitseisen opgenomen welke gelden voor de zorgaanbieders die zorg aanbieden vanuit de Wmo 2015 en de Jeugdwet, die een contract aangaan met Regio Centraal Gelderland. Zo dienen zorgaanbieders en zorgverleners die ingezet worden op opdrachten over voldoende deskundigheid en kennis van wet- en regelgeving te beschikken op het gebied van de zorgvorm(en) waarvoor zij zich inschrijven.

Doelen van dit kwaliteitskader zijn:

- Het preciseert aan welke kwaliteitseisen gecontracteerde zorgaanbieders dienen te voldoen;
- Het geeft duidelijkheid naar cliënten: wat mogen zij verwachten van de geboden zorg en ondersteuning;
- Het is stimulerend voor de organisaties en medewerkers die de zorg uitvoeren; het helpt hen bij het voortdurend werken aan en sturen op kwaliteitsverbetering.

Het kwaliteitskader bevat tevens criteria welke van toepassing zijn op de periode rondom de inschrijving en gunning en op de gehele looptijd van de overeenkomst. Gedurende het proces voor contractering, oftewel de inschrijvingsfase, wordt de zorgaanbieder getoetst: dat wil zeggen dat Regio Centraal Gelderland, nagaat in hoeverre de zorgaanbieder voldoet en/of kan voldoen aan deze kwaliteitscriteria. Tevens is de zorgleverancier verplicht om op verzoek van de Regio Centraal Gelderland gedurende de looptijd van de toetreding tot het IAS bewijsstukken en/of verklaringen aan te leveren. Deze bewijsmiddelen dienen dan binnen 7 dagen te zijn aangeleverd. Indien deze niet in orde blijken te zijn, volgt alsnog uitsluiting van contractering.

1.2 De belangrijkste opbrengsten van Project Kwaliteit

Nieuwe inschrijvingen: zicht op kwaliteit

Aan de hand van een nieuw geformuleerde set aan onder andere geschiktheidseisen, uitsluitingsgronden en eisen vanuit het kwaliteitskader worden nieuwe inschrijvers voor de contractering gescreend. Er komt een kwaliteitscommissie, bestaande uit vertegenwoordigers van gemeenten, lokale toegang en relatiemanager van de Module Inkoop, die met elke inschrijvende partij een verificatiegesprek voert. Het doel is om alleen die zorgaanbieders toe te laten die voldoen aan de gestelde kwaliteitscriteria.

Voorlichting over rechten en plichten

Het idee is om de inkoopvoorwaarden, inclusief het kwaliteitskader, openbaar te maken en via voorlichtingsbijeenkomsten onder de aandacht te brengen van niet alleen zorgaanbieders, maar ook van gemeenten en van medewerkers van de lokale toegang. Daarnaast wordt geadviseerd meer aandacht te besteden aan het taalgebruik in beschikkingen, zodat cliënten in heldere taal uitgelegd krijgen wat hun rechten en plichten zijn.

Controleren en sanctioneren: zicht op kwaliteit

Naast officieel aangewezen toezichthouders is er ook een belangrijke rol weggelegd voor medewerkers van de lokale toegang en de relatiemanagers van de Module Inkoop. Laatstgenoemden houden zich naast het afhandelen van signalen ook bezig met periodieke trimestergesprekken. Deze gesprekken vormen een geschikte setting om de eisen uit het kwaliteitskader te bespreken en te bewaken.

Reactief toezicht op basis van signalen

Om zicht te houden op het regionale beeld is het van belang dat elk signaal, waarbij een vermoeden is dat structureel niet wordt voldaan aan gestelde eisen en afspraken, wordt vastgelegd in Vendorlink. Daarnaast worden signalen verzameld bij het Regionale Meldpunt Signalen Zorg waarbij gemeenten verzocht worden om een link te plaatsen op de gemeentelijke website naar het regionale meldpunt.
De nog op te richten kwaliteitscommissie kan aan de hand van deze signalen bekijken of sprake is van regionale trends en ontwikkelingen. Daarnaast kan zij een advies uitbrengen over het vervolg, bijvoorbeeld een gesprek met de zorgaanbieder of een onderzoek door de aangewezen toezichthouder.

Toezicht op calamiteiten

Een zorgaanbieder is verplicht een calamiteit direct te melden bij de gemeente (Wmo 2015) of de Inspectie Jeugdzorg (Jeugdwet). De Regio Centraal Gelderland heeft in het project kwaliteit het protocol 'Calamiteitentoezicht' doorontwikkeld, waarin het proces rondom het melden van calamiteiten, geweld bij de verstrekking van de voorziening is beschreven, evenals de vervolgacties.

Pro-actief toezicht: quickscan

Er is een quickscan ontwikkeld die jaarlijks bij 1/3^{e} deel van de gecontracteerde Wmo-aanbieders wordt afgenomen door de toezichthouder kwaliteit. Het voordeel van deze methode is dat direct inzicht ontstaat in de kwaliteit van de aangeboden dienstverlening en dat er advies gegeven kan worden over al of geen noodzaak voor een diepgaander onderzoek. De uitkomsten van de quickscan kunnen mede als input dienen voor het

trimestergesprek. Daarnaast wordt onderzocht of rechtmatigheidssignalen doorgezet kunnen worden naar gemeenten.

Regionale kwaliteitsfunctionaris

Er komt een regionale kwaliteitsfunctionaris die onder andere gaat zorgen voor verbinding tussen gemeenten, analyse van signalen verzorgt en die gemeenten adviseert over handhavingstaken. Daarnaast ligt er voor deze functionaris de taak om de verbinding/samenwerking tussen de diverse toezichthouders te organiseren.

2 Rechtmatigheid

Toezicht op rechtmatigheid is op dit moment nog een gemeentelijke aangelegenheid. Vanaf medio 2019 wordt het toezicht op rechtmatigheid op regionaal niveau verder uitgewerkt. De aanpak van de gemeente Arnhem, zoals in deze nota beschreven zal hier mede input voor leveren.

2.1 Uitgangspunten

De gemeente hanteert de volgende uitgangspunten:

- voorkomen is beter dan genezen, oftewel preventie is onmisbaar;
- de gemeente handhaaft op basis van signalen en risico's, doelgericht en proportioneel;
- de gemeente treedt slagvaardig op en hanteert korte afhandelingstermijnen in de handhaving;
- de gemeente kiest voor een type maatregel dat in de gegeven situatie het meest doelgericht is: eenlichte maatregel waar dat kan en een zwaardere waar dat nodig is;
- de gemeenten ziet handhaving als maatwerk en zal elke situatie apart wegen.

Het doel van handhaving is het bevorderen van nalevingsgedrag van aanbieders om risico's te verminderen en de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning te bewaken en zo nodig te verbeteren.

2.2 Preventie

Naleving van wet- en regelgeving begint met preventie en waar het om preventie gaat, begint deze aan de voorkant van de keten, namelijk bij de contractering van zorgleveranciers. Het is evident dat een goede toegangscontrole aan de poort bijdraagt aan het voorkomen van fraude, zoals in Hoofdstuk 1 uitgebreid beschreven.

Daarnaast heeft preventie betrekking op goede voorlichting aan inwoners met aandacht voor regels en afspraken. Maar preventie heeft ook te maken met het voorkomen van onterechte verstrekkingen. Voor de Wmo 2015 en de Jeugdwet geldt dat onderzocht wordt of er voorliggende voorzieningen zijn en of een vraag binnen het sociale netwerk van de inwoner opgelost kan worden. Vraag die telkens beantwoord moet worden is of een gevraagde voorziening bijdraagt aan de oplossing van een vraag en of de inwoner daarvoor in aanmerking komt.
Het is van belang dat medewerkers van de gemeente en medewerkers uit de sociale wijkteams die gaan over de toewijzing van voorzieningen, zich bewust zijn van de belangrijke rol die zij hebben bij preventie van onrechtmatig of oneigenlijk gebruik van

voorzieningen. Het vraagt ook de bereidheid om oneigenlijk gebruik bespreekbaar te maken of melding te maken van mogelijke vermoedens van misbruik. Ook moeten zij hun cliënten wijzen op hun rechten en plichten.

Met betrekking tot persoonsgebonden budgetten staat in de Uitgangspuntennotitie PGB (2017) beschreven op welke wijze de gemeente Arnhem oneigenlijk gebruik en fraude van PGB's tegen wil gaan. In het proces van verstrekking van persoonsgebonden budgetten zijn hiervoor de volgende onderdelen ingericht:

- Het college streeft er naar om terugvordering achteraf te voorkomen. De gemeente zal daarom alle zorgovereenkomsten toetsen die budgethouders sluiten, voordat betalingen aan deze hulpverleners plaatsvinden.
- Nieuwe inwoners die gebruik maken van ondersteuning (of vertegenwoordigers) kiezen bewust voor een PGB en kennen hun verantwoordelijkheden en kunnen met deze verantwoordelijkheid omgaan. De coaches van het wijkteam informeren inwoners goed tijdens het keukentafelgesprek of in de onderzoeksfase over zowel de rechten als de plichten van een PGB;
- Periodieke check op inzet van het PGB: minimaal één keer per jaar bespreekt het wijkteam met de PGB-houder of de inzet van het PGB-budget heeft bijgedragen aan de afgesproken doelen in Mijn Plan / Ons Plan en de actuele situatie van de inwoner of het gezin. Dit gesprek kan aanleiding geven tot het bijstellen van het PGB-budget.
- Helder communiceren over welke kosten wel en niet voor PGB-vergoeding in aanmerking komen.

Ook kiest de gemeente ervoor om een bewindvoerder als regievoerder alleen toe te staan als deze zelf betrokken kan en wil zijn bij de regie op de zorginhoud (in afstemming met de inwoner) en niet alleen ‘slechts’ de financiële en administratieve kant van het budgethouderschap uitvoert.

2.3 Toezicht

Het toezicht op de Wmo 2015 en de Jeugdwet is ondergebracht bij het cluster Werk & Inkomen. Er is een tweetal toezichthouders benoemd die zich specifiek richt op zorgaanbieders en PGB-houders. Met de bevoegdheden van de toezichthouder kan de aanpak van rechtmatigheid worden verbeterd.

Taken en bevoegdheden van de toezichthouder zijn onder andere:

- het verzamelen van signalen over mogelijke onrechtmatigheid;
- aanspreekpunt zijn voor sociale wijkteams bij vragen over (het omgaan met vermoedens van) onrechtmatigheid;
- nader onderzoek van ontvangen signalen, waaronder dossieronderzoek, het vorderen van informatie en het onderzoek op locatie;
- adviseren over te nemen handhavingsmaatregelen.

Daarnaast wordt er vanuit de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein gestart met zogeheten *quickscans*. Jaarlijks krijgt 1/3 van de zorgaanbieders een kort onderzoek naar de kwaliteit van zorg. Deze onderzoeken zullen mogelijk ook gegevens opleveren die niet alleen betrekking hebben op de kwaliteit van geleverde ondersteuning, maar die ook een rechtmatigheidsaspect in zich hebben. Onderzocht gaat worden hoe eventuele vragen over rechtmatigheid doorgezet kunnen worden naar de lokale toezichthouder rechtmatigheid. Op die manier worden zowel het toezicht op kwaliteit als op

rechtmatigheid geïntensiveerd en afgestemd. Het onderzoek naar de wenselijke regionale koppeling met rechtmatigheid wordt opgepakt door de MGR.

2.4 Procedure

Meldingen over mogelijk tekortschietende zorg, fouten of fraude bij zorgaanbieders komen terecht bij het regionale meldpunt. Een regionale kwaliteitscommissie i.o. , waarin onder meer toezichthouders kwaliteit en toezichthouders rechtmatigheid zitten, beoordelen een melding. Zij kunnen ook direct een oordeel vormen of er al meer bekend is van een bepaalde partij en of er niet al onderzoeken plaatsvinden.
Wanneer de melding betrekking heeft op kwaliteit wordt deze opgepakt door de externe partij die hiervoor geselecteerd is. Betreft het een melding die puur om rechtmatigheid gaat, dan wordt deze doorgezet naar de gemeente waar de melding thuis hoort.
Een vervolgstap die nog onderzocht gaat worden is de wenselijkheid om een *pool* van toezichthouders rechtmatigheid te organiseren die ten dienste van de aangesloten gemeenten rechtmatigheidsonderzoek verricht.

Zodra de melding via het regionale meldpunt ontvangen is bij de toezichthouders binnen Werk & Inkomen wordt deze opgepakt. Er vindt een eerste onderzoek plaats. Dit eerste onderzoek is bedoeld om een beeld te krijgen van de omvang en duur van het onderzoek. Meldingen van wijkcoaches, inwoners, teams leefomgeving of anderszins die rechtstreeks bij de toezichthouders of elders binnen de gemeente Arnhem binnenkomen worden zoveel mogelijk warm doorgeleid naar het regionale meldpunt. Op die manier kan de coördinatie op onderzoeken regionaal plaatsvinden.

Mochten er meer meldingen zijn dan onderzoekscapaciteit dan worden de meldingen geprioriteerd. De gemeente hanteert hierbij de volgende prioriteiten:
1. Meldingen waarbij sprake is van grote consequenties voor de inwoner.
2. Meldingen die betrekking hebben op de meest kwetsbare groep, die van beschermd wonen.
3. Meerdere meldingen die over 1 leverancier binnenkomen.
4. Meldingen die te maken hebben met persoonsgebonden budgetten.
5. Meldingen met een grote financiële impact.

Na de prioritering start de toezichthouder met het feitelijke onderzoek. Dit kan onder meer bestaan uit het horen van cliënten en het opvragen van stukken. Als het onderzoek niets oplevert, wordt het dossier gesloten. Wanneer er wel onrechtmatigheden gevonden worden, heeft de gemeente een breed palet aan handhavingsmiddelen, zie hiervoor hoofdstuk 3.

3 Handhavingsmaatregelen en -instrumenten

De gemeente staat een reeks van maatregelen ten dienste die zij kan inzetten ten behoeve van handhaving.
Een advies- of stimuleringsmaatregel is een informele niet wettelijk beschreven interventie die tot doel heeft de aanbieder bewust te maken van de risico's in haar bedrijfsvoering. Binnen vooraf aangegeven termijnen controleert de toezichthouder of deze interventie het gewenste resultaat heeft.

Wanneer de aanbieder binnen de gegeven termijn niet voldoet, kan de gemeente corrigerende maatregelen treffen. Het gaat dan om een interventie die tot doel heeft een geconstateerde tekortkoming door aanbieder zelf ongedaan te laten maken. Corrigerende maatregelen zijn onder meer verscherpt toezicht, een schriftelijke waarschuwing of een normoverdragend gesprek.

Gemeenten hebben als inkoper contractuele afspraken gemaakt met zorgaanbieders. Hierdoor is sprake van een civielrechtelijke verhouding. Als de aanbieder niet voldoet aan de overeengekomen kwaliteitseisen en er dus sprake is van wanprestatie, kan de gemeente de aanbieder in gebreke stellen. De gemeente kan daarbij besluiten om een wijziging in de cliënttoewijzing toe te passen, oftewel een cliëntenstop. Ook kan de gemeente besluiten tot een facturatiestop of een verbod op uitbreiding van het contract. Uiteindelijk kan de gemeente ook overgaan tot ontbinding dan wel beëindiging van de overeenkomst. De beginselen van redelijkheid en billijkheid zijn hierop van toepassing.

Civielrechtelijke maatregelen kunnen ook door de Regio Centraal Gelderland worden toegepast.

Ordening van interventies

Zoals hierboven beschreven kan de toezichthouder advies en stimuleringsmaatregelen toepassen en kan de gemeente meer dwingende maatregelen toepassen om het nalevingsgedrag van aanbieders te bevorderen, om risico's te verminderen en kwaliteit van de zorg te verbeteren. Bij het inzetten van interventies hanteren we de volgende piramide naar zwaarte van de maatregel:

Advies- en stimuleringsmaatregel (toezichthouder)	- Herstelaanbod door toezichthouder
Corrigerende maatregel (toezichthouder i.s.m. gemeente)	- Verscherpt toezicht - Norm overdragend gesprek (+ verbeterplan) - Schriftelijke waarschuwing (+ verbeterplan) - ingebrekestelling
Civielrechtelijke maatregel (burgerlijk/privaat) (handhaving gemeente)	- cliëntenstop - facturatiestop - verbod op uitbreiding contract - overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders - ontbinden/beëindigen overeenkomst - schadeloosstelling eisen
Bestuursrechtelijke maatregel (handhaving: gemeente)	- last onder dwangsom - last onder bestuursdwang - weigeren verzilveren PGB -terugvordering onrechtmatig verstrekte voorziening of onrechtmatig verstrekt budget
Strafrechtelijke maatregel	Vermoeden van een strafbaar feit: melding bij politie/justitie , door de gemeente of toezichthouder (of i.s.m): - Aangifte OM - Opsporingsonderzoek

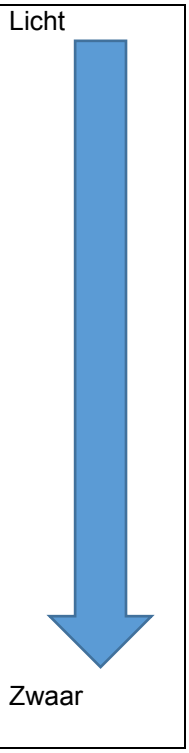

Handhaving is maatwerk. Afhankelijk van de ernst van de situatie en de kans op herhaling kan gekozen worden voor een bepaald type maatregel. De volgorde zoals die hierboven beschreven staat hoeft niet per definitie opgevolgd te worden.

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 april 2019
Ter bespreking van	Debatverzoek Beschermd Wonen
Motie van	Gerrie Elfrink (SP) Mattijs Loor (D66)
Titel motie	Toezicht zorg verbeteren
Nummer Zaaknummer	19M43

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat

- Toezicht door VGGM op Beschermd Wonen op dit moment maar in zeer beperkte mate plaatsvindt, en voornamelijk op basis van signalen van misstanden;
- Kwetsbare groepen die voor hun woonruimte afhankelijk zijn van de zorgaanbieder minder bereid zijn incidenten te melden;
- Aanbevelingen die in de conclusies van VGGM-onderzoeken worden gegeven met regelmaat niet of niet binnen de gestelde termijnen worden opgevolgd;
- De zorg volgens de WMO 2015 veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht moet zijn, moet aansluiten bij de behoefte van de cliënt, in overeenstemming moet zijn met in het vak geldende professionele standaarden en verstrekt moet worden met respect voor de cliënt;
- Het college aangeeft voor de zomer van 2019 te komen met een plan voor verbetering van het toezicht, waaronder ook het risico-gestuurd en proactief toezicht houden.

Overwegende dat

- De gemeente verantwoordelijk is voor het toezicht op bovengenoemde kwaliteitseisen en dat dit toezicht extra van belang is bij die groepen die misstanden mogelijk niet uit zichzelf melden;
- Dit toezicht zo moet worden ingericht, dat het onmogelijk is structureel onvoldoende kwaliteit van zorg te bieden.

AANGENOMEN

Verzoekt het college

- Het aangekondigde plan voor beter toezicht toe te passen op de hele breedte van de WMO 2015 en de jeugdwet en hierin in ieder geval mee te nemen:
    - Het doen van periodieke controles – dus ook als er geen incidenten gemeld worden – op basis van een onderbouwde inschatting van de risico's per zorgaanbieder;
    - Het opvolgen van relevante signalen over misstanden bij zorgaanbieders op basis van cliëntervaringen en tips van buitenstaanders;
    - Het (deels) onaangekondigd doen van controles;
    - Het voor het college en de zorgaanbieder bindend maken van de aanbevelingen van VGGM, inclusief daarin genoemde hersteltermijnen;
    - Het verbinden van consequenties aan het niet opvolgen van aanbevelingen door zorgaanbieders, inclusief een plan hoe de continuïteit van zorg in dergelijke gevallen wordt gewaarborgd;
    - Het steekproefsgewijs controleren of de geïndiceerde hoeveelheden zorg ook daadwerkelijk worden geboden, bijvoorbeeld op basis van jaarrekeningen van zorgaanbieders;
- Dit plan, inclusief eventueel benodigde aanpassingen aan verordeningen, uiterlijk voor het zomerreces aan de raad voor te leggen.

en gaat over tot de orde van de dag

Gerrie Elfrink (SP)
Mattijs Loor (D66)

Voor 31 *Motie "Toezicht zorg verbeteren" (19M43)*

Tegen 6

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	1	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Burgsteden		
van Dillen		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

PvdA	3	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 37

WijzijnAdviesraadArnhem
Jeugd

WijzijnAdviesraadArnhem
Wmo

College van Burgemeester & Wethouders
Postbus 9029
6800 EL Arnhem

Arnhem, 24 mei 2019

Onderwerp: Gevraagd advies over “Het ontwikkelen van een integrale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving gericht op de Jeugdwet en Wmo 2015.”

Geacht College,

Algemeen
In grote lijnen juichen de adviesraden Jeugdhulp en Wmo het plan van kwaliteitsverbetering en de uitgangspunten waaronder openbaarheid, transparantie en vertrouwen van de notitie Kwaliteit, Toezicht en Handhaving van harte toe. De notitie laat zien dat de materie grondig is doorzocht en in een heldere structuur is vormgegeven.

Risico’s en punten van aandacht

- Afwezigheid van het begrip professionele verantwoordelijkheid als het gaat over kwaliteit.
- Is het budget voor kwaliteit, toezicht en handhaving toereikend; het begrote bedrag voor controle is slechts een fractie van het te controleren budget.
- Gevaar van toenemende bureaucratisering door te gedetailleerde controle. Met name voor kleine aanbieders kan dit drempelverhogend werken.
- Onduidelijkheid over de exacte rolverdeling tussen gemeenten en regio en de daarmee gepaard gaande verantwoordelijkheid.
- Onduidelijkheid over de te volgen procedure als er onenigheid is tussen de betrokkenen.
- Paradox van accent op samenwerking tussen de zorgaanbieders naast de huidige dominante praktijk van marktconcurrentie bij het sociale domein.
- Belangenverstrengeling in de taak en functie van de Lokale Toegang/sociale wijkteams bij de indicatie en uitvoering van zorg en de toetsing daarvan als lid in de kwaliteitscommissie. In de inkooprelatie zou de stichting Sociale Wijkteams geen formele rol moeten hebben.
- Er moeten waarborgen komen zodat maatwerk mogelijk blijft.
- Alertheid op mogelijk verhoogde drempel bij de uitgebreidere kwaliteitstoetsing vooraf voor kleine aanbieders met een specialistisch product.

- Samenstelling van de kwaliteitscommissie: alertheid is geboden op het voorkomen van belangenverstrengeling en “dubbele petten”; hoe ervaringen en belangen van gebruikers van zorg hierin een plaats te geven?
- Tijdsdruk kwaliteitscommissie kan mogelijk erg hoog worden gezien aantal aanbieders; is er een realistisch tijdpad te maken voor het tijdig controleren van alle aanbieders.

Adviezen

1. KWALITEIT

Hanteer het begrip ‘professionele verantwoordelijkheid’ als een van de uitgangspunten en/of als centrale waarde en praktiseer vandaar uit bijvoorbeeld de kwaliteitseis van het kunnen/durven aanspreken van elkaar in de hulpketen.

Onderzoek de mogelijkheden tot een echt onafhankelijke kwaliteitscommissie dus een kwaliteitscommissie zonder leden van de sociale wijkteams uit Arnhem. Dit ter voorkoming van belangenverstrengeling. Alternatieven voor leden van de kwaliteitscommissie kunnen zijn: belangenverenigingen, ervaringsdeskundigen/gebruikers van zorg, leden van wijkteams uit andere gemeenten en mogelijk deskundigen op consultbasis.

Reactie gemeente: De professionele verantwoordelijkheid van wijkcoach en aanbieder blijft een belangrijk uitgangspunt bij de zorgtoewijzing en zorgverlening. Dit is ook een reden dat in het Kwaliteitskader waarborgen worden gevraagd over het minimale deskundigheidsniveau van zorgverleners.
De samenstelling van de Kwaliteitscommissie is nog niet definitief bepaald. Wij zien wel meerwaarde om het sociaal wijkteam hierin een rol te geven, omdat het sociaal wijkteam de zorg moet toewijzen aan een aanbieder en dus - naast de inwoner - een belangrijke afnemer is van de aanbieder. Daarnaast kan het sociaal wijkteam ervaringen vanuit de praktijk inbrengen in de Kwaliteitscommissie en hierop aanbieders ook kritisch bevragen.

2. BUREAUCRATIE

Besteed extra aandacht aan het stroomlijnen tussen gemeente en regio en andere betrokken partijen waardoor bureaucratie, en onduidelijkheid over regievoering en verantwoordelijkheid wordt voorkomen. Dit kan ook leiden tot besparingen waardoor meer geld kan worden ingezet voor de daadwerkelijke hulpverlening.

Zorg voor een gebruiksvriendelijk kader om aan te besteden zonder tijdrovende bureaucratische procedures.

Reactie gemeente: De nieuwe aanbesteding is er op gericht om tot productvereenvoudiging te komen. Minder producten en een helderder onderscheid tussen producten moeten er toe leiden dat

zowel de zorgtoewijzing als de zorginkoop vereenvoudigd wordt. Hiervan profiteren sociale wijkteams, aanbieders en inwoners.
Daarnaast verwachten we dat door de nieuwe aanpak rondom kwaliteit de samenwerking tussen de gemeente, regio en zorgaanbieders ook beter gestroomlijnd wordt. Niet alleen door het instellen van een regionale kwaliteitsfunctionaris, maar ook doordat de processen van sturen aan de voorkant, tijdens de zorgverlening en handhaving beter op elkaar gaan aansluiten.

3. KOSTEN
Houd vanaf de invoering goed zicht op de benodigde kosten om kwaliteit, toetsing en handhaving adequaat uit te voeren eventueel in vergelijking met andere gemeenten. Alle kosten die hierop bespaard kunnen worden, kunnen ten goede komen aan de inhoud van de zorg.

Reactie gemeente: We zullen de kosten van de intensivering kwaliteitstoetsing jaarlijks goed monitoren

4. AANBOD
Zorg ervoor dat er ruim voldoende zorgaanbieders voor de burger beschikbaar blijven, zowel kleine als grotere aanbieders, generalistische en specialistische aanbieders en dat de Lokale Toegang/het wijkteam goed op de hoogte is van alle mogelijkheden zodat de burger op maat geholpen kan worden.

Reactie gemeente: Wij verwachten dat na de nieuwe aanbesteding ruim voldoende aanbieders beschikbaar zullen blijven, inclusief spreiding over klein/groot, specialistisch/generalistisch. Het huidige aantal van 700 aanbieders is namelijk enorm groot en we verwachten dat - ook na toetsing - voldoende aanbieders zullen voldoen aan de nieuwe kwaliteitseisen.

5. NALEVING
Maak vooraf helder welke sancties worden toegepast jegens de leverancier als de toegezegde kwaliteit niet gehaald/gehandhaafd wordt en hoe de betreffende gedupeerde hiervoor gecompenseerd kan worden.

Reactie gemeente: In het rapport is een Handhavingskader beschreven waarin de diverse maatregelen en instrumenten zijn beschreven die de gemeente/RCG kan inzetten indien handhaving noodzakelijk is. Deze instrumenten zijn van licht naar zwaar gecategoriseerd. Uiteindelijk blijft het maatwerk welke maatregel het meest passend is in een bepaalde situatie.
Dit handhavingskader zal regionaal nog verder worden uitgewerkt, maar biedt al houvast in het toepassen van sancties.
Indien een cliënt niet langer bij een slecht presterende zorgaanbieder in zorg kan blijven, dan zullen sociale wijkteams in overleg met de inwoner zorgen voor een andere aanbieder, die wel passende en kwalitatief goede zorg kan bieden.

Uiteraard zijn wij graag bereid, indien hieraan uwerzijds behoefte bestaat, een (mondelinge) toelichting te geven.

Met vriendelijke groet,
Mede namens de leden van de Adviesraden Jeugdhulp en Wmo,

Hanneke Bakx, voorzitter Adviesraad Jeugdhulp
Martin Knoop, voorzitter Adviesraad Wmo

Competenties in relatie tot de aanpak van kindermishandeling

December 2008

Jessica van Rossum, Ingrid ten Berge & Inge Anthonijsz Nederlands Jeugdinstituut, Utrecht

Colofon

© 2008 Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming.

Deze publicatie is te downloaden van de websites www.nji.nl en www.aanpakkindermishandeling.nl.

Auteurs

Jessica van Rossum
Ingrid ten Berge
Inge Anthonijsz

Nederlands Jeugdinstituut
Catharijnesingel 47
Postbus 19221 3501 DE
Utrecht www.nji.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4
   - Waarom deze competenties? 4
   - Voor wie is deze publicatie? 5
   - Opzet 5
   - Verantwoording 6
   - Leeswijzer 7

2. Kerncompetenties en doelgroepen 8
   - Kerncompetenties 8
   - Doelgroepen en varianten 9

3. Competenties voor de aanpak van kindermishandeling 12
   - Beroepshouding 12
   - Signaleren 13
   - Handelen 15
   - Samenwerken 19
   - Evalueren 21

4. Voorwaarden 22
   - Beleid 22
   - Richtlijnen 22
   - Werkbegeleiding 22
   - Scholing 23
   - Tijd 23
   - Verantwoordelijkheidsverdeling 23
   - Verslaglegging 23

Bijlage I Gebruikte literatuur 24

Bijlage II Gesprekspartners 25

1 Inleiding

Waarom deze competenties?

Het bestrijden van kindermishandeling is een van de belangrijkste prioriteiten voor het programmaministerie voor Jeugd en Gezin. Dat is niet voor niets: naar schatting zijn jaarlijks ruim 100.000 kinderen slachtoffer van kindermishandeling in hun thuissituatie. Om te zorgen dat deze kinderen zo snel mogelijk worden gesignaleerd en geholpen, heeft het ministerie besloten om in het hele land een regionaal sluitende aanpak van kindermishandeling in te voeren.[1] In 35 regio's wordt tussen 2008 en 2011 gewerkt aan het voorkomen, zo vroeg mogelijk signaleren en zo snel mogelijk stoppen van kindermishandeling. Eén van de onderdelen van deze aanpak is een regionaal scholingsplan voor deskundigheidsbevordering van beroepskrachten. Immers, een goed functionerende en sluitende aanpak kan alleen tot stand worden gebracht als alle beroepskrachten in de keten alert zijn, weten wat de signalen van kindermishandeling zijn en kunnen handelen als ze vermoeden dat een kind slachtoffer is van kindermishandeling.

Doel van deze publicatie is antwoord te geven op de vraag wat beroepskrachten die met kinderen en/of ouders[2] werken moeten kennen en kunnen om kindermishandeling te signaleren en vervolgens te handelen. Dit is uitgewerkt in competenties. Competenties hebben betrekking op kennis, vaardigheden en houdingsaspecten waarover iemand moet beschikken om zijn taken en verantwoordelijkheden op een adequate wijze te vervullen. Met betrekking tot de aanpak van kindermishandeling gaat het hier specifiek om competenties rond het signaleren van mogelijke kindermishandeling, weten hoe te handelen bij zorgen over een kind, en effectief samenwerken met anderen.

De hier beschreven competenties zijn niet bedoeld als beoordelings- of selectiecriterium, maar als uitgangspunt voor het ondersteunen en versterken van de expertise van beroepskrachten. Kindermishandeling is voor velen een beladen thematiek: emoties, angsten en normatieve vragen belemmeren mensen in het durven signaleren en actie ondernemen. Beroepskrachten zijn vaak onvoldoende opgeleid om deze problematiek te signaleren of te bespreken, met elkaar of met ouders. Zij aarzelen of hun zorgen wel terecht zijn, zijn bang om ouders onterecht te beschuldigen of kunnen de mogelijke gevolgen van ingrijpen in een opvoedingssituatie - voor de gezinsleden en voor zichzelf - niet overzien. Vooral het praten met ouders wordt als heel lastig ervaren. Beroepskrachten voelen zich onzeker en onvoldoende toegerust om vermoedens van kindermishandeling met ouders te bespreken; ze zijn bang voor de reactie van ouders of voor de gevolgen voor het kind. Als beroepskrachten uiteindelijk de stap nemen om te melden bij het AMK, verwachten zij dat de kindermishandeling meteen wordt aangepakt en gestopt. Niet iedereen realiseert zich dat een zorgvuldige aanpak vaak een lange weg is, waardoor teleurstelling ontstaat dat actie uitblijft. Dergelijke dilemma's en ervaringen leiden tot uitstel of soms zelfs afstel van handelen.

Training en scholing zijn belangrijke middelen om beroepskrachten zo goed mogelijk toe te rusten om hun verantwoordelijkheid voor mishandelde kinderen te kunnen en durven nemen. De competenties geven aan welke kennis en vaardigheden daarvoor nodig zijn. Om het geleerde daadwerkelijk in de praktijk te kunnen toepassen, is deskundigheidsbevordering echter niet genoeg. Kennis en vaardigheden zijn een voorwaarde om te kunnen handelen, maar geen garantie dat de beroepskracht

daadwerkelijk actie onderneemt. Daarvoor is ook durf nodig; durf om risico's te nemen en door te zetten in het belang van het kind. Ondersteuning vanuit de organisatie in de vorm van onder andere werkbegeleiding,

[1] Factsheet 'Landelijke invoering aanpak kindermishandeling' (2007). Utrecht / Den Haag: Nederlands Jeugdinstituut / Programmaministerie voor Jeugd en Gezin.

[2] Of anderen die de dagelijkse zorg en verantwoordelijkheid voor de opvoeding van kinderen hebben.

multidisciplinaire besluitvorming, protocollen en goede afspraken over verantwoordelijkheden, is een belangrijke voorwaarde om dit te kunnen doen. In het laatste hoofdstuk gaan we hier nader op in.

Voor wie is deze publicatie?

Deze publicatie is in eerste instantie bedoeld voor de regiocoördinatoren en beroepskrachten die in het kader van het project Regionale invoering aanpak kindermishandeling voor hun regio een scholingsplan gaan opstellen. Zij kunnen de competenties gebruiken bij hun analyse voor welke beroepsgroepen en op welke aspecten bij- en nascholing het meest urgent is. De competenties zijn tevens een basis voor inhoudelijke criteria die aan goed bij- en nascholingsaanbod gesteld kunnen worden.[3] De regio's kunnen deze inzetten om een onderbouwde keuze voor een specifiek scholingsaanbod te maken.

Deze publicatie wordt ook beschikbaar gesteld aan organisaties op het gebied van training en scholing, zowel de initiële beroepsopleidingen als aanbieders van bij- en nascholing. Het maakt inzichtelijk wat (aanstaande) beroepskrachten die met kinderen en/of ouders werken, uiteindelijk moeten weten en kunnen. Deze organisaties kunnen de competenties gebruiken als uitgangspunt voor hun curriculum. Beroepskrachten, werkgevers, beroepsverenigingen en vakbonden kunnen de competenties gebruiken om individueel of op groepsniveau te bespreken wat ervoor nodig is om beroepskrachten zo goed mogelijk toe te rusten voor de aanpak van kindermishandeling.

Ten slotte zijn er naast beroepskrachten ook vrijwilligers die veel met kinderen werken, bijvoorbeeld in de scouting of bij sportverenigingen. Zij zijn belangrijke potentiële signaleerders van kindermishandeling. Mogelijk bieden de competenties ook voor hen een bruikbaar kader voor ondersteuning en training van medewerkers.

<u>Opzet</u>

In deze publicatie bieden we een overzicht van de competenties die nodig zijn om kindermishandeling te kunnen signaleren en aan te pakken. Onder kindermishandeling wordt verstaan 'elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel' (Wet op de jeugdzorg, 2005). Het gaat hierbij om de volgende vormen:

- Seksuele mishandeling
- Fysieke mishandeling
- Emotionele / psychische mishandeling
- Fysieke verwaarlozing
- Emotionele / psychische verwaarlozing
- Getuige zijn van relationeel geweld

Een competente beroepskracht is in staat om kindermishandeling te signaleren, adequaat om te gaan met vermoedens en effectief samen te werken met anderen. Een adequate aanpak van kindermishandeling vraagt daarnaast van verschillende beroepsgroepen specifieke competenties op het terrein van onderzoek/diagnostiek, behandeling, en bescherming van kinderen. Deze competenties

[3] Ten behoeve van het project Regionale invoering aanpak kindermishandeling ontwikkelt het Nederlands Jeugdinstituut ook kwaliteitscriteria voor bij- en nascholingsaanbod (zie www.aanpakkindermishandeling.nl).

worden hier niet uitgewerkt, omdat we ons concentreren op die functies die essentieel zijn om kindermishandeling zo snel mogelijk op te sporen en waar nodig hulp in gang te zetten: signaleren, handelen, samenwerken en evalueren. De daarvoor benodigde competenties zijn tevens belangrijk om meldcodes en handelingsprotocollen goed te kunnen toepassen. In hoofdstuk 2 beschrijven we de kerncompetenties die nodig zijn om de verschillende functies uit te kunnen voeren. In hoofdstuk 3 wordt voor elke kerncompetentie uitgewerkt over welke kennis en vaardigheden beroepskrachten moeten beschikken. Naast kennis en vaardigheden, bepalen houdingsaspecten of de beroepskracht in staat is om bepaalde functies uit te voeren. Omdat deze houdingsaspecten ten grondslag liggen aan alle kerncompetenties, hebben wij er hier voor gekozen om houdingsaspecten overkoepelend uit te werken als 'beroepshouding'. Verschillen tussen beroepskrachten in taken en verantwoordelijkheden komen tot uiting door bij de kerncompetenties een onderscheid te maken in een basisvariant en twee plusvarianten. De basisvariant geeft de kennis en vaardigheden weer waarover elke beroepskracht moet beschikken. In de plusvarianten worden voor specifieke doelgroepen aanvullende kennis en vaardigheden beschreven.

Voor een goed begrip van de competenties zijn twee opmerkingen van belang. Wanneer in de tekst wordt gesproken van een 'kind' of 'jeugdige' zonder leeftijdsaanduiding dan gaat het om een minderjarige in de leeftijd van 0 tot 18 jaar. Wanneer wordt verwezen met 'hij' naar een beroepskracht in het algemeen, dan worden hiermee zowel mannen als vrouwen bedoeld.

Verantwoording

De competenties zijn tot stand gekomen na bestudering van relevante literatuur (zie bijlage I) en raadpleging van experts en beroepsgroepen (zie bijlage II). In de literatuur is gezocht naar competenties die gerelateerd zijn aan de aanpak van kindermishandeling. Deze competenties zijn verzameld, beoordeeld op toepasbaarheid en verwerkt in een conceptnotitie competenties kindermishandeling. Deze notitie is in een expertmeeting besproken met deskundigen op het terrein van training en scholing rond kindermishandeling en huiselijk geweld.

Vervolgens is een aangepaste notitie in individuele gesprekken voorgelegd aan vertegenwoordigers van en professionals uit diverse werkvelden en beroepsgroepen: branche-organisaties, beroepsverenigingen, platforms, vakbond en het landelijk cliëntenplatform jeugdzorg. Doel van deze gesprekken was na te gaan of de competenties herkenbaar en relevant zijn en hoe de verschillende beroepsgroepen aankijken tegen de gemaakte indeling in varianten. De algemene reactie was dat de competenties helder, herkenbaar en volledig zijn. Ze vormen een goede basis voor het ondersteunen en versterken van de expertise van beroepskrachten. De indeling in basis- en plusvarianten werd ook herkenbaar en bruikbaar gevonden, waarbij de meeste gesprekspartners konden aangeven in welke variant(en) zij verschillende functies binnen hun werkveld of beroepsgroep zouden plaatsen. Duidelijk werd dat de varianten in principe minimumeisen aangeven, maar dat dit nog geen realiteit is:

beroepskrachten zijn op dit moment lang niet allemaal voldoende geschoold. Ook werd benadrukt dat ondersteuning vanuit de organisatie essentieel is om daadwerkelijk actie te ondernemen. Een belangrijk discussiepunt bleek het bespreekbaar maken van zorgen of vermoedens bij ouders. Deze competentie is opgenomen in plusvariant 1. Diverse gesprekspartners gaven aan dat ook in de basisvariant bepaalde gespreksvaardigheden nodig zijn bij het signaleren en ouders en/of jeugdige te informeren over eventuele vervolgstappen. In voorliggende notitie is dit toegevoegd. Ten slotte zijn er verschillende suggesties gedaan voor een verbeterde formulering van specifieke punten. De feedback die in de gesprekken is gegeven, is zo goed mogelijk verwerkt in voorliggende notitie.

Bij de ontwikkeling van de competenties is ervoor gekozen om het perspectief van het mishandelde kind als uitgangspunt te nemen en niet bestaande beroepsprofielen. Dat betekent dat primair is gekeken welke competenties nodig zijn om kindermishandeling aan te pakken, over alle beroepsgroepen en werkvelden heen. Beroepsprofielen geven voor een specifieke beroepsgroep aan over welke competenties beroepskrachten moeten beschikken. Kindermishandeling komt daarin meestal niet of niet uitgebreid aan bod. De competenties kindermishandeling kunnen worden beschouwd als een verbijzondering van bestaande, meer algemene, competenties. Welke plek dit krijgt in de beroepsprofielen, is een zaak van de betrokkenen.

Op verschillende manieren is wel afstemming gezocht met lopende ontwikkelingen. De competenties zijn op het onderdeel 'aanpak kindermishandeling' afgestemd met de competentieprofielen die vanuit het Actieplan Professionalisering Jeugdzorg zijn opgesteld voor werkers in de jeugdzorg. Deze afstemming was mogelijk, omdat de competenties tegelijkertijd zijn ontwikkeld.

In opdracht van het ministerie van OCenW hebben MOVISIE en het Nederlands Jeugdinstituut algemene competenties rond huiselijk geweld opgesteld, om initiële opleidingen te stimuleren meer aandacht te besteden aan de problematiek van huiselijk geweld. Deze competenties zijn afgeleid van de kerncompetenties kindermishandeling.

Ten slotte is er contact geweest met het ministerie van VWS, dat de ontwikkeling van competenties voor het werken in een Centrum voor Jeugd en Gezin begeleidt. Gezien het beginstadium van deze ontwikkeling, is afgesproken hen op de hoogte te houden van de competenties kindermishandeling.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk beschrijven we de kerncompetenties en de driedeling in doelgroepen: basisvariant, plusvariant 1 en plusvariant 2. Hoofdstuk 3 start met een uitwerking van de beroepshouding; vervolgens worden de kerncompetenties uitgewerkt in kennis en vaardigheden. In hoofdstuk 4 gaan we in op voorwaarden die nodig zijn om de beroepskracht te ondersteunen in de aanpak van kindermishandeling.

2 Kerncompetenties en doelgroepen

Kerncompetenties

Van beroepskrachten wordt verwacht dat zij in staat zijn om kindermishandeling te signaleren, adequaat om te gaan met vermoedens en effectief samen te werken met anderen. Dit vraagt van hen verschillende soorten kennis en vaardigheden. De kerncompetenties kindermishandeling zijn daarom uitgesplitst naar de functies signaleren, handelen, samenwerken en evalueren. Houdingsaspecten die daarbij nodig zijn, worden samengevat in een overkoepelende omschrijving van beroepshouding.

Beroepshouding: De beroepskracht is zich bewust dat kindermishandeling voorkomt en erkent dat hij een verantwoordelijkheid heeft in de aanpak daarvan

Een voorwaarde om adequaat te kunnen reageren, is dat de beroepskracht zich realiseert dat kindermishandeling voorkomt, bereid is om zijn verantwoordelijkheid in de aanpak daarvan te nemen en zich daarbij bewust is van zijn mogelijkheden, beperkingen en dilemma's.

Signaleren

Onder signaleren verstaan we het waarnemen en interpreteren van aanwijzingen in gedrag en lichamelijk welzijn van het kind, gedrag van de ouders en de gezinsomgeving die mogelijk wijzen op kindermishandeling. De bijbehorende kerncompetentie luidt:

- *De beroepskracht is in staat om signalen van kindermishandeling te onderscheiden en te benoemen*

Handelen

Onder handelen verstaan we het actie ondernemen om een vermoeden van kindermishandeling nader te (laten) uitzoeken en waar nodig hulp in gang te (laten) zetten om de kindermishandeling te stoppen. De handelingsmogelijkheden van signaleerders zijn mede afhankelijk van hun taken en verantwoordelijkheden, maar omvatten onder andere het in gesprek gaan met ouders en/of jeugdige, overleggen met collega's, en advies vragen of melden bij het AMK. Handelen omvat hier niet onderzoek /diagnostiek, behandeling of bescherming van jeugdige en/of ouders.

De bijbehorende kerncompetenties luiden:

- *De beroepskracht kan een vermoeden van kindermishandeling nader (laten) uitzoeken*
- *De beroepskracht is in staat om zorgen op een open en respectvolle manier met ouders en kinderen te bespreken*
- *De beroepskracht kan waar nodig hulpverlening in gang (laten) zetten om de kindermishandeling te stoppen en de schade te beperken*

Samenwerken

Onder samenwerken verstaan we het inhoudelijk en procesmatig afstemmen van de activiteiten die verschillende betrokken professionals rond en voor gezinnen uitvoeren. Goede samenwerking vereist tenminste het delen van informatie (binnen de geldende juridische en wettelijke kaders), goede afspraken over ieders taken en verantwoordelijkheden en gebruik maken van elkaars deskundigheid.

De bijbehorende kerncompetenties luiden:

- *De beroepskracht is in staat om binnen de geldende wettelijke en juridische kaders informatie te delen met anderen*

- *De beroepskracht is in staat om afspraken te maken over de taken en verantwoordelijkheden van betrokken beroepskrachten*

Evalueren
Onder evalueren verstaan we het nagaan of het eigen handelen of dat van anderen tot het gewenste resultaat voor de jeugdige heeft geleid, en het waar nodig actie ondernemen om dat resultaat alsnog te bereiken.

De bijbehorende kerncompetentie luidt:

- *De beroepskracht is in staat te evalueren of zijn handelen en/of dat van anderen tot het gewenste resultaat voor het kind heeft geleid*

In de praktijk kunnen deze competenties niet los van elkaar worden gezien. Ook is geen sprake van een chronologische volgorde. Het omgaan met vermoedens van kindermishandeling vraagt afwisselend om kunnen signaleren, uitzoeken, bespreken, samenwerken en evalueren. Het bespreken van zorgen of vermoedens met ouders en jeugdigen is daarbij een van de meest essentiële, maar ook een van de moeilijkste competenties, gezien de emoties en dilemma's die daarbij spelen.

<u>Doelgroepen en varianten</u>
Een medewerker in de jeugdzorg moet over andere kennis en vaardigheden beschikken dan een arts op de afdeling spoedeisende hulp of een onderwijzer. En een schoolmaatschappelijk werker of huisarts heeft deels andere competenties nodig dan een algemeen maatschappelijk werker of een internist. De handelingsmogelijkheden die beroepskrachten hebben en de daarvoor benodigde competenties, zijn mede afhankelijk van de taken en verantwoordelijkheden die zij vanuit hun functie hebben in het contact met jeugdigen en/of ouders. Wel moet iedereen tenminste de signalen van kindermishandeling kunnen opvangen en toetsen bij collega's, ouders en/of jeugdige. Daarom maken we een onderscheid tussen basiscompetenties die voor iedereen gelden en twee plusvarianten voor verschillende beroepsgroepen. De basiscompetenties zijn voor alle beroepskrachten van toepassing. Ze geven weer wat iedereen tenminste moet weten en kunnen om kindermishandeling te kunnen aanpakken. Daar bovenop geldt voor beroepskrachten die een functionele verantwoordelijkheid hebben in het bespreken van vermoedens van kindermishandeling plusvariant 1. Voor beroepskrachten die hulp en/of bescherming bieden gelden naast de basisvariant ook plusvariant 1 en 2.

Basisvariant
Alle beroepskrachten die werken met kinderen en/of met ouders hebben een

signaleringsverantwoordelijkheid. Van hen wordt verwacht dat zij zorgen rond kindermishandeling signaleren, toetsen bij collega's, ouders en/of jeugdige, waar nodig advies vragen of melden bij het AMK en binnen wettelijke en juridische kaders informatie delen met anderen.

Plusvariant 1
Beroepskrachten met een bespreekverantwoordelijkheid. Zij worden in staat geacht om vermoedens van kindermishandeling met ouders en/of jeugdigen te bespreken. Ook wordt van hen verwacht dat zij in staat zijn om hulpverlening in gang te laten zetten en met andere beroepskrachten een taakverdeling af te spreken.

Plusvariant 2

Beroepskrachten die verantwoordelijk zijn voor hulpverlening en/of bescherming aan jeugdigen en gezinnen. Van hen wordt verwacht dat zij in staat zijn vermoedens van kindermishandeling uit te zoeken, hulp in gang te zetten en/of te coördineren en waar nodig bescherming in te (laten) zetten.[4]

Het onderscheid in deze drie varianten is in de praktijk niet zo strikt als hier wordt geschetst. Er is veeleer sprake van een glijdende schaal, waarbij de plusvarianten niet alleen meer, maar vaak ook meer specifieke kennis en vaardigheden vragen. De varianten geven daarbij aan over welke kennis en vaardigheden beroepskrachten minimaal moeten beschikken; dit betekent echter niet dat zij niet méér mogen doen. Daarnaast verwachten we van beroepskrachten dat zij hun eigen verantwoordelijkheden, mogelijkheden en beperkingen kennen en op het juiste moment anderen inschakelen als zij niet in staat zijn of zich niet in staat voelen om adequaat te handelen.

Tenslotte merken we op dat de hier geschetste competenties weliswaar minimumeisen weergeven, maar dat dit nog lang geen realiteit is. Op dit moment worden de meeste beroepskrachten in de basisopleiding en bij- en nascholing onvoldoende geschoold in het omgaan met vermoedens van kindermishandeling. Om te realiseren dat beroepskrachten in alle varianten daadwerkelijk over de benodigde competenties beschikken en daarnaar kunnen handelen, zijn aanvullende scholing en begeleiding absoluut noodzakelijk.

Voorbeelden

Onderstaand schema geeft ter illustratie enkele voorbeelden van beroepskrachten in de verschillende varianten. Het schema is niet uitputtend bedoeld. De specifieke positionering van functies en verantwoordelijkheden is aan de beroepskrachten en organisaties zelf. Zij zijn het beste in staat om te beoordelen welke verantwoordelijkheden bij welke specifieke functies horen. Daarbij kan worden opgemerkt dat ook op organisatieniveau vastgesteld kan worden welke competenties in de organisatie tenminste aanwezig dienen te zijn en bij welke functies.

[4] Het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en de Raad voor de Kinderbescherming hebben daarnaast een specifieke verantwoordelijkheid en bevoegdheden in het onderzoeken van situaties van (vermoedelijke) kindermishandeling. In feite vormen zij daarmee plusvariant 3.

Variant	Voorbeelden beroepskrachten
Basisvariant Alle beroepskrachten die werken met kinderen en/of met ouders	- Arts spoedeisende hulp - Kraamverzorgende - Tandarts - Fysiotherapeut - Pedagogisch medewerker kinderopvang - Leerkracht
Plusvariant 1 Beroepskrachten die een verantwoordelijkheid hebben in het bespreken van vermoedens van kindermishandeling met ouders/kinderen	- Intern begeleider, zorgcoördinator - Politieagent - Huisarts - Kinderarts - Volwassenpsychiater - Hulpverlener verslavingszorg - Geestelijk verzorger
Plusvariant 2 Beroepskrachten die een verantwoordelijkheid hebben in het bieden van hulp en/of bescherming	- Schoolmaatschappelijk werker - Jeugdverpleegkundige - Consultatiebureau-arts, schoolarts - Jeugdhulpverlener - Jeugdbeschermer - Orthopedagoog - Kinderpsychiater

3 Competenties voor de aanpak van kindermishandeling

Beroepshouding: de beroepskracht is zich bewust dat kindermishandeling voorkomt en erkent dat hij een verantwoordelijkheid heeft in de aanpak daarvan

Basisvariant

- Is zich bewust dat kinderen of ouders waar hij mee werkt slachtoffer en/of pleger kunnen zijn
- Is zich bewust dat kindermishandeling het recht van kinderen op een gezonde ontwikkeling en welzijn in gevaar brengt
- Heeft begrip voor andere culturele en levensbeschouwelijke opvattingen, maar is ook bereid om grenzen te stellen aan het gedrag van ouders wanneer dat in het belang van het kind is
- Aanvaardt dat hij een verantwoordelijkheid heeft in het signaleren en handelen en is bereid om deze verantwoordelijkheid te nemen zo lang dat nodig is voor de veiligheid en het welzijn van het kind
- Stelt zich met respect en inlevingsvermogen op naar ouders en kinderen die betrokken zijn, ook al is hij het niet eens met het gedrag van de ouders
- Is bereid zorgen over een kind te bespreken met ouders en kind vanuit een open en niet-veroordelende houding
- Is zich bewust van de eigen normen en waarden die een rol spelen bij het signaleren en bespreekbaar maken
- Beseft dat er grenzen zijn aan de eigen verantwoordelijkheid en mogelijkheden en is bereid deze grenzen te stellen
- Is bereid tijdig advies of hulp te vragen bij het omgaan met vermoedens
- Realiseert zich dat er vele andere beroepskrachten bij kind en ouders betrokken kunnen zijn, en is bereid zo nodig met hen samen te werken en te vertrouwen op hun deskundigheid
- Is zich bewust van eigen sterke en zwakke kanten, emoties en dilemma's en kan deze benoemen

Signaleren: de beroepskracht is in staat om signalen van kindermishandeling te onderscheiden en te benoemen

Basisvariant

Kennis: de beroepskracht heeft recente kennis over de vormen, signalen, omvang, het ontstaan en de gevolgen van kindermishandeling

- Kent de definitie, omvang, vormen en mogelijke gevolgen van kindermishandeling
- Kent de signalen bij de doelgroep waar hij mee werkt (lichamelijk welzijn en gedrag kind, gedrag ouders, gezinssituatie)
- Weet dat kindermishandeling het resultaat is van een samenspel van factoren op het niveau van het kind, de ouder(s) en de leefsituatie
- Kent relevante signaleringschecklists of -instrumenten
- Weet wanneer sprake kan zijn van een levensbedreigende situatie (waarin onmiddellijk handelen nodig is)
- Weet dat kindermishandeling normatieve problematiek is, dat wil zeggen dat de grenzen mede bepaald worden door maatschappelijke, culturele en levensbeschouwelijke opvattingen

Vaardigheden: de beroepskracht kan signalen van kindermishandeling herkennen, analyseren en benoemen en zijn zorgen concreet onderbouwen

- Kan zowel verbale als niet-verbale signalen over kinderen en hun gezinsomgeving die wijzen op een zorgwekkende opvoedingssituatie en/of kindermishandeling herkennen en benoemen
- Kan eigen waarnemingen en oordelen van die van anderen (beroepskrachten en/of betrokkenen) scheiden
- Kan relevante signaleringschecklists of -instrumenten toepassen
- Kan concreet onderbouwen op grond van welke signalen en waarom hij zich zorgen maakt over een kind
- Kan beoordelen of sprake is van een levensbedreigende situatie (waarin onmiddellijk handelen nodig is)

Plusvariant 1

Aanvullende kennis

- Weet wat kinderen minimaal nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen en wat de taken van ouders hierin zijn
- Weet wat de belangrijkste risico- en beschermende factoren zijn
- Weet voor de doelgroep waar hij mee werkt wat de belangrijkste verschillen zijn in normen, waarden en culturele en levensbeschouwelijke opvattingen over opvoeding en ontwikkeling

Aanvullende vaardigheden

- Kan bij zijn afweging rekening houden met de ontwikkeling en leeftijd van kind en ouders
- Kan bij zijn afweging rekening houden met culturele en levensbeschouwelijke opvattingen die een rol spelen binnen een gezin, maar kan ook beoordelen wanneer algemeen aanvaardbare grenzen worden overschreden

- Kan schriftelijk, concreet en compact vastleggen wat hij waarneemt en dit in een dossier bijhouden

Plusvariant 2 *Aanvullende kennis*

- Kent de signalen en mogelijke gevolgen bij kinderen uit verschillende leeftijdsgroepen (0-4 jaar, 4-12 jaar, 12-18 jaar)
- Kent relevante risicotaxatie-instrumenten

Aanvullende vaardigheden

- Kan signalen die elkaar tegenspreken of van verschillend niveau zijn herkennen, benoemen en tegen elkaar afwegen
- Kan een onderbouwde inschatting maken van de risico's voor het kind in de toekomst (risicotaxatie), waar mogelijk met behulp van een risico taxatie instrument

Handelen: de beroepskracht kan een vermoeden van kindermishandeling nader (laten) uitzoeken

Basisvariant

Kennis: de beroepskracht weet welke rol en handelingsmogelijkheden hij binnen geldende wet- en regelgeving, beroepscode en richtlijnen heeft en wanneer hij anderen moet inschakelen

- Is bekend met de landelijke wet- en regelgeving en regionale afspraken voor het omgaan met gebleken kindermishandeling of vermoedens daarvan
- Is op de hoogte van de inhoud van de geldende richtlijnen in de eigen organisatie en de geldende beroepscode van de eigen beroepsgroep
- Weet wat de eigen rol en formele verantwoordelijkheden zijn binnen de organisatie en wat de grenzen daarvan zijn
- Weet in welke situaties en op welke wijze hij moet overleggen met collega's
- Weet in welke situaties en op welke wijze het AMK ingeschakeld kan en moet worden

Vaardigheden: de beroepskracht kan binnen grenzen van eigen rol en handelingsmogelijkheden het vermoeden van kindermishandeling nader uitzoeken en waar nodig anderen inschakelen

- Kan relevante richtlijnen (meldcode, protocollen) toepassen
- Kan afwegen welke stappen gezet moeten worden om gebleken kindermishandeling of een vermoeden daarvan verder uit te (laten) zoeken en kan hierin prioriteiten stellen
- Kan afwegen en beslissen wat hij of de eigen organisatie kan doen en wat hij moet overdragen aan andere beroepskrachten
- Kan het vermoeden van kindermishandeling toetsen bij collega's
- Kan tijdig advies vragen of een melding doen bij het AMK

Plusvariant 1

Aanvullende vaardigheden

- Kan bij andere beroepskrachten binnen zowel de eigen beroepsgroep als het netwerk rond kind en/ of ouders toetsen of de signalen worden herkend

Plusvariant 2

Aanvullende vaardigheden

- Kan proactief informatie bij anderen opvragen om een totaalbeeld te krijgen van de situatie van kind, ouders en andere gezinsleden
- Kan informatie uit verschillende bronnen beoordelen om tot een goede analyse van de problematiek te komen

Handelen: de beroepskracht is in staat om zorgen op een open en respectvolle manier met ouders en kinderen te bespreken

Basisvariant

Kennis: de beroepskracht heeft basiskennis over gespreksvoering en communicatie met ouders en kinderen

Vaardigheden: de beroepskracht kan zorgen op een open en respectvolle manier bespreken met en toetsen bij ouders en kind

- Kan basale gespreksvaardigheden toepassen (onder andere luisteren, samenvatten, laten uitpraten, doorvragen)
- Kan signalen die hij heeft waargenomen toetsen bij ouders en/of het kind
- Kan aan ouders en kind duidelijk uitleggen en onderbouwen waarom hij zich zorgen maakt en wat hij daarmee gaat doen

Plusvariant 1

Aanvullende kennis: de beroepskracht heeft recente kennis over het bespreken van vermoedens van kindermishandeling met volwassenen en kinderen, waaronder het omgaan met emoties, weerstanden en loyaliteitsconflicten

- Weet welke mogelijke gespreksdoelen er zijn (bijvoorbeeld toetsen, informeren)
- Kent de specifieke aandachtspunten voor het voeren van een gesprek over een vermoeden (onder andere omgaan met emoties, weerstand, loyaliteitsconflicten)

Aanvullende vaardigheden: de beroepskracht kan op een open en respectvolle manier een gesprek met ouders voeren over vermoedens van kindermishandeling • Kan in houding en taalgebruik aansluiten bij het begripsvermogen van de ouders

- Kan de inhoud van het gesprek afstemmen op het doel van het gesprek
- Kan emoties en weerstand van ouders herkennen, benoemen en hanteren en waar nodig duidelijke grenzen stellen
- Laat in houding en gedrag zien rekening te houden met normen en waarden van ouders, maar kan tegelijkertijd duidelijk benoemen dat bepaald gedrag van ouders schadelijk is voor kinderen.
- Kan concreet benoemen wat de vervolgstappen zijn (bijvoorbeeld melden bij AMK) en wat ouders kunnen verwachten
- Kan bespreken wat nodig is om de onmiddellijke veiligheid van het kind te waarborgen en wat de rol van de ouders daarin is
- Kan uitleggen waarom hij geen geheimhouding kan beloven als sprake is van (vermoedens van) kindermishandeling

Aanvullende vaardigheden: de beroepskracht kan op een open en respectvolle manier een gesprek met een kind voeren over vermoedens van kindermishandeling

- Kan in houding en taalgebruik aansluiten bij de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het kind
- Kan de inhoud van het gesprek afstemmen op het doel van het gesprek
- Kan emoties, weerstand en loyaliteitsconflicten van het kind herkennen, benoemen en hanteren
- Kan concreet benoemen wat de vervolgstappen zijn en wat het kind kan verwachten
- Kan aan het kind uitleggen waarom hij geen geheimhouding kan beloven als sprake is van (vermoedens van) kindermishandeling

Handelen: de beroepskracht kan waar nodig hulpverlening in gang (laten) zetten om de kindermishandeling te stoppen en de schade te beperken

Plusvariant 1 *Kennis: de beroepskracht weet welke hulp anderen kunnen bieden*

- Heeft kennis van de sociale kaart

Vaardigheden: de beroepskracht kan waar nodig anderen inschakelen om hulpverlening in gang te zetten

- Kan wanneer nodig snel en effectief een doorverwijzing regelen en nagaan of deze uitgevoerd is
- Kan handelen wanneer een kind in direct gevaar is

Plusvariant 2 *Aanvullende kennis: de beroepskracht weet welke hulp hij kan bieden om de kindermishandeling te stoppen*

- Heeft recente kennis over effectieve methoden, technieken en interventies om de achterliggende problematiek en/of de gevolgen van kindermishandeling aan te pakken
- Kent recente theorieën over probleembesef en motiveren van ouders en jeugdigen

Aanvullende vaardigheden: de beroepskracht kan binnen de grenzen van eigen rol en handelingsmogelijkheden hulpverlening in gang zetten

- Kan afwegen welke stappen gezet moeten worden om de kindermishandeling te stoppen en de schade te beperken en kan hierin prioriteiten stellen
- Kan daarbij passende hulpverleningsmogelijkheden inventariseren en (laten) inzetten
  - Kan ouders en/of kind motiveren voor hulpverlening

Samenwerken: de beroepskracht is in staat om binnen de geldende wettelijke en juridische kaders informatie te delen met anderen

Basisvariant

Kennis: de beroepskracht kent de mogelijkheden om, binnen de geldende wet- en regelgeving en beroepscodes over privacy en vertrouwelijkheid van cliëntgegevens, in het belang van het kind informatie te delen met anderen

- Begrijpt de noodzaak tot het delen van informatie en nauwkeurige verslaglegging in de context van het veiligstellen en bevorderen van het welzijn van een kind
- Weet met wie en onder welke voorwaarden vertrouwelijke informatie gedeeld mag worden
- Weet in welke gevallen toestemming nodig is van ouder en/of kind om informatie te delen met derden

Vaardigheden: de beroepskracht kan informatie delen met andere beroepskrachten

- Kan mondeling uitleggen welke werkwijze hij heeft gevolgd
- Kan mondeling concrete informatie geven over kind en gezin, zodat andere beroepskrachten zorg aan het kind en het gezin kunnen bieden

Plusvariant 1

Aanvullende kennis

- Weet wanneer en hoe hij informatie schriftelijk moet vastleggen

Aanvullende vaardigheden

- Kan de door hem gekozen werkwijze schriftelijk verantwoorden

Kan schriftelijk concrete informatie geven over kind en gezin, zodat andere beroepskrachten zorg aan het kind en het gezin kunnen bieden

Samenwerken: de beroepskracht is in staat om afspraken te maken over de taken en verantwoordelijkheden van betrokken beroepskrachten

Plusvariant 1 *Kennis: de beroepskracht kent de taken en verantwoordelijkheden van andere relevante beroepskrachten en organisaties en weet hoe hij met hen contact kan leggen*

- Weet welke organisaties en beroepskrachten belangrijk zijn voor het handelen bij gebleken kindermishandeling of vermoedens daarvan
- Weet welke taken en verantwoordelijkheden deze organisaties en beroepskrachten hebben
- Weet hoe contact te leggen met deze organisaties en beroepskrachten
- Weet in concrete situaties welke beroepskrachten betrokken zijn bij de verschillende gezinsleden en wie hierin de coördinatie heeft

Vaardigheden: de beroepskracht kan gewenste doelen en activiteiten afstemmen met andere beroepskrachten en concrete afspraken over de uitvoering maken

- Kan gewenste doelen en uitkomsten en de uitvoering daarvan bespreken en afstemmen met betrokken organisaties
- Kan een taakverdeling afspreken
- Kan gebruik maken van de deskundigheid van andere beroepskrachten

Plusvariant 2 *Aanvullende vaardigheden*

- Kan bij hulpverlening inzake kindermishandeling intern en extern het handelingsplan met andere beroepskrachten afstemmen en komen tot een gezamenlijk plan van aanpak
- Kan inspanningen van verschillende betrokken beroepskrachten coördineren
- Kan conflict en onenigheid tussen beroepskrachten bespreekbaar maken en aanpakken

Evalueren: de beroepskracht is in staat te evalueren of zijn handelen en/of dat van anderen tot het gewenste resultaat voor het kind heeft geleid

Basisvariant *Vaardigheden: de beroepskracht kan de effecten van zijn handelen en/of dat van anderen evalueren*

- Kan beoordelen of zijn handelen en/of dat van anderen leidt tot verbetering van de veiligheid en het welzijn van het kind en hierop zo nodig actie ondernemen

Plusvariant 2 *Aanvullende vaardigheden*

- Kan de voortgang van hulpverlening aan kind en ouders bewaken vanuit het belang van het kind
- Kan beoordelen of de hulpverlening aan kind en ouders tot de beoogde resultaten heeft geleid
- Kan indien nodig de eigen werkwijze aanpassen
- Kan indien nodig anderen aanspreken op verbeterpunten in hun handelen

4 Voorwaarden om te handelen

De competenties geven antwoord op de vraag wat beroepskrachten die met ouders en/of kinderen werken moeten weten en kunnen om kindermishandeling te signaleren en vervolgens te handelen. De competenties alleen zijn echter niet voldoende om adequaat te kunnen handelen. Het is daarnaast belangrijk dat de beroepskracht zich gesteund en ondersteund voelt door de organisatie: door middel van beleid, richtlijnen, werkbegeleiding, mogelijkheden voor scholing, voldoende tijd en goede afspraken over verantwoordelijkheidsverdeling en verslaglegging.

Beleid

Beroepskrachten die met kinderen en/of ouders werken zijn vaak werknemer in een organisatie. De kwaliteit van hun werk moet gewaarborgd worden door de werknemer én de werkgever. Voor het signaleren en handelen in geval van een vermoeden van kindermishandeling is het belangrijk dat de werkgever hierover beleid formuleert. Uit dat beleid moet blijken dat de organisatie kindermishandeling een ernstig probleem vindt en daarom tijd en aandacht wil besteden aan de bestrijding ervan. Dit beleid moet ook duidelijk zijn voor cliënten, zodat niet alleen binnen de organisatie bekend is hoe om te gaan met kindermishandeling, maar ook cliënten weten wat ze kunnen verwachten ten aanzien van de aanpak van kindermishandeling.

Richtlijnen

Richtlijnen bieden ondersteuning aan beroepskrachten bij hun handelen. Een richtlijn omvat aanbevelingen, adviezen en handelingsinstructies ter ondersteuning van het handelen (Van Everdingen e.a., 2004). Wij gebruiken richtlijnen hier als overkoepelende term voor meldcodes en protocollen. Een meldcode is een globaal stappenplan, waarin wordt aangegeven hoe binnen de instelling, beroepsgroep of het werkveld wordt omgegaan met het signaleren en het melden van kindermishandeling. Een protocol is specifieker en betreft een vertaling naar de lokale situatie van de professional (wie, wat, hoe te handelen op de werkplek).

Binnen de organisatie moet duidelijk zijn hoe te handelen bij vermoedens van kindermishandeling en dit moet worden uitgedragen binnen de organisatie. De organisatie beschikt daarvoor over ondersteunende richtlijnen die aangeven wat er van medewerkers wordt verwacht.

Ook voor een eenmanspraktijk geldt dat er richtlijnen moeten zijn. Dit hoeft niet per se binnen de praktijk te worden geregeld. Op het niveau van beroepsverenigingen kan bijvoorbeeld een meldcode worden vastgesteld. Er kunnen ook met andere eenmanspraktijken onderling afspraken worden gemaakt.

Werkbegeleiding

Gezien de dilemma's en emoties die rond het thema kindermishandeling spelen, is werkbegeleiding van groot belang om de beroepskracht te ondersteunen in zijn handelen in concrete zaken. Het is de taak van de organisatie om werkbegeleiding, gestructureerde casuïstiekbesprekingen, supervisie en intervisie aan medewerkers te bieden. Het is daarbij de verantwoordelijkheid van beroepskrachten om hieraan deel te nemen.

Scholing

De organisatie moet het mogelijk maken dat beroepskrachten regelmatig bij- en nascholing ontvangen. Werknemers zijn zelf ook verantwoordelijk voor het bijhouden van hun kennis en ervaring, het gebruik maken van scholingsmogelijkheden en het voldoen aan de eisen voor beroepsregistratie.

De competenties bieden een kader voor beoordeling wat nodig is om beroepskrachten competent te maken. De competenties kunnen worden ingebed in interne opleidings- en begeleidingstrajecten. Door de competenties als uitgangspunt te nemen, wordt duidelijk wat ervaren beroepskrachten moeten weten en kunnen en wat de individuele beroepskracht nodig heeft aan scholing en begeleiding om dat te bereiken.

Tijd

Het signaleren en handelen bij een vermoeden van kindermishandeling komt vaak boven op het reguliere takenpakket. Dat betekent dat het beroepskrachten extra tijd kost om te signaleren en daar vervolg aan te geven en dat die tijd vaak niet is ingecalculeerd in hun takenpakket. Het handelen bij een vermoeden van kindermishandeling kost meer tijd dan mensen denken. De organisatie moet hiervoor beleid hebben en de beroepskrachten tijd en ruimte bieden.

Verantwoordelijkheidsverdeling

Binnen de organisatie moet duidelijk zijn wie welke verantwoordelijkheden heeft en op welke momenten er intercollegiaal overleg of gezamenlijke besluitvorming moet plaatsvinden. Tevens moet duidelijk zijn wie de bevoegdheid heeft om beslissingen te nemen.

Het is daarbij van belang dat beroepskrachten het gevoel hebben te mogen handelen naar hun verantwoordelijkheid en gedekt worden door de organisatie. Dit kan de beroepskracht ondersteunen om zijn verantwoordelijkheid te nemen en drempels daarbij wegnemen.

Verslaglegging

Verslaglegging is om verschillende redenen belangrijk: als hulpmiddel voor de beroepskracht bij het verzamelen en ordenen van informatie, voor de interne en externe overdracht van informatie en besluitvorming en voor overdracht naar betrokkenen. De organisatie zorgt voor heldere procedures en afspraken over de verslaglegging en inzage voor betrokkenen en/of derden.

Na een verwijzing door een beroepskracht naar een andere organisatie moet deze organisatie terugrapporteren. Om dit proces te stroomlijnen kunnen organisaties hiervoor onderling afspraken maken. Uit die afspraken moet duidelijk worden aan welke eisen een verwijzing moet voldoen, dat er terugrapportage plaatsvindt, wanneer en naar wie.

Bijlage I Gebruikte literatuur

Anthonijsz, I. (2003). Start aan de basis. Home-Start kwaliteitstraject met vrijwilligers. Utrecht: NIZW Professionalisering / Opleiding en Training.

Baeten, P. (2002). Meldcode kindermishandeling. Richtlijnen voor het handelen van beroepskrachten. Utrecht: NIZW.

Bartelink, C. & Berge, I. ten (2008). Certificering ORBA: checklist en instructie. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut.

Brittain, C. R. & Esquibel Hunt, D. (2004). Helping in Child Protective Services. A Competency-Based Casework Handbook. Oxford: Oxford University Press.

Everdingen, J. J. E. van, Burgers, J.S., Assendelft, W. J. J., Swinkels, J. A., Barneveld, T. A. van, & Klundert, J. L. M. van de (2004). Evidence-based richtlijnontwikkeling: een leidraad voor de praktijk. Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.

HM Government (2006). Working Together to Safeguard Children. A guide to inter-agency working to safeguard and promote the welfare of children. London: TSO.

HM Government (2005). Common Core of Skills and Knowledge for the Children's Workforce. Nottingham: Department for Education and Skills.

Landelijk Platform Preventiewerkers Kindermishandeling en Nederlands Jeugdinstituut (2007, intern - document). Signaleren en handelen bij vermoedens van kindermishandeling: wat een beroepskracht die werkt met kinderen moet kunnen. Utrecht: LPP / NJi.

MOgroep Jeugdzorg (2007). Handboek indicatiestelling Bureaus Jeugdzorg. Utrecht: MOgroep Jeugdzorg.

Wagenaar-Fischer, M. M., Heerdink-Obenhuijsen, N., Kamphuis, M. & Wilde, J. de (2007, concept). JGZ Richtlijn Secundaire Preventie Kindermishandeling. Handelen bij een vermoeden van kindermishandeling. Leiden: TNO.

Vlugt, I. van der & Wentzel, W. L. (2005). Competenties Huiselijk en Seksueel Geweld voor het Sociaal Agogisch Domein van het Hogeschoolonderwijs. Utrecht: Transact.

Wolzak, A. (2007). Kindermishandeling: signaleren en handelen. Basisinformatie voor mensen die werken met kinderen. Utrecht: NIZW.

www.kindermishandeling.info
www.lerarenweb.nl
www.competentieweb.nl - beroepenstructuur

Bijlage II Gesprekspartners

Expertmeeting

- Sietske Dijkstra - Avans Hogeschool en Stichting Valkenhorst
- Liesbeth Spruijt - Pharos
- Marijke Lammers - MOVISIE
- Patricia Ohlsen - Augeo Foundation
- Anja Roosendaal – Landelijk Platform Preventie Kindermishandeling
- Niels Zwikker - Nederlands Jeugdinstituut

Gespreksronde beroepsgroepen

Jeugdgezondheidszorg

- ActiZ	Jacqueline de Vries
- Artsen Jeugdgezondheidszorg Nederland	Henrique Sachse
- Meavita	Ivonne Plekkenpol
- Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	Sabina Postma
- GGD Nederland	Ingeborg ter Laak Sabine Neppelenbroek en Trudy Peters (meelezers)
- Inspectie voor de Gezondheidszorg	Suzanne Rutz (schriftelijke reactie)
- Inspectie Jeugdzorg	Esther Nieuwhuis (schriftelijke reactie)

Onderwijs

- Landelijke Beroepsgroep Intern Begeleiders	Annette Couvée
- Nederlandse Vereniging van Schooldecanen	Nolleke van der Spek en Carine Slots
en Leerlingbegeleiders	Annelies Haanebrink (meelezer)
- Nederlands Jeugdinstituut Onderwijs & Jeugdzorg	Gerda Kraag (schriftelijke reactie)

Politie

- Politie Haaglanden	Els van Saltbommel (telefonisch)

Welzijn

- MOgroep	Edwin Luttik en Joke van Alten
- Nederlandse Vereniging van Maatschappelijk	Iris Leene en Kristine Evertz
Werkers	Günter Brandorff (schriftelijke reactie)
- MOgroep Welzijn & Maatschappelijke	Nienke Kuyvenhoven
Dienstverlening	Annemie Kemps (meelezer)

Jeugdzorg

- MOgroep Jeugdzorg	Agnes Derksen
- Nederlands Instituut van Psychologen	Britt van Beek
- Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen	Yvonne Meijer en Denis Koets

- Vereniging Vertrouwensartsen Kindermishandeling Joke Meulmeester
- Landelijk KwaliteitsOverleg AMK's
- Landelijk Platform Preventie Kindermishandeling (voorafgaand aan de expertmeeting)

Vakbonden

- ABVAKABO Ben Hoogendam

Cliëntenplatforms
- Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg

Overig

- Stade Advies	Rudy Bonnet (schriftelijke reactie)
- Nederlands Jeugdinstituut Educatie & Opvang	Mariëlle Balledux

De volgende organisaties zijn wel benaderd, maar hebben we niet gesproken:
- Branchevereniging ondernemers kinderopvang
- Phorza
- Landelijke Huisartsen Vereniging
- CNV

Bijlage 2 (behorend bij eis B2 Vakbekwaamheid – Jeugd)

Verantwoorde werktoedeling: werk toedelen aan de voor dat werk best toegeruste vakbekwame professional, zodat verantwoorde hulp wordt geboden.				
Parameters	**STAP 1 Cliënt gerelateerde indicatoren**	**STAP 2 Professional gerelateerde indicatoren**		
	Complexiteit en ernst van de problematiek en de context *Hoe complex en ernstig is de problematiek van de cliënt? Hoe ziet de context/omgeving van de cliënt(systeem) er uit?*	**Verantwoordelijkheden en regievoering in het werkproces** *Wie is verantwoordelijk voor de uitvoering van taken? Wie mag besluiten nemen?*	**Typering hulpverlening** *Welke eisen (complexiteit, zelfstandigheid, transfervermogen) worden aan de hulpverlening gesteld?*	**Impact** *Wat zijn gevolgen voor de cliënt van het handelen van de professional?*
Indicatoren inzet niet-geregistreerde vakbekwame professional MBO-functie	* Voorspelbaar * Risico`s zijn in te schatten * Veilige omgeving * Niet levensbedreigend * De problemen zijn gestabiliseerd	**Is verantwoordelijk voor de uitvoering van eigen werkzaamheden op de volgende terreinen:** *Probleemverkenning* * Doelgericht observeren en signaleren * Analyseren *Plan* * In samenwerking met cliënt(systeem) en behandelaar opstellen hulpverleningsplan (≠ behandelplan) * Adviseren over werkwijze en uitvoering *Uitvoering* * Uitvoeren hulpverleningsplan (≠ behandelplan) * Rapporteren en evalueren * Beëindigen formele hulpverlening – alleen als er uitsluitend niet-geregistreerden bij de uitvoering zijn betrokken	* Praktische ondersteuning en begeleiding bij het (sociaal en maatschappelijk) functioneren in het dagelijks leven * Duidelijkheid aanwezig over aanpak en wijze van uitvoering * Werkzaamheden zijn bekend en eenduidig uit te voeren	

AFWEGINGSGEBIED ***WAARBIJ NIET IN ALLE GEVALLEN EVIDENT IS OF EEN GEREGISTREERDE OF NIET-GEREGISTREERDE VAKBEKWAME PROFESSIONAL INGEZET MOET WORDEN*** Werkgever maakt gemotiveerde afweging voor de inzet van een geregistreerde dan wel niet-geregistreerde professional en maakt dit aannemelijk. Kan voor verschillende doelgroepen anders uitpakken.				
Indicatoren inzet geregistreerde vakbekwame professional HBO/HBO+/WO-/WO+ functie (inclusief MBO-geregistreerden in BIG-register, artikel 3)	* Risicovol * Crisis * Onveilige omgeving * Levensbedreigend * Meerdere problemen spelen tegelijkertijd (bijv. somatische, ontwikkelings-, psychische, sociale, gedrags- en/of opvoedingsproblematiek) en daarbij is het niet duidelijk welke hulp op gang gebracht moet worden * Complexe problematiek waarvan de achterliggende oorzaak onbekend is * Sterk wisselend verloop	**Is verantwoordelijk voor en neemt besluiten over en/of beoordelen of vaststellen van:** *Probleemverkenning* * Observeren en signaleren * Analyseren van complexe hulpvraag * Diagnose stellen of: diagnostisch beeld vaststellen / probleemanalyse maken *Toegang tot hulp* * Toegang tot/in gang zetten van niet vrij toegankelijke jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering * Al dan niet inzetten jeugdhulp, -bescherming en -reclassering * Af- en opschalen van ingezette hulp * Beëindigen van de formele hulpverlening – uitsluitend als er een geregistreerde bij de uitvoering is betrokken *Plan* * In samenwerking met cliënt(systeem) op- en vaststellen hulpverleningsplan, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering * Adviseren over behandeling, hulpverlening, ondersteuning *Uitvoering* * Uitvoeren hulpverleningsplan, behandelplan en plan van aanpak voor jeugdbescherming en -reclassering * Inzetten dwang en drang * Inzet specifieke deskundigheid (m.i.v. wettelijke kaders)	* Gericht op behandeling van en hulpverlening bij complexe problematiek * Aanpak vereist specifieke kennis en vaardigheden	* Onomkeerbare invloed op het leven van de cliënt(systeem) * Ingrijpende invloed op het leven van de cliënt(systeem).

Bijlage 2b: Overzicht adviezen Algemene Bepalingen en Aanbestedingsdocument

Ten aanzien van onderstaande onderwerpen heeft de werkgroep geadviseerd om deze onderwerpen op te nemen in de Algemene Bepalingen en/of te verplaatsen naar de Algemene Bepalingen.
- Afroep producten, levering producten
- Terugtrekken gecontracteerd product
- Inwonerstop
- Tussentijdse stopzetting
- Privacy beleid
- Social Return/SROI
- Wijziging producten
- Budgetplafond
- Locatie Jeugdhulp
- Locatie Wmo
- Al eerder een contract beëindigd
- Onderscheid indicatie en daadwerkelijke inzet van zorg of traject
- Acceptatieplicht
- Uitsluitingscriteria of contra-indicaties
- Inwonerstop/facturatiestop
- Universele Rechten van het Kind
- Beslissende partij
- Niet kunnen leveren van zorg
- Culturele Diversiteit
- Woonplaatsbeginsel - geschillen

Ten aanzien van onderstaande onderwerpen heeft de werkgroep geadviseerd om deze onderwerpen op te nemen in het Aanbestedingsdocument en/of te verplaatsen naar het Aanbestedingsdocument.
- Verzekeringen bedrijfsaansprakelijkheid en beroepsaansprakelijkheid
- Concernverklaring
- Financiële en economische draagkracht
- Vervoer
- Tarieven personeel in loondienst
- Innovatie/veranderopgave

Bijlage 3: Schema "Wie toetst wat en wanneer?"

Wie toetst wat en wanneer?

Fase: inschrijving		
Resultaat reguliere procedure: besluit voorlopige gunning. **Resultaat nieuwe inkoop 2020 procedure: besluit voorlopige gunning en na verstrijken Alcatel termijn het besluit voorlopige definitieve gunning.**		
Wie: Contractbeheer		
Wat: Geschiktheidseisen en uitsluitingsgronden		**Waar is deze eis vastgelegd?**
UEA	Juist en volledig ingevuld? Ondertekend?	Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland, hoofdstuk 4.
Akkoordverklaring	Ondertekend door de juiste tekenbevoegde?	Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland, art. 4.2.1
AGB code	Checken of deze is aangeleverd en of dit dezelfde organisatie betreft (correspondeert de AGB code met de naam van de zorgaanbieder?).	Algemene bepalingen IAS Regio Centraal Gelderland, art 7.8
Uittreksel beroeps- of handelsregister	Een recent en actueel (max 6 maanden oud) uittreksel uit Handelsregister, zelfde tekenbevoegdheid als bij de andere documenten.	Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland, art. 4.1.3
Aandacht voor rechtmatigheid	*Risico-indicatoren t.a.v. rechtmatigheid:* *- Onduidelijke organisatiestructuur, verschillende bv's of stichtingen die met elkaar samenhangen.* *- Niet bestaande adressen van (locaties van) de zorgorganisatie of cliënten (vraag zo nodig input aan toezichthouder rechtmatigheid).* *- De zorgaanbieder werkt met (niet goed bekend staande) onderaannemers en/of (veel) externe inhuur.* *- Een in het buitenland gevestigde zorgaanbieder.* *- Er wordt een postadres gebruikt, anders dan het adres van de hoofdvestiging.* *- Negatieve ervaringen van andere gemeente(n) waar aanbieder actief is (google naam organisatie en naam bestuurder).*	*Deze risico-indicatoren zijn een hulpmiddel om de alertheid op mogelijke onregelmatigheden te vergroten. Deze risico-indicatoren zijn voorbeelden van situaties die kúnnen duiden op misstanden of fraude. Bij organisaties die op 1 of meerdere risico-indicatoren positief scoren, bestaat een hoger risico op oneigenlijk gebruik/misbruik.*

Fase bij reguliere procedure: na besluit voorlopige gunning, voor besluit definitieve gunning (indien positief besluit voorlopige gunning, dan vraagt contractbeheer de volgende betreffende documenten op en onderneemt de beschreven acties, zie onderstaand). **Fase bij nieuwe inkoop 2020 procedure: na besluit voorlopige definitieve gunning, voor besluit definitieve gunning.**		
Resultaat: voorbereiding verificatiegesprek		
Wie: Contractbeheer		
Wat: Eisen aan dienstverlening		**Waar is deze eis vastgelegd?**
SKJ	Contractbeheer checkt of er een "ja" staat en toetst inhoudelijk (Jeugd).	Kwaliteitskader eis B2.
BIG	Contractbeheer checkt de code (Jeugd).	Kwaliteitskader eis B2.
Basishouding	- Contractbeheer vraagt plan van aanpak/beleidsplan op. - Contractbeheer toetst op aantal pagina's (max 2), lettertype (Arial) en lettergrootte (10).	Kwaliteitskader eis A1.
Kwaliteitssysteem en intern meldingssysteem incidenten/bijna incidenten.	- Contractbeheer vraagt ISO 9001, HKZ of andere gelijkwaardige certificering op, óf indien geen certificering het kwaliteitshandboek. - Indien geen (ISO 9001, HKZ of gelijkwaardige) certificering aanwezig is, checkt contractbeheer of de minimale protocollen (calamiteitenprotocol, klachtenregeling en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling) onderdeel uitmaken van het kwaliteitshandboek. - Tevens checkt contractbeheer of op de website van de zorgaanbieder de klachtenregeling te raadplegen is. - Contractbeheer vraagt het beleid van de zorgaanbieder op betreft het interne meldingssysteem.	Kwaliteitskader eis A7, A8, A9, A10, A11.
Beroepskwalificaties	- Contractbeheer vraagt (een kopie van) de beroepskwalificaties op van de beroepskrachten en toetst deze.	Kwaliteitskader eis A13. PvE product specifiek.
VOG	- Contractbeheer vraagt (een kopie van) de VOG op van de bestuurder. Contractbeheer toetst op het juiste screeningsprofiel en de geldigheid van de VOG en persoonsgegevens. - Contractbeheer vraagt een overzicht op van de medewerkers (incl. de kopieën van de VOG's) die direct cliëntencontact hebben (incl. vrijwilligers, stagiaires etc.). - Contractbeheer vraagt een overzicht op van de medewerkers (incl. de kopieën van de VOG's) die toegang hebben tot systemen waarin vertrouwelijke en gevoelige gegevens zijn opgeslagen. Vervolgens toetst contractbeheer minimaal 5% (steekproef) van het personeelsbestand, met een maximum van 10 VOG's.	Kwaliteitskader eis A14.

	Er wordt getoetst op het juiste screeningsprofiel, geldigheid van de VOG).	
Rechten van de cliënt/gedragscode	- Contractbeheer vraagt de gedragscode op en checkt of de minimale thema's zijn opgenomen: Correcte cliënt bejegening; - Servicegerichte en klantvriendelijke instelling; - Inlevingsvermogen en hulpvaardigheid; - Respecteren ziens-, geloofs- en zijnswijze van de cliënt; - Privacy, geheim te houden al hetgeen is toevertrouwd; - Integriteit van de medewerkers (als voorbeeld beleid op het aannemen van cadeaus c.q. schenkingen, etc.).	Kwaliteitskader eis A17.
- Financiële en economische draagkracht - Adequate verzekering (Geschiktheidseisen)	Contractbeheer vraagt de volgende documenten op en toetst of deze documenten worden aangeleverd en of deze inhoudelijk juist zijn: <u>Financiële en economische draagkracht:</u> - de definitieve jaarrekening incl. een goedgekeurde controleverklaring van de accountant óf als de zorgaanbieder niet controleplichtig is, volstaat de beschikking over een "beoordelings- of samenstellingsverklaring" welke is afgegeven door de accountant ook (alleen bij zorgaanbieders die al in exploitatie zijn); Hierbij geldt als eis dat in de verklaring geen toelichtende paragraaf is opgenomen waarbij twijfel is over de continuïteit(sverwachting) van de zorgaanbieder; - een concernverklaring: indien de zorgaanbieder gebruik maakt van geconsolideerde financiële concerngegevens, dient de zorgaanbieder een verklaring art. 2:403 BW te overleggen, waaruit blijkt dat de holding financieel garant staat voor het nakomen van alle verplichtingen. <u>Adequate verzekering:</u> - bewijs van bedrijfsaansprakelijkheidsverzekering; - bewijs van beroepsaansprakelijkheidsverzekering.	Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland, Art 4.1.2 Financiële en economische draagkracht. Art 4.1.2 Adequate verzekering (bedrijfs- en beroepsaansprakelijkheidsverzekering) (tekst in aanbestedingsdocument wordt waarschijnlijk nog aangepast).
Al eerder contract beëindigd?	Contractbeheer checkt geschiedenis CTM of aanbieder eerder een contract heeft gehad en zo ja, om welke redenen deze is ontbonden.	Nieuw op te nemen voorwaarde in de Algemene Bepalingen.
PvE product specifieke eisen	*Contractbeheer toetst zn. product specifieke eisen. Nader te bepalen welke dit zijn en of dit van toepassing is.*	*PvE product specifieke criteria.*
Totale tijdsinvestering contractbeheer: 1 uur en 30 minuten / 1 uur en 45 minuten (exclusieve toetsing evt. product specifieke eisen)		

Fase bij reguliere procedure: na besluit voorlopige gunning, voor besluit definitieve gunning (indien positief besluit voorlopige gunning, dan vraagt contractbeheer de volgende betreffende documenten op en onderneemt de beschreven acties, zie onderstaand). **Fase bij nieuwe inkoop 2020 procedure: na besluit voorlopige definitieve gunning, voor besluit definitieve gunning.**		
Resultaat: voorbereiding verificatiegesprek.		
Wie: Kwaliteitscommissie		
Wat: Eisen aan dienstverlening		**Waar is deze eis vastgelegd?**
Basishouding	In de voorbereiding op het verificatiegesprek bekijkt de kwaliteitscommissie het plan van aanpak/beleidsplan: - de kwaliteitscommissie checkt of de minimale onderwerpen erin staan; - de kwaliteitscommissie leest het plan, zodat de kwaliteitscommissie op de hoogte is van de inhoud en hierover in gesprek kan gaan met de aanbieder.	Algemene Bepalingen of Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland (nieuw op te nemen).
Kwaliteitssysteem en intern meldingssysteem incidenten/bijna incidenten.	In de voorbereiding op het verificatiegesprek, bekijkt de kwaliteitscommissie of de zorgaanbieder ISO 9001, HKZ of gelijkwaardig gecertificeerd is. Indien niet, dan screent de kwaliteitscommissie het kwaliteitshandboek, zodat de kwaliteitscommissie op de hoogte is van de inhoud en hierover in gesprek kan gaan met de aanbieder. Tevens screent de kwaliteitscommissie het interne meldingssysteem. Contractbeheer heeft het kwaliteitshandboek al gescreend op de minimale documenten (calamiteitenprotocol, klachtenregeling en de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling) die daar onderdeel van uit moeten maken.	Kwaliteitskader eis A7, A8, A9, A10, A11.
Rechten van de cliënt/gedragscode	In de voorbereiding op het verificatiegesprek, screent de kwaliteitscommissie de gedragscode zodat de kwaliteitscommissie op de hoogte is van de inhoud en hierover in gesprek kan gaan met de aanbieder. NB.: de inhoudelijke toetsing is al gedaan door contractbeheer.	Kwaliteitskader eis A17.
PvE product specifieke criteria	*Kwaliteitscommissie toetst product specifieke criteria. Nader te bepalen welke dit zijn en of dit van toepassing is.*	*PvE product specifieke criteria.*

Fase bij reguliere procedure: na besluit voorlopige gunning, voor besluit definitieve gunning (indien positief besluit voorlopige gunning, dan vraagt contractbeheer de volgende betreffende documenten op en onderneemt de beschreven acties, zie onderstaand). **Fase bij nieuwe inkoop 2020 procedure: na besluit voorlopige definitieve gunning, voor besluit definitieve gunning.**		
Resultaat: besluit definitieve gunning.		
Wie: Kwaliteitscommissie verificatiegesprek (verificatiegesprek vindt bij voorkeur plaats op de locatie van de zorgaanbieder).		
Wat: Eisen aan dienstverlening.		**Waar is deze eis vastgelegd?**
Basishouding	De kwaliteitscommissie bespreekt met de zorgaanbieder hoe wordt voldaan aan deze basishouding en stelt aanvullende vragen n.a.v. het gescreende plan.	Algemene Bepalingen of Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland (nieuw op te nemen).
Veiligheid cliënt	De kwaliteitscommissie bespreekt met de zorgaanbieder hoe hij aan deze eis voldoet.	Kwaliteitskader eis A6.
Kwaliteitssysteem en intern meldingssysteem incidenten/bijna incidenten.	De kwaliteitscommissie bespreekt met de zorgaanbieder hoe hij aan kwaliteit werkt. Minimale onderwerpen hierin zijn: - calamiteitenprotocol; - klachtenregeling; - Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling; - intern meldingssysteem/lerende organisatie.	Kwaliteitskader eis A7, A8, A9, A10, A11.
VOG	Tijdens het verificatiegesprek kunnen zo nodig de originele VOG's worden opgevraagd en ingezien.	Kwaliteitskader eis A13.
Rechten van de cliënt/gedragscode	Tijdens het verificatiegesprek, bespreekt de kwaliteitscommissie de gedragscode met de zorgaanbieder, tevens bespreekt de kwaliteitscommissie hoe deze voldoet aan dit criterium (rechten van de cliënt).	Kwaliteitskader eis A17.
Social Return	Kwaliteitscommissie bespreekt met zorgaanbieder hoe hij gaat voldoen aan dit criterium, indien van toepassing.	Aanbestedingsdocument IAS Regio Centraal Gelderland, art. 2.26, Bijlage 7 SROI.
Acceptatieplicht	Kwaliteitscommissie bespreekt met zorgaanbieder hoe hij gaat voldoen aan dit criterium.	Nieuw op te nemen voorwaarde in de algemene bepalingen.
Uitsluitingscriteria of contra-indicaties	Kwaliteitscommissie bespreekt met zorgaanbieder hoe hij gaat voldoen aan dit criterium.	Nieuw op te nemen voorwaarde in de algemene bepalingen.
PvE product specifieke criteria	*Kwaliteitscommissie toetst/bespreekt met zorgaanbieder hoe hij gaat voldoen aan product specifieke criteria. Nader te bepalen welke dit zijn en of dit van toepassing is.*	*PvE product specifieke criteria.*
Aandacht voor rechtmatigheid	*Risico-indicatoren t.a.v. rechtmatigheid:* *- Het pand waar de zorgaanbieder zorg wil verlenen, is niet geschikt voor het*	*Deze risico-indicatoren zijn een hulpmiddel om de alertheid op mogelijke onregelmatigheden te vergroten. Deze risico-indicatoren zijn voorbeelden van situaties*

	soort zorg dat daar geleverd moet worden. *- De zorgaanbieder levert naast zorg ook diensten als bewind voering en hulp/ondersteuning bij (financiële) administratie aan dezelfde cliënt.* *- De zorgaanbieder (bestuurder of andere gesprekspartner) vertoont ontwijkend gedrag en geeft vage antwoorden.* *- De zorgaanbieder werkt met (niet goed bekend staande) onderaannemers en/of (veel) externe inhuur.* *- Negatieve ervaringen van andere gemeente(n) waar aanbieder actief is (zo nodig input bij gemeenten opvragen).*	*die kúnnen duiden op misstanden of fraude. Bij organisaties die op 1 of meerdere risico-indicatoren positief scoren, bestaat een hoger risico op oneigenlijk gebruik/misbruik.* *NB.: de eerst genoemde risico-indicator kan in de product specifieke criteria verder zijn uitgewerkt.*
Totale tijdsinvestering kwaliteitscommissie (voorbereiding verificatiegesprek en verificatiegesprek zelf): 2 uur (exclusieve toetsing evt. product specifieke eisen)		

Bijlage 4: Inkoopmodel 2020

Wmo		Wmo en Jeugd		Jeugd			
Hulp bij huishouden	Beschermd Wonen	Begeleiding	Dagactiviteit/Dagbesteding. /Activerend Werk	Behandeling	Verblijf (alle vormen, incl. logeerzorg)	Jeugdbescherming	Land. Transitie Arrang. (VNG contracten)
HbH licht	BW regulier	Begeleiding licht	Dagact. AW licht	consultatie licht	Pleegzorg	OTS kort	LTA-prod.
HbH middel	BW Intensief	Begeleiding middel	Dagact. AW midd.	consultatie middel	Verblijf gezinsg. L.	OTS lang	
HbH zwaar	BW Groeps-	Begeleiding zwaar	Dagact. AW zwaar	Consultatie zwaar	Verblijf gezinsg. M	Voogdij	
	BW Zelfst. wonen		Dagbest. licht	Behandeling licht	Verblijf gezinsg. Z	Toeslag LVB	
	BW Bed en break		Dagbest. zwaar	Behandeling middel	Verblijf groep L.	Int.gezins-gericht w.	
	BW toeslag			Behandeling zwaar	Verblijf groep M.	Jeugdreclas sering	
				Behandeling ?	Verblijf groep Z.	Jeugdrecl ITB's	
					Jeugdzorg Plus ?	Int. Cons. dienstverl.	

Bijlage 5: Handreiking voor gemeenten "Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet

Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet

Handreiking voor gemeenten

Colofon

Deze handreiking is een product van het VNG Expertteam Fraudepreventie en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet. Kijk voor meer publicaties van het expertteam op www.vng.nl/fraudepreventie of op www.naleving.net.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de
VNG.

Foto omslag
Programmaraad

September 2017

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

2 Handhaving en onrechtmatigheden in de Wmo 2015 en Jeugdwet 5
- 2.1 Handhaving in de Wmo 2015 en de Jeugdwet 5
- 2.2 Wat zijn onrechtmatigheden en wat is fraude? 6
- 2.3 Vormen van fouten en fraude 6
- 2.4 Signalen van mogelijke onrechtmatigheid 8
- 2.5 Stappenplan voor het opzetten van een (rechtmatigheids)onderzoek Wmo 2015 en de Jeugdwet 9

Bijlage 1: Begrippenkader 10
Bijlage 2: Risico-indicatoren bij een pgb 12
Bijlage 3: Risico-indicatoren bij ZIN 13

1 Inleiding

De stelselwijzigingen in de zorg gaven gemeenten een belangrijke rol in de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Jeugdwet. Door deze nieuwe taken hebben gemeenten de verantwoordelijkheid gekregen voor meer gemeenschapsmiddelen. Doelmatigheid, rechtmatigheid en kwaliteit worden daarmee steeds belangrijker.

Misbruik en het niet naleven van regels en wetten zetten het draagvlak voor maatschappelijke solidariteit onder druk. Gemeenten kunnen actief inzetten op handhaving en naleving. Handhaving is meer dan alleen straffend optreden tegen mensen die de regels hebben overtreden. Het gaat zeker ook om preventie: mensen helpen om zich aan de regels te houden door hen te informeren over hun rechten en plichten en het aanbieden van passende dienstverlening. Dit verkleint de kans dat mensen fouten maken of fraude plegen.

Deze handreiking gaat over rechtmatigheid en (vormen van) fraude. Hierbij hoort een stappenplan voor het uitvoeren van een rechtmatigheidsonderzoek Wmo 2015 en Jeugdwet. Dit wordt – vanwege de vertrouwelijke aard – apart gepubliceerd en is te vinden op het VNG forum sociaal domein, op www.naleving.net of via de regioadviseur van het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN).

Doel van de handreiking en het stappenplan
De handreiking en het stappenplan bieden een kader voor reactieve handhaving (opsporing, controle en sanctioneren) bij signalen van onrechtmatigheid binnen de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Aan de hand van de handreiking en het stappenplan krijgen gemeenten inzicht in hoe de rechtmatigheid van maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp te controleren bij een signaal van onrechtmatigheid: van onderzoek tot een bestuursrechtelijke maatregel. Uitgewerkte kaders voor preventie en (interne) proactieve controle op fraude in het sociaal domein staan niet in deze handreiking. Meer informatie over deze onderwerpen is te vinden in de handreiking Handhaving en Naleving Wmo 2015 en Jeugdwet.

2 Handhaving en onrechtmatigheden in de Wmo 2015 en Jeugdwet

Gemeenten zien toe op de rechtmatigheid van de geleverde voorzieningen onder de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Waar nodig treffen ze maatregelen om onrechtmatigheden te voorkomen of te stoppen of signalen ervan te onderzoeken. Dit hoofdstuk legt uit wat rechtmatigheid en fraude binnen de maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp inhoudt.

2.1 Handhaving in de Wmo 2015 en de Jeugdwet

In deze handreiking betekent rechtmatigheid: handelingen met zorggelden die in strijd zijn met wet- en regelgeving. De gemeente moet controleren of de factuur en de daadwerkelijk afgesproken en geleverde zorg met elkaar in overeenstemming zijn

Wmo 2015

Het rechtmatig besteden van het persoonsgebonden budget (pgb) en rechtmatig gebruik van voorzieningen zijn belangrijke aandachtspunten in de Wmo 2015. De gemeente is verantwoordelijk voor het toezicht op de Wmo 2015, zowel wat betreft kwaliteit als rechtmatigheid. Het doel van het toezicht is het bevorderen van naleving van de wet, de verordening en de regels die de gemeente heeft opgesteld om fouten en fraude te bestrijden en te voorkomen.5

Organisatie en uitvoering van het toezicht door gemeenten zijn in beginsel vrij, zodat de gemeente het kan aanpassen aan haar situatie. De Wmo 2015 bepaalt slechts dat het college van B en W een toezichthouder aanwijst. Die is in ieder geval verantwoordelijk voor het calamiteitentoezicht. Daarnaast kan de gemeente de toezichthouder andere verantwoordelijkheden geven, zoals het rechtmatigheidstoezicht.6

Jeugdwet

Het kwaliteitstoezicht van de Jeugdwet is belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Veiligheid en Justitie. Zij maken deel uit van het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd. De gemeente is dus niet verantwoordelijk voor het kwaliteitstoezicht. Ze is wel verantwoordelijk voor het rechtmatigheidstoezicht van de Jeugdwet, aangezien zij in een verordening regels vastlegt om fouten en fraude te voorkomen.7

Wettelijke kaders voor onder andere materiële controle en fraudebestrijding zijn vastgelegd in de ministeriële regeling Jeugdwet. Deze regeling maakt het mogelijk voor jeugdhulpaanbieders om informatie te delen met de gemeente in het kader van een fraudeonderzoek. Zie voor meer informatie de VNG-handreiking Materiële controle.

De gemeente is niet verplicht een toezichthouder aan te stellen voor het toezicht op de Jeugdwet, zoals wel het geval is bij de Wmo 2015. Toch is dit wel wenselijk met het oog op de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente met betrekking tot het rechtmatigheidstoezicht.

5Artikel 6.1, lid 1 Wmo 2015 en Memorie van Toelichting Wmo 2015 p.188.

6 Zie ook de Memorie van Toelichting Wmo 2015, p. 123 en 188 en de handreiking Inrichting van het Wmo-toezicht.
7 Artikel 2.9 sub d Jeugdwet.

2.2 Wat zijn onrechtmatigheden en wat is fraude?

Gemeenten krijgen veel signalen van mogelijke onrechtmatigheden bij ondersteuning en hulp. Niet bij ieder signaal is er sprake van fraude; er kan ook sprake zijn van een fout.

Fouten en fraude zijn beide vormen van onrechtmatigheden: handelingen die in strijd zijn met wet- en regelgeving.8 Het gaat hierbij om ondersteuning/hulp die onrechtmatig in rekening wordt gebracht, omdat de declaratie niet overeenkomt met de (mate van) geleverde ondersteuning/hulp of omdat de ondersteuning/hulp onterecht wordt gedeclareerd.

Onder fouten wordt verstaan:

Het onbedoeld overtreden van regels als gevolg van onduidelijkheid of vergissingen.

Onder fraude wordt verstaan:

Het opzettelijk en doelbewust in strijd met regels handelen, met het oog op eigen of andermans financiële gewin.

2.3 Vormen van fouten en fraude

Deze paragraaf gaat in op de verschillende vormen van fouten en fraude. Onderstaande vormen kunnen zowel voorkomen als fout of als fraude. Bij fraude is er sprake van opzet.

Het ministerie van VWS stelt verschillende vormen vast9 (overzicht is niet uitputtend):

Vorm	Toelichting
Spookzorg	Niet-geleverde ondersteuning/hulp die wel door de aanbieder wordt gedeclareerd.
Niet-vergoede zorg	Er wordt een declaratie ingediend voor ondersteuning/hulp die in principe niet wordt vergoed of die alleen onder bepaalde voorwaarden (bijvoorbeeld op grond van een medische indicatie) wordt vergoed.
Declaratieovertredingen	De ondersteuning/hulp komt in principe wel voor vergoeding in aanmerking, maar in het proces van declaratie ontstaan onrechtmatigheden door bijvoorbeeld: • dezelfde ondersteuning/hulp tweemaal te declareren; • een bedrag hoger dan het afgesproken tarief te declareren; • het ten onrechte rekenen van het hogere tarief voor een complexe behandeling, terwijl er sprake is van een standaard behandeling (upcoding); • onderdelen van een bundel activiteiten apart te declareren met hogere kosten (opknippen).

8 Programmaplan rechtmatige zorg, VWS (2015).
9 Programmaplan rechtmatige zorg, VWS (2015).

Tegen/om de patiënt	De patiënt wordt gedupeerd door bijvoorbeeld onterecht een eigen bijdrage voor bepaalde diensten te vragen of door een vergoeding voor de verwijzing te vragen.
Ongepast gebruik	De ondersteuning/hulp zelf is rechtmatig geleverd en gedeclareerd maar er is geen medische noodzaak voor de ondersteuning/hulp (overbehandeling) of de noodzakelijke ondersteuning/hulp wordt niet geleverd (onderbehandeling).
Dubbele bekostiging	Geleverde ondersteuning/hulp wordt dubbel geclaimd: 1) bij de patiënt en bij de zorgverzekeraar; 2) op basis van meerdere bekostigingssystemen; 3) bij aanbieders met een vaste en een variabele component doordat iets dat al in de behandeling zit via de toeslag nog een keer extra wordt gedeclareerd; 4) door het openen van meerdere diagnose-behandelcombinaties voor één ondersteuningsvraag, terwijl geen sprake is van multidisciplinaire behandeling.
Te hoge indicatie	De ondersteuningsbehoefte van een patiënt of cliënt/budgethouder kan ernstiger worden voorgesteld dan die in de realiteit is.

Vorm	Toelichting
Pgb-fraude	Frauderen met het persoonsgebonden budget doordat: 1) het budget aan iets anders wordt besteed dan zorg; 2) de hoogte van de declaratie niet overeenkomt met de ingekochte of geleverde ondersteuning/hulp; 3) de cliënt/budgethouder een onnodige of te hoge indicatie krijgt.
Identiteitsfraude	Het doelbewust verkrijgen en misbruik maken van de persoonsgegevens van anderen. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer pgb-houders hun DigiD afstaan aan een zorgbemiddelingsbureau dat vervolgens het verkregen pgb voor eigen gewin opneemt.

Gemeenten krijgen door de taken in de Wmo 2015 en de Jeugdwet te maken met een ander type fraudeur dan waar ze bekend mee zijn uit bijvoorbeeld de Participatiewet. De fraudeurs hebben dikwijls een meer georganiseerd karakter, de fraude is vaak niet eenduidig vast te stellen en het betreft vaker ondernemingen dan individuen.10

Een conclusie uit het onderzoek *'Naar een rechtmatige zorg in het gemeentelijk sociaal domein'* is dat fraude kan ontstaan doordat een zorgaanbieder primair handelt in zijn eigen belang en daarbij eventueel met derde partijen, zoals bemiddelingsbureaus of de cliënt, samenspant. Dit komt zowel voor in de Wmo 2015 als bij de Jeugdwet.

10 Naar rechtmatige zorg in het gemeentelijke sociale domein, Fenger et al, Erasmus (2016)

Wmo 2015
In de Wmo 2015 zitten de grootste frauderisico's in de productgroepen 'begeleiding' en 'beschermd wonen'. Risico's worden bepaald door een aantal factoren: een aantal taken van de Wmo 2015 is relatief nieuw, de indicatiestelling die door medische professionals of aanbieders zelf wordt gedaan is complex en resultaten zijn vaak niet direct zichtbaar (voorbeeld begeleiding en begeleid wonen). Daarnaast worden relatief hoge budgetten beschikbaar gesteld aan zorgaanbieders en pgb-houders, die vaak ook nog eens een langlopend karakter hebben. Fraude met dergelijke langlopende en hoge budgetten kan lucratief zijn.

Jeugdwet
In de jeugdhulp ervaren gemeenten het gebrek aan transparantie als een risico. Medische professionals spelen hierin een rol, bij zowel de indicatiestelling als de behandeling. Voor gecontracteerde aanbieders geldt dat de risico's vooral in onbewuste fouten en in overbehandeling zitten. Soms bestaat de indruk dat de behandelingen medisch gezien niet noodzakelijk zijn, maar de gemeente heeft niet de medische expertise of de juridische mogelijkheden om de behandelingen te voorkomen.

Uit ervaringen en onderzoek blijkt dat er bij de Jeugdwet en de Wmo 2015 meer onrechtmatigheden voorkomen met pgb's dan bij de gecontracteerde zorg. Dat neemt niet weg dat fouten en fraude bij de zorg in natura ook mogelijk zijn.

Waarschuwingsregister
Fraude in de zorg betreft vaker ondernemingen dan individuen. Op dit moment is het nog makkelijk voor aanbieders met verkeerde intenties de zorgmarkt te betreden. Bij het inkopen van ondersteuning en hulp hebben gemeenten geen zicht op de vele nieuwe aanbieders en op hun betrouwbaarheid.

Een register dat gemeenten kunnen raadplegen om informatie in te winnen over (malafide) zorgaanbieders zou een effectief instrument kunnen zijn voor gemeenten. Voordat ze zorg inkopen kunnen gemeenten nagaan of een potentiële zorgaanbieder bonafide is. Dat betekent natuurlijk dat dit systeem ook gevuld moet worden met relevante informatie door gemeenten, zorgkantoren en zorgverzekeraars. De VNG onderzoekt, samen met onder meer het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), zorgkantoren, Zorgverzekeraars Nederland en een aantal gemeenten, de mogelijkheden en randvoorwaarden om een dergelijk register voor gemeenten (en zorgkantoren en -verzekeraars) in te voeren.

2.4 Signalen van mogelijke onrechtmatigheid

Gemeenten kunnen uiteenlopende signalen van onrechtmatigheden ontvangen. Ze kunnen signalen herkennen in de aanvraagfase, maar het is ook mogelijk dat ze op een later tijdstip een melding ontvangen en/of een signaal herkennen.

Het is in eerste instantie aan de professional om deze signalen in de aanvraagfase te herkennen en in de juiste context te plaatsen (fraude alertheid). Dit begint op het moment dat een cliënt zich meldt, de aanvraag indient en de gemeente een indicatie stelt. Het intakegesprek is een goed moment om de intenties van de cliënt en/of zijn begeleiders te toetsen. Het is belangrijk dat de professional doorvraagt om een goede inschatting te maken of en welke maatschappelijke ondersteuning of jeugdhulp nodig is. Andere belangrijke aandachtspunten zijn het beoogde resultaat van de ondersteuning en aan welke eisen de ondersteuning en hulp moet

voldoen. Als de cliënt wil kiezen voor een pgb moet de cliënt duidelijk kunnen motiveren waarom hij kiest voor een pgb (Jeugdwet). Daarnaast moet de professional bepalen of hij in staat is een pgb te beheren, al dan niet met hulp van een derde.

Bijlage 2 bevat een lijst met mogelijke fraude-indicatoren bij een pgb. Deze lijst is niet uitputtend en dient ter ondersteuning van de fraude alertheid.

Consulenten kunnen ook signalen ontvangen als de ondersteuning al is toegekend aan de cliënt. Zodra de gemeente een melding van een onrechtmatigheidssignaal binnenkrijgt, is het belangrijk dit te melden bij het Informatieknooppunt Zorgfraude en te onderzoeken of het gaat om een fout of fraude.

Informatieknooppunt Zorgfraude
Het informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ) is een samenwerkingsverband van acht partijen in de zorgketen in samenwerking met het ministerie van VWS. Het IKZ ontvangt en onderzoekt signalen van fouten en/of fraude. Doordat verschillende organisaties betrokken zijn, kan informatie waarover de andere organisaties beschikken, op een juridisch geborgde wijze gedeeld worden. Bij het IKZ zijn aangesloten: de Belastingdienst, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Nederlandse Zorgautoriteit, Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Centrum Indicatiestelling Zorg, Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst, Zorgverzekeraars Nederland en de VNG.

Gemeenten kunnen onrechtmatigheidssignalen melden bij het IKZ. Ook kunnen gemeenten zich aansluiten bij het IKZ door middel van het tekenen van een overeenkomst. Eenmaal aangesloten bij het IKZ kunnen zij uitgebreide informatie ontvangen waarmee ze sterker staan om een onderzoek te starten naar een onrechtmatigheidssignaal.

2.5 Stappenplan voor het opzetten van een (rechtmatigheids)onderzoek Wmo 2015 en Jeugdwet

Deze handreiking bestaat uit twee delen. Naast dit meer algemene deel over fraude en onrechtmatigheid, is er een stappenplan rechtmatigheidsonderzoeken opgesteld. De in de voorgaande hoofdstukken genoemde vormen en signalen van onrechtmatigheid, kunnen aanleiding geven om een signaal verder te onderzoeken. Het stappenplan helpt daarbij. Het is een apart document en te verkrijgen via het VNG forum sociaal domein, op Naleving.net of via de regioadviseur van het VNG Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN).

Bijlage 1 **Begrippenkader**

Begrip	Omschrijving
Cliënt	Persoon die een aanvraag voor ondersteuning/hulp heeft ingediend of de persoon voor wie een aanvraag is ingediend.
Budgethouder	Persoon aan wie een pgb is toegekend.
Fouten	Regels onbedoeld overtreden door onduidelijkheden en vergissingen.
Fraude	Het opzettelijk en doelbewust in strijd met regels handelen met het oog op eigen of andermans financieel gewin.
Handhaving	Het bevorderen van naleving van wetten en regels.
Hulp	Jeugdhulp zoals omschreven in de Jeugdwet.
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd	De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is samen met de Inspectie Veiligheid en Justitie verantwoordelijk voor het kwaliteitstoezicht op de Jeugdwet. De IGJ is tot stand gekomen door de fusie van de Inspectie voor Gezondheidszorg en de Inspectie Jeugdzorg.
Jeugdwet	Wet waarin hulp, zorg en ondersteuning voor jeugdigen en ouders is geregeld.
Ondersteuning	Maatschappelijke ondersteuning zoals omschreven in de Wmo 2015.
Onrechtmatigheid	Handelen (of nalaten) dat een inbreuk op een recht oplevert, in strijd is met een wettelijke plicht of in strijd is met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijke keer betaamt.
Pgb	Persoonsgebonden budget waarmee een budgethouder hulp en ondersteuning inkoopt.
Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/STJ)	In de Jeugdwet is het kwaliteitstoezicht belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ). Deze inspecties voeren het toezicht in het kader van de Jeugdwet gezamenlijk uit en maken daarnaast deel uit van het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/STJ).

Toezichthouder	Ambtelijke functie, waarbij functiehouder informatie verzamelt over de rechtmatigheid van de verstrekte voorziening en/of de kwaliteit van de instellingen controleert die onder de Wmo 2015 en de Jeugdwet vallen, zich daarover een onafhankelijk oordeel vormt en indien nodig ingrijpt.
Wmo 2015	In de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 is ondersteuning bij zelfredzaamheid geregeld.
Zorg in natura	Gemeenten hebben een deel van de zorg ingekocht bij zorgaanbieders. Hiervoor zijn contracten afgesloten. Hierin zijn voorwaarden opgenomen en kwaliteitseisen vastgelegd.
Zorgaanbieder/-instelling	Persoon of organisatie die zorg of ondersteuning verleent aan een cliënt/budgethouder en hiervoor kosten in rekening brengt.

Bijlage 2 Risico-indicatoren bij een pgb

'Risico-indicatoren bij een pgb' is vindbaar op Naleving.net en het VNG-forum (Sociaal domein/ Fraudepreventie en handhaving Wmo en Jeugdwet).

Bijlage 3 Risico-indicatoren bij ZIN

'Risico-indicatoren bij ZIN' is vindbaar op Naleving.net en het VNG-forum (Sociaal domein/Fraudepreventie en handhaving Wmo en Jeugdwet

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

KCHN

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

+31 70 373 83 93

naleving@vng.nl

februari 2018

Bijlage 6: Stappenplan rechtmatigheidsonderzoek "Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet"

Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet

Stappenplan rechtmatigheidsonderzoek

Colofon

Dit stappenplan is een product van het VNG Expertteam Fraudepreventie en handhaving Wmo 2015 en Jeugdwet. Kijk voor meer publicaties van het expertteam www.vng.nl/fraudepreventie of op www.naleving.net.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de VNG.

Disclaimer: Dit document is zorgvuldig en met medewerking van diverse partijen samengesteld; dit sluit eventuele onvolkomenheden niet uit. Aan de inhoud kunnen daarom geen rechten worden ontleend.

Foto omslag
Programmaraad

September 2017

Inhoudsopgave

1 Inleiding 5
2 Er komt een signaal binnen dat er iets mis is. Wat nu? 7
2.1 Stap 1: Registreren van een signaal 7
2.2 Stap 2: Vooronderzoek 8
2.3 Stap 3: Plan van aanpak onderzoek 13
2.4 Stap 4: Onderzoek 14
2.5 Stap 5: Onderzoek op locatie 16
2.5.1 Gesprek met cliënt/budgethouder of zorgaanbieder 16
2.5.2 Protocol huisbezoeken (in het kader van de Wmo) 17
2.6 Stap 6: Opstellen van rapport van bevindingen en vervolgstappen 18
2.6.1 Vervolgstappen 18
2.6.2 Aanpassen contract/overeenkomst zorgaanbieder bij zorg in natura 19
2.6.3 Stopzetten pgb/zorg in natura en herindicatie 19
2.6.4 Terugvordering 20
2.6.5 Last onder dwangsom of bestuursdwang 21
2.6.6 Aangifte bij de politie 21
2.6.7 Tuchtrecht 21
2.7 Stap 7: Besluitvorming en vervolgstappen 22
2.8 Evaluatie en borging 22
3 Bijlagen 24
1 Begrippenkader 25
2 Matrix voor het opleggen van een maatregel 28
3 Kwaliteitskader – leidraad gesprek zorgaanbieder 30

Stroomschema voor het afhandelen van een onrechtmatigheidssignaal

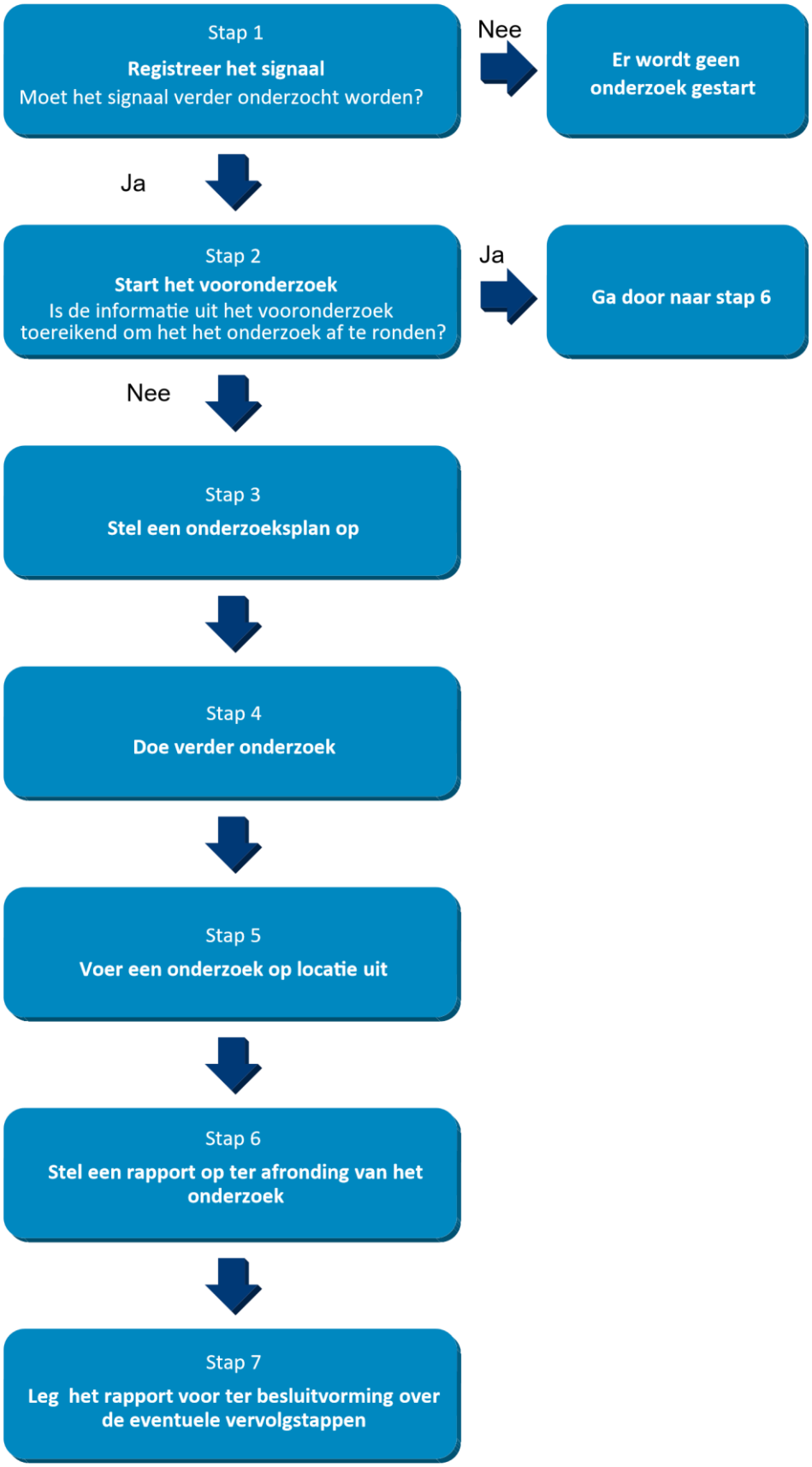

1 Inleiding

Als gemeente bent u verantwoordelijk voor de rechtmatige uitvoering van de Wmo 2015 en de Jeugdwet. Daar hoort ook het onderzoeken van signalen van onrechtmatigheid bij. Waar nodig treft uw gemeente maatregelen om onrechtmatigheden te stoppen. Dit stappenplan geeft u handvatten voor zo'n onderzoek en – afhankelijk van de resultaten – inzicht in de best passende maatregelen.

Dit document beschrijft de stappen voor een onderzoek na ontvangst van een signaal. Een signaal wil niet altijd zeggen dat er daadwerkelijk sprake is van fraude (het opzettelijk handelen in strijd met de regels voor persoonlijk gewin). Iemand kan ook een fout gemaakt hebben. In het stappenplan spreken we daarom over een onrechtmatigheidssignaal.[1]

Organisatie

Voor de in dit document beschreven signaalafhandeling geldt een aantal organisatorische randvoorwaarden. Zo heeft uw gemeente een beleidsplan opgesteld en liggen regels voor het bestrijden en voorkomen van fouten en fraude vast in een verordening. Daarnaast bent u verplicht om voor de Wmo 2015 een toezichthouder voor rechtmatigheid aan te wijzen. In de Jeugdwet is dit niet verplicht, maar wel wenselijk.

Verder is het belangrijk om de rechten en plichten van de betrokken cliënten concreet en duidelijk te formuleren (in een beschikking) en ze hiermee bekend te maken. Dit voorkomt dat er achteraf onduidelijkheid ontstaat over de rechten en plichten van de cliënt en de reikwijdte van een voorziening. Ook de afspraken met de zorgaanbieders en hun rechten en plichten zijn vastgelegd in een contract. Ten slotte is het raadzaam om een meldpunt voor onregelmatigheden in te richten. Zo weten alle burgers en betrokken medewerkers waar ze met een signaal terechtkunnen.

Meer informatie over deze randvoorwaarden staat in de handreiking Handhaving en naleving Wmo 2015 en Jeugdwet.

Voldoet uw gemeente (nog) niet aan alle organisatorische randvoorwaarden, dan raden wij aan na te gaan welke onderdelen u wel kunt uitvoeren met de beschikbare capaciteit en middelen binnen uw gemeente.

Zodra er een signaal binnenkomt, start een proces met de nodige juridische aspecten. Denk aan privacy, gegevensuitwisseling, gedegen onderzoek binnen wettelijke kaders en eventueel op te leggen maatregelen. Hiervoor heeft u de processen beschreven en hebben de juiste personen toegang tot (vertrouwelijke) gegevens.

Verder houdt uw gemeente alle te doorlopen stappen op een transparante en correcte manier bij in een dossier. Vanaf de ontvangst van een signaal tot en met de afronding van het onderzoek. Zo kan een rechter de hele procedure toetsen. Dit geldt zowel voor een bestuurs- als een strafrechtelijke procedure.

1 Wij hanteren de definitie zoals gebruikt in het programma Rechtmatige Zorg van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Zie ook de begrippenlijst in bijlage 1.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 bevat een procesbeschrijving op hoofdlijnen om een signaal van onrechtmatigheid te onderzoeken. Het begint bij stap 1, waarbij u als gemeente een signaal dat binnenkomt registreert. In deze stap beoordeelt u ook of het signaal verder onderzocht moet worden.

Stap 2, het vooronderzoek, gaat dieper in op welke informatie u kunt verzamelen om inzicht te krijgen in de feiten van het signaal. De uitkomsten hiervan legt u vast in een dossier en vormen de basis voor het bepalen van het vervolgtraject.

Als de informatie die uit het vooronderzoek naar voren komt toereikend is om het onderzoek af te ronden, dan kunt u het signaal afsluiten. Dit wordt beschreven in stap 6 en 8.

Als er meer informatie nodig is om alle feiten in beeld te krijgen, dan stelt u een onderzoek in. Dit staat beschreven in stap 3. Voor het onderzoek van start gaat, stelt u eerst een plan van aanpak op. Stap 3 behandelt het opstellen van zo'n plan.

Daarna start het onderzoek, zoals beschreven in stap 4. Hierin verzamelt u meer (administratieve) gegevens. Aspecten die mogelijk nog niet onderzocht zijn in stap 3, kunt u hier verder oppakken.

De verzamelde gegevens toetst u vervolgens in een gesprek met de cliënt/budgethouder en/of zorgaanbieder. Dit biedt hen ook de mogelijkheid hun kant van het verhaal te vertellen. Dit 'onderzoek op locatie' staat beschreven in stap 5.

De bevindingen van het (voor)onderzoek legt u vast in een rapport, tezamen met een advies voor eventuele vervolgstappen. De mogelijke stappen die u kunt nemen staan verder uitgelegd in stap 6.

In stap 7 legt u het rapport voor aan het college van B en W of de daartoe gemandateerde functionaris binnen uw gemeente. Het college van B en W is bevoegd om een maatregel op te leggen. Hiermee is het onderzoek afgerond.

Na het afronden van het onderzoek is het raadzaam om het onderzoek te evalueren en processen binnen uw gemeente waar nodig aan te passen om toekomstige onrechtmatigheden te voorkomen.

Onderzoeksprocessen voor een rechtmatigheidssignaal voor Wmo 2015 en Jeugdwet komen vrijwel overeen. Daar waar nodig, is onderscheid gemaakt tussen de twee wetten en tussen persoonsgebonden budget (pgb) en zorg in natura.

Iedere te onderzoeken casus is maatwerk. Dit betekent dat u zich als onderzoeker of onderzoeksteam bij iedere stap afvraagt welke informatie nodig is en welke methoden u kunt inzetten. De informatie in dit stappenplan dient daarbij als richtlijn. Daarbij vraagt u zich steeds af in welke fase het onderzoek zich bevindt. Door in elke fase af te wegen of de stap naar de volgende fase gezet kan worden, kan het nodig zijn dat het onderzoek een fase teruggaat.

Mocht uw gemeente toch meer ondersteuning nodig hebben bij het uitvoeren van een onderzoek, neem dan contact op met het Ondersteuningsteam Fraudesignalen (OTF). Het OTF adviseert gemeenten bij het onderzoeken van vaak complexere signalen van onrechtmatigheid. Meer informatie en de contactgegevens staan op www.vng.nl/fraudepreventie.

2 Er komt een signaal binnen dat er iets mis is. Wat nu?

Dit hoofdstuk beschrijft een aantal aspecten die spelen als uw gemeente een signaal ontvangt met betrekking tot de rechtmatigheid van de ondersteuning en jeugdhulp. Deze signalen gaan bijvoorbeeld over het recht van de cliënt op de geleverde ondersteuning en hulp, facturering versus daadwerkelijke levering of levering versus toekenning.

Uw gemeente kan ook een signaal ontvangen over de kwaliteit van de ondersteuning of jeugdhulp door een aanbieder. Signalen over kwaliteit en over rechtmatigheid hebben vaak met elkaar te maken: als de kwaliteit van de ondersteuning ondermaats is, dan is er vaak ook sprake van onrechtmatigheden. Andersom kunnen signalen van onrechtmatigheid ook betekenen dat de kwaliteit niet goed is.

Dit stappenplan richt zich op het onderzoeken van een onrechtmatigheidssignaal, maar we adviseren het kwaliteitstoezicht hiervan op de hoogte te brengen en zo nodig te betrekken bij het onderzoek.[2]

Een melding van een vermoeden van onrechtmatigheid kan afkomstig zijn van diverse bronnen, zoals collega's binnen uw gemeente, burgers, gemeentelijke organisaties of van opsporingsinstanties. Uw gemeente verzamelt de meldingen idealiter op één centraal punt, afhankelijk van de inrichting van de gemeentelijke processen en organisatie.

2.1 Stap 1: Registreren van een signaal

Het onderzoeksproces van een onrechtmatigheidssignaal begint op het moment dat het binnenkomt bij uw gemeente. De eerste stap is dan ook het adequaat registreren van het signaal.

Het signaleren van vermoedelijke onrechtmatigheid en het doen van onderzoek zijn twee verschillende zaken. Signalen kunnen uit de eigen organisatie en uit de directe omgeving komen. Het alert zijn op (het voorkomen van) fouten en fraude is gemeentebreed noodzakelijk. Daarom is het belangrijk om fraude alertheid onder collega's, bijvoorbeeld consulenten, wijkteams en administratief medewerkers, te stimuleren. Deze medewerkers zijn betrokken bij de toegang naar de voorzieningen en kunnen daarom, als ze weten waarop te letten, de eerste signalen van fouten of fraude al in een vroeg stadium oppikken.

2 De gemeente is verantwoordelijk voor het kwaliteitstoezicht binnen de Wmo 2015. In de Jeugdwet is het kwaliteitstoezicht belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (voorheen de Inspectie voor Gezondheidszorg en de Inspectie Jeugdzorg) en de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ). Deze inspecties voeren het toezicht in het kader van de Jeugdwet gezamenlijk uit en maken daarnaast deel uit van het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/ STJ).

Bij het gemeentelijk meldpunt komt een signaal binnen. U doorloopt nu de volgende stappen:

- Registreer het signaal. Noteer ook wie de melder is (NAW- en contactgegevens, tenzij anoniem), de gegevens van de cliënt/budgethouder (zoals NAW, BSN, IBAN, geboortedatum) en de gegevens van de zorgaanbieder op wie het signaal betrekking heeft (NAW, KvK-nummer, naam eigenaar, rekeningnummer, AGB en BIG). Vraag de melder of andere personen de melding kunnen bevestigen of ontkrachten.
- Beoordeel of het signaal concreet is en vraag zo nodig door bij de melder. Het moment van een melding is het beste moment om door te vragen naar concrete aanknopingspunten. Probeer zoveel mogelijk informatie te verzamelen die een onderbouwing vormt voor de melding. Vraag zoveel mogelijk naar namen van cliënten en zorgaanbieders en naar namen van personen die de melding eventueel kunnen bevestigen. Probeer te achterhalen hoe de melder aan de informatie is gekomen en of de situatie al langer gaande is.
- Stuur de melder een ontvangstbevestiging met de vraag zich beschikbaar te houden voor eventuele aanvullende vragen. Leidt het signaal niet tot een onderzoek, koppel dit dan ook terug aan de melder. Dit verhoogt de bereidheid om later nog een (concreet) signaal in te dienen. Bovendien is het gepast om de melder altijd een terugkoppeling te geven in het kader van de dienstverlening.

- Leg de melding voor aan degene die binnen uw gemeente verantwoordelijk is voor het afhandelen van signalen (zie het kader op de volgende pagina). Hij beoordeelt of het signaal verder onderzocht wordt. Ook stelt hij de prioritering vast, onder meer op basis van de omvang van het signaal, de complexiteit van het onderzoek en de duur van de onrechtmatigheid. De melding wordt afgesloten en gearchiveerd zodra er geen onderzoek naar het signaal meer plaatsvindt. Noteer de reden waarom het signaal niet meer wordt onderzocht.

Nadat uw gemeente een melding ontvangt, beoordeelt u de melding op onderzoekwaardigheid en geeft u er een prioriteit aan. Niet elke melding of elk signaal behoeft direct actie en niet elke melding bevat een concreet vermoeden. Aan de hand van de onderzoekwaardigheid en prioritering bepaalt u of het vooronderzoek (stap 3) van start kan gaan.

Bij een melding die niet verder onderzocht wordt, is het soms wenselijk om de betreffende budgethouder of zorgaanbieder alsnog uit te nodigen voor een gesprek om het signaal voor te leggen voor een reactie. Hiermee geeft u als gemeente aan dat u de signalen serieus neemt. Bovendien laat u de cliënt en zorgaanbieder zien dat u mogelijke onrechtmatigheden controleert. Dit verhoogt de nalevingsbereidheid van wetten en regels. Maak daarbij de afweging of het nu confronteren van een budgethouder/zorgaanbieder met een signaal gevolgen heeft voor (toekomstig) onderzoek.

Figuur 1. Registratie van een signaal

2.2 Stap 2: Vooronderzoek

Is een signaal in het systeem vastgelegd, dan onderzoekt uw gemeente de achtergrond van het signaal. In het vooronderzoek verzamelt de toezichthouder informatie om inzicht te krijgen in de feiten van het signaal, wie de betrokkenen zijn, in welke mate er sprake is van onrechtmatigheden en waaruit ze bestaan.

Het fraudeteam bespreekt het signaal zoals het geregistreerd is bij binnenkomst. Iedere professie geeft vervolgens haar input. Dit vormt de start van het onderzoek. Aandachtspunt bij het bespreken van een signaal in het fraudeteam is de privacy van degene waarop het signaal betrekking heeft (zie het kader over gegevensuitwisseling op pagina 12). Bedenk vooraf goed welke informatie relevant is om te delen.

Daarnaast bespreekt de toezichthouder in het fraudeteam welke (onderstaande) acties gedaan zijn of worden en welke ondersteuning er nodig is vanuit het team. De toezichthouder legt het onderzoeksproces vast in een dossier. De fraudecoördinator bewaakt de voortgang van de te doorlopen stappen. Indien nodig zorgt de fraudecoördinator ervoor dat er interne capaciteit beschikbaar is voor het onderzoek of dat die van buitenaf wordt verkregen.

In deze fase gaat het nog om een vooronderzoek. Binnen beperkte tijd en met beperkte inzet wordt de benodigde informatie verzameld om het signaal te beoordelen. Onderstaande stappen vormen een leidraad om de juiste informatie inzichtelijk te maken. Afhankelijk van de aard van de melding kan het fraudeteam besluiten om aspecten wel of niet nader te onderzoeken.

Het uitvoeren van het onderzoek

Voordat u start met het beoordelen van het signaal, is het wenselijk een aantal taken duidelijk te verdelen. Zodra u besluit het signaal te onderzoeken, spelen de toezichthouder, het fraudeteam en de fraudecoördinator een belangrijke rol. De taken staan hieronder uitgelegd.

De toezichthouder

De aangewezen toezichthouder doet het feitelijke onderzoek. In principe kan iedere ambtenaar binnen uw gemeente aangewezen worden als toezichthouder. In de praktijk is het meestal een sociaal rechercheur of handhaver. De bevoegdheden van de toezichthouder zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb), artikel 5.11 t/m 5.20. De handelingen die in dit hoofdstuk zijn beschreven, vinden hun grondslag in deze artikelen. Als uw gemeente (nog) geen toezichthouder heeft, laat het onderzoek dan uitvoeren door een beleidsmedewerker, kwaliteitsmedewerker of sociaal rechercheur totdat een toezichthouder is aangewezen.

Het fraudeteam

In het fraudeteam komen verschillende afdelingen samen om het signaal te bespreken. De volgende medewerkers kunnen deel uitmaken van het team: de aangewezen toezichthouder, een consulent/wijkteamlid (frontoffice), de medewerker financiële administratie (backoffice), een juridisch kwaliteitsmedewerker, de fraudecoördinator, een ICT'er of applicatiebeheerder (voor het eventueel ophalen van data uit het eigen systeem) en een inkoper (bij zorg in natura). Zorg dat er voldoende medische kennis in het team aanwezig (of in te huren) is. Zo kunt u bij een signaal de kwaliteit en de noodzaak van de verleende hulp of ondersteuning goed beoordelen.

De fraudecoördinator

Voor het onderzoeken van rechtmatigheidssignalen, adviseren wij om een functionaris binnen de gemeente aan te stellen die verantwoordelijk is voor de coördinatie van deze signalen. In dit document benoemen we deze functie als de fraudecoördinator. De fraudecoördinator heeft het totaaloverzicht van de lopende onderzoeken en bewaakt de voortgang van de te doorlopen stappen. Uw gemeente kan één van haar medewerkers aanwijzen als fraudecoördinator. Een toezichthouder kan deze rol bijvoorbeeld op zich nemen.

Start vooronderzoek

- Controleer of de cliënt/budgethouder of zorgverlener/zorginstelling waarop het signaal betrekking heeft, al in onderzoek is in uw eigen gemeente, de buurgemeenten of bij het zorgkantoor. Vul het bestaande onderzoek in dat geval aan met het signaal. Is de cliënt/budgethouder of zorginstelling nog niet in onderzoek? Start dan een nieuwe melding en leg deze systematisch vast in een

beveiligde omgeving (in verband met de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de Wet bescherming persoonsgegevens). Controleer ook of er al eerder signalen zijn binnengekomen over de cliënt/budgethouder of zorgverlener/zorginstelling die niet verder zijn onderzocht.

- Beoordeel of het signaal gaat over de kwaliteit van de ondersteuning of jeugdhulp en/of over de rechtmatigheid. Als het signaal ook over de kwaliteit gaat, betrek dan het kwaliteitstoezicht van uw gemeente of de rijksinspecties bij het onderzoek.
- Beoordeel of het gaat om een (technische) fout, om (onbedoeld) onvolledig ingevulde gegevens of dat er sprake is van opzet.
- Onderzoek op welk onderdeel binnen het proces het signaal betrekking heeft: de toekenning van de voorziening, een zorgcontract met een aanbieder of besteding van een pgb.
- Controleer of de zorg valt onder de Wmo 2015 of Jeugdwet, of dat de voorziening valt onder de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw).
- De voorziening valt onder de Wlz: informeer het zorgkantoor over de onrechtmatigheidsmelding.
- De ondersteuning valt onder de Zvw: neem contact op met de zorgverzekeraar waar de cliënt verzekerd is of was. Is dit niet bekend, dan kunt u dit in VECOZO opzoeken.[3] De zorgverzekeraar is van belang voor de zorg uit de Zvw (o.a. verpleging en verzorging) en heeft mogelijk meer informatie over de budgethouder of zorgaanbieder. Is deze informatie nodig voor het onderzoek, neem dan contact op met de zorgverzekeraar.
- Houd er rekening mee dat op basis van het overgangsrecht de oorspronkelijke voorziening een grondslag kan hebben in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ). De voorziening is dan in het verleden toegekend door een zorgkantoor of -verzekeraar en nu bent u als gemeente verantwoordelijk voor deze zorg. Daarbij kan – over een bepaalde periode – overgangsrecht van toepassing zijn tot uiterlijk 2020 (zie hoofdstuk 8 Wmo 2015) of tot uiterlijk 2033 in het geval van pleegzorg (Jeugdwet).

Toekenning van de maatwerkvoorziening/jeugdhulp

Heeft het signaal betrekking op de toekenning van de Wmo- of Jeugdwetvoorziening door uw gemeente, ga dan de volgende dingen na:

- Heeft er een intakegesprek plaatsgevonden na de melding/aanvraag door de cliënt?
- Is er een beschikking afgegeven voor de te ontvangen ondersteuning of hulp?
- Is de toekenning (deels) onterecht? Is de toekenning mogelijk gebaseerd op verkeerde en foutieve informatie?
- Is de keuze in de vorm van zorg in natura of een pgb en het soort zorg voldoende gemotiveerd?
- Zijn er duidelijke voorwaarden gesteld in de beschikking?
- Zijn er aanwijzingen dat de cliënt/budgethouder niet op de hoogte is van de toekenning en/of de gefactureerde zorg (uren, bedrag, soort)?

Persoonsgebonden budget

Heeft het signaal betrekking op een pgb, onderzoek dan de volgende aspecten:

- Controleer tot wanneer de beschikking is afgegeven. Mogelijk vindt er op korte termijn een herindicatiemoment plaats.
- Onderzoek of de cliënt onder bewind staat en of de bewindvoerder banden heeft met de zorgaanbieder(s) van de cliënt. Er kan een verwevenheid ontstaan tussen het verlenen van zorg en het begeleiden van de cliënt, waarbij de pgb-administratie zich buiten het zicht van de cliënt bevindt.
- Vergelijk de gevonden gegevens uit het persoonlijke plan met die in de zorgovereenkomst. Let daarbij ook op de handtekeningen op de diverse documenten, en vergelijk die met andere, bekende handtekeningen van de cliënt en/of zorgverlener op bijvoorbeeld de legitimatiebewijzen.

3 VECOZO is een digitale omgeving waar zorgverzekeraars, zorgkantoren, zorgaanbieders en gemeenten administratieve gegevens kunnen uitwisselen. Zie voor meer informatie: www.vecozo.nl.

- Is er een signaal over een individuele budgethouder, ga dan in de diverse bronsystemen na wie zich in het eigen netwerk van de budgethouder bevinden. Breng het netwerk rondom de budgethouder in kaart. Bijvoorbeeld welke zorgaanbieders er betrokken zijn en wat de relatie is met de budgethouder (familie, vriendschappelijk en/of professioneel).
- Controleer in de eigen systemen wat er bekend is over deze budgethouder. Suwinet kunt u hiervoor niet raadplegen. Bekijk welke zorgaanbieders er betrokken zijn en of er familieleden zorg verlenen die wordt betaald uit het pgb. Probeer een inschatting te maken in hoeverre de betrokken zorgaanbieders fraudegevoelig zijn. Onderzoek of er een relatie te leggen is tussen de budgethouder en de zorgaanbieder(s).
- Onderzoek of de budgethouder een uitkering ontvangt vanuit de Participatiewet. Houd hierbij rekening met het delen van privacygevoelige informatie en raadpleeg de Matrix gegevensuitwisseling (zie het kader gegevensuitwisseling op pagina 12).
- Voer een korte check uit op de zorgaanbieder door het raadplegen van het eigen systeem en openbare bronnen, zoals de website van de aanbieder, www.zorgkaartnederland.nl en sociale media (zie hiervoor ook het Protocol Internetonderzoek Gemeenten op Naleving.net).
- Controleer wie er bij de Kamer van Koophandel (KvK) ingeschreven staan als eigenaren of bestuurders van de zorgaanbieder en of er op het adres van de zorgaanbieder meerdere bedrijven ingeschreven staan.
- Controleer of de zorgaanbieder voorkomt in het BIG-register.
- Breng in beeld of er meerdere cliënten zorg afnemen bij de aanbieder en welke vormen van ondersteuning of zorg de aanbieder verleent. Als de aanbieder ook zorg verleent die bijvoorbeeld onder de Wlz of Zvw valt, dan kunnen andere instanties ook belang hebben bij het onderzoek.
- Vraag facturen, urenregistratie en zorgovereenkomsten op via het SVB-portal. Beoordeel daarnaast of de uren en tarieven gangbaar zijn in vergelijking met vergelijkbare gevallen. Zijn er eventueel onderaannemers die de taken van de zorgaanbieder[4] overnemen?

- Controleer of er sprake is van een vergelijkbare werkwijze bij andere cliënten van deze zorgaanbieder in uw eigen gemeente of in andere gemeenten uit de regio.

- Controleer bij andere instanties, zoals het zorgkantoor, de zorgverzekeraar, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, of er een melding of informatie bekend is over de zorgaanbieder. Het is wenselijk om bij een onderzoek naar een budgethouder, ook de zorgaanbieders waar de zorg is ingekocht te verifiëren bij bovengenoemde instanties.

Zorg in natura

Als het signaal betrekking heeft op zorg in natura, onderzoek dan de volgende aspecten:

- Controleer aan de hand van het contract met de zorgaanbieder of er aan de opgenomen voorwaarden is voldaan.
- Voer een korte check uit op de zorgaanbieder door het raadplegen van het eigen systeem en van openbare bronnen, zoals de website van de aanbieder, www.zorgkaartnederland.nl en sociale media (zie hiervoor ook het Protocol Internetonderzoek Gemeenten op Naleving.net).
- Controleer wie er in de KvK ingeschreven staan als eigenaren of bestuurders van de zorgaanbieder en of er op het adres van de zorgaanbieder meerdere bedrijven/stichtingen ingeschreven staan.
- Controleer of er sprake is van andere cliënten bij dezelfde aanbieder. Controleer of er sprake is van een vergelijkbare werkwijze bij andere cliënten van deze zorgaanbieder in uw eigen gemeente of in andere gemeenten uit de regio.

4 Wmo 2015-aanbieders zijn vaak tegelijkertijd ook Wlz- en/of Jeugdzorgaanbieders. Het kwaliteitstoezicht daarvan ligt bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. In geval van zorg in natura is een WTZi-toelating verplicht. Deze zijn na te zoeken in het register van het CIBG (dienst voor register van het ministerie van VWS). Bovendien is er een verplichting tot het jaarlijks deponeren van een jaar maatschappelijke verantwoording (JMV). Ook deze zijn openbaar en terug te vinden op www.jaarverslagenzorg.nl.

Controleer bij andere instanties, zoals het zorgkantoor, de zorgverzekeraar, de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, of er een melding of informatie bekend is over de zorgaanbieder.

- Vraag facturen, urenregistratie en zorgovereenkomsten op bij de zorgaanbieder voor zover deze informatie ontbreekt en nodig is voor het onderzoek. De toezichthouder is hiertoe bevoegd, mits de opgevraagde informatie noodzakelijk en proportioneel is. Het kan verstandig zijn om in dit stadium nog niet direct de administratie te vorderen bij de zorgaanbieder. Dit verschilt per onderzoek.
- Vergelijk de zorgaanbieder met andere aanbieders. Hoe verhouden zijn tarieven zich tot de andere aanbieders? In welk postcodegebied zijn de cliënten woonachtig? Welke artsen geven de doorverwijzing af voor de betreffende aanbieder? Zijn er cliëntenstromen te ontdekken? Zijn er onderaannemers die de taken van de zorgaanbieder overnemen?
- Controleer of er klachten bekend zijn over de betreffende zorgaanbieder bij het kwaliteitstoezicht van uw gemeente (Wmo 2015), bij de rijksinspecties (Jeugdwet) of bij het zorgkantoor.
- Wanneer er in een samenwerkingsverband zorg is ingekocht, neem dan ook contact op met de andere gemeenten voor het uitwisselen van (toegestane) informatie en het afstemmen van gezamenlijk handhavend optreden. Zie hiervoor ook het kader gegevensuitwisseling op pagina 12.

Algemene aanbevelingen

- Zorg voor intern draagvlak voor het onderzoek. Informeer afdelingshoofd, managementteam en eventueel de betrokken wethouder over het signaal. Rapporteer de uitkomsten van het onderzoek en de conclusies ook aan hen terug.
- Maak de communicatielijnen duidelijk. Informeer de relevante interne afdelingen en eventueel de betrokken wethouder als er een (voor)onderzoek wordt gestart. Denk ook na over een externe communicatiestrategie over het onderzoek, de eventueel te nemen maatregelen en de relatie met de zorgaanbieder.
- Maak zo snel mogelijk melding van het signaal bij het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ). Toezichthouders, opsporingsdiensten, gemeenten en uitvoeringsorganisaties werken hierin samen om zorgfraudesignalen te verrijken. Door het fraudesignaal te melden bij het IKZ, kan meer informatie beschikbaar komen die belangrijk kan zijn voor het onderzoek.
- Betrek, indien wenselijk, de consulenten en het wijkteam om de context van het signaal te beoordelen en het signaal te verrijken. Let erop dat de gegevensuitwisseling geborgd is, door zo nodig schriftelijk toestemming te vragen (zie het kader op pagina 12 voor het raadplegen van de matrix gegevensuitwisseling) aan de cliënt/budgethouder voor het delen van zijn gegevens met het wijkteam. In het geval van een rechtmatigheidsonderzoek kan de toezichthouder gegevens vorderen, waarbij de toestemming van de cliënt niet nodig is. Maar het informeren van het wijkteam kan ook gevolgen hebben voor het onderzoek. Men kan namelijk, met de beste bedoelingen, in het belang van een cliënt/budgethouder denken te handelen en zo het onderzoek schaden.
- Bekijk of er mogelijk sprake is van belangenverstrengeling tussen leden van een wijkteam en de onderzochte zorgaanbieder. Het kan voorkomen dat een medewerker van de onderzochte zorgaanbieder ook in het wijkteam zit. Daarnaast kan de zorgaanbieder nauwe contacten/belangen hebben met een lid uit het wijkteam.

Verwerk de uitkomsten van het vooronderzoek in een netwerkkaart. Dit is een soort spinnenweb waarin relaties tussen instanties en personen aangegeven worden.[5]

Teken zelf een netwerkkaart, waarin u aangeeft welke personen en organisaties betrokken zijn en welke onderlinge verbanden ze hebben. Dit ‘spinnenweb’ vormt de basis van het onderzoek.

5 Eventueel kan hiervoor ook de dienst Justis van het Ministerie van Veiligheid en Justitie worden geraadpleegd. Voor meer informatie: http://www.justis.nl/producten/toezicht-op-rechtspersonen/netwerktekening/

Leg de uitkomsten van het onderzoek vast in een dossier. Geef hierin ook aan of er sprake is van (een vermoeden van) een fout of fraude. Op basis van het dossier besluit de fraudecoördinator al dan niet een vervolgonderzoek te starten. Het is mogelijk dat de informatie die verkregen is in deze stap al toereikend is om het onderzoek af te ronden. Ga dan gelijk door naar stap 6. Als de fraudecoördinator besluit een vervolgonderzoek in te stellen, dan volgt stap 3.

Figuur 2. Vooronderzoek

Gegevensuitwisseling
In het kader van het onderzoek is het soms nodig dat uw gemeente de verzamelde gegevens uitwisselt met andere instanties of partijen. In andere gevallen vraagt uw gemeente gegevens op bij andere partijen. U mag niet alle gegevens zomaar delen, zeker als het gaat om bijzondere persoonsgegevens (zie ook de handreiking Materiële controle voor de Jeugdwet). Ter bescherming van de privacy van burgers is het opvragen en uitwisselen van persoonsgegevens wettelijk geregeld. Over het algemeen kunt u persoonsgegevens alleen opvragen en uitwisselen als daarvoor een wettelijke grondslag is en dan alleen voor zover nodig. In sommige gevallen is toestemming van de betrokkene nodig voor gegevensuitwisseling.

Naast persoonsgegevens zijn soms ook gegevens nodig over aanbieders van jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning. Dat zijn niet altijd natuurlijke personen, maar soms ook rechtspersonen, zoals stichtingen, bv's of coöperatieve verenigingen. Rechtspersonen vallen over het algemeen niet onder de Wet bescherming persoonsgegevens (met uitzondering van rechtspersonen die te herleiden zijn naar natuurlijke personen, zoals zzp'ers en eenmanszaken).

Op de website van de VNG staat de Matrix gegevensuitwisseling bij fraude Wmo en Jeugdwet. De toelichting op de matrix geeft een overzicht van de mogelijkheden en beperkingen rond de gegevensuitwisseling. Het is gericht op de gemeentelijke uitvoeringspraktijk rond de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

2.3 Stap 3: Plan van aanpak onderzoek

Voor het onderzoek stelt de toezichthouder eerst een plan van aanpak op in samenwerking met het fraudeteam. De fraudecoördinator beoordeelt het plan, stelt het eventueel bij, en bewaart het overzicht over het lopende onderzoek. Het plan van aanpak wordt afgestemd op de conclusies uit het vooronderzoek, waarbij het gegeven of het om (een vermoeden van) fouten of fraude gaat de richting van het onderzoek bepaalt.

In het plan van aanpak kan het fraudeteam het volgende opnemen:

- De herkomst van het signaal of de melding, aangevuld met de vaste gegevens (zie registreren van een signaal).

- Een korte beschrijving van de inhoud van het signaal en de onrechtmatigheid.
- Een logboek of chronologische beschrijving. Hierin worden de onderzoekstappen beschreven, evenals de eventuele verantwoording waarom bepaalde stappen wel of niet zijn uitgevoerd.
- De naam van degene die het onderzoek uitvoert. Let hierbij goed op de bevoegdheden die horen bij de functie. Betrek de collega's van het fraudeteam en geef aan of er eventueel ook een kwaliteitsonderzoek loopt.
- Wie de consulent/inkoper is en welke contactmomenten er zijn geweest met de cliënt/zorginstelling.
- Een uitleg over het vermoeden dat uit het vooronderzoek naar voren is gekomen.
- Een beschrijving van de betrokken partijen (cliënt/budgethouder, zorgaanbieder, derden).
- Een beschrijving van de aanwezige bewijsstukken.
- Informatie over de cliënt/budgethouder en de zorgaanbieder die uit het vooronderzoek naar voren kwam.
- Een inschatting van het benadelingsbedrag op basis van het vooronderzoek.
- Een concrete onderzoeksvraag en een beschrijving van de onderzoeksmethoden die noodzakelijk zijn voor het onderzoek. Bijvoorbeeld:
- het vorderen van gegevens;
- het beoordelen van de medische noodzaak van de ondersteuning door een onafhankelijke arts;
- het informeren van regiogemeenten en een gezamenlijke aanpak bepalen;
- het afleggen van een huis- of instellingsbezoek;
- het voeren van een confrontatiegesprek;
- het opschalen naar andere (opsporings-)diensten, zoals Inspectie SZW (ISZW), Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en GGD (kwaliteitstoezicht).

2.4 Stap 4: Onderzoek

In het onderzoek verzamelt u meer informatie om te achterhalen of de verstrekte ondersteuning of jeugdhulp rechtmatig is geweest en of levering en facturatie overeenkomen met de toewijzing. De eerder verzamelde feiten vormen het vertrekpunt voor het vervolgonderzoek. Deze stap is tevens de voorbereiding op het onderzoek op locatie, waarbij de gevonden informatie getoetst wordt.

Hieronder staan een aantal aspecten die u nader kunt onderzoeken. Sommige stappen kunnen overeenkomen met stappen uit het vooronderzoek. Ieder onderzoek is uiteraard anders, en het hangt van het onderzoek af of u bepaalde stappen eerder of later uitvoert. Eventueel nog niet onderzochte aspecten, zoals beschreven bij het vooronderzoek, kunt u nu alsnog onderzoeken.

Zoek voor een goed verloop van het onderzoek waar nodig contact met andere organisaties, zoals het zorgkantoor, de zorgverzekeraar, de SVB, het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ), het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), ISZW, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd[6] en andere gemeenten in de regio.

Meld dat uw gemeente actief op handhaving gaat inzetten en maak afspraken over de samenwerking bij het delen van ervaringen en, waar mogelijk, bij gegevensuitwisseling. Voorkom zo een waterbedeffect, waarbij (twijfelachtige) zorgaanbieders hun werkgebied verplaatsen naar buurgemeenten.

6 Voorheen de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie Jeugdzorg.

Zorgaanbieder

Wanneer het onderzoek betrekking heeft op een zorgaanbieder, maak dan de volgende zaken inzichtelijk:

- Wie is of zijn de zorgaanbieder(s)? Raadpleeg hiervoor de KvK, het BIG-register en het CIBGregister.
- Welk type zorg levert de zorgaanbieder? Als een zorgaanbieder meerdere zorgsoorten aanbiedt of levert, kan er sprake zijn van andere wetgeving die meespeelt, zoals de Wlz of Zvw. Dit betekent dat andere instanties geraakt kunnen worden door en/of belang hebben bij dit onderzoek.
- Bedient de zorgaanbieder een of meerdere cliënten? Hoeveel personeel is er in dienst? Is er sprake van loondienst of maakt de aanbieder gebruik van zzp'ers? Zijn er onderaannemers die de taken van de zorgaanbieder overnemen?
- Overleg met de toezichthouder kwaliteit om onderzoek te doen naar de kwaliteit van de geleverde zorg in relatie tot de daartoe gestelde eisen in de beschikking, het contract met de aanbieder en/ of het gemeentelijke kwaliteitsbeleid. Probeer meer inzicht te krijgen in de kwaliteit en de hoeveelheid aangeboden zorg door de aanbieder.
- Welke vergoeding heeft de zorgaanbieder ontvangen van de budgethouder/SVB (pgb) of uw gemeente (zorg in natura)? Welke kosten staan daar tegenover?
- Beoordeel of de aanwezige administratie kloppend en logisch is. Is het aantal gewerkte uren van een zorgaanbieder bijvoorbeeld wel reëel? Vaak is het verstandig om in dit stadium nog niet direct de administratie te vorderen bij de zorgaanbieder. Dit verschilt per onderzoek.
- Raadpleeg de website van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd voor eerdere rapportages over de zorgaanbieder.
- Welke beschikking(en) heeft de cliënt? Wat is de wettelijke grondslag van de beschikking? Door wie is de beschikking afgegeven? Is de toekenning de afgelopen jaren veranderd, al dan niet op verzoek van de zorgaanbieder? Zijn er duidelijke voorwaarden gesteld in de beschikking?
- Hebben er overstappen van zorg in natura naar pgb plaatsgevonden?

Budgethouder

Heeft een signaal betrekking op een budgethouder? Dan is het belangrijk om het volgende te onderzoeken:

- Welke beschikking(en) heeft de cliënt? Wat is de wettelijke grondslag van de beschikking? Wat is de looptijd van de beschikking of is hij ambtshalve tot stand gekomen? Door wie is de beschikking afgegeven? Is de toekenning de afgelopen jaren veranderd? Zijn er duidelijke voorwaarden gesteld in de beschikking?
- Heeft uw gemeente de budgethouder daadwerkelijk face-to-face gesproken bij het toekennen van het pgb? Is daarbij vastgesteld dat de budgethouder zelf voldoende in staat was om zijn eigen keuzes te maken? Of is er een vertegenwoordiger, bewindvoerder of zorgbemiddelaar die namens de budgethouder heeft gehandeld? Is de budgethouder bijgestaan door een derde en bestaat het vermoeden dat deze derde betrokken is bij mogelijk oneigenlijk gebruik, misbruik of fraude van het budget?
- Stel vast wat er in de eigen systemen bekend is aan handtekeningen van de budgethouder, zorgaanbieder, gemachtigde en begeleiders. Denk daarbij ook aan handtekeningen op legitimatiebewijzen en contracten. Zijn er afwijkingen te ontdekken?
- Heeft er bij de melding/aanvraag een huisbezoek plaatsgevonden waaruit bleek dat er daadwerkelijk behoefte aan ondersteuning of hulp was?
- Onderzoek of de budgethouder een bewindvoerder, gemachtigde of persoonlijk begeleider heeft die voor de budgethouder de administratie voert. Is deze persoon ook gemachtigd om te ondertekenen/beslissen? Voert deze persoon voor meerdere budgethouders de administratie?
- Beoordeel de aanwezige administratie van de budgethouder. Eventueel kan de toezichthouder de budgethouder verzoeken de ontbrekende informatie aan te leveren. Controleer of de zorgaanbieder dezelfde gegevens heeft. Bekijk ook of er opvallende zaken zijn op de facturen, zoals handgeschreven aanvullingen. Controleer daarnaast of de rekeningnummers op de facturen

steeds dezelfde zijn of dat ze veranderen. Raadpleeg hierbij zo nodig de gegevens in het SVB-portal.
- Bekijk of de gegevens uit het persoonlijk plan en de zorgovereenkomst overeenkomen met de administratie van de budgethouder. Let daarbij ook op de handtekeningen op de diverse documenten, en vergelijk die met andere, bekende handtekeningen van de cliënt en/of zorgverlener zoals op de legitimatiebewijzen.
- Probeer op basis van het dossieronderzoek en een persoonlijk gesprek een inschatting te maken of de budgethouder te goeder trouw is. Zo ja, onderzoek of de zorgaanbieder (door de cliënt) civielrechtelijk aansprakelijk gesteld kan worden voor de onrechtmatigheden op basis van de zorgovereenkomst. Houd er rekening mee dat er sprake kan zijn van een samenspanning tussen de cliënt/ budgethouder en een zorgaanbieder.
- Laat een onafhankelijk deskundig medicus of andere deskundige de noodzaak van de aangeboden zorg beoordelen. Probeer vast te stellen of er sprake is van (bewust) ongepast gebruik of van een te hoge indicatie van de geleverde zorg.
- Is de cliënt ook wat betreft woonruimte afhankelijk van de zorgaanbieder (beschermd wonen)? En worden er door de zorgaanbieder die woonruimte biedt, andere diensten of beloningen geboden? Denk daarbij aan luxe goederen, korting of geen plaatsing op een wachtlijst in ruil voor het aanvragen van een pgb en het afnemen van zorg bij de aanbieder. In zo'n geval is er sprake van een afhankelijkheidspositie en zou de cliënt daarom loyaal kunnen zijn aan de zorgaanbieder. Bij het aangaan van een gesprek met de cliënt is daarom spreekvrijheid van belang. Mocht er een vermoeden zijn dat er sprake is van een afhankelijkheidspositie, stel dan vast of het echt nodig is dat de cliënt bij een gesprek met de toezichthouder wordt bijgestaan door zijn of haar zorgaanbieders.

2.5 Stap 5: Onderzoek op locatie

In deze stap doet de toezichthouder onderzoek op locatie en spreekt hij de cliënt/budgethouder of de zorgaanbieder om de uitkomsten van het onderzoek te toetsen. Daarnaast gaat hij langs bij de zorgaanbieder en doet, als dat noodzakelijk is, een huisbezoek bij de cliënt. Deze paragraaf geeft richtlijnen voor een bezoek op locatie.

2.5.1 Gesprek met cliënt/budgethouder of zorgaanbieder

In het kader van het onderzoek kan uw gemeente met een cliënt/budgethouder of zorgaanbieder spreken. Dit kan nodig zijn om meer informatie te krijgen en om hen de mogelijkheid te geven hun kant van het verhaal te vertellen zodat een volledig beeld ontstaat van de situatie.

Wanneer u met een cliënt/budgethouder of zorgaanbieder spreekt, dan kunt u onderstaande aspecten meenemen in de voorbereiding en tijdens het gesprek.

Ter voorbereiding:

- Een gesprek vraagt om specifieke kennis en competenties van een medewerker. Zorg voor een goede voorbereiding, voor dossieronderzoek en stel een vragenlijst op.
- Voer deze gesprekken altijd met twee deskundige medewerkers vanuit uw gemeente.
- Zorg dat er, indien nodig, een beëdigd tolk/vertaler aanwezig is bij het gesprek.
- Houd rekening met meerdere scenario's. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van samenspanning tussen cliënt/budgethouder en de persoon die zorg of ondersteuning levert.
- Het kan raadzaam zijn om bij het gesprek een medisch deskundige mee te nemen.
- Bedenk dat een cliënt/budgethouder iemand ter morele steun bij het gesprek wil hebben. Dit kan een onafhankelijk cliëntondersteuner zijn, maar ook de zorgverlener of -aanbieder. Dit dient afgewogen te worden ten opzichte van het risico voor het onderzoek, bijvoorbeeld in het geval van een mogelijke afhankelijkheidspositie van de cliënt ten opzichte van de zorgaanbieder.

- Houd rekening met de verplichtingen van de budgethouder naar de zorgaanbieder. Bij een pgb is er soms sprake van werkgeverschap. Ook bestaat er vaak een wederzijdse afhankelijkheid tussen beide partijen op het gebied van financiën en zorg.

Tijdens het gesprek:

- Benoem het doel van het gesprek.
- Verifieer of de cliënt/budgethouder of de zorgaanbieder begrijpt waar het gesprek over gaat.
- Vraag toestemming om het gesprek op band vast te leggen.
- Begin het gesprek met algemene vragen en werk toe naar de informatie die je wilt verzamelen.
- Vraag naar de afspraken vanuit het persoonlijke ondersteuningsplan en eventuele evaluatiemomenten.

Administratie en bewijs:

- Probeer inzicht te verkrijgen in de bankrekeningen (ook privé) van de zorgaanbieder of cliënt/budgethouder om de mogelijkheden voor verhaal in te schatten. Alleen de toezichthouder is bevoegd om deze informatie af te dwingen.

Afsluiting en vervolg(gesprekken):

- Indien de budgethouder en de zorgaanbieder het zorgplan hebben getekend, zal u ook de zorgaanbieder afzonderlijk moeten horen.
- Is de zorgaanbieder zelf onderwerp van onderzoek, nodig deze dan apart uit voor een gesprek. Leg hem de bevindingen van het onderzoek voor in het licht van wederhoor.

Maak een verslag van het gesprek en de leg dit ter ondertekening voor aan de gehoorde cliënt/ budgethouder of zorgaanbieder. Bijlage 3 geeft voorbeeldvragen voor een gesprek met een zorgaanbieder.

2.5.2 Protocol huisbezoeken (in het kader van de Wmo)

De VNG heeft in een protocol huisbezoeken vastgelegd hoe en op welke momenten u een huisbezoek kunt toepassen binnen de kaders van de wet- en regelgeving. Het huisbezoek heeft bij de Wmo tijdens de meldings-/aanvraagfase vooral een dienstverlenend karakter, gericht op het in beeld brengen van de ondersteuningsvraag. In het kader van handhaving kan de toezichthouder een huisbezoek afleggen als u vermoedt dat de toegekende voorziening niet of niet geheel wordt gebruikt voor datgene waarvoor ze is verstrekt. Maar het huisbezoek kan alleen plaatsvinden als de benodigde informatie niet op een andere manier verkregen of geverifieerd kan worden.

Naar aanleiding van het onderzoek op locatie wordt het dossier bijgewerkt met de informatie die hieruit is voortgekomen.

Figuur 3. Onderzoek en onderzoek op locatie

2.6 Stap 6: Opstellen van rapport van bevindingen en vervolgstappen

Op basis van de bevindingen van het onderzoek constateert u of er sprake was van een fout of fraude.

De bevindingen van het onderzoek legt u vast in een rapport. Het rapport geeft inzicht in:

- de bevindingen van de juistheid en volledigheid van de verstrekte gegevens;
- de bevindingen van de noodzaak/afhankelijkheid van de verstrekte voorziening;
- de bevindingen of de voorziening ergens anders voor gebruikt is (in het geval van een pgb).

In het rapport beschrijft u daarnaast de aard van de relatie tussen cliënt/budgethouder en uw gemeente en de relatie tussen de zorgaanbieder en de gemeente. Zijn er al eerder waarschuwingen afgegeven aan de betreffende budgethouder of zorgaanbieder en in hoeverre is de cliënt/zorgaanbieder bereid geweest om mee te werken aan het onderzoek? Ook geeft u aan hoe is omgegaan met de gerechtvaardigde belangen van de cliënt en van de zorgaanbieder. Tot slot presenteert u in het rapport de conclusie van het onderzoek.

Als geconcludeerd wordt dat er geen vervolgstappen nodig zijn, dan rondt u het onderzoek af met het opstellen van het rapport en de evaluatie zoals beschreven in hoofdstuk 2.8. Als er wel vervolgstappen ondernomen moeten worden, dan neemt u in het rapport een advies voor eventuele vervolgstappen op.

Bij het opstellen van het advies voor eventuele maatregelen, is het belangrijk rekening te houden met de ondersteunings-/zorgplicht van uw gemeente ten opzichte van cliënten. Bij beëindiging van een overeenkomst is het bijvoorbeeld wenselijk om tijdig op zoek te gaan naar een alternatieve zorgaanbieder om de continuïteit van de zorg te kunnen garanderen.

2.6.1 Vervolgstappen

Blijkt uit het onderzoek dat er sprake is van fraude, dan kunt u als gemeente bestuursrechtelijke en/of civielrechtelijke vervolgstappen nemen. U heeft een aantal mogelijkheden om de geleden schade door fraude aan te pakken. Een mogelijkheid is het beëindigen van een contract met de zorgaanbieder (civielrechtelijk). In de Wmo 2015 is er een beperkte mogelijkheid opgenomen tot het terugvorderen van het onrechtmatig genoten financiële voordeel (bestuursrechtelijk). Waar het gaat om (bestuursrechtelijke) subsidierelaties, kunt u ook in dat kader maatregelen overwegen tegen een aanbieder.

Als gemeente treft u voornamelijk bestuursrechtelijke of civielrechtelijke maatregelen. Het uitvoeren van een strafrechtelijk onderzoek is geen bevoegdheid van een gemeente, tenzij de sociale recherche onder leiding van de Officier van Justitie ondersteunend informatie verzamelt. Het is aan de fraudecoördinator om, in het perspectief van het gemeentelijk beleid, te bepalen of de onrechtmatigheid ernstig genoeg is om strafrechtelijk te (laten) onderzoeken. Voor het mogelijk in gang zetten van een strafrechtelijk onderzoek raden we aan om contact op te nemen met de Directie Opsporing van de ISZW en daarnaast aangifte te doen.

In de Wmo 2015 en de Jeugdwet is geen zelfstandige strafbaarstelling van overtreding van deze wetten opgenomen. Strafrechtelijke vervolging kan wel plaatsvinden op grond van commune delicten, zoals valsheid in geschrifte, oplichting en verduistering. De Inspectie beoordeelt met haar ketenpartners of en hoe het signaal strafrechtelijk wordt afgehandeld.

Als een strafrechtelijk onderzoek wordt ingesteld, kan uw gemeente daarnaast bestuursrechtelijke maatregelen opleggen, zoals intrekking van een toekenning en (vervolgens) terugvordering.

De matrix in bijlage 2 geeft een indicatie van welke maatregel geschikt is naar gelang de omvang en aard van de overtreding. Ook hier geldt: maatwerk staat voorop en per casus wordt een gerichte afweging gemaakt.

2.6.2 Aanpassen contract/overeenkomst zorgaanbieder bij zorg in natura
Bij zorg in natura koopt uw gemeente zorg in bij een zorgaanbieder voor uw cliënten. Ook is subsidiëring van een aanbieder mogelijk, al komt dat niet veel voor in de praktijk. In het geval van subsidiëring wordt vooraf een (civielrechtelijk) contract afgesloten met de aanbieder(s).

Stelt u vast dat er daadwerkelijk sprake is van fraude door een aanbieder, dan kan uw gemeente ook op basis van dat contract maatregelen tegen de aanbieder nemen. Is de onrechtmatigheid beperkt, dan kunt u de zorgaanbieder bijvoorbeeld vragen om een verbeterplan op te stellen. Door (onaangekondigde) tussentijdse controles houdt u toezicht op het doorvoeren van de verbeteringen. Daarnaast kunt u een schriftelijke waarschuwing (en ingebrekestelling) sturen, waarin u vermeldt welke onregelmatigheden geconstateerd zijn, welke verbeteringen noodzakelijk zijn, binnen welke termijn de verbetering gerealiseerd moet zijn en welke gevolgen een volgende overtreding heeft.

Heeft het voorgaande geen gewenst effect, is de onrechtmatigheid aanzienlijk in omvang of is er een onveilige situatie voor de cliënt, dan kunt u besluiten de overeenkomst aan te passen of zelfs te beëindigen. In de meeste gevallen is er tussenkomst van de rechter nodig om de overeenkomst te ontbinden. Bij beëindiging van de overeenkomst is het wenselijk om tijdig op zoek te gaan naar een alternatieve zorgaanbieder om de continuïteit van de zorg te kunnen garanderen. U heeft tenslotte een ondersteunings-/zorgplicht ten opzichte van uw cliënten.

2.6.3 Stopzetten pgb/zorg in natura en herindicatie
Het college van B en W is op basis van artikel 2.3.10 Wmo 2015 gerechtigd om een pgb of maatwerkvoorziening te herzien dan wel in te trekken. Voor de Jeugdwet kan dit voor wat betreft het pgb op basis van artikel 8.1.4 Jeugdwet. Hieronder geven we een aantal redenen op basis waarvan u de toekenning kan herzien. ‘Cliënt’ heeft in dit geval ook betrekking op de jeugdige of zijn ouders als het om de Jeugdwet gaat.

a. De cliënt heeft onjuiste of onvolledige gegevens verstrekt, terwijl de verstrekking van juiste of volledige gegevens tot een andere beslissing zou hebben geleid.
b. De cliënt is niet langer aangewezen op de maatwerkvoorziening of het pgb.
c. De maatwerkvoorziening of het pgb is niet meer toereikend.
d. De cliënt voldoet niet aan de voorwaarden die verbonden zijn aan de maatwerkvoorziening of pgb.
e. De cliënt heeft de maatwerkvoorziening of pgb niet of voor een ander doel gebruikt.

In artikel 2.3.6 Wmo 2015 en in het daarmee grotendeels vergelijkbare artikel 8.1.1 Jeugdwet, staan de wettelijke basisregels rond het recht op een pgb. Daarnaast kunt u als gemeente ook eigen (beleids)regels maken omtrent het pgb en de voorwaarden om daarvoor in aanmerking te komen.

Op grond van artikel 2.1.3 lid 4 van de Wmo 2015 en artikel 2.9 sub d van de Jeugdwet moet de gemeenteraad bij verordening regels vaststellen voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een pgb, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Stelt u vast dat een budgethouder onrechtmatigheden heeft begaan of heeft gefraudeerd, dan kunt u besluiten tot herziening van een eerder afgegeven indicatie. Bij een herziening beoordeelt u of de toegekende ondersteuning of jeugdhulp nog steeds passend is gezien de situatie van de cliënt. Heeft de budgethouder bijvoorbeeld gefraudeerd door met een hogere indicatie en bijbehorend pgb minder zorg af te nemen, dan kunt u de zorg lager indiceren. Daarnaast kunt u besluiten om de

cliënt de hulp niet meer toe te kennen in de vorm van een pgb maar in natura. De cliënt kan nu alleen nog zorg afnemen bij een instelling die door uw gemeente is gecontracteerd. Deze optie bevelen we ook aan wanneer is aangetoond dat mensen uit de omgeving van de budgethouder onrechtmatig hebben gehandeld met de pgb-gelden van de budgethouder.

2.6.4 Terugvordering

Bij terugvordering is sprake van het terughalen van de geldwaarde van ten onrechte genoten maatwerkvoorzieningen of pgb's van de cliënt én van degene die daaraan opzettelijk heeft meegewerkt. Op basis van artikel 2.4.1 Wmo 2015 is terugvordering mogelijk na intrekking van de beslissing als de verstrekking van de onjuiste of onvolledige gegevens door de cliënt opzettelijk heeft plaatsgevonden. Er moet dus sprake zijn van opzet door de cliënt. Het is niet in alle situaties mogelijk een al genoten maatwerkvoorziening terug te vorderen. In zo'n situatie kan het college de waarde van de genoten maatwerkvoorziening uitdrukken in een bedrag dat voor terugvordering in aanmerking komt.

Op basis van artikel 8.1.4 lid 3 Jeugdwet kunt u ten onrechte genoten pgb's terugvorderen. Dit kan alleen als het college de pgb-toekenning heeft herzien of ingetrokken, omdat de jeugdige of zijn ouders onjuiste of onvolledige gegevens hebben verstrekt en het verstrekken van de juiste informatie tot een andere beslissing zou hebben geleid.

Uit de schaarse jurisprudentie over terugvordering onder de Wmo blijkt dat een goede informatieverstrekking vooraf door gemeenten belangrijk is. Hoe duidelijker u aantoonbaar kunt maken dat de cliënt/vertegenwoordiger wist welke voorwaarden van toepassing zijn op de (pgb-) toekenning, des te sterker staat u bij een eventuele terugvordering wegens het opzettelijk verstrekken van onjuiste gegevens.

De consequenties van het verstrekken van onjuiste informatie (art. 2.3.10 lid 1, onder a Wmo 2015 / art 8.1.4 lid 1 Jeugdwet) door de cliënt kunnen zijn:

- intrekking van het recht op de voorziening;
- een terugvordering van de tegenwaarde van de maatwerkvoorziening en het pgb;
- het verder weigeren van keuzevrijheid voor een pgb.

Derdenbeding (alleen voor pgb)

Een budgethouder of zijn vertegenwoordiger is primair verantwoordelijk voor het organiseren van de hulp/ondersteuning en het bijbehorende financiële en administratieve beheer. Budgethouders die te goeder trouw handelen en een zorgorganisatie feitelijk de hulp of ondersteuning laten regelen (en daarmee het pgb laten beheren), kunnen het slachtoffer worden van misbruik van pgb-gelden. En daarmee ook van de consequenties hiervan in de vorm van terugvordering. Per 1 april 2017 is het op basis van artikel 8.1.8 lid 3 Jeugdwet, artikel 8b van de Regeling Jeugdwet, artikel 2.6.2, lid 3 Wmo 2015 en artikel 2b lid 2 van de Uitvoeringsregeling Wmo 2015 verplicht om voor het afsluiten van een zorgovereenkomst tussen de budgethouder en de zorgverlener gebruik te maken van een modelovereenkomst van de SVB. Deze modelovereenkomst kent een derdenbeding. Dit maakt het voor u als gemeente mogelijk om direct (civielrechtelijk) terug te vorderen bij de zorgaanbieder als de intrekking of herziening van het pgb het gevolg is van toerekenbaar handelen van deze aanbieder.

2.6.5 Last onder dwangsom of bestuursdwang

De toezichthouder is bevoegd (cliënt)dossiers in te zien, maar alleen als dat nodig is voor het uitvoeren van zijn taken (artikel 6.1 Wmo 2015).[7] Weigert een zorgaanbieder of budgethouder om informatie te verstrekken, terwijl hij daartoe wel verplicht is, dan kan de toezichthouder de benodigde informatie vorderen op basis van artikel 5.17 Awb. Niet-meewerken aan toezicht is in bepaalde gevallen ook strafbaar (Wetboek van Strafrecht artikel 184).

Om een ongewenste situatie te herstellen/beëindigen kunt u als gemeente daarnaast dwang uitoefenen of een last opleggen. Op basis van artikel 125 van de Gemeentewet en artikel 5.21 t/m 5.39 Awb kunt u een last onder dwangsom en een last onder bestuursdwang opleggen. Deze maatregelen kunnen noodzakelijk zijn om bijvoorbeeld zorgaanbieders te dwingen hun kwaliteit van zorg of de administratie op orde te krijgen of om inzage in dossiers te verkrijgen. U kunt als gemeente geen bestuurlijke boete opleggen op basis van de Wmo 2015 en de Jeugdwet.

Een last onder dwangsom is een maatregel gericht op het handhaven van de kwaliteit. De overtreder krijgt een last opgelegd om de overtreding te beëindigen. Als dit niet binnen een bepaalde termijn gebeurt, dan moet de overtreder een dwangsom betalen. De dwangsom moet daarom hoog genoeg zijn om de overtreding te beëindigen.

Een last onder bestuursdwang is gericht op het ongedaan maken van de overtreding. Als de overtreder niet binnen een bepaalde termijn actie onderneemt om de overtreding te stoppen, kunt u als gemeente zelf, op kosten van de overtreder, (laten) ingrijpen. Met deze maatregel dwingt u onmiddellijke beëindiging van de overtreding af en daarom is het geschikt om bij spoedeisende situaties in te zetten. Mocht de overtreder niet aan het verzoek voldoen, dan kunt u zelf optreden.[8]

2.6.6 Aangifte bij de politie

Wanneer uit onderzoek blijkt dat er sprake is of kan zijn van strafbare feiten en/of ernstige benadeling van uw gemeente, dan is aangifte doen bij de politie wenselijk.

2.6.7 Tuchtrecht

Blijkt uit onderzoek van uw gemeente dat de kwaliteit van de geleverde ondersteuning onvoldoende is, dan kan de cliënt of de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd een klacht indienen bij het regionale tuchtcollege over een individuele zorgaanbieder (die conform de wet BIG-geregistreerd is). Kijk voor meer informatie over de procedure op www.tuchtcollege-gezondheidszorg.nl.

7 In de Jeugdwet heeft alleen de landelijke toezichthouder deze bevoegdheid met betrekking tot de kwaliteit. De Jeugdwet noemt geen gemeentelijk toezicht, maar de gemeente kan deze bevoegdheid wel opnemen in een verordening als het gaat om rechtmatigheidstoezicht.

8 Landelijke handhavingsstrategie - Een passende interventie bij iedere bevinding, 2014.

2.7 Stap 7: Besluitvorming en vervolgstappen

De conclusies uit het onderzoek en de eventueel te nemen stappen worden voorgelegd aan het college van B en W of de daartoe gemandateerde functionaris binnen uw gemeente.

Het college is het bevoegd orgaan om te beslissen over vervolgstappen, zoals terugvorderen en het stopzetten of herzien van een maatwerkvoorziening of pgb. De afdeling terugvordering en verhaal van uw gemeente vordert hierna bijvoorbeeld terug bij de cliënt/budgethouder en/of zorgaanbieder.

Besluit uw gemeente op basis van de uitkomsten dat er een herzieningsbeslissing komt ten aanzien van de toekenning en dat het besluit wordt ingetrokken of besluit uw gemeente tot terugvordering, dan legt u dit vast in een beschikking.

Figuur 5. Opstellen rapport en het uitvoeren vervolgstappen

2.8 Evaluatie en borging

Wanneer een onderzoek is afgerond, is het wenselijk om het gelopen onderzoeksproces en de uitkomsten tegen het licht te houden. De volgende aspecten komen aan de orde:

- Is het onderzoek uitgevoerd zoals beschreven in het plan van aanpak? Heeft de gekozen werkwijze geleid tot de verwachte doelen en resultaten?
- Leg het proces van de totstandkoming van de onrechtmatigheid naast het proces van de cirkel van naleving.[9] Beoordeel of u de geconstateerde onrechtmatigheden mogelijk door verbeterde preventie in de toekomst kunt voorkomen. Ontwikkel, indien nodig, acties om cliënten of zorgaanbieders vooraf beter te informeren over de rechten en plichten. Wees als gemeente proactief in de communicatie naar cliënten en zorgaanbieders en zorg voor een goede dienstverlening, bijvoorbeeld door snel en adequaat te reageren op vragen en verzoeken.
- Het is wenselijk om te monitoren of de opgelegde maatregelen het beoogde effect hebben gehad. Zijn bijvoorbeeld de onrechtmatigheden gestopt en is de kwaliteit van de zorg verbeterd? Plan na ongeveer zes maanden weer een bezoek bij de betreffende cliënt/budgethouder of zorgaanbieder om te controleren of de zorg conform afspraak is verleend.
- Train de medewerkers/consulenten regelmatig op fraude alertheid. Hiermee kunt u voorkomen dat ze signalen missen en er onrechtmatigheden ontstaan.
- Leg de uitkomsten van het onderzoek naast de contracten die reeds zijn afgesloten met aanbieders van zorg in natura. Beoordeel of de contracten voldoende waarborg bieden om de geconstateerde onrechtmatigheden te voorkomen. Pas zo nodig de contracten met nieuwe zorgaanbieders aan en probeer met de bestaande aanbieders aanvullende afspraken te maken.

9 De cirkel van naleving bestaat uit vier visie-elementen die handvatten bieden voor een integraal handhavingsproces, waarbij preventieve en repressieve elementen gecombineerd worden. Zie voor meer informatie de handreiking Handhaving en naleving Wmo 2015 en Jeugdwet.

- Houd ook in de gaten in hoeverre de budgethouder/zorgaanbieder in de (financiële) problemen is gekomen door de opgelegde maatregel(en). Is er daadwerkelijk fraude vastgesteld bij een budgethouder, bespreek deze casus dan integraal met de collega's die gaan over de Wmo/Participatiewet/Jeugdwet (indien de cliënt ook een uitkering of ondersteuning ontvangt onder deze wetten) en eventueel de betrokken zorgaanbieders. Houd hierbij rekening met privacygevoelige informatie. Bespreek met de collega's van de betrokken afdelingen wat het betekent voor de budgethouder als de zorg wordt stopgezet, een andere aanbieder wordt ingezet en/of het pgb moet worden terugbetaald. Bespreek hoe uw gemeente gaat voorkomen dat de budgethouder nog dieper in de problemen raakt en u later een nog duurder traject moet starten om deze persoon te helpen. Gaat het om een gecontracteerde aanbieder, onderzoek dan hoe de continuïteit van de zorg gegarandeerd blijft, mocht de aanbieder de zorg niet meer kunnen leveren.
- Zijn er in de eigen werkprocessen en/of beleid van uw gemeente aanpassingen nodig om fraude te voorkomen, beter te herkennen en/of effectiever te bestrijden? Raadpleeg hiervoor bijvoorbeeld de Routekaart risico-indicatoren van de VNG.

Bijlagen

1 Begrippenkader

Termen en wetten

Naam/afkorting	Omschrijving
Awb	Algemene wet bestuursrecht
Cliënt/Budgethouder	Persoon die een aanvraag voor ondersteuning/hulp heeft ingediend (of voor wie dit is gedaan).
Budgethouder	Persoon aan wie een pgb is toegekend.
Fouten	Regels onbedoeld overtreden door onduidelijkheden en vergissingen.
Fraude	Het opzettelijk en doelbewust in strijd met regels handelen met het oog op eigen of andermans financieel gewin.
Fraudecoördinator	Een interne, ambtelijke leidinggevende functionaris, belast met het aansturen van het fraudeteam, het monitoren van de voortgang van onderzoeken, het overzicht houden op de lopende onderzoeken, het dragen van verantwoordelijkheid voor het onderzoeksproces en het evalueren van dit proces met de toezichthouders.
Hulp	Jeugdhulp zoals omschreven in de Jeugdwet.
Handhaving	Het bevorderen van naleving van wetten en regels.
Jeugdwet	Wet waarin hulp, zorg en ondersteuning voor jeugdigen en ouders is geregeld.
Onrechtmatigheid	Handelen (of nalaten) dat een inbreuk op een recht oplevert, in strijd is met een wettelijke plicht of in strijd is met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijke keer betaamt.
Ondersteuning	Maatschappelijke ondersteuning zoals omschreven in de Wmo 2015.
Opsporingsinstantie	ISZW, de Nza, Functioneel Parket van het OM, Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (Belastingdienst) en de IGJ
Pgb	Persoonsgebonden budget waarmee een budgethouder hulp en ondersteuning inkoopt.
Toezichthouder	Ambtelijke functionaris die informatie verzamelt over de rechtmatigheid van de verstrekte voorziening die onder de Wmo 2015 en Jeugdwet valt en/of de kwaliteit van de instellingen controleert die onder de Wmo 2015 vallen, zich daarover een onafhankelijk oordeel vormt en indien nodig ingrijpt.
Wmo 2015	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 waarin onder meer ondersteuning bij zelfredzaamheid en participatie van personen met een beperking of met chronische psychische of

	psychosociale problemen is geregeld.
Wlz	Wet langdurige zorg regelt zware, intensieve zorg voor kwetsbare ouderen, mensen met een handicap en mensen met een psychische aandoening.
Zorg in natura	Zorg, hulp of ondersteuning die door de gemeente als zodanig wordt verstrekt, dus niet in de vorm van een geldbedrag.
Zorgaanbieder/-instelling	Persoon of organisatie die zorg of ondersteuning verleent aan een cliënt/budgethouder en hiervoor kosten in rekening brengt.
Zvw	Onder de Zorgverzekeringswet valt onder andere persoonlijke verzorging voor volwassenen en verpleging.

Instanties

Naam/afkorting	Omschrijving
CIZ	Het Centrum Indicatiestelling Zorg onderzoekt of mensen in aanmerking komen voor de Wet langdurige zorg (Wlz).
GGD	Gemeenschappelijke gezondheidsdienst. Deze kan door een gemeente aangewezen zijn als toezichthouder kwaliteit in de Wmo.
OTF	Het Ondersteuningsteam Fraudesignalen van de VNG helpt gemeenten bij het onderzoeken van signalen van onrechtmatigheid.
RIEC	In het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum kunnen convenantpartners informatie uitwisselen om zo georganiseerde misdaad op te sporen en tegen te gaan.
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd	De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is samen met de Inspectie Veiligheid en Justitie verantwoordelijk voor het kwaliteitstoezicht op de Jeugdwet. De IGJ is tot stand gekomen door de fusie van de Inspectie voor Gezondheidszorg en de Inspectie Jeugdzorg.
Directie Opsporing ISZW	De directie van de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid die is belast met strafrechtelijke onderzoeken naar fraude in de zorg op het terrein van de pgb's.
NZa	De Nederlandse Zorgautoriteit maakt, vanuit het perspectief van goede en betaalbare zorg, regels en houdt toezicht op zorgaanbieders en zorgverzekeraars.

SVB	De Sociale Verzekeringsbank doet de betalingen vanuit de pgb's namens de gemeente en ook het budgetbeheer.
Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/ STJ)	In de Jeugdwet is het kwaliteitstoezicht belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Veiligheid en Justitie (IVenJ). Deze inspecties voeren het toezicht in het kader van de Jeugdwet gezamenlijk uit en maken daarnaast deel uit van het samenwerkingsverband Toezicht Sociaal Domein/Samenwerkend Toezicht Jeugd (TSD/STJ).

2 Matrix voor het opleggen van een maatregel

Onderstaande matrix[10] kunt u gebruiken om na te gaan welke mogelijke maatregelen u in welke situatie kunt opleggen. Gebruik van de matrix is deels op basis van subjectieve criteria (inschatten omvang onrechtmatigheid). Dit komt omdat er voor financiële benadeling in het kader van de Wmo 2015 en de Jeugdwet geen concreet drempelbedrag is vastgesteld waarboven een signaal door het Openbaar Ministerie strafrechtelijk wordt opgepakt (zoals bij de Participatiewet).

Omvang van de behandeling					
	Aanzienlijk, dreigend en/of onomkeerbaar				
	Significant				
	Beperkt				
	Vrijwel nihil				
		Individueel Enkele bud-gethouder of zorgorganisatie met een enkel signaal van onrechtmatig-heid .	**Structureel** Budgethouder of zorgorganisatie met meervoudige signalen van on-rechtmatigheid.	**Samenspanning** Zorgaanbieder(s) en/of budgethouders die bewust en structureel samenwerken (met meerdere partijen) om te komen tot een onrechtmatig verkregen eigen voordeel.	**Bewust en crimineel/structureel** De organisatie/ persoon is gericht het plegen van fraude, oplichting en witwassen. Van zorgverlening of -afname is niet of nauwelijks sprake.
	Mate van georganiseerdheid				

	Bestuursrechtelijke en/of civielrechtelijke maatregelen. Bestuursrechtelijke maatregelen, zoals het aangaan van een (informerend) gesprek met degene(n) die verantwoordelijk is voor de onrechtmatigheid, een bestuurlijk gesprek en eventueel een waarschuwing, zijn hier op zijn plaats. Als er sprake is van opzet, dan kan uw gemeente de onrechtmatig genoten voorziening terugvorderen (Wmo 2015) of het onrechtmatig genoten budget terugvorderen (Wmo 2015 en Jeugdwet) bij de cliënt/budgethouder of de zorgaanbieder (bij contracten vanaf 1 april 2017). Een herindicatie van de ondersteuning of hulp van de cliënt of het omzetten van een pgb naar zorg in natura zijn ook mogelijke maatregelen. Eventueel kunt u het contract met de aanbieder van zorg in natura aanpassen. Dit is een civiel-rechtelijke maatregel.
	Bestuursrechtelijke en/of civielrechtelijke maatregelen en mogelijk strafrechtelijke maatregelen. Bestuursrechtelijke en/of civielrechtelijke maatregelen. Mogelijk vraagt de situatie ook om een strafrechtelijke aanpak. Het is wenselijk om in deze situaties contact op te nemen met ISZW. Zij kijken of er aanleiding kan zijn voor een strafrechtelijk onderzoek. Eén van de bestuursrechtelijke maatregelen is het terugvorderen van de onrechtmatig genoten voorziening (Wmo 2015) of het terugvorderen van het onrechtmatig genoten budget (Wmo 2015 en Jeugdwet) bij de cliënt/budgethouder of de zorgaanbieder (bij contracten vanaf 1 april 2017). Een herindicatie van de ondersteuning of hulp van de cliënt of het omzetten van een pgb naar zorg in natura zijn ook mogelijke maatregelen. Eventueel kunt u een last onder bestuursdwang of last onder dwangsom opleggen. U kunt het contract met de aanbieder van zorg in natura beëindigen. Dit is een civielrechtelijke maatregel.
	Bestuursrechtelijke en/of civielrechtelijke en strafrechtelijke maatregelen. Strafrechtelijke maatregelen. Ga in overleg met het Openbaar Ministerie en/of de ISZW over het strafrechtelijke traject. Daarnaast moet uw gemeente ook bestuursrechtelijk onderzoek verrichten, om in een later stadium te kunnen terugvorderen. Eén van de bestuursrechtelijke maatregelen is het terugvorderen van de onrechtmatig genoten

voorziening (Wmo 2015) of het terugvorderen van het onrechtmatig genoten budget (Wmo 2015 en Jeugdwet) bij de cliënt/budgethouder of de zorgaanbieder (bij contracten vanaf 1 april 2017).
Een herindicatie van de ondersteuning of hulp van de cliënt of het omzetten van een pgb naar zorg in natura zijn ook mogelijke maatregelen.
U kunt het contract met de aanbieder van zorg in natura beëindigen. Dit is een civielrechtelijke maatregel.

10 Deze matrix is gebaseerd op de interventiematrix uit de Landelijke handhavingsstrategie - Een passende interventie bij iedere bevinding, 2014.

3 Kwaliteitskader – leidraad gesprek zorgaanbieder[11]

Hieronder staan een aantal punten waarnaar u kunt vragen tijdens een gesprek met de zorgaanbieder in het kader van een onderzoek naar een onrechtmatigheidssignaal. Stel voor het gesprek een vragenlijst op die toegespitst is op de situatie.

Organisatiestructuur

- Naam organisatie, verantwoordelijke of contactpersoon.
- Welke rechtsvorm heeft de organisatie en waarom is daarvoor gekozen? Op wiens advies?
- Welke structuur heeft de organisatie? Wie vormen het bestuur, de klachtencommissie, de medezeggenschapsraad? Vastgoedbedrijf?
- Welke ondersteuning wordt er geboden?
- Hoeveel cliënten zijn er op dit moment en welke wetgeving is daarop van toepassing?
- Onder welke doelgroepen vallen de cliënten?
- Is er geld geleend van externen?

Documentatiemateriaal

- Is er een ondernemersplan opgesteld?
- Is er een kwaliteitsdocument van de organisatie aanwezig?
- Is daaropvolgend een verbeterdocument aanwezig in de organisatie?
- Kunt u de jaarverslagen van de laatste twee jaar tonen?
- Stelt u jaarlijks een accountantsverklaring op?
- Hoe ziet het klachtenprotocol eruit?
- Heeft uw organisatie een verklaring omtrent betalingsgedrag van de belastingdienst, zowel zakelijk als privé?
- Waar worden de zorgdossiers bewaard? Hoe vaak worden ze bijgewerkt?
- Waar zijn de werkinstructies te vinden? Kent iedereen deze?
- Op welke termijn vinden evaluatiegesprekken plaats? En waar worden die opgeslagen?
- Welke keurmerken zijn van toepassing/aanwezig (ISO, HKZ enz.)?

Personeel

- Hoeveel personeel is er aanwezig? Wat is hun dienstverband en opleidingsniveau?
- (naam, functie, opleiding en opleidingsniveau, talenkennis, datum in dienst)
- Is er een opleidingsplan/ontwikkelplan aanwezig voor elk personeelslid?
- Is de actuele Verklaring Omtrent het Gedrag (VOG) aanwezig van alle medewerkers (ook vrijwilligers)?
- Welke personeelsleden doen de administratie? En de inkoop?
- Wie doet de verkoop, facturatie, beheer van betalingen?
- Wie neemt het personeel aan? En invalkrachten bij ziekte?
- Aan welke eisen moet het personeel voldoen?

Externe partners

- Van welke externe partners maakt de organisatie gebruik (medewerkers, diëtisten, artsen)?
- Heeft de organisatie goede contacten met bewindvoering?
- Is er een vaste bewindvoerder waarvan de organisatie gebruikmaakt?
- Is er een vaste arts waar de organisatie afspraken mee heeft?
- Welke accountant doet de eindcontrole?

11 Handreiking aanpak malafide zorgbureaus, RIEC, 2015

Intake

- Op welke manier haalt uw organisatie nieuwe klanten binnen? Acquisitie?
- Begeleidt uw organisatie cliënten naar gesprekken met de gemeentelijke medewerkers?
- Voorlichting: begeleiders moeten aangeven wat de relatie is met de cliënt. Ze moeten hun ID bij zich hebben. Daar kan mogelijk naar gevraagd worden.
- Helpt uw organisatie met de motivatie van de indicatie?
- Hoe worden de ondersteuningsplannen en zorgplannen gemaakt?
- Waar worden de zorgdossiers bewaard?
- Zijn er meerdere zorgdossiers per cliënt?
- Op welke manier worden cliënten aan zorgaanbieders gekoppeld?
- Hoe en wanneer vindt de evaluatie plaats?

Uitvoering

- Voert uw organisatie ook bemiddeling uit? En hulp bij administratie?
- Zorgt uw organisatie ook voor vervoer? Gaat ze mee naar afspraken met de arts?
- Voor welke eindbestemmingen wordt vervoer geregeld?

Huishoudelijke hulp

- Zijn de resultaten per cliënt en de weg daar naartoe vastgelegd?
- Is er een crisisplan voor als er iets gebeurt in de thuissituatie?
- Is er een agressieprotocol aanwezig?
- Is er een meldpunt voor klachten bekend bij de cliënt?
- Wanneer vindt de nacontrole/evaluatie plaats? En wie voert dat uit?

Dagbesteding

- Wordt er dagbesteding gegeven?
- Op welke locatie wordt de ondersteuning geboden (NAW)?
- Hoeveel dagdelen per week en welke dagdelen?
- Hoeveel personen ontvangen ondersteuning op deze locatie?
- Hoeveel personeelsleden zijn aanwezig op deze locatie?
- Is er een werkrooster aanwezig?
- Wie beheert de planning?
- Worden de cliënten in specifieke groepen geplaatst?
- Zijn er diverse groepen met een verschillende problematiek, zoals:
- sociale redzaamheid
- probleemgedrag • psychisch functioneren • Zo niet, waarom niet?
- Worden er maaltijden verstrekt?
- Zijn de benodigde vergunningen aanwezig? Welke?
- Wanneer is de laatste controle geweest en door wie?
- Voldoet de locatie aan de (wettelijke) veiligheidsvoorschriften?
- Welke maatregelen zijn getroffen voor brandveiligheid (zoals brandslanghaspel en/of brandblusser, rookmelders en evacuatiemiddelen)?
- Weten begeleiders wat te doen bij een calamiteit? Is er bijvoorbeeld een zorgcontinuïteitsplan aanwezig?
- Is het voor mensen die slecht ter been zijn goed mogelijk om te vluchten bij een calamiteit? Is er bijvoorbeeld een lift in de locatie en zijn er drempels?
- Is er een ontruimingsplan aanwezig en wordt dit regelmatig geoefend?

Verblijf

- Op welke locatie wordt de ondersteuning geboden (NAW)?
- Hoeveel personen verblijven op deze locatie?
- Hoeveel personeelsleden zijn aanwezig op deze locatie?
- Worden er maaltijden verstrekt?
- Zijn de benodigde vergunningen aanwezig? Welke?
- Wanneer is de laatste controle geweest en door wie?
- Voldoet de locatie aan de (wettelijke) veiligheidsvoorschriften?
- Welke maatregelen zijn getroffen voor brandveiligheid (zoals brandslanghaspel en/of brandblusser rookmelders en evacuatiemiddelen)?
- Weten begeleiders wat te doen bij een calamiteit? Is er bijvoorbeeld een zorgcontinuïteitsplan aanwezig?
- Is het voor mensen die slecht ter been zijn goed mogelijk om te vluchten bij een calamiteit? Is er bijvoorbeeld een lift in de locatie en zijn er drempels?
- Is er een ontruimingsplan aanwezig?
- Wordt er regelmatig geoefend op dit plan?

Vereniging van Nederlandse
Gemeenten Nassaulaan 12 |
2514 JS Den Haag info@vng.nl

vng.nl

Bijlage 7: Risico-indicatoren Zorg in Natura "Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet"

Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet

Risico-indicatoren Zorg In Natura

Inhoudsopgave

1 Inleiding 3

2 Mogelijke risico-indicatoren Zorg in Natura 5

3 Tips & aandachtspunten voor gemeenten 13

1. Inleiding

Risico-indicatoren zijn een hulpmiddel om de alertheid op mogelijke onregelmatigheden te vergroten. De risico-indicatoren zijn voorbeelden van situaties die kunnen duiden op misstanden of fraude. Bij een organisatie die op één of meerdere risico-indicatoren positief scoort, bestaat een hoger risico op oneigenlijk gebruik/misbruik

Het Kenniscentrum Handhaving en Naleving (KCHN) heeft tezamen met het Informatie Knooppunt Zorgfraude (IKZ) een lijst met risico-indicatoren opgesteld voor Zorg in Natura (ZIN). Deze lijst helpt gemeenten bij het signaleren van mogelijke fraude binnen het proces van contractering en contractmanagement van ZIN.
De lijst met risico-indicatoren is een bijlage bij de 'Handreiking Rechtmatigheid in de Wmo 2015 en de Jeugdwet'. Deze lijst is niet uitputtend, maar zal – op basis van nieuwe inzichten en ervaringen van gemeenten – continu worden aangevuld en aangescherpt.

De risico-indicatoren voor ZIN zijn onderverdeeld in twee fases: de contracteringsfase en de contractmanagement fase. In de contracteringsfase zijn er indicatoren geformuleerd die betrekking hebben op governance en organisatie; de bestuurder, de medewerkers en de cliënten. In de contractmanagement fase zijn er indicatoren geformuleerd die betrekking hebben op financiële zaken en administratieve zaken.

Alle indicatoren die genoemd worden bij de contracteringsfase kunnen ook relevant zijn tijdens de fase van contractmanagement. Indicatoren die eerder geen reden tot zorg gaven, kunnen na een verandering van de situatie bij de zorgaanbieder aanleiding geven voor nader onderzoek. Na het afsluiten van een contract kan een zorgaanbieder bijvoorbeeld besluiten om te gaan werken met (veel) externe inhuur of onderaannemers (indicator 2.3). Of om het hoofdkantoor in het buitenland te vestigen (indicator 2.4).

In sommige situaties zijn er ruimere potentiële mogelijkheden voor een zorgaanbieder om te frauderen. Dat is bijvoorbeeld terug te zien bij belangenverstrengeling en bij een afhankelijkheidsrelatie die verder gaat dan de bedoeling is. In de toelichting van de indicatoren komen de begrippen belangenverstrengeling[1] en afhankelijkheidsrelatie[2] regelmatig terug.

1 Belangenverstrengeling duidt op een situatie waarbij iemand meerdere belangen dient, die een zodanige invloed op elkaar kunnen uitoefenen dat zijn integriteit ten aanzien van het ene of het andere belang in het geding komt.
2 Een afhankelijkheidsrelatie is een relatie waarin de ene partij zich in een ondergeschikte positie bevindt ten opzichte van de andere.

Dankwoord

Graag willen we alle betrokken instanties bedanken die input hebben geleverd aan dit product. Wij benoemen daarbij graag inbreng van Zorgverzekeraars Nederland (ZN), de inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid (Inspectie SZW) en verschillende gemeenten. In het bijzonder mag de grote inbreng van de gemeente Nijmegen genoemd worden.

2. Mogelijke risico-indicatoren Zorg in Natura

Contracteringsfase	
Indicator	**Toelichting**
Governance & organisatie	
2.1 Onduidelijke organisatiestructuur. Verschillende bv's of stichtingen die met elkaar samenhangen	Wat is de relatie tussen de verschillende organisaties? Staat het op papier los van elkaar maar in de praktijk niet? Dan kan het wijzen op belangenverstrengeling. Als voorbeeld: wonen en zorg worden regelmatig ondergebracht in twee bv's zodat het op papier los staat van elkaar. In de praktijk is de verstrengeling tussen de bv's zo vergaand dat geen sprake is van gescheiden wonen en zorg. Let ook op belangenverstrengeling door zorgorganisaties waarbij een separate organisatie dagbesteding of vervoer levert. Er zijn casussen bekend waarbij een stel twee bv's heeft: zij heeft een zorg bv op haar naam staan en hij een timmerbedrijf, autobedrijf of taxibedrijf. In het bedrijf van de man wordt de dagbesteding geleverd. De dagbesteding is in deze situatie niet altijd afgestemd op de behoefte van de cliënt, maar mogelijk op de behoefte aan arbeidskrachten.
2.2 De Raad van Toezicht ontbreekt of bestaat uit personen waarvan twijfel bestaat of zij deze functie naar behoren kunnen invullen	Hebben de leden van de Raad van Toezicht relevante ervaring als bestuurder in de zorg? Is er sprake van belangenverstrengeling doordat vrienden of familie plaatsnemen in de Raad van Toezicht? Ga hierover het gesprek aan en raadpleeg openbare bronnen. Zie hiervoor, onder andere, het handelsregister van de KvK via https://www.kvk.nl/over-de-kvk/over-het-handelsregister/wat-staat-er-inhet-handelsregister/ of Justis via https://www.justis.nl/producten/ toezicht-op-rechtspersonen/index.aspxx.
2.3 De zorgaanbieder werkt met (niet goed bekend staande) onderaannemers en/of (veel) externe inhuur	Houdt de hoofdaannemer zicht op de zorg die geleverd wordt door de (verschillende) onderaannemers? Wil de gemeente met onderaannemers werken? Wie is verantwoordelijk, wie voert uit, hoe zit het met continuïteit/kwaliteit, rechtsvorm? Is er bijvoorbeeld sprake van een buitenlandse onderaannemer? Hebben de medewerkers van de onderaannemers de benodigde diploma's?
2.4 Een in het buitenland gevestigde zorgaanbieder (adres, correspondentieadres, contactpersoon, etc.)	Welke visie heeft de gemeente hierop en wat is er vastgelegd? In principe is dit een risico voor de gemeente. Is het aannemelijk dat de medewerkers van de zorgaanbieder de reisafstand naar de cliënten afleggen? Zo nee, krijgen de cliënten wel de zorg waar de gemeente voor betaalt?

2.5 Het KvK-nummer van de instelling is gevestigd op naam van een cliënt	Dit wijst op mogelijke belangenverstrengeling.
2.6 Het pand waar de organisatie gevestigd is lijkt niet geschikt voor het soort zorg dat daar geleverd moet worden	Als voorbeelden: verpleeghuiszorg in een grachtenpand (smalle hoge trappen zijn niet geschikt voor ziekenhuisbedden), beschermd wonen in onbewoonbaar verklaard pand of een woonvoorziening die gerealiseerd wordt op een vakantiepark (vakantiepark niet voor permanente bewoning bedoeld).

Contracteringsfase	
Indicator	**Toelichting**
2.7 Niet bestaande adressen van (locaties van) de zorgorganisatie of cliënten	Als het adres niet bestaat, hoe kan er dan zorg geleverd worden?
2.8 Er wordt een postadres gebruikt anders dan het adres van de hoofdvestiging	Dit kan gebruikt worden om bijvoorbeeld crediteuren en incassobureaus bij de (zorg)locatie en het personeel weg te houden.
2.9 De zorgaanbieder levert wonen en zorg	Indien cliënten wonen en zorg van één zorgaanbieder afnemen kan afhankelijkheid ontstaan. Hierdoor wordt het moeilijker voor cliënten om zorgaanbieders aan te spreken op onvoldoende of slechte zorg. Wat is het beleid van de gemeente met betrekking tot verstrekking van de combinatie wonen en zorg?
2.10 De zorgaanbieder levert naast zorg ook diensten als bewindvoering en hulp of ondersteuning bij (financiële) administratie	Dit kan wijzen op belangenverstrengeling. Bijvoorbeeld door beheer van DigiD of namens de cliënten accorderen van geleverde zorg. Is er gemeentelijk beleid op dit punt en zo ja, staat het beleid dit toe? Zijn hierover afspraken opgenomen in het contract?
2.11 De indicatiestelling en levering van wijkverpleging gebeurt door dezelfde organisatie	Dit kan leiden tot een hogere indicatie: ‘upcoding’ genoemd. Met upcoding wordt de zorgbehoefte van de cliënt zwaarder voorgesteld dan in werkelijkheid het geval is. Is er gemeentelijk beleid op dit punt en zo ja, staat het beleid dit toe? Zijn hierover afspraken opgenomen in het contract?

2.12 Er is geen klachtenregeling	Dit hoeft geen aanwijzing voor zorgfraude te zijn als de cultuur binnen de zorgaanbieder dusdanig is dat elke cliënt zich vrij voelt om op elk moment zijn of haar ongenoegen uit te spreken. Is dat niet het geval, dan kan de afwezigheid van een klachtenregeling wijzen op een onwenselijke afhankelijkheidsrelatie. In de Jeugdwet is een klachtenregeling verplicht. Zie: Artikel 4.2.1 Jeugdwet
2.13 Medezeggenschap van cliënten is niet geregeld	Cliënten hebben geen invloed. Dat kan wijzen op een onwenselijke afhankelijkheidsrelatie. Is er gemeentelijk beleid op dit punt en zo ja, staat het beleid dit toe? Zijn hierover afspraken opgenomen in het contract? In de Jeugdwet is medezeggenschap van cliënten verplicht. Zie: Artikel 4.2.5 Jeugdwet
2.14 Er zijn géén in- of uitsluitingscriteria voor cliënten	Een organisatie die alle soorten cliënten aanneemt en hen goede zorg kan bieden moet hoog gekwalificeerd personeel of veel personeel hebben. Of levert de zorg niet.
Bestuurder	
2.15 De bestuurder vertoont ontwijkend gedrag en geeft vage antwoorden	Afspraken worden bijvoorbeeld geannuleerd of enkele maanden vooruit geschoven. Of de bestuurder lijkt bewust informatie achter te houden, zoals betalings- of contracteringsproblemen met het zorgkantoor of conflicten binnen het management. Daarnaast kan de zorgaanbieder gegevens achterhouden met betrekking tot bijvoorbeeld de urenverantwoordingen.

Contracteringsfase	
Indicator	**Toelichting**
2.16 De bestuurder heeft een strafblad en/of antecedenten op zijn/haar naam staan	Indien een bestuurder in het verleden (meermalen) is veroordeeld voor (bijvoorbeeld) geweldsdelicten, zou dit een potentieel risico kunnen vormen voor kwetsbare cliënten.
Medewerkers	
2.17 Het personeelsbestand van de zorgaanbieder is onduidelijk of dubieus.	Wie voert de zorg uit? Uitzendkrachten, vrijwilliger, stagiair, zzp-er, familie, oproepkrachten? Zijn zij gecertificeerd /gekwalificeerd voor de zorgverlening? Wat is de vereiste kwaliteit en opleidingsniveau? Voorwaarden kunnen opgenomen worden in

	het bestek en de aanbestedingsregels.
2.18 De verhouding tussen indicatie uren en personeel/fte klopt niet	Het aantal uren zorg waarvoor een contract gevraagd wordt lijkt de capaciteit die de zorgaanbieder kan bieden te overstijgen. Let op: Zorgaanbieders leveren vaak zorg vanuit meerdere financieringsstromen. Levert een zorgaanbieder bijvoorbeeld zorg op basis van de Wlz en de Wmo 2015, dan moeten de zorguren die beschikbaar zijn over beide financieringsstromen verdeeld worden. Zorgaanbieders kunnen zelfstandig werkende zzp-ers inhuren. Deze personen staan gewoonlijk niet op de loonlijst bij de zorgaanbieder. Zorgaanbieders kunnen werken met een onderaannemer. Personeel in loondienst bij de onderaannemer zien we niet terug als fte bij de hoofdaannemer.
2.19 Er wordt niet gewerkt met een VOG voor alle medewerkers	In de Jeugdwet is een VOG verplicht. Zie: Artikel 4.1.6 Jeugdwet. In de Wmo is een VOG niet verplicht. De verplichting tot een VOG kan wel opgenomen worden in het beleid van de gemeente, het bestek bij de aanbesteding en/of in de contracten met de zorgaanbieders.
Cliënten	
2.20 Een (groot) gedeelte van de cliënten van de zorgaanbieder kan aangemerkt worden als kwetsbaar	Bij kwetsbare cliënten kan de kans op afhankelijkheid groter zijn, waarbij de zorgaanbieder meer gelegenheid heeft om misbruik te maken van de situatie. Als kwetsbaar worden aangemerkt: analfabeten, anderstaligen, zorgmijders, cliënten met een beperkt sociaal netwerk, cliënten die snel geneigd zijn tot afhankelijkheid van de zorgverlener (GZ/GGZ vanuit bepaalde problematiek).
2.21 Een groot deel van de cliënten van de zorgaanbieder doet de aanvraag ondersteuning Wmo 2015 niet zelf	Er kan sprake zijn van een afhankelijkheidsrelatie. Vooral als de bewindvoerder of vertegenwoordiger die de aanvraag doet in dienst is van de zorgaanbieder. Vooral als die vertegenwoordiger vanaf het begin de indicatie manipuleert door onderzoek te belemmeren en/of problemen ernstiger voor te stellen. In de Jeugdwet ligt dit anders omdat de aanvraag doorgaans wordt gedaan door een wettelijk vertegenwoordiger.
Overige	

2.22 Negatieve ervaringen van andere gemeente waar de aanbieder actief is	Via contacten met collega's bij andere gemeenten wordt bekend of zij ontevreden zijn over de zorgaanbieder. Welke visie heeft de gemeente hierop, wat is er vastgelegd? Met wie gaat de gemeente een contract aan? Met een regionale of ook landelijke aanbieder? Doe een onderzoek bij (buur)gemeenten en laat ervaringen van andere gemeenten meewegen bij de gunning van een contract.

Contracteringsfase	
Indicator	**Toelichting**
2.23 In politiemeldingen komt regelmatig het adres naar voren waar de zorgaanbieder (beschermd) wonen aanbiedt	Neem contact op met de wijkagent voor informatie. Of met de afdeling openbare orde en veiligheid binnen de gemeente. Voorbeelden van meldingen op of rond het adres waar de zorgaanbieder (beschermd) wonen aanbiedt zijn: overlast, verwarde personen, burenruzie en woonadres van verdachten van kleine vergrijpen.
Lopende contracten/contractmanagement	
Indicator	**Toelichting**
Financieel	
2.24 De winst is meer dan 20% - 30% van de omzet (voor vennootschapsbelasting en eventueel aftrek management fee)	Dit is een uitzonderlijk hoog winstpercentage. Dit is een niet realiseerbare winstmarge binnen de gezondheidszorg.
2.25 Uit de jaarrekening blijkt dat het percentage personeelskosten t.o.v. de omzet (ver) beneden de 70% ligt.	Dit is uitzonderlijk weinig. Dit is onvoldoende om genoeg uren zorg van gekwalificeerde medewerkers te kunnen leveren. Mogelijk wordt minder zorg geleverd dan waar de gemeente voor betaalt.
2.26 Onvoldoende fte in dienst om omzet te realiseren	Bijvoorbeeld als de omzet per fte meer is dan 110.400 euro. Uitgaand van een tarief van 60 euro per uur en 46 werkweken van 40 uur per jaar. (60*46*40=110.400) kan één medewerker maximaal 110.400 euro omzet genereren.
2.27 Cliënten ontvangen geld of goederen in ruil voor het afnemen van zorg	Dit wijst op samenspanning of een poging daartoe door de zorgaanbieder.

2.28	Intramurale cliënt heeft aanvullende rekening ontvangen van de zorgaanbieder voor zorg die inclusief is	Voorbeelden hiervan zijn rekeningen voor aanpassingen, schoonmaak, medicatie of verbandmiddelen.
Administratie en declaratie		
2.29	De zorgaanbieder weigert meerdere keren aanvullende gegevens te verstrekken die nodig zijn voor toekenning of herbeoordeling van verschillende maatwerkvoorzieningen	Dit is een aanwijzing dat de zorgaanbieder de administratie onvoldoende op orde heeft. Of iets probeert achter te houden.
2.30	Administratie zorgaanbieder is niet op orde/rommelig of niet in te zien voor de gemeente	De zorgaanbieder kan of wil geen inzage geven in de administratie of het is onduidelijk waar de administratie zich bevindt/wie haar beheert. Uit materiële controle komt naar voren dat cliëntdossiers niet authentiek zijn, weinig informatie bevatten of dat gegevens ontbreken. M.a.w. de declaratie van de zorg is niet navolgbaar in het cliëntdossier.

Lopende contracten/contractmanagement	
Indicator	**Toelichting**
2.31 Het bankrekeningnummer van de zorgaanbieder wordt vaak/regelmatig gewijzigd en/of de tenaamstelling lijkt niet te kloppen	Dit kan in combinatie met andere indicatoren een aanwijzing zijn voor onregelmatigheden. Bijvoorbeeld als het bankrekeningnummer op naam staat van een persoon en niet op naam van de instelling. Of als de tenaamstelling van het IBAN een andere is dan die van de zorgaanbieder.
2.32 Valse (of onjuist ingevulde) BSN-nummers.	Zorg kan nooit geleverd zijn aan (op papier) niet bestaande personen.
2.33 Vorm- en opmaak afwijkingen van declaraties van de zorgorganisatie	Handschriften komen niet overeen, de declaratie of factuur is onvolledig, bevat veel correcties/doorhalingen en/of het logo van de zorgorganisatie ontbreekt. Declaraties worden geantidateerd, zijn niet ondertekend of alleen als kopie ingediend.
2.34 Inhoudelijke tegenstrijdigheden in declaraties	Verstrekking past niet bij het medisch verleden van de cliënt, behandeling op zon- en feestdagen.
2.35 Inhoudelijke tegenstrijdigheden in de declaratie van vervoer	Declaratie van rolstoelvervoer waar geen rolstoel verstrekt is. Declaratie van vervoer van en naar dagbesteding waar geen dagbesteding wordt geleverd. Opgave van afwijkend (te veel) aantal kilometers.
2.36 Declaratie is onvoldoende gespecificeerd	In de declaratie wordt niet aangegeven welke specifieke zorgsoort het betreft. Er worden enkel algemene termen gegeven. Bijvoorbeeld: 5 uur zorg, zonder aan te geven of het persoonlijke verzorging, begeleiding of dagbesteding betreft.
2.37 Veelvuldig indienen van declaraties met opgehoogde uren	Dit kan wijzen op upcoding.
2.38 (Gemandateerde) aanbieders vragen voor de cliënten steeds hogere indicaties aan	Dit kan wijzen op upcoding.
2.39 Zorgaanbieder declareert (bijna) alle zorg vanuit het hoogste tarief	Naar verwachting zal elke zorgaanbieder cliënten hebben waarvoor het hoogste tarief gedeclareerd kan worden en cliënten waarvoor lagere tarieven gelden.

2.40 Hoge declaratie ten opzichte van de indicatie (lange behandelduur)	Gebeurt dit bij een enkele cliënt? Of bij een deel van de cliënten van de zorgaanbieder? Bij een enkele cliënt kan het voorkomen.
2.41 Plotselinge wijzigingen in het declaratiepatroon	Bijvoorbeeld grote wisselingen in aantal uren en soorten zorg.
2.42 De zorgaanbieder werkt met een bevoorschotting maar declareert niet	De zorgaanbieder krijgt een maandelijks voorschot van 80% waarbij de afspraak is dat de laatste 20% wordt betaald na declaratie. Er wordt echter niet gedeclareerd. Het is niet aannemelijk dat een zorgaanbieder rendabel kan draaien op 80% van de financiering. Is 80% toch voldoende dan wordt mogelijk minder zorg geleverd dan geïndiceerd is.
2.43 Declaratie geleverde uren: maandelijkse bedragen steeds gelijk	In de praktijk kan het bijna niet maandelijks gelijk zijn. Is de facturatie overeenkomstig de contractueel vastgelegde uren?

Lopende contracten/contractmanagement	
Indicator	**Toelichting**
Overig	
2.44 De zorgaanbieder krijgt nooit klachten via haar klachtenregeling terwijl er mogelijk (meerdere) klachten, signalen of meldingen over deze zorgorganisatie bij andere partijen bekend zijn	Dit kan opmerkelijk zijn. Er zijn altijd wel onvolkomenheden of klachten. Is de cliënt vrij om zorg te kiezen? En om zich uit te spreken? Denk bij de andere partijen aan de gemeente, sociale wijkteams, politie of andere zorgaanbieders. Als een cliënt wisselt van zorgaanbieder kunnen misstanden duidelijk worden voor de nieuwe zorgaanbieder die vervolgens een signaal afgeeft.

3. Tips & aandachtspunten voor gemeenten

3.1 Fraude alertheid moet in het totale proces geborgd zijn. Alle medewerkers moeten fraude-alert zijn. Hiervoor is kennis nodig van mogelijke signalen. Medewerkers moeten alert zijn op mogelijke intimidatie van cliënten door zorgaanbieder, vertegenwoordiger en ronselaar, maar ook op signalen van slechte kwaliteit van ondersteuningen jeugdhulp. Het volgen van een training Fraude alertheid is een optie. Kijk voor meer informatie op www.naleving.net of www.vng.nl/ fraudepreventie

3.2 Beoordeel bij vermoedens van fouten en fraude de status van een zorgaanbieder bij de Kamer van Koophandel (KvK). Gemeenten kunnen toegang krijgen tot KvK-gegevens. Zie hiervoor: Handelsregister KvK

Onderzoek onder andere de volgende punten:

- Staat de zorgaanbieder ingeschreven bij de KvK? Als de instelling niet meer bestaat, is er geen sprake meer van een contractrelatie. Krijgt de cliënt nog wel ondersteuning of jeugdhulp?
- Heeft de zorgaanbieder een zorg-gerelateerde Standaard Bedrijfs Indeling (SBI) bij de KvK? Deze standaard bedrijfsindeling geeft aan of een bedrijf actief is binnen de gezondheidszorg of in een andere branche.
- Zijn er verschillende bv's of stichtingen die met elkaar samenhangen? Hoe zijn ze met elkaar verbonden? Zijn hierin aanwijzingen voor belangenverstrengeling te vinden?
- Verleent de zorgaanbieder meerdere afwijkende diensten t.o.v. ondersteuning/jeugdhulp, zoals bijvoorbeeld een autosloperij of een nagelstudio?
- Wat is de rechtsvorm van de zorginstantie? Is de zorgaanbieder een stichting en vallen er mogelijk meerdere bv's onder?
- Controleer of de zorgaanbieder mogelijk een doorstart heeft gemaakt na een faillissement. Let hierbij op mogelijke familierelaties.
- Wisselt de zorgaanbieder regelmatig (meer dan één keer per jaar) van KvK-nummer?

3.3 Zorg dat je goed op de hoogte bent van alle informatie over deze zorgaanbieder die beschikbaar is op verschillende afdelingen binnen de gemeente. Afdelingen als toezicht, contractmanagement, handhaving en (financiële)administratie beschikken allemaal over informatie die bij elkaar een compleet beeld geeft.

3.4 Ken de zorgaanbieder. Hoe vaak is er contact vanuit de gemeente? Wordt er periodiek een bezoek gebracht aan de zorgaanbieder? Wat is de aard en de doelstelling van de instelling? Wie zijn de bestuurders? Welke zorg levert de organisatie? Wie zijn de klanten? Is er gekwalificeerd personeel? Monitor dit op de werkvloer. Is er iets bekend over de zorgaanbieder bij omliggende gemeenten? Ga actief op zoek naar informatie.

3.5 Schakel bij twijfel over een zorgorganisatie externe medische, financiële of administratieve expertise in.

3.6 Bekijk voor een uitgebreide toelichting de 'Handreiking Handhaving & Naleving Wmo 2015'. Deze handreiking geeft gemeenten een theoretisch kader, maar ook praktische handvatten om toezicht en handhaving in de Wmo 2015 en de Jeugdwet in te richten. Daarmee kunnen gemeenten fouten en fraude voorkomen (door communicatie en dienstverlening) en bestrijden (door controleren en sanctioneren) en zo de maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp fraudebestendig maken. Aan de orde komen visie en beleid, met daarbij juridische, organisatorische en praktische aanknopingspunten. Zie: Handreiking Handhaving & Naleving Wmo 2015.

3.7 In het bestek en de aanbestedingsregels kunnen veel punten zoals genoemd in de indicatorenlijst al opgenomen worden. Leg hiervoor contact met de afdeling binnen de gemeente die het bestek en de aanbestedingsregels opstelt.
3.8 In contracten met zorgaanbieders kunnen strikte voorwaarden opgenomen worden. Bijvoorbeeld in lijn met de Governance Code. Kijk hiervoor op: Governance Code Zorg Ook zaken als een verplichte VOG voor elke medewerker, een klachtenregeling, medezeggenschap en in- en exclusiecriteria voor cliënten kunnen opgenomen worden in een contract. Zoals aangegeven is een VOG, klachtenregeling en medezeggenschap verplicht vanuit de Jeugdwet.
3.9 Hulp en advies nodig? Neem contact op met een adviseur van het KCHN (zie ook de website van de VNG). Ook kunt u voor meer informatie terecht op de site van het Informatieknooppunt Zorgfraude (IKZ).
3.10 Bij vragen, opmerkingen of aanvullingen op de lijst met risico-indicatoren neem contact op met de VNG per e-mail: naleving@vng.nl of per telefoon: 070-3738393.

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

KCHN
Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

+31 70 373 83 93

naleving@vng.nl

februari 2018

naleving.net

Bijlage 8: Protocol calamiteitentoezicht

Protocol "Toezicht calamiteiten"

Protocol meldingen calamiteiten, geweld en andere gebeurtenissen
Sinds 1 januari 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor het toezicht op de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna Wmo 2015).
De gemeenten, Regio Centraal Gelderland en de aangewezen toezichthouders, houden dit protocol aan bij onderzoeken naar calamiteiten, meldingen van geweld en andere gebeurtenissen bij aanbieders van Wmo maatwerkvoorzieningen.

Dit protocol kan ook van toepassing zijn bij algemene voorzieningen: de gemeente dient dit dan apart met de toezichthouder overeen te komen. Daar algemene voorzieningen vooralsnog niet gecontracteerd zijn door Regio Centraal Gelderland, Module inkoop, wordt Regio Centraal Gelderland, Module inkoop vooralsnog niet betrokken bij meldingen over algemene voorzieningen, behalve als de gemeente of toezichthouder van mening zijn dat dit een toegevoegde waarde heeft.

In dit protocol zijn (procedure)bepalingen opgenomen voor de behandeling van meldingen die betrekking hebben op calamiteiten, geweld en andere gebeurtenissen.

Calamiteiten en geweldsincidenten die zich voordoen binnen de jeugdhulpverlening/jeugdgezondheidszorg moeten worden gemeld bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd; dit protocol is dan ook alleen van toepassing voor hulp/ondersteuning vanuit de Wmo 2015.

Er is echter 1 uitzondering: aanbieders Jeugd dienen "andere gebeurtenissen" te melden bij de gemeente waar de gebeurtenis heeft plaatsgevonden, zie artikel 4 lid 6.

NB.: dit protocol is afgestemd met de huidige toezichthoudende partij Wmo (de GGD van VGGM), daarom zijn de contactgegevens ten behoeve van het melden van een calamiteit, van deze toezichthoudende partij in dit protocol opgenomen.

Schematische weergave werkproces

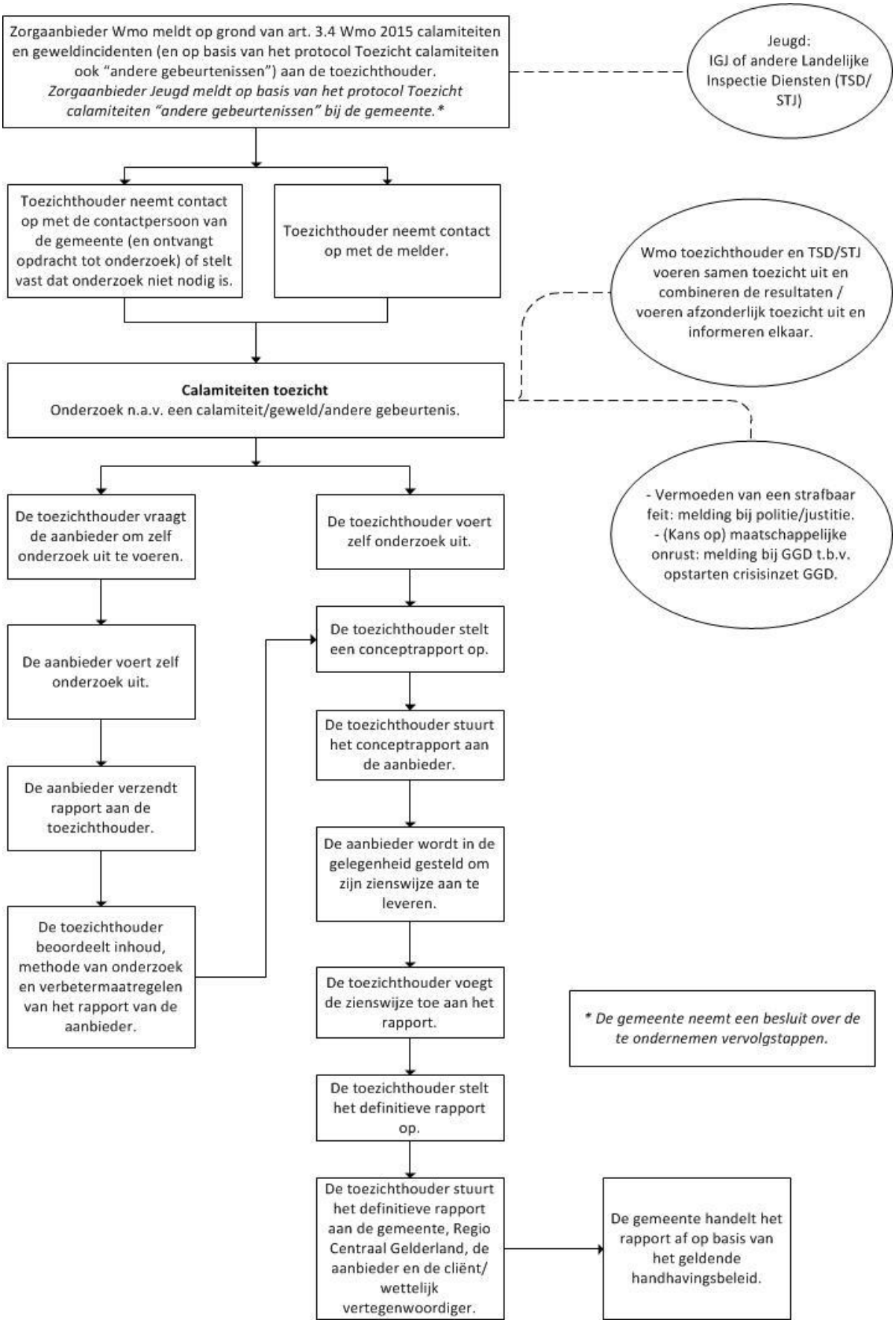

Paragraaf 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Definities
In dit protocol wordt verstaan onder:
a. cliënt: persoon die gebruik maakt van een algemene voorziening of aan wie een maatwerkvoorziening is verstrekt of door of namens wie een melding is gedaan als bedoeld in artikel 2.3.2 eerste lid van de Wmo 2015;
b. melding: een bericht van de aanbieder aan de toezichthouder, over een calamiteit, geweld bij de verstrekking van een voorziening of andere gebeurtenis;
c. toezichthouder: de toezichthoudende ambtenaar die belast is met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens de Wmo 2015 en in dit specifieke protocol belast is met het toezicht op de meldingen van calamiteiten, geweld bij de verstrekking van een voorziening en andere gebeurtenissen.

Artikel 2 Melding
Een aanbieder doet, op grond van artikel 3.4 Wmo 2015, bij de toezichthouder, onverwijld melding van:
a. iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden zoals genoemd in artikel 2 lid 1;
b. geweld bij de verstrekking van een voorziening zoals genoemd in artikel 2 lid 2;
c. aanvullend op de Wmo 2015, doet de aanbieder ook onverwijld melding bij de toezichthouder van; andere gebeurtenissen, zoals genoemd in artikel 2 lid 3. Zie artikel 4 lid 6 voor beschrijving melding door aanbieder Jeugd.

De meldingsverplichting strekt ertoe te zorgen dat de toezichthouder op de hoogte is van ernstige incidenten en situaties die door hem mogelijk moeten worden onderzocht of ingrijpen vereisen.

De aanbieder en de beroepskrachten die voor hem werkzaam zijn, verstrekken bij en naar aanleiding van een melding (van een calamiteit, geweld of andere gebeurtenis) aan de toezichthoudende ambtenaar de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens betreffende de gezondheid en andere bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in Algemene verordening persoonsgegevens (AVG), voor zover deze voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn.

Zie ook artikel 3.4 lid 2 en 3 van de Wmo 2015: De aanbieder en de beroepskrachten die voor hem werkzaam zijn, verstrekken bij en naar aanleiding van een melding als bedoeld in het eerste lid aan de toezichthoudende ambtenaar de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens over gezondheid en andere bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, voor zover deze voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn

Artikel 3.4 lid 3 (Wmo 2015): Persoonsgegevens als bedoeld in het tweede lid, ten aanzien waarvan de aanbieder of de beroepskracht op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van zijn ambt of beroep tot geheimhouding is verplicht, worden uitsluitend zonder toestemming van betrokkene verstrekt, indien deze niet meer in staat is de toestemming te geven dan wel dit noodzakelijk kan worden geacht ter bescherming van cliënten.

Artikel 2 lid 1 Calamiteiten
Onder “iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden”, zoals genoemd in artikel 2 van dit protocol, wordt onder andere verstaan: “niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid”.
Een verdere specificatie:
- Elk onverwacht en onbedoeld overlijden van een cliënt,
- Elke suïcide(poging) van een cliënt, die mogelijk samenhangt met tekortkomingen in de zorg bijvoorbeeld omdat er sprake was van onvoldoende toezicht, slechte communicatie of fouten bij de overdracht,
- Een gebeurtenis die heeft geleid of kan leiden tot ernstig en/of blijvend lichamelijk letsel bij een cliënt,
- Een gebeurtenis die heeft geleid of kan leiden tot ernstig geestelijk lijden van een cliënt,
- Ernstig grensoverschrijdend gedrag: fysiek, psychisch en/of seksueel door hulpverleners of andere cliënten.

Artikel 2 lid 2 Geweld bij de verstrekking van een voorziening
Onder “geweld bij de verstrekking van een voorziening”, zoals genoemd in artikel 2 van dit protocol wordt verstaan:
“het seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft.”

Artikel 2 lid 3 Andere gebeurtenissen
Onder “andere gebeurtenissen”, zoals genoemd in artikel 2 van dit protocol wordt onder andere verstaan:
Gebeurtenissen met:
- (potentieel) schadelijke impact op het stelsel van zorg en hulpverlening;
- (potentiele) verstoring van de openbare orde en veiligheid en maatschappelijke onrust, waarbij reguliere processen niet volstaan om de negatieve impact te beheersen.

Paragraaf 2 Procedure meldingen
Artikel 3 Termijnen
1. De melding dient zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen twee werkdagen na constatering van de calamiteit / het geweldsincident / de andere gebeurtenis te geschieden.
2. Als de toezichthouder niet via een aanbieder een melding ontvangt maar langs andere weg van een calamiteit/geweldsincident/andere gebeurtenis verneemt, dan verzoekt de toezichthouder de aanbieder zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen drie werkdagen, (alsnog) een formele melding te doen.
3. Als een aanbieder niet meldt, ook niet na een verzoek hiertoe, kan de toezichthouder, i.o.m. de gemeente, zelf een onderzoek starten.

Artikel 4 Melding calamiteit / geweld bij de verstrekking van een voorziening / andere gebeurtenissen
1. Een melding van een calamiteit door een aanbieder bevat:
a. de naam van de aanbieder en de naam en de functie van de contactpersoon;
b. de dagtekening van de melding;
c. de naam en de contactgegevens van de betrokken beroepskracht;
d. de naam, de contactgegevens en de geboortedatum van de betrokken cliënt tenzij deze daarmee niet instemt of (nog) niet bevraagd kan worden; in dit laatste geval dienen de gegevens van diens wettelijke vertegenwoordiger te worden vermeld;
e. een feitelijke omschrijving van de calamiteit en de datum waarop deze heeft plaatsgehad;
f. de naam, de contactgegevens en de functie van de personen, anders dan de betrokken cliënt, die bij de calamiteit waren betrokken;
g. een beknopte omschrijving van de acties die door of namens de aanbieder zijn en worden zullen ondernomen, en de termijn waarbinnen een en ander zal plaatsvinden:
- om de calamiteit te onderzoeken (6 weken, zie artikel 6.2);
- ter beperking of tot bevordering van herstel van de gevolgen van de calamiteit;
- om de cliënt, diens wettelijke vertegenwoordiger of diens nabestaanden in te lichten over de calamiteit (termijn: zo spoedig mogelijk) en de maatregelen die de aanbieder naar aanleiding van de calamiteit neemt of zal nemen.
2. In de melding van een calamiteit wordt vermeld of de calamiteit met een redelijk vermoeden van het plegen van een strafbaar feit ter kennis is of zal worden gebracht van het openbaar ministerie.
3. De aanbieder verstrekt na de melding desgevraagd aan de toezichthouder alle gegevens die deze nodig heeft voor het onderzoeken van de melding.
4. De aanbieder kan de melding telefonisch, per e-mail of via de website (via het daarvoor bestemde meldingsformulier) van de toezichthouder doen. Indien de melding telefonisch wordt gedaan, zorgt de aanbieder binnen 1 werkdag na de telefonische melding, voor het aanleveren bij de toezichthouder, van een ingevuld meldingsformulier of een melding per email, waarin de informatie, zoals opgenomen in art. 4 lid 1 is vermeld.
5. Meldingen van “geweld bij de verstrekking van een voorziening” zoals genoemd in artikel 2 lid 2 en “andere gebeurtenissen”, zoals genoemd in artikel 2 lid 3 van dit protocol, dienen op bovenstaande manier te gebeuren: overal waar “calamiteit” wordt genoemd in artikel 4, kan respectievelijk “geweld bij de verstrekking van een voorziening” of “andere gebeurtenissen” gelezen worden.

6. De aanbieder Wmo meldt onverwijld de calamiteit bij zijn eigen bestuur en/of directie én tevens meldt de aanbieder bij de betreffende toezichthouder.
De aanbieder Jeugd meldt een “andere gebeurtenis” bij zijn eigen bestuur en/of directie én tevens meldt de aanbieder bij de betreffende gemeente waar de gebeurtenis heeft plaatsgevonden.

Artikel 5 Procedure melding
1. De toezichthouder bevestigt de ontvangst van een melding zo spoedig mogelijk schriftelijk of elektronisch aan de aanbieder en stelt de behandelend ambtenaar van de betreffende gemeente en Regio Centraal Gelderland hiervan op de hoogte. De behandelend ambtenaar zorgt voor melding richting de betrokken college(s). Indien de ambtenaar niet bereikbaar is, volstaat een email aan de betreffende ambtenaar en is het de toezichthouder toegestaan om verder te gaan met de werkzaamheden inzake de melding.
2. Indien niet voldaan is aan de artikel 4, stelt de toezichthouder de aanbieder in de gelegenheid binnen een daarbij te stellen termijn de melding aan te vullen.
3. De toezichthouder doet binnen twee weken na de ontvangstbevestiging onderscheidenlijk de termijn, bedoeld in het tweede lid, schriftelijk of elektronisch aan de aanbieder een mededeling van de termijn waarbinnen een en ander zal plaatsvinden. In deze bevestiging laat de toezichthouder weten of de aanbieder zelf onderzoek dient te doen of dat de toezichthouder dit zal doen.
4. Bij een calamiteit/geweld/andere gebeurtenis start de toezichthouder uiterlijk op de volgende werkdag met de werkzaamheden, welke betrekking hebben op de gemelde calamiteit/geweld/andere gebeurtenis. Dat wil zeggen dat de toezichthouder uiterlijk de volgende werkdag contact opneemt met de betreffende gemeente.
5. Op basis van de Wmo 2015 en de Algemene wet bestuursrecht heeft de toezichthouder de bevoegdheid om de benodigde informatie voor het onderzoeken van de melding te verzamelen. De aanbieder is verplicht om die informatie te verstrekken. De bepalingen in de AVG garanderen de geheimhouding.

Artikel 6 Vaststelling wie het onderzoek uitvoert
1.De toezichthouder beoordeelt, op grond van de melding of extra te verzamelen informatie, of er sprake is van een acute bedreiging van de veiligheid van cliënten of medewerkers waardoor direct maatregelen genomen moeten worden. Dat kan, i.o.m. de gemeente, aanleiding zijn om af te wijken van de stappen van dit protocol.
2. De toezichthouder stelt in de bevestiging, bedoeld in artikel 5, eerste lid, de aanbieder in de gelegenheid binnen een termijn van zes weken met inachtneming van door de in de bijlage gestelde eisen, eerst zelf onderzoek te doen naar de relevante feiten, tenzij de aard van de melding of andere informatie over de aanbieder de toezichthouder aanleiding geeft dit niet te doen. De toezichthouder kan op verzoek van de aanbieder de termijn verlengen.
3. Indien de toezichthouder vaststelt dat de aanbieder niet zelf het gevraagde onderzoek doet of kan doen, óf indien de toezichthouder vaststelt dat het onderzoek welke de aanbieder verricht, niet voldoet aan de gestelde eisen, verricht de toezichthouder zelf het nodige onderzoek.

Andere redenen voor de toezichthouder om direct zelf onderzoek te verrichten zijn:

- bij een zeer ernstige situatie met een bijzonder hoog risico;
- als er meerdere meldingen over de gebeurtenis binnen komen;
- als uit het ingevuld meldingsformulier blijkt dat er onvoldoende lerend vermogen in de organisatie aanwezig is;
- als hij verwacht met eigen onderzoek de kwaliteit in de sector in één keer op een hoger plan te kunnen brengen;
- bij grote publicitaire aandacht en/of maatschappelijke onrust;
- als er aanwijzingen zijn dat de veiligheid van de (overige) cliënten niet is gewaarborgd en/of in het belang van de Wmo-voorziening onmiddellijk maatregelen moeten volgen.
- wanneer de aanbieder de betrokken cliënt of zijn vertegenwoordiger(s) of diens nabestaanden(n) onvoldoende informeert over de calamiteit/het geweld/andere gebeurtenis, onvoldoende betrekt bij het onderzoek en onvoldoende informeert over de resultaten daarvan.

4. Indien de toezichthouder zelf het onderzoek doet:
a. deelt de toezichthouder schriftelijk of elektronisch aan de aanbieder mede binnen welke termijn het onderzoek start;
b. hoort de toezichthouder de aanbieder zo mogelijk, andere personen die direct zijn betrokken bij de feiten waarop de melding betrekking heeft, tenzij dit naar zijn oordeel niet relevant is voor het onderzoek;
c. wint de toezichthouder het advies in van een of meer deskundigen, indien dat naar zijn oordeel van belang is voor het onderzoek;
d. verzamelt en bestudeert de toezichthouder het beleid van de aanbieder, de benodigde dossiers, het werkproces, en andere informatie/documenten die de toezichthouder redelijkerwijs nodig heeft om zijn taken uit te kunnen voeren;
e. vindt een onderzoek op locatie plaats indien de toezichthouder dat noodzakelijk acht;
f. verzamelt hij informatie om antwoord te kunnen geven op minimaal de volgende vragen:
- wat is er gebeurd?
- hoe heeft dit kunnen gebeuren?
- wat zijn de gevolgen voor de veiligheid van cliënten en medewerkers?
- hoe kan dit in de toekomst voorkomen worden?
5. De toezichthouder baseert zich bij het onderzoek op de beschikbare informatie, de algemene wettelijke kwaliteitseisen (uitgewerkt in een toetsingskader) en de eisen zoals vastgelegd in het contract en voert het onderzoek uit conform de privacy regelgeving.

Artikel 7 Eisen aan de rapportage
De rapportage, in het geval de aanbieder zelf onderzoek doet, dient te voldoen aan de “Richtlijn rapportage over een calamiteit/geweld bij de verstrekking van een voorziening of andere gebeurtenis.”, zoals opgenomen in de bijlage behorende bij dit protocol.

Artikel 8 Beëindigen onderzoek
1. Indien de toezichthouder op grond van het onderzoek door de aanbieder vaststelt dat de aangelegenheid waarop de melding betrekking heeft, door de aanbieder naar zijn oordeel zorgvuldig is onderzocht en voldoende maatregelen zijn genomen en/of is geborgd dat maatregelen daadwerkelijk genomen zullen worden, beëindigt de toezichthouder het onderzoek naar aanleiding van de melding.
Het onderzoek kan ook beëindigd worden, terwijl wordt geconcludeerd dat niet voldoende zorgvuldig is onderzocht door de aanbieder en/of niet voldoende maatregelen zijn getroffen door de aanbieder.

Artikel 9 Conceptrapport
1. Na beëindiging van het onderzoek legt de toezichthouder de relevante feiten vast in een conceptrapport. Indien de zorgaanbieder het onderzoek zelf heeft uitgevoerd, concludeert de toezichthouder of het onderzoek juist is uitgevoerd.
Indien de toezichthouder het onderzoek heeft uitgevoerd en/of de zorgaanbieder het onderzoek heeft uitgevoerd, beschrijft de toezichthouder of verbetermaatregelen zijn getroffen. Tevens adviseert de toezichthouder de betreffende gemeente ten aanzien van de vervolgacties.
2. Een conceptrapport wordt zo spoedig mogelijk ter kennis gebracht van de aanbieder.
3. Degenen aan wie het conceptrapport ter kennis is gebracht, krijgen de gelegenheid binnen twee weken schriftelijk of elektronisch te reageren op de inhoud hiervan.

Artikel 10 Definitief rapport en publicatie
1. Zo spoedig mogelijk na ontvangst van de reacties, bedoeld in artikel 9, derde lid, doch in ieder geval binnen twee weken na de in dat lid genoemde termijn, stelt de toezichthouder een rapport vast omtrent het onderzoek van de melding. Het rapport bevat de relevante feiten, de conclusies van de toezichthouder en advies over de te nemen maatregelen. Dit betreft een geanonimiseerd rapport welke niet, of zo min mogelijk, herleidbaar is.
2. Bij de vaststelling van het rapport betrekt de toezichthouder de reacties, bedoeld in artikel 9, derde lid. Dat betekent dat de zienswijze, zoals benoemd in artikel 9 lid 3, integraal wordt overgenomen in het rapport.
3. De toezichthouder stuurt het rapport zo spoedig mogelijk aan de aanbieder, de betreffende gemeente en Regio Centraal Gelderland. De gemeente zorgt voor doorzending van het rapport naar de betreffende handhaver.

4. De toezichthouder stuurt tevens het rapport naar de cliënt of diens wettelijk vertegenwoordiger. Tevens bepaalt de toezichthouder of de wijkteams en eventuele andere betrokkenen, ook een afschrift van het rapport ontvangen.
5. Het onderzoeksrapport wordt in principe niet openbaar gemaakt, tenzij het Collega anders beslist. Zie hiervoor het geldende (handhavings)beleid van de gemeente.

Artikel 11 Samenwerking rijksinspectie
1. Wanneer de rijksinspectie de wettelijk aangewezen instantie is voor calamiteitenmelding en deze nog niet op de hoogte is van de melding, verzoekt de toezichthouder de melder zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 3 werkdagen, een melding te doen bij de rijksinspectie. Als de ernst van de casus dit vereist brengt de toezichthouder de rijksinspectie ook op de hoogte.
2. Als er onduidelijkheid is over de betrokkenheid van een rijksinspectie, neemt de toezichthouder contact op met de inspectie voor afstemming over de casus.
3. De toezichthouder verricht geen onderzoek op dezelfde aspecten van een calamiteit als er een rijksinspectie is die dit onderzoek verricht.
4. De toezichthouder onderhoudt contacten met de rijksinspectie gedurende het onderzoek waar nodig en na afloop van het onderzoek.

Artikel 12 Strafbare feiten en maatschappelijke onrust
1. Als de toezichthouder in enige fase van het onderzoek een redelijk vermoeden heeft dat er sprake is van een strafbaar feit, brengt hij dit, in overleg met de contactambtenaar van de gemeente, meteen ter kennis van politie/justitie.
2. Bij een strafrechtelijk onderzoek maakt de toezichthouder met politie/justitie afspraken om het onderzoek niet in de weg te staan of te beperken en over de invulling en uitvoering van het eigen onderzoek.
3. Wanneer er maatschappelijke onrust is of kan ontstaan, kan de toezichthouder zorgdragen voor het opstarten van crisisinzet door de GGD/VGGM.

Paragraaf 3 Overige bepalingen
Artikel 13 Onverwijlde maatregelen
Indien de toezichthouder van oordeel is dat het onverwijld nemen van maatregelen noodzakelijk is met het oog op de veiligheid van cliënten of de maatschappelijke ondersteuning, is de toezichthouder bevoegd af te wijken van dit protocol.

Artikel 14 Jaarverslag
De toezichthouder verwerkt de gegevens uit de meldingen anoniem en jaarlijks in een jaarverslag (waarin minimaal wordt opgenomen: aantallen meldingen, soort aanbieder, soort problematiek en aanbevelingen. Hij rapporteert jaarlijks over deze meldingen aan alle colleges van burgemeester en wethouders en doet zo mogelijk hierbij aanbevelingen.
De jaarlijkse rapportages van de toezichthouder worden door de colleges vastgesteld en ter kennis gebracht van de betrokken gemeenteraden.

Artikel 15 Betrokkenheid toezichthouder
Als een medewerker van de GGD/VGGM betrokken is bij de calamiteit/geweld/andere gebeurtenis (beroepshalve of private relatie met de aanbieder en/of cliënt), besteedt de GGD het onderzoek uit aan een andere toezichthouder die niet betrokken is of wordt het onderzoek uitbesteed aan een andere toezichthoudende partij. Die partij voert het onderzoek uit volgens dit protocol.

Artikel 16 Niet voorziene situaties
In situaties waarin dit protocol niet voorziet, handelt de toezichthouder, i.o.m. de gemeente, naar bevind van zaken.

Artikel 17
Deze regeling treedt in werking op xxxxxxx

Artikel 18
Deze regeling wordt aangehaald als Protocol Toezicht calamiteiten.

Toelichting algemeen
Met de inwerkingtreding van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: Wmo 2015) krijgen alle gemeenten er een nieuwe taak bij: het toezicht op calamiteiten en geweld voorgevallen bij de verstrekking van Wmo-voorzieningen.
Op grond van artikel 3.4 van de Wmo 2015 doet de aanbieder bij de toezichthoudende ambtenaar als bedoeld in artikel 6.1 van de wet, onverwijld melding van:
a. iedere calamiteit die bij de verstrekking van de voorziening heeft plaatsgevonden;
b. geweld bij de verstrekking van de voorziening.
c. andere gebeurtenissen, zoals genoemd in artikel 2 lid 3.

De meldingsverplichting strekt ertoe te zorgen dat de gemeenten op de hoogte zijn van ernstige incidenten en geweld bij de verstrekking van voorzieningen die door de toezichthouder mogelijk moeten worden onderzocht of ingrijpen vereisen.
De aanbieder en de beroepskrachten die voor hem werkzaam zijn, verstrekken bij en naar aanleiding van een melding (van een calamiteit/geweld/andere gebeurtenis) aan de toezichthoudende ambtenaar de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens betreffende de gezondheid en andere bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in de AVG, voor zover deze voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn.
In het protocol is vastgelegd wat de toezichthouder met een melding doet en wanneer deze toezichthouder een onderzoek zal instellen naar hetgeen is gemeld. Ook wordt in dit protocol de wijze van behandelen van meldingen geregeld.
Ook regelt het protocol welke gegevens de toezichthouder nodig heeft ten behoeve van een eventueel onderzoek. Voorts is geëxpliciteerd dat de toezichthouder indien hij een melding onderzoekt, in principe de aanbieder vraagt dit onderzoek allereerst zelf uit te voeren.
Aan dit onderzoek worden eisen gesteld die ook gelden als de toezichthouderonderzoek doet. Deze eisen worden vermeld in de bijlage bij dit protocol.

De toezichthouder zal in alle gevallen de betrokken gemeente(n) mede adviseren over de eventuele noodzaak tot het inzetten van handhavingsmaatregelen.
De bevoegdheden die de toezichthouder in het kader van zijn toezichthoudende taak heeft, zijn neergelegd in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en in de Wmo 2015.

Meldingen
Uitgangspunt is dat de toezichthouder de aanbieder verzoekt om zelf onderzoek te doen naar aanleiding van de meldingen en pas daarna zijn eigen oordeel daarover bepaalt.
Na bestudering van een verplichte melding kan blijken dat de melding geen calamiteit, geweld of andere gebeurtenis betreft. In dat geval is sprake van een andere melding, waarvoor de bepalingen die gelden voor behandeling en onderzoek naar aanleiding van andere meldingen gevolgd moeten worden.
Als een cliënt van een gebeurtenis melding doet die na onderzoek een calamiteit/geweld/andere gebeurtenis blijkt te betreffen, zal de toezichthouder, parallel aan de behandeling van deze niet-verplichte melding overeenkomstig het protocol de aanbieder aanspreken op het niet-nakomen van haar wettelijke meldplicht.

Toelichting artikelsgewijs
Artikel 1 Definities
In dit artikel is een aantal definities opgenomen. In het protocol worden daarnaast definities gehanteerd die ontleend zijn aan de Wmo 2015. Dit zijn de volgende definities:
a. aanbieder: natuurlijke persoon of rechtspersoon die jegens het college van burgemeester en wethouders gehouden is een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening te leveren;
b. beroepskracht: natuurlijke persoon die in persoon beroepsmatig werkzaam is voor een aanbieder;
c. calamiteit: niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een voorziening en die tot ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid;
d. geweld bij de verstrekking van een voorziening: seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door

een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft;
f. andere gebeurtenis: Gebeurtenissen met:
- (potentieel) schadelijke impact op het stelsel van zorg en hulpverlening;
- (potentiele) verstoring van de openbare orde en veiligheid en maatschappelijke onrust, waarbij reguliere processen niet volstaan om de negatieve impact te beheersen.
e. voorziening: algemene voorziening of maatwerkvoorziening in de zin van de Wmo 2015.

Betreft definitie “aanbieder”: in dit geval kan een wijkteam/sociaal team ook worden gezien als aanbieder, op het moment dat zij begeleiding biedt aan een cliënt.

Artikel 2 Melding
Dit artikel komt overeen met artikel 3.4, lid 1 Wmo 2015.
Tevens is een toevoeging gedaan: ook “andere gebeurtenissen” dienen gemeld te worden. Dit is aanvullend op hetgeen de Wmo stelt en geldt zowel voor aanbieders Wmo en aanbieders Jeugd.

Artikel 3 Termijnen
Dit artikel legt vast binnen welke termijn een aanbieder de calamiteit, geweld bij de verstrekking van een voorzieningen en/of een andere gebeurtenis, dient te melden.

Artikel 4 Melding calamiteit/geweld bij de verstrekking van een voorziening/andere gebeurtenissen
Eerste lid
Dit artikel regelt in lid 1 de basisgegevens die een aanbieder moet indienen bij de melding van een calamiteit/geweld/andere gebeurtenis.
Lid 1 onder e geeft aan dat de naam, contactgegevens en de geboortedatum van de betrokken cliënt in de melding moeten staan tenzij deze daarmee niet instemt. Het tweede lid van artikel 3.4 Wmo 2015 legt aan de aanbieder en aan de betrokken beroepskrachten de
verplichting op persoonsgegevens en gegevens betreffende de gezondheid en andere bijzondere persoonsgegevens te verstrekken, voor zover dat voor de behandeling van de melding noodzakelijk is. Deze verplichting doorkruist het beroepsgeheim. Met het oog op een zorgvuldige omgang met persoonsgegevens moet per geval door de toezichthouder worden getoetst of die gegevens in dat geval ook noodzakelijk zijn. Op de hulpverlener rust een beroepsgeheim voor alles wat de cliënt hem in vertrouwen heeft medegedeeld. Dit beroepsgeheim zou zich kunnen verzetten tegen het geven van informatie aan de aanbieder (lees: de door deze daarvoor aangewezen functionaris) over calamiteiten/geweld/andere gebeurtenissen die zich in de hulpverlening hebben voorgedaan of over het geweld. De hulpverlener mag dergelijke informatie in beginsel niet zonder toestemming van de cliënt aan anderen doorgeven.
Het ligt dan ook in de rede dat de hulpverlener die intern melding zou willen maken van een calamiteit of een geval van geweld of van andere gebeurtenissen, in eerste instantie tracht daarvoor de instemming van de cliënt te verwerven. Er zijn echter situaties denkbaar waarin de cliënt niet of niet meer in staat is die instemming te geven of waarin het ‘hogere’ belang van bescherming van de afhankelijke cliënt toch actie van de hulpverlener verlangt. Met het oog daarop is in de Wmo 2015 expliciet bepaald dat de hulpverlener zo nodig zonder toestemming gegevens kan verstrekken die noodzakelijk zijn voor het onderzoek.
Vierde lid
Als een aanbieder zich telefonisch tot de toezichthouder wendt, zal de toezichthouder de aanbieder in principe vragen de melding elektronisch of schriftelijk in te dienen. Is dit voor de aanbieder niet mogelijk, dan zal de toezichthouder de telefonisch gedane melding, indien mogelijk, schriftelijk of elektronisch bevestigen, conform de inhoud zoals gesteld in dit artikel.

Melden bij de toezichthouder kan op verschillende manieren:
- Via het meldingsformulier op de website van VGGM
- Per e-mail via centraalmeldpunt@vggm.nl
- Tijdens kantooruren telefonisch via telefoonnummer 088 – 3 55 5200

Zesde lid
Voor aanbieders Jeugd geldt dat de IGJ de toezichthoudende partij is. Dat betekent dat calamiteiten en geweld bij de verstrekking van een voorziening, door aanbieders Jeugd, bij de IGJ gemeld dienen te worden.
Echter, er is 1 uitzondering: in Regio Centraal Gelderland is afgesproken dat ook “andere gebeurtenissen”, zie artikel 2 lid 3, gemeld dienen te worden. Deze “andere gebeurtenissen” dienen gemeld te worden bij de gemeente waar de gebeurtenis heeft plaatsgevonden.

Vervolgens neemt de gemeente een besluit over de te ondernemen vervolgstappen (zo nodig conform dit protocol).
Daar de IGJ de toezichthoudende partij is, zal de toezichthouder Wmo geen onderzoek bij een zorgaanbieder Jeugd uitvoeren.
Wel kan de toezichthouder Wmo ingeschakeld worden om onderzoek uit te voeren in het geval het een zorgaanbieder betreft die ook hulp/ondersteuning biedt vanuit de Wmo. Tevens kan de gemeente kan onder andere besluiten om een melding te doen bij de IGJ.

Artikel 5 Procedure melding
Eerste lid
Om voor de aanbieder duidelijk te maken dat hij aan zijn meldingsplicht heeft voldaan, schrijft het eerste lid voor dat de toezichthouder een ontvangstbevestiging moet sturen. Daarnaast moet(en) de betrokken gemeente(n) worden geïnformeerd.
Er kunnen bij een calamiteit, geweld bij de verstrekking van een voorziening en andere gebeurtenissen meerdere gemeenten betrokken zijn:
1. de gemeente waar de calamiteit, het geweld of andere gebeurtenissen hebben plaatsgevonden;
2. de gemeente die een inkoopcontract heeft gesloten met instelling;
3. de gemeente waar de cliënt verblijft en
4. de gemeente waar cliënt ingeschreven staat.

De toezichthouder heeft de verantwoordelijkheid om alle gemeenten en Regio Centraal Gelderland die betrokken zijn te informeren en te zorgen voor onderlinge afstemming wanneer dit noodzakelijk is.
Tweede lid
In het tweede lid is geregeld dat een aanbieder als deze niet op de voorgeschreven wijze melding doet, alsnog in de gelegenheid gesteld wordt de vereiste gegevens aan te vullen.
Indien de aanbieder op dit verzoek niet de vereiste gegevens verstrekt, kan de toezichthouder deze gegevens op grond van de bevoegdheden in hoofdstuk 5.2 van de Algemene wet bestuursrecht vorderen, indien zij deze gegevens nodig heeft voor haar
toezichthoudende taak.
Derde lid
Het derde lid bepaalt dat binnen twee weken na de ontvangstbevestiging moet worden aangegeven wat de vervolgstappen zullen zijn, inclusief de termijnen waarbinnen deze zullen plaatsvinden. Onder vervolgstappen is ook begrepen dat de toezichthouder calamiteiten,
geweld en andere gebeurtenissen in het merendeel van de gevallen aan de aanbieder vraagt zelf onderzoek te doen, overeenkomstig artikel 6, tweede lid.

Artikel 6 Vaststelling wie het onderzoek uitvoert
In dit artikel is geregeld hoe het onderzoek van calamiteitenmeldingen, meldingen van geweld bij de vertrekking van een voorziening en andere gebeurtenissen plaatsvindt. Het is van belang dat de toezichthouder allereerst de nodige kennis vergaart over de feiten en
belangen die aan de orde zijn. Zonder deze kennis kan hij geen zorgvuldig oordeel vormen over de vraag of er sprake is van een situatie die voor de veiligheid van cliënten of de maatschappelijke ondersteuning of anderszins voor het leveren van verantwoorde
maatschappelijke ondersteuning een bedreiging kan betekenen en deswege aanleiding kan geven tot het nemen van maatregelen.
Tweede lid
Het tweede lid legt vast dat het proces van verwerven van de benodigde kennis in beginsel start met het bieden van de gelegenheid aan de aanbieder om zelf onderzoek te doen naar de gebeurtenissen (als dat niet reeds is gebeurd). De aanbieder is immers verantwoordelijk voor
de kwaliteit van de ondersteuning. Als de aanbieder ook na het verzoek van de toezichthouder niet

adequaat handelt, zal, zoals in artikel 6, vierde lid, bepaald, de toezichthouder tot eigen onderzoek overgaan. Ten aanzien van het onderzoek door de aanbieder is bepaald dat de toezichthouder dan een termijn vaststelt, waarbinnen dat onderzoek moet plaatsvinden. De termijn bedraagt zes weken en kan eventueel verlengd worden. Voor de verlenging is geen vaste termijn opgenomen omdat dit van de wijze van onderzoek af kan hangen (bijvoorbeeld door de
complexiteit van het onderzoek).
Voor de eisen die gelden voor dit onderzoek en de rapportage, wordt verwezen naar de bijlage in dit protocol met de titel “Richtlijn rapportage over een calamiteit, geweld bij de verstrekking van een voorziening of andere gebeurtenissen”.

Niet in alle gevallen zal eerst onderzoek door de aanbieder gevraagd worden. Een melding kan dermate ernstig van aard zijn dat de toezichthouder besluit zelf onderzoek te doen naar de gebeurtenis. Dit zal bijvoorbeeld het geval zijn indien een calamiteit zich heeft afgespeeld in een situatie waarin een cliënt in een individueel gesloten setting is opgenomen – zoals bijvoorbeeld in een separeerruimte – en is komen te overlijden, of in een situatie waarin een aanbieder onder verscherpt toezicht is gesteld.

Derde lid

Indien blijkt dat de aanbieder geen onderzoek doet of niet kan doen, dan wel dat het onderzoek door de aanbieder niet voldoet aan in de bijlage gestelde eisen, dan kan de toezichthouder eveneens besluiten zelf onderzoek te doen naar de gebeurtenis.

Vierde en vijfde lid

Lid 4 en 5 formuleren eisen waaraan het onderzoek door de toezichthouder (als hij besloten heeft zelf onderzoek te doen) moet voldoen.
Het vierde lid, onder a, bevat de verplichting van de toezichthouder om de aanbieder op de hoogte te stellen van het besluit om zelf onderzoek te doen waarbij de toezichthouder de termijn noemt waarbinnen hij het onderzoek zal verrichten.

Het vierde lid schrijft voor dat de toezichthouder de aanbieder en zo mogelijk en zo nodig andere direct betrokkenen hoort of bij hen advies inwint. De term ‘direct betrokkenen’ ziet op personen die actief bij de gebeurtenissen betrokken waren, onder wie de cliënt c.q. zijn nabestaanden, maar ook zorgverleners die bij de calamiteit dan wel het geweld of andere gebeurtenis betrokken zijn. De bewoording “zo mogelijk” wordt gebezigd omdat niet iedere cliënt of nabestaande betrokken wil worden bij het onderzoek. Ook kan het door de toezichthouder niet nodig bevonden worden deze bij haar onderzoek te betrekken. Dit kan bijvoorbeeld zo zijn als uit het onderzoek van de aanbieder blijkt dat de cliënt of nabestaanden in hun onderzoek afdoende betrokken zijn geweest. Horen kan ook telefonisch of schriftelijk geschieden.
De toezichthouder kan één of meer deskundigen raadplegen als dat naar zijn oordeel van belang is voor het onderzoek. Raadplegen van deskundigen houdt in dat hij door de toezichthouders om een deskundigenoordeel gevraagd worden.

Artikel 7 Eisen aan de rapportage

Dit artikel legt vast aan welke eisen de rapportage dient te voldoen, indien de aanbieder zelf onderzoek uitvoert.

Artikel 8 Beëindigen onderzoek

Dit artikel legt vast wanneer het onderzoek door de toezichthouder wordt beëindigd.

Artikel 9 Conceptrapport

Dit artikel vermeldt dat op grond van het onderzoek een conceptrapport wordt opgesteld, aan wie het conceptrapport ter kennis moet worden gebracht en binnen welke termijn zij kunnen reageren op de in het conceptrapport neergelegde feiten. De reactie kan slechts feitelijke onjuistheden betreffen.

Artikel 10 Definitief rapport en publicatie

Eerste lid

Binnen twee weken na de voorlegging van het conceptrapport aan betrokkenen moet de toezichthouder zijn rapport vaststellen. Dat rapport bevat een zakelijke weergave van de melding, van het daarop volgende onderzoek, van de bevindingen, de

conclusies die de toezichthouder aan het onderzoek verbindt en de maatregelen die hij eventueel nodig acht. De toezichthouder moet zijn rapport uiterlijk twee weken na ontvangst van de reacties van betrokkenen c.q. het verstrijken van de reactietermijn vaststellen. Het rapport kan ook als conclusie hebben dat er bij de aanbieder op meerdere fronten structurele tekortkomingen in de kwaliteit van de ondersteuning zijn. De toezichthouder kan dan in opdracht van de betrokken gemeente(n) de kwaliteit van maatschappelijke ondersteuning in bredere zin gaan onderzoeken.

Tweede lid

Dit lid bepaalt hoe de toezichthouder zal omgaan met de in het eerste lid bedoelde reacties. Het is ter beoordeling van de toezichthouder of het conceptrapport naar aanleiding van eventuele reacties wordt aangepast. Indien besloten wordt bepaalde reacties niet over te nemen, zullen deze, indien het om essentiële aspecten gaat, gemotiveerd terzijde worden gelegd.
De toezichthouder licht in het rapport gemotiveerd toe, indien bepaalde reacties niet worden overgenomen.

Derde lid

De toezichthouder zendt het rapport aan de aanbieder. Daarnaast stuurt de toezichthouder het rapport naar de betreffende gemeente(n) en Regio Centraal Gelderland.
Het is uiteindelijk aan de aanbieder als verantwoordelijke voor de kwaliteit van de ondersteuning om eventuele maatregelen te nemen, onverlet de bevoegdheid van de colleges om op advies van de toezichthouder in voorkomend geval handhavend op te treden.

Vijfde lid

Dit lid legt vast dat in bepaalde gevallen, het Collega kan besluiten om af te wijken van het uitgangspunt om een rapportage naar aanleiding van een calamiteit niet te publiceren.
Het besluit om een rapportage naar aanleiding van calamiteit wel te publiceren, dient uitermate zorgvuldig te worden genomen.
Er dient een individuele afweging gemaakt te worden, waarbij het belang van openbaarmaking wordt afgewogen tegen de gronden die zijn genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Tevens dient te allen tijde te worden voldaan aan de privacyregels zoals vastgelegd in de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Artikel 11 Samenwerking rijksinspectie

Dit artikel bepaalt wanneer rijksinspecties betrokken worden bij onderzoeken.

Artikel 12 Strafbare feiten en maatschappelijke onrust

Dit artikel bepaalt wanneer de toezichthouder een melding doet bij politie/justitie en dat de toezichthouder kan zorgdragen voor het opstarten van crisisinzet door de VGGM.

Artikel 13 Onverwijlde maatregelen

Indien er een acuut gevaar is voor de veiligheid van cliënten en ingrijpen noodzakelijk is, kunnen niet alle procedurestappen van dit protocol (volledig) gevolgd worden, bijvoorbeeld de termijn voor een aanbieder om te reageren op het conceptrapport van de toezichthouder.
In die situatie kunnen op onderdelen bijvoorbeeld kortere termijnen dan vermeld in het protocol gehanteerd worden of stappen worden overgeslagen.

Artikel 14 Jaarverslag

De colleges van burgemeester en wethouders zijn op basis van de Wmo 2015 verplicht een toezichthouder aan te wijzen die onder meer belast is met het toezicht op de calamiteitenmeldingen en meldingen over geweld bij de verstrekking van een voorziening.
Vanwege deze verantwoordelijkheid dienen de colleges het jaarverslag en eventuele aanbevelingen van de toezichthouder vast te stellen. Dit besluit dient vervolgens ter kennis gebracht te worden van de gemeenteraden.
Persoonsgegevens van betrokken cliënten, beroepskrachten en andere individuen zullen niet in de jaarlijkse rapportages van de toezichthouder worden opgenomen.

Artikel 15 Betrokkenheid toezichthouder

Dit artikel bepaalt hoe wordt omgegaan indien de aangewezen toezichthouder betrokken is bij een melding (beroepshalve of private relatie met de aanbieder en/of cliënt).

Artikel 16 Niet voorziene situaties
Dit artikel bepaalt hoe wordt omgegaan met situaties waarin dit protocol niet voorziet.

Artikel 17
Dit artikel bepaalt de ingangsdatum van het protocol.

Artikel 18
Dit artikel bepaalt de naamgeving van het protocol.

Bijlage 1 "Richtlijn rapportage over een calamiteit/geweld bij de verstrekking van een voorziening of andere gebeurtenis."
In deze richtlijn wordt uiteengezet aan welke voorwaarden de rapportage moet voldoen die de aanbieder stuurt aan de toezichthouder naar aanleiding van een calamiteit, geweld bij de verstrekking van een voorziening of andere gebeurtenis.
Op basis van de rapportage kijkt de toezichthouder zowel naar de inhoud van de calamiteit of het geweld of andere gebeurtenis als naar de onderzoeksmethode.

Verloopt het onderzoeksproces adequaat en zorgvuldig en kan geconcludeerd worden dat tekortkomingen leiden tot SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdgebonden) geformuleerde verbetermaatregelen die worden geborgd door de bestuurder (of eigenaar of hoofdverantwoordelijke) van de aanbieder.

De colleges van burgemeester en wethouders hechten veel belang aan de inbreng van de betrokken cliënt, diens wettelijk vertegenwoordiger of nabestaande bij het vaststellen van de feiten en het beschrijven van de gebeurtenissen.

De analyse van de aanbieder geschiedt door een commissie die voldoende deskundig is en bij voorkeur bestaat uit onafhankelijke personen. Waar mogelijk wordt deze analyse uitgevoerd door een team dat is samengesteld uit vertegenwoordigers van alle betrokken disciplines. Vervolgens is het de verantwoordelijkheid van de bestuurder van de aanbieder om ervoor te zorgen dat de zakelijke inhoud van de rapportage met alle betrokkenen wordt gedeeld.
Deze richtlijn is geen in te vullen format maar een handleiding waarin de aspecten worden benoemd die in de rapportage aan de orde moeten komen, tenzij die niet van toepassing zijn.

Het gaat om de volgende aspecten:
1. Gegevens van de cliënt: naam, geboortedatum, geslacht, juridische status, zorgzwaarte.
2. Datum calamiteit, geweld of andere gebeurtenis, datum van melden bij de bestuurder, referentienummer van de
ontvangstbevestiging.
3. Samenstelling van de onderzoekscommissie:
- Functie en achtergrond van de leden.
- Mate van betrokkenheid bij de calamiteit, geweld of andere gebeurtenis.
4. Betrokken zorgverleners bij de calamiteit, geweld of andere gebeurtenis; functies van alle betrokkenen.
5. Wijze waarop het onderzoek is verricht:
- Welke medewerkers zijn gehoord en op welke wijze?
- Is de betrokken cliënt, diens vertegenwoordiger of nabestaande gehoord?
- Zo ja, op welke wijze? Zo nee, geef een toelichting.
- Welke informatiebronnen zijn geraadpleegd?
- Welke literatuur, richtlijnen en protocollen zijn bij het onderzoek betrokken?
- Is er een externe deskundige geraadpleegd? Zo ja, op welke wijze?
- Welke analysemethode is toegepast?
6. Beschrijving van de feiten, met bijbehorend tijdschema, zodanig dat het verloop van de calamiteit, geweld of andere gebeurtenis inzichtelijk is voor de lezer. Betrek daarbij, voor zover van toepassing, de volgende aspecten:
- Opname-indicatie en behandeling;

- Locatie, setting en context van de maatschappelijke ondersteuning;
- Voorgeschiedenis en comorbiditeit;
- Risicotaxatie, bijvoorbeeld bij suïcide of delier;
- Toezicht op cliënt;
- Gehanteerde landelijke of interne richtlijnen en protocollen c.q. motivatie ter afwijking;
- Bevoegd- en bekwaamheid van betrokken medewerkers en een reflectie daarop
- Betrokkenheid farmacotherapie;
- Betrokkenheid medische hulpmiddelen en eventuele melding bij de fabrikant;
- Beschrijving van toegepaste vrijheid beperkende maatregelen;
- Beschrijving van de communicatie tussen de zorgverleners, zowel intern als extern;
- Beschrijving van de communicatie met de cliënt, diens wettelijk vertegenwoordiger en familie;
- Betrokkenheid ketenpartners; benoem en beschrijf de betrokkenheid en samenwerking in onderhavige casus;
- Bij overlijden: afgifte natuurlijke dood verklaring;
- Betrokkenheid Openbaar Ministerie met beschrijving;
- Aangifte bij de politie met wijze, datum en plaats.

7. Analyse tot basisoorzaken met behulp van de aangegeven methode. Classificatie in technische, organisatorische en/of menselijke basisoorzaken.
8. Hoe luiden de conclusies van de onderzoekscommissie?
9. Wat zijn de verbetermaatregelen en sluiten die aan op de basisoorzaken? Welke verbetermaatregelen zijn al getroffen en welke moeten nog geëffectueerd worden?
10. Beschrijving van de nazorg die is verleend aan de betrokkenen en aan de betrokken zorgverleners.
Geef eveneens aan wat de reactie is van de cliënt, diens wettelijk vertegenwoordiger of nabestaande op de wijze waarop de calamiteit, het geweld of andere gebeurtenis is afgehandeld en op de nazorg die is geboden.
11. Acties van de bestuurder:
- Op welke wijze onderschrijft de bestuurder de analyse, conclusies en verbetermaatregelen?
- Sluiten de verbetermaatregelen in de ogen van de bestuurder aan bij de conclusies?
Zo nee, geef een toelichting.
- Zijn de verbetermaatregelen SMART zijn geformuleerd? Hoe gaat de bestuurder de verbetermaatregelen implementeren? Is het duidelijk voor wie deze zijn bestemd en hoe deze worden geborgd?

Bijlage 2: Definities

Wmo 2015	Wet maatschappelijk ondersteuning 2015
Aanbieder	Natuurlijke persoon of rechtspersoon die jegens het college gehouden is een voorziening of een maatwerkvoorziening te leveren.
Cliënt	Persoon die gebruik maakt van een voorziening of aan wie een maatwerkvoorziening is verstrekt of door of namens wie een maatwerkvoorziening is verstrekt of door of namens wie een melding is gedaan als bedoeld in artikel 2.3.2. eerste lid van de Wmo 2015.
GGD/VGGM	Gemeentelijke Gezondheidsdienst/Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden
IGJ	Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Maatwerkvoorzieningen	Op de behoeften, persoonskenmerken en mogelijkheden van een persoon afgestemd geheel van diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en Wmo dienstverlening, te weten: a. Begeleiding (waaronder ook ADL – persoonlijke verzorging) b. Dagbesteding c. Vervoer van en naar dagbesteding d. Hulp bij het huishouden e. Logeervoorziening / kortdurend verblijf f. Hulpmiddelen g. Woningaanpassing h. Beschermd Wonen i. GGZ-inloop
Melder	Aanbieder, cliënt, burger en/of ambtenaar die een melding heeft gedaan van een calamiteit/geweldsincident/andere gebeurtenis.
Melding	Een bericht van een aanbieder, cliënt, burger en/of ambtenaar aan de toezichthouder over een calamiteit, melding van geweld bij de verstrekking van een voorziening of andere gebeurtenis.
Portefeuillehouder Wmo	De wethouder van de regiogemeente die door het college is belast met de portefeuille Wmo en verantwoordelijk is voor toezicht op de aanbieders die werkzaamheden uitvoeren in opdracht van de gemeente onder het regime van de Wmo.

Toezicht	Het verzamelen van informatie over de vraag of een handeling of zaak voldoet aan de daaraan gestelde kwaliteitseisen, het zich daarna vormen van een oordeel hierover (o.a. aan de hand van een toetsingskader) en het naar aanleiding daarvan op adviseren aan het college van B&W over te nemen vervolgstappen.
Toezichthouder	Door college aangewezen als toezichthouder Wmo, bedoeld in artikel 6.1. van de Wmo 2015.

Bijlage 9: Proactief/risicogestuurd toezicht: quick-scan

Quick-Scan Toezicht Wmo

Toezichthouder	
In opdracht van	
Gegevens zorgaanbieder	
Naam organisatie	
Adres	
Contactpersoon	
Telefoonnummer organisatie en/of contactpersoon	
Email adres organisatie en/of contactpersoon	
Soort ondersteuning	
Planning	
Datum uitgevoerde quick-scan	
Doel en werkwijze	

Deze quick-scan, welke wordt uitgevoerd door de toezichthouder kwaliteit, wordt 1 keer per 3 jaar bij 1/3e deel van de gecontracteerde zorgaanbieders én bij de nieuw gecontracteerde zorgaanbieders, afgenomen. Dat betekent dat na 3 jaar, bij alle zorgaanbieders een quick-scan is afgenomen.
Het doel van deze quick-scan is om op een efficiënte en effectieve wijze, een inschatting te kunnen maken van het feit of een volledig kwaliteitsonderzoek (proactief toezicht) nodig is.

De toezichthouder onderneemt de volgende stappen:
- Voorbereiding: in hoeverre is de zorgaanbieder in beeld bij een andere toezichthouder? Indien de zorgaanbieder onlangs te maken heeft gehad met een onderzoek, dan checkt de toezichthouder de getoetste items en de resultaten daarvan. Indien de getoetste items (deels) overeenkomen met de eisen zoals genoemd in deze quick-scan, en deze zijn als voldoende beoordeeld, kan dat gevolgen hebben voor de uit te voeren quick-scan.
- In hoeverre is onlangs een trimestergesprek gevoerd met deze zorgaanbieder? In hoeverre is daar de quick-scan doorgenomen? Er dient afstemming plaats te vinden.
- Voorbereiding: in hoeverre is sprake van gemelde signalen/calamiteiten bij deze zorgaanbieder? Dit om en beeld te krijgen van de organisatie.
- Bij het aangekondigde bezoek aan de zorgaanbieder, wordt een aantal documenten ingezien en getoetst aan de geldende eisen en tevens vindt een gesprek met een van de medewerkers plaats.
- Het streven is dat de toezichthouder na afloop van de quick-scan het resultaat hiervan, incl. het daarbij behorende advies tot wel of geen volledig onderzoek, met de zorgaanbieder deelt.
- De (gehele) ingevulde quick-scan wordt tevens gedeeld met de gemeente en relatiemanager van Regio Centraal Gelderland.
- De uitkomst van de quick-scan wordt gedeeld met de Lokale Toegang.

De gehele quick-scan wordt in principe niet openbaar gemaakt: in dat geval zou ook sprake moeten zijn van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze en/of het toepassen van hoor-en wederhoor. Juist in het kader van efficiëntie, is ervoor gekozen om dat niet op die manier toe te passen.
Wel wordt de gehele quick-scan gedeeld met de relatiemanager van Regio Centraal Gelderland, zodat dit input kan zijn ten behoeve van de trimester/contractgesprekken met de zorgaanbieder.

Doorontwikkeling en pilot
Deze quick-scan zal de komende periode worden doorontwikkeld: door deze quick-scan toe te passen, kan worden ingeschat of dit een juiste weergave is van de te toetsen eisen. Het voorstel is om 2019 in te zetten als pilot: de quick-scan kan dan nog verder verfijnd en geoptimaliseerd worden indien van toepassing.

Advies

De toezichthouder adviseert wel / geen volledig onderzoek.

	Bron	**Kwaliteitseis**	**Voldaan / Deels voldaan / Niet voldaan / N.v.t.**
1.	*Kwaliteitskader eis A2*	**Ondersteuningsplan/gezinsplan/behandelplan**	Oordeel: Toelichting:
2.	*Kwaliteitskader eis A3*	**Evaluatie van het ondersteuningsplan en de uitvoering daarvan, tussen opdrachtnemer en cliënt / informatie over voortgang traject**	Oordeel: Toelichting:
3.	*Kwaliteitskader eis A4*	**Afstemming**	Oordeel: Toelichting:
4.	*Kwaliteitskader eis A6**	**Veiligheid cliënt**	Oordeel: Toelichting:
5a.	*Kwaliteitskader eis A7**	**Kwaliteitssysteem**	Oordeel: Toelichting:
5b.	*Kwaliteitskader eis A8**	**Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling**	Oordeel: Toelichting:
5c.	*Kwaliteitskader eis A9**	**Klachtenregeling**	Oordeel: Toelichting:
5d.	*Kwaliteitskader eis A10**	**Calamiteiten**	Oordeel: Toelichting:
6.	*Kwaliteitskader eis A11**	**Intern meldingssysteem incidenten/bijna incidenten**	Oordeel: Toelichting:
7a.	*Kwaliteitskader eis A12*	**Personeelsbeleid**	Oordeel: Toelichting:
7b.	*Kwaliteitskader*	**Personeel: kwalificatie**	Oordeel:

	*eis A13**		Toelichting:
7c.	*Kwaliteitskader eis A14**	**Personeel: VOG**	Oordeel: Toelichting:
8.	*Kwaliteitskader eis A15*	**Signalerende functie**	Oordeel: Toelichting:
9.	*Kwaliteitskader eis A17**	**Rechten van de cliënt**	Oordeel: Toelichting:

1.	**Ondersteuningsplan** De door de zorgaanbieder te verlenen ondersteuning wordt verwerkt in een ondersteuningsplan die de zorgaanbieder en cliënt samen opstellen voor de start van het traject (behandeling). Dat betekent dat het ondersteuningsplan gereed dient te zijn bij de start van het traject (behandeling). Het sociale netwerk is ook betrokken bij het opstellen van het plan en de cliënt heeft zijn/haar ondersteuningsvraag kunnen formuleren. Het plan wordt altijd gedeeld met de zorgaanbieder/gemeente. Dit is nodig om de toewijzing en vordering hiervan te monitoren. De cliënt wordt hier van tevoren over geïnformeerd door de Toegang. Het plan wordt afgestemd met de Toegang, rekening houdend met de privacy regels (uitzondering: bij een geautoriseerde verwijzer is dit niet van toepassing, tenzij gemeentelijk beleid anders heeft bepaald). De geboden hulp/ondersteuning sluit aan op de reële behoefte en mogelijkheden van de cliënt en zijn/haar sociale netwerk (waaronder eventueel mantelzorgers). De cliënt is inhoudelijk voldoende betrokken geweest bij het formuleren van zijn/haar vraag en het opstellen van het plan en heeft daarmee ingestemd. Het ondersteuningsplan is ondertekend door de cliënt of wettelijk vertegenwoordiger van de cliënt. Algemeen: In het ondersteuningsplan zijn in ieder geval de volgende onderwerpen beschreven: - De kansen/mogelijkheden en ondersteuningsbehoeften van de cliënt en welke hulp/ondersteuning wordt geboden; - Welke doelafspraken maken cliënt en zorgaanbieder en hoe gaan zij deze bereiken? - Binnen welk tijdsbestek moeten deze doelen behaald worden en hoeveel uur is daarvoor nodig? - Wanneer wordt geëvalueerd (datum vastgelegd)? - De inzet van en afstemming met algemene voorzieningen (indien van toepassing)- In het plan staat de naam van de eerstverantwoordelijke (medewerker van de zorgaanbieder) vermeld. De eerstverantwoordelijke of diens vervanger is goed bereikbaar; - In het plan staat vermeld wie de casusregisseur of coördinator is (in het geval van meervoudige, complexe problematiek dient een regisseur te zijn aangewezen, zie eis A4 Casusregie). - De inbreng van een multidisciplinaire team (indien van toepassing) is beschreven in het ondersteuningsplan; - De afstemming tussen dagbesteding, werk en wonen (indien van toepassing), is zichtbaar in het ondersteuningsplan;

	In het geval van Jeugdhulp, gaat het erom dat de jeugdige zich onbedreigd kan ontwikkelen op alle leefgebieden; de eigen kracht van de jeugdige, de ouders en hun netwerk is het vertrekpunt voor passende hulp; Voor de producten binnen de zorgvorm 'Behandeling' geldt dat de specifieke eisen en afspraken zijn beschreven binnen de zorgvorm In alle voorkomende situaties geldt dat zodra de toegang al een plan heeft opgesteld en zij de verwijzer naar de zorg is, de zorgaanbieder zijn ondersteuningsplan hierop aanpast. Het kan nooit zo zijn dat dit een afwijkend plan is, zonder dat dit voorafgaand aan het opstellen ondersteuningsplan, is afgestemd met de Toegang. Het uitgangspunt hierbij is te allen tijde dat de in te zetten zorg bijdraagt aan het doel dat door de Toegang is gesteld. Indien het nodig is, om gedurende de uitvoering van het ondersteuningsplan doelstellingen bij te stellen, moet dit altijd in overleg met de oorspronkelijke verwijzer gebeuren. *Regionaal wordt de term "ondersteuningsplan" aangehouden: hiermee wordt ook het "gezinsplan" bedoeld, maar niet een behandelplan.* *Tenzij het de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering of gesloten jeugdhulp betreft, kan het plan mondeling overeen worden gekomen met de jeugdige en de ouders. Indien de jeugdige, een van de ouders of de jeugdhulpaanbieder dat wenst, wordt het plan binnen veertien dagen op schrift gesteld. (Artikel 4.1.3 lid 4)* *Bron: Kwaliteitskader eis A2.*
2.	**Evaluatie van het ondersteuningsplan en de uitvoering daarvan, tussen zorgaanbieder en cliënt/informatie over voortgang traject** Evaluatie van het ondersteuningsplan door zorgaanbieder en cliënt vindt minimaal 1 keer per jaar plaats (of bij een traject dat korter is dan 1 jaar: minimaal 1 keer), tenminste 6 weken voor afloop van de indicatie, tenzij anders bepaald in de product specifieke eisen. Er wordt van de evaluatie een verslag gemaakt, dat ondertekend is door de cliënt, zodat helder is dat deze evaluatie is besproken met de desbetreffende cliënt. De datum van de eerstvolgende evaluatie staat in het ondersteuningsplan genoteerd. Meerdere evaluatiemomenten zijn mogelijk: dit gebeurt op advies en initiatief van de Toegang of zorgaanbieder. Uit de evaluatie blijkt in hoeverre de zelfredzaamheid en participatie van de cliënt is toegenomen, indien van toepassing. Als een doel of een resultaat niet gehaald wordt, is de zorgaanbieder verantwoordelijk voor de motivering waarom dat doel of resultaat niet gehaald is. De zorgaanbieder beschrijft de wijze waarop de gestelde doelen wel behaald kunnen worden. De zorgaanbieder borgt dat de cliënt en (in geval van jeugdhulp) de ouders of wettelijke vertegenwoordigers van een cliënt periodiek worden geïnformeerd over de evaluatie en voortgang van een traject (behandeling). Indien de verwijzing komt van de Toegang, dienen alle evaluaties, te worden aangeleverd bij de Toegang, mits de cliënt hiervoor toestemming heeft gegeven. *Bron: Kwaliteitskader eis A3.*
3.	**Afstemming** De aangeboden hulp/ondersteuning dient te worden afgestemd op andere vormen van geboden hulp en zorg.

	Uitwerking bovenstaande: - De zorgaanbieder sluit aan bij het uitgangspunt om zoveel mogelijk integraal te werken volgens het principe 1 gezin – 1 plan – 1 regisseur. Als een ondersteuningsplan al aanwezig is, op grond van de eerder toegewezen ondersteuning of hulp, sluiten nieuwe ondersteuningsplannen aan op dit plan. Deze worden afgestemd met de cliënt en de Toegang. - De nodige afspraken (schriftelijk/digitaal) zijn gemaakt in het kader van de onderlinge afstemming, waaronder overdracht; deze zijn bekend bij de cliënt en zijn/haar sociale netwerk. - In het kader van de onderlinge afstemming, worden gemaakte afspraken regelmatig besproken met de cliënt en zijn/haar sociale netwerk en zo nodig bijgesteld. - Met andere hulp- en zorgaanbieders vindt de noodzakelijke (schriftelijk/digitaal) gegevensuitwisseling plaats in het kader van de onderlinge afstemming. - Met andere hulp- en zorgaanbieders vindt evaluatie en zo nodig bijstelling plaats, in het kader van de onderlinge afstemming. - De continuïteit van de geboden hulp/ondersteuning is gewaarborgd. *Bron: Kwaliteitskader eis A4.*
4.	**Veiligheid cliënt** In het kader van de geboden hulp/ondersteuning wordt de veiligheid van de cliënt gewaarborgd. Uitwerking: **-** Het gaat om de professionele basishouding van de hulpverlener: deze hulpverlener dient zich te allen tijde af te vragen: ”Is het hier veilig voor de cliënt? Welke risico’s zijn er voor de cliënt? Hoe kan ik die voor de cliënt verhelpen? “. - Het is de verantwoordelijkheid van de zorgaanbieder om risico’s te signaleren ten aanzien van de fysieke en sociale veiligheid van de cliënt. - Tevens wordt hiermee rekening gehouden bij de geboden hulp/ondersteuning: de professional houdt zicht op de veiligheid en neemt daarvoor benodigde acties en handelt daar naar. - De eventuele veiligheidsrisico’s en zijn/haar eigen verantwoordelijkheid zijn besproken met de cliënt en zijn/haar sociale netwerk. *Bron: Kwaliteitskader eis A6*.*
5a.	**Kwaliteitssysteem** De zorgaanbieder werkt aantoonbaar aan kwaliteit: de inschrijver beschikt over een kwaliteitssysteem (beleid, protocol of beschreven werkwijze vertaald in een kwaliteitshandboek). Op het moment dat de zorgaanbieder voldoet aan de ISO 9001, HKZ certificering of een gelijkwaardige certificering, wordt automatisch voldaan aan deze eis. Indien de certificering wordt ingetrokken en/of niet wordt verlengd, dient de zorgaanbieder dit te allen tijde onverwijld door te geven aan de opdrachtgever. Indien de zorgaanbieder niet beschikt over een certificering ISO 9001, HKZ certificering of gelijkwaardig, dient de zorgaanbieder in het bezit te zijn van een kwaliteitshandboek. In dit kwaliteitshandboek zijn alle kwaliteitsdocumenten gebundeld en is de vindplaats van alle kwaliteitsdocumenten te achterhalen. Onder kwaliteitsdocumenten worden alle protocollen, richtlijnen, standard operating procedures (SOP's), werkinstructies, notities en andere voor het werkproces relevante geschreven teksten verstaan. Documenten waarin de kwaliteitsborging beschreven is, maken hier tevens deel van uit.

	Onder een kwaliteitsbeleid/werkend kwaliteitssysteem wordt tenminste verstaan: het systematisch uitvoeren van zelfevaluaties over de bereikte kwaliteit en de daaruit voortkomende verbeterplannen. Tevens bevat dit kwaliteitsbeleid werkinstructies en handelingsprotocollen die van toepassing zijn voor de uitvoering van de gecontracteerde opdrachten. Te denken valt aan een klachtenregeling, medicatieprotocol, agressieprotocol, calamiteitenprotocol, protocol meldcode die voldoet aan de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, protocol drang- en dwangmaatregelen en afspraken over gebruik verdovende middelen. De meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, de klachtenregeling en het calamiteitenprotocol zijn minimaal aanwezig en verwerkt in het kwaliteitssysteem en onderdeel van het kwaliteitshandboek. Medewerkers zijn op de hoogte van deze werkinstructies en handelingsprotocollen en handelen daar naar. *Bron: Kwaliteitskader eis A7*.*
5b.	**Meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling** Zorgaanbieder houdt zich bij de verlening van hulp/ondersteuning aan de toepassing (d.w.z. implementatie binnen de organisatie) van de verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat wil zeggen dat de zorgaanbieder een meldcode moet hebben, deze geïmplementeerd moet zijn, dat volgens deze meldcode wordt gewerkt en dat het gebruik daarvan wordt bevorderd. Deze meldcode dient te voldoen aan de eisen zoals vastgelegd in de Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. *Competenties in relatie tot de aanpak van kindermishandeling* Indien van toepassing gebruikt de zorgaanbieder de door het NJi opgestelde richtlijn: "Competenties in relatie tot de aanpak van kindermishandeling". *(Zie bijlage 1 van dit document.)* <u>Definitie "kindermishandeling" conform Wmo 2015 en Jeugdwet:</u> kindermishandeling: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel; <u>Definitie "huiselijk geweld" conform Wmo 2015 en Jeugdwet:</u> huiselijk geweld: lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring. *Bron: Kwaliteitskader eis A8*.*
5c.	**Klachtenregeling** De zorgaanbieder heeft een effectieve en laagdrempelige regeling vastgelegd voor de afhandeling van klachten van cliënten en ten aanzien van gedragingen van de zorgaanbieder of haar medewerkers tegen een cliënt, conform vigerende wet- en regelgeving.

	Tevens wordt de cliënt geïnformeerd over de klachtenregeling en is deze makkelijk te vinden op de website van de betreffende zorgaanbieder. Naast dat de klachtenregeling makkelijk te vinden is voor een cliënt, is deze ook makkelijk te vinden door gemeenten, medewerkers van de organisatie (zorgaanbieder) en andere belanghebbenden. De zorgaanbieder stelt jaarlijks een openbaar klachtenjaarverslag op en publiceert dit op zijn website. In dit klachtenjaarverslag is minimaal beschreven: - hoeveel klachten zijn ingediend; - welke klachten zijn ingediend (beschrijving van de klacht, incl. het thema van de klacht); - de afhandelingstermijn (per klacht); - de wijze waarop de klachten zijn afgehandeld (per klacht); - de wijze van communicatie en opvolging van de klachten (per klacht); - welke verbetermaatregelen naar aanleiding van de klachten zijn genomen (per klacht). Zie artikel 4.2.1, 4.2.2 en 4.2.3 Jeugdwet ten aanzien van de klachtenregeling (= klachtencommissie). Zie artikel 3.2 Wmo 2015 ten aanzien van de klachtenregeling. *Bron: Kwaliteitskader eis A9*.*
5d.	**Calamiteiten** De zorgaanbieder houdt zich bij de verlening van hulp/ondersteuning aan de toepassing van de meldplicht calamiteiten en de meldplicht geweld. Dit houdt in dat de zorgaanbieder iedere calamiteit, ieder geweldsincident en andere gebeurtenissen zoals aangegeven in het bijbehorende protocol *(zie bijlage xxx, in te vullen zodra gehele inhoud van contractering gereed is)* meteen aan de aangewezen toezichthoudend ambtenaar meldt waar de calamiteit zich voordoet. Voor aanbieders vanuit de Wmo 2015 is de toezichthoudend ambtenaar <*nog in te vullen, indien regio 1 partij heeft gekozen>.* Voor aanbieders vanuit de Jeugdwet is de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) de instantie waar gemeld moet worden. Het protocol is alleen van toepassing op zorgaanbieders die hulp/ondersteuning bieden vanuit de Wmo 2015, echter voor aanbieders vanuit de Jeugdwet geldt dit protocol ook, maar dan alleen de artikelen met betrekking tot “andere gebeurtenissen”. Hierbij geldt voor aanbieders vanuit de Jeugdwet dat ook “andere gebeurtenissen” gemeld dienen te worden: in dit geval dienen deze gemeld te worden bij de betreffende gemeente waar de gebeurtenis heeft plaatsgevonden. *(NB.: Dit dient na vaststelling van het afsprakenkader nog verder uitgewerkt te worden per gemeente: waar dient deze zorgaanbieder Jeugd dit binnen de gemeente te melen?)* Onder “andere gebeurtenissen”, wordt onder andere verstaan: Gebeurtenissen met: - (potentieel) schadelijke impact op het stelsel van zorg en hulpverlening; - (potentiele) verstoring van de openbare orde en veiligheid en maatschappelijke onrust, waarbij reguliere processen niet volstaan om de negatieve impact te beheersen.

	Bron: Kwaliteitskader eis A10.*
6.	**Intern meldingssysteem incidenten/bijna incidenten** De zorgaanbieder reflecteert op eigen handelen en leert hiervan. Hiertoe behoort onder andere: - Er is een intern meldings/registratiesysteem voor incidenten, fouten en bijna fouten dat operationeel is (VIM: Veilig Incident Melden). Het melden, registreren, analyseren, verbeteren en terugkoppelen aan melder is georganiseerd en geborgd. - Het betreft incidenten of bijna incidenten, die zijn gekoppeld aan het handelen door zorgprofessionals. De opdrachtgever kan te allen tijde de VIM Meldingen opvragen. *Bron: Kwaliteitskader eis A11*.*
7a.	**Personeelsbeleid** Wanneer een organisatie personeel in dienst heeft of werkt met vrijwilligers dan dient de zorgaanbieder passend beleid te ontwikkelen en te implementeren op: - hoe de zorgaanbieder omgaat met opleiding en scholing, met als doel het behouden en verder ontwikkelen van kennis en kunde van het in te zetten personeel; - verantwoorde inzet van vrijwilligers, stagiaires, personeel in opleiding; - borging van een duurzame inzetbaarheid van medewerkers; - hoe de zorgaanbieder ervoor zorgt dat het personeel op de hoogte is van de laatste ontwikkelingen binnen de branche. *Bron: Kwaliteitskader eis A12.*
7b.	**Personeel: kwalificatie** De zorgaanbieder is zelf bekwaam en gekwalificeerd en/of beschikt over aantoonbaar bekwaam en gekwalificeerd personeel voor het uitvoeren van de gevraagde dienstverlening, zet voldoende gekwalificeerd personeel in en toont dit op verzoek aan. Voor verdere specificatie: zie PvE product specifieke eisen. *Bron: Kwaliteitskader eis A13*.*
7c.	**Personeel: VOG** Bestuurders (conform uittreksel KvK) en alle hulpverleners (alle medewerkers, inclusief uitzendkrachten, ZZP'ers, stagiaires en vrijwilligers) die direct contact hebben met cliënten zijn in het bezit van een Verklaring Omtrent Gedrag die bij indiensttreding niet ouder is dan 3 maanden en bij het inzetten op de gecontracteerde zorg door de Regio Centraal Gelderland, niet ouder dan 3 jaar. Dat betekent dat medewerkers in dienst bij de zorgaanbieder, die geen direct contact met de cliënt hebben, niet hoeven te beschikken over een VOG, met uitzondering van bestuurder(s) en met uitzondering van medewerkers die toegang hebben tot systemen waarin vertrouwelijke en gevoelige gegevens zijn opgeslagen. Indien zorgaanbieder met onderaannemers werkt, geldt deze eis ook voor de onderaannemers. De VOG is 3 jaar geldig: dat betekent dat bovengenoemde groepen, elke 3 jaar een nieuwe VOG dienen aan te vragen en te overleggen aan de werkgever (zorgaanbieder). Opdrachtgever kan te allen tijde een nieuwe VOG van de betreffende medewerker en/of bestuurder eisen: deze dient onverwijld overlegd te worden.

	Het volgende screeningsprofiel dient te worden aangevraagd: - Voor alle medewerkers met direct cliëntscontact geldt screeningsprofiel “Gezondheidszorg en welzijn van mens en dier”. - Voor bestuurders geldt als volgt: een VOG rechtspersoon die niet ouder is dan 3 maanden bij eerste contractering met de regio. De VOG dient elke 3 jaar opnieuw te worden aangevraagd en te worden aangeleverd. *Bron: Kwaliteitskader eis A14*.*
8.	**Signalerende functie** De zorgaanbieder heeft een actieve signalerende functie ten aanzien van de gezondheidssituatie, de leefomstandigheden en de sociale omgeving van de cliënt. Van de zorgaanbieder wordt verwacht dat alle in te zetten medewerkers in staat zijn deze signalerende taak, gericht op de keten van zorg en ondersteuning in het gehele verzorgingsgebied uit te voeren en hun signalering binnen hun organisatie neer te leggen. *Bron: Kwaliteitskader eis A15.*
9.	**Rechten van de cliënt en gedragscode** De hulp/ondersteuning wordt verstrekt met respect en in achtneming van de rechten van de cliënt: - De cliënt voelt zich op zijn/haar gemak op de plaats waar de hulp/ondersteuning wordt geboden; - De zorgaanbieder staat open voor wensen, aanwijzingen, vragen en kritiek van de cliënt; - Er zijn met de cliënt en/of zijn/haar sociale netwerk afspraken (schriftelijk/digitaal) gemaakt over gegevensuitwisseling die passen binnen het privacy statuut van de aanbieder. - De cliënt kan participeren in een cliëntenraad of een vergelijkbaar platform, conform onderstaande uitgangspunten: - voor aanbieders Wmo geldt dat in de gemeentelijke verordening is vastgelegd bij welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap is vereist (Wmo 2015 artikel 2.1.3 lid 2); - voor aanbieders Jeugdhulp geldt dat iedere jeugdhulpaanbieder en iedere gecertificeerde instelling een cliëntenraad instelt (Jeugdwet artikel 4.2.5 lid 1). Verder houden medewerkers zich aan de door de zorgaanbieder vastgestelde gedragscode welke schriftelijk is vastgelegd, waarbij aandacht wordt besteed aan de volgende thema’s: - Correcte cliënt bejegening; - Servicegerichte en klantvriendelijke instelling; - Inlevingsvermogen en hulpvaardigheid; - Respecteren ziens-, geloofs- en zijnswijze van de cliënt; - Privacy, geheim te houden al hetgeen is toevertrouwd; - Integriteit van de medewerkers (als voorbeeld beleid op het aannemen van cadeaus c.q. schenkingen, etc.). *Bron: Kwaliteitskader eis A17*.*

** Deze criteria worden minimaal getoetst na voorlopige gunning. Voor een geheel overzicht welke criteria minimaal worden getoetst (gedurende het gehele proces van contractering), behalve de criteria zoals genoemd in dit kwaliteitskader, verwijs ik u naar bijlage xxx van de contractering.*

Bijlage 10: Handhavingskader toezicht, kwaliteit en rechtmatigheid

Handhavingskader toezicht en naleving Wmo 2015 (kwaliteit en rechtmatigheid) en Jeugdwet (rechtmatigheid)

Inleiding
Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het toezicht op en de naleving van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015). Hiertoe dient de gemeente een toezichthouder aan te wijzen.
De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) is verantwoordelijk voor het toezicht op en de naleving van de Jeugdwet, behalve wat betreft rechtmatigheid: de gemeente heeft hierin bij deze zorgaanbieders ook een verantwoordelijkheid.

Op het moment dat een toezichthouder kwaliteit of een toezichthouder rechtmatigheid een wanprestatie of een overtreding constateert, kán door de toezichthouder een herstelaanbod worden geboden.
Indien de aanbieder hieraan niet binnen de gestelde termijn voldoet, zal de toezichthouder het advies tot handhaving geven, wat betekent dat de gemeente aan zet is.

De volgende uitgangspunten dienen hierbij gehanteerd te worden:
1. De gemeente handhaaft op basis van signalen en risico's, doelgericht en proportioneel;
2. De gemeente treedt slagvaardig op en hanteert korte behandelingstermijnen in de handhaving;
3. De gemeente kiest voor het type maatregel dat in de gegeven situatie het meest doelgericht is: een lichte maatregel waar het kan een zwaardere waar dat nodig is;
4. Handhaving is maatwerk en zal in elke situatie apart afgewogen worden. Er is geen vaste volgorde van maatregelen. Een lichte maatregel gaat niet vanzelfsprekend vooraf aan een zware maatregel. Zo kan een gemeente ook bij een eerste overtreding, direct de zwaarste maatregel inzetten als de ernst van de situatie hierom vraagt.
5. Wanneer de toezichthouder adviseert tot handhaving, is het zeer wenselijk dat alle gemeenten die met de betreffende aanbieder een overeenkomst hebben, tot een eenduidig handhavingsbesluit komen.

Doel van de handhaving is: het bevorderen van nalevingsgedrag van aanbieders om risico's te verminderen en kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning te verbeteren. Om dit doel te bereiken staan de gemeenten verschillende instrumenten ter beschikking. Deze instrumenten worden in dit kader verder toegelicht.

Reactief en proactief toezicht
Binnen Regio Centraal Gelderland hebben de gemeenten ervoor gekozen het Wmo-toezicht reactief vorm te geven aangevuld met proactief toezicht (risicogestuurd toezicht: quick-scan).

Reactief toezicht houdt in dat er toezicht wordt uitgevoerd naar aanleiding van een melding (calamiteiten, geweldincidenten en "andere gebeurtenissen") of naar aanleiding van een signaal of signalen.
Dit kunnen signalen zijn:
- van burgers en/of cliënten over de kwaliteit van maatschappelijke voorzieningen;
- vanuit de gemeentelijke afdeling Wmo-beleid;
- vanuit de sociale wijkteams / gebiedsteams;
- van het Landelijk Meldpunt Zorg;
- van het regionale Meldpunt Klachten Zorg;
- van de lokale meldpunten;
- van andere (landelijke en regionale) toezichthouders, etc.

Aanvullend wordt proactief toezicht toegepast. Dit houdt in dat aan de hand van een quick-scan, welke wordt uitgevoerd door de toezichthouder, wordt bepaald bij welke zorgaanbieders een volledig onderzoek plaats dient te vinden.
Het bovenstaande betreft vooral het kwaliteitstoezicht.

Het rechtmatigheidstoezicht bij zowel aanbieders vanuit de Wmo 2015 als Jeugdwet wordt met name signaalgestuurd uitgevoerd: het proactieve (risicogestuurde) rechtmatigheidstoezicht dient nog verder ontwikkeld en geïmplementeerd te worden.

Maatregelen toezicht Wmo kwaliteit
De Wmo toezichthouder heeft als taak om de rapportages van de uitgevoerde onderzoeken waar nodig te voorzien van verbetermaatregelen in de vorm van advies- of stimuleringsmaatregelen:

Een advies- of stimuleringsmaatregel is: een informele niet wettelijk voorgeschreven interventie die tot doel heeft de instelling bewust te maken van de risico's in haar bedrijfsvoering en bij geconstateerde overtredingen deze zo spoedig mogelijk te herstellen.
Hieronder valt bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het bieden van herstel: herstelaanbod.
De toezichthouder kan de zorgaanbieder een aanbod tot "herstel" geven; binnen een vooraf vastgestelde periode controleert de toezichthouder of daadwerkelijk verbetermaatregelen zijn getroffen en of daardoor wel aan de kwaliteitseis wordt voldaan.
De toezichthouder bepaalt of wel of geen herstelaanbod wordt geboden; dit betreft maatwerk.
Overigens kan bij zeer ernstige tekortkomingen waarbij herstel op korte termijn niet wordt verwacht, de Wmo toezichthouder besluiten om niet eerst herstelaanbod te bieden, maar direct op te schalen naar de gemeente.

Daarnaast kan de gemeente te allen tijde (bij het niet voldoen aan de eisen) corrigerende maatregelen treffen: een interventie die tot doel heeft een geconstateerde tekortkoming door de Wmo-zorgaanbieder zelf ongedaan te laten maken, bijvoorbeeld middels verscherpt toezicht, een schriftelijke waarschuwing of een normoverdragend gesprek.

Gemeenten hebben als inkoper contractuele afspraken gemaakt met Wmo-zorgaanbieders.
Hierdoor is sprake van een civielrechtelijke verhouding. Als de aanbieder niet voldoet aan de overeengekomen kwaliteitseisen en er dus sprake is van wanprestatie, kan de gemeente de aanbieder in gebreke stellen.
De gemeente kan daarbij besluiten om een wijziging in de cliëntentoewijzing toe te passen: een cliëntenstop, het niet meer toewijzen van nieuwe cliënten of het ergens anders onderbrengen van cliënten.
Ook kan de gemeente besluiten tot een facturatiestop (het niet meer in behandeling nemen van ingediende facturen) of een verbod stellen op uitbreiding van het contract.
Tevens kan de gemeente uiteindelijk overgaan tot ontbinding dan wel beëindiging van de overeenkomst. De beginselen van redelijkheid en billijkheid zijn hierop van toepassing.

Overigens kunnen civielrechtelijke maatregelen ook door Regio Centraal Gelderland worden toegepast. Dit staat beschreven in artikel 18 van de Algemene Bepalingen IAS Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland: het advies van de werkgroep is, om naast de al beschreven maatregel om over te gaan tot ontbinding van het contract, ook in de Algemene Bepalingen op te nemen dat wijzigingen in de cliëntentoewijzing kunnen worden toegepast bij het niet voldoen aan de eisen zoals gesteld in de contractering.
Tevens is het advies om in deze Algemene Bepalingen op te nemen dat een facturatiestop en het verbod op contractuitbreidingen mogelijke maatregelen zijn die genomen kunnen worden bij het niet voldoen aan de eisen zoals vastgelegd in de contractering.
Voor het nemen van deze maatregelen door Regio Centraal Gelderland, is het niet noodzakelijk dat een inspectierapport, opgesteld door de aangewezen toezichthouder, beschikbaar is en/of dat een onderzoek door de officieel aangewezen toezichthouder is uitgevoerd.

Bij niet-naleving van concrete kwaliteitseisen die op grond van de Wmo 2015 zijn vastgelegd in gemeentelijke regelgeving, kan de gemeente voor een bestuursrechtelijke benadering kiezen en besluiten tot het toepassen van een bestuursrechtelijke maatregel: last onder dwangsom of bestuursdwang.

- *Last onder dwangsom*: Met een last onder dwangsom probeert de gemeente de aanbieder door een financiële prikkel tot bepaald gedrag te dwingen (= herstelsanctie).
- *Bestuursdwang*: Met het uitoefenen van bestuursdwang beëindigt de gemeente zelf de overtreding op kosten van de aanbieder, als de aanbieder dat niet doet (= herstelsanctie).

Overigens is het opleggen van een bestuurlijke boete (= bestraffende sanctie) aan een aanbieder voor het niet nakomen van de kwaliteitseisen niet mogelijk. Artikel 5.4 van de Algemene wet bestuursrecht stelt dat daar de wet zelf - de Wmo 2015 - een grondslag voor moet geven en die is er niet.

Uitzondering hierop zijn gedragingen van Veilig Thuis. De Wmo 2015 regelt de bevoegdheid van de minister van VWS en V&J om in bepaalde gevallen een boete op te leggen aan Veilig Thuis. Het toezicht op Veilig Thuis ligt echter bij de landelijke inspectie (IGJ) en niet bij de toezichthoudend ambtenaar Wmo.

Ordening van interventies Wmo kwaliteit
Zoals hierboven beschreven kan de Wmo toezichthouder advies- en stimuleringsmaatregelen treffen, en kan de gemeente corrigerende, civielrechtelijke en bestuursrechtelijke maatregelen treffen. Tevens kan Module inkoop ook civielrechtelijke maatregelen treffen (overigens is in dit laatste geval niet persé een inspectierapport noodzakelijk).
Het doel van het nemen van deze maatregelen is het nalevingsgedrag van aanbieders te bevorderen, om risico's te verminderen én de kwaliteit van de zorg te verbeteren.

Dit kan vertaald worden in het volgende overzicht:

Advies- en stimuleringsmaatregel (Wmo toezichthouder)	- Openbaarmaking inspectierapport - Herstelaanbod door toezichthouder	Licht
Corrigerende maatregel (gemeente)	- Verscherpt toezicht - Normoverdragend gesprek (+ verbeterplan) - Schriftelijke waarschuwing (+ verbeterplan) - Ingebrekestelling	
Civielrechtelijke maatregel (burgerlijk / privaat) **(Naar aanleiding van een inspectierapport: handhaving door gemeente.)** ***(Tevens kunnen deze maatregelen door Module inkoop worden genomen, zonder dat daarvoor een inspectierapport moet zijn opgesteld door de aangewezen toezichthouder.)***	- *Cliëntenstop* - *Facturatiestop* - *Verbod op uitbreiding contract* - *Overplaatsen van in zorg zijnde cliënten naar andere aanbieders* - *Ontbinden/beëindigen overeenkomst* - Schadevergoeding	
Bestuursrechtelijke maatregel (Handhaving: door gemeente.)	- Last onder dwangsom - Last onder bestuursdwang - Weigeren verzilveren PGB - Terugvorderen PGB	
Strafrechtelijke maatregel	Vermoeden van een strafbaar feit: melding bij politie/justitie: - Aangifte OM - Opsporingsonderzoek	Zwaar

Handhaving is maatwerk: afhankelijk van de situatie kan gekozen worden voor een type maatregel; de volgorde zoals beschreven, hoeft niet in alle gevallen gevolgd te worden.

Maatregelen toezicht Wmo en Jeugd rechtmatigheid
In geval van geconstateerde onrechtmatigheid kunnen de toezichthouders en de gemeenten dezelfde instrumenten inzetten als bij het kwaliteitstoezicht, uitgebreid met de mogelijkheid tot terugvordering van de onrechtmatig genoten voorziening of het onrechtmatig genoten budget. Daarvoor moet er wel sprake zijn van opzet bij de cliënt/budgethouder of de zorgaanbieder (bij contracten vanaf 1 april 2017).

Bijlage 11: Overzicht wet- en regelgeving

Wettelijk kader Jeugdwet

Overzicht van de meest relevante artikelen uit de Jeugdwet met betrekking tot de inrichting en uitvoering van toezicht en handhaving:

Artikel 2.9

De gemeenteraad stelt bij verordening en met inachtneming van het bepaalde bij of krachtens deze wet in ieder geval regels:

a. over de door het college te verlenen individuele voorzieningen en overige voorzieningen, met betrekking tot de voorwaarden voor toekenning en de wijze van beoordeling van, en de afwegingsfactoren bij een individuele voorziening;

b. over de wijze waarop de toegang tot en de toekenning van een individuele voorziening wordt afgestemd met andere voorzieningen op het gebied van zorg, onderwijs, maatschappelijke ondersteuning, werk en inkomen;

c. de wijze waarop de hoogte van een persoonsgebonden budget als bedoeld in artikel 8.1.1 wordt vastgesteld, en

d. voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een individuele voorziening of een persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Artikel 4.1.8

1. De jeugdhulpaanbieder en de gecertificeerde instelling doen aan de ingevolge deze wet met het toezicht belaste ambtenaren onverwijld melding van:

a. iedere calamiteit die bij de verlening van jeugdhulp of bij de uitvoering van een kinderbeschermingsmaat-regel of jeugdreclassering heeft plaatsgevonden, en

b. geweld bij de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugd reclassering.

2. De jeugdhulpaanbieder, de jeugdhulpverlener en de gecertificeerde instelling verstrekken bij en naar aanleiding van een melding als bedoeld in het eerste lid aan de ingevolge deze wet met toezicht belaste ambtenaren de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens betreffende de gezondheid en andere bijzondere persoonsgegevens, die voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn.

Artikel 7.4.0

1. Het college of een door het college aangewezen persoon verwerkt persoonsgegevens van een jeugdige of zijn ouders, waaronder het burgerservicenummer van de jeugdige en bijzondere categorieën van persoonsgegevens en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard, voor zover deze gegevens noodzakelijk zijn voor:

a. de toeleiding naar, advisering over, bepaling van of het inzetten van een voorziening op het gebied van de jeugdhulp;

b. het doen van een verzoek tot onderzoek bij de raad voor de kinderbescherming of de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering;

c. de bekostiging van preventie, jeugdhulp, kinderbeschermingsmaatregelen, jeugdreclassering of werkzaamheden als bedoeld in de artikelen 6.1.2, zesde lid, 6.1.3, derde lid, en 6.1.4, vierde lid, en

d. het verrichten van controle of fraudeonderzoek.

Artikel 8.1.3

Het college onderzoekt periodiek of er aanleiding is een beslissing aangaande een persoonsgebonden budget te heroverwegen.

Artikel 9.1

1. Er is een inspectie jeugdzorg die ressorteert onder Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en die tot taak heeft het onderzoeken van de kwaliteit in algemene zin van:
   a. de jeugdhulpaanbieders;
   b. de certificerende instelling, bedoeld in artikel 3.4, eerste lid;
   c. de gecertificeerde instellingen;
   d. het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling;
   e. de raad voor de kinderbescherming, en
   f. de inrichtingen, bedoeld in artikel 1, onderdeel b, van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, als mede waar nodig, het aangeven en bevorderen van middelen tot verbetering daarvan.
2. In afwijking van het eerste lid, wordt het onderzoek, voor zover het de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen betreft, uitgevoerd door de inspectie bedoeld in artikel 57 van de Wet veiligheidsregio's.
3. De artikelen 5:12, 5:13, 5:15, 5:16, 5:17 en 5:20 van de Algemene wet bestuursrecht zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de ambtenaren van de inspecties, bij de uitvoering van de taak, bedoeld in het eerste lid.
4. De inspecties nemen bij de vervulling van hun taken, bedoeld in het eerste en tweede lid, de instructies van Onze Ministers in acht.
5. De inspectie jeugdzorg houdt bij de vervulling van haar taak rekening met de behoeften van gemeenten.
6. De inspecties brengen van hun bevindingen verslag uit aan degene bij wie het onderzoek is uitgevoerd en kunnen daarbij voorstellen doen tot verbetering van de kwaliteit. Onze Ministers worden schriftelijk op de hoogte gebracht van de bevindingen.
7. De inspectie jeugdzorg publiceert jaarlijks een verslag van haar werkzaamheden. In het verslag doet zij de voorstellen die zij in het belang van de jeugdhulp nodig acht.

Artikel 9.2

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet zijn belast de door Onze Ministers aangewezen ambtenaren.
2. De met het toezicht belaste ambtenaren zijn voor zover dat voor de vervulling van hun taak noodzakelijk is en in afwijking van artikel 5:15, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, een woning van een jeugdhulpaanbieder binnen te treden zonder toestemming van de bewoner, voor zover die woning wordt gebruikt ten behoeve van de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering.
3. De met het toezicht belaste ambtenaren zijn, voor zover dat voor de vervulling van hun taak noodzakelijk is en in afwijking van artikel 5:20, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot inzage van de dossiers. Voor zover de betrokken beroepsbeoefenaar uit hoofde van zijn beroep tot geheimhouding van het dossier verplicht is, geldt gelijke verplichting voor de betrokken ambtenaar.
4. De met het toezicht belaste ambtenaren zijn bevoegd het niet naleven door een jeugdhulpaanbieder of een gecertificeerde instelling van een verplichting die voor hem uit het bepaalde bij of krachtens deze wet voortvloeit, buiten behandeling te laten, tenzij sprake is van een situatie die een ernstige bedreiging kan betekenen die voor de veiligheid van jeugdigen of ouders, de verlening van jeugdhulp of de uitvoering van een kinderbeschermingsmaatregel of van jeugdreclassering, of het belang van verantwoorde hulp anderszins daaraan redelijkerwijs in de weg staat.
5. Bij ministeriële regeling kunnen Onze Ministers regels stellen met betrekking tot de taakverdeling tussen de inspecties en de onderlinge samenwerking van de inspecties.
6. Indien een organisatie van beoefenaren van een beroep op het terrein van de jeugdhulp, van de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen of jeugdreclassering, de advies- en meldpunten huiselijk geweld en kindermishandeling, de raad voor de kinderbescherming, inrichtingen als bedoeld in artikel 1 van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen of Halt-bureaus als bedoeld in artikel 48f van de Wet Justitiesubsidies een systeem van tuchtrecht heeft georganiseerd, kunnen Onze Ministers de ingevolge artikel 9.2 met het toezicht belaste ambtenaren bevoegd verklaren in het kader van dat systeem een tuchtklacht in te dienen.
7. Artikel 9.1, vijfde tot en met zevende lid, is van overeenkomstige toepassing.

Wettelijk kader Wmo 2015

Overzicht van de meest relevante artikelen uit de Wmo 2015 met betrekking tot de inrichting en uitvoering van toezicht en handhaving:

Artikel 2.1.3

1 De gemeenteraad stelt bij verordening de regels vast die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van het in artikel 2.1.2 bedoelde plan en de door het college ter uitvoering daarvan te nemen besluiten of te verrichten handelingen.

2 In de verordening wordt in ieder geval bepaald:

a. op welke wijze en op basis van welke criteria wordt vastgesteld of een cliënt voor een maatwerkvoorziening voor zelfredzaamheid, participatie, beschermd wonen of opvang in aanmerking komt;

b. op welke wijze de hoogte van een persoonsgebonden budget wordt vastgesteld waarbij geldt dat de hoogte toereikend moet zijn;

c. welke eisen worden gesteld aan de kwaliteit van voorzieningen, eisen met betrekking tot de deskundigheid van beroepskrachten daaronder begrepen;

d. ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten vereist is;

e. ten aanzien van welke voorzieningen een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder die voor de gebruikers van belang zijn, vereist is.

3 In de verordening wordt bepaald op welke wijze ingezetenen, waaronder in ieder geval cliënten of hun vertegenwoordigers, worden betrokken bij de uitvoering van deze wet, waarbij in ieder geval wordt geregeld de wijze waarop zij:

a. in de gelegenheid worden gesteld voorstellen voor het beleid te doen;

b. vroegtijdig in staat worden gesteld gevraagd en ongevraagd advies uit te brengen bij de besluitvorming over verordeningen en beleidsvoorstellen;

c. worden voorzien van ondersteuning om hun rol effectief te kunnen vervullen;

d. deel kunnen nemen aan periodiek overleg;

e. onderwerpen voor de agenda van dit overleg kunnen aanmelden;

f. worden voorzien van de voor een adequate deelname aan het overleg benodigde informatie.

4 In de verordening worden regels gesteld voor de bestrijding van het ten onrechte ontvangen van een maatwerkvoorziening of een persoonsgebonden budget, alsmede van misbruik of oneigenlijk gebruik van de wet.

Artikel 2.3.9

1 Het college onderzoekt periodiek of er aanleiding is een beslissing als bedoeld in artikel 2.3.5 of 2.3.6 te heroverwegen.

2 Artikel 2.3.2, tweede tot en met zesde lid, en artikel 2.3.5, zesde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 3.1

1. De aanbieder draagt er zorg voor dat de voorziening van goede kwaliteit is.

2. Een voorziening wordt in elk geval:

a. veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht verstrekt;

b. afgestemd op de reële behoefte van de cliënt en op andere vormen van zorg of hulp die de cliënt ontvangt;

c. verstrekt in overeenstemming met de op de beroepskracht rustende verantwoordelijkheid, voortvloeiende uit de professionele standaard;

d. verstrekt met respect voor en inachtneming van de rechten van de cliënt.

3. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen, indien het niveau van een vorm van maatschappelijke ondersteuning dit vereist, nadere eisen worden gesteld aan aanbieders van voorzieningen.

4. Het ontwerp van een krachtens het derde lid vast te stellen algemene maatregel van bestuur wordt aan beide kamers der Staten-Generaal overgelegd. De voordracht voor de vast te stellen algemene maatregel van bestuur kan worden gedaan nadat vier weken na de overlegging zijn verstreken, tenzij binnen die termijn door of namens een der kamers of door tenminste een vijfde van het grondwettelijke aantal leden van een der kamers de wens te kennen wordt gegeven dat het onderwerp van de algemene maatregel van bestuur bij wet wordt geregeld. In dat geval wordt een daartoe strekkend voorstel van wet zo spoedig mogelijk ingediend.

Artikel 3.2

1. Indien de aanbieder een voorziening levert als bedoeld in artikel 2.1.3, tweede lid, onderdelen d en e, treft de aanbieder:

a. een regeling voor de afhandeling van klachten van cliënten ten aanzien van gedragingen van de aanbieder jegens een cliënt;

b. een regeling voor medezeggenschap van cliënten over voorgenomen besluiten van de aanbieder die voor de gebruikers van belang zijn.

2. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen, indien het niveau van een vorm van maatschappelijke ondersteuning dit vereist, nadere eisen worden gesteld aan aanbieders van voorzieningen.

Artikel 3.3

1. De aanbieder, niet zijnde een aanbieder die hulpmiddelen of woningaanpassingen levert, stelt een meldcode vast waarin stapsgewijs wordt aangegeven hoe met signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling wordt omgegaan en die er redelijkerwijs aan bijdraagt dat zo snel en adequaat mogelijk hulp kan worden geboden.

2. De aanbieder bevordert de kennis en het gebruik van de meldcode.

3. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld uit welke elementen een meldcode in ieder geval bestaat.

Artikel 3.4

1. De aanbieder doet bij de toezichthoudende ambtenaar, bedoeld in artikel 6.1, onverwijld melding van:

a. iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden;

b. geweld bij de verstrekking van een voorziening.

2. De aanbieder en de beroepskrachten die voor hem werkzaam zijn, verstrekken bij en naar aanleiding van een melding als bedoeld in het eerste lid aan de toezichthoudende ambtenaar de gegevens, daaronder begrepen persoonsgegevens, gegevens betreffende de gezondheid en andere bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in de Wet bescherming persoonsgegevens, voor zover deze voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn.

3. Persoonsgegevens als bedoeld in het tweede lid, ten aanzien waarvan de aanbieder of de beroepskracht op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van zijn ambt of beroep tot geheimhouding is verplicht, worden uitsluitend zonder toestemming van betrokkene verstrekt, indien deze niet meer in staat is de toestemming te geven dan wel dit noodzakelijk kan worden geacht ter bescherming van cliënten.

Artikel 3.5

1. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de situaties waarin een aanbieder, niet zijnde een aanbieder die hulpmiddelen of woningaanpassingen levert, in het bezit dient te zijn van een verklaring omtrent het gedrag als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens voor beroepskrachten en andere personen die beroepsmatig met zijn cliënten in contact kunnen komen, welke niet eerder is afgegeven dan drie maanden voor het tijdstip waarop betrokkene voor de aanbieder ging werken.

2. Indien de aanbieder of een toezichthoudende ambtenaar redelijkerwijs mag vermoeden dat een beroepskracht niet voldoet aan de eisen voor het afgeven van een verklaring als bedoeld in het eerste lid, verlangt de aanbieder dat die beroepskracht binnen tien weken een verklaring overlegt die niet ouder is dan drie maanden.

3. Indien de aanbieder voor een beroepskracht als bedoeld in het tweede lid bij het verstrijken van de in dat lid genoemde termijn niet in het bezit is van een verklaring omtrent het gedrag, neemt de aanbieder zo spoedig mogelijk de maatregelen die noodzakelijk zijn ter bescherming van zijn cliënten.

4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regels worden gesteld over de situaties waarin een aanbieder die een solistisch werkende natuurlijk persoon is, in het bezit moet zijn van een verklaring omtrent het gedrag als bedoeld in artikel 28 van de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens, afgegeven op een tijdstip dat niet langer dan drie jaar is verstreken.

Artikel 5.1.2

1. Een aanbieder die een maatwerkvoorziening levert en een derde aan wie ten laste van een persoonsgebonden budget betalingen worden gedaan, is bevoegd tot het verwerken van persoonsgegevens van de cliënt, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, alsmede persoonsgegevens van de mantelzorger van de cliënt met betrekking tot de hulp die deze aan de cliënt biedt of kan bieden, voor zover deze zijn verkregen van het college, van de cliënt of van de mantelzorger en noodzakelijk zijn voor:
   a. het aan de cliënt leveren van de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen waartoe hij zich jegens het college dan wel de cliënt heeft verbonden;
   b. de uitvoering van artikel 2.1.4 of 2.1.5;
   c. de uitoefening van het toezicht, bedoeld in artikel 6.1.
2. Een aanbieder die een algemene voorziening levert, is bevoegd tot het verwerken van de persoonsgegevens van de cliënt, voor zover deze van de cliënt zijn verkregen en noodzakelijk zijn voor:
   a. het leveren van de algemene voorziening;
   b. de uitvoering van artikel 2.1.4 of 2.1.5;
   c. de uitoefening van het toezicht, bedoeld in artikel 6.1.
3. De aanbieder respectievelijk de bedoelde derde is de verantwoordelijke voor de verwerking, bedoeld in het eerste en tweede lid.

Artikel 5.2.4

1. Het CAK en een andere instantie als bedoeld in artikel 2.1.4, zevende lid, zijn bevoegd uit eigen beweging en desgevraagd verplicht persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, die zijn verkregen ten behoeve van de uitvoering van de artikelen 2.1.4 of 2.1.5, te verstrekken aan het college, voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de artikelen 2.1.4 of 2.1.5 door het college.
2. De Sociale verzekeringsbank is bevoegd uit eigen beweging en desgevraagd verplicht persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, die zijn verkregen ten behoeve van de uitvoering van de taak, bedoeld in artikel 2.6.2, te verstrekken aan het college, voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van artikel 2.1.4, 2.1.5, 2.3.6, 2.3.9, 2.3.10 of 2.4.3 door het college.
3. Toezichthoudende ambtenaren zijn bevoegd uit eigen beweging en desgevraagd verplicht persoonsgegevens, waaronder persoonsgegevens betreffende de gezondheid, die zijn verkregen ten behoeve van de uitoefening van het toezicht, bedoeld in artikel 6.1, te verstrekken aan het college, voor zover deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van artikel 2.1.4, 2.1.5, 2.3.6, 2.3.9, 2.3.10 of 2.4.3 door het college.

Artikel 6.1

1. Het college wijst personen aan die belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet.
2. De toezichthoudende ambtenaren zijn, voor zover dat voor de vervulling van hun taak noodzakelijk is en in afwijking van artikel 5:20, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, bevoegd tot inzage van dossiers.
3. Voor zover de toezichthoudende ambtenaar door inzage in bescheiden bij de vervulling van zijn taak dan wel door verstrekking van gegevens in het kader een melding als bedoeld in artikel 3.4, gegevens, daaronder begrepen bijzondere persoonsgegevens als bedoeld in de Wet bescherming persoonsgegevens, heeft verkregen, ter zake waarvan de beroepskracht uit hoofde van zijn beroep tot geheimhouding verplicht is, geldt gelijke verplichting voor de toezichthoudende ambtenaar, onverminderd het bepaalde in artikel 5.2.4.

Artikel 6.2

1. De ambtenaren van het Staatstoezicht op de volksgezondheid dienen de toezichthoudende ambtenaren, bedoeld in artikel 6.1, desgevraagd van advies inzake het houden van toezicht en inzake de handhaving van de bij of krachtens deze wet gestelde regels.
2. De in het eerste lid bedoelde ambtenaren rapporteren jaarlijks aan Onze Minister omtrent de uitvoering van het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze wet door de toezichthoudende ambtenaren, bedoeld in artikel 6.1, en de effecten daarvan op het niveau van de maatschappelijke ondersteuning.

Algemene wet bestuursrecht (Awb)
Overzicht van de meest relevante artikelen uit de Algemene wet bestuursrecht met betrekking tot de uitvoering van toezicht en handhaving:

Artikel 2.5
1. Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.
2. Het eerste lid is mede van toepassing op instellingen en daartoe behorende of daarvoor werkzame personen die door een bestuursorgaan worden betrokken bij de uitvoering van zijn taak, en op instellingen en daartoe behorende of daarvoor werkzame personen die een bij of krachtens de wet toegekende taak uitoefenen.

Artikel 5.15
1. Een toezichthouder is bevoegd, met medeneming van de benodigde apparatuur, elke plaats te betreden met uitzondering van een woning zonder toestemming van de bewoner.
2. Zo nodig verschaft hij zich toegang met behulp van de sterke arm.
3. Hij is bevoegd zich te doen vergezellen door personen die daartoe door hem zijn aangewezen.

Artikel 5.16
Een toezichthouder is bevoegd inlichtingen te vorderen.

Artikel 5.16a
Een toezichthouder is bevoegd van personen inzage te vorderen van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 1 van de Wet op de identificatieplicht.

Artikel 5.20
1. Een ieder is verplicht aan een toezichthouder binnen de door hem gestelde redelijke termijn alle medewerking te verlenen die deze redelijkerwijs kan vorderen bij de uitoefening van zijn bevoegdheden.
2. Zij die uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift verplicht zijn tot geheimhouding, kunnen het verlenen van medewerking weigeren, voor zover dit uit hun geheimhoudingsplicht voortvloeit.

Artikel 5.21
Onder last onder bestuursdwang wordt verstaan: de herstelsanctie, inhoudende:
a. een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en
b. de bevoegdheid van het bestuursorgaan om de last door feitelijk handelen ten uitvoer te leggen, indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

Artikel 5.25
1. De toepassing van bestuursdwang geschiedt op kosten van de overtreder, tenzij deze kosten redelijkerwijze niet of niet geheel te zijnen laste behoren te komen.
2. De last vermeldt in hoeverre de kosten van bestuursdwang ten laste van de overtreder zullen worden gebracht.
3. Tot de kosten van bestuursdwang behoren de kosten van voorbereiding van bestuursdwang, voor zover deze zijn gemaakt na het verstrijken van de termijn waarbinnen de last had moeten worden uitgevoerd.
4. De kosten van voorbereiding van bestuursdwang zijn ook verschuldigd, voor zover als gevolg van het alsnog uitvoeren van de last geen bestuursdwang is toegepast.
5. Tot de kosten van bestuursdwang behoren tevens de kosten van vergoeding van schade ingevolge artikel 5:27, zesde lid.
6. Het bestuursorgaan stelt de hoogte van de verschuldigde kosten vast.

Artikel 5.31d
Onder last onder dwangsom wordt verstaan: de herstelsanctie, inhoudende:
a. een last tot geheel of gedeeltelijk herstel van de overtreding, en
b. de verplichting tot betaling van een geldsom indien de last niet of niet tijdig wordt uitgevoerd.

Artikel 5.32
1. Een bestuursorgaan dat bevoegd is een last onder bestuursdwang op te leggen, kan in plaats daarvan aan de overtreder een last onder dwangsom opleggen.
2. Voor een last onder dwangsom wordt niet gekozen, indien het belang dat het betrokken voorschrift beoogt te beschermen, zich daartegen verzet.

Artikel 5.32a
1. De last onder dwangsom omschrijft de te nemen herstelmaatregelen.
2. Bij een last onder dwangsom die strekt tot het ongedaan maken van een overtreding of het voorkomen van verdere overtreding, wordt een termijn gesteld gedurende welke de overtreder de last kan uitvoeren zonder dat een dwangsom wordt verbeurd.

Artikel 5.46
1. De wet bepaalt de bestuurlijke boete die wegens een bepaalde overtreding ten hoogste kan worden opgelegd.
2. Tenzij de hoogte van de bestuurlijke boete bij wettelijk voorschrift is vastgesteld, stemt het bestuursorgaan de bestuurlijke boete af op de ernst van de overtreding en de mate waarin deze aan de overtreder kan worden verweten. Het bestuursorgaan houdt daarbij zo nodig rekening met de omstandigheden waaronder de overtreding is gepleegd.
3. Indien de hoogte van de bestuurlijke boete bij wettelijk voorschrift is vastgesteld, legt het bestuursorgaan niettemin een lagere bestuurlijke boete op indien de overtreder aannemelijk maakt dat de vastgestelde bestuurlijke boete wegens bijzondere omstandigheden te hoog is.
4. Artikel 1, tweede lid, van het Wetboek van Strafrecht is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage 12: Profiel toezichthouder rechtmatigheid Wmo 2015 en Jeugdwet en profiel toezichthouder kwaliteit Wmo 2015

Bron: VNG

Competentieprofiel toezichthouder rechtmatigheid

Kerntaken

De toezichthouder rechtmatigheid houdt zich primair bezig met het

- voorkomen en opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik van voorzieningen binnen de Wmo 2015 en Jeugdwet;
- adviseren en ondersteunen op strategisch, tactisch en operationeel niveau, zoals het
    - creëren van in- en extern draagvlak en voorlichting geven over handhaving en naleving;
    - adviseren over fraudebestrijding en fraudealert maken van medewerkers;
    - controleren van gegevens, signaleren van knelpunten en adviseren over de beleidsmatige en uitvoeringsaspecten;
    - leveren van een bijdrage aan het handhavingsbeleid en de inbedding hiervan in de organisatie;
- beoordelen van fraudesignalen;
- bepalen welke handhavingsinstrumenten moeten worden ingezet;
- zelfstandig uitvoeren van (complexe) bestuursrechtelijke onderzoeken met toepassing van toezichthoudende bevoegdheden conform de Algemene wet bestuursrecht (Awb);
- adviseren over de wenselijkheid van strafrechtelijke voortzetting van een bestuursrechtelijk onderzoek;
- adviseren van collega's over het te nemen besluit in verband met het vervolgtraject;
- participeren in regionale overleggen met ketenpartners;
- rapporteren aan het college van burgemeester en wethouders over de inzet van de toezicht- en handhavingsinstrumenten.

Kennis

Hij of zij beschikt over de benodigde kennis van:

- de keten in het zorgdomein
- (onder meer) de Wmo 2015, Jeugdwet, Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet, participatiewet en de algemene wet bestuursrecht;
- de landelijke standaard gegevensuitwisseling en privacywetgeving;
- de actuele beschikbare tools die landelijk worden ontwikkeld;
- de regionale sociale kaart;
- financieringsstromen binnen de zorg en zorginstellingen.

Vaardigheden

Hij of zij beschikt verder over:

- uitstekende communicatieve vaardigheden, zowel mondeling als schriftelijk;
- fraude alertheid;
- ervaring met projectmatig werken;
- onderzoeksvaardigheden;
- het vermogen gegevens van een bedrijfsadministratie te analyseren;
- onafhankelijkheid in oordeelsvorming;
- een doortastende werkwijze;
- analytisch vermogen;
- netwerkvaardigheden;
- het vermogen verschillende beïnvloedingsstijlen te hanteren;
- het vermogen om te gaan met politieke gevoeligheid, tegengestelde belangen, kwetsbaarheid van de doelgroep en de publieke opinie.

Competentieprofiel toezichthouder kwaliteit

Kerntaken

De toezichthouder kwaliteit houdt zich primair bezig met het

- toezichthouden op het terrein van maatschappelijke ondersteuning binnen de hiervoor geldende wettelijke kaders;
- n.a.v. signalen en ingeschatte risico's onderzoek verrichten naar de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning, toetsing en beoordeling van maatschappelijke voorzieningen, opstellen van inspectierapporten;
- adviseren van gemeenten over het handhavingsbeleid van de Wmo- en jeugdondersteuning;
- bijdragen aan de beleidsontwikkeling, uitvoering, de bewaking van de voortgang en de kwaliteit van het toezicht op Wmo en Jeugd;
- deelname aan projecten met regionale en landelijke ketenpartners;
- geven van informatie en advies op het gebied van toezicht;
- adviseren over de wenselijkheid van strafrechtelijke voortzetting van een bestuursrechtelijk onderzoek;
- bepalen welke handhavingsinstrumenten moeten worden ingezet;
- adviseren van collega's over het te nemen besluit in verband met het vervolgtraject;
- rapporteren aan het college van burgemeester en wethouders over de inzet van de toezicht- en handhavingsinstrumenten.

Kennis

Hij of zij beschikt over:

- HBO-werk- en denkniveau, bijvoorbeeld SPH of MWD;
- kennis van en affiniteit met het sociale domein, in het bijzonder de Wmo en Jeugdwet;
- kennis over (onder meer) de Wmo 2015, Jeugdwet, Wet langdurige zorg, Zorgverzekeringswet, participatiewet en de algemene wet bestuursrecht;
- kennis over de keten in het zorgdomein;
- kennis over de landelijke standaard gegevensuitwisseling en privacywetgeving;
- kennis over de regionale sociale kaart.

Vaardigheden

Hij of zij beschikt verder over:

- ervaring met projectmatig werken
- onderzoeksvaardigheden
- deskundigheid en ervaring op het gebied van maatschappelijke ondersteuning en zorg;
- oog voor en kunnen omgaan met bestuurlijke verhoudingen, politieke gevoeligheden, tegengestelde belangen, de kwetsbaarheid van de doelgroep en de publieke opinie;
- uitstekende communicatieve vaardigheden: zowel mondeling als schriftelijk;
- het vermogen makkelijk relaties op te bouwen en onderhouden en is sociaal vaardig;
- onafhankelijkheid in denken en doen;
- het vermogen verschillende beïnvloedingsstijlen te hanteren, inlevingsvermogen en het vermogen om aan te sluiten op de doelgroep;
- sterk in projectmatig werken;
- slagvaardig, professioneel en analytisch sterk;
- flexibel en in staat om te gaan met onduidelijkheden en onzekerheden;
- netwerkvaardigheden;
- rijbewijs en over een auto.

Bijlage 13: Macro Aanwijzingsbesluit toezichthouder calamiteiten en kwaliteit

Tekstvoorbeeld *<nader in te vullen>* als toezichthoudend ambtenaar Wmo 2015

Onderwerp: Aanwijzingsbesluit toezichthoudend ambtenaar Wmo 2015 calamiteiten en kwaliteitstoezicht

Burgemeesters en Wethouders van de gemeente……
Gelet op de artikel 6:1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (*eventueel artikelen uit Awb en verordening toevoegen)*

Besluiten:

<*nader in te vullen*> aan te wijzen als toezichthoudend ambtenaar voor zowel calamiteiten- als kwaliteitstoezicht inzake de uitvoering van toezichthoudende bevoegdheden zoals bedoeld in artikelen 6:1 van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

<*nader in te vullen*> te machtigen één of meer medewerkers aan te wijzen om onder zijn verantwoordelijkheid en in zijn plaats als toezichthouder op te treden.

Dit besluit treedt in werking op de dag na de dag van bekendmaking van dit besluit.

Dit besluit is geldig voor onbepaalde tijd vanaf de dag van bekendmaking van dit besluit. Bij ontbinding van dit besluit wordt <*nader in te vullen*> hiervan schriftelijk op de hoogte gebracht.

Bijlage 14: Projectbeschrijving Project Kwaliteit

Regio Centraal Gelderland

INKOOP SOCIAAL DOMEIN

Project kwaliteit: Ontwikkeling integrale aanpak kwaliteit, toezicht en rechtmatigheid

Projectbeschrijving

1.1 Aanleiding
Per 1 januari 2017 wordt voor de gemeenten van Regio Centraal Gelderland hulp en ondersteuning ingekocht via het Interactief Aankoop Systeem (IAS) vanuit de Jeugdwet en Wmo 2015. Dit wordt gefaciliteerd vanuit de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR) Sociaal Domein Centraal Gelderland, Module Inkoop.
Vanuit de Jeugdwet en de Wmo 2015 dienen gemeenten vorm en inhoud te geven aan kwaliteit en rechtmatigheid van deze ingekochte hulp en ondersteuning. Hiermee zijn zij niet alleen verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van de maatschappelijke ondersteuning, maar ook voor het toezicht op de naleving van de wet en de daarop gebaseerde regelgeving.
Het doel van de doorontwikkeling van de kwaliteit en de rechtmatigheid, zoals afgesproken in het RAO Zorg, is een overheid die 'kwaliteitsbewust werkt en fouten en fraude voorkomt'. Op deze wijze ontvangen inwoners zorg en ondersteuning die effectief, van goede kwaliteit, doelmatig en rechtmatig is.
De 11 gemeenten die behoren bij de regio Centraal Gelderland, hebben afgesproken om gezamenlijk een integrale aanpak te ontwikkelen voor kwaliteit, toezicht en handhaving gericht op de Jeugdwet en Wmo 2015. Om te kunnen komen tot een brede visie op kwaliteit, worden naast gemeenten (beleidsadviseurs, kwaliteitsmedewerkers, medewerkers handhaving, lokale toegang) ook zorgaanbieders betrokken bij het project.

1.2 Doelstelling
Hoofddoel:
Het ontwikkelen van een integrale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving gericht op de Jeugdwet en Wmo 2015.

De Jeugdwet en Wmo 2015 stellen o.a. dat elke voorziening van goede kwaliteit is, waaronder wordt verstaan; de voorziening is in elk geval veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht.

In het verlengde hiervan kan het volgende gesteld worden:
- Er wordt gezorgd dat cliënten erop kunnen vertrouwen dat de door de gemeente aangeboden voorzieningen in het sociaal domein veilig, doeltreffend (effectief), doelmatig (efficiënt) en cliëntgericht zijn;
- Er wordt gezorgd voor naleving van wet- en regelgeving, ter voorkoming van fraude, onrechtmatigheid, misbruik en oneigenlijk gebruik van de wet én ter bevordering van de geleverde kwaliteit van zorg;
- Er wordt voorkomen dat cliënten en zorgaanbieders schade oplopen doordat (on)bewust de regels niet worden nageleefd.

Subdoelen:
Het formuleren/specificeren van kwaliteitseisen en de vertaling hiervan maken naar de contracten. De nadruk ligt hier met name op het inrichten van de '"voorkant" van het contracteringsproces.

Het formuleren en een start maken van het inregelen van een adequaat periodiek controle systeem en handhavingsplan. De nadruk ligt hierbij op de inrichting van het controle- en sanctioneringsproces (het 'midden' en de 'achterkant' van de integrale aanpak).

1.3 Scope
Het project richt zich op het ontwikkelen van aan kwaliteit gerelateerde onderwerpen gekoppeld aan de maatwerkvoorzieningen die regionaal zijn ingekocht (en ingekocht gaan worden) en als zodanig bij de module Inkoop zijn ondergebracht.

Buiten de scope valt: Programma Outcome
Momenteel wordt gewerkt aan het ontwikkelen van het 'Programma Outcome': doel is om samen met zorgaanbieders outcome-monitoring binnen de regio vorm te geven. De 3 outcome-indicatoren Jeugd zouden ook voor Wmo gebruikt kunnen worden. Dit betreft de indicatoren uitval, cliënttevredenheid en doelrealisatie.

1.4 Werkvorm
Om de beschreven doelen van het project te behalen, worden de deelnemers aan het project ingedeeld in 2 werkgroepen aan de hand van de Cirkel van naleving (zie bijlage 1):

Werkgroep 1: Communiceren & Dienstverlenen
Werkgroep 2: Controleren & Sanctioneren
Tevens zal een stuurgroep worden opgericht die zorgt voor informatie en regie.

Zowel gemeenten (vanuit de verschillende disciplines) als zorgaanbieders zijn vertegenwoordigd in de werkgroepen.

1.5 Planning

Datum	**Wat**
25 oktober 2018	Kick-off bijeenkomst project Kwaliteit
November 2018	Eerste bijeenkomst werkgroepen
Terugkoppeling werkgroepen richting stuurgroep: half/eind december 2018	
Januari 2019	Tweede bijeenkomst werkgroepen
Terugkoppeling werkgroepen richting stuurgroep: eind januari 2019	
Februari 2019	Plenaire terugkoppeling werkgroepen + presentatie eindresultaat
De stuurgroep zal regelmatig bij elkaar komen; planning is afhankelijk van het te doorlopen proces.	
Februari 2019 en verder	*Implementatie en vervolg*

De verwachting is dat eind februari 2019 een regionaal plan gepresenteerd kan worden waarin het gehele (ideale) proces van inkoop, (kwaliteits)toetsing en handhaving beschreven staat.
Dir proces zal vervolgens in het Basisplan Inkoop Sociaal Domein worden opgenomen.

Samenhang brainstormsessies Inkoop
De uitkomsten van de brainstormsessies Inkoop die in september en oktober jl. hebben plaatsgevonden, waarbij zowel gemeenten als Regio Centraal Gelderland, Module Inkoop zijn betrokken, zullen in dit project worden meegenomen, zodat de verbinding kan worden gezocht en dubbelingen kunnen worden voorkomen.

1.6 Besluitvorming
De voorstellen die de werkgroepen produceren incl. de daarbij behorende documenten, zullen door de stuurgroep aan het RAO Zorg worden voorgelegd waar vervolgens de daadwerkelijke besluitvorming plaatsvindt ten aanzien van vaststelling en implementatie.

1.7 Tijdsinvestering
Werkgroep/stuurgroepleden: 1 uur per week (tot einde project – februari 2019).

Bijlagen:
Bijlage 1: Cirkel van Naleving
Bijlage 2: Werkgroep 1: Communiceren & Dienstverlenen
Bijlage 2: Werkgroep 2: Controleren & Sanctioneren
Bijlage 3: Stuurgroep

Contactgegevens projectleider:
Charlotte van Dalen
MGR Regio Centraal Gelderland
Dorpsplein 1, 6931 CZ Westervoort
Email: Charlotte.vanDalen@regiocentraalgelderland.nl
Telefoon: 088-3555489

Bijlage 1
Cirkel van naleving
Bij het handhaven van de Wet werk en bijstand (Wwb), de voorloper van de Participatiewet, is het concept Hoogwaardig Handhaven ontwikkeld. De kern daarvan is de Cirkel van naleving. Deze cirkel bestaat uit vier visie-elementen die handvatten bieden voor een integraal handhavingsproces. De kracht van de methode is de combinatie van het inzetten van preventieve (communiceren en dienstverlenen) en repressieve (controleren en sanctioneren) elementen.
Binnen het project Kwaliteit is afgesproken om dit concept ook te gebruiken bij de nadere uitwerking van het versterken van het gehele (kwaliteits)proces van toezicht tot en met handhaving in het kader van zowel de Wmo 2015 als de Jeugdwet.
Onderstaand is aanvullende informatie opgenomen over deze Cirkel van naleving: elke stap wordt kort toegelicht en tevens worden de uitgangspunten aangegeven.

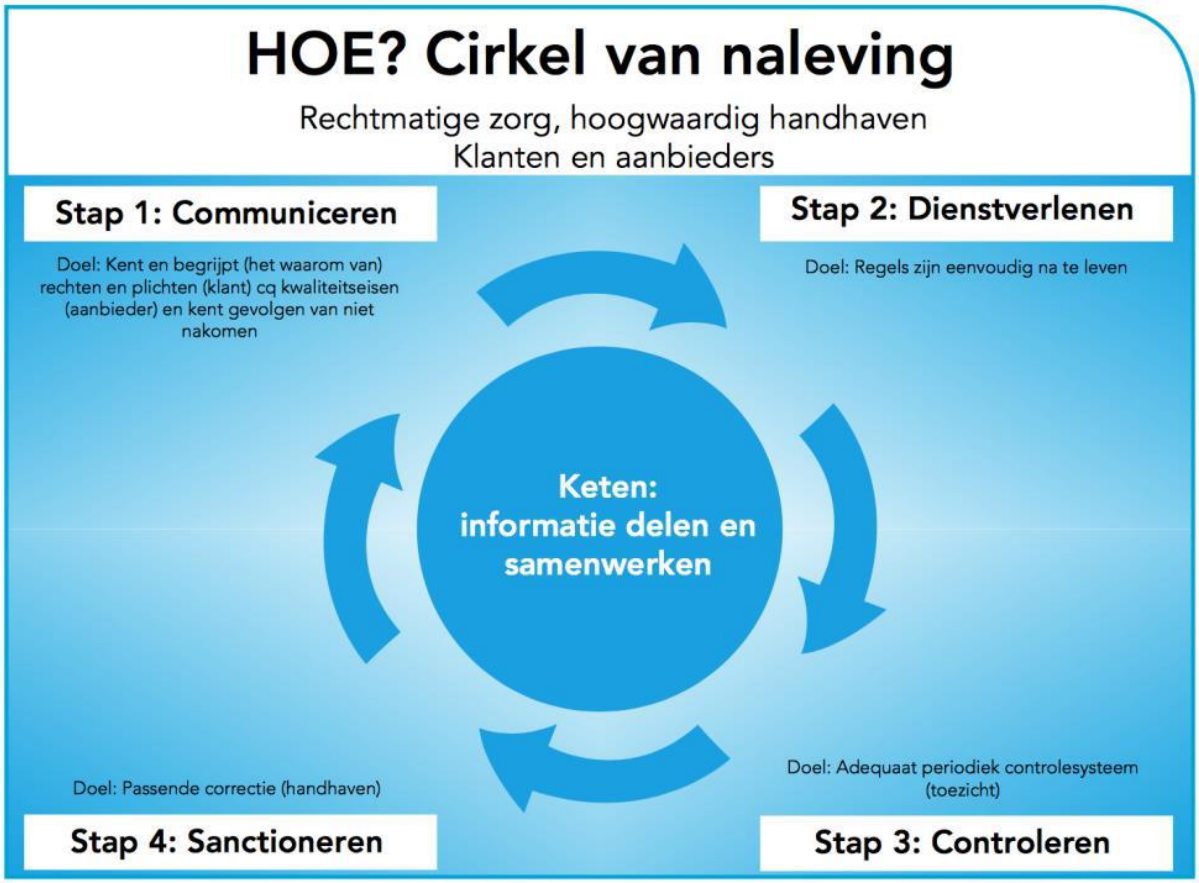

Bron: "Handhaving en naleving Wmo 2015 en Jeugdwet", VNG juni 2017

Stap 1: Communiceren: kent en begrijpt (het waarom van) rechten en plichten (cliënt) cq. kwaliteitseisen (zorgaanbieders) en kent gevolgen van niet nakomen.
Uitgaand van eigen kracht en regie bij de cliënt, heeft de cliënt ook alle informatie nodig om te voldoen aan de voorwaarden die gelden voor de maatschappelijke ondersteuning of jeugdhulp die hij ontvangt.

In veel gemeenten kunnen cliënten terecht bij een wijkteam voor informatie, advies en laagdrempelige hulp en ondersteuning (bijvoorbeeld bij wonen, welzijn, werk, financiën, vervoer en zorg). Deze teams hebben vaak ook een rol in het bepalen van de toegang tot maatwerkvoorzieningen en gespecialiseerde zorg.

Het is van belang dat de cliënt weet welke hulp en ondersteuning aan hem is toegekend, maar ook dat hij weet welke voorwaarden daaraan verbonden zijn. Het goed informeren van de cliënt hierover is daarom van cruciaal belang. Het is belangrijk om regelmatig te controleren of de cliënt de informatie heeft begrepen. Begrijpt hij wat zijn rechten en plichten in relatie tot de ondersteuning of jeugdhulp zijn?

Bovendien gaat dit over het communiceren van alle verwachtingen en voorwaarden aan de zorgaanbieder; deze moet “aan de voorkant” goed geïnformeerd worden en wellicht ook gescreend.
Het op maat informeren vergroot de transparantie en nalevingsbereidheid en verkleint de kans op vergissingen, onwetendheid en – (semi)bewuste – regelovertreding.

- Duidelijke afspraken: cliënten en zorgaanbieders kennen en begrijpen hun rechten en plichten;
- Vroegtijdig burgers en cliënten informeren;
- Medewerkers lokale toegang en contract/relatiemanagers (of anderen) communiceren helder over de rechten en plichten van zorgaanbieders en cliënten, en checken of de informatie overkomt;
- Heldere en toegankelijke inkoopvoorwaarden en contracten;
- Heldere en reële kwaliteitseisen en afspraken aanbieders;
- Kwaliteit/fraude alertheid van medewerkers dienstverlening.

Stap 2: Dienstverlening: transparant en betrouwbaar.
Aan de dienstverlening van gemeenten worden hoge eisen gesteld. Snelle afhandeltermijnen en goede telefonische bereikbaarheid verbeteren de cliënttevredenheid. Dienstverlening op maat en persoonlijke gesprekken zijn een belangrijke pijler onder deze tevredenheid. Dat geldt ook voor de dienstverlening door de lokale teams.
Medewerkers moeten benaderbaar en goed te bereiken zijn. De cliënt moet weten waar hij terecht kan met vragen en onduidelijkheden.

- Doen wat je belooft en afspreekt zowel naar cliënten als aanbieders;
- Optimalisering dienstverlening;
- Transparant, zichtbaar en te volgen.

Stap 3: Controleren: adequaat periodiek controlesysteem (toezicht).
In zowel de Jeugdwet als Wmo 2015 zijn eisen opgenomen ten aanzien van (de uitvoering van) het toezicht. Zo is het kwaliteitstoezicht binnen de Jeugdwet belegd bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en binnen de Wmo 2015 is slechts bepaald dat het college van B&W een toezichthouder aanwijst. Tegelijkertijd is in beide wetgevingen vastgelegd dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het rechtmatigheidstoezicht.
Tevens kunnen gemeenten kunnen op verschillende manieren signalen (rechtmatigheid, kwaliteit) ontvangen: van de eigen organisatie, lokale toegang, inwoners, zorgprofessionals, toezichthoudende instanties, etc.
Hoe het proces van toezichthouden door gemeenten vorm wordt gegeven, is niet in detail in deze wetgeving vastgelegd: het proces rondom toezicht dient gestroomlijnd te worden.

- Anticiperen op organisatie- en klantgedrag;
- Effectief controleren van afspraken;
- Vroegtijdige detectie en afhandeling.

Stap 4: Sanctioneren: passende correctie (handhaven).
Een van de onderdelen van de Cirkel van Naleving is sanctioneren. Het vaststellen van een kader voor kwaliteit en rechtmatigheid voor het sociaal domein of delen daarvan is een start om te komen tot volwaardige invulling van het toezicht en de controle dat de gemeenten horen uit te oefenen. Het sluitstuk daarvan is de handhaving. Immers: wat te doen als toezicht en controle tot de uitkomst leidt dat er sprake is van wanpresteren en/of fraude? Een mogelijke vervolgstap is dan het instellen van handhaving. Dat houdt in dat er ook nagedacht moet worden of handhaving al dan niet regionaal opgezet wordt. Casuïstiek toont aan dat zonder (verdere ontwikkeling van) handhaving, toezicht op kwaliteit niet nuttig is.

- Het al dan niet nakomen van afspraken heeft consequenties;
- Uitvoeren van maatregelen/sanctioneren.

Bijlage 2

Werkgroep 1: Communiceren & Dienstverlenen

Naam	**Organisatie**	**Functie**
Vera van Belle	Gemeente Arnhem	Bestuursadviseur
Andre Meijerink	Wijkteam Arnhem	Teamleider Lokale toegang
Rosanne Fikke	Gemeente Zevenaar	Beleidsmedewerker
Sjoerd Boltjes	Gemeente Wageningen	Inkoop – en contractmanagement
Anissa Hachimi*	Gemeente Westervoort/Duiven	Juridisch kwaliteitsmedewerker sociale toegang
Kars van Duuren	Gemeente Rheden	Consulent
Sanneke van der Meijde	Gemeente Renkum	Kwaliteitsmedewerker Sociaal Domein
Jorinde Coes	Gemeente Renkum	Contractmanager
Bregje Appels	Gemeente Lingewaard	Contractmanager Wmo en Jeugd
Annemiek Bekker	Gemeente Lingewaard	Kwaliteitmedewerker Jeugd
Kristel van Ommeren	’s Heerenloo	Manager Zorg
Elvira Flaton/Gerard Lieverse/Carla van Leerdam	Jeugdbescherming Gelderland	Regiomanager
Bas Froon	Siza	Ambulant begeleider
Lotte Steeg	Regionaal Instituut Dyslexie	Contract- en relatiemanager/ kwaliteitsmanager
Gabi Breuker	Stichting Driestroom	Coördinator Driestroomloket
Lilian Janssen	Plushome	Bestuurder
Marielle Glasbergen	VGGM/GGD Gelderland-Midden	Toezichthouder Wmo
Anita Bongers	Regio Centraal Gelderland	Contractbeheerder
Jan van Houten	Regio Centraal Gelderland	Inkoopadviseur
Rik Verdellen	Regio Centraal Gelderland	Relatiemanager

** voorzitter/trekker*

Doelstelling/te behalen resultaten werkgroep:

Het formuleren/specificeren van kwaliteitseisen en de vertaling hiervan maken naar de contracten. De nadruk ligt hier met name op het inrichten van de ‘voorkant’ van het contracteringsproces.

Uitgangspunten:

- Duidelijke afspraken: cliënten en zorgaanbieders kennen en begrijpen hun rechten en plichten;
- Vroegtijdig burgers en cliënten informeren;
- Medewerkers lokale toegang en contract/relatiemanagers (of anderen) communiceren helder over de rechten en plichten van zorgaanbieders en klanten, en checken of de informatie overkomt;
- Heldere en toegankelijke inkoopvoorwaarden en contracten;
- Heldere en reële kwaliteitseisen en afspraken aanbieders;
- Kwaliteit/fraude alertheid van medewerkers dienstverlening;
- Doen wat je belooft en afspreekt zowel naar cliënten als aanbieders;
- Optimalisering dienstverlening;
- Transparant, zichtbaar en te volgen.

Thema's – Vraagstukken/doelstellingen tbv de werkgroep
1. Welke kwaliteitseisenworden nu (per perceel) gehanteerd (contracten: geschiktheidseisen, instapcriteria, PvE)? Hoe kunnen deze kwaliteitseisen gespecificeerd worden? (Denk ook aan de top 6 kwaliteitseisen: cliënttevredenheid, transparantie, verantwoordelijkheid, maatwerk, afspraken nakomen, cliënt centraal.) Indien sprake is van gespecificeerde kwaliteitseisen: 1.1 Hoe en wanneer moeten deze worden toegevoegd? (denk aan juridisch kader) 1.2 In hoeverre willen we streven naar een uniforme set kwaliteitseisen? 1.3 In hoeverre wordt gebruik gemaakt van landelijke kwaliteitseisen/veldnormen (per perceel)? Welke systemen zijn er allemaal? 1.4 Hoe meten zorgaanbieders de geboden kwaliteit?
2. Onderzoeken Streng(er) aan de Poort.
3. Hoe zorgen gemeenten ervoor dat inkoopvoorwaarden (o.a. kwaliteitseisen en eisen tav rechtmatigheid) helder worden gecommuniceerd en vastgelegd? Welke rollen heeft een ieder (contractbeheerder, beleidsadviseur, inkoopadviseur, relatiemanager, lokale toegang enz.) hierin?
4. Hoe krijgen cliënten de juiste informatie over de toegewezen ondersteuning en welke rechten en plichten daarbij horen (denk aan: inhoud beschikking, taalgebruik, proces, poortwachtersfunctie, rol zorgaanbieder etc.)? En wie is is hier verantwoordelijk voor?
5. Hoe zorgen zorgaanbieders/gemeenten ervoor dat cliënten hun rechten en plichten begrijpen en kennen?
6. Kwaliteits en fraude alertheid verhogen bij medewerkers (in de lokale teams): medewerkers dienen de juiste vragen te stellen, doorvragen en afwegen wat wenselijk en noodzakelijk is, hoe te handelen bij vermoedens van onrechtmatig handelen en binnenkomende signalen, etc. (zoek verbinding met stuurgroep t.a.v. proces "signalen").
Zo nodig verder in te vullen door de werkgroep.

Bijlage 3

Werkgroep 2: Controleren & Sanctioneren

Naam	Organisatie	Functie
Peter van Grunsven	Gemeente Overbetuwe	Beleidsadviseur
Harald Peters	Gemeente Overbetuwe	Beleidsadviseur
Dries Ewalds	Gemeente Overbetuwe	Teammanager Strategie, Beleid en Projecten
Dennis Janssen	Gemeente Arnhem	Bestuursadviseur
Claire Witjes	Gemeente Arnhem	Medewerker beleidsuitvoering Activerend Handhaving
Nicolette Hagen	Gemeente Arnhem	Afdelingshoofd Cluster Werk en Inkomen a.i.
Andy Kwakman	Wijkteam Arnhem	Teamleider Lokale toegang
Marjon Opgenoort	Gemeente Renkum	Beleidsadviseur
Hinke van den Hoeven*	Gemeente Duiven/Westervoort	Beleidsmedewerker
Ruud Broeren	Gemeente Lingewaard	Beleidsmedewerker
Bob Bruil	Gemeente Lingewaard	Toezichthouder rechtmatigheid
Julia ten Dolle	Gemeente Doesburg	Beleidsadviseur
Berndien Geerlings	Gemeente Rheden	Consulent
Tom Holsbeek	ZorgPlus	Accountmanager
Minke Simonis	RIBW Arnhem & Veluwe Vallei	Hoofd Zorg en Kwaliteit
Walter Kienhuis	Habitat Lekker Leven	Directeur
A. Orhan	Baas Zorg	Directeur
Suzanne Oonk	VGGM / GGD Gelderland-Midden	Toezichthouder Wmo
Annemiek Bruininge	Regio Centraal Gelderland	Relatiemanager

** voorzitter/trekker*

Doelstelling/te behalen resultaten werkgroep:

Formuleren en start maken van het inregelen van een adequaat periodiek controle systeem en handhavingsplan. De nadruk ligt hierbij op de inrichting van het controle- en sanctioneringsproces (het 'midden' en de 'achterkant' van de integrale aanpak).

Uitgangspunten:

- Adequaat periodiek controlesysteem.
  - Anticiperen op organisatie- en klantgedrag;
  - Effectief controleren van afspraken;
  - Vroegtijdige detectie en afhandeling.
- Handhavingsplan.
  - Het al dan niet nakomen van afspraken heeft consequenties;
  - Uitvoeren van maatregelen/sanctioneren.

Thema's – Vraagstukken/doelstellingen tbv de werkgroep
1. Hoe ziet het ideale proces toezicht en handhaving eruit? 1.1 **Toezicht** (maak onderscheid in Jeugd en Wmo) 1.1.1 Wat gebeurt nu aan toezicht (zowel rechtmatigheid als kwaliteit)? 1.1.2 Hoe willen we het toezicht vormgeven? Denk aan de verschillende vormen van toezicht. Werk ook zn. "Streng aan de Poort" uit. Welke rol hebben de gemeentelijke toezichthouders Wmo, medewerkers wijkteam/lokale toegang, toezichthouders Wmo vanuit de GGD, relatiemanagers etc.? 1.1.3 Welke wettelijke/gemeentelijke kaders zijn er? Denk aan kwaliteitstoezicht en calamiteitentoezicht (zoek verbinding met stuurgroep t.a.v. proces "signalen"). 1.1.4 Hoe is de samenwerking met de rijksinspecties (bv. IGJ)? Hoe kan deze geoptimaliseerd worden? 1.1.5 Openbaarheid rapportages? 1.2 **Handhaving** (maak onderscheid in Jeugd en Wmo) 1.2.1 Wat gebeurt nu aan handhaving (zowel rechtmatigheid als kwaliteit)? 1.2.2 Hoe willen we handhaving vormgeven? 1.2.3 Welke wettelijke/gemeentelijke kaders zijn? 1.2.4 Ontwikkelen (regionaal) handhavingsbeleid (denk ook aan onderzoeken mogelijk invoeren "herstelaanbod").
2. Verkenning rol Regionaal Toezichthouder. 2.1 Wat wordt verstaan onder een "regionaal toezichthouder"? 2.2 Hoe ziet het ideale proces (ten aanzien van toezicht) eruit?
Zo nodig verder in te vullen door de werkgroep.

Bijlage 4

Stuurgroep

Naam	**Organisatie**	**Functie**
Marjolein Prent	Gemeente Westervoort/Duiven	Beleidsmedewerker
Gerard Fidder	Gemeente Arnhem	Bestuursadviseur
Denise Linkerhof	Gemeente Rheden	Beleidsmedewerker/Kwaliteits-medewerker Wmo
Jan van Houten	Regio Centraal Gelderland	Inkoopadviseur
Charlotte van Dalen*	Regio Centraal Gelderland	Projectleider

** voorzitter/trekker*

<u>Doelstelling/te behalen resultaten stuurgroep:</u>

1. Zorgen voor informatie en regie.

2.1 Meldpunt Signalen Zorg is bereikbaar via de sites van de aangesloten gemeenten. Lokale meldpunten en het regionale meldpunt zijn gesynchroniseerd.

2.2 Het meldpunt heeft regionale bekendheid.

2.3 Hoe om te gaan met signalen? Hoe ziet het ideale proces eruit? (signalen vanuit lokale toegang, zorgprofessionals, burgers/cliënten, etc.)

3. Proces stroomlijnen: regie, opdrachtverstrekking etc. (denk ook aan “centrum gemeente taak – Beschermd wonen”, behandeling signalen: wie is aan zet: gemeente of Regio Centraal Gelderland?)

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 april 2019
Ter bespreking van	Debatverzoek Beschermd Wonen
Motie van	Gerrie Elfrink (SP) Mattijs Loor (D66)
Titel motie	Toezicht zorg verbeteren
Nummer Zaaknummer	19M43

De Raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat

- Toezicht door VGGM op Beschermd Wonen op dit moment maar in zeer beperkte mate plaatsvindt, en voornamelijk op basis van signalen van misstanden;
- Kwetsbare groepen die voor hun woonruimte afhankelijk zijn van de zorgaanbieder minder bereid zijn incidenten te melden;
- Aanbevelingen die in de conclusies van VGGM-onderzoeken worden gegeven met regelmaat niet of niet binnen de gestelde termijnen worden opgevolgd;
- De zorg volgens de WMO 2015 veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht moet zijn, moet aansluiten bij de behoefte van de cliënt, in overeenstemming moet zijn met in het vak geldende professionele standaarden en verstrekt moet worden met respect voor de cliënt;
- Het college aangeeft voor de zomer van 2019 te komen met een plan voor verbetering van het toezicht, waaronder ook het risico-gestuurd en proactief toezicht houden.

Overwegende dat

- De gemeente verantwoordelijk is voor het toezicht op bovengenoemde kwaliteitseisen en dat dit toezicht extra van belang is bij die groepen die misstanden mogelijk niet uit zichzelf melden;
- Dit toezicht zo moet worden ingericht, dat het onmogelijk is structureel onvoldoende kwaliteit van zorg te bieden.

AANGENOMEN

Verzoekt het college

- Het aangekondigde plan voor beter toezicht toe te passen op de hele breedte van de WMO 2015 en de jeugdwet en hierin in ieder geval mee te nemen:
    - Het doen van periodieke controles – dus ook als er geen incidenten gemeld worden – op basis van een onderbouwde inschatting van de risico's per zorgaanbieder;
    - Het opvolgen van relevante signalen over misstanden bij zorgaanbieders op basis van cliëntervaringen en tips van buitenstaanders;
    - Het (deels) onaangekondigd doen van controles;
    - Het voor het college en de zorgaanbieder bindend maken van de aanbevelingen van VGGM, inclusief daarin genoemde hersteltermijnen;
    - Het verbinden van consequenties aan het niet opvolgen van aanbevelingen door zorgaanbieders, inclusief een plan hoe de continuïteit van zorg in dergelijke gevallen wordt gewaarborgd;
    - Het steekproefsgewijs controleren of de geïndiceerde hoeveelheden zorg ook daadwerkelijk worden geboden, bijvoorbeeld op basis van jaarrekeningen van zorgaanbieders;
- Dit plan, inclusief eventueel benodigde aanpassingen aan verordeningen, uiterlijk voor het zomerreces aan de raad voor te leggen.

en gaat over tot de orde van de dag

Gerrie Elfrink (SP)
Mattijs Loor (D66)

Voor 31 *Motie "Toezicht zorg verbeteren" (19M43)*

Tegen 6

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	1	0
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Burgsteden		
van Dillen		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Aydemir		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

PvdA	3	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 37

DB Agendacommissie
Koningstraat 38
6811 DG Arnhem

DEBATVERZOEK

5 maart 2019

Geachte voorzitter,

Uit onderzoek van Omroep Gelderland en van de Arnhemse SP-fractie is de afgelopen weken een schokkend beeld ontstaan van de zorg voor cliënten in een deel van de beschermd wonen instellingen in Arnhem. Uit rapporten die de GGD in opdracht van de gemeente Arnhem maakte, blijkt dat de zorg bij deze instellingen niet conform afspraak wordt geleverd en dat afgesproken verbeteringen uitblijven. Ook zijn er verschillende signalen van onveilige woonsituaties en is er sprake van drugsproblematiek.

De fracties van SP, D66 en Arnhem Centraal willen graag met de overige fracties in de raad en met het college in debat om de geconstateerde misstanden bij aanbieders van beschermd wonen en het gevoerde beleid daaromtrent te bespreken en waar nodig kaders mee te geven om deze misstanden in de toekomst te voorkomen.

Discussiepunten in het debat zijn wat ons betreft onder andere:

- De effectiviteit en intensiteit van kwaliteitscontroles en de wijze waarop gevolg wordt gegeven aan geconstateerde tekortkomingen, en de mate van openheid daarover;
- De mate waarin beschermd wonen een beschermde omgeving moet bieden voor kwetsbare Arnhemmers en hoe we ervoor zorgen dat die beschermde omgeving er ook daadwerkelijk is;
- De relatie tussen de geconstateerde misstanden en de wijze van inkopen en toewijzen van zorg door de gemeente Arnhem, en hoe we ons beleid zouden moeten aanpassen om deze misstanden zo veel mogelijk te voorkomen en goede zorg te bieden.

D66	SP	Arnhem Centraal	Arnhemse Ouderen Partij
AaMattijs Loor	Gerrie Elfrink	Guus van der Laak	Nico Wiggers
Sabine Andeweg	Sarah Dobbe	Lea Manders	
Sjoerd Dijk	Abdurrahman Çetintaş	René Kraaijenbrink	
Susan van Ommen			
Maarten Venhoek			

BEHANDELRESULTAAT

AGENDERINGSVERZOEK 9 oktober 2019

GEMEENTE Arnhem

Agenderingsverzoek: 'Beleid woonzorginstellingen'

Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	R. van der Zee

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers de heer Elfrink (SP), Van Butselaar (Arnhem Centraal), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Van den Broek (CDA), de heer Loor (D66), mevrouw Hegge (Partij voor de Dieren), de heer Becker (ChristenUnie), mevrouw Dolsma (GroenLinks), mevrouw Van Nunen (PvdA), de heer Tujeehut (Arnhemse Ouderenpartij). De fracties PVV en DENK-Verenigd Arnhem waren niet vertegenwoordigd.

Overige aanwezigen: de heer Van der Zee (wethouder), mevrouw Foppen (bestuursadviseur), mevrouw Van Belle (bestuursadviseur).

Raadskamerbespreking
Namens de indieners (SP en CDA) is het agenderingsverzoek toegelicht en wordt er met portefeuillehouder Van der Zee en de raadskamer gesproken over het gemeentelijk beleid ten aanzien van woonzorginstellingen.

Ten aanzien van de huidige kaders verwijst de wethouder naar het transformatieplan Beschermd Thuis en de visie op Beschermd Thuis.

Toezeggingen
De wethouder zal wanneer er inhoudelijke mededelingen (afspraken) te doen zijn naar aanleiding van het overleg met het Ministerie van Justitie en Reclassering inzake nieuwe plaatsingen en vestigingen de raad daar schriftelijk over informeren.

Conclusie
De voorzitter concludeert dat het agenderingsverzoek voldoende is behandeld.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

B. van Es

Titel/onderwerp: **Agenderingsverzoek "Spreiding van zorgvoorzieningen"**

Raadsadviseur: P. Wielaard Telefoonnr: 3774836 petra.wielaard@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Vera van Belle
Portefeuillehouder:	R. van der Zee	Telefoonnr:	3773224
		E-mailadres:	vera.van.belle@arnhem.nl
Doel activiteit	De bespreking van het onderwerp stelt de raadskamer in staat om het door het college gevoerde beleid te controleren.		
Toelichting	**Aanleiding** De fracties van GroenLinks, PvdA, CDA, Arnhem Centraal, ChristenUnie en DENK Verenigd Arnhem willen met het college en de raadskamer spreken over het (structureel) verbeteren en spreiden van zorgvoorzieningen en het huisvesting van cliënten vanuit Beschermd Wonen. **Doel** Met agendering van het onderwerp willen de indieners verkennen wat de (structurele) mogelijkheden zijn om de spreiding van zorgvoorzieningen te verbeteren en/of te voorkomen dat wijken overbelast raken. **Vragen aan het college en raad** 1. Wat is de visie van het college en de raad op het spreiden van zorgvoorzieningen en het plaatsen van bewoners met een indicatie voor Beschermd Wonen in de wijken van Arnhem? 2. Hoe gaan we om met het plaatsen van zorgvoorzieningen in zogenaamde ‘kwetsbare’ wijken, zoals Geitenkamp, Presikhaaf, Klarendal en Malburgen? 3. Hoe verhoudt het spreiden van zorgvoorzieningen zich tot de nieuwe omgevingswet? Worden de opties om te spreiden binnen de omgevingswet onderzocht? 4. Hebben we voldoende in kaart gebracht wat de kenmerken zijn van wijken om te kunnen bepalen of het plaatsen van een zorgvoorziening wenselijk is? En hoe wegen we deze kenmerken? Voorafgaand aan de agendering zijn technische vragen gesteld. De beantwoording van deze vragen is aan de stukken toegevoegd. **Expertmeeting** Tijdens een expertmeeting op 18 september jongstleden heeft de raadskamer over de spreiding van zorgvoorzieningen gesproken met een vertegenwoordiging van het Sociale Wijkteam, RIBW, Pactum, Reclassering, Iriszorg en Leger des Heils.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Er is geen vervolgbehandeling voorzien. Een eventueel vervolg hangt af van het initiatief dat een of meerdere fracties neemt.		
Spreekrecht publiek	Niet.		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. Er is sprake van een vrije vergaderorde. De indiener(s) krijgt de gelegenheid het agenderingsverzoek toe te lichten. Aansluitend wordt de portefeuillehouder in de gelegenheid gesteld te reageren. Daarna worden de leden van de raadskamer uitgenodigd aan de bespreking deel te nemen. De behandeling vindt plaats in één termijn, hierbij is een afwisseling van het stellen van informatieve vragen en het uitwisselen van gedachten toegestaan. Interrupties zijn toegestaan.		
Bijlagen			

Memo beantwoording technische vragen agenderingsverzoek 'Spreiding van zorgvoorzieningen'

Agenderingsverzoek ‘Spreiding van zorgvoorzieningen’.

In de afgelopen periode is in verschillende wijken in Arnhem onrust ontstaan door de komst van een zorgvoorziening of de komst van bewoners vanuit de Beschermd Wonen regeling. Voorbeelden hiervan zijn de overlast op de Johan de Wittlaan, de gebeurtenissen rondom het Jonahuis (opvang voor zwerfjongeren) in de Burgemeesterswijk, en onlangs de onrust op de Paasberg vanwege het voornemen om tussen de 30 en 40 cliënten van Stichting Onderdak te plaatsen.

Op 27-08-2018 verscheen een artikel in de Gelderlander naar aanleiding van de komst van het Jonahuis in de Burgemeesterswijk. Hieruit bleek dat Arnhem geen spreidingsbeleid heeft als het gaat om het plaatsen van zorgvoorzieningen in wijken. Dit roept vragen op bij GroenLinks, de PvdA, het CDA en Arnhem Centraal. In de toekomst zullen steeds meer mensen met een zorgbehoefte worden opgevangen in Arnhemse wijken. Om te voorkomen dat sommige wijken overbelast raken en de kwaliteit van zorg te waarborgen is het van belang om ook te kijken naar het spreiden van zorgvoorzieningen over de stad.

Bovengenoemde partijen zien naast incidenten een structureel vraagstuk rondom spreiding dat onze aandacht vraagt. Daarom gaan wij graag in gesprek met raad, college, sociale wijkteams, teams leefomgeving en zorgprofessionals om naar verbeteringen te zoeken. Het gesprek met de wijkteams en zorgprofessionals voeren wij graag voorafgaand in de vorm van een expertmeeting. Hierbij staat de visie van professionals op Wonen & Zorg centraal. Vervolgens behandelen we het spreidingsbeleid graag met het college en de raad.

<u>Doel van de agendering</u> is om samen met (zorg) professionals, het college en de raad te bespreken welke mogelijkheden er zijn om de spreiding van zorgvoorzieningen te verbeteren en/of te voorkomen dat wijken overbelast raken.

Naar aanleiding van het bovenstaande hebben wij de volgende vragen:

<u>Expertmeeting spreidingsbeleid zorgvoorzieningen</u>

Wat is de visie van professionals op het organiseren van Wonen & Zorg in Arnhem?

Wat is de visie van professionals op het spreiden van zorgvoorzieningen en het plaatsen van bewoners met een indicatie voor Beschermd Wonen in de wijken van Arnhem?

Wat zijn de voorwaarden in een wijk om een zorgvoorziening te kunnen plaatsen? Welke kenmerken van een wijk zijn van belang om de draagkracht te bepalen?

Hoe gaan we om met het plaatsen van zorgvoorzieningen in wijken die kwetsbaar zijn op sociaal-economisch vlak, zoals Geitenkamp, Presikhaaf, Klarendal en Malburgen?

Waar liggen concreet kansen om te verbeteren?

Agendering spreidingsbeleid college en raad

Wat is de visie van het college en de raad op het spreiden van zorgvoorzieningen en het plaatsen van bewoners met een indicatie voor Beschermd Wonen in de wijken van Arnhem?

Hoe gaan we om met het plaatsen van zorgvoorzieningen in zogenaamde 'kwetsbare' wijken, zoals Geitenkamp, Presikhaaf, Klarendal en Malburgen?

Hoe verhoudt het spreiden van zorgvoorzieningen zich tot de nieuwe omgevingswet? Worden de opties om te spreiden binnen de omgevingswet onderzocht?

Hebben we voldoende in kaart gebracht wat de kenmerken zijn van wijken om te kunnen bepalen of het plaatsen van een zorgvoorziening wenselijk is? En hoe wegen we deze kenmerken?

Technische vragen voorafgaand aan agendering

Wat is de huidige procedure met betrekking tot het plaatsen van zorgvoorzieningen in de wijken van Arnhem? Wat is de rol van de gemeente hierin?

Wat zijn de 'technische' voorwaarden binnen ruimtelijke ordening om zorgvoorzieningen te kunnen spreiden? Welke bestemming ligt er op zorgvoorzieningen? Welke bestemming ligt er op woningen voor Beschermd Wonen?

Aan welke voorwaarden moeten woningen voldoen om ingezet te kunnen worden binnen de Beschermd Wonen regeling?

Is er een overzicht van de verdeling van zorgvoorzieningen in Arnhemse wijken? Graag ontvangen wij de meest recente versie.

Is het mogelijk om met de zorginstellingen die actief zijn op dit gebied afspraken te maken over spreiding tijdens het inkopen van zorg?

Bijlage

https://www.gelderlander.nl/arnhem/burgemeesterswijk-volhardt-in-protest-tegen-teveel-jongerenopvang~af5908fb/

Maud Dolsma	GroenLinks
Hanny van Nunen	PvdA
Klaartje van Dillen	CDA

Martijn van Butselaar	Arnhem Centraal
Daniël Becker	ChristenUnie
Talip Aydemir	DENK Verenigd Arnhem

Memo

Technische vragen Agenderingsverzoek Spreiding van zorgvoorzieningen

1. *Wat is de huidige procedure met betrekking tot het plaatsen van zorgvoorzieningen in de wijken van Arnhem? Wat is de rol van de gemeente hierin?*

In de beantwoording maken we onderscheid tussen sturing via ruimtelijke procedures en sturing via de inkoop van zorg.

Ruimtelijk

Vestiging van zorginitiatieven is in veel gevallen vergunningvrij. Indien er wel een omgevingsvergunning nodig is, ziet het toetsingskader bij die vergunning niet op het meewegen van de zorgcomponent in de vorm van spreiding.

In Nederland geldt vrije vestiging zolang de uit te oefenen functie binnen een bestemming en binnen het bestemmingsplan past. Zorgaanbieders die zich op een locatie willen vestigen, zijn vrij om dit te doen zolang dit past binnen het bestemmingsplan.

De Arnhemse bestemmingsplannen kennen een ruime definitie van de bestemming "wonen" waar mede onder wordt verstaan "bijzondere woonvormen". Daarnaast bestaat de bestemming "maatschappelijk". Het type zorg dat geleverd wordt, bepaalt binnen welke bestemming het past.
Als een initiatief past binnen het bestemmingsplan en het pand niet verbouwd hoeft te worden bestaat de kans dat er geen omgevingsvergunning aangevraagd hoeft te worden. Het initiatief kan vergunningsvrij worden gerealiseerd.
Wanneer er strijdigheid is met het bestemmingsplan of er een verbouwing noodzakelijk is zal een omgevingsvergunning worden aangevraagd door de eigenaar of zorgaanbieder. Bouwkundige aanpassingen worden getoetst aan de bouwregels uit het bestemmingsplan, het bouwbesluit en de goede eisen van welstand. Voldoet het hieraan dan moet een vergunning verleend worden.

Alleen bij het afwijken van het bestemmingsplan en dan in het bijzonder t.a.v. het afwijken van het gebruik komt het plan voor een nieuwe of aan te passen locatie binnen bij de gemeente Arnhem via het initiatievenberaad. Via het initiatievenberaad toetst de gemeente aan verschillende aspecten (erfgoed, stedenbouw, mobiliteit, wonen, juridisch, beleid) of de gemeente wel/niet meewerkt aan het verlenen van de vergunning.
Alleen wanneer er reden is tot het aanvragen van een vergunning, bijvoorbeeld vanwege de aanvraag tot bestemmingwijziging of aanvraag tot vergunning vanwege wijziging van gebruik van de locatie levert de eigenaar van de locatie of de zorgaanbieder een te toetsen plan aan bij de gemeente.

Tabel: Situatie en route van ruimtelijke toetsing

Situatie	**Gevolg**	**Toetsing**	**Integrale toetsing**
Functie past binnen het bestemmingsplan en het pand hoeft niet verbouwd te worden	Initiatief kan vergunningsvrij worden gerealiseerd	-	-

Functie past binnen bestemming maar het pand moet verbouwd worden	Omgevingsvergunning voor de activiteit 'bouwen' moet worden aangevraagd door eigenaar of zorgaanbieder	Bouwkundige aanpassingen worden getoetst aan de bouwregels uit het bestemmingsplan, het bouwbesluit en de goede eisen van welstand. Voldoet het hieraan dan moet een vergunning verleend worden.Zorgcomponent kan niet worden meegewogen.	-
Functie past niet binnen bestemming	Omgevingsvergunning voor de activiteit 'strijdig gebruik'moet worden aangevraagd door eigenaar of zorgaanbieder	Een vergunning voor strijdig gebruik met het bestemmingsplan kan slechts worden verleend indien de activiteit niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.	Alleen bij het afwijken van het bestemmingsplan en dan in het bijzonder t.a.v. het afwijken van het gebruik komt het plan voor een nieuwe of aan te passen locatie binnen bij de gemeente Arnhem via het initiatievenberaad. Via het initiatievenberaad toetst de gemeente aan verschillende aspecten (erfgoed, stedenbouw, mobiliteit, wonen, juridisch, beleid) of de gemeente wel/niet meewerkt aan het verlenen van de vergunning. Zorgcomponent is, indien er sprake is van een bepaalde ruimtelijke uitstraling door de zorg, onderdeel van een goede ruimtelijke ordening. Indien gemeente van mening is dat de zorginstelling zorgt voor een onaanvaardbare inbreuk op het woon- en leefklimaat van omwonenden kan de vergunning worden geweigerd.

Zorginkoop:

De gemeente kan via de zorginkoop alleen sturen op het Wmo-aanbod.

Zorg wordt geleverd binnen verschillende wettelijke kaders. Afhankelijk van welk wettelijk kader, verschilt ook de sturingsmogelijkheid van de gemeente op de zorgaanbieder. Daarbij is de mogelijkheid dat op één locatie zorg kan worden geboden vanuit verschillende wettelijke kaders. Zorgaanbieders kunnen zorg leveren binnen de volgende wetten:

- *Wet langdurige zorg*. Landelijke contractering via Zorgkantoren. Voorbeeld: langdurig beschermd wonen verstandelijk gehandicapten bij Siza, het Dorp.
- *Zorgverzekeringswet*. Landelijke contractering via zorgverzekeraars. Voorbeelden: intramurale behandeling Pro Persona-locatie op de Braamberg, verslavingsbehandeling bij polikliniek Iriszorg aan de Groningensingel.
- *Wet op de forensische zorg.* Landelijke contractering via Dienst Justitiële Inrichtingen. Voorbeeld: forensisch beschermd wonen bij Leger des Heils op een locatie waar ook vanuit Wmo beschermd wordt gewoond.
- *Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en/of Jeugdwet*. Gemeentelijke verantwoordelijkheid, regionale contractering via Module inkoop sociaal domein regio Centraal Gelderland of subsidiëring. Voorbeeld: beschermd wonen bij RIBW, of de maatschappelijke opvang van Iriszorg aan de Remisestraat.

De gemeente voert de Wmo en Jeugdwet uit en koopt hiervoor zorg in bij zorgaanbieders. De gemeente kan binnen deze inkoop eisen stellen aan zorgaanbieders. Er zijn vanuit de zorginkoop geen aanvullende eisen gesteld over de locaties waar zorgaanbieders zich wel, of niet kunnen vestigen. Hierin volgen we het ruimtelijk - juridisch kader.

2. *Wat zijn de 'technische' voorwaarden binnen ruimtelijke ordening om zorgvoorzieningen te kunnen spreiden? Welke bestemming ligt er op zorgvoorzieningen? Welke bestemming ligt er op woningen voor Beschermd Wonen?*

Beschermd wonen en begeleid wonen met een vorm van 24-uurs begeleiding valt binnen de bestemmingsplannen van de gemeente Arnhem onder de bestemming 'wonen'. Er is in de bestemmingsplannen een definitie voor uitgewerkt namelijk een bijzondere woonvorm: *'een woonvorm waar bewoners nagenoeg zelfstandig wonen met (voorzieningen voor) verzorging en begeleiding (ook 24uurs begeleiding) en daar niet verblijven met het doel om therapeutisch behandeld te worden*.' Maatschappelijke opvang of behandelzorg vallen onder de bestemming 'maatschappelijk'.

Het is technisch mogelijk om vestiging van zorgaanbieders te integreren in de ruimtelijke toetsing door middel van een facetbestemmingsplan voor zorg. In het facetplan worden dan voor de gebieden waarvoor dat is vereist de regels herzien met betrekking tot wonen. De regels worden dan dusdanig aangepast dat 24-uursbegeleiding niet meer is toegestaan binnen wonen.
In het (facet)bestemmingsplan wordt dan een binnenplanse afwijkingsmogelijkheid opgenomen, waarbij in het toetsingskader de spreiding kan worden meegenomen. Bij afwijking is een goed woon- en leefklimaat altijd onderdeel van de belangenafweging.

3. *Aan welke voorwaarden moeten woningen voldoen om ingezet te kunnen worden binnen de Beschermd Wonen regeling?*

De gemeente stelt via de zorginkoop de volgende eisen aan woningen voor Beschermd wonen:

- Er moet sprake zijn van een woonruimte die in aanmerking komt voor huurtoeslag en de huur moet in verhouding zijn met het aangebodene, conform het woningwaardingsstelsel . Bij onzelfstandige woonruimte mogen de woonlasten niet hoger liggen dan € 300,- p.m. (deze eisen zijn alleen van toepassing voor de producten exclusief verblijf, waarbij inwoner zelf huurt).

Met ingang van de nieuwe aanbesteding beschermd wonen in juli 2020 creëren we voorwaarden om in de toekomst meer te kunnen gaan sturen op nieuwe locaties voor beschermd wonen;

- O.b.v. een uitvraag van alle locaties bij zorgaanbieders wordt een ruimtelijk overzicht samengesteld;
- Meldingsplicht voor zorgaanbieders bij het starten/ontwikkelen nieuwe locatie;
- Er wordt onderzocht of het mogelijk is om vast te leggen dat toestemming vanuit gemeenten/inkoopregio verplicht is om te starten met een locatie;
- Er wordt onderzocht welke maxima er aan clustering/concentratie voor nieuwe locaties dienen te worden gesteld.

Hierbij maken we opnieuw de kanttekening dat we via de zorginkoop alleen kunnen sturen op het Wmo-aanbod.

4. *Is er een overzicht van de verdeling van zorgvoorzieningen in Arnhemse wijken? Graag ontvangen wij de meest recente versie.*

De gemeente heeft geen overzicht van zorgvoorzieningen in Arnhem. Bij de volgende aanbesteding beschermd wonen (juli 2020) worden alle locaties van zorgaanbieders beschermd wonen in Arnhem en de regio uitgevraagd. Er is wel een actueel overzicht van het aandeel BW-cliënten per wijk (zie grafiek). In dit overzicht staan niet de inwoners die een beroep doen op locaties voor maatschappelijke opvang en ook niet de locaties waar zorg wordt geboden vanuit alle andere wettelijke kaders.

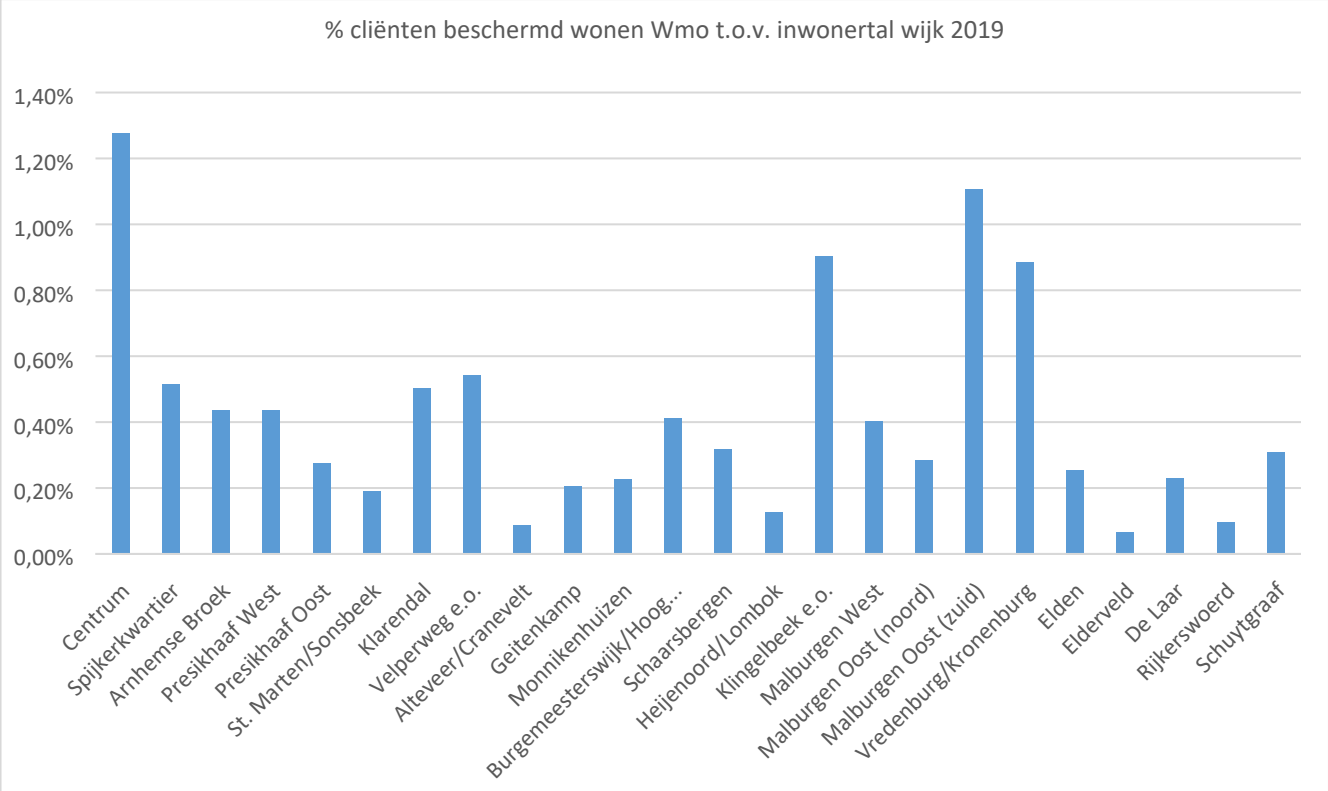

Is het mogelijk om met de zorginstellingen die actief zijn op dit gebied afspraken te maken over spreiding tijdens het inkopen van zorg?

Zie antwoord op vraag 3.

BEHANDELRESULTAAT

EXPERTMEETING 18 september 2019

GEMEENTE Arnhem

Expertmeeting agenderingsverzoek "Spreiding van zorgvoorzieningen"

Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	R. van der Zee

Resultaat van bespreking:

Aanwezig de raadsleden/fractievolgers: Dolsma (GroenLinks), Van Butselaar (Arnhem Centraal), Wiggers (Arnhemse Ouderenpartij), Van Dillen-Koorn (CDA), Kalthoff (VVD), De Vries (PvdA), Becker (ChristenUnie), Loor (D66), Aydemir (DENK Verenigd Arnhem), Elfrink (SP). De fracties van de Partij voor de Dieren en de PVV waren niet vertegenwoordigd.

Verder aanwezig: Dingemans (RIBW), Vroom (Pactum), Koers (Reclassering), Vriezen (Leger des Heils), Van Burken (Stichting Sociale Wijkteams), Oomen (Iriszorg).

Expertmeeting

Aan de hand van de volgende vragen is er gesproken met de genodigden:

1. Wat is de visie van professionals op het organiseren van Wonen & Zorg in Arnhem?
2. Wat is de visie van professionals op het spreiden van zorgvoorzieningen en het plaatsen van bewoners met een indicatie voor Beschermd Wonen in de wijken van Arnhem?
3. Wat zijn de voorwaarden in een wijk om een zorgvoorziening te kunnen plaatsen? Welke kenmerken van een wijk zijn van belang om de draagkracht te bepalen?
4. Hoe wordt er omgegaan met het plaatsten van zorgvoorzieningen in wijken die kwetsbaar zijn op sociaaleconomisch vlak (zoals Geitenkamp, Presikhaaf, Klarendal en Malburgen)?
5. Waar liggen concreet kansen om te verbeteren?

De volgende concrete handreikingen zijn door de genodigden meegeven aan de gemeente(raad):

- Doe ervaring op bij andere gemeenten,
- Betrek omwonenden en de buurt,
- Omarm de woningbouwverenigingen,
- Communicatie met lef,
- Zet voldoende preventieve middelen in,
- Houd de regie.

Conclusie

De voorzitter concludeert dat de expertmeeting is afgerond.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

S. Dijk

BEHANDELRESULTAAT

AGENDERINGSVERZOEK 9 oktober 2019

GEMEENTE Arnhem

Agenderingsverzoek: 'Spreiding van zorgvoorzieningen'

Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	R. van der Zee en M. Louwers

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers de heer Elfrink (SP), Van Butselaar (Arnhem Centraal), mevrouw Kalthoff (VVD), mevrouw Van Dillen-Koorn (CDA), de heer Loor (D66), mevrouw Hegge (Partij voor de Dieren), de heer Becker (ChristenUnie), mevrouw Dolsma (GroenLinks), mevrouw Van Nunen (PvdA), de heer Dilekçi (DENK-Verenigd Arnhem). De fracties Arnhemse Ouderenpartij en PVV waren niet vertegenwoordigd.

Overige aanwezigen
De heer Van der Zee (wethouder), mevrouw Louwers (wethouder), mevrouw Foppen (bestuursadviseur), mevrouw Van Belle (bestuursadviseur).

Raadskamerbespreking
Namens de indieners heeft mevrouw Dolsma het agenderingsverzoek toegelicht en wordt er met portefeuillehouders Van der Zee en Louwers en de raadskamer gesproken over het gemeentelijk beleid ten aanzien van de spreiding van zorgvoorzieningen in de gemeente Arnhem.

Toezeggingen
De wethouders zullen in het eerste kwartaal van 2020 een totaaloverzicht (kaart/analyse) aan de raad verstrekken waarin de volgende zaken in beeld worden gebracht; de spreiding van instellingen en voorzieningen over de stad, overlast gevende factoren, de leefbaarheidsvraagstukken van de wijken, het beschikbare verbeterinstrumentarium.

De wethouders zullen in het eerste kwartaal van 2020 een visie op de spreiding van zorgvoorzieningen aan de raad aanbieden.

Conclusie
De fractie van de SP kondigt een motie vreemd aan de agenda om een stop af te kondigen voor nieuwe plaatsingen in de wijken Malburgen, Geitenkamp, Klarendal, Presikhaaf en 't Broek.
De voorzitter concludeert dat het agenderingsverzoek voldoende is behandeld.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

B. van Es

Titel/onderwerp: **Agenderingsverzoek 'Gele Rijdersplein/roomdivider '**

Raadsadviseur: E.J.S. Dirksen Telefoonnr: 377 4712 elsebee.dirksen@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Kirsten van Rijen
Portefeuillehouder:	H. de Vroome	Telefoonnr:	377 3583
		E-mailadres:	Kirsten.van.rijen@arnhem.nl
Doel activiteit	De bespreking van het onderwerp stelt de raadskamer in staat om het door het college gevoerde beleid te controleren.		
Toelichting	**Aanleiding** De fractie van Arnhem Centraal heeft een agenderingsverzoek ingediend om samen met betrokkenen tijdens een ronde tafelgesprek (RTG) te spreken over de toekomst van de roomdivider op het Gele Rijdersplein om aansluitend met de portefeuillehouder door te praten aan de hand van een aantal concrete vragen aan het college: • Wat wordt wanneer geconcretiseerd ? • Welke budgetten voor onderhoud zijn er gereserveerd door de jaren heen, wat is daarvan benut en welk bedrag is er over ? • Welk budget wordt voorgesteld om de fontein te restaureren ? • Er is een bankje van het monument verwijderd en opgeslagen. Behoort dit niet tot het monument? Waarom is dit gebeurd en kan dit weer gerestaureerd worden? Het hele agenderingsverzoek is als bijlage bij dit advies gevoegd. **Voorgeschiedenis** Op 10 juli 2017 heeft de raad besloten dat de fontein en het beeld van Tajiri worden opgeknapt en dat er een onderzoek zal plaats vinden naar een nieuwe roomdivider op de plek van de pergola. Tevens is besloten een placemakingstraject te starten. Op 30 januari 2019 (tijdens het interpellatiedebat over de Gele Kubus) heeft het college aangekondigd dat het proces van placemaking geëvalueerd zal worden, vóór de invulling van de definitieve roomdivider. **Deelnemers:** Voor deelname aan het ronde tafelgesprek zijn uitgenodigd: Het PBA, ondernemers, leden van de klankbordgroep en anderen die betrokken zijn geweest bij de evaluatie van de roomdivider, de zoon van de ontwerper van de AKU-fontein en Erfgoedvereniging Heemschut.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Er is geen vervolgbehandeling voorzien. Een eventueel vervolg hangt af van het initiatief dat een of meerdere fracties neemt.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Voorafgaand aan de behandeling van het agenderingsverzoek zal een **ronde tafelgesprek** plaatsvinden: Na in korte voorstelronde van betrokkenen gaan zij in gesprek met de woordvoerders van de fracties. **Agenderingsverzoek** De woordvoerder van Arnhem Centraal krijgt de gelegenheid het agenderingsverzoek kort nader toe te lichten. Aansluitend wordt het college in de gelegenheid gesteld kort te reageren op het voorgaande ronde tafelgesprek en het agenderingsverzoek. Daarna worden de leden van de raadskamer uitgenodigd aan de bespreking deel te		

	nemen. De behandeling vindt plaats in één termijn, hierbij is een afwisseling van het stellen van informatieve vragen en het uitwisselen van gedachten toegestaan. Interrupties zijn toegestaan. Aan het einde van de behandeling zal aan de indiener van het agenderingsverzoek de vraag worden gesteld of het verzoek voldoende behandeld is of dat een eventueel vervolg noodzakelijk wordt geacht.			
Bijlagen				

Agenderingsverzoek 'Gele Rijdersplein/roomdivider' van de fractie Arnhem Centraal			
Raadsbrief: Evaluatie en doorkijk vervolg Gele Rijdersplein 11 juni 2019			
Bijlage 1 bij raadsbrief: Evaluatie Placemaking Gele Rijdersplein			
Bijlage 2 bij raadsbrief: Gele Rijdersplein Arnhem, renovatie en aanpassing AKU-fontein. Samenvatting ruimtelijke verkenning.			
Raadsvoorstel plus -besluit d.d. 10-7-2017 Gele Rijdersplein			

AANVRAAG AGENDERING RAADSBRIEF VAN WETHOUDER DE VROOME:

Evaluatie en doorkijk vervolg gele Rijdersplein van 21 juni 2019.

Op 10 juli 2017 heeft de raad een besluit over het Gele Rijders Plein genomen. In dat besluit is aangegeven dat de fontein en het beeld van Tajiri opgeknapt worden, dat gekeken wordt naar de haalbaarheid van een jaarrond-programmering van het plein met een ijsbaan, het luwe pleindeel vergroend wordt en de pergola gedemonteerd wordt. Ook is besloten onderzoek te doen naar een nieuwe roomdivider die op de plek van de pergola het plein zowel scheidt als samenbindt en is besloten een placemakingstraject op te starten.

Belangrijke opgaven en conclusies waren oa:

- Zorg dat de fontein en het beeld tot hun recht komen en de omgeving een duidelijk publiek en openbaar karakter heeft.
- Minimaal het versterken van de huidige uitstraling door het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verwijderen van de fietsenstalling. Een optie is het verder verbeteren van de uitstraling van het monument door goede sfeervolle verlichting en een jaarronde programmering door het realiseren van een schaatsbaan.
- Een transparante roomdivider die verbindt én scheidt, en het karakter van het monument ondersteunt zal van waarde zijn voor het plein. Belangrijk is tevens dat deze roomdivider een publiek karakter houdt waarbij de vorm en functie positief gebruik ondersteunen, maar ‘gehang’ in de avonduren en ’s nachts niet aantrekkelijk maakt. Het verplaatsen van de fietsenstalling draagt daar ook aan bij. Een massieve roomdivider lijkt niet gewenst.

In de evaluatie wordt geen tijdpad genoemd en ook wordt niet aangegeven wanneer welk voorstel voor de raad gaat komen. Geconstateerd wordt dat er geld gereserveerd is voor de aanpak van het gebied, maar onduidelijk is wanneer actie genomen gaat worden.

Deze agendering heeft als doel:

- Inspraak mogelijk te maken op de plannen.
- Te vernemen wat wanneer geconcretiseerd wordt.
- Te vernemen welke budgetten voor onderhoud gereserveerd zijn door de jaren heen en wat daarvan benut is en welk bedrag over is.
- Welk budget voorgesteld wordt om de fontein te restaureren.
- Er is een bankje van het monument verwijderd en opgeslagen. Behoort dit niet tot het monument? Waarom is dit gebeurd en kan dit weer gerestaureerd worden? Dit laatste gezien het gegeven dat dit verwijderen gebeurd schijnt te zijn door het doorzagen van de betonnen staanders.

Namens de fractie van Arnhem Centraal

Lea Manders

Aan de gemeenteraad

Datum : 11 juni 2019
Zaaknummer : 373379
Contactpersoon : Kirsten van Rijen
Telefoonnummer : 026 3773583

Onderwerp: Evaluatie en doorkijk vervolg gele rijders plein

Geachte voorzitter en leden,

Wij stellen u voor kennis te nemen van de evaluatie en de doorkijk voor het vervolg van het Gele Rijders Plein.

Inleiding
Op 10 juli 2017 heeft uw raad een besluit over het Gele Rijders Plein genomen. In dat besluit is aangegeven dat de fontein en het beeld van Tajiri opgeknapt worden, dat gekeken wordt naar de haalbaarheid van een jaarrond-programmering van het plein met een ijsbaan, het luwe pleindeel vergroend wordt en de pergola gedemonteerd wordt. Ook is besloten onderzoek te doen naar een nieuwe roomdivider die op de plek van de pergola het plein zowel scheidt als samenbindt en is besloten een placemakingstraject op te starten.

In het interpellatiedebat (Gele Kubus) hierover op 30 januari 2019 is aangekondigd dat er een evaluatie zal volgen naar de leerpunten van de placemaking voor de invulling van de definitieve roomdivider.

Bijgaand treft u zowel de evaluatie aan als ook een doorkijk voor het vervolgproces.

Evaluatie en doorkijk vervolg gele rijders plein
De placemaking is ingezet als experiment om inzichten te verkrijgen over wat er wel en wat er niet werkt op de plek van de pergola. Hierover zijn intussen vele inzichten verkregen. Ons college heeft aangegeven deze in een evaluatie te verwerken en hier lering uit te trekken voor de locatie en voor de definitieve invulling van de plek.

In de bijlage vindt u de evaluatie. In maart 2019 is een groot aantal betrokkenen geïnterviewd over de placemaking. Dit zijn alle leden van de klankbordgroep, de ondernemers aan het plein, StudioRAP, CrazyCoasters, het Platform Binnenstad Arnhem (PBA) en betrokken medewerkers van de gemeente. In totaal zijn er 22 mensen bevraagd. Daarnaast is gebruik gemaakt van de projectdossiers.

Onderstaand de samenvatting en conclusies van de evaluatie en de daaruit volgende opgave die geformuleerd is voor de roomdivider.

1) *Welke conclusies kunnen worden getrokken over de omvang, functie, aard en uitstraling van de toekomstige roomdivider?*

Een transparante roomdivider die verbindt én scheidt, en het karakter van het monument ondersteunt zal van waarde zijn voor het plein. Belangrijk is tevens dat deze roomdivider een publiek karakter houdt waarbij de vorm en functie positief gebruik ondersteunen, maar 'gehang' in de avonduren en 's nachts niet aantrekkelijk maakt. Het verplaatsen van de fietsenstalling draagt daar ook aan bij. Een massieve roomdivider lijkt niet gewenst.

2) *Welke conclusies kunnen worden getrokken over de omvang, functie, aard en uitstraling van de huidige fontein en vijver?*

Minimaal het versterken van de huidige uitstraling door het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verwijderen van de fietsenstalling. Een optie is het verder verbeteren van de uitstraling van het monument door goede sfeervolle verlichting en een jaarronde programmering door het realiseren van een schaatsbaan.

3) *Is het gelukt om met de placemaker de verblijfskwaliteit op het plein te vergroten? Welke redenen liggen hieraan ten grondslag?*

Nee. Mogelijke oorzaak is dat de exploitatie onvoldoende van de grond is gekomen. De verwachting van de respondenten die we spraken is, dat besloten en inpandige evenementen op deze locatie van weinig waarde zullen zijn voor het vergroten van de verblijfskwaliteit. Tijdens deze evenementen zal de verblijfskwaliteit wel toenemen, maar alle uren dat het gebouw niet in bedrijf is, heeft het een nadelige invloed op de verblijfskwaliteit (biedt ruimte voor 'gehang', schaduwwerking).

4) *Welke uitspraak kan gedaan worden over het gewenste gebruik? Welke activiteiten zijn succesvol, passend en kansrijk op deze locatie?*

Passende activiteiten op de locatie zijn wegens de achtergrond van het monument ('cadeau aan de stad Arnhem) per definitie publieke evenementen. Succesvolle en kansrijke activiteiten worden vooral verwacht in de kleinschalige festivals en evenementen. Een incidenteel grootschalig evenement is eveneens mogelijk. De schaatsbaan lijkt tevens kansrijk. Inpandige evenementen in een gebouw worden niet kansrijk geacht omdat er al veel (nabije) locaties zijn voor dergelijk programma. Inpandige besloten functies zoals wonen, horeca en kantoor passen niet bij het karakter van het monument.
Nu de placemaking is afgerond kunnen de lessen worden geïntegreerd in de planvorming. Ook kan beschouwd worden of er op onderdelen bijstelling van het oorspronkelijke besluit noodzakelijk is.

Opgave

De opgave voor het reuringdeel kan met gebruikmaking van de evaluatie als volgt worden gesteld:

- Zorg dat de fontein en het beeld tot hun recht komen en de omgeving een duidelijk publiek en openbaar karakter heeft.

- Zorg dat fontein en omgeving goed bruikbaar en aantrekkelijk zijn voor kleinschalige evenementen en wellicht een schaatsbaan.
- Verplaats de fietsenstalling en zorg dat deze de verblijfskwaliteit op het plein niet opnieuw nadelig beïnvloedt
- Zorg dat ter plaatse van de pergola een roomdivider staat die verbind, verdeeld en transparant is. Een roomdivider die past bij het gewenste gebruik en ongewenst gebruik niet aanmoedigt.

Bovenstaande is bevestiging van de ingezette koers uit het raadsbesluit van 2017

Doorkijk vervolg gele rijders plein

Roomdivider
Met uw besluit over de demontage van de pergola gaf u opdracht onderzoek te doen naar de nieuwe roomdivider die het reuringdeel van het plein en het luwe deel van het plein zowel verbindt als scheidt. Op basis van dit raadsbesluit en de conclusies uit de evaluatie is een doorkijk gemaakt voor de plek van de roomdivider.

In de ruimtelijke studie zijn verschillende volumes verkend. De te verwachten geringe marktpotentie voor een bouwwerk ter plaatse door het beperkte volume en de vele randvoorwaarden, maar meer nog de strijdigheid van een besloten bouwwerk met de geest van de plek (‘een cadeau aan de stad Arnhem’), maken dat wij gericht op zoek gaan naar een roomdivider die transparant is, die scheidt, maar tegelijk verbindt. Een massief, vullend bouwwerk lijkt niet wenselijk. Een klein bouwwerkje zou wel een mogelijkheid kunnen zijn. In de bijlage treft u de ruimtelijke studie aan.

Vergroening
Met het raadsbesluit uit juli 2017 is tevens besloten het plein te vergroenen. Deze opdracht is inmiddels uitgevoerd en heeft tot een ander aanzicht van het luwe deel van het plein geleidt. Door de speciale constructie van het gras is het mogelijk om dit pleingedeelte te blijven gebruiken voor evenementen. Met een versterkte constructie kunnen auto's en vrachtwagens het terrein bij evenementen berijden.

Schaatsbaan
Er zijn verkennende gesprekken geweest over de realisatie van een schaatsbaan. Voor de realisatie van de schaatsbaan lijkt draagvlak en organisatiekracht aanwezig. Uit een technische studie blijkt dat de bouwkosten eveneens binnen de oorspronkelijke kostenopstelling lijken te vallen. Een vervolgstap zal in combinatie met de roomdivider moeten plaatsvinden, omdat uitvoering sterk samenhangt.

Vervolg
De komende periode zal de roomdivider verder worden uitgewerkt en de kosten inzichtelijk moeten worden gemaakt. De kosten voor de ondergrondse fietsenstalling hangen nauw samen met de keuzes voor de nieuwe roomdivider. Complete verwijdering van de pergola maakt de fietsenstalling beduidend goedkoper dan behoud van delen, omdat daarmee een geheel ander werkterrein ontstaat. Het is daarom nog niet te beoordelen of de kosten voor de fietsenstalling binnen de door de raad beschikbaar gestelde budgetten kan worden uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, zullen wij hier natuurlijk nieuwe besluitvorming over vragen.

Financiën
De middelen die nodig zijn voor de invulling van het reuringdeel en het luwtedeel van het plein en budget voor onderzoek en placemaking zijn in het raadsbesluit van 10 juli 2017 beschikbaar gesteld en

uitvoering vind plaats binnen het kader van dit raadsbesluit. Uit een technische studie naar de ijsbaan blijkt dat de bouwkosten binnen de oorspronkelijke kostenopstelling lijken te vallen

Specifiek voor de roomdivider zullen bij de uitwerking in de komende periode ook de kosten inzichtelijk moeten worden gemaakt, hiervoor is nog geen budget beschikbaar. De kosten voor de ondergrondse fietsenstalling hangen nauw samen met de keuzes voor de nieuwe roomdivider. Complete verwijdering van de pergola maakt de fietsenstalling beduidend goedkoper dan behoud van delen, omdat daarmee een geheel ander werkterrein ontstaat. Hierdoor en in samenhang met de stijgende bouwkosten is daarom nog niet te beoordelen of de kosten voor de fietsenstalling binnen de door de raad beschikbaar gestelde budgetten (€400.000) kan worden uitgevoerd. Indien dit niet het geval is, zullen wij hier natuurlijk nieuwe besluitvorming over vragen.

Communicatie
De evaluatie is uitgevoerd door diverse betrokken partners te interviewen. De klankbordgroep heeft de conclusies van de evaluatie besproken en de definitieve evaluatie is hen na besluitvorming door het college verstrekt. Ook de overige geïnterviewden hebben de evaluatie na besluitvorming ontvangen.

Hoogachtend
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:
- Evaluatie Placemaking Gele Rijders Plein
- Gele Rijders Plein Arnhem, renovatie en aanpassing AKU-fontein. Samenvatting ruimtelijke verkenning.

Evaluatie Placemaking Gele Rijders Plein

Inhoud

Inhoud 1
1 Inleiding 2
2 Opzet Evaluatie 3
Doelstelling Placemaker 3
Bepaling evaluatievragen 4
3 Evaluatie Proces 5
Beschrijving Procesverloop 5
Percepties over het proces 6
Conclusie Proces 7
4 Analyse per thema 8
Leefbaarheid 8
Programma 9
Ruimtelijke impact 10
Samenwerking 12
5 Beantwoording evaluatievragen 13
6 Opgave 14

1 Inleiding

In juli 2017 besloot de raad tot de opstart van de herinrichting van het Gele Rijders Plein. In dit raadsbesluit is nadrukkelijk onderscheid gemaakt tussen een 'luw' pleindeel en een pleindeel met reuring. Voor het luwe pleindeel was de opgave 'vergroenen'. Deze herinrichting is inmiddels afgerond, hetgeen een heel nieuw, fris en aantrekkelijk aanzicht geeft. De planvorming voor het 'reuring' deel is in het besluit opgeknipt in twee fases. Namelijk het komen tot een tijdelijke invulling ('placemaking') en een definitief plan. Doel van de tijdelijke invulling is het experimenterenderwijs komen tot inzichten voor de definitieve invulling.

De Placemaking is inmiddels afgerond. Het experiment is eerder beëindigd dan werd beoogd. In deze evaluatie wordt inzichtelijk gemaakt welke lessen er voor de definitieve invulling kunnen worden getrokken om de verdere planvorming mee te versterken.

2 Opzet Evaluatie

Voor een gestructureerde evaluatie is het van belang als eerste de evaluatievragen vast te stellen. Wat was het oorspronkelijke doel van de placemaker? Welke aanvullende inzichten in het Gele Rijders Plein werden verwacht?. Deze vragen zijn bepaald met behulp van het oorspronkelijke raadsbesluit en de bijlagen van dit besluit.

Als benodigde achtergrondinformatie bij deze evaluatie is het proces rondom de placemaking uiteengezet. Alhoewel een procesevaluatie voor de evaluatie van de placemaking niet de opgave was, is ook benoemd waar er in het proces leerpunten zitten voor de organisatie.

Om in beeld te krijgen hoe de placemaking functioneerde, en daarmee de informatie te vergaren die nodig is om antwoord op de evaluatievragen te geven zijn met een groot aantal betrokkenen vraaggesprekken gehouden over verschillende thema's die van belang zijn voor het functioneren van het plein.

Doelstelling Placemaker

De doelstelling van deze placemaker is in de studie 'Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017' omschreven. Deze studie maakte deel uit van de bijlagen van het raadsvoorstel behorende bij het eerder genoemde besluit. De passage uit bladzijde 13 waarin de placemaking wordt voorgesteld is in onderstaand kader weergegeven.

Roomdivider
Een roomdivider die recht doet aan aan het functioneren van het gebied.

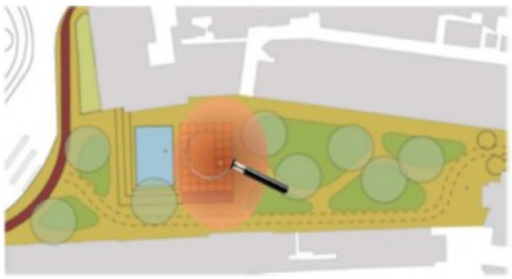

Het tussengebied waar nu de pergola staat wordt nader onderzocht. Deze locatie moet werken als een roomdivider tussen de twee pleindelen en daarmee tussen de reuring en de dynamiek aan de ene zijde en de luwte aan de andere zijde. Een eventueel gebouw of andere invulling moet een goede achtergrond geven voor het beeld van Tajiri en deze beter zichtbaar en tot zijn recht laten komen als in de huidige situatie. De fontein moet een prettige omgeving krijgen en een zekere intimiteit waardoor het plezierig vertoeven is aan de fontein. Eventuele bebouwing moet tweezijdig zijn: een achtergrond voor het beeld en een voorkant naar het achterliggende luwteplein. Aan deze zijde zou wellicht wonen een goede invulling zijn.

Om goed te kunnen voelen wat de ruimtes nodig hebben is een onderzoek ter plaatse nodig om in de tijdelijkheid te kunnen voelen wat werkt en wat niet werkt.

De volgende maatregelen worden genomen:

- De pergola wordt verwijderd.
- Ter plekke wordt een tijdelijke roomdivider gecreeerd die onderdeel is van het nader onderzoek naar toekomstige invulling.
- Een nader onderzoek naar de roomdivider waarbij gedacht wordt aan bebouwing met tweezijdigheid naar reuring en luwte. Hierbij worden in ieder geval aspecten meegenomen als; programma (Wonen, Horeca), kwaliteit openbare ruimte, architectuur, het beeld van Tajiri en wordt zo veel mogelijk ingespeeld op de monumentale kwaliteiten van de fontein en omgeving en wordt waar mogelijk, oorspronkelijk materiaal hergebruikt.

Figuur 1: Selectie uit 'Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017', blz. 13

In de uitvraag naar partijen uit najaar 2017 (zie bijlage) is dit nader geconcretiseerd. In deze uitvraag stond:
'In plaats van de huidige pergola (die gedemonteerd wordt) komt een "roomdivider" als afbakening, tevens verbinder, van beide pleindelen. De omvang, functie, aard en uitstraling van deze roomdivider moet nog bepaald worden. Ditzelfde geldt voor de huidige fontein en vijver. Dit zal o.a. plaatsvinden op basis van de ervaringen met een 'placemakingstraject'. Deze uitvraag betreft de invulling van dit placemakingstraject én voorstellen voor de definitieve vormgeving van de roomdivider en fontein/vijver.'

'Het eerste deel van de opgave omvat het realiseren van een placemakingstraject. Dit traject moet erop gericht zijn om, vooruitlopend op een definitieve fysieke invulling, de verblijfskwaliteit van het plein te vergroten. Het traject heeft tevens als doel om ervaring op te doen met verschillende vormen van gebruik en daarmee een selectie te maken van activiteiten die succesvol, passend en kansrijk zijn op deze locatie. Deze selectie van activiteiten levert vervolgens input voor de roomdivider en fontein/vijver.'

Bepaling evaluatievragen

Uit de oorspronkelijke doelstellingen welke hierboven zijn weergegeven, kan het doel van de evaluatie worden bepaald. Op inhoud dient de evaluatie minimaal antwoord te geven op:

1) **Welke conclusies kunnen worden getrokken over de omvang, functie, aard en uitstraling van de toekomstige roomdivider?**

2) **Welke conclusies kunnen worden getrokken over de omvang, functie, aard en uitstraling van de huidige fontein en vijver?**

3) **Is het gelukt om met de placemaker de verblijfskwaliteit op het plein te vergroten? Welke redenen liggen hieraan ten grondslag?**

4) **Welke uitspraak kan gedaan worden over het gewenste gebruik? Welke activiteiten zijn succesvol, passend en kansrijk op deze locatie?**

Figuur 2: Impressie Roomdivider, StudioRAP (C)

3 Evaluatie Proces

In deze eerste paragraaf beschrijven we in hoofdlijnen het proces van de placemaking van het moment van de uitvraag eind 2017 tot en met de afbouw van de Kubus in maart 2019. In de volgende paragraaf delen wij u onze percepties over het proces. We besluiten met onze conclusies.

Beschrijving Procesverloop

In het najaar van 2017 heeft de gemeente verschillende architectenbureaus benaderd om een voorstel in te dienen voor een placemakingstraject en een onderzoek naar de roomdivider. Een voorwaarde was dat er bij de placemaking eveneens een lokale evenementenorganisator betrokken was.

Dit leverde drie goedgekeurde inzendingen. Alle drie deze inzendingen zijn voorgelegd aan de klankbordgroep Gele Rijder Plein. De klankbordgroep was unaniem in haar voorkeur. Zij wilden studio RAP samen met 8Bahn (later: CrazyCoasters). De gemeente heeft de voorkeur van de klankbordgroep zwaar laten wegen en is om die reden met StudioRAP in zee gegaan. De gemeente realiseerde zich dat samenwerken met een jonge, minder ervaren partij, zoals StudioRAP, risico's meebracht.

Eind april 2018 bleek dat StudioRAP blijvend te weinig grip had op de realisatie van de Kubus. De gemeente heeft de realisatie van de Kubus daarom naar zich toegetrokken. Op 1 augustus 2018 is de Kubus formeel overgedragen aan de gemeente. Daarmee ontstond de situatie dat de gemeente rechtstreeks zakelijk was verbonden aan 8Bahn/CrazyCoasters. Afspraken met deze partij over de toekomstige exploitatie van de Kubus, nu eigendom van de gemeente, zijn vastgelegd in de samenwerkingsovereenkomst.

Figuur 3: Impressie Kubus, StudioRAP (C)

In het voorjaar en de zomer heeft de gemeente samen met 8Bahn/CrazyCoasters de ondernemers aan het plein gevraagd of er bij hen animo was om de ‘food& beverage’ in de Kubus te verzorgen. Geen van de ondernemers toonde interesse, behalve the Workstation. De gemeente heeft 8Banh/CrazyCoasters en the Workstation ondersteund bij de te maken afspraken.

Op 1 oktober 2018 levert de gemeente De Kubus op aan 8Bahn/CrazyCoasters. De Kubus wordt geaccepteerd zoals deze is en de sleutel wordt overgedragen.

Vervolgens kwam de exploitatie niet op gang, bleven promotieactiviteiten uit en werden vergunningen niet, of zeer laat aangevraagd. Er was minder programma dan verwacht.
In december 2018 is de factuur voor de gebruiksvergoeding over de maanden oktober en november 2018 conform de samenwerkingsovereenkomst aan 8Bahn/CrazyCoasters verzonden. In het antwoord werd aangegeven dat er geen betaling zou volgen.
De gemeente heeft de samenwerking met 8Bahn/CrazyCoasters opgezegd op 31 januari 2019. De gebruiksvergoeding van 1 oktober 2018 tot en met 31 januari 2019 is in rekening gebracht. Het restant van het investeringskrediet dat niet kan worden verantwoord, is teruggevraagd. De Kubus is afgebroken.

Samenwerkingsovereenkomst Gemeente Arnhem – CrazyCoasters

In grote lijnen wordt overeengekomen dat de gemeente een casco object in bruikleen geeft waarbij de exploitant vervolgens verantwoordelijk is om te zorgen dat er ook daadwerkelijk evenementen voor de stad Arnhem worden georganiseerd. 8Bahn/CrazyCoasters betaalt de gemeente maandelijks een gebruiksvergoeding en er is een minimaal aantal evenementen per kwartaal, die passen in de visie op de placemaking. De gemeente stelt 8Bahn/CrazyCoasters een investeringsbudget ter beschikking gesteld om de exploitatie van De Kubus op te starten. Goederen aangeschaft met dit budget blijven in eigendom van de gemeente.

De samenwerkingsovereenkomst is bekrachtigd door feitelijke handelingen, zoals het overdragen van de sleutel. De samenwerkingsovereenkomst is niet getekend.

Percepties over het proces

Risicomanagement bij 'jonge' partijen
Met het contracteren van een onervaren partij (StudioRAP) wordt een risico genomen. Dat is te verdedigen omdat de samenleving erbij gebaat is dat ook jonge onervaren partijen een kans krijgen.

Rolvast gedrag: gemeente is geen exploitant
De gemeente was geen exploitant van de Kubus en heeft nimmer exploitant willen zijn, maar heeft wel actief het proces ondersteunt om exploitatie (lees: evenementen) mogelijk te maken. Daarmee ontstaat een onduidelijke beeldvorming.

Deskundigheid borgen
De gemeente verwachtte dat 8Bahn/CrazyCoasters goed in kon schatten wat de mogelijkheden en onmogelijkheden waren van het object de Kubus. Het heeft er alle schijn van dat deze partij zich onvoldoende realiseerde welke verantwoordelijkheid en welke risico zij op zich nam. Dit was te voorkomen door zorgvuldiger de deelnemende evenementenorganisator te selecteren in het begin van het proces.

Conclusie Proces

Op een aantal momenten in het proces stond de gemeente Arnhem voor de keuze om de uitvoerende partijen wél of niet een extra kans te geven en daarmee het project mogelijk te laten slagen, tegenover een harde zakelijke opstelling waarbij de kans zeer groot was dat het project geheel niet van de grond was gekomen. De gemeente Arnhem heeft in 2018 veel ondersteuning geboden in de hoop dat deze het kleine extra zetje zou geven, om de Kubus wél een succes te maken.

Het resultaat daarvan is dat er wel een placemakings-experiment is geweest. Van zowel de impact van de evenementen als de ruimtelijke impact van het object kan geleerd worden voor de verdere ontwikkeling van het Gele Rijders Plein.

Wat we hiervan kunnen leren voor het vervolg van het Gele Rijdersplein is dat we bij zowel de gewenste schaatsbaan áls bij de gewenste programmering van de ruimte bij de pergola, zorgvuldiger moeten opereren. Beide vraagstukken vragen om specifieke deskundigheid waarbij de gemeente zeer zorgvuldig om moet gaan met de dubbele pet die zij daarbij heeft: já, ze is belanghebbende, want wil graag reuring organiseren voor de binnenstad, nee, de gemeente is geen partij die een rol heeft in de exploitatie, en is enkel en alleen kaderstellend middels vergunningen.

4 Analyse per thema

In maart 2019 zijn een groot aantal betrokkenen geïnterviewd over de placemaking. Dit zijn alle leden van de klankbordgroep, de ondernemers aan het plein, StudioRAP, CrazyCoasters, het Platform Binnenstad Arnhem (PBA) en betrokken medewerkers van de gemeente. In totaal zijn er 22 mensen bevraagd. In de interviews zijn vragen gesteld over: de leefbaarheid, de programmering, ruimtelijk en de samenwerking. Noot daarbij is dat de meeste respondenten weinig input wisten te geven over de samenwerking. In dit hoofdstuk geven we voor elk van de 4 thema's de bevindingen weer, per thema gevolgd door de conclusies.

Leefbaarheid

De leefbaarheid op het Gele Rijders Plein staat onder druk, ook vóór de bouw van de Kubus, vooral zodra het donker is. De oorzaak hiervan is volgens de respondenten vooral de vele hoekjes en nisjes waar 'gehangen' kon worden. Denk hierbij aan drugsgebruik en indrinken van uitgaande jongeren. Dit bezorgt passanten en ondernemers een onprettig gevoel. De fietsenstalling heeft dit verder versterkt doordat deze voorziening de ruimte verder opdeelt.

Het verdwijnen van de parkeerplaats heeft een negatief effect gehad op de leefbaarheid omdat hiermee het informele toezicht verzwakt (ogen). Ook was er enkele jaren terug sprake van een forse leegstand, wat een negatief effect had op de leefbaarheid. Recente ontwikkelingen bij twee horecaondernemingen zijn echter weer van positieve invloed. Hun gasten hebben een goed uitzicht op het plein en dragen daarmee ook bij aan het informele toezicht (ogen). De meningen over de overlast tijdens de Gele Kubus zijn verdeeld. Enkele respondenten geven aan minder overlast te hebben ervaren, terwijl de wijkagent aangaf de overlast eerder te hebben zien toenemen. Ook is er vandalisme aan de Kubus voor in de plaats gekomen.

De respondenten pleiten in ruime meerderheid voor een nieuwe inrichting van de Aku-fontein waarbij fietsenstalling, pergola, muurtjes en bestrating worden benoemd als concrete inrichtingselementen die het 'hangen' faciliteren en daarmee de leefbaarheid verzwakken. Activiteiten en reuring worden gezien als een manier om het plein uit de anonimiteit te halen en daarmee overlast gevend gebruik terug te dringen.

Leerpunten

1) De locatie is gevoelig voor overlast. Een nauwkeurig ontwerp en programmering kunnen zorgen voor het vergroten voor de leefbaarheid. Vanuit leefbaarheid is ingrijpen in de huidige inrichting zeer gewenst.
2) Een bouwwerk dat slechts nu-en-dan wordt gebruikt, verzwakt de leefbaarheid doordat het object zorgt voor een toename van anonieme hoeken en hier onvoldoende tegenwicht aan kan bieden.

Conclusie

Zorg dat de nieuwe inrichting minder gelegenheid voor 'hangen' biedt en transparant is. Realiseer een functie/programma dat geen beslag legt op de inrichting op momenten dat er géén activiteiten zijn.

Programma

Voor de bouw van de Kubus was er op het Gele Rijders Plein sporadisch een evenement, demonstratie of een klein festival. Ook werd er geparkeerd. Het Gele Rijders Plein kwam zo niet tot zijn recht. De recente ontwikkelingen in een aantal horecapanden dragen sterk bij aan het karakter van het Gele Rijders Plein. De fontein wordt tevens gebruikt als 'speelwater' en deze functie wordt zeer gewaardeerd.

Het Gele Rijders Plein lijkt de respondenten geschikt voor kleinschalige, intieme evenementen en zondagsmarktjes, foodtruckfestivals, terrasjes, een speakers-corner, of een eenvoudig stadspodium (voor dit laatste is minder animo). Ook zou het bij gelegenheid ruimte kunnen bieden voor Arnhemse festivals. Geluidshinder kan wel een beperkende factor zijn en voor grootschalige evenementen moet ook de veiligheid nader onderzocht worden. Verder vooral terrasjes. Alhoewel wel zorgvuldig omgegaan moet worden met uitbreiding van de terrasruimte in relatie tot de al bestaande terrasvergunningen in Arnhem. De ijsbaan in de fontein en het zomerse gebruik van het water worden zeer positief gezien. De ruimte bij de pergola zou wellicht dienst kunnen doen als uitgiftepunt voor schaatsen en dergelijke, waarbij ruimte is voor stroom, water, en toilet. Er zijn meerdere respondenten die aangeven het ongewenst te vinden als de ruimte onder de pergola als terras wordt uitgegeven omdat dat de ruimte teveel 'vast' legt en het onttrekt aan het publieke gebruik.

Belangrijk is dat de toekomstige inrichting de functie ondersteund. Denk hiervoor bijvoorbeeld aan stroompunten en water. De balans tussen publieke ruimte én terrasjes moet zorgvuldig worden bepaald, zodat de fontein én het overige plein publiek toegankelijk én bruikbaar voor ontspanning blijven.

Voor gebouw gebonden programma bestaat weinig animo, alhoewel een uitgifte punt (klein object) wel denkbaar is. Het is lastig een goed programma en een goed object te realiseren; er zijn reeds locaties die hier ruimte voor bieden, daar moet je niet mee concurreren. Het past bovendien niet in de gedachte van het monument, dat een 'cadeau aan Arnhem' is. Dat vraagt om een publieke functie van de ruimte, ook deelt het monument het plein verder op.

Handhaven van de pergola wordt door het grootste deel van de respondenten niet als wenselijk gezien omdat er voor de pergola geen goed programma is te realiseren is. Dit is inherent aan de vorm, niet aan de staat van onderhoud. De pergola biedt nu slechts ruimte aan een negatieve functie, namelijk het 'hangen'. Ook de huidige fietsenstalling wordt door veel respondenten gezien als een ongewenste functie, net als de vele muurtjes en de slechte bestrating.

De cultuurhistorische waarde wordt wisselend van belang geacht. Het opknappen van de fontein wordt toegejuicht. Het handhaven van de pergola wordt afgeraden. Achterstallig onderhoud moet worden weggewerkt. Belangrijk zijn dat de compositie wordt gerespecteerd en het verhaal achter het monument weer beleefd wordt. Kwalitatief verbeteren van de verlichting wordt ook vaak genoemd als een kans.

Leerpunten

- Er is breed draagvlak voor kleinere, intiemere publieke functies op en- rond de AKU-fontein in de buitenlucht. Deze functies kunnen ondersteund worden met de juiste faciliteiten: stroom, water, afvoer, toilet.
- Uitgifte van terrasruimte staat op gespannen voet met het belang van openbaar toegankelijke buitenruimte, deze balans moet zorgvuldig bewaakt worden.
- Een extra bouwwerk met inpandige functies op- en rond de AKU-fontein heeft geen meerwaarde voor deze locatie.

Conclusie

Realiseer een plein dat zich uitstekend leent voor kleinere, publieke evenementen in de buitenlucht, maar ook zonder evenementen waardevol is en maak zorgvuldige afwegingen tussen gebruikswaarde en cultuurhistorische waarde, en toegankelijke buitenruimte vs. uitgegeven buitenruimte (terrassen).

Ruimtelijke impact

De ruime meerderheid van de respondenten geeft aan dat het plein nu geen positieve identiteit heeft en dit de laatste decennia ook niet heeft gekend. Het plein is een doorgangsgebied en geen verblijfsplaats. Momenteel is vooral de fietsenstalling een doorn in het oog, die doorgang naar het monument en de toegankelijkheid van de horeca blokkeert. De fietsenstalling is ruimtelijk zeer dominant aanwezig maar draagt niet in positieve zin bij aan de uitstraling. De bomen en de bankjes worden positief gewaardeerd.

Over de bijdrage van het gehele rijksmonument zijn de meningen verdeeld. De cultuurhistorische waarde wordt van belang geacht, maar de staat van het onderhoud beïnvloedt de beleving negatief. Ook is vaak aangegeven dat een goede verlichting (kwalitatief) een positieve bijdrage zou kunnen leveren. Hier ontbreekt het nu aan.

Kijkend naar de verschillende onderdelen van het rijksmonument valt op dat vooral de fontein en het kunstwerk zeer gewaardeerd worden. De fontein is tevens een echte bestemming omdat er in de zomermaanden aan het water gezeten kan worden (associaties: pootje baden, verkoeling, trekpleister, reuring). Bijzonder te noemen is dat slechts door enkelen werd gewezen op het gegeven dat de fontein een groot deel van het jaar leeg staat[1]. Het beeld is bij leegstand helemaal niet aantrekkelijk (lege vijverbak). De positieve associatie overstemt blijkbaar dit nadeel het hele jaar door.

De pergola en de vele muurtjes dragen volgens de respondenten niet positief bij aan de identiteit van het plein. De pergola mist positieve gebruikswaarde. Het huidige gebruik (‘hangen’) zorgt enkel voor overlast. De pergola staat ander programma letterlijk in de weg. Volgens de ruime meerderheid draagt de pergola niet positief bij aan de identiteit van het Gele Rijders Plein. Er zijn echter respondenten die ook aangeven dat de cultuurhistorische waarde van belang is óf dat de pergola nu geen waarde heeft, of kan hebben, doordat er sprake is van achterstallig onderhoud. Tevens maakt de huidige ruimtelijke opzet dat de pergola leefbaarheidsproblematiek in de hand werkt.

[1] De interviews zijn afgenomen in maart. Op dat moment stond de fontein alweer een ruim aantal maanden leeg.

De Kubus heeft geen positief effect gehad op het ontwikkelen van een positieve identiteit. Dit is zowel te wijten aan de beeldvorming over de Kubus (trage bouw, gebrek aan programma) als volgens sommigen aan de vorm van de Kubus. Over dat laatste zijn de meningen verdeeld.

De Kubus heeft gelegenheid geboden om te experimenteren met een volume op de plaats van de pergola. In de interviews is gevraagd naar de waardering voor een volume zoals de Kubus (onafhankelijk van programmering) en de waarderering van een semi-transparant volume zoals de pergola. De meningen zijn hierover verdeeld. Meerdere respondenten geven aan dat een dergelijk volume de transparantie en openheid wegneemt en daarmee negatief uitpakt voor de beleving van het plein. Anderen geven aan dat het volume wegens de tijdelijkheid acceptabel was (eyecatcher) en dat een dergelijk volume niet ondenkbaar is, maar dat er zeer zware eisen aan de architectuur dienen te worden gesteld (strakke monoliet).

De meningen over het volume van de huidige pergola zijn overwegend positief. De transparantie en de openheid worden gewaardeerd, evenals het effect op licht en doorgang. Het functioneert zowel als scheiding als verbinding. Belangrijk is wel dat er programma mogelijk is en dat de uitstraling van toegevoegde waarde is.

Het succes van een plein als verblijfsgebied wordt bepaald door de balans tussen ‘beschutting’ en ‘toegankelijkheid’. Deze balans wordt op het huidige plein[2] (rondom de Aku-fontein) onvoldoende ervaren. Enerzijds is er teveel beschutting bij de pergola waardoor deze functioneert als hangplek. Anderzijds laat de toegankelijkheid volgens sommige respondenten te wensen over door de vele terrasjes en de fietsenstalling. Uit eerdere antwoorden kan worden opgemaakt dat de fontein wél wordt gezien als een positieve verblijfsplaats. De antwoorden wijzen echter in de richting dat er onvoldoende evenwicht is tussen ‘beschutting’ en ‘toegankelijkheid’ waardoor het plein als verblijfsgebied onvoldoende kwaliteit biedt.

Leerpunten

- De huidige fietsenstalling zet de ontwikkeling van het plein op slot. Verplaatsing is noodzakelijk om de ruimtelijke relaties op het plein te herstellen en ruimte te creëren voor programma (dat zonder hindernissen bereikbaar is).

- Een volume zoals de Kubus zou architectonisch zeer hoogstaand moeten zijn, wil er een kans zijn dat dit volume positief uitwerkt op het plein. Er lijken in ruimtelijke zin meer nadelen dan voordelen aan een dergelijk volume te zijn verbonden.

- Een volume zoals de Pergola heeft een positief effect op de ruimtelijke verschijning van het plein. Randvoorwaarde is dat dit semi-transparante volume een duidelijke functie heeft die daadwerkelijk tot het gewenste gebruik leidt.

- Het Rijksmonument wordt overwegend gewaardeerd, maar onderhoud, verlichting en verschillende inrichtings-elementen (pergola, muurtjes, bestrating) drukken momenteel de waardering.

[2] Tijdens de interviews werden de inrichtingswerkzaamheden voor de vergroening gerealiseerd. Het resultaat van deze inrichting is door de respondenten niet in hun beantwoording meegenomen. De werkelijke balans zal genuanceerder liggen.

- De balans tussen toegankelijkheid en beschutting dient zorgvuldig te worden verwerkt in de planvorming. Het voorkomen van hangplekken en een overmatige privatisering van het plein (terrassen) zijn daarbij aandachtspunt.

Conclusie
Een transparant volume lijkt het meest geschikt voor deze locatie. Van alle onderdelen in de ruimte moet worden nagegaan of deze een positieve bijdrage leveren aan het functioneren van het geheel of overlast in de hand werken. De balans tussen toegankelijkheid en beschutting is voor het gehele plein een aandachtspunt. De fietsenstalling doorbreekt de ruimte hinderlijk en moet verplaatst worden.

Samenwerking

De ondernemers reageerden op verschillende vragen over de samenwerking. Zij gaven aan het proces onvoldoende zorgvuldig te hebben gevonden. Zij zagen te weinig kans om actief te participeren omdat al snel voor twee partijen was gekozen na een meervoudig onderhandse uitvraag. Voor de winnende partijen voelde het aan de andere kant als verplichte winkelnering bij de zittende ondernemers. Ondernemers hebben tevens zorgen gehad over marktbederf. Iets wat in reguliere ruimtelijke procedures zorgvuldiger wordt ondervangen. Ook geven zij aan dat zij vinden dat er is onderschat wat de impact is van een exploitatie van één jaar op een regulier plein en dat is overschat in hoeverre succesvolle samenwerkingen daadwerkelijk tot stand zouden komen. Enkele ondernemers hebben tevens aangegeven dat de basis voor succes in de Kubus afwezig was doordat het bruikbare oppervlak te klein was en de aanloopkosten om te voldoen aan de wettelijke vereisten, niet terug te verdienen waren; er was geen rendabele businesscase.

Conclusie
Evenementen en horeca inpassen in een bestaand plein vraagt om zorgvuldige afstemming met de ondernemers.

5 Beantwoording evaluatievragen

De analyse van de interviews wordt gebruikt om de eerder in deze notitie gestelde evaluatievragen te beantwoorden. Achtereenvolgens worden de vragen herhaald, waarna de conclusie wordt gegeven.

1) ***Welke conclusies kunnen worden getrokken over de omvang, functie, aard en uitstraling van de toekomstige roomdivider?***

Een transparante roomdivider die verbindt én scheidt, en het karakter van het monument ondersteunt zal van waarde zijn voor het plein. Belangrijk is tevens dat deze roomdivider een publiek karakter houdt waarbij de vorm en functie positief gebruik ondersteunen, maar 'gehang' in de avonduren en 's nachts niet aantrekkelijk maakt. Het verplaatsen van de fietsenstalling draagt daaraan bij. Een massieve roomdivider lijkt niet gewenst.

2) ***Welke conclusies kunnen worden getrokken over de omvang, functie, aard en uitstraling van de huidige fontein en vijver?***

Mimimaal het versterken van de huidige uitstraling door het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verwijderen van de fietsenstalling. Een optie is het verder verbeteren van de uitstraling van het monument door goede sfeervolle verlichting en een jaarronde programmering door het realiseren van een schaatsbaan.

3) ***Is het gelukt om met de placemaker de verblijfskwaliteit op het plein te vergroten? Welke redenen liggen hieraan ten grondslag?***

Nee. Mogelijke oorzaak is dat de exploitatie onvoldoende van de grond is gekomen. De verwachting van de respondenten die we spraken is dat besloten, inpandige evenementen op deze locatie van weinig waarde zullen zijn voor het vergroten van de verblijfskwaliteit. Tijdens deze evenementen zal de verblijfskwaliteit wel toenemen, maar alle uren dat het gebouw niet in bedrijf is, heeft het een nadelige invloed op de verblijfskwaliteit (biedt ruimte voor 'gehang', schaduwwerking).

4) ***Welke uitspraak kan gedaan worden over het gewenste gebruik? Welke activiteiten zijn succesvol, passend en kansrijk op deze locatie?***

Passende activiteiten op de locatie zijn wegens de achtergrond van het monument ('cadeau aan de stad Arnhem) per definitie publieke evenementen. Succesvolle en kansrijke evenementen worden vooral verwacht in de kleinschalige festivals en evenementen. Een incidenteel grootschalig evenement is eveneens mogelijk. De schaatsbaan lijkt tevens kansrijk. Inpandige evenementen in een gebouw worden kansrijk geacht omdat er al veel (nabije) locaties zijn voor dergelijk programma. Inpandige besloten functies zoals wonen, horeca en kantoor passen niet bij het karakter van het monument.

6 Opgave

Nu de placemaking is afgerond kunnen de lessen worden geïntegreerd in de planvorming. Ook kan beschouwd worden of er op onderdelen bijstelling van het oorspronkelijke besluit noodzakelijk is. De opgave voor het reuringdeel kan met gebruikmaking van de evaluatie als volgt worden gesteld:

- Zorg dat de fontein en het beeld tot hun recht komen en de omgeving een ***duidelijk publiek en openbaar karakter*** heeft.

- Zorg dat fontein en omgeving goed bruikbaar en aantrekkelijk zijn voor ***kleinschalige evenementen en wellicht een schaatsbaan***.

- ***Verplaats de fietsenstalling*** en zorg dat deze de verblijfskwaliteit op het plein niet opnieuw nadelig beïnvloedt.

- Zorg dat ter plaatse van de pergola ***een roomdivider staat die verbind, verdeeld en transparant is***. Een roomdivider die past bij het gewenste gebruik en ongewenst gebruik niet aanmoedigt.

GEMEENTE Arnhem

GELE RIJDERS PLEIN ARNHEM

RENOVATIE EN AANPASSING AKU-FONTEIN

SAMENVATTING RUIMTELIJKE VERKENNING - 3 JUNI 2019

Colofon

Dit plan is in opdracht van gemeente Arnhem gemaakt door Buro Poelmans Reesink Landschapsarchitectuur en in nauwe samenwerking met de opdrachtgever en tot stand gekomen.

GEMEENTE Arnhem

BURO POELMANS REESINK LANDSCHAPSARCHITECTUUR
Zijpendaalseweg 29 6814 CC Arnhem 026 4453915 www.poelmansreesink.nl

GELE RIJDERS PLEIN ARNHEM

RENOVATIE EN AANPASSING AKU-FONTEIN

SAMENVATTING RUIMTELIJKE VERKENNING - 3 JUNI 2019

Inhoud

1. Raadsvoorstel 4
2. De opgave 5
3. Knelpunten huidige situatie maaiveldinrichting 6
4. Kansen toekomstige maaiveldinrichting 7
5. Pergola 8

Leeswijzer

Deze studie biedt een beknopt overzicht van de ruimtelijke vraagstukken en scenario's op het Gele Rijdersplein rondom de Aku-fontein. Hoofdstuk 1 schetst de opgave en hoe deze tot stand is gekomen.

Het tweede hoofdstuk zetten we de verschillende perspectieven op de opgave uiteen. Elk perspectief leidt tot unieke argumenten waarmee de oplosrichtingen kunnen worden gewogen.

Het derde hoofdstuk geeft een aantal ruimtelijke knelpunten. Dit betreft een selectie van de knelpunten die het meest van invloed zijn op de ruimtelijke mogelijkheden voor het plein.

In het vierde hoofdstuk worden verschillende denkrichtingen voor de maaiveldinrichting en fontein in beeld gebracht.

In hoofdstuk vijf worden drie verschillende denkrichtingen voor de ruimte bij de pergola onderzocht in een varianten studie. De varianten lopen op in de mate waarin zij impact hebben. In de zijlijn worden voor elk van de varianten de voor en nadelen benoemd.

1. RAADSVOORSTEL

Het Gele Rijdersplein is een van de grotere pleinen in de Arnhemse binnenstad. Al geruime tijd leeft de wens om het Gele Rijdersplein een impuls te geven omdat de verblijfskwaliteit én de ruimtelijke kwaliteit onvoldoende zijn. Het proces om hier daadwerkelijk uitvoering aan te geven werd ingeluid met het besluit eind 2016 om opdracht te geven tot een planverkenning. Parallel hieraan werd het plein autovrij gemaakt.

In juli 2017 stelt de gemeenteraad de kaders voor de daadwerkelijke planstudie vast (zie: 2016-10-00628). Er wordt besloten om het plein in twee delen op te knappen: een reuring deel aan de westzijde en een luwteplek in de vorm van een sfeervol intiem plein met meer groen.

Het luwe pleindeel is inmiddels gerealiseerd. Waar eerder de parkeerplaatsen waren is nu een gazon aangebracht dat ook bruikbaar is voor evenementen. Meubilair en inrichtingselementen hebben een frisse fraaie vormgeving waardoor dit deel van het plein een aangename verblijfskwaliteit heeft gekregen.

Voor het westelijk pleindeel, het reuring deel, werden in 2017 de volgende kaders vastgesteld:
- Opknappen fontein
- Nieuwe betekenis aan fontein
- Realiseren ijsbaan in fontein (indien exploitatie rond is)
- Verwijderen pergola
- Nader onderzoek naar roomdivider

Om uitvoering te geven aan deze kaders is eind 2017 gestart met een placemakingstraject. Binnen dit traject zou in tijdelijkheid worden geëxperimenteerd met mogelijke functies en programma voor het plein. Het placemakingstraject is inmiddels beëindigd en geëvalueerd. De evaluatie van de placemaking heeft waardevolle inzichten geleverd voor de verdere planvorming van het westelijk pleindeel.

2. DE OPGAVE

Evaluatie Placemaking

Uit de evaluatie Placemaking (maart 2019) bleek nogmaals de opgave voor de westzijde van het Gele Rijdersplein. De opgave is aldaar verwoord als:

- Zorg dat de fontein en het beeld tot hun recht komen en de omgeving een duidelijk publiek en openbaar karakter heeft.
- Zorg dat fontein en omgeving goed bruikbaar en aantrekkelijk zijn voor kleinschalige evenementen en wellicht een schaatsbaan.
- Verplaats de fietsenstalling en zorg dat deze de verblijfskwaliteit op het plein niet opnieuw nadelig beïnvloedt
- Zorg dat ter plaatse van de pergola een roomdivider staat die verbindt, verdeelt en transparant is. Een roomdivider die past bij het gewenste gebruik en ongewenst gebruik niet aanmoedigt.

Cultuurhistorisch

De Aku-fontein en omgeving kennen een hoge cultuurhistorische waarde. Om deze waarde zoveel mogelijk te borgen is het noodzakelijk om de Aku-fontein in de veranderde omgeving wederom van een passende betekenis te voorzien. De Aku-fontein is een ‘cadeau aan de stad’ van de toenmalige Aku-fabriek. Het kent daardoor een sterke symboliek. Bij een transformatie van de Aku-fontein is het van belang de wederopbouwarchitectuur en de bijbehorende maat en schaal te respecteren. In de planuitwerking is een hoge mate van zorgvuldigheid noodzakelijk zodat de Aku-fontein in de toekomst identiteit aan het plein kan geven.

Klankbordgroep Gele Rijdersplein

De directe omgeving is bij de planvorming betrokken middels de klankbordgroep. In dit gremium hebben zowel ondernemers, bewoners als belangenorganisaties zitting. Met enige regelmaat worden tussenproducten en ontwikkelingen met hen besproken.
De klankbordgroep heeft een grote voorkeur voor een nieuwe, transparante roomdivider. De overlast van het ‘hangen’ rond de pergola is hen een doorn in het oog. Ook de fietsenstalling doet afbreuk aan de potentie van het plein.

De volledige lijst met ruimtelijke knelpunten is:

- Toegankelijkheid plein is onvoldoende. Fontein, pergola, terrassen, muurtjes en de fietsenstalling vormen barrières.
- Toegankelijkheid van de pergola én de fontein is onvoldoende door fietsenstalling en muurtjes
- De behoefte aan fietsenstalling op het plein is blijvend aanwezig
- De ruimte tussen vijver en busstation is ongedefinieerd. Deze mist bestemming en heeft een overmaat.
- De publieke toegankelijkheid aan de westzijde is onvoldoende door te veel terrassen
- De staat van onderhoud van alle onderdelen van het monument is onvoldoende
- De grindtegels zijn oncomfortabel voor passanten en leiden tot struikelpartijen
- De pergola ontbreekt het aan functie of bestemming
- De fontein is in het winterseizoen een ongebruikte, lege bak wat een onaangenaam gezicht is
- Het plein rond de Aku-fontein heeft als geheel onvoldoende uitstraling en onvoldoende programma om een plaats van betekenis te zijn in de Arnhemse binnenstad.

3. KNELPUNTEN HUIDIGE SITUATIE MAAIVELDINRICHTING

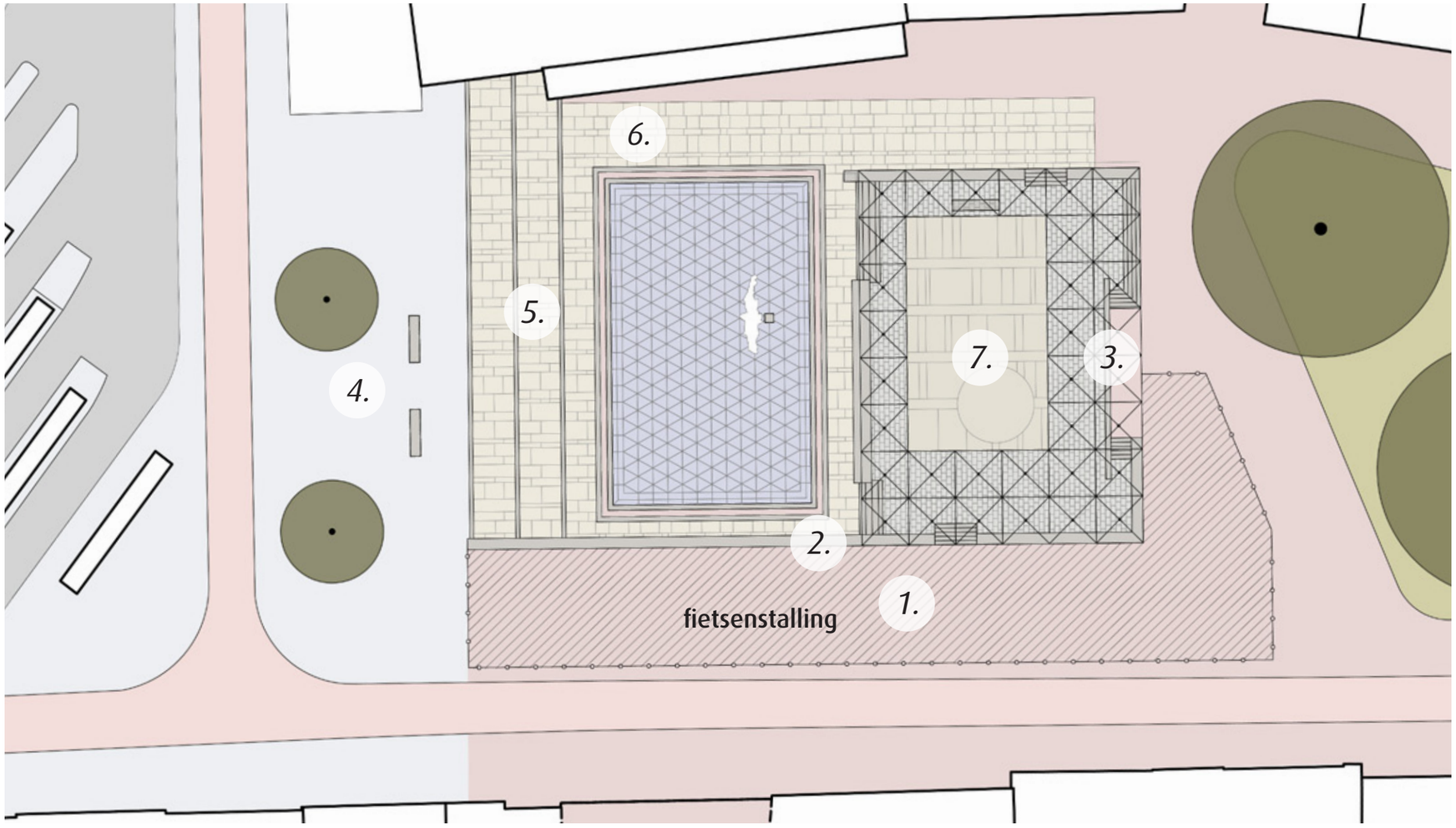

1. Fietsenstalling blokkeert de toegang
2. Keermuur vormt barrière richting de Jansplaats
3. Gesloten wand richting het plein aan de oostzijde
4. Overmaat aan openbare ruimte
5. Grindtegels zijn slecht begaanbaar
6. Geen helder kader voor terrassen
7. Gebrek aan functionaliteit van de verhoogte binnenruimte door hoogte en kolommen

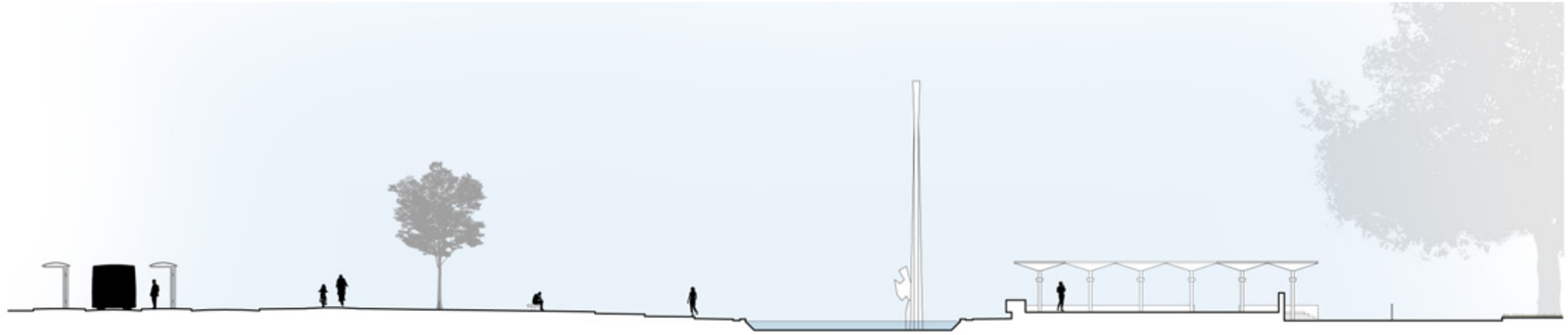

Doorsnede bestaande situatie

4. KANSEN TOEKOMSTIGE MAAIVELDINRICHTING

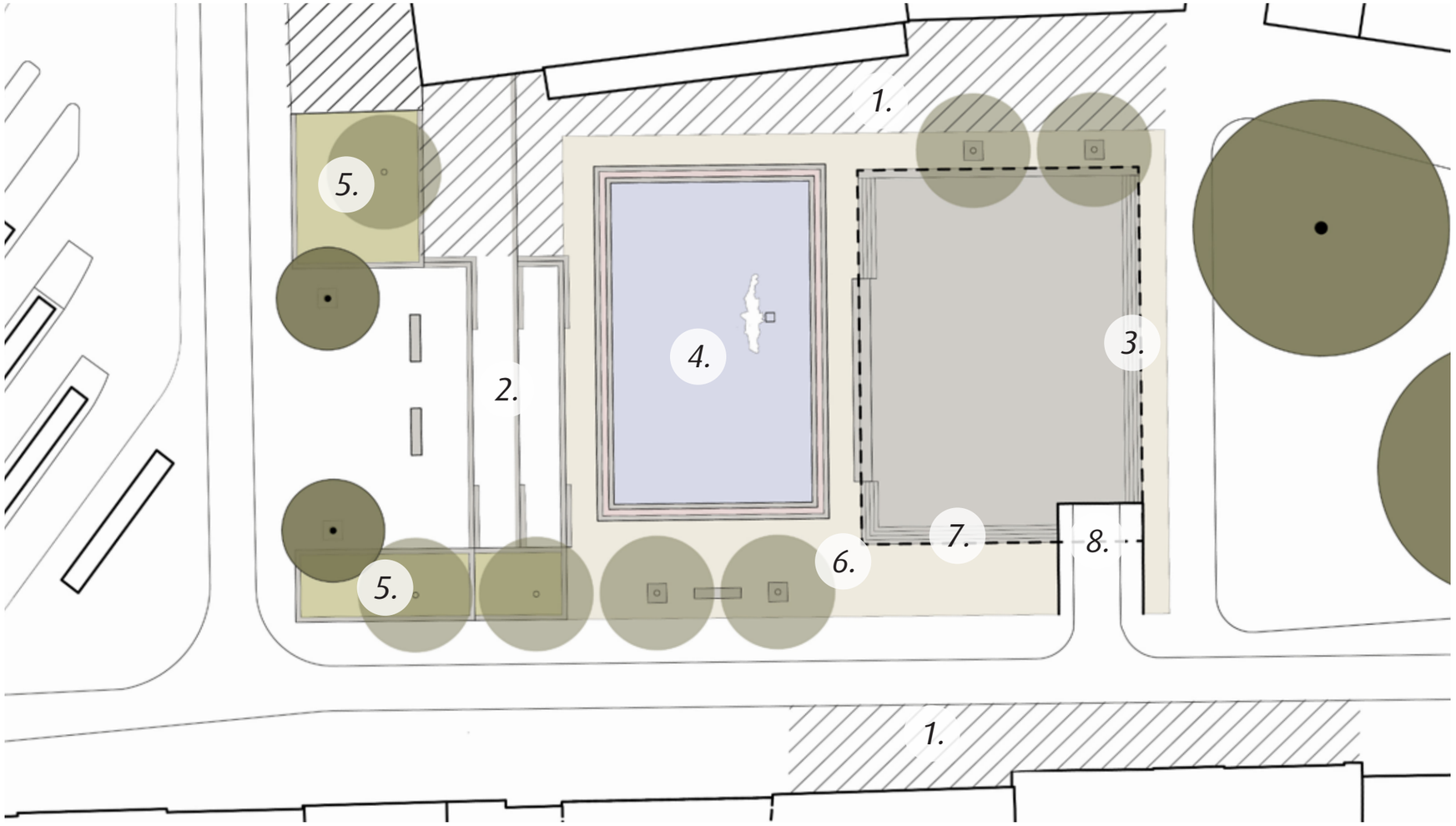

1. Terrasruimte inkaderen, heldere scheiding openbaar / semi-openbaar
2. Tribunetreden uitkijkend op de fontein
3. Open verbinding van pergola met het park
4. Vloer vijver geschikt maken voor dubbel gebruik (evenementen en of schaatsbaan in de winter)
5. Openbare ruimte westzijde vergroenen
6. Grindtegels beperkt in oppervlak en geslepen t.b.v. begaanbaarheid
7. Pergola / overkapping functioneel en toegankelijk van alle zijden
8. Half ondergrondse fietsenstalling

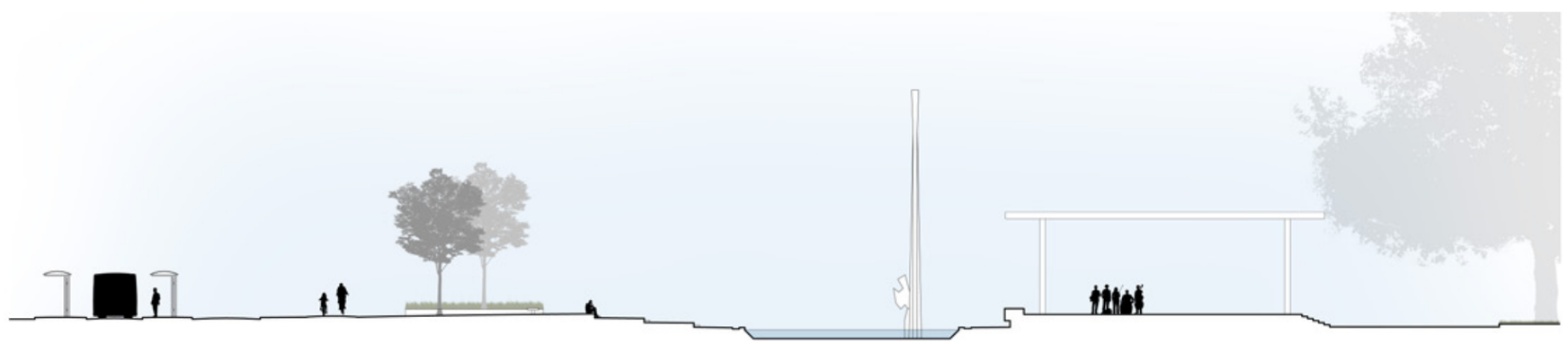

Doorsnede mogelijke oplossing

5. PERGOLA

5.1 PERGOLA VERHOGEN MET RUIMTE VOOR EEN PODIUM

- Ruimte onder het ‘dak’ wordt groter, dit verbetert de functionaliteit (gebruik als podium) en geeft meer ‘licht en lucht’.
- Mogelijk pergola openen naar parkzijde zodat er een podium ontstaat.
- De hoeveelheid palen belemmert het gebruik bij evenementen

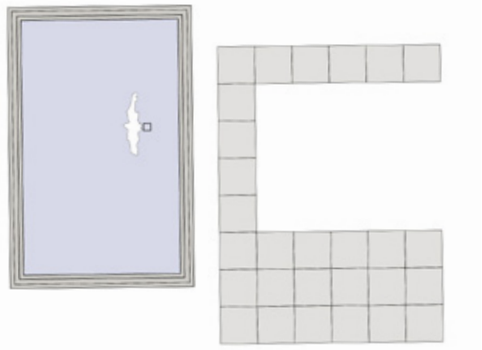

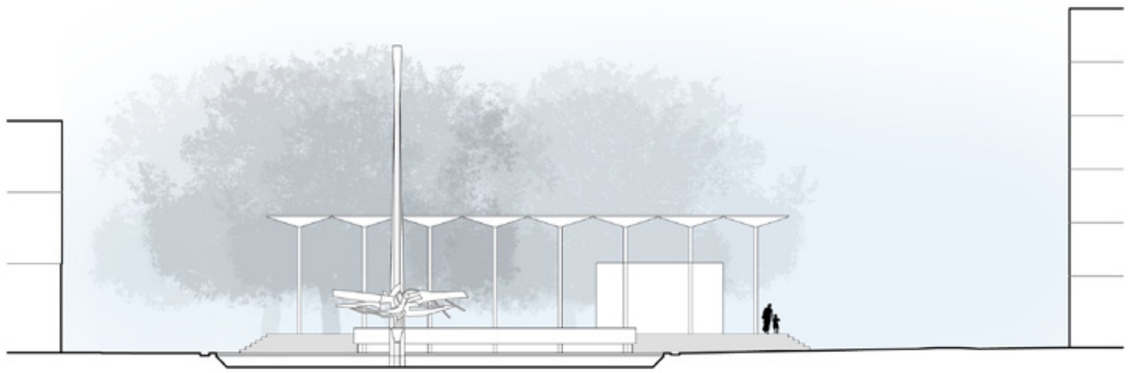

Doorsnede

BEOORDELING

De functionaliteit van de ruimte rond de pergola verbetert niet substantieel door het verhogen van het dak. Dit komt doordat de onderlinge afstand tussen de kolommen klein is. De resterende getransformeerde pergola zal daardoor nog altijd geen functie hebben op het plein waardoor deze ingreep niet bij kan dragen aan het vitaliseren van het Gele Rijdersplein.

5.2 PERGOLA VERHOGEN EN VERGROTEN MET RUIMTE VOOR EEN PODIUM

- Ruimte onder het ‘dak’ wordt groter, dit verbetert de functionaliteit (gebruik als podium) en geeft meer ‘licht en lucht’.
- Mogelijk pergola openen naar parkzijde zodat er een podium ontstaat.
- Weinig tot geen belemmering van kolommen in het gebruik als podium.
- Vormgeving maakt pergola ‘mogelijk’ tot nieuw icoon en bestemming

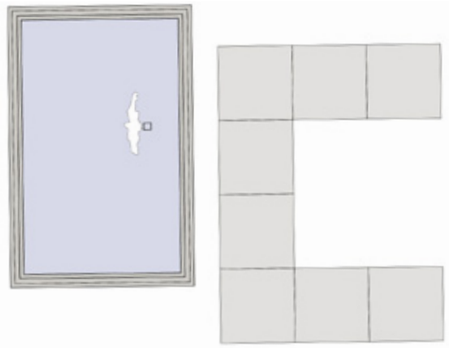

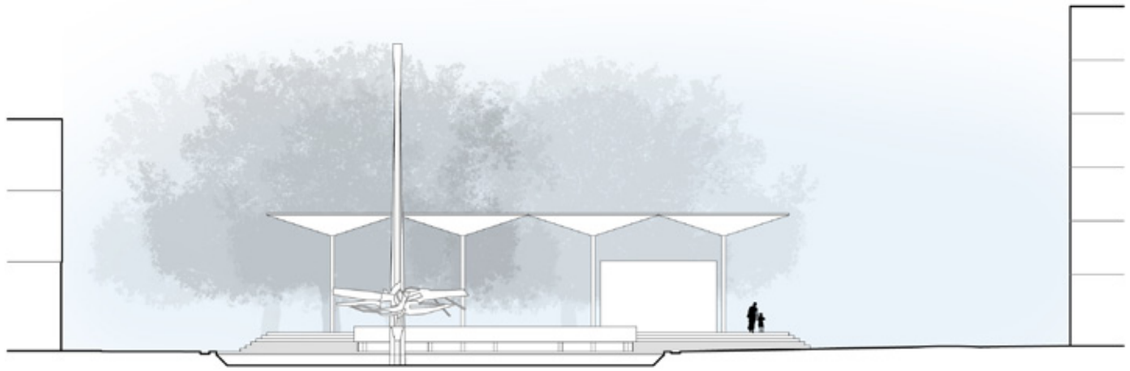

Doorsnede

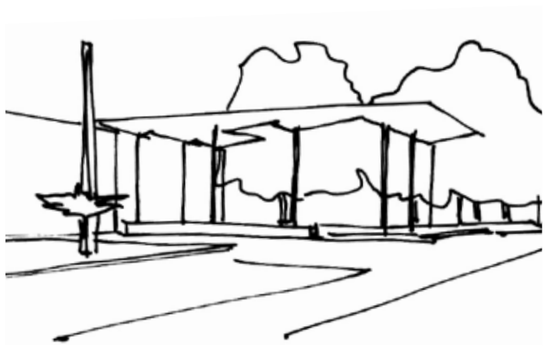

Referentie: kappenconstructie Leidsche Rijn

BEOORDELING

Er ontstaat meer rust en overzicht doordat het aantal kolommen vermindert. De ruimte wordt daardoor tevens minder aantrekkelijk als ‘hangplaats’. Kolommen blijven echter beperkingen opleggen in het gebruik. Het is sympathiek om in lijn van de oorspronkelijke pergola te ontwerpen, maar de vraag is of daarmee werkelijk recht wordt gedaan aan het oorspronkelijke ontwerp van de Aku-fontein.

5.3 PERGOLA WORDT PODIUM MET HOOG DAK OF EEN KADER

- Ruimte onder het ‘dak’ wordt groter.
- Geen belemmering van kolommen in het gebruik als podium.
- Dak kan functioneel worden ingezet bij gebruik van het podium tijdens evenementen.
- Vormgeving maakt pergola ‘mogelijk’ tot nieuw icoon en bestemming

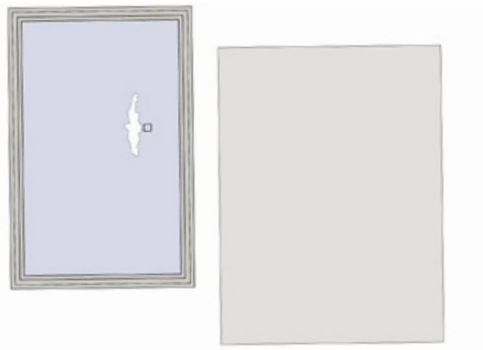

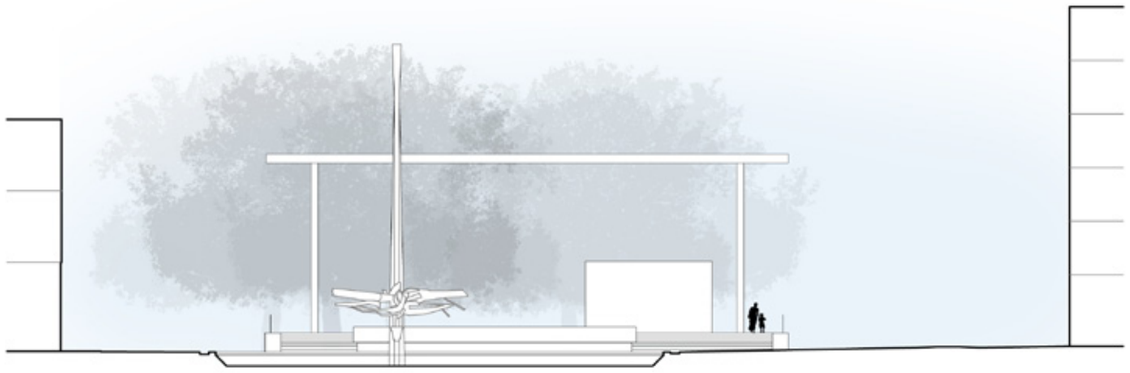

Doorsnede

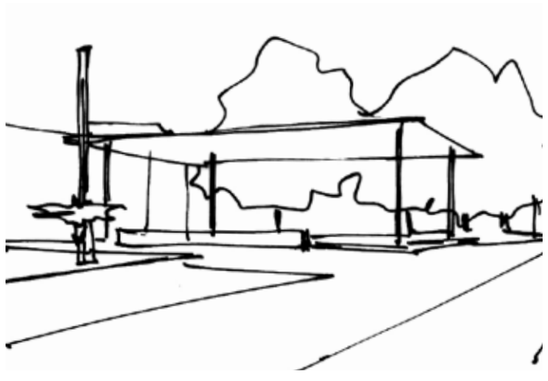

Spiegel paviljoen Marseille, Foster + Partners

BEOORDELING

De ‘pergola’ wordt een vrije ruimte die voor meerdere doeleinden bruikbaar is. Dit concept biedt mogelijkheden om in compositie en schaal aan te sluiten op de opbouw van de Aku-fontein. De ruimte is niet aantrekkelijk als ‘hangplaats’

De gehele omgeving rondom het Aku-fontein heeft een publieke functie en is openbaar toegankelijk. Dat past bij de oorspronkelijke gedachten van het monument.

EERSTE VERKENNENDE SCHETSEN PERGOLA WORDT HOOG DAK DOOR STUDIO RAP

- Eigentijdse vrije interpretatie van de pergola.
- Hoog dak waardoor evenementen mogelijk zijn.
- Openbare plek kan gebruikt worden als podium.

Ontwerp Studio RAP

5.4 PERGOLA WORDT PAVILJOEN

- Toevoegen van een paviljoen dat kan worden ingezet als kleinschalige horecavoorziening met aanvullende functies.
- Het gebouw kan eventueel ook samen met de opgang van de half verdiepte fietsparkeerplaats worden ontworpen zodat de beheerdersruimte in de fietsenstalling ook voldoende daglicht krijgt.
- Voor de plaatsbepaling zijn meerdere opties denkbaar waarbij afhankelijk van de positie de pergola deels of geheel wordt verwijderd.

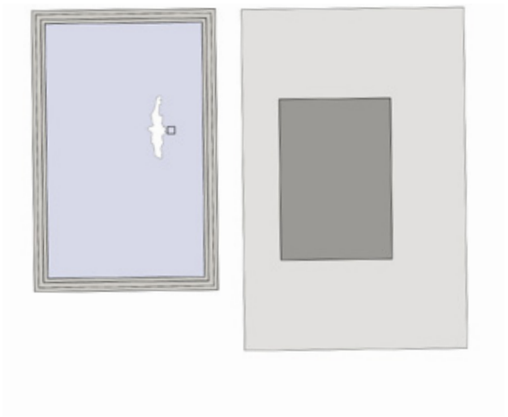

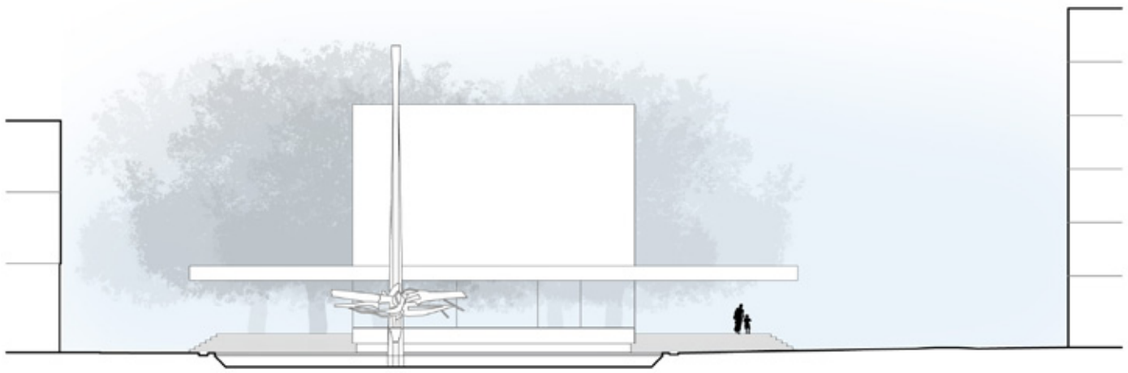

*Doorsnede **

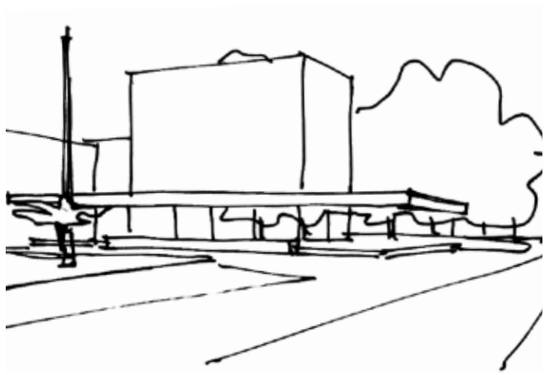

Ontwerp Kees Marcelis voor een paviljoen op het Gele Rijders Plein

BEOORDELING

Bijna de gehele omgeving rondom het Aku-fontein heeft een publieke functie en is openbaar toegankelijk. Dat past bij de oorspronkelijke gedachten van het monument.

Denkbaar is de realisatie van een schuilhokje voor de bewakers van de fietsenstalling. Eventueel kan overwogen worden vanuit deze bescheiden voorziening de schaatsverhuur te realiseren of andere lichte functies een plaats te geven.

Elke vorm van bebouwing beperkt de mogelijkheden voor multi-functioneel gebruik van de ruimte bij evenementen en leiden mogelijk tot nieuwe hangplekken.

5.5 PERGOLA WORDT GEBOUW

- Toevoegen van een gebouw met een nieuwe functie, bijvoorbeeld horeca in de plint met boven woonfunctie.
- Het gebouw dient een uitstraling te hebben als een ‘monoliet’, de gehele gevel bestaat daarbij uit één materiaal waarbij gevelopeningen niet afzonderlijk zichtbaar zijn. Alleen dan kan het gebouw functioneren als ‘abstracte’ achtergrond voor het monument.
- De oost- en westzijde van het gebouw mag verschillen: Aku-zijde versus parkzijde.
- Het gebouw samen met de opgang van de half verdiepte fietsparkeerplaats ontwerpen zodat de beheerdersruimte in de fietsenstalling ook voldoende daglicht krijgt.
- Voor de plaatsbepaling zijn meerdere opties denkbaar waarbij afhankelijk van de positie de pergola deels of geheel wordt verwijderd.

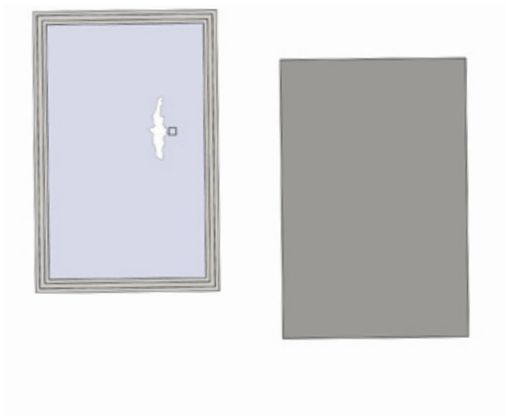

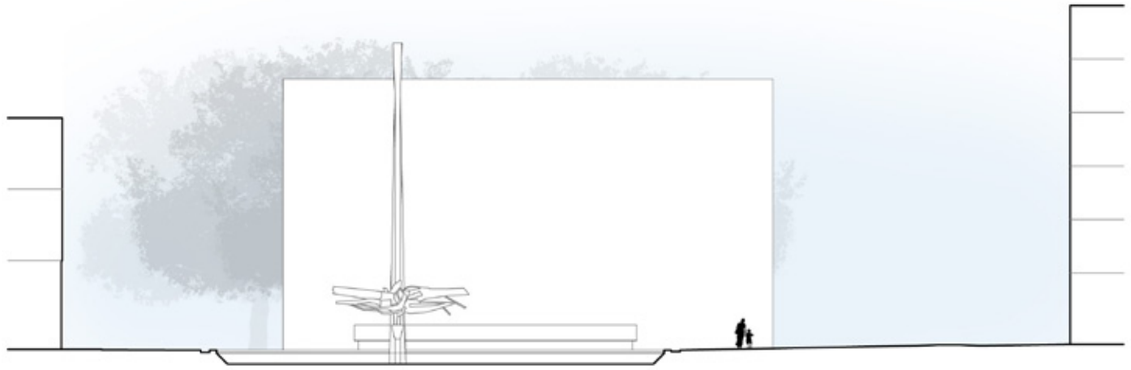

Doorsnede

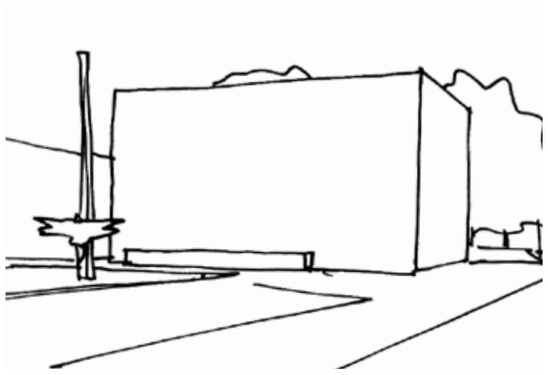

Referentie monoliet: Mucem in Marseille (heeft wel twee verschillende zijden hetgeen op het Gele Rijders Plein ook zou kunnen)

BEOORDELING

De Aku-fontein is bedoeld als ‘cadeau aan de stad’. Het privatiseren van de ruimte bij de pergola past niet in de oorspronkelijke gedachte.

Uit de evaluatie is gebleken dat een massief volume, zoals een gebouw, niet de voorkeur heeft. De klankbordgroep onderschrijft dit.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer **134574**

(2016-10-00628)

ONDERWERP: Gele Rijders Plein

Voorstel

1) Kennis te nemen van het Inspiratieboek "Plein zoekt Smoel!", de scenariostudie van RJ Kokke en de door de Raad vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein 2011

2) In te stemmen met de Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017 en daarmee:

a) in te stemmen met het plan om de reuring aan de westzijde van het plein te versterken door de fontein op te knappen en nieuwe betekenis te geven en een ijsbaan in de fontein mogelijk te maken indien hiertoe de exploitatie rond is.

b) in te stemmen met het plan om de oostzijde van het plein te transformeren naar een luwteplek in de vorm van een sfeervol intiem plein waar het prettig wonen, werken en verblijven is door het plein te vergroenen en her in te richten.

c) in te stemmen met het verwijderen van de pergola en het doen van nader onderzoek naar (bebouwing als) roomdivider.

d) in te stemmen met de projectbegroting.

3) Een bedrag van maximaal € 500.000,= uit de bestemmingsreserve BGB te beschikbaar te stellen voor het Gele Rijdersplein

4) Akkoord te gaan met bijgaande begrotingswijziging

Inleiding

Binnensteden zijn het kloppend hart van de stad. Daar wordt gewerkt, gewinkeld, gewoond, we gaan er uit en we ontmoeten elkaar. Het lijkt zo vanzelfsprekend, een centrum vol beleving. Toch staan binnensteden onder druk. Waar tot voor kort de recreatieve winkelfunctie dominant was in de binnenstad, werken we in Arnhem aan de transformatie van “place to buy" naar “place to meet". Deze koers is in 2015 ingezet met de nota "De Arnhemse Binnenstad 2015".

De rode lopers naar het kernwinkelgebied verlangen een aanpak die moet voorkomen dat het kernwinkelgebied de aansluiting op de omgeving verliest. Juist in die aanloopgebieden pakt de gemeente een rol. Dit betekent dat we in Arnhem toewerken naar een compacter kernwinkelgebied en ruimte bieden voor nieuwe concepten en functies buiten het kernwinkelgebied. We zoeken daarbij naar functies die de

Gemeente Arnhem

attractiviteit van de binnenstad vergroten en een kwalitatieve toevoeging bieden aan de functie van het gebied.

Deze koers op de Arnhemse Binnenstad bevestigt de in 2011 vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein waarin als doel werd gesteld: "Het Gele Rijders Plein moet op termijn weer een vitale plek worden in de binnenstad. We zetten een koers in die naar onze overtuiging er stap voor stap voor kan zorgen dat het op en aan het Gele Rijders Plein goed wonen, werken en verblijven wordt."

Desalniettemin vraagt de verdere ontwikkeling van het gebied een impuls, de leegstand is nog groot en initiatieven als de realisatie van een Mercado markthal en de herbouw van de HBS met woningen en ambachtelijk invulling in de plint zijn ter ziele gegaan. Actiever ingrijpen in openbare ruimte, faciliteren van transformaties naar wonen danwel nieuwe economische functies is derhalve noodzakelijk.

In 2016 lijkt momentum te ontstaan. Partijen in de stad pakken initiatief en zijn bereid mede te investeren. De Arnhemse binnenstad heeft de wind weer in de zeilen en als gemeente blijven we investeren in de openbare ruimte, in ruimtelijke en infrastructurele projecten.

Op basis van initiatief uit de stad heeft het college op 13 december 2016 besloten om voor de planuitwerking met betrokkenen 4 maanden uit te trekken. Tegelijkertijd is per 1 maart 2017 invulling gegeven aan het autovrij maken van het Gele Rijders Plein. Op weg naar een definitieve invulling van het plein is het tijdelijk ingericht als verblijfplaats met bomen, banken en speelaanleidingen en is de capaciteit van het fiets- en scooterparkeren vergroot. Hierbij is rekening gehouden met evenementen die nog gaan komen.

Deze nota geeft een weergave van de planuitwerking in de afgelopen 4 maanden

Beoogd effect

Het Gele Rijders Plein een nieuwe toekomst geven door de reuring aan de westzijde van het plein te versterken en aan de oostzijde van het plein transformatie te faciliteren naar een luwteplek in de vorm van een sfeervol intiem plein waar het prettig wonen, werken en verblijven is.

Argumenten

1. Inspiratieboek, Scenariostudie en vastgestelde Visie Gele Rijders Plein 2011

Deze nota geeft een weergave van de planuitwerking in de afgelopen 4 maanden. Naast inspiratie uit eerdere jaren waar al veel gesproken is over het plein, is op 25 maart en 27 maart een meet up geweest met bezoekers, bewoners en ondernemers. Parallel aan het ophalen van inspiratie uit de stad is een scenariostudie uitgevoerd. Samen met de vastgestelde visie Gele Rijders Plein 2011 vormt dit de basis voor de planuitwerking Gele Rijders Plein 2017.

2. Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017

a) Het gebied aan de kant van het Willemsplein is het dynamische deel van het plein. Met functies als Stan en Co, Mam's, Perplex en Workstation zien we dat deze plek een andere dynamischere activiteit kent dan het luwere deel van het plein. Hier ligt ook een belangrijke entree van de binnenstad vanaf het Willemsplein via de Janspoort die onvoldoende kwaliteit heeft.

De fontein biedt een basis voor dynamiek en is in de zomerperiode ook een gewaardeerde plek, maar heeft een jaarronde functie nodig. Indien financieel haalbaar (investering en exploitatie) is het mogelijk om een

schaatsbaan te realiseren voor het winterseizoen. Het beeld van Tajiri verdient veel meer aandacht en valt nu weg tegen de achtergrond van de pergola waar door de waardering beperkt is.

Een jaarronde functie is ook nodig omdat dit deel van het plein een belangrijke functie heeft als rode loper naar de binnenstad en een schakelpunt is tussen Zypsepoort, Willemsplein en Janspoort. Een modernisering en upgrading van functionaliteit is daarom ook nodig.

b) Het gebied van Gele RijdersPlein en Looierstraat is een gebied dat in een transformatie zit van leegstaande winkels naar een woon-/werkgebied in relatieve luwte aan de rand van het kernwinkelgebied. Het plein met haar mooie bomen kan daarmee het centrum worden van een prettig verblijfgebied in een woonomgeving in plaats van een winkelgebied. Er is veel vraag naar wonen in de binnenstad, de trek naar binnensteden is overal te zien, zowel bij alleenstaanden als bij gezinnen. Dat vraagt ook om kwaliteit in de openbare ruimte.

Door het opheffen van de parkeerfunctie op het plein en de tijdelijke inrichting ontstaat al een sfeer die meer uitnodigt om te verblijven en waar ook ruimte is voor ontmoeten. De omgeving verandert al en wonen krijgt steeds meer aandeel in dit gebied. De eerste aanvragen voor transformaties van winkelpanden naar woningen liggen er al, wat bevestigt dat ook de markt ziet dat dit gebied kansen biedt voor wonen.

c) De pergola vormt de scheiding tussen de twee pleindelen. Deze heeft in feite nooit gefunctioneerd. Het is een unheimische plek in de stad geworden, waar niemand zich graag ophoudt. Maar die wel als roomdivider werkt tussen de pleindelen. De meest gehoorde opmerking is dat de pergola ook in gerestaureerde vorm geen enkele betekenis zal geven aan het gebied en daarmee is het ook in onze optiek noodzakelijk om de pergola te verwijderen en studie te verrichten naar een roomdivider die recht doet aan het functioneren van het gebied. Om goed te kunnen voelen wat de ruimtes nodig hebben is een onderzoek ter plaatse nodig om in de tijdelijkheid te kunnen voelen wat werkt en wat niet werkt.

3 en 4. Financiële gevolgen

Zie paragraaf financiën.

Kanttekeningen

2. Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed

De fontein en pergola zijn aangewezen als rijksmonument. Gedurende het onderzoeksproces van de afgelopen maanden is overleg geweest met de rijksdienst voor cultureel erfgoed (RCE). De RCE heeft aangegeven de wens te begrijpen om het monument nieuwe betekenis te geven. De RCE geeft in een eerste ambtelijk overleg aan dat de Akufontein uniek is voor Nederland. Uniek als voorbeeld van een inrichting van een stadsplein uit de wederopbouwperiode en als een van de weinige voorbeelden van een integraal ontworpen plein uit deze periode. De fontein staat symbool voor het denken over gemeenschapszin tijdens de wederopbouw in het algemeen. Fontein en pleininrichting zijn een uitdrukking van de eigentijdse ideeën over modernistische bouwkunst qua opzet en vormgeving. Van belang is het samenspel van architectonische en sculpturale elementen. Er bestaat een onlosmakende samenhang tussen fontein inclusief terras met opstallen en het kunstwerk van Tajiri. Er is een nagenoeg gaaf gebleven visuele relatie tussen de fontein en de bebouwing rondom het Gele Rijdersplein. Er zou gestreefd moeten worden naar zoveel mogelijk behoud van authentiek materiaal. Aanpassingen zijn daarmee slechts zeer beperkt mogelijk zijn. Er is nog geen formeel advies van de RCE, maar de verwachting is dat bij adviesaanvraag de RCE niet

positief zal adviseren, omdat het monument teveel wordt aangetast. Technisch betekent dit dat de RCE bezwaar kan maken tegen het besluit van de gemeente tot aanpassing van de fontein en het verwijderen van de pergola.

2d. Marktinvesteringen

Indien er geen externe partijen gevonden worden die bereid zijn mee te investeren in de aanleg en de exploitatie van de ijsbaan op zich te nemen (en daarmee dus de marktinvesteringen van €233.000 niet tot stand komt) dan wordt de ijsbaan niet aangelegd.

2d. Provinciale bijdrage

In de investeringsagenda Arnhem Nijmegen is door de Provincie Gelderland ten behoeve van de Bruisende Binnensteden een reservering opgenomen binnen het programma Steengoed Benutten van €1 miljoen euro voor het Gele Rijders Plein. Er bestaat evenwel de mogelijkheid dat deze bijdrage toch niet komt. Indien

deze subsidie niet (of niet volledig) komt, kunnen wij geen uitvoering geven aan dit plan en zullen wij u informeren over de ontstane situatie en mogelijke alternatieven.

Financiën

Kostenopstelling:

Renovatie Fontein	€ 500.000
IJsbaan in fontein	€ 500.000
Vergroenen en inrichten plein	€ 200.000
Sloop pergola en afbreken muurtjes	€ 25.000
Nader onderzoek inclusief tijdelijke invulling	€ 200.000
Halfverdiept fietsparkeren	€ 400.000
Totaal:	*€1.825.000*

Dekking:

Bijdrage Provincie (Steengoed Benutten)	€ 912.000
Reservering fonteinonderhoud	€ 80.000
Reservering fietsenstalling mobiliteit	€ 100.000
Bestemmingsreserve BGB	€ 500.000
Marktinvesteringen	€ 233.000
Totaal:	*€1.825.000*

De kosten voor het plan voor het Gele Rijders Plein bedragen €1,8 miljoen euro. Hierin is €500.000 opgenomen om de fontein in de winterperiode te laten functioneren als ijsbaan. Voorwaarde hiervoor is dat dit ook geëxploiteerd kan en gaat worden door externe partijen en deze partijen ook bereid zijn om bij te dragen in de investering. Voor het overige bevatten de investeringen bedragen voor de sloop van de pergola en het herinrichten van het plein met meer groen en een vriendelijker fietsverbinding.

Voor het onderzoek naar de invulling van de roomdivider en het tijdelijk invullen zijn plankosten opgenomen. Voor de definitieve invulling is in ieder geval rekening gehouden met het halfondergronds realiseren van de

fietsenstalling. Voor het overige wordt ervan uitgegaan dat de invulling zichzelf kan dekken, doordat hier bijvoorbeeld bebouwing met een opbrengst komt.

Ter dekking van de kosten worden meerdere bronnen aangewend.

De provincie heeft bij het ondertekenen van de investeringsagenda Arnhem-Nijmegen aangegeven in het programma Steengoed benutten een bedrag te reserveren van maximaal 1 miljoen euro voor het Gele Rijders Plein waarbij het programma Steengoed Maximaal 50% van de kosten dekt. Om die reden is in de dekkingsvoorstellen rekening gehouden met een bedrag van 912.000 (=50% van de kosten).

Er wordt voorgesteld een bedrag van €500.000 euro beschikbaar te stellen uit de bestemmingsreserve Buiten Gewoon Beter. Dit budget is hier beschikbaar omdat dit overblijft bij het project Buiten Gewoon Beter in Malburgen dat financieel en inhoudelijk is afgerond. Indien blijkt dat er andere dekking mogelijk is (bijvoorbeeld uit grondopbrengsten), dan wordt dit in mindering gebracht op de bijdrage uit BGB

Reeds in de begroting beschikbaar zijn: Een bedrag van €80.000 euro gereserveerd in de begroting voor onderhoud van de fontein en een bedrag van €100.000 uit het bestaande investeringskrediet voor Verkeersinfrastructuur en bestemd voor de realisatie van de fietsenstalling.

Ook wordt uit de markt een bedrag van €233.000 verwacht. Hiervoor zijn partijen in beeld die tegenover de eenmalige investering dan ook de mogelijkheid van exploitatie op zich willen nemen.

Alleen de bijdrage van 1 ton voor het investeringskrediet voor Verkeersinfrastructuur is reeds opgenomen in de begroting. Voor zover het baten en lasten in 2017 betreft wordt dit opgenomen in bijgaande begrotingswijziging; voor zover het baten en lasten in 2018 betreft wordt dit opgenomen in de Meerjaren Programma Begroting 2018-2020.

Uitvoering

Uitvoering zal plaatsvinden na besluitvorming.

Communicatie

Naast inspiratie uit eerdere jaren waar al veel gesproken is over het plein, is op 25 maart en 27 maart een meet up geweest met bezoekers, bewoners en ondernemers. Dit is vastgelegd in het bijgevoegde inspiratieboek.

Over dit besluit zijn betrokkenen persoonlijk geïnformeerd (initiatiefnemer, erven, RCE etc.) en is een persbericht worden opgesteld.

Bijlagen

1) Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017
2) Inspiratieboek "Plein zoekt Smoel!"
3) Scenariostudie van RJ Kokke
4) De door de raad vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein
5) Begrotingswijziging

Stukken voor gemeenteraad

1) Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017
2) Inspiratieboek "Plein zoekt Smoel!"
3) Scenariostudie van RJ Kokke
4) De door de raad vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein
5) Begrotingswijziging

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

n.v.t.

Besluit van	
Zaaknummer	134574

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 april 2017, Cluster Strategie, Control en Ontwikkeling nummer: 134574;

besluit:

1) Kennis te nemen van het Inspiratieboek "Plein zoekt Smoel!", de scenariostudie van RJ Kokke en de door de Raad vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein 2011

2) In te stemmen met de Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017 en daarmee:

a) in te stemmen met het plan om de reuring aan de westzijde van het plein te versterken door de fontein op te knappen en nieuwe betekenis te geven en een ijsbaan in de fontein mogelijk te maken indien hiertoe de exploitatie rond is.

b) in te stemmen met het plan om de oostzijde van het plein te transformeren naar een luwteplek in de vorm van een sfeervol intiem plein waar het prettig wonen, werken en verblijven is door het plein te vergroenen en her in te richten.

c) in te stemmen met het verwijderen van de pergola en het doen van nader onderzoek naar (bebouwing als) roomdivider.

d) in te stemmen met de projectbegroting.

3) Een bedrag van maximaal € 500.000,= uit de bestemmingsreserve BGB te beschikbaar te stellen voor het Gele Rijdersplein

4) Akkoord te gaan met bijgaande begrotingswijziging

De griffier, De voorzitter,

Plan uitwerking Gele Rijders Plein 2017

Inleiding

De Arnhemse Binnenstad
Binnensteden zijn het kloppend hart van de stad. Daar wordt gewerkt, gewinkeld, gewoond, we gaan er uit en we ontmoeten elkaar. Het lijkt zo vanzelfsprekend, een centrum vol beleving. Toch staan binnensteden onder druk. Waar tot voor kort de recreatieve winkelfunctie dominant was in de binnenstad, werken we in Arnhem aan de transformatie van “place to buy" naar “place to meet". Deze koers is in 2015 ingezet met de nota "De Arnhemse Binnenstad 2015".

Compact Kernwinkelgebied
De rode lopers naar het kernwinkelgebied verlangen een aanpak die moet voorkomen dat het kernwinkelgebied de aansluiting op de omgeving verliest. Juist in die aanloopgebieden pakt de gemeente een rol. Dit betekent dat we in Arnhem toewerken naar een compacter kernwinkelgebied en ruimte bieden voor nieuwe concepten en functies buiten het kernwinkelgebied. We zoeken daarbij naar functies die de attractiviteit van de binnenstad vergroten en een kwalitatieve toevoeging bieden aan de functie van het gebied.

Visie Gele Rijders Plein 2011
Deze koers op de Arnhemse Binnenstad bevestigt de in 2011 vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein waarin als doel werd gesteld: "Het Gele Rijders Plein moet op termijn weer een vitale plek worden in de binnenstad. We zetten een koers in die naar onze overtuiging er stap voor stap voor kan zorgen dat het op en aan het Gele Rijders Plein goed wonen, werken en verblijven wordt. De essentie van de visie van 2011 is dat we:

- Duidelijkheid willen geven over positie van het plein in de binnenstad.
- Anno 2011 geen ruimte zien om een omvangrijk aantal extra vierkante meters kantoren en detailhandel toe te voegen. Goede commerciele functies zien wij dan ook met name waar het Gele Rijders Plein aansluit op het Willemsplein.
- Waar nodig actief ingrijpen in openbare ruimte.
- Initiatieven faciliteren en stimuleren die bijdragen aan economische vitaliteit en beleving van het plein.

Momentum
Dat de koers die voor de Arnhemse binnenstad is ingezet zijn vruchten begint af te werpen blijkt onder andere door de 20% stijging van het aantal transacties in 2016 ten opzichte van 2015 (Retailscan 2017, Strijbosch Thunnissen). Arnhem is nieuwe concepten rijker en ook de horeca zit in de lift. Op de kop van het Gele Rijders Plein is Stan & Co een gevierd succes, wat nieuwe horecaconcepten aanjaagt. Wonen in de binnenstad is weer hip en de toevoeging van woningen neemt een vlucht. De transformatie van het oude bankgebouw naar appartementen op het Gele Rijders Plein is daar een goed voorbeeld van.

Desalniettemin vraagt de verdere ontwikkeling van het gebied een impuls, de leegstand is nog groot en initiatieven als de realisatie van een Mercado markthal en de herbouw van de HBS met woningen en ambachtelijk invulling in de plint zijn ter ziele gegaan. Actiever ingrijpen in openbare ruimte, faciliteren van transformaties naar wonen danwel nieuwe economische functies is derhalve noodzakelijk.

In 2016 lijkt momentum te ontstaan. Partijen in de stad pakken initiatief en zijn bereid mede te investeren. De Arnhemse binnenstad heeft de wind

weer in de zeilen en als gemeente blijven we investeren in de openbare ruimte, ruimtelijke en infrastructurele projecten.

Dit is bekrachtigd met het door provincie Gelderland en Arnhem - Nijmegen ondertekenen van de Investeringsagenda Arnhem-Nijmegen. Doel is om fors in te zetten op de Bruisende Binnensteden. De provincie heeft voor transformatie Gele Rijders Plein dit jaar 1,0 miljoen gereserveerd. Deze overheidsinvesteringen lokken private investeringen uit en moeten zorgen voor nieuwe dynamiek en een prettige verblijfsomgeving.

Op basis van initiatief uit de stad heeft het college op 13 december 2016 besloten om voor de planuitwerking met betrokkenen 4 maanden uit te trekken. Tegelijkertijd is per 1 maart 2017 invulling gegeven aan het autovrij maken van het Gele Rijders Plein. OP weg naar een definitieve invulling van het plein is het tijdelijk ingericht als verblijfplaats met bomen, banken en speelaanleidingen en is de capaciteit van het fiets- en scooterparkeren vergroot. Hierbij is rekening gehouden met evenementen die nog gaan komen.

Deze nota geeft een weergave van de planuitwerking in de afgelopen 4 maanden. Naast inspiratie uit eerdere jaren waar al veel gesproken is over het plein, is op 25 maart en 27 maart een meet up geweest met bezoekers, bewoners en ondernemers (bijlage 1). Parallel aan het ophalen van inspiratie uit de stad is een scenariostudie (bijlage 2) gestart met de volgende opdracht:

- Maak een integrale (stedebouwkunidge, programmatische, als op inrichting- en gebruiksniveau) visie op hoofdlijnen voor het gebied Willemsplein-Johnny van Doornplein waarin via een aantal keuzemodellen gekomen wordt tot uitgangspunten voor het gebied.
- Tegelijkertijd en in samenhang hiermee te komen tot voorstellen voor een nieuwe betekenis voor het monument.
- En maak consequenties van keuzes op bovenstaande onderdeleninzichtelijk.

De resultaten van deze trajecten zijn integraal opgenomen in bijlage 1 en 2 en samengevat in hoofdstukken 2, en 3. Deze hebben geleidt tot een plan en vervolg aanpak zoals beschreven in hoofdstuk 4.

Collage historischekaarten en foto's

1600

1854

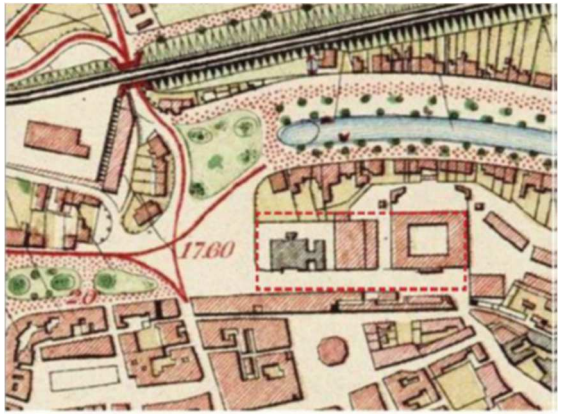

1873

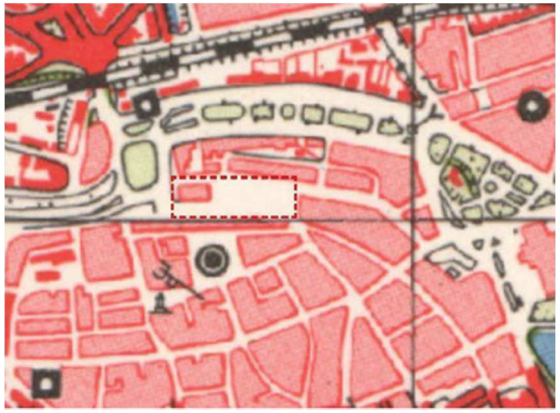

1950

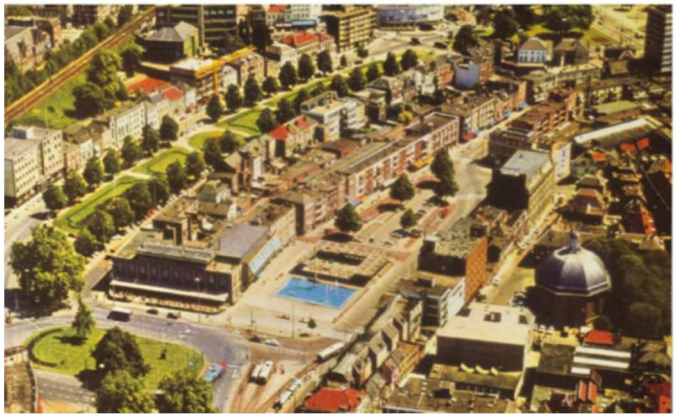

1961

1980

Het Gele Rijders Plein

Het Gele Rijders Plein is anders dan veel andere plekken in de binnenstad door de jaren heen niet altijd dezelfde ruimte geweest en heeft daarmee geen vaste geschiedenis of identiteit om op terug te vallen. In de middeleeuwen lag het gebied nog buiten de stad. In de 19e eeuw kwam er de kazerne voor de Gele Rijders. Ook werd in deze periode de HBS gebouwd. De kazerne werd in de oorlog vernietigd en niet meer herbouwd. De HBS is nog tot eind jaren 50 in stand gebleven. Pas begin jaren 60 ontstond het Gele Rijders Plein zoals we dat nu kennen met het wederopbouwmonument. Ten behoeve van de visie Gele Rijders Plein van 2011 (bijlage 3) en het Scenario onderzoek (bijlage 2) zijn analyses uitgevoerd die ten grondslag liggen aan onderhavig voorstel. Anno 2017 komen een aantal aspecten naar voren die we als rode draad zien voor de vervolg aanpak:

Entree binnenstad: Reuring

Het westelijk deel is een dynamisch gebied. Het bussenplein, de fietser, recente econmische ontwikkelingen liggen aan deze entree van de binnenstad. Hier is enerzijds Sonsbeek voelbaar en vormt anderzijds de entree tot het kernwinkelgebied via de Janspoort en de Jansstraat.

Monument

Het monument is verpauperd en, ondanks dat het als een ensemble is ontworpen functioneert de pergola niet. Het beeld, het water en de openbare ruimte erom heen worden gewaardeerd, maar mist naast reparatie ook functionaliteit door het hele jaar heen.

Oostelijk deel: luwte

Bij het oostelijk deel van het plein wordt, zeker nu de auto's er niet meer mogen parkeren, voelbaar dat dit een luwtedeel is waar het groen van de platanen voor binnenstedelijke begrippen een grote kwaliteit is. Naast een aantal transformaties naar wonen domineert de leegstand.

Fietser

Zowel fietsroute als fietsenstalling zijn functioneel van belang. De eenvoudige fietsenstalling draagt bij aan verrommeling van het gebied en de huidige inrichting van de fietsroute belemmert een samengang van de verkeerstromen voetgangers en fietsers, zoals dit bij een plein past.

Inspiratie uit de stad

Na wat is komt altijd wat kan zijn
dus spreek ik mijn verlangen uit,
voor het vooruitzicht van dit plein.

Jesse Laport, 2017
Stadsdichter Arnhem

Met nevenstaand gedicht riepen we iedereen op hun inspiratie voor het plein in te brengen. Dat kon op meerdere manieren. Op zaterdag 25 maart is een meet-up op het plein zelf georganiseerd. Daar kon iedereen zijn ideeën inbrengen en bracht een sneltekenaar de suggesties in beeld. Maandag 27 maart was er, mede op verzoek van ondernemers uit de binnenstad, een bijeenkomst waar ondernemers hun ideeën kwijt konden. Voor mensen die hun ideeën liever digitaal wilden delen was er de website meedoeninarnhem.nl. Ook op de Facebook-pagina en op het Instagram-account van de gemeente zijn ideeën binnengekomen. In bijlage 1 zijn alle ideeën gebundeld in het inspiratieboek "Plein zoekt smoel!".

Opbrengst van sneltekenaar Sjoerd Verbeek

Scenario's

Om inzicht te krijgen in de verschillende mogelijkheden voor het plein en de effecten van verschillende keuzes, is een aantal scenario's uitgewerkt.

Restauratie of beperkte aanpassing:

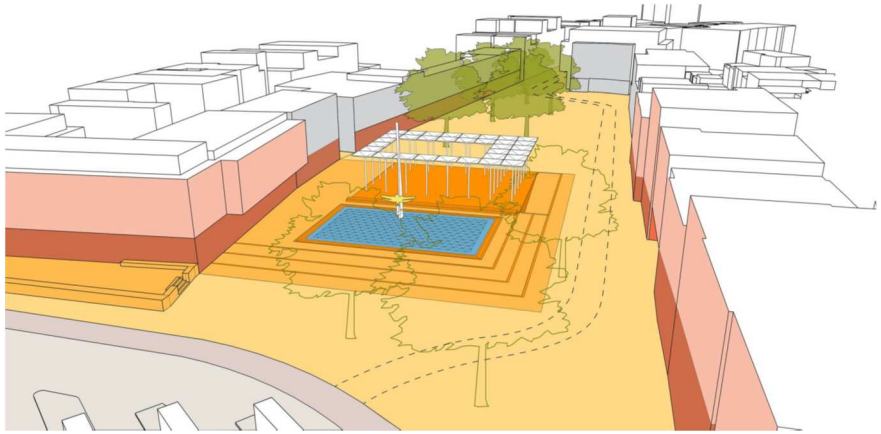

Een allereerste scenario is restauratie van het monument in oorspronkelijke staat. Voordeel van dit scenario is dat het wederopbouw monument in zijn oude luister hersteld wordt. Met enkele aanpassingen met respect voor het monument zoals het beter beloopbaar maken van de bestrating rondom de fontein, het verwijderen van muurtjes en het aanbrengen van een verhoogde vloer in de fontein waardoor de fontein in de winter als schaatsbaan en bij festiviteiten als podium of vloer te gebruiken is, kan de fontein een nieuwe betekenis krijgen.

Belangrijkste nadeel is echter dat er geen geloof is dat de patio met de pergola bij enkel restauratie een nieuwe functie kan krijgen. Door de jaren heen zijn er meerdere pogingen gedaan, zoals een terrasfunctie voor omliggende horeca of evenementenruimte, maar deze hebben nooit geleid tot een goed functioneren van de plek. Ook aanpassingen van de pergola ,door hem bijvoorbeeld te verhogen, geven onvoldoende vertrouwen bij zowel initiatiefnemer JMA als gemeente dat hier tot een volwaardige exploitatie kan worden gekomen. De vele kolommen van de pergola en het feit dat hij niet volledig overdekt is, maken dat de ruimte vrijwel niet te programmeren is voor bijvoorbeeld een muziekbandje of boekenmarkt.

Bebouwing voor op het plein (HBS-variant)

Een ander scenario is herstel van de singelwand door verwijdering van het monument en toevoegen van bebouwing. Deze variant is stedenbouwkundig een goede oplossing. Naast complete verwijdering van het monument geeft deze variant minder ruimte voor een verblijffunctie aan Willemsplein en zicht op de Janspoort.

Scenarios met een roomdivider tussen de pleindelen

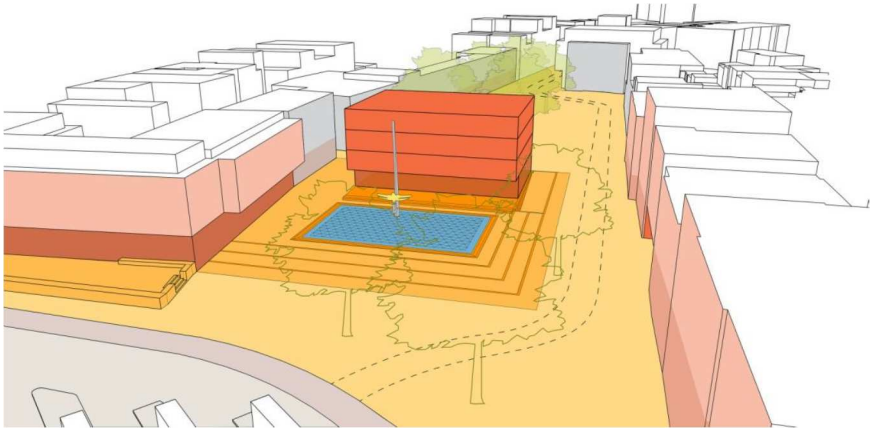

Er zijn diverse scenario's onderzocht met een "roomdivider" tussen de twee pleindelen. In deze varianten wordt de reuring aan de Willemspleinzijde kant gescheiden van de luwteplek aan de achterzijde van het plein. Hier is ook meer woonruimte denkbaar door bebouwing. Aan de achterzijde ontstaat een intiem plein waar met groen of een parkachtige

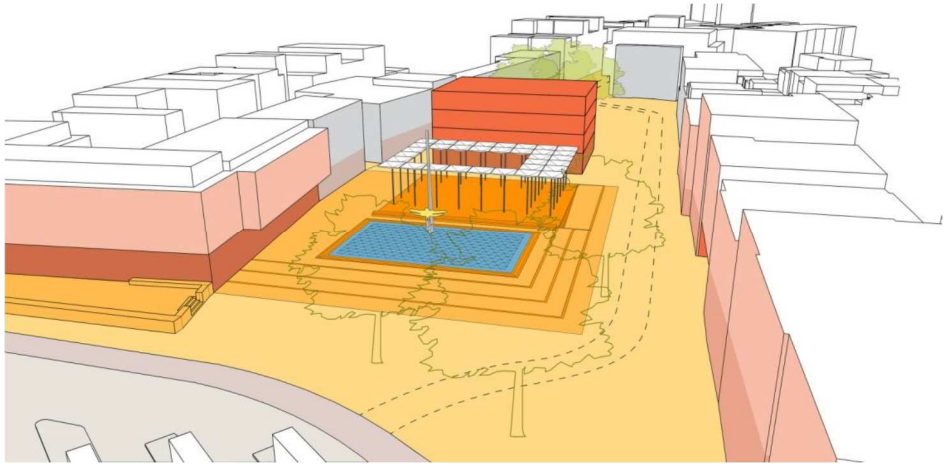

invulling een sfeervol luwteplein kan worden ingericht. Aan de voorzijde krijgt de fontein een decor of achterwand waardoor de fontein ook een bepaalde intimiteit krijgt die het plein tot een volwaardig horecaterras in dynamische invulling kan omvormen. In deze varianten kan de fontein worden gerestaureerd evenals het beeld van Tajiri. De aanpassingen zoals omschreven bij de eerste variant om de fontein het hele jaar door interessant te maken, kunnen ook bij deze scenario's worden uitgevoerd. Aan de Willemspleinzijde kan het plein mogelijk worden vergroot door een herschikking van de busperrons en de voorruimte rondom de fontein met meer bomen aan te kleden, waardoor de fontein beter in de ruimte komt te liggen en de entree naar de Janspoort meer zichtbaar kan worden. Dit is afhankelijk van (on-)mogelijkheden vanuit Openbaar vervoer die hier niet strijdig mee mogen zijn. De fietsroute wordt gastvrijer vormgegeven om de verschillende verkeerstromen beter te begeleiden en onderling te kruisen.

Scenario met bebouwing achterop het plein

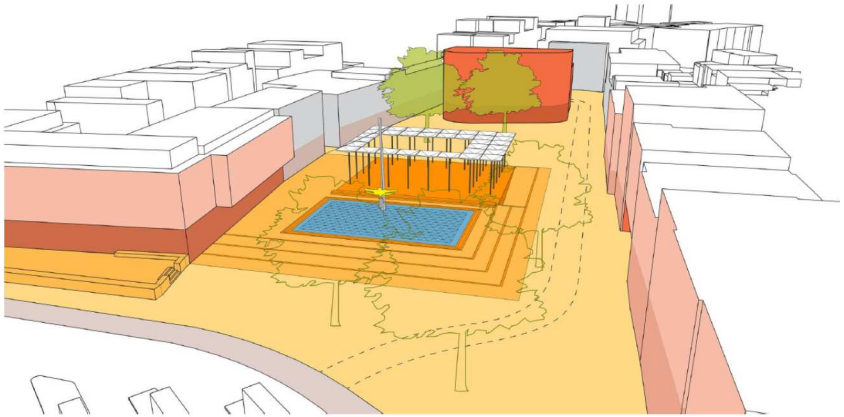

Bij restauratie van het monument in enige vorm kan achterop het plein een bouwvolume worden toegevoegd. Dit volume dat bijvoorbeeld uit woningen kan bestaan maakt het totale plein kleiner en geeft het daardoor meer intimiteit. Nadeel hiervan is dit geen oplosisng geeft om de pergola een nieuwe betekenis te geven en doet het minder recht aan het uitgangspunt van reuring en luwte gebied.

Plan en aanpak

Al in de visie op Gele Rijders Plein uit 2011 constateren we dat het gebied tussen Willemsplein en Johnny van Doornplein aan het verkleuren is. In de visie op de Binnenstad uit 2015 is deze analyse herbevestigd: "Het Gele Rijdersplein doorgaat een transformatie van detailhandel naar meer wonen, werken en verblijven".

Het kernwinkelgebied wordt compacter en de Looierstraat en het Gele Rijders Plein zijn daarmee niet meer een primair winkelgebied. Het Willemsplein vormt via de Janspoort en Jansstraat een belangrijke entree van binnenstad met reuring en dynamiek. Aan het andere uiteinde van het gebied vormt het Johnny van Doornplein ook een entree en rode loper naar de binnenstad.

Het gebied aan de kant van het Willemsplein is het dynamische deel van het plein. Met functies als Stan en Co, Mam's, Perplex en Workstation zien we dat deze plek een andere dynamischere activiteit kent dan het luwere deel van het plein. Hier ligt ook een belangrijke entree van de binnenstad vanaf het Willemsplein via de Janspoort die onvoldoende kwaliteit heeft.

De fontein biedt een basis voor dynamiek en is in de zomerperiode ook een gewaardeerde plek, maar heeft een jaarrond functie nodig. Het beeld van Tajiri verdient veel meer aandacht en valt nu weg tegen de achtergrond van de pergola waardoor waardering beperkt is.

Een jaarronde functie is ook nodig omdat dit deel van het plein een belangrijke functie heeft als rode loper naar de binnenstad en een schakelpunt is tussen Zypsepoort, Willemsplein en Janspoort. Een modernisering en upgrading van functionaliteit is daarom ook nodig.

Het gebied van Gele RijdersPlein en Looierstraat is een gebied dat in transformatie zit van leegstaande winkels naar een woon-/werkgebied in relatieve luwte aan de rand van het kernwinkelgebied. Het plein met haar mooie bomen kan daarmee het centrum worden van een prettig verblijfgebied in een woonomgeving in plaats van een winkelgebied. Er is veel vraag naar wonen in de binnenstad, de trek naar binnensteden is overal te zien, zowel bij alleenstaanden als bij gezinnen. Dat vraagt ook om kwaliteit in de openbare ruimte.

Door het opheffen van de parkeerfunctie op het plein plein en de tijdelijke inrichting ontstaat al een sfeer die meer uitnodigt om te verblijven en waar ook ruimte is voor ontmoeten. De omgeving verandert al en wonen krijgt steeds meer aandeel in dit gebied. De eerste aanvragen voor transformaties van winkelpanden naar woningen liggen er al, wat bevestigt dat ook de markt ziet dat dit gebied kansen biedt voor wonen.

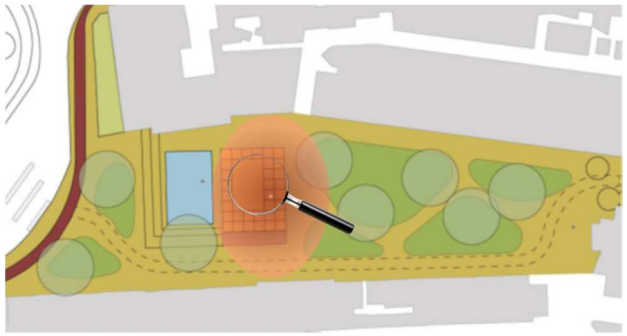

De pergola vormt de scheiding tussen de twee pleindelen. Deze heeft in feite nooit gefunctioneerd. Het is een unheimische plek in de stad geworden, waar niemand zich graag ophoudt. Maar die wel als roomdivider werkt tussen de pleindelen. De meest gehoorde opmerking is dat de pergola ook in gerestaureerde vorm geen enkele betekenis zal geven aan het gebied en daarmee is ook in onze optiek noodzakelijk om de pergola te verwijderen en studie te verrichten naar een roomdivider die recht doet aan het functioneren van het gebied.

Reuring en Dynamiek Westzijde

Aan de westelijk zijde van het plein worden de volgende maatregelen uitgewerkt in een ontwerp:

- Het gebied zal ontdaan worden van functieloze muurtjes en verrommeling.
- In de fonteinbak zal een verhoogde vloer worden geplaatst waardoor er meer functionaliteit is als de fontein uit staat. Hierdoor ontstaat meer ruimte bij bijvoorbeeld evenementen.
- Tevens zal indien financieel haalbaar een vriesinstallatie aangebracht worden om in de winter functie toe te voegen. Dit is mede afhankelijk van een exploitant en medefinancier.
- Het beeld zal gerestaureerd worden en meer uitgelicht worden door bijvoorbeeld een verlichtingsplan.
- De kiezels worden hergebruikt en verwerkt in een geslepen steen.
- Door verlegging en betere inpassing van de fietsroute ontstaat een vriendelijker gebied voor voetganger en fietser.
- De Janspoort, als entree van het kernwinkelgebied, wordt meegenomen in het ontwerp.
- De fietsenstalling als functie is waardevol en zal afhankelijk van keuzes ter plaatse de van roomdivider zijn definitieve plek krijgen
- Bij de voorgestelde ingrepen wordt zo veel mogelijk ingespeeld op de monumentale kwaliteiten van de fontein en omgeving en wordt waar mogelijk, oorspronkelijk materiaal hergebruikt.

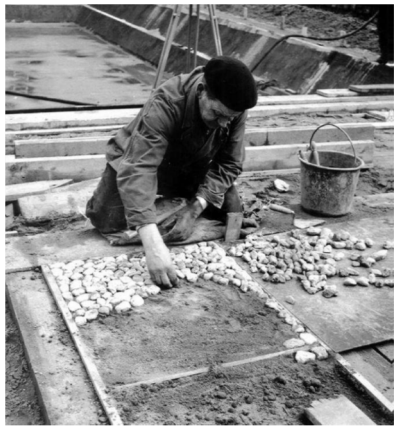

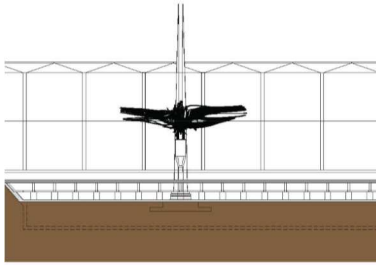

Luwte en ontmoeten in het groen oostzijde

Aan de oostelijke zijde van het plein worden de volgende maatregelen uitgewerkt:

- Het plein wordt groener ingericht waarbij aandacht is voor spelende kinderen.
- Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheid om op het plein kleine evenementen te houden zoals boeken- en brocantemarkten, foodtruckfestivals etc.
- Transformaties naar wonen of andere niet-winkelfuncties in de Looierstraat en aan het plein worden gestimuleerd door inzet van het transformatieteam.
- Bij de inrichting van het plein moet ook rekening worden gehouden met transformaties naar woningen.

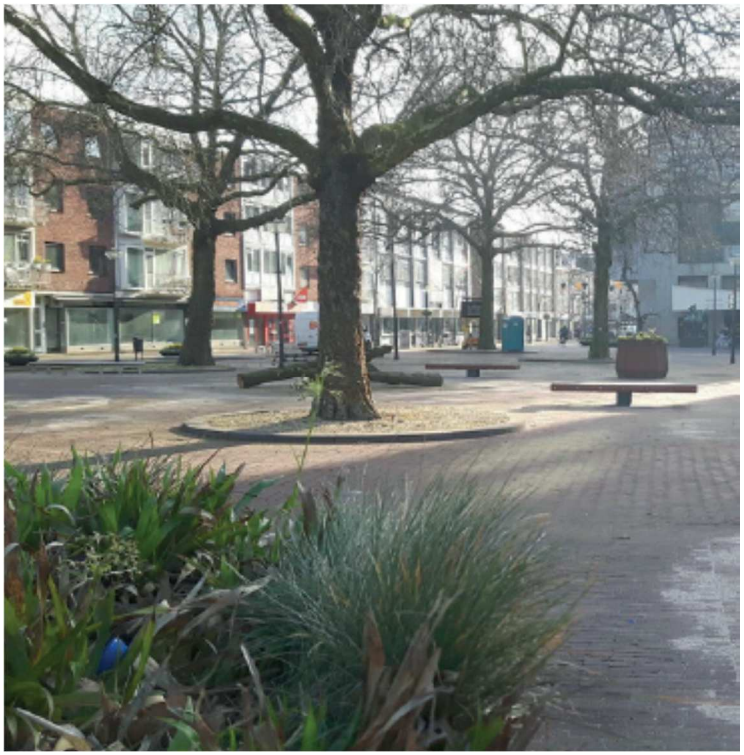

Roomdivider

Een roomdivider die recht doet aan aan het functioneren van het gebied.

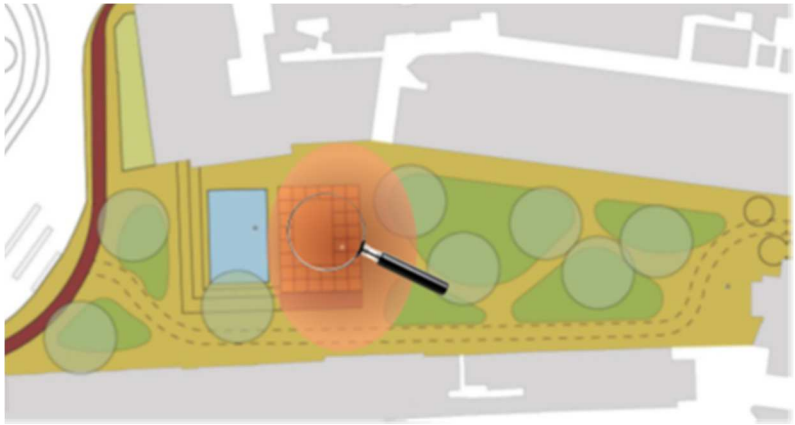

Het tussengebied waar nu de pergola staat wordt nader onderzocht. Deze locatie moet werken als een roomdivider tussen de twee pleindelen en daarmee tussen de reuring en de dynamiek aan de ene zijde en de luwte aan de andere zijde. Een eventueel gebouw of andere invulling moet een goede achtergrond geven voor het beeld van Tajiri en deze beter zichtbaar en tot zijn recht laten komen als in de huidige situatie. De fontein moet een prettige omgeving krijgen en een zekere intimiteit waardoor het plezierig vertoeven is aan de fontein. Eventuele bebouwing moet tweezijdig zijn: een achtergrond voor het beeld en een voorkant naar het achterliggende luwteplein. Aan deze zijde zou wellicht wonen een goede invulling zijn.

Om goed te kunnen voelen wat de ruimtes nodig hebben is een onderzoek ter plaatse nodig om in de tijdelijkheid te kunnen voelen wat werkt en wat niet werkt.

De volgende maatregelen worden genomen:

- De pergola wordt verwijderd.
- Ter plekke wordt een tijdelijke roomdivider gecreeerd die onderdeel is van het nader onderzoek naar toekomstige invulling.
- Een nader onderzoek naar de roomdivider waarbij gedacht wordt aan bebouwing met tweezijdigheid naar reuring en luwte. Hierbij worden in ieder geval aspecten meegenomen als; programma (Wonen, Horeca), kwaliteit openbare ruimte, architectuur, het beeld van Tajiri en wordt zo veel mogelijk ingespeeld op de monumentale kwaliteiten van de fontein en omgeving en wordt waar mogelijk, oorspronkelijk materiaal hergebruikt.

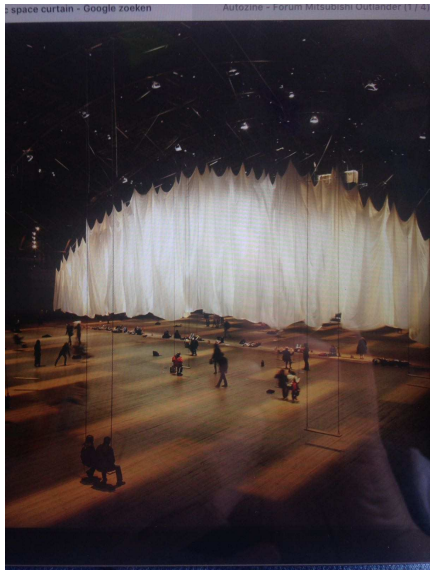

Deelnemers ronde tafelgesprek 9 oktober 2019
Gele Rijdersplein/roomdivider
n.a.v. Evaluatie en doorkijk vervolg Gele Rijdersplein
locatie: Rijnstroom
tijdstip: 18h45

De heer Yildirim Restaurant Nişantaşı
De heer Wind (ovb) Platform Binnenstad Arnhem
De heer Brouwer namens erven Brouwer en Tajiri
De heer Lavooij stedenbouwkundige
De heer Elemans Betrokken bij rijksmonument AKU-fontein
De heer Kuijpers Betrokken bij rijksmonument AKU-fontein
De heer van Empel Klankbordgroep/bewoner
De heer Blankenstein Erfgoedvereniging Heemschut
De heer Janssen Eigenaar van het pand Royal (mede namens de huurders)
De heer van Dijk Vereniging Stadsschoon Arnhem

Plein zoekt smoel!

Inspiratieboek

Gemeente Arnhem

Voorwoord

Het Gele Rijders Plein verdient beter. Dat schreven we half maart in een oproep aan Arnhemmers om hun ideeën voor dit plein met ons te delen. Arnhem lijkt een haat/liefde verhouding met het plein te hebben. Het is in ieder geval een plein dat emoties oproept en waar mensen zich betrokken bij voelen. Die betrokkenheid moeten we koesteren. Maar we moeten ook keuzes durven te maken. Keuzes die mogelijk niet voor eeuwig zijn maar die wel duidelijkheid geven.

Het plein ontbeert feitelijk een eigen identiteit. Het heeft in het verleden al verschillende functies gehad. Zo stond er de Willemskazerne, heeft het Thorbeckelyceum er gestaan en heeft het tot voor kort gefunctioneerd als parkeerplaats en evenemententerrein. Kortom een verscheidenheid aan functies die niet voor eeuwig bleken.

Om iedereen de kans te geven hun inspiratie voor het plein met ons te delen zijn verschillende mogelijkheden georganiseerd. Zo was er op zaterdag 25 maart een meet-up op het plein zelf. Daar kon iedereen die dat wilde zijn ideeën delen en bracht een sneltekenaar de suggesties in beeld. Maandag 27 maart was er, mede op verzoek van ondernemers uit de binnenstad, een bijeenkomst waar ondernemers hun ideeën kwijt konden. Voor mensen die hun ideeen liever digitaal wilde delen was er de website meedoeninarnhem.nl. Maar ook op de Facebook-pagina en op het Instagram-account van de gemeente kwamen ideeën binnen.

Bijgaand inspiratieboek biedt een overzicht van de ideeën die zijn opgehaald. Ik wil iedereen die zijn of haar inspiratie met ons gedeeld heeft bedanken. De opbrengst van alle suggesties zijn waardevol en dragen daarmee bij aan ons doel om het Gele Rijders Plein te verbeteren.

Ine van Burgsteden,
Projectwethouder Gele Rijdersplein
April 2017

Foto-impressie 25 maart

BEZOEKERS

Groen, groen en nog eens groen
Het meeste genoemde idee van allemaal. Het Gele Rijders Plein zou meer groen moeten krijgen. Maak er een stadspark van, zet er meer (fruit)bomen en planten neer, leg er gras in, laat er water lopen. Het zijn toekomstbeelden van bezoekers.

21 deelnemers vinden dit een goed idee

Werkplekken op het plein
Je laptop openklappen en gebruik maken van een wifi-verbinding. Terwijl je zit op een stoel of bank met daarvoor een tafel, werk je aan een studieopdracht of ben je met je werk bezig. In de zon en in de buitenlucht.

4 deelnemers vinden dit een goed idee

Meer horeca
Er mag meer horeca gevestigd worden op en rond het plein. Als de zon schijnt, dan heeft het hele plein zonlicht. Ideaal voor horeca met een terras. Maak er meer restaurants, meer cafés en meer koffietenten.

4 deelnemers vinden dit een goed idee

Foodtrucks & live muziek
Het plein leent zich uitstekend voor foodtrucks vinden bezoekers. Daarnaast zouden ze graag live muziek in de weekenden willen.

9 deelnemers vinden dit een goed idee

Markt
Bezoekers zien het Gele Rijders Plein ook als ideale plek voor de warenmarkt, een boekenmarkt, een vrijmarkt of een rommelmarkt.

7 deelnemers vinden dit een goed idee

Wederopbouwplein
Maak van het Gele Rijders Plein een echt wederopbouwplein en geef het een zwaartepunt. Plak de voorgevel van Royal aan een overdekte versmarkt noord/zuid gericht. Het plein krijgt beslotenheid intimiteit en eenheid van stijl.

7 deelnemers vinden dit een goed idee

Vermaak voor kinderen
De binnenstad is voor jong en oud. Het plein is een mooie plek voor kinderen die willen spelen. Zet een (duurzame) speeltoestellen neer zodat kinderen die in de binnenstad komen of wonen ook buiten kunnen spelen. Een mooie plek voor een speeltuin.

7 deelnemers vinden dit een goed idee

Parkeren
De één wil juist wel parkeren op het Gele Rijders Plein de ander geeft juist aan blij te zijn dat er niet meer geparkeerd kan worden. Er zijn zowel voorstanders als tegenstanders.

7 deelnemers vinden dit een goed idee

Een tribune
Bouw een tribune op het plein zodat mensen plaats kunnen nemen als er mensen optreden.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Fietsenstalling
Fijn dat er een fietsenstalling is. Alleen mag deze minder prominent aanwezig zijn. In Rotterdam hebben ze het al; een verlaagde fietsenstalling met daaromheen veel groen. Mensen kunnen hun fiets parkeren en het plein heeft toch een groene uitstraling.

4 deelnemers vinden dit een goed idee

Houd er een duurzaamheidsexpositie
Een plein waar beelden staan die gemaakt zijn van afval.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Een stadsstrand
Stadsstranden zijn kunstmatig aangelegde stranden in een stad. Het is hierbij de bedoeling om de stad meer uitstraling te geven en om de bewoners van de stad toch een beetje van een strand te kunnen laten genieten, zonder dat ze hiervoor ver weg hoeven te gaan. Stadsstranden zijn redelijk nieuw, maar toch al gebruikt in veel steden zoals Amsterdam en Parijs.

3 deelnemers vinden dit een goed idee

Aardvarken naar het Gele Rijders Plein
Het aardvarken ligt nu bij Rozet. Dit is tijdelijk. Geef het aardvarken een nieuwe plek op het Gele Rijders Plein. Een bezoeker gaf aan dat het een mooie verbinding tussen Burgers Zoo en de binnenstad van Arnhem zou zijn.

2 deelnemers vinden dit een goed idee

Een schaatsbaan
In de koude maanden een schaatsbaan op het Gele Rijders Plein. Jong en oud die lekker aan het schaatsen zijn. Lampjes die branden en mensen die genieten van een warme choco.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Skateplein
Maak er faciliteiten voor skaters. Op dit moment gaan veel skateboarders naar Arnhem Centraal. Hier wordt zowel positief als negatief op gereageerd. Door er halfpipes of quaterpipes te plaatsen hebben skaters hun eigen plek.

4 deelnemers vinden dit een goed idee

Fontein
Restaureer de fontein en laat het water verschillende kleuren spuiten. Oranje tijdens Koningsdag. Geel/zwart als Vitesse een belangrijke wedstrijd speelt etc.

6 deelnemers vinden dit een goed idee

Fontein opknappen
De fontein opknappen en verplaatsen naar het midden van het plein.

4 deelnemers vinden dit een goed idee

Kleinschalige evenementen
Een foodtruck, een koffiestand, iemand die een instrument bespeelt, kleinschalig vermaak voor omwonenden en passanten van het Gele Rijders Plein.

8 deelnemers vinden dit een goed idee

Geen hangplek
Een omwonende geeft aan niet dat het geen hangplek moet worden.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Pergola
De pergola mag verdwijnen van het plein. Het is geen toegevoegde waarde meer en het doet afbreuk aan de uitstraling van het plein.

6 deelnemers vinden dit een goed idee

Parkeren
Maak er parkeerplaatsen van voor omwonenden. Een omwonende geeft aan dat het ‘s avonds of ‘s nachts een onguur plein is wat een onveilig gevoel geeft. Nu er niet meer geparkeerd kan worden, moeten omwonenden een stuk lopen voor hun auto. Een andere omwonende geeft aan dat er een parkeergarage mag komen.

2 deelnemers vinden dit een goed idee

Bezoekers inspiratiedag 25 maart

Restaureer het monument
Restaureer het monument zodat het een visitekaartje voor het plein wordt.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Maak een park met daaronder een parkeergarage
Zowel groen als een plein waar mensen hun auto kunnen parkeren. De parkeergarage moet ondergronds gebouwd worden. Het park is bovengronds en een plek waar mensen kunnen werken en studeren.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Terras
Meer terrassen realiseren op het plein. Het plein vangt de hele dag zon.

4 deelnemers vinden dit een goed idee

Fietsenstalling
Een ondernemer vindt dat het pand van de Bristol zeer geschikt is om er een fietsenstalling van te maken. Het is goedkoper dan een ondergrondse fietsenstalling te maken.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Auto's in de Looierstraat
Laat de auto's weer toe in de Looierstraat. Laat ze draaien op de kop van het Gele Rijders Plein. De ondernemer ziet dan weer toekomst voor zakelijke dienstverlening zoals uitzendbureaus en winkels.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Realiseer een aantrekkelijke looproute
Vanuit het station, de Looierstraat of via andere wegen een aantrekkelijke route creëren richting het Gele Rijders Plein.

1 deelnemer vindt dit een goed idee

Bezoekers inspiratiedag 25 maart

Foto-impressie 25 maart

Inspiratie ondernemersavond

Fietsenstalling
Ondernemers hebben de voorkeur voor een spreiding van de mogelijkheden om fietsen te stallen over de gehele binnenstad. Indien er toch gekozen wordt voor een grote bewaakte stallingsplek, maak er dan iets bijzonders van! Neem als voorbeeld Alphen aan de Rijn. Zie inspiratiebeeld op pagina 14.

Fontein
Fontein met het monument is van toegevoegde waarde voor het gebied! Dit water beter uitnutten voor de openbare ruimte
(Zie pagina 11).

Pergola
Pergola functioneert nu niet en is een sta-in-de-weg. Maak er een bijzonder bouwwerk van (inspiratie Sevilla op pagina 10 en 15) die een optimale toevoeging geeft aan de publieksruimte. Geeft een mooie scheiding tussen reuring/luwte kant van het plein met een functie voor de openbare ruimte (concert, overdekte antiek/boeken etc markt). Daarnaast kan bij grote evenementen de “luwte zijde” betrokken worden, waardoor het plein multifunctioneel kan worden gebruikt.

Attractie
Stad als attractie. De binnenstad gaat meer dan alleen om shoppen. Beleving staat voorop en ook na 18.00 uur is er een binnenstad. Inspiratie: reuzenrad. Zie pagina 13.

Luwte versus reuring
Plein bestaat uit een reuringzijde op de “kopse kant” van het plein en “luwte gebied” aan de achterzijde. Luwtezijde geschikt voor rommel en antiekmarkten.

Scheiding
Afscheiding tussen luwte- en reuringzijde is wenselijk, pas echter op voor mono-functionaliteit van het totaal. Zoek niet direct in de bebouwing van “gezochte toevoegingen”, maar benadruk het gebruik van de openbare ruimte.

Janspoort
Graag veel aandacht voor de Janspoort als toegang tot de binnenstad. Moet veel beter uitgelicht worden en nu de kans om hier aandacht op te vestigen.

Parkeren & flitsparkeren
Ondernemers zien graag mogelijkheden voor bewonersparkeren in het gebied, bijvoorbeeld in het Bristolpand. Flitsparkeren is een wens in de Looierstraat.

Inspiratie: Metropole Parasol, Sevilla

Redevelopment of Plaza de la Encarnacion, Seville, Spain
Function: archeological site, farmers market, elevated plaza, multiple bars and restaurants
Site area: 18,000 square meters
Building area: 5,000 square meters
Total floor Area: 12,670 square meters
Number of floors: 4
Height of the building: 28.50 meters
Structure: concrete, timber and steel
Principal Exterior: timber and granite
Principal interior material: concrete, granite and steel
Designing period: 2004-2005
Construction period: 2005-2011
Building/Cost: 90 Million Euro

Maar dan op kleinere schaal

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

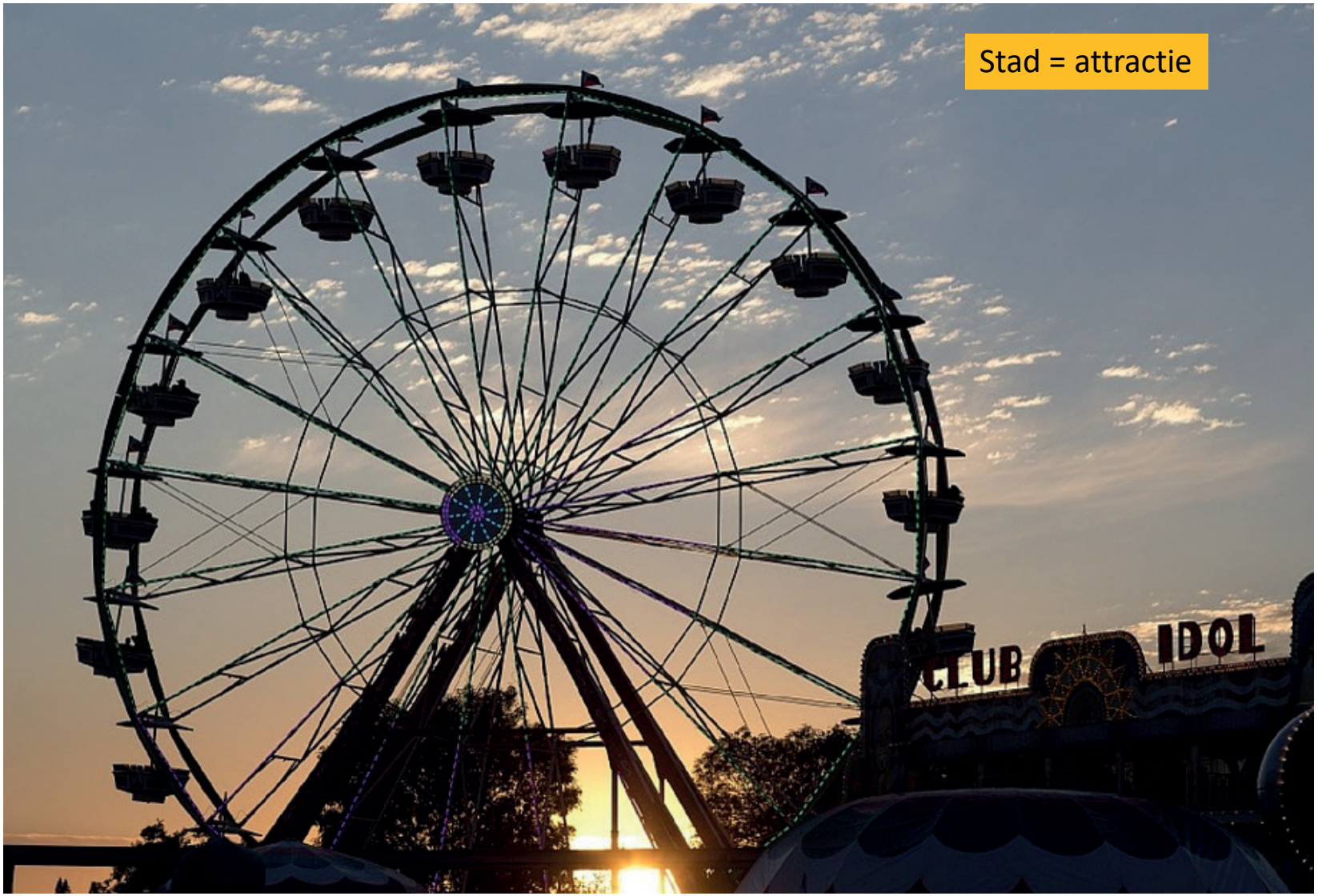

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

En / of: een fietsenstalling, maar dan zó dat die in het beeld iets bijdraagt

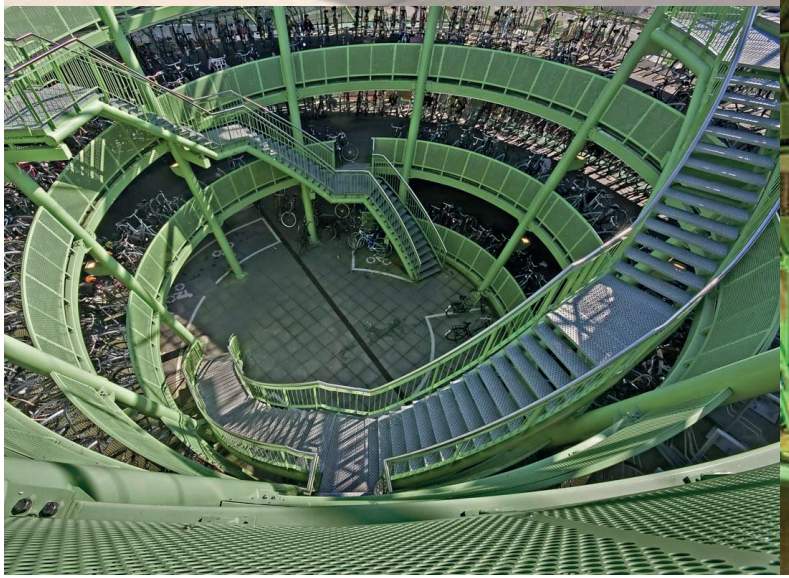

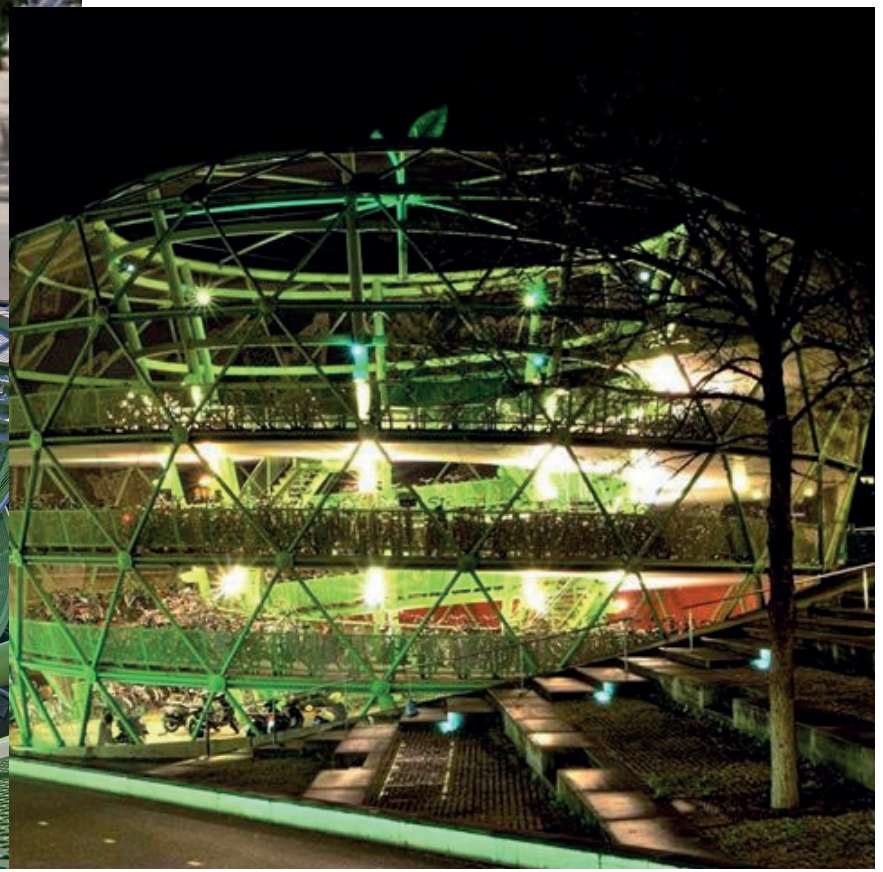

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

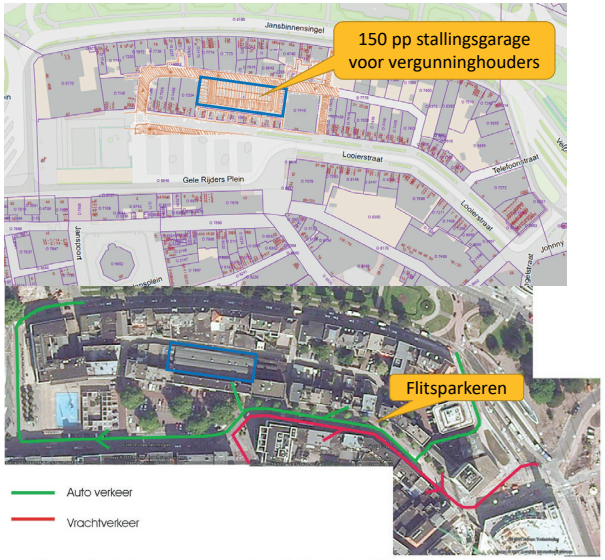

Figuur 1: Eenrichtingsverkeer voor auto's en afwikkelen langs Willemsplein (bron Google Earth).

Maar in elk geval:
toevoegen parkeren t.b.v. vergunningen voor huidige en nieuwe bewoners noordschil Binnenstad, en ondernemers.

Stel 150 plaatsen (is mogelijk op Bristol-kavel)

Flitsparkeren brengt de plint weer tot leven (geen retail, maar dienstverlening / commerciële ruimte / praktijkruimte)

Zondagmiddagconcert, openluchtmarkt, buitenpodium, stedenbouwkundige scheiding, eye catcher, ...

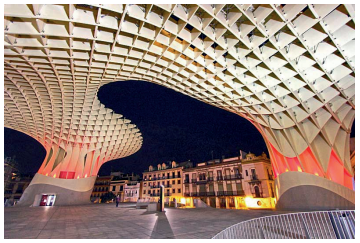

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

colofon

City Centrum Arnhem

Zetta Stichting voor maatschappelijk vastgoed

SAB Stedenbouwkundig adviesbureau Arnhem

Orke Management bv

Rejoko beheer bv

D&M architecten

Lay out folder SAB Arnhem

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

Aanleiding

Over het Gele Rijders Plein wordt al heel lang en heel veel gepraat. Niet alleen door de gemeentelijke politiek, maar ook door bewoners en ondernemers op en rond het plein en elders in de stad. Daar is ook aanleiding toe. Was het plein vroeger, samen met de karakteristieke omringende gebouwen, van ondermeer de HBS, een plaats van betekenis, tegenwoordig ligt het plein min of meer geïsoleerd tussen de Jansbuitensingel en de lange zuidelijke pleinwand naar de binnenstad. Dit komt onder meer doordat het plein niet meer bereikbaar is voor doorgaand verkeer en ook de ruimtelijke en functionele verbinding met de rest van de binnenstad ontbreekt. Dit heeft onder andere leegstand tot gevolg, onlangs geïllustreerd door het vertrek van de EkoPlaza, die stelt "meer in het zicht te willen zitten, het Gele Rijders Plein is een achteraftplek" (De Gelderlander 15 maart 2014).

De ligging van het Gele Rijders Plein aan de rand van de binnenstad biedt kansen om het plein en de bebouwing weer een functie te geven die niet alleen vernieuwend is voor de binnenstad van Arnhem, maar ook sociaal-maatschappelijk verbonden is met de stad. Eerste aanzetten hiervoor zijn er al:

- De herbouw van de HBS;
- Plannen voor een hotel in het voormalige gebouw van de ABN-AMRO;
- Mobiele units voor startende ondernemers;
- Leer- en werkplaatsen in bestaande winkelpanden.

Maar er is meer nodig. Het Gele Rijders Plein moet zich kunnen laten zien en moet herkenbaar zijn als kenmerkende en mooie plek in de stad. Daar willen Arnhemse ondernemers mee aan de slag. Nu niet meer praten, maar doen. In dit document laten wij zien hoe we dit gaan doen en wat ons voor ogen staat.

De Groene Fabriek

Arnhemse stadstuin voor wonen, werken en winkelen

De Groene Fabriek haalt het groen en ondernemend Arnhem naar de binnenstad. Het is een uniek 'Arnhems' plein. Enerzijds dynamisch met economische activiteit, anderzijds een groene plek in de binnenstad waar het fijn verblijven is.

De Groene Fabriek biedt ondernemende mensen de mogelijkheid om op het plein een eigen bedrijf te starten in een levendige omgeving met andere startende ondernemers. Met de geboden faciliteiten ontstaat er voor starters een laagdrempelige toegang tot De Groene Fabriek. Daarnaast worden op De Groene Fabriek ook ambachtelijke beroepen beoefend en is sprake van opleidingen in de trend van "meester-gezel" verhoudingen, waarmee een nieuwe bron van economische activiteit wordt aangeboord. Deze kan variëren van fietsenmakers tot bakkers, slagers en brouwers van "Arnhemsch" bier.

De Groene Fabriek vormt ook bij uitstek de plaats waar de plek van Arnhem als regionale hoofdstad van een sterk op regionaal en biologisch geteeld aanbod aan voedsel, tot uitdrukking komt. De economische activiteiten zijn op een innovatieve wijze ingebed in een vergroende omgeving. Duurzame, innovatieve keuzes bij deze inrichting zijn hierbij de standaard.

Organisatie

Op en rond het Gele Rijders Plein is sprake van een groot aantal verschillende soorten partijen met uiteenlopende en soms tegengestelde belangen. Om een ontwikkeling van het plein vorm te geven vinden wij kennis over en begrip van de verschillende rollen en partijen nodig, samen vormen zij immers de bouwstenen voor de totstandkoming van een effectieve samenwerking op en rond het plein.
Dit pleit in de voorbereiding en bij de verdere uitwerking van bestaande ideeën voor een grondige lokale en misschien wel regionale krachtenveldanalyse en het helder beschrijven van de belangen en rollen van betrokkenen, op basis waarvan een gebiedsspecifiek samenwerkingsverband kan worden gebouwd en de hierbij behorende strategieën en een plan van aanpak kunnen worden gemaakt.
Voor de vormgeving van een samenwerkingsverband ten behoeve van de ontwikkeling en exploitatie van De Groene Fabriek staat ons een publiek-private samenwerking voor ogen.

Wij zien de ondernemers als de primaire drijvende kracht voor het plein. Daarom stellen wij voor om onder de parapluie van City Centrum Arnhem een professionele en onafhankelijke beheerorganisatie te vormen, die De Groene Fabriek als 'bedrijvigheidsterrein' op een bedrijfsmatige manier beheert, promoot en verder ontwikkelt. Wij nodigen, naast de huidige gebruikers van het Gele Rijders Plein, de gemeente Arnhem, de provincie Gelderland en ook de vastgoedeigenaren uit om actief binnen deze organisatie te participeren.

De samenwerking vindt plaats op basis van gelijkwaardigheid en gezamenlijk worden middelen ingezet ter realisatie van de gestelde doelen. Binnen de beheeractiviteiten werkt iedere participant vanuit zijn eigen rol. Gemeentelijke participatie is gewenst vanwege de nodige doorzettingsmacht, de borging van informatiestromen en het uitwisselen van kennis.

Deze beheerorganisatie zal een intermediaire organisatie zijn, dat wil zeggen dat zij tussen de partijen staat en niet het eigendom is van of opereert namens, één of meerdere van de deelnemende partijen op of rond De Groene Fabriek.
Om als legitieme organisatie in het beheer van De Groene Fabriek te kunnen functioneren, zal de gemeente deze organisatie bij voorbaat als gesprekspartner moeten accepteren.

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

Aansluiting beleid gemeente

Een eerste analyse van het gemeentelijk beleid laat zien dat ons idee voor het plein past binnen het gemeentelijke beleid, zoals verwoord in de Structuurvisie en Koers Binnenstad. Onderstaand hebben we enkele citaten uit deze gemeentelijke beleidsstukken weergegeven, zodat snel inzichtelijk is waarop onze ideeën aanhaken.

- ‘Ruimte voor initiatieven van onderaf’;
- ‘Initiatieven faciliteren en stimuleren, die bijdragen aan economische vitaliteit en beleving van het plein’;
- ‘Waar nodig actief ingrijpen in de openbare ruimte’;
- ‘Geen toevoeging van winkels of kantoren’;
- ‘Inhaken op nieuwe thema’s als energie, klimaat, etc.’;
- ‘Herstellen stadspassage als verbindende schakel’;
- ‘Pleinen vragen aandacht’;
- ‘Dooradering beken (beekherstel)’;
- ‘Duurzaamheid’;
- ‘Opwarming tegengaan’;
- ‘Geen concurrentie, maar eigen stedelijk milieu’;
- De ligging in de binnenstad met alle voordelen daarvan, gecombineerd met overige delen van de binnenstad zoals Gele Rijders Plein en het noordoostelijk deel van de binnenstad moeten hier niet de concurentie mee aangaan maar een eigen stedelijk milieu bieden: menging met stedelijk wonen, kleinschalige creatieve bedrijvigheid met een ‘etalagefunctie’, met bepaalde winkelmilieus die als niches aanvullend zijn op het kernwinkelapparaat’;
- ‘de relatieve rust en luwte ervan, biedt kansen voor het creëren van een bijzonder woon- en werkmilieu dat een waardevolle aanvulling is op de bestaande binnenstad. Verstilde stedelijke sfeer’;
- ‘Ruimte voor transformatie’;
- ‘Leefbaarheid betekent onder meer optimale afstemming arbeidsmarkt-onderwijs’.

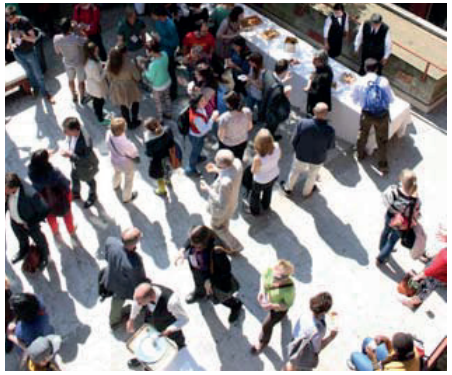

De Groene Fabriek anno 2020

Na mijn studie Tuin- en Landschapsarchitectuur (2015) ben ik teruggegaan naar mijn geboorteplaats in het westen van het land. Inmiddels 5 jaar ouder en samenwonend, besluit ik met mijn vriendin een weekendje naar Arnhem te gaan. Om ‘oude’ vrienden weer eens te ontmoeten, maar ook om te zien hoe Arnhem de afgelopen jaren veranderd is.

Het valt ons, bij aankomst op station Arnhem op, dat de bouwput verdwenen is en de stad een station van allure heeft. De looproute naar het centrum is fraai vormgegeven en leidt ons naar de entree van de binnenstad bij de Jansstraat. Maar ineens valt ons oog op een nieuw karakteristiek gebouw op de kop van het Gele Rijders Plein. We zien een creatieve broedplaats van jong ondernemerschap en studenten in, zo blijkt uit navraag, het herbouwde karakteristieke gebouw van de HBS. En wat schetst onze verbazing als we voorbij het gebouw lopen, het plein heeft een ware metamorfose ondergaan. Het is een groen plein geworden, waarop diverse mobiele units staan, van waaruit het jong ondernemerschap in de praktijk wordt gebracht (nu De Groene Fabriek lees ik). Het plein oogt relaxed. Op de bankjes en muurtjes zitten jongeren, gezinnen en ouderen te genieten van de groene ruimte in de stad.

En hé, wordt daar nou een bank verplaatst en zien we dat daar bloembakken verreden worden? Het blijkt waarheid. Het plein is flexibel ingericht. Mensen kunnen bij elkaar in het zonnetje zitten, of het bankje weer verschuiven om een kopje koffie bij een mobiele unit te drinken. Door deze flexibele inrichting blijkt het plein ook zeer geschikt voor evenementen.

Aan de overzijde van het plein is het voormalige ABN-AMRO gebouw omgetoverd tot nieuwe ‘hotspot’.Verder valt ons op dat de aanpalende panden eveneens verkleuren. De gebruikers haken in op de dynamiek van het plein en de rust die het plein biedt in een toch al drukke binnenstad.
Al pratende met bovenal jonge ondernemers horen we dat het plein ‘Made in Arnhem’ is. De ondernemers komen van Arnhemse scholen en worden ter plekke begeleid. De inrichting van het plein is uitgedacht en gemaakt door Arnhemmers. Het plein blijkt verankerd in de stad en dat geeft direct het succes weer!

Eén ding weten we zeker: De Groene Fabriek is een geweldige creatieve broedplaats in de binnenstad geworden! Wij komen gauw nog eens terug!

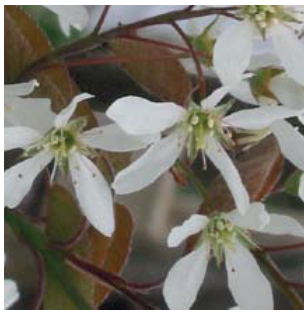

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

Gele Rijders Plein: De Groene Fabriek

Sonsbeek tot in de stad

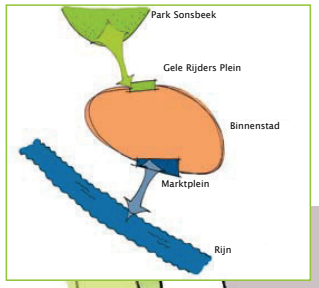

Regionaal en biologisch

Bedrijvigheid en ondernemen

Verblijfsklimaat en evenementen

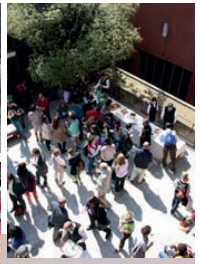

concept

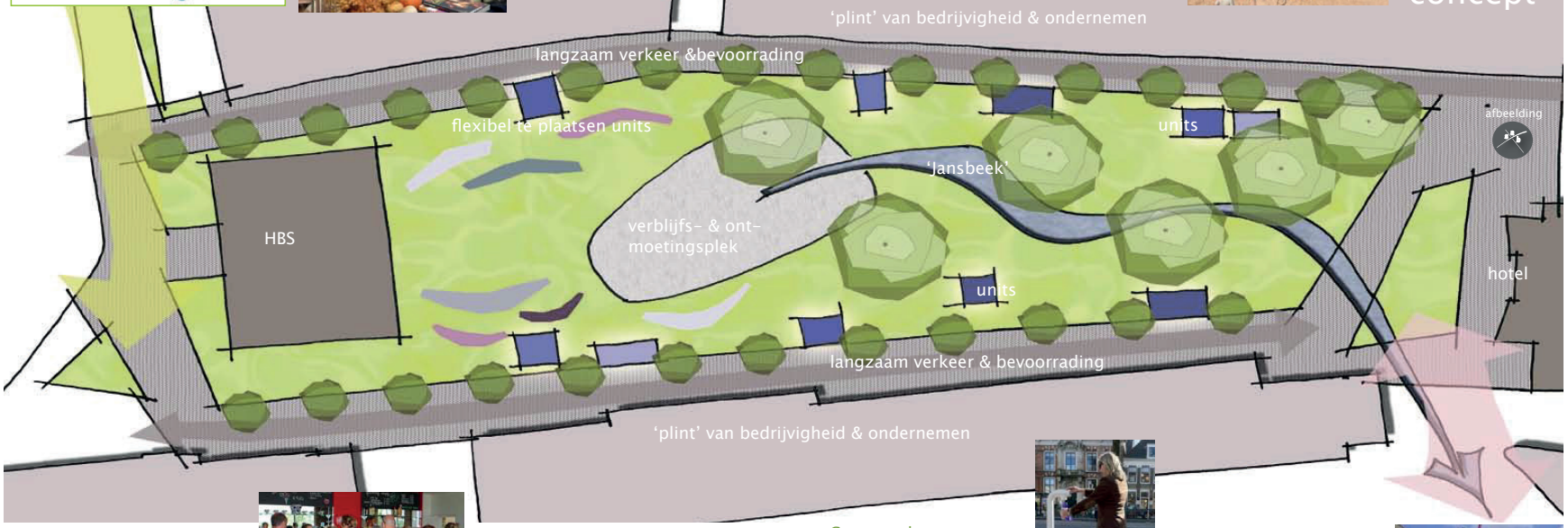

Levendig

Groen en duurzaam

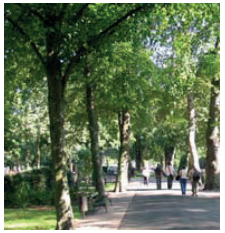

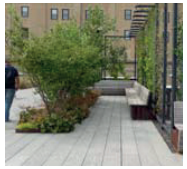

Creatief

Inspiratie ondernemersavond 27 maart 2017

Urban playground en park. Voor zowel kinderen als volwassenen.

28 6 reacties

door: **bever**

Arnhem is een bruisende en creatieve stad. Het gele rijders plein is een mooie locatie met veel potentie. Als ik naar de stad kijk dan heeft de stad weinig plekken waar je zonder dat je op een terrasje gaat zitten even je rust kunt pakken.

De AKU fontein op het plein trekt in de zomer al veel winkelend publiek dat graag even een pauze neemt van het shoppen. Ik denk dat een urban playground / natuurspeeltuin / park een goede optie is voor het gele rijders plein. Het sluit goed aan op de AKU fontein en het creëert en mooie extra groene plek in Arnhem. Zo heeft het winkelend publiek een plek waar het even uit kan rusten.

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (6)

vivian79 vrijdag 17 maart 2017 om 20:36
Goed idee! Een plek voor kinderen en volwassenen in de stad! Er zijn nu eigenlijk geen leuke plekken voor kids in de stad! Maak er dan wel een echte leuke speeltuin met park van! Een glijbaan, schommel, klauterbaan. Heel tof!

briek zaterdag 18 maart 2017 om 09:10
Goed idee groene plek in de stad. Maar kinderen? Wonen die er?

colette24 zaterdag 18 maart 2017 om 21:33
Ik woon tegenover de aku fontein maar helaas trekt deze over het algemeen geen winkelend publiek aan maar jeugd die er een grote rotzooi van maakt

allroundarnhem zondag 26 maart 2017 om 17:46
Goed plan en breng het Aardvarken ook naar dit plein. Dit Feestvarken ligt nu aan het Bartokplein maar moet daar op termijn weg. Trekt heel veel ouders met kinderen.

allroundarnhem zondag 26 maart 2017 om 17:49
En in de winter natuurlijk een schaatsbaan op de plaats van de fontein.

caro zondag 26 maart 2017 om 20:15
Meer groen in de stad is zeker fijn! Helpt ook bij het hitte eiland effect.

En een groene speeltuin is nog beter! Misschien net als in een stadspark in Toulouse waar ik eens was, met in het midden een afsluitbare 'Japanse tuin', zodat daar overdag van genoten kan worden en 's nachts geen hangjongeren in kunnen. Zou weer een mooie trekpleister zijn voor mensen op zoek naar rust of toeristen.

Het groene plein

1 0 reacties

door: **roos**

Een parkje! Gras, bomen en bloemen. Het is de perfecte plek voor een mooi parkje.

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Gemeente Arnhem

Waardevolle cultuur!

0 reacties

door: **antonius**

Het herstellen van de fontein in zijn oude glorie met een verlichte onderkant van de pergola en het herstellen van de stoepen daaromheen zal een theatrale ruimte creëren waar uitvoeringen gehouden kunnen worden. Een mooi voorbeeld zijn de Prinsengracht concerten. Maar dans kan ook (Introdans) Stoeltje meenemen in de bus en genieten..... En op het plein een kinderspeeltuin, slim aangelegd zoals er zoveel te vinden zijn b.v. A'dam....

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

Verdiepte fietsenstalling

2 reacties

door: **allroundarnhem**

De bestaande fietsstalling is uitgebreid naar de kopse kant van de patio. Hierdoor wordt de helft van de fontein en patio afgeschermd door fietsen. Dit maakt de fontein en de patio niet alleen slecht bereikbaar voor voetgangers maar geeft ook nog eens een erg rommelige indruk.

Een verdiepte fietsenstalling zou een oplossing kunnen zijn. Leg er eventueel aan de zijde van het Jansplein een voetgangers (boog) bruggetje overheen en de patio en fontein zijn ook weer via dit plein bereikbaar. Tenslotte een leuke haag eromheen en de fietsen zijn goed afgeschermd en aan het oog onttrokken.
.

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Speeltuin met aardvarken

1 0 reacties

door: **allroundarnhem**

Het aardvarken in het Bartokpark en is een cadeau van de Koninklijke Burgers' Zoo aan Arnhem. Dit "Feestaardvarken" is ontworpen door Florentijn Hofman en is 30 meter lang, 15 meter breed, 9 meter hoog en heeft een totaalgewicht van 150 ton. Het ontwerp kan worden opgedeeld in 23 stukken. De opdeling was noodzakelijk omdat het een verplaatsbaar en dus demontabel kunstwerk moest worden.

Kinderen weten het aardvarken maar al te goed te vinden. Het is een ideaal speel- en klim object waar zelfs een spel als verstoppertje goed gespeeld kan worden. Ouders wachten geduldig op de kids totdat ze zijn uitgeravot .

Het aardvarken ligt vanaf juli 2013 op een tijdelijke plek in het Bartokpark. Spannend is het wel hoe lang het feestaardvarken nog op deze plek blijft liggen. Nu de economie weer aantrekt en ook de zuidelijke binnenstad steeds verder wordt ontwikkeld zal de huidige eigenaar van de grond dit terrein wellicht ook verder willen ontwikkelen tot het oorspronkelijke plan van een woon- en winkelgebied. Arnhem heeft ten opzichte van vergelijkbare steden relatief weinig binnenstadbewoners en er is dus een groot gebrek aan woonruimte.

Misschien een idee om op het Gele Rijdersplein een stukje Veluwe te realiseren met daarin het aardvarken en bijbehorende zandbak. Het Bartokplein kan dan verder worden ontwikkeld tot een woongebied en het Aardvarken krijgt een nieuwe stek in het stukje Veluwe op het Gele Rijdersplein. Eventueel aangevuld met speelfontein en speeltoestellen. Rond het terrein kan dan horeca komen waar de ouders op het terras kunnen zitten terwijl de kinderen zich vermaken in de tuin.

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gele Rijdersplein = gele fietsenplein

1 1 reactie

door: **jild**

Om op het verbindingsidee in te haken, waarom niet een gele fietsenroute van het Openlucht museum naar het Gele Rijdersplein? Zet een OV-fietsenstalling bij het Openlucht museum en op de Gele Rijdersplein (en evt van ingang Park de Hoge Veluwe). Zet dan een VVV-kiosk op het Gele Rijdersplein en zet een gele fietsroute uit langs alle mooie plekjes in de stad. Zorg er daarnaast voor dat de twee cafés en restaurant een mooi terras aanleggen. En dat er grote glazen etalages staan waar de creaties van Artez tentoongesteld kunnen worden. En dat de winkelpanden vol met creatieve en lokale ondernemers. Je kunt tijdens de Tour de France ook een groot scherm neerzetten en je kunt ook Arnhem neerzetten als wielerstad.

Deel op Delen Tweet

Reacties (1)

allroundarnhem zondag 26 maart 2017 om 17:42
Gele OV-fietsroute is een prima alternatief voor als de historische tram van het Willemsplein naar Openluchtmuseum toch weer niet haalbaar blijkt te zijn.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

GEMEENTE Arnhem

Groen parkje met terrasjes en klein vijvertje.

4 0 reacties

door: **mel**

Een klein parkje met een pleintje voor een terras of meerdere terrasjes. In dat parkje moet een levendig vijvertje komen (met evt een klein fonteintje zodat je het water hoort lopen, mos voor de geur, wat riet en evt een klein bruggetje. Dat maakt het anders dan andere pleinen. De plek moet vooral een groene oase worden De rest van de pleinen in de binnenstad zijn nl voornamelijk beton. Deze moet anders. Gezellig en kneuterig en groen. Het kan zo'n toffe plek worden daar. Ik denk zelf aan Japanse stijl. Als inspiratie een mix tussen de Japanse Tuin in Den Haag op Landgoed Clingendael én met de Millinger Theetuin? Zoiets dus. Beste idee ooit. Kost wel wat. Go for it! ;-) Arnhem verdiend dat.

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

GEMEENTE Arnhem

terras met cultuur ernaast.

1 0 reacties

door: **welkom123**

Een leuk terras voor mams. Ze hebben bij mams nu al een moderne manier van denken, veel jongeren die daar studeren of werkende mensen onder het genot van lekker koffie. Het enige wat ze daar missen is een zonnig terras. Perfecte werk/studie plaats met koffie. Stan en co is ook leuk maar heeft al een terras en is meer op de alcohol gericht. Juist een leuke plek waar mensen geen alcohol drinken. Met ernaast was cultureels om te doen of te luisteren. Bijvoorbeeld: Leuke bands of optredens (dansers van dansscholen als De Vloer), en in de winter mooie tentoonstellingen van amateur art. Een plek voor de wat hoog opgeleiden mensen die willen werken of iets van cultuur willen werken/studeren of cultuur willen beleven. Dat lijkt mij een super tof idee!

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Gemeente Arnhem

klaagmuur

door: **klaagmuur**

maak in het toekomstige groene park ook een klaagmuur voor al die azijnzeikers.

0 reacties

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

Skate(parkje)

door: **shmupz**

3 reacties

Jongeren uit Arnhem skaten nu bij Centraal Station, is ook heel gezellig, maar ik denk dat er voor deze mensen misschien wat meer wensen zijn. Daarnaast kan het dienen als een ontmoetingsplek voor skatende jongeren! :)

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Gemeente Arnhem

Op naar een echt mooi plein!

3 0 reacties

door: **arnhem en ik**

Stan en Co wilde een terras op het plein, goed plan omdat het een cafe is wat super loopt, geef hen de ruimte! De fietsenstalling verplaatsen naar achteren. Nieuwe tegels leggen en het gehele plein egaliseren. De dinsdagmarkt verplaatsen en uitbreiden naar het plein. Nadruk leggen op een uitnodigend en open plein, groen en verbindend naar de verschillende richtingen. Maar voorkomen dat het hangplekken worden!

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

Place to meet

2 0 reacties

door: **arnhems hart**

Alhoewel wij ons afvragen of het GRP dan nog steeds als evenementen lokatie zal worden gebruikt zijn er diverse uitvoeringen mogelijk.

Ten eerste dat er niet aan de huidige bomen getoornd word. En het AKU fontein eindelijk onderhanden wordt genomen, al is het alleen eerst de omliggende bestrating.

Van de pergola een soort podium maken waar koren, dichters, en kleine (huis) orkestjes kunnen spelen.

Verder heerlijk alles groen aankleden met bloeiende struiken en vaste planten die ook wat hufterproof zijn. Aangrenzende winkels/bewoners kunnen ook bijdragen met (meer) groen voor hun deur te zetten en balkonbakken.

Er staat nog steeds een plan om later de Sint Jansbeek er langs te laten lopen dus nu al iets met dat plan beginnen zou fijn zijn. En vooral de verbinding met het AKU fontein maken en het GRP.

Denk wel er aan dat aangrenzende bewoners geen last verder krijgen van hangjongeren en uitgaanspubliek wat er langs komt om even rotzooi te trappen.

Bewonersgroep Arnhems Hart,
www.arnhemshart.nl.

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Foto-impressie 25 maart

Gemeente Arnhem

Bestaande kwaliteiten liggen voor het oprapen

1 0 reacties

door: **hansvanloon**

Het Gele Rijders Plein moet weer een uitvalbasis worden naar de binnenstad.
Dit door samen met vastgoed-eigenaren de plinten van de bebouwing weer levendig te krijgen.
Maar ook er voor te zorgen dat in de avonduren dit plein aantrekkelijk is en blijft.
Hierbij kan lichtarchitectuur een prachtige rol inspelen door de kwaliteiten aan te lichten en door licht nieuwe gebouwen te maken. Dit maakt het Gele Rijders Plein anders dan de andere pleinen van Arnhem.
Voor het volledige document gemaakt dat al is gepresenteerd in 2013 zie Youtube: youtu.be/4oyzLLxFJIY

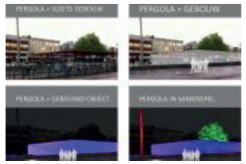

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

Leg verbindingen

7 3 reacties

door: **varwijk**

De binnenstad van Arnhem moet veel meer de verbindingen leggen met de unieke omgeving. De Veluwe, de parken, Burgers Zoo en het Openluchtmuseum.
Veel bezoekers komen nu via de A-12 naar Burgers Zoo en het Openluchtmuseum en vertrekken weer via diezelfde A12 zonder onze mooie parken en binnenstad te bezoeken. Daarnaast hebben we een schitterend nieuw station. Leg verbindingen. Het bovengronds halen van de Jansbeek is al een goed begin. Wandelen langs de Jansbeek. Al wandelend vanuit de Veluwe naar onze binnenstad. Het aardvarken is ook al een goede aanzet. Stukje Burgers Zoo in de binnenstad. Maar er is nog veel meer mogelijk. In samenwerking met het Openluchtmuseum een bierbrouwerij op de Korenmarkt en oude steenfabriek op Meinerswijk bijvoorbeeld. Gele Rijdersplein, kinderplein in Samenwerking met Burgers Zoo. Aardvarken verhuizen naar Gele Rijdersplein met daarnaast veel speeltoestellen in de vorm van dieren. Onderzoek of er misschien toch een historische tram kan rijden vanuit het gele Rijdersplein naar Burgers Zoo en het Openluchtmuseum via Watermuseum, Sonsbeek en Zijpendaal. Door verbindingen te leggen zie je pas hoeveel Arnhem te bieden heeft. Binnenkort gaat de grensoverschrijdende, regionale treinverbinding tussen Nederland en Duitsland rijden. Zorg dat de bezoekers naar Burgers Zoo en Openluchtmuseum met de trein komen en een weekeindje Arnhem boeken. Kom Arnhem, pak die kans. Leg verbindingen en verkoop Arnhem als een totaalplaatje van cultuur en natuur. Het is nu of nooit.

Deel op Delen Tweet

Reacties (3)

laurainarnhem — maandag 20 maart 2017 om 15:29
Mooi idee. Vergeet ook niet: verbindingen met Arnhems Museum, Artez, Kröller Muller. Kunst (en mode) zit in het dna van Arnhem en GRP zou een mooie plek kunnen zijn om dat te tonen. (bijv. deel reserveren voor openbare exposities o.i.d.)

varwijk — maandag 20 maart 2017 om 20:02
Bedankt Laura. Je hebt gelijk. Er zijn heel veel verbindingen te leggen. Door de juiste verbindingen te leggen kun je met een totaalverhaal “Arnhem” komen en dit als geheel presenteren. Daarvoor dien je wel eerst van te voren met z’n allen te bepalen (politiek, ondernemers en bewoners) welke kant je met de stad op wilt. En dat gaat dan veel verder dan het Gele Rijdersplein alleen.
Arnhem, de stad met de Betuwe en uiterwaarden in het zuiden en de Jansbeek, de parken en de hoogten van de Veluwe in het noorden. Dit alles verbonden door de rivier de Rijn is een unieke combinatie. Daarnaast kent Arnhem ook een bewogen geschiedenis waaronder een beruchte reputatie in het laatste jaar van WO II en de oude koloniale wereld met landgoederen van belangrijke regenten. Arnhem was ooit het Haagje van ’t oosten.
Arnhem is van oorsprong geen Rijnstad, maar is ontstaan langs beken vanuit de Veluwe. De Nederlander en de buitenlandse toerist kent Arnhem vooral van de slag om Arnhem, Kröller Müller, het Openluchtmuseum en Burgers Zoo. Arnhem is echter veel meer.
Denk ook aan de schitterende parken, de trolleybus, het Arnhems Museum, Musis Sacrum, Watermuseum, Artez en het centraal station. Maar denk ook aan de naoorlogse monumenten zoals de wederopbouw, het Provinciehuis, Stadhuis, Eusebiuskerk en de John Frostbrug. Deze veelzijdigheid in en om de stad hoort naar onze mening een aanzuigende werking te hebben op de binnenstad.
Er zijn veel manieren en plekken in de binnenstad waarop en w

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Gemeente Arnhem

Werkplek/terras met kiosk en bomen

13 0 reacties

door: **bakkerts**

Maak het een buiten-werkplek waar mensen in de zomer lekker buiten kunnen werken aan (picknick)tafels en bankjes op verschillende hoogten. Plaats er een kiosk bij voor koffie en oplaadpunten voor laptops, dit geeft meteen sociale controle zodat het geen hangplek wordt. In de winter kan deze plaats gebruikt worden als winterterras voor de ijsbaan iets verderop. En plaats wat kersenbloesem bomen! Die zijn supermooi en fleuren de stad helemaal op in de lente.

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

Arnhem Metrostation Gele Rijdersplein

8 1 reactie

door: **lunarts**

Afgezien van een soort bovengronds park is het misschien een idee om midden op het plein een ondergronds Metrostation (undergound) te bouwen waarbij, na de afdaling twee perrons zijn.
Op beide perrons staat een treinstel en dan kan men uit twee bestemmingen kiezen.
De ene trein neemt je mee naar het verleden van Arnhem en de andere naar de toekomst. Met virtual reality is dat goed te realiseren. Er rijden dus geen echte treinen.
Ook kunnen er virtuele themaritten worden bedacht. Te denken valt aan bijvoorbeeld 'De Slag om Arnhem', culturele manifestaties enzovoorts.
Het is misschien wel zinnig om fictieve stations aan te doen waarbij ook de geografische kenmerken van Arnhem worden gevisualiseerd.
Bouwtechnisch is het goed te realiseren, er hoeven geen echte treinstellen worden neergezet maar met een goed uitgewerkte vormgeving kan het levensecht lijken.
Een moderne attractie voor toeristen en Arnhemmers die weinig ruimte inneemt en die qua kosten, mits goed uitgewerkt, zichzelf kan terug verdienen.

Deel op Delen Tweet

Reacties (1)

allroundarnhem zondag 26 maart 2017 om 17:37
We hebben al een mooie tunnel onder het Willemsplein. Helaas is deze al vele, vele jaren afgesloten. Misschien toch maar weer toegankelijk maken voor dit mooie plan?

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Gemeente Arnhem

Maak het gezellig en betrek de stad erbij

1 reactie

door: **colette24**

Meer horeca en terras! Een speelplaats waaronder bijvoorbeeld jeu des boules en een tafeltennistafel.. als bewoner van her grp hoop ik dat er nu serieus iets mee gedaan wordt! En geen hangplek voor jeugd wordt die s'avonds zoveel rotzooi achter laten.
Door meer horeca zal de leegstand ook terug nemen, want het hele plein is bijna leeg

Deel op Delen Tweet

Reacties (1)

allroundarnhem zondag 26 maart 2017 om 17:51
Juist, een speeltuin voor jong en oud.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

plein een plein laten

5 reacties

door: **amh**

Op zich leuke ideeën voorbij zien komen als parkje of urban speelplaats. Als bewoner van het GRP koppel ik dat echter direct aan termen als hondenuitlaatplek en hangplek (m.n. voor figuren die zich nu bij de AKU-fontein bevinden).

Waarom niet het plein een plein laten? Zoveel pleinen zijn er niet meer in Arnhem. Een met een open karakter, zonder het te overladen met van alles en nog wat? Plaats er mooie (prijsvraag voor kunstzinnig ontwerp!) bloembakken, Jansbeek erbij. Klaar.

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Gemeente Arnhem

Focus op innovatie!

2 0 reacties

door: **leo**

De markt van vrijdag en zaterdag naar het Gele Rijders plein verplaatsen, met b.v. 4 permanente glazen (Apple) gebouwtjes of zoals het gebouwtje op de Jansplaats, voor b.v. bloemen, vis, kaas, groenten enz. Kerkplein voor evenementen en horeca. De aantrekkingskracht van de markt brengt loop van uit de binnenstad naar dit reeds parkachtige (mooie bomen) beschutte plein. Ondernemers raken dan ook weer geïnteresseerd in de panden in de Looierstraat door het creëren van traffic naar de ingang van de stad aan het Velperplein. Voordelen van het plein: de bussen stoppen voor de deur, het station is om de hoek, en in het pand van Bristol 1500m2 (staat te koop, te huur) een fietsenstalling openen. Business creëren en in Sonsbeek lekker wandelen en genieten van het fantastisch Arnhem. Leo de Lobel

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Gemeente Arnhem

Gele Rijdersplein met markthal

6 0 reacties

door: **eroelof**

Wat zou het de boel daar enorm verlevendigen als er een markthal zou komen, evt. gecombineerd met wonen.
Een mooi transparant gebouw op de plek van de P-plaats, heerlijk.

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Urban playground en park. Voor zowel kinderen als volwassenen.

28 6 reacties

door: **bever**

Arnhem is een bruisende en creatieve stad. Het gele rijders plein is een mooie locatie met veel potentie. Als ik naar de stad kijk dan heeft de stad weinig plekken waar je zonder dat je op een terrasje gaat zitten even je rust kunt pakken.

De AKU fontein op het plein trekt in de zomer al veel winkelend publiek dat graag even een pauze neemt van het shoppen. Ik denk dat een urban playground / natuurspeeltuin / park een goede optie is voor het gele rijders plein. Het sluit goed aan op de AKU fontein en het creëert en mooie extra groene plek in Arnhem. Zo heeft het winkelend publiek een plek waar het even uit kan rusten.

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (6)

vivian79 — vrijdag 17 maart 2017 om 20:36
Goed idee! Een plek voor kinderen en volwassenen in de stad! Er zijn nu eigenlijk geen leuke plekken voor kids in de stad! Maak er dan wel een echte leuke speeltuin met park van! Een glijbaan, schommel, klauterbaan. Heel tof!

briek — zaterdag 18 maart 2017 om 09:10
Goed idee groene plek in de stad. Maar kinderen? Wonen die er?

colette24 — zaterdag 18 maart 2017 om 21:33
Ik woon tegenover de aku fontein maar helaas trekt deze over het algemeen geen winkelend publiek aan maar jeugd die er een grote rotzooi van maakt

allroundarnhem — zondag 26 maart 2017 om 17:46
Goed plan en breng het Aardvarken ook naar dit plein. Dit Feestvarken ligt nu aan het Bartokplein maar moet daar op termijn weg. Trekt heel veel ouders met kinderen.

allroundarnhem — zondag 26 maart 2017 om 17:49
En in de winter natuurlijk een schaatsbaan op de plaats van de fontein.

caro — zondag 26 maart 2017 om 20:15
Meer groen in de stad is zeker fijn! Helpt ook bij het hitte eiland effect.

En een groene speeltuin is nog beter! Misschien net als in een stadspark in Toulouse waar ik eens was, met in het midden een afsluitbare 'Japanse tuin', zodat daar overdag van genoten kan worden en 's nachts geen hangjongeren in kunnen. Zou weer een mooie trekpleister zijn voor mensen op zoek naar rust of toeristen.

Maak er een parkje van

35 0 reacties

door: **kasteelheer**

Maak er een groen parkje van met bomen en een grasveld. Past helemaal in Arnhem Parkenstad. Is bovendien goed in kader van klimaatdoelstellingen. Vlakbij de Groene bushalte op het Willemsplein komt er dus het "Groene" Gele Rijdersplein

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

Een Cruyff Court

door: **trooding**

Ik vind het Gele Rijders Plein de perfecte plek voor een Cruyff Court. Mensen die in de buitenlucht aan het voetballen zijn, past precies in het beeld van Arnhem als sportstad.

2 **0** reacties

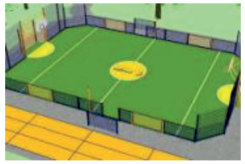

open originele afb. in nieuw venster

Deel op Delen Tweet

Reacties (0)

Er zijn nog geen reacties geplaatst.

Reageer op dit idee

Reactie:*

Log in of maak snel en eenvoudig een account

- ik wil inloggen
- ik wil inloggen met mijn account bij Google of Yahoo
- ik maak liever een nieuwe account aan op deze website

Inspiratie www.meedoeninarnhem.nl

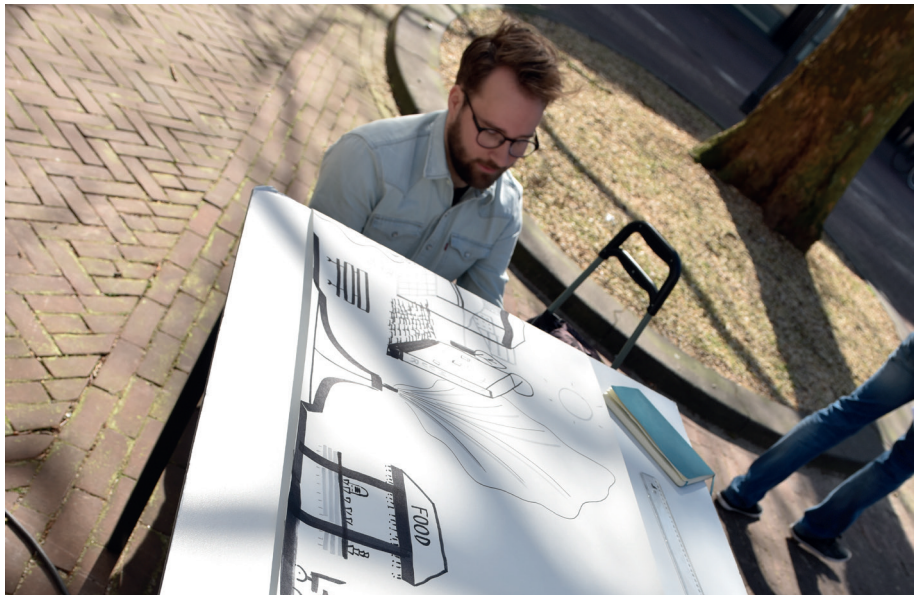

Foto-impressie 25 maart

Gemeente Arnhem
Gepubliceerd door Lianne Siebelt [?] · 23 maart om 9:34 ·

Een urban playground en skatepark. Of juist een rustige werklocatie met kiosk en bomen? Het Gele Rijdersplein zoekt smoel! Heb jij een briljant plan? Kom dan a.s. zaterdag tussen 11.00u en 15.00u naar het plein. Onder het genot van een kop koffie werkt een sneltekenaar het daar voor je uit. Een goed idee maar zaterdag geen tijd? Laat het dan achter op www.meedoeninarnhem.nl. Daar kun je ook de andere ingediende ideeen zien.

8.384 bereikte personen — Bericht promoten

Leuk · Reageren · Delen

Agnes Tenbroeke, Mir Vbk en 50 anderen — Chronologisch

Kiona Lois Millen https://www.facebook.com/banki.nl/
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 2 · 23 maart om 10:06

Marcel Lemstra Bouw er nog een mooie flat
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 23 maart om 10:18

Willy Schurink Henriette Visser: misschien iets voor jouw jongens?
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 1 · 23 maart om 11:13

Bas Jonker Rene Blom?
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 1 · 23 maart om 11:21

Mariska Willems-Jans Een stad speeltuin
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 23 maart om 11:50

Olaf Van de Kraats Shit kan er niet bij zijn, maak er mooi parkje van met paadjes net zoals bij musis
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 1 · 23 maart om 12:22

> **Gemeente Arnhem** Dag Olaf, dank voor je idee! Mocht je er zaterdag inderdaad niet bij kunnen zijn, dan kun je het ook indienen via www.meedoeninarnhem.nl. Dan wordt het ook in het project meegenomen. ^Lianne
> Vind ik leuk · Beantwoorden · Lianne Siebelt heeft hierop gereageerd [?] · 23 maart om 16:30

Manon Cornelissen Een waterplein zoals in Tiel.
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 23 maart om 12:30

William de Reuver Ik denk dat er voor skaters voldoende is in de stad.
Ik zou voor een wat grotere doelgroep hier een aangename plek maken om te verpozen.
Ik denk dat je moet beginnen met de bomen die op het plein staan te behouden en daarom heen het parkje inrichten.... Meer bekijken
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 3 · 23 maart om 17:02 · Bewerkt

> **Gemeente Arnhem** Dag William, dank voor je je idee! Dien het vooral bij ons in: a.s. zaterdag staan we tussen 11.00u en 15.00u op het plein om ideeen te verzamelen, en daarnaast kun je jouw idee ook indienen via www.meedoeninarnhem.nl. We horen het graag! ^Lianne
> Vind ik leuk · Beantwoorden · 1 · Lianne Siebelt heeft hierop gereageerd [?] · 23 maart om 16:33

Meer reacties weergeven

Hetty van Eldik Een groot terras met mobiele eet /koffie/
Vind ik leuk · Beantwoorden · Bericht sturen · 1 · 23 maart om 17:09

Inspiratie social media

Inspiratie social media

Foto-impressie 25 maart

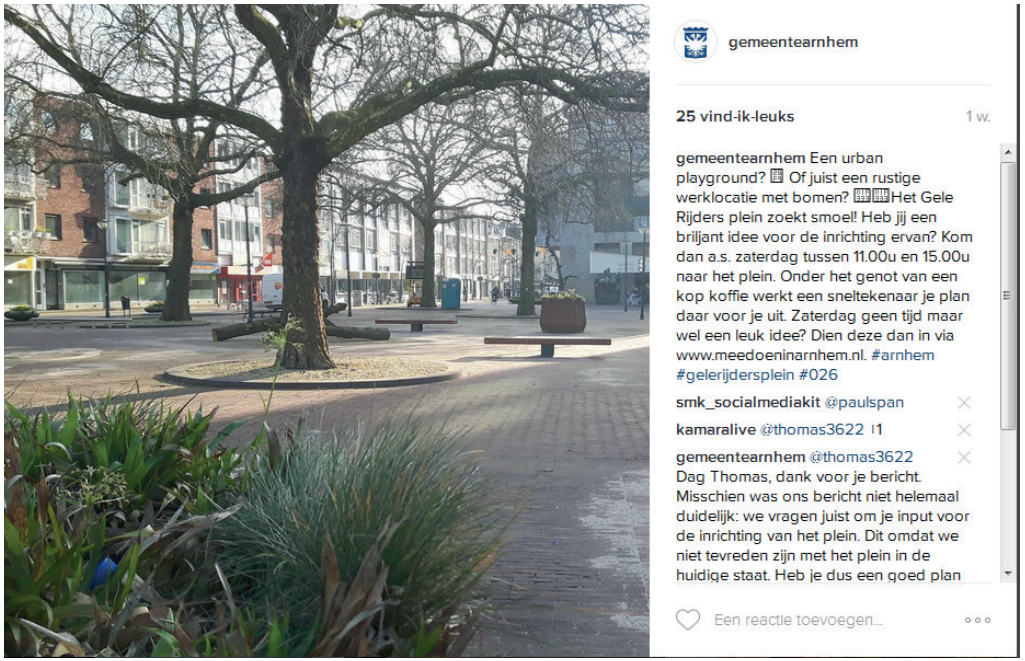

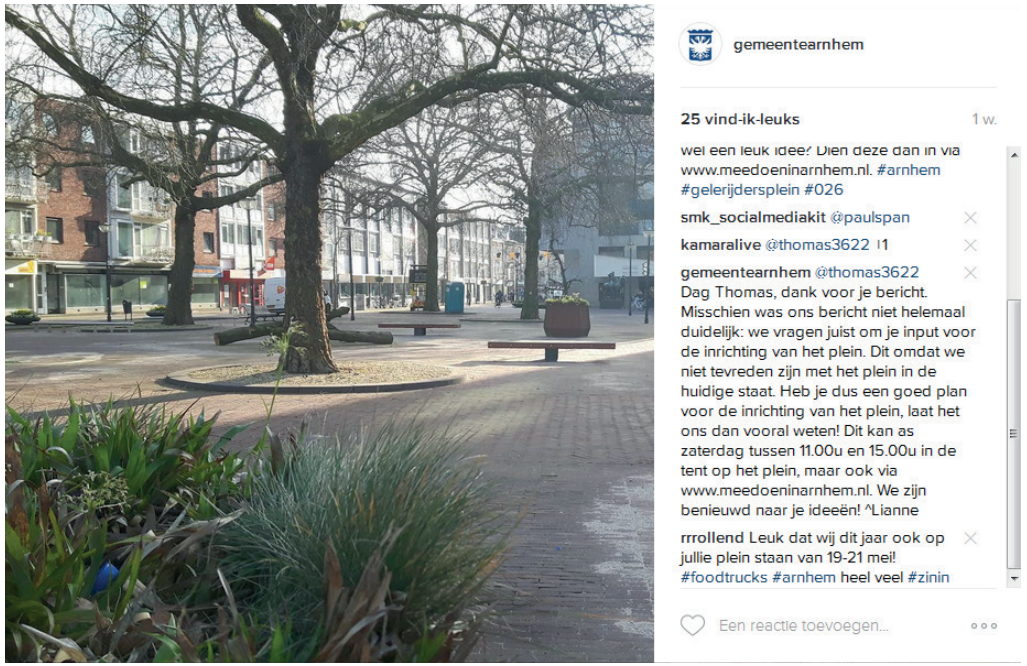

Inspiratie social media

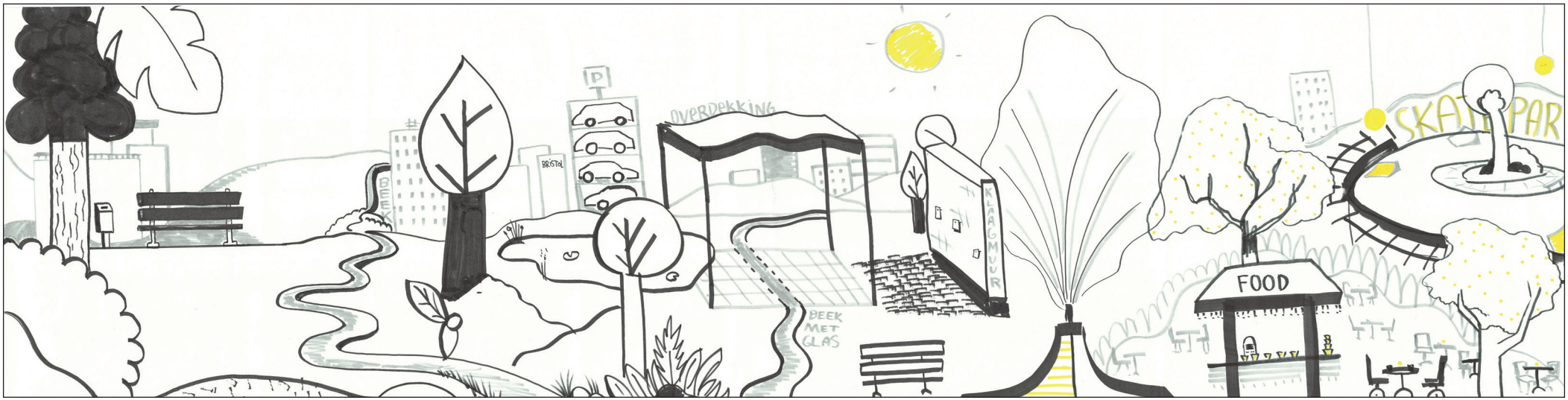

Schets sneltekenaar 25 maart

Colofon

April 2017
Uitgave gemeente Arnhem
Met dank aan alle inzenders

GEMEENTE Arnhem

Van Willem tot Johnny

Ontwerp opties voor de herwaardering van het monument en het aansluitende wederopbouwgebied

KoKKe

JUURLINK URBANISM [+] GELUK bv LANDSCAPE

0.

“De Scope”.

1.

“Arnhem is een stad met diverse lagen, als het Gele Rijdersplein wordt vernieuwd hoort het te passen in het oude en in het nieuwe elan van de stad, zoals het station en Rozet ”.

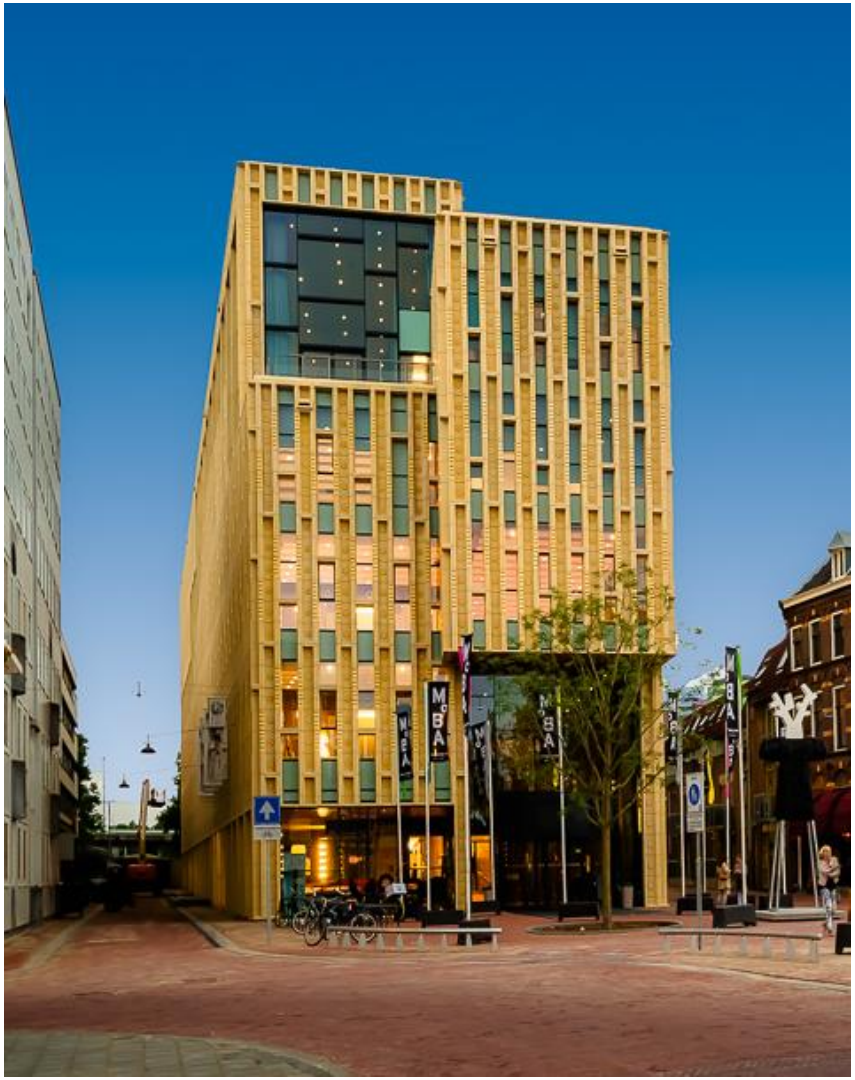
MBA
MBA
MBA

YACHT

Rabobank
WILLEMSPLEIN 1

2.

“Het Gele Rijdersplein is niet altijd dezelfde ruimte geweest, pas vanaf de jaren ‘60 van de vorige eeuw heeft het zijn huidige betekenis gekregen”

1600

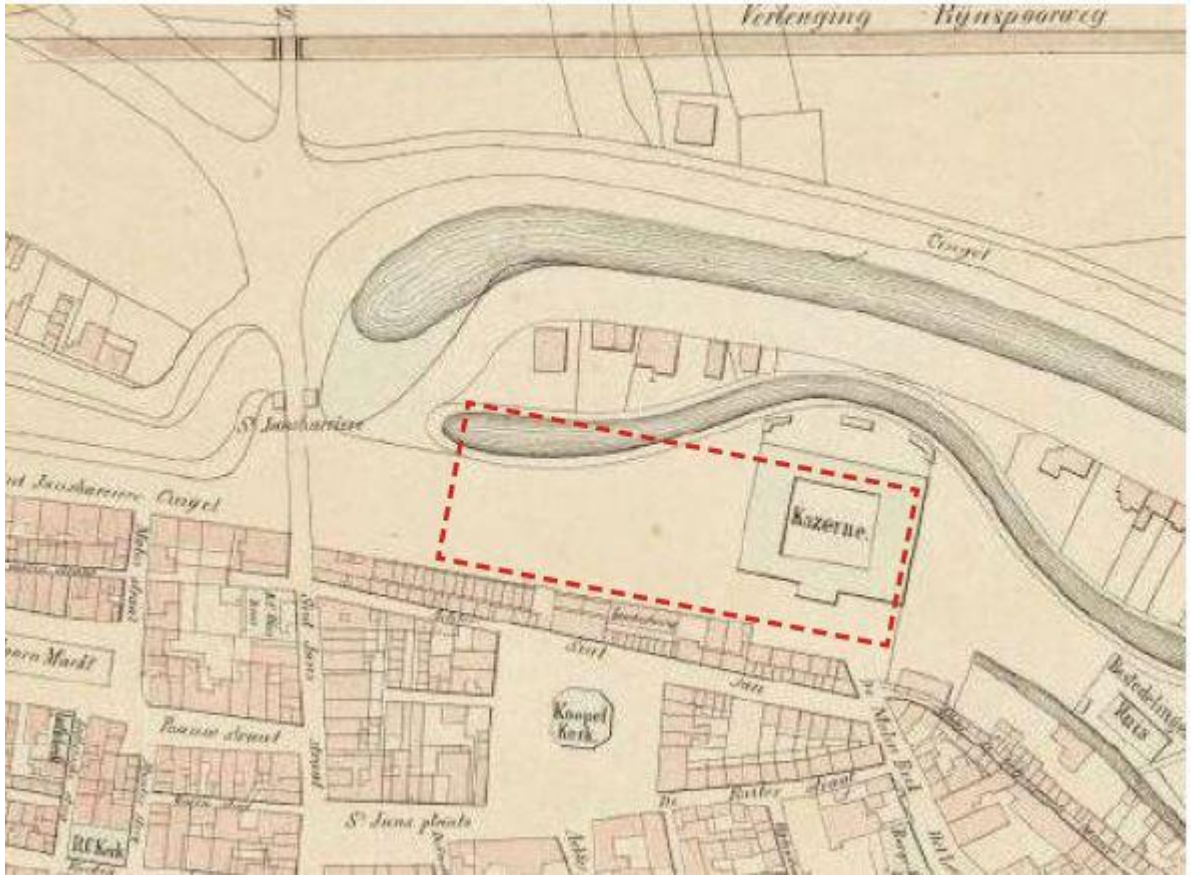
Verlenging Rijnspoorweg
Singel
Kazerne.
Koepel Kerk
Nieuwe Markt
Nieuwe straat
St. Jans plein
Nieuwe Dijk
Vest

1854

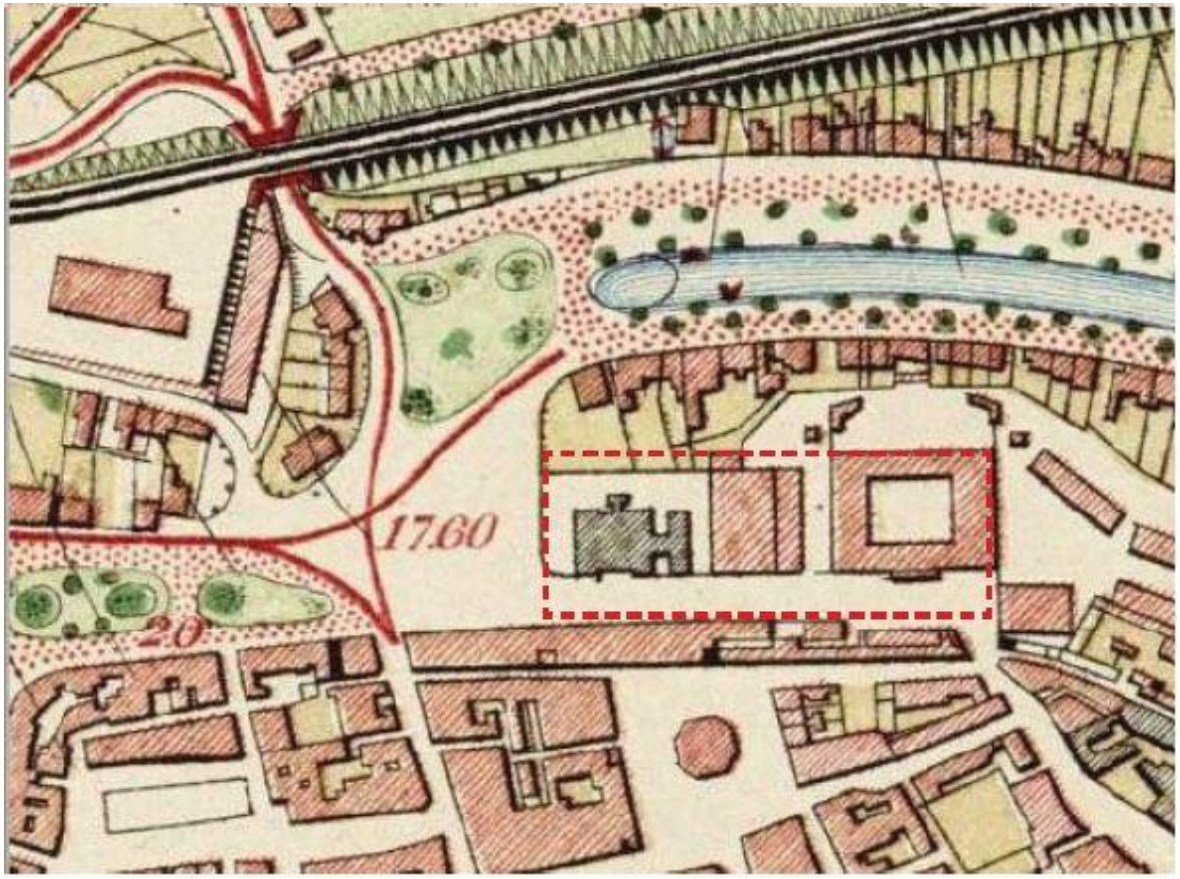

1873

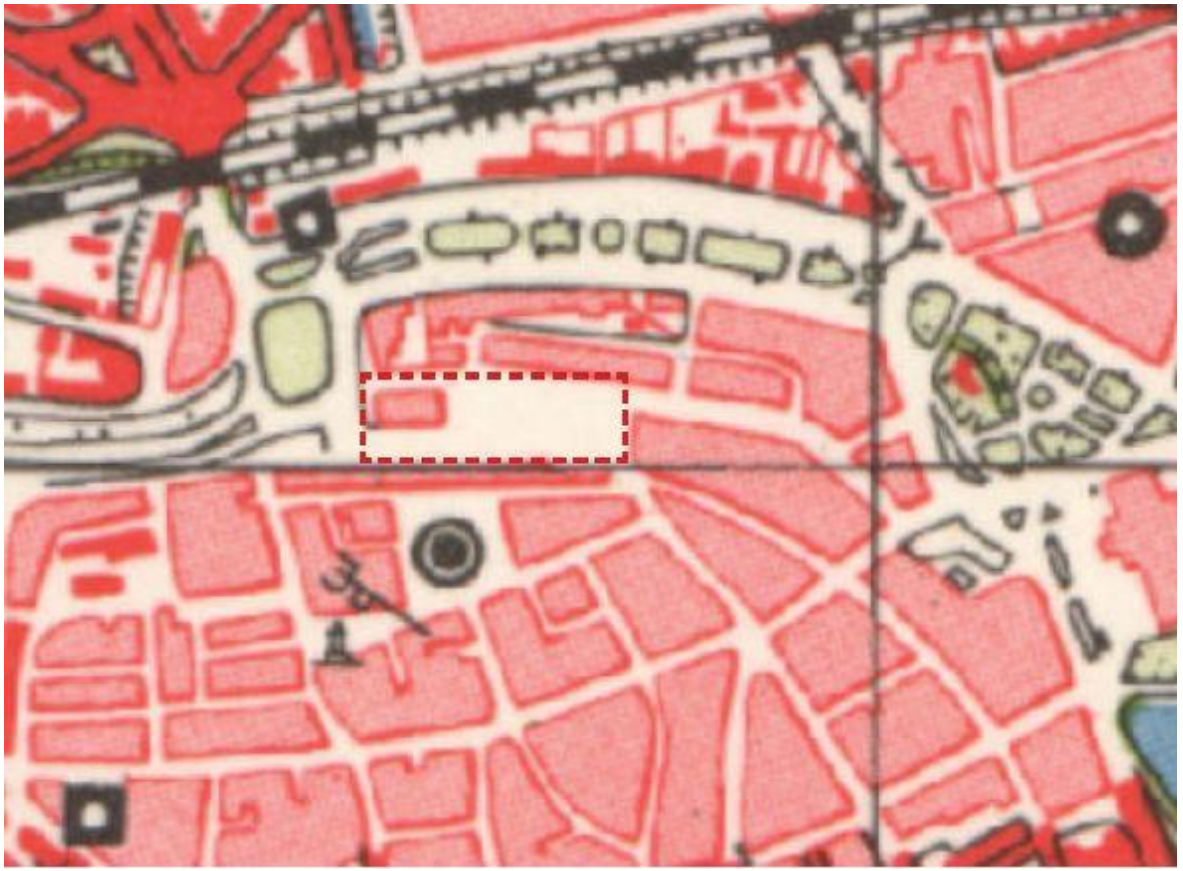

1950

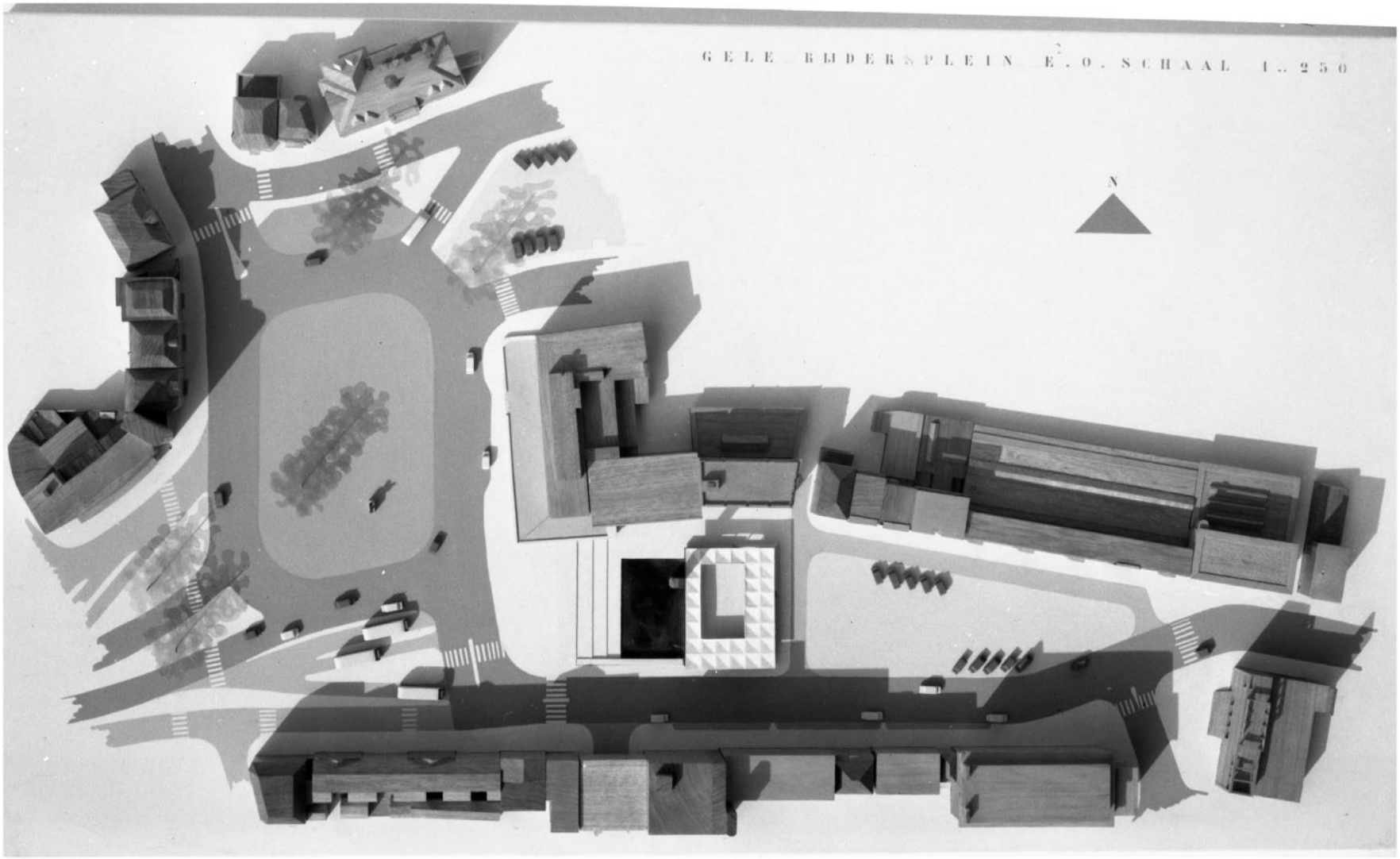
GELE ELDERSPLEIN E.O. SCHAAL 1:250
N

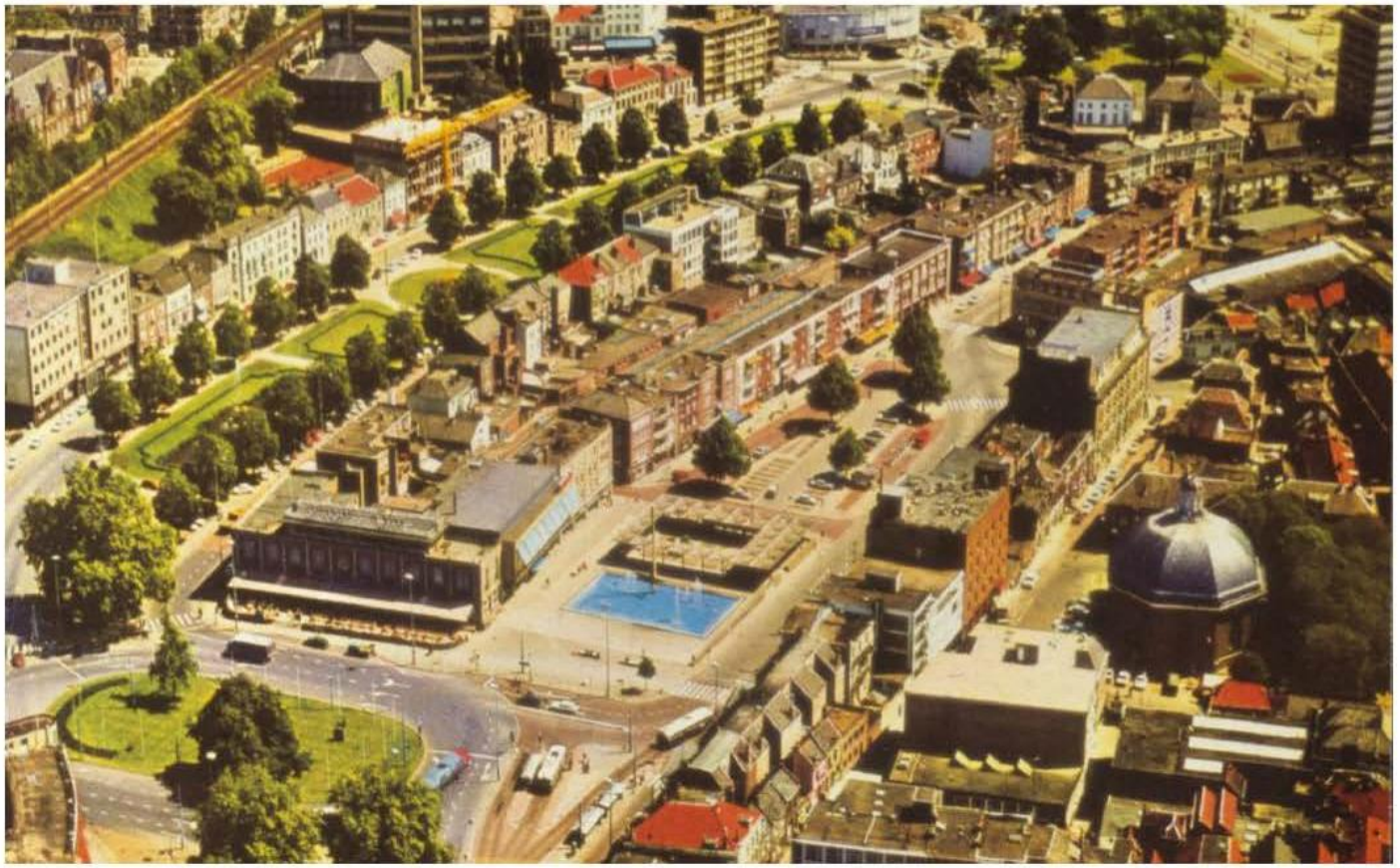

1961

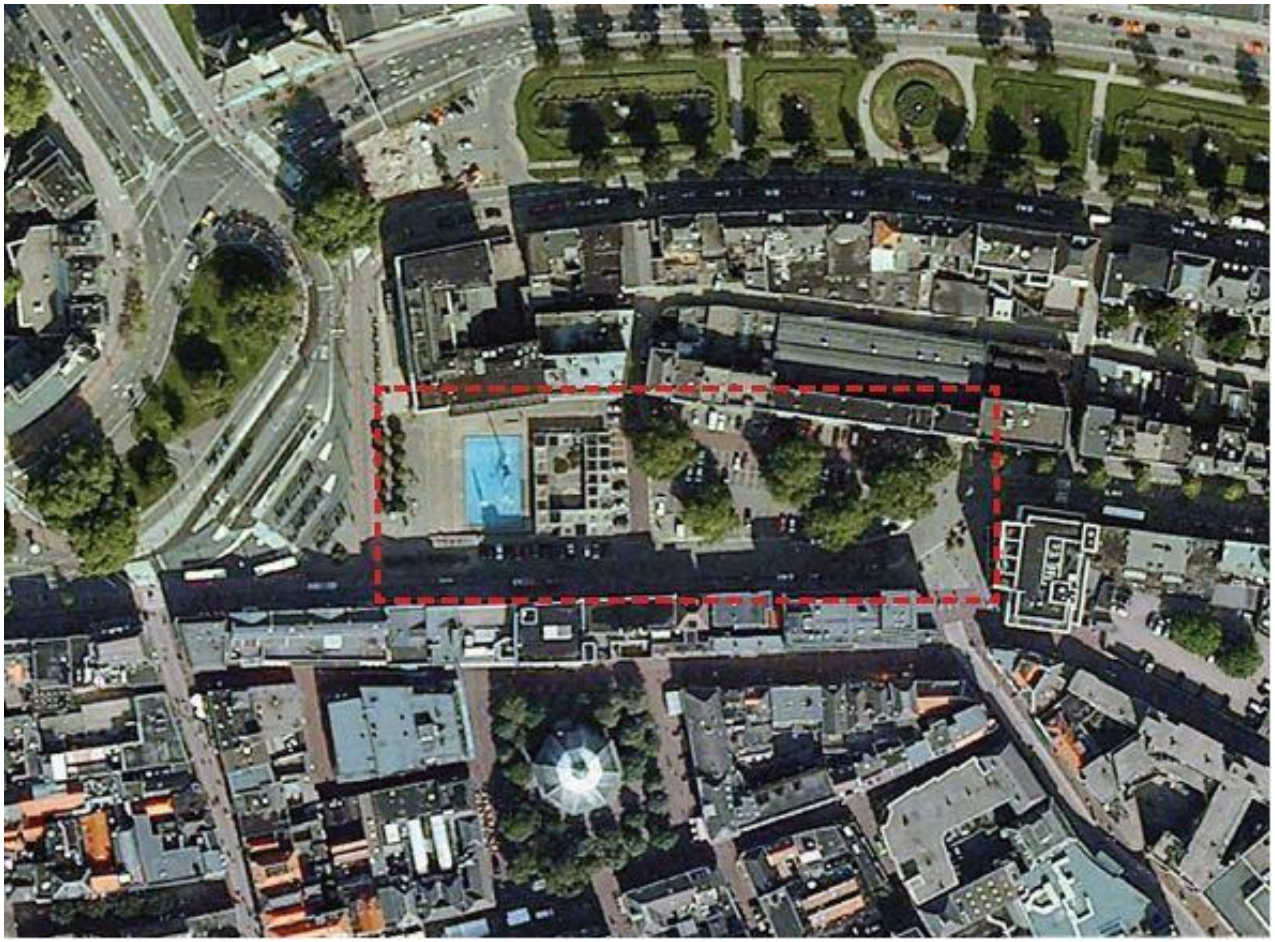

2017

3.

“Het huidige plein is in verval geraakt, soms is het mooi, meestal is het lelijk”

WWW.GELDERSARCHIEF.NL

STAN &CO
Food drinks friends

Winterfestijn

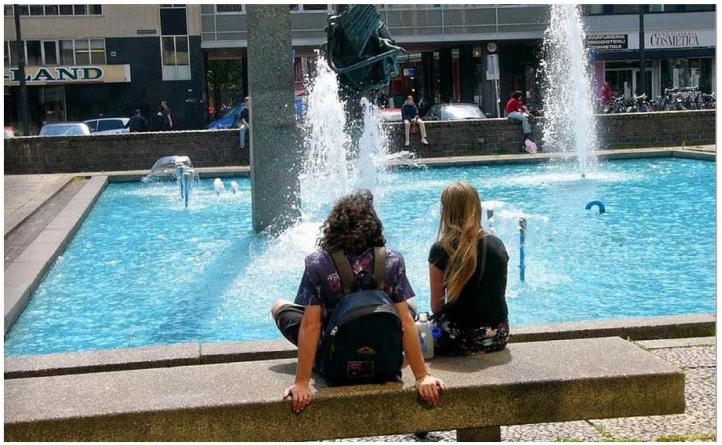
COSMETICA

“Het monument is één architectonische compositie van fontein, beeld en pergola. Dit schaduwrijke bouwsel naar Italiaans idee midden op een plein is niet functioneel. In Nederland zitten we graag in het zonnetje.”

NİŞANTAŞI LOUNGE & RESTAURANT

WORKSTATION

Fonteinvijver

Terrassen

Keermuur en fietsenstalling

4.

“ De reuring op het plein zit vooral aan de westzijde”

5.

“Het is eigenlijk niet 1 plein maar een serie geschakelde ruimtes waarbij het monument en de functionele opdeling zorgt voor fragmentatie”

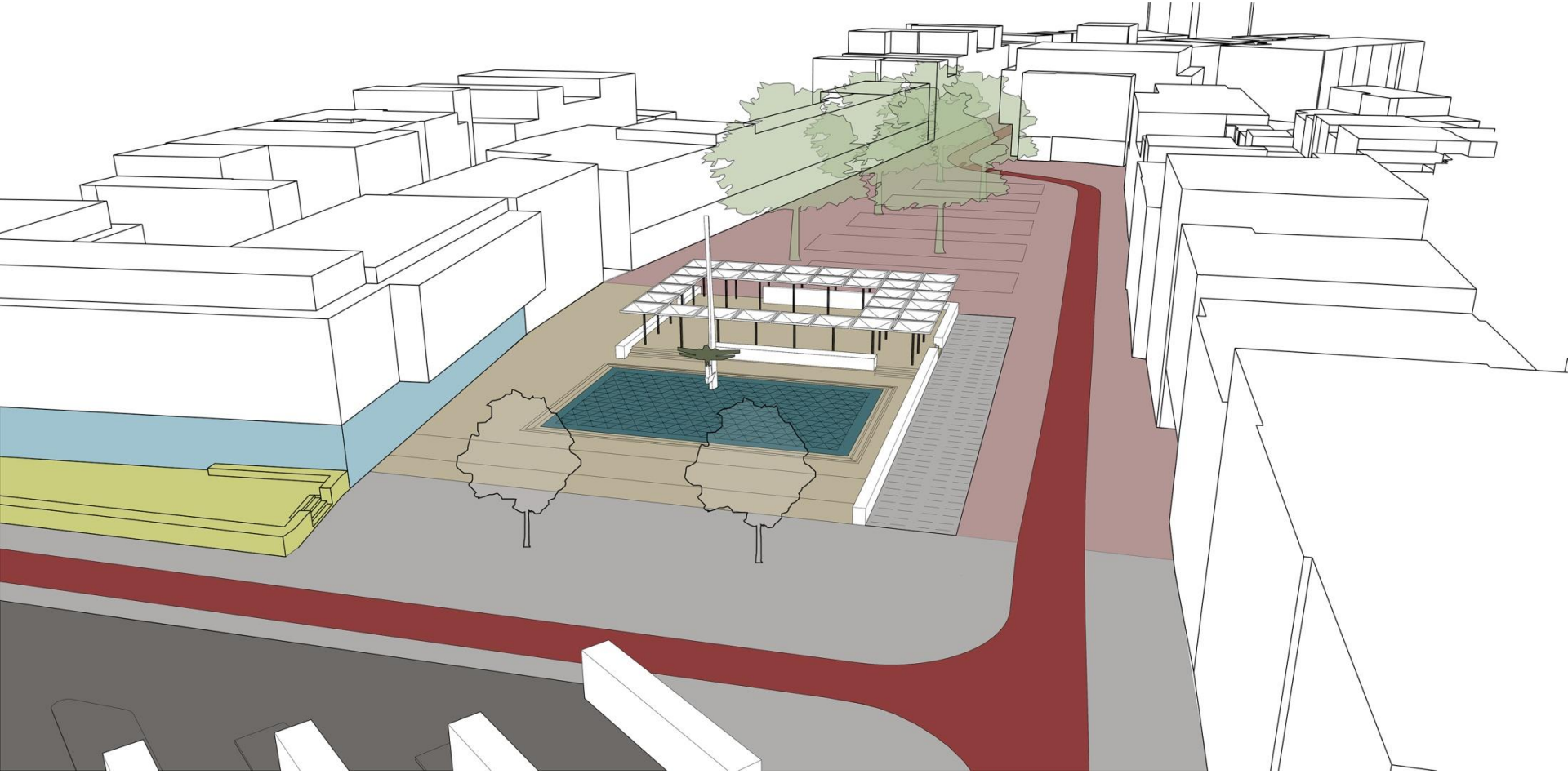

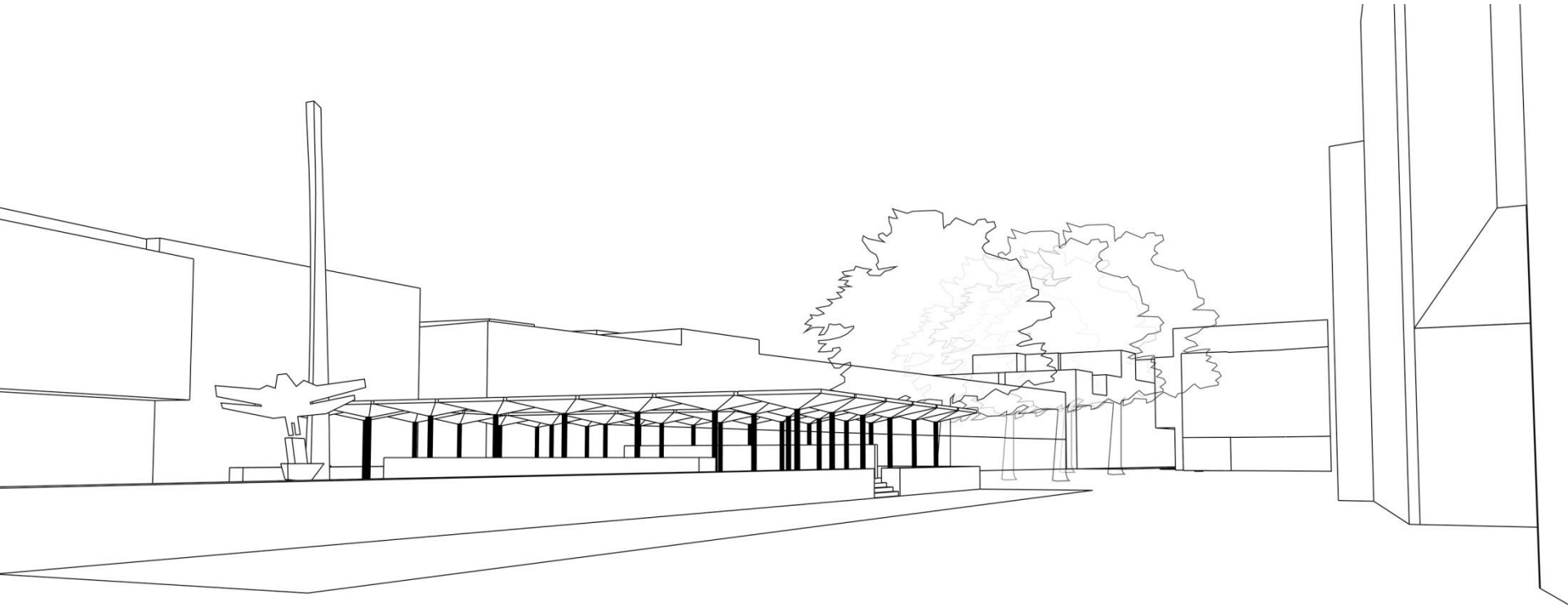

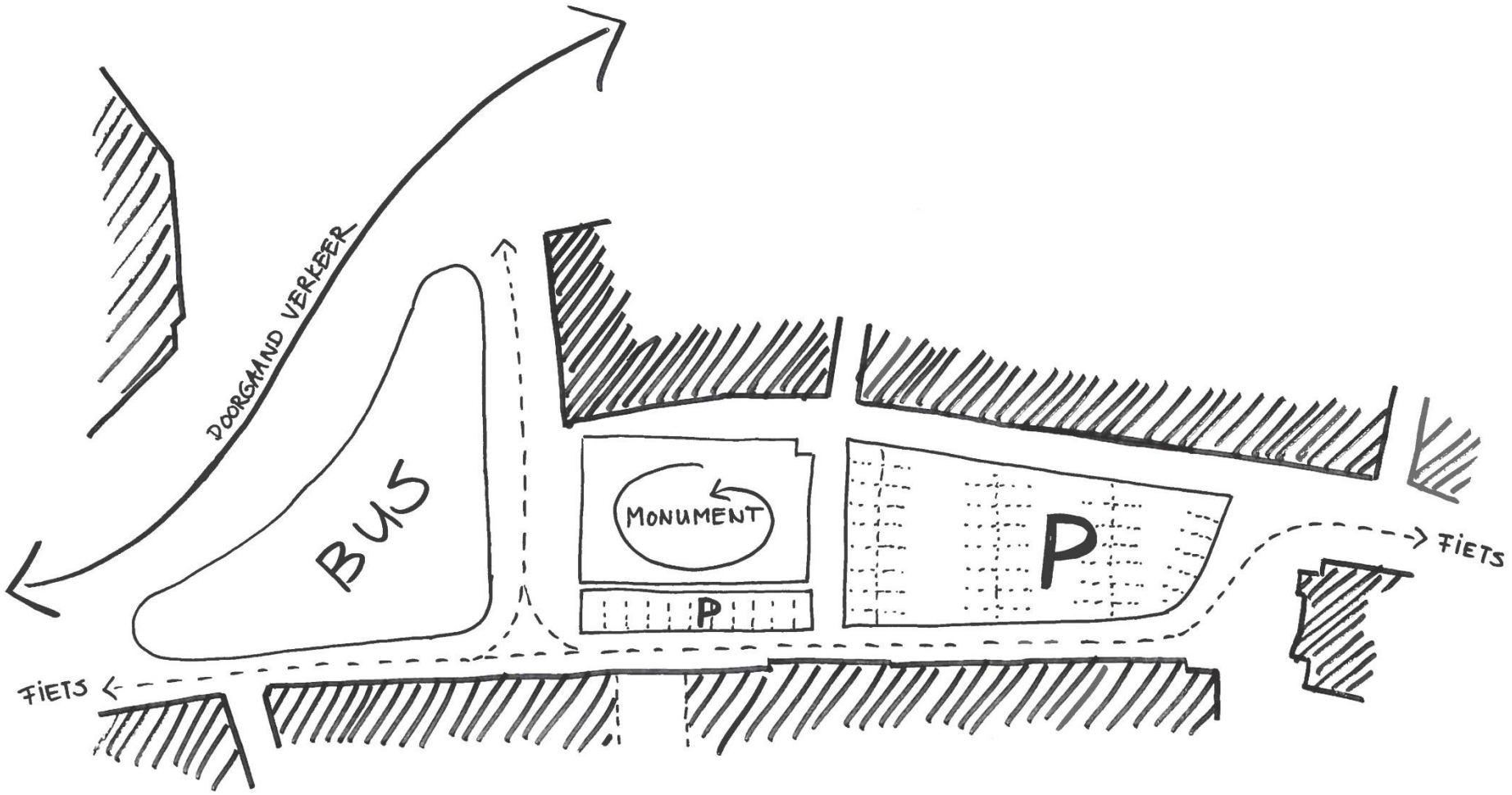
DOORGAAND VERKEER
BUS
MONUMENT
P
P
FIETS
FIETS

6.

“ Het monument is nu een functiescheider. Wat gebeurt er als we het gaan beschouwen als middelpunt met een alzijdig uitstraling”

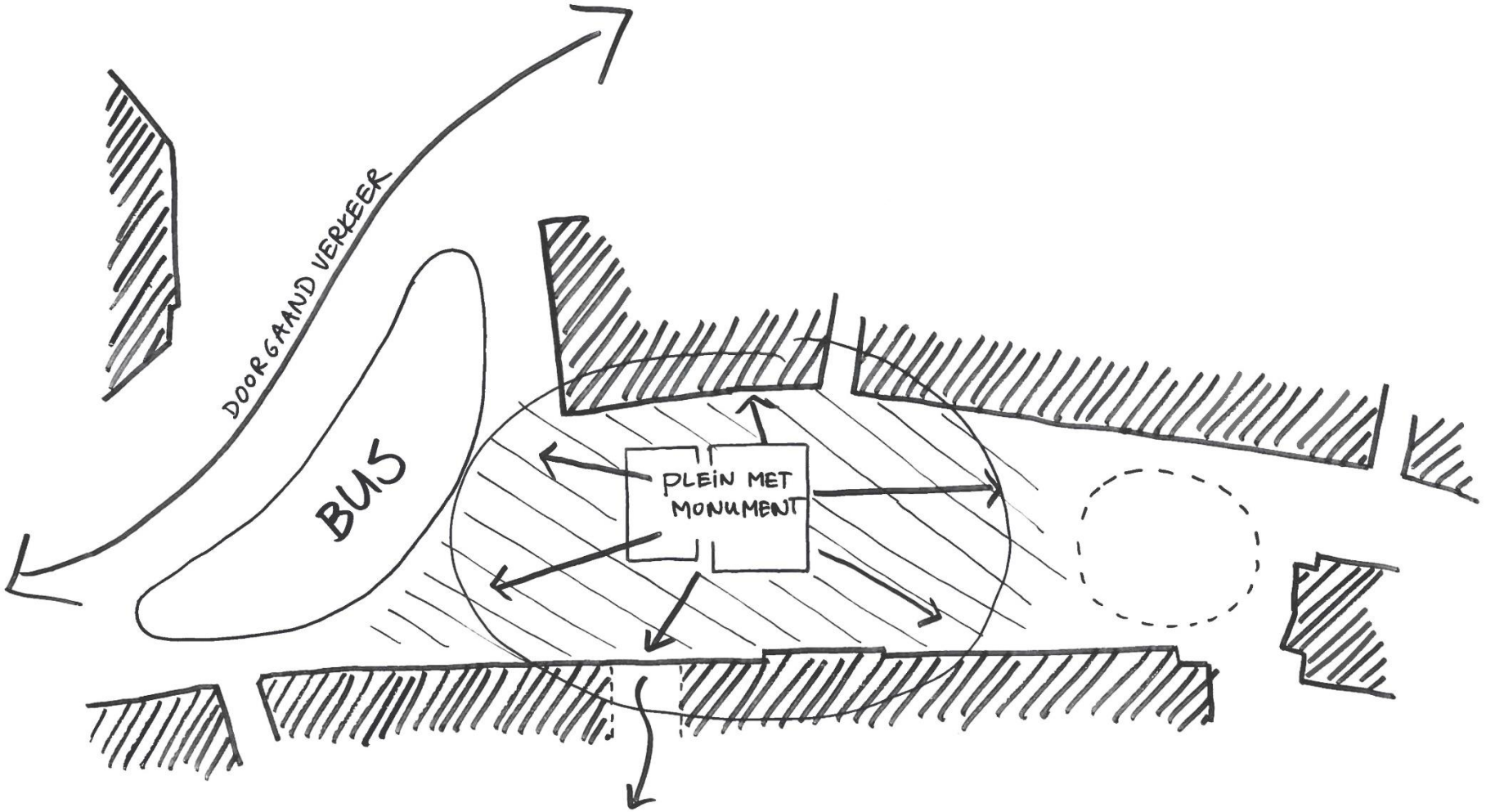
DOORGAAND VERKEER
BUS
PLEIN MET
MONUMENT

7.

“Optie 1, restauratie: het huidige monument kan transparanter worden gemaakt door de muren te verwijderen, een plateau te maken en de fietsen te verplaatsen verder op het plein”

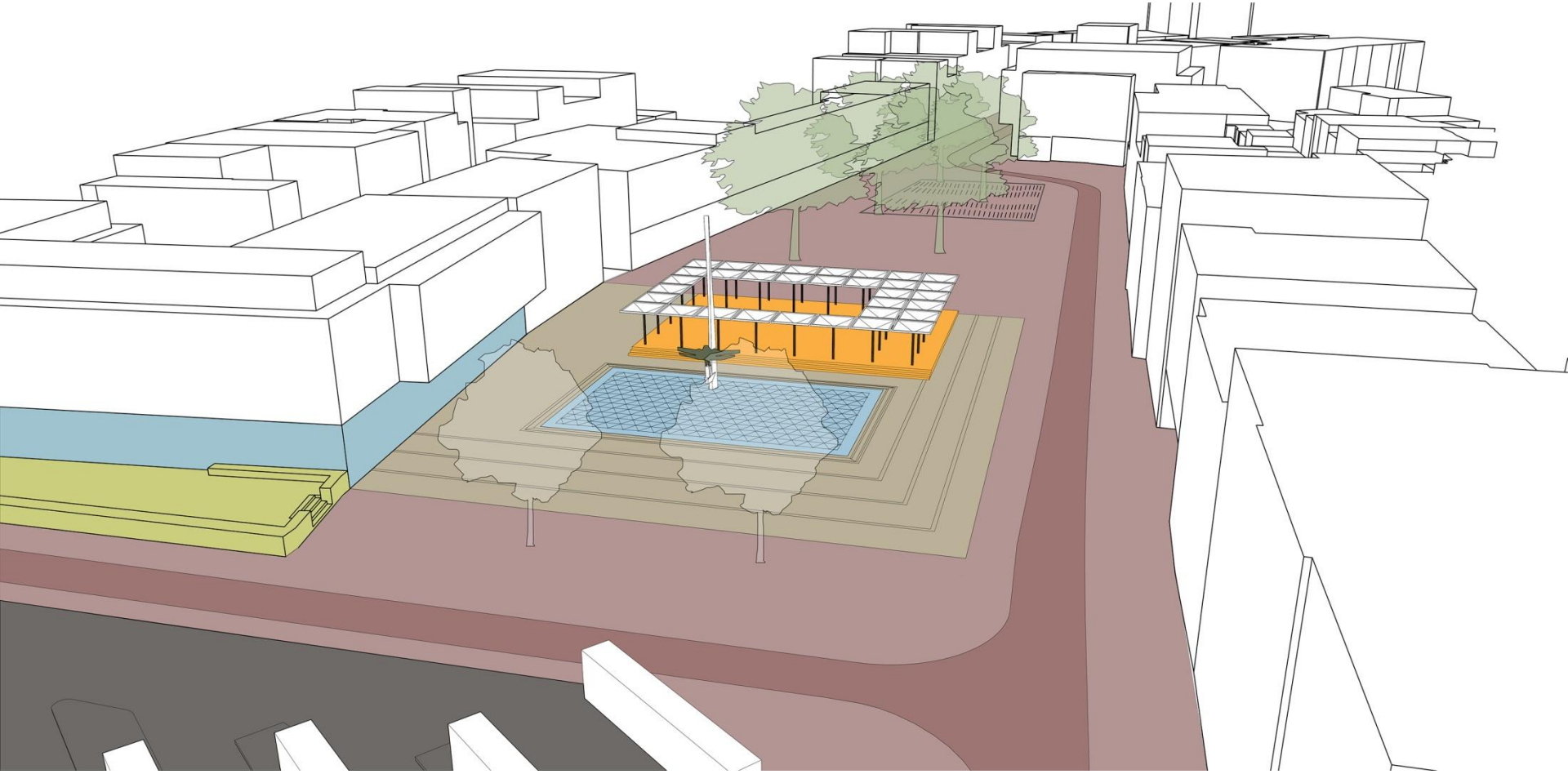

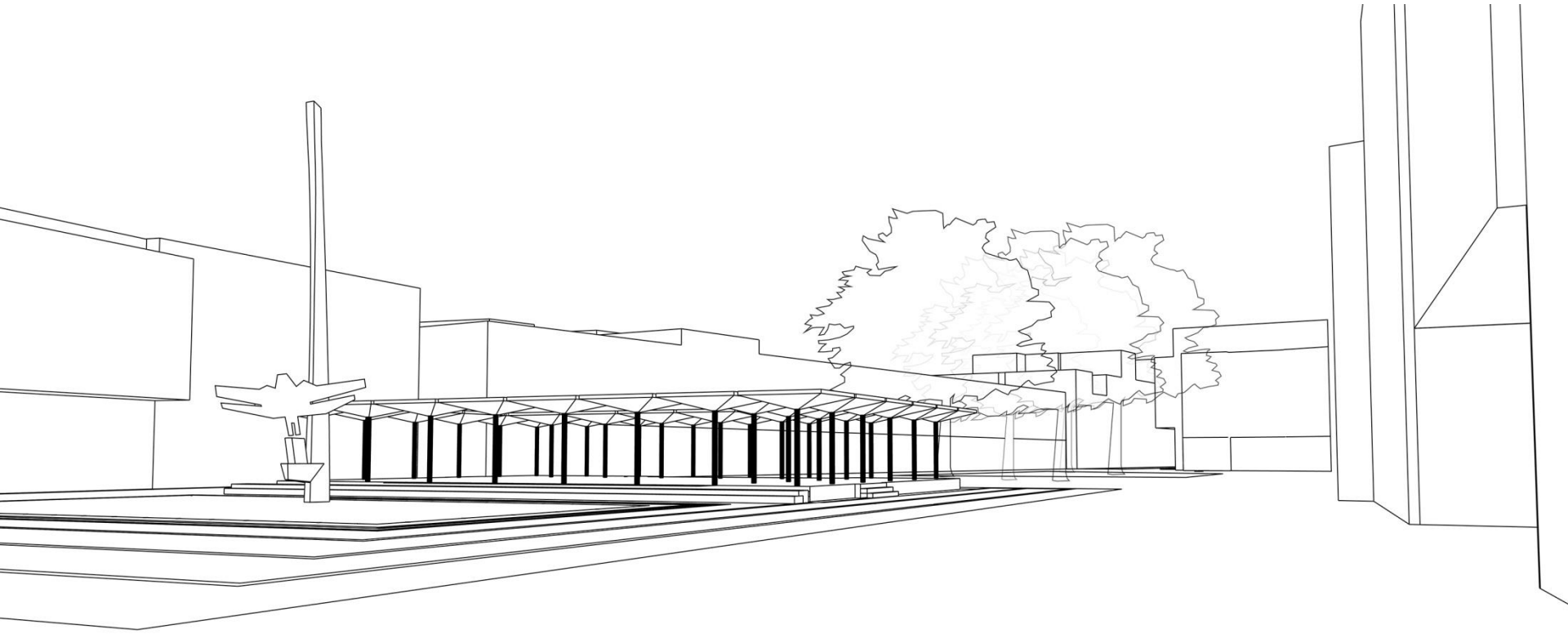

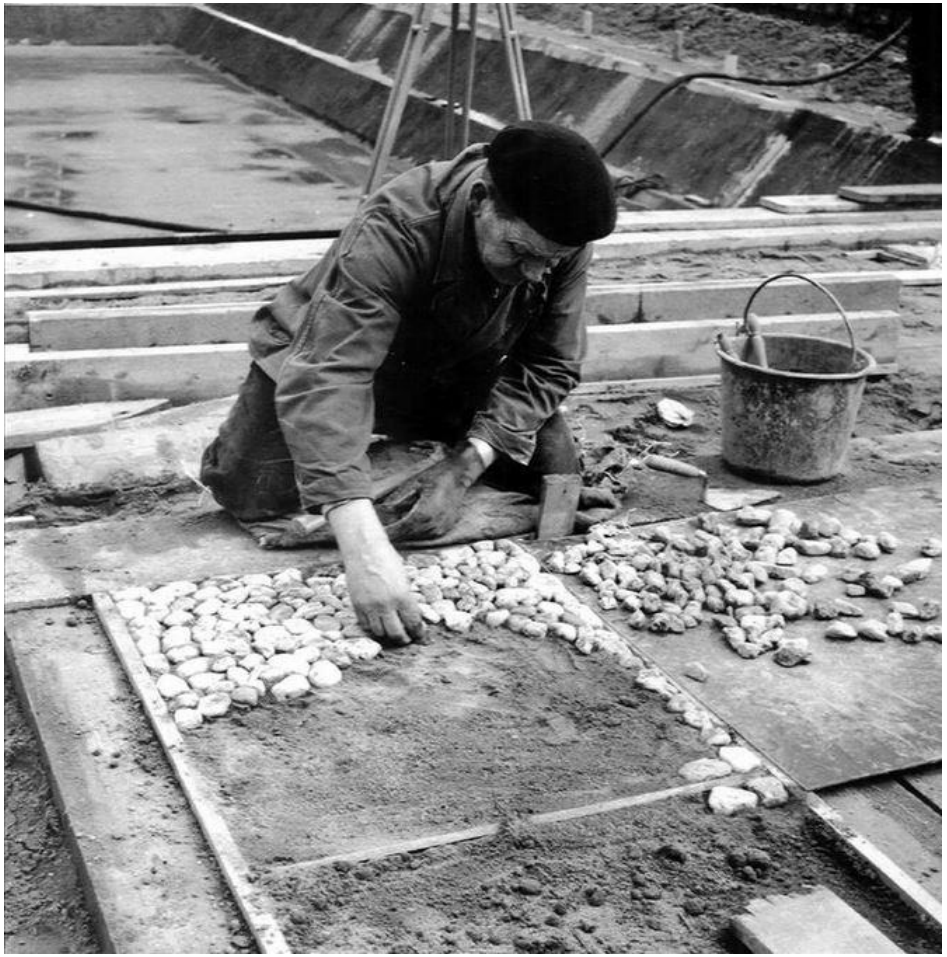

Voor- en nadelen optie 1.

+

- Restauratie monument met aanpassingen aan de patio, keermuur en terras.
- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.
- Monument staat vrij op het plein zonder keermuur en fietsen.
- Plateau kan bijvoorbeeld gebruikt worden als verhoogde zitplek, marktplaats of podium.

-

- Fietsparkeren wordt verdubbeld achterop het plein naar 790 plaatsen. Kans op wildparkeren dicht bij de Janspoort neemt toe. Het plein is daardoor geen aangename verblijfsplek maar stallingsplek.
- De fontein is maar 6 maanden per jaar actief.
- Patio blijft donkere plek.
- Hoofdfietsroute is dominant.

8.

“Het plein wordt er beter van als de huidige fietsroute meer onderdeel van het plein gaat uitmaken: de fiets is te gast”

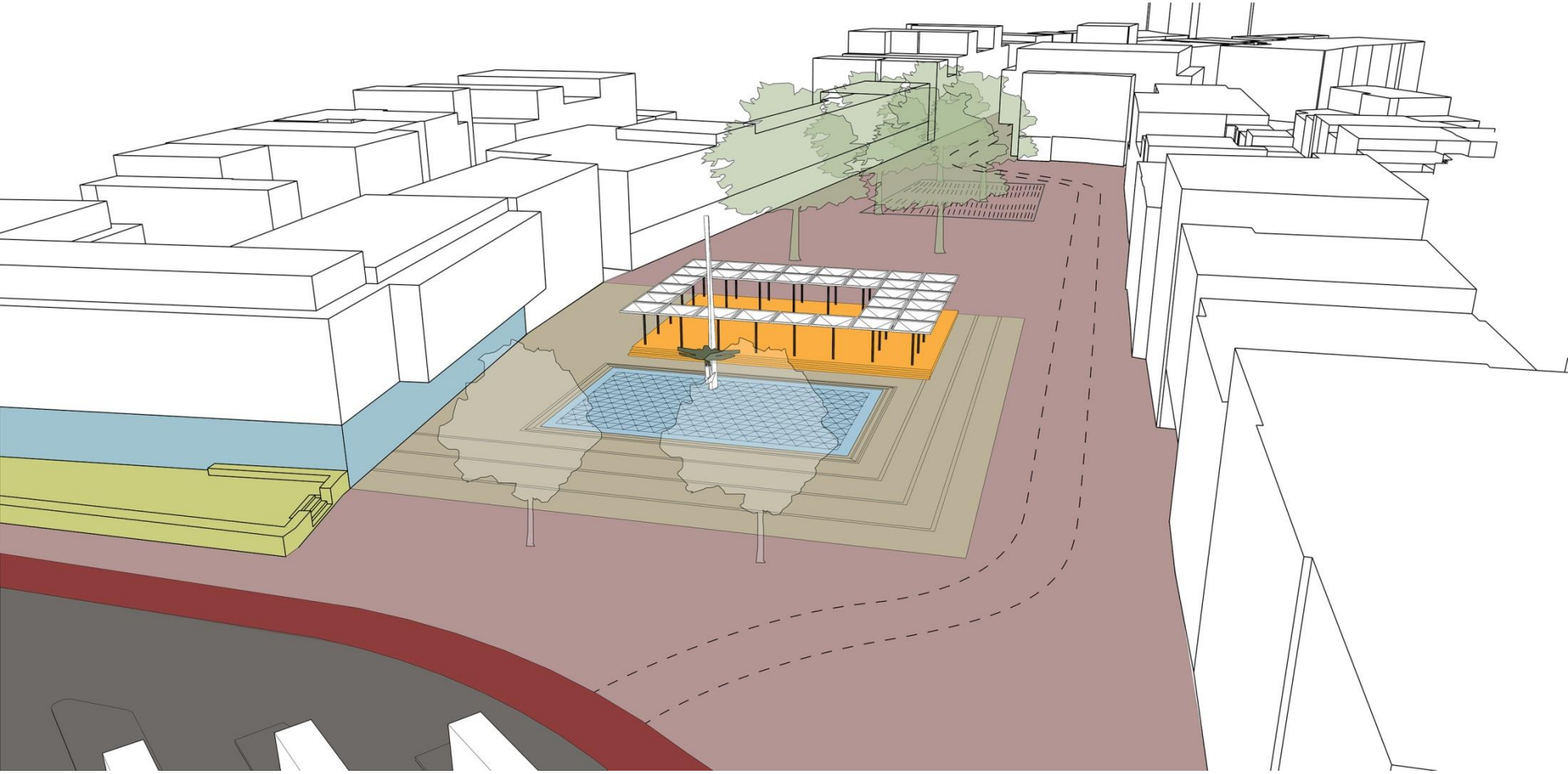

9.

“ Om het plein meer als geheel te laten functioneren en het monument hier een centrale rol in te laten spelen zou de pergola/ patio moeten worden opgetild; deze wordt monumentaler en het licht treedt naar binnen”

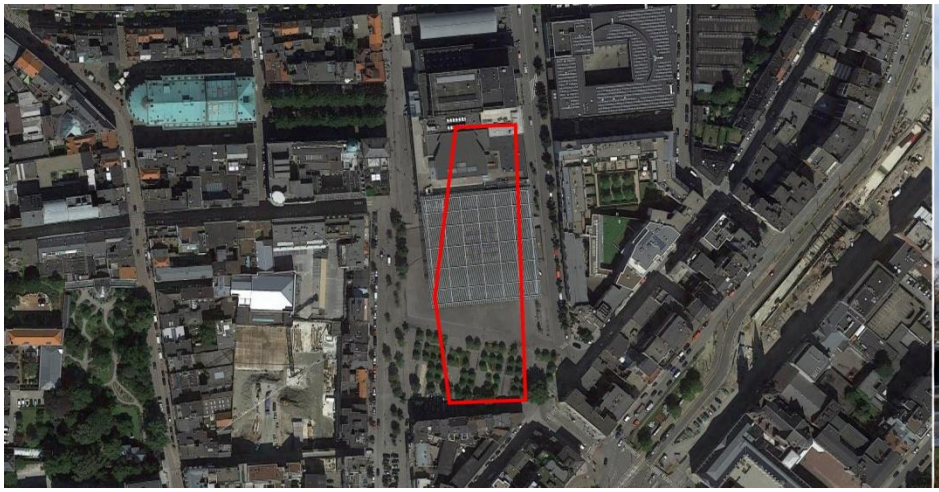

Antwerpen

Marseille

Barcelona

10.

“Optie 2, verhoogde patio met fietskelder: Om het plein vrij te spelen van zijn functionalistische uitstraling kan het fietsprogramma worden ondergebracht in een kelder onder een vernieuwd podium met een verhoogde pergola / patio, een lichte warme bestrating helpt de verblijfskwaliteit te vergroten”

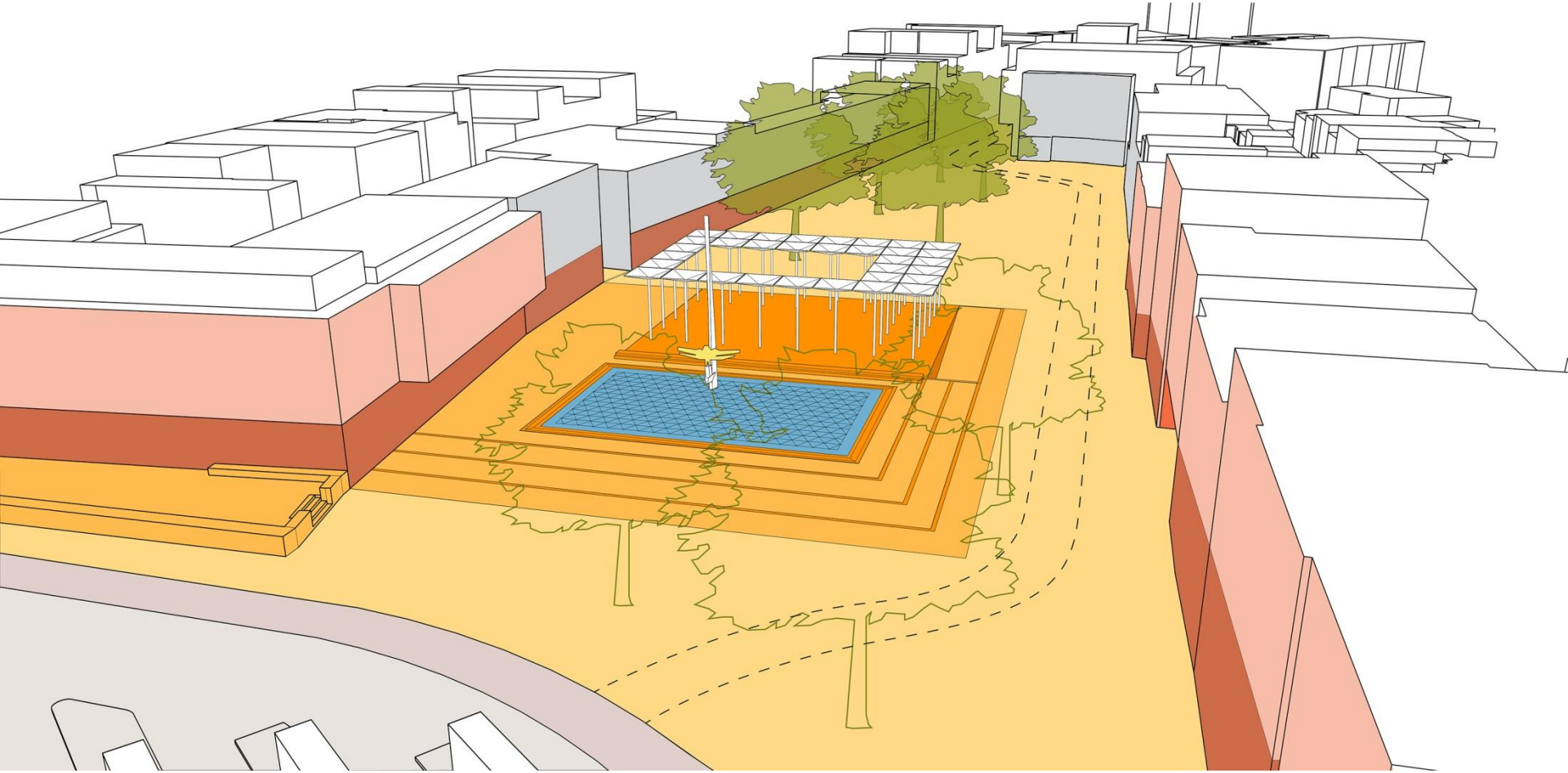

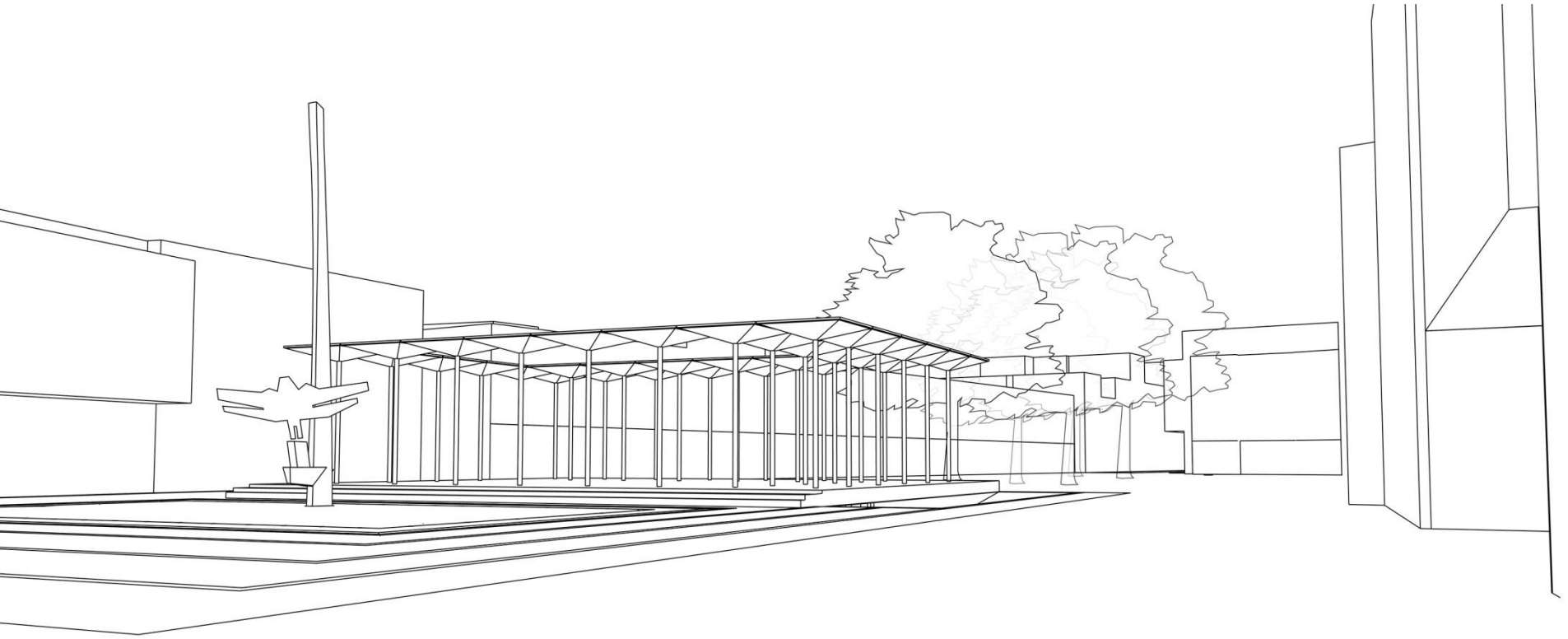

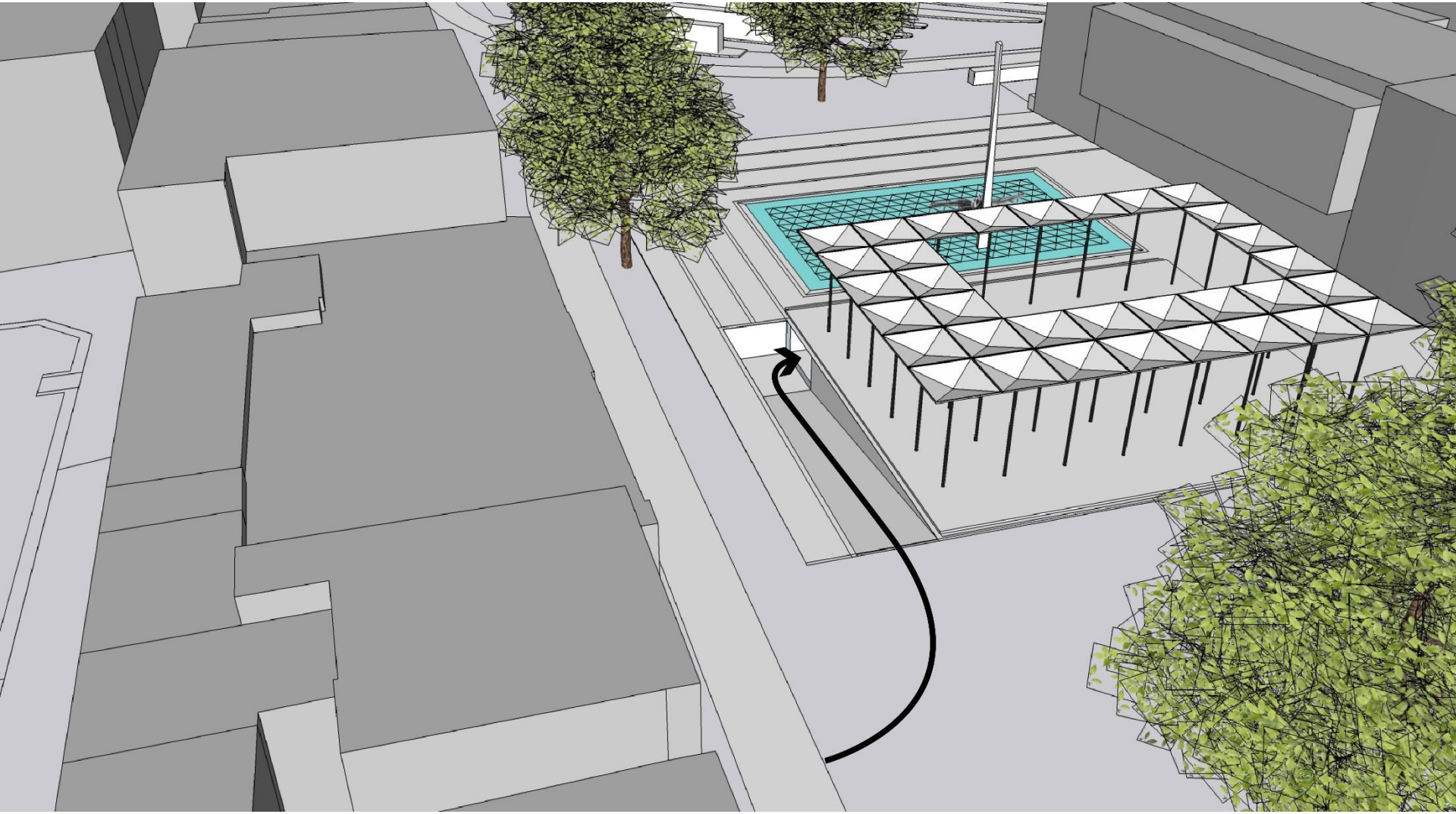

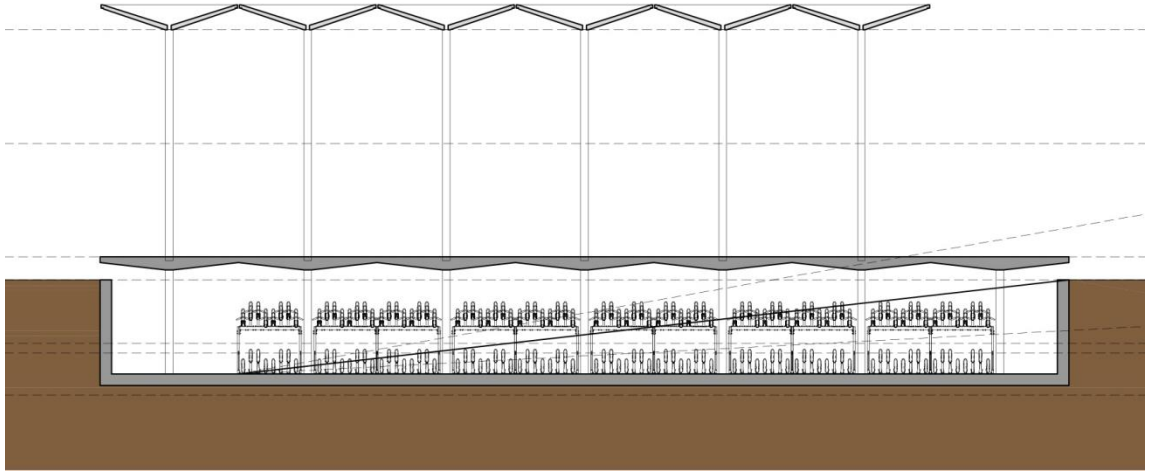

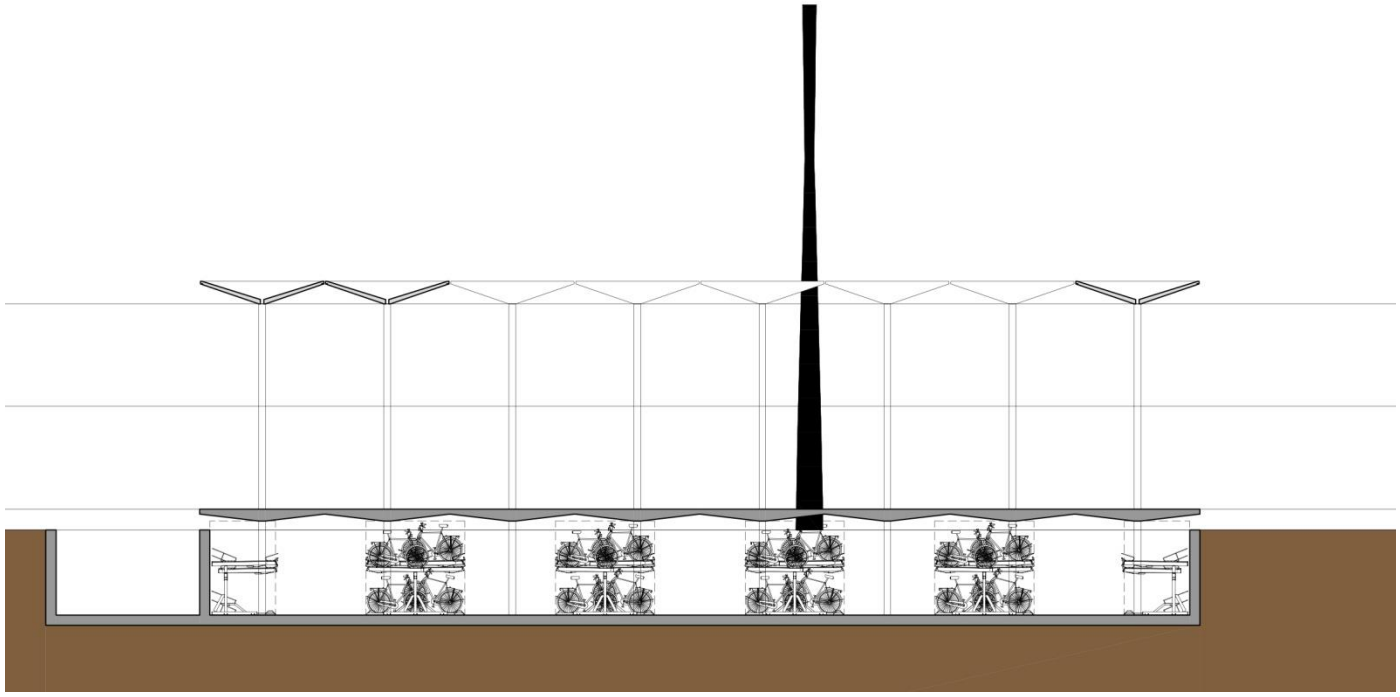

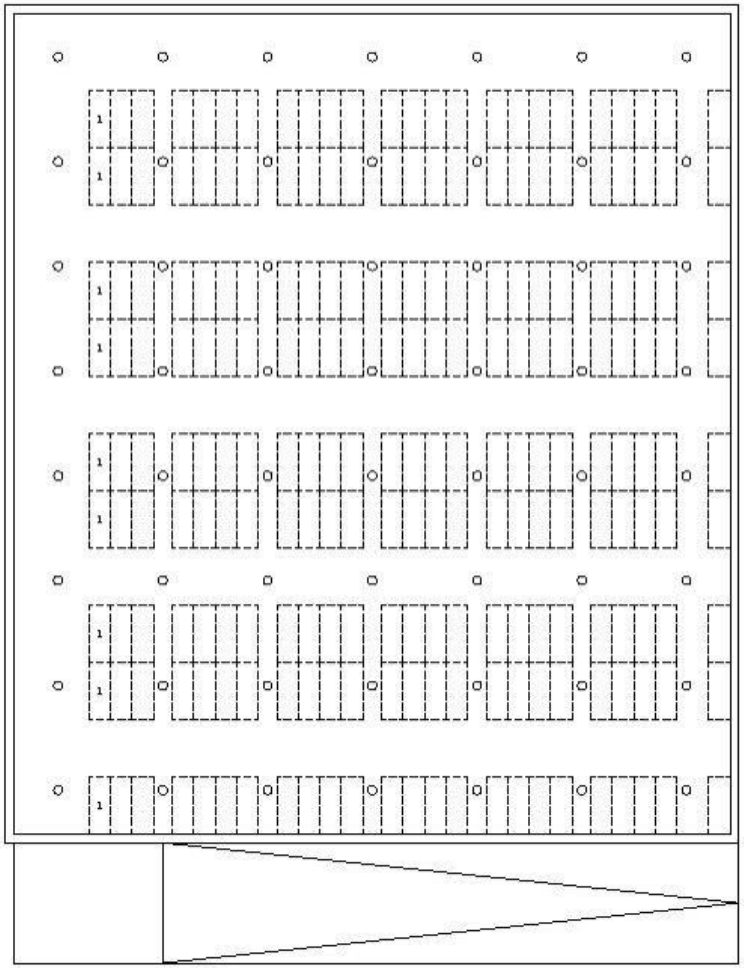

216 bromfietsen

0 fietsen

Voor- en nadelen optie 2.

+

- Centrale alzijdige ligging op het plein.
- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.
- Hoge pergola wordt een bijzonder bouwwerk; door het licht en de ruimte geschikt voor diverse invullingen.
- Bewaakte fietsenstalling onder de patio dicht bij de Janspoort, 790 plaatsen.
- Het ‘tapijt’ van het plein kan met een lichtere steen bestraat worden.
- De fontein is twaalf maanden per jaar functioneel, zie 16.
- Fietser is te gast op het plein.

-

- De kwalitatief laagwaardige invulling van de plinten en de sombere uitstraling van met name het kopblok blijven een groot deel van plein domineren.

11.

“Optie 3, patio vervangen: Onderzocht is het vervangen van de pergola door een bouwmassa. Het monument is een architectonisch drieluik; de delen zijn onvervangbaar, van het monument als zodanig wordt afstand gedaan.

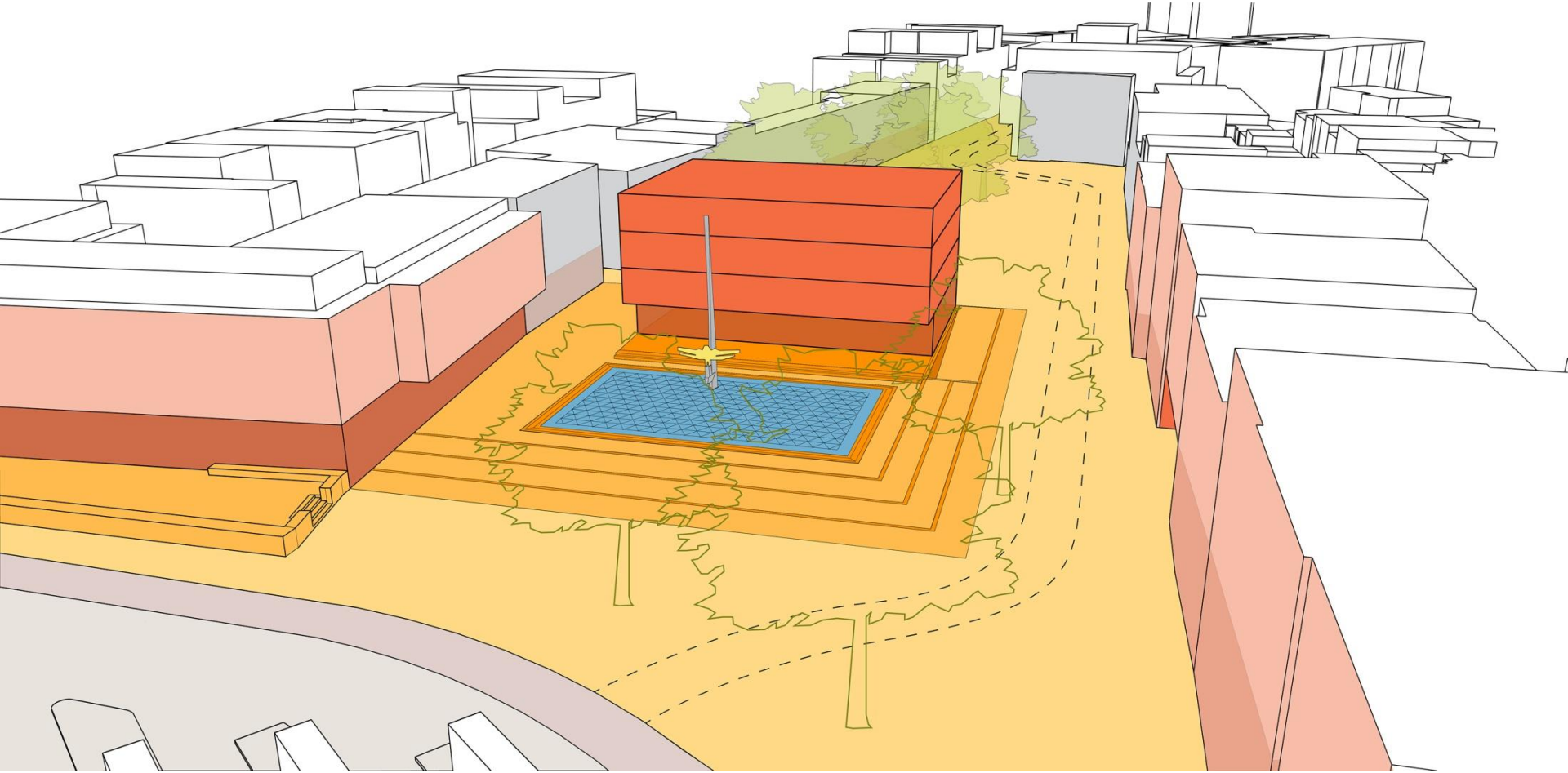

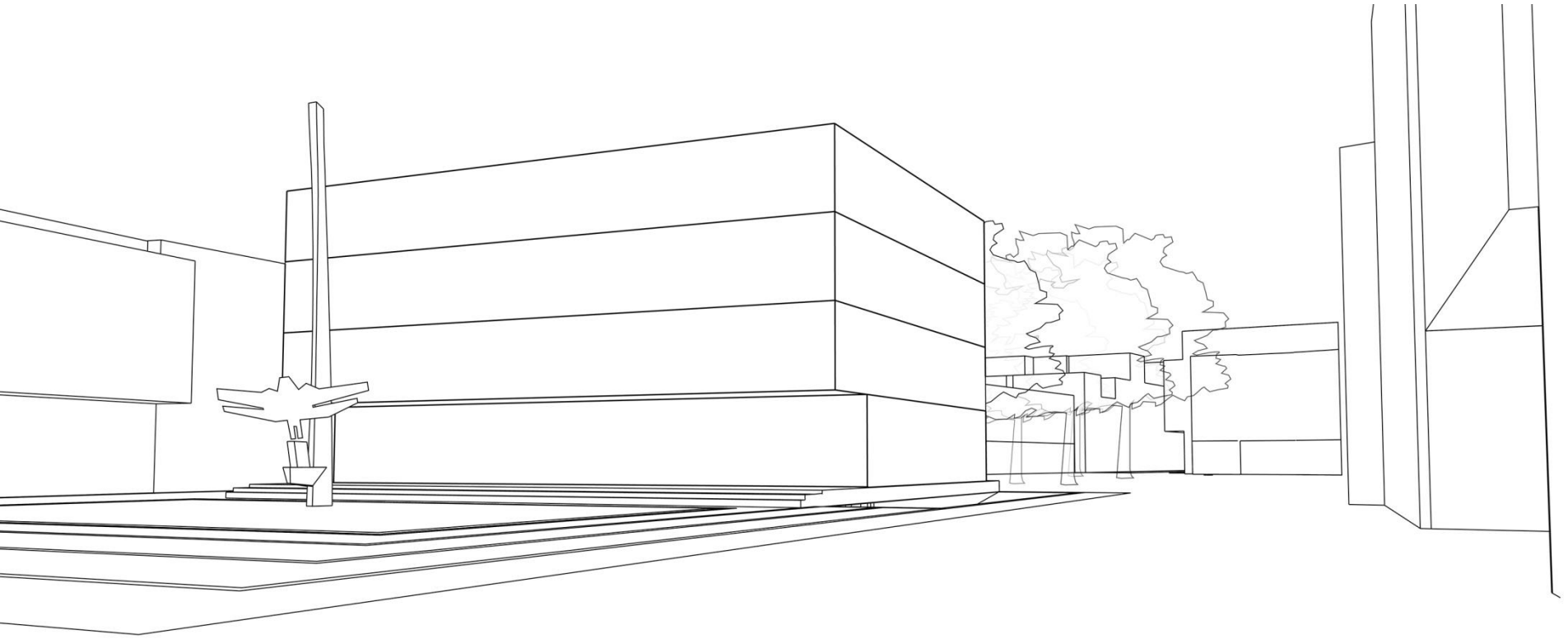

Voor- en nadelen optie 3.

+

- Centrale alzijdige ligging op het plein.
- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.

-

- Geen monument meer.
- Verstoring van het evenwicht in wederopbouwgebied, het verliest zijn icoon.
- Fontein en Tajiri beeld worden vreemde en overbodige elementen.
- Het plein wordt opgedeeld in een “A” plek met fontein en een “B” plek waarbij de middelmatige uitstraling van de omringende panden de sfeer op het plein gaan domineren.

12.

“Optie 4, roomdivider: Het plaatsen van een bouwmassa achter de pergola zorgt voor een duidelijke scheiding en kan leiden tot een ruimtelijk en functioneel conflict.

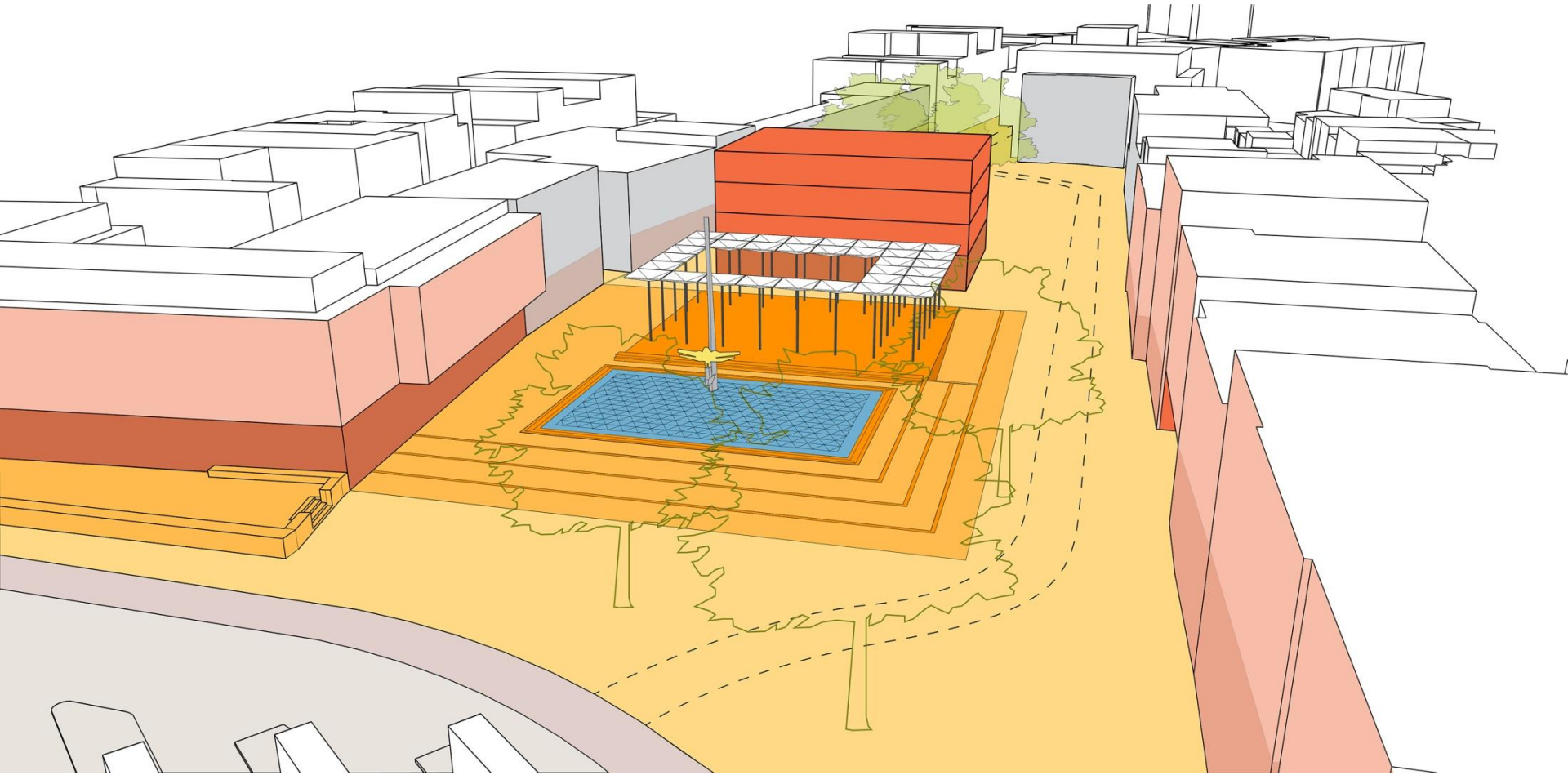

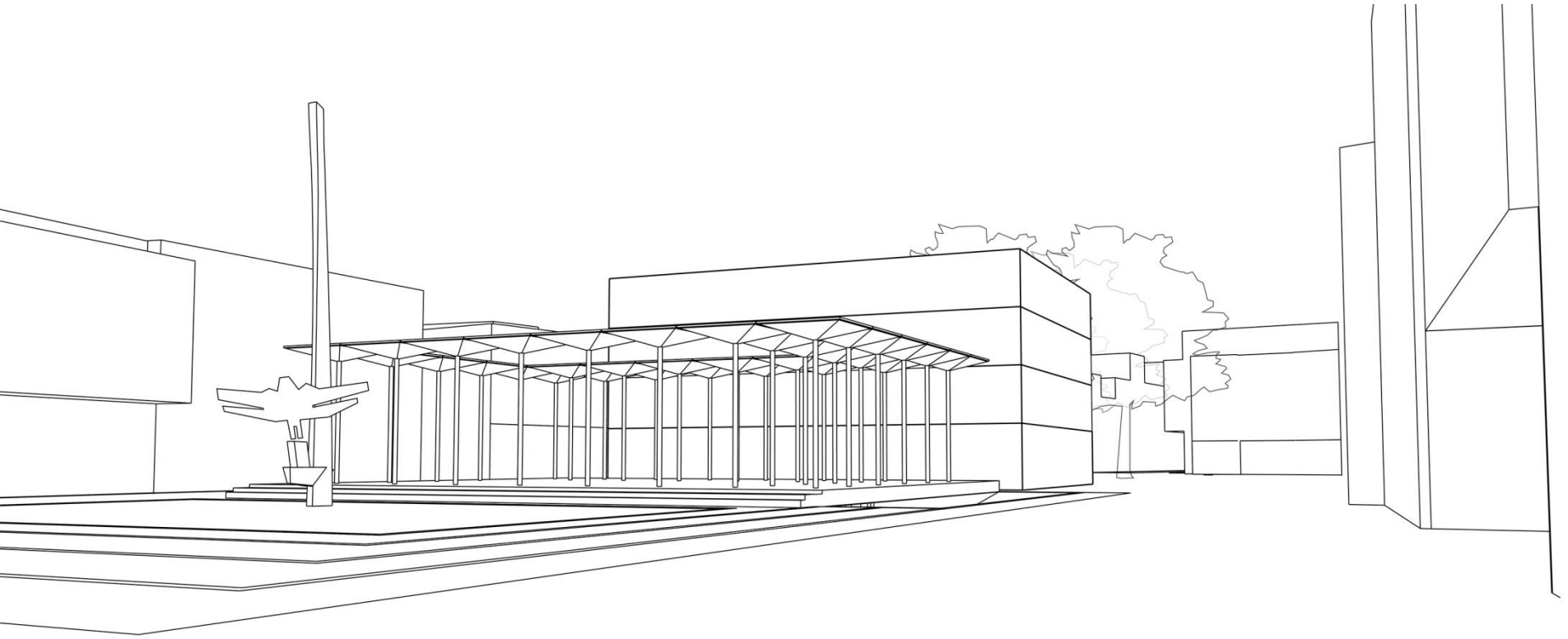

Voor- en nadele optie 4

+

- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.

-

- Het monument is een autonoom kunstwerk en moet vrij in de ruimte staan. Het wordt nu een vierluik.
- Het gebouw staat te dicht op de Pergola. Ertussen in ontstaan twee achterkanten.
- Het achterste deel van het plein wordt afgesloten, het voorste deel wordt visueel te benauwd.
- Het plein wordt opgedeeld in een “A” plek met fontein en pergola en een “B” plek waarbij de middelmatige uitstraling van de omringende panden de sfeer op het plein gaan domineren.

13.

“ Optie 5, verhoogde pergola: De verhoogde pergola kan ook een gebouw zijn op hoge poten, een bijzonder horeca paviljoen”

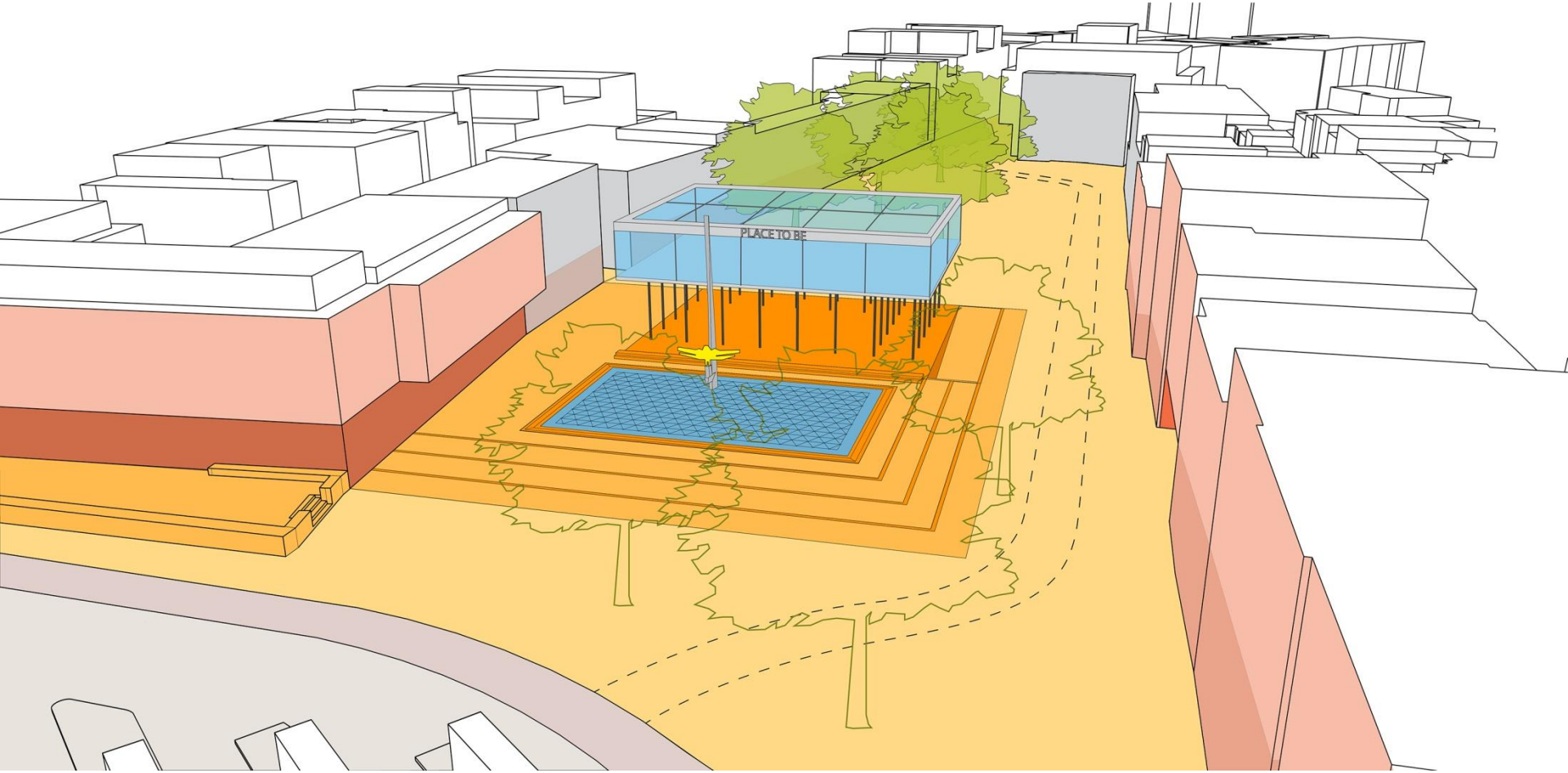
PLACE TO BE

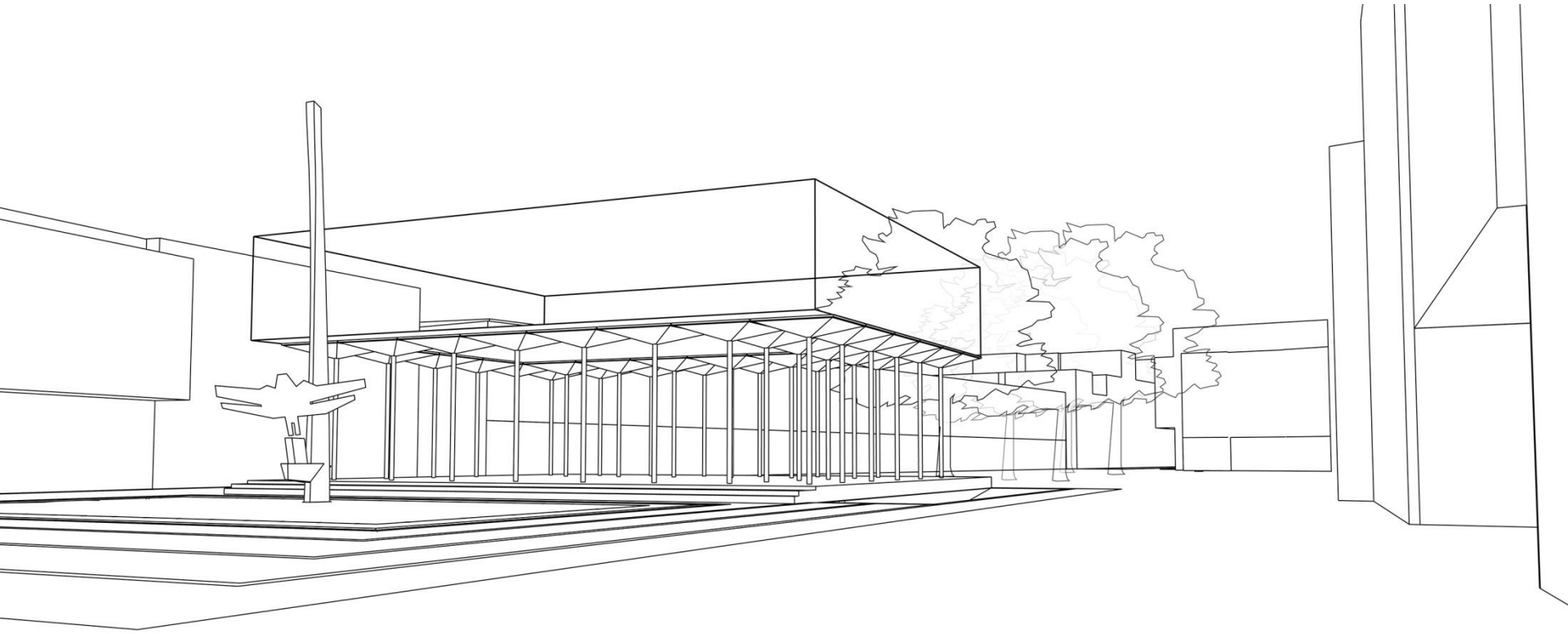

viet view
viet view
banh mi

Voor- en nadelen optie 5.

+

- Centrale alzijdige ligging op het plein.
- Transformatie pergola met behoud van de paraplu-elementen.
- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.
- Een spectaculair bouwwerk met horeca boven en onder een ruimtelijk plateau geschikt voor diverse invullingen.
- Bewaakte fietsenstalling onder de patio dicht bij de Janspoort, 790 plaatsen.
- Het ‘tapijt’ van het plein kan met een lichtere steen bestraat worden.
- De fontein is twaalf maanden per jaar functioneel, zie 16.
- Het beeld gaat weer stralen, zie 17.

-

- Het bouwwerk op de pergola verandert het oorspronkelijke monumentale beeld van het monument ingrijpend.

14.

“Optie 6, stedelijk park met podium of parkcafé: Als je kijkt naar het gebruik van de ruimte zou een invulling als stedelijk parkje / groen plein tevens goed kunnen werken”

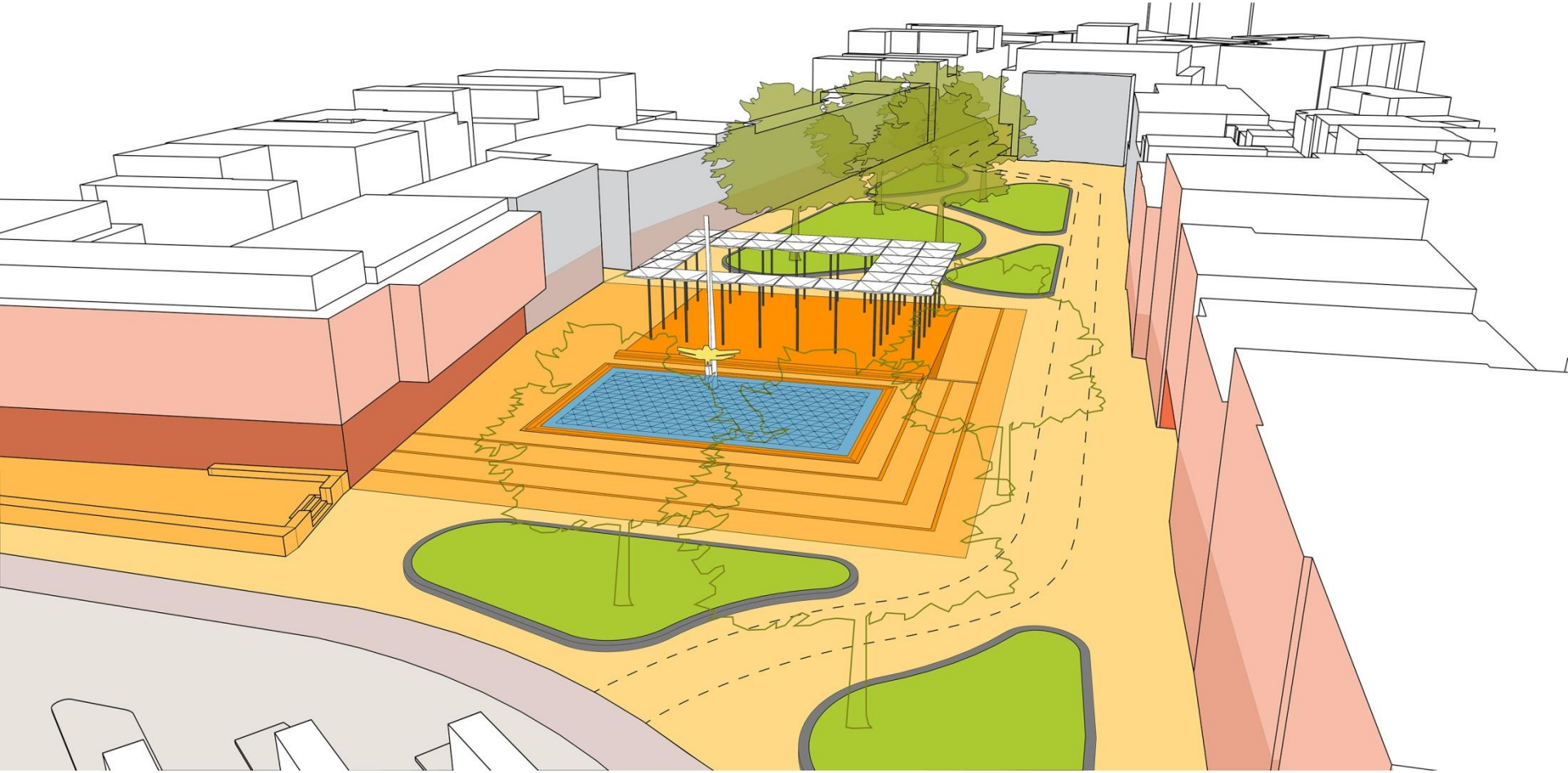

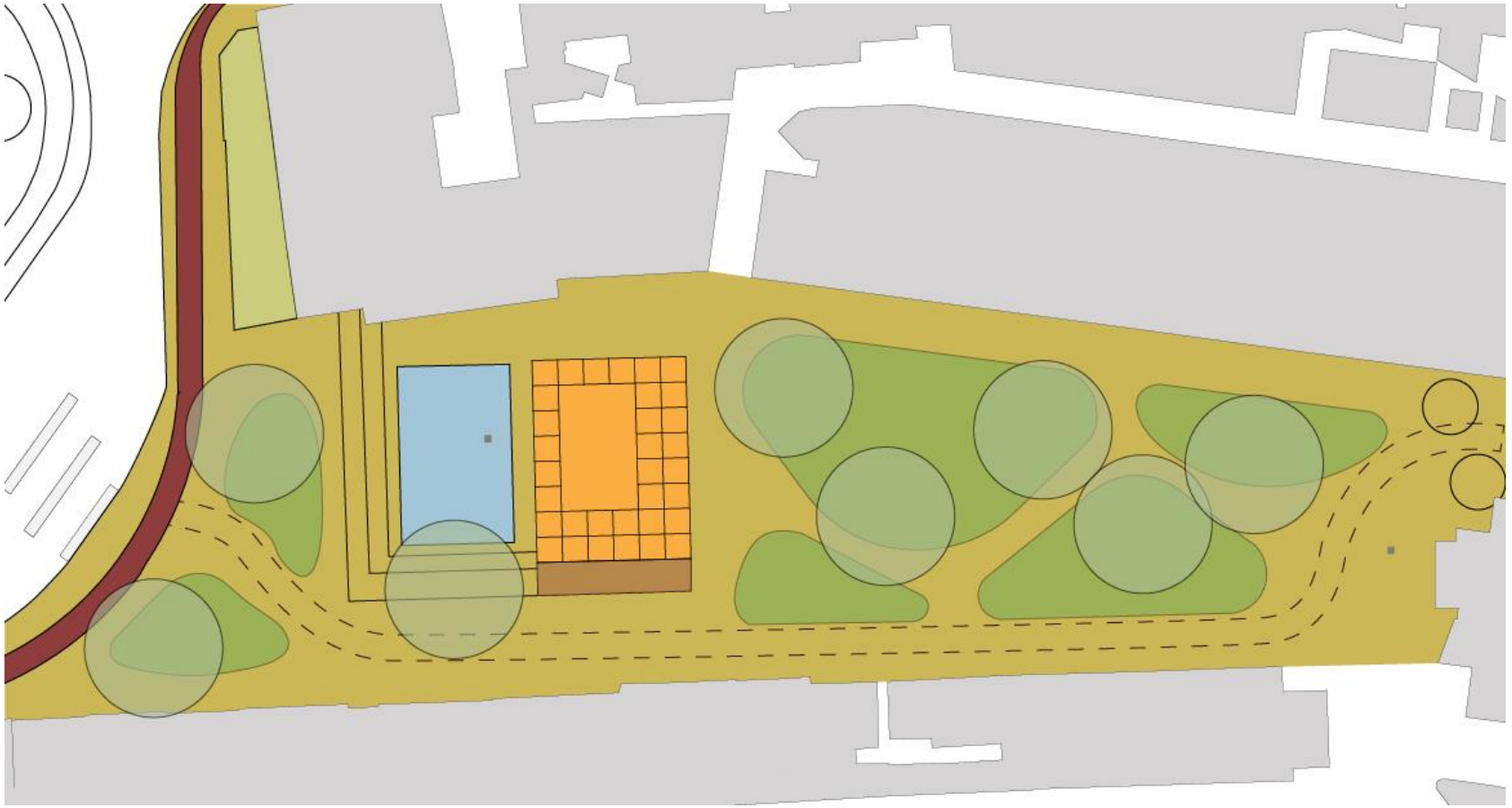

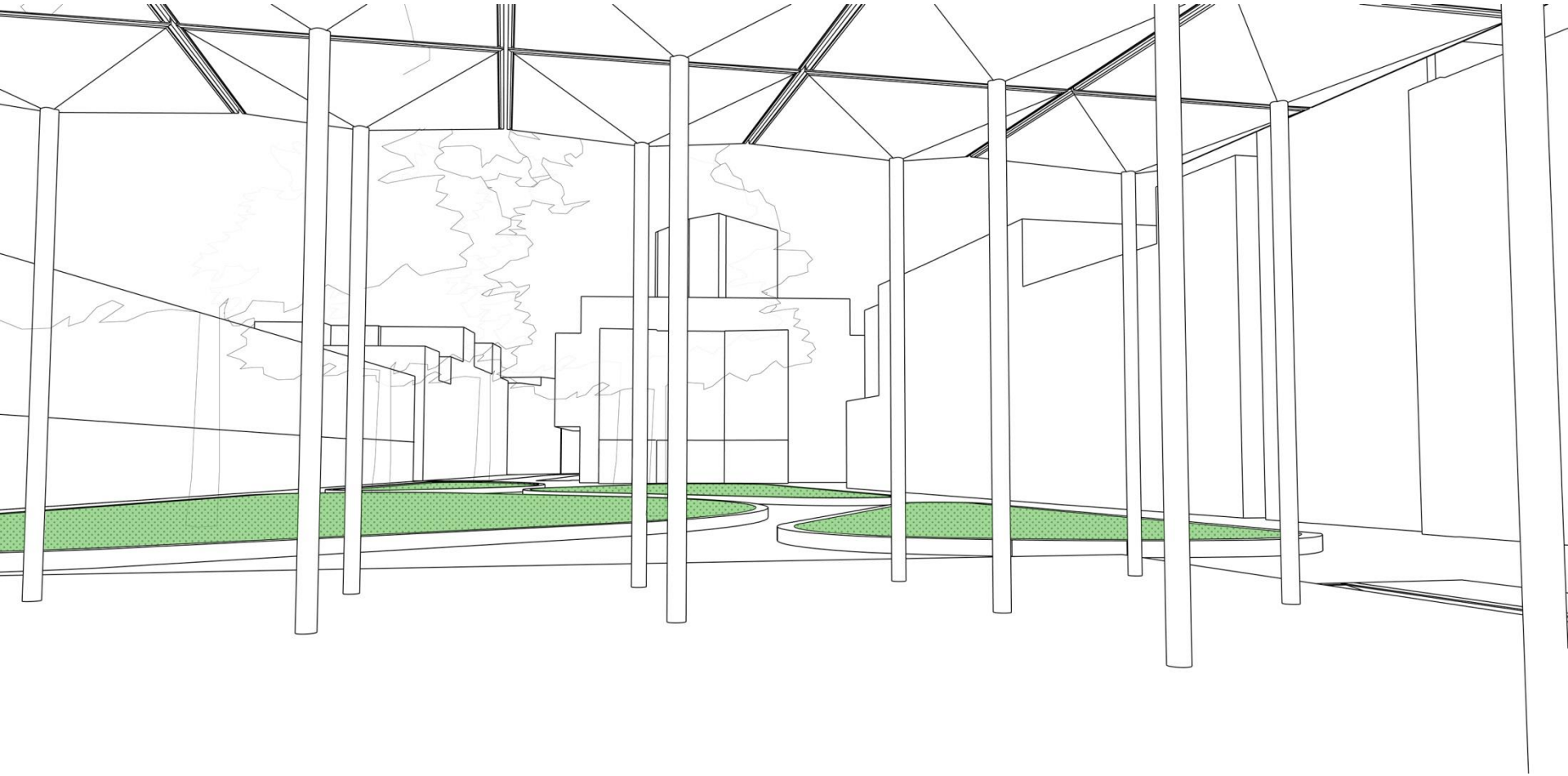

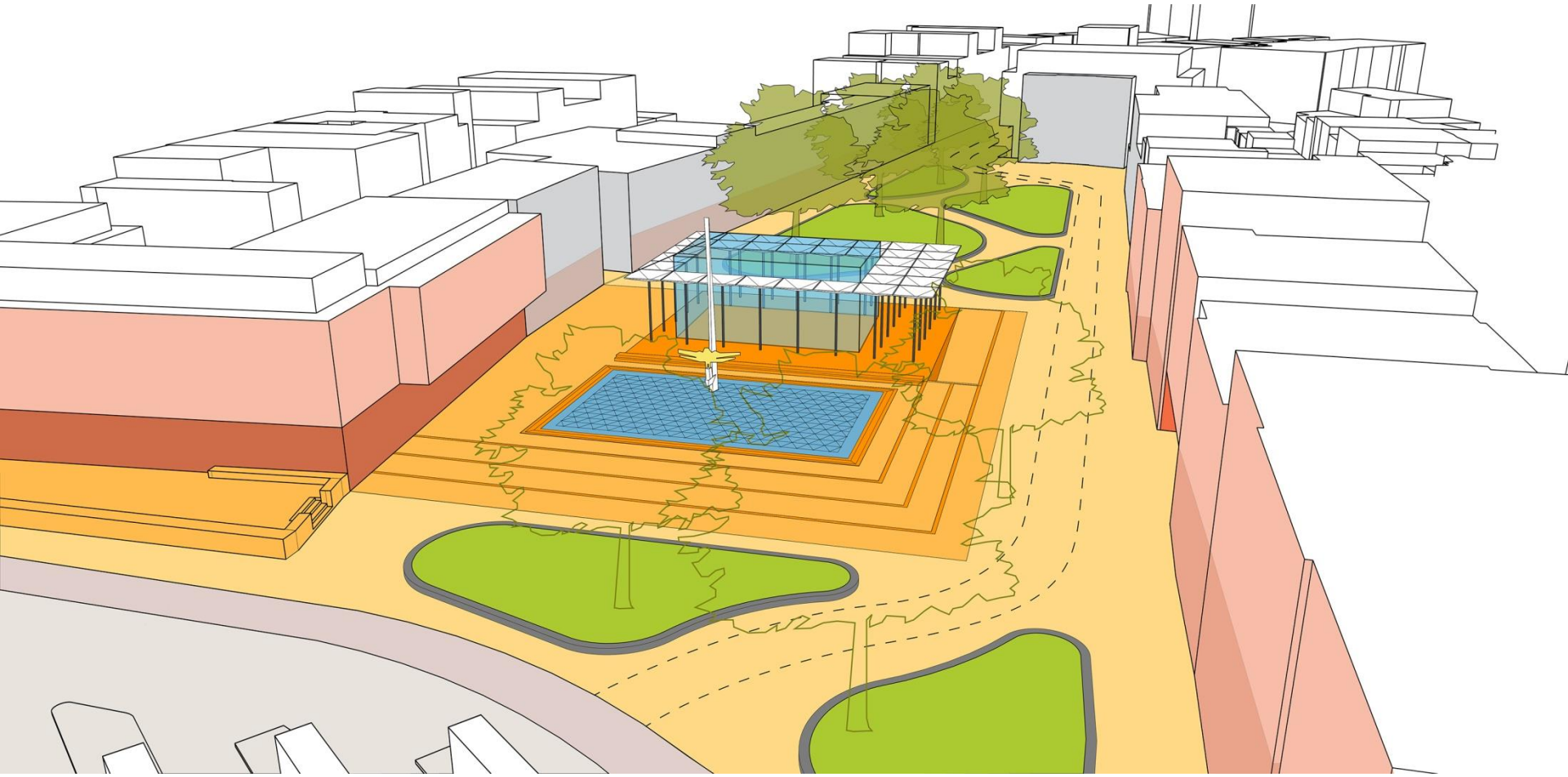

Voor- en nadelen optie 6.

+

- Centrale alzijdige ligging op het plein.
- Parkachtige invulling is aantrekkelijk met veel informele zit- en verblijfsruimte. De pleinsfeer wordt meer parkachtig. Hierdoor ligt het meer voor de hand dat de plinten gaan transformeren naar woningen. De middelmatige architectuur van de oostelijke pleinwand wordt minder kaal in de ruimte gezet.
- Transformatie pergola met behoud van de paraplu elementen.
- Duidelijker onderscheid tussen reuring en luwte zijde.
- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.
- Het pergola plateau is geschikt voor diverse invullingen. Mogelijk als parkcafé.
- Bewaakte fietsenstalling onder de patio dicht bij de Janspoort, 790 plaatsen.
- De fontein is twaalf maanden per jaar functioneel, zie 16.
- Het beeld gaat weer stralen, zie 17.

-

- Het oorspronkelijke monument transformeert naar nieuwe functionaliteiten.

15.

“Optie 7, woonbebouwing achterop het plein: De vraag is of het plein wel zo diep moet zijn. Een nieuw gebouw aan de oostzijde van het plein maakt de ruimte intiemer en plaatst het monument meer in het middelpunt”

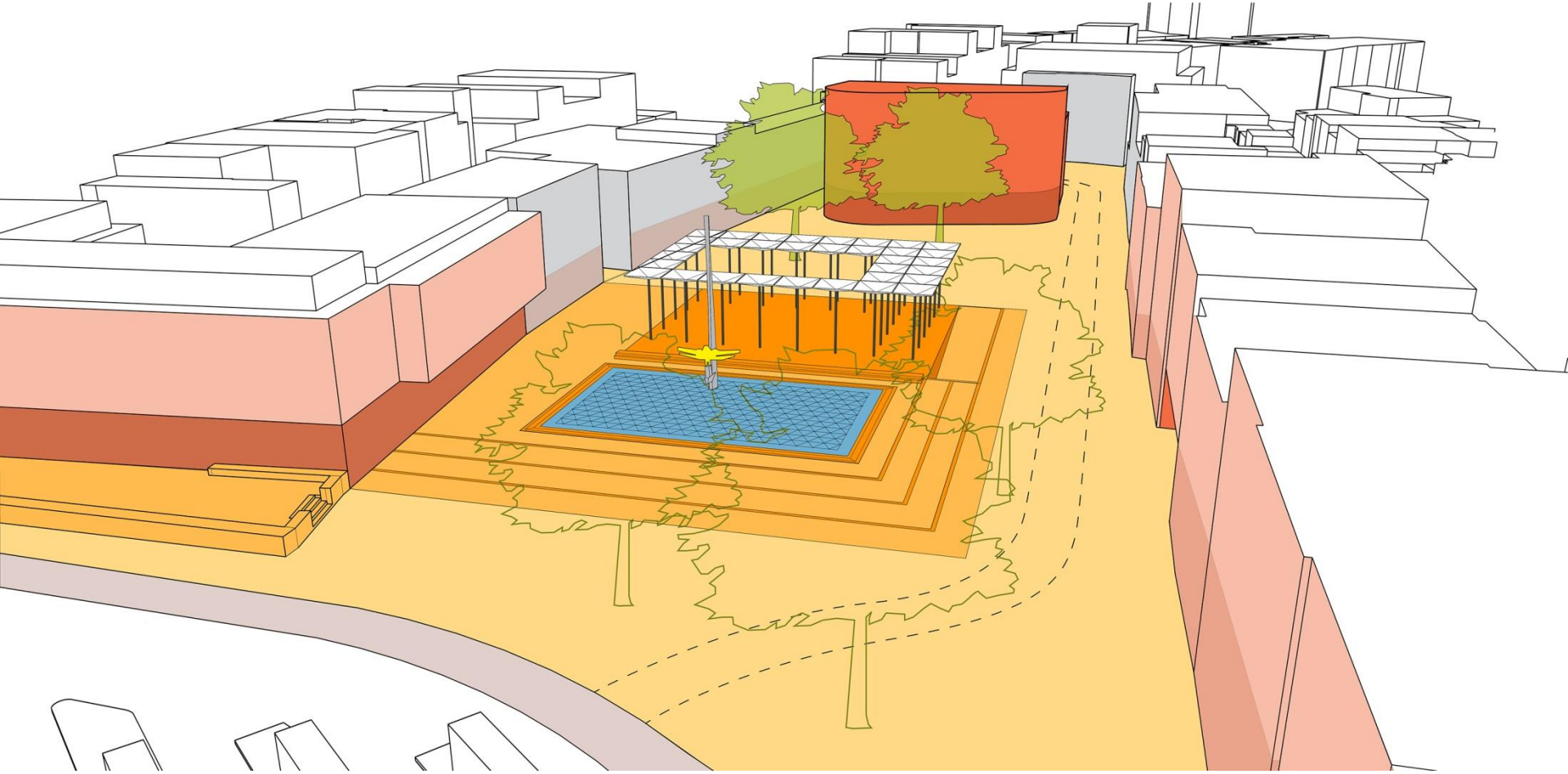

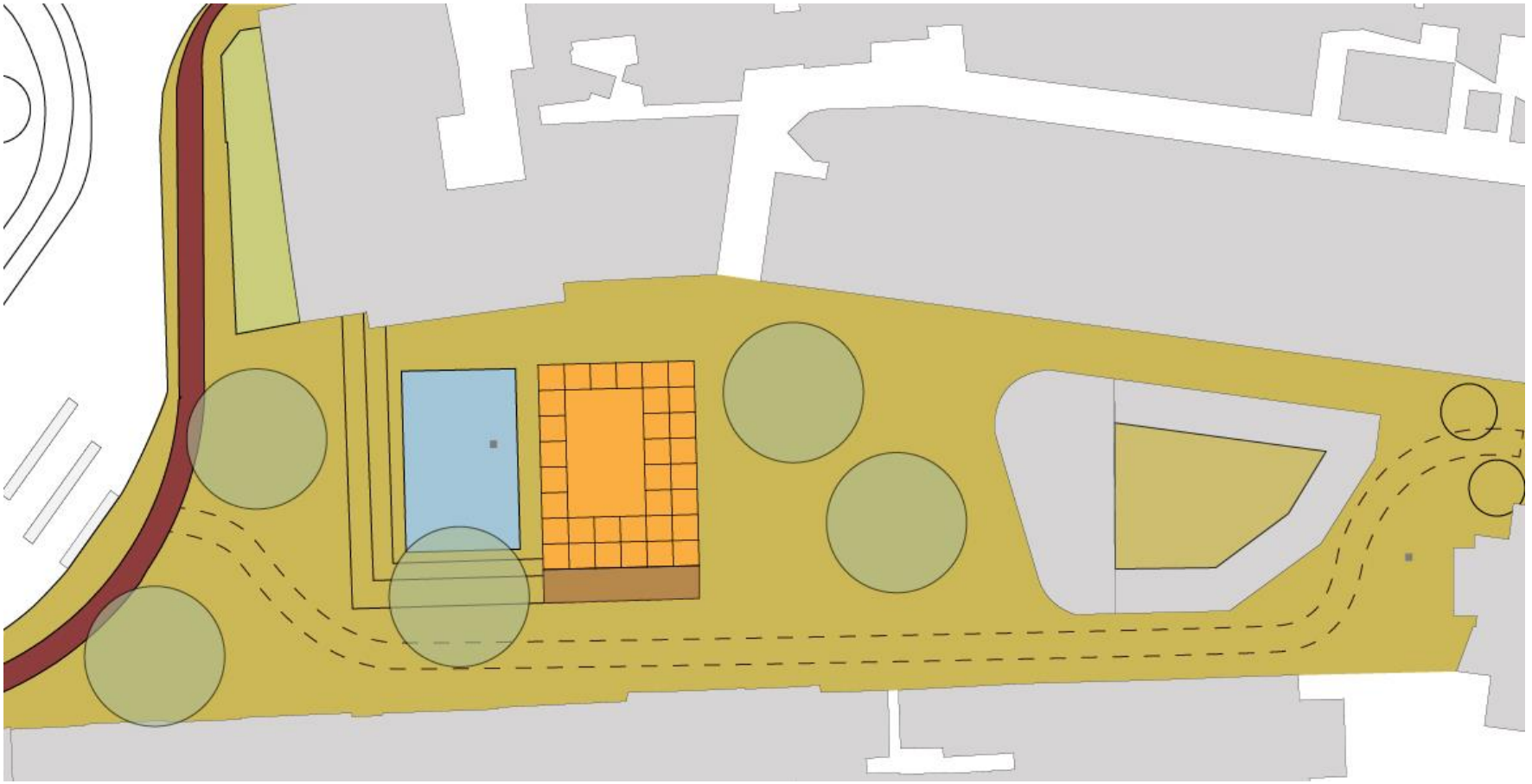

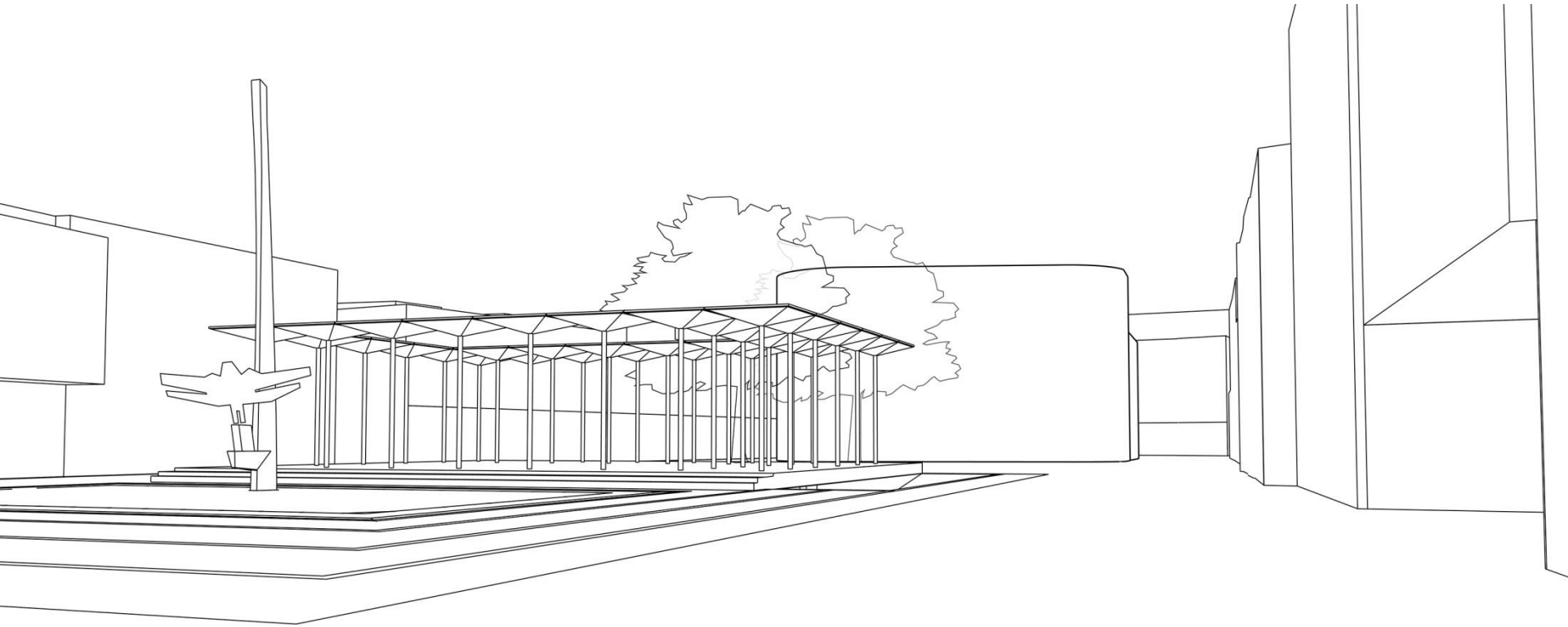

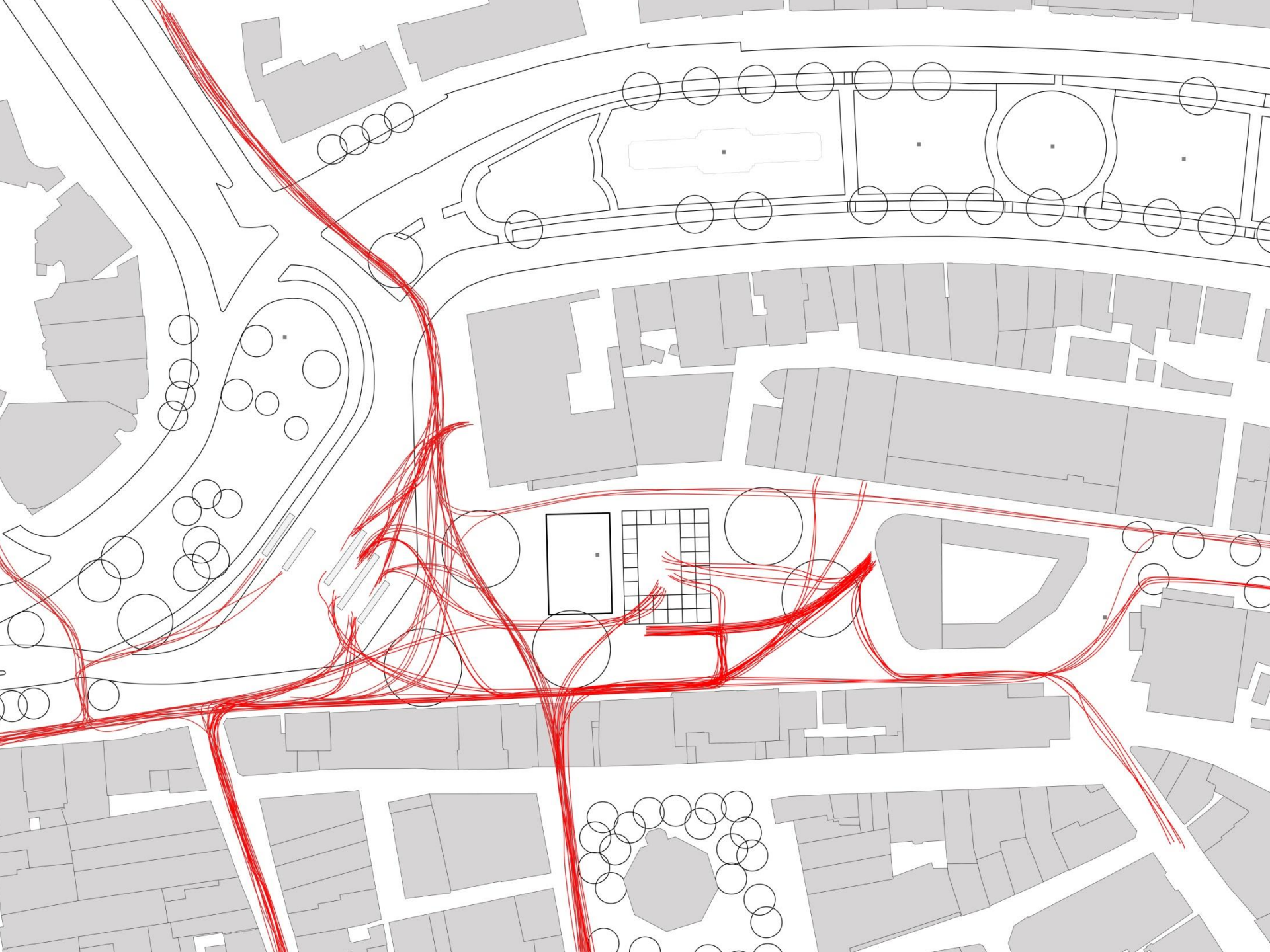

Voor- en nadelen optie 7.

+

- Een intiemer plein, centrale ligging blijft.
- Een nieuw gebouw aan de oostzijde geeft het plein een kwalitatieve verbetering op de zwakste plek. Hierdoor wordt de matige kwaliteit van de huidige pleinwand getransformeerd naar een nieuwe pleinsfeer.
- Bebouwen met nieuwe appartementen trekt (jonge) stadsbewoners aan.
- Transformatie pergola met behoud van de paraplu elementen.
- Duidelijker onderscheid tussen reuring en luwte zijde.
- Open verbinding richting Janspoort.
- Horeca aan de fontein.
- Het pergola plateau is geschikt voor diverse invullingen. Mogelijk als parkcafé.
- Bewaakte fietsenstalling onder de patio dicht bij de Janspoort, 790 plaatsen.
- De fontein is twaalf maanden per jaar functioneel, zie 13.
- Het beeld gaat weer stralen, zie 14.

-

- Het oorspronkelijke monument transformeert naar nieuwe functionaliteiten.

16.

“Niet alles hoeft anders, met een eenvoudige ingreep kan de huidige waterpartij beter functioneren”

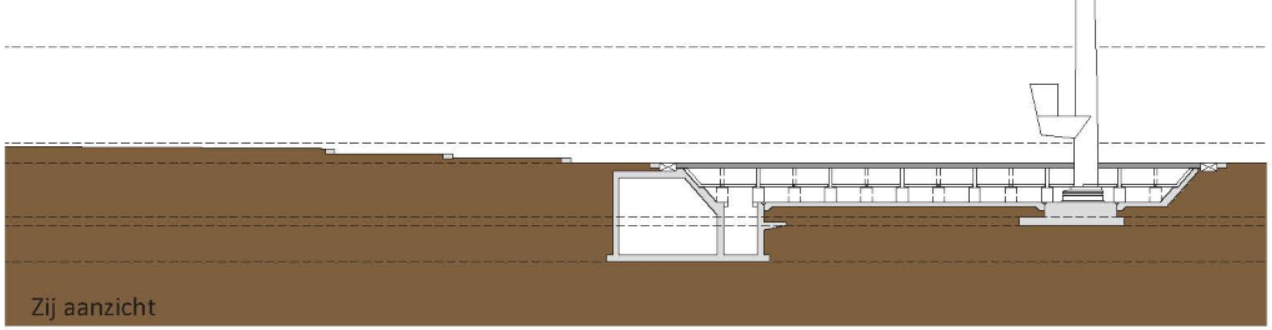

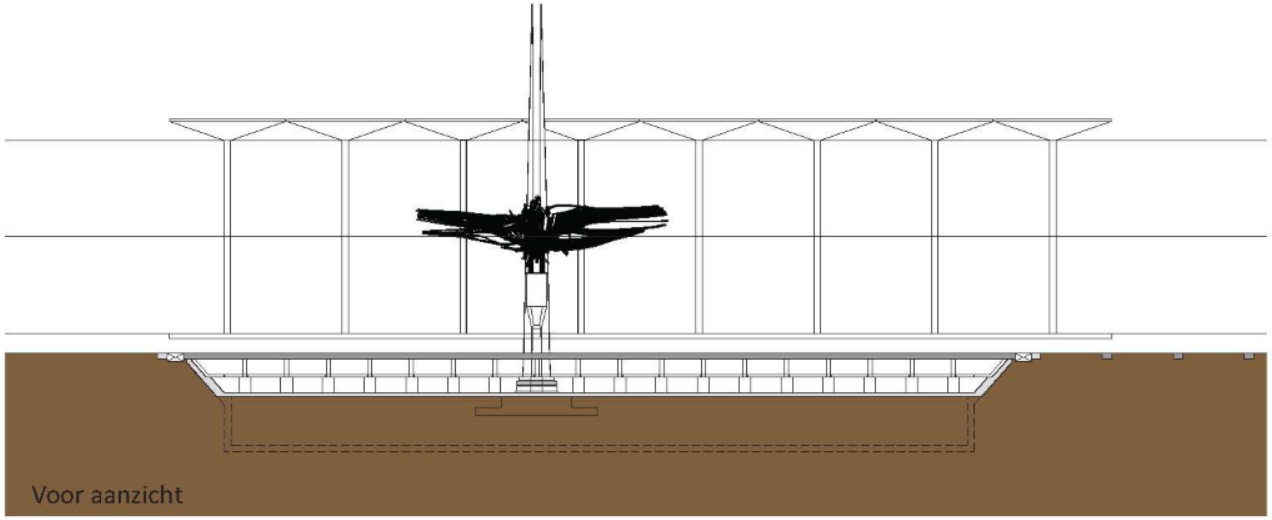

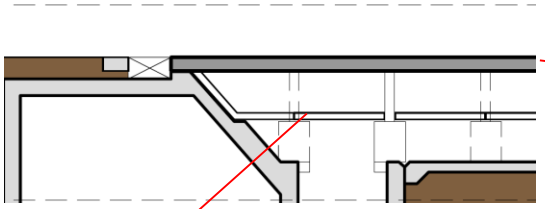

Nieuwe betonvloer met fonteinen/ waterfilm en in de winter een ijsbaan

Oorspronkelijke bodem van de fontein.

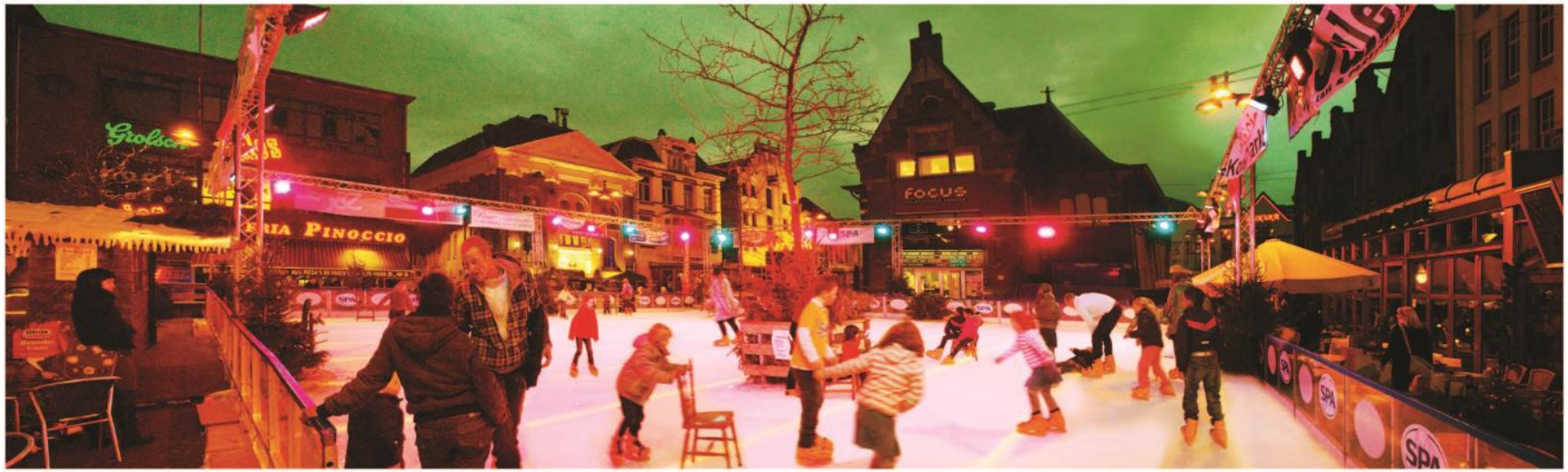
Grolsch
Pinoccio
focus
SPA

17.

“Het beeld mag weer gaan stralen”

Gratis
Fietsenstalling

NİŞANTAŞ

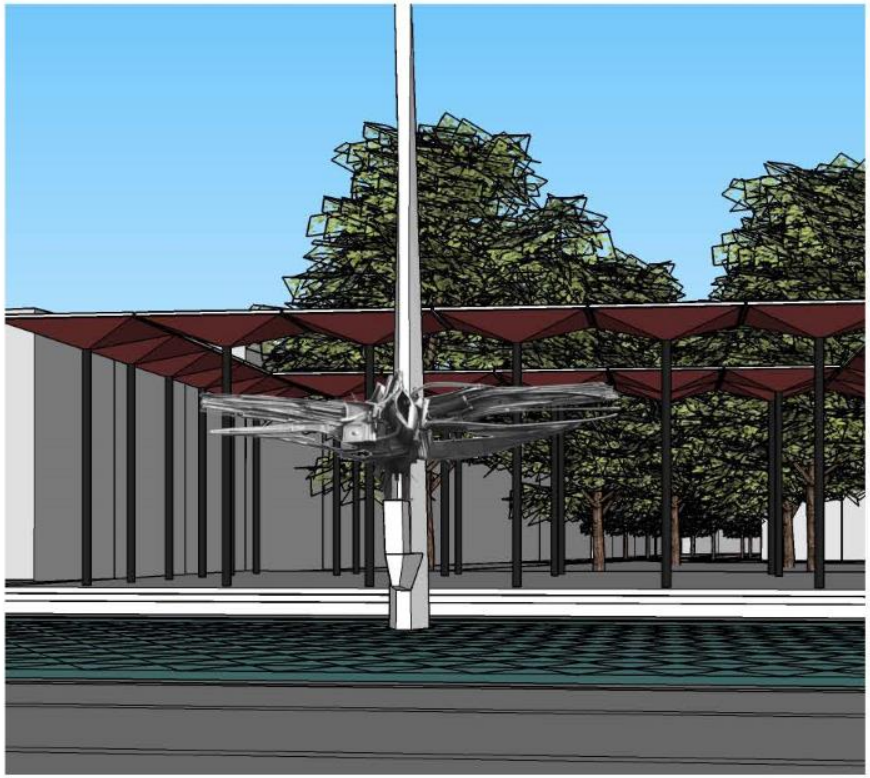

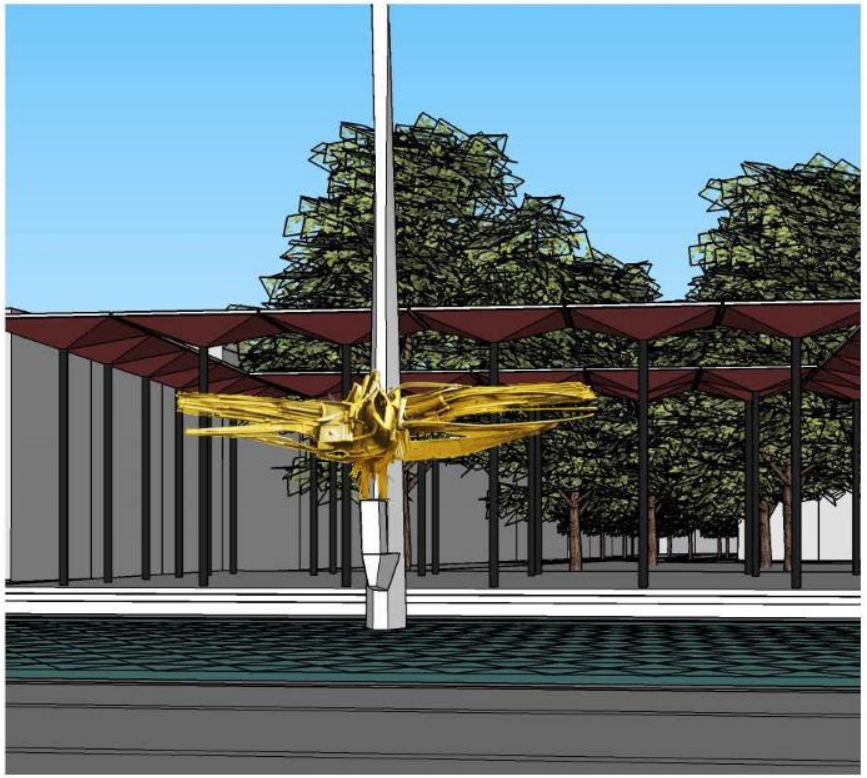

18.

“Ook de Janspoort hoort bij de opgave”

OOSTERSE TAPIJTEN
EXPOSITIE

ST. MARTEN

19.

“Voor de Looierstraat is de opgave is heel simpel, we vieren hier het fenomeen van het Wederopbouwstraatje”

RENAULT

BEDDEN

EKHANDEL

20.

Wonen en woonwerken:
“ stedelijke luwte trekt ander programma met een ander gebruik van de buitenruimte”

elle aime

volle kast

bodhi yoga

sue
sue

Persil

COLOURS

21.

“ Op het Johnny van Doornplein kan een veegaktie van al het meubilair en fietsen al heel veel opleveren”

Een overdosis aan functies

ROZET
ZONE
let op !!
afsluitpaal komt uit de grond

22.

“De opties voor het Gele Rijdersplein op een rij”

Restauratie

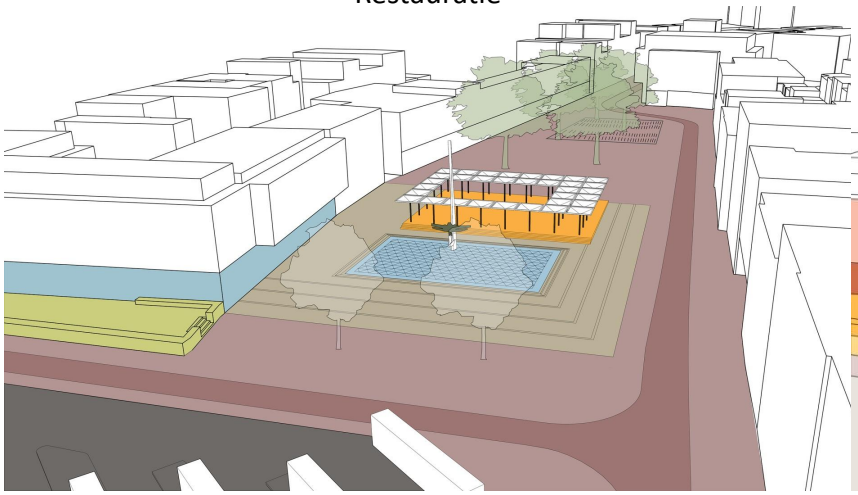

Verhoogde pergola en de fietser te gast

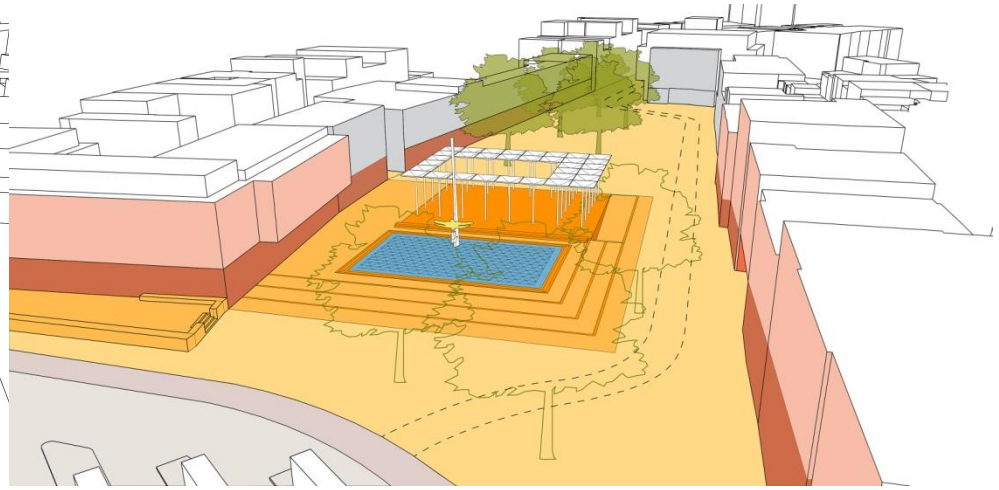

Bebouwing achter de pergola

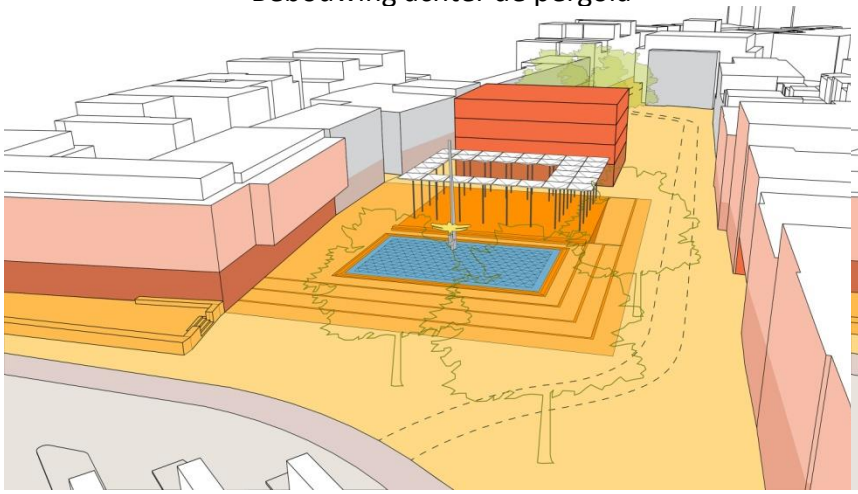

Pergola transformeert naar gebouw

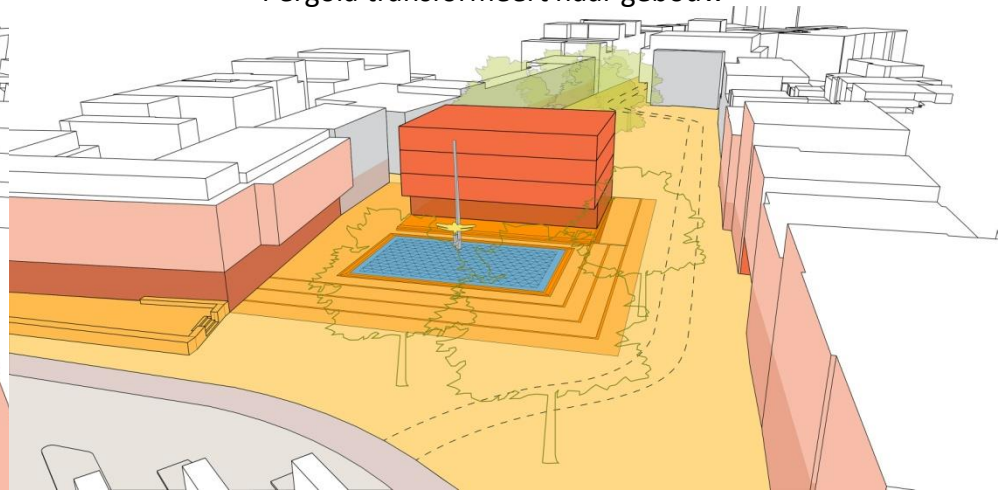

Pergola met bouwblok er bovenop

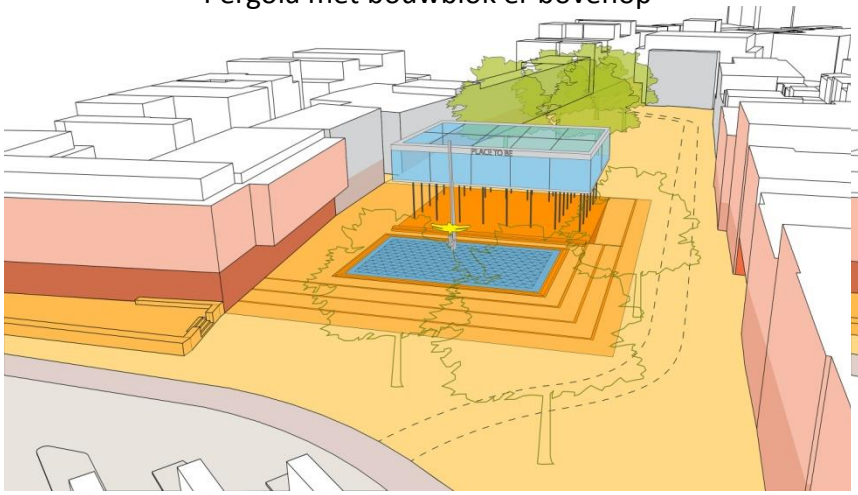

Bouwblok achter op het plein

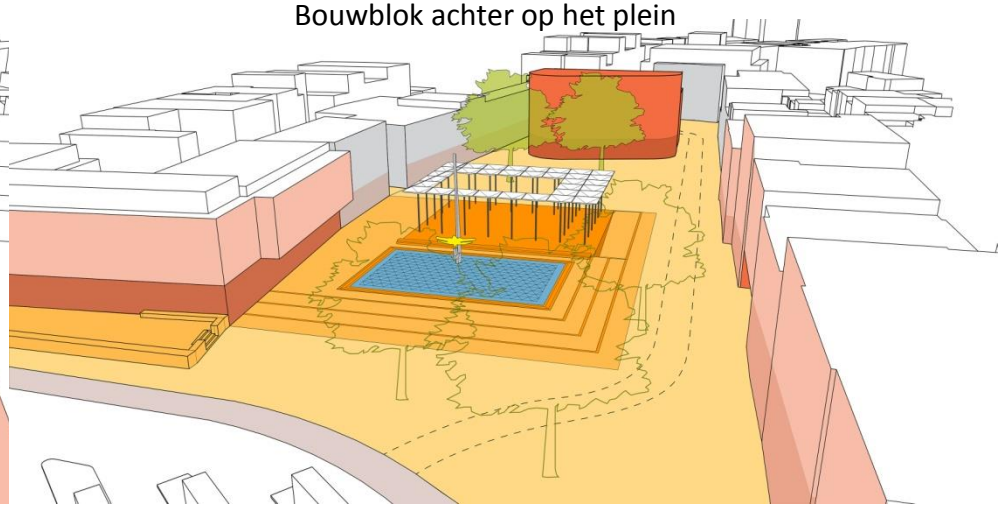

Parkachtige sfeer op het plein

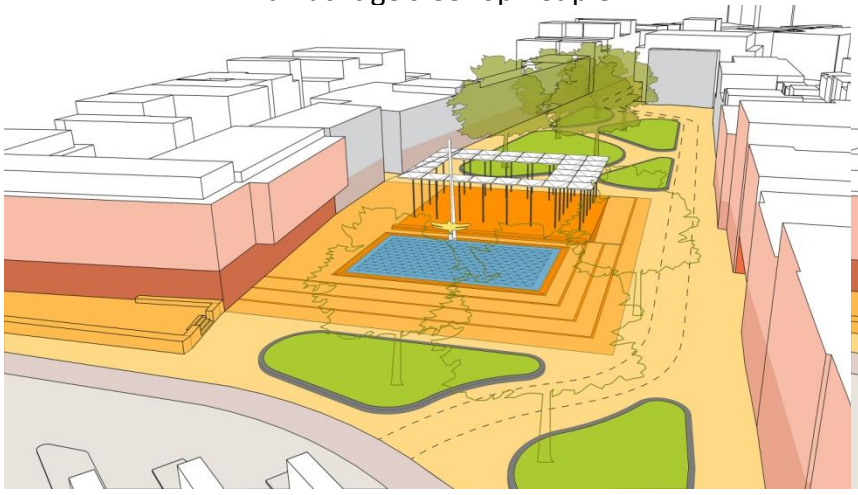

Parkachtige sfeer met park cafe

François
Labarbe

ONDERWERP: Gebiedsvisie Gele Rijders Plein
Naam: afdeling stedenbouw en landschap
Datum: 2 december 2010
Versie: 2.3

GEMEENTE Arnhem

Inhoud

1 Analyse

1.1 Zestig jaar Gele Rijders Plein 3
1.2 Samenhang Gele Rijders Plein met de stad 5
1.3 Ruimtelijke kwaliteit van het Gele Rijders Plein 7
1.4 Verkeer en parkeren 8
1.5 Historische betekenis Gele Rijders Plein 8

2 Visie

2.1Creëren van een bijzonder woon- en werkmilieu 9
2.2 Verkleining van de ruimte 9
2.3 Historie als inspiratiebron 10
2.4 Huidig verkeersregime handhaven 10
2.5 Maaiveldparkeren afbouwen 11
2.6 Nieuwe garage 11

1 Analyse

1.1 Zestig jaar Gele Rijders Plein

Voor de geschiedenis van het Gele Rijders Plein hoeven we niet zo heel ver terug in de tijd. Het bestaat pas sinds 1950. Tot in de negentiende eeuw bevond zich op de plek waar nu het plein ligt de middeleeuwse stadswal van Arnhem. Na de sloop van de wal werd hier in 1836 de Willemskazerne met bijbehorende paardenstallen gebouwd. Hier vestigde zich later het Korps Rijdende Artillerie, in de volksmond bekend als de Gele Rijders. In 1870 verrees naast de kazerne de Hogere Burger School. De HBS vormde samen met het rond 1930 gebouwde café-restaurant Royal de noordelijke wand van het Willemsplein, als onderdeel van de doorgaande singelstructuur.

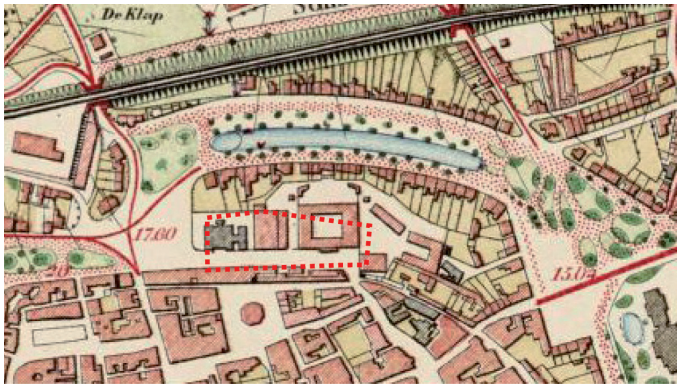

Kaart van Arnhem uit 1874 met daarop in rood aangegeven de contour van het huidige Gele Rijders Plein

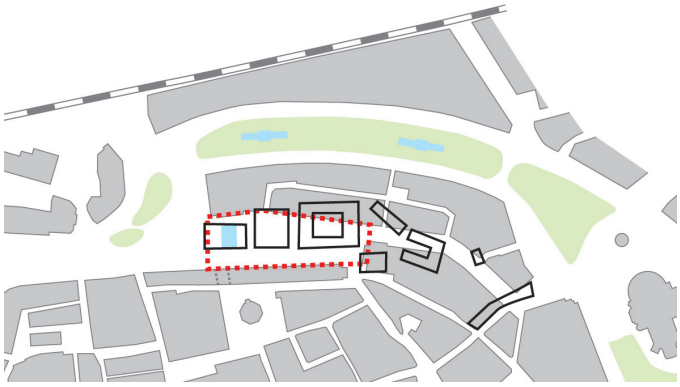

De vooroorlogse bebouwing zoals te zien op de kaart uit 1874, geprojecteerd op de huidige plaats van het Gele Rijders Plein en de Looierstraat

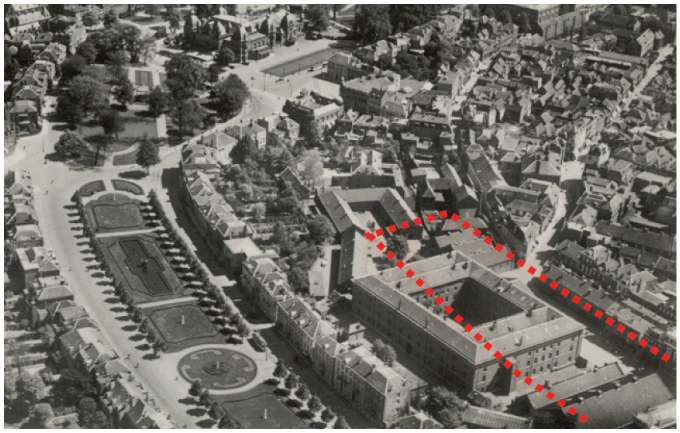

Luchtfoto van de Willemskazerne vlak voor de oorlog. In rood de contour van het latere Gele Rijders Plein. Het gebouw van de HBS

Bij bombardementen voorafgaand aan de slag om Arnhem aan in september 1944, raakten zowel de Willemskazerne als Royal zwaar beschadigd. In de wederopbouw na de oorlog werd het terrein van de kazerne en de bijgebouwen omgevormd tot een plein dat Gele Rijders Plein ging heten. Op het plein kwam de eveneens geheel nieuw aangelegde Looierstraat uit. Looierstraat en Gele Rijders Plein waren onderdeel van de verkeersdoorbraak die de stad vanaf de oostzijde beter moest ontsluiten, waar ook de Ing. J.P. van Muijlwijkstraat door ontstaan is. Het Gele Rijders Plein was aanvankelijk nog een min of meer besloten plein. Het wederopbouwplan voorzag namelijk in bebouwing (of een handhaving van de oude HBS) tussen het Gele Rijders Plein en het Willemsplein, waardoor langs de singels een gesloten bebouwingsfront zou blijven bestaan.

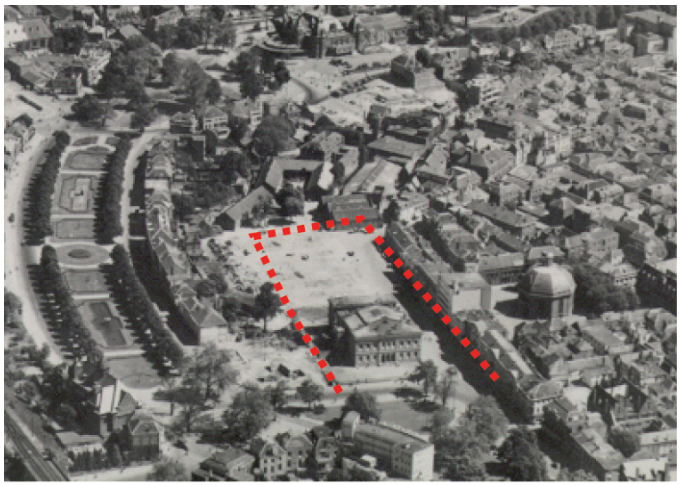

Luchtfoto van de situatie na de oorlog na het ruimen van het puin van de kazerne. De gespaarde HBS is nu wel goed te zien. In rood de contour van het huidige plein.

De bebouwing aan de Looierstraat en het Gele Rijders Plein was eind jaren ‘50 voltooid en is een bonte verzameling van allerlei naoorlogse wederopbouwstijlen geworden. De Looierstraat was hoofdzakelijk bedoeld als winkelstraat met een daar bij passende maat van bebouwing. In de straat vestigt zich ook bioscoop Saskia. Aan het Gele Rijders Plein was meer ruimte voor grootschaliger bebouwing, zoals de Rotterdamsche Bank, de Bondsspaarbank, een autogarage en een grootschalige meubelzaak met om de hoek het herbouwde Royal.

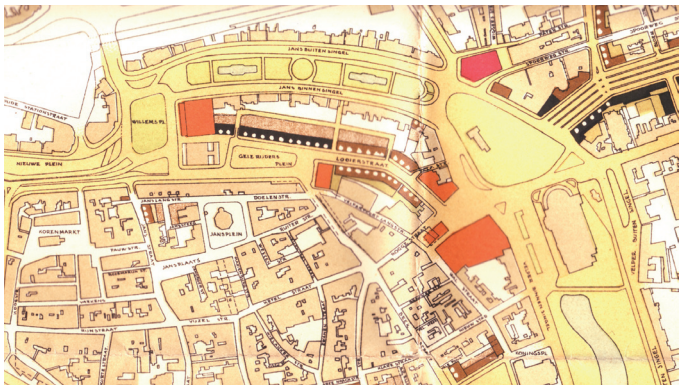

Fragment van het wederopbouwplan voor de Arnhemse binnenstad. Looierstraat en Gele Rijders Plein vormden samen met de Ing. J.P. van Muijlwijkstraat de verkeersdoorbraak die de stad vanaf de oostzijde beter moest ontsluiten.

De HBS vlak voor de afbraak in 1959. Op deze plaatst ligt nu de AKU-fontein.

In 1959 werd alsnog de HBS gesloopt om een zichtas op de het pand van de Rotterdamsche Bank te creëren (dat later werd vervangen door het veel grotere pand van de ABN-Amro). In de vrijgekomen ruimte werd een jaar later de 'AKU-fontein' geplaatst. De fontein en de pergola waren een geschenk aan de inwoners van Arnhem van de toenmalige Algemene Kunstzijde Unie, die later opging in AKZO-Nobel. Het was destijds een heel modern kunstwerk dat goed past in het tijdsbeeld.

De AKU-fontein in volle glorie, kort na de aanleg in 1961.

Functieverval in het gebied treedt al vrij snel op. De Looierstraat vindt geen goede aansluiting met de binnenstad en wordt al snel minder aantrekkelijk als winkelstraat. Veel winkels sluiten en de panden vullen zich met onder meer uitzendbureaus. Bioscoop Saskia sluit na ongeveer dertig jaar zijn deuren en is inmiddels niet meer herkenbaar als theater. Het Gele Rijders Plein heeft door zijn onduidelijke formule aan functies van meet af aan niet goed gefunctioneerd. Door de sloop van de HBS mist het plein beslotenheid aan de westzijde. De bescheiden omvang van de AKU-fontein vormt een onvolwaardige wand voor het plein.

Luchtfoto van het Gele Rijders Plein midden jaren '60.

De AKU-fontein kon de rol van pleinwand niet overnemen van de oude HBS, waardoor het plein beslotenheid mist. Een beeld uit begin jaren '80.

Na jaren van stil verval en toenemende verkeers- en parkeerdruk zijn in het kader van het project Arnhem Centraal in 2000 de bushalten op het Willemsplein aangelegd. Hierdoor was het plein voor autoverkeer niet meer bereikbaar vanaf het Willemsplein en was er ook geen doorgaand verkeer meer mogelijk via Gele Rijdersplein en Looierstraat richting Velperplein. In 2008 werd de herinrichting van de openbare ruimte in het gebied voltooid. Ondanks dat de verblijfskwaliteit en samenhang van het plein hierdoor sterk is verbeterd was dit onvoldoende om het verlies van functies een halt toe te roepen. Er is veel verloop en leegstand op het Gele Rijders Plein en investeringen in de gebouwen blijven uit. Ook de fontein met de pergola is in verval geraakt en staat nu symbool voor de algehele teloorgang van het plein.

De fontein als symbool voor de teloorgang van het plein

1.2 Samenhang Gele Rijders Plein met de stad

In tegenstelling tot de bedoeling tijdens de aanleg ervan is het Gele Rijders Plein, evenals de Looierstraat, nooit een herkenbaar onderdeel geworden van de binnenstad van Arnhem.

Aansluiting met het aangrenzende winkelgebied is er in zowel ruimtelijk als functioneel opzicht nauwelijks. Het Gele Rijders Plein is niet aangesloten op de hoofdstructuur van looproutes. De intensiteit van deze looproutes dooft richting het plein langzaam uit. Voor de zwakke samenhang met de stad kunnen drie oorzaken onderscheiden worden.

Matig herkenbare en rommelige poort naar de binnenstad

Onder: Looproutes winkelgebied binnenstad (rood, dikte naar intensiteit), toegangsroutes (blauw) en de 'luwtegebieden' (geel)

1: Zwakke verbindingen met het winkelgebied

De lange bebouwingswand aan de zuidkant van het Gele Rijders Plein isoleert het plein van de binnenstad. De opening richting Jansplaats is niet goed herkenbaar als 'poort' naar de binnenstad . De andere opening van het plein bij de Bovenbeekstraat is wel goed herkenbaar, maar takt aan op een hoek van de binnenstad dat op zijn beurt ook een perifeer en dus rustig deel van het winkelgebied is.

2: Het plein ligt in de 'luwte' van de toegangsroutes naar de binnenstad

Het Gele Rijders Plein ligt aan de rand van de binnenstad, precies tussen de twee belangrijkste toegangen van het winkelgebied bij de Janstraat en het Johnny van Doornplein (V&D). De ligging in de binnenstad is een grote kans voor het gebied, maar de positie tussen de twee 'poorten' van de binnenstad betekent zeker niet dat het makkelijk deel kan gaan uitmaken van het winkelgebied.

Integendeel zelfs, die positie is juist relatief ongunstig. Bezoekers kiezen namelijk doorgaans vanaf het punt van herkomst ('bronpunt') de dichtstbijzijnde geschikte toegang tot de stad. De Jansstraat en het Johnny van Doornplein zullen daarom ten opzichte van het Gele Rijders Plein altijd een intervening opportunity zijn voor bezoekers aan de binnenstad. Het is daardoor moeilijk er 'de loop in te krijgen'. Weliswaar vormt de poort naar het Jansplein met de aanliggende fietsenstalling ook een toegang tot de stad, maar deze is slechts van secundaire betekenis en ligt ook nog aan de uiterste rand van het Gele Rijders Plein.

Er zijn meer gebieden in Arnhem die in de luwte van de binnenstad liggen en die daardoor minder natuurlijke potentie hebben zich te ontwikkelen als deel van de binnenstad (zie kaart op de vorige pagina). Ten opzichte van deze andere gebieden heeft het Gele Rijders Plein een relatief slechte uitgangspositie. Het gebied ligt namelijk niet alleen min of meer geïsoleerd ten opzichte van de binnenstad, maar door de barrière van de Jansbuitensingel en spoorlijn kunnen er ook geen nieuwe verbindingen met het 'achterland' gelegd worden. In de omgeving Schouwburg en de Korenmarkt is het eenvoudiger om indien gewenst nieuwe logische toegangsroutes van buiten de binnenstad te creëren (respectievelijk het Spijkerkwartier en Arnhem Centraal). De Korenmarkt heeft bovendien al een heel sterk profiel en identiteit als horecaplein. De zuidelijke binnenstad heeft ook geen achterland, maar kan wel profiteren van de ligging aan de Rijn door als schakel tussen de oude binnenstad en de rivier te gaan fungeren. Een dergelijke aanleiding voor ontwikkeling is er voor het Gele Rijders Plein niet.

Het idee om het plein te ontwikkelen tot aanloopgebied naar de binnenstad of zelfs tot integraal deel van het winkelgebied is moeilijk te realiseren. Het zou in theorie hoogstens mogelijk zijn dit te doen als een trekker van het formaat HEMA, Bijenkorf of V&D zich hier zou vestigen waardoor het winkelgebied zich van binnen uit zou oprekken. Voor de binnenstad ligt het meer voor de hand het winkelgebied naar het zuiden op te rekken, mede vanwege met de wens om de zuidelijke binnenstad meer bij de stad te betrekken en om de stad met de rivier te verbinden. De stad is nu ook al relatief sterk op het zuidelijk deel georiënteerd (stegengebied, Bakkerstraat e.d).

Omdat voor het toevoegen van twee nieuwe 'polen' aan de binnenstad geen marktruimte is, wordt er in de visie voor het Gele Rijders Plein (hoofdstuk 2) van uitgegaan dat dit gebied slechts een ondergeschikte plaats in de winkelstructuur van de binnenstad kan innemen. In plaats daarvan zou de ligging in de 'luwte' van de binnenstad juist als kwaliteit uitgebuit moeten worden.

3: Er zijn geen functies op het plein die uitnodigen tot een omweg

Doordat het Gele Rijders Plein zwakke verbindingen heeft met het winkelgebied en in de luwte ligt van de toegangsroutes zullen functies die afhankelijk zijn van ´toevallige´ aanloop van winkelend of fietsend publiek hier niet gedijen. Er kan alleen publiek getrokken worden dat een sterk doelgericht bezoekmotief heeft. Dergelijke functies zijn nu nauwelijks aanwezig.

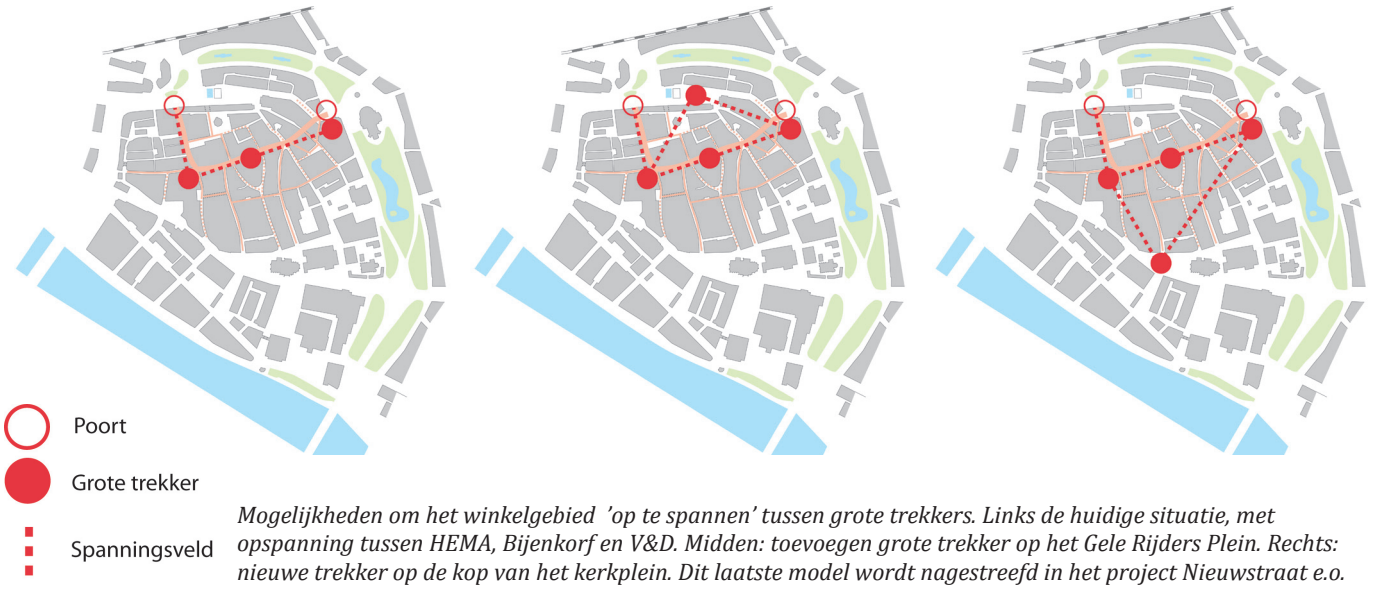

Mogelijkheden om het winkelgebied 'op te spannen' tussen grote trekkers. Links de huidige situatie, met opspanning tussen HEMA, Bijenkorf en V&D. Midden: toevoegen grote trekker op het Gele Rijders Plein. Rechts: nieuwe trekker op de kop van het kerkplein. Dit laatste model wordt nagestreefd in het project Nieuwstraat e.o.

1.3 Ruimtelijke kwaliteit van het Gele Rijders Plein

Het Gele Rijders Plein is als stadsplein niet geslaagd. Het werd destijds dan ook niet ontworpen als plein maar als parkeerplaats. Een goed functionerende openbare ruimte nodigt uit tot een diversiteit aan gebruik, is levendig, heeft een prettige uitstraling en goede verblijfskwaliteit. In het bijzonder voor een stadsplein geldt daar bovenop dat het bij voorkeur een herkenbare identiteit heeft, een samenhangend beeld geeft, bijzondere gebouwen en functies herbergt en een min of meer besloten karakter heeft.

Te weinig van de kenmerken van een goed plein gaan op voor het Gele Rijders Plein. In de huidige vorm biedt het plein weinig sfeer en activiteit, heeft het een matige uitstraling , een onduidelijke identiteit en functioneel profiel, is het gefragmenteerd van opzet, herbergt geen bijzondere gebouwen en functies en heeft door de opening aan de westkant en de te grote maat en schaal geen besloten karakter. Al met al is het daarmee beter te typeren als een lege ruimte dan als een plein.

Van deze lege ruimtes zijn er in Arnhem helaas meer te vinden (zie kaart hieronder), met name in delen van de binnenstad die het stempel van de wederopbouw dragen. Open ruimte in de stad was in de periode van de wederopbouw vooral bedoeld als verkeersruimte (rijbaan en parkeerplaats direct voor de winkel) en niet primair als aangename verblijfsruimte. Door de verschuiving van het parkeren op straat naar het parkeren in garages (in 10 jaar tijd 1100 plaatsen in garages erbij) en het uitbreiden van het autovrije kernwinkelgebied hebben veel open ruimten hun primaire functie verloren. De recente herinrichting van het Gele Rijders Plein heeft de verblijfskwaliteit en de samenhang op het plein sterk verbeterd en het opheffen van publiek parkeren heeft rust en ruimte gebracht. Toch heeft dit niet geleid tot een structurele opwaardering van het Gele Rijders Plein.

Te grote lege ruimtes in de binnenstad die weinig potentie hebben om een goed plein te worden (rood op de kaart) veroorzaken breuken in het stedelijk weefsel.

Er zijn echter ook kwaliteiten van het plein te noemen. De vijf grote platanen op het plein zijn heel bijzonder en geven het oostelijk deel van het plein een groen karakter. In het centrum zijn bomen van een dergelijk formaat zeldzaam. Een andere sterk punt is de historische gelaagdheid van de pleinwanden. Er is een variatie aan wederopbouwstijlen te vinden, maar met name aan de zuidwand ook gebouwen van voor de oorlog. Ten slotte moet de AKU-fontein genoemd worden die het plein met name in de zomer enige identiteit geeft.

De platanen zijn niet alleen een grote kwaliteit voor het Gele Rijders Plein zelf, maar zijn ook heel bijzonder in de verder sterk versteende Arnh emse binnenstad

1.4 Verkeer en parkeren

Tot begin jaren negentig hadden Gele Rijders Plein en Looierstraat een belangrijke verkeers-en parkeerfunctie. Met de auto was het mogelijk om op het Gele Rijdersplein, in de Looierstraat en op het Jansplein te parkeren. Ook bussen reden vanaf het Willemsplein via het Gele Rijders Plein en Looiersraat naar het Velperplein. Figuur 15: verkeersdrukte rond 1980 op de tegenwoordig zo rustige hoek van de Bovenbeekstraat en Gele Rijders Plein

Bij de herinrichting van het winkelgebied begin jaren negentig zijn de parkeerplaatsen op en rond het Jansplein verdwenen en zijn de buslijnen overgezet naar de Jansbinnensingel. In het kader van het project Arnhem Centraal zijn vervolgens in 2000 de bushalten op het Willemsplein aangelegd, waardoor het plein niet meer vanaf het Willemsplein bereikbaar was. Bij de aanpak van het Gele Rijders Plein in 2005 zijn de 115 betaald parkeerplaatsen omgezet in 25 flitsparkeerplaatsen en 90 plaatsen voor vergunninghouders. De opgeheven plaatsen zijn gecompenseerd in de vergrote Musis parkeergarage. Bij de herinrichting in 2008 zijn de flitsparkeerplaatsen opgeheven en zijn het Gele Rijders Plein en de Looierstraat onderdeel geworden van het fysiek afgesloten voetgangersgebied.

Door deze afsluiting verdween tevens de sluiproute Telefoonstraat-Looierstraat-Johnny van Doornplein-Velperbinnensingel, die veel overlast en gevaar opleverde voor voetgangers op het Johnny van Doornplein. Ook de drukke voetgangersoversteek Musis-V&D over de Velperbinnensingel is door het verdwijnen van deze sluiproute veel veiliger geworden.

Verkeersdrukte rond 1980 op de tegenwoordig zo rustige hoek van de Bovenbeekstraat en Gele Rijders Plein

1.5 Historische betekenis Gele Rijders Plein

Door de relatief korte geschiedenis, waarin het Gele Rijders Plein geen sterke identiteit heeft weten te ontwikkelen, is de historische betekenis van het plein als zodanig voor de stad beperkt. Alleen de verzameling van individuele panden en de bonte menging aan stijlopvattingen uit de wederopbouwperiode vertegenwoordigt als tijdsbeeld een zekere waarde in samenhang met de Looierstraat en de AKU-fontein. De fontein heeft daarnaast als icoon voor menig Arnhemmer ook een nostalgische waarde.

De 'Rotterdamsche Bank' aan het Gele Rijders Plein. Architectonisch gezien was het bankgebouw een van de meest interessante wederopbouwgebouwen in Arnhem. Het is eind jaren tachtig vervangen door het voormalige ABN AMRO kantoor, dat opvallend genoeg vandaag de dag meer gedateerd aandoet dan de bebouwing uit de periode van wederopbouw.

2 Visie

2.1Creëren van een bijzonder woon- en werkmilieu

De ligging aan de rand van de binnenstad met alle voordelen daarvan, gecombineerd met de relatieve rust en luwte ervan, biedt kansen voor het creëren van een bijzonder woon- en werkmilieu dat een waardevolle aanvulling is op de bestaande binnenstad. Dit milieu kan omschreven worden als een gebied met een ‘verstilde stedelijke sfeer’.

Referentie voor een woon- en werkmilieu met een ‘verstilde stedelijke sfeer’ is de Kerkstraat in Arnhem.

De leefstijlen van Motivaction waarvoor het gebied voor wat betreft wonen potentie heeft, sluiten voor een groot deel aan bij de leefstijlen die we daar nu ook zien. Het gaat daarbij om groepen die gericht zijn op de stad, en kiezen voor wonen in of goed gelegen ten opzichte van het centrum. Meer individualistisch ingesteld met een tolerante houding tegenover groepen met een andere levensstijl of afkomst. Bewoners die de spanning in een stedelijke omgeving zoeken en gecharmeerd zijn van huizen met een authentieke uitstraling, van onderscheidende of experimentele architectuur, maar ook genoegen nemen met een woning die dit niet heeft. In elk geval is er geen voorkeur voor eenvormige wijken waarin veel dezelfde woningen staan. De woonomgeving biedt drukte, gezelligheid en voorzieningen met het uitgaansleven dicht in de buurt. Men staat flexibel en actief in het leven en onderneemt in de vrije tijd veel buitenshuis. Woningen of woonvormen die hierbij passen zijn appartementen, wonen boven winkels, stadswoningen, herenhuizen, en getransformeerde functies. Bij de profilering kan bijvoorbeeld gedacht worden aan wonen met extra voorzieningen of woon-werkwoningen voor creatieve groepen. Ook kan gedacht worden aan een profilering gericht op ‘young urban’.

Het Gele Rijders Plein kan vanwege de ligging en de beperkte passantenstroom slechts een ondergeschikte plaats in de winkelstructuur van de binnenstad innemen. De ambitie is om het deel te laten uitmaken van het ‘slenter-circuit’ van de binnenstad. Goede commerciële mogelijkheden bestaan alleen daar waar het Gele Rijders Plein aansluit op het Willemsplein, waar een bronpunt is in de vorm van het bussenplein en de fietsenstalling. Extra parkeergelegenheid in de directe nabijheid zou de mogelijkheden vergroten. In de bestaande en eventuele nieuwe bebouwing op de overgang naar het Willemsplein kan gedacht worden aan horeca, een hotel en in beperkte mate winkels en diensten.
Op andere plaatsen is het gebied vooral kansrijk voor commerciële functies, die passen bij het profiel van het gebied en aanvullend zijn op het bestaande aanbod in de binnenstad. Door voorzieningen (winkels, horeca, diensten), die ook gebruikt worden door bewoners in het gebied en die aansluiten bij hun leefstijl en mentaliteit kunnen wonen en werken rondom het plein elkaar versterken. In het gebied moet ruimte zijn om in de plint van gebouwen dienstverlening en beperkte kleinere detailhandel te vestigen voor publiek met een ‘doelgericht bezoekmotief’. Transformatie van leegstaande panden, met name de solitaire kantoren, kan daaraan bijdragen. Toevoegen van nieuwe kantoren is ongewenst. De inrichting en het gebruik van de openbare ruimte voor kleinschalige evenementen (akoestische muziek, kunst, boekenmarkt kunnen het gewenste profiel en de sfeer van het Gele Rijders Plein versterken.

2.2 Verkleining van de ruimte

Het Gele Rijders Plein moet transformeren naar een aantrekkelijk stedelijk milieu voor bezoekers en omwonenden, met aangename diversiteit in vormen van openbare ruimte (straten, plekken) en bebouwing. Om een prettiger woon- en verblijfsklimaat in het gebied te realiseren moet er aansluiting gezocht worden op de structuur, maat, schaal en sfeer van de binnenstad. De oude binnenstad bestaat uit een hecht stedelijk weefsel, waar als het ware pleintjes zijn ‘uitgestanst’. Een plein dat beter aansluit bij de menselijke maat en schaal van de binnenstad, zal eerder ervaren worden als onderdeel van de pleinenreeks van de binnenstad.

Dit betekent voor het Gele Rijders Plein dat er meer beslotenheid gecreëerd zal moeten worden door de huidige overmaat aan open ruimte te verkleinen. Om dit te bereiken is het nodig worden aan het (visueel of fysiek) doortrekken van de gevelwand van de Singel bij het Willemsplein, het toevoegen van bomen, of aan het toevoegen van bouwmassa op het plein . Op de hoek van de singels en het Gele Rijders Plein kan een stedelijk accent gelegd worden met een bijzondere architectuur of functie. Dit vormt dan het startpunt van de binnenstad. Om de levendigheid te bevorderen moet het een alzijdig gebouw zijn met bijzonder functies in de plint. Maat, schaal en hoogte moet aansluiting vinden bij bebouwing van de singel, Willemsplein (Dudok- en Vestagebouw) en het Gele Rijders Plein. Doorzetten van het bordes (terras) van het voormalige ABN-AMRO gebouw aan Willemsplein naar een nieuw bouwblok kan de continuïteit van de singelwand versterken en de gebouwen aan de singel verbijzonderen.

Bij verkleining van het plein dient aansluiting gezocht te worden bij het bestaande stratenpatroon in de omgeving. Aan de oostkant kan het verkleinde plein het kruispunt vormen van straten. De Looierstraat krijgt hierdoor een betere beëindiging. Referentie voor de pleinomvang

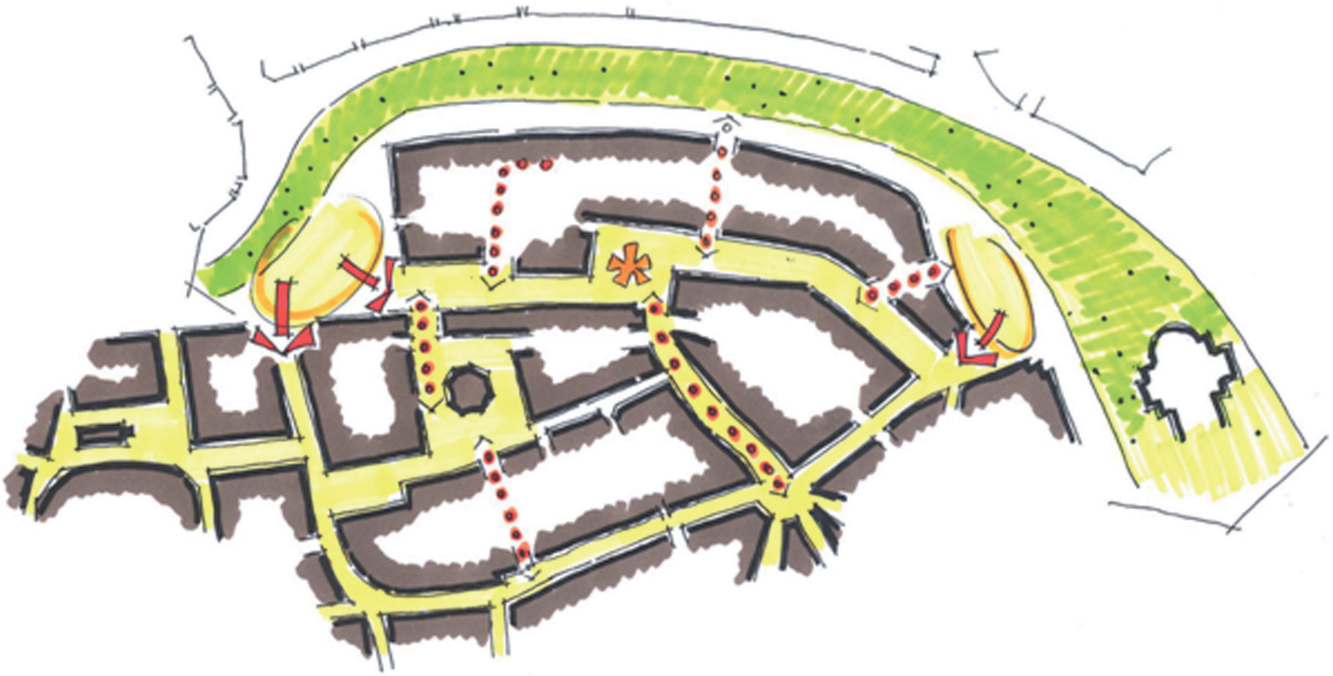

Voorkeursmodel in een studie van de gemeente uit 2005. De uitgangspunten van dit model gelden nog steeds.

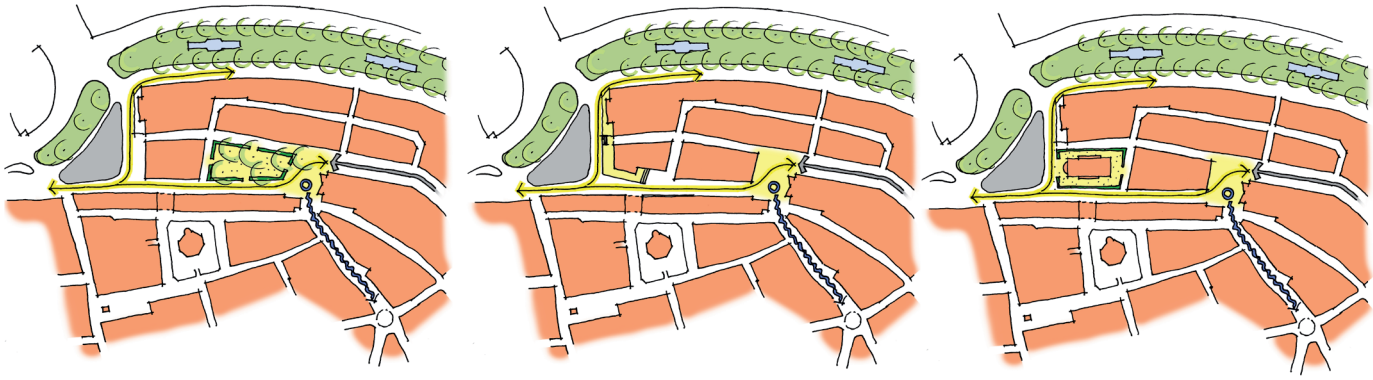

Drie voorbeelduitwerkingen in de visie voor de noordoostelijke binnenstad van de gemeente uit 2008. Ook de uitgangspunten voor deze modellen gelden nog steeds.

is het Jansplein. Het terugbrengen van de Jansbeek op deze plek kan aan dit verkleinde plein sfeer en Arnhemse identiteit geven.

Eventueel kan de Bastionstraat in de richting van de Jansbinnensingel worden doorgezet om het gebied van het Gele Rijder Plein beter te 'doorbloeden'. Die zou dan uitkomen bij een monumentaal pand aan Jansbinnensingel. De toegangsfunctie van de Janspoort tot de stad kan versterkt worden, door deze herkenbaarder te maken en door de ruimte vóór de poort als een verbrede straat vorm te geven met een logische beëindiging ter hoogte van de poort.

2.3 Historie als inspiratiebron

Het Gele Rijders Plein heeft een rijke historische gelaagdheid. Deze gelaagdheid dient als referentiekader en inspiratiebron bij verdere ontwikkeling. Deze gelaagdheid neemt nog verder toe door de Jansbeek bovengronds te halen. Het vormt het startpunt voor het stadstracé van de beek. Verder komen in aanmerking de oude vestingmuren met bastions, de Doelen (schietbaan van de schutterij) de verdwenen Willemskazerne, de kleur van het 'Arnhems blond', maar vooral ook de architectuur van de Wederopbouwperiode. De Looierstraat en het Gele Rijders Plein behoren tot de meer geslaagde stedenbouwkundige onderdelen van het wederopbouwplan. Een nieuwe ruimtelijke structuur, waarbij het plein verkleind wordt, dient met behoud van de aanwezige kwaliteiten uit de wederopbouwperiode uitgevoerd te worden.
De AKU-fontein op het plein is aangewezen als gemeentelijk monument. Dit betekent dat de fontein met respect behandeld moet worden. Onderdeel van het monument is ook de pergola en een gedeelte van het openbaar gebied om de fontein heen, inclusief de bestrating. Herontwikkeling van het Gele Rijders Plein met de uitgangspunten van onderhavige visie maken handhaving van de fontein op de huidige plek echter onmogelijk. Afhankelijk van de gekozen fasering zal op enig moment verplaatsing van de fontein en omliggend elementen aan de orde komen.

2.4 Huidig verkeersregime handhaven

Het huidige verkeersregime waarbij het Gele Rijders Plein en de Looierstraat onderdeel zijn van het fysiek afgesloten voetgangersgebied, blijft gehandhaafd. Het

enige autoverkeer dat hier rijdt, is expeditieverkeer tussen 6 uur en 11.00 uur en bewoners en ondernemers die op weg zijn naar hun parkeerplaats op eigen terrein. De bestaande hoogwaardige fietsroute Gele Rijders Plein-Looierstraat met fietsers in twee richtingen wordt als belangrijke schakel in de fietsring rond de binnenstad gehandhaafd. Ook de bestaande gratis bewaakte fietsstalling met 300 plaatsen op het Gele Rijders Plein wordt gehandhaafd.

2.5 Maaiveldparkeren afbouwen (als een nieuwe garage dat mogelijk maakt)

Parkeren voor bewoners

Op het Gele Rijders Plein bevinden zich 90 vergunninghoudersplaatsen die gebruikt worden door bewoners en ondernemers. Deze parkeerplaatsen doen afbreuk aan de ruimtelijke kwaliteit van dit gebied en bovendien is het plein nodig voor nieuwe functies. Daarom worden deze plaatsen opgeheven en in een nieuw te bouwen parkeergarage aan de rand van de binnenstad gecompenseerd. Indien op het Gele Rijders Plein nieuwe woningen komen, ligt het voor de hand de voor deze woningen noodzakelijk parkeergelegenheid ook in deze parkeergarage onder te brengen. Mogelijk dat in deze garage ook de plaatsen ondergebracht gaan worden die nodig zijn voor de woningen en kantoren die in het project Arnhem Centraal-oost komen. Omdat verkeer van en naar deze garage het voetgangersgebied niet mag belasten dient deze garage buiten de binnenstad gesitueerd te worden in het gebied rond de singel , met een directe aansluiting op de Centrumring.

Parkeren voor bezoekers

De tweejaarlijkse binnenstadmonitor geeft aan dat er in de binnenstad voldoende parkeerplaatsen voor bezoekers zijn. In de buurt van het Gele Rijders Plein liggen de parkeergarage Centraal (1050 plaatsen), de Musisgarage (700 plaatsen) en de Velperpleingarage (175 plaatsen). De aanleg van een bezoekersgarage is getalsmatig dan ook niet nodig. Wel zijn in dit deel van het winkelgebied op korte afstand alleen de 35 parkeerplaatsen op de Jansbinnensingel aanwezig. Indien blijkt dat gewenste functies op het Gele Rijders Plein alleen realiseerbaar zijn, wanneer op korte afstand een bronpunt in de vorm van een bezoekersgarage aanwezig is, moet onderzocht worden of combinatie met een bewonersgarage mogelijk is.

Nieuwe garage

Een nieuwe bewonersgarage, mogelijk in combinatie met een bezoekersgarage, is een onrendabele investering. Bij een ontwikkeling op het Gele Rijdersplein Plein zal een deel ten laste komen van de grondexploitatie van deze ontwikkeling. Het grootste deel van de financiering zal echter afkomstig moeten zijn uit het bereikbaarheidsfonds of uit andere publieke middelen. Bij geen ontwikkeling zelfs totaal uit deze middelen.

Wijziging jaarschijf 2017 MJPB 2017-2020

Nr. : **17-015**

Onderwerp : Ontwikkeling Gele Rijdersplein

Raad d.d. :

Documentnr. :

I / S 2017 en 2018

Toelichting : Zie raadsvoorstel ter zake

Wijken / Reguliere programma's		Stand na begrotingswijziging 17-014						Begrotingswijziging 17-015						Stand na begrotingswijziging 17-015					
Nr.	Omschrijving	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Explotaitie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Exploitatie-Resultaat	Mutatie reserves		Saldo
					Toe-voegingen	Ont-trekkingen					Toe-voegingen	Ont-trekkingen					Toe-voegingen	Ont-trekkingen	
	Wijken																		
Geb1	Centrum Spijkerkwartier Arnhenhemse Broek (CSA)	33.100	8.974	-24.126	0	0	-24.126	0	0	0	0	0	0	33.100	8.974	-24.126	0	0	-24.126
Geb2	Noordwest	30.348	3.258	-27.090	0	0	-27.090	0	0	0	0	0	0	30.348	3.258	-27.090	0	0	-27.090
Geb3	Noordoost	25.054	3.048	-22.006	0	0	-22.006	0	0	0	0	0	0	25.054	3.048	-22.006	0	0	-22.006
Geb4	Presikhaaf	22.873	2.343	-20.530	0	0	-20.530	0	0	0	0	0	0	22.873	2.343	-20.530	0	0	-20.530
Geb5	Malburgen	34.333	4.471	-29.862	0	0	-29.862	0	0	0	0	0	0	34.333	4.471	-29.862	0	0	-29.862
Geb6	Schuytgraaf / Elderveld	18.490	1.932	-16.558	0	0	-16.558	0	0	0	0	0	0	18.490	1.932	-16.558	0	0	-16.558
Geb7	De Laar / Elden	17.026	2.142	-14.884	0	0	-14.884	0	0	0	0	0	0	17.026	2.142	-14.884	0	0	-14.884
Geb8	Vredenburg Kronenburg Rijkswoerd (VKR)	26.217	2.000	-24.217	0	0	-24.217	0	0	0	0	0	0	26.217	2.000	-24.217	0	0	-24.217
	Reguliere programma's																		
R0	Algemeen bestuur en publieke dienstverlening	10.969	3.589	-7.380	0	0	-7.380	0	0	0	0	0	0	10.969	3.589	-7.380	0	0	-7.380
R1	Veiligheid	13.510	1.484	-12.026	0	121	-11.905	0	0	0	0	0	0	13.510	1.484	-12.026	0	121	-11.905
R2	Verkeer, vervoer en waterstaat	20.211	6.041	-14.170	6.090	7.905	-12.355	175	175	0	0	0	0	20.386	6.216	-14.170	6.090	7.905	-12.355
R3	Economie	5.125	740	-4.385	0	0	-4.385	0	0	0	0	0	0	5.125	740	-4.385	0	0	-4.385
R4	Educatie	29.583	6.343	-23.240	4.677	1.198	-26.719	0	0	0	0	0	0	29.583	6.343	-23.240	4.677	1.198	-26.719
R5	Cultuur, recreatie en sport	45.637	11.087	-34.550	2.677	610	-36.617	0	0	0	0	0	0	45.637	11.087	-34.550	2.677	610	-36.617
R6	Participatie en Maatschappelijke Ondersteuning	198.174	106.676	-91.498	1.200	538	-92.160	0	0	0	0	0	0	198.174	106.676	-91.498	1.200	538	-92.160
R7	Gezondheid en Milieu	32.206	2.337	-29.869	132	8.005	-21.996	0	0	0	0	0	0	32.206	2.337	-29.869	132	8.005	-21.996
R8	Wonen en Ruimte	46.728	47.623	895	1.837	2.865	1.923	0	0	0	0	0	0	46.728	47.623	895	1.837	2.865	1.923
R9	Financiën en bedrijfsvoering	90.571	481.154	390.583	6.915	7.199	390.867	0	0	0	0	0	0	90.571	481.154	390.583	6.915	7.199	390.867
	Totaal	**700.155**	**695.242**	**-4.913**	**23.528**	**28.441**	**0**	**175**	**175**	**0**	**0**	**0**	**0**	**700.330**	**695.417**	**-4.913**	**23.528**	**28.441**	**0**
						4.913						*0*						*4.913*	

Besluit van 10 juli 2017

Zaaknummer 134574

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 11 april 2017, Cluster Strategie, Control en Ontwikkeling nummer: 134574;

gezien het amendement "Creatief" (17A20);

besluit:

1) Kennis te nemen van het Inspiratieboek "Plein zoekt Smoel!", de scenariostudie van RJ Kokke en de door de Raad vastgestelde visie op het Gele Rijders Plein 2011

2) In te stemmen met de Planuitwerking Gele Rijders Plein 2017 en daarmee:

a) in te stemmen met het plan om de reuring aan de westzijde van het plein te versterken door de fontein op te knappen en nieuwe betekenis te geven en een ijsbaan in de fontein mogelijk te maken indien hiertoe de exploitatie rond is.

b) in te stemmen met het plan om de oostzijde van het plein te transformeren naar een luwteplek in de vorm van een sfeervol intiem plein waar het prettig wonen, werken en verblijven is door het plein te vergroenen en her in te richten.

c) in te stemmen met het verwijderen van de pergola en het doen van nader onderzoek naar een vorm van een roomdivider, die uitnodigt tot ontmoeting en creativiteit en die de kwaliteit van de openbare, gewenste groene ruimte versterkt.

d) in te stemmen met de projectbegroting.

3) Een bedrag van maximaal € 500.000,= uit de bestemmingsreserve BGB te beschikbaar te stellen voor het Gele Rijdersplein

De griffier, De voorzitter,

Monument: Arnhem, Akufontein

REGISTER	
Monumentnummer	
Identificatienummer Basisregistratie	
Provincie	Gelderland
Gemeente	Arnhem
Plaats	Arnhem
Straat/huisnummer	Gele Rijdersplein
Postcode	
Kadastrale aanduiding	ARNHEM O 8318
Datum inschrijving in register beschermde monumenten	
Datum, deel en nummer van inschrijving in openbare registers	
Aanduiding of korte omschrijving	Fontein met pleininrichting
Complexonderdeel van complex [naam of complexnummer]	

KENNIS: WAARDERING	
I Cultuurhistorische waarde: belang van het object/complex	
1. als bijzondere uitdrukking van (een) culturele, sociaal-economische en/of bestuurlijke/beleidsmatige en/of geestelijke ontwikkeling(en);	De fontein vewijst naar de belangwekkende rol die de AKU heeft gespeeld in de sociaaleconomische geschiedenis van Arnhem. De AKU (opgericht in 1911) was zeer belangrijk voor de werkgelegenheid binnen Arnhem. .
2. als bijzondere uitdrukking van (een) geografische, landschappelijke en/of historisch-ruimtelijke ontwikkeling;	De fontein symboliseert voor het denken over gemeenschapszin tijdens de wederopbouw in het algemeen. De fontein met patio en overdekte overkappingen was uitnodigend en bood tegelijkertijd geborgenheid. Hier kon de Arnhemse bevolking op een prettige manier op een mooie locatie gezamenlijk verpozen Tevens zijn de fontein en de bijbehorende pleininrichting een opvallende markering van het tijdens de Wederopbouw tot stand gekomen winkelgebied.
3. als bijzondere uitdrukking van (een) technische en/of typologische ontwikkeling(en);	
4. wegens innovatieve waarde of pionierskarakter;	
5. wegens bijzondere herinneringswaarde.	Fontein met pleininrichting staan symbool voor de wederopbouw van Arnhem.
II Architectuur- en kunsthistorische waarde: (bijzonder) belang van het object/complex	
1. voor de geschiedenis van de architectuur en/of bouwtechniek;	Fontein en pleininrichting zijn een uitdrukking van de eigentijdse ideeën over modernistische bouwkunst qua opzet en vormgeving
2. voor het oeuvre van een bouwmeester, architect, ingenieur of kunstenaar;	Fontein en pleininrichting zijn een goed voorbeeld in het oeuvre van architectenbureau Brouwer en Deurvorst. Ook het kunstwerk is een goed voorbeeld in het oeuvre van Shinkichi Tajiri
3. wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;	Van belang is het samenspel van architectonische en sculpturale elementen. Er bestaat een onlosmakende samenhang tussen fontein inclusief terras met opstallen en het kunstwerk van Tajiri.
4. wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of	Opmerkelijk is het gebruik van uit de provincie afkomstige materiaal (zoals zwerfkeien). Verder is veel beton toegepast.

monumentale kunst;	
5. wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur(onderdelen).	
III Situationele en ensemblewaarde	
1. betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex;	
2. a. bijzondere, beeldbepalende betekenis van het object voor het aanzien van zijn omgeving; b. bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek;	De AKU-fontein heeft een belangrijke stedenbouwkundige betekenis, omdat het object een markante en sterk in het oog vallende positie inneemt aan de westzijde van het Gele Rijdersplein. Het is gerealiseerd als een visueel onderscheid tussen het Gele Rijdersplein en het Willemsplein.
3. a. bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch-ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie; b. bijzondere betekenis van het object wegens de wijze van verkaveling/ inrichting/ voorzieningen.	Het Gele Rijdersplein is grotendeels (noord- en oostzijde) omgeven door wederopbouwarchitectuur. De bebouwing is zeer divers en geeft een idee van de diverse stijlopvattingen uit de wederopbouwperiode. De AKU-fontein heeft belangrijke stedenbouwkundige betekenis, omdat het object een markante en sterk in het oog vallende positie inneemt aan de westzijde van het Gele Rijdersplein. Het is gerealiseerd als een visueel onderscheid tussen het Gele Rijdersplein en het Willemsplein.
IV Gaafheid en herkenbaarheid: belang van het object/complex	
1. wegens de architectonische gaafheid en/of herkenbaarheid van	Fontein en pleininrichting zijn een nagenoeg gaaf bewaard gebleven voorbeeld van straatmeubilair uit de wederopbouwperiode.

ex- en/of interieur;	
2. wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid;	
3. als nog goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke of een belangrijke historische functie;	
4. wegens de waardevolle accumulatie van belangwekkende historische bouw- en/of gebruiksfasen;	
5. (van specifiek het complex) wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.);	
6. in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving.	Er is een nagenoeg gaaf gebleven visuele relatie tussen de fontein en de bebouwing rondom het Gele Rijdersplein.
V Zeldzaamheid	
1. belang van het object/complex wegens absolute zeldzaamheid in architectuurhistorisch, bouwtechnisch, typologisch of functioneel opzicht;	Als uniek voorbeeld van de inrichting van een stadsplein uit de wederopbouwperiode.
2. uitzonderlijk belang van het object/complex wegens relatieve zeldzaamheid in relatie tot één of meer van de onder I t/m III genoemde kwaliteiten.	
Onderdelen zonder monumentale waarde:	
- Exterieur	
- Interieur	

Receptiegeschiedenis, prijzen e.d.	
Overige	

KENNIS: FEITEN	
Oorspronkelijke functie,	Voorwerpen op pleinen e.d. Straatmeubilair Fontein
Typologie	Fontein met pleininrichting
Huidige functie (anno 2012)	Fontein met pleininrichting
Naam object	Aku-fontein
Stijl/stroming	Modernisme
Bouwtijd	1960-1961
Architect(en)/ontwerper(s)	H. (Hendrik) Brouwer (1920 – 1974) en T.T. (Tom) Deurvorst (1920).
Uitvoerder (aannemer e.d.)	Aannemersbedrijf De Kinkelders Aannemersbedrijf NV te Arnhem. Coördinatie: D. Masselink (huisarchitect van de AKU)
Opdrachtgever	Directie van de Algemene Kunstzijde Unie N.V.
Exterieur	Rechthoekige vijver (bassin) met meerdere spuitkoppen, inclusief kunstwerk, met daar achter een gedeeltelijk door betonnen overkappingen overdekt verhoogd terras met zitbanken en scheidingsmuren.
gebouw, constructietechniek	De fontein inclusief de patio en opstallen is opgebouwd met typisch wederopbouwmaterialen. De bodem van het bassin samengesteld uit los gestapelde betonelementen, afgewerkt met koudglazuur. Roodgeschilderde overkappingen van gewapend beton op stalen voeten. De lage scheidingswand tussen het bassin en het terras is een zwarte wand van gewapend beton bekleed met keramische tegels. De achterwand van het terras is opgebouwd uit geperforeerde betonelementen en de zijwanden uit granietkeien. De vloer is van betonplaten met gewassen grind ingedeeld in vakken van verschillende kleuren. In het midden van het terras is een sierveld met flagstones en plavuizen met uit de provincie afkomende veldkeien. Een deel van de bestrating, inclusief de banden, traptreden en banken is van geprefabriceerd sierbeton.
Interieur (indeling)	n.v.t.

Interieur/afwerking	n.v.t.
Stedenbouwkundige ligging, situering	De fontein is een beeldbepalend element en vormt de verbindende schakel tussen het Willemsplein en het Gele Rijdersplein. Het Gele Rijdersplein sluit aan op het Willemsplein aan de westzijde en de Looierstraat aan de oostzijde. Aan de noord- en oostzijde wordt het plein begrensd door naoorlogse bebouwing. De zuidzijde is voorzien van vooroorlogse bebouwing. Het Gele Rijdersplein is samen met het aangrenzende Looierstraat na de Tweede Wereldoorlog tot stand gekomen en is ontworpen om ruimte te creëren voor winkels. Dit winkelgebied wordt gemarkeerd door zowel de (eveneens door architectenbureau Brouwer en Deurvorst ontworpen) Nillmijflat op de kop van de Looierstraat en de fontein.
Archeologische relevantie ondergrond	De fontein is gelegen in de historische binnenstad van Arnhem en daarmee in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde.
Kunstwerken/orgels/ gedenktekens/meubels die onderdeel zijn van het monument	
nr. 1	
Materiaal/techniek	Brons beeldhouwwerk
Locatie (in/aan het beschermde monument)	In de vijver op grijs betonnen pyloon
Kunstenaar	S. (Shinkichi) Tajiri
Voorstelling	“De ontembare krachten van de natuur”
Datering	1961
Afmetingen	
	Het was de eerste opdracht voor Tajiri voor de openbare ruimte.
***Groen erfgoed**: aanleg/beplanting*	n.v.t.
Geschiedenis	De AKU-fontein is gelegen op het Gele Rijdersplein dat in 1950 is ontstaan. Op deze locatie stond sinds 1836 de Willemskazerne met een paar bijgebouwen en vanaf 1870 een HBS-gebouw en vanaf 1930 Café-restaurant Royal (Deze 2 gebouwen vormden de Noordkant van het ernaast gelegen Willemsplein). Tijdens bombardementen in september 1044 zijn de Willemskazerne en café Royal zwaar beschadigd geraakt. Conform het in 1950 vastgestelde Wederopbouwplan Arnhem is deze locatie omgebouwd tot plein (Gele Rijdersplein) binnen een nieuw te realiseren winkelgebied. Dit gebied maakt, samen met de Looiersstraat aan de zuidzijde van het Gele Rijdersplein, deel uit van een geplande

	verkeersdoorbraak die de stad van de oostzijde beter moest ontsluiten. Eind jaren 50 is het in de oorlog beschadigde HBS-gebouw gesloopt om een zichtas te creëren op de pas gebouwde Rotterdamsche Bank aan het Gele Rijdersplein. Op de vrijgekomen plek is de fontein met het kunstwerk, de patio en overkappingen gerealiseerd. Het Gele Rijdersplein is grotendeels (noord- en oostzijde) omgeven door wederopbouwarchitectuur. De bebouwing is zeer divers en geeft een idee van de diverse stijlopvattingen uit de wederopbouwperiode. De fontein is aan de burgers van de stad Arnhem geschonken ter gelegenheid van het 50 jaar bestaan van de AKU (Algemene Kunstzijde Unie). De AKU was de eerste Nederlandse kunstzijdeproducent, een internationaal bedrijf dat na de oorlog een belangrijke rol speelde in de economische heropleving. Het geschenk viel samen met de voltooiing van de wederopbouw van Arnhem begin jaren 60. De fontein was niet alleen ter verfraaiing van de stad, maar moest ook een centrale rol gaan spelen in het leven van de Arnhemmers (ontmoetingsplek). Nog steeds wordt deze plek als ontmoetingsruimte gebruikt. Het is een van de weinige voorbeelden van een integraal ontworpen plein uit deze periode. De fontein is door de directie van de Algemene Kunstzijde Unie ter gelegenheid van haar 50 jaar bestaan geschonken aan de burgerij van Arnhem. Het moest een wezenlijke rol binnen het stadsleven gaan spelen. Het werd/ wordt gebruikt als ontmoetingsplek. Het architectenbureau Brouwer en Deurvorst kreeg de opdracht een plan te maken voor een fontein. Dit bureau heeft meerdere belangrijke objecten, waaronder het Provinciehuis, gerealiseerd tijdens de wederopbouw van Arnhem. In de inmiddels verdwenen vitrines werden voorwerpen geplaatst door het gemeentelijk museum van Arnhem.
Roerende objecten van belang voor het gebouw	
Relevante wijzigingen	De vitrines en ronde bloembakken op het terras zijn inmiddels verdwenen. Naast de fontein is een fietsenstalling gerealiseerd. Een deel van de bestrating is verdwenen t.b.v. een tegelstoep. Er is een rafelige rand ontstaan.
Bezocht	Kiki Zagt; 18/09/2012

Overige	.

KENNIS: BRONNEN	
Primaire bronnen, kaarten, literatuur, documentatie, websites	
Nr. 1	"Over de schoonheid van dansend water", Katholiek Bouwblad, 28 (1961), nr. 18, p. 348 – 31
Nr. 2	"Het A.K.U.- monument te Arnhem", Bouw, 18 (1963), nr. 39, p. 1274 -1276
Nr. 3	"De A.K.U.-fontein te Arnhem", Cement, 15 (1963), p. 232 -234.
Nr. 4	"Beeldbepalende Arnhemse AKU fontein dreigt te verdwijnen", Monumenten, 28(2007), nr. 6, p. 24 – 25,27.
Nr. 5	"Geschenk na wederopbouw in de knel: beeldbepalende AKU-fontein Arnhem dreigt te verdwijnen", Heemschut, 84 (2007), nr. 6, p. 32 – 33.
Nr. 6	Companjen, L. e.a. (red.), *Beelden in Arnhem*, Arnhem 1994, p. 13
Nr. 7	Vredenberg, J., *Wederopbouw. Stedenbouw en architectuur in Arnhem 1945-1965*, Arnhem/ Utrecht 2004 (Arnhemse monumentenreeks 14)
Nr. 8	Gemeentelijke omschrijving (2007)
Nr. 9	Website: www.arnheym.nl www.volkshuisvesting.nl/over-ons/nieuws/herbouw-hbs/aan-het-wille www.shinkichi-tajiri.com www.helpwandkunstopsporen.nl http://oudarnhem.webshop.net/willemsplein.htm www.bonas.nl
Interviews bewoners, gebruikers	

Geachte college van B&W, fractievoorzitters, gemeenteraadsleden,

Als erven van zijn wij nauw betrokken bij rijksmonument de AKU-fontein. Al jaren constateren wij dat de werkelijke betekenis en waarde van het rijksmonument door de gemeente Arnhem wordt genegeerd. Het gaat hier om een uniek top 100 wederopbouw monument.

Het is een gemiste kans, zeker gezien de herdenking van Operatie Market Garden die vorige maand plaatsvond, nu 75 jaar sinds de bevrijding.
Het rijksmonument draagt op architectonisch, stedebouwkundig, historisch, cultuur-historisch, sociaal-economisch, zelfs kunstzinnig gebied al deze elementen in zich. Als monument van de wederopbouw in het na-oorlogse Arnhem, ontworpen door de belangrijke wederopbouw architect Brouwer, met een beeld van de Japans-Amerikaanse beeldhouwer Tajiri die veteraan is uit het Amerikaanse leger (442nd Regimental Combat Team), en die zelfs postuum geëerd is door president Barack Obama met de Congressional Gold Medal in 2011. En aan de voet van de AKU-fontein ligt de kei van de Liberation route.
Een gemiste kans, want alle Amerikaanse veteranen kennen de 442nd Regimental Combat Team en de 100th Bataljon, de hoogst gedecoreerde legereenheden uit het Amerikaanse leger, bestaande uit louter Japans-Amerikaanse soldaten.
De AKU-fontein is een goed voorbeeld van het werk van het Arnhemse architectenbureau Brouwer & Deurvorst.

Duidelijk waarneembaar is dat er nog steeds geen onderhoud aan het rijksmonument heeft plaatsgevonden.
Moedwillig zijn er door de jaren heen veranderingen aangebracht die de uitstraling van het monument niet ten goede zijn gekomen. De oorspronkelijke vitrines en beplanting in de pergola zijn verdwenen alsook de verlichting. In 2008 is er zelfs direct aansluitend aan het monument, een fietsenstalling geplaatst.
Al deze ingrepen hebben er toe geleid dat ‘dit geschenk van de AKU aan de burgers van Arnhem’ niet meer kon functioneren zoals het oorspronkelijk bedoeld was, een publieke verblijfsruimte/ een oase in het centrum van de stad waar het goed toeven is en men elkaar kan ontmoeten. Zo heeft het ooit gefunctioneerd, bestaat het in de herinnering van menig Arnhemmer en zo kan het weer worden. De fontein heeft dus ook een emotionele waarde.

Vele trajecten en planontwikkelingen hebben de revue gepasseerd, en nu wordt in de Raadsbrief ‘Evaluatie en doorkijk vervolg Gele Rijders Plein’ van 11 juni 2019 het volgende geconstateerd.

‘Belangrijke opgaven en conclusies waren oa:

1- Zorg dat de fontein en het beeld tot hun recht komen en de omgeving een duidelijk publiek en openbaar karakter heeft.
2- Minimaal het versterken van de huidige uitstraling door het wegwerken van achterstallig onderhoud en het verwijderen van de fietsenstalling. Een optie is het verder verbeteren van de uitstraling van het monument door goede sfeervolle verlichting en een jaarronde programmering door het realiseren van een schaatsbaan.
3- Een transparante roomdivider die verbindt én scheidt, en het karakter van het monument ondersteunt zal van waarde zijn voor het plein. Belangrijk is tevens dat deze roomdivider een publiek karakter houdt waarbij de vorm en functie positief gebruik ondersteunen, maar ‘gehang’ in de avonduren en ’s nachts niet aantrekkelijk maakt. Het verplaatsen van de fietsenstalling draagt daar ook aan bij. Een massieve roomdivider lijkt niet gewenst.’

Opmerkelijk is dat onder punt 3 feitelijk de **huidige/bestaande pergola** omschreven wordt zoals het destijds door architect Brouwer ontworpen is in opdracht van de AKU!
De onder punt 1 en 2 genoemde (onderstreepte) ‘belangrijke opgaven / conclusies’ kunnen wij beamen, het verwoordt precies datgene wat wij al jaren onder de aandacht van de gemeente proberen te brengen.

Dat Lea Manders van Arnhem Centraal het nu op de agenda zet met vragen die concretisering en actie vereisen, kunnen wij van harte ondersteunen. Het is hoogste tijd dat het rijksmonument in ere hersteld wordt, dat verder verval voorkomen wordt.

Wij danken u voor uw aandacht.

Hoogachtend,

Bart Brouwer, namens de erven Brouwer en Tajiri
9 oktober 2019

NB
Voor de duidelijkheid en ter informatie voor nieuwere raadsleden die misschien nog geen goed inzicht hebben wat de werkelijke omvang van het rijksmonument AKU-fontein is, voegen wij een kadastrale kaart behorend bij de monumentomschrijving toe. Naast de fontein met pyloon en beeld van Tajiri, behoort ook de pergola, de pleininrichting met muurtjes en banken tot het rijksmonument.

https://monumentenregister.cultureelerfgoed.nl/monumenten/532276

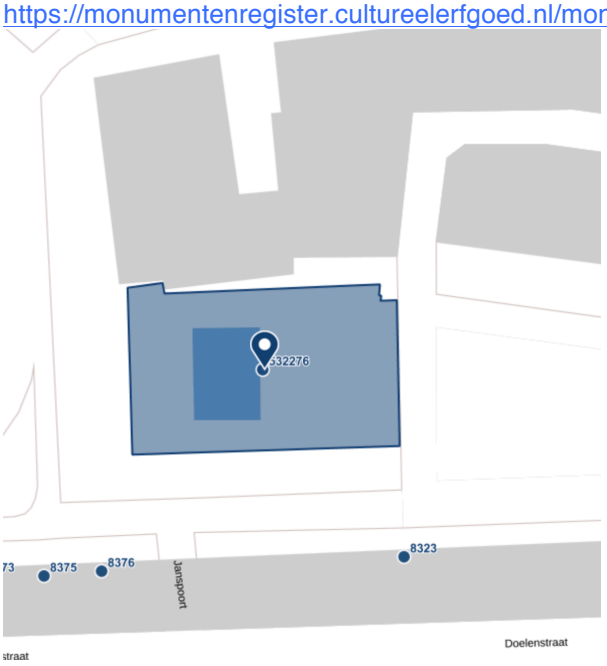

Bovenaanzicht AKU-fontein met vitrines in de pergola.

De verdwenen bank, geconstateerd in augustus 2019

www.akufontein.nl
www.shinkichi-tajiri.com

Monument: Arnhem, Akufontein

REGISTER	
Monumentnummer	
Identificatienummer Basisregistratie	
Provincie	Gelderland
Gemeente	Arnhem
Plaats	Arnhem
Straat/huisnummer	Gele Rijdersplein
Postcode	
Kadastrale aanduiding	ARNHEM O 8318
Datum inschrijving in register beschermde monumenten	
Datum, deel en nummer van inschrijving in openbare registers	
Aanduiding of korte omschrijving	Fontein met pleininrichting
Complexonderdeel van complex [naam of complexnummer]	

KENNIS: WAARDERING	
I Cultuurhistorische waarde: belang van het object/complex	
1. als bijzondere uitdrukking van (een) culturele, sociaal-economische en/of bestuurlijke/beleidsmatige en/of geestelijke ontwikkeling(en);	De fontein vewijst naar de belangwekkende rol die de AKU heeft gespeeld in de sociaaleconomische geschiedenis van Arnhem. De AKU (opgericht in 1911) was zeer belangrijk voor de werkgelegenheid binnen Arnhem. .
2. als bijzondere uitdrukking van (een) geografische, landschappelijke en/of historisch-ruimtelijke ontwikkeling;	De fontein symboliseert voor het denken over gemeenschapszin tijdens de wederopbouw in het algemeen. De fontein met patio en overdekte overkappingen was uitnodigend en bood tegelijkertijd geborgenheid. Hier kon de Arnhemse bevolking op een prettige manier op een mooie locatie gezamenlijk verpozen Tevens zijn de fontein en de bijbehorende pleininrichting een opvallende markering van het tijdens de Wederopbouw tot stand gekomen winkelgebied.
3. als bijzondere uitdrukking van (een) technische en/of typologische ontwikkeling(en);	
4. wegens innovatieve waarde of pionierskarakter;	
5. wegens bijzondere herinneringswaarde.	Fontein met pleininrichting staan symbool voor de wederopbouw van Arnhem.
II Architectuur- en kunsthistorische waarde: (bijzonder) belang van het object/complex	
1. voor de geschiedenis van de architectuur en/of bouwtechniek;	Fontein en pleininrichting zijn een uitdrukking van de eigentijdse ideeën over modernistische bouwkunst qua opzet en vormgeving
2. voor het oeuvre van een bouwmeester, architect, ingenieur of kunstenaar;	Fontein en pleininrichting zijn een goed voorbeeld in het oeuvre van architectenbureau Brouwer en Deurvorst. Ook het kunstwerk is een goed voorbeeld in het oeuvre van Shinkichi Tajiri
3. wegens de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp;	Van belang is het samenspel van architectonische en sculpturale elementen. Er bestaat een onlosmakende samenhang tussen fontein inclusief terras met opstallen en het kunstwerk van Tajiri.
4. wegens het bijzondere materiaalgebruik, de ornamentiek en/of	Opmerkelijk is het gebruik van uit de provincie afkomstige materiaal (zoals zwerfkeien). Verder is veel beton toegepast.

monumentale kunst;	
5. wegens de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur(onderdelen).	
III Situationele en ensemblewaarde	
1. betekenis van het object als essentieel (cultuurhistorisch, functioneel en/of architectuurhistorisch en visueel) onderdeel van een complex;	
2. a. bijzondere, beeldbepalende betekenis van het object voor het aanzien van zijn omgeving; b. bijzondere betekenis van het complex voor het aanzien van zijn omgeving, wijk, stad of streek;	De AKU-fontein heeft een belangrijke stedenbouwkundige betekenis, omdat het object een markante en sterk in het oog vallende positie inneemt aan de westzijde van het Gele Rijdersplein. Het is gerealiseerd als een visueel onderscheid tussen het Gele Rijdersplein en het Willemsplein.
3. a. bijzondere betekenis van het complex wegens de hoogwaardige kwaliteit van de bebouwing in relatie tot de onderlinge historisch-ruimtelijke context en in relatie tot de daarbij behorende groenvoorzieningen, wegen, wateren, bodemgesteldheid en/of archeologie; b. bijzondere betekenis van het object wegens de wijze van verkaveling/ inrichting/ voorzieningen.	Het Gele Rijdersplein is grotendeels (noord- en oostzijde) omgeven door wederopbouwarchitectuur. De bebouwing is zeer divers en geeft een idee van de diverse stijlopvattingen uit de wederopbouwperiode. De AKU-fontein heeft belangrijke stedenbouwkundige betekenis, omdat het object een markante en sterk in het oog vallende positie inneemt aan de westzijde van het Gele Rijdersplein. Het is gerealiseerd als een visueel onderscheid tussen het Gele Rijdersplein en het Willemsplein.
IV Gaafheid en herkenbaarheid: belang van het object/complex	
1. wegens de architectonische gaafheid en/of herkenbaarheid van	Fontein en pleininrichting zijn een nagenoeg gaaf bewaard gebleven voorbeeld van straatmeubilair uit de wederopbouwperiode.

ex- en/of interieur;	
2. wegens de materiële, technische en/of constructieve gaafheid;	
3. als nog goed herkenbare uitdrukking van de oorspronkelijke of een belangrijke historische functie;	
4. wegens de waardevolle accumulatie van belangwekkende historische bouw- en/of gebruiksfasen;	
5. (van specifiek het complex) wegens de gaafheid en herkenbaarheid van het gehele ensemble van samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken, tuinaanleg e.d.);	
6. in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving.	Er is een nagenoeg gaaf gebleven visuele relatie tussen de fontein en de bebouwing rondom het Gele Rijdersplein.
V Zeldzaamheid	
1. belang van het object/complex wegens absolute zeldzaamheid in architectuurhistorisch, bouwtechnisch, typologisch of functioneel opzicht;	Als uniek voorbeeld van de inrichting van een stadsplein uit de wederopbouwperiode.
2. uitzonderlijk belang van het object/complex wegens relatieve zeldzaamheid in relatie tot één of meer van de onder I t/m III genoemde kwaliteiten.	
Onderdelen zonder monumentale waarde:	
- Exterieur	
- Interieur	

Receptiegeschiedenis, prijzen e.d.	
Overige	

KENNIS: FEITEN	
Oorspronkelijke functie,	Voorwerpen op pleinen e.d. Straatmeubilair Fontein
Typologie	Fontein met pleininrichting
Huidige functie (anno 2012)	Fontein met pleininrichting
Naam object	Aku-fontein
Stijl/stroming	Modernisme
Bouwtijd	1960-1961
Architect(en)/ontwerper(s)	H. (Hendrik) Brouwer (1920 – 1974) en T.T. (Tom) Deurvorst (1920).
Uitvoerder (aannemer e.d.)	Aannemersbedrijf De Kinkelders Aannemersbedrijf NV te Arnhem. Coördinatie: D. Masselink (huisarchitect van de AKU)
Opdrachtgever	Directie van de Algemene Kunstzijde Unie N.V.
Exterieur	Rechthoekige vijver (bassin) met meerdere spuitkoppen, inclusief kunstwerk, met daar achter een gedeeltelijk door betonnen overkappingen overdekt verhoogd terras met zitbanken en scheidingsmuren.
gebouw, constructietechniek	De fontein inclusief de patio en opstallen is opgebouwd met typisch wederopbouwmaterialen. De bodem van het bassin samengesteld uit los gestapelde betonelementen, afgewerkt met koudglazuur. Roodgeschilderde overkappingen van gewapend beton op stalen voeten. De lage scheidingswand tussen het bassin en het terras is een zwarte wand van gewapend beton bekleed met keramische tegels. De achterwand van het terras is opgebouwd uit geperforeerde betonelementen en de zijwanden uit granietkeien. De vloer is van betonplaten met gewassen grind ingedeeld in vakken van verschillende kleuren. In het midden van het terras is een sierveld met flagstones en plavuizen met uit de provincie afkomende veldkeien. Een deel van de bestrating, inclusief de banden, traptreden en banken is van geprefabriceerd sierbeton.
Interieur (indeling)	n.v.t.

Interieur/afwerking	n.v.t.
Stedenbouwkundige ligging, situering	De fontein is een beeldbepalend element en vormt de verbindende schakel tussen het Willemsplein en het Gele Rijdersplein. Het Gele Rijdersplein sluit aan op het Willemsplein aan de westzijde en de Looierstraat aan de oostzijde. Aan de noord- en oostzijde wordt het plein begrensd door naoorlogse bebouwing. De zuidzijde is voorzien van vooroorlogse bebouwing. Het Gele Rijdersplein is samen met het aangrenzende Looierstraat na de Tweede Wereldoorlog tot stand gekomen en is ontworpen om ruimte te creëren voor winkels. Dit winkelgebied wordt gemarkeerd door zowel de (eveneens door architectenbureau Brouwer en Deurvorst ontworpen) Nillmijflat op de kop van de Looierstraat en de fontein.
Archeologische relevantie ondergrond	De fontein is gelegen in de historische binnenstad van Arnhem en daarmee in een gebied met hoge archeologische verwachtingswaarde.
Kunstwerken/orgels/ gedenktekens/meubels die onderdeel zijn van het monument	
nr. 1	
Materiaal/techniek	Brons beeldhouwwerk
Locatie (in/aan het beschermde monument)	In de vijver op grijs betonnen pyloon
Kunstenaar	S. (Shinkichi) Tajiri
Voorstelling	"De ontembare krachten van de natuur"
Datering	1961
Afmetingen	
	Het was de eerste opdracht voor Tajiri voor de openbare ruimte.
***Groen erfgoed**: aanleg/beplanting*	n.v.t.
Geschiedenis	De AKU-fontein is gelegen op het Gele Rijdersplein dat in 1950 is ontstaan. Op deze locatie stond sinds 1836 de Willemskazerne met een paar bijgebouwen en vanaf 1870 een HBS-gebouw en vanaf 1930 Café-restaurant Royal (Deze 2 gebouwen vormden de Noordkant van het ernaast gelegen Willemsplein). Tijdens bombardementen in september 1044 zijn de Willemskazerne en café Royal zwaar beschadigd geraakt. Conform het in 1950 vastgestelde Wederopbouwplan Arnhem is deze locatie omgebouwd tot plein (Gele Rijdersplein) binnen een nieuw te realiseren winkelgebied. Dit gebied maakt, samen met de Looiersstraat aan de zuidzijde van het Gele Rijdersplein, deel uit van een geplande

	verkeersdoorbraak die de stad van de oostzijde beter moest ontsluiten. Eind jaren 50 is het in de oorlog beschadigde HBS-gebouw gesloopt om een zichtas te creëren op de pas gebouwde Rotterdamsche Bank aan het Gele Rijdersplein. Op de vrijgekomen plek is de fontein met het kunstwerk, de patio en overkappingen gerealiseerd. Het Gele Rijdersplein is grotendeels (noord- en oostzijde) omgeven door wederopbouwarchitectuur. De bebouwing is zeer divers en geeft een idee van de diverse stijlopvattingen uit de wederopbouwperiode. De fontein is aan de burgers van de stad Arnhem geschonken ter gelegenheid van het 50 jaar bestaan van de AKU (Algemene Kunstzijde Unie). De AKU was de eerste Nederlandse kunstzijdeproducent, een internationaal bedrijf dat na de oorlog een belangrijke rol speelde in de economische heropleving. Het geschenk viel samen met de voltooiing van de wederopbouw van Arnhem begin jaren 60. De fontein was niet alleen ter verfraaiing van de stad, maar moest ook een centrale rol gaan spelen in het leven van de Arnhemmers (ontmoetingsplek). Nog steeds wordt deze plek als ontmoetingsruimte gebruikt. Het is een van de weinige voorbeelden van een integraal ontworpen plein uit deze periode. De fontein is door de directie van de Algemene Kunstzijde Unie ter gelegenheid van haar 50 jaar bestaan geschonken aan de burgerij van Arnhem. Het moest een wezenlijke rol binnen het stadsleven gaan spelen. Het werd/ wordt gebruikt als ontmoetingsplek. Het architectenbureau Brouwer en Deurvorst kreeg de opdracht een plan te maken voor een fontein. Dit bureau heeft meerdere belangrijke objecten, waaronder het Provinciehuis, gerealiseerd tijdens de wederopbouw van Arnhem. In de inmiddels verdwenen vitrines werden voorwerpen geplaatst door het gemeentelijk museum van Arnhem.
Roerende objecten van belang voor het gebouw	
Relevante wijzigingen	De vitrines en ronde bloembakken op het terras zijn inmiddels verdwenen. Naast de fontein is een fietsenstalling gerealiseerd. Een deel van de bestrating is verdwenen t.b.v. een tegelstoep. Er is een rafelige rand ontstaan.
Bezocht	Kiki Zagt; 18/09/2012

Overige	.

KENNIS: BRONNEN	
Primaire bronnen, kaarten, literatuur, documentatie, websites	
Nr. 1	"Over de schoonheid van dansend water", Katholiek Bouwblad, 28 (1961), nr. 18, p. 348 – 31
Nr. 2	"Het A.K.U.- monument te Arnhem", Bouw, 18 (1963), nr. 39, p. 1274 -1276
Nr. 3	"De A.K.U.-fontein te Arnhem", Cement, 15 (1963), p. 232 -234.
Nr. 4	"Beeldbepalende Arnhemse AKU fontein dreigt te verdwijnen", Monumenten, 28(2007), nr. 6, p. 24 – 25,27.
Nr. 5	"Geschenk na wederopbouw in de knel: beeldbepalende AKU-fontein Arnhem dreigt te verdwijnen", Heemschut, 84 (2007), nr. 6, p. 32 – 33.
Nr. 6	Companjen, L. e.a. (red.), *Beelden in Arnhem*, Arnhem 1994, p. 13
Nr. 7	Vredenberg, J., *Wederopbouw. Stedenbouw en architectuur in Arnhem 1945-1965*, Arnhem/ Utrecht 2004 (Arnhemse monumentenreeks 14)
Nr. 8	Gemeentelijke omschrijving (2007)
Nr. 9	Website: www.arnheym.nl www.volkshuisvesting.nl/over-ons/nieuws/herbouw-hbs/aan-het-wille www.shinkichi-tajiri.com www.helpwandkunstopsporen.nl http://oudarnhem.webshop.net/willemsplein.htm www.bonas.nl
Interviews bewoners, gebruikers	

Deelnemers ronde tafelgesprek 9 oktober 2019
Gele Rijdersplein/roomdivider
n.a.v. Evaluatie en doorkijk vervolg Gele Rijdersplein
locatie: Rijnstroom
tijdstip: 18h45

De heer Yildirim Restaurant Nişantaşı
De heer Wind (ovb) Platform Binnenstad Arnhem
De heer Brouwer namens erven Brouwer en Tajiri
De heer Lavooij stedenbouwkundige
De heer Elemans Betrokken bij rijksmonument AKU-fontein
De heer Kuijpers Betrokken bij rijksmonument AKU-fontein
De heer van Empel Klankbordgroep/bewoner
De heer Blankenstein Erfgoedvereniging Heemschut
De heer Janssen Eigenaar van het pand Royal (mede namens de huurders)
De heer van Dijk Vereniging Stadsschoon Arnhem

Arnhem, 9 oktober 2019.

Het Gele Rijdersplein

Wanneer we het hebben over het Gele Rijdersplein (GRP) denkt men al vaak aan het AKU fontein, pergola en de fietsenstalling. Maar nu ook aan het mooie grasveld wat er ligt sinds begin dit jaar. Een plein eigenlijk al met veel reuring en diverse uitstralingen. Alhoewel de reuring meer overdag is dan in de avonduren. In de avond is het voornamelijk een hangplek waar men blowt, drinkt of zijn/haar date van de Korenmarkt passievol kust.

Zomers een mooie plek om te verkoelen en om samen te zijn met jong en oud. Heerlijk pootje baden in het water met wellicht een verkoelend drankje van de naastgelegen horeca. En waar geregeld een hond ook even een frisse duik kan nemen.

Maar het is ook een plein waar velen over nadenken en een visie over hebben zo blijkt het eigenlijk al jaren. Een visie die ook een fikse (heftige) woordenwisseling bracht onder ondernemers en de Arnhemse bevolking toen de Gele Kubus er kwam. Dat het GRP leeft onder de bevolking is al duidelijk gemaakt toen het college haar pad ging bewandelen met placemaking. Het was een grote flop doordat velen niet met elkaar communiceerden en eigenlijk de vrije hand hadden in het reilen en zeilen.

Door geen onderhoud uit te voeren is het Aku fontein en pergola geen gezicht meer om eigenlijk aan de gasten van Arnhem te laten zien. Maar ook de Arnhemmers storen zich er al jaren aan. Een duidelijke wens van deze Arnhemmers is dan ook om eigenlijk gisteren al te starten met het opknappen van het fontein en de gebrekkige kapotte bestrating er omheen.

Vanuit het college is de wens om de pergola te slopen en misschien hier en daar nog een paal met dakje ergens neerzetten? Hier en daar is eigenlijk een samenhangend monument gewoon uit zijn verband te halen in onze ogen.

Een monument is voor iedereen net een kleur of een schilderij, het is mooi of gewoon lelijk. De herinneringen over de vele gesprekken Blauwe Golven komen dan ook weer tevoorschijn want daarin betrof het ook een monument. Maar is Arnhem een monument waardig en gaat ze er ook waardig mee om? In ieder geval niet wat betreft het in stand houden en het onderhoud.

Dan maar camoufleren met een roomdivider? Iets wat omwonenden niet graag zien na hun ervaring met de Gele Kubus. Door de gele variant werd het in menig huiskamer ook geel ineens met soms een groene uitslag van de bewoner zelf.

Dat er wat moet gebeuren met het gedeelte is klaar als een klontje, maar wat? Monumenten liefhebbers en de erven zeggen dat je ervan af moet blijven en het in ere herstellen. De horecaondernemer ziet graag dat het een stenen oppervlakte wordt om meer terras te kunnen neerzetten, met hier en daar een frutsel en een plantenbakje.

Het grasveld was makkelijk gerealiseerd en met straks wellicht een waterstroom die de naam Sint Jansbeek mag dragen.

Onderhand zijn er vele ideetje gelanceerd maar eigenlijk allemaal met een verhard gebied want er staat geen oase van rust en meer groen tussen al deze plannen. Een echt plan waar het zekers een Place to Be and Meet kan worden. Zowel van de bus naar supermarkt De Plus en terug.

Als bewonersgroep in de binnenstad van Arnhem praten we veel met bewoners, gasten maar ook wel met ondernemers. Iets wat we eigenlijk niet tegen komen in o.a. de evaluatie en de afgelopen maanden omtrent het GRP. Ook de erven en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) hebben hun verhaal gezegd maar alleen tegen de wethouder en/of ambtenaren maar nooit samen in een groep. Wellicht kan met elkaar gesproken worden over hoe om te gaan met het monument en het resterende gebied?

Helaas zijn wij ook nooit betrokken geweest bij de vele overleggen en evaluatie als bewonersgroep, ook al is dit vaak aangegeven aan de betrokken wethouder. Het lijkt dan ook wel op een gesloten groep waar men verder geen input en output bij wil hebben. Vreemd aangezien we maandelijks een buurttafel organiseren waarin we het ook geregeld over het GRP hebben gehad.

Ondergetekende heeft zelfs elke dag meegeholpen met het langst lopend evenement op het GRP namelijk Arnhem Samen. Maar ook deze mening omtrent de Gele Kubus was blijkbaar niet relevant in de evaluatie en besprekingen omtrent het GRP.

Helaas is de tafel te vol vanavond om aan te schuiven en de griffie moest toeren uithalen voor ons dat we hebben gezegd een gedeelte van ons standpunt per brief kenbaar te maken. We hopen in de toekomst wel betrokken te worden in het GRP en verdere ontwikkelingen aangezien anders niet de bewoners van de Arnhemse binnenstad op een manier betrokken zijn geweest want ook zij hebben een mening en gedachte en willen dat dan ook graag in het traject kenbaar maken. En we organiseren graag een buurttafel met het GRP als onderwerp.

Alles kost geld dat weten we onderhand wel maar als er geen duidelijk plan is kan men ook niet over kosten praten. En zijn de bedragen van de Gele Kubus al terug of verrekend? De grond onder het GRP schijnt blijkbaar verontreinigd te zijn, wat zijn daarvan de kosten als men de grond in wil?

We hopen dan ook dat de wethouder een uitnodiging verstuurd voor een vervolg traject als we het hebben over het GRP.

Met vriendelijke groeten,

Dhr. E.R. Wiessenberg,
Voorzitter bewonersgroep Arnhems Hart.

BEHANDELRESULTAAT

GEMEENTE Arnhem

Agenderingsverzoek 9 oktober 2019

Gele Rijdersplein/roomdivider

Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	H. de Vroome

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: mevrouw S. Pape (VVD), de heer C. Prinsen (GroenLinks), de heer E. Greving (PvdA), de heer S. Dijk (D66), mevrouw L. Manders (Arnhem Centraal), de heer H. Eliëns (Partij voor de Dieren), de heer J. Hutten (CDA), de heer K. Bal (DENK/Verenigd Arnhem), de heer T. Broersma (ChristenUnie), de heer N. Wiggers (AOP), mevrouw S. Dobbe (SP).
De fracties van de PVV en de AOP waren niet vertegenwoordigd.

Ronde tafelgesprek:
Tijdens het ronde tafelgesprek hebben de woordvoerders van de fracties gesproken met de gasten: de heer Yildirim van restaurant Nişantaşı, de heer Wind van Platform Binnenstad Arnhem, de heer Brouwer namens de erven Brouwer en Tajiri, de heer Lavooij stedenbouwkundige, de heer Elemans betrokken bij rijksmonument AKU-fontein, de heer Kuijpers betrokken bij rijksmonument AKU-fontein, de heer van Empel lid van de klankbordgroep/bewoner, de heer Blankenstein namens erfgoedvereniging Heemschut, de heer Janssen als eigenaar van het pand Royal (mede namens de huurders) en de heer van Dijk van de Vereniging Stadsschoon Arnhem.

Agenderingsverzoek:
De woordvoerder van Arnhem Centraal heeft het agenderingsverzoek ingeleid en na de reactie van de portefeuillehouder vond het debat in de raadskamer plaats.

Conclusie:
De voorzitter sluit de bijeenkomst af en concludeert namens de initiatiefnemer dat het agenderingverzoek voldoende is behandeld.

De raadsadviseur,

E.J.S. Dirksen

De voorzitter,

M.P. Kalthoff

Titel/onderwerp: **Wijzigen van de Algemene Plaatselijke Verordening - cameratoezicht openbare ruimte**

Raadsadviseur: P. Wielaard Telefoonnr: 3774836 petra.wielaard@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	H. Haarler / E. van der Heuvel
Portefeuillehouder:	dhr. A. Marcouch	Telefoonnr:	3771508/3775982
		E-mailadres:	hans.haarler@arnhem.nl erik.van.den.heuvel@arnhem.nl
Doel activiteit	Informatief/Meningsvormend (1)		

Toelichting

Inleiding
Met dit raadsvoorstel wordt aan de raad gevraagd om te besluiten om artikel 2.9.1 van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) te wijzigen.

Cameratoezicht is wettelijk geregeld in artikel 151c van de Gemeentewet. Dit wetsartikel (Wet van 23 maart 2016 tot wijziging van de Gemeentewet in verband met de verruiming van de bevoegdheid van de burgemeester tot de inzet van cameratoezicht) is gewijzigd *- te besluiten tot plaatsing van vaste camera's voor een bepaalde duur» vervangen door: te besluiten om voor een bepaalde duur camera's in te zetten -* waardoor ook andere vormen van cameratoezicht mogelijk worden gemaakt.

Op grond van de huidige Algemene Plaatselijke verordening is cameratoezicht beperkt tot vaste camera's. Met het wijzigen van de APV wordt deze in overeenstemming gebracht met de Gemeentewet en worden ook andere vormen van cameratoezicht mogelijk gemaakt.

Beleidsregels
In aanvulling op het wijzigen van de Algemene Plaatselijke Verordening wordt de raad gevraagd om kennis te nemen van de wijze waarop de burgemeester voornemens is om uitvoering te geven aan deze bevoegdheid. Indien de raad besluit tot het wijzigen van de APV zal de burgemeester de 'Beleidsregels cameratoezicht openbare orde' vaststellen.

Tijdens de behandeling op 3 april 2019 van het agenderingsverzoek van D66 van de raadsbrief 'Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018' heeft de burgemeester toegezegd (ID 425) om direct na het zomerreces van 2019 een beleids- en toetsingskader voor te leggen aan de raad.

Werkbezoek controlekamer

In het kader van de behandeling van voorliggend raadsvoorstel wordt er voorafgaand aan de meningsvorming 1 behandeling een werkbezoek georganiseerd naar de controlekamer van de Politie.
Hiermee wordt tevens invulling gegeven aan een eerdere toezegging van de burgemeester met deze strekking. (Toezegging ID 426)

De raadskamer wordt om 18.45 uur ontvangen aan de Beekstraat 39
Het programma is als volgt:

- 18.45 uur Ontvangst gemeenteraad op het bureau door teamchef Witterholt of teamchef Zandstra
- 18.55 uur Ondertekenen van geheimhoudingsverklaring
- 19.00 uur Korte presentatie met ontstaansgeschiedenis, aard en omvang, enkele voorbeelden van incidenten
- 19.20 uur Bezoek cameraruimte en ruimte voor vragen
- 19.40 uur Terug naar het Stadhuis
- 19.45 uur Raadskamerbehandeling van het voorstel

Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de volgende fase in het besluitvormingsproces: meningsvorming 2 of de besluitvormende fase.
Spreekrecht publiek	Ja
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. Bij de behandeling van dit voorstel wordt uitgegaan dat het aantal mogelijke insprekers zeer beperkt zal zijn (tot max. 2). Daarom is afgezien van een aparte informatieve behandeling. Niettemin is inspreken, voorafgaand aan de meningsvormende bespreking, wel degelijk mogelijk. Als zich meerdere (>2) insprekers aanmelden, kan worden overgegaan tot een separate informatieve behandeling. Bedoeling van deze meningsvormende (1) fase is om partijen te laten verkennen welke essentiële politieke informatie en/of toezeggingen van het college de fracties missen om hun definitieve standpunt te bepalen. Daartoe kunnen woordvoerders vragen stellen aan het college en aan elkaar. Uitkomst van de meningsvormende (1) behandeling kan zijn: 1. Partijen zijn het eens, het voorstel wordt doorgeleid naar de besluitvormende fase, of 2. Partijen zijn het niet (volledig) eens en overwegen moties en/of amendementen. Het voorstel wordt doorgeleid naar de fase meningsvorming II, waar deze besproken zullen worden.
Bijlagen	

Raadsvoorstel 'Cameratoezicht openbare orde'
Beleidsregels cameratoezicht openbare orde
Wet van 23 maart 2016 tot wijziging van de Gemeentewet in verband met de verruiming van de bevoegdheid van de burgemeester tot de inzet van cameratoezicht
Agenderingsverzoek "Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018" van de fracties D66 en GroenLinks d.d. 3 april 2019
Raadsbrief "Evaluatie cameratoezicht", d.d. 04-12-2018
Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018
Schriftelijke vragen D66 en beantwoording college "Cameratoezicht", d.d. 03-07-2018

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 398356

Onderwerp: Cameratoezicht openbare orde

Voorstel

1. Artikel 2.9.1 van de APV te wijzigen waardoor de mogelijkheid wordt geschapen om in aangewezen gebieden ook mobiel cameratoezicht in te zetten, door in lid 1 'Cameratoezicht' het woord 'vaste' te laten vervallen.
2. Kennis te nemen van de Beleidsregels cameratoezicht openbare orde die de burgemeester zal vaststellen indien en zodra de raad genoemde wijziging van de APV heeft vastgesteld.

Inleiding

Op grond van art 151c Gemeentewet heeft de raad de mogelijkheid om de burgemeester de bevoegdheid te verlenen voor het plaatsen van camera's in de stad. In artikel 2.9.1. van de APV is dit nader geregeld. De bevoegdheid in de APV strekt zich uitsluitend uit tot het plaatsen van vaste camera's. Ten behoeve van de handhaving van de openbare orde is er ook de behoefte aan het inzetten van mobiel, flexibel cameratoezicht. Dit is reeds mogelijk gemaakt met een wetswijziging van art. 151c in de gemeentewet. In de APV is deze mogelijkheid nog niet doorgevoerd. De wijze waarop de burgemeester met deze bevoegdheid omgaat, is neergelegd in de nieuw door de burgemeester opgestelde Beleidsregels Cameratoezicht die hij na verkrijging van de nieuwe bevoegdheid vast zal stellen. Met het wijzigen van artikel 2.9.1 APV lid 1 door het woord 'vaste' te verwijderen wordt de burgemeester in staat gesteld een keuze te maken voor een bepaald type cameratoezicht dat het beste aansluit bij de problematiek in een bepaald gebied of op een bepaalde locatie.

Beoogd effect

De burgemeester verkrijgt de bevoegdheid om te mogen besluiten om zowel vaste als ook mobiele, flexibele camera's te laten plaatsen. Hiermee zal hij overeenkomstig de Beleidsregels cameratoezicht openbare orde omgaan.

Toezegging 425 is hiermee afgedaan.

Argumenten

1.1 Het verruimt de mogelijkheden van het inzetten van verschillende type camera's

Met de wijziging in de APV is het voor de burgemeester mogelijk het cameratoezicht in te richten zodat het bijdraagt aan een oplossing aan de problematiek in een bepaald gebied of op een bepaalde locatie. De

GEMEENTE Arnhem

wijziging sluit aan bij de in het door de burgemeester opgestelde Beleidsregels Cameratoezicht openbare orde waarin is opgenomen op welke wijze hij invulling geeft aan de aan hem gegeven bevoegdheid.

Kanttekeningen en risico's

1.1. De inzet van cameratoezicht kan een inbreuk op de privacy vormen.

Het spanningsveld van toezicht door het inzetten van camera's versus de inperking van de persoonlijke levenssfeer vraagt juist om een zorgvuldige afweging van diverse belangen.
In de opgestelde beleidsregels wordt aangegeven dat, en op welke wijze de privacy bij die afweging maximaal wordt geborgd.

Financiën

De aanpassingen hebben geen directe financiële consequenties. De aanpassingen incl. communicatie hierover kunnen plaatsvinden binnen de reguliere kaders.

Uitvoering

De burgemeester besluit tot plaatsing van camera's overeenkomstig artikel 2.9.1 APV juncto 151c Gemeentewet en de Beleidsregels Cameratoezicht openbare orde.
Met het wijzigen van artikel 2.9.1 APV lid 1 door het woord 'vaste' te verwijderen wordt de burgemeester in staat gesteld een keuze te maken voor een bepaald type cameratoezicht dat het beste aansluit bij de problematiek in een bepaald gebied of op een bepaalde locatie.

Communicatie

Wijziging van de APV wordt gepubliceerd op overheid.nl en bekendgemaakt in het digitale Gemeenteblad.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Concept-Beleidsregels cameratoezicht openbare orde;
- Evaluatie cameratoezicht.

RAADSVOORSTEL

Besluit van

Zaaknummer 398356

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

Gelezen het voorstel van 10 september 2019;

Gelet op de artikelen 147 en 151c van de Gemeentewet;

BESLUIT:

I. Artikel 2.9.1 van de APV zodanig te wijzigen dat dit komt te luiden als volgt:

Artikel 2.9.1 Cameratoezicht
1.
De burgemeester kan overeenkomstig artikel 151c van de Gemeentewet besluiten tot plaatsing van camera's voor een bepaalde duur ten behoeve van het toezicht op een openbare plaats.
2.
De burgemeester heeft de bevoegdheid als bedoeld in het eerste lid eveneens ten aanzien van andere voor een ieder toegankelijke plaatsen voor zover het parkeerterreinen en stadions betreft.

II. Te bepalen dat de onder A. bedoelde wijziging van de APV in werking treedt op de dag na die van bekendmaking in het Gemeenteblad.

III. Kennis te nemen van de Beleidsregels cameratoezicht openbare orde, die de burgemeester zal vaststellen indien en zodra de raad de onder I. bedoelde wijziging van de APV heeft vastgesteld.

De griffier, De voorzitter,

Arnhem GEMEENTE

Beleidsregels cameratoezicht openbare orde

Gemeente Arnhem

September 2019

Zaaknummer: 398356

1. Inleiding

Cameratoezicht is al heel lang een beproefde methode om de veiligheid en het gevoel van veiligheid in onze stad te vergroten. Cameratoezicht is niet meer weg te denken als hulpmiddel bij de aanpak van het veiliger maken en houden van de stad. Het toezicht door middel van camera's is in de loop der jaren vanzelfsprekend geworden. De veiligheid in de stad vraagt er om.

Zeker ook met de notie dat veiligheid steeds meer (en terecht) wordt gezien als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de overheid en de burger is het belangrijk om aan te geven tot waar wiens verantwoordelijkheid rijkt of ophoudt.

Cameratoezicht levert zoals gezegd, in aanvulling op vele andere maatregelen, een bijdrage aan de veiligheid in de stad. Het gebruik van cameratoezicht is echter niet onomstreden. Het inzetten van cameratoezicht kent zijn begrenzing in een wettelijk kader om de privacy van de burger te beschermen.

Cameratoezicht is geen doel op zich, maar is een noodzakelijk aanvullend instrument om bij te dragen aan een veilige stad voor haar inwoners, ondernemers en bezoekers. Het instrument draagt in belangrijke mate bij aan de ambities die zijn geformuleerd in de in februari 2019 door de gemeenteraad vastgestelde Kadernota veiligheid 2018-2022. Met de inzet kan de openbare orde in de publieke ruimte beter worden gehandhaafd waardoor het aantal incidenten wordt beperkt. Met de inzet van camera's voor de opsporing door politie en Openbaar Ministerie kan effectief criminaliteit worden bestreden. Private camera's kunnen bijdragen door criminaliteit zoals inbraken te voorkomen.

Door 42% van de inwoners in Arnhem *(uit L&V monitor 2017)* wordt aangegeven dat ze zich veiliger voelen op straat door de aanwezigheid van camera's. Uit de Evaluatie cameratoezicht 2018 blijkt dat ook professionals een meerwaarde zien in het gebruik en dat de cijfers van incidenten in het cameragebied (uitgaanscentrum) een dalende trend vertonen.

Het spanningsveld van maximaal toezicht door het inzetten van camera's versus de inperking van de persoonlijke levenssfeer vraagt om beleidsregels waarin wordt aangegeven op welke wijze de gemeente daar invulling aan geeft.

Cameratoezicht in het publieke domein biedt de politie de mogelijkheid om verstoringen van de openbare orde in de kiem te smoren en waar nodig gepast en met gezag en aandacht voor de persoonlijke veiligheid op te treden. Dit geldt evenzeer voor de inzet van handhavers van de gemeente en hulpdiensten als brandweer en ambulance. Bij grootschalige evenementen is het gebruik noodzakelijk om een goed verloop ervan te bevorderen. Het plaatsen van camera's is bedoeld als preventief middel en niet voor opsporing. Dat is het domein van het Openbaar Ministerie. Beelden van de geplaatste camera's kunnen echter wel gebruikt worden als belangrijke bron voor opsporing en het oplossen van misdrijven.

De technische ontwikkeling en gebruik van camera's neemt toe. Zeker in het private domein waar ondernemers en inwoners hun eigendommen beschermen door het plaatsen van camera's. De overheid doet in preventief opzicht ook meer een beroep op de eigen verantwoordelijkheid en zelfredzaamheid. Tevens wordt bij de opsporing van delicten met een grote maatschappelijke impact een beroep gedaan op de bevolking om camerabeelden ter beschikking te stellen. Bewoners en ondernemers kunnen het gebruik van camera's aangeven in een databank van de politie ten behoeve van eventuele opsporing. Aan de andere kant is er de wens van ondernemers om samen met de overheid bedrijventerreinen te beveiligen en onaantrekkelijk te maken voor ondermijnende criminaliteit. Hier ontstaat een vorm van privaat/publieke samenwerking vanuit een gezamenlijk belang: misdaad mag niet lonen!

Met deze beleidsregels wordt in het belang van de handhaving van de openbare orde, het gebruik van camera's in de openbare ruimte door de gemeente vastgelegd. Het besluit om cameratoezicht in te zetten is maatwerk, afhankelijk van de aard en omvang van de problematiek en de locatie. Dit vraagt niet om een gespecificeerde en gedetailleerde opsomming van wanneer camera's kunnen worden geplaatst. De beleidsregels zijn derhalve ruim van opzet.

2. Leeswijzer

In hoofdstuk 3 wordt kort een weergave van de bestaande situatie geschetst en hoe dit zich verhoudt met de nieuwe beleidsregels. Doelstelling en reikwijdte worden beschreven in hoofdstuk 4. De paragrafen 5 en 6 gaan in op de juridische grondslag van het cameratoezicht en de verschillende juridische verschijningsvormen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 7 het afwegingskader geschetst ten behoeve van de beoordeling of en in welke vorm en voor welke duur camera's worden geplaatst. In hoofdstuk 8 wordt aangegeven in welke gevallen vast cameratoezicht of mobiel (flexibel) cameratoezicht wordt ingezet. Tot slot wordt in hoofdstuk 9 ingegaan op de noodzakelijke procedurele aspecten zoals besluitvorming, informatieplicht en evaluatiemomenten.

3. Stand van zaken cameratoezicht in Arnhem

In totaal hangen er 88 gemeentelijke camera's *(per 1-1-2019)* in de gemeente Arnhem met het doel de handhaving van de openbare orde. Het gebied waarin de camera's hangen in Arnhem is vrij groot. Dit varieert van de Korenmarkt/Jansplaats en het stationsgebied richting de passages naar Arnhem Zuid, de Nelson Mandelabrug en de John Frostbrug. Ook hangen er nog verschillende gemeentelijke camera's buiten de genoemde gebieden. De inzet van het cameratoezicht is door de burgemeester bij besluit bekrachtigd tot 1-1-2020.

Het cameratoezicht in Arnhem is eind 2018 geëvalueerd. De algehele conclusie is dat cameratoezicht een significante bijdrage levert aan het handhaven van de openbare orde en veiligheid in het bewakingsgebied en het opsporen van strafbare feiten. Aanbeveling is om gebruik te gaan maken van mobiele camera's in aanvulling op de vaste systemen.

Bij de behandeling in de gemeenteraad van de evaluatie 2018 is toegezegd dat de burgemeester, op grond van de aan hem gegeven bevoegdheden, beleidsregels opstelt voor het inzetten van cameratoezicht. De evaluatie biedt hiervoor mooie handvaten. De analyses en opvattingen zijn meegenomen in dit document, zodat er een naadloze aansluiting van documentatie is.

4. Doelstelling beleidsregels Cameratoezicht

De doelstelling van het beleidskader Cameratoezicht is om vastgestelde richtlijnen te hebben in de afweging of cameratoezicht in de openbare ruimte bij de handhaving van de openbare orde een geschikte maatregel is en zo ja, in welke vorm en met welke duur dit cameratoezicht er moet komen. Het beleidskader is eveneens van toepassing als toetsingskader voor de huidige camera's.

4.1. Reikwijdte beleidskader cameratoezicht

Er bestaat cameratoezicht in diverse vormen. In dit beleidskader gaat het om cameratoezicht op een publieke ruimte (openbare weg of een ander gebied waar een ieder altijd toegang toe heeft). In bepaalde voorkomende situaties kan er cameratoezicht zijn op een publiek-private ruimte (waar overlap is tussen de openbare weg en een eigen grondgebied). Cameratoezicht op een private ruimte (een eigen woning, woonerf, bedrijf, winkel, overig privaat terrein) valt buiten de werkingssfeer van het beleidskader cameratoezicht. Dit geldt ook voor verkeerscamera's, milieuzonecamera's en bewakingscamera's van gemeentelijk eigendom. Dit beleidskader raakt derhalve uitsluitend het cameratoezicht op grond van de handhaving van de openbare orde.

5. De Juridische grondslag

Verschillende wetten en nadere regelgeving geven en begrenzen de mogelijkheden voor het gebruik van cameratoezicht bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Deze vormen de basis voor het inhoudelijke beleidskader.

5.1. Privacywetgeving

Een langlopende discussie in het maatschappelijke debat is het schurende vlak tussen het recht op privacy en het steeds groter wordend handelingsinstrumentarium van de overheid om data over burgers te verzamelen. Het recht op eerbiediging van de levenssfeer is vastgelegd in artikel 10, eerste lid, van de Grondwet. Op Europees niveau is artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM) en artikel 17 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke Rechten (IVBPR) van toepassing. Cameratoezicht moet worden getoetst aan de eisen die artikel 8 van het EVRM aan inmenging van het openbaar gezag op dit recht stelt

"…*in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen." (artikel 8 EVRM)*

Oftewel: cameratoezicht mag worden toegepast mits aan een aantal voorwaarden is voldaan:

- Het moet noodzakelijk zijn in het belang van de handhaving van de openbare orde (op basis van een veiligheidsanalyse);
- Het besluit moet voor een afgebakende periode zijn en voor een beperkt openbaar gebied gelden;
- Na afloop dient beoordeeld te worden of de maatregel effectief was;
- De maatregel in de vorm van cameratoezicht moet proportioneel zijn ten opzichte van het doel wat wordt nagestreefd door cameratoezicht in te zetten;
- Cameratoezicht is een zeer ingrijpende maatregel en moet daarom voldoen aan het subsidiariteitsvereiste: er is geen minder ingrijpende maatregel mogelijk om het doel te bereiken;
- De aanwezigheid van camera's dient kenbaar te zijn voor iedereen die binnen het bereik van de camera's is.

5.2. Nationale wetgeving

Vanuit artikel 8 vloeit de Europese wetgeving over richting de nationale wetgeving in Nederland. Cameratoezicht is opgenomen in artikel 151c van de Gemeentewet en de Politiewet.

5.2.1. Artikel 151c Gemeentewet

Dit artikel regelt de bevoegdheid van de Raad om de burgemeester bij verordening de bevoegdheid te verlenen om cameratoezicht in te zetten. Voorts regelt het artikel een aantal voorwaarden waaronder de burgemeester gebruik mag maken van de hem door de Raad gegeven bevoegdheden. Het moet bijdragen aan het bevorderen van de rechtszekerheid voor de burger en tot uniformering van de toepassing van cameratoezicht.

5.2.2. Wet Politiegegevens

Deze wet regelt de verwerking van verzamelde politiegegevens en vloeit voort uit de Europese "Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging". De verkregen camerabeelden vallen onder de Wet Politiegegevens. Belangrijk is te vermelden dat de bewaartermijn van de gegevens, met uitzondering van beelden waar een concrete aanleiding bestaat dat de gegevens voor de opsporing van een strafbaar feit nodig zijn, niet langer dan vier weken mogen worden bewaard.

5.3. Europese "Richtlijn gegevensbescherming opsporing en vervolging".

Op grond van de richtlijn dient er een Data Protection Impact Assessment uitgevoerd te worden. Dat is een instrument om vooraf de privacyrisico's van een gegevensverwerking in kaart te brengen. En om daarna maatregelen te kunnen nemen om de risico's te verkleinen. Toezicht op de naleving van de regelgeving met betrekking tot de privacy is voorbehouden aan de Autoriteit Persoonsgegevens.

5.4. APV

In artikel 2.9.1. in de Algemene Plaatselijke Verordening voor Arnhem (hierna: APV) verleent de Raad de burgemeester de bevoegdheid om camera's te plaatsen ten behoeve van toezicht. Met deze verkregen bevoegdheid kan de burgemeester besluiten tot het plaatsen van camera's. De wijze waarop hij de afweging maakt en hieraan invulling geeft, wordt beschreven in de beleidsregels Cameratoezicht.

6. Vormen van cameratoezicht

Er zijn diverse vormen van cameratoezicht. Publiek, Privaat en Opsporing. Hieronder worden deze vormen kort toegelicht en geplaatst binnen de reikwijdte van de beleidsregels.

6.1 Publiek cameratoezicht

Het betreft hier het plaatsen en uitkijken van camera's op openbare plaatsen in het belang van de handhaving van de openbare orde conform de wettelijke grondslag van artikel 151c Gemeentewet. De verantwoordelijkheid voor het al dan niet inzetten van publiek cameratoezicht ligt bij de gemeenteraad en de burgemeester. De burgemeester bedient zich bij de uitvoering hiervan van de onder zijn gezag staande politie. Cameratoezicht op grond van 151c Gemeentewet heeft als eerste een signalerende functie en is dus bedoeld om vooral preventief te worden ingezet. Zo wordt op bepaalde tijden en afhankelijk van het doel live mee gekeken om de openbare orde te handhaven en de (hulp)diensten te ondersteunen.

De operationele regie voor het live uitkijken van deze beelden is belegd bij de politie, op basis van de wet politie gegevens (m.n. opslaan van camerabeelden) en artikel 3 van de politiewet. In Arnhem worden de beelden live uitgekeken door operators van de brandweer en politie. De camerabeelden worden twee weken bewaard op de servers van de gemeente Arnhem.

Naast de preventieve en signalerende werking van cameratoezicht bij het live uitkijken van de beelden, is er ook de wettelijke mogelijkheid om de opgenomen beelden in te zetten voor de opsporing en het vervolgen van strafbare feiten. De politie kan camerabeelden in opdracht van het Openbaar Ministerie opvragen bij de gemeente als er sprake is van een strafbaar feit. Dit is echter niet het primaire doel van publiek cameratoezicht als bedoelt in artikel 151C gemeentewet.

6.2. Privaat cameratoezicht

In toenemende mate is er sprake van privaat cameratoezicht. Inwoners en ondernemers nemen vaker maatregelen om hun eigendommen te beschermen en barrières op te werpen. Het private cameratoezicht valt buiten het wettelijke kader van artikel 151c Gemeentewet en is gericht op het beschermen van private eigendommen van bedrijven of particulieren. Cameratoezicht door private partijen valt wel onder de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Private camera('s) mogen alleen in beeld brengen waar de particulier of eigenaar zelf voor verantwoordelijk is (dus alleen eigen grond). Tenzij het onvermijdelijk is voor een goede beveiliging van het eigen terrein mogen er door een particulier geen terreinen, gebouwen of de openbare weg worden gefilmd. Indien de camera ook een deel van de openbare ruimte bestrijkt, kan dit bij de politie worden aangegeven met het doel om in geval van opsporen van verdachten de beelden van particuliere camera's op te kunnen vragen.

Arnhem staat welwillend tegenover initiatieven van private partijen bij het beveiligen van persoonlijke eigendommen. Dit kan in de vorm van een privaat-publieke samenwerking. Voorbeeld van een dergelijke samenwerking is het Keurmerk Veilig Ondernemen waarin verschillende partners zich inzetten voor de veiligheid van een bepaald gebied of locatie. De inzet van cameratoezicht om persoonlijke eigendommen te beveiligen, kan daarbij een instrument zijn om de veiligheid te bevorderen. Het gebruik maken van cameratoezicht door een private partij behoeft geen goedkeuring vooraf van de gemeente. De toetsing in hoeverre de inzet van die camera's voldoet aan de beginselen van de privacy is voorbehouden aan de Autoriteit persoonsgegevens. Binnen de privaat-publieke samenwerking voor het plaatsen van camera's in de publieke ruimte komt de gemeente pas in beeld indien dat in het kader van de handhaving van de openbare orde noodzakelijk wordt geacht. Per situatie vindt dan een afweging plaats in hoeverre cameratoezicht noodzakelijk, proportioneel en subsidiair is. Onderdeel hiervan is een veiligheidsanalyse en een risicoanalyse. Het besluit om tot het plaatsen van camera's door de gemeente over te gaan vindt zijn juridische grondslag in art 151c van de Gemeentewet.

6.3. Camera's voor opsporing

Dit zijn camera's die specifiek worden ingezet ten behoeve van het opsporen van strafbare feiten. Besluit tot het inzetten van dergelijke camera's is voorbehouden aan de Politie en het OM.

Een bijzondere vorm van camera's die voor de opsporing kunnen worden gebruikt is ANPR (Automatic NumberPlate Recognition). Deze camera scant kentekens van voorbijrijdende voertuigen. De gelezen kentekens worden vergeleken met een referentiebestand in een computersysteem. Een referentiebestand is een lijst met kentekens van bijvoorbeeld gestolen auto's of die op naam staan van personen die worden gezocht, boetes open hebben staan of om andere redenen bij de politie bekend zijn.

Het gebruik van ANPR in combinatie met publiek cameratoezicht is geen doel op zich. De mogelijkheid om een camera van ANPR te voorzien moet voortkomen uit het doel dat wordt nagestreefd bij het inzetten van cameratoezicht voor de handhaving van de openbare orde.

6.4. Cameratoezicht in overzicht

In onderstaande matrix wordt een overzicht gegeven van de vormen en de daarmee samenhangende rollen.

	Besluit inzet camera's	Verantwoordelijk voor uitkijken beelden	Operationele regie	Toezicht opslag beelden
Publiek cameratoezicht	Gemeente (openbare weg)	Gemeente	Politie	Politie (WPG)
Privaat cameratoezicht	Private partijen (alleen privéterrein)	Private partij	Private partij	Private partij (AVG)
Camera's t.b.v. opsporing	Politie en OM	Politie	Politie	Politie (WPG)

7. Afwegingskader Cameratoezicht

Het afwegingskader van de gemeente Arnhem is visueel weergegeven in figuur 1. Het afwegingskader behandelt de overwegingen die ten grondslag liggen aan het besluit over het inzetten van cameratoezicht en in welke vorm dit cameratoezicht adequaat kan worden toegepast.

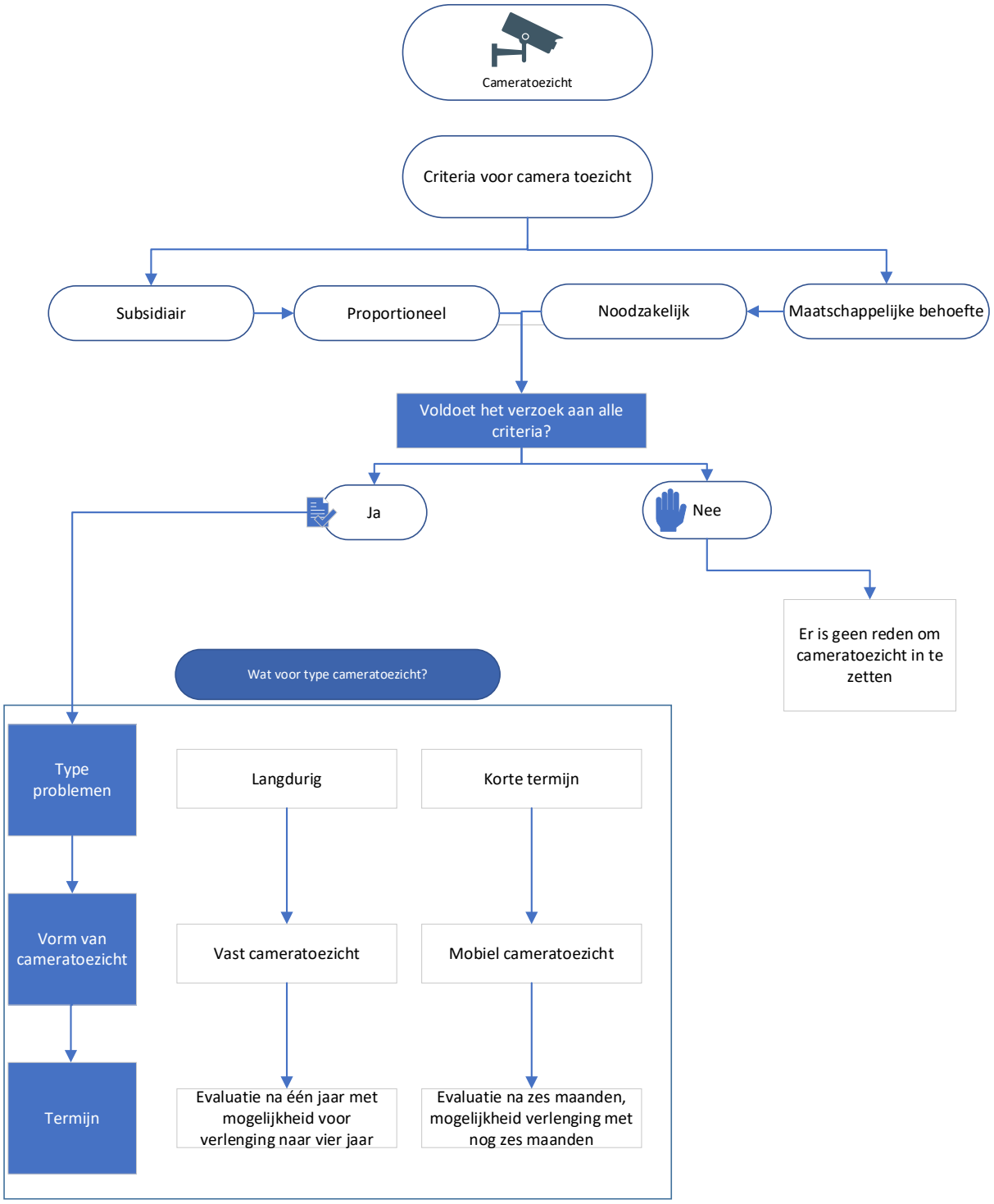

Figuur 1: *het afwegingskader van de Gemeente Arnhem omtrent Cameratoezicht.*

7.1. Noodzakelijkheid en maatschappelijke behoefte

Gemeenten mogen cameratoezicht alléén toepassen op openbare plaatsen als dit aantoonbaar noodzakelijk is. Dit moet blijken uit een voor die specifieke situatie opgestelde veiligheidsanalyse. Hierin is de aard en omvang van de aanwezige problematiek in een bepaald gebied of op een bepaalde locatie beschreven en wordt ingegaan op de maatschappelijke behoefte. De maatschappelijke behoefte beschrijft de opvatting vanuit de maatschappij (o.a. burger, ondernemer, overheid) om cameratoezicht op een bepaalde locatie, gebied in te zetten. Het plaatsen van camera's uitsluitend ter bevordering van het subjectieve gevoel van veiligheid is niet mogelijk.

7.2. Proportionaliteit

Het filmen en bewaren van camerabeelden moet in proportie staan ten opzichte van de inbreuk van de privacy van inwoners en bezoekers van Arnhem. Dat betekent dat cameratoezicht alleen mag worden ingezet als de omvang van de criminaliteit, de onveiligheid of overlast zo groot is dat het de schending van de persoonlijke levenssfeer van een inwoner van Arnhem rechtvaardigt. De gemeente moet in elk afzonderlijk geval de afweging maken of cameratoezicht evenredig is aan het doel dat bereikt moet worden. Het gebied, de locatie waar de camera wordt geplaatst c.q. op uitkijkt, moet beperkt blijven tot hetgeen voor de handhaving van de openbare orde noodzakelijk is. De noodzaak van cameratoezicht moet dus worden afgewogen ten opzichte van de belangen van de personen die worden gefilmd door de camera die de gemeente wil plaatsen.

7.3. Subsidiariteit

Een ander criterium in de afweging van het plaatsen van cameratoezicht is de eis van subsidiariteit. Subsidiariteit heeft deels raakvlakken met de noodzakelijkheidseis, maar richt zich meer op de vervangbaarheid van cameratoezicht door andere interventies. Wanneer een veiligheidsprobleem ook met andere maatregelen dan cameratoezicht kan worden opgelost, is de gemeente verplicht om voorrang te geven aan de maatregel die het minste inbreuk maakt op de privacy van burgers. Cameratoezicht moet dan ook aantoonbaar nodig zijn om, in aanvulling op andere interventies, het beoogde doel te bereiken.

7.4 Type cameratoezicht

Bij de afweging voor het plaatsen van camera's wordt afhankelijk van de problematiek en het te bereiken doel een keuze gemaakt tussen cameratoezicht voor een langdurige of korte termijn. Een toetsmoment in de toekomst na het plaatsen moet inzicht geven in de actuele situatie en of het cameratoezicht voldoet, (tijdelijk) moet worden verlengd of kan worden beëindigd.

8. Type Cameratoezicht in Arnhem

8.1 Vast Cameratoezicht

Vast cameratoezicht zijn camera's die worden ingezet met een doel om langdurig toezicht te houden op een bepaald gebied of locatie. De aard en omvang en duur van de problematiek legitimeert de plaatsing. Het is onderdeel van een bredere aanpak in dat gebied of op die locatie. Het is ondersteunend aan de functionarissen om de orde te kunnen handhaven in de openbare ruimte. Dan moet worden gedacht aan situaties waar met grote regelmaat en terugkerend: ongeregeldheden plaatsvinden zoals geweldsincidenten, overlast van publiek of overige incidenten die vragen om extra toezicht naast de aanwezigheid van politie. Zo is er in Arnhem vast cameratoezicht in het gebied in en rondom het uitgaanscentrum. De beelden worden gedurende bepaalde tijden live uitgekeken om op ordeverstoringen en incidenten snel te kunnen reageren door politiefunctionarissen.

Vast cameratoezicht maakt voor een langdurige periode inbreuk op de persoonlijke levenssfeer van eenieder die het gebied betreedt. De aard, omvang en de continuïteit van de aanwezige overlast en incidenten waar de openbare orde in het geding is bepaald dat vast cameratoezicht nodig is. Ook de noodzakelijke ondersteuning van de politie, handhavers en hulpdiensten op bepaalde tijdstippen in dat gebied of op die locatie is een bepalende factor. Een veiligheidsplan en een risicoanalyse maakt onderdeel uit van de afweging voor het plaatsen van camera's. Ten behoeve van het besluit van de burgemeester om het cameratoezicht te verlengen vindt er opnieuw een afweging plaats.

8.2 Mobiel (flexibel) Cameratoezicht

Mobiele, flexibele camera’s zijn camera's die worden ingezet indien naar verwachting het te bereiken doel binnen een korte periode kan worden gerealiseerd. Deze vorm van cameratoezicht biedt een nieuwe mogelijkheid om de inzet van camera's doelgerichter te laten zijn. Door de beperktere duur van het cameratoezicht wordt ook recht gedaan aan de eisen die het recht op privacy aan deze vorm van toezicht stelt.

Zoals in het afwegingskader is weergegeven moet deze vorm van cameratoezicht voldoen aan de eisen van subsidiariteit, proportionaliteit en noodzakelijkheid en wordt de afweging gemaakt voor het wel of niet toepassen van dit type cameratoezicht.

Mobiel cameratoezicht wordt ingezet tijdens grote evenementen wat vaak een duur van maximaal één of twee dagen heeft. De aard van deze inzet is erop gericht grote publiekstromen in goede banen te leiden (crowd control) en de ondersteuning van hulpdiensten. Het cameratoezicht is bij evenementen een onderdeel van een keten van maatregelen voor crowd control en ter handhaving van de openbare orde. De waarnemingen op de camera´s zijn mede doorslaggevend om andere maatregelen te nemen, zoals het inzetten van de lichtkranten of eventueel afsluiten van terreinen. De mobiele camera’s worden tijdens deze evenementen live uitgekeken. Daarmee worden calamiteiten, overcrowding, ordeverstoringen, strafbare feiten of ander ongewenst gedrag vroegtijdig gesignaleerd en kan er dienovereenkomstig snel worden gehandeld. De inzet van cameratoezicht tijdens evenementen is onderdeel van de planvorming voor het evenement.

Mobiel, flexibel cameratoezicht kan eveneens een optie zijn om tijdelijk een bepaald gebied, locatie te monitoren. De aanleiding kan voortkomen uit de aangetoonde aanwezigheid van ernstige overlast, de omvang van incidenten en delicten of grote maatschappelijke onrust naar aanleiding van een ernstig incident met grote maatschappelijke impact. Denk hierbij aan de mogelijkheid om plaatsing van camera's te overwegen als er sprake is van bijvoorbeeld overlast van (jeugd)groepen, straatraces, bepaalde aan een specifieke locatie of gebeid gebonden geweldsincidenten of delicten. Het gebruik van mobiel cameratoezicht is in dit geval ondersteunend aan een bredere aanpak. Om de inbreuk op de privacy bij het gebruik van deze tijdelijke interventie zo beperkt mogelijk te houden, dient er sprake te zijn van een evaluatie na zes maanden. Op basis van deze evaluatie, met de daarbij horende toets op subsidiariteit, proportionaliteit en noodzakelijkheid, wordt bepaald of mobiel cameratoezicht nog steeds een passende maatregel is. De inzet kan dan voor een half jaar worden verlengd. Zo niet, dan wordt de mobiele camera verwijderd. Het kan ook aanleiding zijn om te besluiten het cameratoezicht langdurig in te zetten.

Drones

Een bijzondere vorm van mobiel cameratoezicht is het gebruik van drones. Een camera die is bevestigd aan een drone maakt eerder een grotere inbreuk op de persoonlijke levenssfeer dan een statische camera. Drones kunnen personen namelijk makkelijk volgen en cameratoezicht toepassen op plaatsen waar die personen verwachten onbespied te zijn. Het cameratoezicht door middel van drones is vaak ook niet zichtbaar. Indien dus het doel van het cameratoezicht ook kan worden bereikt op een voor de burger minder ingrijpende wijze, bijvoorbeeld door middel van statische camera’s, dan is de inzet van drones (of andere flexibele camera’s) niet gerechtvaardigd. Het gebruik van drones wordt in deze beleidsregels niet uitgesloten maar in de praktijk alleen ingezet als alle andere vormen van cameratoezicht ontoereikend worden geacht. De inzet van drones vraagt om zorgvuldige veiligheidsmatregelen in het gebruik om ongelukken te voorkomen.

Bodycams

De inzet van bodycams (en de daarvoor benodigde techniek) door functionarissen van politie, handhavers en andere hulpdiensten wordt verder doorontwikkeld in diverse pilots. Het gebruik van deze instrumenten is voorbehouden aan de organisaties waarvoor de desbetreffende functionaris werkt om er voor te zorgen dat deze het werk op een veilige wijze kan uitoefenen. De bodycam maakt daarmee onderdeel uit van de uitrusting.

9. Besluit, procedure en uitvoering

9.1. Besluitvorming en procedure

Conform artikel 151c Gemeentewet en de door de Gemeenteraad aan hem gegeven bevoegdheden vindt de afweging plaats om cameratoezicht in te zetten. De burgemeester neemt, na overleg met de officier van Justitie (OM) en de politie in de lokale driehoek, een gemotiveerd besluit. Daarbij worden de aard en duur van het cameratoezicht bepaald en afspraken gemaakt over de aanvullende maatregelen waaraan cameratoezicht ondersteunend is.

Ter voorbereiding van het besluit wordt een advies opgesteld. Onderdeel daarvan is een veiligheidsanalyse door de politie waarin een beschrijving van de aard (welke incidenten) en omvang (hoeveelheid van de incidenten) van de overlast en een risicoanalyse van de situatie. Naast een veiligheidsanalyse van de politie kan er aanvullende informatie, indien gewenst en nodig, worden opgevraagd bij en toegevoegd van relevante partijen. In het advies worden ook de maatregelen beschreven die aanvullend worden ingezet om het doel te bereiken.

De burgemeester trekt het besluit tot het plaatsen van camera's in zodra de inzet niet langer noodzakelijk is in het belang van de openbare orde. In ieder geval wordt tweejaarlijks door de burgemeester het besluit genomen tot verlenging van het vaste cameratoezicht. De (her)beoordeling of inzet van mobiel, flexibel cameratoezicht (nog) nodig is vindt uiterlijk zes maanden na plaatsing plaats met de een verlengingsbesluit ten hoogste voor de duur van zes maanden.

9.2. Informatieplicht

In het kader van cameratoezicht is het noodzakelijk dat iedereen die verblijft in het gebied of op de locatie van het cameratoezicht wordt geïnformeerd over het feit dat zij gefilmd worden. Cameratoezicht mag dus niet heimelijk plaatsvinden en dient altijd breed te worden gecommuniceerd. Het besluit waarin de burgemeester bekendmaakt dat er camera's worden geplaats wordt gepubliceerd op www.overheid.nl en in het digitale gemeenteblad. Burgers hebben de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen. De gemeente plaatst op de website een actueel overzicht van de geplaatste camera's.

9.3 Evaluatie

De Gemeenteraad wordt één keer per vier jaar door middel van een evaluatie geïnformeerd over de wijze waarop door de burgemeester invulling is gegeven aan de aan hem, bij verordening, gegeven bevoegdheid. Tweejaarlijks, samenlopend met de besluitvorming van de burgemeester over de verlenging van het cameratoezicht, ontvangt de Raad een actueel overzicht van de camera's die volgens deze beleidsregels zijn geplaatst.

9.4 Overig

Technische ontwikkelingen op het gebied van cameratoezicht gaan snel. De camera's worden slimmer en beter waardoor het rendement hoger wordt. Deze ontwikkelingen worden nauwgezet gevolgd en waar mogelijk toegepast met in acht name van het afwegingskader.

9.5. Schematische weergave

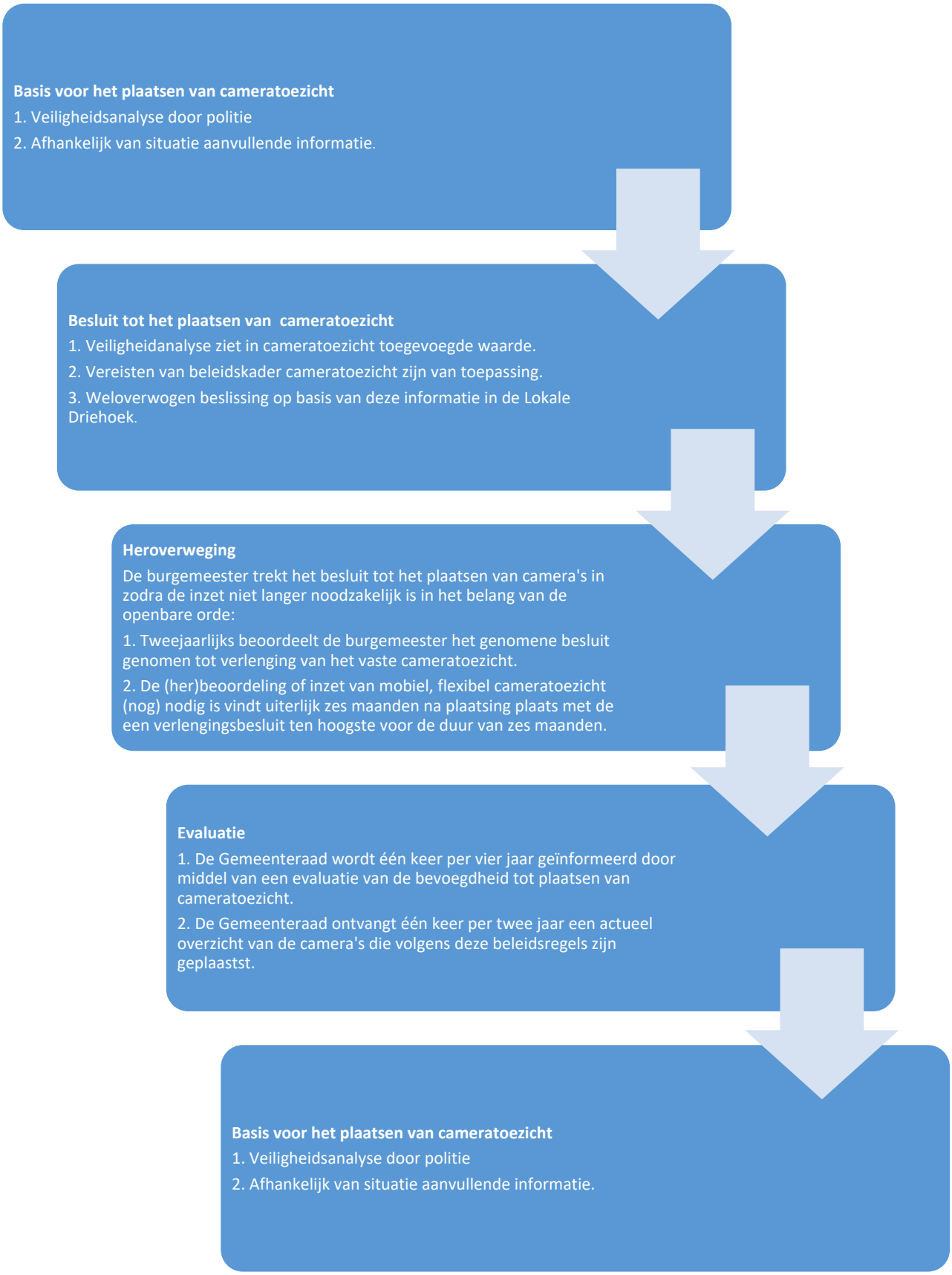

Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018

November 2018

Colofon:
Gemeente Arnhem
Afdeling Onderzoek en Statistiek
Daniëlle van Haard en Peter Bisseling
Telefoonnummer: (026) 377 4784
E-mailadres: onderzoek@arnhem.nl

www.arnhem.nl/onderzoekencijfers

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Samenvatting, conclusie en aanbevelingen 2
1 Inleiding 4
1.1 Achtergrond 4
1.2 Doelstelling onderzoek 4
1.3 Onderzoek 2018 in relatie tot onderzoek 2016 5
2 Cameratoezicht in Arnhem 6
2.1 Beschrijving cameratoezicht 6
2.2 Taken en rollen van verschillende partijen in cameratoezicht 8
3 Veiligheid in Arnhem en in het cameragebied 9
3.1 Objectieve veiligheid: geregistreerde geweldsmisdrijven 9
3.2 Incidenten in het cameragebied 10
3.3 Subjectieve veiligheid 13
4 Cameratoezicht volgens de politie 15
4.1 Meerwaarde cameratoezicht 15
4.2 Succesfactoren 16
4.3 Kanttekeningen 16
4.4 Camera's buiten het uitgaansgebied 17
4.5 Samenwerking 18
4.6 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn? 18
4.7 Verbeterpunten 18
5 Meerwaarde volgens het Openbaar Ministerie 19
5.1 Meerwaarde cameratoezicht 19
5.2 Randvoorwaarden 20
5.3 Camera's buiten het uitgaansgebied 20
5.4 Samenwerking 20
5.5 Verbeterpunten 21
6 Meerwaarde volgens ondernemers 22
6.1 Meerwaarde cameratoezicht 22
6.2 Geen nadelige effecten 22
6.3 Samenwerking 23
6.4 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn? 23
6.5 Verbeterpunten volgens de ondernemers 23
7 Bijlagen 24
7.1 Bijlage 1 Camera's in Arnhem 24
7.2 Bijlage 2 WBS-codes 25

Samenvatting, conclusie en aanbevelingen

Aanleiding

In Arnhem loopt op 1 januari 2019 de termijn af van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht. Dit betekent dat de burgemeester voor 1 januari 2019 een nieuw besluit moet nemen over de voortzetting van het cameratoezicht. Dat gebeurt in overleg met het Openbaar Ministerie en de Politie (samen de lokale driehoek).
Het doel van cameratoezicht is o.a. het voorkomen en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde in het uitgaansgebied. Cameratoezicht moet evenredig zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of het doel niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit).
Voor een goede besluitvorming is een evaluatie van het cameratoezicht gewenst waarbij vooral gekeken wordt naar de veiligheidssituatie en de meerwaarde van cameratoezicht.

Afbakening

Het gebied met cameratoezicht in Arnhem strekt zich uit van de Korenmarkt/Jansplaats met omliggende straten tot de aanlooproutes naar de binnenstad en de schil daaromheen (Airborneplein, Arnhem Centraal en de passages naar Arnhem-Zuid, de Nelson Mandelabrug en de John Frostbrug). Er zijn ook nog gemeentelijke camera's buiten dit gebied. In totaal hangen er 88 camera's in Arnhem.
In Arnhem worden de camerabeelden tijdens de risico-uren op de uitgaansavonden in het uitgaansgebied permanent uitgekeken door operators, die rechtstreeks contact hebben met het Openbare Orde Team van de politie. De beelden worden twee weken bewaard.

Objectieve veiligheid

Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven is in Arnhem gedaald van 2.025 in 2005 naar 1.230 in 2017, per 1.000 inwoners zijn dat er 8. De daling is sterker dan in Nederland. Ondanks die daling is dit aantal nog altijd hoger dan in vergelijkbare steden.

Incidenten in het cameragebied

Het aantal geselecteerde incidenten nam in Arnhem in 5 jaar af van 5.200 naar 4.400. De daling is te zien in elk deel van het uitgaansgebied, maar ook in elk deel van de avond/nacht. Opvallend is dat nu ook sinds twee jaar een daling te zien is tussen 5.00-7.00u want op die tijd was tot 2015 nog sprake van een flinke stijging. Wat de oorzaak is van die algehele daling is niet 1 op 1 vast te stellen maar het past wel in het beeld dat volgens de politie in het hele land te zien is. Ook de sluiting van een aantal horecagelegenheden in 2014/2015, die veel overlast bezorgden, zou "meegeholpen" kunnen hebben. Cameratoezicht zal ongetwijfeld ook meespelen, maar een causaal verband is lastig aan te tonen. Dan zou je de camera's enige tijd moeten uitschakelen om het effect te meten, maar dat lijkt ook niet wenselijk.

Subjectieve veiligheid

Het rapportcijfer voor veiligheid is voor alle Arnhemmers gelijk gebleven (6,6), maar in het Centrum afgenomen van 6,4 naar 6,2.

Van de Centruminwoners voelt 45% zich wel eens onveilig in Arnhem. In 2015 was dat nog 35%. Voor alle Arnhemmers is dat 36%.
Als we kijken naar (on-)veiligheid in de eigen buurt zien we hetzelfde beeld. Het aantal inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt is 41% in het Centrum en 28% in Arnhem. Het gevoel van onveiligheid in de eigen buurt is in het Centrum meer toegenomen dan in Arnhem. Cameratoezicht draagt bij aan een gevoel van veiligheid voor 41% van de Arnhemmers.

De mening over cameratoezicht volgens Politie, Openbaar Ministerie en ondernemers

Als **meerwaarde** worden vooral genoemd:
- Heterdaad arrestaties
- Bewijsmiddel in een rechtszaak (objectief)
- Door snel ingrijpen wordt escalatie voorkomen
- Preventieve werking, vooral bij autodelicten en zakkenrollen (geldt niet voor geweldsdelicten, die vaak een impulsief karakter hebben)
- Veiligheid van publiek, agenten en horecapersoneel
- Crowdcontrol

Als **kanttekeningen** worden vooral genoemd:
- Verplaatsingseffecten
- Camera's registreren niet alles (geen geluid)
- Kan schijnveiligheid scheppen: (een deel van) het publiek denkt dat alle camera's 24/7 live worden uitgekeken
- Inbreuk op privacy
- Hoge kosten (het live-uitkijken van beelden is arbeidsintensief)

Enkele **verbeterpunten/wensen**:
- Meer camera's net buiten horecagebied
- Meer operators (minder kwetsbaar)
- Incidenten per camera meten (betere onderbouwing noodzaak van een bepaalde camera)
- Meer tijdelijke en mobiele camera's

Conclusie en aanbevelingen
Alle partijen in de driehoek zijn het er over eens: camera's zijn onmisbaar geworden als het gaat om veiligheid, niet alleen voor het uitgaanspubliek, maar ook voor de agent op straat en het horecapersoneel. Dat er kanttekeningen (o.a. privacy) geplaatst kunnen worden en dat het systeem zijn beperkingen kent, doet daar niets aan af.
Een direct verband aantonen tussen dalend aantal geselecteerde incidenten en het gebruik van camera's is lastig. Bij "heterdaadjes" is dat wel vaak aantoonbaar, vooral als de operator actief optreedt en de politie stuurt naar de plek waar een incident dreigt. Feit is wel dat het aantal geweldsdelicten in de periode dat er cameratoezicht is ingesteld, is gedaald.
De algehele conclusie is dat cameratoezicht een significante bijdrage levert aan het handhaven van de openbare orde en veiligheid in het bewakingsgebied en het opsporen van strafbare feiten. Aanbeveling is wel om gebruik te gaan maken van mobiele camera's in aanvulling op het vaste systeem om zo nog proportioneler gebruik te maken van camera-inzet.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Op 1 maart 1999 heeft de gemeenteraad besloten om in de binnenstad van Arnhem, vooral in het uitgaansgebied en de aanlooproutes daar naartoe, alsmede rondom Gelredome, cameratoezicht in te stellen. Sinds mei 2000 is het systeem operationeel.

Het hoofddoel van het cameratoezicht in Arnhem is het voorkomen van en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde in het uitgaansgebied. Daarnaast moet het een bijdrage leveren aan het opsporen en vervolgen van strafbare feiten in het cameragebied. Het uiteindelijke doel van het cameratoezicht is het vergroten van de objectieve en subjectieve veiligheid in het uitgaansgebied.

In Arnhem loopt op 1 januari 2019 de termijn af van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht. Dit betekent dat de burgemeester een nieuw aanwijzingsbesluit moet nemen, in overleg met de Lokale Driehoek, over de voortzetting van het cameratoezicht (artikel 2.9.1 APV) na 1 januari 2019.
Artikel 151c van de gemeentewet stelt dat het cameratoezicht evenredig moet zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of dit doel, i.c. de handhaving van de openbare orde, niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit).

De eisen van proportionaliteit en subsidiariteit verlangen dat periodiek moet worden beoordeeld of de doelstelling(en) die aan het plaatsen van de camera’s ten grondslag hebben gelegen, zijn gerealiseerd en of er nog langer een noodzaak bestaat voor cameratoezicht. Daarom geldt plaatsing van camera's voor bepaalde duur.

De vorige evaluatie die is aangeboden aan de Raad is van 2010. Dit voorliggende rapport borduurt voort op het rapport uit december 2016 "Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht". Mede gezien het feit dat de huidige regeling op 1 januari 2019 afloopt willen we met dit rapport de Raad informeren over de stand van zaken.

1.2 Doelstelling onderzoek

Om te kunnen vaststellen of er nog langer een noodzaak is voor continuering van cameratoezicht in het uitgaansgebied van Arnhem worden de volgende vragen onderzocht:

- Hoe werkt cameratoezicht in Arnhem?
- Hoe is het gesteld met de veiligheidssituatie in de binnenstad/het uitgaansgebied?
- Wat is de meerwaarde van cameratoezicht volgens betrokken professionals?

Het onderzoek moet inzicht geven in:

1. de stand van zaken op het gebied van veiligheid in het cameragebied en waar mogelijk ontwikkelingen daarin aangeven.
2. de meerwaarde van cameratoezicht voor de professionals als politie, openbaar ministerie en ondernemers in het uitgaansgebied.

Het onderzoek richt zich vooral op de meerwaarde van cameratoezicht op de pro-actie (ondersteuning van optreden van politie op straat en efficiëntie en effectiviteit van inzet politie op straat) en repressie van de politie. Er is ook aandacht voor de privacy.

De evaluatie gaat in op het totaal van camera's in het kader van de openbare orde in de binnenstad en andere gebieden, niet op alle individuele camera's. Het betreft de binnenstad, de aanlooproutes, de schil eromheen: Airborneplein, Arnhem Centraal, de passages (bruggen) naar Arnhem Zuid, bij Station Zuid en fietstunnels bij de Laar en Gelredome en de Witte School.

1.3 Onderzoek 2018 in relatie tot onderzoek 2016

Bij de opstelling van dit rapport is dankbaar gebruik gemaakt van het door collega's opgestelde rapport uit 2016. Vormgeving en hoofdstukindeling zijn nagenoeg gelijk gebleven.
Tijdens de interviews die we in september 2018 hebben afgenomen bleek al snel dat de mening over cameratoezicht onveranderd positief is. We hebben gesproken met drie medewerkers van de politie (dezelfde als in 2016), twee vertegenwoordigers van de ondernemers/horeca (andere dan in 2016) en er is contact geweest met het Openbaar Ministerie. In 2016 is een schriftelijk interview afgenomen met het OM. Uit het recente contact met het OM is ons bevestigd dat wat het OM betreft niets aan wat toen gezegd is hoeft te worden bijgesteld. We hebben daarom de tekst aangaande het OM nagenoeg ongewijzigd overgenomen uit het vorige rapport.

Naast de interviews is in deze evaluatie gebruik gemaakt van de volgende cijfers:

- objectieve veiligheid: politiecijfers over 2016 en 2017 zijn ontvangen in september 2018
- actuele cijfers over veiligheid van www.waarstaatjegemeente.nl
- subjectieve veiligheid: cijfers en conclusies afkomstig uit het rapport "Leefbaarheid & Veiligheid in de buurt 2017" van extern bureau I&O Research. Het rapport cameratoezicht 2016 was gebaseerd op het rapport "Leefbaarheid en Veiligheid in Arnhem en de wijken 2015" opgesteld door afdeling Onderzoek & Statistiek, gemeente Arnhem.

2 Cameratoezicht in Arnhem

2.1 Beschrijving cameratoezicht

Het begin

Op 1 maart 1999 heeft de gemeenteraad besloten om in de binnenstad van Arnhem, vooral in het uitgaansgebied en de aanlooproutes daar naar toe, cameratoezicht in te stellen om de openbare orde te handhaven. Sinds mei 2000 is het systeem operationeel.

Nieuw aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht voor bepaalde duur

Cameratoezicht vindt altijd plaats voor bepaalde duur. Dit is geregeld in artikel 151c lid 1 van de gemeentewet. In Arnhem loopt - zoals besloten door de burgemeester - op 1 januari 2019 de termijn van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht af. Dit betekent dat de burgemeester een nieuw aanwijzingsbesluit moet nemen over de voortzetting van het cameratoezicht (artikel 2.9.1 APV).

Doel gemeentelijk cameratoezicht

Het hoofddoel van het cameratoezicht in Arnhem is het voorkomen van en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde, vooral in het uitgaansgebied. Daarnaast moet het een bijdrage leveren aan het opsporen en vervolgen van strafbare feiten in het cameragebied. Het uiteindelijke doel van het cameratoezicht is het vergroten van de veiligheid.

Noodzaak cameratoezicht voor handhaving openbare orde

Artikel 151c van de gemeentewet stelt dat uitvoeren van cameratoezicht op openbare plaatsen noodzakelijk moet zijn voor de handhaving van de openbare orde. Het cameratoezicht moet evenredig zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of dit doel, i.c. de handhaving van de openbare orde, niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit).
De eisen van proportionaliteit en subsidiariteit verlangen dat periodiek moet worden beoordeeld of de doelstellingen die aan het plaatsen van de camera’s ten grondslag hebben gelegen, zijn gerealiseerd en of er nog langer een noodzaak bestaat voor cameratoezicht. Daarom is een actuele evaluatie gewenst.

Cameragebied

Het gebied met cameratoezicht in Arnhem strekt zich uit van de Korenmarkt/Jansplaats met omliggende straten tot de aanlooproutes naar de binnenstad en de schil daaromheen (Airborneplein, Arnhem Centraal en de passages naar Arnhem-Zuid, de Nelson Mandelabrug en de John Frostbrug). Op het kaartje zijn de cameralocaties in de binnenstad aangegeven. Er zijn ook nog gemeentelijke camera's buiten dit gebied. Zo hangen er camera's in de fietstunnels bij Gelredome (in gebruik bij evenementen), bij Station Zuid en bij een fietstunneltje in De Laar. In totaal hangen er 88 camera's in Arnhem. In de bijlage is een overzicht van de locaties te zien.

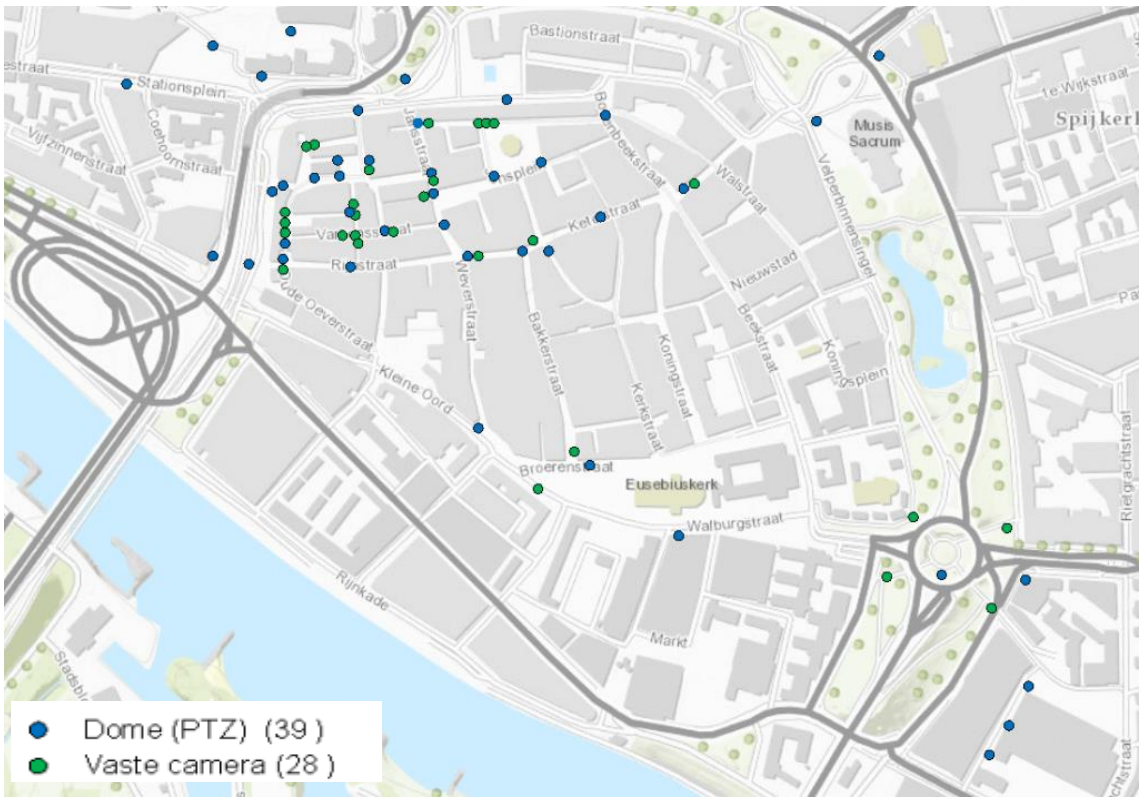

Figuur 1: gemeentelijke camera's in binnenstad 2018 Bron: Politie

Soorten camera's

Er zijn twee soorten camera's binnen de gemeente:

1. vaste camera's: deze zijn op een vaste positie gericht.
2. pan-tilt-zoom (PTZ-) camera's. Deze kunnen op afstand bediend worden. Ze kunnen draaien, kantelen en inzoomen.

Uitkijken van camerabeelden

In Arnhem worden de camerabeelden tijdens risico-uren op de uitgaansavonden (vrijdag en zaterdag) in het uitgaansgebied permanent uitgekeken door camerabedieners van de brandweer en de politie. Deze camerabediener observeert en staat daarbij in (wederzijds) contact met het Openbare Orde Team van de Politie. Het permanent uitkijken van de beelden is noodzakelijk om preventief en proactief te kunnen optreden: het voorkomen of in de kiem smoren van incidenten en het helpt bij het op heterdaad arresteren van daders.

Opvragen van opgenomen beelden

De camerabeelden worden allemaal opgenomen en voor een periode van twee weken bewaard op de servers van de gemeente Arnhem. De politie kan deze camerabeelden in opdracht van het Openbaar Ministerie opvragen als sprake is van een ernstig strafbaar feit. Dit is vooral van belang om daders achteraf op te sporen of te kunnen veroordelen.

2.2 Taken en rollen van verschillende partijen in cameratoezicht

In onderstaande figuur staan de verschillende taken en rollen van partijen bij cameratoezicht. Burgermeester, Officier van justitie en politie vormen samen de lokale driehoek.

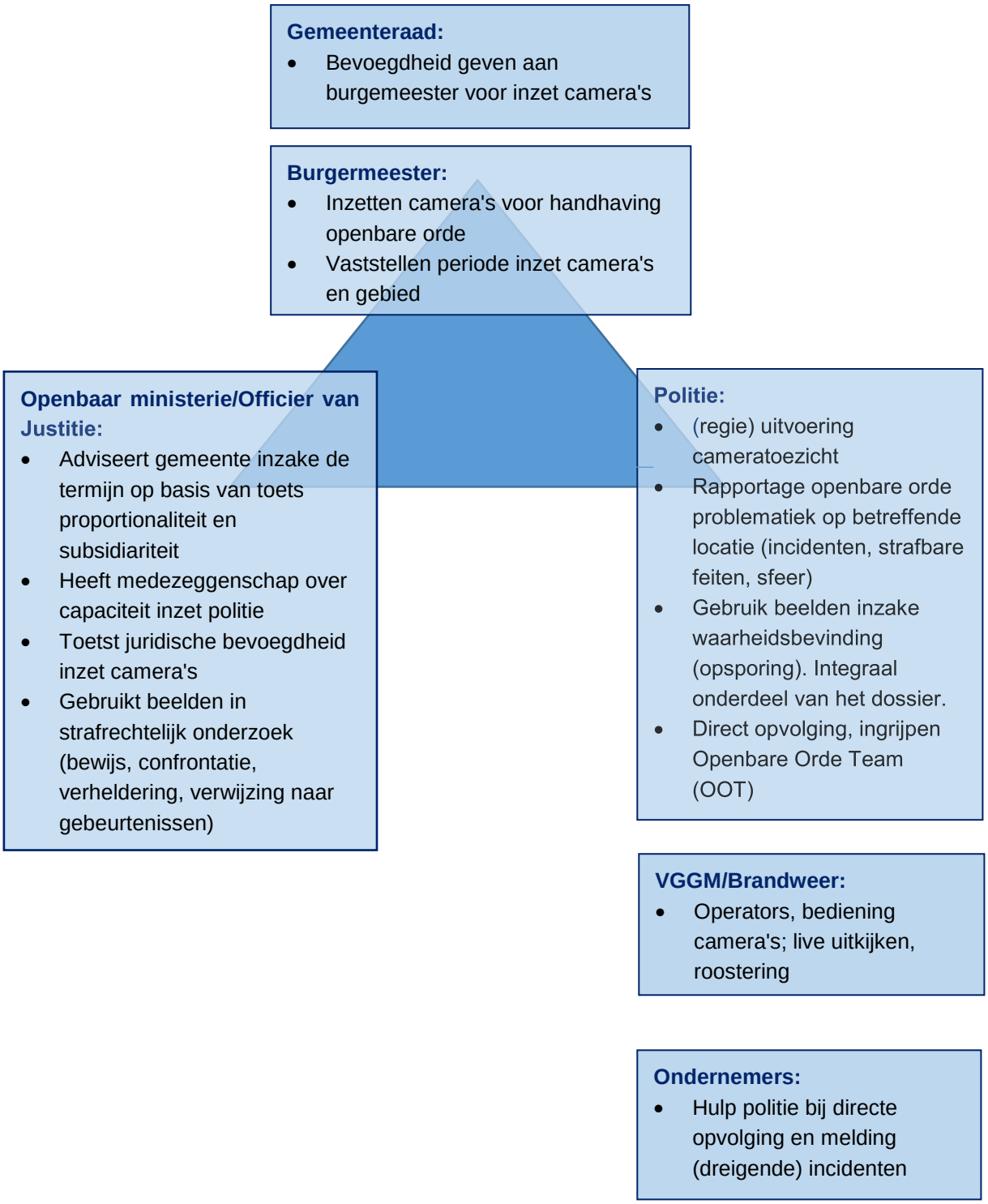

3 Veiligheid in Arnhem en in het cameragebied

Cameratoezicht is een middel dat ingezet kan worden voor de veiligheid. In dit hoofdstuk staat daarom de objectieve en subjectieve veiligheid centraal. In Arnhem als geheel en in het cameragebied in het bijzonder. Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de vraag wat het effect van cameratoezicht is op de veiligheidsbeleving van inwoners.

3.1 Objectieve veiligheid: geregistreerde geweldsmisdrijven

Aantal geregistreerde geweldsmisdrijven daalt, maar is nog steeds hoog in Arnhem

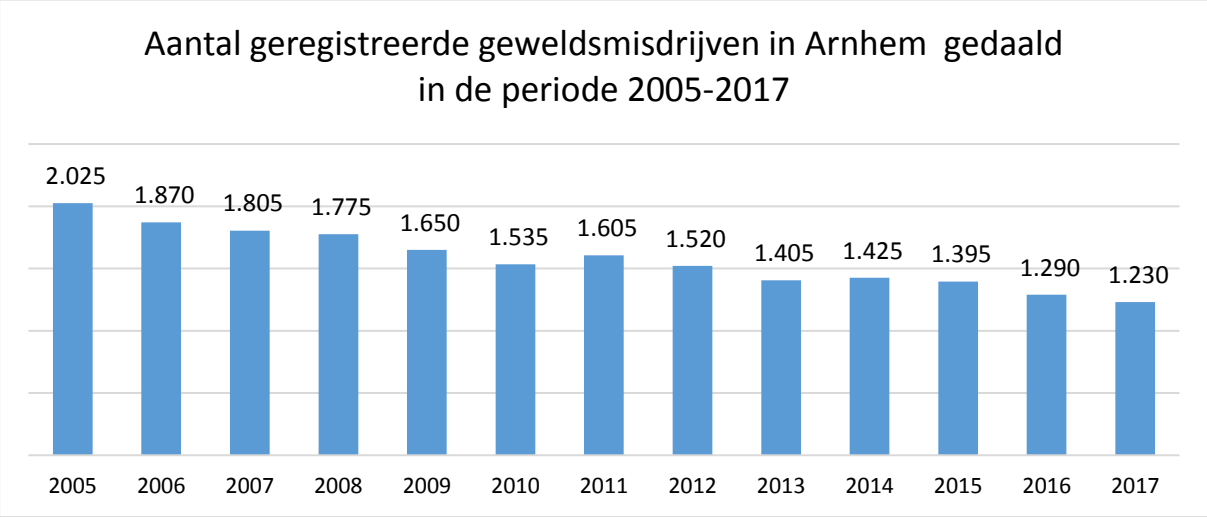

Figuur 2: Bron CBS

Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven in Arnhem is gedaald van 2.025 in 2005 naar 1.230 in 2017. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling etc.)

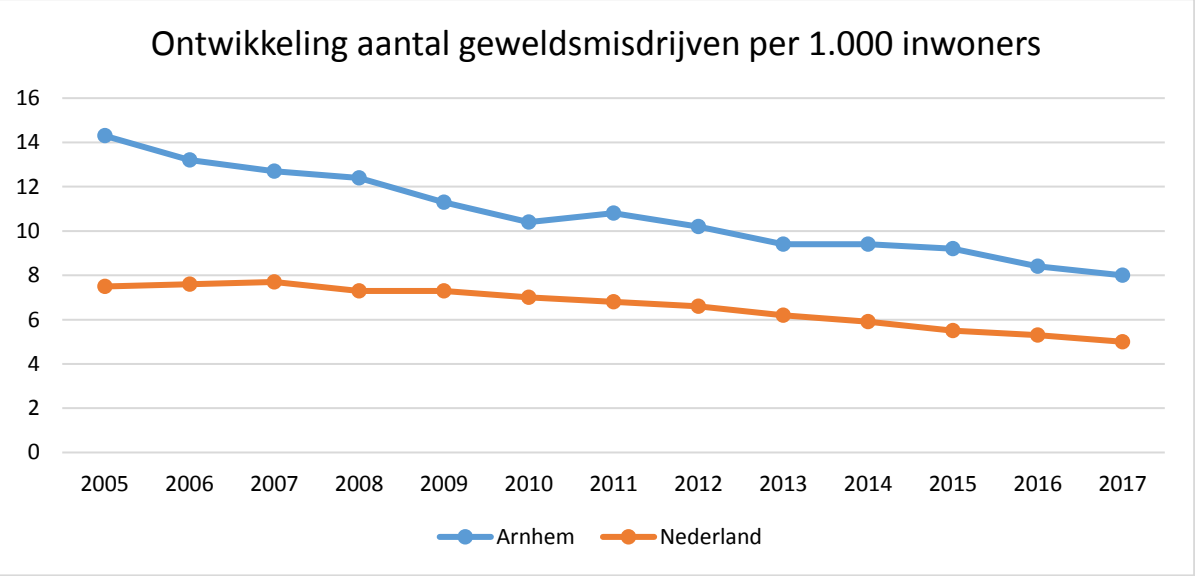

Figuur 3: Bron CBS

In Arnhem is het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners sterker gedaald dan in Nederland.

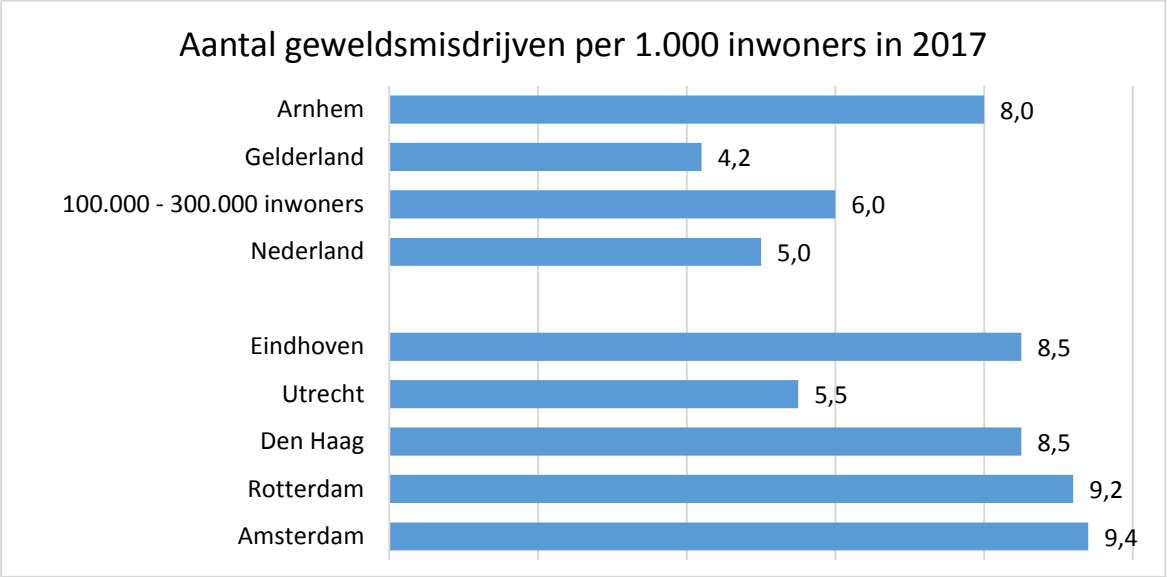

Figuur 4: Bron CBS

Ondanks de daling is het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven in Arnhem nog altijd hoger dan in steden van vergelijkbare omvang (100.000-300.000). Arnhem is vergelijkbaar met de top-5 grote steden, met uitzondering van Utrecht.

3.2 Incidenten[1] in het cameragebied

Ruim 4.000 geselecteerde incidenten in 2017 in Arnhem

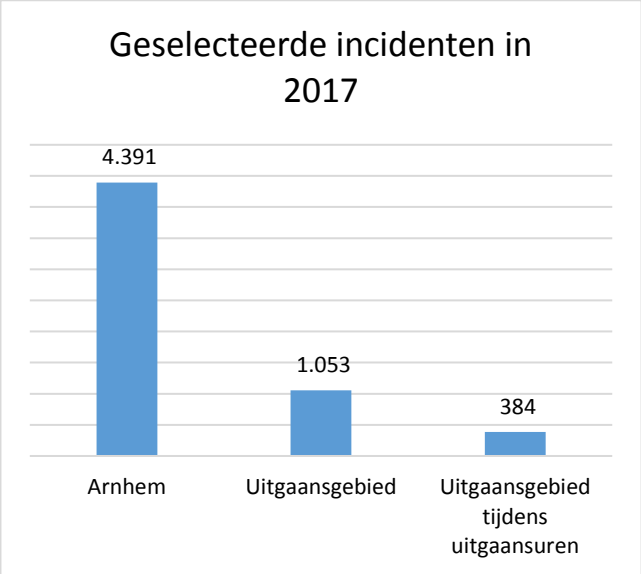

Figuur 5 Bron: Politie

Incidenten vinden voor een groot deel plaats in het uitgaansgebied. Dit blijkt uit de uitgaansmonitor van de politie. Hiervoor is een aantal incidenten geselecteerd. Bij geselecteerde incidenten moet men vooral denken aan bedreiging, belediging, eenvoudige mishandeling, openlijke geweldpleging (tegen personen), vechtpartij en vernieling. In 2017 vonden in geheel Arnhem 4.391 van die incidenten plaats

[1] Het aantal gestarte processen binnen het bronsysteem van de politie geeft het aantal incidenten weer. Dit kan bijvoorbeeld gaan om meldingen van burgers, een aangifte of strafbare gedragingen die de politie zelf constateert en registreert

waarvan 1.053 in het uitgaansgebied en 384 in het uitgaansgebied tijdens uitgaansuren (donderdag t/m zaterdag tussen 22.00 uur en 07.00 uur).

Het aantal geselecteerde incidenten in Arnhem nam in 5 jaar af met 15%

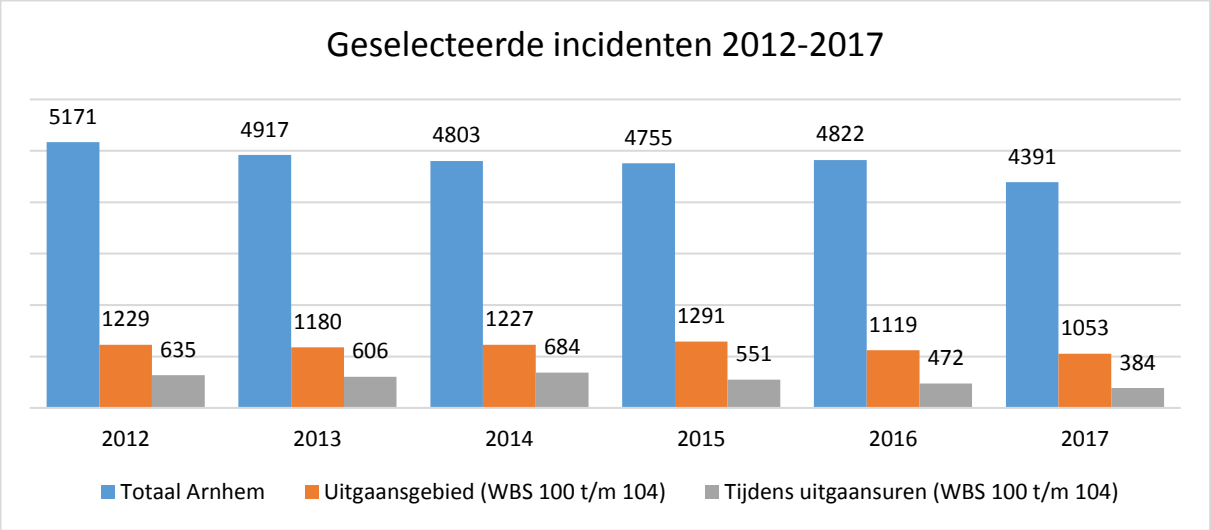

Figuur 6.Bron: Politie

Het aantal geselecteerde incidenten in geheel Arnhem is sinds 2012 afgenomen van 5.171 naar 4.391 in 2017. In 2016 was een kleine stijging te zien t.o.v. het jaar daarvoor maar de trend is dalend. In 5 jaar een daling van 15%.
Die daling wordt uiteraard grotendeels bepaald door de daling in het uitgaansgebied omdat daar nu eenmaal de meeste mensen samenkomen en de meeste camera's staan. De daling in het uitgaansgebied is 14% in 5 jaar. In bijlage 2 is een overzicht te zien van WBS 100 t/m 104; WBS is Wijk Buurt Subbuurt).
Beperken we ons tot de uitgaansuren (donderdag t/m zaterdag van 22.00 uur tot de volgende ochtend 7.00 uur) dan zien we zelfs een daling van 40%.

Sinds 2 jaar is er ook een daling van het aantal incidenten tussen 05.00-07.00 uur

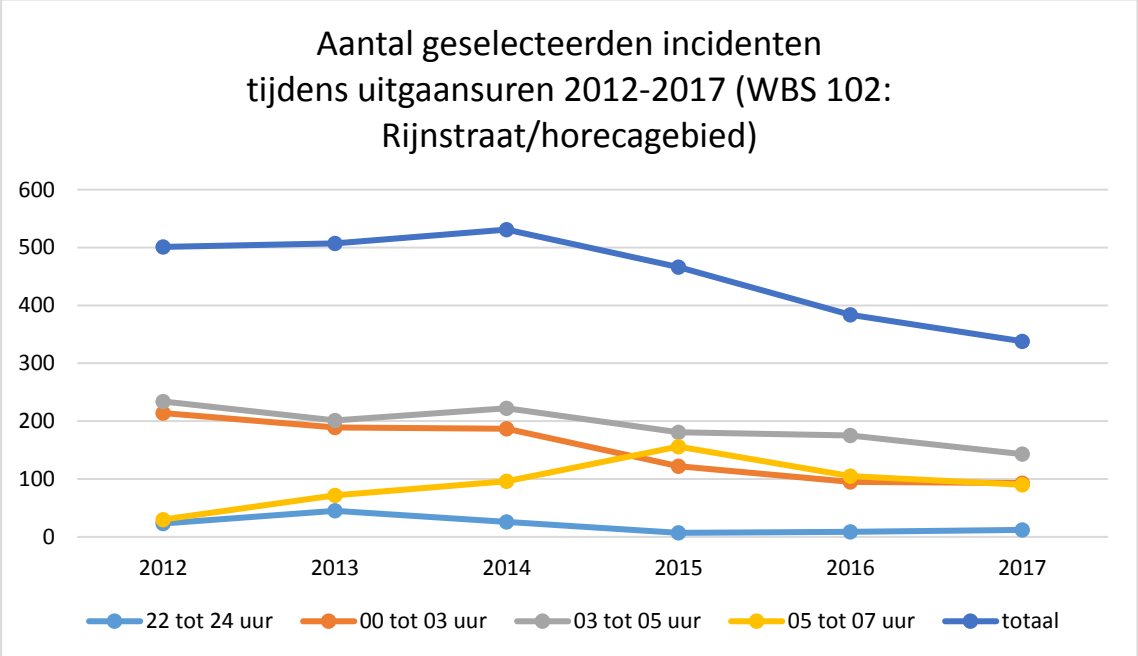

Figuur 7 Bron: Politie

Als we de uitgaansnacht opdelen in 4 tijdsvakken dan zien we over een periode van 5 jaar het volgende beeld:

- 22.00-24.00uur
  12 incidenten in 2017, bijna een halvering sinds 2012 (23) met een piek in 2013 van 45. De "vooravond" is het rustigste deel van de nacht, wat wel past in de trend dat het uitgaan steeds later begint.
- 0.00-03.00uur
  Het aantal incidenten vertoont een gestaag dalende lijn, ruim een halvering sinds 2012.
- 03.00-05.00uur
  Dit is het tijdvak met de meeste incidenten. Wellicht is dit mede verklaarbaar uit het feit dat jongeren uit omliggende gemeenten met vaste sluitingstijden hun plezier na die tijd in Arnhem gaan zoeken. We zien een gestage daling van het aantal incidenten sinds 2012 met een kleine opleving in 2014.
- 05.00-07.00uur
  Tot 2015 was in dit tijdvak sprake van een forse toename van 30 in 2012 naar 156 in 2015. In 2016 en 2017 is die trend doorbroken en daalt het aantal incidenten fors (90 in 2017).

In zijn totaliteit is over een periode van vijf jaar sprake van een daling van het aantal incidenten die zichtbaar is in alle periodes van de avond/nacht.

Daling vooral in WBS102 (horecagebied)

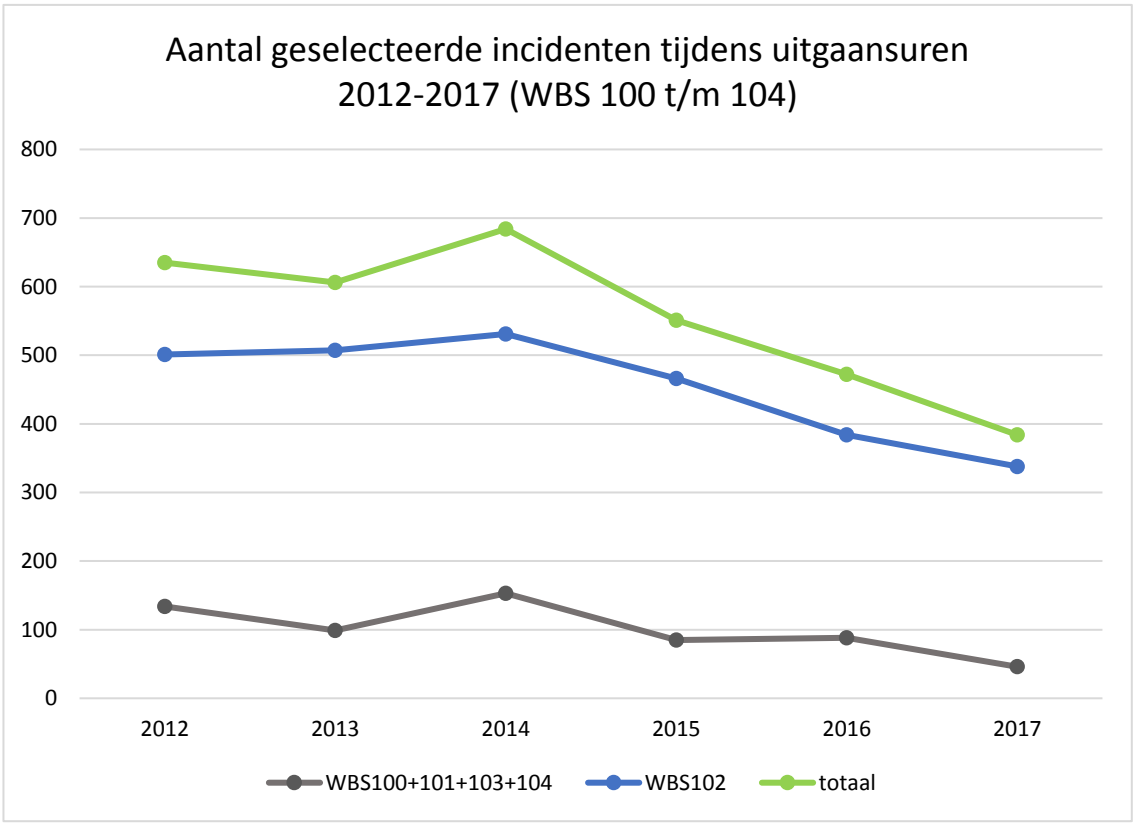

Figuur 8 Bron: Politie

Van de 384 incidenten in het uitgaansgebied tijdens uitgaansuren in 2017 komt 88% voor rekening van WBS 102, namelijk 338. Dit "gebied" heeft daarmee de grootste invloed op de totale daling die we in Arnhem zien. De aantallen in de overige gebieden zijn naar verhouding klein, maar ook daar is een duidelijke afname zichtbaar.

Algehele conclusie: het aantal geselecteerde incidenten daalt over een periode van 5 jaar. Wat daarvan de oorzaak is, is op basis van dit onderzoek niet vast te stellen. Uit de interviews kwam wel het volgende beeld naar voren:

- Volgens de politie is in heel Nederland sprake van een dalende trend.
- In 2014/2015 is in Arnhem een aantal horecazaken gesloten dat aantoonbaar verantwoordelijk was voor openbare ordeverstoringen.
- Cameratoezicht werkt.

3.3 Subjectieve veiligheid

Rapportcijfer veiligheid in Centrum lager dan in Arnhem

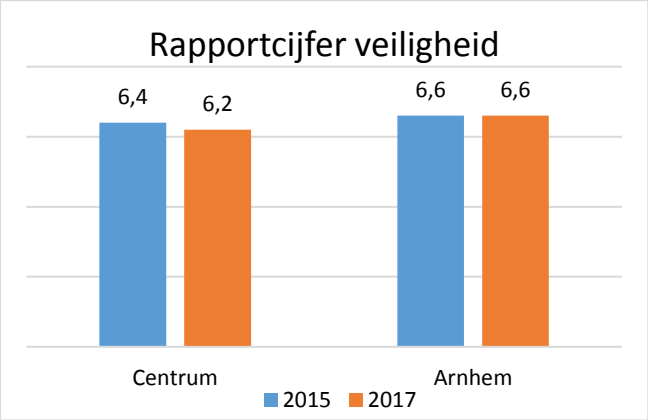

Figuur 9 Bron: L&V 2017

In het Centrum geven inwoners een lager rapportcijfer voor veiligheid dan in Arnhem. Dit blijkt uit het rapport Leefbaarheid en Veiligheid in de buurt 2017 van I&O Research. T.o.v. van 2015 blijft Arnhem gelijk en daalt het Centrum met 0,2.

Gevoel van onveiligheid in Centrum meer toegenomen dan in Arnhem

45% van de inwoners van het Centrum voelt zich wel eens onveilig in Arnhem. In 2015 was dat nog 35%. Van alle Arnhemmers voelt 36% zich wel eens onveilig in Arnhem (2015: 34%). Daarmee is het gevoel van onveiligheid (en ook de groei t.o.v. 2015) voor Centrumbewoners groter dan voor alle Arnhemmers.

Ook gevoel van onveiligheid in eigen buurt in Centrum meer toegenomen dan in Arnhem in de afgelopen 2 jaren

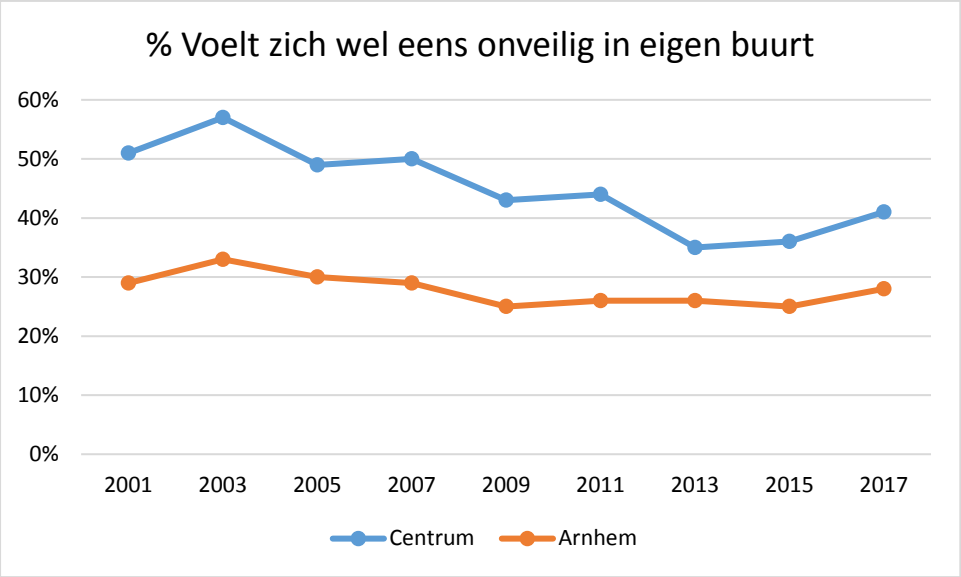

Figuur 10 Bron: L&V 2017

Het aantal inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt is in het Centrum toegenomen van 36% in 2015 naar 41% in 2017. De stijging van Arnhem totaal is van 26% in 2015 naar 28% in 2017.
Over een langere periode zien we dat onveiligheid in eigen buurt in Arnhem gelijk is gebleven en in het Centrum is afgenomen, maar het wisselt wel.

Gevoel van onveiligheid leidt tot vermijdingsgedrag

Arnhemmers voelen zich meest onveilig op plekken waar groepen jongeren rondhangen, gevolgd door rondom uitgaansgelegenheden en in het Centrum. Dit leidt tot vermijdingsgedrag zoals 's avonds deur niet open doen of niet op straat lopen, omlopen, kinderen thuis houden.

Aanwezigheid toezichthouders en camera's draagt bij aan gevoel veiligheid

Drie op de vijf inwoners voelen zich veiliger op straat door de aanwezigheid van toezichthouders/ handhavers op straat. Cameratoezicht draagt wat minder bij aan het veiligheidsgevoel (41%). Voor beide vormen van toezicht is het veiligheidsgevoel licht afgenomen ten opzichte van 2015. Het is een wisselend beeld want in 2015 was dat nog 44% en in 2013 39%. In het Centrum voelt 47% zich veiliger door cameratoezicht. In 2015 was dat nog 49%.

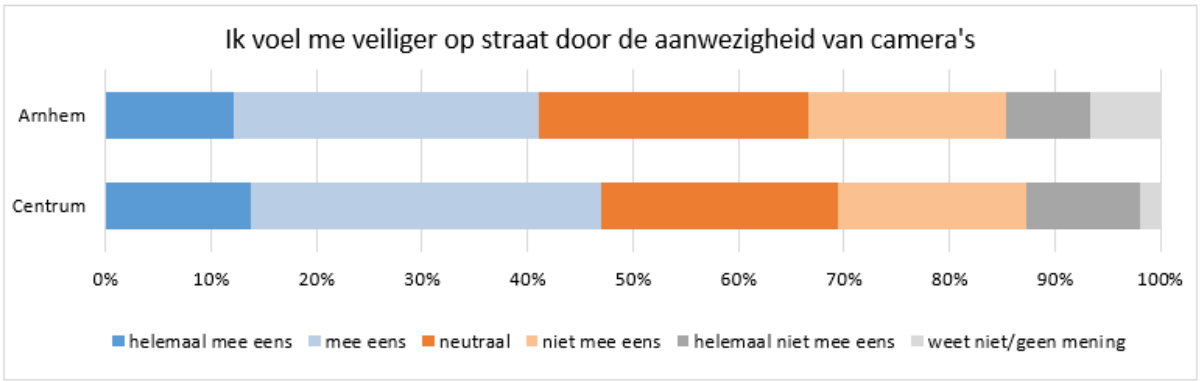

Figuur 11.Bron: L&V 2017

4 Cameratoezicht volgens de politie

Om inzicht te krijgen in de meerwaarde van cameratoezicht volgens de politie is gesproken met twee operationeel specialisten en de wijkagent van het Centrum. Eén operationeel specialist en de wijkagent zijn actief binnen het Openbare Orde Team (OOT) van de politie dat zorgt voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid tijdens uitgaansavonden en evenementen.
De algehele conclusie van de politie is dat cameratoezicht onmisbaar is voor een stad als Arnhem vanwege het grote aantal geweldsdelicten: de stad kan niet zonder, de politie kan niet zonder en bezoekers kunnen niet zonder.

4.1 Meerwaarde cameratoezicht

Volgens de politie is cameratoezicht in Arnhem onmisbaar bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Arnhem heeft een beroemd en berucht uitgaansgebied, stelt de politie. Wat betreft geweldsdelicten staat het uitgaanscentrum van Arnhem van alle steden van Oost-Nederland bovenaan volgens de geïnterviewden.

Cameratoezicht van belang voor heterdaad arrestaties

De belangrijkste meerwaarde van cameratoezicht is de mogelijkheid die het geeft voor "op heterdaad arrestaties". Door cameratoezicht zijn er veel meer op heterdaad arrestaties. Het belang van op heterdaad arrestaties is dat het heel efficiënt en effectief is bij het boeven vangen. Als op heterdaad niet lukt, is de pakkans veel kleiner en er is veel meer politiecapaciteit nodig om een verdachte alsnog aan te houden of te achterhalen.

Cameratoezicht van belang voor opsporing en bewijslast

Camerabeelden worden veelvuldig gebruikt voor de opsporing en bij de aangifte op het bureau. Camerabeelden leveren objectief bewijs, een politieverslag is subjectiever. Bovendien zijn de beelden verhelderend: wie sloeg wie, en wie sloeg het eerst.
Het aantal opgevraagde beelden in de periode 2010-2015 lag tussen 250 en 325 per jaar. Daarna zijn die aantallen niet meer bijgehouden.

Cameratoezicht van belang voor proactief optreden: incidenten voorkomen

Cameratoezicht zorgt ervoor dat de politie snel kan ingrijpen als er een incident dreigt of een incident aan de gang is. Op deze manier worden ergere incidenten voorkomen. De operators hebben rechtstreeks contact met de politie op straat. De politie kan daardoor snel ter plaatse zijn. De politie geeft aan dat het van belang is dat operators goed getraind zijn en met politieogen kijken. Door cameratoezicht met goed getrainde operators ziet de politie veel meer dan wanneer zij alleen op straat aanwezig zouden zijn. De huidige operators kijken met politieogen maar vallen formeel onder de brandweer.

Preventieve werking wisselend

De preventieve werking van camera's is afhankelijk van het soort delict volgens de politie. Voor zakkenrollen en autodelicten werkt cameratoezicht veelal preventief. Ook dealers doen niet graag zaken onder het oog van de camera, al zijn er ook wel aanhoudingen gedaan van drugsdealers dankzij cameratoezicht. Op geweldsdelicten heeft cameratoezicht volgens de politie geen preventieve werking. Die delicten worden vaak impulsief gepleegd, vaak onder invloed van middelen. Maar ook hier zijn er voorbeelden dat vrienden elkaar tegenhouden, omdat ze weten dat er cameratoezicht is. Mensen die bekend zijn in Arnhem weten vaak wel dat er cameratoezicht is.

Veiligheid politie

De camera's zijn van groot belang voor de veiligheid van de politie. Als een politieman een verdacht iemand aanspreekt vraagt hij/zij de operator mee te kijken. De camera wordt dan op de politieman gericht. Op het moment dat er dan iets gebeurt, zijn de hulptroepen direct ter plaatse. De camerabedieners blijven ook meekijken als de politie al bij een incident is.

Veiligheid publiek tijdens uitgaansavonden en evenementen

De camera's zorgen voor de veiligheid van bezoekers. De politie stelt dat het imago van het uitgaansgebied slecht is. Zonder cameratoezicht zou het publiek niet meer komen is hun inschatting, omdat het niet veilig is. Tegen slachtoffers wordt gezegd dat alles op beeld staat. De bezoekers weten dat er camera's staan en merken vaak dat de pakkans daardoor groter is.
Bij evenementen hebben de camera's nog een extra functie. Ze worden dan ingezet voor crowd-management, bijvoorbeeld op Koningsdag. Als sommige plaatsen te druk worden, wordt het publiek via lichtborden geïnformeerd waar ze wel heen kunnen.

4.2 Succesfactoren

Een combinatie van factoren maakt cameratoezicht een heel effectief middel in Arnhem

- Live uitkijken van de camerabeelden. Het live uitkijken van de beelden gebeurt tijdens uitgaansavonden en tijdens evenementen. Dat zijn ook de tijden waarop het meest gebeurt. 24/7 uitkijken is in Arnhem niet nodig.
- De bedieners van de camera's staan in direct contact met het OOT. Die samenwerking verloopt uitstekend. Het OOT bestaat op zaterdag uit acht agenten (vrijdag zes) en twee ruiters.
- Het OOT is een groot deel van de nacht ter plaatse en kan daardoor direct ingrijpen. Het contact met derden over ondersteuning loopt via de operators want de politieagent op straat kan dit vaak niet omdat die (letterlijk) zijn handen al vol heeft aan bijvoorbeeld een arrestatie.
- Direct opvolgen van incidenten.
- Goed getrainde mensen achter de camera's.
- Het uitgaansgebied is een afgebakend gebied met een goede camera-infrastructuur, waardoor nagenoeg het hele gebied gedekt is. De politie zou uitbreiding naar de Blauwe Golven wenselijk vinden.
- De kwaliteit van de beelden is goed. Veel camera's zijn van HD-kwaliteit. Ook in het donker zijn mensen nog goed te onderscheiden. Camera's worden ook steeds slimmer, de technische ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Het zou mooi zijn als ook het aantal incidenten per camera geregistreerd zou kunnen worden in de toekomst. Dit zou nog meer kunnen bijdragen aan een goede monitoring/evaluatie.

4.3 Kanttekeningen

Camera's zijn hulpmiddel, ze registreren niet alles

Politieambtenaren denken soms niets te kunnen zonder camerabeelden. Surveilleren en rechercheren blijft nodig. Camera's zijn een hulpmiddel. Ze registeren ook niet alles: emoties, licht en geluid worden niet opgenomen en die kunnen zeer essentieel zijn. Om het operatorswerk effectief uit te kunnen voeren is extra scholing en kennis van het camerasysteem nodig. In geval van ziekte/afwezigheid van operators is adequate vervanging nog wel eens lastig. Je kunt niet zomaar iemand van de straat plukken om dit werk te doen. Optimaal gebruik van het systeem tijdens het live uitkijken is dus afhankelijk van een goede personele inzet.

Verplaatsingseffecten

Er is soms wel sprake van verplaatsingseffecten. Dat delicten juist daar plaatsvinden waar geen cameratoezicht is, bijvoorbeeld bij drugsgerelateerde criminaliteit. Ook bij geweldsdelicten is soms een verplaatsingseffect te zien. Een gevecht wordt dan gehouden net buiten de ogen van het cameratoezicht, richting Blauwe Golven bijvoorbeeld.

Cameratoezicht schept verwachtingen, risico op schijnveiligheid.

Cameratoezicht schept verwachtingen bij het publiek. Inwoners denken vaak dat camera's 24/7 bekeken worden en dat is niet het geval. Op die manier bestaat een risico op schijnveiligheid.

Privacy waarborgen

De politie is erop gericht de privacy te waarborgen. Bezoekers weten dat er cameratoezicht is. Uitsluitend geselecteerde mensen hebben toegang tot de beelden. De politie is alleen geïnteresseerd in crimineel gedrag. De beelden zijn bijvoorbeeld niet bedoeld om verkeersovertredingen te constateren of om als bewijs te dienen dat iemand om wat voor reden dan ook in een bepaald gebied geweest is. Opgeslagen beelden kunnen dan ook alleen met toestemming van het OM worden opgevraagd en gebruikt in strafzaken.

4.4 Camera's buiten het uitgaansgebied

Nut en noodzaak van camera's buiten uitgaansgebied kritisch bekijken

De meeste camera's hangen in het uitgaansgebied. De camera's aan de randen van dit gebied zijn van belang als iemand er vandoor gaat. Er zijn ook camera's buiten het uitgaansgebied, bijvoorbeeld bij een fietstunneltje in De Laar of bij het Station in Schuytgraaf. Mensen denken vaak dat die beelden live worden uitgekeken, maar dat is niet zo waardoor ook hier weer een vorm van schijnveiligheid ontstaat. In Schuytgraaf was de behoefte er vanwege de aanwezigheid van kleine criminaliteit (fietsendiefstal e.d.). Camera's werken preventief en kunnen ook buiten het uitgaansgebied van meerwaarde zijn. Kritische beoordeling van de meerwaarde van die camera's is wel wenselijk.

Gebruik van mobiele camera's

De politie zet momenteel in op het bevorderen van het gebruik van mobiel cameratoezicht. Denk daarbij aan het dragen van bodycams, dashcams en heterdaadtechniek. De middelen daarvoor zijn een verantwoordelijkheid van de politie zelf. De gemeente zou kunnen bijdragen door het aanschaffen van een opvallende camera die makkelijk te verplaatsen is. De politie Arnhem-Noord heeft tijdelijk een dergelijke camera geleend van de gemeente Barneveld. Deze is gemonteerd op een kleine aanhangwagen in een hufterproof-uitvoering. Beelden kunnen live uitgekeken worden.

Het doel van deze camera ligt vooral op preventief vlak. Vanwege de opvallende verschijning kan deze camera ingezet worden op tijdelijke overlastplekken die net zo snel oppoppen als verdwijnen. Daarnaast kan de camera ingezet worden naar aanleiding van een incident waarbij de gemoedstoestand van de buurt tot bedaren kan worden gebracht. Het zou namelijk zonde zijn om in dergelijke gevallen een dure vaste camera te plaatsen.

4.5 Samenwerking

Samenwerking met partijen binnen cameratoezicht is goed

De samenwerking binnen de lokale driehoek is goed.
Met het OM is er nauw contact over bewijslast en de verheldering/opheldering van situaties.
Met de ondernemers (vooral horeca) in het uitgaansgebied verlopen de contacten vaak via de portiers. Ze hebben een duidelijke taakverdeling. De portiers kennen de camera's en de werking. Portiers en ondernemers hebben korte lijnen met de politie door een apart telefoonnummer en een appgroep.
De samenwerking met de operators is perfect. Het blijft een uitdaging om voldoende operators te behouden.

4.6 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn?

Slecht voor de veiligheid

Het zou veel betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn, meent de politie. Ze benoemen de volgende punten:

- Zonder cameratoezicht zou Arnhem een stap terug doen in het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Het OOT zou minder goed functioneren. Het zou een enorme omschakeling zijn. Er zou meer politie nodig zijn voor hetzelfde werk. Cameratoezicht is een onlosmakelijk onderdeel in de handhaving van de openbare orde en veiligheid.
- Het zou ten koste gaan van de veiligheid van iedereen. Er zouden meer incidenten zijn en meer escalaties van incidenten doordat de politie minder snel ter plaatse is. Risico op onveilige situaties neemt toe voor bezoekers, medewerkers in de horeca en politie. Preventieve werking zou weg zijn. Proactieve werking zou weg zijn doordat de politie minder snel aanwezig is en kan optreden. De politie zou minder boeven vangen.
- Arnhem zou achterop raken op technologisch gebied. Mocht dan ooit besloten worden opnieuw camera's in te zetten dan ben je alle kennis en ervaring kwijt.
- Camera is een objectief hulpmiddel. De politie noemt als voorbeeld de "klapgetuigen". Mensen horen een klap en trekken vervolgens een conclusie wat er gebeurd is terwijl ze dat feitelijk niet hebben gezien. De camera registreert dan objectief wat er gebeurd is en de beelden kunnen als bewijslast dienen tijdens een rechtszaak.

4.7 Verbeterpunten

Verbeterpunten voor cameratoezicht

- De politie geeft aan graag een uitbreiding van cameratoezicht te zien op specifieke plaatsen, zoals bijvoorbeeld richting de Blauwe Golven.
- Veel meer laten zien aan politici, burgers en slachtoffers wat de effecten zijn van cameratoezicht.
- Meer operators om de kwetsbaarheid te verkleinen en effectiviteit te vergroten.
- Om goed te kunnen monitoren, moet je het aantal incidenten per camera meten.
- Meer gebruik maken van mobiel en kortdurend cameratoezicht.
- Camera's worden in de toekomst steeds intelligenter. Dat is een ontwikkeling die niet te stoppen is. Volgens de politie moeten beleid, visie en moraliteit daarop aangepast worden.

5 Meerwaarde volgens het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft de vragen van de onderzoekers over de meerwaarde van cameratoezicht in Arnhem schriftelijk beantwoord. De Officier van Justitie (OvJ) in de lokale driehoek is regelmatig betrokken bij verzoeken tot plaatsing van camera's in Arnhem op grond van 151c Gw of artikel 3 Pw[2]. De zaaksofficieren gebruiken regelmatig beelden van de camera's in hun strafrechtelijke onderzoeken.

5.1 Meerwaarde cameratoezicht

Situatie in Arnhem rechtvaardigt het toepassen van cameratoezicht

Het OM is van oordeel dat de huidige problematiek in en rond het uitgaansgebied in Arnhem, gelet op het aantal geweldsincidenten, gemeentelijk cameratoezicht zeker rechtvaardigt. Daarnaast rechtvaardigt het aantal grote evenementen, voornamelijk Koningsdag, ook het gebruik van de camera's in de binnenstad. Dit laatste voor crowdcontrol (veiligheid) en de beheersing van de openbare orde in de binnenstad. Hetzelfde geldt voor het gebied in en rond het Centraal Station van Arnhem.

Camerabeelden in het uitgaansgebied hebben een grote meerwaarde bij de opsporing

Vooral de camera's in het Arnhemse uitgaansgebied worden door het OM regelmatig gebruikt bij opsporing van strafbare feiten en daders. Volgens het OM hebben de camerabeelden hiertoe een enorme meerwaarde. In het uitgaansgebied constateert de politie via de camera's regelmatig overtredingen zoals wildplassen en in beginsel een diversiteit aan strafbare feiten. In de praktijk echter betreft het merendeel uitgaansgeweld in al zijn varianten zoals mishandeling en openlijk geweld. De beelden zijn volgens het OM de afgelopen jaren echter ook gebruikt bij zwaardere strafbare feiten zoals wapenbezit, poging tot doodslag, schietincidenten, drugshandel en zelfs moord.

De beelden worden gebruikt als bewijslast, confronterend materiaal bij de potentiele dader(s), als middel om te verwijzen naar gebeurtenissen en als verheldering van wat zich in situatie werkelijk heeft afgespeeld. De officier legt uit dat de beelden een objectiever beeld geven van wat zich ter plaatse heeft afgespeeld. Dat heeft een zeer grote meerwaarde ten aanzien van getuigenverklaringen. De ervaring leert dat, vooral bij vechtpartijen, iedere getuige iets anders waarneemt waardoor het lastig is om te reconstrueren wie en hoe het geweld werd toegepast. Verder zijn de verdachten en de getuigen daarbij regelmatig ook onder invloed, wat hun verklaring minder betrouwbaar maakt. De beelden vormen een integraal onderdeel van het dossier en zijn belangrijk bewijs. De beelden worden getoond aan de verdachte en regelmatig nogmaals op de terechtzitting bij de rechter.

[2] De aard van het toezicht is hier handhaving van de openbare orde in het publieke domein en de juridische grondslag: artikel 151c van de Gemeentewet. Aangezien cameratoezicht een grote invloed kan hebben op de samenleving en de persoonlijke levenssfeer van burgers kan het gemeentebestuur uitsluitend op de wijze zoals in artikel 151c Gw beschreven besluiten tot plaatsing van camera's.

5.2 Randvoorwaarden

Een camera kan pas worden ingezet als daartoe een wettelijke grondslag is. Deze grondslag moet per inzet duidelijk worden vastgelegd. De OvJ toetst op grond van welke juridische bevoegdheid de camera's worden geplaatst.

Onderbouw de inzet van individuele camera's nog beter op basis van gegevens over de objectieve en subjectieve veiligheid ter plaatse

Bij plaatsing van camera's op grond van artikel 151c mag het OM alleen adviseren over de termijn van plaatsing. De burgemeester bepaalt. De officier legt uit dat het voor haar advies hierover belangrijk is dat politie en gemeente inzicht geven in de openbare orde problematiek op de betreffende locatie, cijfers over incidenten en strafbare feiten (objectief) en een sfeerrapportage over de sociale veiligheid daar (subjectief). Op basis hiervan kan het OM proportionaliteit en subsidiariteit vaststellen. "Proportionaliteit" betekent dat de camera niet te lang wordt geplaatst in relatie tot de zaak waarvoor je hem plaatst. Dus niet langer dan het evenement of bij jeugdoverlast, gerelateerd aan de ernst van de overlast en problematiek. "Subsidiariteit" betekent dat het probleem niet kan worden opgelost met andere middelen, zoals een tijdelijke mobiele camera. Daarnaast moet er altijd oog zijn voor inzet van andere methodes om een probleem op te lossen, zoals preventie, inzet jeugdwerk en afspraken maken met organisatie van het evenement. Het OM is van oordeel dat de huidige problematiek in en rond het uitgaansgebied in Arnhem, gelet op het aantal geweldsincidenten, een gemeentelijk cameratoezicht zeker rechtvaardigt.

Privacy is gewaarborgd

De privacy bij de openbare orde camera's is gewaarborgd omdat er een toetsing aan de wet en de daar uit voortvloeiende criteria plaatsvindt voordat een camera in de openbare ruimte geplaatst wordt. Daarnaast wordt de termijn zo kort mogelijk gehouden. Verder is het uitkijken van de camera's via de toezichtcentrale voorbehouden aan een beperkte groep daartoe opgeleide medewerkers onder toezicht van de politie.

5.3 Camera's buiten het uitgaansgebied

De inzet van camera's op grond van artikel 151c Gw bij het Gelredome zijn noodzakelijk

De Officier van Justitie beschrijft dat de evenementen in het Gelredome vaak een sterk openbare orde risico met zich meebrengen. Denk aan concerten, de dancefeesten, het Piratenfeest en de risicowedstrijden van Vitesse. Volgens het OM rechtvaardigen deze evenementen zonder twijfel de inzet van camera's omdat zich daar regelmatig verstoringen van de openbare orde en strafbare feiten voordoen. De camera's staan in het stadion en op het terrein van het stadion. Deze vallen onder de civielrechtelijke bevoegdheid van het Gelredome. De camera's op grond van artikel 151c Gw zijn volgens het OM de noodzakelijke aanvulling hierop. De argumentatie is dat geweld, strafbare feiten of verstoringen van de openbare orde (dit kan ook een plotseling verkeersinfarct zijn) zich kunnen verplaatsen van binnen naar buiten het stadion en de openbare weg of vice versa. Het gaat daarbij dan ook om de aanrijroutes van en naar het Gelredome.

5.4 Samenwerking

Positief over de samenwerking in de driehoek

De voor het OM betrokken partijen zijn de gemeente en de politie. De samenwerking is positief.

5.5 Verbeterpunten

Investeer in het gebruik van mobiele camera's; het maakt de inzet proportioneler

De officier geeft aan dat er altijd een dilemma ontstaat rondom plaatsing als mensen zich op een bepaalde locatie onveilig voelen terwijl objectieve gegevens dit niet eenduidig staven. Denk aan parkeerplaatsen, tunneltjes of kleinere stations. De beste oplossing volgens haar is om een camera dan tijdelijk te plaatsen en het effect te meten. Maar gelet op de aanbestedingsprocedures m.b.t. de aanschaf van de camera's en het feit dat ze vast moeten hangen, is dat soms lastig te realiseren. Als een camera eenmaal hangt, dan gaat deze niet meer zo snel weg. Desondanks is het advies van het OM is om bij Station Zuid en het fietstunneltje in de Laar de subjectieve en objectieve veiligheid opnieuw te onderzoeken en dan te toetsen of voortzetting van het cameratoezicht daar gerechtvaardigd is.

De plaatsing van een mobiele camera voor een korte termijn is te realiseren op grond van artikel 151c Gw. Met de mobiele camera is het mogelijk om het cameratoezicht snel bij een (potentieel) openbare ordeprobleem in te zetten. Dat maakt de inzet veel proportioneler.

Onderzoek of de gemeente Arnhem ook ANPR-camera's wil inzetten

Het OM adviseert om te onderzoeken of de gemeente Arnhem ook ANPR-camera's wil inzetten.
ANPR staat voor automatische nummerplaat herkenning. Bekend is de toepassing van ANPR bij het meten van verkeersactiviteit en vaststellen van verkeersovertredingen.
Daarnaast kunnen kentekens die met behulp van ANPR zijn gelezen worden vergeleken met zogenaamde referentiebestanden. In die bestanden staan kentekens waarop bijvoorbeeld openstaande boetes/belastingschulden zijn geregistreerd of kentekens die toebehoren aan verdachten die worden gezocht in het kader van opsporingsonderzoeken. Voorts kan dit ingezet worden voor het opsporen van onverzekerde of gestolen voertuigen.

6 Meerwaarde volgens ondernemers

Om inzicht te krijgen in de meerwaarde van cameratoezicht volgens ondernemers is gesproken met twee ondernemers die beiden een horecagelegenheid hebben op de Korenmarkt. Een van de ondernemers is daarnaast vertegenwoordiger van het bestuur Korenmarkt en de ondernemersvereniging.

6.1 Meerwaarde cameratoezicht

Preventieve werking

Cameratoezicht is volgens de ondernemers heel belangrijk voor de veiligheid in het horecaconcentratiegebied. Ze hebben zelf ook cameratoezicht in hun zaken. Bezoekers en ook portiers weten dat en het werkt preventief. De preventieve werking is er niet als er drank en drugs in het spel zijn: "dan denkt niemand meer na."

Op heterdaad arrestaties en sneller oplossen van misdrijven

Door cameratoezicht kunnen er meer op heterdaad arrestaties verricht worden. Bijvoorbeeld zakkenrollers of lastige klanten.

Veiligheid en gevoel van veiligheid voor ondernemers, personeel en klanten

De ondernemers noemen het een veilig idee dat er cameratoezicht is. Er zijn incidenten (gooien met kaarsen) en geweldsdelicten. Personeel, klanten en ook portiers voelen zich volgens hen veiliger met cameratoezicht. Veel incidenten vinden plaats voor de deur van horecagelegenheden, omdat mensen er niet in mogen.

Waarheidsvinding/bewijslast

Camera’s zijn volgens de ondernemer ook heel nuttig bij de waarheidsvinding: wat is er precies gebeurd? Ondernemers geven aan dat het voor hen vaak niet duidelijk is wat er wel of niet op beeld staat. Kort geleden was er een geval van diefstal van koper en zink. Hier is geen aangifte van gedaan.
Beelden worden bewaard en kunnen worden teruggekeken. Bij de ondernemers bestaat de behoefte om eens een keer een kijkje te nemen bij de operators zodat zij ook eens "in het echt" kunnen zien wat de operators wel/niet zien.

Sneller ingrijpen van politie mogelijk door cameratoezicht

De politie houdt in de gaten wat er gebeurt tijdens uitgaansavonden. Ze zien daardoor veel. De politie is er daardoor snel bij als er iets aan de hand is. Cameratoezicht is ook echt van toegevoegde waarde bij drukke evenementen zoals Koningsdag voor crowdcontrol. Door cameratoezicht kan ingegrepen worden als het ergens te druk wordt in het horecaconcentratie-gebied.

6.2 Geen nadelige effecten

De ondernemers zien geen nadelige effecten van cameratoezicht. Alleen vinden ze het vreemd dat er geen parasols uitgeklapt mogen worden op Koningsdag vanwege de camera's en geen versieringen opgehangen met feestdagen.

Navraag bij de adviseur veiligheid gemeente Arnhem leert ons dat parasols eigenlijk nooit wenselijk zijn i.v.m. belemmering van het zicht op de ingang. Maar uit coulance-overwegingen

wordt het toch toegestaan. Koningsdag is extreem druk met speciale veiligheidsmaatregelen en daarin past het dat parasols dan weg moeten.

6.3 Samenwerking

Goede samenwerking met politie

De ondernemers zijn zeer te spreken over de samenwerking met de politie. Zeker met de wijkagent is er een kort lijntje. Ze zijn heel blij met haar. Als er iets is kunnen ze altijd bij haar terecht en worden zaken goed afgehandeld. De wijkagent heeft ook veel contact met de portiers. Door de Korenmarkttelefoon hebben ondernemers heel snel contact met het Openbare Orde Team tijdens uitgaansavonden

Goede samenwerking met de gemeente

De samenwerking met de gemeente is goed, maar hangt wel af van met wie je te maken hebt. Met de ene persoon hebben ze betere ervaring dan met de andere.
Er is ook goed contact met Bureau Discriminatie vanwege toelatingsbeleid horecagelegenheden. Als bezoekers het niet eens zijn met een weigering krijgen ze meteen het telefoonnummer van Bureau Discriminatie. Dit werkt goed.

6.4 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn?

Slecht voor de veiligheid in het gebied

Alle al eerder genoemde voordelen op het gebied van veiligheid en preventie vallen dan weg.

6.5 Verbeterpunten volgens de ondernemers

Over het algemeen zijn de ondernemers erg tevreden over het cameratoezicht. Verbeterpunten zouden kunnen zijn:

- uitleg waarom versieringen en parasols niet mogen vanwege de camera's.
- cameratoezicht uitbreiden naar de Blauwe Golven.

7 Bijlagen

7.1 Bijlage 1 Camera's in Arnhem

Video Observatie Systeem Gemeente Arnhem			
Aantal	**Straat**	**Aantal**	**Straat**
	Airborneplein	44	Kleine Oord
1	Eusebiusveste	45	Bakkerstraat
2	Fietstunnel Boulevard Heuvelink		**Korenmarkt**
3	Fietstunnel Stadskantoor	46	Molenstraat
4	Fietstunnel Walburgstraat	47	Korenstraat
5	Fietstunnel Rechtbank	48	Korenstraat
	Blikkenbioscoop/Roermondsplein	49	Korenmarkt
6	Nieuweplein	50	Korte Hoogstraat
7	Rijnstraat onder	51	Luthersestraat
8	Rijnstraat /Blikkenbios	52	Hoogstraat / Duizelsteeg
9	Rijnstraat Midden	53	Pauwstraat
10	Roermondsplein	54	Hoogstraat Boven
	Bruggen	55	Willemsplein-Korenstraat
11	John Frostbrug rechts	56	Korenmarkt
12	John Frostbrug links	57	Korenmarkt
13	Nelson Mandelabrug	58	Korenmarkt
14	Nelson Mandelabrug	59	Nieuwe-plein oost
15	John Frost-Waardmanspad		**Station AC**
16	John Frost-Malburgse Bandijk/Graslaan	60	Bus Terminal
17	John Frost-Malburgse Bandijk	61	Stationsplein
18	John Frost Graslaan	62	Stationsplein
	De Laar	63	Station Mac
19	Spoortunnel fietspad		**Station Zuid Parkeerplaats**
	Gelredome	64	Metamorfosenallee 1
20	Nijmeegseplein Gelredome	65	Metamorfosenallee 2
21	Nijmeegseplein Tunnel N		**Varkensstraat**
22	Nijmeegseplein Tunnel O	66	Tulkensteeg
23	Nijmeegseplein Tunnel Z	67	Muntenstraat
24	Nijmeegseplein Tunnel W	68	Luthersestraat
	Iriszorg	69	Hoogstraat onder
25	Remisestraat DOD - Bankjes	70	Hoogstraat
26	Remisestraat DOD - Voor	71	Luthersestraat
27	Remisestraat DOD - Parkeerplaats	72	Varkensstraat
	Jansplein/Jansplaats	73	Varkensstraat
28	Rozemarijnsteeg	74	Varkensstraat Grote Oord
29	Jansstraat	75	Luthersestraat
30	Janslangstraat		**Winkelstraat**
31	Janspoort	76	Vijzelstraat
32	Janspoort	77	Rijnstraat/ Mac Donalds
33	Janspoort	78	Vijzelstraat/Hendriksen
34	Jansplein - Ruiterstraat	79	Vijzelstraat/Bakkerstraat
35	Jansplein - La Paranda	80	Marienburgstraat
36	Janspoort Gele Rijders Plein	81	Ketelstraat
37	Jansstraat	82	Land van de Markt
38	Jansplaats	83	Roggestraat
39	Gele Rijders plein	84	Johnny van Doorn plein
40	Willemsplein	85	Musis Sacrum/Velperplein
	Kerkplein/Markt	86	Witte school
41	Bussluis Turfstraat	87	Witte school
42	Kerkplein	88	Witte school
43	Markt		

7.2 Bijlage 2 WBS-codes

WBS staat voor Wijk, Buurt, Subbuurt. Hieronder staan de officiële benamingen. Feitelijk gaat het om straat plus directe omgeving. Voorbeeld: Rijnstraat is het hele horecagebied.

WBS 100 = Markt

WBS 101 = Weverstraat

WBS 102 = Rijnstraat

WBS 103 = Janssingel

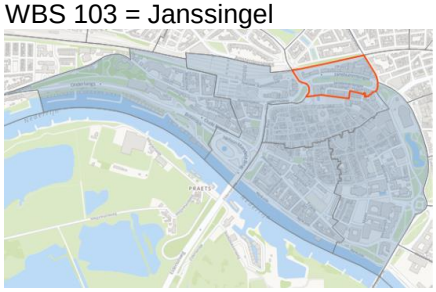

WBS 104 = Stationsplein

Staatsblad
van het Koninkrijk der Nederlanden

Jaargang 2016

130

Wet van 23 maart 2016 tot wijziging van de Gemeentewet in verband met de verruiming van de bevoegdheid van de burgemeester tot de inzet van cameratoezicht

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is wijzigingen aan te brengen in de Gemeentewet ter verruiming van de bevoegdheid van de burgemeester om in het kader van de handhaving van de openbare orde toezicht te houden in de publieke ruimte;
Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I

De Gemeentewet wordt gewijzigd als volgt:

A

Artikel 151c wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste lid wordt de zinsnede «te besluiten tot plaatsing van vaste camera's voor een bepaalde duur» vervangen door: te besluiten om voor een bepaalde duur camera's in te zetten.

2. De tweede volzin van het eerste lid vervalt.

3. Onder vernummering van het tweede en derde tot derde en vierde lid wordt na het eerste lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:
2. De burgemeester besluit met inachtneming van het in de verordening van de raad bepaalde:
a. binnen welk gebied, bestaande uit openbare plaatsen of andere voor een ieder toegankelijke plaatsen als bedoeld in het eerste lid, camera's worden ingezet;
b. voor welke duur de gebiedsaanwijzing plaatsvindt.

4. Na het vierde lid (nieuw) wordt een lid ingevoegd, luidende:

5. De burgemeester trekt het besluit, bedoeld in het eerste lid, in zodra de inzet van camera's niet langer noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de openbare orde.

5. Het vierde tot en met achtste lid (oud) worden vernummerd tot zesde tot en met tiende lid.

6. In het zesde lid (nieuw) wordt de zinsnede «een ieder die de desbetreffende openbare plaats betreedt» vervangen door: een ieder die het gebied, bedoeld in het tweede lid, onder a, betreedt.

7. Het achtste lid (nieuw) komt te luiden:
8. Ten behoeve van de handhaving van de openbare orde worden in het kader van het toezicht, bedoeld in het eerste lid, gegevens verwerkt.

8. In het negende lid (nieuw) wordt de zinsnede «bedoeld in het zesde lid» telkens vervangen door: «bedoeld in het achtste lid».

9. In het tiende lid, onder a, vervalt het woord: «vaste».

ARTIKEL II

1. Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.
2. Onze Minister van Veiligheid en Justitie zendt binnen vijf jaar na de inwerkingtreding van deze wet aan de Staten-Generaal een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van deze wet in de praktijk.

Lasten en bevelen dat deze wet in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministers, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Kamerstuk 33 582

Gegeven te Wassenaar, 23 maart 2016

Willem-Alexander

De Minister van Veiligheid en Justitie,
G.A. van der Steur

De Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
R.H.A. Plasterk

Uitgegeven de *zesde* april 2016

De Minister van Veiligheid en Justitie,
G.A. van der Steur

stb-2016-130
ISSN 0920 - 2064
's-Gravenhage 2016

D66 Arnhem GROENLINKS

AGENDERINGSVERZOEK

Voorzitter van de agendacommissie
Koningstraat 38
6811 DG Arnhem

Datum
05 februari 2019

Contact
Maarten Venhoek

Betreft

Agenderingsverzoek Cameratoezicht

Geachte Voorzitter,

Namens de fracties van D66 en GroenLinks doe ik een agenderingsverzoek voor de “Evaluatie Cameratoezicht 2018” welke het college in december naar de raad heeft gestuurd.

In juni 2018 heeft de fractie van D66 schriftelijke vragen gesteld over het cameratoezicht binnen de gemeente Arnhem. Deze zijn in juli 2018 door het college summier beantwoord met daarbij een verwijzing naar de evaluatie van het cameratoezicht die volgens het college op dat moment liep en direct na de zomer gepubliceerd zou worden. Na enkele malen herinneren en aandringen is deze evaluatie uiteindelijk pas in december 2018 naar de raad gestuurd.

In de schriftelijke vragen heeft D66 onder andere geïnformeerd naar het beleid dat het college hanteert om te beoordelen waar camera’s worden geplaatst en wanneer deze weer worden verwijderd. Noch in de beantwoording van de schriftelijke vragen, noch in de in december toegestuurde evaluatie is daarover iets terug te vinden.

De toegestuurde evaluatie van het cameratoezicht is hoofdzakelijk een weergave van niet onderbouwde gevoelens en wensdenken van OM, Politie en ondernemers. Een duidelijk beleids- en toetsingskader ontbreekt.

Het college geeft in de evaluatie aan mobiele camera’s te willen inzetten “op tijdelijke overlastplekken die net zo snel oppoppen als verdwijnen.” Er wordt ook gesproken over het steeds intelligenter worden van camera’s en dat hiervoor visie en beleid ontwikkeld moet worden. Op beide onderwerpen wordt verder geen beleids- of toetsingskader gegeven wanneer een mobiele en/of intelligente camera ingezet kan worden.

D66 Arnhem GROENLINKS

Tijdens het agenderingsverzoek willen wij graag met het college en de raadsfracties in gesprek over het beleids- en toetsingskader dat het college hanteert voor het inzetten van cameratoezicht. Ook willen wij graag met het college in gesprek over de verhouding tussen de effectiviteit van het cameratoezicht in relatie tot de negatieve aspecten van cameratoezicht. Tot slot zouden wij graag willen praten over een goede onderbouwing van de evaluatie van het cameratoezicht zodat de raad gefundeerd kan oordelen of het huidige aantal camera's adequaat is of niet.

Met vriendelijke groet,

Maarten Venhoek (D66)
Joël van der Loo (GroenLinks)

Aan de gemeenteraad

Datum : 4 december 2018
Zaaknummer : 312434
Contactpersoon : Viola Mistrate Haarhuis
Telefoonnummer : 026 3772533

Onderwerp: Evaluatie cameratoezicht

Geachte voorzitter en leden,

Hierbij bied ik u de evaluatie van het cameratoezicht in Arnhem aan.

Art. 2.9.1 van onze APV regelt dat ik overeenkomstig art. 151c Gemeentewet vaste camera's kan plaatsen ten behoeve van toezicht op openbare plaatsen. Sinds 2000 is een systeem van cameratoezicht in Arnhem operationeel. Op 1 januari 2019 loopt de termijn af van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht. Dit betekent dat ik voor 1 januari 2019 een nieuw besluit moet nemen over de voortzetting van het cameratoezicht. Dat gebeurt in overleg met het Openbaar Ministerie en de Politie (samen de lokale driehoek).

Het gebied met cameratoezicht in Arnhem strekt zich uit van de Korenmarkt/Jansplaats met omliggende straten tot de aanlooproutes naar de binnenstad en de schil daaromheen (Airborneplein, Arnhem Centraal en de passages naar Arnhem-Zuid, de Nelson Mandelabrug en de John Frostbrug). Er zijn ook nog gemeentelijke camera's buiten dit gebied. In totaal hangen er 88 camera's in Arnhem.

Het doel van cameratoezicht is o.a. het voorkomen en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde in het uitgaansgebied. Cameratoezicht moet evenredig zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of het doel niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit). In Arnhem worden de camerabeelden alleen tijdens de risico-uren op de uitgaansavonden in het uitgaansgebied permanent uitgekeken door operators, die rechtstreeks contact hebben met het Openbare Orde Team van de politie. De politie kan hierdoor vroegtijdig ingrijpen vóórdat openbare ordeverstoringen en vechtpartijen zich ontwikkelen en uit de hand lopen. Geregeld worden onregelmatigheden hierdoor in de kiem gesmoord. De beelden worden twee weken bewaard. Indien strafbare feiten hebben plaats gevonden kunnen deze beelden achteraf uitgelezen worden en dragen ze zo bij aan de opsporing en vervolging. Dit gebeurt na een toets van het OM.

In 2010 is de werking van dit systeem geëvalueerd en hierbij ontvangt u een geactualiseerde evaluatie voor 2018 die is opgesteld in samenwerking met de veiligheidspartners. Daarbij is gekeken naar de

veiligheidssituatie en de meerwaarde van het cameratoezicht. Deze bijdrage is echter moeilijk kwantificeerbaar te maken aangezien camera's bijdragen aan het bestrijden van openbare orde problemen en opsporing en vervolging, maar hierin nooit het enige instrument zijn. De conclusie en gevoelen uit de evaluatie is dan ook dat het camerasysteem een wezenlijke bijdrage levert aan, en bijkans onmisbaar is voor, de handhaving van de openbare orde en de opsporing van strafbare feiten.

De inzet van cameratoezicht en de wetgeving daaromtrent is aan ontwikkeling onderhevig. Enkele vaste camera's worden momenteel niet meer noodzakelijk geacht en de beelden daarvan worden niet meer uitgelezen. Want de onveilige situatie of het gevoel van onveiligheid bleek vaak van tijdelijke aard. Nu de wetgeving mogelijkheden biedt voor mobiel cameratoezicht, valt de inzet van deze camera's in dergelijke situaties, te overwegen. Ik kom daarvoor in het eerste kwartaal van 2019 met een voorstel richting uw raad. Om gebruik te maken van mobiele camera's is namelijk een wijziging van de APV nodig.
Verder is het vaste camerasysteem als geheel conform de norm afgeschreven in 2020 en aan vervanging toe. Het benodigde budget voor reguliere vervanging is opgenomen in de investeringsplanning van de Connectie.

Aangezien het huidige aanwijzingsbesluit geldig is tot 1 januari 2019, ben ik van plan dit aanwijzingsbesluit te verlengen van 1 januari 2019 tot 1 januari 2020, in afstemming met het OM. Een beslissing over een volgende termijn volgt nadat de omvang en vorm van het nieuwe camerasysteem bekend is.

Uiteraard blijf ik u op de hoogte houden van de relevante ontwikkelingen.

Hoogachtend,

A. Marcouch
Burgemeester

Bijlage(n)
- Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018

Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht 2018

November 2018

Colofon:
Gemeente Arnhem
Afdeling Onderzoek en Statistiek
Daniëlle van Haard en Peter Bisseling
Telefoonnummer: (026) 377 4784
E-mailadres: onderzoek@arnhem.nl

www.arnhem.nl/onderzoekencijfers

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave 1
Samenvatting, conclusie en aanbevelingen 2
1 Inleiding 4
1.1 Achtergrond 4
1.2 Doelstelling onderzoek 4
1.3 Onderzoek 2018 in relatie tot onderzoek 2016 5
2 Cameratoezicht in Arnhem 6
2.1 Beschrijving cameratoezicht 6
2.2 Taken en rollen van verschillende partijen in cameratoezicht 8
3 Veiligheid in Arnhem en in het cameragebied 9
3.1 Objectieve veiligheid: geregistreerde geweldsmisdrijven 9
3.2 Incidenten in het cameragebied 10
3.3 Subjectieve veiligheid 13
4 Cameratoezicht volgens de politie 15
4.1 Meerwaarde cameratoezicht 15
4.2 Succesfactoren 16
4.3 Kanttekeningen 16
4.4 Camera's buiten het uitgaansgebied 17
4.5 Samenwerking 18
4.6 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn? 18
4.7 Verbeterpunten 18
5 Meerwaarde volgens het Openbaar Ministerie 19
5.1 Meerwaarde cameratoezicht 19
5.2 Randvoorwaarden 20
5.3 Camera's buiten het uitgaansgebied 20
5.4 Samenwerking 20
5.5 Verbeterpunten 21
6 Meerwaarde volgens ondernemers 22
6.1 Meerwaarde cameratoezicht 22
6.2 Geen nadelige effecten 22
6.3 Samenwerking 23
6.4 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn? 23
6.5 Verbeterpunten volgens de ondernemers 23
7 Bijlagen 24
7.1 Bijlage 1 Camera's in Arnhem 24
7.2 Bijlage 2 WBS-codes 25

Samenvatting, conclusie en aanbevelingen

Aanleiding

In Arnhem loopt op 1 januari 2019 de termijn af van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht. Dit betekent dat de burgemeester voor 1 januari 2019 een nieuw besluit moet nemen over de voortzetting van het cameratoezicht. Dat gebeurt in overleg met het Openbaar Ministerie en de Politie (samen de lokale driehoek).
Het doel van cameratoezicht is o.a. het voorkomen en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde in het uitgaansgebied. Cameratoezicht moet evenredig zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of het doel niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit).
Voor een goede besluitvorming is een evaluatie van het cameratoezicht gewenst waarbij vooral gekeken wordt naar de veiligheidssituatie en de meerwaarde van cameratoezicht.

Afbakening

Het gebied met cameratoezicht in Arnhem strekt zich uit van de Korenmarkt/Jansplaats met omliggende straten tot de aanlooproutes naar de binnenstad en de schil daaromheen (Airborneplein, Arnhem Centraal en de passages naar Arnhem-Zuid, de Nelson Mandelabrug en de John Frostbrug). Er zijn ook nog gemeentelijke camera's buiten dit gebied. In totaal hangen er 88 camera's in Arnhem.
In Arnhem worden de camerabeelden tijdens de risico-uren op de uitgaansavonden in het uitgaansgebied permanent uitgekeken door operators, die rechtstreeks contact hebben met het Openbare Orde Team van de politie. De beelden worden twee weken bewaard.

Objectieve veiligheid

Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven is in Arnhem gedaald van 2.025 in 2005 naar 1.230 in 2017, per 1.000 inwoners zijn dat er 8. De daling is sterker dan in Nederland. Ondanks die daling is dit aantal nog altijd hoger dan in vergelijkbare steden.

Incidenten in het cameragebied

Het aantal geselecteerde incidenten nam in Arnhem in 5 jaar af van 5.200 naar 4.400. De daling is te zien in elk deel van het uitgaansgebied, maar ook in elk deel van de avond/nacht. Opvallend is dat nu ook sinds twee jaar een daling te zien is tussen 5.00-7.00u want op die tijd was tot 2015 nog sprake van een flinke stijging. Wat de oorzaak is van die algehele daling is niet 1 op 1 vast te stellen maar het past wel in het beeld dat volgens de politie in het hele land te zien is. Ook de sluiting van een aantal horecagelegenheden in 2014/2015, die veel overlast bezorgden, zou "meegeholpen" kunnen hebben. Cameratoezicht zal ongetwijfeld ook meespelen, maar een causaal verband is lastig aan te tonen. Dan zou je de camera's enige tijd moeten uitschakelen om het effect te meten, maar dat lijkt ook niet wenselijk.

Subjectieve veiligheid

Het rapportcijfer voor veiligheid is voor alle Arnhemmers gelijk gebleven (6,6), maar in het Centrum afgenomen van 6,4 naar 6,2.

Van de Centruminwoners voelt 45% zich wel eens onveilig in Arnhem. In 2015 was dat nog 35%. Voor alle Arnhemmers is dat 36%.
Als we kijken naar (on-)veiligheid in de eigen buurt zien we hetzelfde beeld. Het aantal inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt is 41% in het Centrum en 28% in Arnhem. Het gevoel van onveiligheid in de eigen buurt is in het Centrum meer toegenomen dan in Arnhem. Cameratoezicht draagt bij aan een gevoel van veiligheid voor 41% van de Arnhemmers.

De mening over cameratoezicht volgens Politie, Openbaar Ministerie en ondernemers

Als **meerwaarde** worden vooral genoemd:
- Heterdaad arrestaties
- Bewijsmiddel in een rechtszaak (objectief)
- Door snel ingrijpen wordt escalatie voorkomen
- Preventieve werking, vooral bij autodelicten en zakkenrollen (geldt niet voor geweldsdelicten, die vaak een impulsief karakter hebben)
- Veiligheid van publiek, agenten en horecapersoneel
- Crowdcontrol

Als **kanttekeningen** worden vooral genoemd:
- Verplaatsingseffecten
- Camera's registreren niet alles (geen geluid)
- Kan schijnveiligheid scheppen: (een deel van) het publiek denkt dat alle camera's 24/7 live worden uitgekeken
- Inbreuk op privacy
- Hoge kosten (het live-uitkijken van beelden is arbeidsintensief)

Enkele **verbeterpunten/wensen**:
- Meer camera's net buiten horecagebied
- Meer operators (minder kwetsbaar)
- Incidenten per camera meten (betere onderbouwing noodzaak van een bepaalde camera)
- Meer tijdelijke en mobiele camera's

Conclusie en aanbevelingen
Alle partijen in de driehoek zijn het er over eens: camera's zijn onmisbaar geworden als het gaat om veiligheid, niet alleen voor het uitgaanspubliek, maar ook voor de agent op straat en het horecapersoneel. Dat er kanttekeningen (o.a. privacy) geplaatst kunnen worden en dat het systeem zijn beperkingen kent, doet daar niets aan af.
Een direct verband aantonen tussen dalend aantal geselecteerde incidenten en het gebruik van camera's is lastig. Bij "heterdaadjes" is dat wel vaak aantoonbaar, vooral als de operator actief optreedt en de politie stuurt naar de plek waar een incident dreigt. Feit is wel dat het aantal geweldsdelicten in de periode dat er cameratoezicht is ingesteld, is gedaald.
De algehele conclusie is dat cameratoezicht een significante bijdrage levert aan het handhaven van de openbare orde en veiligheid in het bewakingsgebied en het opsporen van strafbare feiten. Aanbeveling is wel om gebruik te gaan maken van mobiele camera's in aanvulling op het vaste systeem om zo nog proportioneler gebruik te maken van camera-inzet.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Op 1 maart 1999 heeft de gemeenteraad besloten om in de binnenstad van Arnhem, vooral in het uitgaansgebied en de aanlooproutes daar naartoe, alsmede rondom Gelredome, cameratoezicht in te stellen. Sinds mei 2000 is het systeem operationeel.

Het hoofddoel van het cameratoezicht in Arnhem is het voorkomen van en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde in het uitgaansgebied. Daarnaast moet het een bijdrage leveren aan het opsporen en vervolgen van strafbare feiten in het cameragebied. Het uiteindelijke doel van het cameratoezicht is het vergroten van de objectieve en subjectieve veiligheid in het uitgaansgebied.

In Arnhem loopt op 1 januari 2019 de termijn af van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht. Dit betekent dat de burgemeester een nieuw aanwijzingsbesluit moet nemen, in overleg met de Lokale Driehoek, over de voortzetting van het cameratoezicht (artikel 2.9.1 APV) na 1 januari 2019.
Artikel 151c van de gemeentewet stelt dat het cameratoezicht evenredig moet zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of dit doel, i.c. de handhaving van de openbare orde, niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit).

De eisen van proportionaliteit en subsidiariteit verlangen dat periodiek moet worden beoordeeld of de doelstelling(en) die aan het plaatsen van de camera’s ten grondslag hebben gelegen, zijn gerealiseerd en of er nog langer een noodzaak bestaat voor cameratoezicht. Daarom geldt plaatsing van camera's voor bepaalde duur.

De vorige evaluatie die is aangeboden aan de Raad is van 2010. Dit voorliggende rapport borduurt voort op het rapport uit december 2016 "Evaluatie gemeentelijk cameratoezicht". Mede gezien het feit dat de huidige regeling op 1 januari 2019 afloopt willen we met dit rapport de Raad informeren over de stand van zaken.

1.2 Doelstelling onderzoek

Om te kunnen vaststellen of er nog langer een noodzaak is voor continuering van cameratoezicht in het uitgaansgebied van Arnhem worden de volgende vragen onderzocht:

- Hoe werkt cameratoezicht in Arnhem?
- Hoe is het gesteld met de veiligheidssituatie in de binnenstad/het uitgaansgebied?
- Wat is de meerwaarde van cameratoezicht volgens betrokken professionals?

Het onderzoek moet inzicht geven in:

1. de stand van zaken op het gebied van veiligheid in het cameragebied en waar mogelijk ontwikkelingen daarin aangeven.
2. de meerwaarde van cameratoezicht voor de professionals als politie, openbaar ministerie en ondernemers in het uitgaansgebied.

Het onderzoek richt zich vooral op de meerwaarde van cameratoezicht op de pro-actie (ondersteuning van optreden van politie op straat en efficiëntie en effectiviteit van inzet politie op straat) en repressie van de politie. Er is ook aandacht voor de privacy.

De evaluatie gaat in op het totaal van camera's in het kader van de openbare orde in de binnenstad en andere gebieden, niet op alle individuele camera's. Het betreft de binnenstad, de aanlooproutes, de schil eromheen: Airborneplein, Arnhem Centraal, de passages (bruggen) naar Arnhem Zuid, bij Station Zuid en fietstunnels bij de Laar en Gelredome en de Witte School.

1.3 Onderzoek 2018 in relatie tot onderzoek 2016

Bij de opstelling van dit rapport is dankbaar gebruik gemaakt van het door collega's opgestelde rapport uit 2016. Vormgeving en hoofdstukindeling zijn nagenoeg gelijk gebleven.
Tijdens de interviews die we in september 2018 hebben afgenomen bleek al snel dat de mening over cameratoezicht onveranderd positief is. We hebben gesproken met drie medewerkers van de politie (dezelfde als in 2016), twee vertegenwoordigers van de ondernemers/horeca (andere dan in 2016) en er is contact geweest met het Openbaar Ministerie. In 2016 is een schriftelijk interview afgenomen met het OM. Uit het recente contact met het OM is ons bevestigd dat wat het OM betreft niets aan wat toen gezegd is hoeft te worden bijgesteld. We hebben daarom de tekst aangaande het OM nagenoeg ongewijzigd overgenomen uit het vorige rapport.

Naast de interviews is in deze evaluatie gebruik gemaakt van de volgende cijfers:

- objectieve veiligheid: politiecijfers over 2016 en 2017 zijn ontvangen in september 2018
- actuele cijfers over veiligheid van www.waarstaatjegemeente.nl
- subjectieve veiligheid: cijfers en conclusies afkomstig uit het rapport "Leefbaarheid & Veiligheid in de buurt 2017" van extern bureau I&O Research. Het rapport cameratoezicht 2016 was gebaseerd op het rapport "Leefbaarheid en Veiligheid in Arnhem en de wijken 2015" opgesteld door afdeling Onderzoek & Statistiek, gemeente Arnhem.

2 Cameratoezicht in Arnhem

2.1 Beschrijving cameratoezicht

Het begin

Op 1 maart 1999 heeft de gemeenteraad besloten om in de binnenstad van Arnhem, vooral in het uitgaansgebied en de aanlooproutes daar naar toe, cameratoezicht in te stellen om de openbare orde te handhaven. Sinds mei 2000 is het systeem operationeel.

Nieuw aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht voor bepaalde duur

Cameratoezicht vindt altijd plaats voor bepaalde duur. Dit is geregeld in artikel 151c lid 1 van de gemeentewet. In Arnhem loopt - zoals besloten door de burgemeester - op 1 januari 2019 de termijn van het aanwijzingsbesluit voor cameratoezicht af. Dit betekent dat de burgemeester een nieuw aanwijzingsbesluit moet nemen over de voortzetting van het cameratoezicht (artikel 2.9.1 APV).

Doel gemeentelijk cameratoezicht

Het hoofddoel van het cameratoezicht in Arnhem is het voorkomen van en terugdringen van geweldsdelicten en verstoringen van de openbare orde, vooral in het uitgaansgebied. Daarnaast moet het een bijdrage leveren aan het opsporen en vervolgen van strafbare feiten in het cameragebied. Het uiteindelijke doel van het cameratoezicht is het vergroten van de veiligheid.

Noodzaak cameratoezicht voor handhaving openbare orde

Artikel 151c van de gemeentewet stelt dat uitvoeren van cameratoezicht op openbare plaatsen noodzakelijk moet zijn voor de handhaving van de openbare orde. Het cameratoezicht moet evenredig zijn in relatie tot het doel (proportionaliteit) en er moet worden bezien of dit doel, i.c. de handhaving van de openbare orde, niet op een minder ingrijpende wijze kan worden geëffectueerd (subsidiariteit).
De eisen van proportionaliteit en subsidiariteit verlangen dat periodiek moet worden beoordeeld of de doelstellingen die aan het plaatsen van de camera’s ten grondslag hebben gelegen, zijn gerealiseerd en of er nog langer een noodzaak bestaat voor cameratoezicht. Daarom is een actuele evaluatie gewenst.

Cameragebied

Het gebied met cameratoezicht in Arnhem strekt zich uit van de Korenmarkt/Jansplaats met omliggende straten tot de aanlooproutes naar de binnenstad en de schil daaromheen (Airborneplein, Arnhem Centraal en de passages naar Arnhem-Zuid, de Nelson Mandelabrug en de John Frostbrug). Op het kaartje zijn de cameralocaties in de binnenstad aangegeven. Er zijn ook nog gemeentelijke camera's buiten dit gebied. Zo hangen er camera's in de fietstunnels bij Gelredome (in gebruik bij evenementen), bij Station Zuid en bij een fietstunneltje in De Laar. In totaal hangen er 88 camera's in Arnhem. In de bijlage is een overzicht van de locaties te zien.

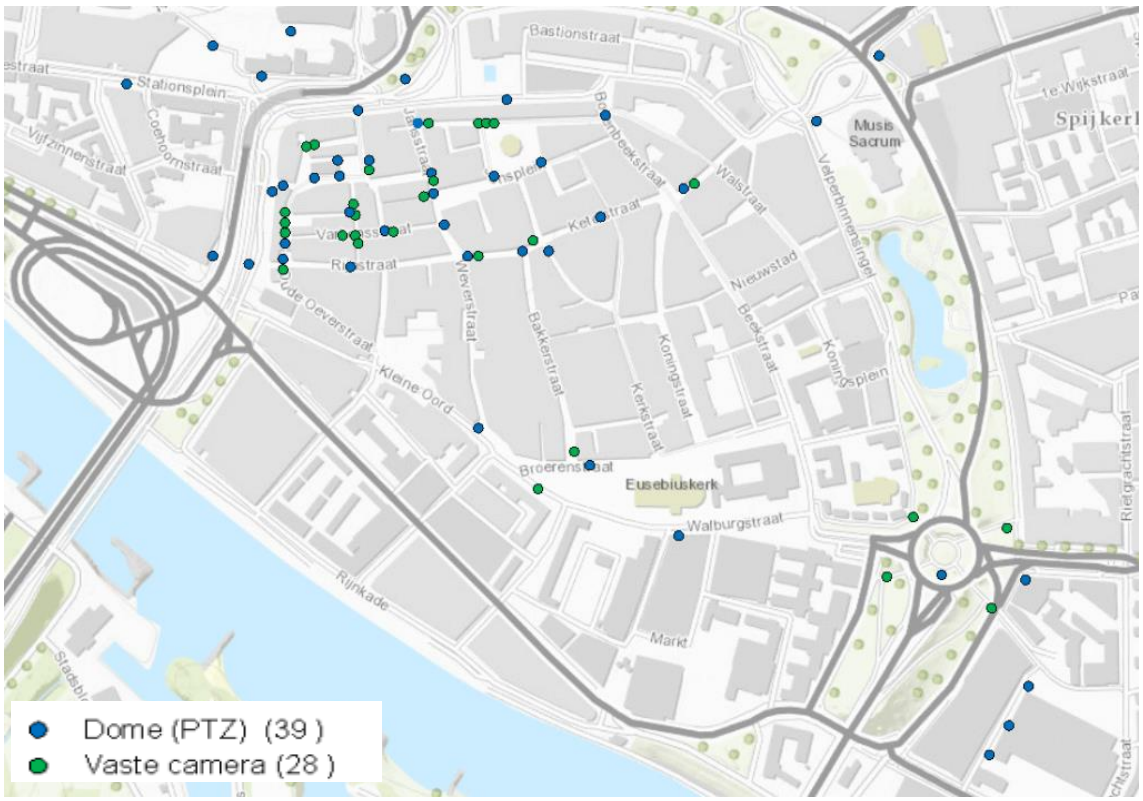

Figuur 1: gemeentelijke camera's in binnenstad 2018 Bron: Politie

Soorten camera's

Er zijn twee soorten camera's binnen de gemeente:

1. vaste camera's: deze zijn op een vaste positie gericht.
2. pan-tilt-zoom (PTZ-) camera's. Deze kunnen op afstand bediend worden. Ze kunnen draaien, kantelen en inzoomen.

Uitkijken van camerabeelden

In Arnhem worden de camerabeelden tijdens risico-uren op de uitgaansavonden (vrijdag en zaterdag) in het uitgaansgebied permanent uitgekeken door camerabedieners van de brandweer en de politie. Deze camerabediener observeert en staat daarbij in (wederzijds) contact met het Openbare Orde Team van de Politie. Het permanent uitkijken van de beelden is noodzakelijk om preventief en proactief te kunnen optreden: het voorkomen of in de kiem smoren van incidenten en het helpt bij het op heterdaad arresteren van daders.

Opvragen van opgenomen beelden

De camerabeelden worden allemaal opgenomen en voor een periode van twee weken bewaard op de servers van de gemeente Arnhem. De politie kan deze camerabeelden in opdracht van het Openbaar Ministerie opvragen als sprake is van een ernstig strafbaar feit. Dit is vooral van belang om daders achteraf op te sporen of te kunnen veroordelen.

2.2 Taken en rollen van verschillende partijen in cameratoezicht

In onderstaande figuur staan de verschillende taken en rollen van partijen bij cameratoezicht. Burgermeester, Officier van justitie en politie vormen samen de lokale driehoek.

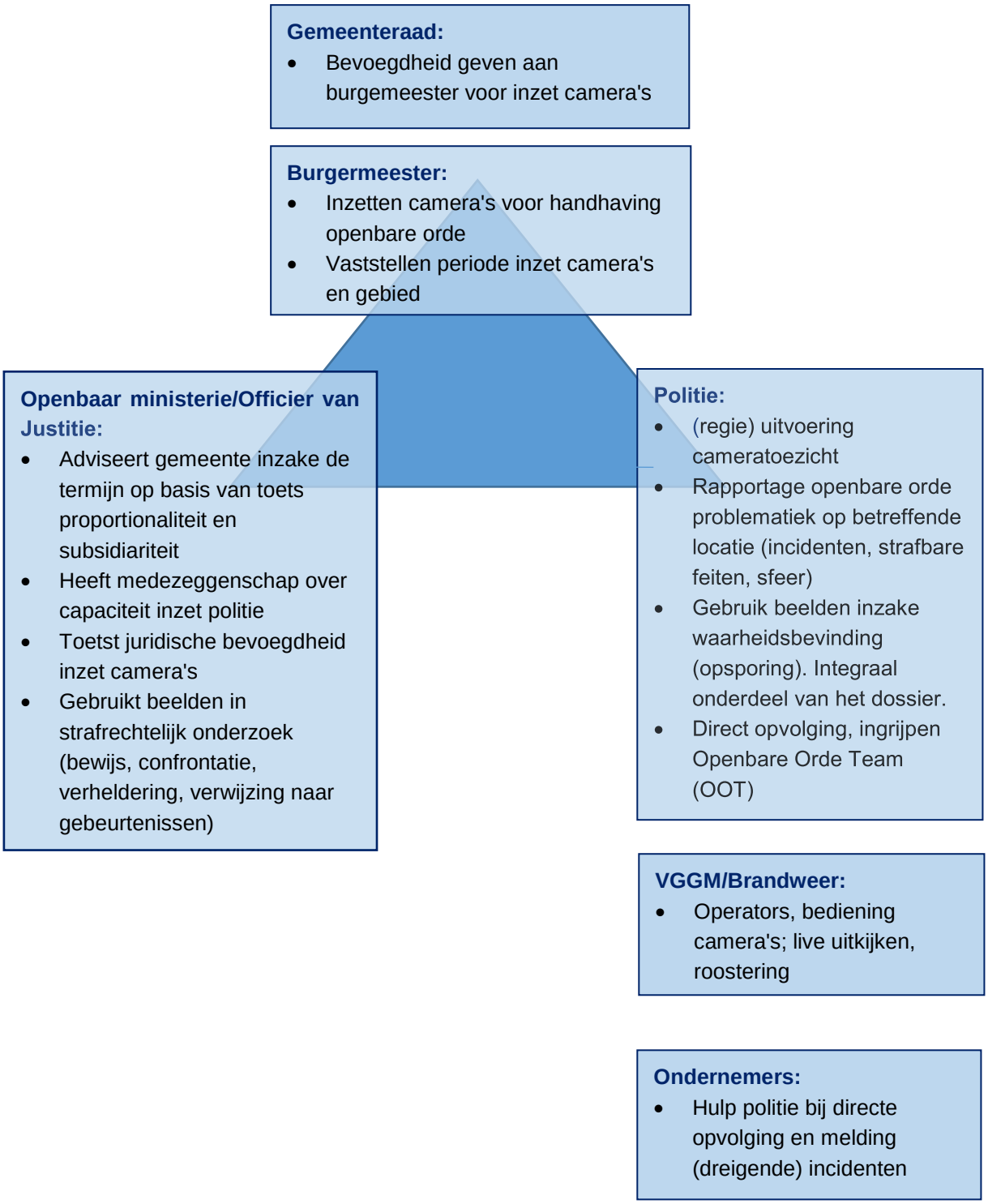

3 Veiligheid in Arnhem en in het cameragebied

Cameratoezicht is een middel dat ingezet kan worden voor de veiligheid. In dit hoofdstuk staat daarom de objectieve en subjectieve veiligheid centraal. In Arnhem als geheel en in het cameragebied in het bijzonder. Daarnaast gaat dit hoofdstuk in op de vraag wat het effect van cameratoezicht is op de veiligheidsbeleving van inwoners.

3.1 Objectieve veiligheid: geregistreerde geweldsmisdrijven

Aantal geregistreerde geweldsmisdrijven daalt, maar is nog steeds hoog in Arnhem

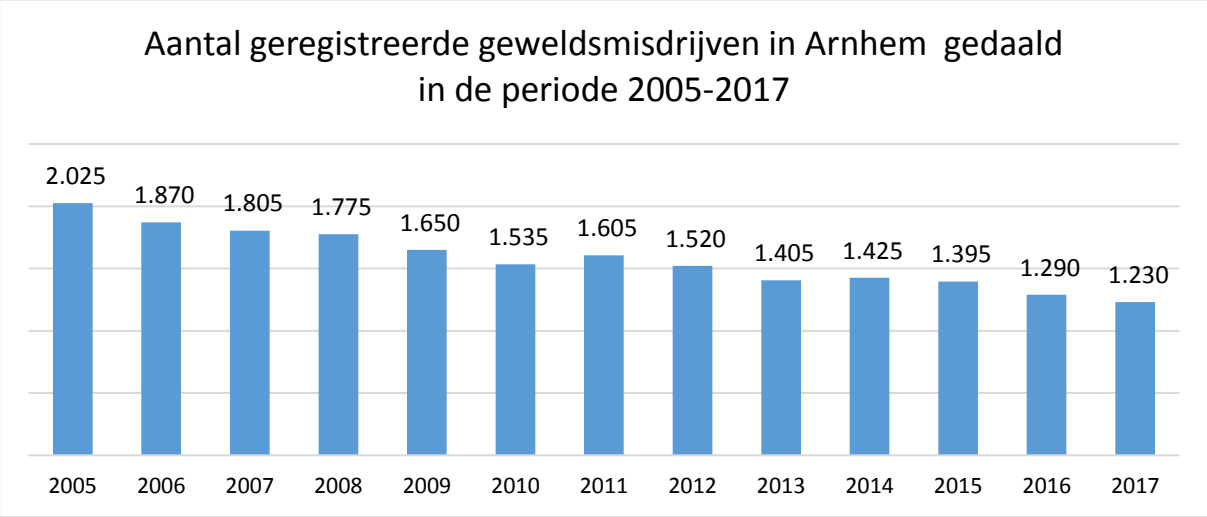

Figuur 2: Bron CBS

Het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven in Arnhem is gedaald van 2.025 in 2005 naar 1.230 in 2017. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling etc.)

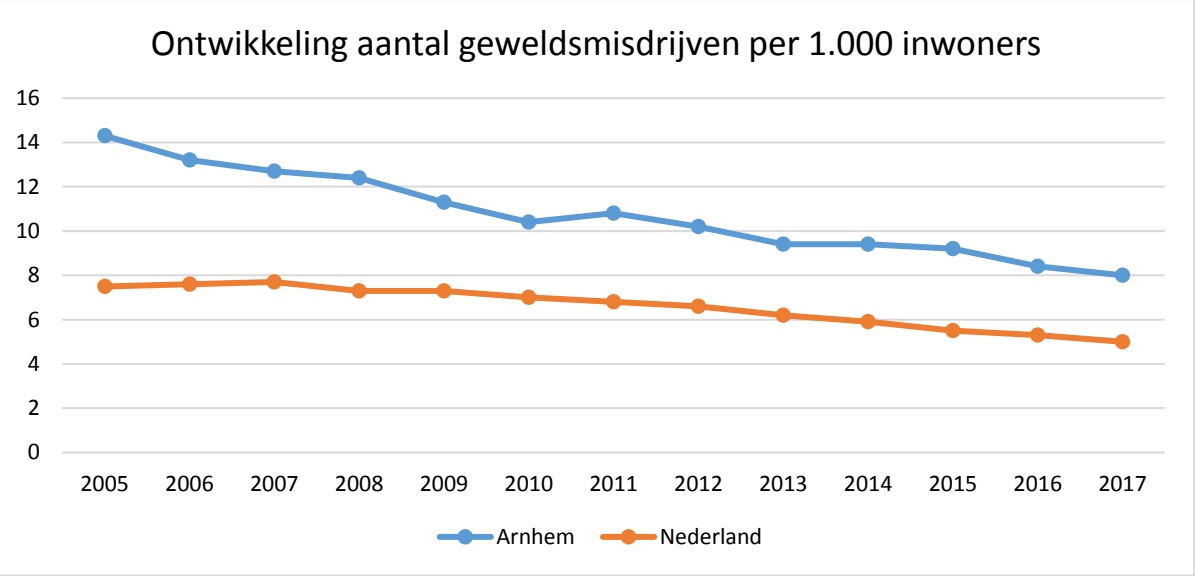

Figuur 3: Bron CBS

In Arnhem is het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners sterker gedaald dan in Nederland.

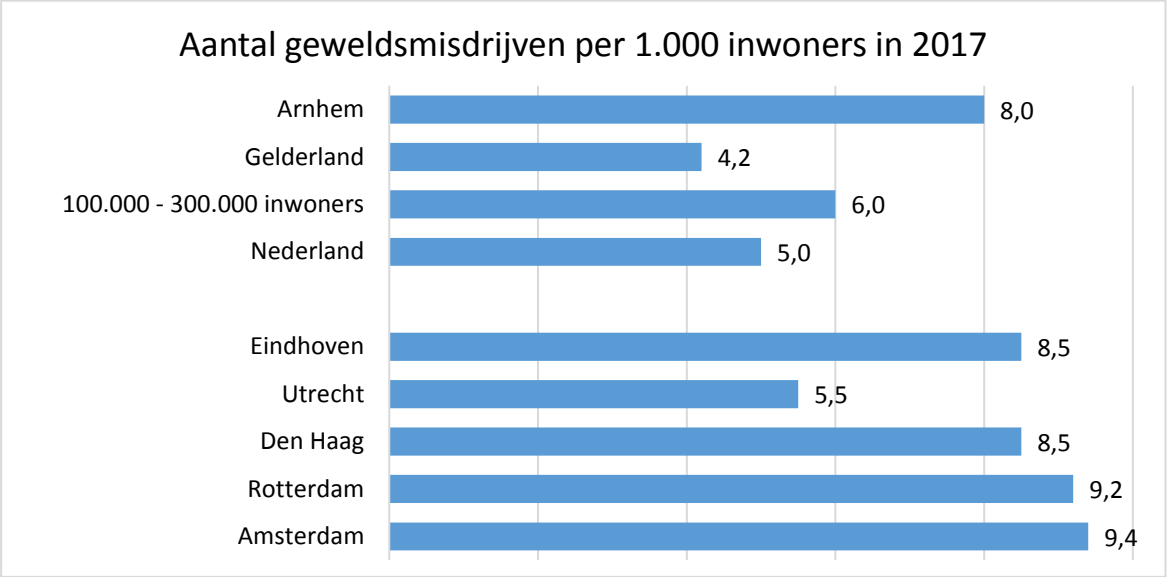

Figuur 4: Bron CBS

Ondanks de daling is het aantal geregistreerde geweldsmisdrijven in Arnhem nog altijd hoger dan in steden van vergelijkbare omvang (100.000-300.000). Arnhem is vergelijkbaar met de top-5 grote steden, met uitzondering van Utrecht.

3.2 Incidenten[1] in het cameragebied

Ruim 4.000 geselecteerde incidenten in 2017 in Arnhem

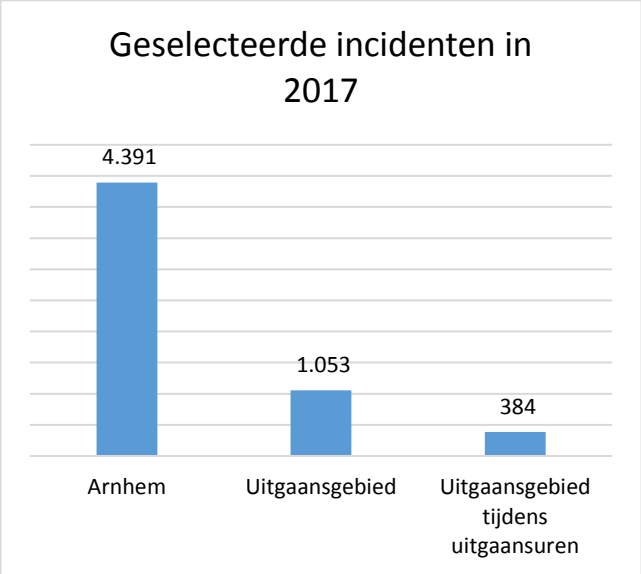

Figuur 5 Bron: Politie

Incidenten vinden voor een groot deel plaats in het uitgaansgebied. Dit blijkt uit de uitgaansmonitor van de politie. Hiervoor is een aantal incidenten geselecteerd. Bij geselecteerde incidenten moet men vooral denken aan bedreiging, belediging, eenvoudige mishandeling, openlijke geweldpleging (tegen personen), vechtpartij en vernieling. In 2017 vonden in geheel Arnhem 4.391 van die incidenten plaats

[1] Het aantal gestarte processen binnen het bronsysteem van de politie geeft het aantal incidenten weer. Dit kan bijvoorbeeld gaan om meldingen van burgers, een aangifte of strafbare gedragingen die de politie zelf constateert en registreert

waarvan 1.053 in het uitgaansgebied en 384 in het uitgaansgebied tijdens uitgaansuren (donderdag t/m zaterdag tussen 22.00 uur en 07.00 uur).

Het aantal geselecteerde incidenten in Arnhem nam in 5 jaar af met 15%

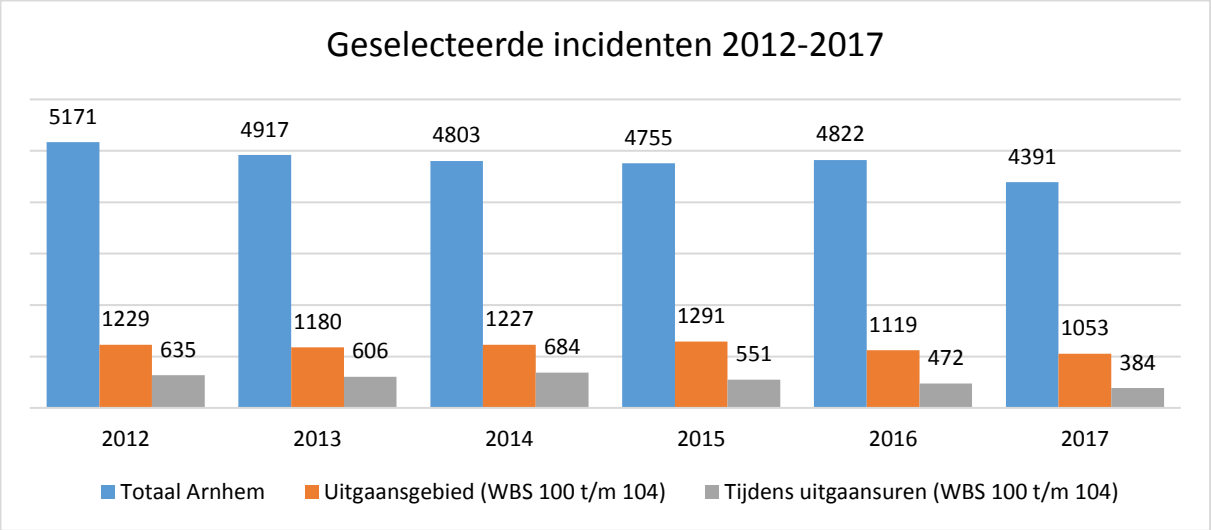

Figuur 6.Bron: Politie

Het aantal geselecteerde incidenten in geheel Arnhem is sinds 2012 afgenomen van 5.171 naar 4.391 in 2017. In 2016 was een kleine stijging te zien t.o.v. het jaar daarvoor maar de trend is dalend. In 5 jaar een daling van 15%.
Die daling wordt uiteraard grotendeels bepaald door de daling in het uitgaansgebied omdat daar nu eenmaal de meeste mensen samenkomen en de meeste camera's staan. De daling in het uitgaansgebied is 14% in 5 jaar. In bijlage 2 is een overzicht te zien van WBS 100 t/m 104; WBS is Wijk Buurt Subbuurt).
Beperken we ons tot de uitgaansuren (donderdag t/m zaterdag van 22.00 uur tot de volgende ochtend 7.00 uur) dan zien we zelfs een daling van 40%.

Sinds 2 jaar is er ook een daling van het aantal incidenten tussen 05.00-07.00 uur

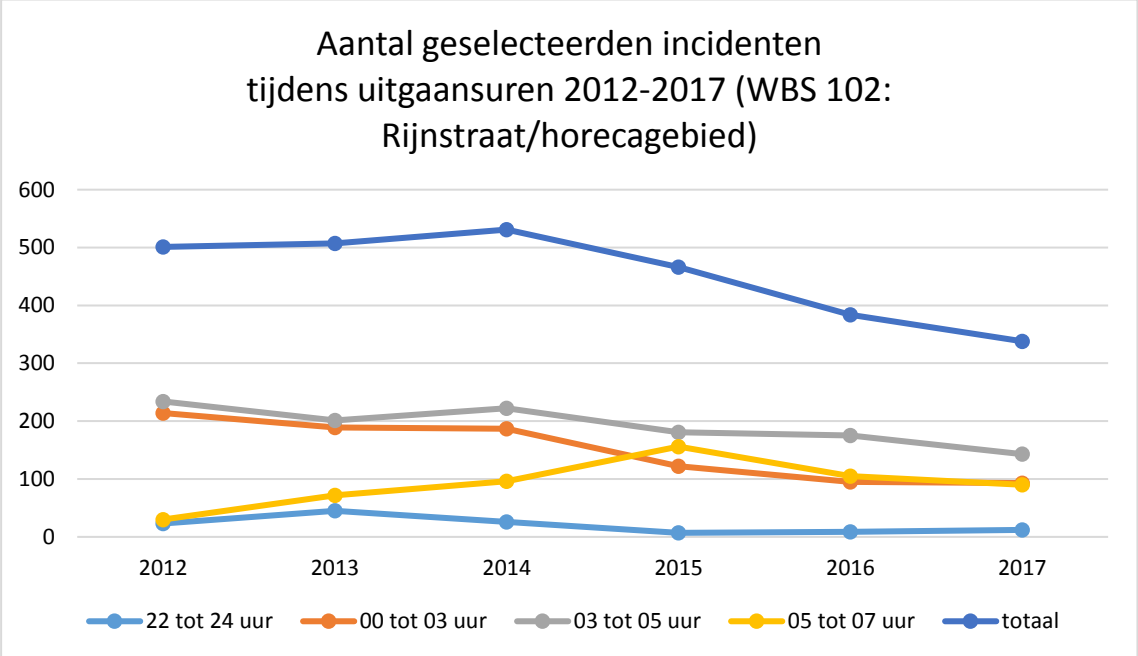

Figuur 7 Bron: Politie

Als we de uitgaansnacht opdelen in 4 tijdsvakken dan zien we over een periode van 5 jaar het volgende beeld:

- 22.00-24.00uur
  12 incidenten in 2017, bijna een halvering sinds 2012 (23) met een piek in 2013 van 45. De "vooravond" is het rustigste deel van de nacht, wat wel past in de trend dat het uitgaan steeds later begint.
- 0.00-03.00uur
  Het aantal incidenten vertoont een gestaag dalende lijn, ruim een halvering sinds 2012.
- 03.00-05.00uur
  Dit is het tijdvak met de meeste incidenten. Wellicht is dit mede verklaarbaar uit het feit dat jongeren uit omliggende gemeenten met vaste sluitingstijden hun plezier na die tijd in Arnhem gaan zoeken. We zien een gestage daling van het aantal incidenten sinds 2012 met een kleine opleving in 2014.
- 05.00-07.00uur
  Tot 2015 was in dit tijdvak sprake van een forse toename van 30 in 2012 naar 156 in 2015. In 2016 en 2017 is die trend doorbroken en daalt het aantal incidenten fors (90 in 2017).

In zijn totaliteit is over een periode van vijf jaar sprake van een daling van het aantal incidenten die zichtbaar is in alle periodes van de avond/nacht.

Daling vooral in WBS102 (horecagebied)

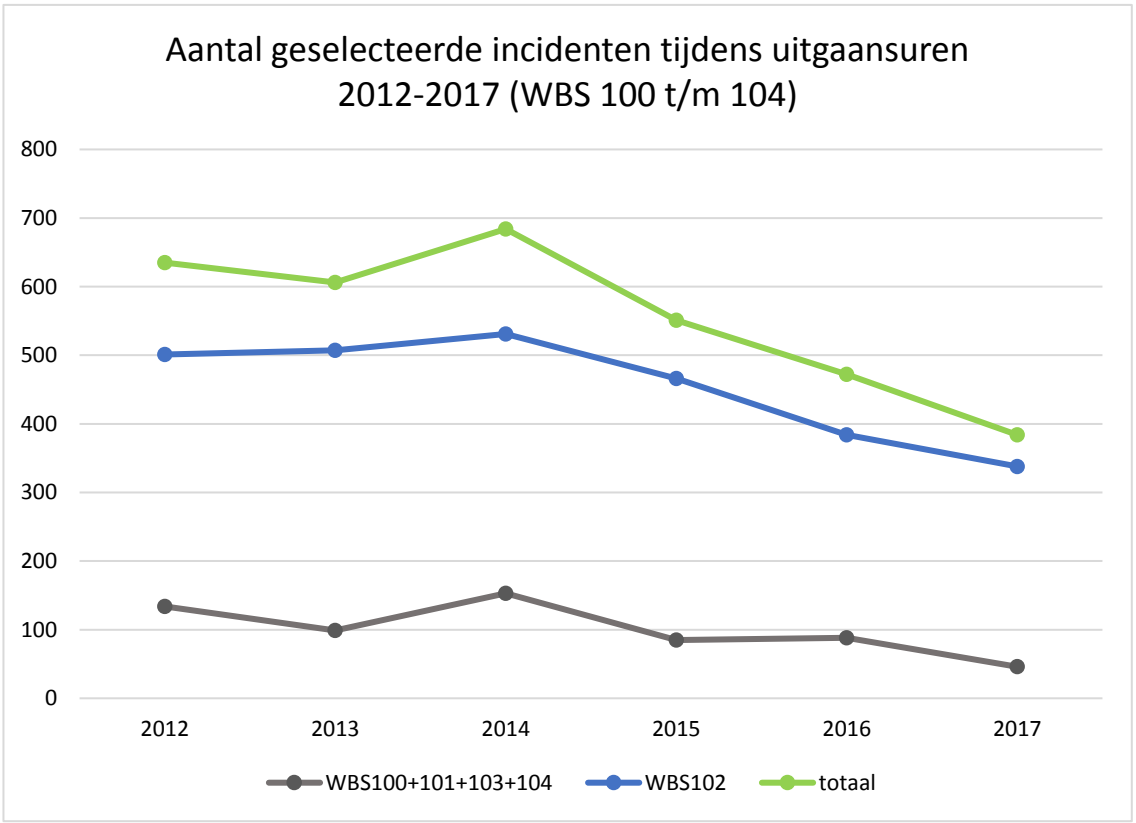

Figuur 8 Bron: Politie

Van de 384 incidenten in het uitgaansgebied tijdens uitgaansuren in 2017 komt 88% voor rekening van WBS 102, namelijk 338. Dit "gebied" heeft daarmee de grootste invloed op de totale daling die we in Arnhem zien. De aantallen in de overige gebieden zijn naar verhouding klein, maar ook daar is een duidelijke afname zichtbaar.

Algehele conclusie: het aantal geselecteerde incidenten daalt over een periode van 5 jaar. Wat daarvan de oorzaak is, is op basis van dit onderzoek niet vast te stellen. Uit de interviews kwam wel het volgende beeld naar voren:

- Volgens de politie is in heel Nederland sprake van een dalende trend.
- In 2014/2015 is in Arnhem een aantal horecazaken gesloten dat aantoonbaar verantwoordelijk was voor openbare ordeverstoringen.
- Cameratoezicht werkt.

3.3 Subjectieve veiligheid

Rapportcijfer veiligheid in Centrum lager dan in Arnhem

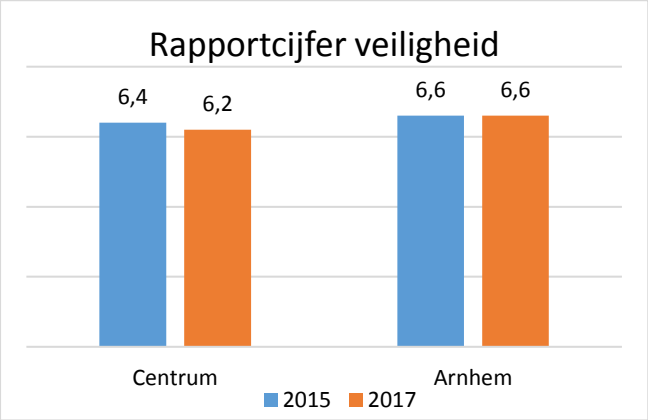

Figuur 9 Bron: L&V 2017

In het Centrum geven inwoners een lager rapportcijfer voor veiligheid dan in Arnhem. Dit blijkt uit het rapport Leefbaarheid en Veiligheid in de buurt 2017 van I&O Research. T.o.v. van 2015 blijft Arnhem gelijk en daalt het Centrum met 0,2.

Gevoel van onveiligheid in Centrum meer toegenomen dan in Arnhem

45% van de inwoners van het Centrum voelt zich wel eens onveilig in Arnhem. In 2015 was dat nog 35%. Van alle Arnhemmers voelt 36% zich wel eens onveilig in Arnhem (2015: 34%). Daarmee is het gevoel van onveiligheid (en ook de groei t.o.v. 2015) voor Centrumbewoners groter dan voor alle Arnhemmers.

Ook gevoel van onveiligheid in eigen buurt in Centrum meer toegenomen dan in Arnhem in de afgelopen 2 jaren

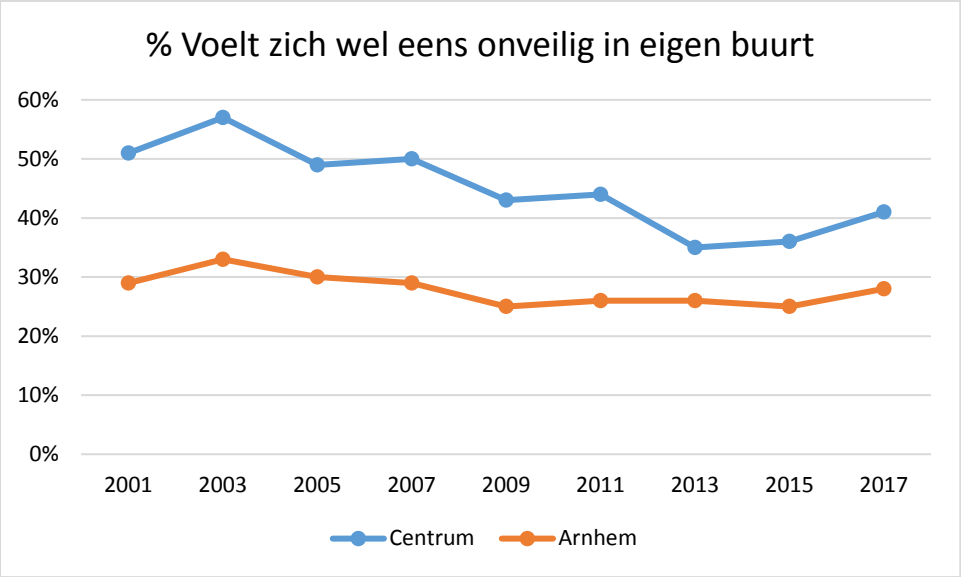

Figuur 10 Bron: L&V 2017

Het aantal inwoners dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen woonbuurt is in het Centrum toegenomen van 36% in 2015 naar 41% in 2017. De stijging van Arnhem totaal is van 26% in 2015 naar 28% in 2017.
Over een langere periode zien we dat onveiligheid in eigen buurt in Arnhem gelijk is gebleven en in het Centrum is afgenomen, maar het wisselt wel.

Gevoel van onveiligheid leidt tot vermijdingsgedrag

Arnhemmers voelen zich meest onveilig op plekken waar groepen jongeren rondhangen, gevolgd door rondom uitgaansgelegenheden en in het Centrum. Dit leidt tot vermijdingsgedrag zoals 's avonds deur niet open doen of niet op straat lopen, omlopen, kinderen thuis houden.

Aanwezigheid toezichthouders en camera's draagt bij aan gevoel veiligheid

Drie op de vijf inwoners voelen zich veiliger op straat door de aanwezigheid van toezichthouders/ handhavers op straat. Cameratoezicht draagt wat minder bij aan het veiligheidsgevoel (41%). Voor beide vormen van toezicht is het veiligheidsgevoel licht afgenomen ten opzichte van 2015. Het is een wisselend beeld want in 2015 was dat nog 44% en in 2013 39%. In het Centrum voelt 47% zich veiliger door cameratoezicht. In 2015 was dat nog 49%.

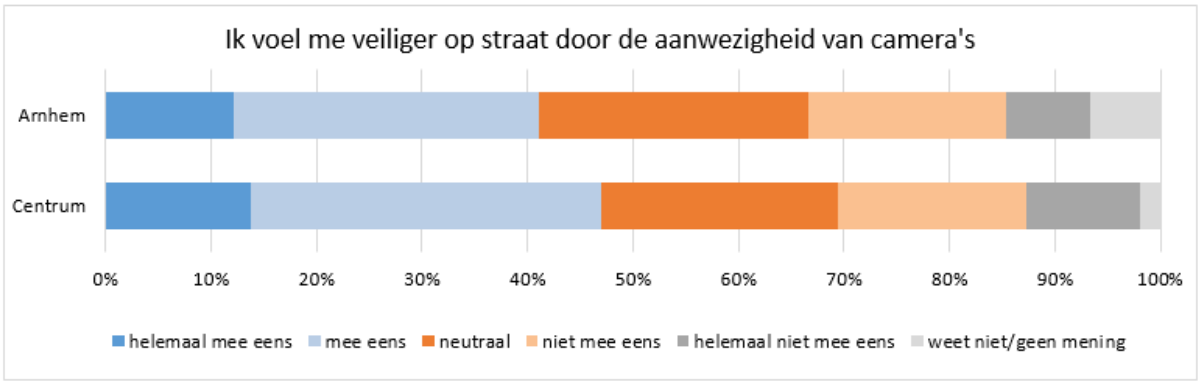

Figuur 11.Bron: L&V 2017

4 Cameratoezicht volgens de politie

Om inzicht te krijgen in de meerwaarde van cameratoezicht volgens de politie is gesproken met twee operationeel specialisten en de wijkagent van het Centrum. Eén operationeel specialist en de wijkagent zijn actief binnen het Openbare Orde Team (OOT) van de politie dat zorgt voor het handhaven van de openbare orde en veiligheid tijdens uitgaansavonden en evenementen.
De algehele conclusie van de politie is dat cameratoezicht onmisbaar is voor een stad als Arnhem vanwege het grote aantal geweldsdelicten: de stad kan niet zonder, de politie kan niet zonder en bezoekers kunnen niet zonder.

4.1 Meerwaarde cameratoezicht

Volgens de politie is cameratoezicht in Arnhem onmisbaar bij het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Arnhem heeft een beroemd en berucht uitgaansgebied, stelt de politie. Wat betreft geweldsdelicten staat het uitgaanscentrum van Arnhem van alle steden van Oost-Nederland bovenaan volgens de geïnterviewden.

Cameratoezicht van belang voor heterdaad arrestaties

De belangrijkste meerwaarde van cameratoezicht is de mogelijkheid die het geeft voor "op heterdaad arrestaties". Door cameratoezicht zijn er veel meer op heterdaad arrestaties. Het belang van op heterdaad arrestaties is dat het heel efficiënt en effectief is bij het boeven vangen. Als op heterdaad niet lukt, is de pakkans veel kleiner en er is veel meer politiecapaciteit nodig om een verdachte alsnog aan te houden of te achterhalen.

Cameratoezicht van belang voor opsporing en bewijslast

Camerabeelden worden veelvuldig gebruikt voor de opsporing en bij de aangifte op het bureau. Camerabeelden leveren objectief bewijs, een politieverslag is subjectiever. Bovendien zijn de beelden verhelderend: wie sloeg wie, en wie sloeg het eerst.
Het aantal opgevraagde beelden in de periode 2010-2015 lag tussen 250 en 325 per jaar. Daarna zijn die aantallen niet meer bijgehouden.

Cameratoezicht van belang voor proactief optreden: incidenten voorkomen

Cameratoezicht zorgt ervoor dat de politie snel kan ingrijpen als er een incident dreigt of een incident aan de gang is. Op deze manier worden ergere incidenten voorkomen. De operators hebben rechtstreeks contact met de politie op straat. De politie kan daardoor snel ter plaatse zijn. De politie geeft aan dat het van belang is dat operators goed getraind zijn en met politieogen kijken. Door cameratoezicht met goed getrainde operators ziet de politie veel meer dan wanneer zij alleen op straat aanwezig zouden zijn. De huidige operators kijken met politieogen maar vallen formeel onder de brandweer.

Preventieve werking wisselend

De preventieve werking van camera's is afhankelijk van het soort delict volgens de politie. Voor zakkenrollen en autodelicten werkt cameratoezicht veelal preventief. Ook dealers doen niet graag zaken onder het oog van de camera, al zijn er ook wel aanhoudingen gedaan van drugsdealers dankzij cameratoezicht. Op geweldsdelicten heeft cameratoezicht volgens de politie geen preventieve werking. Die delicten worden vaak impulsief gepleegd, vaak onder invloed van middelen. Maar ook hier zijn er voorbeelden dat vrienden elkaar tegenhouden, omdat ze weten dat er cameratoezicht is. Mensen die bekend zijn in Arnhem weten vaak wel dat er cameratoezicht is.

Veiligheid politie

De camera's zijn van groot belang voor de veiligheid van de politie. Als een politieman een verdacht iemand aanspreekt vraagt hij/zij de operator mee te kijken. De camera wordt dan op de politieman gericht. Op het moment dat er dan iets gebeurt, zijn de hulptroepen direct ter plaatse. De camerabedieners blijven ook meekijken als de politie al bij een incident is.

Veiligheid publiek tijdens uitgaansavonden en evenementen

De camera's zorgen voor de veiligheid van bezoekers. De politie stelt dat het imago van het uitgaansgebied slecht is. Zonder cameratoezicht zou het publiek niet meer komen is hun inschatting, omdat het niet veilig is. Tegen slachtoffers wordt gezegd dat alles op beeld staat. De bezoekers weten dat er camera's staan en merken vaak dat de pakkans daardoor groter is.
Bij evenementen hebben de camera's nog een extra functie. Ze worden dan ingezet voor crowd-management, bijvoorbeeld op Koningsdag. Als sommige plaatsen te druk worden, wordt het publiek via lichtborden geïnformeerd waar ze wel heen kunnen.

4.2 Succesfactoren

Een combinatie van factoren maakt cameratoezicht een heel effectief middel in Arnhem

- Live uitkijken van de camerabeelden. Het live uitkijken van de beelden gebeurt tijdens uitgaansavonden en tijdens evenementen. Dat zijn ook de tijden waarop het meest gebeurt. 24/7 uitkijken is in Arnhem niet nodig.
- De bedieners van de camera's staan in direct contact met het OOT. Die samenwerking verloopt uitstekend. Het OOT bestaat op zaterdag uit acht agenten (vrijdag zes) en twee ruiters.
- Het OOT is een groot deel van de nacht ter plaatse en kan daardoor direct ingrijpen. Het contact met derden over ondersteuning loopt via de operators want de politieagent op straat kan dit vaak niet omdat die (letterlijk) zijn handen al vol heeft aan bijvoorbeeld een arrestatie.
- Direct opvolgen van incidenten.
- Goed getrainde mensen achter de camera's.
- Het uitgaansgebied is een afgebakend gebied met een goede camera-infrastructuur, waardoor nagenoeg het hele gebied gedekt is. De politie zou uitbreiding naar de Blauwe Golven wenselijk vinden.
- De kwaliteit van de beelden is goed. Veel camera's zijn van HD-kwaliteit. Ook in het donker zijn mensen nog goed te onderscheiden. Camera's worden ook steeds slimmer, de technische ontwikkelingen volgen elkaar snel op. Het zou mooi zijn als ook het aantal incidenten per camera geregistreerd zou kunnen worden in de toekomst. Dit zou nog meer kunnen bijdragen aan een goede monitoring/evaluatie.

4.3 Kanttekeningen

Camera's zijn hulpmiddel, ze registreren niet alles

Politieambtenaren denken soms niets te kunnen zonder camerabeelden. Surveilleren en rechercheren blijft nodig. Camera's zijn een hulpmiddel. Ze registeren ook niet alles: emoties, licht en geluid worden niet opgenomen en die kunnen zeer essentieel zijn. Om het operatorswerk effectief uit te kunnen voeren is extra scholing en kennis van het camerasysteem nodig. In geval van ziekte/afwezigheid van operators is adequate vervanging nog wel eens lastig. Je kunt niet zomaar iemand van de straat plukken om dit werk te doen. Optimaal gebruik van het systeem tijdens het live uitkijken is dus afhankelijk van een goede personele inzet.

Verplaatsingseffecten

Er is soms wel sprake van verplaatsingseffecten. Dat delicten juist daar plaatsvinden waar geen cameratoezicht is, bijvoorbeeld bij drugsgerelateerde criminaliteit. Ook bij geweldsdelicten is soms een verplaatsingseffect te zien. Een gevecht wordt dan gehouden net buiten de ogen van het cameratoezicht, richting Blauwe Golven bijvoorbeeld.

Cameratoezicht schept verwachtingen, risico op schijnveiligheid.

Cameratoezicht schept verwachtingen bij het publiek. Inwoners denken vaak dat camera's 24/7 bekeken worden en dat is niet het geval. Op die manier bestaat een risico op schijnveiligheid.

Privacy waarborgen

De politie is erop gericht de privacy te waarborgen. Bezoekers weten dat er cameratoezicht is. Uitsluitend geselecteerde mensen hebben toegang tot de beelden. De politie is alleen geïnteresseerd in crimineel gedrag. De beelden zijn bijvoorbeeld niet bedoeld om verkeersovertredingen te constateren of om als bewijs te dienen dat iemand om wat voor reden dan ook in een bepaald gebied geweest is. Opgeslagen beelden kunnen dan ook alleen met toestemming van het OM worden opgevraagd en gebruikt in strafzaken.

4.4 Camera's buiten het uitgaansgebied

Nut en noodzaak van camera's buiten uitgaansgebied kritisch bekijken

De meeste camera's hangen in het uitgaansgebied. De camera's aan de randen van dit gebied zijn van belang als iemand er vandoor gaat. Er zijn ook camera's buiten het uitgaansgebied, bijvoorbeeld bij een fietstunneltje in De Laar of bij het Station in Schuytgraaf. Mensen denken vaak dat die beelden live worden uitgekeken, maar dat is niet zo waardoor ook hier weer een vorm van schijnveiligheid ontstaat. In Schuytgraaf was de behoefte er vanwege de aanwezigheid van kleine criminaliteit (fietsendiefstal e.d.). Camera's werken preventief en kunnen ook buiten het uitgaansgebied van meerwaarde zijn. Kritische beoordeling van de meerwaarde van die camera's is wel wenselijk.

Gebruik van mobiele camera's

De politie zet momenteel in op het bevorderen van het gebruik van mobiel cameratoezicht. Denk daarbij aan het dragen van bodycams, dashcams en heterdaadtechniek. De middelen daarvoor zijn een verantwoordelijkheid van de politie zelf. De gemeente zou kunnen bijdragen door het aanschaffen van een opvallende camera die makkelijk te verplaatsen is. De politie Arnhem-Noord heeft tijdelijk een dergelijke camera geleend van de gemeente Barneveld. Deze is gemonteerd op een kleine aanhangwagen in een hufterproof-uitvoering. Beelden kunnen live uitgekeken worden.

Het doel van deze camera ligt vooral op preventief vlak. Vanwege de opvallende verschijning kan deze camera ingezet worden op tijdelijke overlastplekken die net zo snel oppoppen als verdwijnen. Daarnaast kan de camera ingezet worden naar aanleiding van een incident waarbij de gemoedstoestand van de buurt tot bedaren kan worden gebracht. Het zou namelijk zonde zijn om in dergelijke gevallen een dure vaste camera te plaatsen.

4.5 Samenwerking

Samenwerking met partijen binnen cameratoezicht is goed

De samenwerking binnen de lokale driehoek is goed.
Met het OM is er nauw contact over bewijslast en de verheldering/opheldering van situaties.
Met de ondernemers (vooral horeca) in het uitgaansgebied verlopen de contacten vaak via de portiers. Ze hebben een duidelijke taakverdeling. De portiers kennen de camera's en de werking. Portiers en ondernemers hebben korte lijnen met de politie door een apart telefoonnummer en een appgroep.
De samenwerking met de operators is perfect. Het blijft een uitdaging om voldoende operators te behouden.

4.6 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn?

Slecht voor de veiligheid

Het zou veel betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn, meent de politie. Ze benoemen de volgende punten:

- Zonder cameratoezicht zou Arnhem een stap terug doen in het handhaven van de openbare orde en veiligheid. Het OOT zou minder goed functioneren. Het zou een enorme omschakeling zijn. Er zou meer politie nodig zijn voor hetzelfde werk. Cameratoezicht is een onlosmakelijk onderdeel in de handhaving van de openbare orde en veiligheid.
- Het zou ten koste gaan van de veiligheid van iedereen. Er zouden meer incidenten zijn en meer escalaties van incidenten doordat de politie minder snel ter plaatse is. Risico op onveilige situaties neemt toe voor bezoekers, medewerkers in de horeca en politie. Preventieve werking zou weg zijn. Proactieve werking zou weg zijn doordat de politie minder snel aanwezig is en kan optreden. De politie zou minder boeven vangen.
- Arnhem zou achterop raken op technologisch gebied. Mocht dan ooit besloten worden opnieuw camera's in te zetten dan ben je alle kennis en ervaring kwijt.
- Camera is een objectief hulpmiddel. De politie noemt als voorbeeld de "klapgetuigen". Mensen horen een klap en trekken vervolgens een conclusie wat er gebeurd is terwijl ze dat feitelijk niet hebben gezien. De camera registreert dan objectief wat er gebeurd is en de beelden kunnen als bewijslast dienen tijdens een rechtszaak.

4.7 Verbeterpunten

Verbeterpunten voor cameratoezicht

- De politie geeft aan graag een uitbreiding van cameratoezicht te zien op specifieke plaatsen, zoals bijvoorbeeld richting de Blauwe Golven.
- Veel meer laten zien aan politici, burgers en slachtoffers wat de effecten zijn van cameratoezicht.
- Meer operators om de kwetsbaarheid te verkleinen en effectiviteit te vergroten.
- Om goed te kunnen monitoren, moet je het aantal incidenten per camera meten.
- Meer gebruik maken van mobiel en kortdurend cameratoezicht.
- Camera's worden in de toekomst steeds intelligenter. Dat is een ontwikkeling die niet te stoppen is. Volgens de politie moeten beleid, visie en moraliteit daarop aangepast worden.

5 Meerwaarde volgens het Openbaar Ministerie

Het Openbaar Ministerie (OM) heeft de vragen van de onderzoekers over de meerwaarde van cameratoezicht in Arnhem schriftelijk beantwoord. De Officier van Justitie (OvJ) in de lokale driehoek is regelmatig betrokken bij verzoeken tot plaatsing van camera's in Arnhem op grond van 151c Gw of artikel 3 Pw[2]. De zaaksofficieren gebruiken regelmatig beelden van de camera's in hun strafrechtelijke onderzoeken.

5.1 Meerwaarde cameratoezicht

Situatie in Arnhem rechtvaardigt het toepassen van cameratoezicht

Het OM is van oordeel dat de huidige problematiek in en rond het uitgaansgebied in Arnhem, gelet op het aantal geweldsincidenten, gemeentelijk cameratoezicht zeker rechtvaardigt. Daarnaast rechtvaardigt het aantal grote evenementen, voornamelijk Koningsdag, ook het gebruik van de camera's in de binnenstad. Dit laatste voor crowdcontrol (veiligheid) en de beheersing van de openbare orde in de binnenstad. Hetzelfde geldt voor het gebied in en rond het Centraal Station van Arnhem.

Camerabeelden in het uitgaansgebied hebben een grote meerwaarde bij de opsporing

Vooral de camera's in het Arnhemse uitgaansgebied worden door het OM regelmatig gebruikt bij opsporing van strafbare feiten en daders. Volgens het OM hebben de camerabeelden hiertoe een enorme meerwaarde. In het uitgaansgebied constateert de politie via de camera's regelmatig overtredingen zoals wildplassen en in beginsel een diversiteit aan strafbare feiten. In de praktijk echter betreft het merendeel uitgaansgeweld in al zijn varianten zoals mishandeling en openlijk geweld. De beelden zijn volgens het OM de afgelopen jaren echter ook gebruikt bij zwaardere strafbare feiten zoals wapenbezit, poging tot doodslag, schietincidenten, drugshandel en zelfs moord.

De beelden worden gebruikt als bewijslast, confronterend materiaal bij de potentiele dader(s), als middel om te verwijzen naar gebeurtenissen en als verheldering van wat zich in situatie werkelijk heeft afgespeeld. De officier legt uit dat de beelden een objectiever beeld geven van wat zich ter plaatse heeft afgespeeld. Dat heeft een zeer grote meerwaarde ten aanzien van getuigenverklaringen. De ervaring leert dat, vooral bij vechtpartijen, iedere getuige iets anders waarneemt waardoor het lastig is om te reconstrueren wie en hoe het geweld werd toegepast. Verder zijn de verdachten en de getuigen daarbij regelmatig ook onder invloed, wat hun verklaring minder betrouwbaar maakt. De beelden vormen een integraal onderdeel van het dossier en zijn belangrijk bewijs. De beelden worden getoond aan de verdachte en regelmatig nogmaals op de terechtzitting bij de rechter.

[2] De aard van het toezicht is hier handhaving van de openbare orde in het publieke domein en de juridische grondslag: artikel 151c van de Gemeentewet. Aangezien cameratoezicht een grote invloed kan hebben op de samenleving en de persoonlijke levenssfeer van burgers kan het gemeentebestuur uitsluitend op de wijze zoals in artikel 151c Gw beschreven besluiten tot plaatsing van camera's.

5.2 Randvoorwaarden

Een camera kan pas worden ingezet als daartoe een wettelijke grondslag is. Deze grondslag moet per inzet duidelijk worden vastgelegd. De OvJ toetst op grond van welke juridische bevoegdheid de camera's worden geplaatst.

Onderbouw de inzet van individuele camera's nog beter op basis van gegevens over de objectieve en subjectieve veiligheid ter plaatse

Bij plaatsing van camera's op grond van artikel 151c mag het OM alleen adviseren over de termijn van plaatsing. De burgemeester bepaalt. De officier legt uit dat het voor haar advies hierover belangrijk is dat politie en gemeente inzicht geven in de openbare orde problematiek op de betreffende locatie, cijfers over incidenten en strafbare feiten (objectief) en een sfeerrapportage over de sociale veiligheid daar (subjectief). Op basis hiervan kan het OM proportionaliteit en subsidiariteit vaststellen. "Proportionaliteit" betekent dat de camera niet te lang wordt geplaatst in relatie tot de zaak waarvoor je hem plaatst. Dus niet langer dan het evenement of bij jeugdoverlast, gerelateerd aan de ernst van de overlast en problematiek. "Subsidiariteit" betekent dat het probleem niet kan worden opgelost met andere middelen, zoals een tijdelijke mobiele camera. Daarnaast moet er altijd oog zijn voor inzet van andere methodes om een probleem op te lossen, zoals preventie, inzet jeugdwerk en afspraken maken met organisatie van het evenement. Het OM is van oordeel dat de huidige problematiek in en rond het uitgaansgebied in Arnhem, gelet op het aantal geweldsincidenten, een gemeentelijk cameratoezicht zeker rechtvaardigt.

Privacy is gewaarborgd

De privacy bij de openbare orde camera's is gewaarborgd omdat er een toetsing aan de wet en de daar uit voortvloeiende criteria plaatsvindt voordat een camera in de openbare ruimte geplaatst wordt. Daarnaast wordt de termijn zo kort mogelijk gehouden. Verder is het uitkijken van de camera's via de toezichtcentrale voorbehouden aan een beperkte groep daartoe opgeleide medewerkers onder toezicht van de politie.

5.3 Camera's buiten het uitgaansgebied

De inzet van camera's op grond van artikel 151c Gw bij het Gelredome zijn noodzakelijk

De Officier van Justitie beschrijft dat de evenementen in het Gelredome vaak een sterk openbare orde risico met zich meebrengen. Denk aan concerten, de dancefeesten, het Piratenfeest en de risicowedstrijden van Vitesse. Volgens het OM rechtvaardigen deze evenementen zonder twijfel de inzet van camera's omdat zich daar regelmatig verstoringen van de openbare orde en strafbare feiten voordoen. De camera's staan in het stadion en op het terrein van het stadion. Deze vallen onder de civielrechtelijke bevoegdheid van het Gelredome. De camera's op grond van artikel 151c Gw zijn volgens het OM de noodzakelijke aanvulling hierop. De argumentatie is dat geweld, strafbare feiten of verstoringen van de openbare orde (dit kan ook een plotseling verkeersinfarct zijn) zich kunnen verplaatsen van binnen naar buiten het stadion en de openbare weg of vice versa. Het gaat daarbij dan ook om de aanrijroutes van en naar het Gelredome.

5.4 Samenwerking

Positief over de samenwerking in de driehoek

De voor het OM betrokken partijen zijn de gemeente en de politie. De samenwerking is positief.

5.5 Verbeterpunten

Investeer in het gebruik van mobiele camera's; het maakt de inzet proportioneler

De officier geeft aan dat er altijd een dilemma ontstaat rondom plaatsing als mensen zich op een bepaalde locatie onveilig voelen terwijl objectieve gegevens dit niet eenduidig staven. Denk aan parkeerplaatsen, tunneltjes of kleinere stations. De beste oplossing volgens haar is om een camera dan tijdelijk te plaatsen en het effect te meten. Maar gelet op de aanbestedingsprocedures m.b.t. de aanschaf van de camera's en het feit dat ze vast moeten hangen, is dat soms lastig te realiseren. Als een camera eenmaal hangt, dan gaat deze niet meer zo snel weg. Desondanks is het advies van het OM is om bij Station Zuid en het fietstunneltje in de Laar de subjectieve en objectieve veiligheid opnieuw te onderzoeken en dan te toetsen of voortzetting van het cameratoezicht daar gerechtvaardigd is.

De plaatsing van een mobiele camera voor een korte termijn is te realiseren op grond van artikel 151c Gw. Met de mobiele camera is het mogelijk om het cameratoezicht snel bij een (potentieel) openbare ordeprobleem in te zetten. Dat maakt de inzet veel proportioneler.

Onderzoek of de gemeente Arnhem ook ANPR-camera's wil inzetten

Het OM adviseert om te onderzoeken of de gemeente Arnhem ook ANPR-camera's wil inzetten.
ANPR staat voor automatische nummerplaat herkenning. Bekend is de toepassing van ANPR bij het meten van verkeersactiviteit en vaststellen van verkeersovertredingen.
Daarnaast kunnen kentekens die met behulp van ANPR zijn gelezen worden vergeleken met zogenaamde referentiebestanden. In die bestanden staan kentekens waarop bijvoorbeeld openstaande boetes/belastingschulden zijn geregistreerd of kentekens die toebehoren aan verdachten die worden gezocht in het kader van opsporingsonderzoeken. Voorts kan dit ingezet worden voor het opsporen van onverzekerde of gestolen voertuigen.

6 Meerwaarde volgens ondernemers

Om inzicht te krijgen in de meerwaarde van cameratoezicht volgens ondernemers is gesproken met twee ondernemers die beiden een horecagelegenheid hebben op de Korenmarkt. Een van de ondernemers is daarnaast vertegenwoordiger van het bestuur Korenmarkt en de ondernemersvereniging.

6.1 Meerwaarde cameratoezicht

Preventieve werking

Cameratoezicht is volgens de ondernemers heel belangrijk voor de veiligheid in het horecaconcentratiegebied. Ze hebben zelf ook cameratoezicht in hun zaken. Bezoekers en ook portiers weten dat en het werkt preventief. De preventieve werking is er niet als er drank en drugs in het spel zijn: "dan denkt niemand meer na."

Op heterdaad arrestaties en sneller oplossen van misdrijven

Door cameratoezicht kunnen er meer op heterdaad arrestaties verricht worden. Bijvoorbeeld zakkenrollers of lastige klanten.

Veiligheid en gevoel van veiligheid voor ondernemers, personeel en klanten

De ondernemers noemen het een veilig idee dat er cameratoezicht is. Er zijn incidenten (gooien met kaarsen) en geweldsdelicten. Personeel, klanten en ook portiers voelen zich volgens hen veiliger met cameratoezicht. Veel incidenten vinden plaats voor de deur van horecagelegenheden, omdat mensen er niet in mogen.

Waarheidsvinding/bewijslast

Camera’s zijn volgens de ondernemer ook heel nuttig bij de waarheidsvinding: wat is er precies gebeurd? Ondernemers geven aan dat het voor hen vaak niet duidelijk is wat er wel of niet op beeld staat. Kort geleden was er een geval van diefstal van koper en zink. Hier is geen aangifte van gedaan.
Beelden worden bewaard en kunnen worden teruggekeken. Bij de ondernemers bestaat de behoefte om eens een keer een kijkje te nemen bij de operators zodat zij ook eens "in het echt" kunnen zien wat de operators wel/niet zien.

Sneller ingrijpen van politie mogelijk door cameratoezicht

De politie houdt in de gaten wat er gebeurt tijdens uitgaansavonden. Ze zien daardoor veel. De politie is er daardoor snel bij als er iets aan de hand is. Cameratoezicht is ook echt van toegevoegde waarde bij drukke evenementen zoals Koningsdag voor crowdcontrol. Door cameratoezicht kan ingegrepen worden als het ergens te druk wordt in het horecaconcentratie-gebied.

6.2 Geen nadelige effecten

De ondernemers zien geen nadelige effecten van cameratoezicht. Alleen vinden ze het vreemd dat er geen parasols uitgeklapt mogen worden op Koningsdag vanwege de camera's en geen versieringen opgehangen met feestdagen.

Navraag bij de adviseur veiligheid gemeente Arnhem leert ons dat parasols eigenlijk nooit wenselijk zijn i.v.m. belemmering van het zicht op de ingang. Maar uit coulance-overwegingen

wordt het toch toegestaan. Koningsdag is extreem druk met speciale veiligheidsmaatregelen en daarin past het dat parasols dan weg moeten.

6.3 Samenwerking

Goede samenwerking met politie

De ondernemers zijn zeer te spreken over de samenwerking met de politie. Zeker met de wijkagent is er een kort lijntje. Ze zijn heel blij met haar. Als er iets is kunnen ze altijd bij haar terecht en worden zaken goed afgehandeld. De wijkagent heeft ook veel contact met de portiers. Door de Korenmarkttelefoon hebben ondernemers heel snel contact met het Openbare Orde Team tijdens uitgaansavonden

Goede samenwerking met de gemeente

De samenwerking met de gemeente is goed, maar hangt wel af van met wie je te maken hebt. Met de ene persoon hebben ze betere ervaring dan met de andere.
Er is ook goed contact met Bureau Discriminatie vanwege toelatingsbeleid horecagelegenheden. Als bezoekers het niet eens zijn met een weigering krijgen ze meteen het telefoonnummer van Bureau Discriminatie. Dit werkt goed.

6.4 Wat zou het betekenen als er geen cameratoezicht zou zijn?

Slecht voor de veiligheid in het gebied

Alle al eerder genoemde voordelen op het gebied van veiligheid en preventie vallen dan weg.

6.5 Verbeterpunten volgens de ondernemers

Over het algemeen zijn de ondernemers erg tevreden over het cameratoezicht. Verbeterpunten zouden kunnen zijn:

- uitleg waarom versieringen en parasols niet mogen vanwege de camera's.
- cameratoezicht uitbreiden naar de Blauwe Golven.

7 Bijlagen

7.1 Bijlage 1 Camera's in Arnhem

Video Observatie Systeem Gemeente Arnhem			
Aantal	**Straat**	**Aantal**	**Straat**
	Airborneplein	44	Kleine Oord
1	Eusebiusveste	45	Bakkerstraat
2	Fietstunnel Boulevard Heuvelink		**Korenmarkt**
3	Fietstunnel Stadskantoor	46	Molenstraat
4	Fietstunnel Walburgstraat	47	Korenstraat
5	Fietstunnel Rechtbank	48	Korenstraat
	Blikkenbioscoop/Roermondsplein	49	Korenmarkt
6	Nieuweplein	50	Korte Hoogstraat
7	Rijnstraat onder	51	Luthersestraat
8	Rijnstraat /Blikkenbios	52	Hoogstraat / Duizelsteeg
9	Rijnstraat Midden	53	Pauwstraat
10	Roermondsplein	54	Hoogstraat Boven
	Bruggen	55	Willemsplein-Korenstraat
11	John Frostbrug rechts	56	Korenmarkt
12	John Frostbrug links	57	Korenmarkt
13	Nelson Mandelabrug	58	Korenmarkt
14	Nelson Mandelabrug	59	Nieuwe-plein oost
15	John Frost-Waardmanspad		**Station AC**
16	John Frost-Malburgse Bandijk/Graslaan	60	Bus Terminal
17	John Frost-Malburgse Bandijk	61	Stationsplein
18	John Frost Graslaan	62	Stationsplein
	De Laar	63	Station Mac
19	Spoortunnel fietspad		**Station Zuid Parkeerplaats**
	Gelredome	64	Metamorfosenallee 1
20	Nijmeegseplein Gelredome	65	Metamorfosenallee 2
21	Nijmeegseplein Tunnel N		**Varkensstraat**
22	Nijmeegseplein Tunnel O	66	Tulkensteeg
23	Nijmeegseplein Tunnel Z	67	Muntenstraat
24	Nijmeegseplein Tunnel W	68	Luthersestraat
	Iriszorg	69	Hoogstraat onder
25	Remisestraat DOD - Bankjes	70	Hoogstraat
26	Remisestraat DOD - Voor	71	Luthersestraat
27	Remisestraat DOD - Parkeerplaats	72	Varkensstraat
	Jansplein/Jansplaats	73	Varkensstraat
28	Rozemarijnsteeg	74	Varkensstraat Grote Oord
29	Jansstraat	75	Luthersestraat
30	Janslangstraat		**Winkelstraat**
31	Janspoort	76	Vijzelstraat
32	Janspoort	77	Rijnstraat/ Mac Donalds
33	Janspoort	78	Vijzelstraat/Hendriksen
34	Jansplein - Ruiterstraat	79	Vijzelstraat/Bakkerstraat
35	Jansplein - La Paranda	80	Marienburgstraat
36	Janspoort Gele Rijders Plein	81	Ketelstraat
37	Jansstraat	82	Land van de Markt
38	Jansplaats	83	Roggestraat
39	Gele Rijders plein	84	Johnny van Doorn plein
40	Willemsplein	85	Musis Sacrum/Velperplein
	Kerkplein/Markt	86	Witte school
41	Bussluis Turfstraat	87	Witte school
42	Kerkplein	88	Witte school
43	Markt		

7.2 Bijlage 2 WBS-codes

WBS staat voor Wijk, Buurt, Subbuurt. Hieronder staan de officiële benamingen. Feitelijk gaat het om straat plus directe omgeving. Voorbeeld: Rijnstraat is het hele horecagebied.

WBS 100 = Markt

WBS 101 = Weverstraat

WBS 102 = Rijnstraat

WBS 103 = Janssingel

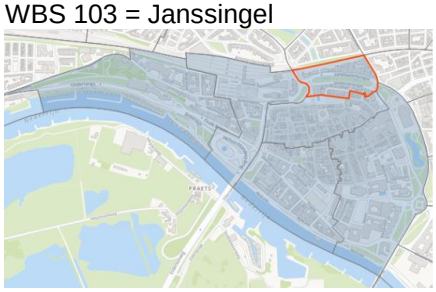

WBS 104 = Stationsplein

D66 Arnhem

SCHRIFTELIJKE VRAGEN

Burgemeester / College B&W
Koningstraat 38
6811 DG Arnhem

Datum	Contact	Doorkiesnummer	Email
03 juni 2018	Maarten Venhoek	06 53858553	maarten.venhoek@d66arnhem.nl

Betreft

Cameratoezicht

Al vele jaren wordt er in Arnhem binnen een groot gebied in en rond de binnenstad gebruik gemaakt van cameratoezicht. Daarnaast staan er ook camera's opgesteld op plekken die niet in een gepubliceerd aanwijzingsbesluit zijn opgenomen, zoals de John Frostbrug, Nelson Mandelabrug, Station Zuid en de Laar. Dit is echter niet in openbare stukken terug te vinden.

Op de website van de Gemeente Arnhem is geen overzicht beschikbaar waar er cameratoezicht mogelijk is.

De inwoners van Arnhem hebben het recht om zich anoniem en onbespied in de openbare ruimte te bewegen. Cameratoezicht in de openbare ruimte kan zijn waarde hebben naast andere maatregelen voor het bevorderen van de openbare orde, maar moet wat D66 betreft met terughoudendheid worden toegepast vanwege de inbreuk op de privacy.

Dit uitgangspunt is sinds 1 juli 2016 ook in de Gemeentewet verankerd. Artikel 151c lid 5 stelt dat de Burgemeester het besluit tot cameratoezicht intrekt "zodra de inzet van camera's niet langer noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de openbare orde". Dit artikel impliceert dat een doorlopende evaluatie van het cameratoezicht nodig is.

De laatste evaluatie van het cameratoezicht dateert van 2010. Op basis van die evaluatie is door de Burgemeester eind 2011 het besluit cameratoezicht verlengd tot 1 januari 2017. Er vindt op dit moment nog steeds cameratoezicht plaats hetgeen impliceert dat eind 2016 wederom een besluit door de Burgemeester genomen is.

De fractie D66 heeft de volgende vragen aan het College c.q. de Burgemeester:

1. De fractie van D66 wil graag van de Burgemeester/het College weten wanneer op de website van de Gemeente Arnhem een sluitend overzicht wordt geplaatst waar in Arnhem cameratoezicht mogelijk is.
2. Op dit moment is alleen het besluit uit 2007 op de site overheid.nl gepubliceerd. Wanneer worden de andere besluiten daar gepubliceerd, en heeft het niet publiceren van deze besluiten mogelijk nog gevolgen voor de rechtmatigheid van het cameratoezicht?
3. Op basis van welke criteria wordt beoordeel of cameratoezicht wordt ingezet dan wel gecontinueerd? Anders geformuleerd: welke criteria hanteert u op basis waarvan het cameratoezicht (conform Gemeentewet art 151c lid 5) wordt beëindigd?
4. Wanneer kan de raad de evaluatie van de effecten en bijdragen aan de openbare orde en veiligheid van het cameratoezicht verwachten?

Met vriendelijke groet,

Maarten Venhoek
D66

Aan de leden van de raad

Datum	: 3 juli 2018
Zaaknummer	: 265662
Contactpersoon	: Arndt Stroink
Telefoonnummer	: 026 3773246

Onderwerp: Schriftelijke vragen art. 44 Rvo inzake cameratoezicht

Geachte voorzitter en leden,

Het raadslid Venhoek van de fractie D66 heeft ons bij brief, ingekomen 18 juni 2018, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de Politieke Avond van de gemeente Arnhem 2018 over cameratoezicht.

Onderstaand vindt u de integrale tekst van de vragen.

Cameratoezicht

Al vele jaren wordt er in Arnhem binnen een groot gebied in en rond de binnenstad gebruik gemaakt van cameratoezicht. Daarnaast staan er ook camera's opgesteld op plekken die niet in een gepubliceerd aanwijzingsbesluit zijn opgenomen, zoals de John Frostbrug, Nelson Mandelabrug, Station Zuid en de Laar. Dit is echter niet in openbare stukken terug te vinden.

Op de website van de Gemeente Arnhem is geen overzicht beschikbaar waar er cameratoezicht mogelijk is.

De inwoners van Arnhem hebben het recht om zich anoniem en onbespied in de openbare ruimte te bewegen. Cameratoezicht in de openbare ruimte kan zijn waarde hebben naast andere maatregelen voor het bevorderen van de openbare orde, maar moet wat D66 betreft met terughoudendheid worden toegepast vanwege de inbreuk op de privacy.

Dit uitgangspunt is sinds 1 juli 2016 ook in de Gemeentewet verankerd. Artikel 151c lid 5 stelt dat de Burgemeester het besluit tot cameratoezicht intrekt "zodra de inzet van camera's niet langer noodzakelijk is in het belang van de handhaving van de openbare orde". Dit artikel impliceert dat een doorlopende evaluatie van het cameratoezicht nodig is.

De laatste evaluatie van het cameratoezicht dateert van 2010. Op basis van die evaluatie is door de Burgemeester eind 2011 het besluit cameratoezicht verlengd tot 1 januari 2017. Er vindt op dit

moment nog steeds cameratoezicht plaats hetgeen impliceert dat eind 2016 wederom een besluit door de Burgemeester genomen is.

De fractie D66 heeft de volgende vragen aan het College c.q. de Burgemeester:

1. De fractie van D66 wil graag van de Burgemeester/het College weten wanneer op de website van de Gemeente Arnhem een sluitend overzicht wordt geplaatst waar in Arnhem cameratoezicht mogelijk is.
2. Op dit moment is alleen het besluit uit 2007 op de site overheid.nl gepubliceerd. Wanneer worden de andere besluiten daar gepubliceerd, en heeft het niet publiceren van deze besluiten mogelijk nog gevolgen voor de rechtmatigheid van het cameratoezicht?
3. Op basis van welke criteria wordt beoordeel of cameratoezicht wordt ingezet dan wel gecontinueerd? Anders geformuleerd: welke criteria hanteert u op basis waarvan het cameratoezicht (conform Gemeentewet art 151c lid 5) wordt beëindigd?
4. Wanneer kan de raad de evaluatie van de effecten en bijdragen aan de openbare orde en veiligheid van het cameratoezicht verwachten?

Met vriendelijke groet,

Maarten Venhoek
D66

Ter beantwoording van deze vragen delen wij u het volgende mee.

Naar aanleiding van uw vraag over de informatie op de website van de gemeente Arnhem is geconcludeerd dat dit onderdeel van de website zo snel mogelijk zal worden aangepast, waarbij aangegeven zal worden waar cameratoezicht is toegestaan en daadwerkelijk plaatsvindt, voor zover het de camera's betreft die in beheer zijn bij de gemeente.
Kort na het zomerreces van de gemeenteraad zal u een evaluatie worden toegezonden van het totale cameratoezicht, waarbij tevens aangegeven zal worden wat de data zijn van de besluiten en de publicatie.
Het voortzetten of beëindigen van cameratoezicht is afhankelijk van de ervaringen van de politie en van het aantal en de aard van de gepleegde strafbare feiten verstoringen van de openbare orde.
Indien een camera wordt geplaatst dient hiervoor instemming te worden verkregen van de officier van justitie. Daarbij moet altijd een zorgvuldige afweging worden gemaakt of plaatsing van een camera noodzakelijk is en of andere maatregelen niet meer doeltreffend kunnen zijn. Dit in het besef dat cameratoezicht een inbreuk kan maken op de privacy van burgers in de openbare ruimte.
In de evaluatie die u wordt toegezonden na het zomerreces, wordt aangegeven welke camera's op dit moment al dan niet doelmatig blijken in de praktijk.
Op dit moment is de politie bezig met een inventarisatie van de effectiviteit van alle afzonderlijke camera's. Dat overzicht wordt in de zomer verwacht en zal onderdeel uitmaken van de evaluatie.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlagen:
- Brief met artikel 44 vragen

cc: Raadsleden en fractievolgers

BEHANDELRESULTAAT

Informerend/ Meningsvormend 1 9 oktober 2019

Wijzigen van de Algemene Plaatselijke Verordening - cameratoezicht openbare ruimte

Zaaknummer:	398356
Portefeuillehouder:	A. Marcouch

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/ fractievolgers Bouma en Visser (PvdA), Maref (VVD), Venhoek(D66), Navis en van der Loo (GroenLinks), van der Laak (Arnhem Centraal), van Burgsteden (CDA), Neede (CU), de Groot PvdD), Aydemir (Denk/VA), Wiggers (AOP) en Engelaar en Sanders (PVV).
Verder aanwezig: Marcouch (wethouder)

Verloop vergadering
Er is gestart met een informatief werkbezoek bij de controlekamer van de Politie.
Daarna heeft in de raadskamer meningsvorming 1 plaatsgevonden.

Inspreken
Er is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken.

Toezeggingen
Er zijn geen toezeggingen gedaan.

Conclusie
De fractie van D66 en GroenLinks hebben beiden nog een aantal vragen niet kunnen stellen vanwege de tijd. De voorzitter dankt allen aanwezigen en concludeert dat de raadskamer heeft besloten dat de meningsvormende 1 vergadering niet is afgerond en een voortzetting wenst op een volgend moment.

De raadsadviseur,

K. Vons

De voorzitter,

V. Bouma

Titel/onderwerp: **Agenderingsverzoek 'uitvoering motie Beschermd Wonen'**

Raadsadviseur: P. Wielaard Telefoonnr: 3774836 petra.wielaard@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Marjolein Foppen
Portefeuillehouder:	R. van der Zee	Telefoonnr:	3773908
		E-mailadres:	marjolein.foppen@arnhem.nl
Doel activiteit	De bespreking van het onderwerp stelt de raadskamer in staat om het door het college gevoerde beleid te controleren.		
Toelichting	Op 17 april 2019 heeft de gemeenteraad de motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal aangenomen. Met de raadsbrief 'Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt' heeft de portefeuillehouder de raad geïnformeerd over de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de motie. De fractie van de SP heeft om agendering van de raadsbrief verzocht om het college de volgende vragen te kunnen stellen: 1. Waarom heeft het college "tal van mogelijkheden om marktwerking uit de zorg te halen buiten beschouwing gelaten of zonder onderbouwing terzijde geschoven"? 2. Waarom is het college de mening toegedaan dat Europese aanbesteding marktwerking zou reduceren? De raadsbrief en betreffende motie zijn als bijlage aan de stukken toegevoegd.		
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Er is geen vervolgbehandeling voorzien. Een eventueel vervolg hangt af van het initiatief dat een of meerdere fracties neemt.		
Spreekrecht publiek	Ja		
Behandeladvies	Technische vragen dienen voorafgaand aan de bespreking te worden gesteld. Er is sprake van een vrije vergaderorde. De indiener krijgt de gelegenheid het agenderingsverzoek toe te lichten. Aansluitend wordt de portefeuillehouder in de gelegenheid gesteld te reageren. Daarna worden de leden van de raadskamer uitgenodigd aan de bespreking deel te nemen. De behandeling vindt plaats in één termijn, hierbij is een afwisseling van het stellen van informatieve vragen en het uitwisselen van gedachten toegestaan. Interrupties zijn toegestaan.		
Bijlagen			

Agenderingsverzoek 'Uitvoering motie Beschermd Wonen' van de fractie van de SP van 16 september 2019
Raadsbrief 'Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt' (19M41) van 10 september 2019
Motie 'Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt' (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal van 17 april 2019

Aan: de voorzitter van de gemeenteraad

Betreft: agenderingsverzoek conform reglement van orde art. 40b

Onderwerp: uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41)

Arnhem, 16 september 2019

Geachte voorzitter,

Hierbij verzoek ik u namens de fractie van de SP om de raadsbrief Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41) op de agenda van een raadskamervergadering te plaatsen. De SP fractie wenst deze raadsbrief met de portefeuillehouder te bespreken.

Wij willen het college bevragen waarom zij tal van mogelijkheden[1] om marktwerking uit de zorg te halen buiten beschouwing heeft gelaten of zonder onderbouwing terzijde heeft geschoven.

Daarnaast willen wij het college bevragen waarom zij meent dat Europese aanbesteding marktwerking zou reduceren. Het college stelt dat zodra de aanbesteding achter de rug is, er nog maar een paar organisaties gecontracteerd, dus het geen markt meer is. Maar daarbij wordt voorbij gegaan aan het punt dat het tijdens die aanbesteding een grote concurrentieslag is.

Hoogachtend,

S. Dobbe
Namens de fractie van de SP in de gemeenteraad van Arnhem

[1] https://www.pianoo.nl/nl/themas/sociaal-domein/verplicht-aanbesteden-van-zorg-het-sociaal-domein

Aan de gemeenteraad

Datum : 10 september 2019
Zaaknummer : 369735
Contactpersoon : Marjolein Foppen
Telefoonnummer : 026 3773908

Onderwerp: Uitvoering motie Beschermd Wonen zonder Markt (19M41)

Geachte voorzitter en leden,

Wij hebben op 10 september 2019 besloten uw bovengenoemde motie op de volgende wijze uit te voeren.

Aanleiding
In de vergadering van uw raad op 17 april 2019 19M41 is de volgende motie aangenomen:
Te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de markt, en daarmee perverse prikkels, zoals marktaandeel en concurrentie, uit deze vorm van zorg (beschermd wonen) te halen en de raad voor juni 2019 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek.

Uitvoering en evaluatie
Voorafgaand aan de inhoudelijke beantwoording willen wij opmerken dat we door de zorgvuldige uitvoering van dit onderzoek meer tijd nodig hadden voor de beantwoording van deze motie.

De markt uit de zorg (beschermd wonen) halen impliceert, in zijn uiterste vorm, dat de overheid zelf deze zorgtaken gaat uitvoeren. Dit vinden wij geen wenselijke gedachte, om onder andere de volgende redenen:

- De overheid is financier van een deel van de zorg, niet inhoudelijk deskundig.
- Enorme organisatorische en personele consequenties (er zijn nu zo'n 60 partijen die beschermd wonen bieden, een groot aantal locaties en duizenden werknemers).

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR), onderdeel Inkoop heeft in de afgelopen periode geïnventariseerd welke mogelijkheden, maar ook aandachtspunten verschillende vormen van inkoop met zich meebrengen. De huidige open, een semi-open methode van contractering en een Europese aanbesteding (aanbesteding door middel van gunning) zijn hieronder naast elkaar gezet. De marktwerking in het huidige systeem is groter is dan via een Europese aanbesteding (d.m.v. gunning). In onderstaande tabel worden de verschillen tussen de verschillende systemen toegelicht.

Uitgangspunten / Wensen	Open (huidig)	Semi-Open	Aanbesteding	Aandachtspunten

Transformeren, aanpassen van producten, producten toevoegen	x	X	x	-
Producten aanpassen	x	X	x	Binnen een aanbesteding mogelijk mits op voorhand voldoende duidelijk gespecificeerd.
Producten toevoegen	x	X	x	Binnen een aanbesteding mogelijk mits op voorhand voldoende duidelijk gespecificeerd.
Goede eisen aan geschiktheid aanbieders	x	X	x	Is er voldoende vertrouwen dat het aantal aanbieders hiermee voldoende wordt beperkt
Goede kwalitatieve eisen	x	X	x	Is er voldoende vertrouwen dat het aantal aanbieders hiermee voldoende wordt beperkt
Bewijsstukken opvragen	x	X	x	Is er voldoende vertrouwen dat het aantal aanbieders hiermee voldoende wordt beperkt
Monitoring op naleving van alle eisen	x	X	x	-
Plan van aanpak	x	X	x	-
Toetsing en handhaving	x	X	x	-
Lange verbindingen (langer dan 4 jaar). Overeenkomst onbepaalde tijd, met verlengingsopties van 1 jaar	x	X		Bij een aanbesteding minder mogelijkheden.
Ondernemers die al jaren goed werk leveren kunnen mee doen.	x	X		Bij een aanbesteding kunnen ook huidige leveranciers buiten de boot vallen, afhankelijk van de selectie.
Aanbieders toelaten, daarna het systeem sluiten		X		Bij een aanbesteding sluit je een raamovereenkomst met vooraf geselecteerde leveranciers en heb je geen mogelijkheid om extra leveranciers toe te laten.
Systeem openstellen als er een tekort aan aanbieders is	x (systeem staat continue open)	X		Bij een aanbesteding sluit je een raamovereenkomst met vooraf geselecteerde leveranciers en heb je geen mogelijkheid om extra leveranciers toe te laten.
Het op voorhand o.b.v. een nadere selectie op kwaliteit en/of prijs beperken van het aantal aanbieders			x	-
Keuzevrijheid voor inwoners	x	X		Indien gekozen wordt voor een het beperken van het aantal aanbieders is daarmee ook de keuzevrijheid van inwoners beperkt(er).

Dialoog voeren met deel van de gecontracteerde aanbieders (mits transparant)	x	X	x	-
Zorgvuldig opgebouwde en passende tarieven	x	X	x	-
Partnerschap, samenwerking en overleg met toegang, aanbieder, inwoner	x	X	x	-
Bijdragen aan regio binding			x	Is makkelijker bij een beperkter aantal aanbieders
Bijdragen aan gewenste voorzieningenniveau	x	X	x	-
Aansluiting 18- 18+	x	X	x	-
Uitsluiten van ongeoorloofde werving door aanbieders			x	Is gemakkelijker bij een beperkter aantal aanbieders
Het stellen van een financieel doel, krimpscenario			x	

Daar waar het voldoende is om uit te gaan van:
- een strenge selectie op kwaliteit en dienstverlening van aanbieders;
- gevolgd door een strikte verificatie bij de aanbesteding;
- vervolgens gevolgd door een goed ingerichte monitoring op naleving van alle eisen, binnen een regionale aanpak voor kwaliteit, toezicht en handhaving;

adviseert de MGR, onderdeel Inkoop het gebruik van een semi-open methode van contractering.
Als de uitgesproken wens is om gebruik te maken van een nadere selectie van een aantal aanbieders, is het advies om gebruik te maken van een Europese aanbestedingsprocedure.

Arnhem is als centrumgemeente voor de regio Centraal Gelderland primair verantwoordelijk voor de inkoop van producten voor beschermd wonen. In 2018 is door middel van een nieuwe aanbesteding een aanzet gegeven tot de transformatie van deze vorm van zorg. Deze heeft via de open inkoopprocedure zijn eerste vruchten afgeworpen. We geven minder geld uit aan deze zorgvorm.
Als belangrijkste redenen om voor de nabije toekomst te onderzoeken of de mogelijkheid van Europese aanbesteding beter zou zijn, zien wij:
- beheersing van de kosten binnen het sociaal domein als gevolg van de reële mogelijkheid van een objectief verdeelmodel voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en begeleiding, waarmee voor onze regio een forse achteruitgang in middelen voorzien wordt;
- uitsluiten van ongeoorloofde werving door aanbieders; het beeld bestaat dat er aanbieders zijn die actief klanten werven;

Op basis van een nadere selectie kan het aantal aanbieders beperkt worden. Hiervan zijn ook voorbeelden in Nederland.
Met ingang van 1 januari 2022 wordt - naar verwachting - de eerste stap gezet van de doordecentralisatie naar alle gemeenten en de objectivering van de middelen. Dit kunnen we niet als Arnhem alleen, daarvoor is noodzakelijk dat de gemeenten in onze regio samenwerken. De komende 2,5

jaar werken we daar naar toe binnen het regionaal Transformatieplan Samen aan zet, Beschermd thuis 2019-2021 (zie hiervoor de raadsbrief van april 2019, nr. 350982).
Tot en met deze doorontwikkeling volgen we de (reguliere) semi-open aanbestedingsprocedure. Hierbij ligt de nadruk op het toetsen van kwaliteit, om aanbieders waaromtrent twijfels zijn, aan de voorkant uit te sluiten. Dit doen wij onder andere, door aan de voorkant van het inkoopproces bewijsstukken (zoals diploma's, transformatieplan, onderbouwing huurprijzen) op te vragen. Door middel van monitoring en contractgesprekken volgen wij de ontwikkelingen en sturen daar waar nodig bij. Kwaliteitsonderzoeken leveren input voor verbetering en indien noodzakelijk ingrijpen.
De periode na 2021 lijkt een goed moment om te bepalen of voor een Europese aanbesteding gekozen zou kunnen worden. Dit in nauwe betrokkenheid met de regiogemeenten.
Met dit onderzoek hebben wij aangegeven waarom een Europese aanbesteding marktwerking reduceert en waarom dit in het kader van de huidige ontwikkelingen een goede optie is ten opzichte van het huidige systeem.

Hiermee beschouwen wij motie 19M41 als afgedaan.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	17 april 2019
Ter bespreking van	Debatverzoek beschermd wonen
Motie van	SP - Elfrink Arnhem Centraal - Manders
Titel motie	Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt
Nummer Zaaknummer	19M41

De Raad,
gehoord de beraadslaging,

Verzoekt het College,

te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de markt, en daarmee perverse prikkels zoals marktaandeel en concurrentie uit deze vorm van zorg te halen, en
de Raad voor juni 2019 te informeren over de uitkomsten van dit onderzoek,

En gaat over tot de orde van de dag.

AANGENOMEN

Elfrink - SP
Manders - Arnhem Centraal

Voor	**26**	*Motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41)*
Tegen	**11**	

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	0	1
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	0	6
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	0	2
van Burgsteden		
van Dillen		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Aydemir		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

PvdA	3	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

PARTIJ VOOR DE VRIJHEID	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal	**37**

BEHANDELRESULTAAT

AGENDERINGSVERZOEK 9 oktober 2019

GEMEENTE Arnhem

Agenderingsverzoek: 'uitvoering motie Beschermd Wonen'

Zaaknummer:	
Portefeuillehouder:	R. van der Zee

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/fractievolgers mevrouw Dobbe (SP), mevrouw Manders (Arnhem Centraal), mevrouw Kalthoff (VVD), de heer Van den Broek (CDA), de heer Loor (D66), mevrouw Hegge (Partij voor de Dieren), mevrouw Dolsma (GroenLinks), mevrouw De Vries (PvdA), de heer Bal (DENK-Verenigd Arnhem). De fracties PVV, ChristenUnie en Arnhemse Ouderenpartij waren niet vertegenwoordigd.

Overige aanwezigen
De heer Van der Zee (wethouder), mevrouw Foppen (bestuursadviseur), mevrouw Van Belle (bestuursadviseur).

Raadskamerbespreking
Mevrouw Dobbe heeft het agenderingsverzoek toegelicht en wordt er met portefeuillehouder Van der Zee en de raadskamer gesproken over de wijze waarop het college uitvoering heeft gegeven aan de aangenomen motie "Onderzoek mogelijkheden Beschermd wonen zonder Markt" (19M41) van de fracties SP en Arnhem Centraal.

Toezeggingen
De portefeuillehouder gaat uitzoeken en terugkomen op de vraag of de exacte vorm van aanbesteding een raadsbevoegdheid betreft of een uitvoeringsaangelegenheid is.
De portefeuillehouder gaat uitzoeken en terugkomen op de vraag over de financiële middelen die minister De Jonge wil verstrekken aan gemeenten om regionale samenwerking te versterken en om marktwerking uit de zorg te halen.

Conclusie
De indieners beraden zich of en op welke op de wijze waarop ze een vervolg willen geven aan de behandeling van het agenderingsverzoek. De voorzitter concludeert dat het agenderingsverzoek voldoende is behandeld.

De raadsadviseur,

P. Wielaard

De voorzitter,

V. Bouma

Titel/onderwerp: **Vaststelling Turap 2 2019**

Raadsadviseur: K. Vons Telefoonnr: 3774087 Katinka.vons@arnhem.nl

Van:	College	Ambtenaar:	Natasja Bouwman
Portefeuillehouder:	Dhr. R. Paping	Telefoonnr:	3774629
		E-mailadres:	Natasja.Bouwman@arnhem.nl
Doel activiteit	Meningsvormend (2)		
Toelichting	Het college biedt de raad het voorstel: 'Turap 2 2019' en de bijgevoegde begrotingswijziging aan, om vast te stellen. Tevens wordt voorgesteld een nieuwe bestemmingsreserve WMO in te stellen. **Inleiding** Als regulier onderdeel van de beleidscyclus 2019 is door de gemeentelijk organisatie een tweede tussenrapportage (Turap 2-2019) opgesteld. De turap (eerste drie hoofdstukken) bevat informatie over de verwachte grote afwijkingen over het jaar 2019 in de beleidsuitvoering, verwachte financiële resultaat en de voortgang van de investeringen en beheersing van belangrijke verbonden partijen. In hoofdstuk 2 leest u ook het voorstel om een nieuwe bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg in te stellen. 1,7 Miljoen euro zal naar jeugd en inzet sociale wijkteams gaan en € 1 miljoen wordt in 2020 ingezet voor beleidsonderdelen van het zorgdomein. **Toelichting op de begrotingswijziging** In hoofdstuk 4 treft u een toelichting op de posten aan die betrekking hebben op de begrotingswijziging. In deze begrotingswijziging zijn alleen die afwijkingen meegenomen, wanneer dit vanwege de begrotingsrechtmatigheid noodzakelijk is. Een heel groot deel van deze posten is reeds in de perspectiefnota opgenomen en toegelicht, vooral waar deze posten ook een structureel effect hebben. **Perspectiefnota** Bij de perspectiefnota is een tweetal moties aangenomen ('Houd de financiële verordening in stand' en 'Zorgmaatregelen'), welk een effect hebben op het in de perspectiefnota gepresenteerde financiële beeld. In het financieel meerjarige beeld in de concept MJPB 2020-2023 zal de invulling worden gegeven aan deze moties. Deze invulling komt ook naar voren in de gepresenteerde afwijkingen in deze Turap in het lopende jaar 2019. **Bijlagen** Stand van zaken op de aangenomen amendementen bij de MJPB 2019-2022 treft u in de bijlagen aan, evenals een totaalbeeld van de voortgang op de prestatiedoelen en van de financiële afwijkingen. Daarnaast treft u de voortgang van de investeringen in 2019 aan en de stand van zaken van de beheersing op de 6 verbonden partijen met de hoogste risicoscore. **Financiën** De prognose over 2019 is een voordelig resultaat van € 4,0 miljoen ten opzichte van de begroting tot en met 11 juni 2019. Hiervan wordt voorgesteld om een deel van alle verwachte afwijkingen met bijgaande begrotingswijziging op grond van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting te verwerken. **Risicoprofiel** Het geactualiseerde risicoprofiel wijkt niet significant af van het profiel in Turap-1. Door het positief bijgestelde resultaat zal de weerstandsfactor licht verbeteren. In de MJPB 2020-2023 wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen een integraal en meerjarig beeld gegeven van de financiële positie.		

	Proces tot nu toe Op 2 oktober heeft de raadskamer de Turap 2 meningsvormend 1 behandeld. Daar zijn een 5-tal toezeggingen gedaan door de wethouder (zie behandlresultaat). De fractie van de SP heeft een tweetal concept-amendementen aangekondigd.
Voorgesteld resultaat van de bespreking	Beslissen of het voorstel kan worden doorgeleid naar de besluitvorming.
Spreekrecht publiek	Ja
Behandeladvies	Het betreft een meningsvormende behandeling (m2). Aan de hand van concept- moties en amendementen wordt gedebatteerd over het voorstel.
Bijlagen	

Raadsvoorstel "Turap 2 2019"			
Turap 2 2019 inclusief bijlagen			
Begrotingswijziging 19-015			
Aangenomen moties bij PPN: 'Houdt de financiële verordening in stand' en 'Zorgmaatregelen'.			
Behandelresultaat 2-10-2019			
Brief auditcommissie			
Overzicht met splitsing posten in begrotingswijziging (nieuw beleid/vastgesteld beleid)			
Concept amendementen SP			

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	9 oktober 2019
Ter bespreking van	Vaststelling Turap 2 2019
Amendement van het lid	Gerrie Elfrink - SP
Titel Amendement	Geen geld uit Malburgen weghalen
Nummer Zaaknummer	(in te vullen door de griffie) 394497

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

De 1 miljoen voor project Malburgen beschikbaar te houden voor het project Malburgen gezien de opgaven in dot stadsdeel (winkelcentrum Drieslag en Olympusgebied)

Toelichting

Dus niet toe tevoegen aan de BR grondexploitatie.

Gerrie Elfrink - SP

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	9 oktober 2019
Ter bespreking van	Vaststelling Turap 2 2019
(Concept) amendement van het lid	Gerrie Elfrink - SP
Titel Amendement	WSW - hou het sociaal
Nummer Zaaknummer	(in te vullen door de griffie) 394497

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

WSW middelen €600.000 aan de AR.

Vervangen door:

WSW middelen €600.000 aan de BR sociaal noodfonds participatie

Toelichting

Deze middelen voor de WSW horen thuis in de BR sociaal noodfonds

Gerrie Elfrink - SP

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	9 oktober 2019
Ter bespreking van	Vaststelling Turap 2 2019
(Concept) amendement van het lid	Gerrie Elfrink - SP
Titel Amendement	Geen scorebord politiek: Vul het sociaal noodfonds aan
Nummer Zaaknummer	(in te vullen door de griffie) 394497

De ondergetekende(n) stel(t)(len) het volgende amendement voor:

Voorgesteld wordt de tekst achter Beslispunt 2

‘een nieuwe bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg in te stellen’ te schrappen en het bedrag van €2.700.000 toe te voegen aan de BR sociaal noodfonds zorg.

Toelichting

Er is al een bestemmingsreserve voor soortgelijk doel. Het is zinniger de bestaande BR te gebruiken en geen nieuwe op te richten.

Gerrie Elfrink - SP

"Politieke vragenbundel 10-10-18"

Overzicht (politieke) vragen en antwoorden m.b.t. MJPB 2019-2022, welke zijn gesteld tijdens de meningsvormende behandeling -1 en schriftelijk beantwoord worden of via de griffie zijn ingediend, omdat ze niet tijdens de meningsvormende behandeling 1 konden worden gesteld.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
1	PvdD-1	Jan van Dellen	-	Sluiten sportvelden Paasberg: **Vraag**: Is het wel verstandig om natuurgrasvelden te sluiten, in deze tijd waarin kunstgras zwaar in opspraak is, de vervuiling, wateroverlast rondom de velden, kankerverwekkende rubber korrels, frauduleuze verwerking van afgeschreven kunstgras, de knieblessures, en zelfs de eredivisie die kunstgras al kwijt wil? Antwoord: Op dit moment is er een overschot aan voetbalvelden en is het naar informatie van het RIVM verantwoord op kunstgras te voetballen. Het aanhouden van een overschot is niet kostenefficient, dus wordt gezocht naar ander gebruik. Kunstgrasvelden voor voetbal veroorzaken geen wateroverlast. Diverse internationale onderzoeken laten zien dat er geen verschil is in het aantal blessures door te spelen op kunstgras of natuurgras.
2	PvdD-2	Jan van Dellen	-	**Vraag**: Willen we kinderen aan het sporten houden, moeten er dan niet overal, of iig in zoveel mogelijk wijken natuurgrasvelden zijn? Antwoord: Gelegenheid tot sporten in de nabijheid in de wijken biedt kansen om te bewegen. Dit is in Arnhem heel aardig op orde, op enkele plaatsen moet het beter en er zijn soms eenvoudig kansen te verzilveren. Hierover is binnenkort een rapportage beschikbaar.
3	PvdD-3	Jan van Dellen	-	**Vraag:** Is het economisch en praktisch handig en verstandig om een school als het Beekdal, met zelfs een speciaal sportprofiel, voor elke buitenles naar Valkenhuizen te laten gaan terwijl er sportvelden naast de school liggen? Antwoord: Een van de velden is in bezit van het Beekdal college. Er is geen enekel bezwaar tegen het huren van overige velden op de Paasberg.
4	PvdD-4	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De Witte school, de Boomhut, de Julianaschool, en zelfs de Marijkeschool liggen op korte afstand van de sportvelden. Waar sporten deze kinderen momenteel, en is het niet handig om de nabijgelegen sportvelden voor schoolsport te gebruiken en behouden? Antwoord: De Witte School sport in gymzaal de Bonte Wetering. De Boomhut en Julianaschool sporten allebei in gymzaal Bernhardlaan en in gymzaal de Bonte Wetering. Geen van deze scholen staat geregistreert als gebruiker van onze buitensportaccommodaties.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
5	PvdD-5	Jan van Dellen	-	**Vraag:** Heeft u enigszins zicht op hoe vaak die velden gebruikt worden, al dan niet door officiële instanties dan wel gewoon jeugd uit de buurt? Antwoord: Wij hebben goed zicht op het gebruik van de kunstgras korfbalvelden en de natuurgrasvelden door de verenigingen. Het asfaltveldje voor handbal wordt intensief gebruikt door de buurt.
6	PvdD-6	Jan van Dellen	-	**Vraag:** Wat beoogt de gemeente te doen met de gebouwen en gymzalen naast de sportvelden? Antwoord: Daar zijn geen nieuwe plannen voor gemaakt.
7	PvdD-7	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De wijk heeft mooie plannen voor het Beekdalgebied, is het sluiten van de sportvelden met die plannen te verenigen? Is er überhaupt contact met de wijk geweest over het sluiten van de sportvelden? Antwoord: De Paasberg is in beeld om de bezuinigingstaakstelling voor sport te realiseren. Maar dit is nog geen gelopen koers. De Paasberg als zoekgebied is bekend bij het wijkteam en de verenigingen die gebruik maken van het sportpark. Daarnaast speelt er in het gebied wateroverlast en heeft de wijk wensen. Om voortgang te krijgen en duidelijkheid te scheppen is in opdracht van het wijkteam een projectleider aangesteld.Hiervoor is een half jaar uitgetrokken.
8	PvdD-8	Jan van Dellen	-	**Vraag:** Waarom zouden we al beslissen tot sluiten van de velden zonder dat bekend is wat met die velden gaat gebeuren? Antwoord: Zie de vorige vraag.
9	PvdD-9	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De raad gaat over de bestemming van de sportvelden, waarom wordt dan toch vooruitgelopen op een kostenbesparing in de begroting? Nu moeten we voor het niet wijzigen van een bestemming financiële onderbouwing gaan zoeken. Is dat handig? Antwoord: Op dit moment is een bestemmingswijziging inderdaad niet aan de orde. De knip is gemaakt vanuit de veronderstelling dat op de Paasberg nooit meer dan € 90.000 kan worden bezuiningd.
10	PvdD-10	Jan van Dellen	-	**Vraag**: Zijn er eigenlijk momenteel nog plannen voor nieuwe kunstgrasvelden in Arnhem? En zolang er blijkbaar overcapaciteit is, zou dan niet juist eerst gestopt moeten worden met het aanleggen en onderhouden van kunstgras? Antwoord: Er zijn geen concrete plannen voor aanleggen van nieuwe kunstgras voetbalvelden.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
11	PvdD-11	Ronald Paping	-	**Vraag:** Waarom zijn de middelen voor bodemsanering toegevoegd aan de algemene middelen en waarom kunnen die bijvoorbeeld niet ingezet worden voor een raadsbudget. Antwoord: Binnen het totaal van afwegingen binnen het beschikbare financiële kader is er voor gekozen om de middelen voor bodemsanering, afkomstig vanuit de algemene uitkering en daarmee ook als algemeen middel inzetbaar, in te zetten als algemeen middel en niet te gebruiken voor een raadsbudget. Wanneer het voordeel dat is ontstaan door het per abuis kopiëren (doortrekken van de jaarschijven) van middelen voor bodemsanering, was ingezet als raadsbudget had elders binnen de begroting vanaf 2021 structureel € 567.000 gevonden moeten worden.
12	SP-1	Ronald Paping	8	Aanvullende maatregelen tekort beschermingsbewind (BB) (R6) **Vraag**: Waarom tekorten niet gedekt uit algemene middelen zoals college wel wil doen bij wegenonderhoud? Graag toelichting op verschil BB en wegenonderhoud. Welke uitgangspunten hanteert college bij de afweging om te komen tot de bezuinigingsmaatregelen op schuldhulpverlening die zij wenst te nemen? Antwoord: In de MJPB 2018-2021 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het oplossen van het tekort beschermingsbewind. In deze besluitvorming heeft een aantal herschikkingen binnen Armoede en Schulden plaatsgevonden, is de helft van het tekort gedekt uit Algemene Middelen en resteert een tekort dat binnen de beleidsvelden moet worden opgelost. Voor de jaren 2018 tot en met 2020 is dit tekort al gedekt uit een Decentralisatie-uitkering vanuit het rijk. Het tekort dat vanaf 2021 resteert, zal worden opgelost in samenhang met de voorgenomen evaluatie op het traject van schulddienstverlening (zie onderzoek rekenkamer) en evaluatie armoedeagenda. U wordt hierover geïnformeerd zodra wij hiervoor een duidelijk plan hebben, maar in ieder geval een jaar voordat de taakstelling gerealiseerd moet worden. Het wegenonderhoud is urgent. Doorwerken met huidige budget leidt er toe dat uitstel van noodzakelijke maatregelen langer blijft voortduren, waardoor in de toekomst weer extra meerkosten dreigen te ontstaan.
13	SP-2	Cathelijne Bouwkamp Roeland van der Zee	10	Klimaatfonds **Vraag**: 'gemeentelijk vastgoed valt hier buiten' Waarom? Antwoord: Het klimaatfonds beoogt om de stad te verduurzamen en niet de bedrijfsvoering. Natuurlijk gaan wij daarnaast ook onze bedrijfsvoering verder verduurzamen zoals in het coalitieakkoord is afgesproken. Naast de methodiek van investeren en afschrijven zijn hiervoor ook middelen vrijgemaakt. Zie ook vraag 71.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
14	SP-3	Roeland van der Zee	11	Ophoging budget voorstudies **Vraag:** Waarom kiest het college er niet voor om kostenvoorstudies op enige wijze te verrekenen met degene die het meest direct profiteren van die voorstudies, te weten de ontwikkelaars? <u>Antwoord:</u> De voorbereidingskosten gemaakt voorafgaand aan de opening van de gemeentelijke grondexploitatie van een project, worden vanuit een jaarlijks begrote post 'Voorstudies' voorgefinancierd. Het budget voorstudies is bedoeld voor gemeentelijke initiatieven. Het betreft geen voorbereidingsbudget voor derden. Kenmerkend voor de kosten van een voorstudie is dat de kosten jaarlijks worden afgeboekt ten laste het resultaat van de grondexploitaties. Wanneer een voorstudie leidt tot een project, worden de kosten alsnog ten laste van het project gebracht en ten gunste van de bestemmingsreserve 'Voorstudies'.
15	SP-4	Jan van Dellen	11	Verplaatsing markt **Vraag**: Waarom houdt het college de kosten voor nadeelcompensatie buiten het beeld van de begroting? <u>Antwoord:</u> Het bedrag zoals opgenomen in de begroting betreft nog geen verdere detaillering en is bedoeld voor de verplaatsing van de markt. De komende periode wordt gebruikt om helder te krijgen wat er wel en niet gaat gebeuren en of er überhaupt sprake zal zijn van enige nadeel en compensatie hier van. Hierover worden gesprekken gevoerd met stakeholders rondom de markt.
16	SP-5	Martien Louwers	11	budget wijkvoorzieningen **Vraag**: '….toe te voegen in wijken waar de behoefte het grootst is en de noodzaak het grootst…' Mogen wij er vanuit gaan dat dit geld in zijn geheel zal worden toebedeeld aan de wijken met de grootste sociaal economische achterstanden. zo ja, waarom niet expliciet gemaakt? Zo nee, waarom niet en waaraan dan wel? Graag toelichten. <u>Antwoord:</u> Momenteel wordt er een scan uitgevoerd die de behoefte per wijk naar voorzieningen in beeld brengt en hoe die zich verhoudt tot bestaande voorzieningen. Op basis van waar de behoefte het grootst is en de noodzaak het hoogst maken we een keuze voor hoe de middelen besteed gaan worden. De mate van bijvoorbeeld participatie in een wijk nemen we mee in de afwegingen.
17	SP-6	Roeland van der Zee	12	Jaarlijks budget autobereikbaarheid

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Vraag: College rekent met extra parkeeropbrengsten terwijl uit ambtelijke informatie is gebleken dat dit niet reëel is. Waarom doet het college dat? Antwoord: Het college gaat er vanuit dat door alle maatregelen rondom gastvrijheid en bereikbaarheid in de binnenstad leidt tot meer bezoekers van de binnenstad en hogere parkeeropbrengsten. Als dit niet het geval blijkt te zijn en er dus inderdaad geen sprake is van hogere parkeeropbrengsten (geschat op 100.000) dan is hier dekking voor vanuit het jaarlijkse bedrag van 700.000 voor deze maatregelen.
18	SP-7	Cathelijne Bouwkamp	-	De genoemde maatregelen (zie vorige vraag) hebben de kennelijke bedoeling mensen meer met de auto naar de stad te laten komen. Als dit succesvol blijkt, leidt dat dan niet tot een toename van files en daarmee tot een effectieve afname van de autobereikbaarheid, graag de visie van het college op deze ogenschijnlijk paradoxale maatregelen uit de begroting. Hoe denkt het college om te gaan met de toename van de luchtvervuiling die de bedoelde maatregelen gaan veroorzaken? Antwoord: Door het nemen van de bedoelde mobiliteitsmaatregelen zal het bezoekende autoverkeer kunnen toenemen. De effecten die dat heeft op de luchtkwaliteit in onze stad willen we op een aantal manieren mitigeren: 1. Het verkeer schoner maken; 2. Zorgen dat verkeer dat niet in de (binnen)stad hoeft te zijn, om de stad heen leiden. We nemen maatregelen om het verkeer schoner te maken onder andere door de uitbreiding van de werking van de milieuzone voor dieselpersonenauto's van voor 1 januari 2005. Daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de landelijke harmonisatie van milieuzonesregelingen. Daarnaast zouden we ook kunnen onderzoeken of parkeertarief differentiatie een effectief middel is om het bezoekende verkeer te verschonen (staatssecretaris Van Veldhoven heeft toegezegd de wet hiervoor aan te passen). Een andere mogelijke maatregel is een nul emissie zone in de binnenstad vanaf 2025. Voorbeeld van manier 2: Door middel van dosering van verkeer buiten de stad, en communicatie over reistijden, ervoor zorgen dat doorgaand verkeer om de stad heen rijdt in plaats van over de centrumring. Het college wil deze maatregelen graag samen met de raad bespreken alvorens deze maatregelen vast te leggen in de Luchtagenda.
19	SP-8	Hans de Vroome	12	Kapitaallasten cultuurinvesteringen **Vraag:** Kapitaallasten gaan toch pas lopen na gereedkoming? Waarom staan ze al in de jaarschijf 2022 opgenomen? Denkt het college de zaak dan al gereed te hebben? Waarom heeft het college ruimer bedrag opgenomen dan strikt noodzakelijk is om deze investeringen te doen?

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Antwoord: Dat klopt. Omdat we uitgaan van aanbesteding in 2021 en daarom de middelen gereserveerd moeten zijn. Het uiteindelijk benodigde bedrag is afhankelijk van planuitwerking en zal dan aan de raad worden voorgelegd.
20	SP-9	Hans de Vroome	12	Toeristenbelasting **Vraag:** Waarom wil college toeristenbelasting invoeren? En waarom werkt het college niet met een toeristenbelasting die een percentage oplegt van de rekening voor de overnachting (en die dan bijvoorbeeld gemiddeld genomen over alle overnachtingen neerkomt op 2 euro per nacht) Antwoord: Toeristenbelasting wordt in vele gemeenten in Nederland geind, ook Arnhem sprak in haar coalitieakkoord af het weer in te voeren. Het wel of niet heffen van toeristenbelasting blijkt in elk geval volgens de sector zelf voor bezoekers niet een bepalende factor. Tegelijkertijd biedt de toeristenbelasting wel nieuwe mogelijkheden. Van de te innen toeristenbelasting vloeit €625.000 terug in de algemene middelen. Dit maakt het mogelijk om te investeren in een aantrekkelijke stad, onder meer door een extra bijdrage aan de citymarketing te doen. Bij een mogelijk surplus wordt een voorstel ontwikkeld hoe dit aan te wenden, passend bij de bron van inning. Het college komt met een voorstel waarin zij toelicht op welke wijze zij de toeristenbelasting in wil voeren. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met de sector en is vergelijkbaarheid gezocht met omringende gemeenten
21	SP-10	Hans de Vroome	12	**Vraag:** Vindt het college het rechtvaardig en wenselijk dat een overnachting op de meest betaalbare lokaties (waar mensen met een kleine beurs op aangewezen zijn) nu met wel 10% gaat stijgen terwijl een overnachting op de meest luxe locaties (slechts bereikbaar voor de happy few) met nog geen met nog half procent Antwoord: Het college komt met een voorstel waarin zij toelicht op welke wijze zij de toeristenbelasting in wil voeren. Hiervoor zijn gesprekken gevoerd met de sector en is vergelijkbaarheid gezocht met omringende gemeenten. Differentiatie maakt onderdeel uit van het voorstel.
22	SP -11	Martien Louwers	13	BR fonds jongeren 5mln **Vraag:** Het beeld ontstaat dat er de laatste half jaar weinig voortgang meer gemaakt is. Hoe ziet college de ontwikkeling van dit fonds? Wanneer gaat het er daadwerkelijk mee aan de slag? doelstellingen? Toelichting graag. P13 revolverheld. Bedoeld is revolverend? Antwoord: In juli hebben wij u geïnformeerd over dit fonds (zie raadsbrief met zaaknummer 268767). Aanvullend hierop de huidige stand van zaken: 1. De aanpak, doelgroep en doelstellingen Met de casuïstiek van een aantal jongeren geven we vorm aan het fonds. De voortgang wordt maandelijks besproken in een casuïstiekbespreking. In alle gevallen kijken we wat er nodig is aan ondersteuning en of het fonds de jongere verder

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				kan helpen. Op basis van deze casuïstiek hebben we verschillende scenario's ontwikkeld, waarin het fonds een meerwaarde biedt ter ondersteuning van de jongeren. Voor de eerste jongeren worden deze scenario's ingezet en eerste kredieten zijn/worden verstrekt. Het perspectief van de deelnemende jongeren staat centraal, de schulden zijn hierbij een belemmerende factor en daarom wordt ook parallel aan het werken aan en begeleiden naar een perspectiefvolle toekomt gewerkt aan een duurzame oplossing van de schulden en stabiel budget. 2. Het proces Tevens bezien we hoe we de ervaringen uit de praktijk vorm kunnen geven in de inrichting van het fonds. Hierin nemen we ook de ervaringen uit Utrecht en Den Haag mee. Vraagstukken die nu bijvoorbeeld actueel zijn, gaan over de begeleiding van de jongere en de rollen en verantwoordelijkheden van elke partij in het proces. Voor dat eerste moeten we gaan onderzoeken wie dit kan doen, voor het laatste gaan we een procesplaat maken samen met de betrokken partijen. 3. Nadere info Zoals eerder gemeld, loopt de pilot door na de zomerperiode. Eind 2018 verwachten we u van nadere informatie over de inrichting en uitvoering van het fonds te kunnen voorzien. P13 revolverheld. Bedoeld is revolverend? Antwoord: ja
23	SP -12	College	-	**Vraag:** Salariskosten wethouders Waarom kiest het college er voor om de raad voor te stellen de eigen salarissenkosten te verhogen? Zijn de volgende zaken overwogen: elke wethouder 0,93 fte aanstelling? wethouders met de lichtste portefeuilles (van Dellen /Bouwkamp) voor 0,8 fte aan stellen? Of elk andere oplossing die salariskosten niet laat stijgen? Zo nee, waarom niet? Antwoord: De in de vraag genoemde zaken zijn niet overwogen. In de ogen van het college liggen er ruim voldoende taken voor zes fulltime wethouders.
24	SP -13	Ronald Paping/ Martien Louwers	-	**Vraag:** Welke uitgangspunten hanteert college bij de afweging om te komen tot de bezuinigingsmaatregelen op schuldhulpverlening die zij wenst te nemen? Antwoord: In de MJPB 2018-2021 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het oplossen van het tekort beschermingsbewind. In deze besluitvorming heeft een aantal herschikkingen binnen Armoede en Schulden plaatsgevonden, is de helft van het tekort gedekt uit Algemene Middelen en resteert een tekort dat binnen de beleidsvelden moet worden opgelost. Voor de jaren 2018 tot en met 2020 is dit tekort al gedekt uit een Decentralisatie-uitkering vanuit het rijk. Het tekort dat vanaf 2021 resteert, zal worden opgelost in samenhang met de voorgenomen evaluatie op het traject van schulddienstverlening (zie onderzoek rekenkamer) en evaluatie armoedeagenda. U wordt hierover geïnformeerd zodra

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				wij hiervoor een duidelijk plan hebben, maar in ieder geval een jaar voordat de taakstelling gerealiseerd moet worden.
25	SP-14	Jan van Dellen	-	**Vraag:** Wat doet de gemeente aan jobcarving? **Antwoord:** Bij 'jobcarving' splits je bestaande functies op naar complexiteit van taken om zo banen te creeren voor mensen met verschillende opleidings/werkniveaus. De gemeente is gestart met een proef om meer banen te realiseren voor wat de wetgever noemt 'de doelgroep banenafspraak'. Leidinggevenden kunnen voor deze functies direct werven bij bijvoorbeeld het werkgeversservicepunt, zonder dat eerst de functie formeel als interne vacature moet worden uitgezet. Om leidinggevenden hiervan bewust te maken zijn presentaties gegeven, vinden gespreksrondes met leidinggevenden plaats in samenwerking met het WSP en is recent een masterclass "Creëer een baan!" georganiseerd in samenwerking met enkele andere partijen. Insteek is ook bewustwording op meerwaarde van de mogelijkheden van het knippen van banen voor het werk. Op dit moment zijn er 10 functies via 'jobcarving' gecreëerd, waaronder ook de traineefuncties die meedoen aan het regionale Talenttraject "Werken zonder te beperken". Gemeente Arnhem was één van de initiatiefnemers van dit talenttraject. Deze functies zijn maatwerk en toegesneden op de persoon en bevinden zich op verschillende plekken in de organisatie. Daarnaast wordt het grootste deel van de banen (27) gerealiseerd door medewerkers in de gratis bewaakte fietsenstallingen Musis, Gele Rijdersplein en Kronenburg. Deze functies zijn specifiek voor deze doelgroep bedoeld en voor hen geschikt gemaakt. In totaal heeft de gemeente Arnhem nu 39 banen volgens de 'wet banenafspraak' en voldoet daarmee nu al aan de uiteindelijke doelstelling in 2024. (Doelstelling voor 2018 was 24,5 baan wet banenafspraak (25,5u/w).) Het is de bedoeling via het verder splitsen van functies mogelijk meer banen te realiseren dan sec de wetgever van ons vraagt.
26	D66-1	Ronald Paping	8 en 18	**Vraag**: Op pagina 15 staan een aantal taakstellingen. Eerder vanavond is op verzoek van D66 toegezegd dat de taakstelling cultuur en taakstelling sport in januari duidelijkheid gaat verschaffen over het hoe. Graag ontvangt onze fractie ook een toezegging van de portefeuillehouder over de significante taakstelling van €500.000 die nog resteert op schulddienstverlening/ armoedebeleid en willen wij in januari een overzicht ontvangen over hoe deze taakstelling wordt ingevuld. Antwoord: In de MJPB 2018-2021 heeft besluitvorming plaatsgevonden over het oplossen van het tekort beschermingsbewind. In deze besluitvorming heeft een aantal herschikkingen binnen Armoede en Schulden plaatsgevonden, is de helft van het tekort gedekt uit Algemene Middelen en resteert een tekort dat binnen de beleidsvelden moet worden opgelost. Voor de jaren 2018 tot en met 2020 is dit tekort al gedekt uit een Decentralisatie-uitkering vanuit het rijk. Het tekort dat vanaf 2021 resteert, zal worden opgelost in samenhang met de voorgenomen evaluatie op het traject van schulddienstverlening (zie onderzoek rekenkamer) en evaluatie armoedeagenda. U wordt hierover geïnformeerd zodra wij hiervoor een duidelijk plan hebben, maar in ieder geval een jaar voordat de taakstelling gerealiseerd moet worden.
27	D66-2	Ronald Paping	15	**Vraag**:In het coalitieakkoord 2018-2022 is de systematiek van de berekening van prijs- en volumeontwikkelingen de komende vier jaar overgenomen. Kan de portefeuillehouder bevestigen, wat mij mondeling ambtelijk is toegezegd, dat het

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				bedrag van 11,8 miljoen euro (pagina 15 mjpb) berekend is op basis van de rekenregel die uit de verordening komt? Antwoord: Ja, het bedrag van € 11,8 mln (pagina 15 MJPB) is berekend op basis van de rekenregel uit de verordening. Het gehanteerde CPI-cijfer is 1,6% en de groei van de inwoners (tussen 2018 en 2019) komt uit op 0,8%. Met deze twee cijfers komt volgens de rekenregel uit de verordening een budget van € 7,9 mln voor prijsontwikkelingen en € 3,9 mln voor volumeontwikkelingen tot stand.
28	D66-3	Ronald Paping	15	**Vraag**:Het college komt met de perspectiefnota met een definitieve toekenning van het budget voor prijs- en volumeontwikkelingen. Hoe moeten we in dat licht de tabel op pagina 15 zien? Als een voorlopige invulling, waar wij kennis van nemen? Antwoord: De berekening van de compensatie in de perspectiefnota 2020-2023 zal betrekking hebben op het begrotingsjaar 2020, de voorliggende MJPB betreft 2019. De budgetten voor 2019 stelt de raad wel degelijk vast bij vaststellen van jaarschijf 2019 van deze MJPB. Bij het berekenen van het budget voor prijs- en volumeontwikkelingen vanaf 2020 (dus bij het opstellen van de Perspectiefnota 2020) wordt wel bekeken of het gehele budget uit 2019 is toegekend aan de diverse onderdelen van de begroting. Mocht een deel nog niet zijn toegekend (niet nodig gebleken), dan wel waar op tekort wordt gekomen, zoals mogelijk op de loonkosten (die naar verwachting hoger uitkomen dan de nu geraamde 2%), dan zal dit moeten worden bezien bij de perspectiefnota. Algemeen geldt dat jaarlijks in het voorjaar in de Perspectiefnota zal worden vastgesteld in hoeverre de middelen die in het voorafgaande jaar hiervoor werden geraamd ook daadwerkelijk door het college werden ingezet. De niet ingezette middelen vallen dan vrij ten gunste van de algemene middelen, en er wordt voor het komende jaar opnieuw een raming in de begroting opgenomen.
29	D66-4	Ronald Paping	-	**Vraag**:Zal het college in het definitieve voorstel ook een inventarisatie doen naar organisatieonderdelen waar sprake is van een prijs*daling* of volume*daling*, waardoor daar juist minder budget nodig is? Antwoord: In het te ontwikkelen rekenmodel komt ruimte voor onderdelen met eigen, specifieke prijs- of volume-ontwikkelingen. Wanneer die negatief zijn zal de begroting neerwaarts worden bijgesteld.
30	D66-5	Ronald Paping	-	**Vraag**: Waarom worden bepaalde, evidente prijs- en volumeontwikkelingen (zoals premies) in de begroting niet gepresenteerd als onderdeel van de berekende 11,8 miljoen die voor dit doel gereserveerd is? Antwoord: In deze MJPB is een tweetal aanvullende posten opgenomen. De post van € 1 mln betreft de structurele doorwerking van de stijging van de pensioenpremie uit 2018, die niet was begroot en nu wel moet worden meegenomen. De andere post betreft de inschatting van de stijging van de (pensioen)premies vanaf 2019. Deze informatie is pas rond de zomer ontvangen. Derhalve is dit ook als separaat knelpunt in de begroting opgelost, omdat het beschikbare budget van € 7,9 mln voor de prijsontwikkelingen volledig op gaat aan de nominale compensatie en indexatie van de verschillende partijen zoals vermeld in de tabel op pagina 15.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
31	D66-6	Martien Louwers	113	**Vraag**: Op pagina 113 gaat het over 'slimme handhaving' om fraude tegen te gaan. Wat verstaat u onder investeren in slimme handhaving? <u>Aanvullend technisch:</u> Wat levert per geïnvesteerde euro meer op: inzetten op handhaving of preventie van fraude door goede informatievoorziening en begeleiding? <u>Antwoord:</u> Op pagina 113 van de MJPB 2019-2022 melden wij dat wij willen investeren in slimme handhaving. Onder deze noemer voorzien wij o.a. de volgende bewegingen: • Het gaat over de verbreding van de scope van de handhavingsfunctie. In plaats van Handhaving spreken we liever van Naleving & Toezicht. Naleving en toezicht op zowel de rechtmatigheid van onze ondersteuning richting inwoners, als op de kwaliteit van die ondersteuning. De programma's Zorg Dichterbij en Doorbraak Naar Werk maken hierbij gebruik van onderstaande 'cirkel van naleving'. • Het gaat er ook om onze sensitiviteit op mogelijke fraude te vergroten (en daarmee fraude te voorkomen) door: i. onze informatie en voorlichting aan inwoners over de diverse (wettelijke) verplichtingen voortdurend te verbeteren; ii. te bezien in hoeverre (in lijn met de uitkomsten van het Groningse onderzoek waarover D66 onlangs art 44 vragen stelde) het onderscheiden van 'motiverende houdingen' van inwoners, die een beroep doen op ondersteuning, ons helpt bij het vergroten van de effectiviteit van onze handhavingspraktijk; iii. vanuit de centraal georganiseerde naleving & toezicht-expertise de fraude-alertheid in de frontlijn

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				(medewerkers sociale wijkteams, werkconsulenten, inkomensconsulenten) te vergroten. Op basis van het bovenstaande valt te concluderen dat wij, op basis van signalen uit de uitvoering, verwachten dat een geïnvesteerde euro in preventie meer oplevert dan (alleen) in handhaving.
32	D66-7	Hans de Vroome/ Roeland van der Zee	-	**Vraag**: In het programma Zorg Dichterbij wordt veel gesproken over preventie. Van de wijkteams hebben we begrepen dat ze daar tot nu toe niet of nauwelijks aan toekomen. Hoe gaat u zorgen dat preventie de aandacht krijgt die het verdient, en dat de wijkteams daar ook de ruimte voor krijgen? Antwoord: De sociale wijkteams zetten er zoveel mogelijk op in om vroegtijdig te signaleren, zodat tijdig de juiste ondersteuning geboden kan worden en de noodzaak van zwaardere zorg wordt voorkomen. Het wijkteam biedt zelf laagdrempelige en lichte ondersteuning of verwijst naar specialistische zorg of algemene voorzieningen, zoals maatjesprojecten, vrijwillige inzet. Om tijdig te kunnen signaleren sluiten wijkcoaches bijvoorbeeld aan bij het zorgadviesteam (ZAT) van basisscholen (met medeweten van ouders, ook bij casuïstiek die niet bij de sociale wijkteams bekend is), hebben wijkcoaches inloopspreekuren bij een aantal huisartsenpraktijken en op andere plekken in de wijk (lage drempel). Preventie, in de zin van gezondheidsbevordering en het voorkomen van problemen, wordt uitgevoerd door andere partijen in de stad. Bijvoorbeeld door inzet op gezonde voeding, bevorderen van een gezonde leefstijl, bewegen op scholen, het consultatiebureau (Jeugdgezondheidzorg), welzijnsorganisaties met bijvoorbeeld jongeren- en ouderenwerk en door voorlichting. Het sociale wijkteam werkt samen met deze partners, zodat het sociaal wijkteam er snel bij is als zich individuele problematiek voordoet. De caseload van de wijkcoaches neemt toe omdat steeds meer mensen het sociale wijkteam weten te vinden en door de ambulantisering van de zorg doen steeds meer kwetsbare inwoners met een complexere problematiek een beroep op de sociale wijkteams. Door preventie niet uit het oog te verliezen wordt de komende periode nog intensiever ingezet op de samenwerking met de partners in de stad. Zodat preventie en lichte ondersteuning van de sociale wijkteams goed op elkaar aansluiten en we komen tot effectieve samenwerking. In dit traject wordt ook onderzocht of de formatie van de sociale wijkteams toereikend is. We verwachten dat in de Perspectiefnota duidelijkheid komt over de benodigde formatie.
33	D66-8	Hans de Vroome/ Roeland van der Zee	-	**Vraag**: Er wordt op meerdere plekken aangegeven dat zorg ‘zo licht mogelijk’ moet zijn. Is hierbij ook aandacht voor het feit dat zorg ook op lange termijn effectief moet zijn, om bijvoorbeeld terugvallen qua zelfredzaamheid te voorkomen? Hoe voorkomt u dat sturen richting ‘zo licht mogelijk’ doorschiet en uiteindelijk de kosten hierdoor hoger uitvallen? Antwoord: De overtuiging van de sociale wijkteams is dat vroeg en dichtbij zorgt voor relatief lichte zorg (indien nodig). In de zorg die wordt toegewezen is zeker aandacht voor duurzaamheid, betrekken van het sociale netwerk, inzet van voorliggende voorzieningen en zorg toewijzen voor zolang als nodig is. Coaches zijn regisseur en bewaken of met de ingezette zorg de doelen worden bereikt, ook op de langere termijn. Indien nodig wordt dan ook zwaardere zorg ingezet.
34	D66-9	Hans de Vroome/	113	**Vraag**: In het verlengde van bovenstaande: op p. 113 wordt gesproken over het vergroten van inzicht in passende zorg.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
		Roeland van der Zee		Ik heb begrepen dat nu niet wordt gedeeld tussen de wijkteams of een bepaalde vorm van hulp optimaal effectief is in een bepaalde situatie. Hoe gaat u zorgen dat onze wijkteams daadwerkelijk dit inzicht gaan krijgen? En op welke termijn moet dit gerealiseerd zijn? Antwoord: Signalen over zorgaanbieders en passende zorg worden zeker gedeeld: onder meer via het regionaal gebruikte systeem Vendorlink. In de sociale wijkteams worden daarnaast de signalen over aanbieders gedeeld. Dit maakt dat bij terugkerende negatieve signalen bv teamleiders en coaches in gesprek gaan met aanbieders. Ook de Regio Centraal Gelderland die de inkoop van zorg regelt, heeft trimestergesprekken met aanbieders. Effect op individueel casusniveau wordt kwalitatief besproken en beschreven, er is nog geen systematiek van effectmeting. Hier zijn de sociale wijkteams mee bezig en dit wordt in 2019 geïmplementeerd. Tijdens casuïstiekoverleg bespreken wijkcoaches aanpak en inzet met elkaar, dit leidt tot uitbreiding van kennis en inzicht. Aandachtsfunctionarissen binnen de sociale wijkteams zijn specifiek thuis en geschoold in bepaalde complexe aandachtsgebieden en zijn daarmee de centrale vraagbaak op deze terreinen voor hun collega-wijkcoaches Hiaten in aanbod signaleren de wijkteams, de coaches gaan op zoek naar wat in deze specifieke gevallen de best passende oplossing is of dat moet worden gezocht naar beter passend aanbod. Dat laatste gebeurt in overleg met betrokken bestuursadviseurs.
35	D66-10	Hans de Vroome	101	**Vraag**: Integrale Huisvestingsplannen (p. 101): de voortgangsrapportage van het IHP PO was voor september toegezegd; wanneer kunnen we die verwachten? Antwoord: Via de raadsbrief (18 september jongstleden) is gerapporteerd over de voortgang van het IHP.
36	D66-11	Hans de Vroome	-	**Vraag**: Wanneer verwacht het college te starten met het IHP voor het VO, en op welke termijn zou dat proces moeten zijn afgerond? Antwoord: In het bestuurlijk overleg met schoolbesturen en gemeente op 19 september jl. is een werkgroep IHP VO opgericht. Deze werkgroep zal eerst een visie en strategie bepalen. Op dit moment is nog geen definitieve planning beschikbaar.
37	D66-12	Hans de Vroome	-	**Vraag**: De kapitaallasten voor onderwijshuisvesting verschuiven omdat projecten vertraagd zijn. Lukt het om het in het IHP vastgelegde tempo in grote lijnen vast te houden? Zo nee, wanneer wordt de raad daarover geïnformeerd en wat betekent dat voor de gewenste en in het IHP vastgelegde kwaliteit van de onderwijshuisvesing? Antwoord: In de vorige raadsperiode is afgesproken dat de raad twee keer per jaar op de hoogte wordt gebracht over de uitvoering van het IHP (dat is inmiddels gebeurd met de raadsbrief van 18 september jl) . Mocht er tussentijds aanleiding zijn, bijvoorbeeld het mislukken van een aanbesteding, dan zal de raad hierover worden geïnformeerd.
38	D66-13	Jan van Dellen	95	**Vraag**: We zijn blij met de doelstellingen op het gebied van kansen voor startups en scale-ups, en voor slimmer regionaal gericht inkoopsysteem (p. 95). Kunnen wij op deze punten een concrete plannen of voorstellen verwachten? En zo ja, wanneer?

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Antwoord: Om scherper te krijgen waaraan startups en scale-ups in de (regio) Arnhem behoefte hebben, heeft gemeente Arnhem een QuickScan uitgevoerd waarin de belangrijkste stakeholders zijn betrokken. Op basis van deze QuickScan en de gesprekken kan geconcludeerd worden dat er vooral behoefte is aan verbinding van de verschillende initiatieven en partijen. Ook is er behoefte aan betere en duidelijke ontsluiting van de beschikbare informatie. Deze input zal meegenomen worden in de ontwikkeling Van Bedrijven Weten, waarover de Raad in een later stadium zal worden geïnformeerd. Wat betreft het slimmer regionaal gericht inkoopsysteem zal eind november/begin december een bijeenkomst worden belegd waarvoor een vijftiental lokale bedrijven worden uitgenodigd. In samenwerking met deze bedrijven zullen knelpunten, verbeterpunten en ontwikkelpunten met betrekking tot het uitschrijven van en inschrijven op aanbesteding in kaart gebracht. Deze informatie zal gebruikt worden om, indien nodig en daar waar juridisch mogelijk, de interne aanbestedingsprocessen aan te passen. Bovendien wordt de informatie gebruikt om een brede bijeenkomst te organiseren voor bedrijvende als doel de kennis op het gebied van inschrijven op aanbestedingen te vergroten. Deze bijenkomst zal in het eerste kwartaal van 2019 plaatsvinden.
39	D66-14	Jan van Dellen	96	**Vraag**;Op pagina 96 wordt gesproken van het herijken van de ruimte voor uitbreiding van de overnachtingsmogelijkheden in hotels in de stad. Wat wordt hier bedoeld? Bent u van mening dat er te veel of te weinig ruimte zou zijn? En betekent dit een herziening van de (zeer recente en breed gedragen) horecavisie? Antwoord: Uit de meest recente toeritisch-recreatieve monitor (de ZKA monitor uit 2017) is gebleken dat de regio Arnhem/Nijmegen een sterk groeiende hotelsector kent. Het aantal hotelovernachtingen steeg sterk. Niet alleen door toename van het aanbod (met name in Nijmegen nam de hotelcapaciteit sterk toe), maar ook door een stijging van de bezettingsgraad. De groei loopt voor op de verwachte groei zoals verwoord in de horecavisie. Nieuw onderzoek naar het uitbreidingspotentieel is noodzakelijk. Nieuw onderzoek hoeft overigens niet direct te leiden tot een herziening van de visie. De resultaten zullen moeten worden afgewacht.
40	D66-15	Burgemeester Marcouch	80	**Vraag**: In programma R0, onder fraudebestrijding (p. 80) staat: in samenwerking met in- en externe partners streven naar meer integrale aanpak van fraude. Op welke fraude richt zich dit? Met welke partners en binnen welk door de raad vastgestelde kader (voor wat betreft privacy, proportionaliteit en rechtsbescherming) vindt deze integrale aanpak met partners plaats? Antwoord: Het gaat hier om de rol van Burgerzaken in het voorkomen en bestrijden van identiteits- en adresfraude, die op hun beurt gelegenheid kunnen scheppen voor benadeling van kwetsbare inwoners, misbruik van voorzieningen en allerlei vormen van criminaliteit. Burgerzaken werkt hierbij samen met interne partijen als Werk & Inkomen, de teams Leefomgeving en het kabinet van de burgemeester, maar ook met externe partijen als de sociale wijkteams, zorgaanbieders als Pro Persona en RIBW, politie, AVIM (vreemdelingenpolitie), marechaussee, IND en andere gemeenten.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Kader voor de samenwerking is de AVG en de specifieke wet- en regelgeving van de diverse partners aan tafel. Vanuit het perspectief van Burgerzaken is dat de wet op de Basisregistratie Personen (BRP) en aanpalende wet- en regelgeving, zoals de Paspoortwet en circulaires van het ministerie van Binnenlandse Zaken over bijv. adresonderzoek. Zorgvuldigheid en transparantie in de procedures en uitvoering daarvan, waar nodig in overleg met de juristen, privacy officer en functionaris gegevensbescherming, staan daarbij voorop.
41	GL -1	Ronald Paping	114	**Vraag:** Op pagina 114 wordt de armoede-agenda genoemd. Zover wij weten loopt de armoede-agenda in 2018 af. In hoeverre heeft het college de ambitie om een nieuwe armoede-agenda op te stellen? En wanneer kunnen wij een eventuele nieuwe armoede-agenda verwachten? Antwoord: De nota doorontwikkeling armoedeagenda-schulddienstverlening is in de zomer van 2016 vastgesteld door de gemeenteraad (incl. actualisatie armoedeagenda). De huidige armoedeagenda wordt geëvalueerd en mede op basis daarvan bijgesteld. Verwachting is dat eerste kwartaal 2019 een eerste opzet wordt voorgelegd aan college en vervolgens gemeenteraad. NB: niet alleen de armoedeagenda wordt geëvalueerd, ook het proces van de schulddienstverlening (zie onderzoek rekenkamer). De uitkomsten hiervan worden eveneens eerste kwartaal 2019 verwacht). Beide beleidsvelden hangen dusdanig samen dat het wenselijk is de evaluaties en actualisaties gelijk op te laten lopen.
42	GL-2	Martien Louwers	-	**Vraag**: Welke ambitie heeft het college om Europese subsidies in de toekomst te betrekken bij de Arnhemse aanpak om de afstand tot de arbeidsmarkt te verkleinen (voor bijv. vluchtelingen)? Wat doen we bijv. in Arnhem met de Europese subsidie THP? Antwoord: Het college is zich voortdurend bewust van de mogelijkheid van Europese subsidies. Wij werken daarvoor samen met ons Bureau Brussel en het Intergemeentelijk Subsidiebureau. Onze aanvraag in het kader van de THP-subsidie werd helaas niet gehonoreerd.
43	CDA -1	Ronald Paping	-	**Vraag:** U constateert dat het weerstandsvermogen ten opzichte van het Jaarverslag 2017 met EUR 7,5 miljoen is gedaald. De Algemene Reserve daalt de komende jaren hard als gevolg van bewust genomen keuzes binnen het Coalitieakkoord. Stel dat het weerstandsvermogen daalt onder de 1,4%, betekent dit herijking van gemaakte keuzes binnen het coalitieakkoord en staan daarmee alle voorgenomen financiële investeringen ter discussie of worden er keuzes uitgezonderd van een mogelijke financiële korting? Antwoord: De weerstandsfactor wordt bepaald door de benodigde weerstandscapaciteit, die wordt berekend op basis van het risicoprofiel zoals dat er is op een bepaald moment, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit (bestaande uit de algemene reserve en de weerstandscapaciteit bij het grondbedrijf)op een bepaald moment. Dit moet iedere keer opnieuw berekend worden naar de stand van dat moment. Op dit moment bedraagt deze factor 1,61. Voor een robuuste financiële positie mag de weerstandsfactor niet lager zijn dan 1. Indien de weerstandsfactor lager is dan 1,4 is aanzuivering van de algemene reserve gewenst, onder de 1 is conform verordening aanzuivering vereist. Als de weerstandsfactor zakt onder de 1,4 dan zal deze in het licht van de totale financiële positie beoordeeld moeten worden. Afhankelijk van deze positie zal in overleg met de raad bepaald moeten worden op welke wijze en in welke

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				tempo de factor weer boven de 1,4 kan worden gebracht. Zakt de factor onder de 1, dan moet deze met meer urgentie worden aangezuiverd. Er zijn hiervoor diverse mogelijkheden van bezuinigen aan de uitgavenkant, tot maatregelen aan de inkomstenkant of bijvoorbeeld het niet inzetten van een verhoging van de inkomstenkant van rijkswege. Deze mogelijkheden zullen als deze situatie zich zou voor doen moeten worden bezien. In de MJPB is op basis van de huidige gegevens aangegeven dat de stand van de algemene reserve daalt in 2019 en 2020. In 2018 en vanaf 2021 neemt deze echter als gevolg van de (verwachte) positieve resultaten weer toe. Waarmee de beschikbare weerstandscapaciteit voor de risico's uitgaande van een gelijkblijvend risicoprofiel toereikend zou zijn. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing hebben we aangegeven dat hierin een 'flinke opletter' zit. Het risicoprofiel wordt namelijk jaarlijks geactualiseerd dus daarmee is het lastig een zorgvuldige uitspraak te doen over de meerjarige ontwikkeling van het weerstandsvermogen. Zeker als er ook gekozen zou worden om robuustere scenario's te presenteren voor de berekening van het risicoprofiel/benodigde weerstandscapaciteit. Op dit moment wordt de Beleidsnota Risicomanagement en weerstandsvermogen met daarin de spelregels voor de weerstandsfactor geactualiseerd en eind 2018/begin 2019 aan de raad voorgelegd.
44	CDA -2	Jan van Dellen	24	**Vraag:** Wanneer is uw College tevreden ten aanzien van het onderwerp vitale economie? Welke daling van het werkloosheidspercentage is hiervoor nodig, toename werkgelegenheid (aantal banen), of tevredenheid ondernemers (bv. Ondersteuning ondernemersloket).? <u>Antwoord:</u> Vanuit het programma Vitale Economie Arnhem-Nijmegen is het doel behoud en groei van passende werkgelegenheid (aantal banen). Hiermee trachten wij het werkloosheidspercentage omlaag te brengen. Essentieel is om hierbij nauw samen te werken met de programma's Doorbraak naar werk en Meedoen in Arnhem. Zoals in de MJPB te zien zijn er nog geen smart doelen geformuleerd op dit programma. Hier wordt wel hard aan gewerkt. Op dit moment wordt invulling gegeven aan Van bedrijven weten. Hierin draait het om optimale dienstverlening voor bedrijven of dit in de vorm van een ondernemersloket is zal de komende periode duidelijk worden. Wanneer dat helder is kunnen smart doelstellingen op onze inspanningen geformuleerd worden zoals een smartdoelstelling rondom de tevredenheid ondernemersdienstverlening.
45	CDA -3	Martien Louwers	28/29	**Vraag:** Hoe gaat college zorgen dat het huidige bestand goed ontsloten wordt voor werk/leertrajecten? <u>Antwoord:</u> Binnen het kader van de herijking van de focus en werkwijze van het Cluster Werk & Inkomen (W&I) wordt gewerkt aan de beantwoording van deze vraag. Voor dit moment kunnen wij alleen op hoofdlijnen de voorgenomen beweging bij W&I duiden (zie ook beantwoording technische vragen VVD-9). De beweging bij W&I is gericht op de ontwikkeling en implementatie van: a) een toegangspoort waarbinnen wij de ondersteuning aan inwoners op het gebied van werk, inkomen en schulden/ armoede integraler en meer op maat kunnen in vullen en de eigen kracht van de inwoners en hun netwerken beter kunnen benutten. W&I werkt dichter op en vanuit de leefwereld van Arnhemmers; b) een regisseursrol waarmee wij beter in staat zijn om de ketensamenwerking met onze uitvoeringspartners (Centrum voor Activerend Werk, Scalabor en Werkgeversservicepunt) en hun netwerken van zorg- en welzijnsinstellingen, onderwijsorganisaties en werkgevers te optimaliseren;

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				c) en een ondersteuningsorganisatie die het mogelijk maakt om onze werk-en-inkomensvoorzieningen en -instrumenten snel, helder en meer vanuit de bedoeling in te zetten en de kwaliteit, rechtmatigheid en maatschappelijke rendement van onze dienstverlening aan inwoners en werkgevers slim monitort en toetst. Bovenstaande moet ons, naast allerlei andere inspanningen, helpen om het bestand en de échte talenten van inwoners beter in beeld te hebben, daarmee o.a. een snellere en betere match te maken met passende werk- of leertrajecten, en daarmee de in-, door- en uitstroom te verbeteren.
46	CDA -4	Burgemeester Marcouch	-	**Vraag:** Wat kan er minder door het project bouwen aan bevolkingszorg en waar gaat het project aan bijdragen ? Antwoord: Op dit moment heeft een groot, divers aantal AOV-ers (Adviseur Openbare Orde & Veiligheid) een rol bij bevolkingszorg in geval van een crisis. De keuze is om bevolkingszorg meer te professionaliseren door met minder, maar beter opgeleide professionals deze taak in te vullen. Omdat de ambtelijke uren nu wel gemaakt worden, maar niet goed inzichtelijk zijn, en in de nieuwe situatie deze uren wèl inzichtelijk zijn, is aanvullend budget nodig. De bezuiniging op de AOV-uren nu, is helaas nauwelijks te realiseren. De gemeenten deden in de praktijk bevolkingszorg 'erbij'. Het krijgt nu de professionele plek waarvan ook het college vindt dat deze gewenst is. Voor meer achterliggende informatie: https://www.vggm.nl/vggm/over_vggm/bestuur/vergaderstukken/2018 (agenda van 24 oktober 2018, agendapunt 6)
47	CDA-5	Martien Louwers	9	**Vraag:** Kan de afname van het kader op Presikhaaf Bedrijven worden ingezet als alternatieve dekking voor WerkInvesteringsFonds? Antwoord: Om transparant te zijn in de begroting worden voordelen op bestedingen en nieuwe bestedingsvoorstellen volledig gemeld. De voordelen in het kader van Presikhaaf Bedrijven vallen dus in eerste instantie vrij ten gunste van de algemene middelen. De investering in het Werkinvesteringsfonds wordt vervolgens gevoed vanuit de algemene middelen. Indirect is daarmee dus ook sprake van het inzetten van voordelen Presikhaaf Bedrijven ten gunste van het Werkinvesteringsfonds.
48	VVD-1	Ronald Paping	-	**Vraag:** ; Waarom is de keuze gemaakt om een aantal zaken te financieren uit de algemene middelen zoals bijvoorbeeld RBL, invasieve exoten en taakstelling cultuur en waarom zijn er geen andere keuzes gemaakt voor de dekking Antwoord: Binnen het totaal van afwegingen binnen het beschikbare financiële kader is er door het college voor gekozen om deze zaken te financieren vanuit de algemene middelen. Dit past binnen de voorschriften van de toezichthouder inzake een reëel en structureel sluitende begroting, zie ook pagina 5 van de MJPB.
49	Arnhem Centraal-	Martien Louwers	-	**Vraag:** Er wordt gesteld, dat bij het “Kansrijk opgroeien” project van Teamleefomgeving Noord-west, middelbare scholen worden ingezet, Maar deze gaan toch over de wijkgrenzen heen? Hoe gaat men dit aanpakken?

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
	1			Antwoord Kansrijk opgroeien richt zich op de jeugd in de wijk. Het maakt dus niet uit naar welke middelbare school ze gaan. De kinderen die meedoen worden niet 'losgelaten' als ze naar de middelbare school gaan.
50	Arnhem Centraal-2	Martien Louwers	-	**Vraag:** Hoe gaat men er voor zorgen dat Teamleefomgeving bekender wordt, want als men van wijken weten willen laten slagen, zal men toch eerst moeten beginnen bij de herkenbaarheid. Anders is het maar een kleine groep die participeert of weet hoe die moet participeren. Antwoord De teams zijn nu 1,5 jaar actief in de wijken en hun netwerk wordt steeds groter. Inwoners die initiatieven hebben kunnen de wijkteams goed vinden (al dan niet via de algemene informatie kanalen van de gemeente) en de wijkteams weten inwoners te vinden op vraagstukken die spelen in de wijk. Ieder team geeft zelf vorm aan de samenwerking met bewoners passend bij de wijk.
51	Arnhem Centraal-3	Martien Louwers	-	**Vraag :** Uitsluiting (banen, stageplekken, uitgaan, etc.) kan tot afzondering van de maatschappij of erger ....radicalisering leiden. We zijn er dus alleen bij gebaat hier extra in te gaan investeren? Hoe gaat u dit aanpakken? Antwoord: In de veranderopgave staat het tegengaan van uitsluiting centraal. Met name het speerpunt 7 "tegengaan discriminatie" in het veranderprogramma Inclusief Arnhem verwijst hiernaar. Naast al lopende activiteiten zoals het deurpanel horeca zal in de komende periode extra aandacht zijn voor het tegengaan van discriminatie op de arbeidsmarkt. De gemeente ondersteunt tevens een actieve deelname aan de Week van Respect. Door versterking en verbinding van de sociale netwerken vanuit de wijken wordt beoogd dat steeds meer Arnhemmers meedoen en zich thuis voelen in Arnhem.
52	Arnhem Centraal-4	Martien Louwers	-	**Vraag:** Algemeen bekend is dat er meer gebruik zou moeten worden gemaakt van ervaringsdeskundigen. Deze mensen kennen de problemen en wonen in de wijken, dus spreken (en begrijpen) de mensen met problemen beter aan. Hoe ziet u dat en wat gaat u hiermee doen? Antwoord In de sport zijn er meerdere voorbeelden: Omar Abouk en Orhan Delibas met hun sportscholen en Form Upgrade. Form Upgrade maakt ook gebruilk van ervaringsdeskundigen op gebied van overgewicht en gezonde leefstijl.
53	Arnhem Centraal-5	Martien Louwers	-	**Vraag:** Op 3 oktober zijn door de inwoners speerpunten aangegeven. Hoe gaat het college die meenemen en hoe kan men checken wat er met hun inbreng wordt gedaan? Antwoord: In het coalitieakkoord is de inbreng vanuit de rondetafelgesprekken, die in het voorjaar gehouden zijn, meegenomen. Dit akkoord is vertaald in de voorliggende MJPB die in oktober door het college is aangeboden. De gemeenteraad heeft input op deze begroting aan de inwoners gevraagd op 3 oktober. De raad kan middels het amenderen van de voorliggende begroting nieuwe of aanvullende punten meenemen of onderwerpen benoemen voor de volgende perspectiefnota.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
54	Arnhem Centraal-6	Ronald Paping	64	**Vraag:** W6 Schuijtgraaf; Ontmoeten in de wijk. Heeft geen extra ondersteuning nodig? Mensen klagen over het MFC. Ongezellig en slecht beheerd. Ook uit eigen ervaring. Wat is uw beleving om alleen Elderveld extra ondersteuning te geven? Antwoord Momenteel wordt er voor de MFC's een plan van aanpak gemaakt. Deze signalen zijn bekend en worden hierin meegenomen. Er is gelijkwaardige ondersteuning.
55	Arnhem Centraal-7	Martien Louwers	55	**Vraag :** W4 Presikhaaf; Kansen voor kinderen. Samen met bewoners, de kindcentra en wijkpartners. Samenstelling sommige buurten is erg veel allochtone inwoners. Waarom staat samenwerking /contact met moskeeën niet expliciet genoemd? Antwoord Omdat zij behoren tot de wijkpartners.
56	Arnhem Centraal-8	Martien Louwers	11	**Vraag:** Budget behouden/verbeteren van de wijk. Waar de behoefte het grootst is. Hoe wordt dit bepaald, of is dit al bepaald? Antwoord Zie vraag 16: Momenteel wordt er een scan uitgevoerd die de behoefte per wijk naar voorzieningen in beeld brengt en hoe die zich verhoudt tot bestaande voorzieningen. Op basis van waar de behoefte het grootst is en de noodzaak het hoogst maken we een keuze voor hoe de middelen besteed gaan worden. De mate van bijvoorbeeld participatie in een wijk nemen we mee in de afwegingen.
57	Arnhem Centraal-9	Martien Louwers	35	**Vraag:** Burgerparticipatie; De ervaring die is opgedaan wordt momenteel uitgewerkt naar praktische handvatten. Worden de inwoners hier nog bij ingeschakeld/betrokken? Voor wie zijn de handvatten? Antwoord Vanzelfsprekend worden de inwoners hierbij betrokken. De handvatten zijn voor iedereen die deelneemt in het proces.
58	Arnhem Centraal-10	Burgemeester Marcouch	80	**Vraag :** Regionale en andere bovenlokale lichamen; Door deelname door bestuurders in werkgroepen en commissies. Colleges kunnen zelf besluiten en de raad kan dit niet controleren. Hoe wordt de Arnhemse raad en de andere raden hierbij betrokken? Antwoord: Een actieve vertegenwoordiging van het college in bovenlokale gremia is belangrijk voor de belangenbehartiging en positionering van Arnhem en de regio. Bestuurders nemen veelal uit hoofde van hun portefeuille deel in samenwerkingsverbanden, regionale en -externe organen. Uitgangspunt hierbij is dat het beleid, zoals vastgelegd in bijvoorbeeld het MJPB en raadsbrieven leidend is voor de opstelling van ons college in deze organen. In de paragraaf Verbonden Partijen in de begroting zijn alle verbonden partijen met betreffende bestuurders gepresenteerd. De Raad wordt op verschillende wijzen geïnformeerd over relevante bovenlokale dossiers. Dit gebeurt in raadsbrieven van de respectieve portefeuillehouder, zoals in het geval van bijvoorbeeld de routekaart energietransitie Arnhem-

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Nijmegen, de Investeringsagenda Stedelijk netwerk Arnhem-Nijmegen of het Regionale Programma Werklocaties. Ook loopt de informatiestroom richting de Raden vaak via het bovenlokale orgaan zelf. Dit laatste is het geval bij de Regio Arnhem-Nijmegen en de Economic Board, waarbij het gemeenschappelijk orgaan (bestuurs)verslagen en informatie naar de raad stuurt. Voor de Euregio geldt dat Arnhemse raadsleden zijn afgevaardigd in de Euregioraad en commissies.Tot slot worden Raadsleden uitgenodigd voor informele bijeenkomsten en bezoeken vanuit een bovenlokaal lichaam of op de hoogte gehouden via nieuwsbrieven.
59	PVDA-1	Ronald Paping	-	**Vraag:** Afgelopen maandag is de gemeenteraad door bewoners van de woonwagenkampen bijgepraat over de woonwensen van deze groep mensen en de wijze waarop zij in gesprek willen met de gemeente om deze wensen te realiseren. Kan het college aangeven hoe zij de gesprekken met de woonwagenbewoners nu voert en wanneer mogelijke uitkomsten aan de raad worden gepresenteerd? Antwoord: Een gemeentelijke projectleider voert de gesprekken met de woonwagenbewoners en doet een woonwensonderzoek. Daarnaast voeren wij gesprekken met de corporaties. Wanneer de onderzoeken zijn afgerond zal een addendum op de woonvisie over de woonwagens door de raad moeten worden vastgesteld. Planning inbrengen addendum: januari 2019.
60	PVDA-2	Jan van Dellen	-	**Vraag**: Uit beantwoording van technische vragen blijkt dat de gemeente de banenafspraak haalt. Wel is aangegeven dat deze periode gekeken moet worden naar borging en de uitbreiding. Heeft het college al een beeld hoe ze dit zou willen doen en hoe kijkt het college in zijn algemeenheid naar het helpen van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt (bijvoorbeeld opnemen eisen in aanbestedingen en bij subsidierelaties)? Antwoord De invulling van de opgave om binnen de gemeentelijke organisatie tot meer banenafspraak-banen te komen en daarmee een inclusievere werkgever te worden is belegd bij de concern-directeur. Deze wordt hierin ondersteund door een projectleider en medewerkers van P&O. Dit projectteam richt zich, in samenwerking met de managers van de diverse afdelingen, op de borging en uitbreiding van banenafspraak-banen. Ingezet wordt op 1. bewustwording (masterclasses, gesprekken), 2. Faciliteren (directe werving bij het werkgeversservicepunt) en 3. Daadwerkelijk zoeken van de mogelijkheden om geschikt werk te maken of functies op te splitsen (het zogenaamde job carven). Voor het antwoord op de tweede vraag verwijzen wij naar de eerdere beantwoording van de technische vragen PVDA-1 en PVDA-4.
61	PVDA-3	Martien Louwers	112	**Vraag**: Blz 112 maatschappelijke opvang: er staat dat er wordt gewerkt aan een aanpak die duurzaam uitstroom uit de opvang bevordert. Wat is het verschil tussen die aanpak en de huidige aanpak bij maatschappelijke opvang? Antwoord: Het gaat hierbij om verder door ontwikkelen van de huidige aanpak. De aanpak is onderdeel van het procesplan Langer Zelfstandig Wonen. Hierin zijn in 2017 afspraken gemaakt met de woningcorporaties over de beschikbaarheid van woningen tbv uitstroom uit (o.a.) de maatschappelijke opvang. VGGM kan in overleg met de partners aan de OGGz-tafel kandidaten voordragen. Aan de kwaliteit van de voordrachten is en wordt hard gewerkt in overleg met de gemeentelijk wooncoördinator zorg. Om ervoor te zorgen dat er een duidelijke koppeling komt tussen

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				woningtoewijzing en benodigde begeleiding, behelst elke voordracht onder meer een plan voor begeleiding na woningtoewijzing. Als de begeleiding al goed georganiseerd is op het moment dat een inwoner van de maatschappelijke opvang naar een eigen woning gaat, verhoogt dit de kans dat deze inwoner zelfstandig kan blijven wonen (duurzame uitstroom). In de doorontwikkeling van de aanpak wordt ook gekeken hoe elementen als participatie of werk hierin verankerd kunnen worden.
62	PVDA-4	Jan van Dellen / Martien Louwers	-	**Vraag**: Omdat het huurcontract stadskantoor in 2023 eindigt is het zaak om ingrepen in het stadhuis voor die tijd gereed te hebben: Wordt er dan ook rekening gehouden met de toegankelijkheid van het personeelsgedeelte als het gaat om openen deuren, toiletten e.d? <u>Antwoord:</u> In het op te stellen programma van eisen wordt zeer zeker rekening gehouden met de toegankelijkheid van de diverse ruimten in het gebouw. We willen immers als inclusieve stad ook een goed toegankelijk stadhuis. We willen de Arnhemse norm die momenteel met betrokkenheid van het APCG wordt ontwikkeld en voor het eind van het jaar ter besluitvorming aan u wordt voorgelegd, van toepassing laten zijn.
63	PVDA-5	Martien Louwers	-	**Vraag**: In welke mate betrekt de gemeente Scalabor en Rijnijssel voor de banentrajecten voor mensen die nog in de bakken zitten bij de gemeente? Kennen we de mensen in de bakken wel goed genoeg, zo nee, hoe gaan we dat veranderen? <u>Antwoord</u> Zowel Scalabor als ROC Rijn IJssel zijn daarbij betrokken. De afgelopen twee jaar is het zicht op de inwoners in het uitkeringsbestand nadrukkelijk verbeterd en verrijkt, Wij gaan nadrukkelijker met hen aan de slag (met name die met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt). Binnen het kader van de herijking van de focus en werkwijze van het Cluster Werk & Inkomen (W&I) zetten wij in op een verbetering hiervan. Voor dit moment kunnen wij alleen op hoofdlijnen de voorgenomen beweging bij W&I duiden (zie ook beantwoording technische vragen VVD-9). De beweging bij W&I is gericht op de ontwikkeling en implementatie van: a) een toegangspoort waarbinnen wij de ondersteuning aan inwoners op het gebied van werk, inkomen en schulden/ armoede integraler en meer op maat kunnen in vullen en de eigen kracht van de inwoners en hun netwerken beter kunnen benutten. W&I werkt dichter op en vanuit de leefwereld van Arnhemmers; b) een regisseursrol waarmee wij beter in staat zijn om de ketensamenwerking met onze uitvoeringspartners (Centrum voor Activerend Werk, Scalabor en Werkgeversservicepunt) en hun netwerken van zorg- en welzijnsinstellingen, onderwijsorganisaties en werkgevers te optimaliseren; c) en een ondersteuningsorganisatie die het mogelijk maakt om onze werk-en-inkomensvoorzieningen en -instrumenten snel, helder en meer vanuit de bedoeling in te zetten en de kwaliteit, rechtmatigheid en maatschappelijke rendement van onze dienstverlening aan inwoners en werkgevers slim monitort en toetst. Bovenstaande moet ons, naast allerlei andere inspanningen, helpen om het bestand en de échte talenten van inwoners beter in beeld te hebben, daarmee o.a. een snellere en betere match te maken met passende werk- of leertrajecten, en

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				daarmee de in-, door- en uitstroom te verbeteren.
64	PVDA-6	Ronald Paping	-	**Vraag**: de Gelrepas site is niet heel handig geordend in categorieën. Hierdoor is het overzicht lastig te krijgen. Zeker voor mensen die laaggeletterd zijn of niet handig met computers en internet, dus gedeeltelijk de doelgroep. Is het niet een heel goed idee de site wat gebruikersvriendelijk te maken zodat mensen sneller en makkelijker de informatie kunnen vinden die ze zoeken ? (Check de site, het is een doolhof). Antwoord: Recent heeft de afdeling Communicatie van de gemeente Arnhem een enquête uitgevoerd naar het gebruik van de website van de GelrePas. Hieruit is onder andere gebleken dat men niet (eenvoudig) vindt wat men zoekt, zoals u ook constateert. De zoekmachine moet worden verbeterd. Daarnaast is het zinvol na te denken over een positievere uitstraling en de informatie per gemeente meer inhoud te geven op het gebied van sport en cultuur. Op dit moment wordt hieraan gewerkt. De site is voor de regio ingericht (alle gemeenten die deelnemen aan de GelrePas) en wordt extern gehost. Afspraken over aanpassingen moeten dan ook binnen deze regio worden gemaakt. Arnhem neemt hierin het voortouw.
65	CDA-6	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De wethouder zegt toe de raad meer gedetailleerde informatie toe te sturen over de aanpak van het ziekteverzuim. Antwoord: Het verzuimpercentage in Arnhem wordt met name veroorzaakt door (zeer) langdurig verzuim, veelal psychosociaal van aard. Een deel daarvan is werk gebonden. De aanpak van dit verzuim bestaat uit meerdere sporen, te weten: - extra inzet op de behandeling van reeds bestaande casuïstiek (voldoen aan WvP). - coaching van leidinggevenden bij nieuwe ziektegevallen (om deze meer in zijn of haar 'regiehoudersrol' te zetten). - structurele aandacht voor verzuimpreventie. - extra aandacht voor de rol van de medewerker zelf bij (dreigend) verzuim. Met al deze acties willen we de kanteling maken van 'registeren van verzuim' naar 'regisseren van inzetbaarheid'. Dit vraagt uiteraard de nodige tijd en aandacht.
66	CU-1	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De wethouder zal (bij een collega) checken of/in hoeverre de raad geïnformeerd kan worden over het risicokompas van De Connectie. Antwoord: De risico's in de risicoparagraaf worden geduid door uit te gaan van kans x (financieel) effect. Ten aanzien van de Connectie wordt de kans beschreven dat bepaalde risico's zich voordoen en deze worden als 'groot' gezien, waarbij ook het financieel effect (onveranderd) hoog is. Voor dit risico wordt in de totaal benodigde weerstandsvermogen een risicoreservering gedaan. Hoe is gekomen tot deze risicokwalificatie?

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				De Connectie is een jonge organisatie die nog geen eigen vermogen heeft opgebouwd. Als bepaalde omvangrijke risico's zich voordoen, dan zijn er geen voorliggende reserves waarbinnen dit opgevangen kan worden. Daarmee komen ze direct voor rekening van de deelnemende gemeenten en Arnhem heeft hierin een aandeel van ongeveer 70%. Naast de risico's die de Connectie zelf ziet (in hun MJPB zijn beschreven), zijn er ook risico's die wij als 'eigenaar' zelf zien. Een belangrijk risico houdt verband met de ICT en de taakstellingen die daaraan zijn verbonden. Om meer zicht op dit domein te krijgen wordt hiervoor ook een extern onderzoek naar uitgevoerd (zie ook zienswijze brief). De Connectie is dus een jonge organisatie met een forse financiële taakstelling en een inhoudelijke transitie-opgave. De totale lasten van de Connectie zijn overigens begroot op ruim € 38 miljoen. Alles bij elkaar opgeteld is het verstandig om het risico als hoog de kwalificeren, met de opmerking daarbij dat er in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing meer risico's zijn beschreven met een score van 20 of hoger.
67	PvdD-12	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De wethouder zoekt uit wat de stand van zaken is rond sporthal Kermisland (continuïteit sporters) <u>Antwoord:</u> Op dit moment wordt een nieuwe sporthal gebouwd aan de Bethanienstraat, deze hal kan gebruikt worden voor de trainingen. Voor de wedstrijden zal in afwachting van de nieuwe sporthal aan de Middachtensingel gebruik gemaakt worden van de momenteel beschikbare sporthallen. Dit is in principe oplosbaar, echter er kan niet gegarandeerd worden dat het altijd in dezelfde sporthal zal zijn.
68	PvdD-13	Jan van Dellen	-	**Vraag:** De wethouder zoekt uit wat de ontwikkeling is van sportpark Paasberg <u>Antwoord:</u> De Paasberg is in beeld om de bezuinigingstaakstelling voor sport te realiseren. Maar dit is nog geen gelopen koers. De Paasberg als zoekgebied is bekend bij het wijkteam en de verenigingen die gebruik maken van het sportpark. Daarnaast speelt er in het gebied wateroverlast en heeft de wijk wensen. Om voortgang te krijgen en duidelijkheid te scheppen is in opdracht van het wijkteam een projectleider aangesteld.Hiervoor is een half jaar uitgetrokken.
69	VVD-2	Jan van Dellen		**Vraag:** De wethouder zegt toe uit te zoeken hoe het precies zit met het budget voor de GR Economic Board <u>Antwoord</u>:

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				De belangrijkste inkomsten van The Economic Board komen van de 19 deelnemende gemeenten in het Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Regio Arnhem Nijmegen. Deze gemeenten hebben in 2015 besloten € 1,- per inwoner via het GO beschikbaar te stellen aan The Economic Board. De basisfinanciering voor The Economic Board is door alle gemeenten toegezegd voor 2017. In het budget voor 2018 en 2019 wordt uitgegaan dat alle gemeenten hun bijdragen handhaven. Voor Arnhem geldt op basis hiervan een bijdrage van € 153.864 per jaar (dit komt uit de begroting The Economic Board 2018-2019).
70	VVD-3	Ronald Paping	128	**Vraag:** Wanneer is de peiling aan de behoefte voor woningen in Arnhem gereed? En welke acties/plannen zijn er gezet op de realisering van koopwoningen? Antwoord: In het vierde kwartaal van 2018 start de werkgroep woningbehoefteonderzoek regio Arnhem-Nijmegen. Zij zullen dan de opdracht vaststellen en een bureau selecteren om het onderzoek in het eerste kwartaal van 2019 te gaan uitvoeren.
71	D66-16	Ronald Paping / Roeland van der Zee		In het coalitieakkoord wordt uitgegaan van 250.000 euro besparing per jaar op bedrijfsvoering als gevolg van investeringen in verduurzaming. Dit kwam voort uit de gedachte dat een deel van het klimaatfonds in goed renderende verduurzaming binnen de gemeentelijke organisatie zou worden ingezet. In de begroting kiest het college ervoor tegenover de beoogde opbrengst een even grote onttrekking aan de AR te zetten. **Vraag:** Waarom deze keuze? Waarom wordt afgeweken van de gedachte uit het coalitieakkoord? Heeft het college niet langer de ambitie om de investeringen in duurzaamheid deels ook te laten renderen? Antwoord: In het coalitieakkoord is inderdaad een taakstelling van € 250 k opgenomen onder de noemer rendement duurzaamheidsmaatregelen bedrijfsvoering. Dit bleek een iets te optimistisch scenario, eerst moeten de (kapitaal) lasten op de duurzaamheidsinvesteringen worden terugverdiend, alvorens invulling aan de taakstelling kan worden gegeven. Aangezien we als grootverbruiker op onze eigen vastgoed gunstige energiecontracten hebben, is het lastig om naast het terugverdienen ook nog iets extra's over te houden. Daarom is besloten om tegenover de taakstelling van € 250 k een budget van € 250 te zetten, per saldo 0. Daarmee stellen we veilig dat de investeringen in de verduurzaming van de eigen bedrijfsvoering wel doorgang kunnen vinden. Daarmee geven wij het goede voorbeeld en leveren een bijdrage aan het milieu. Dat weegt zwaarder dan het rendement. En nogmaals: we gaan er wel vanuit dat de investeringen worden terugverdiend.
Toegevoegd 15-10-18				
72	D66-17	Cathelijne Bouwkamp		**Vraag:** De ombudsman geeft aan dat één op de zeven inburgeraars sinds 2013 een boete opgelegd kreeg, bijvoorbeeld wegens het niet tijdig halen van het inburgeringsexamen. Hoe ligt deze verhouding in Arnhem? Antwoord:

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				De verhouding in Arnhem is in 2013 ca één op 12 en 2014 eén op twintig. In de jaren 2015, 2016 en 2017 zijn geen boetes opgelegd. Gegevens zijn gebaseerd op DUO-cijfers.
73	D66-18	Roeland van der Zee	blz 19 R8	**Vraag:** Er staat vanaf 2020 (nog?) een taakstelling op programma R8 (p. 19), om een andere taakstelling in te vullen (beheer vastgoed). Ik zie in het programma geen voorstellen hoe dit wordt ingevuld. Heeft u al een denkrichting? Wat kunnen we verwachten? I.r.t. invoering omgevingswet is dit m.i. risicovol! <u>Antwoord:</u> Er staan een tweetal taakstellingen in de concept MJPB 2019-2022 die te maken hebben met het gemeentelijk vastgoed. De ene taakstelling is incidenteel; de andere is structureel. In de begroting zijn deze op R8 neergezet, echter de daadwerkelijke invulling van de taakstelling is afhankelijk van op welk programma de af te stoten gebouwen in de begroting staan. Tot dusver zijn bijna uitsluitend (voormalige) schoolgebouwen (R5) afgestoten. De incidentele taakstelling betreft een (netto) verkooptaakstelling op te verkopen panden welke voor de gemeente niet langer noodzakelijk zijn voor één of meerdere beleidsdoelstellingen. De taakstelling bedraagt voor 2019 en 2020 een jaarlijks bedrag van € 700.000, = en voor 2021 een taakstelling van € 450.000, =. Inmiddels zijn er al meerdere panden verkocht en is de taakstelling t/m 2020 reeds voor een groot deel ingevuld. De verwachting is dat de resterende taakstelling ook kan worden ingevuld. Daarnaast is er een structurele taakstelling op de exploitatie vastgoed ten gevolge van het afstoten van vastgoed. Eénmalig is er een taakstelling in 2020 van € 150.000, = en vervolgens is er een structurele taakstelling van € 50.000, = per jaar. Vrijwel alle tot dusver verkochte panden betreft echter schoolgebouwen. Voor deze gebouwen geldt dat het onderhoud wordt uitgevoerd door de schoolbesturen en niet door de gemeente. Dit draagt dus slechts in geringe mate bij tot het behalen van de structurele taakstelling op exploitatie van vastgoed. Vooralsnog kunnen we geen inschatting geven over de haalbaarheid van deze taakstelling.
74	D66-19	Cathelijne Bouwkamp	blz 24 Versterking van het Energy Cluster	**Vraag:** Er wordt aangegeven dat hier wordt samengewerkt met de regio, met name de Nijmeegse. Hoe gaat dit met de Euregio. Is daar ook samenwerking, zo ja op welke gebieden, hoe is dat vorm gegeven en welke concrete resultaten worden nagestreefd? <u>Antwoord:</u> Er bestaat op dit moment geen structurele samenwerking met de Euregio op het gebied van versterking van het energiecluster in Arnhem. De clusteraanpak waarbij gewerkt wordt aan aantrekkelijke en innovatieve werk-en kennislocaties op het gebied van energie, wordt vanuit de regionale investeringsagenda Arnhem-Nijmegen vorm gegeven. Wel wordt er in het kader van het 100.000+ stedennetwerk Euregio Rijn-Waal een start gemaakt met

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				kennisdeling, afstemming en samenwerking op het gebied van energietransitie. Samenwerking op deze gedeelde uitdaging in de Euregio als geheel en tussen de zes 100.000+ steden in het bijzonder (Arnhem, Nijmegen, Ede, Duisburg, Dusseldorp en Moers) kan leiden tot voor schaalvergroting, versnelling en innovatie. Denk bijvoorbeeld aan wind- en zonne-energie, energieopslag, aardgasvrije wijken, en bijkomende vraagstukken van maatschappelijke aard en burgerparticipatie. De kracht van samenwerking met partijen aan weerszijden van de grens ligt ook in de mogelijkheid om gezamenlijk EU financiering aan te vragen, zoals bijvoorbeeld het project E-bus 2020 waar gemeente Arnhem partner in is.
75	D66-20	Roeland van der Zee	blz 89 R2 Verkeer, vervoer en waterstaat	**Vraag:** a. U geeft terecht aan dat u wilt gaan voor duurzaam stedelijk verkeer en openbaar vervoer. Wat ons betreft betekent dat inzetten op de fiets en op het OV. De fiets komt er dan wel erg bekaaid af met alleen de aanleg van twee snelfietsroutes. Welke andere investeringen in de infrastructuur voor de fiets bent u nog voornemens te doen. b. U refereert aan de concessie openbaar vervoer welke in 2023 (mits niet verlengd) vernieuwd moet zijn. Dit betekend dat komend jaar al het pve moet worden vastgesteld. Dit is feitelijk het enige moment waarop wij als gemeente invloed op de invulling van de concessie kunnen uitoefenen. Hoe gaat u de inwoners van de stad, de wijken, en de raad in dit proces betrekken. Welke rol gaat Trolley 2.0 in dit pve krijgen wat u betreft. Gaat het college zich inspannen voor een volledig emissieloos OV netwerk binnen de grenzen van de gemeente Arnhem? c. Ik mis bij mobiliteit (p. 90) de toezegging over walstroom op de lage kade, terwijl ik op p. 89 wel lees over streven naar duurzame mobiliteit en het zijn van een aantrekkelijke aanlegplaats. Hoort dit daar wat u betreft bij? En hoe vordert de inzet op dit punt? d. <u>Antwoord:</u> Het college heeft in haar vergadering van 23 oktober de artikel 44 vragen over dit onderwerp beantwoord. Vraag: U refereert aan de concessie openbaar vervoer welke in 2023 (mits niet verlengd) vernieuwd moet zijn. Dit betekend dat komend jaar al het pve moet worden vastgesteld. Dit is feitelijk het enige moment waarop wij als gemeente invloed op de invulling van de concessie kunnen uitoefenen. Hoe gaat u de inwoners van de stad, de wijken, en de raad in dit proces betrekken. Welke rol gaat Trolley 2.0 in dit pve krijgen wat u betreft. Gaat het college zich inspannen voor een volledig emissieloos OV netwerk binnen de grenzen van de gemeente Arnhem? e. Antwoord: We zullen de raad en de wijken betrekken in het opstellen van onze reactie op de uitvraag van de provincie. De wijken zullen we betrekken via de teams leefomgeving. Wat het college betreft zal Trolley 2.0 een grote rol krijgen in de PVE en in de nieuwe concessie. Het college zal zich inspannen om een volledig emissieloos OV concessie te realiseren. Dit conform de door de raad vastgestelde beleidsnota OV (De Reiziger Centraal. 2013). Vraag: Ik mis bij mobiliteit (p. 90) de toezegging over walstroom op de lage kade, terwijl ik op p. 89 wel lees over streven naar duurzame mobiliteit en het zijn van een aantrekkelijke aanlegplaats. Hoort dit daar wat u betreft bij? En hoe vordert de inzet op dit punt? Antwoord: C: Walstroom draagt bij aan de duurzame kwaliteit van Arnhem. Op de Nieuwe Kade (laag) is walstroom aangelegd, dat is nu circa 3 jaar in gebruik.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Antwoord: Walstroom draagt bij aan de duurzame kwaliteit van Arnhem. Op de Nieuwe Kade (laag) is walstroom aangelegd, dat is nu circa 3 jaar in gebruik. De Nieuwe Haven is in uitvoering, ook daar wordt walstroom aangelegd. Over de aanleg van walstroom op de Rijnkade (laag) worden gesprekken gevoerd met het waterschap en de provincie. Dit in relatie en combinatie met het vernieuwen van de hoge kademuur.
76	D66-21	Cathelijne Bouwkamp	blz 156 3 Onderhoud kapitaalgoederen	**Vraag:** Wegen: uitstel van groot onderhoud in afwachting van visievorming (Velperweg, Oude Zevenaarseweg, Groningensingel, p. 156): op wat voor'n visie wachten we en waarom, en wanneer is die visievorming klaar? Antwoord: In bedoelde visie wordt de totale opgave voor de hoofdwegen in beeld gebracht. Naast de groot onderhoudsopgave worden ambities op het gebied van mobiliteit, verkeersveiligheid, klimaatbestendigheid, duurzaamheid en wensen vanuit de wijk in beeld gebracht, evenals mogelijke financieringsbronnen. Dit leidt tot een totaaloverzicht van onze opgave (en kansen) op deze wegen en helpt ons om te komen tot een heldere prioritering en programmering. Deze visie is naar verwachting in het tweede kwartaal 2019 gereed.
77	D66-22	Cathelijne Bouwkamp	blz 156 3 Onderhoud kapitaalgoederen R7 Gezondheid en milieu	**Vraag:** U geeft aan dat u zich gaat inzetten voor het beschermen van de parken in Arnhem. Welke bedreigingen zijn er die het nodig maken deze inzet te gaan plegen? Antwoord: Het is niet duidelijk waar deze vraag op doelt.
78	D66-23	Jan van Dellen	R0 Algemeen bestuur en publieke dienstverlening	**Vraag:** Ik mis een doorkijk naar de gevolgen van de invoering van de Wet Digitale Overheid. Kunt u aangeven waar daar al op geanticipeerd wordt. Welke maatregelen neemt u nu al. Wat zijn de einddoelen die u wilt bereiken. Komt er een beleid wat onze inwoners straks digitaal moeten en wat nog fysiek kan en wanneer kunnen wij dat als raad verwachten. Antwoord: Op 14 november 2017 is de raad, middels een raadsbrief, geïnformeerd over de "visie dienstverlening en het actieplan digitale dienstverlening". In het actieplan is aangegeven dat wij op landelijk niveau samenwerken en aansluiten op basisvoorzieningen vanuit de wet digitale overheid, zolang dit waarde toevoegt voor onze inwoners en bedrijven. Daarbij zijn de doelen, aanpak en bijbehorende acties benoemd. Dit actieplan geldt nog steeds. De visie op dienstverlening is eerder dit jaar vastgesteld; hierover is in maart 2018 aan de raad teruggekoppeld.
79	D66-24	Jan van Dellen	blz 172 5 Bedrijfsvoering	**Vraag:** De gemeente wil innoveren inde maatschappelijke opgaven door digitalisering. Onder andere door het inrichten van een datalab. Hoe verhoudt dit zich tot de huidige AVG waarin nadrukkelijke doelbinding van informatie is geborgd en gegevens die voor doel A zijn verkregen niet zonder voorafgaande expliciete toestemming van de betreffende burger voor doel B mogen worden gebruikt ? U geeft aan de waarde van gegevens beter te benutten. Dit zal zijn door het gebruik van algoritmes die gegevens uit verschillende bronnen samenvoegen en (anders) interpreteren. Bent u zich bewust van de risico's die aan het gebruik van algoritmes verbonden zijn vooral in het trekken van ongefundeerde conclusies uit (op het oog) ongerelateerde

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				gegevens. Bent u zich bewust dat bij het opstellen van algoritmes er een groot risico bestaat voor het introduceren van bias, het inbouwen van ongefundeerde aannames en vooroordelen van de bouwer van het algoritme? Hoe gaat u maatregelen treffen om dit t voorkomen? Antwoord: Het is de bedoeling dat het datalab een werkplaats en kenniscentrum is voor innovatieve toepassingen van data. Bij het werk en onderzoek in het datalab behoren o.a. ook de onderwerpen als privacy, informatieveiligheid en ethiek. Deze maken deel uit van de bewustwording ten aanzien van het informatie gedreven werken. Meestal zal in een datalab gewerkt worden met andere gegevens dan persoonsgegevens. Als er wel met persoonsgegevens wordt gewerkt gelden ook in geval van een datalab de beginselen van de AVG (art. 5). Het doel waarvoor persoonsgegevens gebruikt worden in het datalab moet verenigbaar zijn met het doel waarvoor deze gegevens verkregen zijn. Overigens verkrijgt de gemeente als overheid persoonsgegevens meestal op grond van een wettelijke verplichting en niet op grond van toestemming van betrokkenen. De betreffende wet geeft in dat geval ook het kader voor verdere verwerking. Voordat in het datalab persoonsgegevens worden verwerkt zal de onderzoeksopzet door privacy officer en/of FG getoetst worden op het gebruik van persoonsgegevens. Bij die toetsing wordt bepaald of het voorgestelde gebruik in het datalab aan AVG artikel 5 'Beginselen inzake verwerking van persoonsgegevens' voldoet. Bij de inrichting van en het werken in het datalab is 'Zorgvuldigheid, openheid en transparantie' het leidend devies. De resultaten uit een data laboratorium zijn 'by design' niet bedoeld als harde onderbouwing voor beleidsvoorbereidend werk of ondersteuning van (automatische) besluitvorming. Pas na een integrale afweging, waaronder privacy, en afdoende maatregelen kunnen resultaten in de praktijk worden getoetst.
80	D66-25	College	6 Verbonden partijen	**Vraag:** a. Bij alle verbonden partijen mis ik de vertaling van de risico's naar de financiële omvang. Hoe groot zijn de financiële risico's per verbonden partij?. Dit bepaalt immers ook de omvang van het weerstandsvermogen. b. GO Arnhem Nijmegen City region. Het risico profiel is gestegen van laag naar middel. Er staan geen risico's vermeld. Welke risico's zijn er dat dit leidt tot een toename van het risico profiel en hoe worden deze risico's beheerst. c. Geldersch Archief. Idem als bij b. d. VGGM. Idem als bij b. Antwoord: a. Het risicokompas leidt niet direct tot een uitkomst van de omvang van het financiële risico. De score op 'financieel' is afhankelijk van de antwoorden op vragen als 'wat is de financiële bijdrage van de gemeente Arnhem in de verbonden partij', 'hoe groot is het relatieve financiële aandeel van de gemeente Arnhem', 'hoe betrouwbaar is de informatievoorziening', etc. Het risicokompas leidt niet tot een 'kans' en 'geld' uitkomst zoals gebruikt wordt in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing'. Als de gemeente vanwege een verbonden partij een direct financieel risico loopt dat relevant is voor het weerstandsvermogen, dan is dat separaat berekend bij de risico-analyse per programma (zie vanaf pagina 148 in de MJPB 2019-2022). b De stijging is niet het gevolg van specifieke nieuwe risico's, maar van de relatieve plek die de verbonden partij inneemt ten opzichte van het risicoprofiel van andere verbonden partijen. De stijging kan dus het gevolg zijn van ontwikkelingen (op het gebied waarover de vragenlijst van het risicokompas betrekking heeft) bij de verbonden partij zelf of door een daling van het risicoprofiel bij andere verbonden partijen.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				c/d zie beantwoording bij b
81	D66-26	Cathelijne Bouwkamp		**Vraag:** welke wegen staan voor het komende half jaar op het programma om een nieuw wegdek te krijgen of anderszins groot onderhoud. Antwoord: Op de groot onderhoudsplanning staan de Rosendaalseweg, Waterbergseweg, Monnikensteeg, Nijmeegseweg (ter hoogte van het Airborneplein), Raapopseweg, IJssellaan, Erasmussingel en Brabantweg; Daarnaast is er de reconstructie van de Apeldoornseweg en vindt wegenonderhoud plaats in samenloop met rioolvervanging in het Spijkerkwartier, de Geitenkamp en Schaarsbergen. De definitieve onderhoudsprioritering is overigens mede afhankelijk van eventuele vorstschade in de komende winter.
82	Arnhem-Centraal - 11	Jan van Dellen	24 (V.01)	Op pagina 24 staat onder het kopje 'Human capital stevig aandacht geven' staat dat de gemeente een faciliterende rol gaat spelen bij de samenwerking tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven. **Vraag**: Hoe gaat dit er in de praktijk uitzien? Antwoord: Aanwezigheid van voldoende en goed opgeleid personeel (human capital) is van cruciaal belang voor stimuleren van werkgelegenheid en het creëren van een goed vestigingsklimaat in Arnhem en de regio. Om tegemoet te komen aan de (grote) tekorten vervult de gemeente al geruime tijd - samen met haar partners - een rol in het verbinden van kennisinstellingen aan bedrijfsleven, een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt en het aantrekken en binden van talent. Bijvoorbeeld door publiek private projecten en programma's te stimuleren (bv Oost Nederland Energiek, hybride leeromgevingen van de HAN op IPKW, Centre of Expertise SEECE), verkenningen uit te voeren, onze netwerken ter beschikking te stellen en samenwerkingsverbanden (Arnhem Studiestad) aan te jagen. Ontwikkelingen als de energietransitie, digitalisering en het economisch tij brengen een toenemende en veranderende vraag naar personeel met zich mee. Dit vraagt de komende jaren om een intensivering van onze inzet op dit onderwerp. Door intensief samen te werken met onze (regionale) partners vraaggericht en deels sectorspecifiek (in ieder geval gericht op Energy, ICT, Zorg). Hierbij wordt rekening gehouden met onze sociale (meer mensen aan het werk) en innovatie agenda.
83	Arnhem Centraal - 12	Jan van Dellen	25 (V.01)	*Er wordt in V.01 op pagina 25 gesproken over het aantrekken van 'bezoekers, bewoners, bedrijven en bollebozen' en er wordt gesproken over 'city marketing' hieromtrent. Deze citymarketing lijkt zich heel erg te focussen op Arnhem- Noord.* **Vraag:** Klopt dit, en zo ja, gaat het college zich dan inspannen om een en ander ook naar Arnhem- Zuid te trekken? Antwoord: Wij herkennen uw constatering niet. Citymarketing richt zich op de stad als geheel. Wij richten ons zoals u aangeeft op verschillende doelgroepen en vertellen daarbij verhalen vanuit de kernwaarden van de stad. Voor elke doelgroep kan hier een ander accent liggen. De recente campagne waarin toeristisch bezoek aan eigen stad uitgelokt wordt (www.tgrunehert.nl) is bij uitstek een voorbeeld waarbij de hele stad in beeld komt. Op basis hiervan genereerde

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Arnhem overigens landelijke aandacht via een pitch in De Wereld Draait Door.
84	Arnhem Centraal - 13	Jan van Dellen	80 (R.0)	**Vraag:** Welke rol is er voor de sociale wijkteams in het helpen van 'minder digitaal vaardigen' (pagina 80) en is dit een actieve of reactieve rol (dus: gaan ze actief op zoek naar mensen die hier moeite mee hebben of moet het initiatief bij mensen zelf liggen)? Antwoord: Vanuit de aanpak van laaggeletterdheid zijn de sociale wijkteams een van de vindplaatsen om laaggeletterdheid en ook beperkte digitale vaardigheid te signaleren. Wijkcoaches zijn hier alert op. Zij ondersteunen inwoners zoveel mogelijk zelf. Indien nodig kunnen zij (o.m.via het Taalhuis) verwijzen naar het benodigde ondersteuningsaanbod, waaronder een cursus Digisterker (omgaan met de digitale overheid).
85	Arnhem Centraal - 14	Jan van Dellen	R.3	**Vraag:** De 1.1 % voor economie die in de MJPB genoemd wordt vinden we erg laag, gezien de hoge ambities. Wij vragen ons af of het eigenlijk wel voldoende is en waaraan het dan wordt uitgegeven. Antwoord: Het programma R.3 Economie krijgt vanuit de totale begroting inderdaad 1,1% budget toebedeeld. Veel van de ambities in R3 ondersteunen het programma V1 - Vitale Economie. Economie heeft geen wettelijke taken uit te voeren. Echter de doelen die vanuit het economische werkveld worden nagestreefd hebben betrekking op alle andere programma's en werkvelden. Hier wordt dan ook nauw op samen gewerkt en voor de uitvoering van bepaalde zaken wordt ook gekeken of dit vanuit het inhoudelijke werkveld bijgedragen kan worden (denk aan mobiliteit, openbare ruimte etc.). Het budget dat economie heeft wordt voornamelijk ingezet om ondernemersinitiatieven te ondersteunen en faciliteren wanneer deze bijdragen aan de gemeentelijke ambities en de economische ontwikkeling van de stad. Er wordt gewerkt aan een uitwerking voor Van Bedrijven Weten. Wanneer dit gereed is, wordt ook bekend welke kosten hierbij horen en of het budget van 1,1% toereikend is voor de implementatie en uitvoering van Van Bedrijven Weten.
86	Arnhem-Centraal - 15	Hans de Vroome	R.5	**Vraag:** Europese wetgeving stelt dat het vanaf augustus 2017 verplicht is om de reuzenberenklauw te bestrijden. Hoewel dit in Arnhem al gebeurt is de plant echter nog op veel plekken in Arnhem waar te nemen, zoals bijvoorbeeld in de tuin van Villa Schoonheuvel en in bermen buiten de bebouwde kom.Wat gaat het college de komende jaren anders en/of beter doen dan hoe het op dit moment gaat en hoe wordt ervoor gezorgd dat ook particulieren deze plant op hun grond effectief gaan bestrijden? Antwoord: Het bestrijden van invasieve exoten, zoals de reuzenberenklauw, is een samenspel van diverse maatregelen. Naast (intensivering van) de fysieke bestrijding door de gemeente, zal er ook voorlichting gegeven worden over deze planten. Daarnaast willen we bewonersinitiatieven ondersteunen en hebben we overleg met andere terreinbeheerders om de aanpak op elkaar af te stemmen. Ook stellen we randvoorwaarden aan het werken in besmet gebied. De bestrijding van deze planten wordt momenteel in een apart bestek in de markt gezet, zodat in het voorjaar hiermee gestart kan worden. Ook wordt nu een communicatieplan opgesteld, dat vanaf maart '19 uitgevoerd zal worden.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
87	Arnhem Centraal - 16	Hans de Vroome	R.5	Deze vraag hebben we kunnen stellen, maar hebben we hier niet echt antwoord op gekregen en dus willen we hem graag alsnog schriftelijk beantwoord hebben. **Vraag:** Wat houdt 'aandacht voor cultuurvoorzieningen in de wijk' in? Welke voorzieningen missen er in de wijken? Kan dit bijvoorbeeld ook betekenen dat er een cultuurhuis/cultuurvoorziening in Arnhem- Zuid komt? Antwoord: Wij vinden het van belang dat alle Arnhemmers in aanraking kunnen komen met kunst en cultuur. Dat begint vaak al in de wijk. Via het Pr8-programma, waarin basisscholen, culturele instellingen en Rozet (Het Kunstbedrijf) samenwerken, komen alle kinderen in contact met cultuur. Dat begint met de voorbereiding op school in de wijk en wordt vervolgd met een bezoek aan 1 van de culturele instellingen. Ook ondersteunen we jaarlijks amateurkunst verenigingen in de wijk zodat bewoners actief aan kunst en cultuur kunnen deelnemen. Rozet is via haar programma Kunst & Wijken bezig met Rozet(tjes) in de wijk, waarin aanbod op maat wordt geboden. Dat gebeurt in nauw overleg met de wijkteams leefomgeving zodat wordt ingespeeld op de behoeften uit de wijk. Voorbeeld van dat laatste is het initiatief Age Friendly Cities dat op basis van de behoefte in 4 wijken wordt opgepakt. U bent hierover op 11 september geïnformeerd. Via de wijkteams wordt dus opgehaald wat de behoefte is en wordt een beeld gevormd of en welke voorzieningen er eventueel missen. Op dit moment is team.Leefomgeving bijvoorbeeld in gesprek met een groep bewoners in Schuytgraaf om te kijken welke behoefte zij hebben op cultuurgebied. Er is momenteel niet het beeld dat er behoefte is aan een grotere culturele voorziening in Arnhem-Zuid, maar meer aan maatwerk.
88	PvdA-7	Cathelijne Boukamp		**Vraag:** Voor het afsluiten van een duurzaamheidslening wordt een BKR registratie check uitgevoerd. Nu is dit in reguliere leningstrajecten een logische stap om te voorkomen dat mensen zich in schulden steken waar ze niet meer uit kunnen komen. Echter, maatregelen die met een duurzaamheidslening uitgevoerd worden verdienen zichzelf weer (grotendeels) terug. Dit betekent dat mensen met een lager inkomen dus geen/lastiger duurzame maatregelen kunnen nemen. Is de Wethouder op de hoogte van de aanwezigheid van deze BKR check? Is hier iets aan te doen? Antwoord: De Wethouder is op de hoogte van de BKR check door SVn (stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederland), de organisatie die de Arnhemse duurzaamheidslening uitvoert en ook van de check op de inkomsten en uitgaven volgens Nibud normen die de SVn uitvoert. Iemand krijgt bij het BKR een negatieve registratie als hij/zij in gebreke blijft bij het voldoen aan de betalingsverplichtingen. Het is dan volgens het kredietbeleid van de SVn (en ook andere kredietverstrekkers) niet mogelijk om een nieuwe lening af te sluiten. Dit is ter bescherming van de leningaanvrager, om overcreditering te voorkomen. Overcreditering is een bekende bron waardoor mensen in financiële problemen kunnen komen. Een negatieve BKR registratie kan tot 5 jaar na oplossing van de betalingsachterstand doorwerken in de beoordeling van

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				aanvragen van nieuwe leningen. De BKR toetst niet op inkomensgegevens, want die heeft de organisatie niet. De SVn toetst wel op inkomensgegevens, voorafgaand aan het verstrekken van een lening. Dit doet zijn volgens de Nibud-normen, en ze kijkt daarbij naar de huidige situatie (dus zonder energiebesparingsopbrengsten). Dit is wettelijk zo geregeld en afgesproken. Het kan zijn dat iemand een negatieve BKR registratie heeft, en volgens de Nibud-inkomenstoets voldoende inkomsten om een duurzaamheidslening af te sluiten. De kans is groot dat de SVn deze lening niet verstrekt, aangezien uit de BKR registratie is gebleken dat het aflossingsgedrag van de leningaanvrager niet betrouwbaar is. De krediet- en inkomenstoets op iedere leningaanvraag bij SVn is echter maatwerk, dus uitzonderingen kunnen voorkomen. De SVn is op dit moment aan het onderzoeken, samen met het ministerie, of (een deel van) de energiebesparingsopbrengsten kunnen gaan meetellen als inkomsten binnen de Nibud-normen en hoe dat dan (wettelijk) geregeld kan worden. Hierbij wordt ook de invloed en weging van een negatieve BKR-registratie bekeken. Zodra het kredietbeleid hierin wijzigt, zal Arnhem deze werkwijze (via SVn) overnemen.
89	D66-27	Martien Louwers		**Vraag a:** Nav schuldenfonds jongeren. Wij ontvangen graag zsm een geanonimiseerde beschrijving van de casuïstiek waarin schulden van jongeren daadwerkelijk zijn opgekocht zodat ik hier inzicht in krijg. **Vraag b:** Dus een geanonimiseerd casus van hoe ze te werk gaan met het Schuldenfonds met grote schulden. <u>Antwoord a:</u> Binnen het fonds is geen sprake van het opkopen van schulden van jongeren. Als het gaat om relatief lage schulden die de jongere zelf binnen een redelijke termijn (3 jaar) kan aflossen, dan herfinancieren we de schulden in de vorm van een Jongerenkrediet bij Kredietbank Nederland. Het fonds staat hiervoor garant en het biedt de jongere rust om nog maar één schuldeiser te hebben. De eerste Jongerenkredieten zijn aangevraagd. Bij hogere schulden, starten we een bemiddeling met de schuldeisers. Richting de schuldeiser benadrukken we het belang van het perspectief van de jongere om bijvoorbeeld te kunnen blijven of gaan studeren. Bij een succesvolle bemiddeling, wordt een groot deel van de schuld gesaneerd. Voor het restbedrag ontvangt de jongere een krediet. Dit krediet wordt afgesloten bij Kredietbank Nederland en vanuit het fonds staat de gemeente hiervoor garant. Met de eerste jongeren zitten we nu in de bemiddelingsfase met de schuldeisers. Er is geanonimiseerde casuïstiek beschikbaar, maar deze betreft een uitgebreide beschrijving van de uitvoering. Toevoeging van deze casuïstiek past daardoor niet goed in de beantwoording van de MJPB-vragen. Wel kan hierover een afspraak worden gemaakt om de casuïstiek in een gesprek toe te lichten. In de raadsbrief beschrijven we dat we schulden 'afkopen' dit komt erop neer dat we via bemiddeling een regeling met alle schuldeisers overeenkomen. Voor het restbedrag wordt een krediet afgesloten (via Kredietbank Nederland, gemeente staat borg) en het restant wordt door de schuldeisers kwijtgescholden. De hoogte van dit krediet is gebaseerd op toekomstperspectief én afloscapaciteit van de betreffende jongere. (zie tevens nadere info in de antwoorden op de

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				vragen 22 en 99 en het eerder geformuleerde antwoord op deze zelfde vraag 89).
90	D66-28	Cathelijne Bouwkamp		**Vraag:** Voor de bestrijding van "invasieve exoten" R5 wordt 1 miljoen incidenteel gereserveerd. In de doelstelling wordt aangegeven "om zo snel mogelijk een beheersbare situatie te realiseren" -Als de situatie werkelijk zo is als bovengenoemde tekst doet vermoeden, wanneer is deze (onbeheersbare) situatie besproken in het college en wanneer is de raad hierover geïnformeerd? - Op pagina 10 worden naast de "uitvoering van de wettelijke taken: bestrijding reuzenberenklauw en reuzenbalsemien) nog 6 punten genoemd die vanuit die 1 miljoen betaald zullen worden. Kan het college onderbouwd aangeven wat zij verwacht nodig te hebben voor het uitvoeren van slechts de wettelijke taak? • Antwoord: De problematiek van de invasieve exoten is beschreven in het informatiedossier (pag 31), dat op 23 maart aan de raad is aangeboden. Vervolgens is tijdens de college-tweedaagse in juni van dit jaar gesproken over de aanpak. Deze is nu vertaald in de voorliggende concept-begroting. • De inschatting is dat het volledig verwijderen van de twee verplichte soorten al meer dan 1 miljoen euro zal vragen. Daarnaast is de oprukkende Japanse duizendknoop een belangrijke soort van aandacht. Nu nog niet verplicht, maar de verwachting is dat dit op korte termijn zal veranderen. Het belangrijkste doel van de Arnhemse aanpak is het voorkomen van verdere verspreiding van invasieve soorten. Preventie en een snelle aanpak zijn de sleutelwoorden om verdere verspreiding tegen te gaan. Reuzenbalsemien en reuzenberenklauw hebben, gezien genoemde wettelijke verplichting, voorrang. Daarnaast richten we onze aanpak op de bestrijding van de Japanse duizendknoop. Omdat deze zeer snel woekert, komen we straks anders voor veel hogere kosten te staan als we daar nu niet bovenop zitten. Het beschikbare budget is ontoereikend om de drie soorten volledig te verwijderen van alle gemeentelijke terreinen. Daarom zoeken we bij inzet van de middelen naar een optimum tussen voldoen aan de wettelijke verplichting aan de ene kant en het voorkomen van (zeer) hoge kosten in de toekomst aan de andere. Daarbij kiezen we voor een mix van instrumenten: (fysieke bestrijding, voorlichting en ondersteuning bewonersinitiatieven).
91	DENK-Verenigd Arnhem			**Vraag: -** Wat is de huidige grootte van het budget voor de bereikbaarheidsfonds. Welke reserveringen zijn hieruit inmiddels toebedeeld aan bijv projecten en welke ruimte is hier voor nieuwe initiatieven/projecten. Antwoord: Het bereikbaarheidsfonds is een bestemmingsreserve (BR Bereikbaarheid). Jaarlijks worden de parkeerinkomsten aan deze reserve toegevoegd. En er worden diverse uitgaven uit bekostigd. De verwachte omvang van de reserve eind 2018 bedraagt € 1,8 mln. De verwachte omvang van € 1,8 mln eind 2018 is nagenoeg volledig ingezet in de jaren 2019 en verder. Er is op dit

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				moment geen ruimte voor nieuwe initatieven/projecten. Wel is rekening gehouden met een beperkte marge voor onverwachte ontwikkelingen (zoals bijv. fluctuaties in de opbrengsten). Toelichting: > de exploitatiekosten voor de uitvoering van het betaald parkeren (€ 6,12 mln in 2018) en kapitaallasten van gedane investeringen op gebied van parkeren (€ 2,8 mln in 2018) worden uit deze reserve gedekt > de eerder besloten structurele uitname tbv. de algemene middelen (o.a. bezuinigingstaakstellingen, totaal € 3,3 mln in 2018) worden hieruit gedekt > het fonds voorziet in de kapitaallasten voor verkeersinvesteringen (€ 1 miljoen in 2018) > het bedrag dat resteert is voor projecten die al zijn voorzien (in 2018 € 1 mln). Voorbeelden hiervan in 2019 en verdere jaren: de bijdrage aan fietsenstalling Arnhem Centraal (108K p.j.), wijkbudget parkeerplan (278K p.j.), bereikbaarheidsaanpak binnenstad (1,175 mln totaal), diverse investeringen verkeer waaronder herinrichting Apeldoornseweg. **Vraag:** Ik had verwacht dat er balans zou zijn met baten en lasten waaruit ik kon herleiden wat de inkomsten en uitgaven zijn uit de bereikbaarheidsfonds. Ik vind het nogal lastig om uit jou stuk te herleiden of er in 2019 ruimte is voor een initiatief om de bereikbaarheid van Arnhem te stimuleren door een tarief-actie op Openbaarvervoer te promoten. <u>Antwoord:</u> Om te kunnen bepalen of er nog ruimte zit in het bereikbaarheidsfonds voor nieuwe initiatieven bent u op zoek naar een overzicht van baten en lasten van het bereikbaarheidsfonds. 1. De baten bestaan uitsluitend uit de parkeeropbrengsten. De hoogte is afhankelijk van het aantal parkeerders en de hoogte van de parkeertarieven. 2. De exploitatiekosten voor het parkeren (de kosten van de garages etc.) gaan daar als eerste vanaf (in 2018 € 6,12 miljoen plus € 2,8 miljoen kapitaallasten parkeren). Het saldo van 1 en 2 noemen we het exploitatieresultaat parkeren. Het Bereikbaarheidsfonds heeft tot doel bij te dragen in de financiering van het bereikbaarheidsbeleid van de gemeente waarbij ten minste de helft van de middelen wordt ingezet voor projecten en programma's. Ik kan niet uit het mail herleiden of hieraan wordt voldaan. Zo staat er een post van 3.3 milj. voor structurele uitname algemene middelen o.a. bezuinigingstaakstellingen. Dit zijn reserveringen voor doelen welke nog niet uitgedrukt kunnen worden in geld om een bepaald doel te bereiken. Maar welke posten dit zijn is niet duidelijk . Ook moeten hier in de toekomst extra inkomsten worden gegenereerd maar hoeveel en wanneer we dit kunnen verwachten is dan ook niet duidelijk. 3. Een vast bedrag van dit exploitatieresultaat gaat jaarlijks naar de algemene middelen. Dit is een gevolg van de bezuinigingen in de afgelopen jaren, waarbij besloten is dat een deel van de parkeeropbrengsten jaarlijks in de algemene middelen vloeit.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				In totaal gaat het om €3,3 miljoen. Daarin zit verdisconteerd het voordeel dat is ontstaan doordat er is bezuinigd op de kosten van het parkeren. Wat ik hieruit begrijp is dat er reserveringen zijn voor doelen die niet gespecificeerd zijn maar ook nog niet duidelijk is welke projecten dit zijn. Ik zie daarnaast geen enkel stelpost opgenomen voor het Openbaar vervoer, wel fietsenstallingen, parkeerplaatsen en herinrichtingskosten. Het bedrag dat resteert kan worden ingezet voor de doelen van het fonds, namelijk het verbeteren van de bereikbaarheid. Het beschikbare bedrag wordt volledig ingezet, in de MJPB staan daarvoor allerlei projecten en initiatieven opgesomd. Hieronder de bestedingen nog iets uitgebreider toegelicht: > Kapitaallasten voor verkeersinvesteringen (€ 1 miljoen kapitaallast in 2018). De belangrijkste projecten zijn: herinrichting Apeldoornseweg, herinrichting omgeving Velperpoortstation, snelfietsroutes, verbetering van het trolleynetwerk. > Projecten die zijn voorzien (in 2018 € 1 mln). Het gaat om : de bijdrage aan fietsenstalling Arnhem Centraal (108K p.j.), wijkbudget parkeerplan (278K p.j.), bereikbaarheidsaanpak binnenstad (1,175 mln totaal over meerdere jaren verdeeld).en een bijdrage voor het OV nachtnet (25K per aar in 2018 tm 2020) E.e.a opgeteld zit er in de begroting geen ruimte voor extra zaken die nog niet werden voorzien, of stelposten die hiervoor kunnen worden gebruikt. Om extra nieuwe initiatieven mogelijk te maken zullen er dus keuzes moeten worden gemaakt om hiervoor in de begroting ruimte vrij te maken.
92	SP-15	Roeland van der Zee / Hans de Vroome		**Vraag:** Tot wanneer loopt de aanbesteding jeugdzorg/Wmo en wanneer start de nieuwe? Antwoord: *De huidige aanbesteding loopt tot het jaar 2020. Afhankelijk van de evaluatie van het aanbestedingssysteem IAS zullen inschrijvingen (van percelen) worden verlengd of in 2019 opnieuw worden aanbesteed.*
93	SP-16	Roeland van der Zee / Hans de Vroome		**Vraag:** Wat wordt de nieuwe CAK maandbijdrage bij de nieuwe regeling? Antwoord: *Wij nemen aan dat deze vraag verwijst naar het abonnementstarief WMO dat per 2019 wordt ingevoerd door het Rijk met een algemene maatregel van bestuur; in 2020 volgt de definitieve wetswijziging.* *Voor alle maatwerkvoorzieningen WMO (exclusief Beschermd wonen en opvang) gaat hierdoor maximaal een eigen bijdrage gelden van € 17,50 per 4 weken.*
94	SP-17	Roeland van der Zee / Hans de		**Vraag: Wat is** het totaalbedrag aan Wmo en Jeugdzorg?

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
		Vroome		Antwoord: *Het totaalbudget Jeugdzorg en Wmo inclusief Beschermd wonen (sociaal domein) bedraagt ruim € 145 miljoen.* *Dat bedrag omvat ook individuele voorzieningen Wmo van vóór 2015 (bijv. huishoudelijke hulp), sociale wijkteams, een paar algemene voorzieningen en algemene kosten.* *Het overgrote deel van het bedrag gaat naar individuele maatwerkvoorzieningen Wmo en specialistische jeugdzorg.*
95	SP-18	Roeland van der Zee / Hans de Vroome		**Vraag:** Heeft de gemeente Arnhem voor 1 sept jl aanvraag gedaan bij Fonds tekorten gemeenten van VWS? Antwoord: De gemeente heeft geen aanvraag ingediend bij het Fonds tekortgemeenten Jeugd en Wmo. Belangrijkste reden hiervoor is de combinatie van het beperkte aantal jaren (2016 en 2017) en het hoge drempelbedrag (tekort minimaal € 40 per inwoner) die als criteria gelden om in aanmerking te komen voor een vergoeding uit het Fonds. **Vraag:** In de verordening Wmo en Jeugdhulp die voor ons ligt worden kwaliteitseisen gesteld aan informele hulpverleners. Waar staat vanuit de wet of vanuit de overheid beschreven dat wij als gemeente kwaliteitseisen MOETEN stellen? Alle stukken die ik heb op internet heb gevonden (o.a. Rijksoverheid en Vng) geven geen verplichting aan, alleen een mogelijkheid. Antwoord: In zowel de WMO als de Jeugdwet is bepaald dat het college bij de beoordeling van een verzoek om een PGB de kwaliteit van de te leveren zorg moet beoordelen. In het individuele geval wordt dus van het college gevraagd om een oordeel te vellen over de kwaliteit van zorg. **Artikel 2.3.6 WMO 2015:** […] 2 Een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, indien: […] c. naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen die tot de maatwerkvoorziening behoren, veilig, doeltreffend en cliëntgericht worden verstrekt. 3 Bij het beoordelen van de kwaliteit als bedoeld in het tweede lid, onder c, weegt het college mee of de diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen in redelijkheid geschikt zijn voor het doel waarvoor het persoonsgebonden budget wordt verstrekt. **Artikel 8.1.1 Jeugdwet:** […] 2 Een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, indien: […] c. naar het oordeel van het college is gewaarborgd dat de jeugdhulp die tot de individuele voorziening behoort en die de jeugdige of zijn ouders van het budget willen betrekken, van goede kwaliteit is.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Daarnaast kunnen regels gesteld worden in de verordening over de voorwaarden waaronder met een PGB zorg wordt betrokken van een persoon die behoort tot het sociaal netwerk van de inwoner: **<u>Artikel 2.3.6, vierde lid, WMO 2015:</u>** Bij verordening kan worden bepaald onder welke voorwaarden betreffende het tarief, de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de mogelijkheid heeft om diensten, hulpmiddelen, woningaanpassingen en andere maatregelen te betrekken van een persoon die behoort tot het sociale netwerk. **<u>Artikel 8.1.1, derde lid, Jeugdwet:</u>** Bij verordening kan worden bepaald onder welke voorwaarden de persoon aan wie een persoonsgebonden budget wordt verstrekt, de jeugdhulp kan betrekken van een persoon die behoort tot het sociale netwerk. Deze voorwaarden zijn, open geformuleerd, ook al opgenomen in de bestaande verordeningen. Vanwege de uitspraak van de CRvB van 17 mei 2017 dient nu ook de tariefsystematiek opgenomen te worden in de verordening, oftewel; de verordeningen moeten aangeven hoe in het individuele geval het tarief van het pgb wordt vastgesteld. We kennen in Arnhem al sinds 2015 al een informeel en een formeel tarief. Als we dat zo zwart-wit overnemen in de verordening zonder mogelijkheid tot nuancering, dan krijgt een zorgaanbieder buiten het sociaal netwerk van de inwoner standaard het hogere formele tarief als pgb toegekend. En iemand uit het sociaal netwerk van de inwoner die de zorg verleent komt dan enkel in aanmerking voor het lagere informele tarief. Het op deze manier vastleggen van de vereiste systematiek doet geen recht aan de praktijk, waarin het wenselijk is om maatwerk toe te passen, ook ten aanzien van de tariefstelling. Hoewel dat in een groot aantal andere gemeenten wel zo rigide is doorgevoerd, hoopt het college in Arnhem met deze verordeningen flexibiliteit in de tarifiëring te brengen, waarbij professionaliteit wordt beloond. Vandaar dat in de concept verordeningen nu de mogelijkheid is opgenomen om onder voorwaarden af te wijken van het anders doorslaggevende criterium of een zorgaanbieder uit het sociaal netwerk komt of niet. Daarbij is in open normen de kwaliteit van de zorg als leidraad genomen. Dit sluit aan bij de algemene verantwoordelijkheid van de gemeente voor alle WMO-zorg en jeugdhulp, die in de wetten is neergelegd. En bij het feit dat de wetten van het college vragen om in het individuele geval de kwaliteit van de te leveren zorg te beoordelen wanneer een pgb gevraagd wordt. De wetten verplichten niet tot het opnemen van eisen, maar bieden daar wel heel expliciet de mogelijkheid toe en de verantwoordelijkheid voor. In de toepassing van de wetten ontkomt het college er dus niet aan om de kwaliteit van zorg te beoordelen. Met het opnemen van kwaliteitseisen in de verordeningen wordt duidelijk richting gegeven aan de invulling van die toets die voor college, inwoners en zorgaanbieders als houvast kan dienen.
96	GL-3	Roeland van der Zee		**Vraag:** In de begroting is de taakstelling van €100.000,- bij autobereikbaarheid, die volgt uit coalitieakkoord, niet te vinden. De €700.000,- wel. De ton betreft de verwachte meeropbrengsten parkeren.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Antwoord: Het bedrag van € 100.000 hogere parkeeropbrengsten is in de begroting opgenomen, als onderdeel van de totaal verwachte parkeeropbrengsten. En daarom niet apart zichtbaar. **Vraag:** Betekent dit dat van de totale parkeeropbrengsten € 100.000,- gekoppeld is aan de inspanningen zoals genoemd op pagina 12 van de MJPB (Jaarlijks budget autobereikbaarheid (R2))? En dat wanneer de opbrengsten minder zijn, dit wordt verrekend met het budget van € 700.000? Hoe wordt de koppeling gelegd en de verrekening gedaan tussen de inspanningen en de meeropbrengsten in de begroting en bij de jaarrekening? Antwoord: Ja, de totale parkeerinkomsten zijn met € 100.000 verhoogd als gevolg van de verwachte extra opbrengsten die volgen uit de genoemde inspanningen op gebied van autobereikbaarheid (pag.11 coalitieakkoord). Deze opbrengsten worden gemonitord en wanneer deze lager zijn zal er minder beschikbaar zijn (tot max € 100.000 minder) voor autobereikbaarheid. Het minimale budget voor autobereikbaarheid bedraagt daarmee € 600.000.
97	VVD-4	Roeland van der Zee		**Vraag:** Op pag 9 staat iets over de extra kosten voor de hogere loonschaal (huishoudelijke hulp). Er staat expliciet dat binnen het Interbestuurlijk Programma is afgesproken dat gemeenten deze kosten zelf betalen. Het gaat op pag 9 om meerkosten nav recente loonafspraken. Vraag; wat zijn jaarlijks de totale kosten voor de gemeente Arnhem voor de maatregel om deze hogere loonschaal in te voeren (dus niet alleen deze laatste verhoging? Antwoord: De hogere loonschaal bij de huishoudelijke hulp leidt tot een verhoging van het tarief per 1 april 2018. De extra kosten als gevolg hiervan bedroegen in 2018 € 104.000 (onderdeel van de overige wijzigingen < € 250.000 bij Turap-2). Zoals op pagina 9 in de MJPB 2019-2022 staat, lopen de extra kosten in 2019 op naar € 156.000 en vanaf 2020 zijn de structurele kosten € 168.000. Voorafgaand aan deze wijzigingen in de Turap 2-2018 en MJPB 2019-2022 vanwege de hogere loonschaal, hebben geen andere budgetaanpassingen plaatsgevonden.
98	VVD-5	Jan van Dellen		**Vraag:** Voor sportbeleid en activering is er in 2019 ruim 10 miljoen begroot. (p105/p110 MJPB). Is er een staatje hoe dit bedrag is opgebouwd? Antwoord: Dit bedrag bestaat uit: 9.970K subsidie Sportbedrijf 109K subsidie Sportcentrum Rijkerswoerd 308K subsidie Zwembad Klarenbeek 44K overig
99	D66-29			**Vraag:** Om hoeveel jongeren (exacte aantallen) gaat het, naar aanleiding van deze vraag (no. 89) die op basis van dit schuldenfonds op deze wijze "geholpen" zijn.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Antwoord: Op dit moment zijn 13 jongeren in beeld van wie: 2 jongeren: bezig met stabilisatie 2 jongeren: bemiddeling met schuldeisers is gestart 1 jongere: aanvraag Jongerenkrediet wordt nu gedaan 3 jongeren: al enige tijd in beeld maar komen afspraken met de wijkcoach of schulddienstverlener van Rijnstad niet na, wordt vanaf 1 november extra begeleiding op ingezet vanuit het fonds 1 jongere: denkt na over gewenst perspectief (jongerenwerker betrokken) 1 jongere: wil toch liever werken dan studeren, gaat naar regulier traject 1 jongere: krijgt ondersteuning bij vinden van werk, kan dan naar regulier traject 2 jongeren: in aanmeldingsfase
100	D66-30			**Vraag:** Wat/hoeveel is het budget representatiekosten college? • Hoeveel was daar vorig jaar van over? • Hoeveel verwacht het college dit jaar over te houden? • En wat is de planning voor aankomend jaar? Antwoord: Er is per jaar voor representatie van het college een budget van € 21.500,- beschikbaar. Dit budget maakt onderdeel uit van een pakketje van 15 budgetjes die vallen onder 'Beheerskosten college'. Daarin zitten bijvoorbeeld ook de posten voor diners & lunches en reiskosten. Maar ook het budget voor opleiding & trainingen. In het totaal is € 157.000,- beschikbaar. Dit totaal aan beheerskosten is over het algemeen voldoende en is ook al jaren constant. De uitgaven per post verschillen jaarlijks wel. Bijvoorbeeld omdat er in ene jaar een buitenlandse reis wordt gemaakt, er het andere jaar trainingen bij de start van een nieuw college zijn of dat jaar daarop besloten wordt een nieuw relatiegeschenk (en dan in een groter aantal) aan te schaffen. Deze wisseling in kosten is ook de technische reden om deze budgetten te bundelen.
101	Arnhem Centraal - 17	Cathelijne Bouwkamp / Roeland van der Zee		**Vraag:** Technische vraag Huijghenslaan Volgens eigen opgave van de gemeente was het totale budget voor de Huijghenslaan 231.000 euro. Het project zou nog niet zijn afgesloten omdat de nazorgperiode nog loopt en dus ook het resterende bedrag nog open staat. Volgens de laatste opgave van de gemeente zelf is voor de uitgevoerde werkzaamheden aan de Huijgenslaan een bedrag uitgegeven van 135.000,-. Op basis van de eerder genoemde opgave zou dit inhouden dat er nog een post van € 96.000,- open staat. Kunt u aangeven waar deze post kan worden gevonden of onder valt? Antwoord: Er kan niet worden aangegeven waar deze post gevonden kan worden. De genoemde bedragen zijn niet herkenbaar. Het geraamde budget voor de Huijghenslaan bedraagt inderdaad 231.000 euro. Na afronding van de werkzaamheden (incl. 5 jaar nazorg) wordt een restant budget van een paar duizend euro verwacht.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
102	D66-31	Ronald Paping		**Vraag:** In de legesverordening worden o.a. de leges voor prostitutiebedrijven geregeld. Binnen welke kaders moeten deze leges bepaald worden? En op basis van welke uitgangspunten en met welke onderbouwing zijn de verschillende nu opgenomen tarieven bepaald? Antwoord: De tarieven voor de prostitutie zijn gebaseerd op de werkzaamheden die verricht moeten worden voor de vergunningverlening: het aantal uren maal het uurtarief (inclusief overhead) van de medewerkers van de afdeling Vergunning&Handhaving, plus kosten voor extern advies (zoals VGGM) en de eerste controle. Het tarief voor een escortbedrijf ligt iets lager, omdat daar geen sprake is van een pand, dus de werkzaamheden die daarop betrekking hebben hoeven niet te worden uitgevoerd. Zoals telefonisch begrepen was de achterliggende gedachte achter deze vraag om een nieuw tarief voor een vergunning voor een enkele persoon te overwegen. Ten aanzien van de kosten voor een dergelijke vergunning, kan er vanuit gegaan worden dat die dicht bij de kosten van een sexinrichting (ca 1500,-) zullen uitkomen. Een aantal zaken dient namelijk altijd onderzocht te worden en er dient ook altijd extern advies opgevraagd te worden, ongeacht de omvang van het pand of het aantal personen dat daar werkzaam is.
103	D66-32	Cathelijne Bouwkamp	blz 156 3 Onderhoud kapitaalgoederen R7 Gezondheid en milieu	**Vraag:** U geeft aan dat u zich gaat inzetten voor het beschermen van de parken in Arnhem. Welke bedreigingen zijn er die het nodig maken deze inzet te gaan plegen ? (D66-22 - vraagnummer 77) Dit betreft een uitspraak op blz 121, eerste alinea waarin de zin staat: “Ingezet wordt op het verminderen van de opwarming van dicht bebouwde, versteende delen van de stad en het beschermen van die gebieden die bijdragen aan de af/verkoeling zoals de parken.” Graag alsnog een antwoord op deze vraag. Antwoord: Er zijn momenteel geen concrete bedreigingen voor de parken maar in algemene zin staat de ruimte in de stad altijd onder druk. Diverse belangen strijden om voorrang bij de bepaling van de inrichting en het gebruik van de stad. Dat geldt ook voor de parken. De parken zijn van groot belang voor het stadsklimaat, of te wel het koelen van de stad tijdens lange perioden van hitte. Daarbij hebben de parken op de hellingen van de Veluwe een verkoelende werking op de aangrenzende wijken en zijn alle parken plekken van verkoeling op warme, hete dagen. Om die reden zijn alle parken, groot en klein, belangrijk om te beschermen vanuit de wens van een hittebestendige stad.
104	D66-33	Hans de Vroome		**Vraag:** De minister van BZK heeft op 16 oktober in een brief aan de Tweede Kamer een nationaal programma berging vliegtuigwrakken aangekondigd. Dit programma beoogt het bergen van 30 tot 50 vliegtuigwrakken waarin mogelijk nog stoffelijke resten van bemanningsleden aanwezig zijn, en die ingeschat worden als “kansrijk” om te bergen. Ik zou graag willen weten: 1. Zijn er op het grondgebied van Arnhem (voor zover bekend) vliegtuigwrakken uit WO II aanwezig die mogelijk voor berging onder dit programma in aanmerking komen ? 2. Als ik het goed begrijp dan wordt de berging onder dit programma volledig vergoed, maar zijn andere kosten zoals

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				archeologisch onderzoek, vergunningverlening, overleg met grondeigenaren, etc etc voor rekening van de gemeente. Kunt u dit bevestigen, en mij laten weten voor welke kosten de gemeente verantwoordelijk is. 3. Zijn er binnen de begroting budgetten om bij een berging van een wrak onder het programma de kosten die voor de gemeente zijn te dekken? Zo nee, is er een indicatie van het benodigde budget ? <u>Antwoord:</u> 1. Arnhem telt volgens de huidige stand van onderzoek 30 crashlocaties. Onder deze locaties zouden zich vliegtuigwrakken kunnen bevinden die in aanmerking komen voor berging onder het programma. Een door het Rijk in te stellen werkgroep gaat de minister BZK hierover in de toekomst informeren. Kanttekening met betrekking tot de Arnhemse situatie is dat de locaties van vliegtuigwrakken slechts zeer globaal bekend zijn. Als bronnen hiervoor dienen het zogeheten 'Verliesregister', de bodembelastingskaart Conventionele Explosieven gemeente Arnhem en de in 2018 gereed gekomen verwachtingskaart m.b.t. oorlogssporen in de gemeente Arnhem. Nauwkeuriger dan bijvoorbeeld 'dijk bij gasfabriek', 'nabij Zonheuvel Arnhem', etc. kunnen crahslocaties niet worden aangeduid. ' Dat zou vliegtuigwrakken in Arnhem minder kansrijk kunnen maken om in aanmerking te komen voor het programma. Dit temeer omdat navraag bij de Koninklijke Landmacht (Bergings- en Identificatiedienst) leert dat voor het programma in aanmerking komende vliegtuigwrakken zonder al te veel complicaties geborgen moeten kunnen worden. 2. Vanuit het programma neemt Defensie inderdaad de volledige kosten van de berging op zich. Een berging wordt in de Circulaire Vliegtuigberging 2016 gedefinieerd als: 'Het gecontroleerd benaderen en verwijderen van vliegtuigwrakdelen en mogelijke stoffelijke resten, conventionele explosieven, radioactieve stoffen en asbest'. Van aan de berging gerelateerd werk wordt aan de gemeente gevraagd het benodigde te doen om een berging in gang te zetten en te ondersteunen. Hierbij moet met name worden gedacht aan de door u genoemde activiteiten, maar ook aan publieksbereik. Dit om naar aanleiding van de Tweede Kamermotie Beckerman c.s., uitvoering te geven aan meer publiciteit rondom Tweede Wereldoorlog-archeologie. Navraag bij Koninklijke Landmacht (Bergings- en Identificatiedienst) leert dat niet duidelijk is in hoeverre Defensie in deze gerelateerde kosten tegemoet komt. 3. Er zijn nog geen budgetten gereserveerd. Als gezegd buigt een werkgroep zich over vliegtuigwrakken die in aanmerking komen voor het programma en is het nog onbekend of vliegtuigwrakken in Arnhem daartoe behoren. Er is ook nog geen indicatie van het benodigde budget.
105	D-66-34	Ronals Paping		**Vraag:** Hoe is de ontwikkeling van het budget bij wegenonderhoud de afgelopen jaren geweest? Zie bijlage: als je die goed bekijkt dan is het op basis van de openbare iv3-informatie niet aannemelijk dat het slecht gesteld is binnen dit beleidsveld. (Zeker vergeleken met eerdere jaren en in de wetenschap dat er in de hele gemeente

<table>
<tr><th>Vraag-
nummer</th><th>Fractie</th><th>Portefeuillehouder</th><th>Pag.
MJPB</th><th>Vraag /
Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>flink bezuinigd is.)

<u>Antwoord:</u>

De getoonde grafiek is niet afkomstig uit de voorliggende begroting, maar wij herkennen hierin de gegevens die wij aan het CBS hebben aangeleverd. Uit de grafiek is echter geen representatief beeld af te leiden van de budgetten voor groot onderhoud wegen. Deze grafiek geeft nl informatie op een hoog aggregatieniveau en bevat naast wegenonderhoud ook gerealiseerde uitgaven op het gebied van bereikbaarheid, gladheidsbestrijding, BGB, verkeerslichten, kunstwerken, openbare verlichting en stadsreiniging.

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de budgetten voor het groot onderhoud aan de wegen in de afgelopen jaren weergegeven (bedragen x 1.000.000 euro):

<table>
<tr><th>Jaar</th><th>2011</th><th>2012</th><th>2013</th><th>2014</th><th>2015</th><th>2016</th><th>2017</th><th>2018</th></tr>
<tr><td>Budget wegenonderhoud</td><td>3,0</td><td>3,0</td><td>2,2</td><td>2,2</td><td>2,1</td><td>2,6</td><td>2,6</td><td>2,6</td></tr>
<tr><td>BGB aandeel wegenonderhoud</td><td>3,3</td><td>2,3</td><td>2,3</td><td>2,3</td><td>2,3</td><td>2,0</td><td>2,0</td><td>2,0</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord

totaal	6,3	5,3	4,5	4,5	4,4	4,6	4,6	4,6

Vanaf 2013 is voor een periode van 3 jaar een bezuiniging van 0,5 miljoen doorgevoerd op het onderhoudsbudget voor de hoofdwegen. Tevens is toen 0,3 miljoen structureel bezuinigd.
Naast bovengenoemd budget wordt een aanzienlijk deel van het BGB budget besteed aan wegenonderhoud. Op dit budget is met ingang van 2012 1,3 miljoen structureel bezuinigd.

Sinds genoemde verlaging van de budgetten wordt het plegen van onderhoud aan een weg langer uitgesteld. Dit levert in de eerste jaren een bezuiniging op, maar vraagt uiteindelijk natuurlijk wel alsnog aanpak/herstel. Punt is dat we bij de toen uitgestelde wegen nu zien dat de kwaliteit harder is teruggelopen dan destijds werd aangenomen. Dat leidt tot een knelpunt, dat in het informatiedossier voor Raadsleden uit maart dit jaar als onderstaand was opgenomen. Een samenvatting hiervan is opgenomen in de paragraaf kapitaalgoederen van de voorliggende mjpb.

Tekst uit informatiedossier

Knelpunt groot onderhoud wegen en fietspaden
Vanwege de noodzaak tot bezuinigingen werd de afgelopen jaren de ambitie voor het kwaliteitsniveau voor wegen neerwaarts bijgesteld. Als gevolg daarvan zijn onderhoudsmaatregelen uitgesteld (moment van ingrijpen later) en werden ook minder preventieve maatregelen uitgevoerd. Inmiddels worden nu onderhoudsmaatregelen getroffen op wegen waar sprake is van genoemd uitgesteld groot onderhoud. Daarbij blijkt dat de technische staat van met name asfaltwegen in de praktijk verder is verslechterd dan destijds werd voorzien. De onderhoudsmaatregelen die nu (na uitstel) moeten worden getroffen zijn dan ook ingrijpender en daarmee vaak duurder dan eerder werd aangenomen. Doorwerken met het huidige budget leidt ertoe dat uitstel van noodzakelijke maatregelen langer blijft voortduren, waardoor in de toekomst weer extra meerkosten dreigen te ontstaan. We zien dan ook dat het budget onvoldoende is om wegen duurzaam op het gewenste kwaliteitsniveau te (onder)houden.

Deze grafiek geeft aan wat bij benadering de financiële gevolgen zijn indien het groot onderhoud de komende 4 jaren wordt beperkt tot maatregelen die mogelijk zijn binnen het beschikbare budget (het blauwe vlak). Er zal dan in toenemende mate sprake zijn van achterstallig onderhoud, dat in de daarop volgende jaren onvermijdelijk tot meerkosten zal leiden (het blauw gearceerde vlak)[1].

[1] Hierbij is er vanuit gegaan dat opgelopen onderhoudsachterstanden dan van dien aard zullen zijn (onderhoudsconditie D) dat zij steeds binnen 2 jaren moeten worden weggewerkt.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				De rode lijn geeft aan bij welk jaarlijks onderhoudsbudget het ontstaan van onderhoudsachterstanden wordt voorkomen, en de gemiddelde kosten per jaar over een langere termijn bezien het laagst zijn ('optimaal'). Over een periode van 10 jaren worden door de tijdige inzet van extra middelen per saldo meerkosten tot een bedrag van circa €8 miljoen vermeden[2]. 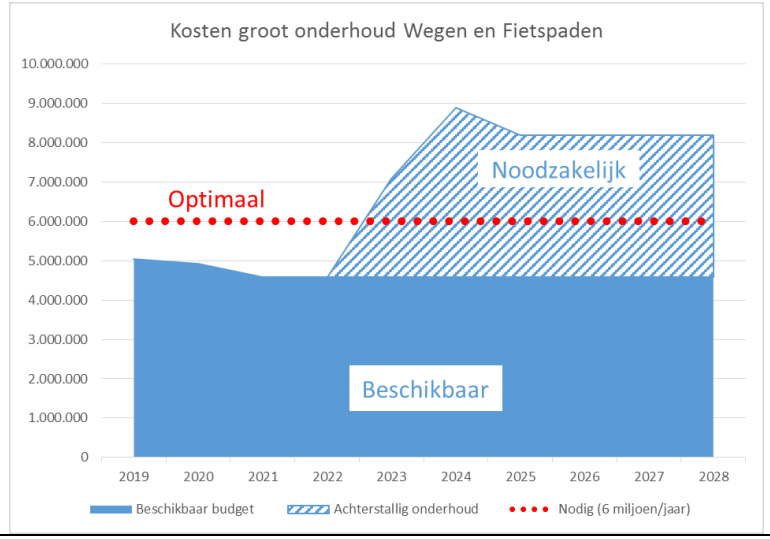

[2] *Bij handhaving van het beschikbare budget, bedragen de kosten voor de komende 10 jaren (beschikbaar + noodzakelijk) circa €68 miljoen. Door nu extra maatregelen te nemen worden meer ingrijpende maatregelen om onderhoudsachterstanden weg te werken voorkomen, en bedragen de kosten naar verwachting circa €60 miljoen ('optimaal').*

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
106	GL-4		223	**Vraag:** 1. Wat is het doel van BR Raad (R0, €12.000,- eind 2018)? In hoeverre is deze BR gebonden? En in hoeverre zijn er concrete besluiten en/of bestedingen gekoppeld aan- of verwacht voor deze BR? 2. Wat is het doel van BR Sociaal Economisch Fonds (R3, €406.000,- eind 2018)? In hoeverre is deze BR gebonden? En in hoeverre zijn er concrete besluiten en/of bestedingen gekoppeld aan- of verwacht voor deze BR? 3. Wat is het doel van BR Onderwijs (R3, €19.582.000,- eind 2018)? In hoeverre is deze BR gebonden? En in hoeverre zijn er concrete besluiten en/of bestedingen gekoppeld aan- of verwacht voor deze BR? 4. Wat is het doel van BR Risicobeheer Arnhem Centraal (R8, €3.469.000,- eind 2018)? In hoeverre is deze BR gebonden? En in hoeverre zijn er concrete besluiten en/of bestedingen gekoppeld aan- of verwacht voor deze BR? 5. Wat is het doel van BR Omgevingslawaai (R8, €455.000,- eind 2018)? In hoeverre is deze BR gebonden? En in hoeverre zijn er concrete besluiten en/of bestedingen gekoppeld aan- of verwacht voor deze BR? Is het in 2017 aangekondigde nieuwe actieplan Omgevingslawaai al beschikbaar <u>Antwoord:</u> 1. Deze (ongebonden) bestemmingsreserve wordt ingezet om de kosten voor het uitvoeren van een raadsonderzoek / enquête (bovenop het reguliere budget van € 15.000) te dekken. Dit budget wordt, voor zover het niet wordt aangewend, jaarlijks toegevoegd aan de bestemmingsreserve totdat het plafond (ingesteld op € 75.000) hiervoor is bereikt. Als er zich dan in enig jaar een raadsonderzoek wordt uitgevoerd, dan kan deze reserve hiervoor aangewend worden. 2. Deze reserve is bestemd voor uitgaven in het kader van het faciliteren van economische stimuleringsprojecten. Verschillen tussen het jaarlijkse budget en werkelijke kosten worden met de reserve verrekend. Er zijn een aantal onttrekkingen begroot in 2018 en 2019, waardoor er nog € 153.000 aan vrije ruimte is binnen deze bestemmingsreserve. 3.

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
				Deze (gebonden) bestemmingsreserve wordt ingezet ter dekking van de kapitaallasten van nieuwbouwprojecten basisonderwijs, voortgezet onderwijs en speciaal onderwijs. Voor het basisonderwijs is in 2017 een 10-jarig uitvoeringsprogramma (het IHP) door de raad aangenomen en ook bij het speciaal onderwijs is gestart met de vervanging / renovatie van een vijftal gebouwen. Deze reserve is volledig nodig om de verwachte kapitaallasten a.g.v. de investeringen af te dekken. 4. Deze (gebonden) bestemmingsreserve wordt ingezet voor de kosten van het 2e deel van het ondergrondse afvaltransportsysteem van de nog te realiseren gebouwen en de eindafrekening van het project Arnhem Centraal. Tevens is deze reserve bedoeld ter dekking van mogelijke risico's binnen het project. Aanvankelijk was ook bedoeld voor de eerste jaren van beheer van de transferhal. Deze middelen zijn vanuit deze reserve inmiddels ingezet t.b.v. het beheer van de transferhal. Het beheer is inmiddels structureel opgelost in de begroting. 5. Het doel van de bestemmingsreserve Omgevingslawaai is als volgt (jaarrekening 2017): "De gemeente Arnhem heeft deze middelen van het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) ontvangen en ze worden ingezet voor maatregelen om het omgevingslawaai terug te dringen, zoals door stil *asfalt, investeringen in schermen en andere bronmaatregelen."* *In 2017 zijn in het kader van de wetgeving omtrent Omgevingslawaai geluidkaarten gepubliceerd, die de situatie in Arnhem van 2016 weergeven. Het daarbij aangekondigde Actieplan Omgevingslawaai wordt op dit moment afgerond en zal binnenkort aan het college aangeboden worden, inclusief een raadsbrief*.
107	SP-19			**Vraag:** Wat wordt de reeks wordt als we (i.p.v. 10% verhoging) de ozb-niet woningen wél indexeren en wat de reeks wordt als we jaarlijks indexeren en daarboven in 2019 een verhoging van 2% invoeren? Antwoord: In het kort komt het erop neer dat de extra opbrengst van alleen indexeren van niet-woningen uitkomt op € 452.832. Wordt daarnaast de opbrengst niet-woningen met 2% verhoogd, dan wordt de totale verhoging tov de MJPB: € 1.018.872. **Vraag:** Heb je ook de andere jaarschijven voor me want het bedrag loopt immers op.

<table>
<tr><th>Vraag-nummer</th><th>Fractie</th><th>Portefeuillehouder</th><th>Pag. MJPB</th><th>Vraag / Antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td><u>Antwoord:</u> Het bedrag blijft meerjarig gelijk. We trekken de opbrengst OZB meerjarig door (op hetzelfde niveau). Voor de MJPB 2020-2023 bepalen we de opbrengst op basis van de nieuwe indexatie (en deze trekken we dan weer meerjarig door). We ramen namelijk in constante prijzen. De prijsindexatie is ook constant opgenomen in de MJPB.</td></tr>
<tr><td>108</td><td>SP-20</td><td></td><td></td><td>Vraag: Wat wordt de reeks als we (i.p.v. 10% verhoging) de ozb niet-woningen wél indexeren en wat de reeks wordt als we jaarlijks indexeren en daarboven in 2019 een verhoging van 2% invoeren?

Vraag 1.1: indexeren OZB niet-woningen

Uitgangspunt indexatie 2019: 1,6%

<table>
<tr><td>Opbrengst OZB niet-woningen 2019 MJPB</td><td>28.302.000</td></tr>
<tr><td>Opbrengst OZB niet-woningen 2019 indexatie (1,6%)</td><td>28.754.832</td></tr>
<tr><td>Extra opbrengst OZB niet-woningen</td><td>452.832</td></tr>
</table>

Vraag 1.2: indexeren OZB-niet woningen + 2% verhogen in 2019

Uitgangspunt indexatie + verhoging 2019: 3,6%

<table>
<tr><td>Opbrengst OZB niet-woningen 2019 MJPB</td><td>28.302.000</td></tr>
<tr><td>Opbrengst OZB niet-woningen 2019 indexatie (1,6%) + verhoging (2%)</td><td>29.320.872</td></tr>
<tr><td>Extra opbrengst OZB niet-woningen</td><td>1.018.872</td></tr>
</table>
</td></tr>
</table>

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
109	SP-21			**Vraag:** Voor de belastingen woningen zouden we graag een overzicht zien wat laat zien wat de gevolgen zouden zijn als er simpelweg was geïndexeerd

Vraag 2: indexeren OZB woningen*

Uitgangspunt indexatie OZB 2019: 1,6%

Opbrengst OZB woningen 2019 MJPB	25.542.000
Opbrengst OZB woningen 2019 indexatie (1,6%)	25.950.672
Extra opbrengst OZB woningen	**408.672**

** Bij de uitwerking van deze vraag is alleen rekening gehouden met een indexatie van de OZB. In de voorliggende MJPB zijn de afvalstoffen- en rioolheffing al geïndexeerd. Ook is geen rekening gehouden met de eerder voorgestelde incorporatie van de afval in de ozb woningen.*

De lastenontwikkeling voor een gemiddelde woning ten opzichte van 2018 ziet er in dit scenario als volgt uit:

Lastenontwikkeling per woning (eigenaar en huurder)

Scenario: huidige MJPB

	2018	2019	%
OZBE338	338		0,0%
Riool 169	172		1,5%
Afval 244	245		0,5%
Totaal751	**755**		**0,5%**

Lastenontwikkeling per woning (eigenaar en huurder)

Scenario: indexatie OZB woningen 1,6%

	2018	2019	%
OZBE	338	344	1,6%
Riool	169	172	1,5%
Afval	244	245	0,5%
Totaal	**751**	**760**	**1,2%**

Vraag-nummer	Fractie	Portefeuillehouder	Pag. MJPB	Vraag / Antwoord
110	SP-22			**Vraag:** Technische vraag BR BGB en BR Onderhoud en vervanging OR: Kunnen jullie me helpen aan een overzicht van de ontwikkeling van beide BR's over de afgelopen vier jaar. Antwoord: Zie onderstaande tabel

Bedragen x €1.000		Stand per 1-1	Toevoeging	Onttrekking	Stand per 31-12
BR Buitengewoon Beter	2014	7.899	220	-3.882	4.237
	2015	4.237	400	291	4.928
	2016	4.928		-906	4.022
	2017	4.022	57	-704	3.375
BR Groot onderhoud en vervanging openbare ruimte	2014	930	1.074	-282	1.722
	2015	1.722	0	613	2.335
	2016	2.335	445	-337	2.443
	2017	2.443	2.868	-1.438	3.873

Technische vragen fractie SP
Ambtelijke bijstand tbv behandeling MJPB 2019-2022

A. Belastingen

De antwoorden op deze belastingvragen zijn in de aparte (excel)bijlage opgenomen.
Hierbij ook enige juridische achtergronden.
In zijn algemeenheid geldt dat er alleen belasting kan worden geheven als de betreffende belastingverordening voor 1 januari is vastgesteld en gepubliceerd. Om in 2019 over te kunnen gaan tot belastingheffing is het dus noodzakelijk dat de belastingverordeningen uiterlijk in december 2018 door de raad zijn vastgesteld en zijn gepubliceerd. Mochten de wijzigingen zodanig van aard zijn dat er een nieuwe verordening moet worden opgesteld, die opnieuw in routing moet worden gebracht, dan is het wellicht niet reëel dat dit nog haalbaar is dit jaar. De wijzigingen zouden per 2020 kunnen worden voorgesteld.
Een ander risico kan zijn dat dit de vaststelling van de andere verordeningen in de weg zit. Alle verordeningen inclusief de OZB worden nu tegelijkertijd vastgesteld. Er moet dan een mogelijkheid zijn om de raad wel de andere verordeningen te laten vaststellen en dan nog een keer extra over de OZB kan vergaderen als dat wenselijk is, als de OZB dan ook maar uiterlijk in december wordt vastgesteld.

1. Wat zijn de gevolgen als de afvalstoffenheffing volledig wordt geïncorporeerd in de OZB? De gevolgen voor de hoogte van de tarieven en gemiddelde lastendruk voor huurders, eigenaren etc

Juridische achtergrond: Juridisch ben je niet verplicht om als gemeente een afvalstoffenheffing te heffen. De afvalstoffenheffing kan dus in de ozb geïncorporeerd worden, waarbij we rekening dienen te houden met de landelijke macronorm. Verder is er een wetsvoorstel ingediend om de afvalstoffenheffing verplicht te gaan stellen (zie ook de paragraaf lokale heffingen). Mocht dat voorstel worden aangenomen, dan komt er dus wel een verplichting voor de gemeente om een aparte afvalstoffenheffing te heffen.

2. Wat levert een verhoging van 10% van de OZB voor niet-woningen op?

3. Is het mogelijk de lasten bij de OZB niet-woningen te verschuiven van gebruikers naar eigenaren en tot in welke mate kan dit? Uitgaande van de maximaal mogelijke verschuiving: welke gevolgen heeft dit voor de gemiddelde lastendruk van huurders, eigenaren etc?

Juridische achtergrond: De gemeente is vrij om te bepalen hoe de verhouding eigenaren-gebruikers OZB wordt toegepast. Er kan gekozen worden om alleen van eigenaren te heffen. De gemeente Lelystad en Nijmegen bijvoorbeeld, doen dat al.

B. Overige punten

4. Hoe gaat de BR Noodfonds zich in de komende jaren ontwikkelen?

Antwoord:
De bestemmingsreserve Noodfonds omvat een tweetal separate onderdelen:

1. Een deel sociaal domein, betreffende jeugdzorg en Wmo, met als doel de zorgcontinuïteit te kunnen garanderen;
2. Een deel participatie, betreffende de ontmanteling Presikhaaf Bedrijven richting transitie Scalabor, met als doel de frictiekosten op te kunnen vangen.

In onderstaand overzicht is de stand van deze bestemmingsreserve zichtbaar en onttrekkingen en dotaties conform de ontwerp MJPB 2019, exclusief de prognose van het resultaat 2018.
In Turap 2-2018 is een afwijking sociaal domein (Jeugd en WMO) geprognosticeerd van - € 6.4 mln. Tegelijkertijd is een voordeel van € 780.000 geprognosticeerd op de post AWBZ-MO, met daarbij het voorstel dit aan de reserve Noodfonds te doteren. De raad is toegezegd dat er in december een geactualiseerde prognose sociaal domein (jeugdzorg en wmo) wordt afgegeven, via een tussenbericht. Daarbij is in de raadsbehandeling toegezegd dat in de Perspectiefnota 2020-2023 op basis van het definitieve resultaat 2018 eventuele voorstellen voor maatregelen worden opgenomen.

De verloop van de Bestemmingsreserve Noodfonds kende tot Turap 2-2018 het volgende beeld:

€ *1,000	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Stand BR Noodfonds 01-01	**2.000**	**8.976**	**16.711**	**12.753**	**8.636**	**4.875**	**1.951**
Dotaties Sociaal domein							
Begrote dotatie	12.385	2.300	1.200	1.180	0	0	0
Sociaal domein Wmo		3.614	0				
Sociaal domein Algemeen		4.739	3.293				0
Subtotaal dotaties	**12.385**	**10.653**	**4.493**	**1.180**	**0**	**0**	**0**
Onttrekking Sociaal domein							
WMO		0	1.283				
Jeugd		2.918	7.168				
Beschikkingen Wijkteams afdoening motie 17M53		0	0	200			
Subtotaal	5.409	2.918	8.451	200	0	0	0
Begrote onttrekkingen vanuit MJPB 2018-2021	0	0	0	5.097	3.761	2.924	307
Subtotaal	**5.409**	**2.918**	**8.451**	**5.297**	**3.761**	**2.924**	**307**

Stand BR Noodfonds per 31-12	**8.976**	**16.711**	**12.753**	**8.636**	**4.875**	**1.951**	**1.644**
Stand BR Noodfonds Participatie (Scalabor)							
Stand per 1 januari	**0**	**0**	**0**	**3.661**	**2.641**	**1.901**	**791**
Dotatie	0	0	9.600	0	0	0	0
(Begrote) Onttrekking	0	0	5.939	1.020	740	1.110	791
Stand per 31 december	0	0	**3.661**	**2.641**	**1.901**	**791**	**0**

Mogelijke scenario's in het verloop noodfonds.

Hieronder wordt een viertal scenario's met betrekking tot het verloop van het noodfonds uitgewerkt op basis van het nu geprognosticeerde tekort sociaal domein van - € 6,4 miljoen in 2018, bij verder gelijkblijvende ramingen MJPB 2018-2021. Een ander scenario (niet aannemelijk) betreft de mogelijkheid dat het tekort zich niet voordoet. In dit scenario blijft de bovenstaande tabel gehandhaafd.

Onderstaand zijn de drie 'tekort' scenario's verder uitgewerkt. In deze scenario's wordt nog geen rekening gehouden met dekking van het tekort en/of aanvulling van het noodfonds vanuit de AR of algemene middelen. Daarbij dient op voorhand aangetekend te worden dat op grond van het BBV een bestemmingsreserve niet negatief mag worden.
In deze scenario's wordt telkens het verloop van het Noodfonds eind jaar geschetst van alleen het zorgdeel in de BR Noodfonds (eerste rij), maar ook van de totale bestemmingsreserve (tweede rij).

Scenario 1: Aanname tekort sociaal domein 2018 volledig incidenteel - € 6.4 mln.
In dit scenario komt het tekort eenmalig ten laste van de BR Noodfonds. Zonder flankerende maatregelen leidt dit tot de volgende ontwikkeling van het noodfonds:

*** € 1.000**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Stand BR Noodfonds zorg	2.236	- 1.525	- 4.449	- 4.756
Stand BR Noodfonds zorg + paticipatie	4.877	376	- 3.658	- 4.756

Scenario 2: Aanname tekort sociaal domein 2018 volledig structureel - € 6.4 mln.
In dit scenario komt het tekort structureel ten laste van de BR Noodfonds. Zonder flankerende maatregelen leidt dit tot de volgende ontwikkeling van het noodfonds:

*** € 1.000**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Stand BR	2.236	- 7.925	- 17.429	- 23.956

Noodfonds zorg				
Stand BR Noodfonds zorg + paticipatie	4.877	- 6.024	- 16.458	-23.956

Scenario 3: Aanname tekort sociaal domein deels structureel en incidenteel (50%/50%)
In dit scenario komt het tekort voor 50% structureel ten laste van de BR Noodfonds. Zonder flankerende maatregelen leidt dit tot de volgende ontwikkeling van het noodfonds:

*** € 1.000**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**
Stand BR Noodfonds zorg	2.236	- 4.725	- 10.849	- 14.356
Stand BR Noodfonds zorg + paticipatie	4.877	- 2.824	- 10.058	- 14.356

Komende periode wordt ingezet om zoveel mogelijk duiding te krijgen hoe de realisatie zich verstaat tot de begroting. Helder is dat op elk van de begrotingsposten binnen het sociaal domein dusdanige afwijkingen mogelijk zijn dat op dit moment er geen eenduidige conclusies zijn te trekken. Niet over omvang en nog niet over het incidentele of structurele karakter daarvan. Wel is er maximaal het bewustzijn dat alle inspanning gericht moet zijn op meer duiding, ook zodat u als raad hier mee op kunt sturen.

5. Is er een nadere specificatie te geven van de incidentele en structurele budgetten die in R0 worden toegevoegd in het kader van de regionale samenwerking? Wat valt er allemaal onder de € 296.000 in de tabel op pagina 13 (H2: Open en verantwoord besturen)?
In de tabel op pagina 81 wordt bij R0 een bedrag van € 236k en € 60k apart genoemd. De € 60k zijn tbv de secretarisfunctie; wie betaalt daar allemaal aan mee? Wat is de verhouding Arnhem en de regio? Is dit incidenteel?

Antwoord:
Sinds 2015 wordt in een 'lichte' vorm regionaal samen gewerkt op de onderwerpen mobiliteit, duurzaamheid, economie en wonen. In de regio Arnhem-Nijmegen is overigens al een lange traditie van het samenwerken, waarbij lokale en regionale belangen hand in hand gaan en dit toegevoegde waarde oplevert voor Arnhem. De samenwerking krijgt op dit moment vorm in een gemeenschappelijk orgaan, met vier inhoudelijke portefeuillehoudersoverleggen. Dat is vanuit Arnhem een heel bewuste keuze geweest, na het beëindigen van de Stadsregio. Het heeft Arnhem, zo wordt ervaart, in de afgelopen jaren teruggebracht tot de essentie van de samenwerking. Steeds wordt vanuit de inhoud bepaald wat de essentiële gezamenlijke agenda is en wat nodig is om die

agenda te realiseren. In de afgelopen tijd is vanuit Arnhem gesignaleerd - en dat is ook in de gehouden evaluatie op de samenwerking vorig jaar naar voren gekomen - dat wel steeds vaker de slagkracht ontbreekt of omslachtig te organiseren is.

Een belangrijke waarde vanuit Arnhem - ook voor de toekomst - is (zoals tot nog toe gedaan is), altijd vanuit inhoud en doelen te blijven redeneren. Wat willen we bewerkstelligen? Welke meerwaarde levert het efficiënt samenwerken? In effecten maar bijvoorbeeld ook bij het realiseren van middelen. Het gaat niet om het samenwerken 'an sich' of het instituut maar om meer en beter resultaat. Tegelijkertijd zien we ook dat rust in de manier van regionaal organiseren en samenwerken een heel belangrijke voorwaarde hiervoor is.

Dit levert voor de korte termijn, aanvullend op de huidige inwonersbijdrage, waarvoor dekking is opgenomen in de huidige begroting (€ 1,50 per inwoner voor GO en Economic Board), rekening houdende met al bestaande (soms incidentele) mogelijkheden voor dekking binnen de diverse inhoudelijke programma's meerkosten op van € 296.000 in 2019.

De post van € 236.000 regionaal uitvoeringsprogramma 'samen slim en schoon' komt voort uit de volgende doelstellingen:
Betere bereikbaarheid door spitsmijden, betere betrouwbaarheid van het mobiliteitsnetwerk en meer schone kilometers met oog op CO2-reductie (mét een smart doelstelling). Brede support en samenwerking met bedrijfsleven. No-regretmaatregelen in 2018 zijn reeds gefinancieerd, regio wordt gevraagd een regionaal mobiliteitsinvesteringsfonds te vormen. Provincie en Rijk dragen samen grofweg 1,6 miljoen bij in 2018 en 1,8 miljoen in 2019.

De post van € 60.000 is bedoeld voor:
Een versteviging van de positie van de regionaal secretarissen voor de portefeullehoudersoverleggen. De ondersteuning van bestuurlijke overleggen, het trekkerschap op ambtelijke inzet en het uitzetten van intiatieven: cruciaal om samen stappen vooruit te zetten. In de afgelopen periode - na de overgang - hebben drie gemeenten deze kosten op zich genomen. Het is reëel en wenselijk dat de hele regio betaalt voor deze inzet.
- € 13.000: Algemeen secretaris GO van 0,4 naar 0,8 fte
- € 47.000: Secretarissen 4 maal 0,4 fte (op de vier gebieden economie, wonen, duurzaamheid en mobiliteit)

6. In afpraak 3.12 in het coalitieakkoord staat dat: *Het beschikbare budget voor cultuur (taakveld 5.3-5.6) en daarbinnen de gelden bestemd voor programmering onderscheidenlijk de overige middelen, blijven, gecorrigeerd voor inflatie, op peil.* **Betekent de zinsnede 'gecorrigeerd voor inflatie' dat de cultuurbudgetten wel inflatiecorrectie krijgen in tegenstelling tot de andere budgetten uit de begroting?**

Antwoord: De betreffende zinsnede slaat op het feit dat het in de afgelopen jaren gebruikelijk was dat de budgetten van gesubsidieerde instellingen werden verhoogd met de nominale compensatie. Dit geldt dus ook voor de cultuurbudgetten die bestaan uit subsidies aan externe partijen. De nominale compensatie wordt in de komende vier jaren nog steeds toegekend. In de tabel in de MJPB op pagina 15 is te zien dat er in totaal € 1,799 mln aan nominale compensatie voor gesubsieerde instellingen wordt ingeraamd. Een deel hiervan betreft dus de subsidies aan cultuurinstellingen.

7. Vanaf jaarschijf 2022 zijn kapitaallasten gereserveerd ten behoeve van cultuurinvesteringen. Is deze programmering nog steeds actueel of schuift deze naar achteren in de tijd, zodat de geraamde € 1,6 mln aan kapitaallasten in 2022 niet nodig zijn?

Antwoord: De reservering van een bedrag van € 1,6 miljoen voor kapitaallasten vanaf 2022 maakt in principe de realisatie van nieuwe huisvesting mogelijk vanaf 2021. Het lijkt niet waarschijnlijk dat in 2021 de huisvesting al gerealiseerd zal zijn. In dat geval zal de € 1,6 in 2022 kunnen worden toegevoegd aan de BR Cultureel Vastgoed voor het doel waarvoor dit bedrag ook is bedoeld: de realisatie van cultuurhuisvesting. Er zitten echter nog veel onzekerheden in de ontwikkelingen rond de Lauwersgrachtalliantie (zowel qua planning als investeringsomvang) waardoor het nu niet verstandig zou zijn hierop vooruit te lopen, en hiervoor gereserveerde middelen nu al vrij te laten vallen. Zodra een investeringsbesluit kan worden genomen (en het investeringskrediet door de Raad wordt vastgesteld) zal kunnen worden vastgesteld of de beschikbare middelen passen bij de dan vast te stellen ambitie.

8. Zijn de middelen voor bestrijding van de invasieve exoten structureel?

Antwoord: Nee, er wordt in deze MJPB voor drie jaar € 333.000 per jaar ingeraamd (2019-2020-2021). Zie ook de tabel en toelichting op pagina 10 van de MJPB.

9. Vanaf welk jaar is de taakstelling op armoedebestrijding (beschermingsbewind) structureel?

Antwoord: Met de middelen uit de decentralisatieuitkering Schulden en Armoede wordt de taakstelling op beschermingsbewind in de jaren 2019 en 2020 incidenteel ingevuld. Vanaf 2021 staat de taakstelling ter grootte van € 5 ton nog open voor invulling met concrete maatregelen. Zie ook de tweede tabel op pagina 7 in de MJPB.

10. Zijn de middelen voor wegenonderhoud structureel?

Antwoord: Ja, deze zijn structureel: € 465.000 in 2019 en € 930.000 vanaf 2020. Zie ook de tabel op pagina 15 in de MJPB en de tekstuele toelichting op deze pagina onder de kop 'Volumeontwikkeling'.

RAADSVOORSTEL

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 394497

Onderwerp: Turap 2 2019

Voorstel

1. De Turap 2 2019 vast te stellen;
2. Een nieuwe bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg in te stellen;
3. De bijgevoegde begrotingswijziging met betrekking tot de Turap 2-2019 vast te stellen.

Inleiding

Als regulier onderdeel van de beleidscyclus 2019 is een tweede tussenrapportage (Turap 2-2019) opgesteld. De Turap 2-2019 bevat informatie over de verwachte majeure afwijkingen over het jaar 2019 in de beleidsuitvoering, het geprognosticeerde financiële resultaat en de voortgang op een aantal andere issues, zoals de investeringen en beheersing van belangrijke verbonden partijen.
De rapportage is opgesteld op basis van ontwikkelingen in de eerste helft van 2019, waarbij ook rekening is gehouden met de structurele componenten in de resultaten van 2018. Bij deze rapportage is een begrotingswijziging opgenomen. Een aantal afwijkingen moet namelijk in het kader van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting verwerkt worden.

Beoogd effect

Een prognose geven van de afwijkingen en het resultaat over 2019, zowel beleidsmatig als financieel.

Argumenten

1.1 Turap 2 2019 vaststellen
Op basis van de gepresenteerde majeure afwijkingen in beleid en financiën verkrijgt u inzicht in de voortgang van het bereiken van de doelen in 2019 en de financiële afwijkingen die zich daar bij voor doen. Bij de Perspectiefnota is een tweetal moties aangenomen ('Houd de financiële verordening in stand' en 'Zorgmaatregelen'), welke een effect hebben op het in de Perspectiefnota gepresenteerde financiële beeld. In het financieel meerjarige beeld in de concept MJPB zal invulling worden gegeven aan deze moties. Deze invulling komt ook naar voren in de gepresenteerde afwijkingen in deze Turap in het lopende jaar 2019.

2.1 Nieuwe BR Wmo en jeugdzorg instellen
In Turap-2 2019 wordt in hoofdstuk 2 voorgesteld om een nieuwe bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg in te stellen. Het doel van de BR Wmo en jeugdzorg is om de in de Perspectiefnota 2020-2023 voorgestelde maatregelen op zorg in 2020/2021 te mitigeren. We hebben voor de maatregelen verblijfszorg jeugd en inzet sociale wijkteams hiervoor een bedrag van € 1,7 miljoen ingezet. De overige € 1 miljoen

Arnhem GEMEENTE

wordt in 2020 ingezet voor die beleidsonderdelen van het zorgdomein waar het verlichten van maatregelen het meest wenselijk is.

3.1 De raad voorstellen de begrotingswijziging vast te stellen
Afwijkingen worden alleen meegenomen in een begrotingswijziging wanneer dit vanwege de begrotingsrechtmatigheid noodzakelijk is.
Dit is van toepassing bij onderstaande scenario's:
- verrekeningen (dotaties / onttrekkingen) met bestemmingsreserves om een reden die niet in de begroting werd voorzien en ook niet het directe gevolg is van het karakter van de bestemmingsreserves;
- budgetten die worden besteed voor een ander doel of een andere aanpak dan in de begroting werd voorzien.
Met de begrotingswijziging wordt in totaal € 16,3 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve. Op basis van het totale verwachte financieel resultaat in deze Turap komt de uiteindelijke toevoeging aan de algemene reserve echter uit op € 4,0 miljoen. Dit komt omdat een groot aantal verwachte (voornamelijk nadelige) afwijkingen (waaronder op zorg) op voorhand niet in de begrotingswijziging meeloopt, maar pas in de jaarrekening in het definitieve resultaat verwerkt worden. In de bijlage is per programma bij elke financiële afwijking in de kolom 'begrotingswijziging' met een 'ja' of 'nee' geduid of deze afwijking opgenomen is in de begrotingswijziging.

Kanttekeningen en risico's

Er is met de best mogelijke inschattingen gewerkt op het moment van opmaken van de Turap, maar deze inschattingen kunnen aan het einde van het jaar mogelijk afwijken van de daadwerkelijke realisatie.

Financiën

De prognose over 2019 laat een voordelig resultaat van **€ 4,0 miljoen** zien ten opzichte van de begroting tot en met 11 juni 2019. Hiervan wordt voorgesteld om een deel van alle verwachte afwijkingen met bijgaande begrotingswijziging op grond van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting te verwerken.

In de bijlagen bij Turap-2 is per programma een uitputtend overzicht gegeven van alle verwachte afwijkingen en is per afwijking aangegeven of deze al dan niet in de bijgaande begrotingswijziging is meegenomen. In een aantal gevallen is een afwijking op één programma benoemd, maar vindt de vertaling in de begrotingswijziging plaats door deze over diverse programma's te verdelen (bijvoorbeeld kapitaallasten). Voor een uitvoerige toelichting wordt verwezen naar de Turap 2-2019 en de bijlagen.

Uitvoering

Na vaststelling door de raad wordt de begroting gewijzigd met de bijgevoegde wijziging.

Communicatie

Niet van toepassing

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Raadsvoorstel Turap 2 2019
- Turap 2 2019
- Bijlagen bij Turap-2
- Begrotingswijziging 19-015

Ter inzage stukken voor gemeenteraad

- Niet van toepassing

RAADSVOORSTEL

Besluit van	
Zaaknummer	394497

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 17 september 2019, nummer: 394497;

gelet op artikel 192 van de Gemeentewet;

besluit:

1. Turap 2 2019 vast te stellen;
2. Een nieuwe bestemmingsreserve Wmo en jeugdzorg in te stellen;
3. De bijgevoegde begrotingswijziging met betrekking tot de Turap 2-2019 vast te stellen.

De griffier, De voorzitter,

Gemeente Arnhem

Tussenrapportage 2
2019

Inhoudsopgave

1. Hoofdlijnen Turap-2 2019 3

2. Totaalbeeld financiën 4

3. Afwijkingen doelen 6

4. Toelichting onderdelen begrotingswijziging 7

1. Hoofdlijnen Turap-2 2019

In deze Turap wordt een beeld gegeven van de verwachte beleidsmatige en financiële afwijkingen over 2019 ten opzichte van de begroting. Hiervoor is een analyse gemaakt op basis van de prestaties van het eerste half jaar.

Beleidsmatig kan geconcludeerd worden dat we op verreweg de meeste prestatiedoelen op koers liggen of deze zelfs al gerealiseerd hebben. Op een tweetal prestatiedoelen moet nog bijgestuurd worden om deze op het eind van dit jaar ook te kunnen bereiken. Hierop wordt in deze Turap in hoofdstuk 3 nader ingegaan.

Financieel gezien komt het verwachte resultaat € 10,9 miljoen beter uit dan in Turap-1 was geprognosticeerd. Ten opzichte van de begroting voor 2019 wordt een voordeel van € 4,0 miljoen voor de algemene reserve verwacht, waar dit in Turap-1 nog een nadeel van € 6,9 miljoen was. De voornaamste verklaringen van het verschil tussen Turap-1 en Turap-2 zijn de mutaties in het gemeentefonds als gevolg van de meicirculaire (zie ook raadsbrief Meicirculaire 2019 d.d. 18 juni 2019) en de in de Perspectiefnota opgenomen maatregelen die ook in jaarschijf 2019 voor ruimte zorgen. Deze punten waren in Turap-1 niet bekend en dus niet meegenomen. In hoofdstuk 2 is het resultaat op hoofdlijnen weergegeven. Ook worden de significante verschillen ten opzichte van Turap 1 verklaard.

Bij deze Turap is een begrotingswijziging opgenomen. In deze begrotingswijziging hebben we alleen díe afwijkingen meegenomen, wanneer dit vanwege de begrotingsrechtmatigheid noodzakelijk is. Dit is van toepassing bij onderstaande scenario's:

- verrekeningen (dotaties / onttrekkingen) met bestemmingsreserves om een reden die niet in de begroting werd voorzien en ook niet het directe gevolg is van het karakter van de bestemmingsreserves;
- budgetten die worden besteed voor een ander doel of een andere aanpak dan in de begroting werd voorzien.

Een heel groot deel van deze posten is reeds in de Perspectiefnota opgenomen en toegelicht, vooral waar deze posten ook een structureel effect hebben. In hoofdstuk 4 worden deze posten toegelicht.

Tot slot kan geconcludeerd worden dat het geactualiseerde risicoprofiel niet significant afwijkt van het profiel in Turap-1. Door het positief bijgestelde resultaat zal de weerstandsfactor licht verbeteren. In de MJPB 2020-2023 wordt in de paragraaf Weerstandsvermogen een integraal en meerjarig beeld gegeven van de financiële positie. Graag verwijzen we hiernaar.

Bovenstaande hoofdlijnen zijn in Turap-2 in de genoemde hoofdstukken toegelicht. In de bijlagen wordt nog meer informatie gegeven. Daar vindt u per programma een totaalbeeld van de voortgang op de prestatiedoelen en van de financiële afwijkingen. Ook vindt u daar de stand van zaken op de aangenomen amendementen bij de MJPB 2019-2022, de voortgang van de investeringen in 2019 en de stand van zaken van de beheersing op de 6 verbonden partijen met de hoogste risicoscore.

2. Totaalbeeld financiën

Na de begrotingswijzigingen in juni 2019 sluit de vastgestelde jaarschijf 2019 van de MJPB 2019 - 2022 op nul met een onttrekking aan de (bestemming)reserves van per saldo € 12 miljoen.
In deze turap wordt voor 2019 een voordelig saldo van baten en lasten verwacht van € 0,1 miljoen, waarbij er ten opzichte van de begroting dus een voordelige afwijking van € 12,1 miljoen ontstaat. Daarvan wordt per saldo € 8,1 miljoen verrekend met de bestemmingsreserves (€ 4,5 miljoen meer toegevoegd en € 3,5 miljoen minder onttrokken). Hierdoor resteert een voordelig resultaat van € 4,0 miljoen, dat ten gunste van de algemene reserve komt.

Overzicht prognose baten en lasten programma geconsolideerd

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2019	11-6-	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen					
Lasten		-740.760	-765.887	-25.127	-19.226
Baten		728.755	765.999	37.244	12.604
Saldo lasten en baten		**-12.005**	**112**	**12.117**	**-6.622**
Toevoegingen aan reserves		-37.868	-42.457	-4.589	-600
Onttrekkingen aan reserves		49.873	46.362	-3.511	250
Saldo toevoegingen en onttrekkingen		**12.005**	**3.905**	**-8.100**	**-350**
Prognose resultaat		**0**	**4.017**	**4.017**	**-6.972**

De prognose over 2019 laat een totaal voordelig resultaat van € 4,0 miljoen zien ten opzichte van de begroting tot en met 11 juni 2019. De afwijkingen worden in de bijlage per programma nader inhoudelijk toegelicht.
Hiervan wordt voorgesteld om een deel van alle verwachte afwijkingen met bijgaande begrotingswijziging op grond van de begrotingsrechtmatigheid in de begroting te verwerken (€ 16,3 miljoen). In de bijlagen is per programma een uitputtend overzicht gegeven van alle verwachte afwijkingen en is per afwijking aangegeven of deze al dan niet in de bijgaande begrotingswijziging is meegenomen. Dit op grond van de criteria: verrekening met een bestemmingsreserve en/of budget inzetten voor ander doel dan in begroting was voorzien. In hoofdstuk 4 worden alle in de begrotingswijziging verwerkte afwijkingen toegelicht.

Mutaties ten opzichte van Turap-1

In april 2019 hebben we een eerste prognose gerapporteerd in Turap-1. De mutatie van de prognose van het resultaat in Turap-2 ten opzichte van Turap-1 bedraagt ruim € 10 miljoen. De belangrijkste mutaties zijn hieronder per programma benoemd.

R2 Verkeer, vervoer en waterstaat

- Nieuwe methode activeren van kosten groot onderhoud: + € 2,75 miljoen:
  Een deel van de kosten van wegenonderhoud wordt niet meer in de exploitatie opgenomen maar als een investeringskrediet verantwoord (conform BBV en artikel 12 lid 5 van de verordening financieel beleid en beheer). Per saldo ontstaat hierdoor op korte termijn ruimte in de begroting, waardoor onderhoudsmiddelen vrij kunnen vallen ten gunste van de algemene middelen.

R4 Educatie

- School Bethaniënstraat: vervallen knelpunt in verband behoud bomen: + € 0,5 miljoen:
  In turap-1 is een nadeel van € 0,5 miljoen gemeld voor meerkosten om zoveel mogelijk bomen te behouden. Inmiddels is besloten om de bomen te kappen.

R6 Participatie en maatschappelijke ondersteuning

- WMO / Jeugdzorg: - € 3,4 miljoen:
  Het extra nadeel is een saldering. Voornaamste onderdelen zijn de kostenstijgingen in de jeugdzorg en bij woon-, rol- en vervoersvoorzieningen. De kosten van jeugdzorg stijgen in 2019 verder door met naar verwachting € 2,7 miljoen. Zoals in Turap 1 is voorzien, geldt dit met name voor begeleiding en behandeling. Zowel het aantal personen dat een beroep doet op de jeugdzorg als de kosten per persoon stijgen. Daarnaast wordt bij Woon-, rol- en vervoersvoorzieningen (exclusief doelgroepenvervoer) een stijging van € 0,9 miljoen verwacht ten opzichte van Turap 1-2019. Dit is deels te herleiden naar de

invoering van het abonnementstarief, deels is er sprake van een autonome volumegroei. In de Perspectiefnota zijn kaders en richtlijnen aangekondigd voor de uitvoering. Het is de verwachting dat deze een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van de zorgkosten. Derhalve is deze lastenstijging als incidenteel aangemerkt.

- Vorming BR WMO en Jeugdzorg: - € 2,7 miljoen:
  Voorgesteld wordt om ten laste van het resultaat 2019 een nieuwe BR Wmo en Jeugdzorg te vormen. Het doel van de BR Wmo en jeugdzorg is om de in de Perspectiefnota 2020-2023 voorgestelde maatregelen op zorg in 2020/2021 te mitigeren. We hebben voor de maatregelen verblijfszorg jeugd en inzet sociale wijkteams hiervoor een bedrag van € 1,7 miljoen ingezet. De overige € 1 miljoen wordt in 2020 ingezet voor die beleidsonderdelen van het zorgdomein waar het verlichten van maatregelen het meest wenselijk is.

R8 Wonen en Ruimte

- Niet bestede middelen BR Zuidelijke Binnenstad: + € 3,2 miljoen:
  In de bestemmingsreserve Zuidelijke binnenstad zit een bedrag van € 7,3 miljoen. Het deel dat nog niet bestemd is, een bedrag van € 3,2 miljoen, kan ten gunste van de algemene middelen vrijvallen.

- Voordeel ontwikkelingsplan project Malburgen: + € 1,0 miljoen:
  Door de verkoop van erfpachtpercelen en incidenteel hogere erfpachtcanons is er een incidenteel voordeel op erfpacht in 2019 ten gunste van het grondexploitatieresultaat en de bestemmingsreserve grondexploitaties.

- Kosten bouwtaken ODRA / opbrengsten bouwleges: + € 0,7 miljoen:
  Als gevolg van de hoogconjuctuur neemt het aantal vergunningaanvragen toe. Dit zorgt voor hogere kosten ODRA en hogere inkomsten bouwleges. Vergeleken met turap 1 is de toename van de inkomsten hoger dan de toename van de kosten waardoor er een voordeel van € 0,7 miljoen wordt verwacht ten gunste van de algemene middelen.

- Bommenregeling: - € 0,6 miljoen:
  Via het gemeentefonds heeft Arnhem een rijksbijdrage ontvangen voor het opsporen van explosieven. Het ontvangen bedrag wordt met bijgaande begrotingswijziging overgeheveld naar de desbetreffende projecten in programma R8.

R9 Financiën en bedrijfsvoering

- Voordeel raming gemeentefonds op basis van de meicirculaire: + € 10,3 miljoen
  De meicirculaire is een saldo van afrekeningen over 2018 en bijstelling accres 2019 (-€ 2,5 mln), extra middelen Jeugdzorg (€ 5 mln), loon/prijs bijstellingen (€ 5,8 mln), nieuwe decentralisatieuitkeringen en taakmutaties (€ 3,4 mln) en afrekeningen over oude jaren (€ 0,232 mln).

- Knelpunt De Connectie: - € 1,0 miljoen
  In Turap-1 was alleen een incidenteel knelpunt in 2019 op de ICT van De Connectie opgenomen van € 1 miljoen. In de Perspectiefnota is daarnaast een structureel knelpunt toegelicht, welke ook in 2019 tot een nadeel leidt.

3. Afwijkingen doelen

Inleiding

In de MJPB 2019-2022 is ten behoeve van de inzichtelijkheid in en de meetbaarheid van het Arnhemse beleid de Arnhemse doelenboom opgenomen. In deze Turap wordt de status van de doelen op programmaniveau aangegeven. Hieronder wordt aangegeven welke doelen 'niet op koers' (rood bolletje) liggen. In de bijlage zijn de doelen die 'gedeeltelijk op koers' (oranje bolletje) liggen weergegeven.

Stedelijke programma's

R6 Participatie en maatschappelijke ondersteuning

Meer jeugdigen krijgen passende zorg (op maat en dichterbij)

Het aantal jongeren dat jeugdzorg ontvangt is de afgelopen jaren toegenomen. Hierbij is in een eerder stadium passende zorg toegekend waarbij de verwachting zou zijn dat hiermee een beroep op zwaardere specialistische zorg op termijn voorkomen zou kunnen worden. Helaas zien we deze beweging nog niet in de kosten.

R7 Gezondheid en milieu

Hergebruik afvalstromen

Omgekeerd Inzamelen is vanaf 2018 in de hele stad ingevoerd. Deze beleidswijziging levert tot nu toe nog niet de verwachte scheidingsresultaten op. Door het open zetten van de restafvalcontainers is de hoeveelheid restafval gestegen. Ook op scheidingsgebied bleven de resultaten achter: de hoge mate van vervuiling van de PBD-fractie leidde tot minder hergebruik en meer als restafval af te voeren materiaal. Na het opheffen van de last onder dwangsom door de Autoriteit Persoonsgegevens zijn we in mei 2019 weer gestart met het afsluiten van de ondergrondse containers. Eind oktober zijn alle containers opnieuw afgesloten en uitsluitend met de afvalpas toegankelijk.
Ook de PMD-vervuiling is door verschillende interventies teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau.
Met de invoering van een prijsprikkel (DIFTAR) in 2020 wordt verwacht dat er een extra impuls kan worden gegeven aan deze ambities. De landelijke doelstellingen voor 2020 70% afvalscheiding en 100 kg. restafval zullen echter nog niet gehaald worden.

4. Toelichting onderdelen begrotingswijziging

Onderstaande posten/afwijkingen zijn in de bij deze Turap opgenomen begrotingswijziging verwerkt. Hiervoor is besluitvorming van de raad vereist op grond van het criterium van begrotingsrechtmatigheid zoals in hoofdstuk 1 beschreven. Een toelichting per onderwerp is opgenomen onder deze tabel.

Onderwerp	Bedrag	V/N	I/S	AR/BR
R0 Algemeen Bestuur en Dienstverlening				
DU Basisregistratie Personen	-52	N	S	AR
Waterschapsverkiezingen	-112	N	I	AR
R2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
Activeren 50% kosten groot onderhoud wegen	2.750	V	S	AR
R5 Cultuur, recreatie en sport				
DU Sportakkoorden	-15	N	I	AR
Museum Arnhem	600	V	I	AR
R6 Participatie en maatsch ondersteuning				
Dekking binnen W&I	2.100	V	I	AR
DU Bonus beschut werk	-41	N	I	AR
DU Geweld hoort nergens thuis	-75	N	I	AR
DU landelijke voorziening vreemdelingen	-449	N	I	AR
DU Maatschappelijke begeleiding	-201	N	I	AR
DU Verhoging taalniveau statushouders	-183	N	I	AR
DU Vrouwenopvang	-81	N	S	AR
DU Kinderen in een AZC	-127	N	S	AR
Inzet Burgerkracht	120	V	I	AR
Noodfonds	-3.761	N	I	BR
Prognose BUIG	1.103	V	S	AR
Toezicht en handhaving kinderopvang	-116	N	S	AR
Toezicht en handhaving peuterspeelzalen	-20	N	S	AR
Transformatieopgave Werk & Inkomen (opleidings-, frictie- en implementatiekosten)	-2.041	N	I	AR/BR
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	-27	N	S	AR
Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)	-400	N	I	AR
Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)	533	V	I	AR
WSW	603	V	I	AR
Vorming BR WMO en Jeugdzorg ten laste van het resultaat	-2.700	N	I	AR
Toevoeging aan BR WMO en Jeugdzorg	2.700	V	I	BR
R7 Gezondheid en milieu				
DU Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit	-138	N	I	AR
Rijksvaccinatieprogramma	-286	N	S	AR
R8 Wonen en ruimte				
Bommenregeling	-568	N	I	AR
Implementatie omgevingswet	-600	N	I	AR
Wonen: niet bestemde middelen BR Zuidelijke Binnenstad	3.200	V	I	AR

R9 Financiën en bedrijfsvoering

Actualisatie MIP	2.654	V	I	AR
Gemeentefonds	11.922	V	I	AR
ICT De Connectie	-2.151	N	S	AR
Informatiemanagement	-200	N	S	AR
Volume ontwikkeling	2.450	V	S	AR
Totaal	**16.391**			

R0 Algemeen bestuur en dienstverlening

DU Basisregistratie personen

Vanwege de wijziging van de taakverdeling tussen de operationele BRP-straten wordt de verdeling van de DU gewijzigd. Arnhem ontvangt daarom € 52.000 extra via het gemeentefonds vanaf 2019. Voorgesteld wordt om dit in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

Taakmutatie Waterschapsverkiezingen

Arnhem ontvangt via het gemeentefonds € 112.000 als vergoeding voor de organisatie van de waterschapsverkiezingen in 2019. VNG en UvW hebben bij de waterschapsverkiezingen van 2019 een onderzoek laten uitvoeren naar de kosten die met de verkiezingen zijn gemoeid. Aan de hand van de uitkomsten van dat onderzoek zal de structurele vergoeding worden bepaald (voor waterschapsverkiezingen na 2019). Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

R2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Activeren 50% kosten groot onderhoud wegen

Een deel van de kosten van wegenonderhoud wordt niet meer in de exploitatie opgenomen, maar als een investeringskrediet verantwoord. Door deze activeringssystematiek ook bij wegenonderhoud toe te passen, komt de gedragslijn meer overeen met de al langer gebruikelijke werkwijze bij andere groot-onderhoudswerkzaamheden, zoals openbare verlichting, riolering en vastgoed. Per saldo ontstaat hierdoor op korte termijn ruimte in de begroting, waardoor onderhoudsmiddelen vrij kunnen vallen in de algemene middelen. Op basis van de daarvoor gehanteerde criteria is de verwachting dat jaarlijks circa 50% van de kosten voor groot onderhoud wegen ten laste van een investeringskrediet dient te worden gebracht. Voor 2019 betekent dit dat een bedrag van € 2.750.000 niet in de exploitatie wordt opgenomen, maar via een investeringskrediet wordt verantwoord. Met bijgaande begrotingswijziging wordt het investeringskrediet voor 2019 vastgesteld, en het voordeel op de exploitatie voor 2019 in de begroting verwerkt.

R5 Cultuur, recreatie en sport

DU Sportakkoorden

Voor de totstandkoming van lokale/regionale sportakkoorden wordt aan gemeenten die hiertoe een verzoek hebben ingediend bij de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) via het gemeentefonds een budget van € 15.000 per gemeente toegekend voor procesbegeleiders (sportformateurs). Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

Museum Anhem

In coalitieakkoord en MJPB wordt vanaf 2019 € 0,6 miljoen geraamd voor kapitaallasten knelpunt Museum Arnhem. Inmiddels (19 december 2018) heeft de raad besloten het investeringskrediet hiervoor met € 7,5 miljoen te verhogen. Verwacht wordt dat de verbouwing van het Museum in 2021 zal worden afgerond. De kapitaallasten komen dan vanaf 2022 ten laste van de begroting. De in 2019 geraamde kapitaallasten kunnen vrijvallen.
Deze onderbesteding op kapitaallasten wordt niet toegevoegd aan de bestemmingsreserve Cultureel Vastgoed, maar ten gunste van de algemene middelen gebracht. In bijgaande begrotingswijziging wordt het voordeel van € 0,6 miljoen dat hierdoor in 2019 ontstaat in de begroting verwerkt.

R6 Participatie en maatschappelijke ondersteuning

DU Bonus beschut werk

Gemeenten ontvangen een financiële stimulans om het aantal gerealiseerde beschut werkplekken te vergroten. Op basis van de creatie en de continuering van beschut werkplekken over 2018, ontvangt Arnhem in 2019 een bedrag van € 41.000. Gezien het feit dat in het kader van het realiseren en in stand houden van duurzame werkplekken ook kosten worden gemaakt vanuit het participatiebudget (denk aan begeleiding/jobcoaching) wordt voorgesteld deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

DU Geweld hoort nergens thuis

Voor het programma 'Geweld hoort nergens thuis' wordt voor de jaren 2019-2021 een vergoeding van € 75.000 per jaar beschikbaar gesteld. De onlangs geactualiseerde regioaanpak zal projectmatig samen met de regiogemeenten gedurende 3 jaar kunnen worden uitgevoerd. Kosten die voortvloeien uit activiteiten van deze projectleider (denk bv aan: ontwikkelen dader- of plegersaanpak, regionale deskundigheidsbijeenkomsten) kunnen ook door deze extra middelen worden gedekt.

DU Landelijke voorziening vreemdelingen

Rijk en gemeenten hebben samenwerkingsafspraken gemaakt voor de ontwikkeling van de Landelijke Vreemdelingenvoorzieningen (LVV) waar vreemdelingen zonder recht op verblijf of rijksopvang begeleid worden naar een bestendige oplossing voor hun situatie, waarbij hen onderdak wordt geboden. Arnhem krijgt via het gemeentefonds € 449.000 in 2019. De middelen zijn bestemd voor de opvang en doorontwikkeling van de bed, bad en broodvoorziening en de noodopvang van uitgeprocedeerde asielzoekers. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

DU Maatschappelijke begeleiding

Conform artikel 18 van de Wet inburgering voorziet het college in de maatschappelijke begeleiding van inburgeringsplichtige asielmigranten en hun gezinsleden. Gemeenten ontvangen hiervoor in 2019 € 32,6 miljoen. De verdeling van de middelen over gemeenten vindt plaats op basis van aantallen inburgeringsplichtigen. Arnhem ontvangt € 201.000 via het gemeentefonds. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

DU Verhoging taalniveau statushouders

In aanloop naar het nieuwe inburgeringsstelsel hebben Rijk en gemeenten bestuurlijke afspraken gemaakt over de versterking van het taalniveau van statushouders die nog onder huidige Wet inburgering vallen. Het kabinet stelt € 40 miljoen beschikbaar aan gemeenten voor de periode 2019/2020. Arnhem ontvangt via het gemeentefonds in 2019 en 2020 € 183.000. De middelen zijn nodig om de achterstand op inburgering niet nog meer te vergroten. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

DU Vrouwenopvang

Met ingang van 2018 is deze DU structureel verhoogd met € 2,5 miljoen per jaar voor de opvang van slachtoffers van huiselijk en eergerelateerd geweld zonder eerdere verblijfsstatus en die vanwege hun slachtofferschap een verblijfsvergunning kunnen aanvragen of hebben aangevraagd. Arnhem ontvangt hiervoor via het gemeentefonds jaarlijks € 81.000 extra. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

DU Kinderen in een AZC

In de septembercirculaire 2018 zijn gemeenten geïnformeerd dat zij vanaf 2019 volledig verantwoordelijk worden voor de organisatie en financiering van jeugdhulp, inclusief de jeugd-ggz, aan kinderen in een AZC. Dit leidt tot middelen voor Arnhem van € 127.000 jaarlijks. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma. In de prognose van de afwijking op zorg is dit al meegenomen.

Inzet BR Burgerkracht

Als onderdeel van de bezuinigingen is in het kader van de Perspectiefnota voorgesteld het restant van de BR Burgerkracht waartegenover geen voorgenomen verplichtingen staan, in 2019 vrij te laten vallen. Dit levert een eenmalig voordeel op van € 120.000.

BR Noodfonds

Voor het jaar 2019 is op basis van de in 2017 vastgestelde MJPB 2018-2021 ter dekking van verwachte zorguitgaven (Wmo en Jeugdzorg) een onttrekking aan het Noodfonds begroot van € 3,76 miljoen.
Het Noodfonds is echter voor het onderdeel Zorg inmiddels uitgeput, en ook met betrekking tot het onderdeel Participatie niet meer toereikend voor deze begrote onttrekking. Genoemd bedrag maakt onderdeel uit van het totaal verwachte tekort op Zorg in 2019.

Prognose BUIG

Met het Programmaplan Doorbraak Naar Werk (raad 03-07-2019|, amendement 'Financieel kader Programmaplan DNW') is vastgesteld om de gemeentelijke uitgaven in het kader van de participatiewetuitkeringen (BUIG) realistisch en actueel te begroten. De begroting wordt daarbij gebaseerd op de realisatie van de uitkeringsuitgaven van het voorgaande jaar waarop de procentuele landelijke ontwikkeling voor het komende jaar wordt toegepast.
In mei 2019 is het nader voorlopige BUIG-budget 2019 door het Ministerie van SZW bekend gemaakt. Op basis van deze gegevens en de afgesproken gemeentelijke begrotingssystematiek voor BUIG, ontstond een positief saldo van € 0,8 mln. ten opzichte van de oorspronkelijke begroting. Dit is dan ook gemeld in de door de raad voor kennisgeving aangenomen Perspectiefnota 2020-2023. Vervolgens heeft het rijk in de voorjaarsnota een geactualiseerde meerjarenprognose afgegeven voor de macrolasten BUIG. Op basis van deze laatste cijfers zou, o.b.v. de afgesproken gemeentelijke begrotingssystematiek voor BUIG, het eerder genoemde positieve saldo oplopen naar € 1,1 mln.
Hierbij wordt opgemerkt dat de gemeente Arnhem in de realisatie in het eerste half jaar achter blijft bij de door het Rijk ingeschatte, landelijke ontwikkeling. Hier wordt in de begroting nog geen rekening mee gehouden.
Kanttekeningen die nog moeten worden gemaakt bij de prognose is dat (i) het Rijk de definitieve budgetten voor 2019 in september bekend maakt. Aan de hand daarvan kunnen wij, op basis van de afgesproken begrotingsystematiek, berekenen wat de begroting van de Gemeente Arnhem zou moeten zijn. (ii) Daarnaast kan de werkelijke landelijke ontwikkeling pas worden bepaald begin 2020, aangezien pas op dat moment de werkelijke realisatiecijfers bekend zijn.

Taakmutatie toezicht en handhaving kinderopvang

Het Ministerie van SZW en de VNG hebben afgesproken dat vanaf 2019 landelijk € 10 miljoen beschikbaar wordt gesteld voor de toezicht en handhaving op kinderopvang en gastouderopvang. Arnhem ontvangt van het gemeentefonds jaarlijks circa € 116.000. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

Taakmutatie toezicht en handhaving peuterspeelzalen

Vanwege de extra kosten die samenhangen met de uitbreiding van de taak van de GGD door de aanpassing van het Besluit basisvoorwaarden kwaliteit voorschoolse educatie worden extra middelen aan het gemeentefonds toegevoegd. Arnhem ontvangt jaarlijks € 20.000. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

Transformatieopgave Werk & Inkomen (opleidings-, frictie- en implementatiekosten)

Met het Programmaplan Doorbraak Naar Werk (raad 03-07-2019|, amendement 'Financieel kader Programmaplan DNW') is het financieel kader vastgesteld conform de pagina's 22 en 23 van de perspectiefnota 2020-2023. Zoals in de door de raad voor kennisgeving aangenomen Perspectiefnota 2020-2023 werd gemeld, moeten we investeren in onze eigen uitvoeringsorganisatie: de laatste transformatie in de keten. De afgelopen jaren is de volledige uitvoeringsketen voor participatie getransformeerd: het Centrum Activerend Werk, de ontwikkeling van Scalabor, het regionaal Werkgeversservicepunt en de ontwikkeling in de wijken, met de teams leefomgeving en de sociale wijkteams. Onze eigen uitvoeringsorganisatie moet een ontwikkeling doormaken om (i) als volwaardige toekomstbestendige partner te functioneren in de keten en (ii) de ambities te kunnen realiseren. We hebben, met eigen en externe expertise, in beeld gebracht wat de benodigde investering zou kunnen zijn. Daaruit komt een bandbreedte naar voren, die vooral wordt bepaald door frictiekosten. Voorstel is om op dit moment aan de onderkant van de bandbreedte (€ 6 tot € 12 miljoen) te gaan zitten, omdat (i) frictiekosten het lastigst te bepalen zijn en (ii) we volop inzetten op mobiliteit en ontwikkeling. Kiezen voor een laag scenario, betekent evenwel een toevoeging aan de risicoparagraaf.

Dekking binnen W&I

Met het Programmaplan Doorbraak Naar Werk (raad 03-07-2019|, amendement 'Financieel kader Programmaplan DNW') is het financieel kader vastgesteld conform de pagina's 22 en 23 van de Perspectiefnota 2020-2023. Zoals in de door de raad voor kennisgeving aangenomen Perspectiefnota 2020-2023 werd gemeld, moeten we investeren in onze eigen uitvoeringsorganisatie: de laatste transformatie in de keten. Voor circa € 2 miljoen is in de lopende begroting dekking aanwezig. De rest van de investering dekken we uit algemene middelen.

Taakmutatie verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen

In navolging van de afspraak om vanaf 1 juli 2018 pleegzorg standaard te verlengen wanneer een pleegkind 18 jaar wordt, worden momenteel afspraken uitgewerkt over verruiming van de verlengde jeugdhulp voor kinderen in gezinshuizen. Vooruitlopend op de precieze afspraken worden extra financiële middelen aan het jeugdhulpbudget toegevoegd. In Arnhem zal deze afspraak ook tot extra kosten leiden die nog niet in de ramingen zijn meegenomen, voorgesteld wordt daarom deze middelen aan het beleidsveld toe te voegen.

Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)

In de door de raad voor kennisgeving aangenomen Perspectiefnota 2020-2023 werd gemeld dat er in de BR Noodfonds Sociaal Domein, onderdeel Participatie, over 2018 ruimte zou ontstaan van € 533.000. Onze verwachting was dat de aanloopkosten voor de transitie van Presikhaaf Bedrijven naar Scalabor lager zouden uitvallen. Op basis van het eerste half jaar 2019 constateren wij dat er nog additionele kosten zijn die wij ten laste zouden willen brengen van deze BR. Deze betreffen € 400.000 kosten 'Projecten naar betaald werk'.
Tot en met 2018 werd een aantal specifieke re-integratieprojecten door het Cluster W&I zelf georganiseerd en ingekocht. Met de start van Scalabor in 2018 was het onze inzet om (i) deze projecten per 1-1-2019 over te dragen aan Scalabor en (ii) de kosten hiervan ten laste te brengen van het WIF. Helaas bleek deze overdracht pas per 1-7-2019 mogelijk waardoor de kosten van het eerste half jaar van 2019 nog ten laste van de BR Noodfonds Scalabor worden gebracht. Hiermee is de ruimte in de BR Noodfonds Scalabor niet € 533.000, maar € 133.000 (zie ook lasten).

WSW

Er stromen geen nieuwe WSW-ers meer in. De kosten voor de huidige groep sw-medewerkers lopen nog jarenlang door, deze zijn niet beïnvloedbaar. De Rijksbijdrage is niet dekkend voor deze kosten. De meerjarige financiële consequenties van deze rijkskorting zijn gedekt in de MJPB. Onlangs heeft de MGR de gewijzigde begroting 2019 en de begroting 2020-2023 aan onze raad ter zienswijze voorgelegd. Daarnaast is in de meicirculaire de aangepaste Rijksbijdrage voor WSW bekend gemaakt. De gewijzigde begroting 2019 zorgt, samen met de wijziging van de meicirculaire, voor een aanpassing van de WSW bijdrage 2019 en verder. Voor 2019 ontstaat een voordeel van € 603.000.

Vormen nieuwe BR Wmo en jeugdzorg

In de Perspectiefnota 2020-2023 is voorgesteld om vanaf 2020 voor in totaal € 7,5 miljoen aan maatregelen te nemen om de verwachte stijging van de zorgkosten (Jeugdzorg en WMO) deels op te vangen. De door de raad aangenomen motie Zorgmaatregelen spreekt op een aantal onderdelen haar zorg hierover uit. Om die reden wordt voorgesteld een nieuwe bestemmingsreserve te vormen (BR Jeugdzorg en WMO) en ten laste van het verwachte positieve resultaat in 2019 deze met € 2,7 miljoen te vullen. In de jaren 2020 en 2021 wordt deze reserve ingezet om de voorgestelde zorgmaatregelen te mitigeren. Dit zal in de concept MJPB 2020-2023 worden verwerkt en nader worden toegelicht.

Overhevelingen uit BR taakmutaties gemeentefonds naar beleidsveld binnen R6

Onderstaande voorstellen zijn meegenomen in de begrotingswijziging bij deze Turap, maar leiden niet tot een afwijking in totale resultaat. Het betreft middelen die bij de decembercirculaire 2018 zijn ontvangen en vervolgens in de BR taakmutaties gemeentefonds zijn gereserveerd. Voor het jaar 2019 wordt hieronder per item voorgesteld deze toe te voegen aan het beleidsveld.

Impuls baankansen

VSO- en PrO-scholen kunnen voor de arbeidstoeleiding van hun leerlingen al jarenlang een beroep doen op het Europees Sociaal Fonds (ESF). Het budget van de huidige programmaperiode (2014-2020) is echter vroegtijdig uitgeput. Om dit gat te dichten zijn in de decembercirculaire 2018 als impuls aan de 35 centrumgemeenten van de arbeidsmarktregio's middelen beschikbaar gesteld (voor Arnhem namens de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland is dit een bedrag van € 506.300). De gezamenlijke vso/pro-scholen hebben een uitvoeringsplan opgesteld voor de besteding van deze gelden tot aan 2021. De besteding gaat enerzijds naar de arbeidstoeleiding van kwetsbare jongeren door middel van het inkopen van branchegerichte opleidingen en -cursussen, arbeidstraining, stage- en jobcoachbegeleiding, etc. Bovendien hebben de scholen 10% van het budget vrijgemaakt voor schooloverstijgende en regionale inzet om de samenhang van onderwijs naar arbeidsmarkt voor jongeren van het vso/pro-onderwijs te bevorderen in onze regio.

DU Transformatiefonds Jeugd

Het Rijk heeft in november 2018 besloten aan Arnhem als vertegenwoordiger van de Regio Centraal Gelderland (RCG) voor 2018, 2019 en 2020 middelen te verstrekken ten behoeve van de transformatie van de Jeugdzorg. Deze middelen zijn via de raadsbrief van 2 oktober 2018 met zaaknummer 290037 geclaimd voor het beleidsterrein jeugd. Met deze begrotingswijziging worden de middelen voor 2018 nu daadwerkelijk overgeheveld naar het beleidsterrein Jeugdzorg. De middelen zijn (grotendeels) bedoeld voor inzet in de regio.

DU Veilige steden

Het rijk heeft in het kader van het programma Veilige Steden aan 11 gemeenten, waaronder Arnhem, middelen beschikbaar gesteld met als doel de sociale veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte te vergroten door gemeenten te stimuleren stappen te zetten of inzet te continueren op dit onderwerp.

DU Faciliteitenbesluit asielcentra

De gemeente ontvangt jaarlijks via het gemeentefonds op basis van de instroom rijksmiddelen ten behoeve van asielzoekers in asielcentra.

DU ondersteuning beschermd wonen en maatschappelijke opvang

Het Rijk heeft 46 regio's voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang via de centrumgemeente een impuls van € 25.000 verstrekt voor het organiseren van bestuurlijke samenwerkingsafspraken in de regio ten aanzien van de visie zoals verwoord in het rapport 'Van beschermd wonen naar een beschermd thuis' van de commissie-Dannenberg (bijvoorbeeld voor het inrichten van een secretarisfunctie of projectleider).
Daaronder ook de regio Centraal Gelderland met Arnhem als centrumgemeente.

DU Vrouwenopvang

Het Rijk heeft de decentralisatieuitkering Vrouwenopvang structureel verhoogd ten behoeve van de opvang van slachtoffers van huiselijk en eergerelateerd geweld zonder eerdere verblijfsstatus en die vanwege hun slachtofferschap een verblijfsvergunning kunnen aanvragen of hebben aangevraagd. Dit op grond van zowel het Verdrag van Istanbul als de Europese Richtlijn minimumnormen slachtoffers, die voorschrijven dat aan deze categorie slachtoffers opvangvoorzieningen moeten worden geboden.

R7 Gezondheid en milieu

DU Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit

In de raadsvergadering van 13 februari 2019 is de Luchtagenda vastgesteld. Via het gemeentefonds zijn hiervoor de geraamde bedragen in de mei-circulaire ontvangen. Bij de begrotingswijziging bij het raadsbesluit werd een deel van de rijksmiddelen als een bijdrage in de investering voorzien. Met bijgaande begrotingswijziging wordt deze in de exploitatie ontvangen bijdrage vanuit het gemeentefonds definitief aan het investeringsproject toegevoegd.

Taakmutatie rijksvaccinatieprogramma

Het rijksvaccinatieprogramma wordt wettelijk verankerd in de Wet publieke gezondheid (Wpg). Met deze wetswijziging wordt een deel van de uitvoering van het rijksvaccinatieprogramma onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gebracht. Het jaar van invoering daarvan is 1 januari 2019. Om die reden worden nu de middelen hiervoor structureel overgeheveld naar het gemeentefonds. Arnhem ontvangt jaarlijks circa € 287.000. Voorgesteld wordt om deze middelen in te zetten ter dekking van de extra lasten op dit programma.

R8 Wonen en Ruimte

Bommenregeling

In de raadsvergadering van 28 november 2018 heeft de Raad een bijdrage uit het gemeentefonds aangevraagd voor in 2017 gemaakte kosten in verband met de mogelijke aanwezigheid van Conventionele Explosieven (C.E.) uit de 2e Wereldoorlog (de zg. bommenregeling). Het gevraagde bedrag is nu via het gemeentefonds van het Rijk ontvangen. Met bijgaande begrotingswijziging wordt het conform de aanvraag ontvangen bedrag (€ 567.709) ten gunste van de desbetreffende projecten gebracht.

Implementatie omgevingswet

De afgelopen tijd is gebleken dat er aanvullende investeringen nodig zijn om de implementatie van de Omgevingswet voor te bereiden in lijn met wettelijke vereisten en het vastgestelde ambitieniveau. We maken zoveel als mogelijk gebruik van bestaande formatie en middelen, maar zullen additioneel ook moeten investeren in ICT (digitaal stelsel omgevingswet) en in het realiseren van samenhang tussen beleid, regels en werkprocessen, in samenspraak met ketenpartners zoals provincie, waterschap en ODRA. We hebben hier bij de begroting 2019 al melding van gemaakt. Door nu te investeren in voldoende regiecapaciteit, expertise, procesondersteuning en ICT, voorkomen we dat we achteropraken en over enkele jaren voor grote extra uitgaven komen te staan. Met bijgaande begrotingswijziging wordt hiervoor het budget voor de invoering van de omgevingswet voor 2019 verhoogd met een bedrag van € 0,6 miljoen.

Niet bestemde middelen BR Zuidelijke Binnenstad

In de Bestemmingsreserve Zuidelijke binnenstad zit een bedrag van € 7,3 miljoen. Een deel van dit bedrag is nog niet bestemd en kan ten gunste van de algemene middelen vrijvallen. Met bijgaande begrotingswijziging wordt de onttrekking aan deze bestemmingsreserve voor een bedrag van € 3,2 miljoen in de begroting verwerkt.

R9 Financiën en bedrijfsvoering

Actualisatie MIP

De investeringsplanning 2019-2023 met daarin alle voorgenomen investeringen is op basis van de realisatie 2018 geactualiseerd. De niet gerealiseerde investeringen in 2018 zijn in dit beeld voor het overgrote deel doorgeschoven naar 2019 of verder. Dit leidt tot een voordeel op de kapitaallasten.

Gemeentefonds

In de begrotingswijziging zijn de effecten van de meicirculaire 2019 verwerkt. Majeure onderdelen hierin zijn de afrekening over 2018, bijstelling van het accres 2019, extra middelen Jeugdzorg 2019 (€ 5 mln), de loon/prijs bijstellingen, nieuwe decentralisatieuitkeringen en taakmutaties (€ 3,4 mln) en afrekeningen oude jaren.

ICT De Connectie

Als gevolg van de problematiek bij De Connectie heeft een aantal geplande ' Arnhermse' ICT-investeringen (2018) geen doorgang gevonden. Dat heeft als gevolg dat de kapitaallasten (afschrijving en rente) vrij kunnen vallen in de begroting 2019 (zie hierboven). Daarnaast ontstaat er ICT-problematiek bij De Connectie. De vrijval 2019 is in ieder geval voldoende om het incidentele knelpunt in dat jaar ook op te lossen. De verwachting is dat dit ook nog een keer in 2020 kan (en dan pas wordt verwerkt in de begroting). Beschikbare ICT-budgetten worden hiermee ook ingezet voor ICT. Daarnaast is aan de hand van een aantal onderzoeken een eerste inschatting gemaakt van wat er moet gebeuren en de kosten die daarmee zijn gemoeid. Op basis van de eerste financiële prognoses zijn ook aanvullende structurele middelen nodig, ingaande 2019. In de begrotingswijziging wordt het extra budget (incidenteel 2019 en structurele component 2019) toegekend aan De Connectie.

Informatiemanagement

De eisen en passende maatregelen die hierdoor aan informatiebeveiliging gesteld worden om o.a. datalekken tegen te gaan zullen steeds zwaarder worden en het vraagt ambtelijk een permanente aandacht voor dit kennisgebied. Tot heden is daarvoor een functionaris (Chief Information Security Officer) aangesteld met een tijdelijke financiering vanuit diverse tijdelijke bronnen. Deze functie (en de daarbij benodigde voorzieningen voor het uitoefenen ervan) dient echter een permanente invulling te krijgen. In de begrotingswijziging wordt ten laste van de algemene middelen hiervoor met ingang van 2019 structurele formatie geregeld.

Volumeontwikkeling

In de MJPB 2019-2022 zijn voor het eerst middelen in de begroting opgenomen om (in het kader van robuustheid) dekking te bieden voor kostenstijgingen als gevolg van areale ontwikkelingen. Te denken valt aan stijging van het aantal inwoners, woningen, etc. Op deze verdeelsystematiek vindt op korte termijn een review plaats, waarvan de uitkomsten in de komende Perspectiefnota met de raad worden gedeeld. Voor de reservering vanuit de MJPB 2019-2022 is terughoudend omgegaan met het toekennen van claims (gelet op de kostenstijgingen in het sociaal domein). Het bedrag dat vrijvalt, is het totaal beschikbare bedrag minus een aantal specifieke claims. In de begrotingswijziging is zowel de toedeling op basis van de claims, als de vrijval in de algemene middelen opgenomen.

Bijlagen Turap-2 2019

Veranderopgaven

Doelenboom

Vitale economie Arnhem Nijmegen

Doelen veranderopgave

Behoud en groei van passende werkgelegenheid

Vitale economie levert een bijdrage voor een sterke en gezonde arbeidsmarkt, waar bedrijven kansen zien en investeren, waar partners samen meerwaarde creëren die past bij de ambities van Arnhem.Door het verduurzamen van onze stad, levert dit een bijdrage aan de economie en werkgelegenheid van Arnhem en regio. Met aandacht ook voor werk, economische ontwikkeling en innovatie, Energy Cluster, aantrekkelijke en vitale binnenstad en het beter positioneren van Arnhem in de buitenwereld.In algemene zin kan worden opgemerkt dat alle inspanningen binnen programma Vitale economie gericht zijn op dit bovenliggend algemene doel. De werkgelegenheid in Arnhem laat een redelijk stabiel beeld zien. Wel is er sprake van mismatches tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Zo zijn er kraptesectoren waar sprake is van een tekort aan personeel (onder andere techniek en zorg). Daartegenover bestaan in andere sectoren overschotten op de arbeidsmarkt, waardoor mensen eerder in een uitkeringssituatie terecht komen. Vanuit programma Vitale economie wordt gebouwd aan een human capital aanpak op de tekortsectoren. Vanuit het programma Doorbraak naar Werk wordt gewerkt aan het terugdringen van het aantal mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Waar zinvol worden relaties gelegd tussen beide aanpakken.

Klimaat en energie

Doelen veranderopgave

Beter eigen voorbeeld gemeente

De CO2 footprint van de gemeente is berekend. Op basis daarvan is een Klimaatplan voor de gemeentelijke bedrijfsvoering opgesteld met een CO2 reductie-doelstelling voor de komende jaren.

Duurzamere Mobiliteit

Er zijn acties op duurzame mobiliteit afgerond (bijvoorbeeld 2 Trolley 2.0 bussen in de dienstregeling) nog lopende acties (uitbreiden laadinfrastructuur) en acties in voorbereiding (het stimuleren van waterstofelektrisch vervoer).

Meer energiebesparing en -opwek

Er zijn vele acties op energiebesparing en -opwek uitgevoerd (waaronder duurzaamheidslening, Aanjaagfonds wijkinitiatieven, zonnepark Drielsedijk), lopend (waaronder wind- en zonnepark Koningspleij-noord, wijkaanpak energietransitie) en in voorbereiding (waaronder regionale energiestrategie).

Schonere lucht

Met de luchtagenda, vastgesteld in januari 2019, zijn de (nieuwe) maatregelen vastgesteld om dit doel te bereiken.

Doorbraak naar werk

Doelen veranderopgave

Meer Arnhemmers minder afhankelijk van inkomensondersteuning

Het aantal Arnhemmers met een participatiewet-uitkering (PW-uitkeringen) is vanaf medio 2017 gestaag gedaald en over het eerste kwartaal van 2019 gestabiliseerd. Arnhem lijkt hiermee nauwelijks af te wijken van het landelijke beeld dat in het eerste kwartaal eveneens geen op- of neerwaartse beweging in het uitkeringsvolume liet zien. Ten opzichte van de door het Rijk ingeschatte landelijke ontwikkeling blijft Arnhem nog wel achter. In september/oktober maakt het Rijk echter een nieuwe inschatting en in april 2020 zal de werkelijke landelijke ontwikkeling bekend zijn.Arnhem telt d.d. 3-2019 7.383 PW-uitkeringen. In het programmaplan Doorbraak naar Werk is aangegeven met welke inspanningen en acties we aan de slag zijn om aan de ambitie – die concreet vertaald is in het volgen van de landelijke lijn en een extra uitstroom van 500 – te werken. Belangrijk in relatie tot dit specifieke doel is de lopende herijking van de aanpak rondom schulden en armoede en de inhoudelijke, organisatorisch en financiële verbinding die wordt gelegd met het programma Doorbraak Naar Werk en de hierbij betrokken uitvoeringspartners.

Meer Arnhemmers richting (betaald) werk

Zeker belangrijk in relatie tot dit specifieke doel zijn de thans lopende voorbereidingen voor sluitende aanpakken rondom kwetsbare jongeren en statushouders/ nieuwkomers, de voorbereiding op organisatieontwikkeling van het Cluster Werk&Inkomen, en het Versnellingsteam dat sinds eind 2018 operationeel is. Daarnaast zijn we aan de slag om de samenwerking in de keten, met het centrum voor activerend werk (CAW), Scalabor en Werkgeversservicepunt Midden-Gelderland (WSP) zo goed mogelijk te laten lopen. De regionale samenwerking in het kader van Perspectief op Werk, gaat hier ook bij helpen. Evenals de verdergaande verbreding en harmonisatie van de werkwijze bij SROI, de werkgeversdienstverlening en de publiek – private samenwerkingen rondom branchegerichte leer-werk-ketens.

Zorg Dichterbij

Doelen veranderopgave

Meer Arnhemmers ontvangen zorg op maat, zo licht mogelijk en dichtbij (doen wat nodig is)

We bereiken veel kwetsbare Arnhemmers (bijna 20% van de Arnhemmers is in beeld bij het Sociaal wijkteam) en uit het Inwonerservaringsonderzoek blijkt dat Arnhemmers over het algemeen tevreden zijn over de geboden zorg. Tegelijkertijd slagen we er nog onvoldoende in om kwetsbare Arnhemmers zelfredzamer te maken en daarbij passende zorg op het juiste moment in de eigen buurt in te zetten. Hiertoe is in de Perspectiefnota een pakket aan maatregelen voorgesteld om deze gewenste transformatie van zorg te versnellen.

W0 Algemeen

Door het wegvallen van het transformatie budget 2020 (Perspectiefnota), moet het budget 2019 over twee jaar verdeeld worden. In het najaar bij het voorstel Niet Bestede Middelen zal dit verzoek voor de acht Wijkprogramma's worden gedaan. Vooruitlopend daarop het signaal dat het Transformatiebudget 2019 dus niet volledig besteed zal worden, om de aangegane verplichtingen 2020 te kunnen dekken. Door toenemende aanvraag van armoederegelingen is er een structureel nadeel ontstaan. Zie toelichting financiële afwijking W0 algemeen en R6.

Doelenboom

Centrum, Spijkerkwartier, Arnhemse Broek

Participatie en wonen gericht op kwetsbare jongeren en jongvolwassenen

Omdat wonen voor kwetsbare jongeren en jongvolwassenen een vraagstuk is dat wijksturing overstijgt valt dit onder stedelijk beleid. Om dit onderwerp zorgvuldig en goed op te pakken is meer tijd nodig.

Presikhaaf

Impuls geven aan de samenwerking tussen professionals voor een integrale aanpak grensoverschrijdend gedrag in de openbare ruimte

Grensoverschrijdend gedrag, zoals afvaldumping, verkeerd parkeren en te hardrijden, is in meerdere gebieden een punt van aandacht en verschillende partijen spelen hierbij een rol. We sturen op de samenwerking en streven naar een intgerale aanpak in de wijk en zoeken naar alternatieven. Samen met andere wijken kijken we of deze aanpak ook stadsbreed kan worden ingezet.

We zien dat de aanpak voor grensoverschrijdend gedrag ook vorm krijgt binnen de thema's 'kansen voor kinderen' en 'binden en verbinden' in de wijk. De eerste positieve resultaten worden zichtbaar op de scholen.

Malburgen

Vergroten gevoel van sociale en fysieke veiligheid

Dit doel ligt deels op koers en deels niet: Voor Malburgen West zijn verkeersaanpassingen Gelderse Rooslaan gewenst. Deze weg is 30 km-zone, echter de inrichting wordt als onduidelijk ervaren en hierdoor ontstaan onveilige situaties. De afdeling Verkeer van het cluster Openbare Ruimte geeft aan dat de inrichting verkeerstechnisch wel voldoet, maar dat er inderdaad sprake is van onduidelijkheid op sommige punten aangezien daar de inrichting nog conform de vroegere 50 km/uur situatie is. Om de weg volledig naar 30 km/uur in te richten is circa €200.000 nodig en dit budget is op dit moment niet beschikbaar. In 2019 kunnen de gewenste maatregelen om het gevoel van veiligheid op de Gelderse Rooslaan te vergroten, niet uitgevoerd worden.

Schuytgraaf/ Elderveld

Multifunctionele ontmoetingsfuncties

In Elderveld ligt het gebruik van de multifunctionele ontmoetingsfuncties op koers. Het wijkcentrum Elderveld wordt pro-actief en laagdrempelig ingezet voor inwoners om hier met gemeente en organisaties in gesprek te gaan voor aanpak van diverse thema's. In Schuytgraaf verloopt het behoud en gebruik van MFC door bewoners nog moeizaam. Aan de doorontwikkeling van andere ontmoetingsplaatsen zoals Buitenplaats en Huiskamer wordt gewerkt. Voor jongeren worden 2 JOP's en een MOP ingericht.

Rijkerswoerd, Kronenburg, Vredenburg

Veiligheid in de wijk vergroten

Met de jongerenwerker en wijkagent wordt gezocht naar een constructieve oplossing voor een locatie van de JOP in de wijk.
Project Rijnlandflat: Er spelen meerdere zaken die nader worden onderzocht. Omdat er op meerdere fronten zaken spelen wordt er door een extern bureau een enquête uitgezet onder alle bewoners.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	0	-26.722	-26.722	0
Baten	0	969	969	0
Saldo lasten en baten	**0**	**-25.753**	**-25.753**	**0**
Toevoegingen aan reserves	0	-2.700	-2.700	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**0**	**-28.453**	**-28.453**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	-26.722					
Armoedebestrijding	-993	N	Door de toenemende vraag naar armoederegelingen, zijn de overschrijdingen op openeinderegelingen bijzondere bijstand, CAZ, Individuele Inkomenstoeslag en Individuele Studietoeslag gestegen.	S	AR	nee
Schulddienstverlening	367	V	Lagere kosten door minder trajecten schulddienstverlening	I	AR	nee
Ontwikkelrecht	280	V	De urenuitbreiding in het kader van het ontwikkelrecht (van wekelijks 12 naar 16 uur per kind) bleek een grotere organisatorisch opgave dan verwacht. Daarom wordt de uitbreiding per 1 september 2019 (later dan gepland) ingevoerd. Bovendien is het bereik van de doelgroep nog niet volledig	I	AR	nee
Voor-vroegschoolse educatie	330	V	Door de vertraagde wettelijke invoering van de urenuitbreiding van voor- en vroegschoolse educatie ontstaat een voordeel op het budget voor onderwijsachterstandenbeleid (OAB). Van deze 330K is 150K als bezuiniging gemeld in de Perspectiefnota	S/I	AR	nee
Activerend werk	-1.050	N	De inzet op activerend werk is in 2019 sterk gestegen. Een deel van de inzet is te herleiden naar de doelgroep statushouders, waarvoor we in 2019 geen compensatie krijgen. Daarnaast is er een verdere verschuiving van de inzet op dagbesteding naar trajecten activerend werk.	S	AR	nee

Beschermd wonen	1.335	V	Door de ingezette ontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis krijgen meer inwoners ambulante begeleiding thuis en verblijven minder inwoners in een beschermd wonen instelling. De kosten verschuiven hierdoor van Beschermd Wonen naar begeleiding. Hierdoor wordt een voordeel verwacht op Beschermd Wonen.	S	AR	nee
Doelgroepenvervoer	-974	N	Bij het doelgroepenvervoer is een stijging van de vraag voorzien die al is meegenomen in de structurele effecten van de lasten 2018. Naast deze stijging van de vraag is er een aantal andere ontwikkelingen zoals de stijging van de niet compensabele BTW (van 6% naar 9%), de afbouw van de provinciale subsidie en het niet kunnen realiseren van de taakstelling Doelgroepenvervoer.	S	AR	nee
Huishoudelijke hulp	-3.506	N	Door de invoering van het abonnementstarief, waardoor inwoners minder eigen bijdragen hoeven te betalen als zij gebruik maken van WMO-voorzieningen, is het aantal inwoners die gebruik maken van huishoudelijk hulp toegenomen.	S	AR	nee
Jeugdzorg	-12.282	N	De in 2018 geconstateerde forse stijging van de inzet van begeleiding en jeugd en opvoedhulp zet in 2019 door. Hierdoor lopen de tekorten op jeugdzorg verder op.	S	AR	nee
Rollen en vervoer	-532	N	In 2019 is er een hoger bedrag dan begroot besteed aan kosten voor Rollen en Vervoer die buiten het lumpsum contract vallen en apart worden betaald. Hiermee is in 2018 geen rekening meegehouden.	S	AR	nee
WMO (begeleiding, dagbesteding)	-8.921	N	Vergelijkbaar bij de ontwikkelingen in de Jeugdzorg, zet ook bij de WMO de in 2018 geconstateerde forse stijging van begeleiding fors door. Voor een deel wordt dit veroorzaakt door de ingezette ontwikkeling van beschermd wonen naar beschermd thuis.	S	AR	nee
Woonvoorziening	-777	N	In 2019 is een sterke toename te zien van woonvoorzieningen. Voorgaande jaren bleven de bestedingen binnen het budget. De huidige prognose is dat we een overschrijding zien van 777k	S	AR	nee
Vorming BR Wmo en Jeugdzorg	-2.700	N	Voorgesteld wordt om ten laste van het resultaat 2019 een nieuwe BR Wmo en Jeugdzorg te vormen. Het doel hiervan is om de in de Perspectiefnota voorgestelde maatregelen op zorg in 2020/2021 te mitigeren.	S	AR	ja
Baten	969					
Eigen bijdrage	969	V	Op de eigen bijdrage wordt in 2019 een voordeel verwacht omdat het aantal inwoners in Arnhem dat zorg ontvangt is toegenomen. Hierdoor is het aantal inwoners dat een eigen bijdrage betaalt ook hoger.	S	AR	nee

Programma's stad

R0 Algemeen bestuur en publieke dienstverlening

Doelenboom

Prestatiedoelen

Verdere digitalisering publieke dienstverlening

Aanhoudende ICT-problemen (met hardware, netwerk en zaaksysteem) hebben geregeld geleid tot verstoring van de dienstverlening bij zowel Klantenservice als Burgerzaken. De kwetsbaarheid van de ICT-omgeving (gemeentebreed) is voor De Connectie en gemeente Arnhem reden geweest om in 2018 nader onderzoek uit te voeren naar de infrastructuur en ICT-keten. De uitkomsten hiervan zijn vertaald in een verbeterplan en na de grootschalige ICT-storing begin 2019 worden de inspanningen om de structurele problemen op te lossen stilaan merkbaar. Dat de aandacht nog vooral gaat naar het borgen van de continuïteit van de dienstverlening, zet evenwel een rem op de doorontwikkeling.
Intussen lopen bij Burgerzaken diverse digitaliseringsprojecten. De digitalisering van het archief van de burgerlijke stand bleek in de voorbereiding weliswaar een langere doorlooptijd te kosten dan voorzien, maar vordert gestaag en wordt naar verwachting nog voor het einde van 2019 afgerond. Verder is gestart met de voorbereiding van een belangrijke upgrade van de vakapplicatie Key2Burgerzaken, die de mogelijkheid biedt tot gefaseerde uitbreiding van de online dienstverlening aan burgers en ondernemers en van gedeeltelijke automatisering van achterliggende werkprocessen

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-13.548	-13.362	186	0
Baten	4.295	4.295	0	0
Saldo lasten en baten	**-9.254**	**-9.068**	**186**	**0**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	178	178	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**178**	**178**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**-9.076**	**-8.890**	**186**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	186					
Wachtgeld	200	V	Bij de raming is van het slechtste senario uitgegaan. Het aantal en de hoogte van de uitkering is lager dan verwacht	S	AR	nee
Pensioenuitkering	150	V	Het aantal gepensioneerden van vóór de appa-voorziening neemt af.	S	AR	nee
DU Basisregistratie Personen	-52	N	Extra taken BRP-straat (overheveling middelen uit GF)	S	AR	ja
Waterschapsverkiezingen	-112	N	Niet begrote taken (overheveling middelen uit GF)	I	AR	ja
Baten	0					
	0					

R1 Veiligheid

Doelenboom

Prestatiedoelen

Aanpassing/herijking Arnhems prostitutiebeleid

Aanpassen van het lokaal prostitutiebeleid is in afwachting van landelijke regulering van het sekswerk. In het regeerakkoord is afgesproken een nieuw wetsvoorstel in te dienen in vervolg op de aangehouden behandeling van de Wrp (wet regulering prostitutie en misstanden in de seksbranche) in de 1e Kamer. De oorspronkelijke planning is bijgesteld. Het nieuwe wetsvoorstel zal naar verwachting in de tweede helft van 2019 in consultatie gaan en in 2020 naar de Kamer. Arnhem is aangesloten op de ontwikkeling met de deelname aan het Landelijk Overleg Prostitutie.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-14.912	-14.912	0	0
Baten	1.542	1.616	74	0
Saldo lasten en baten	**-13.370**	**-13.296**	**74**	**0**
Toevoegingen aan reserves	-68	-68,093	0	0
Onttrekkingen aan reserves	434	434,14	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**366**	**366**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**-13.004**	**-12.930**	**74**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	0					
	0					
Baten	74					
Afrekening VGGM 2018	74		Het algemeen bestuur van VGGM heeft de jaarrekening 2018 inclusief resultaatbestemming vastgesteld. De resultaatbestemming leidt tot een incidentele uitkering aan de gemeente Arnhem van € 212.000. Dit bestaat voor € 74.000 voordeel op de brandweer (R01 Veiligheid) en € 138.000 op Jeugd en gezondheidszorg (R07)	I	AR	nee

R2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Doelenboom

Prestatiedoelen

Aantrekkelijke aanlegplaats aan de Rijn;

De openbare ruimte wordt onderhouden op afgesproken onderhoudsniveau. Het gebruik brengt regelmatig verkeersproblemen met zich mee. En er is hinder en overlast van hangjongeren. Tegen hardrijden zijn maatregelen genomen door bloembakken en drempels te plaatsen.
Er is schade aan het dijklichaam (bovenkade). Deze is eigendom van het Waterschap. Zij geven geen prioriteit aan het herstel.
Aan de Nieuwe kade is met de aangepaste havenverordening van eind 2017 door gebruik van walstroom geen overlast meer van generatoren. Aan de Rijnkade is er nog wel overlast van generatoren. Daarvoor zit wel in de planning dat er walstroom aangelegd gaat worden (naar verwachting in 2021).

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-24.766	-24.616	150	0
Baten	9.207	11.957	2.750	0
Saldo lasten en baten	**-15.559**	**-12.659**	**2.900**	**0**
Toevoegingen aan reserves	-6.741	-6.741	0	0
Onttrekkingen aan reserves	9.297	9.297	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**2.556**	**2.556**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**-13.002**	**-10.102**	**2.900**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	150					
Onderbesteding op budget onderhoud en beheer OVT Arnhem Centraal	150	V	In begroting opgenomen post voor door Prorail uit te voeren onderhoud en beheer voor de transferhal Arnhem centraal waren nog onvoldoende in beeld en naar blijkt te ruim begroot.	S	AR	nee
Baten	2.750					
Activeren 50% kosten groot onderhoud wegen	2.750	V	Een deel van het budget wegenonderhoud wordt niet meer in de exploitatie opgenomen, maar wordt via een jaarlijks investeringskrediet beschikbaar gesteld. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	S	AR	ja

R3 Economie

Doelenboom

Prestatiedoelen

Meer arbeidsaanbod voor mensen die langdurig afhankelijk zijn van een uitkering

Zie voor de toelichting het doel 'meer inclusieve werkgelegenheid in de arbeidsmarktregio Midden Gelderland (meer passend werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) bij de veranderopgave Doorbraak naar Werk.

'Van Bedrijven Weten' verder uitwerken ten behoeve van optimale dienstverlening

De uitwerking van 'Van Bedrijven Weten' wordt op dit moment uitgevoerd. Tot die tijd zet de gemeente zich, niet anders dan anders, in om bedrijven te behouden voor de stad en nieuwe bedrijven aan te trekken voor de stad. Ook verbindt de gemeente ondernemers en partijen om hun initiatieven zo verder te kunnen brengen richting een mooi resultaat.
De gemeente wil meer lokaal, sociaal en duurzaam aan besteden. Tijdens een ontbijtbijeenkomst met ondernemers is hier in maart 2019 over gesproken en zijn verschillende aanknopingspunten benoemd om hier een vervolg aan te geven.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-6.254	-6.254	0	0
Baten	939	939	0	0
Saldo lasten en baten	**-5.315**	**-5.315**	**0**	**0**
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	355	355	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**355**	**355**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**-4.960**	**-4.960**	**0**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	0					
	0					
Baten	0					
	0					

R4 Educatie

Doelenboom

Prestatiedoelen

Meer jongeren tot 23 jaar behalen een startkwalificatie

De inzet van Regionaal Bureau Leerlingzaken en Regionaal Meld- en Coördinatiepunt is onafgebroken gericht op het bereiken van de doelstelling; verbreed met 'meer jongeren participeren'.
Landelijk stijgt het aantal vroegtijdig schoolverlaters; ook in de regio Arnhem is dat het geval. Een analyse volgt.

Toename peuters dat deelneemt aan voorschoolse educatie

Het doel is om alle peuters met een VVE-indicatie ((risico op) taal/ontwikkelingsachterstand) te bereiken met een passende voorschools VVE- aanbod.
Het bereik van VVE-peuters is gedaald. Door personele wisselingen en AVG-systemen die niet op elkaar aansluiten, verloopt het toeleiden van VVE-peuters niet goed. Met de jeugdgezondheidszorg (die de indicaties afgeeft) en de VVE-aanbieders wordt overleg gevoerd. De toeleiding moet per het nieuwe schooljaar op orde zijn.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-18.189	-18.024	165	-200
Baten	2.345	2.345	0	200
Saldo lasten en baten	**-15.843**	**-15.678**	**165**	**0**
Toevoegingen aan reserves	-8.635	-8.635	0	0
Onttrekkingen aan reserves	7.844	8.094	250	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-792**	**-542**	**250**	**0**
Prognose resultaat	**-16.635**	**-16.220**	**415**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	165					
VsV lokaal	315	V	Voor een deel van het budget voor voortijdig schoolverlaten (vsv) is geen bestedingsplan. Om de toenemende problematiek ten aanzien van voortijdig schoolverlaten het hoofd te bieden wordt in 2019 gewerkt aan het opstellen van de Maatschappelijke Educatieve Agenda en wordt samen met de regio een nieuw plan ontwikkeld. Dit is reeds gemeld in Turap 1 en toegelicht in de "Raadsinformatiebrief lokaal programma VSV".	I	AR	nee
Laaggeletterdheid	100	V	Er zijn minder uren dan gepland ingezet voor coördinatie en de kosten voor de communicatiecampagne vallen lager uit dan verwacht.	I	AR	nee
MFC Presikhaven	-250	N	Herstel Bouwfouten in muren van MFC Presikhaven	I	BR	nee
Baten	0					
	0					

R5 Cultuur, recreatie en sport

Doelenboom

Prestatiedoelen

Moderne en 'gezonde' sportverenigingen en sportaanbieders

In 2020 wordt extra ingezet op het versterken van "zwakke" voetbalverenigingen.

Realisatie Sonsbeek beeldententoonstelling 2020

Een raadsvoorstel voor een extra financiële bijdrage voor Sonsbeek 2020 wordt na de zomer aan uw raad voorgelegd. Dekking voorzien uit de daarvoor bestemde reserve.

Voldoende en goede binnen- en buitensportaccommodaties voor diverse doelgroepen

Er wordt een nieuwe sporthal gerealiseerd aan de Bethanienstraat en voor de Middachtensingel is een PVE in voorbereiding voor een nieuwe sporthal.
Het overschot aan voetbalaccommodatie is gerelateerd aan een "tekort" aan voetballers in vergelijking met andere steden. Daarom werken wij aan het versterken van het voetbal.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-54.041	-53.456	585	600
Baten	8.735	8.735	0	0
Saldo lasten en baten	**-45.305**	**-44.720**	**585**	**600**
Toevoegingen aan reserves	-2.577	-2.577	0	0
Onttrekkingen aan reserves	2.753	2.753	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**175**	**175**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**-45.130**	**-44.545**	**585**	**600**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	585					
DU Sportakkoorden	-15	N	bijdrage in kosten voor procesbegeleiding (sportformateurs) bij opstellen lokale/regionale sportakkoord (overheveling middelen uit GF)	I	AR	ja
Subsidie Sportbedrijf	0		De definitieve subsidie Sportbedrijf 2018 wordt 1.090K lager vastgesteld, doordat het Sportbedrijf een resultaat van 1.090K heeft behaald in 2018. De intentie is om dit bedrag als kapitaalstorting aan het Eigen Vermogen van Sportbedrijf Arnhem toe te voegen. Hier zal een apart raadsvoorstel voor worden opgesteld. Dit is in lijn met het raadsbesluit verzelfstandiging Sportbedrijf van 18 juli 2016.	I		nee

Museum Arnhem	600	V	Verwacht wordt dat de verbouwing van het Museum Arnhem in 2021 zal worden afgerond. De kapitaallasten komen dan vanaf 2022 ten laste van de begroting. De in 2019, 2020 en 2021 geraamde kapitaallasten kunnen vrijvallen. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	AR	ja
Baten	0				
	0				

R6 Participatie en maatschappelijke ondersteuning

Doelenboom

Prestatiedoelen

Er zijn voldoende geschikte en betaalbare woningen voor jeugd (18-/18+)

Veel jongeren melden zich met een woonvraag, instellingszorg is niet nodig in die gevallen. Zelfstandige woningen zijn nog niet passend, omdat deze jongeren nog een of andere vorm van (woon)begeleiding nodig hebben. We onderzoeken hoe we binnen de woonafspraken meer jongeren uit de instelling kunnen laten uitstromen naar geschikte woningen (dat wil zeggen woonvormen met begeleiding).

Meer kwetsbare Arnhemmers verplaatsen zich zelfstandig zonder specialistische vervoersvoorziening

Het aantal toewijzingen voor doelgroepenvervoer is de afgelopen jaren gestegen. Op dit moment wordt gewerkt aan duidelijke kaders en richtlijnen om te zorgen dat alleen Arnhemmers die afhankelijk zijn voor doelgroepenvervoer, hiervoor in aanmerking komen. Daarnaast wordt gewerkt aan het beter zichtbaar maken van de voorliggende voorzieningen om passende alternatieven te kunnen bieden.

Meer volwassenen/ ouderen krijgen passende zorg (op maat en dichterbij)

Er worden veel kwetsbare Arnhemmers (bijna 20% van de Arnhemmers is in beeld bij het Sociaal wijkteam) bereikt en uit het Inwonerservaringsonderzoek blijkt dat Arnhemmers over het algemeen tevreden zijn over de geboden zorg. Tegelijkertijd slagen we er nog onvoldoende in om kwetsbare Arnhemmers zelfredzamer te maken en daarbij passende zorg, in de eigen buurt in te zetten. Hiertoe is in de Perspectiefnota een pakket aan maatregelen voorgesteld om deze gewenste transformatie van zorg te versnellen.

Minder (problematische) schulden bij inwoners en ondernemers

In de afgelopen periode hebben minder inwoners met schulden een beroep gedaan op schulddienstverlening. Op basis van landelijke cijfers gaan we ervan uit dat het aantal inwoners met schulden niet is gedaald. Daarom benaderen we de potentiële groep inwoners met schulden pro-actiever (onder andere door Vroeg Eropaf en de campagne 'Kom uit je Schuld'). Tevens maken we de schulddienstverlening beter toegankelijk.

Minder jongeren in financiële problemen

Veel jongeren worden, ook in Arnhem, beperkt in het werken aan hun toekomst doordat zij schulden hebben. Om deze reden zijn we gestart met het Jongerenperspectieffonds (JPF). Het blijkt moeilijk om jongeren die hiervoor in aanmerking komen te vinden en bereiken. Daarom verbeteren we de toegang en vergroten we de bekendheid. Dit doen we onder andere in samenwerking met Sociale wijkteams, Dullertsstichting en onderwijs (met name Rijn IJssel).

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-217.551	-218.466	-915	-22.357
Baten	110.266	113.817	3.551	12.400
Saldo lasten en baten	**-107.285**	**-104.649**	**2.636**	**-9.957**
Toevoegingen aan reserves	-2.790	-2.670	120	0
Onttrekkingen aan reserves	7.287	3.526	-3.761	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**4.497**	**856**	**-3.641**	**0**
Prognose resultaat	**-102.788**	**-103.793**	**-1.005**	**-9.957**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	-915					
Verhoging DU Beschermd Wonen	0	N	Hogere lasten beschermd wonen (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	S	AR	nee
DU Kinderen in een AZC	0	N	Hogere lasten jeugdzorg (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	S	AR	ja
Toezicht en handhaving kinderopvang	-116	N	Uitvoering extra taken (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	S	AR	ja
Toezicht en handhaving peuterspeelzalen	-20	N	Uitvoering extra taken (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	S	AR	ja
DU Maatschappelijke begeleiding	-201	N	Uitvoering taken maatschappelijke begeleiding asielmigranten (overheveling middelen uit Gemeentefonds) met een doorloop naar 2020 bij onvoldeige besteding (RV niet-bestede middelen)	I	AR	ja
DU landelijke voorziening vreemdelingen	-449	N	Uitvoering taken bed-bad-brood (overheveling middelen uit Gemeentefonds) met een doorloop naar 2020 bij onvolledige besteding (RV niet-bestede middelen)	I	AR	ja
DU Bonus beschut werk	-41	N	Hogere lasten participatie (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	I	AR	ja
DU Geweld hoort nergens thuis	-75	N	Extra taken vrouwenopvang (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	I	AR	ja

DU Vrouwenopvang	-81	N	Extra taken vrouwenopvang (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	S	AR	ja
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	-27	N	Extra kosten (overheveling middelen uit Gemeentefonds)	S	AR	ja
DU Verhoging taalniveau statushouders	-183	N	Uitvoering extra taken taalniveau statushouders (overheveling middelen uit Gemeentefonds) met een doorloop naar 2020 bij onvolledige besteding (RV niet-bestede middelen)	I	AR	ja
Voorzieningen in de wijk	250	V	Preventieve- en laagdrempelige algemene voorzieningen moeten leiden tot efficiënte en voordelige ondersteuningsvormen. Deze opgave vraagt op korte termijn een investering in menskracht en het mogelijk nieuw inrichten van systemen en levert op langere termijn beparingen op. Aan deze beweging wordt een incidentele besparing op voorzieningen in de wijk toegevoegd.	I	AR	nee
Inhoudelijke vernieuwing zorg en welzijn	-100	N	De "welzijnsopdracht" met de maatschappelijke partners wordt herijkt. Dit geschiedt door de volgende handelingen: 1. verschillende behoeften van de inwoners in de wijk leidend te laten zijn in hun handelen; 2. meer focus aan te brengen op de te bereiken doelen en de te behalen resultaten; 3. dit te vertalen naar goede opdrachten en heldere afspraken met subsidiepartners; 4. daarvoor het subsidieproces en sturingsinformatie opnieuw in te richten. In 1e instantie is hiermee een extra investering gemoeid. Op termijn (vanaf 2021) levert dit een besparing op.	S	AR	nee
Armoedebestrijding	78	V	Totaal tekort op armoede is 0,914 miljoen. Dit bestaat uit een overschrijding van -0,992 miljoen op de armoederegelingen in de wijken, een overschot op de stedelijke voorzieningen van 0,248 miljoen en een achterblijvende bijdrage uit de reserves van -0,170 miljoen. Zie Wijken-Algemeen voor een inhoudelijke toelichting. Het voordeel op stedelijke voorziening wordt veroorzaakt doordat de budgetten voor subsidies geindexeerd zijn, maar de verstrekte subsidies niet, doordat er minder gebruik wordt gemaakt van het product BooM en tegemoetkoning meerkosten CZG.	S	AR	nee
Beschermd wonen	951	V	Beschermd wonen heeft door de transformatie van beschermd wonen naar beschermd thuis een overschot op de begroting.	S	AR	nee
Huishoudelijke hulp toelage (HHT)	219	V	Er vindt een verschuiving plaats van de inzet van de HHT ten laste van de huishoudelijke hulp (zie de wijken). Deze wordt waarschijnlijk veroorzaakt de invoering van het abonnementstarief.	I	AR	nee
AWBZ/MO	750	V	Met de huidige ambitie en wettelijke taken wordt het budget op maatschappelijke opvang niet volledig benut. Op dit budget wordt daarom vanaf 2020 structureel afgeroomd. Ook in 2019 worden alle beleidsdoelstellingen behaald, zonder dat het budget volledig benut wordt.	I	AR	nee
Overige budgettten	-182	N	Overige nadelen, onder andere door uitbreiding taken SSWT en kosten in verband met motie toezicht en kwaliteit	I	AR	nee
Overige budgettten	175	V	Diverse kleine voordelen op subsidies en welzijnsbudgetten.	I	AR	nee
Impuls baankansen	0		Aan centrumgementen in de regio is als impuls de doeluitkering Baankansen beschikbaar gesteld. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	BR	ja

Prognose BUIG	1.103	V	Met het Programmaplan Doorbraak naar werk (raad 03-07-2019) is vastgesteld om de gemeentelijke uitgaven in het kader van de participatiewetuitkering realistisch en actueel te begroten. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	S	AR	ja
Prognose BUIG	-1.128	N	In de realisatie zien wij dat de gemeente Arnhem het eerste half jaar achter blijft bij de door het Rijk ingeschatte, landelijke ontwikkeling. Op basis van onze doorrekening constateren wij dat de verwachte besparing in de begroting van per saldo € 1,1 mln daarmee niet wordt gerealiseerd en uitkomt op € 0. Kanttekeningen die nog moeten worden gemaakt bij de prognose is dat (i) het Rijk de definitieve budgetten voor 2019 in september bekend maakt. Aan de hand daarvan kunnen wij, op basis van de afgesproken begrotingsystematiek, berekenen wat de begroting van de Gemeente Arnhem zou moeten zijn. (ii) Daarnaast kan de werkelijke landelijke ontwikkeling pas worden bepaald begin 2020, aangezien pas op dat moment de werkelijke realisatiecijfers bekend zijn.	I	AR	nee
Transformatieopgave Werk & Inkomen (opleidings-, frictie- en implementatiekosten)	-2.041	N	Met het Programmaplan Doorbraak naar werk (raad 03-07-2019) is het financieel kader voor de transformatie van Werk & Inkomen vastgesteld. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR/BR	ja
Dekking binnen W&I	0	V	zie toelichtende tekst bij de baten	I	AR	ja
Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)	-400	N	Ruimte binnen het Noodfonds (participatie) biedt cf. perspectiefnota 2020-2023 de mogelijkheid de kosten voor Projecten naar betaald werk te dekken. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
WSW	603	V	Aanpassing van de WSW-bijdrage 2019 zorgt voor een voordeel. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
Baten	3.551					
LVB bijdrage uit de regio	918	V	De LVB (Licht verstandelijke beperking) bijdrage zijn niet begroot als baat. Hierdoor hebben we een voordeel van 918k.	I	AR	nee
Dividend Scalabor	PM	V	Scalabor heeft over het jaar 2018, o.a. ten gevolge van een gedoseerde opbouw van de organisatie, een positief jaarresultaat bereikt. Conform de spelregels van het overeengekomen dividendbeleid van Scalabor is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (gemeente Arnhem is 100% aandeelhouder) afgesproken dat Scalabor in 2019 € 500.000 aan dividend uitkeert. Daar staat tegenover dat de gemeente Arnhem, in het kader van de ambities van het Programmaplan Doorbraak Naar Werk, in 2019 meer arbeidsontwikkeltrajecten bij Scalabor inkoopt dan vooraf werd voorzien. De kosten voor de trajecten kunnen we dekken uit het uit te keren dividend, waarbij de mogelijkheid bestaat dat dit bedrag niet voldoende is.Vooruitlopend hierop wordt al gekeken naar alternatieve dekkingsmogelijkheden voor de inkoop van trajecten.	I	AR	nee
Dekking binnen W&I	2.100	V	Met het programmaplan Doorbraak naar werk (03-07-2019) is het financieel kader voor investering in de eigen uitvoeringsorganisatie vastgesteld. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
Dekking binnen W&I	0	V	zie boven	I	AR	ja

Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)	533	V	Ruimte binnen het Noodfonds (participatie) biedt cf. perspectiefnota 2020-2023 de mogelijkheid de kosten voor Projecten naar betaald werk te dekken. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
Noodfonds (tbv sociaal domein)	-3.761	N	Begrote onttrekking, welke niet doorgaat	I	BR	ja
Inzet BR Burgerkracht	120	V	De regeling Burgerkracht stopt aan et einde van 2019. Naar verwachting blijft er een klein bedrag in de reserve over en dat valt vrij.	I	AR	ja

R7 Gezondheid en milieu

Doelenboom

Prestatiedoelen

Leefomgeving (lucht, bodem, geluid en externe veiligheid) voldoet aan normen

Lucht - 10% reductie van roet en NOx (stikstofoxiden) in 2020, ten opzichte van 2015 - op koers
Maatregelen om dit doel te halen zijn opgenomen in de uitvoeringsagenda luchtkwaliteit (luchtagenda), die in februari 2019 door de raad is vastgesteld. Maatregelen uit het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) hebben in het verleden ook effect gehad op deze doelen, maar waren vooral bedoeld voor het oplossen van knelpunten. De luchtagenda borduurt voort op maatregelen uit het NSL en bevat de volgende vier concrete hoofdmaatregelen: 1) Milieuzone personenverkeer (2019) 2) milieuzone bestelverkeer (2020), 3) dosering van verkeer buiten de stad, 4) uitbreiding walstroom Rijnkade. Deze maatregelen leiden tot een generieke verbetering van de luchtkwaliteit in heel Arnhem.

Bodem - Het aantal bodemverontreinigingen met risico's (humaan & milieu) - op koers
De aanpak van locaties met een milieurisico ligt op koers. Door de langjarige aanpak blijft het aantal ongeveer gelijk (20); het betreft in hoofdzaak locaties met een te beheersen verspreidingsrisico.

Geluid - Aantal ernstig gehinderden/slaapgestoorde inwoners tgv wegverkeerslawaai - niet op koers
In 2017 is in het kader van Omgevingslawaai vastgesteld wat het aantal geluidgehinderden en slaapverstoorden was ten opzichte van 2011. Beide indicatoren waren hoger. Oorzaak: veel nieuwe ontwikkelingen (nieuwe woningen) op geluidbelaste locaties, zonder dat er middelen besteed werden aan maatregelen (zie rapportage geluidkaarten 2017 op website www.arnhem.nl)*

Externe veiligheid - Aantal malen afgeweken van het externe veiligheidsrisico in woonwijken - op koers
In 2019 is er geen toename geweest van het externe veiligheidsrisico in woonwijken. Er is dus 0 maal afgeweken.

Voldoen aan doelen NEMIA

In een separate voortgangsrapportage van NEMIA zal de voortgang op de doelen worden gerapporteerd. Deze rapportage wordt verwacht in het najaar van 2019.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-36.016	-36.302	-286	-1.450
Baten	36.421	36.516	95	600
Saldo lasten en baten	**405**	**214**	**-191**	**-850**
Toevoegingen aan reserves	-926	-926	0	0
Onttrekkingen aan reserves	3.339	3.339	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**2.413**	**2.413**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**2.818**	**2.627**	**-191**	**-850**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	-286					
Rijksvaccinatieprogramma	-286	N	Overheveling taken naar gemeente (overheveling middelen uit GF)	S	AR	ja
DU Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit	-138	N	Correctie op begrotingswijziging bij raadsvoorstel 13-02-2019 Luchtagenda (overheveling middelen uit GF). Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja

Afrekening VGGM 2018	138	V	Het algemeen bestuur van VGGM heeft de jaarrekening 2018 inclusief resultaatbestemming vastgesteld. De resultaatbestemming leidt tot een incidentele uitkering aan de gemeente Arnhem van € 212.000. Dit bestaat voor € 74.000 voordeel op de brandweer (R.01 Veiligheid) en € 138.000 op Jeugd en gezondheidszorg R.07	I	AR	nee
Baten	95					
PBD Afval	95	V	Het in de begroting geraamde knelpunt rondom inzameling en verwerking van plastic, blik en drinkpakken (PBD) blijkt te kunnen worden verlaagd met € 95.000. Omdat de mate van vervuiling is verminderd, is dit knelpunt afgenomen.	I	AR	nee

R8 Wonen en Ruimte

Doelenboom

Prestatiedoelen

Vergroten van de energieprestatie en duurzaamheid van de bestaande sociale voorraad

Twee Arnhemse corporaties zijn op koers, ze gaan de prestatieafspraak gemiddeld label B over het woningbezit in Arnhem in 2021 halen. Een Arnhemse corporatie heeft in haar bod voor 2020 aangeven de afspraak pas in 2023 te halen in plaats van 2021. In augustus volgt een gesprek met deze corporatie waarin uitleg wordt gevraagd en nadere afspraken worden gemaakt over het vergroten van de energieprestatie van de bestaande sociale voorraad.

Zelf bouwen bevorderen

Gemeente Arnhem geeft op dit moment zelfbouwkavels uit in Schuytgraaf, op twee andere locaties zijn gesprekken over opnemen van zelfbouw. De markt pakt dit (nog) niet op.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-41.748	-43.345	-1.597	0
Baten	40.218	47.701	7.483	0
Saldo lasten en baten	**-1.530**	**4.356**	**5.886**	**0**
Toevoegingen aan reserves	-1.362	-3.371	-2.009	0
Onttrekkingen aan reserves	212	212	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**-1.149**	**-3.158**	**-2.009**	**0**
Prognose resultaat	**-2.679**	**1.198**	**3.877**	**0**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	-1.597					
Bommenregeling	-568	N	Kosten opsporen en ruimen explosieven (overheveling middelen uit GF) Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
Bouwtaken ODRA (zie ook baten)	-800	N	In de begroting van omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) is voor Arnhem rekening gehouden met extra kosten voor bouwtaken, als gevolg van de hoogconjunctuur in de bouw. Deze meerkosten voor werkzaamheden van de ODRA zijn niet opgenomen in de Arnhemse begroting. De resultaten van de eerste 5 maanden van 2019 laten zien dat de te verwachten meerkosten bouw 2019 rond de € 800.000 zullen bedragen. Er staan verwachte extra inkomsten aan bouwleges tegenover. Deze komen hoger uit dan deze verwachte meerkosten.	I	AR	nee

Grondexploitatie: voorstudies	226	V	Dit voordeel betreft de voorstudiekosten voor grondexploitaties. Deze voorstudiekosten worden in eerste instantie gedekt uit de Bestemmingsreserve Voorstudies. Op het moment dat een grondexploitatie wordt vastgesteld, worden de gemaakte voorstudiekosten alsnog ten laste van de desbetreffende grondexploitatie gebracht. Op dat moment ontstaat een voordeel dat terugvloeit naar de BR Voorstudies. In dit geval gaat het om de projecten: "Lorentz Lyceum" en "Coehoorn creatieve wijk".	I	BR	nee
Implementatie omgevingswet	-600	N	Meer-kosten invoering omgevingswet. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
Beheerkosten strategisch bezit	145	V	Via huuropbrengsten de beheerkosten van het strategisch bezit kostendekkend maken	S	AR	nee
Baten	**7.483**					
Bouwtaken ODRA (zie ook lasten)	1.500	V	Als gevolg van de hoogconjunctuur in de bouw ontvangt Arnhem meer inkomsten uit bouwleges dan is begroot. Gebaseerd op de legesinkomsten in het eerste half jaar en de resultaten van eerdere jaren is de verwachting dat de meeropbrengsten over 2019 € 1.500.000 zullen bedragen. Er staan wel extra kosten tegenover, gemaakt door gemeentelijke afdelingen en met name omgevingsdienst ODRA. Deze verwachte extra kosten zijn ruim lager dan de verwachte extra inkomsten. De balans kosten - opbrengsten is vooral afhankelijk van de omvang van de vergunde bouwwerken. In het algemeen zijn kleine bouwwerken verliesgevend en leveren grote bouwwerken voor de gemeente een positief saldo op.	I	AR	nee
Erfpacht: verkoop grond	612	V	Als gevolg van de verkoop van 2 erfpachtpercelen ontstaat een incidenteel voordeel ad 612.000 dat onderdeel is van het grondexploitatieresultaat. Dit wordt verrekend met de bestemmingsreserve grondexplotaties	I	BR	nee
Erfpacht: canons 1	120	V	De erfpachtcanons zijn incidenteel hoger in 2019. Dit komt ten gunste van het grondexploitatieresultaat	I	BR	nee
Erfpacht: canons 2	1.051	V	In 2019 is een forse erfpachtcanon beeindigd en is het perceel verkocht. Dit resulteert in een incidenteel voordeel en in structureel lagere erfpachtcanons.	I	BR	nee

Wonen: niet bestemde middelen BR Zuidelijke Binnenstad	3.200	V	Wonen: niet bestemde middelen BR Zuidelijke Binnenstad kunnen ten gunste van de algemene middelen vrijvallen. Voor een nadere toelichting zie het hoofdstuk 'toelichting posten met begrotingswijziging'.	I	AR	ja
Voordeel ontwikkelingsplan project Malburgen	1.000	V	De uitvoeringskosten van de werkzaamheden ‘ontwikkelingsplan Malburgen’ blijken lager uit te vallen dan verwacht. Een deel van de nog te maken kosten m.b.t. de Nijmeegseweg en het De Monchyplein kan worden toegerekend aan de nog op te starten grondexploitatie Nijmeegseweg. Daarmee kan incidenteel in 2019 € 1 miljoen vrijvallen ten gunste van de algemene middelen.	I	AR	nee

R9 Financiën en bedrijfsvoering

Doelenboom

Prestatiedoelen

Flexibele huisvesting voor personeel

De plannen om het Stadhuis te optimaliseren en te verduurzamen worden in de loop van 2019 verder uitgewerkt. Het is de bedoeling dat op termijn meer ambtenaren op het Stadhuis kunnen worden gehuisvest. Hier hoort straks ook een andere, flexibelere manier van werken bij. In aanloop daar naar toe zijn twee afdelingen gestart met een pilot om daar mee te experimenteren en hiervoor zijn ook enkele kantoorruimten aangepast. De resultaten zijn positief, omdat er andere interacties en functionele verbanden ontstaan.

Op dit moment wordt ook gestuurd om versneld devices te vertrekken om het mobiele, flexibele werken te ondersteunen.

Financiële afwijkingen

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 11-6-2019	Prognose Turap 2	Afwijking Turap 2	Afwijking Turap 1
Middelen				
Lasten	-100.833	-97.526	3.307	4.181
Baten	489.369	511.691	22.322	-596
Saldo lasten en baten	**388.535**	**414.165**	**25.629**	**3.585**
Toevoegingen aan reserves	-14.768	-14.768	0	0
Onttrekkingen aan reserves	18.174	18.174	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**3.405**	**3.405**	**0**	**0**
Prognose resultaat	**391.941**	**417.570**	**25.629**	**3.585**

In onderstaande tabel worden de afwijkingen tussen de geamendeerde begroting en Turap 2 toegelicht.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Toelichting	I/S	AR/BR	Begrotings-wijziging
Lasten	3.307					
Verlagen opleidingsbudget	100	V	Taakstelling cf perspectiefnota	S	AR	nee
Tekort budgetten P&O en Directie	-155	N	Gevolgen overheveling taken naar Connectie	S	AR	nee
Aandelen BNG	515	V	Resultaat op aandelen BNG	S	AR	nee
Buffer Rentestijging	786	V	Vrijval gereserveerd budget voor opvangen bovenmatige rentestijgingen	S	AR	nee
Personeel	-401	N	Betreft structurele voor- en nadelen (€ 438k) en € 37k effect nieuwe cao voor 2019	S	AR	nee
Volumeontwikkeling	2.450	V	Betreft vrijval reservering uit de MJPB 2019-2022. Hier tegenover staat 1016K aan geclaimd budget op een aantal beleidsvelden.	S	AR	ja
Algemene bovenlokale en regionale organen	-291	N	Contributie VNG/Waarderingskamer/Fonds GGU te laag geraamd	S	AR	nee
Actualisatie MIP	2.654	V	Vrijval kapitaallasten agv actualisatie investeringen en dotatie aan BR kapitaallasten	I	AR	ja
ICT De Connectie	-2.151	N	Incidenteel (doorschuiven investeringen) en structureel knelpunt op ICT bij De Connectie	S	AR	ja

Informatiemanagement	-200	N	Formatiedekking CISO + middelen (afdeling ICT)	S	AR	ja
Baten	**22.322**					
Gemeentefonds	11.922	V	Gevolgen meicirculaire 2019: saldo van afrekeningen over 2018/bijstelling accres 2019 (-€ 2,5 mln), extra middelen Jeugdzorg (€ 5 mln), loon/prijs bijstellingen (€ 5,8 mln), nieuwe DU's en taakmutaties (€ 3,4 mln) en afrekeningen oude jaren (€ 0,232 mln)	I	AR	ja
Incidentele dekking vanuit de AR	10.400	V	In de raadsbrief d.d. 11 december 2018 " Ontwikkelingen in het zorgdomein" zijn incidentele maatregelen voorgesteld ter dekking van het tekort in 2019. Voorgesteld is om een bedrag van respectievelijk € 5,8 miljoen en € 4,6 miljoen vanuit de AR vrij te laten vallen om dit te doteren aan de BR Noodfonds.	I	AR	nee

Investeringen

Jaarlijks wordt het Meerjarig InvesteringsPlan (MIP) in de meerjarenprogrammabegroting (MJPB) geactualiseerd. In deze turap wordt gerapporteerd over de verwachte realisatie van de begrote investeringen halverwege het jaar 2019. Dit betreft nieuwe investeringen van 2019 en vanuit voorgaande jaren naar 2019 doorgeschoven investeringen.

In onderstaande tabel de verwachte realisatie per programma.

Programma		Kredietbedrag MIP 2019 - 2022	Aandeel in planning	Realisatie	
Nr.	Omschrijving			Verwacht €	Aandeel
R1	Veiligheid	0	0%	11	
R2	Verkeer, vervoer en waterstaat	7.384	12%	10.047	136%
R4	Educatie	21.730	35%	11.083	51%
R5	Cultuur, recreatie en sport	15.458	24%	3.813	25%
R7	Gezondheid en Milieu	11.562	18%	11.602	100%
R9	Financiën en bedrijfsvoering	6.931	11%	4.971	72%
Totaal		**63.065**	**100%**	**41.527**	**66%**

Uit dit overzicht blijkt dat de meeste investeringen gepland zijn in de programma's R4 (Educatie), R5 (Cultuur, recreatie en sport) en R7 (Gezondheid en Milieu). De kredieten in het programma R4 hebben vooral betrekking op onderwijshuisvesting, in R5 betreffen ze voornamelijk de renovatie van Museum Arnhem en de nieuwbouw van het depot en in R7 is het vooral het GRP en het afvalplan.

Gemiddeld ligt de verwachte realisatie van de investeringen op 66% van de begroting. De lagere realisatie (€ 21,5 miljoen) wordt voornamelijk veroorzaakt door:

€ 9,9 miljoen doorschuiven van investeringen in een aantal onderwijslokaties, zoals Mariëndael, Breezandpad en gymzaal Fluitekruid (programma R4);

€ 14,7 miljoen doorschuiven naar 2021 van de investeringen in Museum Arnhem (programma R5).

Deze twee onderuitputtingen bedragen gezamenlijk € 24,6 miljoen. Daarnaast zijn voor een bedrag van plm. € 6 miljoen investeringen doorgeschoven uit 2018.

Investeringen vastgoed

In het MIP 2019 - 2022 is in 2019 voor het beheer van vastgoed € 5,4 miljoen geraamd voor (vervangings)investeringen. In deze prognose zijn voor € 4 miljoen doorgeschoven investeringen uit 2018 meegenomen en worden nieuwe investeringen gepland van € 1,3 miljoen, waarmee voor vastgoed gerekend wordt op kredieten van plm. € 10,7 miljoen. Hiervan zal naar verwachting in 2019 € 6,3 miljoen worden gerealiseerd, waarbij het meerdere boven de raming in het MIP volledig kan worden verklaard door doorschuivingen uit 2018.

Vanzelfsprekend zullen de doorschuivingen van investeringen uit 2018 en actualisaties van de planning aan de gemeenteraad worden voorgelegd om voorzien te worden van begrotingswijzigingen.

Beheersing Verbonden partijen

In de MJPB 2019-2022 is voor de verbonden partijen, die op basis van de risicokaart in onderlinge vergelijking het hoogste scoren, een beheerstrategie opgesteld. Het betreft de volgende partijen:

- BVO DRAN (Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen);
- GR Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA);
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR);
- BVO De Connectie;
- Sportbedrijf Arnhem B.V.;
- Scalabor B.V.

In deze Turap is de voortgang van de beheerstrategie van deze zes partijen aangegeven.

BVO Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Eind 2018 heeft er een (regionale) onderzoek naar de toekomst van Avan plaatsgevonden. Daarvan zijn in het eerste en tweede kwartaal van 2019 de resultaten en de adviezen gedeeld met alle gemeenten. Alle gemeenten hebben inmiddels besloten om deel te blijven nemen aan Avan en een aantal gemeenten hebben tevens besloten om extra vervoer in te brengen bij Avan. Op dit moment zijn de voorbereidingen voor de nieuwe aanbesteding in volle gang en de verwachting is dat in het derde kwartaal van 2019 de aanbesteding gepubliceerd kan worden. In augustus 2020 zullen de nieuwe contracten ingaan.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

De werkwijze zoals weergegeven in de beheersstrategie is in uitvoering. Op één maand na is het ODRA gelukt maandelijkse productiecijfers voor te leggen. Accountoverleggen, bestuurlijke overleggen en verbetering van de controlfunctie lopen volgens planning. Aan de gemeenteraad is toegezegd om in 2020 tussentijds te rapporteren over de voortgang en de resultaten van de outputfinanciering.

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

De deelnemende gemeenten zijn inmiddels gewend geraakt aan de verschillende rollen als eigenaar en opdrachtgever. Ook de werkwijze zoals in 2018 vastgelegd in de afspraken met betrekking tot de governance beginnen goed ingeburgerd te raken. In de bestuurscommissies worden inhoudelijk gesproken en gestuurd op de modules. Hoewel de omgeving waarin de MGR als organisatie opereert dynamisch is vaart de uitvoeringsorganisatie zelf inmiddels een wat rustiger koers. De gemeente Arnhem is bestuurlijk vertegenwoordigd in het DB en AB en alle bestuurscommissies waarin sturing aan de organisatie wordt gegeven.

BVO De Connectie

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Het tijdig opstellen van de rapportages zal in 2019 aandacht blijven vragen. Een belangrijk aandachtpunt is en blijft de voortgang op het verbeterplan ICT. In 2019 is gestart met de uitvoering van het plan er wordt inmiddels ook voortgang geboekt, maar het programma strekt zich uit over meerdere jaren. De voortgang moet goed worden gemonitord, omdat het belang van veilige en stabiele ICT-omgeving van groot belang is voor Arnhem en haar burgers. In de bestuursrapportages wordt hier ook op teruggekomen. De knelpunten die naar voren zijn gekomen naar aanleiding van het rekenkameronderzoek zijn opgelost, waarbij het versie beheer (patches) een continue aanpak vereist.

Sportbedrijf Arnhem

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Het Sportbedrijf is de grootste uitvoerder is van het sportbeleid van de gemeente Arnhem. Bij de verzelfstandiging van het Sportbedrijf, zijn vanuit de gemeente als opdrachtgever en eigenaar van het Sportbedrijf, afspraken gemaakt over de informatie- en stuurmogelijkheden voor de gemeente. Om de verwachtingen over en weer beter in beeld te hebben voeren de gemeente als eigenaar en opdrachtgever en het sportbedrijf gezamenlijk, buiten de kwartaalgesprekken om, gedurende in ieder geval 2019, 4 maal per jaar overleg. In het 3e kwartaal staat een overleg gepland met ook nog de raad van commissarissen.

De organisatie van het Sportbedrijf en de samenwerking met de gemeente Arnhem moet de komende jaren nog verder professionaliseren. Om het opdrachtgeverschap te professionaliseren hebben de inhoudelijke opdrachtgever en de teams leefomgeving een slag gemaakt door afspraken te maken over de werkwijze en gezamenlijk de uitvraag 2020 voor het sportbedrijf aan te scherpen. De financiële functie binnen het Sportbedrijf moet zich nog ontwikkelen, het vraagt nog wel nadere aandacht m.b.t. de kwartaalrapportages in relatie tot het jaarresultaat. Ook het inzicht in de kostprijs van de producten kan nog verbeteren. Zowel in de beschikking subsidieverlening 2019 als in de kwartaalrapportages is er nadruk gelegd op de financiële functie en rapportages van het sportbedrijf. In het tweede kwartaal 2019 is het sportbedrijf gekomen met een eerste aanzet ten aanzien van de kostprijs van de verschillende producten.

Er zijn geen risicomanagement- of kwaliteitssystemen opgezet binnen het Sportbedrijf. De focus voor 2019 ligt bij het op orde krijgen van de AO/IC en de inhoudelijke afstemming, daarna zal hieraan aandacht worden besteed.
De financiële ratio's van het Sportbedrijf, gebaseerd op de jaarrekening 2018, zijn onvoldoende. Dit betekent dat zij niet genoeg op orde zijn om risico's op te vangen binnen hun begroting c.q. eigen vermogen. Echter, in 2018 is een aanzienlijk resultaat gerealiseerd hiermee kan de gemeente de reserves versterken. 2019 is het derde jaar dat het Sportbedrijf zelfstandig opereert, aan verdere professionalisering van de bedrijfsvoering en aan verdere professionalisering van opdrachtgever- opdrachtnemerschap wordt gewerkt.

Ondanks dat het financiële resultaat veel beter is over 2018 dan begroot, is met name inzicht in de financiële ontwikkeling een aandachtspunt. Een groot deel van de verstrekte subsidie zit 'vast' in (meer jaren)contracten. Zoals hiervoor al aangegeven, zijn de financiën een vast punt op de agenda in de onderlinge overleggen.

De informatievoorziening van het Sportbedrijf aan de gemeente Arnhem als opdrachtgever, is in ontwikkeling. Het betreft hier een samenspel van vraagstelling in combinatie met beantwoording van de vragen. Het sportbedrijf heeft in de kwartaalrapportages steeds conform afgesproken format gerapporteerd. Over de kwaliteit en met name over de (on-)mogelijkheden van rapportage over effectiviteit en efficiëntie van interventies in de stad wordt nog met elkaar gesproken, alsmede wensen voor de toekomst op wijkniveau. Dus ook na twee jaar als zelfstandige organisatie, is ook de informatievoorziening nog in ontwikkeling.

Scalabor B.V.

Voortgang Beheersstrategie (Turap 2)

Scalabor heeft een relatief hoog risicoprofiel. Dit komt omdat: de inzet van Scalabor cruciaal is voor de gemeentelijke uitvoering van de Participatie wet; de maatschappelijke en financiële impact van eventueel disfunctioneren van Scalabor groot zijn; de omgeving van Scalabor een grote dynamiek kent en sterk beïnvloed wordt door landelijke wet- en regelgeving en de gemeentelijke uitvoering daarvan. Het is daarom van belang te beschikken over een adequate beheersstrategie gericht op het wegnemen en elimineren van de ongewenste effecten van de risico's en het borgen van de continuïteit van de verbonden partij.

De governance rondom Scalabor is in de basis adequaat geregeld en georganiseerd. De risicobeheersing over 2019 staat vooral in het teken van de doorontwikkeling hiervan. Concreet gaat het om de aanscherping van de gemeentelijke aandeelhouders rol en een passende monitoring en beïnvloeding van de drie gewenste, een goede invulling van de gemeentelijke klantrol richting Scalabor, een adequate invulling van de informatiebehoefte van de aandeelhouder door Scalabor en een periodieke update van de risico's vanuit verschillende invalshoeken (klant, eigenaar, juridisch, financieel, enzovoorts).
Op alle genoemde sporen zijn vorderingen geboekt. Belangrijke aandachtspunten voor de tweede helft van 2019 zijn de verdere ontwikkeling van de klantrol, het verbeteren van de ketensamenwerking (Cluster Werk & Inkomen (W&I), Centrum voor Activerend Werk (CAW), Scalabor en Werkgeversservicepunt (WSP)) en het adequaat voorsorteren op de a.s. Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB) en de impact die deze heeft op de werkgeversrol/ verantwoordelijkheid die Scalabor kan nemen ten aanzien van de (arbeidsontwikkeling van de) doelgroep van de Participatiewet.

Stand van zaken amendementen MJPB 2019-2022

Amendement 'Actief promoten en stimuleren van de Gelrepas voor Sport en Cultuurparticipatie' (18A21)
De combinatiefunctionarissen in de wijken gebruiken het lokale netwerk en de warme contacten om de nieuwe deelnemers te werven voor sport- en cultuuractiviteiten en het actief promoten van de Gelrepas. Vanaf het eerste kwartaal 2019 is er bij het sportbedrijf, op verzoek van en deels bekostigd door het Jeugdsportfonds Arnhem, een coördinator aangesteld die de coördinatie, de organisatie en de frontofficerol op zich heeft genomen. Sinds 2019 wordt vanuit Rozet de coördinatie van het Jeugdcultuurfonds uitgevoerd, door deze samenwerking wordt de Gelrepas meer gepromoot.

Amendement 'Aandacht en ruimte voor voetgangers, lopers en wandelaars' (18A22)
In samenspraak met de teams leefomgeving worden kansen gepakt om hier invulling aan te geven. Zo komt er in Malburgen-West een wandelroute van 1 km, die met markering op de tegels wordt aangegeven.
Er is nieuw beleid in voorbereiding op het gebied van bewegen in de openbare ruimte.

Amendement 'Toevoeging R2 Flitsparkeren' (18A23)
Bij de behandeling van de nota Arnhem Binnenstad binnen Bereik is de motie Flitsparkeren aangenomen. We zijn bezig deze motie Flitsparkeren uit te werken in het kader van de uitvoeringsagenda Arnhemse Binnenstad binnen Bereik en daarin wordt ook dit amendement meegenomen.

Amendement 'Cultureel meer evenwichtig tussen Noord en Zuid' (18A27)
Een deel van dit amendement is al uitgevoerd middels de brief van het college aan de gemeenteraad van 5 februari 2019, waarin de resultaten van onderzoek naar een aantrekkelijk Arnhem Zuid zijn gepresenteerd (relatie met amendement 17A46). In dezelfde brief is toegezegd dat de raad medio 2019 op de hoogte gesteld zal worden van de uitvoering van het resterende deel van dit amendement. Deze termijn is echter niet haalbaar gebleken, omdat het voornemen is om de aandacht voor cultuur in Arnhem Zuid in de context te plaatsen van een (startnotitie voor) een bredere strategie voor Arnhem Zuid. Voor die bredere context is het wachten op de resultaten van onder meer nieuw onderzoek naar de woningbehoefte in Arnhem. Uitvoering is nu voorzien voor het najaar van 2019.

Amendement 'Tekstuele puntjes op de i' (18A34)
De tekstuele punten zijn aangepast in de geamendeerde MJPB 2019-2022.

Amendement 'Bouwen wat nodig is!' (18A36)
De tekstuele punten zijn aangepast in de geamendeerde MJPB 2019-2022.

Amendement 'Groen vertrouwen Huijgenslaan'(18A38g)
In de raadsvergadering van 27 februari 2019 heeft wethouder Bouwkamp de raad mondeling geïnformeerd over de voorgang met betrekking tot dit amendement (mededeling van college). De betrokken bewoners hebben in meerderheid gekozen voor het vervangen van de eiken door zilveresdoorns. De planning is om de zilveresdoorns in november van dit jaar te plaatsen en de zomereiken dan elders in de stad te herplanten.

Begrotingswijziging Exploitatie

Nr. : 19015
Onderwerp : Turap-2 2019
I / S : Incidenteel
Raad d.d. :
Zaaknr. : 394497

bedragen x € 1.000,--

Programma's	2019						2020						2021						2022					
	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves		Saldo	Lasten	Baten	Expl.-result.	Mutatie reserves		Saldo
				Toe-voeg.	Ont-trekk.					Toe-voeg.	Ont-trekk.					Toe-voeg.	Ont-trekk.					Toe-voeg.	Ont-trekk.	
Wijkprogramma's																								
Geb 1 CSA	-85		**85**			**85**																		
Geb 2 Noordwest	323		**-323**			**-323**																		
Geb 3 Noordoost	-209		**209**			**209**																		
Geb 4 Presikhaaf	-33		**33**			**33**																		
Geb 5 Malburgen	120		**-120**			**-120**																		
Geb 6 Schuytgraaf/Elderveld	77		**-77**			**-77**																		
Geb 7 De Laar/Elden	5		**-5**			**-5**																		
Geb 8 RKV	13		**-13**			**-13**																		
	211		**-211**			**-211**																		
Stedelijke programma's																								
R0 Alg. bestuur en publ. dienstverl.	164		**-164**			**-164**																		
R1 Veiligheid	121		**-121**			**-121**																		
R2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-2.306		**2.306**	105		**2.201**																		
R3 Economie	-11		**11**			**11**																		
R4 Educatie	43		**-43**	84		**-127**																		
R5 Cultuur, recreatie en sport	-1.419		**1.419**	93		**1.326**																		
R6 Particip. en maatschap. Ondersteun.	3.664		**-3.664**	2.700	-502	**-6.866**																		
R7 Gezondheid en milieu	590		**-590**		17	**-573**																		
R8 Wonen en ruimte	897		**-897**		3.200	**2.303**																		
R9 Financiën en bedrijfsvoering	-2.624	11.922	**14.546**	16.220	3.895	**2.221**																		
	-881	**11.922**	**12.804**	**19.202**	**6.609**	**211**																		
Totaal	-670	11.922	**12.593**	19.202	6.609	**0**																		

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	3 juli 2019
Ter bespreking	Perspectiefnota 2020-2023
Motie van	Leendert Combée VVD Arnhem Sabine Andeweg D66
Titel motie	Houd verordening Financieel beleid en beheer in stand
Nummer Zaaknummer	19M97 360641

De raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat;

- We in 2018 de verordening Financieel beleid en beheer als raad unaniem hebben vastgesteld;
- Het college voorstelt om de berekening van de weerstandsfactor te wijzigen, waardoor deze hoger uitvalt;

Overwegende dat:

- Het voor een financieel gezonde gemeente belangrijk is een buffer te hebben om klappen op te kunnen vangen;
- Deze buffer in gevaar komt wanneer we afwijken van de afspraken die wij gemaakt hebben in de verordening Financieel beleid en beheer;

Verzoekt het college:

- De begroting zodanig vorm te geven dat de verordening Financieel beleid en beheer gehandhaafd wordt;
- De berekening van de weerstandsfactor niet te wijzigen.

En gaat over tot de orde van de dag

Leendert Combée VVD Arnhem
Sabine Andeweg D66

AANGENOMEN

Voor 22

Tegen 17

Motie "Houd financiële verordening in stand" (19M97)

GROENLINKS	0	7
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

ChristenUnie	0	2
Becker		
Nede		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

CDA Arnhem	2	0
van Burgsteden		
van Dillen		

DENK / Verenigd Arnhem	0	2
Usta		
Bal		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

Partij voor de Dieren Gemeentelijke afdeling Arnhem	0	2
de Groot		
Hegge		

PvdA	0	4
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

Partij voor de Vrijheid	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 39

Gemeenteraad Arnhem

Bijeen op	3 juli 2019
Ter bespreking	De Perspectiefnota 2020- 2023
Motie van	Eric Greving en Hanny van Nunen (PvdA) Mark Coenders en Maud Dolsma (GroenLinks)
Titel motie	Zorgmaatregelen
Nummer Zaaknummer	19M98 360641

De raad,

Gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

- In de Perspectiefnota verschillende maatregelen worden genoemd voor het oplossen van de gestegen uitgaven in de zorg.

Overwegende dat:

- De beschikbaarheid en kwaliteit van zorg voor Arnhemmers leidend moet zijn;
- In andere gemeenten, zoals Amsterdam, wordt gewerkt met richtbedragen voor zorgaanbieders in plaats van met een budget/omzetplafond, en hier positieve ervaringen mee zijn;
- De werkdruk van de sociale wijkteams erg hoog is;
- APCG waarschuwt voor een kostenstapeling voor mensen met een beperking.

Verzoekt het college om:

Bij de verdere uitwerking van de maatregelen de volgende punten mee te nemen:

- Kwalitatief en bereikbare zorg voor de Arnhemmers is het uitgangspunt;
- Te onderzoeken of richtbedragen een goed alternatief zijn voor budget- of omzetplafonds, gezien de goede ervaringen hiermee elders;
- Bij de jeugdzorg sturen op een verschuiving van verblijf op terreinvoorzieningen naar passende zorg in de thuissituatie in het belang van het kind, zonder dit te koppelen aan een afname van 50% van terreinvoorzieningen;
- We monitoren wat de extra taken betekenen voor de sociale wijkteams (bijvoorbeeld DRANG) en of de wijkteams voldoende in staat zijn hun regierol uit te voeren, vervolgens wordt bijgestuurd als de werkdruk in de weg staat aan de gewenste veranderingen;

AANGENOMEN

iymgBIP2/K

- De concrete lijst met hulpmiddelen en woningaanpassingen die onder algemeen gebruik gaan vallen worden aangeboden aan de raad.
En gaat over tot de orde van de dag, Eric Greving en Hanny van Nunen (PvdA) Mark Coenders en Maud Dolsma (GroenLinks)

AANGENOMEN K

Voor 39 *Motie "Zorgmaatregelen" (19M98)*

Tegen 0

GROENLINKS	7	0
Coenders		
Prinsen		
Navis		
Dolsma		
Gemici		
Simonis		
van der Loo		

VVD Arnhem	6	0
Combée		
Pape		
Kalthoff		
van Es		
Maref		
Loos		

D66	5	0
Andeweg		
Loor		
Dijk		
Venhoek		
van Ommen		

PvdA	4	0
Greving		
van Nunen		
Bouma		
de Vries		

Arnhemse Ouderen Partij	1	0
Wiggers		

CDA Arnhem	2	0
van Burgsteden		
van Dillen		

Arnhem Centraal	3	0
van der Laak		
Manders		
Kraaijenbrink		

SP	3	0
Elfrink		
Çetintaş		
Dobbe		

ChristenUnie	2	0
Becker		
Nede		

DENK / Verenigd Arnhem	2	0
Usta		
Bal		

Partij voor de Dieren Gemeenteraadsfractie Arnhem	2	0
de Groot		
Hegge		

Partij voor de Vrijheid	2	0
Verheij		
Sanders		

Totaal 39

Aan het College van B&W

30 september 2019

Zaaknummer: 394497
Onderwerp: Vorm raadsvoorstellen Turap 2

Geacht College,

Op 30 september sprak de auditcommissie over het voorstel voor Turap 2 2019. Hierbij is geconstateerd dat het voorstel zowel financiële ontwikkelingen als gevolg van vastgesteld beleid en wijzigingen van Rijksbijdrages als nieuw of gewijzigd beleid in het lopende boekjaar bevat. Ook vorig jaar is in de auditcommissie gesproken over nieuw beleid in de Turap, toen als gevolg van ontwikkelingen in het coalitie-akkoord voor het lopende boekjaar. De commissie was en is van mening dat omwille van de duidelijkheid het niet wenselijk is als nieuw of gewijzigd beleid in het voorstel voor de Turap worden opgenomen. Beleidskeuzes dienen expliciet zichtbaar te zijn.

Verzoek inzake behandeling 2019
Om de expliciete zichtbaarheid van beleidswijzigingen te verbeteren, verzoeken wij u de tabel in hoofdstuk 4 te splitsen in een tabel betreffende nieuw of gewijzigd beleid en een tabel met de overige benodigde begrotingswijzigingen ten gevolg van de Turap. Wij vragen u deze gesplitste tabel zo snel mogelijk aan de raad ter beschikking te stellen.

Verzoek inzake toekomstige tussenrapportages
Om ook in de toekomst te zorgen dat tussenrapportages en voorgestelde beleidswijzigingen voor het lopende jaar goed te onderscheiden, verzoeken wij u bij de Turap in het vervolg alleen die begrotingswijzigingen voor te leggen, die het gevolg zijn van de uitvoering van het reeds vastgestelde beleid, zoals bijvoorbeeld de wijzigingen in Rijksbijdrages in de nu voorliggende Turap. Indien het college nieuw of gewijzigd beleid wenst voor te leggen die financiële consequenties hebben in het lopende jaar, bijvoorbeeld ten gevolgd van nieuwe inzichten of als uitvloeisel van een coalitie-akkoord, dan achten wij het wenselijk dat deze in een separaat voorstel aan de raad worden aangeboden, ook als dit zich tegelijkertijd met de Turap voordoet.

Namens de auditcommissie,

Met vriendelijke groet,

Mattijs Loor
Voorzitter Auditcommissie

In afschrift aan:
- Concerncontroller Jan Inberg
- Gemeenteraad

Posten begrotingswijziging Turap-2 afwijkingen in vastgesteld beleid/rijksbijdragen

Onderwerp	Bedrag	V/N	I/S	AR/BR
R0 Algemeen Bestuur en Dienstverlening				
DU Basisregistratie Personen	-52	N	S	AR
Waterschapsverkiezingen	-112	N	I	AR
R5 Cultuur, recreatie en sport				
DU Sportakkoorden	-15	N	I	AR
R6 Participatie en maatsch ondersteuning				
DU Bonus beschut werk	-41	N	I	AR
DU Geweld hoort nergens thuis	-75	N	I	AR
DU landelijke voorziening vreemdelingen	-449	N	I	AR
DU Maatschappelijke begeleiding	-201	N	I	AR
DU Verhoging taalniveau statushouders	-183	N	I	AR
DU Vrouwenopvang	-81	N	S	AR
Noodfonds	-3.761	N	I	BR
Prognose BUIG	1.103	V	S	AR
Verhoging leeftijdsgrenzen gezinshuizen	-27	N	S	AR
Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)	-400	N	I	AR
WSW	603	V	I	AR
R7 Gezondheid en milieu				
DU Nationaal samenwerkingsprogramma luchtkwaliteit	-138	N	I	AR
R8 Wonen en ruimte				
Bommenregeling	-568	N	I	AR
R9 Financiën en bedrijfsvoering				
Gemeentefonds	11.922	V	I	AR
Subtotaal	**7.525**			

Posten begrotingswijziging Turap-2 afwijkingen door nieuw/gewijzigd beleid (volgend uit Perspectiefnota)

R2 Verkeer, vervoer en waterstaat				
Activeren 50% kosten groot onderhoud wegen	2.750	V	S	AR
R5 Cultuur, recreatie en sport				
Museum Arnhem	600	V		AR
R6 Participatie en maatsch ondersteuning				
Transformatieopgave Werk & Inkomen (opleidings-, frictie- en implementatiekosten)	-2.041	N	I	AR/BR
Dekking binnen W&I	2.100	V	I	AR
DU Kinderen in een AZC	-127	N	S	AR
Inzet Burgerkracht	120	V	I	AR
Toezicht en handhaving kinderopvang	-116	N	S	AR
Toezicht en handhaving peuterspeelzalen	-20	N	S	AR
Vrijval uit BR Noodfonds (participatie)	533	V	I	AR
Vorming BR WMO en Jeugdzorg ten laste van het resultaat	-2.700	N	I	AR
Toevoeging aan BR WMO en Jeugdzorg	2.700	V	I	BR
R7 Gezondheid en milieu				
Rijksvaccinatieprogramma	-286	N	S	AR
R8 Wonen en ruimte				
Implementatie omgevingswet	-600	N	I	AR
Wonen: niet bestemde middelen BR Zuidelijke Binnenstad	3.200	V	I	AR
R9 Financiën en bedrijfsvoering				
Actualisatie MIP	2.654	V	I	AR
ICT De Connectie	-2.151	N	S	AR
Informatiemanagement	-200	N	S	AR
Volume ontwikkeling	2.450	V	S	AR
Subtotaal	**8.866**			
Totaal	**16.391**			

BEHANDELRESULTAAT

Meningsvormend 1 2 oktober 2019

Vaststellen Turap-2 2019

Zaaknummer:	394497
Portefeuillehouder:	R. Paping

Resultaat van bespreking:

Aanwezig: de raadsleden/ fractievolgers van Nunen (PvdA), van Es (VVD), Andeweg (D66), Coenders (GroenLinks), van der Laak (Arnhem Centraal), Hutten (CDA), en Elfrink (SP)

Verder aanwezig: Paping (wethouder)

Inspreken
Er is geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om in te spreken.

Toezeggingen
Wethouder Paping zegt toe:
- De aanbevelingen uit de brief van de auditcommissie d.d. 1 oktober over te nemen.
- Schriftelijk terug te komen op de vraag van de fractie van de VVD inzake gelden DIFTAR m.b.t. minder opbrengst PMD en meerkosten voor het afvoeren van restafval.
- Schriftelijk terug te komen op welke ambities niet meer kunnen worden uitgevoerd doordat de Bestemmingsreserve Binnenstad gedeeltelijk wordt leeggemaakt. Hij neemt in dit overzicht ook de Blauwe Golven mee en het groene corridor museum.
- Schriftelijk terug te komen op hoe het sociaal noodfonds zich het laatste jaar (vanaf december vorig jaar) heeft ontwikkeld.
- Schriftelijk terug te komen met een overzicht m.b.t. de spelregels van het noodfonds, wanneer die zijn gewijzigd, waarom en door wie?

Concept moties en amendementen
De fractie van de SP heeft een tweetal amendementen; 1. m.b.t. het noodfonds (één noodfonds hanteren, de plus die zich voordoet bij de WSW naar het noodfonds te laten gaan en niet naar de AR) en 2. niet één miljoen euro aan Malburgen onttrekken, maar inzetten voor de Drieslag en Olympusgbied).

Conclusie
De voorzitter dankt allen aanwezigen en concludeert dat de raadskamer heeft besloten dat de meningsvormende 1 vergadering is afgerond en dat het voorstel doorgeleid kan worden naar de meningsvorming 2.

De raadsadviseur,

K. Vons

De voorzitter,

V. Bouma

Toezeggingen Turap-2
Raad 2 oktober

1. ***Toezegging om het advies van de auditcie tav verwerken nieuw beleid in de Turap over te nemen.*** Geen actie noodzakelijk nu

2. ***Wat kost het niet bereiken van het doel op PMD? Graag aangeven wat het financiele effect is van minderopbrengsten PMD en de extra kosten van restafval.***

Antwoord:
Het eerste deel van de toelichting in Turap 2 Hergebruik Afvalstromen heeft betrekking op het jaar 2018. In 2019 hebben verschillende interventies plaatsgevonden waardoor vervuiling van de PBD-fractie verminderd is en de scheiding van afvalstromen verbeterd is. Hierdoor is de PBD-vervuiling en -scheiding teruggebracht op een aanvaardbaar niveau en in lijn met de begroting 2019. Er zijn dus in 2019 geen nadelige financiële effecten die niet voorzien waren in de begroting. Het rode bolletje heeft betrekking op het niet op koers liggen op de landelijke doelstelling om 70% afvalscheiding en 100kg restafval te halen, maar dit was ook niet zo begroot en heeft dus geen gevolgen voor de begroting.

3. ***"Een overzicht van de ambities die niet gerealiseerd kunnen worden na de voorgestelde vrijval van 3,2 mln uit de BR Zuidelijke Binnenstad. Specifieke vraag: hoe zitten de Blauwe Golven hierin? Daarbij ook graag een overzicht van het verloop van de BR vanaf 31-12-2018 (wat is hieruit onttrokken)."***

Antwoord:
De bestemmingsreserve Zuidelijke Binnenstad was op 31-12-2018 € 7,3 miljoen groot en hiervan wordt in de voorliggende TURAP2 voorgesteld € 3,2 miljoen te onttrekken. Overige onttrekkingen hebben sinds 31-12-2018 niet plaatsgevonden.

- 7,3 miljoen BR 2019
- 3,2 miljoen voorgesteld te onttrekken

  4,1 miljoen BR 2020

Van de € 4,1 miljoen is € 0,8 miljoen benodigd ter dekking van kosten uit de GREX Zuidelijke Binnenstad. Hierover heeft reeds besluitvorming plaatsgevonden. De inzet van het restant ter grootte van € 3,3 miljoen vraagt nog besluitvorming van de raad. Doel van deze bestemmingsreserve zijn investeringen in de binnenstad, zoals Jansbeek en Blauwe Golven.

Dekking van kosten uit de GREX zuidelijke binnenstad.
Deze kosten van € 0,8 miljoen worden gemaakt binnen de grondexploitatie Zuidelijke Binnenstad zoals is vastgesteld in de FJP 2018 en zijn benodigd indien geen subsidie wordt verkregen:
a) Een deel van deze kosten is al gemaakt: Het betreft kosten links en rechtsaffer bij Blauwe Golven. De reservering in de BR 2019 was 0,5 miljoen. Inmiddels is de subsidie van de provincie afgerekend en is helder geworden dat hiervan slechts 0,1 miljoen benodigd is. Deze 0,1 miljoen zal worden onttrokken uit de BR waardoor de BR met 0,1 miljoen afnemen.

b) Een ander deel van de kosten, namelijk 0,7 miljoen is dekking voor toekomstige kosten die gemaakt gaan worden aan de Rijnkade als meekoppelkansen bij de vervanging van de

hoogwaterkering door het waterschap (meekoppelkansen: herinrichting hoge kade, walstroom, vergroening kade etc). Voor dit deel van de kosten loopt inmiddels een subsidieaanvraag bij de provincie, maar deze is nog niet beschikt en kan daarom nog niet vrijvallen. Indien de subsidie niet wordt verleend, is dit bedrag nodig om de kosten te kunnen dekken. Indien de subsidie wel wordt verleend, kan dit bedrag vrijvallen.

4. *Overzicht van de ontwikkeling van de BR Noodfonds van het laatste half jaar (of iets langer).*

Antwoord:
In onderstaand overzicht zijn de ontwikkelingen (mutaties conform vastgestelde begroting) in de BR Noodfonds in 2018 en 2019 zichtbaar. Daaraan zijn toegevoegd de in Turap 2 2019 en in MJPB 2020-2023 voorgestelde mutaties. In Turap-2 2019 valt een budget van € 533.000 vrij ten gunste van de algemene middelen in verband met het lager uitvallen van de transitiekosten van Presikhaaf bedrijven naar Scalabor. Daar staat tegenover dat er additionele kosten (€ 400.000) van projecten naar betaald werk nog gedekt moeten worden. Het positief effect van de vrijval blijft daarom beperkt tot € 133.000.

Mutatieoverzicht BR Noodfonds 2018-2019

Stand BR Noodfonds		
€ *1,000	**2018**	**2019**
Stand Zorgdomein 1 januari	**12.745**	**479**
Dotaties Zorgdomein		
(Begrote) dotatie	1.180	0
AWBZ-MO middelen dotatie	1.112	
Resultaat dotatie	1.580	
Subtotaal dotaties	**3.872**	**0**
Onttrekking Zorgdomein		
Resultaat onttrekking	11.041	
Beschikkingen Wijkteams afdoening motie 17M53		
Subtotaal	11.041	0
Begrote onttrekkingen vanuit MJPB 2018-2021	5.097	3.761
Turap 2 2019		-3.761
Ontwerp MJPB 2020-2023		
Subtotaal	**16.138**	**0**
Stand Zorgdomein per 31 december	**479**	**479**
Stand BR Noodfonds Participatie (Scalabor)		
Stand per 1 januari	**3.661**	**3.182**
Dotatie	141	0
(Begrote) Onttrekking	620	740
Turap 2 2019 (onttrekking)		533
Ontwerp MJPB 2020-2023 (onttrekking corr.)		
Stand per 31 december	**3.182**	**1.909**

Stand BR Noodfonds		
€ *1,000	**2018**	**2019**
Stand sociaal domein 1 januari	**16.406**	**3.661**
Dotaties	4.013	0
Onttrekkingen	-16.758	-1.273
Subtotaal	**-12.745**	**-1.273**
Sociaal domein per 31 december	**3.661**	**2.388**

5. *Spelregels/doel BR Noodfonds; wat wordt hiermee verrekend en zijn deze spelregels in de afgelopen periode gewijzigd?*

Antwoord:
Het doel van de BR Noodfonds is tweeledig. Daarbij is de afspraak dat er 1 bestemmingsreserve is met twee gescheiden doelstellingen en financiële huishouding.
De Raad heeft conform de uitwerking van het coalitieakkoord op 3 november 2014 ingestemd met de vorming van een Sociaal Noodfonds. De bestemmingsreserve had in eerste instantie het doel de zorgcontinuïteit op het gebied van WMO en Jeugdzorg te garanderen. In Perspectiefnota 2018-2021 (blz 23, Raadsbesluit 19 juni 2017) is dit uitgebreid. Hierbij gaat het ten aanzien van Participatie uitsluitend om de middelen die benodigd zijn voor *de transitie* van Presikhaaf Bedrijven naar Scalabor. De spelregel omtrent de BR Noodfonds is dat voor- en nadelen zorgdomein (maatwerkvoorzieningen) en transitiekosten Presikhaaf Bedrijven - Scalabor BV worden verrekend met de BR Noodfonds. Na 19 juni 2017 zijn de spelregels niet meer gewijzigd.

Vaststellen "Turap-2 2019"

Voor de gemeenteraadsvergadering d.d.:	30 oktober 2019
Zaaknummer:	394497
Portefeuillehouder:	Dhr. R. Paping

Aanwezig: de raadsleden/ fractievolgers van Nunen (PvdA), van Es (VVD), Andeweg (D66), Coenders (GroenLinks), van der Laak (Arnhem Centraal), van Burgsteden (CDA), Eliën (PvdD) en Elfrink (SP).

Verder aanwezig: Paping (wethouder)

Toezeggingen d.d. 2 oktober
Wethouder Paping zegt toe:
- De aanbevelingen uit de brief van de auditcommissie d.d. 1 oktober over te nemen.
- Schriftelijk terug te komen op de vraag van de fractie van de VVD inzake gelden DIFTAR m.b.t. minder opbrengst PMD en meerkosten voor het afvoeren van restafval.
- Schriftelijk terug te komen op welke ambities niet meer kunnen worden uitgevoerd doordat de Bestemmingsreserve Binnenstad gedeeltelijk wordt leeggemaakt. Hij neemt in dit overzicht ook de Blauwe Golven mee en het groene corridor museum.
- Schriftelijk terug te komen op hoe het sociaal noodfonds zich het laatste jaar (vanaf december vorig jaar) heeft ontwikkeld.
- Schriftelijk terug te komen met een overzicht m.b.t. de spelregels van het noodfonds, wanneer die zijn gewijzigd, waarom en door wie?

Deze toezeggingen zijn middels een memo van de wethouder d.d. 9 oktober afgedaan. De memo is bij de stukken op ibabs gevoegd.

Nieuwe toezeggingen d.d. 9 oktober
Wethouder Paping zegt toe met een lijstje met verzachtende maatregelen te komen dit m.b.t. het amendement van de SP "Geen scorebord politiek: Vul het sociaal noodfonds aan". Tevens zegt de wethouder bij dit onderwerp toe, om met de beschrijving van de doelen van beide bestemmingsreserves (sociaal noodfonds en het nieuw in te stellen bestemmingsreserve WMO en jeugdzorg) te komen.

Amendementen
De fractie van de SP heeft een drietal amendementen aangekondigd;
1. "WSW- hou het sociaal" 2. "Geen scorebord politiek: Vul het sociaal noodfonds aan" en
3. "Geen geld uit Malburgen weghalen".

Conclusie
De voorzitter dankt allen aanwezigen en concludeert dat de raadskamer heeft besloten dat het voorstel doorgeleid kan worden naar de besluitvormende vergadering.

De raadsadviseur,
K. Vons

De voorzitter,
C. Prinsen